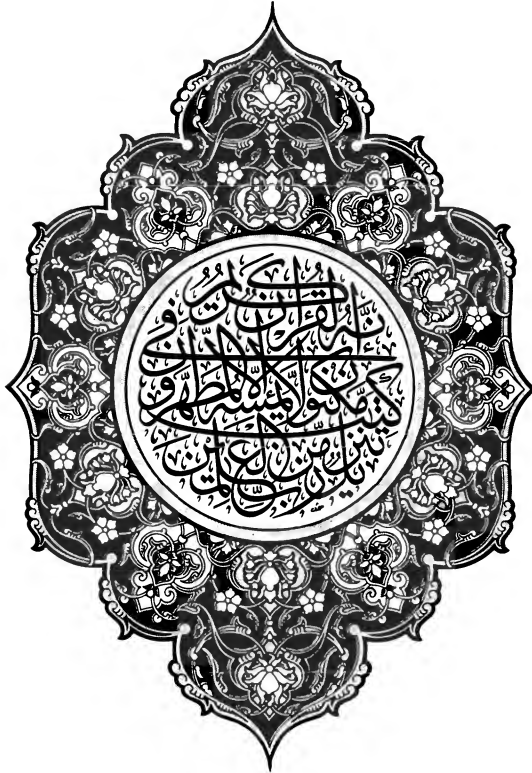

الفهرست

و ترجمه معانیه إلى

اللغة السندية

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَنَالَ الْاَلِهَ الْاَفْطُوْنَ

هن قرآن شريف ۽ سندس ترجمي جي ڇپائي جي
حڪم جي سعادت سعودي عرب جي بادشاهه خادم الحرمين الشريفين
شاهه فهد بن عبدالعزيز آل سعود حاصل ڪئي.

تَدْوَنَ بِالْاَدْبَاعَةِ هَذَا الصُّحُفَ الشَّرِيفَ وَتَرْجُمَهُ مَقَامُهُ
خَلَامَ الْمَجْدِ وَالشَّرِيفِ الْمَلِكِ فَهْدِ بْنِ عَبْدِ اَزِزِ بْنِ
مَلِكِ الْمَلِكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

هَذَا الْمُصْحَفُ الشَّرِيفُ وَتَرْجَمُهُ مَعَانِيهِ
هَدِيَّةٌ مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ الْمَلِكِ فَهْدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلِ سُعُودٍ
شُورَعٌ مَجَانًّا

مَجْلَعُ الْمَلِكِ فَهْدِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ الشَّرِيفِ

هيءَ قرآن شريف ۽ سندس سنڌي ترجمو خادم الحرمين الشريفين
شاه فهد بن عبدالعزيز آل سعود پاران هديو آهي .

مفت ورهائڻ لاءِ

شاه فهد قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ : صالح بن عبد العزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم :

﴿ ... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴾ .

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل :
((خيركم من تعلم القرآن وعلمه)) .

أما بعد :

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم .
وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم، إلى جميع لغات العالم المهمة، تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم : ((بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً)) .

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة السندية، يطيب لجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة باللغة السندية، التي أعدها الشيخ تاج محمود الأ مروتي رحمه الله، وراجعها من قبل المجمع فضيلة الدكتور عبد القيوم ابن عبد الغفور السندي .

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس
إننا لنذكر أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعترها ما يعترى عمل البشر كـلّ من خطأ ونقص .

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي بجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية، بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة، للإفادة من الاستدراكات في الطباعات القادمة إن شاء الله .

والله الموفق ، وهو الهادي إلى سواء السبيل ، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع العليم

بسم الله الرحمن الرحيم

مهاڳ

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ

وزير اسلامي امور ۽ اوقاف ۽ دعوت و ارشاد

نگران اعليٰ قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس

سڀ ساراھ جھانن جي پالڻھار الله کي جڳائي جنھن پنھنجي سڳوري ڪتاب ۾ فرمايو آھي تہ: ”بيشڪ اوهان وٽ الله طرفان نور ۽ پڌرو ڪتاب (قرآن) آيو آھي، ۽ رحمت ۽ سلامتي نبي ۽ رسولن جي اڳواڻ اسان جي پيغمبر محمد ﷺ تي ھجي جنھن فرمايو تہ: ”توھان مان ڀلي ۾ ڀلو ماڻھو اھو آھي جنھن قرآن پڙھيو ۽ پاڙھيو.“

اما بعد: قرآن شريف جي خدمت ۽ ان جي نشر و اشاعت کي آسان بنائڻ ۽ پوري دنيا جي مسلمانن ۾ ان کي عام ڪرڻ ۽ دنيا جي مختلف ٻولين ۾ ان جي تفسير ۽ ترجمي ڪرڻ بابت خادم حرمين شريفين شاھ فھد بن عبدالعزيز آل سعود جي احڪامن کي بجا آڻيندي، ۽ سعودي عرب جي وزارت اسلامي امور ۽ اوقاف ۽ دعوت و ارشاد جي مقصدن پٽاندر پوري دنيا جي اھم ٻولين ۾ قرآن شريف جي ترجمي جي ان اھميت جي پيش نظر تہ جيئن غير عرب مسلمانن لاءِ ان کي سمجھڻ آسان ٿئي، ۽ پاڻ سڳورن ﷺ جي تبليغ بابت فرمان تہ: ”منھنجي ڳالھ ٻين تائين پھچايو جيتوڻيڪ ھڪ ئي آيت ھجي“ تي عمل ڪندي، ۽ سنڌي ٻولي ڳالھائيندڙ پنھنجي مسلمان ڀائرن جي خدمت جي پيش نظر، شاھ فھد قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس مدينه منوره کي قرآن شريف جو ھي سنڌي

ترجمو سندس پڙهندڙن آڏو پيش ڪندي خوشي محسوس ٿي رهي آهي جيڪو مجاهد اسلام حضرت علامه تاج محمود امروٽي (رحمة الله عليه) جو تيار ڪيل آهي، جنهن تي قرآن ڪمپليڪس پاران جناب ڊاڪٽر عبدالقيوم بن عبدالغفور السندي (اسسٽنٽ پروفيسر قراءت ڊپارٽمينٽ، دعوة فيڪلٽي، ام القري يونيورسٽي مڪرم) نظر ثاني ڪئي آهي.

اسين الله تعاليٰ جي بارگاه ۾ شڪر گذار آهيون جنهن هن عظيم ڪم کي سرانجام ڏيڻ جي توفيق بخشي. ڪانئس اميد آهي ته کيس پنهنجي ذات پاڪ لاءِ خالص بڻائي ۽ ماڻهن لاءِ پڻ مفيد بڻائي.

اسين چڱيءَ طرح ڄاڻون ٿا ته قرآن شريف جو ترجمو ڪيترو به باريڪ بينيءَ سان ٿيل هجي تڏهن به انهن عظيم معنائن جي ادائگيءَ کان قاصر رهندو جن تي اعجازي قرآن شريف جا اکر پاڻ دلالت ڪري رهيا آهن، ۽ جيڪا معنيٰ ترجمو ادا ڪري رهيو آهي سا رڳو ترجمي ڪندڙ جي ڄاڻ ۽ سندس قرآن فهمي جي انتها جو نچوڙ آهي، ۽ يقيناً بشري تقاضائن مطابق منجهس ڪو نڪو عيب ضرور رهيو وڃي. تنهن ڪري هن ترجمي جي هر پڙهندڙن کان گذارش ٿي ڪجي ته هو هن ترجمي ۾ ڪابه گهٽ وڌائي يا لغزش ڏسن ته ان جو اطلاع شاه فهد قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس مدينه منوره جي مرڪزي اداري کي ضرور ڪن ته جيئن اهڙيءَ درستگيءَ کان انشاءَ الله ايندڙ اشاعتن ۾ استفادو ڪيو وڃي.

الله ئي توفيق بخشيندڙ آهي، ۽

اهو ئي سنئين واٽ ڏيکاريندڙ آهي.

الله! اسان جو هي عمل قبول فرمائ، يقيناً تون ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين.

قرآن مجید
سنڌي ترجمي سان

مترجم
حضرت مولانا تاج محمود امروٽي
”رحمه الله“

شاھ فهد قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس
مدينه منوره - سعودي عرب

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ② الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④
 إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

سورة فاتحه مڪي ۾ لکي ۽ هيءَ
 ست آيتون آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع) (۱) .

سڀ ساراه (خاص) جهانن جي پالڻهار الله کي جڳائي (۲) .
 (جو) باجهارو مهربان (۳) . قيامت جي ڏينهن جو مالڪ
 آهي (۴) . تنهنجي ئي عبادت ڪريون ٿا ۽ تو کان ئي مدد
 گهرون ٿا (۵) . اسان کي سڌي واٽ ڏيکار (۶) . جا انهن
 جي واٽ آهي جن تي فضل ڪيو اٿيئي نه انهن جي
 (واٽ) جن تي (تنهنجو) ڏمر ٿيل آهي ۽ نه گمراهن جي
 (واٽ) (۷) .

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۚ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۚ

سورة بقره مدينه ۲۸۵ آيت ۲۸۶
جهاسي آيتون ۲۸۷ جاليه ركوع آهي

اللَّهُ باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). هيءُ ڪتاب، جنهن ۾ ڪو شڪ ڪونهي،
انهن خدا ترسن کي سڏو رستو ڏيکاريندڙ آهي (۲). جيڪي
اڻ ڏٺي تي ايمان آڻيندا آهن ۽ نماز (ساري) پڙهندا آهن ۽
ڪين جيڪي رزق ڏنوسين تنهن مان (الله جي راهه ۾)
خرچ ڪندا آهن (۳). ۽ آهي (اي پيغمبر) جيڪو (قرآن)
توڏانهن لاٿو ويو ۽ جيڪي توکان اڳ (بين پيغمبرن تي)
لاٿو ويو تنهن کي مڃيندا آهن ۽ آهي آخرت تي يقين رکندا
آهن (۴).

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑤
 إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ
 لَا يُؤْمِنُونَ ⑥ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
 أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦ وَمِنَ النَّاسِ
 مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِبُؤْمِنِينَ ⑧
 يُخَيِّدُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ
 وَمَا يَشْعُرُونَ ⑨ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
 وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑩ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ⑪ وَإِذَا قِيلَ
 لَهُمُ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ⑫
 إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ⑬ وَإِذَا
 قِيلَ لَهُمُ امْنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ
 السُّفَهَاءُ ⑭ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ⑮
 وَإِذَا قَالُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا ⑯ وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ
 شَٰطِئِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَءُونَ ⑰
 اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑱

اهي ئي (انهيءَ) سڌي واٽ تي آهن جا سندن پالڻهار کان (ڏسيل) آهي ۽ اهي ئي چوٽڪاري وارا آهن (٥). بيشڪ جن انڪار ڪيو تن تي (اي پيغمبر!) تنهنجو ڪين ڊيچارڻ يا نه ڊيچارڻ هڪ جهڙو آهي اهي ايمان نه آڻيندا (٦). الله سندن دلين تي ۽ سندن ڪنن تي مهر هڻي آهي ۽ سندن اکين تي پردو (چڙهيل) آهي ۽ انهن لاءِ وڏو عذاب آهي (٧). ۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن ته الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيوسين ۽ حقيقت ۾ اهي مؤمن نه آهن (٨). (انهيءَ چوڻ ڪري پنهنجي ڀائڻ ۾) الله ۽ مؤمنن کي دلبو ڏيندا آهن ۽ حقيقت ۾ پاڻ کانسواءِ (بئي ڪنهن کي) دلبو نه ڏيندا آهن ۽ نه سمجهندا آهن (٩). سندن دلين ۾ (منافقيءَ جي) بيماري آهي پوءِ الله سندن بيماري وڌائي ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي انهيءَ ڪري جو (هو) ڪوڙ ڳالهائيندا آهن (١٠). ۽ جڏهن ڪين چئبو آهي ته ملڪ ۾ فساد نه وجهو (تڏهن) چوندا آهن ته اسين سڌاريندڙ ئي آهيون (١١). خبردار! اهي پاڻ فسادي آهن پر نه سمجهندا آهن (١٢). ۽ جڏهن ڪين چئبو آهي ته جهڙي طرح ٻين ماڻهن ايمان آندو آهي (تهڙيءَ طرح اوهين به) ايمان آڻيو (تڏهن) چوندا آهن ته جيئن بي سمجهن ايمان آندو آهي تيئن ايمان آڻيون ڇا؟ خبردار! اهي ئي بي سمجه آهن پر نه ڄاڻندا آهن (١٣). ۽ جڏهن مؤمنن سان ملندا آهن (تڏهن) چوندا آهن ته اسان ايمان آندو آهي ۽ جڏهن پنهنجن شيطانن (سردارن) سان اڪيلو ملندا آهن (تڏهن) چوندا آهن ته اسين (پر ۾) اوهان سان آهيون اسين (مؤمنن سان) رڳو چتر ڪندڙ آهيون (١٤). الله انهن سان چتر ڪندو آهي ۽ انهن کي، جو پنهنجيءَ گمراهيءَ ۾ حيران آهن، ڊيگه ڏيندو آهي (١٥).

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الصَّلَاةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رِيحَتْ تِجَارَتُهُمْ
 وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٧﴾ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا
 فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي
 ظُلُمٍ لَا يَبْصُرُونَ ﴿١٨﴾ صُمُّ بَكْمٌ عُمَىٰ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾ أَوْ
 كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ
 أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ
 بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ
 مَّشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
 بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾ يَا أَيُّهَا
 النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
 لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
 وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
 فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ
 مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ ۚ وَادْعُوا
 شُهَدَاءَكُمْ مِّن دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

اهي اُهي آهن جن هدايت جي بدران گمراهي خريد ڪئي پوءِ سندن واپار کين فائدو نه ڏنو ۽ نڪي اُهي هدايت وارا ٿيا (١٦). سندن مثال انهيءَ جي مثال جهڙو آهي جنهن باه باري پوءِ جنهن مهل باه پنهنجي آسپاس کي روشن ڪيو (تنهن مهل) الله سندن سوجهرو اُجهايو ۽ کين اونداهين ۾ ڇڏي ڏنائين جو نه ڏسن (١٧). (اهي) پوڙا، گونگا، انڌا آهن پوءِ اُهي نه موتندا (١٨). يا (سندن مثال انهيءَ) آسماني برسات (وارن) جهڙو آهي جنهن ۾ اونداهيون ۽ گاج ۽ وچ هجي- اُهي پنهنجيون آڱريون پنهنجن ڪنن ۾ ڪڙڪن کان موت جي پو ڪري وجهن ۽ الله ڪافرن کي گهيو ڪندڙ آهي (١٩). وچ سندن اکين (جي سوجهري) کي اُمالڪ ڪسڻ تي هجي، جڏهن به انهن لاءِ چمڪي (تڏهن) منجهس هلن ۽ جڏهن مٿن اونداهه ڪري تڏهن بيهي رهن- ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته سندن ٻڌڻ ۽ سندن ڏسڻ ضرور وڃائي ڇڏي ها، ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (٢٠). اي انسانو! پنهنجي انهيءَ پالڻهار جي عبادت ڪريو جنهن اوهان کي ۽ جي اوهان کان اڳ هئا تن کي پيدا ڪيو ته من اوهان ڊڄو (٢١). جنهن اوهان لاءِ زمين کي وڇاڻو بڻايو ۽ آسمان کي ڇت ۽ (مينهن جو) پاڻي آسمان کان وسايائين پوءِ ان سان (هر جنس جي) ميون منجهان اوهان لاءِ روزي پيدا ڪيائين پوءِ اوهين ڄاڻ هوندي الله سان ڪنهن کي شريڪ نه ڪريو (٢٢) ۽ پنهنجي بانهي (محمد ﷺ) تي جيڪو (قرآن) لاٿو سون تنهن کان جيڪڏهن اوهين شڪ ۾ آهيو ته ان جهڙي ڪائي سورت بڻائي آيو ۽ الله کان سواءِ پنهنجا مددگار (به) سڏيو جيڪڏهن اوهين سچا آهيو (٢٣).

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ۖ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا
رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقُوا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ
وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا
فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَفِئُّوْنَ مَا ذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۖ يُضِلُّ
بِهِ كَثِيرًا أَوْ يَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٣٨﴾
الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ
مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٩﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا
فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾
هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٤١﴾

پوءِ جيڪڏهن (ائين) نه ڪندؤ ۽ ڪري به ڪڏهن نه سگهندؤ ته انهيءَ باه کان ڊڄو جنهن جو ٻل ماڻهو ۽ پهڻ آهن۔ اها نه مڃيندڙن لاءِ تيار ڪئي وئي آهي (٢٤)۔ ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي (هيءَ) خوشخبري ڏني ته انهن لاءِ بهشت آهن جن جي هيٺان نهرون پيون وهن۔ جڏهن ڪڏهن ان مان ڪوبه ميوو ڪاڄ لاءِ ڏنو پيو ويندو (تنهن مهل) پيا چوندا ته هيءُ (ميوو) اهو آهي جو اڳ اسان کي ڏنو ويو هو ۽ اهو (شڪل ۾) هڪ جهڙو (پيو) ڏين ۽ انهن لاءِ منجهس پاڪ زالون آهن ۽ اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (٢٥)۔ الله مڃر ۽ اُن کان وڌيڪ (هيئيءَ) جي مثال ڏيڻ کان حياءُ نه ڪندو آهي پوءِ جن ايمان آندو آهي سي (پڪ) ڄاڻندا آهن ته اهو سندن پالڻهار وٽان (ايل) سچ آهي ۽ جن انڪار ڪيو سي چوندا آهن ته هن مثال ڏيڻ مان الله جو ڇا مطلب آهي؟ (الله) ان سببان گهڻن کي ڀلائيندو آهي ۽ اُن سببان گهڻن کي سڌو رستو ڏيکاريندو آهي ۽ ان سان اهڙن بي دينن کان سواءِ (ٻئي ڪنهن کي) نه ڀلائيندو آهي (٢٦)۔ جيڪي الله جو انجام اُن جي پڪي ڪرڻ کان پوءِ ڀڃندا آهن ۽ الله جن (ڪمن) جي ڳنڍڻ جو حڪم ڪيو آهي تن کي ڇڻندا آهن ۽ ملڪ ۾ فساد وجهندا آهن اُهي ئي گهاتي وارا آهن (٢٧)۔ اوهين هن هوندي به الله کي ڪهڙيءَ طرح نه ٿا مڃيو، جو بي ساهه هيو پوءِ اوهان کي جيئرو ڪيائين، وري اوهان کي ماريڻدو وري اوهان کي جياريندو وري ڏانهس موٽايا ويندؤ (٢٨)۔ اهو (الله) آهي جنهن توهان (جي فائدي) لاءِ جيڪي (شيون) زمين ۾ آهن سي مڙئي پيدا ڪيون، وري آسمان ڏانهن متوج ٿيو پوءِ انهن کي ست آسمان ڪري برابر بهاريائين، ۽ اهو (الله) سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (٢٩)۔

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا سُبْحَنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَاءِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلِكَةِ اسْجُدْ لِآدَمَ فَسَجَدَ إِلَّا إِبْلِيسَ طَأْبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

۽ (اي پيغمبر!) جڏهن تنهنجي پالڻهار ملائڪن کي چيو ته آءُ زمين ۾ هڪ نائب مقرر ڪرڻ وارو آهيان. (تڏهن) چيائون ته (تون) منجهس اهڙي کي چو ٿو پيدا ڪرين؟ جو منجهس فساد ڪندو ۽ (ناحق) رت هاريندو، ۽ اسين تنهنجي ساراه سان (سندءِ) پاڪائي واکاڻيون ٿا ۽ توکي پاڪ ڪري مڃيون ٿا، فرمايائين ته جيڪي توهان نه ڄاڻندا آهيو سو آءُ ڄاڻندو آهيان (٣٠). ۽ (الله) آدم کي سڀئي نالا سيکاريا وري آهي (پڇا لاءِ) ملائڪن جي آڏو ڪيائين پوءِ فرمايائين ته جيڪڏهن سچا آهيو ته هنن جا نالا ڏسيو (٣١). چيائون ته تون پاڪ آهين جيڪي اسان کي ڄاڻايو اٿئي تنهن کان سواءِ اسان کي (بي) ڪا خبر نه آهي چو ته تون ئي ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهين (٣٢). (الله) چيو ته اي آدم! انهن جا نالا ڪين ڏس پوءِ جڏهن ڪين انهن جا نالا ڏسيائين (تڏهن الله) چيو ته اوهان کي نه چيو هوم ڇا؟ ته آءُ ئي آسمانن ۽ زمين جو ڳجه ڄاڻندو آهيان ۽ جيڪي ظاهر ڪريو ٿا ۽ جيڪي لڪايو ٿا سو به ڄاڻندو آهيان (٣٣). ۽ (اي پيغمبر!) جڏهن ملائڪن کي چيوسون ته آدم کي سجدو ڪريو تڏهن شيطان ڌاران (بين) سجدو ڪيو. هن انڪار ڪيو ۽ هٿ ڪيائين ۽ ڪافرن مان ٿيو (٣٤). ۽ چيو سون ته اي آدم! تون ۽ تنهنجي زال بهشت ۾ رهو ۽ جتان وٺيو تتان مزي سان کائو ۽ هن وٽ کي ويجهو نه ويجهو ته ظالمن مان (شمار) ٿيندؤ (٣٥). پوءِ شيطان اُتاهون انهن کي تيزيو پوءِ جنهن (مزي) ۾ هئا تنهن مان ڪين (ٻاهر) ڪڍيائين ۽ چيوسون ته (بهشت مان) نڪري هيٺ ٿيو اوهين هڪ ٻئي جا ويري آهيو ۽ اوهان لاءِ ڪنهن وقت تائين زمين ۾ رهڻ جو هنڌ ۽ (گذارڻ جو) سامان (نهريل) آهي (٣٦). پوءِ آدم پنهنجي پالڻهار وٽان ڪي لفظ سکيا پوءِ (الله) مٿس ٻاجه ڪئي چو ته اهوئي معافي ڏيندڙ مهربان آهي (٣٧).

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ
 هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٩﴾
 يٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا
 بِعَهْدِي أَوْفٍ بِعَهْدِكُمْ ۖ وَآيَايَ فَارْهَبُونِ ﴿٣٠﴾ وَآمِنُوا بِمَا
 أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ ۖ وَلَا تَشْتَرُوا
 بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا ۖ وَآيَايَ فَاتَّقُونِ ﴿٣١﴾ وَلَا تَلْسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ
 وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
 وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٣٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ
 أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٤﴾ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ
 وَالصَّلَاةِ ۚ إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٣٥﴾ الَّذِينَ يَظُنُّونَ
 أَنَّهُمْ مُلْقَوَاتُ رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٣٦﴾ يٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ
 اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾
 وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ
 مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ ۖ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٨﴾

چيوسون تہ منجھانئس سڀ لھي ھيٺ ٿيو. پوءِ جڏھن مون وٽان اوھان وٽ ڪا ھدايت اچي تڏھن جيڪي منھنجيءَ ھدايت تي ھلندا تن کي ڪو پڻ ڪونھي ۽ نڪي اُھي غمگين ٿيندا (۳۸). ۽ جن نہ مڃيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڄاتو سي دوزخي آھن. اُھي منجھس سدائين رھڻ وارا آھن (۳۹). اي اسرائيل جو اولاد! اُھي منھنجا ڳڻ ياد ڪريو جيڪي مون توھان تي ڪيا ۽ منھنجو انجام پاڙيو تہ آءٌ (بہ) اوھان جو انجام پاڙيان ۽ رڳو مون کان ڊپ رکو (۴۰). ۽ (اي بني اسرائيلو!) جيڪي اوھان وٽ آھي (يعني توريت) تنھن کي سڄو ڪندڙ جيڪو (قرآن محمد ﷺ تي) لائيم تنھن کي مڃيو ۽ ان جا پھريان منڪر نہ ٿيو ۽ منھنجن آيتن کي (دنيا جي) ٿوري ملھ سان نہ وڪڻو ۽ رڳو مون کان ڊڄو (۴۱). ۽ سچ کي ڪوڙ سان نہ ملايو ۽ نڪي اوھين ڄاڻ ھوندي بہ سچ لکايو (۴۲). ۽ نماز پڙھو ۽ زڪوة ڏيو ۽ رکوع ڪندڙن سان گڏجي رکوع ڪريو (۴۳). ماڻھن کي چڱائيءَ جو حڪم ڪريو ٿا؟ ۽ پاڻ کي وساريو ٿا ھن ھوندي بہ جو توھين ڪتاب پڙھو ٿا پوءِ چو نہ ٿا سمجھو؟ (۴۴). ۽ صبر ۽ نماز سان سھارو وٺو ۽ اھا اُنھن عاجزي ڪندڙن کان سواءِ ٻين کي ضرور ڏکي (لڳندي) آھي (۴۵). جيڪي پڪ پاڻيندا آھن تہ اُھي پنھنجي پالڻھار کي ملڻ وارا آھن ۽ اُھي ڏانھنس موٽڻ وارا آھن (۴۶). اي بني اسرائيلو! اُھي منھنجا ڳڻ ياد ڪريو جيڪي مون اوھان تي ڪيا ۽ مون اوھان کي جھان (وارن) تي سڳورو ڪيو (۴۷). ۽ اُنھيءَ ڏينھن کان ڊڄو جنھن ۾ ڪو (بہ) ڪنھن کان ڪجھ بہ ٿاري نہ سگھندو ۽ نڪي ڪانئس ڪا ڀارت قبول ڪبي ۽ نڪي ڪانئس ڪو عيوض وٺبو ۽ نڪي کين مدد ڏبي (۴۸).

وَإِذْ نَجَّيْنَكُمْ مِّنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ
يَذُبُّونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ٥٩ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَكُمْ وَآغْرَقْنَا آلَ
فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ٦٠ وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً
ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ ۚ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ٦١ ثُمَّ عَفَوْنَا
عَنكُم مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٦٢ وَإِذْ اتَّيْنَا مُوسَىٰ
الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ٦٣ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ طَلَبْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِإِتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا
إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِندَ
بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ٦٤ وَإِذْ
قُلْتُمْ يَمُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ نَرَىٰ اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ
الصَّعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ٦٥ ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٦٦ وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا
عَلَيْكُمُ الْمَنِّ وَالسَّلْوَىٰ كُلُّوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٦٧

۽ (هي ڳڻ به ياد ڪريو ته) جڏهن اوهان کي فرعون جي ماڻهن کان ڇڏايوسون۔ جي اوهان کي ڏاڍو ايذاءُ چڪائيندا هئا جو اوهان جا پٽ ڪهندا هئا ۽ اوهان جون ڌيئرون جيئريون ڇڏيندا هئا ۽ اُن ۾ اوهان جي پالڻهار کان اوهان لاءِ وڏي پرڪ هئي (۴۹) . ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن اوهان لاءِ سمنڊ کي چيريو سون پوءِ اوهان کي (ٻڌڻ کان) بچايوسون ۽ فرعون جي ماڻهن کي ٻوڙيوسون ۽ اوهين ڏسندا رهيؤ (۵۰) . ۽ (ياد ڪريو) جڏهن موسيٰ کي چاليهن راتين جو انجام ڏنوسون وري اُن (جي وڃڻ) کان پوءِ گابي کي (خدا ڪري) ورتو ۽ اوهين ظلم ڪندڙ هيؤ (۵۱) . وري ان کان پوءِ اوهان کي معاف ڪيوسون ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۵۲) . ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسيٰ کي ڪتاب ۽ (سچ ۽ ڪوڙ جي وچ ۾) سنڌو وجهندڙ ڏنوسين ته مان اوهين هدايت وارا ٿيو (۵۳) . ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسيٰ پنهنجيءَ قوم کي چيو ته اي منهنجي قوم! اوهان گابي کي خدا ڪري وٺڻ سببان پاڻ تي ظلم ڪيو آهي تنهن ڪري پنهنجي پيدا ڪندڙ ڏانهن موٽو ۽ پاڻ کي ڪهو اهو اوهان لاءِ توهان جي پيدا ڪندڙ وٽ چڱو آهي۔ پوءِ اوهان تي ٻاجھ ڪيائين ڇو ته اهوئي معافي ڏيندڙ مهربان آهي (۵۴) . ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن اوهان چيو ته اي موسيٰ! جيستائين الله چئو (نه) ڏسنداسون تيستائين توکي ڪڏهن به نه مڃينداسون پوءِ اوهان تي وڃ اچي ڪڙڪي ۽ اوهين ڏسندا رهيؤ (۵۵) . وري اوهان جي مرڻ کان پوءِ اوهان کي جيئرو ڪيوسون ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۵۶) . ۽ اوهان تي ڪڪر جي چانو ڪئي سون ۽ اوهان تي شڪر ۽ ٻڌڻيا لاتاسون ته جيڪي اوهان کي سٺين شين مان رزق ڏنوسون سو کائو ۽ اسان تي (ڪو به) ظلم نه ڪيائون پر پاڻ تي ظلم ڪندا هئا (۵۷) .

وَاذْكُلْنَا اَدْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَاَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَاَقُولُوا حِطَّةٌ تُغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٠﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا
غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا
مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥١﴾ وَاِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوِيهِ
فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ
عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِّزْقِ
اللّٰهِ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٥٢﴾ وَاِذْ قُلْنَا لِمُوسَىٰ
لَنْ نُّصِِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَّاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا
تُنْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَ
بَصِلَهَا قَالِ اتَّسَبَدَ لُونِ الَّذِي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذِي هُوَ
خَيْرٌ اِهْبِطُوا مِصْرًا فَاِنَّ لَكُمْ مِمَّا سَأَلْتُمْ وَضَرِبْتَ عَلَيْهِمُ
الدَّيْلَةَ وَالْمَسْكَنَةَ وَبَاءُ وَبَغَضٍ مِّنَ اللّٰهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ
بِغَيْرِ الْحَقِّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَاَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

۽ جڏهن چيو سون ته هن ڳوٺ ۾ گهڙو پوءِ منجهانئس جتان وٺيو تتان مڙي سان کائو ۽ دروازي کان (سجدي وانگر) نوڙي لنگهو ۽ چٽو ته اسان جا ڏوه بخش! ته اوهان جون مڊايون اوهان کي بخشيون ۽ چڱائي ڪندڙن کي سگهو وڌائينداسون (۵۸). پوءِ (انهن) ظالمن جيڪي کين چيو ويو هو تنهن کي مٽائي ٻيو چوڻ چيو پوءِ (انهن) ظالمن تي سندن بچڙي هجڻ سببان آسمان کان عذاب لاتوسون (۵۹). ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم لاءِ پاڻي گهريو تڏهن چيوسون ته پنهنجي لٽ پھڻ کي هڻ پوءِ منجهانئس ٻارهن چشما ڦاٽي نڪتا سڀ ڪنهن ماڻهو بي شڪ پنهنجو تڙ سڃاتو (چيوسون ته) الله جي رزق مان کائو ۽ پيو ۽ زمين ۾ فساد ٿي بگيڙ نه وجهو (۶۰). ۽ جڏهن چيو ته اي موسيٰ! هڪ طعام تي ڪڏهن نه صبر ڪنداسون تنهن ڪري پنهنجي پالڻهار کان اسان لاءِ (دعا) گهر ته زمين جيڪو پنهنجي سبزي ۽ پنهنجيون ونگيون ۽ پنهنجي ٿور ۽ پنهنجي مَهري (دال) ۽ پنهنجا بصر ڄمائيندي آهي سي اسان لاءِ پيدا ڪري- چيائين ته جيڪي (شيون) چڱيون آهن سي سادين سان چو ٿا مٽايو؟ (جي نه ٿا رهو ته) ڪنهن شهر ۾ لهي وڃو پوءِ جيڪي گهرو ٿا سو سڀ اوهان لاءِ (اُتي موجود) آهي- ۽ خوري ۽ محتاجي مٿن هڻي ويئي ۽ الله جي ڏمر هيٺ وريا- اهو هن ڪري آهي جو انهن الله جي حڪمن کي نه ٿي مڃيو ۽ پيغمبرن کي ناحق ٿي ڪٽائون، اهو ڪم بي فرمانيءَ سببان ٿي ڪيائون ۽ حد کان لنگهندڙ هئا (۶۱).

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصْرَى وَالصَّبِيْنَ
 مِنْ أَمَنِ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
 عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا
 مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ طُحْنُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَ
 أَذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 فَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾
 وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ
 كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٢٥﴾ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا
 وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢٦﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ
 إِنَّ اللهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا
 قَالَ أَعُوذُ بِاللهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٧﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا
 رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا
 فَارِضٌ وَلَا يَكْرُهُ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٢٨﴾
 قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْ هِيَ قَالَتْ إِنَّهُ يَقُولُ
 إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَّوْ هِيَ تَسْرُ النَّطْرِينَ ﴿٢٩﴾

بيشڪ مؤمنن ۽ يهودين ۽ نصارن ۽ صابئين (بي دينن) منجهان جن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اجر آهي ۽ کين نڪو پڻو آهي ۽ نڪي اُهي غمگين ٿيندا (۶۲). ۽ جڏهن اوهان کان انعام ورتو سون ۽ اوهان جي مٿان (جبل) طور کي کڙو ڪيوسون (تڏهن چيو سون ته) جيڪو (توريت) اوهان کي ڏنو سون سو سوگهو ڪري وٺو ۽ جيڪي منجهس آهي سو ياد ڪريو مان اوهين ڊڄو (۶۳). وري اُن کان پوءِ اوهين ڦريو پوءِ جيڪڏهن اوهان تي الله جو فضل ۽ سندس باجھ نه ٿئي ها ته اوهين ضرور نقصان وارن مان ٿيو ها (۶۴). ۽ اُنهن کي بيشڪ ڄاتو اٿو، جي اوهان مان چنڇر بابت حد کان لنگهيا پوءِ کين چيوسون ته خسيس پولٽا ٿي پڻو (۶۵). پوءِ اُن (قصي) کي اُن ڳوٺ جي آسپاس وارن ۽ اُنهن جي پوين لاءِ عبرت ۽ خدا ترسن لاءِ نصيحت ڪئي سون (۶۶). ۽ جڏهن موسيٰ پنهنجيءَ قوم کي چيو ته الله اوهان کي ڳئون ڪهڻ جو حڪم ڪري ٿو (تڏهن) چيائون ته تون اسان سان توڪ ڪرڻ لڳين ٿو ڇا؟ (موسيٰ) چيو ته آءُ الله کان جاهلن مان هجڻ جي پناه گهران ٿو (۶۷). چيائون ته اسان لاءِ پنهنجي پالڻهار کان دعا گهر ته اسان لاءِ چٽائي ڪري ته اُها (ڳئون) ڪهڙي (قسم جي) آهي؟ (موسيٰ) چيو ته الله چوي ٿو ته اُها ڳئون نه ڪراڙي ۽ نه (ننڍي) گاڙي آهي انهيءَ وچ ۾ وڇڙي آهي پوءِ جيڪي اوهان کي حڪم ڏنو ويو سو ڪريو (۶۸). چيائون ته پنهنجي پالڻهار کان اسان لاءِ دعا گهر ته اسان لاءِ چٽائي ڪري ته ان جو رنگ ڪهڙو آهي؟ (موسيٰ) چيو ته الله چوي ٿو ته اها ڳئون هيڊي ڪڪڙي آهي، سندس رنگ ڳوڙهو هيڊو آهي، ڏسندڙن کي پڻي وڻندي آهي (۶۹).

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ عَلَيْنَا
 وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَهْتَدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا
 ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا
 قَالُوا لَن نَّجِدَنَّ جَنَّتَ بِالْحَقِّ فَذَبْحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَ
 إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَرَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ
 تَكْتُمُونَ ﴿٤٢﴾ فَقُلْنَا اضْرِبُوهَ بَعْضَهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَلمَوْتِ
 وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِّنْ
 بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِن مِّن الْحِجَارَةِ
 لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِن مِّنْهَا لَمَا يَشَّقُقْ فَيَخْرُجُ مِنْهُ
 الْمَاءُ وَإِن مِّنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ
 عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾ أَفَتَطِيعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ
 فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ
 مَا عَقِلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٥﴾ وَإِذْ أَقْبَا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا
 آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُؤْمِنُونَ بِمَا
 فَتَمَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٦﴾

چيائون ته پنهنجي پالڻهار کان اسان لاءِ دعا گهر ته اسان لاءِ وضاحت ڪري ته اها (ڳئون) ڪهڙي (پارين) آهي؟ ڇو ته ڳئون اسان وٽ (پاڻ جهڙين ۾) وڇريل آهي ۽ جيڪڏهن الله گهريو ته اسين ضرور لهنداسون (۷۰) (موسيٰ) چيو ته الله چوي ٿو ته اها اهڙي ڳئون آهي، (جو) نڪي وهو آهي جو زمين ڪيڙي، ۽ نڪي پوک پياري، بي عيب آهي، منجهس ڪو دٻڪ ڪونهي. چيائون ته هاڻي تو پورو پار آندو. پوءِ اُن کي ڪٽائون ۽ (انهيءَ ڪم) ڪرڻ تي نه هئا (۷۱). ۽ جڏهن هڪ شخص کي ڪٽو، تڏهن ان (جي ماريندڙ) بابت تڪرار ڪيو ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو سو الله ڀڏرو ڪندڙ آهي (۷۲). پوءِ چيوسون ته سندس (گوشت جو) ڪجهه ڀاڱو ان (مثل) کي هڻو. اهڙي طرح الله مثلن کي جياريندو آهي ۽ اوهان کي پنهنجيون نشانيون ڏيکاريندو آهي ته مان اوهين سمجهو (۷۳). وري هن کان پوءِ اوهان جون دليون سخت ٿيون پوءِ پٿر وانگر بلڪ وڌيڪ سخت ٿيون ۽ پٿرن مان ڪي اهڙا (ٻه) آهن جو منجهائن واهيون ڦاٽي نڪرنديون آهن ۽ منجهائن ڪو ڦاٽندو آهي پوءِ منجهائنس پاڻي نڪرندو آهي ۽ انهن مان ڪو الله جي پُڻ کان ڪري پوندو آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۷۴). (اي مسلمانو! اوهين يهودين ۾) پاڻ لاءِ فرمانبردار هجڻ جو هن هوندي به اڃا آسرو رکو ٿاڇا؟ جو بيشڪ منجهائن هڪ ٽولو اهڙو آهي جو الله جو ڪلام ٻڌندا آهن وري اُن جي سمجهڻ کان پوءِ اُهي ڄاڻ هوندي به اُن کي مٽائيندا آهن (۷۵). ۽ جڏهن مؤمنن کي ملندا آهن تڏهن چوندا آهن ته ايمان آندووسون ۽ جڏهن هڪ ٻئي سان اڪيلو ملندا آهن (تڏهن پاڻ ۾) چوندا آهن ته جيڪي الله اوهان تي کوليو آهي تنهن جي ڳالهه سائين ڇو ڪندا آهيو؟ ته ان سببان اوهان جي پالڻهار وٽ اوهان تي حجت وٺندا رهن اوهين ڇو نه سمجهندا آهيو؟ (۷۶).

أَوْ لَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ وَ
 مِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
 يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ
 يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلُهُمْ
 لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا
 لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذُ ثُمَّ عِنْدَ
 اللَّهِ عَهْدًا أَمْ لَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا
 لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ
 فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ
 فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
 لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ تَوَالُوا الَّذِينَ إِحْسَانًا وَذِي
 الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ
 حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ
 تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

نہ ڄاڻندا آهن ڇا؟ تہ جيڪي لکائيندا آهن ۽ جيڪي ظاهر ڪندا آهن سو الله ڄاڻندو آهي (٧٧). ۽ منجهانئن ڪي اڻ پڙهيا آهن جي ڪوڙن خيالن کان سواءِ ڪتاب کي ڪجهہ نہ ڄاڻندا آهن ۽ اُهي رڳو گمان ڪندا آهن (٧٨). پوءِ انهن لاءِ ويل آهي جيڪي پنهنجو هٿرادو ڪتاب لکندا آهن۔ وري (ماڻهن کي) چوندا آهن تہ هيءُ الله وٽان (ايو) آهي تہ جيئن اُن سان (دنيا جو) ٿورو مله وٺن. پوءِ جيڪي سندن هٿن لکيو تنهن سببان انهن لاءِ ويل آهي ۽ جيڪي ڪمائيندا آهن تنهن سببان (پڻ) انهن لاءِ ويل آهي (٧٩). ۽ چون ٿا تہ باهه ڇند ڏينهن کان سواءِ اسان کي ڪڏهن نہ ڇهندي (اي پيغمبر کين) ڇو تہ الله وٽان اهڙو انجام ورتو اٿو ڇا؟ تہ الله پنهنجي انجام کي ڪڏهن نہ ڦيريندو يا الله تي اڻ ڄاتو (ڪوڙ) ڳالهائي رهيا آهيو (٨٠). هائو، جن برائي ڪمائي ۽ سندن بچڙائي کين ويڙهي ويئي سي دوزخي آهن۔ اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (٨١). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي بهشتي آهن اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (٨٢). ۽ جڏهن بني اسرائيلن کان انجام ورتو سون تہ الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن جي عبادت نہ ڪريو ۽ ماءُ پيءُ ۽ متن ۽ چورن (ٻارن) ۽ مسڪينن سان چڱائي ڪريو ۽ ماڻهن سان منو ڳالهايو ۽ نماز پڙهو ۽ زڪوة ڏيو. وري اوهان منجهان ٿورن کان سواءِ (سڀ) ڦري ويو ۽ اوهين منهن موڙيندڙ هيو (٨٣).

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُوْنَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تَخْرُجُوْنَ
اَنْفُسَكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُوْنَ ﴿٨٦﴾
ثُمَّ اَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَتَخْرُجُوْنَ فَرِيقًا مِّنْكُمْ
مِّنْ دِيَارِهِمْ تَظْهَرُوْنَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ
يَأْتُوْكُمْ اُسْرٰى تَفْدُوْهُمْ وَهُمْ هُمْ وَمُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْ
اَفْتَوْمُنُوْنَ بِبَعْضِ الْكِتٰبِ وَتَكْفُرُوْنَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ
مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ مِنْكُمْ الْاٰخِرٰى فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ
الْقِيٰمَةِ يُرَدُّوْنَ اِلَىْ اَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُوْنَ ﴿٨٧﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوْا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ
فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُوْنَ ﴿٨٨﴾ وَ
لَقَدْ اَتَيْنَا مُوسٰى الْكِتٰبَ وَفَقَيْنَا مِنْۢ بَعْدِهَا بِالرُّسُلِ
وَآتَيْنَا عِيسٰى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
اَفْكُلُمَا جَآءَكُمْ رَسُوْلٌۭ بِمَا لَا تَهْوٰى اَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَفَرِّقَا كَذَّبْتُمْ وَفَرِّقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿٨٩﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ
بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٩٠﴾

۽ جڏهن اوهان کان انجام ورتوسون ته پنهنجا خون نه ڪندؤ ۽ نڪي پنهنجيءَ قوم کي پنهنجن ديسن مان لڏائيندؤ پوءِ اقرار ڪيو ۽ (انجا) اوهين گواهه آهيو (۸۴). (تنهن کان) پوءِ اوهين اهڙا ٿيا آهيو جو پنهنجيءَ قوم کي ڪهو ٿا ۽ پنهنجن مان هڪ ٽوليءَ تي ايڏا ۽ ڏاڍ ڪرڻ لاءِ (پاڻ ۾) هڪ ٻئي کي مدد ڏيئي کين سندن ديس مان لڏايو ٿا ۽ جيڪڏهن (ڪي) قيدي ٿي اوهان وٽ ايندا آهن ته سندن چٽي پري کين ڇڏائيندا آهيو حالانڪه اهو سندن لودڻ اوهان تي حرام ٿيل آهي پوءِ ڇا لاءِ ڪي (حڪم) ڪتاب (توريت) جا مڃيندا آهيو ۽ ڪي نه مڃيندا آهيو پوءِ اوهان مان جيڪو اهڙو ڪم ڪري تنهن جي سزا دنيا جي حياتيءَ ۾ خواريءَ کان سواءِ ڪانه آهي ۽ قيامت جي ڏينهن سخت عذاب ڏانهن ورايا ويندا ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۸۵). اهي آهي آهن جن آخرت جي بدران دنيا جي حياتي خريد ڪئي پوءِ کائن عذاب هليو نه ڪيو ويندو ۽ نڪي کين مدد ڏني (۸۶). ۽ بي شڪ موسيٰ کي ڪتاب (توريت) ڏنوسون ۽ کائس پوءِ (ٻيا) پيغمبر هڪ ٻئي پٺيان موڪلياسون ۽ عيسيٰ پٽ مريم جي کي چٽا معجزا ڏناسون ۽ کيس پاڪ روح سان مدد ڏني سون. پوءِ جڏهن به ڪنهن پيغمبر اوهان وٽ آهي حڪم آندا ٿي، جن کي اوهان جي دلين نه ٿي گهريو تڏهن اوهان (ان جي مڃڻ کان چو) وڌائي ڪئي؟ پوءِ (پيغمبرن جي) هڪ ٽوليءَ کي ڪوڙو ڄاتو ۽ ٻيءَ کي ڪٺو (۸۷). ۽ چون ٿا ته اسان جون دليون ڍڪيل آهن (نه)، بلڪ الله سندن ڪفر سببان مٿن لعنت ڪئي آهي پوءِ ٿورڙا ايمان آڻيندا (۸۸).

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ فَلَمَّا
جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۖ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾
يَسْمَا شَرُّوهُ ۖ أَنفُسُهُمْ أَن يَكْفُرُوا ۖ إِنَّمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَعْثًا
أَن يُنَزِّلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
فَبَاءُوا وَيَغْضَبُ عَلَى غَضَبٍ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾ ۖ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا
نُؤْمِنُ بِهِ ۖ إِنَّمَا نَزَّلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِهِ ۖ وَرَأَاهُ ۖ وَهُوَ
الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ ۖ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ
اللَّهِ مِنْ قَبْلُ ۖ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ ۖ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ
مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ
ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾ ۖ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمْ
الطُّورَ ۖ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ ۖ وَاسْمَعُوا ۖ قَالُوا سَمِعْنَا
وَعَصَيْنَا ۖ وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ
قُلْ يَسْمَا يَا مُرْكُم بِهِ ۖ إِنَّمَا نَزَّلْنَا كُفْرًا ۖ

۽ جڏهن الله وٽان ڪتاب (قرآن) انهيءَ (توريت) جو سچو ڪندڙ آين، جيڪو وٽن آهي ۽ (حقيقت ڪري قرآن جي لهڻ کان) اڳ ڪافرن تي سوڀ (ٿيڻ جون دعائون) گهرندا هئا۔ پوءِ جڏهن وٽن اهو آيو جنهن کي سڃاتائون ٿي تڏهن ان جو انڪار ڪيائون پوءِ ڪافرن تي الله جي لعنت آهي (۸۹). اهو پڇڙو (سودو) آهي جنهن ۾ پاڻ ڏيئي، جيڪي الله (محمد ﷺ تي) لائو آهي تنهن جو نه مڃڻ، هن (ڳالهه) جي ساڙ ڪري ورتائون ته الله پنهنجن ٻانهن مان جنهن تي گهرندو آهي تنهن تي پنهنجيءَ ٻاجه سان (ڪتاب چو) لاهيندو آهي. پوءِ (الله جي) ڏمر تي ڏمر هيٺ وريا ۽ ڪافرن لاءِ خوار ڪندڙ عذاب آهي (۹۰). ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته جيڪو (قرآن) الله لائو تنهن کي مڃيو تڏهن چون ٿا ته جيڪو (توريت) اسان تي لٿل آهي تنهن کي مڃيندا آهيون ۽ جيڪي ان کان سواءِ آهي تنهن کي نه مڃيندا آهن ۽ (حقيقت ڪري) اهو (قرآن) سچو آهي، جيڪو (توريت) وٽن آهي تنهن جو سچو ڪندڙ (به) آهي، (اي پيغمبر! کين) چؤ ته جيڪڏهن (توريت جا) مڃيندڙ آهيو ته الله جي پيغمبرن کي اڳ چو ڪنو؟ (۹۱). ۽ بيشڪ موسيٰ اوهان وٽ چٽا معجزا آندا وري کانئس پوءِ گابي کي (خدا ڪري) ورتو ۽ (ائين ڪرڻ سان) اوهين (پاڻ تي) ظلم ڪندڙ آهيو (۹۲). ۽ جڏهن اوهان کان انجام ورتوسون ۽ اوهان جي مٿان طور (جبل) کڙو ڪيوسون (چيوسون ته) جيڪو اوهان کي (توريت) ڏنوسين، سو سوگهو وٺو ۽ ٻڌو، تڏهن چيائون ته ٻڌوسون ۽ نه مڃيوسون ۽ انهن جي دلين ۾ سندن ڪفر سببان گابي جي پريت وڌي ويئي۔ (اي پيغمبر! کين) چؤ ته اوهان جو ايمان اوهان کي جنهن شيءِ جو حڪم ڪندو آهي سا پڇڙي آهي، جيڪڏهن اوهين (توريت جا) مڃيندڙ آهيو (۹۳).

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِّنْ
 دُونِ النَّاسِ فَتَمَتُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾ وَ
 لَنْ يَتَمَتَّوهُ أَبَدًا إِبَاهَا قَدَّ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
 مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يُوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ سَنَةٍ
 وَمَا هُوَ بِزَحْزِحَةٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ
 بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٥﴾ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجَبْرِيلِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ
 عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى
 وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٦﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَ
 رُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٧﴾
 وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْبَيِّنَاتِ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
 الْفَاسِقُونَ ﴿٩٨﴾ أَوْ كَلِمَاتٍ عَهْدٍ وَأَعَهْدًا ابْتَدَأَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ
 بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ
 اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ
 أَوْتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَانَتْهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٠﴾

(اي پيغمبر! کين) چؤ ته جيڪڏهن آخرت جو ملڪ الله وٽ ٻين ماڻهن کان سواءِ خاص اوهان لاءِ آهي ته جيڪڏهن (پنهنجي چوڻ ۾) سچا آهيو ته موت گهرو (۹۴). ۽ جيڪي ڪرتوت سندن هٿن اڳي موڪليا آهن تن سببان اُن (موت) کي ڪڏهن به نه گهرندا ۽ الله ظالمن کي (چڱيءَ طرح) ڄاڻندڙ آهي (۹۵). ۽ (اي پيغمبر!) انهن (يهودين) کي جيئڻ تي (سيني) ماڻهن ۽ مشرڪن کان وڌيڪ حرص وارو ضرور لهندين، منجهانئن هر هڪ گهرندو آهي ته جيڪر هزار وره جياريو وڃي ها، ۽ اهو (ايڏو جيئڻ) کيس عذاب کان پري ڪرڻ وارو نه آهي- ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهنکي الله ڏسندڙ آهي (۹۶). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته جيڪو جبرائيل جو ويري ٿيندو (سو الله جو ويري آهي) چو ته جبرائيل قرآن کي الله جي حڪم سان تنهنجيءَ دل تي لاٿو آهي، جيڪي کانئس اڳي آهي تنهنکي سچو ڪندڙ آهي ۽ مؤمنن لاءِ هدايت ۽ خوشخبري آهي (۹۷). جيڪو الله ۽ سندس ملائڪن ۽ سندس پيغمبرن ۽ جبرائيل ۽ ميڪائيل جو ويري بڻندو ته بيشڪ الله (به اهڙن) ڪافرن جو ويري آهي (۹۸). ۽ (اي پيغمبر!) بيشڪ توڏانهن صاف آيتون موڪليون سون، ۽ بي دينن کان سواءِ ڪوبه ان جو منڪر نه ٿيندو (۹۹). جڏهن به ڪو انجام ٻڌائون ٿي ته اُن کي چو منجهانئن هڪ ٽوليءَ ڀڳو ٿي؟ بلڪ منجهانئن گهڻا ايمان نه آڻيندا آهن (۱۰۰). ۽ جڏهن پيغمبر (محمد ﷺ) انهيءَ (يعني توريت) جو سچو ڪندڙ جيڪو وٽن آهي، الله وٽان اين (تڏهن) جن کي ڪتاب (توريت) ڏنو ويو تن مان هڪ ٽوليءَ الله جي ڪتاب کي پنهنجين پنين پويان اڇليو جڻڪ آهي ڄاڻندا ئي نه آهن (۱۰۱).

وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ؕ وَمَا
كَفَرَ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانُ كَفَرٌ ؕ وَيَعْلَمُونَ النَّاسَ
السَّحَرَةَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ
وَمَا يَعْلمِينَ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا
تَكْفُرْ ۖ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ
زَوْجِهِ ۖ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ
وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ۖ وَلَقَدْ عَلِمُوا
لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ۚ وَلَبِئْسَ
مَا شَرُّوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ
آمَنُوا وَاتَّقَوْا الْمُثُوبَةَ مِمَّنْ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لَّو كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَ
قُولُوا انْظُرْنَا وَاسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾
مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ
أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِمَّنْ رَزَّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

۽ اُهي (يهودي توريت جي پيروي ڇڏي) اهڙن (باطل علمن) جي پٺيان لڳا جيڪي سليمان جي ملڪ ۾ شيطان پڙهندا هئا، ۽ سليمان (جادوءَ ڪرڻ جو) ڪفر نه ڪيو پر شيطانن ڪفر ڪيو جو ماڻهن کي جادو سيکاريندا هئا ۽ پڻ (ان جي پٺيان پيا) جيڪي (اسماءُ الهيءَ جا اسرار) ٻن ملائڪن هاروت ۽ ماروت تي بابل (شهر) ۾ نازل ٿيا هئا، ۽ اهي ٻئي (انهن علمن مان) ڪجهه به ايسين ڪنهن هڪڙي کي نه سيکاريندا هئا جيسين (هيءُ نه) چوندا هئا ته اسين رڳو آزمائش آهيون تنهن ڪري (اُن کي بيجا ڪم ۾ آڻي) ڪافر نه بڻج. پوءِ کائڻ اهو سڪندا هئا جنهن سان مڙس ۽ سندس زال جي وچ ۾ ڦٽو وجهندا هئا ۽ اُهي ان سان ڪنهن هڪڙي کي الله جي حڪم کان سواءِ نقصان پهچائيندڙ نه هئا ۽ جيڪا کين نقصان ڏيندي ۽ کين فائدو نه ڏيندي سا سڪندا هئا ۽ بيشڪ ڄاڻائون ٿي ته جنهن اُها ورتي تنهن کي آخرت ۾ ڪو نصيب نه آهي ۽ جنهن سان پاڻ کي وڪيائون سا ضرور بچڙي آهي. جيڪر ڄاڻن ها (ته پاڻ پلين ها!) (۱۰۲). ۽ جيڪڏهن اُهي (يهودي) ايمان آڻين ها ۽ پرهيزگار بڻجن ها ته الله وٽان ضرور چڱو بدو (ملين ها) جيڪڏهن ڄاڻن ها (۱۰۳). اي ايمان وارو! (پيغمبر کي عرض ڪرڻ مهل) راعنا (جو لفظ) نه چئو ۽ انظرنا (جو لفظ) چئو* ۽ (اهو حڪم غور سان) ٻڌو ۽ ڪافرن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۰۴). نڪي ڪو اهل ڪتاب جي ڪافرن مان ۽ نڪي ڪو مشرڪن مان اوهان جي پالڻهار وٽان اوهان تي ڪنهن چڱائي جو لهڻ چاهيندو آهي ۽ الله پنهنجي ٻاجه سان جنهن کي وڻيس تنهن کي چونڊيندو آهي. ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۱۰۵).

* يهودي نبي ﷺ جي مجلس ۾ ڪا ڳالهه ٻڌي وري ان کي دهرائڻ لاءِ ”راعنا“ جو لفظ چوندا هئا، يعني: اسان جي رعايت ڪر، پر اهي بد نيتي سان زبان ڦيرائي ”راعينا“ يعني: اسان جو ڌنار يا بي سمجھ، چوندا هئا، تنهن ڪري مسلمانن کي اهڙي اکر استعمال ڪرڻ جي بدلي ”انظرنا“ يعني اسان تي نظر فرما، چوڻ جو حڪم ڪيو ويو. (فتح الرحمان)

مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ
 تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٠٦ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ
 مُلْكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
 وَكِيلٍ وَلَا نَصِيرٍ ١٠٧ أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا
 سَأَلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِدَلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ
 فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ١٠٨ وَكَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
 لَوْ يَرُّدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ
 أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا
 وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ ١٠٩ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرٌ ١١٠ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا
 لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ١١١ وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا
 أَوْ نَصْرِيًّا تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ١١٢ بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ
 أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ١١٣

(اي پيغمبر) جي ڪا آيت منسوخ ڪندا آهيون يا (تنهنجيءَ دل تان) اها وسارائيندا آهيون ته انهيءَ کان چڱي يا ان جهڙي آئيندا آهيون. نه ڄاڻندو آهين ڇا؟ ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۱۰۶). (اي پيغمبر) نه ڄاڻندو آهين ڇا؟ ته آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي الله جي آهي ۽ الله ڪانسواءِ اوهان جو نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو مددگار آهي (۱۰۷). (اي مسلمانو!) اوهين پنهنجي پيغمبر کان ائين سوال ڪرڻ ڇو ٿا گهرو؟ جيئن اڳ (يهودين) موسيٰ کان پڇيو هو. ۽ جيڪو ايمان کي ڪفر سان مٽائيندو سو بيشڪ سڌيءَ واٽ کان ڀلو (۱۰۸). اهل ڪتاب مان گهڻا گهرندا آهن ته جيڪر اوهان جي ايمان آڻڻ کان پوءِ به اوهان کي حسد سببان جو سندن دلين ۾ آهي، مٿن جو حق ڀڌرو ٿي چڪو آهي، ان کان پوءِ به موتائي ڪافر ڪن پوءِ ايسين معاف ڪريو ۽ مڙي وڃو جيسين الله پنهنجو حڪم موڪلي، ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۱۰۹). ۽ (اي مسلمانو!) نماز پڙهو ۽ زڪوة ڏيو ۽ جيڪا چڱائي پاڻ لاءِ اڳي موڪليندڙ سا الله وٽ لهندڙ. بيشڪ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن کي الله ڏسندڙ آهي (۱۱۰). ۽ (يهودي ۽ نصاريٰ) چون ٿا ته يهودين ۽ نصارن کان سواءِ بهشت ۾ ڪوئي نه گهڙندو. اهي سندن سڌون آهن (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته جيڪڏهن سچا آهيو ته پنهنجو ڪو دليل آڻيو (۱۱۱). هائو، جنهن پنهنجو منهن الله لاءِ نورايو ۽ اهو ڀلارو هوندو تنهن لاءِ سندس پالڻهار وٽ سندس اجر آهي ۽ نڪو ڪين پڻ آهي ۽ نڪي آهي غمگين ٿيندا (۱۱۲).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصْرَى
لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٣﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
مَنَعَ مَسْجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَى فِي خَرَابِهَا
أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُ لَّهُمْ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾ وَبِذَلِكَ الشَّرِيقِ
وَالْمَغْرِبِ قَابِ مَاتُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ ﴿١٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا لُبَّحَنَةٌ بَلْ لَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَنِينٌ ﴿١٦﴾ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
إِذَا اقْتَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ
قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ
قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ
بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

۽ يهودي چون ٿا ته نصاريٰ ڪنهن دين تي نه آهن ۽ نصاريٰ چون ٿا ته يهودي ڪنهن دين تي نه آهن ۽ (حقيقت ڪري) اُهي ڪتاب (توريت ۽ انجيل) پڙهندا آهن۔ اهڙيءَ طرح جيڪي نه ڄاڻندا آهن سي (به) سندن چوڻ وانگر چوندا آهن۔ پوءِ الله قيامت جي ڏينهن سندن وچ ۾ جنهن (ڳالھ) بابت جهڳڙو ڪندا هئا تنهن جو فيصلو ڪندو (۱۱۳)۔ ۽ ڪير اُن کان وڌيڪ ظالم آهي؟ جنهن الله جي مسجدن ۾ سندس نالي ياد ڪرڻ کان جهليو ۽ انهن (مسجدن) جي ڦٽائڻ ۾ ڪوشش ڪيائين، اهڙن کي انهن (مسجدن) ۾ ڊڄندڙ ٿي گهڙڻ ڌاران (بيءَ طرح گهڙڻ) نه جڳائيندو آهي انهن لاءِ دنيا ۾ خوار آهي ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ وڏو عذاب آهي (۱۱۴)۔ ۽ اوڀر ۽ اولھ الله جو آهي پوءِ جيڏانهن پنهنجي منهن کي ڦيرايو تيڏانهن الله جي ذات آهي، بيشڪ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي (۱۱۵)۔ ۽ (ڪافر) چون ٿا ته الله (پنهنجي لاءِ) اولاد ورتو آهي (نه)، اهو ته پاڪ آهي بلڪ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو سندس (ملڪ) آهي مڙئي سندس فرمانبردار آهن (۱۱۶)۔ آسمانن ۽ زمين جو ٺاهيندڙ آهي ۽ جڏهن ڪوئي ڪم ڪندو آهي تڏهن اُن کي رڳو چونڊو آهي ته ٿي، ته ٿي پوندو آهي (۱۱۷)۔ ۽ جيڪي نه ڄاڻندا آهن سي چوندا آهن ته الله اسان سان چو نه ڳالھائيندو آهي يا ڪا نشاني اسان وٽ چو نه ايندي آهي؟ اهڙي طرح جيڪي ڪانئن اڳ هئا تن سندن چوڻ وانگر چيو۔ سندن دلون هڪ جهڙيون آهن۔ بيشڪ اسان اُنهيءَ قوم لاءِ نشانيون بيان ڪيون آهن جيڪي يقين رکندا آهن (۱۱۸)۔ (اي پيغمبر!) بيشڪ اسان توکي سچ سان خوش خبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليو ۽ (تون) دوزخين بابت نه پڇين (۱۱۹)۔

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ
قُلْ إِنْ هُدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَى وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ
الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ١٢٠
الَّذِينَ اتَّبِعَتْهُمْ الْكُتُبُ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ١٢١ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ
اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ١٢٢
وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا
عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ١٢٣ وَإِذْ ابْتَلَى
إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَتْهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا
قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ١٢٤ وَإِذْ جَعَلْنَا
الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا
إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ
السُّجُودِ ١٢٥ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ
أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَنْ
كَفَرَ فَأَمَتُّهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ١٢٦

۽ (اي پيغمبر!) يهودي ايسين توکان ڪڏهن راضي نه ٿيندا ۽ نڪي نصاريٰ، جيسين تون سندن دين جي تابعداري ڪرين (کين) چؤ ته الله جي هدايت اها (اسلام جي) هدايت آهي، ۽ (اي پيغمبر!) تو وٽ جو علم آيو آهي تنهن کان پوءِ به جيڪڏهن (تون) سندن سڌن جي تابعداري ڪندين ته تو لاءِ الله وٽان نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو مددگار ٿيندو (۱۲۰). جن کي ڪتاب ڏنوسون سي ان کي اهڙيءَ طرح پڙهندا آهن جهڙو سندس پڙهڻ جو حق آهي۔ اهي ان کي مڃيندا آهن۔ ۽ جيڪي ان کي نه مڃيندا سي ئي گهڻائي وارا آهن (۱۲۱). اي بني اسرائيلو! آهي منهنجا ڳڻ ياد ڪريو جيڪي مون اوهان تي ڪيا ۽ مون جهان (وارن) تي اوهان کي سڳورو ڪيو (۱۲۲). ۽ انهيءَ ڏينهن کان ڊڄو جنهن ۾ ڪو جيءُ ڪنهن جيءُ کان ڪجهه به تاري نه سگهندو ۽ نڪي ڪانئس ڪو بدلو قبول ڪبو ۽ نڪي کيس ڪا پارت نفعو ڏيندي ۽ نڪي کين مدد ڏي (۱۲۳). ۽ جڏهن ابراهيم کي سندس پالڻهار ڪن ڳالهين سان پرڪيو پوءِ اهي پوريون ڪيائين۔ (۽ الله) فرمايو ته اءُ توکي ماڻهن لاءِ امام مقرر ڪرڻ وارو آهيان (تڏهن ابراهيم) چيو ته منهنجي اولاد مان به (امام ڪر. الله) فرمايو ته ظالمن کي (اهو) منهنجو انجام نه پهچندو (۱۲۴). ۽ جڏهن بيت الله کي ماڻهن جي موٽڻ جو ماڳ ۽ امن جو هنڌ مقرر ڪيوسون ۽ (هن امت کي حڪم ڪيوسون ته) مقام ابراهيم کي (به) نماز پڙهڻ جي جاءِ ڪري وٺو ۽ ابراهيم ۽ اسماعيل کي وصيت ڪئي سون ته منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن ۽ اعتڪاف وارن ۽ رکوع (۽) سجدي ڪندڙن لاءِ پاڪ رکو (۱۲۵). ۽ جڏهن ابراهيم چيو ته اي منهنجا پالڻهار! هن (مڪي) کي امن جو شهر ڪر ۽ سندس رهندڙن مان انهن کي ميون جي روزي ڏي جيڪي منجهانئن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃين۔ (تڏهن الله) فرمايو ته جنهن نه مڃيو (تنهن کي به)، پوءِ ان کي (حياتيءَ جا) ٿورڙا ڏينهن آسودو ڪندس وري کيس باه جي عذاب ڏانهن بي وس ڪندس۔ ۽ اها بچڙي جاءِ آهي (۱۲۶).

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا
 إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٥﴾ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَ
 مِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا
 إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٦﴾ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا
 مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ
 يُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٧﴾ وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ
 إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا
 وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٨﴾ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ
 قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّي الْعَلِيِّ ﴿١٢٩﴾ وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ
 وَيَعْقُوبُ يٰبَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَتَّبِعُوا إِلَّا
 مَا تَرَى مِنْهُمُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٠﴾ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ
 الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ
 إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا
 وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣١﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
 وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

۽ جڏهن ابراهيم ۽ اسماعيل بيت (الله) جا بنياد اوساريندا هئا (تڏهن چوندا هئا ته) اي اسان جا پالڻهار (هيءُ پورهيو) اسان کان قبول ڪر۔ چو ته تون ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين (۱۲۷). ۽ اي اسان جا پالڻهار اسان کي پنهنجو فرمانبردار ڪر ۽ اسان جي اولاد مان (به) هڪ ٽوليءَ کي پنهنجو فرمانبردار ڪر ۽ اسان کي اسان جي حج جا ارڪان سيڪار ۽ اسان جون (خطائون) معاف ڪر، بيشڪ تون ئي وڏو معافي ڪندڙ مهربان آهين (۱۲۸). ۽ اي اسان جا پالڻهار! منجهانئن هڪ پيغمبر منجهن موڪل جو تنهنجون آيتون مٿن پڙهي ۽ کين ڪتاب ۽ حڪمت سيڪاري ۽ کين سڌاري۔ بيشڪ تون ئي غالب حڪمت وارو آهين (۱۲۹). ۽ جنهن پاڻ کي بي سمجه ڪيو تنهن کان سواءِ (ٻيو) ڪير ابراهيم جي دين کان منهن موڙيندو؟ ۽ بي شڪ کيس دنيا ۾ چونڊيوسون، ۽ اهو آخرت ۾ ضرور ڀلارن مان آهي (۱۳۰). جڏهن کيس سندس پالڻهار چيو ته منهنجا حڪم مڃ! (تڏهن) چيائين ته جهانن جي پالڻهار جا (سڀ) حڪم مڃيم (۱۳۱). ۽ ابراهيم ۽ يعقوب پنهنجن پٽن کي ان (ڳالهه) جي وصيت ڪئي ته اي منهنجي اولاد! الله (هن) دين کي اوهان لاءِ چونڊيو آهي پوءِ اوهين مسلمان هجڻ کان سواءِ نه مرجو (۱۳۲). (اي ڪتاب وارو) اوهين (تڏهن) حاضر هيو ڇا؟ جڏهن يعقوب کي موت ويجهو ٿيو جڏهن پنهنجن پٽن کي چيائين ته مون کان پوءِ ڪنهن جي عبادت ڪندؤ؟ (تڏهن) چيائون ته تنهنجي خدا ۽ تنهنجي پيءُ ڏاڏي ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق جي خدا جي، جو اڪيلو خدا آهي، عبادت ڪنداسون۔ ۽ اسين سندس حڪم مڃيندڙ آهيون (۱۳۳). اها ٽولي بيشڪ گذري ويئي آهي، جيڪي انهن ڪمايو سو انهن لاءِ آهي ۽ جيڪي اوهان ڪمايو سو اوهان لاءِ آهي۔ ۽ جيڪي (آهي) ڪندا هئا تنهن بابت اوهين نه پڇيو (۱۳۴).

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
 حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
 إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَ
 الْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ
 رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾ فَإِنْ
 آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
 هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾
 صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ
 عِبْدُونَ ﴿١٣٨﴾ قُلْ اتَّخَذْتُمْ نَارِي اللَّهِ وَهُورُبَّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا
 أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمْ تَقُولُونَ
 إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا
 هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ
 مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ
 عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ
 مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

۽ (ڪتاب وارا مسلمانن کي) چون ٿا ته يهودي يا نصاري ٿيو ته هدايت وارا ٿيندو (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اسين ابراهيم حنيف (هڪ طرفي) جي دين جا تابعدار آهيون ۽ اهو مشرڪن مان نه هو (۱۳۵). (ڪين) چئو ته اسين الله کي مڃيون ٿا، ۽ (پڻ) جيڪو (قرآن) اسان ڏانهن لائو ويو آهي، ۽ جيڪي (صحيفا) ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ يعقوب جي اولاد ڏانهن لائو ويا آهن، ۽ جيڪي موسيٰ ۽ عيسيٰ کي ڏنو ويو ۽ جيڪي ٻين پيغمبرن کي سندن پالڻهار کان ڏنو ويو، تنهن (سڀ) کي (مڃيون ٿا) منجهانئن ڪنهن هڪ جي وچ ۾ فرق نه ٿا ڀانيون ۽ اسين ان (هڪ الله) کي مڃيندڙ آهيون (۱۳۶). پوءِ جيڪڏهن الله کي اوهان جي مڃڻ جهڙو مڃين ته بيشڪ هدايت وارا ٿيندا، ۽ جيڪڏهن ڦرندا ته اهي جهڳڙي ۾ ئي پوندا، پوءِ سگهو الله توکي انهن (جي شر) کان ڪافي ٿيندو، ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۳۷). الله (پنهنجي دين جي رنگ سان اسان کي) رڳو آهي ۽ رڳو ۾ الله کان وڌيڪ چڱو ڪير آهي؟ ۽ اسين سندس عبادت ڪندڙ آهيون (۱۳۸). (اي پيغمبر ڪين) چؤ ته الله (جي دين) بابت اسان سان تڪرار ڪريو ٿا ڇا؟ ۽ (حقيقت ڪري) اهو اسان جو پالڻهار ۽ اوهان جو (ب) پالڻهار آهي، ۽ اسان لاءِ اسان جا عمل ۽ اوهان لاءِ اوهان جا ڪرتوت آهن، ۽ اسين سندس مخلص ٻانهن آهيون (۱۳۹). يا چئو ٿا ته ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ يعقوب جو اولاد يهودي يا نصاري هئا. (اي پيغمبر ڪين) چؤ ته اوهين وڌيڪ ڄاڻندڙ آهيو يا الله (وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي)؟ ۽ جيڪو اهڙي شاهدي لکائي جا الله طرفان وٽس هجي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۱۴۰). اها ٽولي بي شڪ گذري ويئي، جيڪي ڪمايائون سو انهن لاءِ آهي ۽ جيڪي اوهان ڪمايو سو اوهان لاءِ آهي ۽ جيڪي (اهي) ڪندا هئا تنهن بابت (اوهين) نه پڇيا ويندو (۱۴۱).

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدَهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ
الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ١٢٢ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ
عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي
كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ
وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُضِلَّ عِبَادَهُ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ١٢٣ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ
وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
يَعْمَلُونَ ١٢٤ وَلَئِنْ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَتَّبِعُوا
قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ
وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ
إِذَ الْبَسَ الظَّالِمِينَ ١٢٥ الَّذِينَ اتَّبَعُوا الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ١٢٦

ماڻهن منجهان ڪي بي سمجھ سگهو چوندا ته انهن (مسلمانن) کي سندن ان قبلي جنهن ڏي (نماز پڙهندا) هئا تنهن کان ڪهڙيءَ ڳالهه ڦيرايو؟ (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اوپر ۽ اولھ الله جو آهي جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي سڌي واٽ ڏيکاريندو آهي (۱۴۲). ۽ (جهڙي طرح اوهان جو قبلو ڀلو ڪيوسين) اهڙيءَ طرح اوهان کي ڀلي امت ڪيو سون ته ماڻهن تي شاهد هجو ۽ پيغمبر (محمد ﷺ) اوهان تي شاهد هجي، ۽ (اي پيغمبر) جنهن (طرف) تي (اڳي) هئين تنهن کي قبلو مقرر نه ڪيو هيوسون مگر هن لاءِ ته جيڪو پيغمبر جي پٺيان لڳي تنهن کي انهيءَ کان نڪيڙيون جيڪو پنهنجين کڙين (پر پوءِ) تي ڦري ۽ بيشڪ (اهو) جن کي الله هدايت ڪئي تن کان سواءِ (بين تي) ضرور ڏکيو آهي ۽ الله جو شان اهو نه آهي جو اوهان جي ايمان کي وڃائي، ڇو ته الله ماڻهن سان يقيناً شفقت ڪندڙ مهربان آهي (۱۴۳). (اي پيغمبر!) آسمان ڏانهن تنهنجو (هر هر) منهن ڦيرائڻ بيشڪ ڏسون ٿا، پوءِ جنهن قبلي کي پسند ڪرين ٿو (اوڏاهين) توکي ضرور ڦيرائينداسون پوءِ (اي پيغمبر) پنهنجي منهن کي تعظيم واريءَ مسجد (حرام) ڏانهن ڦيراءِ. ۽ (اي مسلمانو!) اوهين جتي هجو اتي پنهنجا منهن اوڏانهن ڦيرايو. ۽ جن کي ڪتاب ڏنو ويو آهي سي ضرور ڄاڻن ٿا ته اهو (ڦيرائڻ) سندن پالڻهار وٽان بلڪل حق آهي. ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۱۴۴). ۽ (قسم آهي) ته جن کي ڪتاب ڏنو ويو آهي تن وٽ جيڪڏهن (تون) سڀ دليل آئين ته (به) تنهنجي قبلي جي تابعداري نه ڪندا، ۽ نڪي تون سندن قبلي جي تابعداري ڪندڙ آهين، ۽ نڪي انهن مان ڪي ڪن جي قبلي جي تابعداري ڪندڙ آهن. ۽ (قسم آهي) ته ان کان پوءِ جو تو وٽ علم آيو جيڪڏهن سندن سڏن جي تابعداري ڪندين ته تون ان مهل ظالمن مان ٿيندين (۱۴۵). جن کي ڪتاب (توريت) ڏنوسون سي ان کي ائين سڃاڻندا آهن جيئن پنهنجن پٽن کي سڃاڻندا آهن. ۽ منجهانئن هڪ ٽولي ڄاڻ هوندي (به) بيشڪ حق کي لکائيندي آهي (۱۴۶).

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٧٠﴾ وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ
 مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧١﴾ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ
 شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
 تَعْمَلُونَ ﴿١٧٢﴾ وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
 وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ
 حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَئِمَّةٌ
 نَعْبُدُكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٧٣﴾ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ
 يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا
 لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٤﴾ فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٧٥﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٧٦﴾
 وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا
 تَشْعُرُونَ ﴿١٧٧﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ
 الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٧٨﴾ الَّذِينَ إِذَا
 أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٧٩﴾

اهو تنهنجي پالڻهار وٽان سچ آهي تنهن ڪري تون شڪ وارن مان بنهه نه ٿي ۽ (۱۴۷). ۽ سڀ ڪنهن لاءِ (ڪو) هڪ قبلو آهي جنهن ڏانهن اهو منهن ڪندو آهي پوءِ چڱاين ڏانهن اڳرائي ڪريو، جتي هوندو (اُتان) الله اوهان کي گڏ ڪري آڻيندو، ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۱۴۸). ۽ (اي پيغمبر!) جتان (به) نڪرين ته پنهنجو منهن مسجد حرام ڏانهن ڦيراءِ، ۽ بيشڪ اهو (ڦيرائڻ) تنهنجي پالڻهار وٽان بلڪل حق آهي. ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۱۴۹). ۽ جتان (به) نڪرين ته پنهنجو منهن مسجد حرام ڏانهن ڦيراءِ. ۽ جتي هجو (تتي) پنهنجا منهن ان ڏانهن ڦيرايو (هن لاءِ) ته منجهانئن جن ظلم ڪيو تن کان سواءِ ٻين ماڻهن کي اوهان تي ڪا حجت نه رهي، پوءِ ڪانئن نه ڊڄو ۽ مون کان ڊڄو ۽ (هن لاءِ) ته (آءٌ) پنهنجي نعمت اوهان تي پوري ڪريان ۽ مان اوهين هدايت وارا ٿيو (۱۵۰). جهڙيءَ طرح (اوهان تي نعمت پوري ڪئي سون تهڙي طرح) اوهان منجهان پيغمبر اوهان ۾ موڪليوسون جو اسان جون آيتون اوهان تي پڙهندو آهي ۽ اوهان کي پاڪ ڪندو آهي ۽ اوهان کي ڪتاب ۽ حڪمت سيکاريندو آهي ۽ جيڪي نه ڄاڻندا هيئ سون (پڻ) اوهان کي سيکاريندو آهي (۱۵۱). تنهنڪري مون کي ياد ڪريو ته آءٌ اوهان کي ياد ڪريان ۽ منهنجو شڪر ڪريو ۽ منهنجي بي شڪري نه ڪريو (۱۵۲). اي مؤمنو! صبر ۽ نماز سان سهارو وٺو يقيناً الله صابرن ساڻ آهي (۱۵۳). ۽ جيڪي الله جي واٽ ۾ ڪسن تن کي مثل نه چئو، بلڪ (اهي) جيئرا آهن پر اوهين نٿا سمجهو (۱۵۴). ۽ اوهان کي ڊپ ۽ بڪ ۽ مالن جي ۽ جانين جي ۽ ميون جي گهٽتائيءَ مان ڪنهن شيءِ سان ضرور پرکيندا سون. ۽ (اي پيغمبر!) انهن صابرن کي خوشخبري ڏي (۱۵۵). جن کي جڏهن ڪا تڪليف پهچي ٿي (تڏهن) چون ٿا ته اسين الله جا (بانه) آهيون ۽ اسين ان ڏانهن موٽندڙ آهيون (۱۵۶).

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿٢٥﴾
 إِنَّ الصَّفَا وَالْهُرُوةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوَاعْتَمَرَ
 فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ
 شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى
 مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَ
 يَلْعَنُهُمُ الْعَالَمُونَ ﴿٢٧﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ
 فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ
 كَفَرُوا وَأَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
 وَالنَّاسِ اجْمَعِينَ ﴿٢٩﴾ خُلِيدِينَ فِيهَا لَا يَخْفَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
 وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٣٠﴾ وَالْهُكْمُ لِلَّهِ وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
 الرَّحِيمُ ﴿٣١﴾ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
 وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ
 اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
 وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ
 الْمُسَخَّرِينَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

۱۵۷. انهن تي سندن پالڻهار وٽان مهربانيون ۽ باجه آهي، ۽ اهي ئي سڌيءَ وات وارا آهن (۱۵۷). صفا ۽ مروھ (جبل) الله (جي عبادت) جي نشانين مان آهن، پوءِ جيڪو بيت الله جو حج ڪري يا عمرو تنهن کي بنهي جي طواف ڪرڻ ۾ ڪو گناه نه آهي. ۽ جيڪو وڌيڪ چڱائي ڪندو (تنهن جي الله قبول ڪندو) چو ته الله قبول ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۵۸). جيڪي پڌريون ڳالهيون ۽ هدايتون لائين اٿيون تن کي جيڪي (ماڻهو) اُن کان پوءِ جو انهن کي ماڻهن لاءِ ڪتاب (توريت) ۾ بيان ڪيون سون، لکائيندا آهن تن تي الله لعنت ڪندو آهي ۽ لعنت ڪندڙ (به) انهن تي لعنت ڪندا آهن (۱۵۹). پر جن توبه ڪئي ۽ (پاڻ) سڌاريائون ۽ (حق) بيان ڪيائون تن جي توبه قبول ڪندس، ۽ اُئي توبه قبول ڪندڙ مهربان آهيان (۱۶۰). جن ڪفر ڪيو ۽ اُهي ڪافر ٿي مئا. تن تي الله ۽ ملائڪن ۽ مڙني ماڻهن جي لعنت آهي (۱۶۱). اُن (لعنت) ۾ سڌائين رهڻ وارا آهن، کائن عذاب هلڪو نه ڪبو ۽ نڪي کين مهلت ڏيبي (۱۶۲). ۽ اوهان جو خدا اڪيلو خدا آهي، ان کان سواءِ ڪوئي عبادت جي لائق نه آهي (اُهو) باجهارو مهربان آهي (۱۶۳). آسمانن ۽ زمين جي پٽائڻ (۾) ۽ رات ۽ ڏينهن جي ڦير گهير (۾) ۽ پيڙين (۾) جي انهيءَ (سامان) سان، جو ماڻهن کي نفعو ڏيندو آهي درياءَ ۾ ترنديون آهن ۽ جيڪي آسمان کان (مينهن جو) پاڻي الله وسايو پوءِ اُن سان زمين کي ان جي غير آباد ٿيڻ کان پوءِ آباد ڪيائين ۽ اُن (زمين) ۾ سڀ جنس جا جانور پکيڙيائين، ۽ هوائن جي گهلڻ (۾) ۽ آسمانن ۽ زمين جي وچ ۾ نوايل ڪڪرن (۾) سمجھ واريءَ قوم لاءِ ضرور نشانين آهن (۱۶۴).

وَمِنَ النَّاسِ مَنُ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يُرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٧٦﴾
إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٧٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِي
فَنَتَّبِعَ آيَاتَهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٧٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا
مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ط إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٧٩﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٨٠﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلُ نَتَّبِعُ مَا آفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٨١﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا
كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمُّ بكم عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٨٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ
مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٨٣﴾

۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جي الله کان سواءِ (بين ڪي) الله جهڙو ڪري وندا آهن الله جي پيار وانگر پيارو رکندا اٿن. ۽ جن ايمان آندو سي الله جي دوستيءَ ۾ ڏاڍا زور آهن. ۽ جن ظلم ڪيو سي جيڪڏهن (هن ڳالهه کي هاڻي) سمجهن ته جنهن مهل (قيامت جي ڏينهن) عذاب ڏسندا (۽ سمجهندا) ته سموري سگهه الله کي آهي ۽ الله سخت عذاب ڪرڻ وارو آهي (ته جيڪر ڏاڍا پشيمان ٿين!) (۱۶۵). جنهن مهل اڳواڻ پوئلڳن کان بيزار ٿيندا ۽ عذاب کي ڏسندا ۽ سندن (سڀ) لاڳاپا ڇڏندا (۱۶۶). ۽ (تنهن مهل) پوئلڳ چوندا ته جيڪر اسان کي (وري دنيا ۾) موٽڻو هجي ها ته کانئن ائين بيزار ٿيون ها جيئن اسان کان بيزار ٿيا آهن! اهڙيءَ طرح الله سندن ڪرتوتن کي مٿن حسرتون بڻائي ڏيکاريندو. ۽ اهي باهه مان نڪرڻ وارا نه آهن (۱۶۷). اي انسانو! جيڪي شيون زمين ۾ آهن تن مان پاڪ حلال کائو ۽ شيطان جي وڪن تي نه هلو ڇو ته اهو اوهان جو پٿرو ويري آهي (۱۶۸). (شيطان) رڳو اوهان کي بچرائيءَ ۽ بي حياتيءَ جو حڪم ڪري ٿو ۽ هيءُ ته جيڪي ڳالهيون نه ڄاڻندا آهيو سي الله جي نسبت ۾ چڻو (۱۶۹). ۽ جڏهن کين چئجي ٿو ته جيڪي الله (قرآن) لائون تنهن جي تابعداري ڪريو (تڏهن) چون ٿا ته (نه) بلڪ جنهن تي پنهنجن ابن ڏاڏن کي ڏٺوسون تنهن جي پٺيان لڳندا سون. جيتوڻيڪ سندن ابا ڏاڏا ڪجهه به نه ڄاڻندا هئا ۽ نڪي سڌيءَ وات تي هئا (۱۷۰). ۽ ڪافرن (کي) سڏيندڙ جو مثال اُن ماڻهوءَ جي مثال وانگر آهي جو اهڙيءَ شيءِ کي واکو ڪري ٻڌائي جا رڙ ۽ ڪوڪ کان سواءِ (ڪجهه) نه ٻڌي (ڪافر) ٻوڙاءُ گونگا، انڌا آهن تنهنڪري اُهي (ڪجهه به) نه ٿا سمجهن (۱۷۱). اي مؤمنو! جيڪا اوهان کي روزي ڏني سون تنهن مان سٺيون شيون کائو ۽ جيڪڏهن اوهين خاص الله جي عبادت ڪندڙ آهيو ته سندس شڪرانو ڪريو (۱۷۲).

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالْدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ
 لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
 يَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا
 النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ﴿١٤٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابَ
 بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٤٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ
 الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ
 بَعِيدٍ ﴿١٤٦﴾ لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَ
 الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ
 وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى
 وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي
 الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ
 إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّادِقِينَ فِي الْبُيُوتِ وَالصَّرَّاءِ وَحِينَ
 الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٤٧﴾

اوهان تي رڳو مردار ۽ رت ۽ سوئر جو گوشت ۽ جنهن شيءِ تي الله کان سواءِ ٻئي جو نالو پڪارجي سا حرام ڪيائين، پوءِ جيڪو لاچار ٿئي (۽ ڪاٺي) نه بي فرماني ڪندڙ هجي ۽ نڪي حد کان لنگهندڙ تنهن تي گناهه نه آهي چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۷۳). الله ڪتاب مان جيڪي لاٿو سو، جيڪي ماڻهو لڪائيندا آهن ۽ ان جي بدلي ٿورو مله وٺندا آهن اهي پنهنجن پيٽن ۾ رڳي باه ڪائيندا آهن. ۽ الله ساڻن قيامت جي ڏينهن نه ڳالهائيندو ۽ نڪي کين پاڪ ڪندو، ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۷۴). اهي (اهي) آهن جن هدايت جي بدران گمراهي ۽ بخشش جي بدران عذاب ورتو، پوءِ عجب آهي ته کين (دوزخ جي) باه تي ڪهڙيءَ (ڳالهه) صبر ڪرايو؟ (۱۷۵). اهو هن ڪري (اهي) جو الله سچ سان ڪتاب (توريت) لاٿو. ۽ جن ڪتاب بابت اختلاف ڪيو سي ضرور وڏي ڦيٽي ۾ آهن (۱۷۶). اوڀر ۽ اوله ڏانهن اوهان جو پنهنجن منهن کي ڦيرائڻ ڪا نيڪي نه آهي پر (اصل) نيڪي (ان لاءِ) آهي جنهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن ۽ ملائڪن ۽ ڪتابن ۽ پيغمبرن کي مڃيو، ۽ جنهن (ماڻهوءَ پنهنجو) مال ان سان محبت هوندي (به) ماڻهن ۽ چورن (ٻارن) ۽ مسڪينن ۽ مسافرن ۽ سوال ڪندڙن کي ۽ ٻانهن جي گردنن (آزاد ڪرڻ) ۾ ڏنو، ۽ نماز پڙهائين ۽ زڪوات ڏنائين ۽ (اهي ماڻهو جي) جڏهن انجام ڪندا آهن ته پنهنجو انجام پاڻيندا آهن، ۽ سڃاڻي ۽ ڏکيائي ۾ ۽ جنگ مهل صبر ڪرڻ وارا آهن. اهي سچا آهن. ۽ اهي ئي پرهيزگار آهن. (۱۷۷).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ ط الْحُرُّ
 بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ
 شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ الْبِعْرُوفِ وَأَدَاءُ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ
 رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤٨﴾
 لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٤٩﴾
 كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا لِّوَصِيَّةٍ
 لِّلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٥٠﴾ فَمَنْ
 بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَتَمَّ أَثْمَهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ ط
 إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٥١﴾ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوَسِّ جَنَافًا وَارْتِثَا
 فَاصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٢﴾ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ
 مِنْكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ط وَعَلَى
 الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا
 فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٥٤﴾

اي مؤمنو! خون ٿيلن بابت اوهان تي (بدلي وٺڻ ۾) برابري لازم ڪئي ويئي (جيئن ته) آزاد جي عيوض آزاد ٻانهي جي عيوض ٻانهو ۽ عورت جي عيوض عورت آهي پوءِ جنهن کي سندس پيءُ جي طرفان ڪجهه ڇڏيو وڃي ته پوءِ (خون جي بها وٺڻ ۾) چڱيءَ ريت سان (ان جي) پويان پوڻ گهرجي ۽ ان (وارث) ڏانهن (خون جي بها) چڱيءَ ريت سان پهچائڻ گهرجي. اهو (حڪم) اوهان جي پالڻهار وٽان هلڪائي ۽ باجهه آهي پوءِ جيڪو هن (حڪم) کانپوءِ زيادتي ڪندو تنهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۷۸). ۽ اي عقل وارو! اوهان لاءِ قصاص (وٺڻ) ۾ حياتي آهي ته مان اوهين پرهيزگار ٿيو (۱۷۹). جڏهن اوهان مان (ڪنهن) هڪ کي موت ويجهو ٿئي (اهو) جيڪڏهن (ڪجهه) مال ڇڏي ته تڏهن اوهان تي ماءُ پيءُ ۽ مائٽن لاءِ دستور موجب وصيت ڪرڻ لازم ڪئي ويئي، اهو پرهيزگارن تي حق آهي (۱۸۰). پوءِ جيڪو اُن (وصيت) کي اُن جي ٻڌڻ کان پوءِ ڦيرائيندو ته اُن (ڦيرائڻ) جو گناهه اُن جي ڦيرائيندڙن کان سواءِ ٻين تي نه آهي. ڇو ته الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۸۱). پوءِ جيڪو وصيت ڪندڙ جي طرفداري يا گناهه ڄاڻي سو انهن (وارثن) جي وچ ۾ پرچاءُ ڪري ته مٿس گناهه نه آهي ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۸۲). اي مؤمنو! جيئن اوهان کان اڳين تي (روزا) فرض ڪيا ويا هئا تيئن اوهان تي (به) روزا فرض ڪيا ويا آهن ته مان اوهين پرهيزگار ٿيو (۱۸۳). (روزا) ڳڻيل ڏينهن آهن، پوءِ اوهان مان جيڪو بيمار (هجي) يا مسافريءَ تي هجي (تنهن تي) ٻين ڏينهن مان (اوترا روزا) ڳڻي رکڻ (لازم) آهي ۽ جن کي (مسڪين جي کاڌي ڏيڻ جي) سگهه آهي تن تي هڪ مسڪين جو کاڌو فدي (يعني فطراڻو ڏيڻ) لازم آهي پوءِ جيڪو چڱائي وڌيڪ ڪندو تنهن لاءِ اها پلي آهي ۽ جيڪڏهن علم وارا آهيو (ته اوهين سمجهي چڪا هوندؤ) ته اوهان جو روزو رکڻ اوهان لاءِ ڀلو آهي (۱۸۴).

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ
 بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ؕ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ
 فَلْيَصِبْهُ ؕ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
 يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
 وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذَا
 سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا
 دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿٢٩﴾
 أُحِلَّ لَكُمُ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ
 لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ؕ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ
 تَخْتَلَوْنَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ ؕ فَالَّذِينَ
 بَاشَرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى
 يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ
 ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنتُمْ
 عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ ؕ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا
 كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لِّلنَّاسِ آيَاتِهِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٣٠﴾

رمضان جو مهينو اهڙو (يلو) آهي جنهن ۾ قرآن لائو ويو جو ماڻهن لاءِ
 سڌو رستو ڏيکاريندڙ آهي ۽ (اُن ۾) هدايت ڪرڻ ۽ (سچ ۽ ڪوڙ جي وچ
 ۾) سنڌي وجهڻ جون چڻيون ڳالهيون آهن، پوءِ اوهان مان جيڪو انهيءَ
 مهيني ۾ (گهر ۾) حاضر هجي تنهن کي اُن ۾ روزو رکڻ گهرجي ۽ جيڪو
 بيمار هجي يا سفر تي (هجي) تنهن کي ٻين ڏينهن مان (اوترو) ڳاڻائو
 (لازم) آهي. الله اوهان تي آساني ڪرڻ گهرندو آهي ۽ اوهان تي (ڪا)
 ڏکيائي ڪرڻ نه گهرندو آهي ۽ (گهرندو آهي) ته اوهين ڳڻپ پوري ڪريو
 ۽ جيڪا اوهان کي هدايت ڪيائين تنهن تي الله جي وڏائي بيان
 ڪندا رهو ۽ مان اوهين شڪرانو ڪريو (۱۸۵). ۽ (اي پيغمبر!) جڏهن
 منهنجا ٻانهن توکان منهنجي پڇا ڪن (تڏهن چؤ) ته آءٌ ويجهو آهيان
 جڏهن (ڪو) مون کي سڏي ٿو تڏهن سڏيندڙ جو سڏ ورتايان ٿو تنهن
 ڪري منهنجو حڪم قبول ڪرڻ گهرجين ۽ مون تي ايمان آڻڻ گهرجين ته
 مان اُهي سڌرن (۱۸۶). روزي جي رات ۾ اوهان لاءِ پنهنجين زالن سان
 صحبت ڪرڻ حلال ڪئي ويئي. (جو) اُهي اوهان جو ڍڪ آهن ۽ اوهين
 انهن جو ڍڪ آهيو. الله ڄاتو ته اوهين پاڻ سان خيانت ڪندا هيؤ پوءِ
 اوهان تي (ٻاجھ سان) موٽيو ۽ اوهان کي معاف ڪيائين، پوءِ هاڻي ساڻن
 صحبت ڪريو ۽ الله اوهان لاءِ جيڪي (اولاد) لکيو آهي تنهن جي طلب
 ڪريو ۽ (ايسٽائين) کائو ۽ پيئو جيستائين ڪاري ڏاڳي کان باڪ جو اچو
 ڏاڳو اوهان لاءِ پڌرو ٿئي پوءِ روزو رات توڻي پورو ڪريو، ۽ جنهن حالت
 ۾ اوهين مسجدن ۾ اعتڪاف وارا هجو ته انهن (زالن) سان صحبت نه
 ڪريو. اهي الله جون حدون آهن پوءِ انهن کي ويجهو نه وڃو. اهڙيءَ
 طرح الله ماڻهن لاءِ پنهنجا حڪم پڌرا ڪندو آهي ته مان اُهي پرهيزگار
 ٿين (۱۸۷).

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْءُوا بِهَا
إِلَى الْحُكَّامِ لِيَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ
بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ
قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ
تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى
وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿٨٩﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ
يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٩٠﴾ وَاقْتُلُواهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ
مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا
تَقْتُلُواهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقْتَلُواكُمْ
فِيهِ فَإِنْ قُتِلُواكُمْ فَاقْتُلُواهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ
الْكَافِرِينَ ﴿٩١﴾ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٢﴾
وَقَتِّلُواهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ
لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٩٣﴾

۽ اوهين پنهنجا مال پاڻ ۾ ناحق سان نه کائو ۽ اُن (مال) کي حاڪمن
 ڏانهن هن لاءِ (رشتو طور) نه پهچايو ته ماڻهن جي مال مان ڪجهه
 (پاڳو) ظلم سان کائو هن هوندي به جو اوهين ڄاڻندا آهيو (۱۸۸).
 (اي پيغمبر!) توکان چنڊن (يعني مهينن) بابت پڇن ٿا، ڇو ته اهي ماڻهن ۽
 حج لاءِ وقت مقرر ٿيل آهن ۽ نيڪي (هن ۾) نه آهي ته (احرام جي
 حالت ۾) گهرن ۾ سندن پنين پاسن کان اچو، پر (اصل) نيڪي (انهيءَ
 لاءِ) آهي جيڪو (الله کان) ڊڄي، ۽ گهرن ۾ سندن درن کان اچو ۽ الله
 کان ڊڄو ته مان اوهين چٽو (۱۸۹). جيڪي اوهان سان وڙهن تن سان الله
 جي واٽ ۾ وڙهو ۽ حد کان نه لنگهو ڇو ته الله حد کان لنگهندڙن کي
 پسند نه ڪندو آهي (۱۹۰). ۽ جتي لهون اتي ڪهون ۽ جتان اوهان کي
 لودياتون اُتان لوديون ۽ فتنو (يعني شرڪ) ويڙه کان ڏاڍو (بيچڙو) آهي ۽
 اوهين مسجد حرام وٽ (ايسين) نه وڙهون جيسين منجهس اوهان سان
 (نه) وڙهن، پوءِ جيڪڏهن اوهان سان وڙهن ته انهن کي ماريو- ڪافرن
 جي سزا ائين آهي (۱۹۱). ۽ جيڪڏهن بس ڪن (ته اوهين به بس ڪريو)
 ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۹۲). ۽ ايسٽائين انهن سان وڙهو
 جيستائين فتنو (يعني شرڪ) نه رهي ۽ خاص الله جو دين ٿئي- پوءِ
 جيڪڏهن بس ڪن ته ظالمن کان سواءِ ڪنهن تي وڌيڪ زيادتي ڪرڻ
 نه جڳائي (۱۹۳).

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ ۖ فَمَنْ
 اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ ۖ
 وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٢﴾ وَأَنْفِقُوا فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ۖ وَأَحْسِنُوا ۚ إِنَّ
 اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٣﴾ وَاتَّبُوا الصَّحَابَ وَالْعُمَرَ ۖ فَإِنْ
 أَحْصَرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَخْلُقُوا زُرُوسَكُمْ حَتَّى
 يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۖ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّنْ
 رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ
 فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ
 لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ
 عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ
 الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٤﴾ الْحَجُّ
 أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ
 وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَاتَفَعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۚ وَتَزَوَّدُوا
 فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿١٩٥﴾

تعظيم وارو مهينو تعظيم واري مهيني جي بدلي آهي ۽ تعظيمون (هڪ ٻئي جون) آڙياڙ آهن۔ پوءِ جيڪو اوهان تي زيادتي ڪري تنهن تي اوتري زيادتي ڪريو جيتري اوهان تي زيادتي ڪيائين ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته الله پرهيزگارن ساڻ آهي (۱۹۴)۔ ۽ الله جي واٽ ۾ خرچيو ۽ (پاڻ) کي پنهنجن هٿن سان هلاڪت ۾ نه وجهو، ۽ چڱائي ڪريو۔ ڇو ته الله چڱائي ڪندڙ کي دوست رکندو آهي (۱۹۵)۔ ۽ حج ۽ عمرو الله (جي راضي) لاءِ پورو ڪريو۔ پوءِ جيڪڏهن روڪيا وڃو ته جا قرباني آسانيءَ سان لڀي (سا لازم آهي)۔ ۽ پنهنجا مٿا تيسين نه ڪوڙايو جيسين قرباني پنهنجيءَ جاءِ تي (نه) پهچي۔ پوءِ اوهان مان جيڪو بيمار هجي يا سندس مٿي ۾ تڪليف هجي (۽ وقت کان اڳيئي ڪوڙايائين) ته روزا يا خيرات يا قرباني عوض ڏيڻ (لازم) آهي، پوءِ جڏهن بي پوا ٿيو تڏهن جيڪو فائدو وٺي (يعني) عمري کي حج سان (گڏي) سو جا قرباني آسانيءَ سان لهي (سا ڪري)، پوءِ جيڪو (قرباني) نه لهي (تنهن تي) حج (جي ڏينهن) ۾ تي ڏينهن روزا (لازم آهن) ۽ ست تڏهن جڏهن (سفر کان) موٽو۔ اهي پورا ڏهه (روزا) آهن۔ اهو (حڪم) انهيءَ لاءِ آهي جنهن جو ڪٽنب مسجد حرام جي ويجهو رهندڙ نه هجي۔ ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته الله سخت عذاب ڪندڙ آهي (۱۹۶)۔ حج (جو وقت) ڄاڻل مهينا آهن، پوءِ جنهن (احرام ٻڌڻ سان پاڻ تي) حج فرض ڪيو ته حج ۾ نه جماع جائز آهي ۽ نه گار ۽ نه جهيڙو۔ ۽ جيڪا چڱائي ڪريو ٿا تنهن کي الله ڄاڻندڙ آهي۔ ۽ سمر کڻو ڇو ته ڀلو سمر پرهيزگاري آهي ۽ اي عقل وارو! مون کان ڊڄو (۱۹۷)۔

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ
 فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِّنْ عَرَفَتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ
 الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ
 كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿٩٨﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِمَّنْ
 حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتْ مَنَاسِكُكُمْ
 فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ
 النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا
 لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ﴿١٠٠﴾ وَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ
 رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
 وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٠١﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا
 وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٠٢﴾ وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي
 أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ
 عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ
 اتَّقَىٰ وَاتَّقَى اللَّهَ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٠٣﴾

(حج ۾) پنهنجي پالڻهار کان روزيءَ گهرڻ ۾ اوهان تي ڪو گناه ڪونهي. پوءِ جڏهن عرفات کان موٽو تڏهن مشعرالحرام (يعني مزدلفه) وٽ الله کي ياد ڪريو ۽ جيئن اوهان کي سڌو رستو ڏيکارين تيئن اوهين به کيس ياد ڪيو. ۽ بيشڪ اُن کان اڳ (اوهين) اڻڄاڻن مان هيؤ (۱۹۸). پوءِ (اوهين) اُتان (عرفات کان) موٽو جتان عام ماڻهو موٽن ٿا ۽ الله کان بخشش گهرو ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۹۹). پوءِ جڏهن پنهنجي حج جا آرڪان پورا ڪريو تڏهن (مني ۾) اوهين پنهنجي آبڻ ڏاڏن جي ياد ڪرڻ وانگر بلڪ (اُن کان به وڌيڪ) گهڻي قدر الله کي ياد ڪريو. پوءِ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن ته اي اسان جا پالڻهار! اسان کي دنيا ۾ (ئي چڱائي) ڏي تن کي آخرت ۾ (ڪا) چڱائي نصيب نه آهي (۲۰۰). ۽ منجهانئن ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن ته اي اسان جا پالڻهار! اسان کي دنيا ۾ (به) چڱائي ۽ آخرت ۾ (به) چڱائي ڏي ۽ اسان کي باهه جي عذاب کان بچاءِ! (۲۰۱). انهن لاءِ جيڪي ڪمايائون تنهن مان نصيب آهي. ۽ الله سگهو حساب ڪندڙ آهي (۲۰۲). ۽ (مني وارن) ڳڻيلن ڏينهن ۾ الله کي ياد ڪريو. پوءِ جيڪو ٻن ڏينهن ۾ تڪڙو نڪري تنهن تي گناه ڪونهي، ۽ جيڪو دير ڪري تنهن تي (به) گناه نه آهي (اهو حڪم) ان لاءِ آهي جيڪو پرهيزگاري ڪري. ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته اوهين ڏانهن گڏ ڪيا ويندؤ (۲۰۳).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ
اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٣٧﴾ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى
فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٣٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ
الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْبِهَادُ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ
اللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ
الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٤١﴾ فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِّنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاذْكُرُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي
ظُلُمٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْبَلَايَا وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَأَلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٣﴾ سَلْ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمْ
اتَيْنَهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۖ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ
مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٤﴾

۽ ماڻهن مان ڪو (اهڙو) آهي جو سندس ڳالهائڻ دنيا جي حياتي ۾ توکي عجب ۾ وجهندو آهي ۽ جيڪي سندس دل ۾ آهي تنهن تي الله کي شاهد ڪندو آهي هن هوندي به جو اهو وڏو جهڳٽالو آهي (۲۰۴). ۽ جڏهن توکان موٽندو آهي تڏهن ملڪ ۾ هن لاءِ ڪوشش ڪندو آهي ته منجهس فساد وجهي ۽ پوک ۽ نسل ناس ڪري، ۽ الله فساد کي پسند نه ڪندو آهي (۲۰۵). ۽ جڏهن اُن کي چئبو آهي ته الله کان ڊڄ تڏهن وڏائي کيس گناه تي آڪرائيندي آهي پوءِ کيس (سزا) دوزخ ڪافي آهي. ۽ اهو يقيناً بچڙو هوندو آهي (۲۰۶). ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي راضي حاصل ڪرڻ لاءِ پاڻ کي وڪڻندو آهي. ۽ الله ٻانهن تي مهربان آهي (۲۰۷). اي ايمان وارو! پورا اسلام ۾ داخل ٿيو ۽ شيطان جي وڪڻ تي نه هلو ڇو ته اهو اوهان جو پڏرو ويري آهي (۲۰۸). پوءِ جيڪڏهن اوهين اُن کان پوءِ جو اوهان وٽ چٽا دليل آيا (اسلام کان) ٽڙندڙ ته ڄاڻو ته الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۰۹). (ڪافر) هن کان سواءِ انتظار نه ڪندا آهن ته الله (جو عذاب) جهڙ جي پاڇن ۾ وڌن اچي ۽ ملائڪ (به) ۽ ڪم پورو ڪيو وڃي. ۽ الله ڏانهن سڀ ڪم موٽايا ويندا آهن (۲۱۰). (اي پيغمبر!) بني اسرائيل کان پڇا ڪر ته کين ڪيتريون چٽيون نشانين ڏنيون سون! ۽ جيڪو الله جي نعمت کي پاڻ وٽ اچڻ کان پوءِ مٽائيندو ته بيشڪ الله سخت عذاب ڪندڙ آهي (۲۱۱).

زَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ
 مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ٢١١ كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً ثُمَّ
 بَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ
 الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكَمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا
 فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا
 جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
 لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
 إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٢١٢ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَ
 لَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْمُ
 الْبَاسَاءِ وَالضَّالِّينَ وَالزَّالِقِينَ حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهُ ۖ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ
 قَرِيبٌ ٢١٣ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ
 خَيْرٍ فَلِلَّهِ الدِّينُ وَالْأَقْرَبِينَ وَلِلسَّيِّئِ وَالسَّيِّئِ وَابْنِ
 السَّبِيلِ ۖ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٢١٤

ڪافرن لاءِ دنيا جي حياتي سينگاري ويئي ۽ مومنن سان نٿوليون ڪندا آهن ۽ جيڪي پرهيزگار آهن سي قيامت جي ڏينهن انهن (ڪافرن) جي مٿان هوندا. ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي اڻ ڳڻي روزي ڏيندو آهي (۲۱۲). سڀ ماڻهو هڪ ٽولي هئا پوءِ (قري اختلاف ۾ پيا تنهن ڪري) الله پيغمبرن کي خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ ڪري موڪليو ۽ ساڻن سچ سان ڪتاب هن لاءِ لائين ته (اهو ڪتاب) ماڻهن جي وچ ۾ جنهن (ڳالهه) بابت جهڳڙو ڪندا آهن (تنهن بابت) نيرو ڪري. ۽ انهيءَ بابت (بئي ڪنهن به) تڪرار نه ڪيو پر جن کي اهو (ڪتاب) ڏنو ويو تن پٿرن حڪمن اچڻ کان پوءِ پاڻ ۾ ساڙ پيل سببان (تڪرار ڪيو) پوءِ الله اها سچي ڳالهه جنهن بابت جهڳڙو ڪيائون تنهن ڏانهن پنهنجي حڪم سان مومنن کي سڌو رستو ڏيکاريو. ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي سڌو رستو ڏيکاريندو آهي (۲۱۳). (اي مسلمانو! اوهين) هن هوندي به بهشت ۾ گهڙڻ جو گمان ڪندا آهيو ڇا؟ جو اڃا اوهان تي انهن واري حالت نه آئي آهي جيڪي اوهان کان اڳ گذريا. جن کي سڃاڻي ۽ ڏک پهتو ۽ ايسٽائين لوڏيا ويا جيستائين پيغمبر ۽ جي مومن ساڻس هئا (تن دعا گهري) چيو ته الله جي مدد ڪڏهن پهچندي (چيو وين ته) هوشيار رهو! الله جي مدد ويجهي آهي (۲۱۴). (اي پيغمبر) توکان پڇڻ ٿا ته (اهي) ڇا خرچين؟ (کين) چو ته جيڪو مال خرچيو، سو ماءُ پيءُ ۽ مائٽن ۽ چورن (ٻارن) ۽ مسڪينن ۽ مسافرن کي (ڏيڻ جڳائي). ۽ جيڪا چڱائي ڪندؤ (سا لهندؤ) چو ته الله انکي ڄاڻندڙ آهي (۲۱۵).

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا
 وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ
 يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ
 قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ
 كُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
 اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ
 حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ
 مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَسِتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ
 أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
 هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
 وَجْهَهُدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ
 وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
 قُلْ فِيهِمَا آثَمٌ كَبِيرٌ وَمَنْ فَاعِلٌ لِلنَّاسِ وَآثَمُهُمَا أَكْبَرُ
 مَنْ نَفَعَهُمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلِ الْعَفْوَ
 كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

(اي مؤمنو) اوهان تي (ڪافرن سان) ويڙھ ڪرڻ فرض ڪئي ويئي آهي ۽ اها اوهان کي ناپسند لڳندي آهي ۽ شايد (اوهين) ڪنهن شيءِ کي ناپسند پيانيو ۽ (حقيقت ڪري) اها اوهان لاءِ ڀلي هجي. ۽ شايد ڪنهن شيءِ کي پيارو رکو ۽ اها اوهان لاءِ بچڙي هجي. ۽ الله ڄاڻندو آهي ۽ اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۲۱۶). (اي پيغمبر!) تو کان عزت وارن مهينن ۾ جنگ بابت پڇن ٿا. ڇو ته منجهن ويڙھ ڪرڻ وڏو گناهه آهي ۽ الله جي واٽ کان جهلڻ ۽ الله کي نه مڃڻ ۽ مسجد حرام کان روڪڻ ۽ سندس رهڻ وارن کي منجهانئس لوڌڻ الله وٽ (اُن کان) تمام وڏو گناهه آهي، ۽ فتنو (يعني شرڪ) خون ڪرڻ کان بلڪل وڏو ڏوهه آهي. ۽ (ڪافر) جيڪڏهن پڇي سگهندا ته اوهان سان ايستائين سدائين پيا وڙهندا جيستائين اوهان کي اوهان جي دين (اسلام) کان ڦيرائين. ۽ اوهان مان جيڪي پنهنجي دين کان ڦرندا پوءِ اهي ڪافر ٿي مرندا تن جي ڪئي ڪمائي دنيا ۽ آخرت ۾ ڇٽ ٿي ويئي ۽ اهي دوزخي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۲۱۷). جن ايمان آندو ۽ جن الله جي واٽ ۾ وطن ڇڏيو ۽ جهاد ڪيو سي الله جي ٻاجه جا اميدوار آهن. ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۱۸). (اي پيغمبر) تو کان شراب ۽ جُؤا بابت پڇن ٿا، ڇو ته انهن ۾ وڏو گناهه ۽ ماڻهن لاءِ (ڪجهه) فائدا آهن* ۽ سندن فائدي کان انهن جو گناهه تمام وڏو آهي. ۽ (پڻ) تو کان پڇن ٿا ته (اهي خيرات ۾) ڇا خرچ ڪن؟ ڇو ته (گهرج کان) وڌيڪ (بچت خرچيو). اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ آيتون بيان ڪندو آهي ته مان اوهين سوچو (۲۱۹).

---

* يعني دنيوي فائدا، جو ڪجهه مال هٿ اچيو وڃي، سو اهڙي فائدي جو خيال ٿي نه ڪجي، ڇو ته سندس گناهه به وڏو آهي ۽ نقصان به گهڻا، جو الله جي ياد ۽ نماز روزي کان روڪين، دشمني ڪين وڌائين، مال برباد ڪن... هيءَ تهديد آهي اڳتي هلي کين صراحتاً حرام قرار ڏيڻ لاءِ. (دسو تفسير فتح الرحمان، تفسير الميسر).

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
 لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَآخَوانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ
 مِنَ الْمَصْلِحِ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتُمْ إِنْ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢﴾
 وَلَا تَتَّبِعُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُوْمِنَ ۖ وَلَا مَـَّةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ
 مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُوْمِنُوا
 وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۚ أُولَٰئِكَ
 يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ
 بِإِذْنِهِ ۚ وَيُبَيِّنُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَ
 يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى ۖ فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي
 الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ
 مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ
 الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٤﴾ نِسَاءُكُمْ حَرَّتْ لَكُمْ فَأَنْتُمْ حَرَّتُمْ لِي ۖ شِئْتُمْ
 وَقَدِّمُوا إِلَىٰ أَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُّسْلِمُونَ ۖ
 بَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٥﴾ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ
 تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

دنيا ۽ آخرت (جي ڪمن) ۾. ۽ (اي پيغمبر!) توڪان يتيمن بابت پڇن ٿا. چو ته انهن لاءِ سڌار پلي آهي ۽ جيڪڏهن ڪين (ڪاڌي پيتي ۾ پاڻ سان) گڏيو ته اوهان جا پائر آهن. ۽ الله بگاڙيندڙ کي سڌاريندڙ کان ڄاڻندو آهي. ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته اوهان کي سختيءَ ۾ وجهي ها. چو ته الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۲۰). ۽ (اي مسلمانو! ايستائين) مشرڪيائين کي نه پرڻجو جيستائين ايمان آڻين. ۽ بيشڪ مومنياڻي ٻانهي مشرڪيائيءَ کان پلي آهي جيتوڻيڪ اوهان کي (مشرڪيائي) زياده وڻي، ۽ اوهين (ايسين) مشرڪن کي نه پرڻايو جيسين ايمان آڻين، ۽ بيشڪ مؤمن ٻانهو (آزاد) مشرڪ کان پلو آهي جيتوڻيڪ اوهان کي (مشرڪ) زياده وڻي. اهي (مشرڪ) باه ڏانهن سڏيندا آهن ۽ الله پنهنجي ارادي موجب بهشت ۽ بخشش ڏانهن سڏيندو آهي ۽ پنهنجون آيتون ماڻهن لاءِ بيان ڪندو آهي ته مان آهي نصيحت وٺن (۲۲۱). ۽ (اي پيغمبر!) توڪان حيض (جي حڪم) بابت پڇن ٿا. چو ته اها پليتي آهي تنهن ڪري زالن کان حيض ۾ پري ٿيو ۽ ايستائين ڪين ويجهن نه وڃو جيستائين پاڪ ٿين، پوءِ جڏهن بلڪل پاڪ ٿين تڏهن جنهن واٽ کان الله اوهان کي موڪل ڏني آهي (انهيءَ کان) انهن ڏانهن اچو. بيشڪ الله توبه ڪندڙن کي دوست رکندو آهي ۽ (پڻ) پاڪائي ڪندڙن کي دوست رکندو آهي (۲۲۲). اوهان جون زالون اوهان لاءِ پوک آهن، پوءِ پنهنجي پوک ڏانهن جيئن وڻيو تيئن اچو، ۽ پاڻ لاءِ (چڱا ڪم) اڳي موڪليو، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته اوهين ساڻس ملندڙ آهيو ۽ مؤمنن کي خوشخبري ڏي (۲۲۳). ۽ اوهين پنهنجن قسمن لاءِ چڱائيءَ ڪرڻ ۽ پرهيزگاري ڪرڻ ۽ ماڻهن جي وچ ۾ صلح ڪرائڻ کان (پاسو ڪرڻ واسطي) الله جو اسم پيش نه ڪريو. ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۲۴).

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ
 بِمَا كَسَبْتُمْ قُلُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦﴾ لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ
 مِنْ نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٧﴾ وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
 عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾ وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا
 يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ
 يُؤْمِنَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي
 ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ
 بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
 حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾ الطَّلَاقُ مَرَّتَيْنِ ۖ فَاْمُسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
 تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ ۚ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا
 اتَّيَمُّوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۚ
 فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
 فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۚ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۖ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ
 وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٠﴾

الله اوهان کي اوهان جي اجاين قسمن کڻڻ ۾ نه وٺ ڪندو آهي پر اوهان جي دلين جيڪا نيت ڪئي آهي تنهن تي پڪڙيندو آهي۔ ۽ الله بخشڻهار بردبار آهي (۲۲۵)۔ جيڪي پنهنجين زالن (جي صحبت) کان قسم کڻن تن کي چار مهينا ترسو آهي۔ پوءِ جيڪڏهن (انهن ڏانهن اُن وقت ۾) موٽيا ته (پلي موتن) چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۲۶)۔ ۽ جيڪڏهن طلاق جو پڪو ارادو ڪيائون (ته پلي ڪن) چو ته الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۲۷)۔ ۽ طلاق ڏنل زالون پاڻ کي (بئي نڪاح ڪرڻ کان) تي حيض جهلين۔ ۽ جيڪڏهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃينديون آهن ته الله سندن ٻڳهڻين ۾ جيڪي (ٻار يا حيض) پيدا ڪيو آهي سو کين لکائڻ روا نه آهي ۽ اُن (مدت) ۾ سندن مڙس جيڪڏهن سڌارو گهرن ته سندن موتائڻ جا وڌيڪ حقدار آهن۔ ۽ جهڙا (مڙس جا حق) انهن (زالن) تي آهن تهڙا انهن (زالن) جا (حق مڙس تي) چڱيءَ ريت سان آهن، ۽ مڙس کي مٿن وڌو مان (يعني حڪومت) آهي۔ ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۲۸)۔ طلاق (رجعي پورا) به پيرا آهي پوءِ چڱيءَ طرح سان جهلڻ يا احسان سان ڇڏڻ (لازم) آهي۔ ۽ جيڪي کين ڏنو اٿو تنهن مان ڪجهه (ورائي) وٺڻ اوهان کي هن (حالت) کان سواءِ حلال نه آهي جو بئي الله جي حدن کي نه پوري ڪرڻ کان ڊڄن۔ پوءِ جيڪڏهن (اي مسلمانن) اوهين ڊڄو ته بئي الله جي حدن کي پورو ڪري نه سگهندا ته (زال) جيڪا شيءِ عيوض ۾ ڏئي تنهن (جي ڏيڻ وٺڻ) ۾ ٻنهي تي گناه نه آهي۔ اهي الله جون حدون آهن انهن کان لنگهي نه وڃو، ۽ جيڪي الله جي حدن کان لنگهي ويندا سي ظالم آهن (۲۲۹)۔

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ
زَوْجًا غَيْرَهُ ۖ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ
النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدْنَ أَجَلَهُنَّ فَأُمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۖ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا
لِتَعْتَدُوا ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ
وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا ۚ وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يُعِظُكُمْ بِهِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدْنَ أَجَلَهُنَّ
فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا
بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ
مِنْكُمْ يَوْمًا مِنْ يَوْمِ اللَّهِ ۚ وَالْيَوْمُ الْآخِرُ ۚ ذَلِكَمْ أَزْكَى
لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

پوء جيڪڏهن اُن کي (تين) طلاق (به) ڏنائين ته اُن کان پوءِ (اها زال) اُن کي (اڻڻائين) حلال نه ٿيندي جيستائين (اها) ٻيو مڙس پرڻي- پوءِ جيڪڏهن (اُن به) کيس طلاق ڏئي، ته جيڪڏهن ٻئي (جڻا) الله جي حدن کي قائم رکي سگهڻ (جي پڪ) پائين ٿا ته (تڏهن پاڻ ۾ نڪاح ڪري) موٽن ته ٻنهي تي گناهه نه آهي- ۽ اهي الله جون حدون آهن انهن کي اُن قوم لاءِ بيان ڪندو آهي جي ڄاڻندا آهن (۲۳۰). ۽ جڏهن زالن کي (به پيرا) طلاق ڏيو، پوءِ اهي پنهنجي (عدت جي) مدي کي (اچي) پهچڻ لڳن ته (تڏهن يا) انهن کي چڱيءَ ريت سان رکو يا انهن کي چڱي ريت سان ڇڏيو ۽ ڏکوئڻ لاءِ کين نه جهليو ته زيادتي ڪيو، ۽ جيڪو ائين ڪندو تنهن بيشڪ پاڻ تي ظلم ڪيو- ۽ الله جي حڪمن کي نٿوليون ڪري نه وڻو- ۽ پاڻ تي الله جي نعمت ياد ڪريو ۽ جيڪي اوهان تي ڪتاب ۽ دانائيءَ مان لائين جنهن سان اوهان کي نصيحت ڏيندو آهي (اهو احسان به ياد ڪريو)- ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۲۳۱). ۽ جڏهن زالن کي طلاق ڏيو، پوءِ پنهنجي (عدت جي) مدت کي پهچڻ ته کين پنهنجن مڙسن سان پرڻجڻ کان نه جهليو جڏهن ته پاڻ ۾ چڱي ريت سان راضي ٿين- اهو (حڪم) آهي جيڪو اوهان مان الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃي تنهن کي اُن سان نصيحت ڏجي ٿي- اهو (حڪم) اوهان کي ڏاڍو صاف ڪندڙ ۽ بلڪل پاڪ ڪندڙ آهي- ۽ الله ڄاڻندو آهي ۽ اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۲۳۲).

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ
يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَ الْفَصْلُ عَنْ
تَرَايٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ
تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا اسْتَأْذَنْتُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ^(٢٣)
وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَرْوَاحًا تَرْتَضُونَ بِأَنْفُسِهِنَّ
أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ^(٢٤)
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ
فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنْتُمْ سَتَدْرُوْنَهُنَّ وَلَكِنْ لَا تَأْخُذُوهُنَّ
سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزُمُوا عَقْدَةَ النِّكَاحِ
حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ^(٢٥)

۽ مائرون پنهنجن ٻارن کي پورا به وره ٿڃ پيارين (اهو حڪم) انهيءَ لاءِ اهي جيڪو ٿڃ پيارڻ جي مدت پوري ڪرڻ گهري ۽ انهن (مائرن) جي خوراڪ ۽ انهن جي پوشاڪ هليءَ چليءَ وانگر پيءُ تي آهي۔ ڪنهن کي سندس وس کان وڌيڪ تڪليف نه ٿي ڏجي۔ ماءُ کي ٻار سببان تڪليف نه ٿي ڏجي ۽ نڪي پيءُ کي ٻار سببان (تڪليف ڏجي) ۽ وارث تي (به) اهڙوئي (حق) آهي، پوءِ جيڪڏهن ٻئي پنهنجي رضامندي ۽ صلاح سان (ٻار جي ٿڃ) ڇڏائڻ گهرن ته مٿن گناه نه آهي۔ ۽ جيڪڏهن پنهنجي اولاد کي (ٻئي کان) ٿڃ پيارڻ گهرو ته جڏهن اوهان رواج موجب (پياريندڙ کي) جيڪي ڏيڻو ڪيو سو پهچايو تڏهن اوهان تي ڪو گناه نه آهي۔ ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو ته جيڪي اوهين ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۲۳۳)۔ ۽ اوهان مان جيڪي مرن ۽ زالون ڇڏين ته اهي (زالون) پاڻ کي چار مهينا ۽ ڏه ڏينهن ترسائين۔ پوءِ جڏهن پنهنجيءَ (عدت جي) مدت کي پهچن تڏهن جيڪي رواج موجب (يعني شرعي نڪاح) پنهنجي حق ۾ ڪن تنهن ۾ اوهان تي ڪو گناه ڪونهي۔ ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۲۳۴)۔ ۽ زالن جي سڱ ڇڪائڻ بابت (عدت ۾) جيڪي آڇ ڪريو يا دلين ۾ لڪايو تنهن ۾ اوهان تي گناه نه آهي، الله ڄاڻو آهي ته اوهين انهن (زالن) کي سگهوئي ياد ڪندؤ پر رواجيءَ طرح چئي چوڻ کانسواءِ ڪين ڳجهو انجام نه ڏيو۔ ۽ نڪي ايستائين نڪاح جي پڪي نيت ڪريو جيستائين عدت پنهنجيءَ مدت کي پهچي۔ ۽ ڄاڻو ته جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو الله ڄاڻندو آهي تنهنڪري کانئس ڊڄو، ۽ ڄاڻو ته الله بخششهار برڊبار آهي (۲۳۵)۔

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمْ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ
تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا مَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرَهُ وَ
عَلَى الْمَقْتَرِ قَدَرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾
وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ
لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا
الَّذِي بَيْنَهُمَا عُقْدَةٌ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَ
لَا تَتَسَوَّا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٧﴾
حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ
قَانِتِينَ ﴿٣٨﴾ فَإِنْ خِفْتُمْ فَرَجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمْنْتُمْ فَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ
مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى
الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا
فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾
وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤١﴾
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

جيڪڏهن زالن کي (انهيءَ وقت) طلاق ڏيو جڏهن اڃا کين هٿ نه لائون
 اٿو يا انهن لاءِ ڪا بهين مقرر نه ڪيو اٿو ته اوهان تي گناه ڪونهي ۽ کين
 نفعي وٺڻ لاءِ هليءَ چليءَ وانگر (گهٽ ۾ گهٽ) جوڙو ڏيو، آسودي تي
 پنهنجي وس آهر ۽ غريب تي پنهنجي وس آهر آهي، (اهو ڪم) پيارن تي
 لازم آهي (۲۳۶). ۽ جيڪڏهن کين هٿ لائڻ کان اڳ هن حالت ۾ انهن
 کي طلاق ڏيو جو ڪا بهين مقرر ڪيو اٿو ته جيڪي مقرر ڪيو اٿو تنهن
 جو اڌ (ڏيڻ لازم آهي) پر جي (زالون) بخشين يا جنهن جي هٿ ۾ نڪاح
 جي ڳنڍ آهي (يعني مڙس) سو بخشي (يعني پورو ڏي) - ۽ اوهان جو بخشڻ
 پرهيزگاريءَ کي ڏاڍو ويجهو آهي - ۽ اوهين پاڻ ۾ نيڪيءَ کي نه وساريو -
 چو ته جيڪي ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۲۳۷). سڀني نمازن تي ۽
 (خصوصاً) وچينءَ نماز تي نگهباني ڪريو ۽ الله لاءِ فرمان بردار ٿي
 بيهو (۲۳۸). پوءِ جيڪڏهن دشمنن کان ڊڄو ته پيادا ٿي يا سوار ٿي
 (اشارن سان نماز پڙهو) پوءِ جڏهن بي پوا ٿيو تڏهن جيئن اوهان کي (نماز
 جا ارڪان) جي نه ڄاڻندا هيئ سڀڪاريائين تيئن (سڀني رڪنن جي بجا
 آوريءَ سان) الله کي ياد ڪريو (۲۳۹). ۽ اوهان مان جيڪي مرن ۽ زالون
 ڇڏين تن کي هڪ ورهه تائين پنهنجين زالن لاءِ (کين) فائدي ڏيڻ (۽) نه
 لوڏڻ جي وصيت ڪرڻ لازم آهي، پوءِ جيڪڏهن (اهي) نڪرن ته جيڪي
 پنهنجي حق ۾ (شريعت جي) دستور موجب ڪن تنهن ۾ اوهان تي گناه
 نه آهي - ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۴۰). ۽ طلاق ڏنلن لاءِ هليءَ
 چليءَ وانگر پرهيزگارن تي خرچ لازم آهي (۲۴۱). اهڙيءَ طرح الله پنهنجا
 حڪم اوهان لاءِ پترا ڪري ٿو ته مان اوهين سمجهو (۲۴۲).

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ
 فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى
 النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٤﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٥﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يَفْرِضُ اللَّهُ
 قَرْضًا حَسَنًا فَيُضِعُّهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ
 إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ
 مُوسَى إِذْ قَالُوا لِلنَّبِيِّ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا
 قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ
 دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا
 مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ
 قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَتَى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ
 عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
 قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَ
 الْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

(اي ڏسندڙ!) انهن ڏانهن نه ڏٺو اتيئي ڇا؟ جيڪي پنهنجن ديسن مان موت جي پڻ کان نڪتا ۽ اهي هزارين هئا پوءِ الله انهن کي فرمايو ته مرو (ته مري ويا) وري کين جياربائين- بيشڪ الله ماڻهن تي وڏي فضل ڪرڻ وارو آهي پر گهڻا ماڻهو شڪر نه ڪندا آهن (۲۴۳). ۽ (اي مسلمانو) الله جي واٽ ۾ (ڪافرن سان) ويڙه ڪريو ۽ ڄاڻو ته الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۴۴). اهو ڪير آهي جو الله کي چڱو قرض اُڏارو ڏئي؟ ته (الله) ان لاءِ گهڻي قدر وڌائي- ۽ الله (رزق) تنگ ڪري ٿو ۽ (الله) ڪشادو ڪري ٿو ۽ ڏانهن موتاڻيا ويندو (۲۴۵). موسيٰ کان پوءِ بني اسرائيلن جي ٽوليءَ ڏانهن نه ڏٺو اتيئي ڇا؟ جڏهن پنهنجي پيغمبر کي چيائون ته اسان لاءِ ڪو بادشاه مقرر ڪر ته الله جي واٽ ۾ ويڙه ڪريون- (تڏهن پيغمبر) چيو ته جيڪڏهن اوهان تي ويڙه لازم ٿي ته اوهين وڙهڻ کي ويجهان نه ويندؤ- چيائون ته اسان کي ڇا (ٿيو) آهي جو الله جي واٽ ۾ انهيءَ هوندي به نه وڙهنداسون جو (اسين) پنهنجن ديسن ۽ پنهنجن اولادن مان لوڏيا ويا آهيون پوءِ جڏهن مٿن ويڙه لازم ڪئي ويئي تڏهن منجهانن ٿورڙن کان سواءِ (سڀ) ڦري ويا ۽ الله ظالمن کي ڄاڻندڙ آهي (۲۴۶). ۽ سندن پيغمبر کين چيو ته الله طالوت کي اوهان لاءِ بادشاه مقرر ڪيو آهي- چيائون ته ان جي بادشاهي اسان تي ڪيئن ٿيندي هن حالت ۾ جو اسين کانئس بادشاهيءَ جا وڌيڪ حقدار آهيون ۽ مال مان ڪشادگي نه ڏني ويئي اٿس- (پيغمبر کين) چيو ته الله اُن کي اوهان تي پسند ڪيو آهي ۽ کيس علم ۽ جسم ۾ گهڻو وڌايو اٿس- ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي پنهنجو ملڪ ڏيندو آهي- ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي (۲۴۷).

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
 سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ
 تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ٢٢٤
 فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ
 فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۖ وَمَنْ لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ
 اعْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ
 هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ
 قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلتَقُوا اللَّهَ كَرِهُوا مَن شَرِبَ ۖ فَدَتَا يَدَيهِ
 غَلَبَتْ فِتْنَةُ الْكَافِرِينَ ۚ فَذَرْنِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ٢٢٥ وَلَمَّا
 بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ
 أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ٢٢٦ فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ
 وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَاتَّشَهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا
 يَشَاءُ ۚ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ
 الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ٢٢٧ تِلْكَ
 آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ٢٢٨

۽ کين سندن پيغمبر چيو ته اُن جي بادشاهيءَ جي نشاني اوهان وٽ صندوق جو اچڻ آهي جنهن ۾ اوهان جي پالڻهار کان دل جو سڪون ۽ جيڪي موسيٰ جي خاندان ۽ هارون جي خاندان (تبرڪ) ڇڏيو تنهن جي بچت آهي اُن کي ملائڪ ڪٿي ايندا چيو ته اُن ۾ اوهان لاءِ بيشڪ (وڏي) نشاني آهي جيڪڏهن اوهين مڃيندڙ آهيو (۲۴۸). پوءِ جڏهن طالوت لشڪر سوڌو نڪتو (تڏهن لشڪر کي) چيائين ته الله نديءَ جي پاڻيءَ سان توهان کي پرکيندڙ آهي پوءِ جيڪو منجهانئس پيئندو سو منهنجو نه آهي، ۽ جيڪو منجهانئس نه چڪندو سواءِ هن جي جو پنهنجي هٿ سان هڪ لپ پري (پيئي) سو بيشڪ منهنجو آهي، پوءِ منجهانئس ٿورڙن کان سواءِ (سڀني) اُن مان پيتو. پوءِ جنهن مهل اهو (طالوت) ۽ سندس سنگتي مؤمن اُن (نديءَ) کان لنگهيا (تنهن مهل پيئندڙن) چيو ته اڄ اسان کي جالوت ۽ سندس لشڪر سان (وڙهڻ جي) سگهه نه آهي. (۽ تنهن مهل) جيڪي ڀڪو ڀروسو رکندا هئا ته اهي الله کي ملندا تن چيو ته ڪيتريون ٿوريون ٽوليون گهڻن ٽولين تي الله جي حڪم سان غالب ٿي ويون آهن. ۽ الله صابرن ساڻ آهي (۲۴۹). ۽ جنهن مهل (اهي طالوتي) جالوت ۽ سندس لشڪر (جي وڙهڻ) لاءِ نڪتا (تنهن مهل) چيائون ته اي اسان جا پالڻهار! اسان تي صبر پلٽ ۽ اسان جا پير ثابت رک ۽ ڪافر ٽوليءَ تي اسان کي سوڀ ڏي (۲۵۰). پوءِ الله جي حڪم سان کين ڀڄايائون ۽ دائود جالوت کي ڪٽو ۽ الله اُن (دائود) کي بادشاهي ۽ حڪمت ڏني ۽ جيڪي ان لاءِ گهريائين سو سيڪاريائينس. ۽ جيڪڏهن الله جو تارڻ هڪڙن ماڻهن سان ٻين کي نه هجي ها ته زمين ضرور خراب ٿئي ها پر الله جهان (وارن) تي ڀلائي ڪرڻ وارو آهي (۲۵۱). اهي الله جا حڪم آهن اهي توتي سڄ سان پڙهون ٿا. ۽ تون ضرور پيغمبرن مان آهين. (۲۵۲).

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتُلَ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَفَوْا
فِيهِمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتُلُوا
وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۝ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خِلَّةٌ وَلَا
شَفَاعَةٌ ۖ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۝ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ
الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا
شَاءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝ لَا أَكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدَثَبَيْنَ الرُّشْدِ مِنَ
الْغَى فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

اهي پيغمبر آهن، انهن مان هڪڙن کي ٻين کان ڀلو ڪيوسون۔ منجهانئن ڪن سان الله ڳالهايو ۽ ڪن کي درجن ۾ بلند ڪيائين۔ ۽ عيسيٰ پٽ مريم جي کي چٽا معجزا ڏناسون ۽ کيس پاڪ روح سان مدد ڏني سون۔ ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته جيڪي (ماڻهو) انهن (پيغمبرن) کان پوءِ هئا سي پاڻ وٽ چئن معجزن اچڻ کان بعد (پاڻ ۾) نه وڙهن ها پر اختلاف ۾ پيا پوءِ منجهانئن ڪن ايمان آندو ۽ منجهانئن ڪن ڪفر ڪيو۔ ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته (پاڻ ۾) نه وڙهن ها، پر الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي (۲۵۳)۔ اي مؤمنو! جيڪي اوهان کي رزق ڏنو سون تنهن مان ان ڏينهن جي اچڻ کان اڳ خرچ ڪريو جنهن ۾ نڪو واپار ۽ نڪا يارائي آهي ۽ نڪا پارت هلندي۔ ۽ ڪافر ئي ظالم آهن (۲۵۴)۔ الله (اهو آهي جو) ان کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي، (اهو سدائين) جيئرو، (جهانن کي) بيهڪ ڏيندڙ آهي، کيس نڪي پنڪي ۽ نڪي نند وٺندي آهي۔ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) سندس (ملڪيت) آهي۔ ڪير آهي جو سندس موڪل ڌاران وٽس پارت ڪري سگهي؟ جيڪي انهن (مخلوقن) جي اڳيان آهي ۽ جيڪي سندن پوئتان آهي سو (سڀ) ڄاڻندو آهي، ۽ جيڪي گهري تنهن کان سواءِ سندس علم مان ڪنهن ذري کي (اهي) گهيو ڪري نه سگهندا آهن سندس (بادشاهيءَ جي) ڪرسيءَ آسمانن ۽ زمين کي لپيتو آهي، ۽ انهن جي سنڀال کيس نه ٿڪائيندي آهي، ۽ اهو (سڀ کان) مٿانهون وڏي وڏائيءَ وارو آهي (۲۵۵)۔ دين مڃائڻ ۾ ڪا زبردستي نه آهي (چو ته) بيشڪ گمراهيءَ کان هدايت (جدا ٿي) پڌري ٿي آهي، تنهنڪري جيڪو طاغوت (يعني خدا کان سواءِ ٻين معبودن) کي نه مڃي ۽ الله کي مڃي تنهن بيشڪ اهڙي مضبوط ڪڙيءَ کي ورتو جنهن کي ڇڄڻ نه آهي۔ ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۵۶)۔

اللَّهُ وَلِىُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
 وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ
 إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٤﴾
 أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ اتَّشَهُ اللَّهُ
 الْمَلِكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّىَ الَّذِى يُحِى وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا
 أَحْيِ وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِ بِالشَّمْسِ مِنَ
 الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِى كَفَرَ وَاللَّهُ
 لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٥﴾ أَوْ كَالَّذِى مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَ
 هِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِ هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ
 مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ
 قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةً
 عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ
 إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى
 الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ
 لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٦﴾

الله مؤمنن جو سنڀاليندڙ آهي ڪين اونداهين مان سوجهري ڏانهن ڪيندو آهي. ۽ جيڪي ڪافر آهن تن جا مددگار (خدا کان سواءِ جن جي عبادت ڪن ٿا سي) بت آهن ڪين سوجهري مان اونداهين ڏانهن ڪيندا آهن. اهي دوزخي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۲۵۷). (اي پيغمبر) تو ان ڏانهن نه ڏٺو ڇا؟ جنهن پنهنجي پالڻهار بابت ابراهيم سان (انهي مغروريءَ سبب) تڪرار ڪيو جو الله کيس بادشاهي ڏني هئي. جڏهن ابراهيم چيو ته منهنجو پالڻهار اهو آهي جو جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي (ڪافر) چيو ته آءُ (به) جياريان ٿو ۽ ماريان ٿو. ابراهيم چيو ته الله سج کي اوڀر کان پاريندو آهي تنهن ڪري (تون) ان کي اولھ کان پار پوءِ ڪافر هڪو بڪو (واٽڙو) ٿي ويو. ۽ الله ظالم توليءَ کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۲۵۸). يا انهيءَ طرح انهيءَ (پيغمبر) کي (ڏٺي ڇا؟) جو هڪ ڳوٺ وٽان هن حالت ۾ لنگهيو جو اهو پنهنجين چتين سڌو ڏنل هو، (ڏسي ڪري) چيائين ته هن کي الله ڪهڙي طرح سندس ڦٽڻ کان پوءِ وسائيندو؟ پوءِ الله کيس سؤ وره ماريو وري کيس (جباري) اٿاريائين. الله چيو ڪيترو رهين؟ چيائين ته هڪ ڏينهن يا ڪجهه پهر رهيو آهيان. (الله) چيو ته بلڪ سؤ وره دير ڪئي اٿئي پوءِ پنهنجي طعام ۽ پنهنجي پاڻي ڏانهن نهار جو اهو نه سيناريو آهي، ۽ پنهنجي (مثل) گڏه ڏانهن نهار (ته جباري توکي ڏيکاريون) ۽ (اهو هن لاءِ ڪيوسين) ته توکي ماڻهن لاءِ نشاني ڪريون ۽ (هاڻي گڏه جي) هڏن ڏانهن ڏس ته ڪين ڪيئن چوريون ٿا وري انهن (هڏن) کي گوشت پهرايون ٿا، پوءِ جنهن مهل ان تي (اهو حال) پڌرو ٿيو (تڏهن) چيائين ته ڄاڻان ٿو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۲۵۹).

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ
تُؤْمِنُ قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِّيَطْهِّرَنَّ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً
مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ
جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٢٠٦﴾ مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ حَبَّةٌ
وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٧﴾ الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يَتَذَكَّرُونَ فَاَنْفَقُوا
مَرًّا وَلَا آذَىٰ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٠٨﴾ قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ
يَتَّبِعَهَا آذَىٰ وَاللَّهُ عَنِّي حَلِيمٌ ﴿٢٠٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُم بِالْمَنِّ وَالْآذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ
رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا إِلَّا يَقْدِرُونَ
عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢١٠﴾

۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم چيو ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي ڏيکار ته ڪهڙي طرح مٿن کي جياريندو آهين۔ (الله) چيو ته نه ٿو مڃين ڇا؟ (ابراهيم) چيو ته هاڻو (مڃيان ٿو) پر هن لاءِ ته منهنجيءَ دل کي تسلي ٿئي۔ (الله) چيو ته چار پکي وٺ پوءِ کين پاڻ وٽ ٽڪرا ٽڪرا ڪر پوءِ منجهانئن ڪو پاڳو هر هڪ جبل تي رک وري کين سڌ ته تو ڏانهن ڊوڙندا ايندا۔ ۽ ڄاڻ ته الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۶۰). جيڪي (ماڻهو) پنهنجا مال الله جي واٽ ۾ خرچيندا آهن تن جو مثال انهيءَ ڏاڻي جي مثال وانگر آهي جو ست سنگ جمائي هر هڪ سنگ ۾ سؤ ڏاڻو هجي۔ ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي (تنهن کي) ٻيڻو ڏيندو آهي ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو، ڄاڻندڙ آهي (۲۶۱). جيڪي (ماڻهو) پنهنجو مال الله جي واٽ ۾ خرچيندا آهن وري پنهنجي ڏيڻ پٺيان نڪي ٿورو رکندا آهن ۽ نڪي ايڏائيندا آهن، تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن ثواب آهي ۽ نڪي کين ڪو پئو آهي ۽ نڪي اُهي غمگين ٿيندا (۲۶۲). منو ڳالهائڻ ۽ معاف ڪرڻ انهيءَ خيرات کان پلو آهي جنهن جي پٺيان ايڏاءُ هجي۔ ۽ الله بي پرواه بردبار آهي (۲۶۳). اي مؤمنو! پنهنجين خيراتن کي احسان رکڻ ۽ ايڏائڻ سان انهيءَ ماڻهو وانگر نه وڃايو جيڪو پنهنجو مال ماڻهن جي ڏيکاري لاءِ خرچي ۽ الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي نه مڃي۔ پوءِ سندس مثال (انهيءَ) لسي پٿر وانگر آهي جنهن تي ٿوري مٽي (پيل) هجي ۽ مٽس وڌڻو مينهن وسي پوءِ چنڊي ڇڏيس۔ (ته رياءُ وارن) جيڪي ڪمايو تنهن مان ڪنهن ذري تي (اهي) وس وارا نه ٿيندا۔ ۽ الله ڪافر ٽوليءَ کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۲۶۴).

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَ
تَشْبِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ
فَاتَتْ أَكْثَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطُلُّهُ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١٩ أَيُودُ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ
تَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ
الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا ۝٢٠ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۝٢١ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّنْ
طَيَّبَتْ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ ۝٢٢ وَلَا
تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِآخِذِيهِ إِلَّا
أَنْ تُغِصُوا فِيهِ ۝٢٣ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ۝٢٤
الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ ۝٢٥ وَاللَّهُ
يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۝٢٦ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝٢٧
يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ ۝٢٨ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا ۝٢٩ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ۝٣٠

۽ جيڪي پنهنجن مالن کي الله جي رضامندي حاصل ڪرڻ ۽ پنهنجين دلين ۾ پڪي يقين پيدا ڪرڻ لاءِ خرچيندا آهن تن جو مثال هڪ باغ وانگر آهي جو دڙي تي هجي اُن تي وڏو ڦڙو مينهن وسي ۽ پنهنجو ڦڙو ٻيٽو ڪري پر جيڪڏهن مٿس وڏو ڦڙو مينهن نه وسي ته ماڪ بس هجيس۔ ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۲۶۵). اوهان مان ڪو هڪ (دل سان) گهرندو آهي ڇا؟ ته اُن کي ڪجين ۽ انگورن جو هڪ باغ هجي جنهن جي هيٺان واهيون وهنديون هجن اُن لاءِ منجهس سڀ ڪنهن (جنس جا) ميوا هجن ۽ کيس پوڙهائي اچي وئي ۽ ان کي ڪمزور اولاد هجي پوءِ اُن (باغ) کي (اهڙو) واڇوڙو لڳي جنهن ۾ باه هجي تنهنڪري (سندس باغ) سڙي وڃي۔ اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ (چٽيون) نشانليون بيان ڪندو آهي ته مان اوهين سوچيو (۲۶۶). اي مؤمنو! جيڪي ڪمايو تنهن مان (۽ پڻ) جيڪي اوهان لاءِ زمين مان پيدا ڪيوسون تنهن مان ڪي سنيون شيون (خدا ڪارڻ) خرچ ڪريو ۽ اُن مان خراب شيءِ خرچ ڪرڻ جي نيت هن هوندي نه ڪريو جو (پاڻ) اُن ۾ پنهنجين اکين ٻوٽڻ کان سواءِ کيس وٺڻ وارا نه آهيو۔ ۽ ڄاڻو ته الله بي پرواه ساراهيل آهي (۲۶۷). (اي مسلمانو!) شيطان اوهان کي سڃاڻيءَ جو پڻ ڏيندو آهي ۽ اوهان کي بي حياءِ (جي ڪمن) جو حڪم ڪندو آهي، ۽ الله اوهان کي پنهنجي پاران بخشش ۽ ڀلائي جو وعدو ڏيندو آهي۔ ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي (۲۶۸). جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي دانائي ڏيندو آهي ۽ جنهن کي دانائي ڏني ويئي تنهن کي بيشڪ گهڻي چڱائي ڏني ويئي۔ ۽ عقل وارن کان سواءِ ٻيو ڪو نصيحت نه پرائيندو آهي (۲۶۹).

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ
فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٤٠﴾
إِنْ تَبَدُّوا لِلصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَ
تُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ
مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٤١﴾ لَيْسَ
عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نُفْسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا
ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤْتِ إِلَيْكُمْ
وَأَنْتُمْ لَا تَظْلُمُونَ ﴿٤٢﴾ لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ
الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ
لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَاقًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ
فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
بِالْإِيلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٤﴾

۽ (اي مسلمانو!) جيڪي اوهان خيرات ڪريو يا باس باسيو ٿا تنهن کي الله ڄاڻندو آهي ۽ ظالمن جو ڪو مددگار نه آهي (۲۷۰). جيڪڏهن خيراتون ظاهر ڪري ڏيندو ته آهي (ڪهڙيون نه) چڱيون آهن! ۽ جيڪڏهن انهن کي لڪائيندو ۽ آهي محتاجن کي ڏيندو ته اهو اوهان لاءِ (ويتر) ڀلو آهي. ۽ الله اوهان جا ڪي گناه اوهان کان مڃيندو. ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۲۷۱). (اي پيغمبر!) تو تي انهن (ڪافرن) کي هدايت (يعني دل ۾ اثر پيدا) ڪرڻ لازم نه آهي پر الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي هدايت ڪندو آهي. ۽ جيڪي ڪجهه مال خرچيندا آهيو سو اوهان (جي ڀلي) لاءِ آهي ۽ الله جي رضامندي طلبڻ کانسواءِ (اوهين) خرچ نه ڪريو. ۽ جيڪي ڪجهه مال خرچيو (ان جو ثواب) اوهان کي پورو ڏبو ۽ اوهان تي ظلم نه ڪبو (۲۷۲). اهڙن فقيرن کي (خيرات ڏيڻ لازم آهي) جيڪي الله جي واٽ ۾ روڪيل آهن (واپار لاءِ) مُلڪ ۾ سفر ڪري نه سگهندا آهن ناواقف (سندن) بي طمعيءَ سببان کين مالدار پائيندا آهن، سندن پيشانين مان کين سڃاڻندو آهين، جنهن کي ماڻهن کان نه پندا آهن. ۽ جيڪي ڪجهه مال خرچيندا آهيو سو الله ڄاڻندڙ آهي (۲۷۳). جيڪي پنهنجا مال رات جو ۽ ڏينهن جو ڳجهو ۽ ڀڌرو خرچيندا آهن تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اجر آهي، ۽ نڪي کين ڪو پئو آهي ۽ نڪي اهي غمگين ٿيندا (۲۷۴).

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا أَلَّا يَقُومُوا إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
 يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا بُيْعُ
 مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ
 مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ
 وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾
 يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَاقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
 كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا
 الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا
 خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا
 اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٨﴾ فَإِنْ
 لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ
 فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِنْ
 كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ
 لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ
 إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۚ ﴿٣١﴾

جيڪي وياج ڪائيندا آهن سي (قبرن مان) رڳو انهيءَ (ماڻهو) جي اُتس وانگر اُتندا جنهن کي جن اثر سببان چريو ڪيو هجي. اهو هن ڪري آهي جو آهي (وياج خور) چون ٿا ته واپار وياج جهڙو ئي آهي. حالانڪ الله واپار کي حلال ڪيو آهي ۽ وياج کي حرام ڪيو آهي پوءِ جنهن کي پنهنجي پالڻهار وٽان نصيحت آئي ۽ (وياج) ڇڏيائين تنهن لاءِ جيڪي اڳي ڪيائين سو (هينئر معاف) آهي. ۽ (آخرت ۾) سندس مامرو الله ڏانهن (سونپيل) آهي ۽ جن وري (وياج ڪاڌو) سي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۲۷۵). الله وياج (جو ڪٿيو) ناس ڪري ڇڏيندو آهي ۽ خيراتن کي وڌائيندو آهي الله ڪنهن به بي شڪر گنهگار کي دوست نه رکندو آهي (۲۷۶). جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ۽ نماز پڙهيائون ۽ زڪوة ڏنائون تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اجر آهي. ۽ نڪي ڪين ڪو پيو آهي ۽ نڪي آهي غمگين ٿيندا (۲۷۷). اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ جيڪڏهن اوهين (الله ۽ رسول کي) مڃيندڙ آهيو ته جيڪي وياج مان رهيل آهي سو ڇڏيو (۲۷۸). پوءِ جيڪڏهن (ائين) نه ڪندؤ ته الله ۽ سندس رسول جي پاران اوهان کي جنگ جو اعلان هجي، ۽ جيڪڏهن توبه ڪيو ته اوهان لاءِ اوهان جي مالن جي موڙي آهي، نڪي وڌيڪ وٺو ۽ نڪي اوهان کي گهٽ ڏيو (۲۷۹). ۽ جيڪڏهن (قرضي) سڃو هجي ته سگهه تائين مهلت ڏيڻ لازم آهي. ۽ جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو ته اوهان جو (قرض) بخشڻ اوهان لاءِ بهتر آهي (۲۸۰). ۽ انهيءَ ڏينهن کان ڊڄو جنهن ۾ الله ڏانهن موتايا ويندؤ، پوءِ سڀ ڪنهن ماڻهو کي جيڪي ڪمايائين تنهن جو پورو بدلو ڏيو ۽ انهن تي ظلم نه ڪيو (۲۸۱).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ
يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخُسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ
الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمْلِئَ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ
لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ
الشَّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ وَ
لَا يَأْبَ الشَّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَنْ تُكْتَبَ لَهُ
صَغِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ
لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا
تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ
وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فَسُوقٌ بِكُمْ وَ
اتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

اي مؤمنو! جڏهن ڪنهن مقرر مدت تائين قرض جو معاملو ڪريو تڏهن ان کي لکو- ۽ اوهان جي وچ ۾ لڪندڙ کي انصاف سان لکڻ گهرجي ۽ جيئن کيس الله سيڪاريو آهي تيئن لڪندڙ لکڻ کان انڪار نه ڪري پوءِ لکڻ گهرجيس، ۽ جنهن تي قرض آهي سو (مطلب) بيان ڪري ۽ پنهنجي پالڻهار الله کان ڊڄڻ گهرجيس ۽ منجهانئس ڪجهه نه گهٽائي- پوءِ جنهن تي قرض آهي سو جيڪڏهن ابوجه يا هيٺو هجي يا بيان ڪري نه سگهي ته سندس سنڀاليندڙ کي انصاف سان بيان ڪرڻ گهرجي- ۽ پنهنجن (مسلمانن) مردن مان به گواه شاهد ڪريو، پوءِ جيڪڏهن به مرد نه هجن ته هڪ مرد ۽ ٻه زائفون (انهن) شاهدن مان جيڪي اوهان کي وٺڻ (شاهد ڪريو هن لاءِ) ته جي انهن (بني) مان هڪڙي وساريندي ته انهن مان ٻي کيس ياد ڏياريندي- ۽ جڏهن شاهد (شاهديءَ لاءِ) سڏيا وڃن ته انڪار نه ڪن- ۽ ان جي مدت تائين ٿوري يا گهڻي (قرض) جي لکي ڏيڻ کان نه ٽڪجو- اهو (لکڻ) الله وٽ انصاف کي تمام ويجهو ۽ شاهديءَ لاءِ بلڪل سٺو آهي ۽ اوهان جي شڪ ۾ نه پوڻ کي (به) ڏاڍو ويجهو آهي، پر جيڪڏهن اوهان جو واپار روبرو هجي جو اوهين هٿون هٿ پاڻ ۾ پيا ڪريو ته ان جي نه لکڻ ۾ اوهان تي ڪو گناهه نه آهي- ۽ جڏهن ڏيو وٺو ته شاهد ڪريو ۽ لڪندڙ ۽ شاهد کي نه ڏکوئجي- ۽ جيڪڏهن (اهڙو ڪم) ڪندؤ ته اهو اوهان کي گناهه آهي- ۽ الله کان ڊڄو- ۽ الله اوهان کي سيڪاري ٿو- ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۲۸۲) .

وَأِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ مَقْبُوضَهُۥٓ فَإِنْ
أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ
رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ قَلْبُهُ ۚ وَ
اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۞ (٢٨٢) اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَأِنْ تَبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخَفُّوهُ يَحَاسِبُكُمْ بِهِ
اللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞ (٢٨٣) أَمَّا الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَ
الْمُؤْمِنُونَ ۖ كُلُّ أَمَنْ بِاللَّهِ وَمَلَيْكَتِهِ وَكِتَابِهِ وَرُسُلِهِ
لَا نَفَرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ۞ (٢٨٤) لَا يَكْفُرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۚ رَبَّنَا لَا
تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا
إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا
مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۚ وَاعْفُ عَنَّا ۚ وَاعْفِرْ لَنَا ۚ وَارْحَمْنَا ۚ
أَنْتَ مَوْلَانَا ۚ فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۞ (٢٨٥)

۽ جيڪڏهن اوهين مسافريءَ ۾ هجو ۽ لڪندڙ نه لهو ته (ڪا شيءِ) گروي قبضي ڪرڻ لازم آهي پوءِ جيڪڏهن اوهان مان هڪڙا ٻين تي اعتبار رکن ته جنهن تي اعتبار رکيو ويو تنهن کي پنهنجي امانت (يعني قرض) ادا ڪرڻ گهرجي ۽ پنهنجي پالڻهار الله کان ڊڄڻ گهرجي ۽ شاهدي نه لکايو. ۽ جيڪو ان کي لکائيندو ته بيشڪ سندس دل ڏوهارڻ آهي. ۽ جيڪي اوهان ڪندا آهيو سو الله ڄاڻندڙ آهي (۲۸۳). جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جي ئي (ملڪيت) آهي. ۽ جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو جيڪڏهن ڀڌرو ڪريو توهي اهو لکايو (تہ) الله اوهان سان اُن جو حساب ڪندو پوءِ جنهن لاءِ گهرندو تنهن کي بخشيندو. ۽ جنهن لاءِ گهرندو تنهن کي عذاب ڪندو. ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۲۸۴). پيغمبر (محمد ﷺ) ڏانهن جيڪي سندس پالڻهار کان لاٿو ويو سو اُن مڃيو آهي ۽ مؤمنن (بہ) سڀ ڪنهن الله ۽ سندس ملائڪن ۽ سندس ڪتابن ۽ سندس رسولن کي مڃيو آهي (چون ٿا تہ) سندس پيغمبرن مان ڪنهن هڪ (جي مڃڻ) ۾ فرق نہ ڪندا آهيون، ۽ چيائون تہ ٻڌو سون ۽ (سندس حڪم) مڃيوسون. اي اسان جا پالڻهار! تنهنجي بخشش گهرون ٿا ۽ توڏانهن موٽڻو آهي (۲۸۵). الله ڪنهن کي سندس وس ڌاران تڪليف نہ ڏيندو آهي. جيڪي (چڱو) ڪمپائين سو سندس (فائدي) لاءِ آهي ۽ جيڪي (بيچڙو) ڪمپائين سو مٿس آهي. اي اسان جا پالڻهار! جيڪڏهن وساريون يا چُڪ ڪريون ته اسان کي نہ پڪڙ، ۽ اي اسان جا پالڻهار! اسان تي اهڙو بار نہ رک جهڙو اسان کان اڳين تي رکيو هئي، ۽ اي اسان جا پالڻهار! جنهن (بار) جي ڪٽڻ جي اسان کي سگه ڪانهي سو اسان تي نہ رک! ۽ اسان کي معاف ڪر! ۽ اسان کي بخش ۽ اسان تي مهر ڪر! تون اسان جو سائين آهين تنهن ڪري اسان کي ڪافر ٿوليءَ تي سوڀ ڏي! (۲۸۶).

سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ١ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ
 بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ٢
 مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ٣ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ٤
 إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ٥
 هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ٦ لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٧ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ
 آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
 فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
 الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلَةٍ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ مُؤِ
 الرَّسَخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا
 وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ٨ رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ
 هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ٩

سورة آل عمران مدني آهي ۽ هيءَ به سو
آيتون ۽ ويه ركوع آهي.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). الله (اهو آهي جو) اُن کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي (جو سدائين) جيئرو (جڳ جي) بيهڪ ڏيڻ وارو آهي (۲). توتي (اهو) ڪتاب سچ سان لاڻائين (جو) جيڪي (ڪتاب) ڪانئس اڳي آهن تن جي تصديق ڪندڙ آهي ۽ توريت ۽ انجيل کي لاڻائين (۳). اڳي ئي ماڻهن جي هدايت لاءِ ۽ (سچ ۽ ڪوڙ کي) سنڌو وجهندڙ لاڻائين. بيشڪ جن الله جي آيتن جو انڪار ڪيو تن لاءِ سخت عذاب آهي. ۽ الله غالب بدلي وٺڻ وارو آهي (۴). الله تي ڪا ئي شيءِ نڪي زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾ ڳجهي رهندي آهي (۵). اهو (الله) اهو آهي جيڪو (مائن) جي ڳهڻن ۾ جيئن گهرندو آهي (تيئن) اوهان جي شڪل ٺاهيندو آهي. اُن کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي (اهوئي) غالب حڪمت وارو آهي (۶). اهو (الله) آهي جنهن تو تي ڪتاب لاڻو جنهن مان ڪي آيتون محڪم (يعني چٽي معنيٰ واريون) آهن اُهي ڪتاب جو اصل آهن ۽ ٻيون متشابه (يعني گهڻن معنائن واريون) آهن، پوءِ جن جي دلين ۾ ڏنگائي آهي سي منجهانئس جيڪي متشابه آهن تن جي پٺيان فتني پکيڙڻ ۽ سندن (مطلبي) مراد ڳولڻ لاءِ لڳندا آهن، ۽ الله کان سواءِ اُن جي مراد ڪوئي نه ڄاڻندو آهي. ۽ (جيڪي) علم ۾ پختا (آهن سي) چوندا آهن ته اُنهن کي مڃيوسون اهي مڙئي اسان جي پالڻهار وٽان آهن، ۽ عقل وارن کان سواءِ (بيو) نصيحت نه وٺندو آهي (۷). اي اسان جا پالڻهار! جڏهن تو اسان کي هدايت ڪئي تنهن کان پوءِ اسان جي دلين کي ڏنگائي نه ڏي ۽ پاڻ وٽان اسان کي باجه عطا ڪر، ڇو ته تون ئي بخشڻهار آهين (۸).

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ أَرَى فِيهِ أَنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ
الْمِيعَادَ ٩ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا
أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ١٠ كَذَّابِ
إِلَ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ
اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ١١ قُلِ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
سُغْلَبُونَ وَنُحْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْبِهَادُ ١٢ قَدْ كَانَ
لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى
كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَهُمْ رَأَى الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ
مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ١٣ زَيْنَ
لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ
الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ
الْهَابِ ١٤ قُلِ أَوْبَدْتُكُمْ بِغَيْرِ مَن ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ
رَبِّهِمْ جَدَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرُوبِ الْعِبَادِ ١٥

اي اسان جا پالڻهار! تون اُن ڏينهن ۾ ماڻهن کي گڏ ڪندڙ آهين جنهن ۾ ڪو شڪ نه آهي بيشڪ الله (پنهنجي) انجام کي نه ڦيرائيندو آهي (۹). بيشڪ جن ڪفر ڪيو تن کان ڪڏهن به سندن مال ۽ سندن اولاد الله (جي عذاب) مان ڪجهه به نه ٿاريندو. ۽ اهي دوزخ جو ٻل آهن (۱۰). (آهن جو حال) فرعونين جي ۽ آهن جي حال جهڙو آهي جي کائن اڳ هئا (آهن) اسان جي آيت کي ڪوڙ ڀانيو، پوءِ الله سندن گناهن سببان کين پڪڙيو. ۽ الله سخت سزا ڏيندڙ آهي (۱۱). (اي پيغمبر!) ڪافرن کي چو ته سگهو هيٺاهان ٿيندو ۽ دوزخ ڏانهن گڏ ڪيا ويندو. ۽ (اهو) بچڙو هند آهي (۱۲). آهن بن تولين جي (پاڻ ۾) ويڙه ڪرڻ ۾ اوهان لاءِ بي شڪ نشاني آهي. هڪڙي تولي الله جي واٽ ۾ وڙهي ۽ ٻي ڪافرن (جي) هئي (مسلمانن) کين پاڻ کان ٻيڻو اکين جي ڏيڻ سان ڏٺو ٿي. ۽ الله جنهن کي وڻيس (تنهن کي) پنهنجي مدد سان سگه ڏيندو آهي. چو ته اُن ۾ (سمجه جي) اکين وارن لاءِ ضرور عبرت آهي (۱۳). ماڻهن لاءِ زالن ۽ پٽن ۽ سون ۽ چانديءَ جي (وڏن وڏن) سڻيلن ڏيرن ۽ نشان ڪيلن گهوڙن ۽ ڍورن ۽ پوک جي خواهشن جي محبت سينگاري وئي آهي. اهو دنيا جي حياتيءَ جو سامان آهي، ۽ الله وٽ چڱو موٽڻ جو هند آهي (۱۴). (اي پيغمبر! کين) چو ته اءُ ان کان ڀليءَ (شيءَ) جي خبر ڏيان؟ جن (شرڪ کان) پاڻ بچايو تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ بهشت آهن جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن سدائين رهڻ وارا آهن. ۽ پاڪ زالون ۽ (پٽ) الله جي پاران راضيو آهي. ۽ الله ٻانهن کي ڏسندڙ آهي (۱۵).

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا
 عَذَابَ النَّارِ ٧ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْفَنِتِينَ
 وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ١٤ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْهَيْكَلُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ ط
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ١٨ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ
 الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
 مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ
 فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ١٩ فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ
 وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ط وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
 وَالْأُمِّيِّينَ أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ
 تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ ٢٠ إِنَّ
 الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بِغَيْرِ
 حَقٍّ ٢١ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ
 فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٢٢ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ
 أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٢٣

جيڪي چوندا آهن ته اي اسان جا پاڻهار! اسان توکي مڃيو آهي تنهن ڪري اسان جا ڏوه اسان کي بخش ۽ باه جي عذاب کان اسان کي بچاءِ! (۱۶). اهي صابر ۽ سچا ۽ تابعداري ڪندڙ ۽ سخي ۽ اسر مهل جو بخشش گهرندڙ آهن (۱۷). الله (هيءَ) گواهي ڏني آهي ته الله کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي ۽ ملائڪ ۽ علم وارا (به) انصاف تي قائم رهندي (ها شاهدي ڏيندا آهن). اُن کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي اهو غالب حڪمت وارو آهي (۱۸). بيشڪ (وڻندڙ) دين الله وٽ اسلام آهي، ۽ جن کي ڪتاب (توريت ۽ انجيل) ڏنو ويو تن (اڳ) تڪرار نه ڪيو پر وٽن علم آيو تنهن کان پوءِ پاڻ ۾ ضد سببان (تڪرار ڪيائون). ۽ جيڪو الله جي حڪمن کي نه مڃيندو ته بيشڪ الله (به) سگهو حساب وٺندڙ آهي (۱۹). پوءِ جيڪڏهن توسان جهيڙين ته چؤ ته مون ۽ جنهن منهنجي تابعداري ڪئي تنهن پنهنجو منهن (يعني سر) الله لاءِ نوايو آهي. ۽ (اي پيغمبر!) جن کي ڪتاب (توريت ۽ انجيل) ڏنو ويو تن کي ۽ اڻ پڙهيلن کي چؤ ته اسلام آندو اٿو؟ (يا نه). پوءِ جيڪڏهن اسلام آڻين ته بيشڪ سڌيءَ وات وارا ٿيا، ۽ جيڪڏهن ڦري وڃن ته تو تي رڳو پيغام پهچائڻ آهي. ۽ الله ٻانهن کي ڏسندڙ آهي (۲۰). بيشڪ جيڪي الله جي آيتن کي نٿا مڃين ۽ پيغمبرن کي ناحق ٿا ڪهن ۽ ماڻهن مان جيڪي (ڪين) انصاف جو حڪم ڪن ٿا تن کي ٿا ڪهن پوءِ ڪين ڏکوئيندڙ عذاب جي سڏ ڏي (۲۱). اهي (اهي) آهن جن جي ڪمائي دنيا آخرت ۾ ناس ٿي ويئي ۽ انهن جو ڪو مددگار ڪونهي (۲۲).

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ
 اللَّهِ لِيَحْكُمَ بِهِهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً وَغَرَّهُمْ
 فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ فَكَيْفَ إِذَا جُمِعَ لَهُمْ لِيَوْمٍ لَا
 رَيْبَ فِيهِ ۖ وَوَفَّيْتُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
 قُلِ اللَّهُمَّ إِلَٰكُ الْمُلْكِ تَوَفَّى الْمُلْكَ مَن تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ
 مِمَّن تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ ۚ بِيَدِكَ الْخَيْرُ
 إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تَوَلَّجَ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتَوَلَّجَ النَّهَارُ
 فِي اللَّيْلِ وَتَخْرُجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتَخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
 وَتَرْزُقُ مَن تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾ لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ
 الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ
 ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتَهُ
 وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ ۖ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ إِن
 تُخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْذَرُوا ۖ يَعْلَمُهُ اللَّهُ ۖ وَيَعْلَمُ مَا
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

(اي پيغمبر!) جن کي ڪتاب مان ڪو ڀاڱو ڏنو ويو تن کي نه ڏنو اٿيئي ڇا؟ (جو) الله جي ڪتاب ڏانهن (هن لاءِ) سڏيا وڃن ٿا ته سندن وچ ۾ فيصلو ڪري پوءِ منجهانئن هڪ ٽولي ڦري ويندي آهي ۽ اهي منهن موڙيندڙ (بر) آهن (۲۳). اهو هن ڪري آهي جو اهي چون ٿا ته باه ڪن ڳاڻون ڏينهن کان سواءِ اسان کي ڪڏهن نه ڇهندي ۽ جيڪو ناه ناهيندا رهيا تنهن کين سندن دين ۾ ٺڳيو آهي (۲۴). پوءِ ڪهڙو (حال ٿيندو)؟ جڏهن کين اهو ڏينهن جنهن ۾ ڪو شڪ نه آهي تنهن ۾ گڏ ڪنداسين ۽ سڀ ڪنهن ماڻهوءَ جيڪي ڪاميو تنهن جو کيس پورو بدلو ڏبو ۽ انهن سان ظلم نه ڪبو (۲۵). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي الله! ملڪ جا مالڪ! جنهن کي گهرين تنهن کي بادشاهي ڏئين ۽ جنهن کان وٺيئي تنهن کان بادشاهي ڪسين ۽ جنهن کي گهرين تنهن کي مانوارو ڪرين ۽ جنهن کي وٺيئي تنهن کي ذليل ڪرين- تنهنجي هٿ ۾ چڱائي آهي. بيشڪ تون سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهين (۲۶). رات کي (گهٽائي) ڏينهن ۾ آئين ٿو ۽ ڏينهن کي (گهٽائي) رات ۾ آئين ٿو ۽ مٺي مان جيئري کي ڪڍين ٿو ۽ جيئري مان مٺي کي ڪڍين ٿو ۽ جنهن کي گهرين تنهن کي الڳ ڳڻي روزي ڏيندو آهين (۲۷). (گهرجي ته) مؤمن مؤمنن کانسواءِ ڪافرن کي دوست نه بڻائين، ۽ جيڪو ائين ڪندو تنهن جو الله (جي دين) سان (ڪو) واسطو نه آهي، هن کان سواءِ ته انهن (ڪافرن) کان، پاڻ بچائڻ لاءِ بچاءُ ڪريو ۽ الله پاڻ کان اوهان کي ڊيڄاريندو آهي- ۽ الله ڏانهن موٽڻو آهي (۲۸). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته جيڪي اوهان جي دليين ۾ آهي سو جي لڪائيندو يا اهو پٿرو ڪندو ته (بر) اُن کي الله ڄاڻندو آهي- ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۲۹).

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ
سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا أَبْعِيدَ أَوْ يُحَدِّدُكُمْ اللَّهُ
نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ٣١ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي
يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٣٢ قُلْ
أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ٣٣
إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى
الْعَالَمِينَ ٣٤ ذَرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٣٥
إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي
مُحَرَّرًا فَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٣٦ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا
قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ ٣٧ وَ
لَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَيِّئَتُهُمَا مَرِيَمَ وَإِنِّي أَعِيزُهَا
بِكَ وَذَرِّيَّتَهُمَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ٣٨ فَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ
حَسَنٍ وَأَبْنَاهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَلَّمَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا
زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَارِزٍ قَالًا قَالَ يَمْرَأَتُ أُنْثَىٰ هَذَا
قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ٣٩

انهيءَ ڏينهن سڀ ڪو (ماڻهو) جيڪو چڱو ڪم ڪيائين ۽ جيڪو
 بچڙو ڪم ڪيائين تنهن کي آڏو لهندو، (بچڙي ڪم کي ڏسي) گهرندو
 ته جيڪر سندس ۽ اُن جي وچ ۾ گهڻي ڊيگهه هجي ها۔ ۽ الله پاڻ کان
 اوهان کي ڊيچاريندو آهي ۽ الله ٻانهن تي گهڻو مهربان آهي (۳۰)۔ (اي
 پيغمبر!) چؤ ته جي اوهين الله کي دوست رکندا آهيو ته منهنجي تابعداري
 ڪريو ته الله اوهان کي دوست رکندو ۽ اوهان جا گناهه اوهان کي
 بخشيندو۔ ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۳۱)۔ (اي پيغمبر! چؤ) ته الله ۽
 پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو، پوءِ جيڪڏهن ڦري ويا ته بيشڪ الله (بر)
 ڪافرن کي دوست نه رکندو آهي (۳۲)۔ الله آدم ۽ نوح ۽ ابراهيم جي اولاد
 ۽ عمران جي اولاد کي جهانن (وارن) تي سڳورو ڪيو آهي (۳۳)۔ جو پاڻ
 ۾ هڪ ٻئي جو نسل آهن۔ ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۳۴)۔ جڏهن عمران
 جي زال چيو ته اي منهنجا ڀالڻهار! جيڪي منهنجي پيٽ ۾ آهي سو تو لاءِ
 آزاد ڪيل نذر ڪيم تنهن ڪري مون کان قبول ڪر۔ بيشڪ تون ئي
 ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين (۳۵)۔ پوءِ جڏهن اُن کي چيائين تڏهن چيائين ته اي
 منهنجا ڀالڻهار! مون ڌيءَ ڄڻي۔ ۽ جيڪي اُن ڄڻيو تنهن کي الله بهتر ڄاڻندڙ
 آهي۔ ۽ پٽ ڌيءَ جهڙو نه آهي، ۽ مون سندس نالو مريم رکيو ۽ آءُ ان کي
 ۽ سندس نسل کي تڙيل شيطان (جي شر) کان تنهنجيءَ پناه ۾ سونپيان
 ٿي (۳۶)۔ پوءِ اُن کي سندس ڀالڻهار چڱي قبولڻ سان قبوليو ۽ اُن کي چڱي
 ڀالڻ طرح پاليائين۔ ۽ سندس سڀياليندڙ زڪريا کي ڪيائين۔ جڏهن به
 زڪريا مٿس حجري ۾ لنگهندو هو ته وٽس طعام (رڪيل) لهندو هو۔
 (هڪ وقت) چيائين ته اي مريم! هيءُ ڪٿان تولا لاءِ (آيو) آهي؟ چيائين ته
 اهو الله وٽان (آيو) آهي۔ ڇو ته الله جنهن کي وڻيس (تنهن کي) اڻ ڳڻي
 روزي ڏيندو آهي (۳۷)۔

هَذَاكَ دَعَاكَ كَرِيماً رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً
طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ٣٨ فَنَادَتْهُ الْمَلِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ
يُصَلِّي فِي الْحَرَابِ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ
مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَأَوْحُودًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ٣٩ قَالَ رَبِّ
أَتَى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ
كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ٤٠ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً قَالَ
إِن تَنكِحِ الْأُنثَىٰ تِلْكَ الْيَوْمَ الْإِثْمَ وَالْأَرْوَاحُ أَذْكَرٌ رَبِّكَ
كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ٤١ وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ
يَمْرُؤٌ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ طَهَّرَكَ وَاصْطَفَىٰ عَلَى
نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ٤٢ يَمْرُؤُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي
مَعَ الرَّاكِعِينَ ٤٣ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا
كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا
كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ٤٤ إِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَمْرُؤُ
إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ٤٥ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ٤٦

اُتي زكريا پنهنجي پالٿهار ڪي سڏيو، چيائين اي منهنجا پالٿهار! پاڻ وٽان مون ڪي پيلو اولاد بخش، ڇو ته تون دعا جو ٻڌندڙ آهين (۳۸). پوءِ ملائڪن سڏيس ۽ اُن حجري ۾ بيٺي نماز پڙهي ٿي (ملائڪن چيس ته) الله توکي يحيٰ (جي ڄمڻ) جي خوشخبري ڏئي ٿو جو الله جي حڪم (سان پيدا ٿيل عيسيٰ) جو سچو ڪندڙ ۽ سردار ۽ ستو جتو ۽ صالحن مان پيغمبر آهي (۳۹). چيائين ته اي منهنجا پالٿهار! مون ڪي پٽ ڪيئن ٿيندو جو بيشڪ مون ڪي پوڙهائي اچي رسي آهي ۽ منهنجي زال سنڍ آهي (ملائڪ) چيو ته الله جيڪي گهرندو آهي سو اهڙيءَ طرح ڪندو آهي (۴۰). چيائين ته اي منهنجا پالٿهار! مون لاءِ ڪا نشاني مقرر ڪر. (الله) فرمايو ته تنهنجي نشاني (هيءَ) آهي ته ٽي ڏينهن اشاري کان سواءِ ماڻهن سان ڳالهائي نه سگهندين ۽ پنهنجي پالٿهار ڪي گهڻو ياد ڪر ۽ صبح جو ۽ سانجهي جو ساراه (۴۱). ۽ (ياد ڪر) جڏهن ملائڪن چيو ته اي مريم! الله توکي سڳورو ڪيو ۽ توکي پاڪ ڪيائين ۽ توکي جهانن جي زائفن تي سڳورو ڪيائين (۴۲). اي مريم! پنهنجي پالٿهار جي فرمانبرداري ڪر ۽ سجدو ڪر ۽ رکوع ڪندڙن سان گڏجي رکوع ڪر. (۴۳). اها ڳجهين خبرن مان آهي اُن ڪي توڏانهن وحي ڪيوسون. ۽ (تون) تڏهن وٽن نه هئين جڏهن پنهنجا قلم (پُڪن لاءِ نهر ۾) وڌائون ٿي ته اُنهن مان ڪير مريم کي سنڀاليندو ۽ تڏهن به وٽن نه هئين جڏهن تڪرار ڪندا رهيا (۴۴). جڏهن ملائڪن مريم کي چيو ته اي مريم! الله پاڻ وٽان توکي هڪ (خاص) حڪم (سان پيدا ڪيل پٽ) جي خوشخبري ڏئي ٿو سندس نالو مسيح عيسيٰ پٽ مريم جو دنيا ۽ آخرت ۾ مرتبي وارو ۽ ويجهن ٻانهن مان ٿيندو (۴۵).

وَيَكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَتْ
 رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ
 يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۖ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٧﴾
 وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٣٨﴾ وَرَسُولًا إِلَىٰ
 بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ إِنِّي أَخْلَقُ
 لَكُمْ مِنَ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفَخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ
 اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخْرِى الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
 أَنبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِن فِي ذَلِكَ
 لَآيَةٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ
 التَّوْرَةِ وَلِإِحْلَالِ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ
 بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ
 فَاعْبُدُوهُ ۚ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمْ
 الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ
 أَنْصَارُ اللَّهِ ۖ آمَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ بِآثَارِ مُّسْلِمُونَ ﴿٤١﴾ رَبَّنَا آمَنَّا
 بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٢﴾

۽ ماڻهن سان ڳالهائيندو پينگهي ۾ (ننڍي هوندي) ۽ جوانيءَ ۾ (ب) ۽ صالحن مان هوندو (۴۶). چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي ڪيئن ٻار ٿيندو؟ جو مون کي (ڪنهن) ماڻهوءَ هٿ ئي نه لائو آهي. (ملائڪ) چيو ته الله جيڪي گهرندو آهي سو اهڙي طرح پيدا ڪندو آهي. جڏهن ڪو ڪم ڪندو آهي ته اُن لاءِ رڳو چوندو آهي: ٿي، ته ٿي پوندو آهي (۴۷). ۽ کيس ڪتاب ۽ دانائي ۽ توريت ۽ انجيل سيکاريندو (۴۸). ۽ (اُن کي) بني اسرائيلن ڏانهن پيغمبر ڪري موڪليندو (عيسيٰ چيو ته) مون اوهان جي پالڻهار وٽان نشاني آندي آهي ته آءُ اوهان لاءِ مٽيءَ مان پڪيءَ جي شڪل جهڙو (ٻوتو) بڻائيندس پوءِ منجهس ڦوڪيندس ته الله جي حڪم سان پڪي ٿيندو، ۽ (مادر زاد) انڌي ۽ ڪوڙهي کي چٽائيندس ۽ الله جي حڪم سان مٽي کي جياريندس، ۽ جيڪي کائيندا آهيو ۽ جيڪي پنهنجن گهرن ۾ سانپيندا آهيو سو اوهان کي ڏسيندس. جيڪڏهن اوهين مڃيندڙ آهيو ته اوهان لاءِ اُن ۾ هڪ نشاني آهي (۴۹). ۽ جيڪو مون کان اڳ توريت (جو ڪتاب) آيل آهي تنهن جو سچو ڪندڙ آهيان ۽ جيڪي (شيون) اوهان تي حرام ڪيل آهن تن مان ڪي اوهان لاءِ حلال ڪندس ۽ اوهانجي پالڻهار وٽان اوهان لاءِ نشاني آندي اٿم پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجي تابعداري ڪريو (۵۰). بيشڪ الله منهنجو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي تنهن ڪري سندس عبادت ڪريو. اها سنئين واٽ آهي (۵۱). پوءِ جنهن مهل عيسيٰ کائنن ڪفر (جا ڪم) اکين سان ڏٺا (تنهن مهل) چيائين ته الله (جي دين) ڏانهن منهنجا مددگار ڪير آهن؟ حوارين چيو ته اسين الله (جي دين) جا مددگار آهيون، الله کي مڃيئون، ۽ شاهدي ڏج ته اسين پڪ مسلمان آهيون (۵۲). (چيائون ته) اي اسان جا پالڻهار! جيڪي تو لائو سو مڃيئون ۽ (هن) پيغمبر جي تابعداري ڪئي سون تنهنڪري اسان کي شاهدن مان لک (۵۳).

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكِرِينَ ﴿٥٣﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ
لِيعِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَاجْعَلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى
يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فَبِمَا كُنْتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذَّ بِهِمْ عَذَابًا
شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٥﴾ وَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ ۗ وَ
اللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَ
الذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ
مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٨﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا
تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٥٩﴾ فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ
مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ۖ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلُ لَكَ غُلَامًا
وَوَاحِدَةً ۖ وَإِنِ اتَّخَذْتَ الْكَذِبَ بَيِّنًا ﴿٦٠﴾ إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ
إِلَهِ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦١﴾

۽ (يهودين) رت رتي ۽ الله به (بگجهي) رت رتي ۽ الله بهتر (بگجهي) رت رتيندڙ آهي (۵۴). (ياد ڪر) جڏهن الله چيو ته اي عيسيٰ آءُ توکي ماريندڙ ۽ توکي پاڻ ڏانهن مٿي ڪٽندڙ آهيان ۽ جن ڪفر ڪيو تن (جي بهتانن) کان توکي پاڪ ڪندڙ آهيان ۽ جن تنهنجي تابعداري ڪئي تن کي قيامت تائين ڪافرن تي مٿاهون (غالب) ڪندڙ آهيان، وري مون ڏانهن اوهان جو موٽڻ آهي پوءِ اوهان جي وچ ۾ جنهن ڳالهه بابت اوهين تڪرار ڪندا آهيو (تنهن بابت) نيرو ڪندس (۵۵). پوءِ (انهن مان) جن ڪفر ڪيو تن کي دنيا ۽ آخرت ۾ بلڪل سخت سزا ڏيندس ۽ انهن جو ڪو مددگار نه آهي (۵۶). ۽ (انهن مان) جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي (الله) سندن اجورا پورا ڏيندو. ۽ الله ظالمن کي دوست نه رکندو آهي (۵۷). اهو (قصو) جو توتي پڙهون ٿا سو نشانين ۽ حڪمت واري ڪتاب مان آهي (۵۸). الله وٽ عيسيٰ (جي پيدا ڪرڻ) جو مثال آدم جي مثال جهڙو ئي آهي اُن (آدم) کي مٿيءَ مان بڻايائين وري اُن لاءِ چيائين ٿيءُ، ته ٿي پيو (۵۹). (اها ڳالهه) تنهنجي پالڻهار وٽان سچي آهي تنهنڪري شڪ ڪندڙن مان نه هج (۶۰). پوءِ اُن کان بعد جو تو وٽ علم آيو جيڪو تو سان ان بابت جهڳڙو ڪري ته چؤ ته اچو ته (اسين) پنهنجن پٽن ۽ اوهان جي پٽن ۽ پنهنجن زالن ۽ اوهان جي زالن ۽ پاڻ کي ۽ اوهان کي سڏيون پوءِ (گڏجي پاراتي جي) زاريءَ سان دعا گهرون پوءِ الله جي لعنت ڪوڙن تي ڪريون (۶۱). اهو قصو ضرور سچو آهي، ۽ الله ڪانسواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي. ۽ الله ئي يقيناً غالب حڪمت وارو آهي (۶۲).

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمُ بِالْفُوسِدِينَ ۖ قُلْ يَا أَهْلَ
 الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا
 اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٣٦﴾
 يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ
 وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٧﴾ هَآأَنْتُمْ
 هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
 تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
 لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَ
 لَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٩﴾
 إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا
 النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾
 وَذَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ
 وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٤١﴾ يَا أَهْلَ
 الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٤٢﴾

پوءِ جيڪڏهن ڦرن ته بيشڪ الله (ج) فسادين کي ڄاڻندڙ آهي (۶۳). (اي) پيغمبر! چؤ ته اي ڪتاب وارو! هڪ ڳالھ ڏانهن اچو جا اسان ۽ اوھان جي وچ ۾ هڪ جهڙي آھي (اھا هيءَ آھي) ته الله کان سواءِ ڪنھن جي عبادت نه ڪريون ۽ نڪي ساڻس ڪنھن شيءِ کي شريڪ ڪريون ۽ نڪي اسان مان ڪو ڪنھن کي (ج) الله کانسواءِ پالڻھار ڪري مڃي۔ پوءِ جيڪڏهن ڦرن ته چئو ته شاهد هجو ته اسين پڪ مسلمان آھيون (۶۴). اي ڪتاب وارو! ابراهيم بابت چالاڪ جهڳڙو ڪريو ٿا؟ ۽ حالانڪ توريت ۽ انجيل نه لائيا ويا پر کائڻس پوءِ. پوءِ اوھين نه سمجھندا آھيو ڇا؟ (۶۵). (اي) يھوديؤ! اوھين آھي آھيو جو جنھن جي اوھان کي علم آھي تنھن بابت جهڳڙو ڪندا آھيو پر جنھن جي اوھان کي ڪا علم آھي ئي نه تنھن بابت چو جهڳڙو ڪندا آھيو؟ ۽ الله ڄاڻندو آھي ۽ اوھين نه ڄاڻندا آھيو (۶۶). ابراهيم نڪي يھودي هو ۽ نڪي نصراني (هو) پر حنيف (هڪ طرفو) مسلمان هو۔ ۽ مشرڪن مان نه هو (۶۷). ابراهيم کي آھي ماڻهو ويجهن آھن جن سندس تابعداري ڪئي ۽ (پڻ) هيءُ پيغمبر ۽ جن (مٿس) ايمان آندو۔ ۽ الله مؤمنن جو سنڀاليندڙ آھي (۶۸). ڪتابن وارن مان ڪا ٽولي گھرندي آھي ته جيڪر اوھان کي ڀلائين۔ ۽ آھي پاڻ کان سواءِ (بئي) ڪنھن کي نه ڀلائيندا آھن ۽ نه سمجھندا آھن (۶۹). اي ڪتاب وارو! الله جي آيتن کي ڇا لاءِ نٿا مڃيو؟ ۽ (حقيقت ڪري) اوھين شاھدي ڏيو ٿا (۷۰).

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسُونَهُ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ^(٤١) وَقَالَتْ طَآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي
أَنْزَلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَكَفَرُوا بآخِرِهِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ^(٤٢) وَلَا تَتُومِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَى
هُدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ
عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ^(٤٣)
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ^(٤٤) يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ^(٤٥) وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ
بِقِنطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِينَارٍ لَا
يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا
لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيَّاتِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ وَ
هُمْ يَعْلَمُونَ^(٤٦) بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ^(٤٧) إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا
يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ^(٤٨)

اي ڪتاب وارو! ڇا لاءِ سچ کي ڪوڙ سان ملائيندا آهيو ۽ سچ کي لڪائيندا آهيو؟ هن هوندي (ب) جو اوهين ڄاڻندا آهيو (۷۱). ۽ اهل ڪتاب مان ڪا تولي (پاڻ ۾) چوي ٿي ته جيڪي مؤمنن تي لاثو ويو آهي تنهن کي (مؤمنن وٽ) ڏينهن جي اڳياريءَ ۾ مڃيو ۽ اُن جي پوياريءَ ۾ انڪار ڪريو ته مان آهي (شڪ ۾ پئجي دين کان) ڦري وڃن (۷۲). ۽ جيڪو اوهان جي دين جي تابعداري ڪري تنهن کان سواءِ (بئي) ڪنهن کي نه مڃيو (اي پيغمبر کين) ڇو ته هدايت الله واري هدايت آهي (۽ چون ٿا ته متان مڃيو) ته جهڙو (دين) اوهان کي ڏنو ويو آهي تهڙو ڪنهن (بئي) کي ڏنو ويندو يا اوهان جي پالڻهار وٽ اوهان تي حجت قائم ڪندا. (اي پيغمبر! کين) ڇو ته ڀلائي الله جي هٿ ۾ آهي، جنهن کي وٽيس تنهن کي اها ڏيندو آهي. ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي (۷۳). جنهن کي وٽيس تنهن کي پنهنجيءَ باجم سان خاص ڪندو آهي. ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۷۴). ۽ اهل ڪتاب مان ڪي اهڙا آهن جو جيڪڏهن وٽن تمام گهڻو مال امانت رکين ته اهو (سمورو) توکي ورائي ڏيندا، ۽ منجهانئن ڪي اهڙا آهن جو جيڪڏهن وٽن هڪ دينار (اشرفي) امانت رکين ته مٿن سدائين بيهي (مطالبِي ڪرڻ) کان سواءِ توکي ورائي نه ڏيندا. اهو (نه ڏيڻ) هن سببان آهي جو چون ٿا ته اُو پڙهيلن (جي مال کسڻ) ۾ اسان کي ڪا پڪڙ پڇاڙ نه آهي ۽ الله تي اهي ڄاڻ هوندي به ڪوڙ چوندا آهن (۷۵). هاڻو! جنهن پنهنجو انجام پاڙيو ۽ ڏنو ته بيشڪ الله ڊڄندڙن کي دوست رکندو آهي (۷۶). جيڪي الله سان ڪيلن انجامن ۽ پنهنجن قسمن جي عوض ٿورو مله وٺندا آهن اهي (اهي) آهن جن کي آخرت ۾ ڪو بهرو نه آهي ۽ نڪي قيامت جي ڏينهن الله ساڻن ڳالهائيندو ۽ نڪي انهن ڏانهن نهاريندو ۽ نڪي کين (گناهن کان) پاڪ ڪندو ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۷۷).

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفِرِيقًا يُقَالُونَ الْإِسْنَدَتُّهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ
 مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ
 اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَ
 هُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٨﴾ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ
 وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ
 وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٤٩﴾ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا
 الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَاءَ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ
 أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا
 آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ
 لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ
 عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَأَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ
 مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥١﴾ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ ﴿٥٢﴾ أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٥٣﴾

۽ منجهائن هڪ ٽولي آهي جا ڪتاب (پڙهڻ) ۾ پنهنجن زبانن کي هن لاءِ وچڙائيندي آهي ته ان کي اوهين ڪتاب مان پانيو ۽ (حقيقت ڪري) اهو ڪتاب مان نه آهي، ۽ (پڻ) چوندا آهن ته اهو الله وٽان آهي ۽ (حقيقت ڪري) اهو الله وٽان نه آهي، ۽ اهي ڄاڻ هوندي الله تي ڪوڙ چوندا آهن (۷۸). ڪنهن به ماڻهوءَ کي نه جڳائيندو آهي جو الله کيس ڪتاب ۽ دانائي ۽ پيغمبري ڏئي اهو وري ماڻهن کي چوي ته الله کان سواءِ منهنجا ٻانها ٿيو (اهو ائين ڪڏهن نه چوندو) پر (چوندو ته) رب جا (سچا ٻانهان) ٿيو انهيءَ ڪري جو ڪتاب سيڪاريو ٿا ۽ (پڻ) انهيءَ ڪري جو پڙهو ٿا (۷۹). ۽ ملائڪن ۽ پيغمبرن کي رب ڪري مڃڻ جو اوهان کي حڪم نه ڪندو. جڏهن اوهين مسلمان (يعني حڪم مڃڻ لاءِ تيار) ٿيا هجو ته پوءِ اوهان کي ڇو ڪفر جو حڪم ڪندو؟ (۸۰). ۽ (ياد ڪر) جڏهن الله (سڀني) پيغمبرن کان انجام ورتو ته جيڪي ڪتاب ۽ حڪمت اوهان کي ڏيان تنهن کان پوءِ (بيو) هڪ پيغمبر جيڪو (علم) اوهان وٽ آهي تنهن جو سچو ڪندڙ اوهان وٽ اچي ته کيس ضرور مڃجو ۽ کيس ضرور مدد ڏجو. (الله) چيو ته اوهين اقرار ڪري چڪؤ؟ ۽ اُن تي منهنجي (حڪم جو) بار کنيو؟ چيائون ته اقرار ڪيو سون. (الله) چيو ته اوهين (هڪ ٻئي تي) شاهد هجو ۽ آءُ (به) اوهان سان گڏ شاهد آهيان (۸۱). پوءِ جيڪي هن کان بعد ڦرندا سي ئي بي دين آهن (۸۲). الله جي دين کان سواءِ ڇو بيو (دين) طلبندا آهن؟ ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن تن راضي توڙي رنج ٿي کيس (ئي) مڃيو آهي ۽ ڏانهنس (ئي) موٽايا ويندا (۸۳).

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَ
 اِسْمٰعِيْلَ وَاسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا اُوْتِيَ مُوسٰى وَ
 عِيسٰى وَالتَّابِيُّوْنَ مِنْ رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ
 لَهُ مُسْلِمُوْنَ ﴿٣٧﴾ وَمَنْ يَّبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِيْنًا فَلَنْ يُّقْبَلَ مِنْهُ
 وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٣٨﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ قَوْمًا
 كَفَرُوْا وَاَبْعَدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْا اَنَّ الرُّسُوْلَ حَقٌّ وَجَآءَهُمُ
 الْبَيِّنٰتُ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٣٩﴾ اُولٰٓئِكَ جَزَاؤُهُمْ
 اَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾
 خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٤١﴾
 اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاصْلَحُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ
 غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٤٢﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاَبْعَدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ
 اَزْدَادُوْا كُفْرًا لَّنْ تَقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الصّٰلُوْنَ ﴿٤٣﴾
 اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَمَاتُوْا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُّقْبَلَ
 مِنْ اَحَدِهِمْ مِّلُّ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَّلَوْ اَفْتَدٰى بِهٖ
 اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۭ وَمَا لَهُمْ مِنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٤٤﴾

(اي پيغمبر!) چؤ ته اسان الله کي ۽ جيڪي اسان تي لاثو ويو آهي تنهن کي ۽ جيڪي ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ يعقوب جي اولاد تي لاثو ويو ۽ جيڪي موسيٰ ۽ عيسيٰ ۽ (بين) پيغمبرن کي سندن پالڻهار کان ڏنو ويو تنهن (سپ) کي مڃيون ٿا انهن (پيغمبرن) مان ڪنهن هڪ جي (مڃڻ) ۾ فرق نٿا ڀانيون. ۽ اسان اُن (الله) کي مڃيندڙ آهيون (۸۴). ۽ جيڪو اسلام ڌاران ٻيو دين طلبيندو تنهن کان اهو ڪڏهن نه قبول ڪبو، ۽ اهو آخرت ۾ گهاتي وارن مان آهي (۸۵). الله اُن قوم کي ڪيئن هدايت ڪندو جي پنهنجي ايمان آڻڻ کان پوءِ ڪافر ٿيا ۽ (پهريائين) اقرار ڪيائون ته پيغمبر سچو آهي ۽ وتن معجزا (به) آيا. ۽ الله ظالم ٿوليءَ کي هدايت نه ڪندو آهي (۸۶). اهي اُهي آهن جن تي سزا (هيءَ) آهي ته مٿن الله ۽ ملائڪن ۽ مڙني ماڻهن جي لعنت آهي (۸۷). اُن ۾ سدائين رهڻ وارا آهن، ڪانئن عذاب هلڪو نه ڪبو ۽ نه انهن کي مهلت ڏيبي (۸۸). پر جن اُن کان پوءِ توبه ڪئي ۽ (پاڻ) سدائيتون ته بيشڪ الله (به) بخشڻهار مهربان آهي (۸۹). جن پنهنجي ايمان آڻڻ کان پوءِ ڪفر ڪيو وري ڪفر ۾ وڌيا تن جي توبه ڪڏهن به قبول نه ڪبي. ۽ اهي ئي گمراه آهن (۹۰). پڪ جن ڪفر ڪيو ۽ اهي ڪافر ٿي مٿا تن مان ڪو هڪڙو اگرچ سڄيءَ زمين جيترو سوڻ (پنهنجن گناهن جي) عيوض ڏئي ته به اهو اُن کان قبول نه ڪبو. اهي (اُهي) آهن جن لاءِ ڏکونيندڙ عذاب آهي ۽ انهن جو ڪو مددگار ڪونهي (۹۱).

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٦﴾ كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلالًا لِّبَنِي
إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٩٧﴾ فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٨﴾ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ ۖ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا ۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٩﴾ إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ
لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٠﴾ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ
إِبْرَاهِيمَ ۖ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۚ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ
مَنِ اسْتَطَاعَ ۖ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠١﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ
شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٢﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُصَدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۚ وَمَا اللَّهُ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا
مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفَرِينَ ۝

چڱائيءَ کي ايسين ڪڏهن نه پهچندؤ جيسين جن شين کي دوست رکندا آهيو تن مان (الله جي واٽ ۾ نه) خرچ ڪريو ۽ جيڪا شيءِ (الله لڳ) خرچ ڪريو (سا ڀلي هئڻ گهرجي) چو ته الله اُن کي ڄاڻندڙ آهي (۹۲). هر (ڪنهن قسم جو) طعام بني اسرائيلن لاءِ حلال هو ان کانسواءِ جيڪو يعقوب پاڻ تي توريت جي لهڻ کان اڳ حرام ڪيو هو (اي پيغمبر!) چؤ ته جيڪڏهن اوهين سڄا آهيو ته توريت آڻيو پوءِ اهو پڙهو (۹۳). پوءِ جيڪي هن کان پوءِ الله تي ڪوڙ ٺاهيندا سي ئي ظالم آهن (۹۴). (اي پيغمبر!) چؤ ته الله سچ چيو آهي پوءِ ابراهيم حنيف (هڪ طرفي) جي دين جي تابعداري ڪريو ۽ (ابراهيم) مشرڪن مان نه هو (۹۵). (عبادت جو) پهريون گهر جو ماڻهن لاءِ بڻايو ويو، سو اهوئي آهي جو مڪي ۾ برڪت وارو ۽ جڳ لاءِ هدايت آهي (۹۶). جنهن ۾ پديرون نشانيون آهن (هڪڙي) مقام ابراهيم آهي (جو ان ۾ ابراهيم جي پيرن جو نشان آهي). ۽ جيڪو اُتي داخل ٿيو سو امن وارو آهي. ۽ الله لاءِ خاني ڪمبي جو حج اُنهن ماڻهن تي لازم آهي جن کي ڏانهنس واٽ وڃڻ جي سگهه آهي. ۽ جنهن انڪار ڪيو (ته الله کي پرواهه نه آهي) چو ته الله جهانن کان بي پرواهه آهي (۹۷). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اي ڪتاب وارو! الله جي آيتن کي چو نه ٿا مڃيو ۽ (حقيقت ڪري) جيڪي ڪندا آهيو تنهن تي الله شاهد آهي (۹۸). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي ڪتاب وارو! جيڪو ايمان آڻي تنهن کي الله جي واٽ کان چو ٿا جهليو؟ اُن (واٽ) جي ڏنگائي ٿا گهرو؟ هن هوندي جو اوهين ڄاڻندڙ آهيو، ۽ جيڪي (اوهين) ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نه آهي (۹۹). اي ايمان وارو جيڪڏهن ڪتاب وارن مان ڪنهن به ٽوليءَ جي فرمانبرداري ڪندؤ ته اوهان جي ايمان اٿڻ کان پوءِ اوهان کي ڦيرائي ڪافر ڪندا (۱۰۰).

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ
 وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾ بَايَعْتُمْ
 الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ
 مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا
 نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ
 بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ
 مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلَتَكُنَّ
 مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ
 عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ
 تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
 عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا
 الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ آيَاتِنَا أَنْتُمْ وَفُوا
 الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ
 فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ
 نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

۽ (اوهين) هن هوندي ڪيئن ڪافر ٿا ٿيو؟ جو الله جون آيتون اوهان تي پڙهجن ٿيون ۽ سندس پيغمبر اوهان ۾ آهي- ۽ جيڪو الله (جي دين) کي چنبري وٺندو تنهن کي بيشڪ سڌيءَ وات ڏانهن رستو ڏيکاريو ويندو (۱۰۱). اي مؤمنو! الله کان (ائين) ڊڄو جيئن ڪانئس ڊڄڻ جو حق آهي ۽ اوهين مسلمان هجڻ کان سواءِ نه مرجو (۱۰۲). ۽ الله جي رسيءَ (يعني قرآن) کي سڀني چنبري وٺو ۽ ڌار ڌار نه ٿيو ۽ پاڻ تي الله جي نعمت کي ياد ڪريو جو جڏهن پاڻ ۾ ويري هيٺ پوءِ اوهان جي دٻين ۾ ميلاپ وڌائين پوءِ سندس فضل سان هڪ ٻئي جا ڦري ڀائر ٿيو، ۽ اوهين دوزخ جي کڏ جي ڀر تي هيٺ پوءِ اوهان کي ڪانئس بچايائين اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ پنهنجيون نشانيون بيان ڪندو آهي ته مان اوهين هدايت وارا ٿيو (۱۰۳). ۽ اوهان ۾ هڪ اهڙي جماعت هئڻ گهرجي جي چڱائيءَ ڏانهن سڏين ۽ چڱن ڪمن جو حڪم ڪن ۽ برن ڪمن کان جهلين ۽ اهي ئي ڪامياب آهن (۱۰۴). ۽ اوهين انهن جهڙا نه ٿيو جي فرقو فرقو ٿي ويا ۽ وٽن معجزا آيا اُن کان پوءِ به تڪرار ڪيائون- ۽ انهن لاءِ وڏو عذاب آهي (۱۰۵). انهيءَ ڏينهن جو ڪي منهن گورا ٿيندا ۽ ڪي منهن ڪارا ٿيندا، پوءِ جن جا منهن ڪارا ٿيندا (چيو ويندو ته) اوهين پنهنجي ايمان (اٿڻ) کان پوءِ ڇو ڪافر ٿيو؟ پوءِ انهيءَ ڪري جو اوهين ڪافر ٿيا هيٺ عذاب (جو مزو) چڪو (۱۰۶). ۽ جن جا منهن گورا هوندا سي الله جي رحمت هيٺ رهندا- اهي منجهس سدائين رهڻ وارا هوندا (۱۰۷). (اي پيغمبر!) اهي الله جون آيتون آهن جي (اسين) تو تي سچيءَ طرح پڙهون ٿا- ۽ الله جهانن لاءِ ظلم ڪرڻ نه گهرندو آهي (۱۰۸).

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٩٠﴾ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ
أَمَّنْ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ
الْفٰسِقُونَ ﴿٩١﴾ لَنْ يَضُرُّكُمْ إِلَّا أَذًى ۖ وَإِنْ يُقَاتِلُواكُمْ يُوَلُّوكُمْ
الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩٢﴾ ضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةَ ۖ آيَنَ مَا
تُقِفُّوْا إِلَّا يَحْبِلُ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٌ مِّنَ النَّاسِ وَبَآءُ وَبِغَضِبِ
مِّنَ اللَّهِ وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ ۚ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا
يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۚ ذٰلِكَ
بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٩٣﴾ لَيْسُوا سَوَآءً ۚ مِّنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَتَتَلَوْنَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَ
هُمْ يَسْجُدُونَ ﴿٩٤﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ
فِي الْخَيْرَاتِ ۚ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿٩٥﴾ وَمَا يَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٩٦﴾

۽ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي (سو خاص) الله جو آهي۔
 ۽ (سڀ) ڪم الله ڏانهن موٽايا ويندا (۱۰۹)۔ اوهين اهڙي ڀلي اُمت ماڻهن
 لاءِ پيدا ٿيل آهيو جو چڱن ڪمن جو حڪم ڪندا آهيو ۽ برن ڪمن
 کان جهليندا آهيو ۽ الله کي مڃيندا آهيو۔ ۽ جيڪڏهن اهل ڪتاب ايمان
 آڻين ها ته يقيناً تن لاءِ ڀلو هجي ها! منجهائن ڪي مؤمن آهن ۽ منجهائن
 گهڻا بي دين آهن (۱۱۰)۔ (اهي زباني) ايذاءَ کان سواءِ اوهان کي ڪڏهن
 ڏکيوئي نه سگهندا۔ ۽ جيڪڏهن اوهان سان وڙهندا ته اوهان کي ڀڄي ڏيئي
 ڇڏندا، وري مدد نه ڏين (۱۱۱)۔ الله جي ذمي ۽ ماڻهن جي پناه کان سواءِ
 جتي لڏا ويندا آتي مٿن خوارِي هنئي ويئي آهي ۽ الله جي ڏمر هيٺ وريا ۽
 مٿن محتاجي هنئي ويئي آهي۔ اها (سزا) هن ڪري آهي جو الله جي
 آيتن کي نه ٿي مڃيائون ۽ پيغمبرن کي ناحق ٿي ڪنائون۔ اهي (عادتون)
 انهيءَ ڪري آهن جو بي فرماني ڪيائون ۽ حد کان لنگهندڙ هوا (۱۱۲)۔
 اهي (سڀ) هڪ جهڙا نه آهن۔ ڪتاب وارن مان هڪڙي اهڙي سڌي ٽولي
 آهي جو الله جون آيتون رات جي وقتن ۾ پڙهندا آهن ۽ اُهي نماز (به) پڙهندا
 آهن (۱۱۳)۔ الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندا آهن ۽ چڱن ڪمن جو
 حڪم ڪندا آهن ۽ برن ڪمن کان جهليندا آهن ۽ نيڪين (يعني دين
 مڃڻ) ۾ اڳرائي ڪندا آهن۔ ۽ اهي ڀلارن مان آهن (۱۱۴)۔ ۽ جيڪا به
 چڱائي ڪندا آهن تنهن جي بي قدري هرگز نه ڪبي۔ ۽ الله پرهيزگارن کي
 ڄاڻندڙ آهي (۱۱۵)۔

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ
 مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾
 مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا
 صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا
 ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تَتَّخِذُوا بِلَهَانَةٍ مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْتِيَنَّكُمْ خَبْرًا لَدُودٌ وَمَا
 عَنْتُمْ قَدْ بَدَأَ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ
 أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾ هَآأَنْتُمْ أَوْلَاءُ
 تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا الْقَوْمُ
 قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَٰلَيْكُمْ الْوَٰعِدَ مِنَ الْغَيْظِ
 قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٠﴾ إِنْ
 تَمَسَّكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا
 بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَاتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُ هُمْ شَيْئًا إِنَّ
 اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٢١﴾ وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ
 تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

جن کفر ڪيو تن کان نڪي سندن مال ۽ نڪي سندن اولاد الله جو ڪجهه (عذاب) تاري سگهندا ۽ اُهي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۱۱۶). هن دنيا جي حياتيءَ ۾ جيڪي (رباءَ لاءِ) خرچ ڪندا آهن تنهن جو مثال اُنهيءَ واءِ جي مثال وانگر اُهي جنهن ۾ پارو هجي جو اُن توليءَ جي پوک کي لڳي جن پاڻ تي ظلم ڪيو پوءِ اُن (پوک) کي ناس ڪري- ۽ الله ساڻن ظلم نه ڪيو اُهي پر اُهي پاڻ تي ظلم ڪن ٿا (۱۱۷). اي ايمان وارو! پنهنجن (مسلمانن) کان سواءِ ٻين (قومن) کي گجهو دوست ڪري نه وٺو (جو) اوهان جي نقصان ڪرڻ ۾ ڪا گهٽتائي نه ڪندا آهن. اوهان جي تڪليف پسند ڪيائون، بيشڪ سندن واٽن مان دشمني پڌري ٿي اُهي ۽ جيڪو (ساڙ) سندن سينن لڪايو اُهي سو تمام وڏو اُهي- بيشڪ اسان اوهان لاءِ نشانين بيان ڪيون آهن جيڪڏهن سمجهندا آهيو (۱۱۸). اوهين اُهي آهيو جو اُنهن کي دوست رکندا آهيو ۽ اُهي اوهان کي دوست نه رکندا آهن ۽ اوهين الله جي سڄي ڪتاب کي مڃيندا آهيو، ۽ جڏهن اوهان سان ملن ٿا (تڏهن) چون ٿا ته مڃيوسين، ۽ جڏهن اڪيلا ٿين ٿا (تڏهن) اوهان تي ڪاوڙ کان آڱرين کي چين ٿا- (اي پيغمبر! کين) چؤ ته (اوهين) پنهنجي ڪاوڙ سببان مرو- چو ته الله سينن وارو (راز) ڄاڻندو آهي (۱۱۹). (اي مؤمنو!) جيڪڏهن اوهان کي ڪا چڱائي پهچندي آهي ته کين ڏکوئيندي آهي ۽ جيڪڏهن اوهان کي ڪو ڏک پهچندو آهي ته اُن سببان خوش ٿيندا آهن- ۽ جيڪڏهن اوهين صبر ڪريو ۽ پرهيزگاري ڪريو ته سندن مڪر اوهان کي ڪوبه نقصان نه رسائيندو چو ته جيڪي ڪندا آهن تنهن کي الله گهرو ڪندڙ آهي (۱۲۰). (اي پيغمبر! ياد ڪر) جنهن مهل (تون) پنهنجي گهر مان سويرو نڪتين جو مؤمنن کي جنگ لاءِ مورچن تي وهاري ٿي- ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۲۱).

إِذْ هَمَّتْ طَّائِفَتٌ مِّنْكُمْ أَن تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُهُمَا وَعَلَى
 اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ
 أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ
 أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنُ يُبَدِّلَ اللَّهُ رِبَّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
 مُنْزِلِينَ ﴿١٢٤﴾ بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فُورِهِمْ
 هَذَا يُبَدِّلْ دُكُم رِبَّكُمْ بِخَمْسَةِ آلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾
 وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا
 النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَقًا مِّنَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ
 مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾
 وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَ
 يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا
 اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ
 لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

(ياد ڪر!) جنهن مهل اوهان مان ٻن ٽولين بي همت ٿيڻ جو ارادو ڪيو ۽ الله سندن مددگار هو، ۽ مؤمنن کي جڳائي ته الله تي ڀروسو ڪن (۱۲۲). ۽ بيشڪ الله اوهان کي انهيءَ حالت ۾ جو اوهين ڪمزور هيڻو بدر ۾ سوڀ ڏني. پوءِ الله کان ڊڄو مان اوهين شڪر ڪريو (۱۲۳). (اي پيغمبر! انهيءَ مهل کي ياد ڪر) جنهن مهل تو مؤمنن کي چيو ٿي ته اوهان کي اوهان جي پالڻهار جي تن هزارن (آسمان کان) لائڻ ملائڪن سان مدد ڪرڻ ڪافي نه آهي ڇا؟ (۱۲۴). هاڻو! جيڪڏهن اوهين صبر ڪريو ۽ پرهيزگار بڻجو ۽ هڪدم اهي (ڪافر) اوهان تي اچي ڪڙڪن ته اوهان جو پالڻهار پنجن هزارن نشان ڪيلن ملائڪن سان اوهان کي مدد ڏيندو (۱۲۵). ۽ الله اُن (مدد) کي رڳو اوهان جي خوشخبريءَ لاءِ ڪيو آهي، ۽ هن لاءِ ته اوهان جون دليون اُن سان (پلي تي) اطمينان وٺن. ۽ الله غالب حڪمت واري جي پار کان سواءِ ڪا مدد (مئلِي) نه آهي (۱۲۶). (۽) هن لاءِ ته هڪ پاسو (يعني ڀاڱو) ڪافرن جو چٽي ڇڏي يا کين هيڻو ڪري ڇڏي ته بي نصيب ٿي ڦرن (۱۲۷). (اي پيغمبر!) اُن ڪم ۾ تنهنجو ڪو واسطو نه آهي (الله) يا مٿن باجه سان موتندو يا کين عذاب ڪندو ڇو ته اهي ظالم آهن (۱۲۸). ۽ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي (سو خاص) الله جو آهي. جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي بخشيندو آهي ۽ جنهن کي گهرندو تنهن کي عذاب ڪندو آهي. ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۲۹). اي ايمان وارو! (اوهين) وياچ ٻيڻو چوڻو نه کائو ۽ الله کان ڊڄو مان اوهين ڪامياب ٿيو (۱۳۰). ۽ اُن باه کان ڊڄو جا ڪافرن لاءِ تيار ڪئي ويئي آهي (۱۳۱). ۽ الله ۽ رسول جي فرمانبرداري ڪريو ته مان اوهان تي باجه ڪئي وڃي (۱۳۲).

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمُوتُ
وَالْأَرْضُ ۚ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ۝^(١٣١) الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ
وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝^(١٣٢) وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ ۖ وَمَن يَغْفِرِ
الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ ۖ وَلَمْ يُصِرُّوْا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ۝^(١٣٥) أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۖ مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَ
جَنَّاتُ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ۝^(١٣٦) قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ ۖ فَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ۝^(١٣٧) هَٰذَا
بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ۝^(١٣٨) وَلَا تَهْنُوا
وَلَا تَحْزَنُوا ۚ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝^(١٣٩) إِن
يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۖ وَتِلْكَ
الْأَيَّامُ نُدَّٰوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَآءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝^(١٤٠)

۽ (اوهين) پنهنجي پالڻهار جي بخشش ۽ انهيءَ بهشت ڏانهن اڳرائي ڪريو جنهن جي ويڪر آسمانن ۽ زمين جيتري آهي انهن پرهيزگارن لاءِ تيار ڪيو ويو (۱۳۳). جيڪي سک ۽ ڏک ۾ (الله ڪارڻ) خرچ ڪندا آهن ۽ ڪاوڙ ڪائيندڙ ۽ ماڻهن (جا قصور) معاف ڪندڙ آهن. ۽ الله پلارن کي دوست رکندو آهي (۱۳۴). ۽ اهي جڏهن ڪو بيحيائيءَ جو ڪم ڪندا آهن، يا پاڻ تي ظلم ڪندا آهن (تڏهن) الله کي ياد ڪندا آهن، ۽ پنهنجن گناهن جي بخشش گهرندا آهن ۽ الله کان سواءِ ڪير گناه بخشيندو؟ ۽ جيڪي ڪيائون تنهن تي ڄاڻي ٻجهي هميشگي نه ڪندا آهن (۱۳۵). انهن جو اجر سندن پالڻهار وٽان بخشش ۽ بهشت آهن جن جي هينان نهرون وهنديون آهن منجهن سدائين رهڻ وارا آهن ۽ ڪمائيندڙن جو اجر چڱو آهي (۱۳۶). بيشڪ اوهان کان اڳ ڪيترا واقعا گذريا آهن پوءِ (اوهين) ملڪ ۾ گهمو ڦرو پوءِ نهاريو ته نه مڃيندڙن جي پڇاڙي ڪيئن هئي؟ (۱۳۷). هيءُ ماڻهن لاءِ بيان آهي ۽ پرهيزگارن لاءِ هدايت ۽ نصيحت آهي (۱۳۸). ۽ نه سست ٿيو ۽ نڪي غمگين ٿيو ۽ جيڪڏهن مؤمن آهيو ته اوهان (ئي) غالب (ٿيڻ وارا) آهيو (۱۳۹). جيڪڏهن اوهان کي (اُحد ۾) ڪو گهڻو پهتو آهي ته بيشڪ اُن جهڙو گهڻو ڪافرن کي (بدر ۾) پهتو هو. ۽ هي اهڙا ڏينهن آهن جو (اسين) انهن کي ماڻهن جي وچ ۾ ڦيريندا آهيون (ته نصيحت وٺن)، ۽ هن لاءِ ته الله مؤمنن کي نڪيڙي ۽ اوهان مان ڪن کي شهيد ڪري. ۽ الله ظالمن کي دوست نه رکندو آهي (۱۴۰).

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكُفْرِينَ ﴿١٣١﴾ أَمْ
حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا
مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٣٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ
قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٣٣﴾ وَمَا
مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ
مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى
عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّكِرِينَ ﴿١٣٤﴾
وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبًا مُوَجَّلًا وَ
مَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ
الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَنَجْزِي الشَّكِرِينَ ﴿١٣٥﴾ وَكَأَيِّنْ
مِّنْ نَّبِيٍّ قُتِلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا
لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٣٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ
قَالُوا رَبَّنَا أَخْفِ لَنَا ذُنُوبَنَا وَاسْرَافْنَا فِي أَمْرِنَا
وَشَدِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٣٧﴾

۽ هن لاءِ ته الله مؤمنن کي ڪرو ڪري ۽ ڪافرن کي ناس ڪري (۱۴۱). اوهان بهشت ۾ گهرڻ جو گمان ڪيو آهي ڇا؟ هن هوندي جو الله اڃا اوهان مان مجاهدن کي نه نڪيريو آهي ۽ نڪي صابرن کي نڪيريو آهي (۱۴۲). ۽ بيشڪ اوهين موت کي ان جي ملڻ کان اڳ گهرندا هيؤ پوءِ بيشڪ ان کي ڏنؤ ۽ اوهين نهاريندا رهيؤ (۱۴۳). ۽ محمد (ﷺ الله جو) پيغمبر ئي آهي، بيشڪ ان کان اڳ ڪيترا پيغمبر گذري ويا. پوءِ جيڪڏهن (اهو) مري وڃي يا قتل ٿئي ته (اوهين) پنهنجين ڪڙين (پر پوئتي) ڦرندؤ ڇا؟ ۽ جيڪو پنهنجين ڪڙين (پر پوئتي) تي ڦرندو سو الله کي ڪجهه به نقصان ڪڏهن نه پهچائيندو، ۽ الله شاڪرن (احسان مڃيندڙن) کي ستت ثواب ڏيندو (۱۴۴). ۽ الله جي مقرر وقت لکيل حڪم کان سواءِ ڪنهن کي مرڻو نه آهي. ۽ جيڪو دنيا جو ثواب گهرندو تنهن کي ان مان ڏينداسون، ۽ جيڪو آخرت جو ثواب گهرندو تنهن کي ان مان ڏيندا سون. ۽ شاڪرن کي (چڱو) ثواب ستت ڏينداسون (۱۴۵). ۽ پيغمبرن مان گهڻا (ڪافرن سان) وڙهيا ساڻن گهڻا الله وارا هئا، پوءِ جيڪي الله جي واٽ ۾ کين پهتو تنهن سببان نڪي سست ٿيا ۽ نڪي هيٺا ٿيا ۽ نڪي عاجزي ڪيائون. ۽ الله صابرن کي دوست رکندو آهي (۱۴۶). ۽ سندن چوڻ (هن) قول کانسواءِ نه هو ته اي اسان جا پالڻهار! اسان کي اسان جا گناه (بخش) ۽ اسان جي ڪم ۾ اسان جي زيادتي بخش ۽ اسان جا پير ثابت رک ۽ اسان کي ڪافرن جي ٽوليءَ تي فتح ڏي! (۱۴۷).

فَاتَّهَمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۖ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن
تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا
خُسْرَيْنِ ﴿١٣٩﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٤٠﴾
سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَا لَهُمْ الشَّارُطُو
بِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدًا
إِذْ تَحْسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا أَفْشَلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ
فِي الْأُمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِّنْ أَمْرٍ مَّا أَتَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ مَّن يَرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّن يَرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ
ثُمَّ صَرَّفَكُمُ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ ۖ وَ
اللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٢﴾ إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا
تَلُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ ۖ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ
فَأَنشَابَكُمْ عُثْبًا ۖ بَغِمَ لَكُمْ لَّا تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ
وَلَا مَا آصَابَكُمْ ۖ وَاللَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٣﴾

پوءِ الله کين دنيا جو ثواب ۽ آخرت جو ڀلو ثواب ڏنو۔ ۽ الله ڀلارن کي دوست رکندو آهي (۱۴۸)۔ اي ايمان وارو! جيڪڏهن اوهين ڪافرن جو چيو مڃيندؤ ته اوهان کي اوهان جي ڪڙين (پَر پوئتي) ڦيرائيندا پوءِ اوهين ڦري نقصان وارا ٿيندؤ (۱۴۹)۔ بلڪ الله اوهان جو سائين آهي، ۽ اهو بهتر مدد ڏيندڙ آهي (۱۵۰)۔ ڪافرن جي دلين ۾ هن سببان سگهو دهشت وجهنداسون جو الله سان اهڙيءَ شيءِ کي شريڪ ڪيائون جنهن لاءِ الله ڪا سَندَ نه لاهي آهي، ۽ سندن جاءِ باهه آهي۔ ۽ (اهو) ظالمن جو بچڙو هند آهي (۱۵۱)۔ ۽ بيشڪ الله اوهان سان پنهنجو وعدو سچو ڪيو آهي جڏهن ته انهن (ڪافرن) کي سندس حڪم سان پئي ڪئو، حتاڪه بي همت ٿيؤ ۽ ڪم (پوري ڪرڻ) ۾ تڪرار ڪيو ۽ جيڪي پسند ڪندا هيؤ سو اوهان کي ڏيکارباين تنهن کان پوءِ به بي فرماني ڪيو، اوهان مان ڪو (اهڙو) آهي جو دنيا گهرندو آهي ۽ اوهان مان ڪو (اهڙو) آهي جو آخرت گهرندو آهي، وري اوهان کي انهن کان هن لاءِ ڦيرائين ته اوهان کي پرکي، ۽ بيشڪ اوهان کي معافي ڏنائين۔ ۽ الله مؤمنن تي فضل ڪرڻ وارو آهي (۱۵۲)۔ جڏهن اوهين پري ٿي پڳؤ ۽ ڪنهن هڪ تي (ڪنڌ ڦيري) نه ٿي واجهايو، ۽ پيغمبر اوهان کي اوهان جي پٺيان سڏيندو رهيو پوءِ (الله) اوهان کي ڏک تي ڏک جو بدلو ڏنو (اهو) هن لاءِ ته جيڪي اوهان کان ٿي ويو نڪي تنهن تي ۽ جيڪي اوهان کي پهتو نڪي تنهن تي غمگين ٿيو۔ ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۱۵۳)۔

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَآئِفَةً
 مِنْكُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّهِ غَيْرَ الْحَقِّ
 ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ
 الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلّهِ يُخَفُّونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ
 لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ
 لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ
 اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِذَاتِ الصُّدُورِ ٢٣ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ
 إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ
 عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٢٤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا الْإِخْوَانُ مِنْهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ
 أَوْ كَانُوا غُرًى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ
 اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ
 اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٢٥ وَلَئِنْ قَتَلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 أَوْ مِتُّمْ لَغَفْرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٢٦

وري ڏک کان پوءِ اوهان تي آرام، (جي) پنکي لاثائين جو اوهان مان هڪ توليءَ تي غلبو ڪندي رهي ۽ ٻي تولي هئي جنهن کي سندن نفسن غمگين ڪيو هو ناحق جاهليت جو گمان الله تي پائنائون ٿي۔ چيائون ٿي ته اسان لاءِ انهي ڪم مان ڇا ڪجهه (ٿيڻو) آهي؟ (اي پيغمبر!) چؤ ته سڀ اختيار الله جو ئي آهي۔ جيڪي توتي پڌرو نه ڪندا آهن سو پنهنجين دلين ۾ لڪائيندا آهن۔ چوندا آهن ته جيڪڏهن اسان جي وس ۾ ڪجهه به ڪم هجي ها ته اسين هت نه ڪسون ها۔ (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته جيڪڏهن اوهين پنهنجن گهرن ۾ هجو ها ته جن تي ڪسڻ لکيل هو سي ضرور پنهنجي ڪوس جي جاين ڏانهن نڪرن ها، ۽ (هن لاءِ) ته جيڪي اوهان جي سينن ۾ آهي سو الله پرکي ۽ جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو ڪرو ڪري۔ ۽ الله سينن وارو (پيد) ڄاڻندڙ آهي (۱۵۴)۔ اوهان مان جن انهيءَ ڏينهن منهن موڙيو جو به توليون (هڪ ٻئي جي) سامهون ٿيون ته انهن کي شيطان سندن ڪجهه ڪئي جي شامت جي سبب ٿيڙيو، ۽ بيشڪ الله انهن کي معافي ڏني ڇو ته الله بخشتار بردبار آهي (۱۵۵)۔ اي ايمان وارو! انهن ڪافرن وانگر نه ٿيو جي پنهنجن ڀائرن لاءِ جڏهن اهي ملڪ ۾ مسافري ڪن يا لڙائي ڪندڙ هجن (تڏهن) چون ٿا ته جيڪڏهن اسان وٽ هجن ها ته نه مرن ها ۽ نڪي ڪسجن ها! ته جيئن الله ان کي سندين دلين ۾ حسرت ڪري۔ ۽ الله ئي جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي۔ ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۱۵۶)۔ ۽ جيڪڏهن اوهين الله جي واٽ ۾ قتل ٿي پيو يا مري پيو ته جيڪي گڏ ڪندا آهن تنهن کان الله جي بخشش ۽ باجھ (بلڪل) پلي آهي (۱۵۷)۔

وَلَيْنُ مُتُّمٌ أَوْ قَتَلْتُمْ لَا إِلَى اللَّهِ تَحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾ فِيمَا رَحْمَةٍ مِّنَ
اللَّهِ لَئِن لَّمْ يَكُن لَّهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَا نَقُصُّوا مِنْ
حَوْلِكَ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ
فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾
إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي
يَنْصُرُكُمْ مِّنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا
كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَغْلُظَ وَمَنْ يَغْلُظْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ أَفَمِنَ أَتْبَعَهُ
رِضْوَانُ اللَّهِ لَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمَ وَ
بِئْسَ الْبَصِيرُ ﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بَصِيرٌ
يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾ أَوَلَمْ يَكُنْ
أَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَلَيْسَ هَذَا الَّذِي
هُوَ مِن عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

۽ جيڪڏهن (اوهين) مري وڃو يا ڪسي پٽو ته ضرور الله ڏانهن گڏ ڪيا ويندو (۱۵۸). پوءِ (اي پيغمبر!) الله جي ٻاجه سببان انهن لاءِ نرم ٿيو آهين، ۽ جيڪڏهن ڪاوڙيل سخت دل هجين ها ته ضرور تنهنجي آسپاس کان ڀڄي اٿن ها پوءِ کين معافي ڏي ۽ انهن لاءِ بخشش گهر ۽ سائن ڪم ۾ صلاح ڪر، پوءِ جڏهن تون پڪو ارادو ڪرين تڏهن الله تي ڀروسو ڪر. چو ته الله ڀروسي ڪندڙن کي دوست رکندو آهي (۱۵۹). جيڪڏهن الله اوهان کي مدد ڏيندو ته اوهان تي ڪو غالب (ٿيڻو) نه آهي، ۽ جيڪڏهن اوهان کي مدد نه ڏيندو ته اُن کان پوءِ ڪير اوهان کي مدد ڏيندو؟ ۽ مؤمنن کي جڳائي ته الله تي ڀروسو ڪن (۱۶۰). ۽ ڪنهن به پيغمبر کي (غنيمت جي مال ۾) خيانت ڪرڻ نه جڳائي. ۽ جيڪو خيانت ڪندو سو جيڪا شيءِ خيانت ڪيائين تنهن سميت قيامت جي ڏينهن ايندو، پوءِ سڀ ڪنهن ماڻهو جيڪي ڪمايو تنهن جو پورو بدلو کيس ڏنو ويندو ۽ انهن تي ظلم نه ڪبو (۱۶۱). جيڪو الله جي رضامنديءَ جي پٺيان لڳو سو اُن جهڙو آهي ڇا؟ جيڪو الله جي ڪاوڙ هيٺ ڦري آيو ۽ سندس جاءِ دوزخ آهي. ۽ (اهو) موٽڻ جو بچڙو هٽا آهي (۱۶۲). اُهي الله وٽ (وڏن) درجن وارا آهن. ۽ جيڪي ڪندا آهن سو الله ڏسندڙ آهي (۱۶۳). بيشڪ الله مؤمنن تي وڏو احسان ڪيو آهي جڏهن ته انهن ۾ سندن قوم مان پيغمبر موڪليائين جو کين سندس آيتون پڙهي ٻڌائيندو آهي ۽ کين پاڪ ڪندو آهي ۽ کين ڪتاب ۽ دانائي سيکاري ٿو آهي، ۽ بيشڪ هن کان اڳ پٿريءَ گمراهيءَ ۾ (پيل) هئا (۱۶۴). ۽ جڏهن اوهان کي (جنگ احد ۾) ڏک پهتو توهيڪ (پنهنجن دشمنن کي) اُن جو ٻيڻو (ڏک بدر ۾) پهچايو هيو ته به چيو ٿي ته هيءَ (مصيبت) ڪٿان (پهتي) آهي؟ (اي پيغمبر!) چؤ ته اها اوهان کي پاڻ وٽان (پهتي) آهي. بيشڪ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۱۶۵).

وَمَا آصَابَكُمْ يَوْمَ التَّتَى الْجَمْعُ فَبِأَذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ
 الْمُؤْمِنِينَ^(١٦١) وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا^{١٦٢} وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْادُ فَعَوَّاهُ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا تَبْعُنَكُمْ^{١٦٣}
 هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ
 تَالَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ^(١٦٤) الَّذِينَ قَالُوا
 إِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا وَالْوَاطِعُونَ مَا قَاتِلُوا قُلْ فَادْرَأُوا عَنْ
 أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ^(١٦٥) وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ^(١٦٦)
 فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَهُمْ
 يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ^(١٦٧)
 يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
 الْمُؤْمِنِينَ^(١٦٨) الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا
 آصَابَهُمُ الْقَرْحُ^{١٦٩} لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا^{١٧٠} أَجْرٌ عَظِيمٌ^(١٧١)
 الَّذِينَ قَالُوا لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
 فزَادَهُمُ إِيمَانًا^{١٧٢} وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ^(١٧٣)

۽ انهيءَ ڏينهن، جو ۾ ٽوليون پاڻ ۾ سامهون ٿيون (تنهن ڏينهن) جيڪي اوهان کي پهتو سو الله جي حڪم سان هو ۽ هن لاءِ هو ته مؤمنن کي نڪيڙي (۱۶۶). ۽ منافقن کي به نڪيڙي، ۽ کين چيو ويو ته اچو الله جي واٽ ۾ وڙهو يا (ڪافرن کان) دفاع ڪريو۔ چيائون ته جيڪڏهن اسان جنگ ڪرڻ چاڻئون ها ته ضرور اوهان سان هجون ها۔ اُهي اُن ڏينهن پاڻ ايمان کان ڪفر ڏي بلڪل ويجهو هئا، پنهنجن واٽن سان اُهي (ڳالهيون) چوندا آهن جيڪي سندن دلين ۾ نه آهن ۽ جيڪي لڪائيندا آهن سو الله بلڪل ڄاڻندڙ آهي (۱۶۷). (ته) اِهي (اُهي) آهن جن پنهنجن ڀائرن کي چيو ۽ ويٺا رهيا ته جيڪڏهن (اُهي) اسان جو چيو مڃين ها ته نه ڪسجن ها (اي پيغمبر! کين چؤ) ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته پاڻ کان موت کي تاريو (۱۶۸). ۽ جيڪي الله جي واٽ ۾ ڪنا ويا تن کي مثل هرگز نه پيانءِ! بلڪ (اُهي) جيئرا آهن (۽) پنهنجي پالڻهار وٽ روزي ڏنل آهي (۱۶۹). جيڪي الله اُنهن کي پنهنجي فضل سان ڏنو آهي تنهن (حال) سان خوش ٿيندڙ آهن۔ ۽ جيڪي سندن پٺيان آهن تن مان جيڪي ساڻن نه گڏيا آهن اُنهن لاءِ هن ڪري خوش ٿيندا آهن ته کين ڪو پڻ نه آهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا (۱۷۰). الله نعمت ۽ فضل سان خوش ٿيندا آهن ۽ الله مؤمنن جو اجر نه وڃائيندو آهي (۱۷۱). جن پاڻ کي زخم پهچڻ کان پوءِ به الله ۽ رسول جو حڪم قبول ڪيو۔ اُنهن مان جن چڱائي ڪئي ۽ دٻا تن لاءِ وڏو اجر آهي (۱۷۲). جن کي ماڻهن چيو ته ماڻهن (ڪافرن) اوهان لاءِ لشڪر گڏ ڪيو آهي تنهن ڪري کانئن ڊڄو، پوءِ (اُن چوڻ) هٿون اُنهن جو ايمان وڌايو ۽ چيائون ته اسان کي الله ڪافي آهي ۽ (اهو) چڱو وڪيل (پرجهلو) آهي (۱۷۳).

فَانْقَلِبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسَّ لَهُمْ سُوءٌ وَأَتَّبِعُوا
رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٢٠﴾ إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ
يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾
وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا
يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٢٢﴾
إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢٣﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ
لِأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ لِيُزِدُوا آثِمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٢٤﴾
مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ
الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ
اللَّهَ يَجْتَبِيْ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَّشَاءُ فَاْمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
وَإِنْ تَوَلَّوْا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٢٥﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا
لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَ
لِللَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢٦﴾

پوءِ (اهي مسلمان) الله جي نعمت ۽ فضل سان موتيا کين ڪا سختي نه پهتي ۽ الله جي راضيي جي پٺيان لڳا. ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۱۷۴).
 (اهو اوهان کي جنگ کان جهليندڙ) شيطان کان سواءِ ٻيو نه آهي جو پنهنجن دوستن کي ڊيچاريندو آهي جيڪڏهن (اوهين) مؤمن آهيو ته انهن (ڪافرن) کان نه ڊڄو ۽ مون کان ڊڄو (۱۷۵). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪي ڪفر (جي سوچ) ۾ اڳرائي ڪندا آهن سي توکي غمگين نه ڪن، ڇو ته آهي الله کي ڪجهه به نقصان نه لائيندا، الله گهرندو آهي ته انهن کي آخرت ۾ ڪجهه بهرو نه ڏئي، ۽ انهن لاءِ وڏو عذاب آهي (۱۷۶). جن ايمان جي بدران ڪفر خريد ڪيو سي الله کي ڪجهه به نقصان نه لائيندا، ۽ انهن لاءِ ڏکيو عذاب آهي (۱۷۷). ۽ ڪافر (هيءُ) نه ڀانئن ته کين اسان جي مهلت ڏيڻ انهن لاءِ ڀلي آهي. انهن کي هن کان سواءِ ڍر نه ڏني سون ته گناه ۾ وڌن، ۽ انهن لاءِ خوار ڪندڙ عذاب آهي (۱۷۸).
 (اي منافقو!) الله کي نه جڳائيندو آهي ته جنهن تي اوهين آهيو تنهن تي مؤمنن کي (بر) ڇڏي ڏي تان جو پليت کي پاڪ کان ڌار ڪري. ۽ الله کي نه جڳائيندو آهي جو اوهان کي گجهه تي واقف ڪري پر الله پنهنجن پيغمبرن مان جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي چونڊيندو آهي پوءِ الله ۽ سندس پيغمبرن کي مڃيو، ۽ جيڪڏهن (اوهين) مڃيندو ۽ ڊڄندو ته اوهان لاءِ وڏو اجر آهي (۱۷۹). ۽ جيڪي الله پنهنجي فضل سان کين ڏنو آهي تنهن ۾ جيڪي بخل ڪن سي (ائين) بالڪل نه ڀانئن ته اهو (بخل) کين ڪو چڱو آهي. بلڪ اهو انهن لاءِ بچڙو آهي. جنهن شيءِ جو بخل ڪيائون سا قيامت جي ڏينهن ۾ گت ڪري وجهين. ۽ آسمانن ۽ زمين جي ميراث الله جي آهي. ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۱۸۰).

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ
أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۖ
وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ
أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ الْبَيْنَا أَلَا نُوْمِنُ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِينَا
بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾
فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ
الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ الْجُورَ كُفْرُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَن
زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتَبْلُوَنَّ فِي
أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذَى كَثِيرًا
وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

بیشڪ الله انهن جو چوڻ ٻڌو جن چيو ته الله سڃو آهي ۽ اسين شاهوڪار آهيون۔ جيڪي چيائون سو لکنداسون ۽ انهن جو پيغمبرن کي ناحق ڪهڻ به ۽ (آخرت ۾) چوندا سون ته ساڙيندڙ عذاب (جو مزو) چڪو (۱۸۱) . اها (سزا) انهيءَ سببان آهي جو اوهان جي هٿن اڳ موڪليو آهي ۽ (هن سببان) ته الله ٻانهن تي ظلم ڪندڙ نه آهي (۱۸۲) . جيڪي چون ٿا ته الله اسان سان انجام ڪيو آهي ته ڪنهن پيغمبر تي ايستائين ايمان نه آيو جيستائين (هو اهڙي) قرباني اسان وٽ (نه) آئي جو ان (قربانيءَ) کي باه کائي۔ (اي پيغمبر! ڪن) چؤ ته بیشڪ مون کان اڳ ڪيترن پيغمبرن معجزا ۽ (ٻيو) جيڪي چيو سو اوهان وٽ آندو پوءِ جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته انهن (پيغمبرن) کي ڇا لاءِ ڪئو؟ (۱۸۳) . پوءِ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن توکي ڪوڙو پانڀائون ته بیشڪ تو کان اڳ ڪيترا پيغمبر ڪوڙا پانيا ويا هئا (جن) ڪيتريون حجتن ۽ ڪيترا صحيفا ۽ نوراني ڪتاب (وٽن) آندا (۱۸۴) . سڀ ڪو نفس موت (جو مزو) چڪندڙ آهي۔ ۽ بیشڪ اوهان کي قيامت جي ڏينهن پورو اجر ڏبو۔ پوءِ جنهن کي باه کان پري ڪيو ويو ۽ بهشت ۾ داخل ڪيو ويو سو بیشڪ مراد کي پهتو، ۽ دنيا جي حياتي ٺڳيءَ جي سامان کان سواءِ ڪجهه نه آهي (۱۸۵) . (اوهين) پنهنجن مالن ۽ پنهنجين جانين ۾ ضرور پرڪٻؤ۔ ۽ جن کي اوهان کان اڳ ڪتاب ڏنو ويو آهي تن کان ۽ مشرڪن کان گهڻيون گاريون ضرور ٻڌندؤ ۽ جيڪڏهن صبر ڪندؤ ۽ (الله کان) ڊڄندؤ ته لها (عادت) همت جي ڪمن مان آهي (۱۸۶) .

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَ
اشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿٨٥﴾ لَا تَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِهَا لَمْ
يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٨٦﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨٧﴾ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٨٨﴾
الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٨٩﴾
رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٩٠﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي
لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿٩١﴾

۽ (ياد ڪر) جڏهن الله ڪتاب وارن کان هن لاءِ (پڪو) انجام ورتو ته اُن (ڪتاب) کي ماڻهن لاءِ بيان ڪجو ۽ اُن کي نه لڪائجو، پوءِ اُن (انجام) کي پنهنجين پٽين پوڻان اڇلايائون ۽ ان جي عوض ٿورڙو مله ورتائون۔ پوءِ جيڪي وٺندا آهن سو بچڙو آهي! (۱۸۷)۔ (اي پيغمبر! تون) انهن کي چڱو نه ڀانءِ جيڪي پنهنجي ڪٿي تي خوش ٿيندا آهن ۽ جيڪي نه ڪيائون تنهن تي پنهنجي ساراهڻ کي پسند ڪندا آهن پوءِ تون انهن کي عذاب کان ڇڏ نه ڀانءِ، ۽ انهن لاءِ ڏکويندڙ عذاب آهي (۱۸۸)۔ ۽ آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي الله جي آهي۔ ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۱۸۹)۔ آسمانن ۽ زمين جي بڻاوت (۾) ۽ رات ڏينهن جي ڦير گهير ۾ انهن سمجھ وارن لاءِ ضرور نشانيون آهن (۱۹۰)۔ جيڪي بيٺي ۽ ويٺي ۽ پنهنجن پاسن ڀر الله کي ياد ڪندا آهن ۽ آسمانن ۽ زمين جي بڻاوت ۾ فڪر ڪندا آهن، (۽ چوندا آهن ته) اي اسان جا پالڻهار! هنن کي بي رڻو نه بڻايو ائين ئي، توکي پاڪ ڄاڻون ٿا سو اسان کي باهه جي عذاب کان بچاءِ! (۱۹۱)۔ اي اسان جا پالڻهار! جنهن کي تو باهه ۾ وڌو تنهن کي بيشڪ خوار ڪيئي۔ ۽ طالمن جو ڪو مددگار نه آهي (۱۹۲)۔ اي اسان جا پالڻهار! اسان سڏيندڙ جي سڏ کي ٻڌو جو ايمان ڏانهن سڏيندو آهي ته پنهنجي پالڻهار تي ايمان آڻيو پوءِ مڃيوسون۔ اي اسان جا پالڻهار! اسان کي اسان جا گناه بخش ۽ اسان کان اسانجون مڊايون مٽ ۽ اسان کي ڀلارن سان گڏ موت (نصيب) ڪر (۱۹۳)۔

رَبَّنَا وَإِتْنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسْلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٩٦﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ
عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مَّنْ ذَكَرَ أَوْ أُنْثِيَ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ
فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَآخَرُجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي
وَقَتْلُوا وَفْتَلُوا الْأَكْفَرِينَ عَنْهُمْ سِيَائِهِمْ وَلَادُ خِلَتَهُمْ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ
اللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿٩٧﴾ لَا يَغْرِبُكَ ثَقَلُ الَّذِينَ
كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿٩٨﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ وَ
بِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٩٩﴾ لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَّلْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا
عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٠٠﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ
لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ أَمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٠١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

اي اسان جا پالڻهار! اسان کي پنهنجن پيغمبرن (جي زبان) سان جيڪو انجام ڏنو ائين سو پاڙ ۽ قيامت جي ڏينهن اسان کي خوار نه ڪج-
 بيشڪ تون وعدي خلافي نه ڪندو آهين (۱۹۴). پوءِ سندن پالڻهار انهن جي دعا قبول ڪئي ته آءُ اوهان مان عمل ڪندڙ مرد يا عورت جو عمل نه وڃائيندس، اوهان هڪٻئي مان (پيدا ٿيل) آهيو (يعني سڀ هڪ جنس آهيو) پوءِ جن وطن ڇڏيو ۽ پنهنجن گهرن مان ڪڍيا ويا ۽ منهنجيءَ وات ۾ ڌڪوڀا ويا ۽ وڙهيا ۽ ڪٺا ويا، تن کان سندن مڊايون ضرور مٽيندس، ۽ انهن کي (بهشت جي آهڙن) باغن ۾ ضرور داخل ڪندس جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، (اهو) بدلو الله وٽان آهي- ۽ الله وٽ چڱو بدلو آهي (۱۹۵). (اي پيغمبر!) ملڪن ۾ ڪافرن جو ڦرڻ گهرڻ توکي نه ٺڳي (۱۹۶). اهو ٿورڙو فائدو آهي، وري سندن جاءِ دوزخ آهي- ۽ (اهو) بچڙو هنڌ آهي (۱۹۷). پر جيڪي پنهنجي پالڻهار کان ڊٻا تن لاءِ باغ آهن جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن ان ۾ سدائين رهڻ وارا آهن- اها مهماني الله وٽان آهي ۽ جيڪي الله وٽ آهي سو پلارن لاءِ چڱو آهي (۱۹۸). ۽ ڪتاب وارن مان ڪي آهي انهن جيڪي الله کي ۽ جيڪي توڏانهن (قرآن) لاڻو ويو تنهن کي ۽ جيڪي (توريت) انهن ڏانهن لاڻو ويو تنهن کي الله جي عاجزي ڪندڙ ٿي مڃيندا آهن الله جي آيتن کي ٿوري مله سان نه وڪڻندا آهن- اهي (آهي) انهن جن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اجر آهي، بيشڪ الله سگهو حساب وٺندڙ آهي (۱۹۹). اي ايمان وارو صبر ڪريو ۽ (جهاد لاءِ) مضبوط ٿيو ۽ جڙيا رهو، ۽ الله کان ڊڄو ته مان اوهين ڪامياب ٿيو (۲۰۰).

سُورَةُ النِّسَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
 وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
 وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
 إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ① وَاتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ
 وَلَا تَتَّبِعُوا الْأَخْبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ
 إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ② وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا
 تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنْ
 النِّسَاءِ مِثْنِي وَثَلَاثَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا
 فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَمْلُوكَتٌ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ آدَتِي أَلَّا تَعُولُوا ③
 وَاتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ نِحْلَةً ④ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ
 عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ⑤ وَلَا تَوْتُوا
 السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ
 فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ⑥

سورة نساء مدني آهي ۽ هيءَ هڪ سو
چاهتر آيتون ۽ چوويھ رکوع آهي

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اي انسانو! اوهين انهيءَ پنهنجي پاڻهار کان ڊڄو جنهن اوهان کي هڪ
جڻي (آدم) مان پيدا ڪيو ۽ منجهانئس سندس زال پيدا ڪيائين ۽ انهن
مان گهڻا مرد ۽ عورتون پکيڙيائين، ۽ انهيءَ الله کان ڊڄو جنهن (جي نالي)
سان (پاڻ ۾) هڪ ٻئي کان گهرندا آهيو ۽ مائٽيءَ (ڄڻ) کان (به ڊڄو)۔
چو ته الله اوهان تي نگهبان آهي (۱). ۽ يتيمن کي سندن مال ڏيو ۽ سنيءَ
شيءَ کي بچريءَ شيءِ سان نه مٽايو ۽ انهن (يتيمن) جو مال پنهنجن مالن
سان (گڏي) نه کائو۔ چو ته اهو وڏو ڏوه آهي (۲). جيڪڏهن ڊڄو ته يتيم
چوڪرين (جي نڪاح ڪرڻ) ۾ عدل نه ڪندؤ ته (ٻين) زالن مان
جيڪي اوهان کي وڻن سي به ۽ ٽي ٽي ۽ چار چار پرڻجو، پوءِ
جيڪڏهن ڊڄو ته اوهان کان انصاف ٿي نه سگهندو ته هڪ (پرڻجو) يا
اوهان جا هٿ جن (ٻانهن) جا مالڪ ٿيا آهن (سي رکو)۔ اهو هن کي
ويجهو آهي ته ڏاڍائي نه ڪريو (۳). ۽ زالن کي سندن ڪابن خوشيءَ سان
ڏيو۔ پوءِ جيڪڏهن اوهان کي پاڻ خوشيءَ سان انهيءَ مان ڪجهه ڇڏين ته
اهو سھائيندڙ وڻندڙ ڪري کائو (۴). ۽ بي سمجهن کي پنهنجا آهي مال نه
ڏيو جن کي الله اوهان لاءِ گذران جو سبب بڻايو آهي ۽ منجهانئس کين
ڪارايو ۽ کين پھرايو ۽ کين چڱي ڳالھ چئو (۵).

وَابْتَغُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ
 مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا
 إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا
 فَلْيَسْتَغْفِرْ ۖ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ ٥
 فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ ٦
 وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ٧ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ
 الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
 تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ
 نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ٨ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا
 الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضَوْهُمْ مِنْهُ
 وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ٩ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ
 لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعْفًا خَافُوا
 عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ١٠
 إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا
 يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا ۖ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ١١

۽ ايسٽائين يتيمن کي پرکيو جيستائين پڙي (جي عمر) کي پهچن، پوءِ جيڪڏهن انهن ۾ ڪا سياڻپ لھو تہ سندن مال کين ورائي ڏيو، ۽ اُهي (مال) اجايو ۽ (سندن) وڏي ٿيڻ جي پڻ کان تڪڙ ڪري نہ کائو ۽ جيڪو (سنياليندڙ) اسودو هجي تنهن کي گهرجي تہ (يتيم جي مال کائڻ کان) پاسي رهي، ۽ جيڪو مسڪين هجي سو مناسب (خدمت) آهر کائيندو رهي۔ پوءِ جڏهن سندن مال کين ورائي ڏيو تڏهن مٿن شاهد ڪريو۔ ۽ الله حساب ڪندڙ بس آهي (۶). جيڪو (مال) ماءُ پيءُ ۽ مٿن ڇڏيو تنهن مان مردن لاءِ حصو آهي ۽ جيڪو (مال) ماءُ پيءُ ۽ مٿن ڇڏيو تنهن مان زائفن لاءِ (۷) حصو آهي اهو (ڇڏيل مال) ٿورو هجي يا گهڻو، حصا (الله جا) مقرر ڪيل آهن (۷). ۽ جڏهن ورهاڱي مهل مائٽيءَ وارا ۽ يتيم ۽ مسڪين حاضر ٿين تڏهن ان (مال) مان انهن ماڻهن کي (ڪجهه) ڏيو ۽ انهن کي مٺي ڳالهه چئو (۸). ۽ انهن کي (الله کان) ڊڄڻ گهرجي جيڪي جيڪڏهن پنهنجي پٺيان هيٺو اولاد ڇڏين تہ مٿن ڊڄن (تہ ڪهڙو حال ٿيندن) پوءِ گهرجي تہ الله کان ڊڄن ۽ گهرجي تہ سڌي ڳالهه چون (۹). جيڪي يتيمن جو مال ڏاڍي سان کائيندا آهن سي پنهنجن پيٽن ۾ رڳو باه کائيندا آهن ۽ دوزخ ۾ سگهو گهرندا (۱۰).

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِمَتُلْ حَظُّ الْأُنثَيَيْنِ إِن كَانَ
نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا
النِّصْفُ وَإِلَّا بَوِيهَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ
كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبُوهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصِي
بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ
نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ١١ وَلَكُمْ
نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَلِكُمُ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصِيَنَ بِهَا
أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمُ إِنْ لَّمْ يَكُنْ لَّكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ
كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّنْنُ مِمَّا تَرَكَتُمُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ
تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورِثُ كَلَّةً أَوْ امْرَأَةً
وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ يُوصِي بِهَا
أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ١٢

الله اوهان جي اولاد بابت اوهان کي وصيت ٿو ڪري ته پٽ لاءِ (حصو) بن ڏيڻن جي ڀاڱي جيترو آهي، ۽ جيڪڏهن (فقط) ڌيئرون بن کان وڌيڪ هجن ته (مئل) جيڪي ڇڏيو تنهن جون به تنهائون آهن لاءِ آهن، ۽ جيڪڏهن (فقط) هڪ آهي ته ان لاءِ اڌ آهي. ۽ مثل جيڪي ڇڏيو تنهن مان ان جي ماءُ پيءُ هر هڪ لاءِ ڇهون ڀاڱو آهي (سو تڏهن) جڏهن ان (مئل) کي اولاد هجي، ۽ جيڪڏهن ان کي اولاد نه هجي ۽ ان جا وارث ماءُ پيءُ هجن ته ماڻس لاءِ ٽيون ڀاڱو (۽ باقي پئس لاءِ) آهي، ۽ جيڪڏهن ان (مئل) کي ڀائر هجن ته ماڻس لاءِ ڇهون حصو آهي (اهو ورهاڱو) وصيت (جي ادائگي کان پوءِ) جنهن لاءِ اها وصيت ڪيائين يا قرض جي ادائگي کان پوءِ (ڪرڻو) آهي. اوهان جا پيٽر ۽ اوهان جا پٽ (اوهين) نه ڄاڻندا آهيو ته انهن مان ڪهڙو اوهان لاءِ فائدي جي ڪري وڌيڪ ويجهو آهي؟ (اهو ورهاڱو) الله جي (پار کان) فرض ڪيل آهي. چو ته الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۱). ۽ جيڪي (مال) اوهان جي زالن ڇڏيو تنهن جو اڌ اوهان لاءِ آهي جيڪڏهن انهن کي ڪو ٻار ڪونه هجي، پر جيڪڏهن انهن کي ٻار هجي ته جيڪي ڇڏيائون تنهن مان چوٿون ڀاڱو وصيت (جي ادائگي کان پوءِ) جنهن لاءِ اها وصيت ڪيائون يا قرض جي ادائگي کان پوءِ اوهان لاءِ آهي. ۽ جيڪي (مال) اوهان ڇڏيو تنهن مان جيڪڏهن اوهان کي ٻار ڪونهي ته انهن (زالن) لاءِ چوٿون ڀاڱو آهي، ۽ جيڪڏهن اوهان کي ٻار آهي ته جيڪي (مال) اوهان ڇڏيو تنهن مان وصيت (جي ادائگي) جنهن لاءِ اها وصيت ڪئي اٿو يا قرض جي ادائگي کان پوءِ انهن (زالن) لاءِ انون ڀاڱو آهي. ۽ جيڪڏهن ڪو (مئل) مرد يا عورت ورثو ڇڏي (۽ اهو) ڪلاله هجي (يعني جنهن کي ماءُ پيءُ ۽ ڪو ٻار نه هجي) ۽ ان کي (مائيتو) هڪ ڀاءُ يا هڪ پيٽ هجي ته انهن منجهان هر هڪ لاءِ ڇهون حصو آهي، ۽ جيڪڏهن انهن کان وڌيڪ هجن ته اهي (سڀ) جا وصيت نقصان واري نه ڪئي ويئي هجي تنهن يا قرض جي ادائگيءَ کان پوءِ تنهنجي ۾ ڀائيوار آهن. (اهو) الله جو حڪم آهي ۽ الله ڄاڻندڙ بردبار آهي (۱۲).

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ
يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾ وَالَّذِي
يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسَكُوهُنَّ فِي
الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ
سَبِيلًا ﴿١٥﴾ وَالَّذِينَ يَأْتِيْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْوَهْمَا فَإِنْ تَابَا
وَأَصْلَحَا فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾
إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ
لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْإِسْلَامَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ
وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

اهي الله جون حدون آهن۔ ۽ جيڪو الله ۽ سندس رسول جي فرمانبرداري ڪندو تنهن کي (الله اهڙن) باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن ان ۾ سدائين رهڻ وارا آهن۔ ۽ اها وڏي مراد مائٽ آهي (۱۳)۔ ۽ جيڪو الله ۽ سندس رسول جي بي فرماني ڪندو ۽ سندس حدن کان ٻاهر نڪرندو تنهن کي باه ۾ داخل ڪندو ان ۾ سدائين رهڻ وارو آهي ۽ ان لاءِ خوار ڪندڙ عذاب آهي (۱۴)۔ ۽ اوهان جي زائفن مان جيڪي بي حياتيءَ جو ڪم ڪن تن تي پاڻ مان چار (مرد) شاهد ڪريو، پوءِ جيڪڏهن (شاهد) شاهدي ڏين ته انهن کي ايسٽائين گهرن ۾ جهليو جيستائين کين موت ماري يا الله انهن لاءِ ڪو رستو ڪڍي (۱۵)۔ ۽ اوهان مان جيڪي به مرد اهو ڪم ڪن تن کي مار ڏيو، پوءِ جيڪڏهن توبه ڪن ۽ پاڻ سڌارين ته انهن (کي مار ڏيڻ) کان مڙو۔ چو ته الله توبه قبول ڪندڙ مهربان آهي (۱۶)۔ الله کي رڳو انهن جي توبه (قبول) ڪرڻ جڳائيندي آهي جيڪي بي سمجهاڻيءَ سان گناه ڪندا آهن وري جهٽ پٽ توبه ڪندا آهن انهن تي الله (ٻاجھ سان) موٽندو آهي۔ ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۷)۔ ۽ انهن جي توبه قبول ٿيڻي نه آهي جيڪي بچڙايون ڪندا (رهندا) آهن (۽ نه ڊڄندا آهن) تان جو جنهن مهل انهن مان ڪنهن کي موت پهچي تنهن مهل (ڊڄي) چوي ته هاڻي آءُ توبه ڪريان ٿو ۽ نڪي انهن جي (توبه قبول آهي) جيڪي ڪافر ٿي مرندا آهن۔ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب تيار ڪيو اٿئون (۱۸)۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ لِيَتَذَكَّرْنَ هَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ۝١٩ وَإِنْ
أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قِنطَارًا
فَلَا تَأْخُذْ وَامْنُهُ شَيْئًا ۝٢٠ تَأْخُذُ وَنَهَ بُهْتَانًا وَإِنَّمَا مُحْبَبَةٌ ۝٢١
كَيْفَ تَأْخُذُ وَنَهَ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝٢٢ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ ۚ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ۝٢٣ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ
أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ
الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُ الْمَنِيِّ الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَ
أُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ الَّتِي فِي جُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِي
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُوهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ
الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٢٤

اي ايمان وارو! اوهان کي عورتن جو (سندن) بي مرضيءَ وارث ٿيڻ روا نه آهي۔ ۽ نڪي سندن پڌري گناه ڪرڻ کان سواءِ کين هن لاءِ جهليو ته جيڪي کين ڏنو هجيو تنهن مان ڪجهه موتائي وٺو، ۽ ساڻن چڱي هليءَ چليءَ وانگر گذاريو، پوءِ جيڪڏهن اُهي اوهان کي نه وٺن ته (صبر ڪريو چو ته) جا شيءِ اوهان کي نه وٺندي هجي تنهن ۾ ممڪن آهي ته الله گهڻي چڱائي ڪري (۱۹)۔ ۽ جيڪڏهن (هڪ) زال جي بجاءِ ٻيءَ زال پرڻڻ جو ارادو ڪريو ۽ انهن مان هڪڙي کي گهڻو مال (ڪابين ۾) ڏنو هجيو ته منجهانئس ڪجهه موتائي نه وٺو۔ (اوهين) بهتان ۽ پڌري گناه ڪندي اهو (مال) ڪسيندا آهيو ڇا؟ (۲۰)۔ اهو (مال) ڪهڙيءَ طرح ڪسيندا آهيو؟ حالانڪ اوهان هڪ ٻئي کان نفعو وٺي چڪو ۽ (زالن به) اوهان کان (مهر ڏيڻ جو) پڪو انجام ورتو آهي (۲۱)۔ ۽ جيڪي زالون اوهان جي پيڻن پرڻيون سي اوهين نه پرڻجو پر جيڪي اڳي گذريو (سو گذريو) چو ته اها بي حياتي ۽ گناه آهي ۽ اها بچڙي وات آهي (۲۲)۔ (اي مسلمانو!) اوهان تي اوهان جون مائرن ۽ اوهان جون ڌيئرن ۽ اوهان جون پيئرن ۽ اوهان جون پقيون ۽ اوهان جون ماسيون ۽ ڀائٽيون ۽ ڀائيٽيون ۽ اهي اوهان جون مائرن جن اوهان کي ٿڃ پياري ۽ اوهان جون رضاعي (ٿڃ گڏ پيٽل) پيئرن ۽ اوهان جي زالن جون مائرن (يعني سسون) ۽ اهي اوهان جون اڳ ڄايون جيڪي اوهان جي هنجن ۾ پليون (۽) اوهان جي انهن زالن مان هجن جن کي اوهين ويجهو ويا آهيو پر جيڪڏهن اوهين انهن (سندن مائرن) کي ويجهو نه ويا آهيو ته اوهان تي گناه نه آهي۔ ۽ اوهان جي انهن پٽن جون زالون جيڪي (پٽ) اوهان جي پٽن مان (پيدا ٿيل) آهن، ۽ ٻن پيئرن جو گڏ پرڻجڻ حرام ڪيو ويو آهي پر جيڪي اڳ گذريو (سو گذريو) چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۳)۔

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ
 اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ
 مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَعْتُم بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ
 أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَضِيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ
 الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٥٣ وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ
 طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ
 فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ
 فَانْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ
 غَيْرَ مُسْفَحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ فَإِنْ أَتَيْنَ
 بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَٰلِكَ
 لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ٥٤ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥٥ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ
 عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِيلَ الْأَعْثَمِ ٥٦
 يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ٥٧

۽ پڙهيل عورتون (به حرام آهن) پر اوهان جا هٿ جن (بانھين) جا مالڪ ٿيا آهن (سي حرام نه آهن)، اهو حڪم الله اوهان تي لکيو آهي، ۽ انهن (حرام ڪيلن) کان سواءِ (ٻيون سڀ عورتون) اوهان لاءِ حلال آهن جڏهن پنهنجن مالن سان (ڪين) پڙيندڙ نه زنا جو ارادو ڪندڙ هجو۔ پوءِ اهو (مال) جنهن جي عيوض انهن (زالن) کان (پڙجڻ جو) فائدو ورتو تن کي سندن ڪابين مقرر ڪيل ڏيو۔ ۽ ڪابين مقرر ڪيل کان پوءِ جيتري (ڪابين) ۾ اوهين پاڻ ۾ راضي ٿيو ته اوهان تي گناه نه آهي۔ چو ته الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۲۴)۔ ۽ اوهان مان جيڪو آزاد مؤمنياڻين جي پڙجڻ جي سگهه نه رکندو هجي سو انهن جو مؤمنياڻين بانھين مان جن جا مالڪ اوهان (مؤمنن) مان آهن (ڪا پڙهي ته عار نه آهي)۔ ۽ الله اوهان جي ايمان کي بلڪل ڄاڻندڙ آهي۔ اوهان جا هڪڙا ٻين مان (پيدا ٿيل) آهن (يعني پاڻ ۾ هڪ جنس آھيو)، پوءِ ڪين سندن مالڪن جي موڪل سان پڙجو ۽ سندن ڪابين عام هليءَ چليءَ وانگر ڪين ڏيو (آهي) نڪاح ٻڌلون نه زنا ڪندڙيون ۽ نڪي ڳجهن يارن وٺڻ واريون هجن، پوءِ جڏهن نڪاح ۾ آيون (تنهن کان) پوءِ جيڪڏهن (آهي) ڪو بي حياتيءَ جو ڪم ڪن ته جيڪا سزا آزاد عورتن تي آهي تنهن جو اڌ مٿن آهي۔ (اها بانھيءَ پڙجڻ جي اجازت) اوهان مان انھيءَ لاءِ آهي جيڪو زنا (جي) گناه ۾ پوڻ کان ڊڄي۔ ۽ اوهان جو صبر ڪرڻ اوهان لاءِ ڀلو آهي۔ ۽ الله بخششهار مهربان آهي (۲۵)۔ الله گهرندو آهي ته اوهان لاءِ ڪولي بيان ڪري ۽ جيڪي اوهان کان اڳ (گذريا) آهن تن جو رستو اوهان کي ڏيکاري ۽ اوهان تي ٻاجه سان موٽي۔ ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۲۶)۔ ۽ الله اوهان تي ٻاجه سان موٽڻ گهرندو آهي، ۽ جيڪي پنهنجين سڌن جي پٺيان لڳندا آهن سي اوهان جو (سڌيءَ وات کان) تمام پري ٿڙي وڃڻ گهرندا آهن (۲۷)۔ الله اوهان تان (ٻار) هلڪو ڪرڻ گهرندو آهي، ۽ انسان (اصل) هيٺو پيدا ڪيو ويو آهي (۲۸)۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
 إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
 إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٢٩ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدُوًّا وظُلْمًا
 فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ٣٠ إِنْ
 تَجَدَّبُوا كِبَارًا تَنْهَوْنَ عَنْهُ نَكْفَرُ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلُكُمْ
 مُدْخَلًا كَرِيمًا ٣١ وَلَا تَتَّبِعُوا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
 لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ
 وَسَأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٣٢ وَلِكُلِّ
 جَعَلْنَا مَوَالِي مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ
 أَيْمَانُكُمْ فَاتُوهُمْ نَصِيبتَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ٣٣
 الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى
 بَعْضٍ وَبِهَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَاصْلَحُوا فَبَيْنَتْ حِفْظُ
 اللَّغَيْبِ بِهَا حِفْظَ اللَّهِ وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ
 وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ
 فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ٣٤

اي ايمان وارو! اوهين پاڻ ۾ هڪ ٻئي جو مال ناحق نه کائو پر پاڻ ۾ رضامندي سان واپار جي ڌڻي لڻي هجي ته (پلي کائو)، ۽ اوهان پاڻ کي هلاڪ نه ڪريو۔ بيشڪ الله اوهان تي مهربان آهي (٢٩). ۽ جيڪو حد کان ٻاهر نڪرڻ ۽ ظلم سان ائين ڪندو تنهن کي باه ۾ سگهو وجهنداسين۔ ۽ اهو (ڪم) الله تي سهنجو آهي (٣٠). جيڪڏهن وڏن گناهن کان جن کان اوهان کي جهليو ويو پاسو ڪندا رهندؤ ته اوهان جون (هلڪيون) مدايون اوهان کان مڻينداسين ۽ اوهان کي عزت واريءَ جاءِ ۾ داخل ڪنداسين (٣١). ۽ جن شين سان الله اوهان مان هڪڙن کي ٻين کان فضيلت ڏني آهي تن جي ريس نه ڪريو۔ مردن لاءِ جيترو (پاڻ) ڪمايائون تنهن مان حصو آهي ۽ زائفن لاءِ جيترو پاڻ ڪمايائون تنهن مان حصو آهي ۽ الله کان سندس فضل گهرو ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ کي جائنڌر آهي (٣٢). ۽ ماءُ پيءُ ۽ مائتن جيڪي (مال) ڇڏيو تنهن (سڀ) لاءِ وارث مقرر ڪياسون۔ ۽ جن کي (مائيءَ جهڙي ناتي ۾) اوهان جي قسمن ٻڌو آهي تن کي سندن حصو ڏيو۔ بيشڪ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي واقف آهي (٣٣). مرد زائفن تي انهيءَ سببان حڪمران آهن جو الله انهن مان هڪڙن کي ٻين کان ڀلو ڪيو آهي ۽ (ٻيو) هن سببان جو پنهنجن مالن مان خرچ ڪندا آهن۔ پوءِ ڀلاريون فرمانبرداريون، پرڻ نگاه رکڻ واريون انهيءَ ڪري جو الله (کين) ڏيکيو آهي (ڀلاريون آهن)۔ ۽ جن (زالن) جي بي فرماني معلوم ڪريو تن کي (زباني) نصيحت ڪريو ۽ بسترن ۾ کين ڌار ڪريو ۽ مار ڏيون، پوءِ جيڪڏهن اوهان جي فرمانبرداري ڪن ته مٿن ڪا (ايذاءَ جي) واٽ نه ڳوليو۔ بيشڪ الله مڙهون وڌي وڌائي وارو آهي (٣٤).

وَأِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ
وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ٥٥ وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا شِرْكَوْا
بِهِ شَيْئًا وَاللَّوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَرِذَى الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَ
الْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجُنُبِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ٥٦ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِأَمْوَالِهِمْ
الَّتِي بَاءَ النَّاسُ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ٥٧ وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ
أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ٥٨ وَمَا ذَا
عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ
وَكَانَ اللَّهُ بِرِمْعِهِمْ عَلِيمًا ٥٩ إِنَّ اللَّهَ لَا يُظِلُّهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ
وَأَنْ تَكُ حَسَنَةً يُّضَعِفَهَا ويُؤْتِ مِنْ لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ٦٠ فَكَيْفَ
إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ٦١

۽ جيڪڏهن سندن وچ ۾ ڦٽي جو ڊپ (محسوس) ڪريو ته هن جي گهراڻي مان هڪ امين ۽ هن جي گهراڻي مان (ٻ) هڪ امين مقرر ڪريو، جيڪڏهن ٻئي (امين) صلح ڪرائڻ گهرندا ته الله سندن وچ ۾ ميلاب ڏيندو. چو ته الله ڄاڻندڙ خبر رکندڙ آهي (٣٥). ۽ (خاص) الله جي عبادت ڪريو ۽ ساڻس ڪنهن شيءِ کي شريڪ نه ڪريو. ۽ ماءُ پيءُ سان ۽ مٽيءَ وارن سان ۽ چورن (ٻارن) ۽ مسڪينن ۽ مٽيءَ واري پاڙيچي ۽ ڌاريي پاڙيچي ۽ ويجهي سنگتي ۽ مسافر ۽ پنهنجن ٻانهن سان چڱائي ڪريو. چو ته جيڪو هٺيلو وڌائي ڪندڙ هجي تنهن کي الله دوست نه رکندو آهي (٣٦). (۽ نڪي انهن کي) جيڪي (پاڻ) ڪنجوسي ڪندا آهن ۽ ماڻهن کي (ٻ) ڪنجوسي ڪرڻ جو حڪم ڪندا آهن ۽ الله پنهنجي فضل سان کين جيڪي ڏنو آهي سو لڪائيندا آهن. ۽ (اهڙن) نه مڃيندڙن لاءِ خواريءَ وارو عذاب تيار ڪيو اٿئون (٣٧). ۽ (انهن لاءِ ٻ) جيڪي پنهنجن مالن کي ماڻهن جي ڏيکاري لاءِ خرچ ڪندا آهن. ۽ نڪي الله ۽ نڪي قيامت جي ڏينهن کي مڃيندا آهن، ۽ جنهن جو سنگتي شيطان ٿيو ته اهو سنگتي بچڙو آهي (٣٨). ۽ مٿن ڪهڙي (ڏکيائي) هئي؟ جيڪڏهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃين ها ۽ الله جيڪي کين ڏنو آهي ان مان خرچين ها. ۽ الله انهن (جي حال) کي (چڱو) ڄاڻندڙ آهي (٣٩). پڪ الله ذري جيترو به ظلم نه ڪندو آهي، ۽ جيڪڏهن (ڪا) نيڪي هوندي ته ان کي ٻيڻو ڪندو آهي ۽ پاڻ وٽان وڌو اجر ڏيندو آهي (٤٠). پوءِ (تڏهن) ڪيئن (ڪندا) جڏهن سڀ ڪنهن ٽوليءَ مان (هڪ) شاهد آڻينداسون ۽ (اي) پيغمبر!) توکي (ٻ) هن ٽوليءَ تي شاهد ڪري آڻينداسون (٤١).

يَوْمَئِذٍ يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تَسْوَى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا
مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا ۗ
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْغَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُوًّا غَفُورًا ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ
يَشْتَرُونَ الضَّلَلَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ۖ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ۝
مَنْ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَ
يَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمِعٍ وَارْعِنَا
لِيَا بِلِسَانِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ ۖ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا
وَاطْعِنَا وَاسْمِعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَ
لَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

انهيءَ ڏينهن ڪافر ۽ جن پيغمبر جو چيو نه مڃيو، سي گهرندا ته جيڪر مٿن زمين سنئين ڪئي وڃي. ۽ الله کان ڪا ئي ڳالهه لکائي نه سگهندا (٤٢). اي ايمان وارو! اوهان نشي جي حالت ۾ ايستائين نماز کي ويجهو نه وڃو جيستائين جيڪي ڳالهائو ٿا سو سمجهو ۽ نڪي مسافرن کان سواءِ، (مقيم) تڙ وارو (نماز پڙهي) جيسين تڙ ڪريو. ۽ جيڪڏهن اوهين بيمار هجو يا مسافريءَ تي هجو يا اوهان مان ڪوئي پاڇائي کان اچي يا زالن کي ويجهو ويا هجو ۽ پاڻي نه لهو ته پاڪ مٽيءَ سان تيمم ڪريو پوءِ پنهنجن منهن ۽ پنهنجن هٿن کي مک ڪريو بيشڪ الله معافي ڏيندڙ بخشگار آهي (٤٣). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿيئي ڇا؟ جن کي ڪتاب مان حصو ڏنو ويو آهي گمراهي ڳهندا آهن ۽ اوهان جو واٽ کان پيل (٥) گهرندا آهن (٤٤). ۽ الله اوهان جي ويرين کي وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي ۽ الله (سڀني ڪمن جو) ڪارساز بس آهي ۽ الله مددگار بس آهي (٤٥). يهودين مان ڪي (توريت ۾) لفظن کي سندن جاين کان ڦيرائيندا آهن ۽ چوندا آهن ته ٻڌوسون ۽ نه مڃيوسون، ٻڌ شال نه ٻڌايل هجين، پنهنجيون زبانون وڇڙائي* ۽ دين ۾ طعني هڻڻ لاءِ راعنا چوندا آهن. ۽ جيڪڏهن (سمعنا وعصينا جي بجاءِ) سمعنا واطعنا (يعني ٻڌوسون ۽ فرمانبرداري ڪئي سون) ۽ (اسمع غير مسمع جي هٿ) اسمع (يعني ٻڌ) ۽ (راعنا لفظ جي بجاءِ لفظ) انظرنا (يعني اسان جو خيال رک) چون ها ته انهن لاءِ ڀلو ۽ ڏاڍو درست هجي ها پر الله سندن ڪفر سببان مٿن لعنت ڪئي آهي پوءِ ٿورڙن کان سواءِ (٥٦) ايمان نٿا آڻين.

* زبان وڇڙائڻ کان مراد هيءَ آهي ته پنهنجي ڳالهائڻ ۾ ڳارگند ائين رلائي ملائي ڇڏين ٿا جو ڪو به ماڻهو سمجهي نه سگهي، ”اسمع غير مسمع“ جون ٻه معنائون آهن: ١- اهڙيءَ حالت ۾ ٻڌ جون تون عزت ۽ عظمت وارن مان آهين، ڪو به ماڻهو تنهنجي مرضيءَ جي ابتڙ ڪجهه به چئي نه سگهندو. ٢- اهڙيءَ حالت ۾ ٻڌ جو تون حقير ۽ ڪمزور آهين ۽ تو سان ڪو به ڳالهه ٻوله نه ٿو ڪري سگهي. اهڙيءَ ريت لفظ ”راعنا“ جون ٻه به معنائون آهن: ١- اسان جي رعايت ڪر. ٢- احمق ۽ بيوقوف. اهڙن ٻن اکرن ڳالهائڻ مان سندن مقصد ڳارگند اچارڻ هو والله اعلم (ڏسو تفسير فتح الرحمان).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا
مَعَكُمْ مِّن قَبْلُ اَنْ تَطِغَسَ وُجُوْهُكُمْ فَنَرُدهَا عَلٰى اَدْبَارِهَا
اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا اَصْحٰبَ السَّبْتِ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ﴿٣٤﴾
اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ
يَشَآءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ افْتَرٰى اِثْمًا عَظِيْمًا ﴿٣٥﴾
اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُزَكُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ بَلِ اللّٰهُ يُزَكِّيْ مَنْ
يَشَآءُ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فِتْنًا ﴿٣٦﴾ اَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُوْنَ عَلٰى
اللّٰهِ الْكُذِبَ وَكَفٰى بِهِ اِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿٣٧﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ
اُوتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوْتِ
وَيَقُوْلُوْنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰؤُلَاءِ اَهْدٰى مِنْ الَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا سَبِيْلًا ﴿٣٨﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ وَمَنْ يَلْعَنِ
اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيْرًا ﴿٣٩﴾ اَمْ لَهُمْ نَصِيْبٌ مِّنَ الْمُلْكِ
فَاِذَا لُيُوْثُوْنَ النَّاسَ فَقِيْرًا ﴿٤٠﴾ اَمْ يَحْسُدُوْنَ النَّاسَ
عَلٰى مَا اٰتٰهُمْ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ فَقَدْ اٰتَيْنَا اِلَ
اِبْرٰهِيْمَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَاتَيْنٰهُمْ مُّلْكًا عَظِيْمًا ﴿٤١﴾

اي ڪتاب وارو! جيڪو (قرآن) لائوسون جيڪي اوهان وٽ آهي تنهن جو (اهو) سچو ڪندڙ (ب) آهي تنهن کي انهيءَ کان اڳ مڃيو جو (ماڻهن جي) منهن (جي شڪل) مٿيون پوءِ انهن کي سندين پٺين پوڻان ڪريون يا مٿن اهڙي لعنت ڪريون جهڙي چنڇر وارن تي لعنت ڪئي سون ۽ الله جو (جيڪو) حڪم (جاري ٿيندو آهي) سو ٿي چڪندو آهي (٤٧).
 بيشڪ الله هيءُ (ڏوه) نه بخشيندو جو (ڪنهن کي ب) ساڻس شريڪ ڪيو وڃي ۽ ان کان سواءِ (ٻيا ڏوه) جنهن کي وٽيس تنهنکي بخشيندو، ۽ جيڪو الله سان (ڪنهن کي) شريڪ بڻائيندو تنهن بيشڪ وڏي گناه سان بهتان ٻڌو (٤٨). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿيئي ڇا؟ جيڪي پاڻ کي پاڻ پاڪ چوندا آهن- (نه!) بلڪ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي پاڪ ڪندو آهي ۽ تند جيترو به ظلم نه ڪن (٤٩). (اي پيغمبر!) ڏس ته الله تي ڪيئن ڪوڙ ٺاهيندا آهن؟ ۽ اهو ڀڌرو گناه بس آهي (٥٠). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿيئي ڇا؟ جن کي ڪتاب مان ڀاڱو ڏنو ويو ته اهي بتن ۽ طاغوت کي مڃيندا آهن ۽ ڪافرن لاءِ چوندا آهن ته هيءُ ٽولي مؤمنن کان وڌيڪ سٺين وات واري آهي (٥١). اهي (اهي) آهن جن تي الله لعنت ڪئي آهي- ۽ جنهن تي الله لعنت ڪندو تنهن جو ڪو مددگار نه لهندين (٥٢). انهن کي بادشاهيءَ مان ڪو ڀاڱو آهي ڇا؟ ۽ (جي) کين ڪٿي هجي به ته ان مهل ماڻهن کي تر جيترو (ب) نه ڏين (٥٣).
 بلڪ ماڻهن سان انهيءَ تي حسد ڪندا آهن جيڪي الله پنهنجي فضل سان کين ڏنو آهي، پوءِ بيشڪ ابراهيم جي اولاد کي ڪتاب ۽ دانائي ڏني سون ۽ کين وڏي بادشاهي ڏني سون (٥٤).

فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ وَكُفِيَ بِجَهَنَّمَ
سَعِيرًا ٥٥ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمًا
نُضِجَتْ جُلُودُهُمْ بِهَا لَنُحْمَ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٦ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْ خَلْفَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلْلِيلًا ٥٧ إِنَّ اللَّهَ
يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُوَدُّوا الْأُمْنِيَّاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ
أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
سَمِيعًا بَصِيرًا ٥٨ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا
الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٥٩ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ
أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ
أَنْ يَتَّخِذُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا
بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ٦٠

پوءِ منجهائين ڪي آهن جن اُن (ڪتاب) کي مڃيو ۽ منجهائين ڪي آهن جي کائڻس اُٽڪي (رڪجي) رهيا. ۽ اُنهن لاءِ ٻرندڙ دوزخ ڪافي آهي (۵۵). پڪ جن اسان جي آيتن کي نه مڃيو تن کي باهه ۾ سگهو گهيڙيندا سون. جڏهن به سندن ڪلون پڇنديون (تڏهن) سندن ٻيون ڪلون هن لاءِ (پيا) مٽائينداسون ته (پلي) عذاب (جو مزو) چڪن. يقيناً الله غالب حڪمت وارو آهي (۵۶). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي (اُنهن) باغن ۾ سگهو داخل ڪنداسون جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن. منجهن سدائين رهڻ وارا آهن. اُنهن لاءِ منجهن پاڪ زالون آهن ۽ کين گهاٽين چانورن ۾ داخل ڪنداسون (۵۷). بيشڪ الله اوهان کي حڪم ٿو ڪري ته امانتون سندن مالڪن کي پهچائي ڏيو ۽ جڏهن ماڻهن جي وچ ۾ فيصلو ڪريو (تڏهن) انصاف سان حڪم ڪريو. بيشڪ الله اوهان کي جيڪا نصيحت ڪري ٿو سا چڱي آهي. بيشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۵۸). اي ايمان وارو! الله جي فرمانبرداري ڪريو ۽ پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو ۽ اوهان مان جيڪو حاڪم هجي تنهن جي (به) پوءِ جيڪڏهن ڪنهن شيءِ بابت جهڳڙو ڪريو ته جيڪڏهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندا آهيو ته اُن کي الله ۽ پيغمبر (جي حڪم) ڏانهن رجوع ڪريو. اهو پلو ۽ نتيجي جي ڪري ڏاڍو چڱو آهي (۵۹). (اي پيغمبر!) اُنهن ڏانهن نه ڏٺو اٿئي ڇا؟ جيڪي ڀانئيندا آهن ته جيڪي توڏانهن لاٿو ويو ۽ جيڪي توکان اڳ لاٿو ويو تنهن کي پاڻ مڃيو اٿن. اهي هن هوندي به، طاغوت (يعني غير خدا) ڏانهن (مقدمو نيئي) فيصلو ڪرائڻ گهرندا آهن حالانڪه اُن جي نه مڃڻ جو حڪم ڪيو ويو اٿن. ۽ شيطان کين وڏي پل ۾ پلائڻ گهرندو آهي (۶۰).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ۖ فَكَيْفَ إِذَا
أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ
يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَحْسَنًا وَتَوَفَّقًا ۖ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ۖ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ
رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ
لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۖ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ
حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ
حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيَسْلَمُوا سَلِيمًا ۖ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا
عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ أَخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا
فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ
بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيثًا ۖ وَإِذْ آلَتَيْنِ مِنْ
لَّدُنَّا آجُرًا عَظِيمًا ۖ وَلَهَدَيْنَهُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ۖ

۽ جڏهن کين چئجي ته جيڪي الله لائون تنهن ڏانهن ۽ پيغمبر ڏانهن اچو ته منافقن کي ڏئي ته توکان پوري طرح جهلجي ويندا آهن (٦١). پوءِ (تڏهن) ڪيئن (ڪندا) جڏهن کين ڪا تڪليف آهي ۽ سببان پهچندي جو سندن هٿن اڳي موڪليو آهي پوءِ وري تو وٽ اچي الله جو قسم ڪندا ته اسان جو چڱائي ۽ ٺهراءُ کان سواءِ (ٻيو) ڪو ارادو نه هو (٦٢). اهي (اهي) آهن جن جي دلين ۾ جيڪي (ڪفر ۽ نفاق) آهي سو الله ڄاڻندو آهي (جو وقت تي سزا لوڻيندا) پوءِ کانئن منهن موڙ ۽ کين نصيحت ڪر ۽ کين سندين دلين ۾ پهچندڙ ڳالهه چؤ (٦٣). ڪوئي پيغمبر نه موڪليو سون پر هن لاءِ ته الله جي حڪم سان سندس تابعداري ڪئي وڃي- ۽ جڏهن انهن (ماڻهن) پاڻ تي ظلم ڪيو تڏهن جيڪڏهن تو وٽ اچن ها پوءِ الله کان بخشش گهرن ها ۽ پيغمبر انهن لاءِ بخشش گهري ها ته الله کي ٻاجه سان موٽندڙ مهربان لهن ها (٦٤). پوءِ تنهنجي پالڻهار جو قسم آهي ته (اهي) ماڻهو اڻڄاڻن، مسلمان نه آهن جيستائين انهيءَ معاملي ۾ جو سندن وچ ۾ پيو آهي توکان فيصلو ڪرائن پوءِ (تون) جيڪو نبيرو ڪرين تنهن کان پنهنجين دلين ۾ ڪا اڙ ڪڙ نه ڏسن ۽ (پوري) مڃڻ طرح مڃين (٦٥). ۽ جيڪڏهن اسين مٿن لازم ڪريون ها ته اوهين پاڻ کي ڪهو يا پنهنجن ديسن مان نڪرو ته منجهانئن ٿورڙن کان سواءِ (ٻيا) اهو نه ڪن ها- ۽ جيڪا نصيحت ڪئي وين تنهن موجب جيڪڏهن اهي ڪم ڪن ها ته انهن لاءِ ضرور ڀلو ۽ (ايمان کي) زياده پڪي ڪرڻ وارو هجي ها (٦٦). ۽ انهيءَ وقت پاڻ وٽان کين وڏو اجر ضرور ڏيون ها (٦٧). ۽ ضرور کين سڌي واٽ وٺايون ها (٦٨).

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسَنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ٧٩ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ عَلِيمًا ٨٠ يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا
ثِبَاتٍ آوِانِفِرُوا جَمِيعًا ٨١ وَإِنْ مِنْكُمْ لَسُلَاطَنٌ ٨٢ فَإِنْ
أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْنَا إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ
شَهِيدًا ٨٣ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَنْ لَّمْ
تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ
فَوْزًا عَظِيمًا ٨٤ فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ٨٥ وَمَا لَكُمْ
لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ وَلِيًّا ٨٦ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ٨٧

۽ جيڪي الله ۽ پيغمبر جي تابعداري ڪندا سي انهن سان گڏ رهندڙ آهن جن تي الله فضل ڪيو آهي (يعني) پيغمبر ۽ صديق ۽ شهيد ۽ صالح ۽ اهي چڱا سنگتي آهن (۶۹). اهو فضل الله جي طرفان آهي. ۽ الله ڄاڻندڙ بس آهي (۷۰). اي ايمان وارو! پنهنجي بچاءَ جو سامان وٺو پوءِ (جهاد لاءِ) ٽولا ٽولا ٿي نڪرو يا گڏجي نڪرو (۷۱). ۽ بيشڪ اوهان مان ڪو (اهڙو) آهي جو (ڄاڻي وائي) دير ڪندو آهي، پوءِ جيڪڏهن اوهان کي ڪا تڪليف پهچندي آهي ته چوندو آهي ته بيشڪ الله مون تي احسان ڪيو جو (اڻ) سائن حاضر نه هيس (۷۲). ۽ جيڪڏهن الله (جي پار) کان ڪو فضل اوهان کي پهچي ته (انهيءَ وانگر جو) ڄڻ ته اوهان جي ۽ سندس وچ ۾ دوستي نه هئي ضرور چوندو آهي ته مون کي ارمان آهي جيڪر سائن هجان ها ته وڏي مراد مائيان ها (۷۳). پوءِ انهن (مؤمنن) کي جڳائي ته الله جي واٽ ۾ وڙهن جيڪي دنيا جي حياتيءَ کي آخرت سان وڪڻندا آهن. ۽ جيڪو الله جي واٽ ۾ وڙهندو پوءِ ماريو ويو يا غالب ٿيو تنهن کي سگهو ئي وڏو اجر ڏينداسون (۷۴). ۽ (اي مسلمانو!) اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي؟ جو الله جي واٽ ۾ نه ٿا وڙهو حالانڪه هيئن مردن ۽ عورتن ۽ ٻارن مان اهي آهن جي چون ٿا ته اي اسان جا ڀائڻهار! هن شهر مان جنهن جا رهاڪو ظالم آهن اسان کي (ٻاهر) ڪڍ، ۽ پاڻ وٽان اسان جو (ڪو) سنڀاليندڙ ڪر ۽ پاڻ وٽان اسان جو مددگار ڪر! (۷۵).

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۚ
 إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ
 لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَكَفَّوْا
 عَنْهَا ۚ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَجْحَثُونَ النَّاسَ كَخَشِيَةِ
 اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۚ لَوْ
 لَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۖ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۖ وَالْآخِرَةُ
 خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَىٰ ۖ وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝ آيَنَ مَا تَكُونُوا
 يَدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ ۚ وَإِنْ تُصْبِهِمْ
 حَسَنَةٌ يَّقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۚ وَإِنْ تُصْبِهِمْ سَيِّئَةٌ
 يَّقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ ۖ قُلْ كُلُّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ ۖ فَمَالِ
 هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ۝ مَا أَصَابَكَ مِنْ
 حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۚ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ ۚ وَأَرْسَلْنَاكَ
 لِلنَّاسِ رَسُولًا ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ
 فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۚ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ

جيڪي مؤمن آهن سي الله جي واٽ ۾ وڙهندا آهن، ۽ جيڪي ڪافر آهن سي طاغوت جي واٽ ۾ وڙهندا آهن تنهن ڪري شيطان جي ساٿين کي ماريو، بيشڪ شيطان جي ٺڳي ڪمزور آهي (٧٦). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نه ڏٺو ائين ڇا؟ جن کي چيو ويو ته پنهنجن هٿن کي (ويڙه کان) جهليو ۽ نماز پڙهو ۽ زڪوة ڏيو، پوءِ جنهن مهل مٿن ويڙه لازم ڪئي ويئي تنهن مهل منجهائن اوچتو هڪ ٽولي الله جي خوف وانگر يا ان کان به وڌ خوف ڪرڻ ۾، ماڻهن کان ڊڄي ٿي ۽ چيائون ته اي اسان جا پالڻهار! ڇا لاءِ اسان تي ويڙه لازم ڪئي ائين؟ ويجهي وقت تائين تو اسان کي ڇو نه ڏٺي؟ (اي پيغمبر!) ڇو ته دنيا جو سامان ٿورڙو آهي، آخرت انهي لاءِ ڀلي آهي جيڪو پرهيزگاري ڪندو ۽ توهان تي تند جيترو به ظلم نه ڪيو ويندو (٧٧). جتي هوندءُ آئي اوهان کي موت پهچندو جيتوڻيڪ مضبوط قلعن ۾ (چون) هوندءُ. ۽ جيڪڏهن کين ڪا چڱائي پهچندي آهي ته چوندا آهن ته هيءُ الله وٽان (پهتي) آهي، ۽ جيڪڏهن کين ڪا تڪليف پهچندي آهي ته چوندا آهن ته هيءُ تو وٽان پهتي آهي. (کين) ڇو ته (ڏک سک) سڀ الله وٽان آهي. پوءِ هن قوم کي ڇا (ٿيو) آهي جو ڳالهه جي سمجهڻ کي ويجهو ئي نه آهن (٧٨). توکي جيڪا به چڱائي پهچي ٿي سا الله وٽان (پانءِ) ۽ توکي جيڪا به تڪليف پهچي ٿي سا پنهنجي نفس (جي ڪمن جي شامت) کان (پانءِ) ۽ توکي ماڻهن لاءِ پيغمبر ڪري موڪليوسون ۽ الله شاهد بس آهي (٧٩). جيڪو پيغمبر جي فرمانبرداري ڪندو تنهن بيشڪ الله جي فرمانبرداري ڪئي ۽ جيڪو ڦرندو تن تي توکي نگهبان ڪري نه موڪليو اٿئون (٨٠).

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ
عَنَّهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝٨١ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ
الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا
كَثِيرًا ۝٨٢ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ
وَلَوْ رُدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَالْيَا أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ
يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَفُتِنْتُمْ
بِالشَّيْطَانِ إِلَّا قَلِيلًا ۝٨٣ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا
نَفْسَكَ وَحَرِّضْ الْبُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا ۝٨٤ مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً
حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ
لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ۝٨٥ وَإِذَا حُيِّيتُمْ
بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝٨٦ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝٨٧

۽ (منافق تو وٽ) چوندا آهن ته فرمانبرداري (ڪنداسون) پوءِ جڏهن تو وٽان هليا ويندا آهن تڏهن منجهانئن هڪ ٽولي تنهنجي ڳالهين جي ابتڙ رات جو صلاحون ڪندي آهي ۽ جيڪي رات جو صلاحون ڪندا آهن سي الله لکندو آهي، تنهنڪري کانئن منهن موڙ ۽ الله تي ڀروسو ڪر ۽ الله وڪيل بس آهي (۸۱). قرآن ۾ چو نه سوچ ڪندا آهن؟ ۽ جيڪڏهن الله کان سواءِ ٻئي (ڪنهن) وٽان هجي ها ته منجهس گهڻو اختلاف لهن ها (۸۲). ۽ جڏهن وٽن امن جي يا خطري جي ڪا خبر ايندي آهي (تڏهن) اُن کي مشهور ڪندا آهن ۽ جيڪڏهن اُن کي پيغمبر ڏانهن ۽ پنهنجن (مسلمانن) مان آميرن (حڪمرانن) ڏانهن پهچائين ها ته منجهانئن جيڪي اُن کي چاچيندا آهن سي ضرور اُن کي (چڱيءَ طرح) ڄاڻن ها ۽ جيڪڏهن الله جو فضل ۽ سندس ٻاجھ اوهان تي نه هجي ها ته ٿورڙن کان سواءِ ضرور شيطان جي پٺيان لڳو ها (۸۳). پوءِ (اي پيغمبر!) الله جي واٽ ۾ جنگ ڪر، تنهنجي سر کان سواءِ توتي بار نه رکيو ويو آهي ۽ مؤمنن کي همٿاءِ، ويجهو ئي الله ڪافرن جي ويڙھ کي روڪڻ تي آهي ۽ الله ويڙھ جي ڪري ڏاڍو زور وارو ۽ سزا ڏيڻ ۾ (ب) ڏاڍو زور وارو آهي (۸۴). جيڪو چڱيءَ ڳالھ جي سفارش ڪندو تنهن لاءِ منجهانئس حصو آهي، ۽ جيڪو بچڙيءَ ڳالھ جي سفارش ڪندو تنهن لاءِ منجهانئس حصو آهي ۽ الله سڀ شيءِ تي نگهبان آهي (۸۵). ۽ جڏهن اوهان کي سلام ڪرڻ سان تعظيم ڏني وڃي تڏهن اُن کان بهتر تعظيم سان (سلام) ورايو يا اوترو ورايو- بيشڪ الله سڀ ڪنهن شيءِ جو حساب ڪندڙ آهي (۸۶). الله (اهو آهي جو) اُن کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي. قيامت جي ڏينهن جنهن ۾ (ڪو) شڪ نه آهي اوهان کي ضرور گڏ ڪندو ۽ الله کان ڪير (پنهنجي) ڳالھ ۾ وڌيڪ سچو آهي؟ (۸۷).

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فَعْتَيْنَ ۖ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ۚ
أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَهُوَ
فَلَنُتَّجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝ وَذُوالْوَلَوْتِكْفَرُونَ كَمَا كَفَرُوا
فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجَرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فخذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝ إِلَّا
الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ أَوْ
جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا
قَوْمَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ
اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَالِ إِلَيْكُمْ السَّلَامُ ۖ فَمَا
جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝ سَتَجِدُونَ الْخَارِجِينَ
يُرِيدُونَ أَنْ يُبَايِعُوكُمْ وَيَأْمِنُوا قَوْمَهُمْ كُلُّ مَا رُدُّوا إِلَى
الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا ۖ فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمْ
السَّلَامَ وَيَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ فخذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
تَقِفْتُمُوهُمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ۝ ٤١

اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي جو منافقن جي بابت به ٽوليون (ٿي پيا) آهيو ۽ الله سندن ڪرتوتن سببان کين اونڌو ڪيو آهي. جنهن کي الله ڀلايو تنهن کي اوهين هدايت ڪرڻ گهرندا آهيو ڇا؟ جنهن کي الله ڀلائيندو آهي تنهن لاءِ ڪا واٽ ڪڏهن نه لهندين (۸۸). (اهي) گهرندا آهن ته جيڪر اوهين ڪافر ٿيو جهڙا پاڻ ڪافر آهن ته (سڀ) هڪجهڙا ٿيو پوءِ منجهانئن ڪنهن کي ايستائين دوست ڪري نه وٺو جيستائين الله جي واٽ ۾ وطن ڇڏين. پوءِ جيڪڏهن ڦري وڃن ته پڪڙيون ۽ جتي لهون تي قتل ڪريون ۽ منجهانئن ڪنهن کي نڪي دوست ۽ نڪي مددگار ڪري وٺو (۸۹). پر (انهن سان نه وڙهو) جيڪي اهڙيءَ قوم سان ڳنڍيل هجن جو اوهان جي ۽ انهن جي وچ ۾ معاهدو ٿيل هجي يا اوهان وٽ هن حال ۾ اچن جو اوهان سان وڙهڻ يا پنهنجي قوم سان وڙهڻ کان سندن سينا گهٽيل هجن ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته کين اوهان تي غالب ڪري ها ۽ اوهان کي ضرور مارين ها پوءِ جيڪڏهن اوهان کان پاسو ڪن ۽ اوهان سان نه وڙهن ۽ اوهان ڏانهن صلح (جو پيغام) موڪلين ته پوءِ الله اوهان لاءِ مٿن ڪا (ويڙهه جي) واٽ نه ڪئي آهي (۹۰). ٻي ٽوليءَ کي (اوهين) سگهوئي لهندؤ جو اوهان کان امن ۾ هجڻ گهرندا ۽ پنهنجي قوم کان (به) امن ۾ هجڻ گهرندا. جڏهن به ڪنهن فتني ڏانهن سڏيا ويندا تڏهن منجهس جهٽ پٽ اونڌي منهن ڪري پوندا، پوءِ جيڪڏهن اوهان کان پاسو نه ڪن ۽ نڪي اوهان ڏانهن صلح (جو پيغام) موڪلين ۽ نڪي پنهنجن هٿن کي (ويڙهه کان) جهلين ته انهن کي پڪڙيو ۽ جتي انهن کي لهو ٿئي انهن کي ڪهو ۽ انهن تي اسان اوهان کي پڌرو غلبو ڏنواهي (۹۱).

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فِدْيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَ
تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ
تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ٩٧ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا
فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ
عَذَابًا عَظِيمًا ٩٨ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَتَبَيَّنُوا أَوَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ
عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَازٍ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِّنْ
قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٩٩
لَا يَسْتَوِي الْقَعْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَعْدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ
الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَعْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ١٠٠

۽ مؤمن جو ڪنهن مؤمن کي مارڻ پُل چُڪَ کان سواءِ (ڪنهن حال ۾) نه جڳائي ۽ جيڪو مؤمن کي پل چڪَ سان ماري تہ (هڪ تہ) مؤمن ٻانهي کي آزاد ڪري ۽ (ٻيو تہ) چٽي سندس وارثن کي پهچائي پر جي بخشين (تہ انهن کي اختيار آهي)۔ پوءِ جيڪڏهن اوهان جي دشمنن جي قوم مان آهي ۽ اهو مؤمن هجي تہ (رڳو) مؤمن ٻانهي کي آزاد ڪرڻ لازم آهي (۽ چٽي معاف آهي) ۽ جيڪڏهن انهيءَ قوم مان آهي جو اوهان جي ۽ انهن جي وچ ۾ پڪو معاهدو ٿيل آهي تہ چٽي سندس وارثن کي پهچائجي ۽ مؤمن ٻانهي کي آزاد ڪرڻ لازم آهي ۽ جيڪو (ٻانهو) نه لهي تہ بہ مهينا لڳولڳ روزا رکي (اهو ڪفارو) الله (جي پار) کان توبه جي (قبول ٿيڻ) لاءِ آهي ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۹۲) . ۽ جيڪو مؤمن کي ڄاڻي وائي ماريندو تنهن جي سزا دوزخ آهي منجهس سدائين رهڻ وارو آهي ۽ الله مٿس ڏمريو ۽ مٿس لعنت ڪندو ۽ اُن لاءِ وڏو عذاب تيار ڪيو اٿس (۹۳) . اي ايمان وارو! جڏهن اوهين الله جي واٽ ۾ (جهاد لاءِ) مسافري ڪريو تڏهن (پوريءَ طرح) جاچيو ۽ جيڪو اوهان کي سلام ڪري تنهن کي اوهين دنيا جي حياتيءَ جو سامان طلبيندڙ ٿي، نه چئو تہ تون مؤمن نه آهين، چو تہ الله وٽ (ڏيڻ لاءِ) خزانو گهڻا آهن۔ اڳ اوهين بہ اهڙا هيو پوءِ الله اوهان تي احسان ڪيو پوءِ اوهين (پوريءَ طرح) جاچيو۔ چو تہ جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۹۴) . مؤمنن مان ڪنهن عذر ڌاران (جهاد کان گهر ۾) ويهي رهندڙ ۽ الله جي واٽ ۾ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن سرن سان جهاد ڪندڙ (اهي ٻئي) برابر نه آهن پنهنجن مالن ۽ پنهنجن سرن سان جهاد ڪندڙن کي الله (گهر ۾) ويهي رهندڙن کان مرتبي ۾ ڀلو ڪيو آهي ۽ الله هر هڪ کي چڱائي جو وعدو ڏنو آهي ۽ الله جهاد ڪندڙن کي ويهي رهندڙن کان وڏي اجر جي ڪري ڀلو ڪيو آهي (۹۵) .

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 رَّحِيمًا ٩٧ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ ظَالِمِينَ
 أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ
 فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا
 فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ٩٨
 إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
 لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ٩٩
 فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ ۗ وَكَانَ اللَّهُ
 عَفُوًّا غَفُورًا ١٠٠ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ
 فِي الْأَرْضِ مُرْغَبًا كَثِيرًا وَسَعَةً ۚ وَمَنْ يَخْرُجْ
 مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ
 الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 رَّحِيمًا ١٠١ وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ ۖ إِنَّ خِفَتُمْ أَنْ يُفْتِنَكُمْ
 الَّذِينَ كَفَرُوا ۗ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا ١٠٢

پاڻ وٽان درجا ۽ بخشش ۽ باجه ڪئي اٿس ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (٩٦). بيشڪ جن پاڻ تي ظلم ڪيو آهي تن کي ملائڪ مارڻ مهل چوندا آهن ته اوهين ڪهڙي (حال) ۾ هيؤ؟ آهي چوندا ته اسين ملڪ ۾ بيوس هئاسون- (ملائڪ کين) چوندا ته الله جو ملڪ وپڪرو نه هو ڇا؟ جو ان ۾ لڏي وڃو ها- پوءِ انهن جي جاءِ دوزخ آهي ۽ اهو هنڌ بچڙو آهي. (٩٧). پر مردن ۽ عورتن ۽ ٻارن مان هيٺان جو، ڪا واه لهي نه سگهندا آهن ۽ نڪا نڪرڻ جي ڪا واٽ وٺي سگهندا آهن (٩٨). ته سگهو انهن کي الله معاف ڪرڻ تي آهي ۽ الله معافي ڏيندڙ بخشڻهار آهي (٩٩). جيڪو الله جي واٽ ۾ وطن ڇڏيندو سو زمين ۾ گهڻيون رهڻ جون جايون ۽ (روزيءَ جي) ڪشادگي لهندو ۽ جيڪو الله (جي واٽ ۾) ۽ سندس پيغمبر ڏانهن هجرت ڪندڙ ٿي پنهنجي گهر کان نڪرندو پوءِ کيس موت پهچندو تنهن جو اجر بيشڪ الله تي (لازم) آهي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (١٠٠). ۽ جڏهن اوهين ملڪ ۾ مسافري ڪريو تڏهن جيڪڏهن ڊڄو ٿا ته ڪافر اوهان کي پريشان ڪندا ته نماز مان ڪجهه گهٽائڻ ۾ اوهان تي گناه ڪونهي- ڇو ته ڪافر اوهان جا پٽرا ويري آهن (١٠١).

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
 مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا
 مِنْ وَرَائِكُمْ وَلِتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا
 مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ
 عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ
 أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَ
 خُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٢﴾
 فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَمًا وَقُعُودًا
 وَعَلَى جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ
 الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٣﴾ وَلَا
 تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ
 يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَ
 كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٤﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ
 بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٥﴾

۽ (اي پيغمبر! ويڙه مهل) جڏهن منجهن هجين پوءِ ڪين نماز پڙهائين ته منجهانئن هڪ ٽوليءَ کي توسان (نماز ۾) بيهڻ گهرجي ۽ پنهنجن هٿيارن کي (ساڻ) وٺڻ گهرجين، پوءِ جنهن مهل (اهي) سجدو ڏيئي بيهن (تنهن مهل) اوهان جي پوڻان ٿين ۽ جنهن ٻي ٽوليءَ نماز نه پڙهي آهي سي، اچن تن کي توسان نماز پڙهڻ گهرجي ۽ پنهنجي بچاءَ (جي شين) ۽ پنهنجن هٿيارن کي وٺڻ گهرجين. ڪافر گهرندا آهن ته جيڪر اوهين پنهنجن هٿيارن ۽ پنهنجي سامان کان (ڪجهه) بي خبر ٿيو ته اوهان تي هڪ ئي پيري حملو ڪن- ۽ جيڪڏهن اوهان کي مينهن کان ڪا تڪليف هجي يا اوهين بيمار هجو ته اوهان تي گناهه نه آهي ته پنهنجا هٿيار لاهي رکو، ۽ پنهنجي بچاءَ جون شيون (ساڻ) وٺو. بيشڪ الله ڪافرن لاءِ خواري ڏيندڙ عذاب تيار ڪيو آهي (۱۰۲). پوءِ جڏهن نماز پوري ڪريو (تڏهن) بيٺي ۽ ويٺي ۽ پنهنجن پاسن ڀر الله کي ياد ڪريو، پوءِ جڏهن اوهين دلجاءِ ڪريو تڏهن (اصلي دستور تي) نماز پڙهو، بيشڪ نماز مؤمنن تي مقرر وقت تي فرض آهي (۱۰۳). ۽ ڪافرن جي ڳول ڳول ۾ سستي نه ڪريو- جيڪڏهن اوهين ڏکوڻا آهيو ته اهي به اوهان جهڙا ڏکوڻا آهن، ۽ اوهين الله ۾ اها اميد ٿا رکجو اها اميد انهن کي نه آهي- ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۰۴). (اي پيغمبر!) بيشڪ اسان تو ڏانهن سچو ڪتاب هن لاءِ لاتو آهي ته جيئن الله توکي سيکاريو آهي تيئن ماڻهن جي وچ ۾ فيصلو ڪرين- ۽ خيانت ڪندڙن جي پاسداري نه ڪر (۱۰۵).

وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ١٠ وَلَا تُجَادِلْ
عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ
كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ١١ يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا
يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى
مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ١٢ هَآئِنْتُمْ
هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ
اللَّهِ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ لَّيْكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ١٣ وَ
مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ
اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ١٤ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُ عَلَى
نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٥ وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً
أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ١٦
وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ
أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ
شَيْءٍ وَانْزَلِ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ
مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ١٧

۽ الله کان بخشش گهر۔ چو ته الله بخشهار مهربان آهي (١٠٦). ۽ جيڪي پنهنجو پاڻ سان خيانت ڪندا آهن تن جي پاران (تون) نه جهيڙ۔ چو ته الله خيانتِي گنهگار کي دوست نه رکندو آهي (١٠٧). ماڻهن کان لڪندا آهن ۽ الله کان لڪي نه سگهندا ۽ جڏهن رات جو اها صلاح ڪندا آهن جنهن صلاح کان (الله) راضي نه آهي ڏهن اهو (الله) ساڻن آهي۔ ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن کي الله گهڻو ڪندڙ آهي (١٠٨). خبردار! اوهين اهڙي قوم آهيو جو دنيا جي حياتيءَ ۾ (ته) سندن پاران بحث ڪندا آهيو، پوءِ قيامت جي ڏينهن سندن پاران الله سان ڪير جهيڙو ڪندو؟ يا مٿن ڪير پرجهلو ٿيندو؟ (١٠٩). ۽ جيڪو بچڙو ڪم ڪندو يا پاڻ تي ظلم ڪندو وري الله کان بخشش گهرندو سو الله کي بخشهار مهربان لهندو (١١٠). ۽ جيڪو ئي گناه ڪري ٿو سو پاڻ لاءِ ئي ڪري ٿو ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (١١١). ۽ جي ڪو ڪا خطا يا گناه ڪري وري اها (تهمت) ڪنهن بيگناه تي هڻي تنهن بيشڪ بهتان ۽ پڌرو گناه ڪيو (١١٢). ۽ جيڪڏهن تو تي الله جو فضل ۽ سندس باجهه نه هجي ها ته منجهانئن هڪ ٽوليءَ توکي غلطي ۾ وجهڻ جي پڪي نيت ڪئي هئي ۽ (اهي) پاڻ کان سواءِ (ڪنهن کي) نه ڀلائيندا آهن ۽ توکي ڪوبه نقصان نه پهچائيندا ۽ الله توتي ڪتاب ۽ دانائي لائي آهي ۽ جيڪي تون نه ڄاڻندو هئين سو توکي سيکاريائين ۽ توتي الله جو وڏو فضل آهي (١١٣).

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ تَجَوُّهُمْ إِلَّا مَنُ امْرَأَتُكَ أَوْ
 مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ
 ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ١١٣ وَمَن
 يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ
 يُتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ
 جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ١١٤ إِنْ اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ
 بِهِ وَيَغْفِرَ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ
 فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ١١٥ إِنْ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا
 انْثَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شُيُطَانًا مَّرِيدًا ١١٦ لَعَنَهُ اللَّهُ
 وَقَالَ لَا تُخَدِّنُنَّ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ١١٧
 وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيَّتْهُمْ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلْيُبَيِّتْكُنَّ إِذَا نَ
 الْأُنْعَامَ وَلَا مَرَّتْهُمْ فَلْيَغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ ۖ وَمَن يَتَّخِذِ
 الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرًا مُّبِينًا ١١٨
 يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ ۖ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ١١٩
 أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ١٢٠

سندين گهڻين ڳجهين صلاحن ۾ ڪا چڱائي نه آهي پر جنهن خيرات ڏيڻ يا چڱي ڪم يا ماڻهن جي وچ ۾ سڌاري ڪرڻ جو حڪم ڪيو (تنهن جي صلاح ۾ چڱائي آهي) ۽ جيڪو اهو (ڪم) الله جي رضا منديءَ ڳولڻ لاءِ ڪندو تنهن کي سگهوئي وڏو اجر ڏينداسون (۱۱۴). ۽ جيڪو هدايت جي چٽي ٿيڻ کان پوءِ پيغمبر جي مخالفت ڪندو ۽ مؤمنن جي واٽ کان سواءِ ٻي واٽ وٺندو سو جيڏانهن ڦريو تيڏانهن کيس ڦيرينداسون ۽ کيس دوزخ ۾ گهيڙينداسون ۽ (اها) جاءِ بچڙي آهي (۱۱۵). بيشڪ الله هيءُ (ڏوه) نه بخشيندو جو (ڪنهن کي) ساڻس شريڪ ڪيو وڃي ۽ اُن کان سواءِ (ٻيا گناه) جنهن لاءِ گهرندو تنهن کي بخشيندو ۽ جيڪو الله سان (ڪنهن کي) شريڪ بڻائيندو سو بيشڪ وڏي، ڀل ۾ ڀلو (۱۱۶). (هي مشرڪ) ان (الله) کان سواءِ عورتن (جي ناليوارن) کي ئي سڏيندا آهن ۽ (حقيقت) ۾ تڙيل شيطان کان سواءِ ٻئي کي نه سڏيندا آهن (۱۱۷). ان تي الله لعنت ڪئي آهي. ۽ (شيطان) چيو ته تنهنجي ٻانهن مان مقرر ڪيل حصو ضرور وٺندس (۱۱۸). ۽ کين ضرور گمراه ڪندس ۽ کين ضرور سڏن ۾ وجهندس ۽ کين ضرور حڪم ڪندس پوءِ ضرور ڍورن جي ڪنن کي چيريندا (رهندا) ۽ کين ضرور حڪم ڪندس ته الله جي جوڙيل (صورت) کي مٽائيندا (رهندا) ۽ جيڪو الله کان سواءِ شيطان کي دوست ڪري وٺندو تنهن بيشڪ ڀڌرو نقصان پاتو (۱۱۹). (شيطان) کين انجام ڏيندو آهي ۽ کين سڏن ۾ وجهندو آهي ۽ شيطان ٺڳيءَ کان سواءِ (ٻيو ڪو) انجام نه ڏيندو ائين (۱۲۰). اهڙن ماڻهن جي جاءِ دوزخ آهي ۽ اُن کان بچڻ جي ڪا واھ نه لهندا (۱۲۱).

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ وَعْدَ اللَّهِ
حَقًّا ۖ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٣٢﴾ لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ
وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ ۖ وَ
لَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٣٣﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ
مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْأُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٣٤﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ
دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ
إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۚ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٣٥﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطًا ﴿١٣٦﴾
وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ ۖ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ ۖ وَمَا
يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتِمِّي النِّسَاءِ الَّتِي لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَّا كَتَبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِفَيْنِ مِنَ الْوِلْدَانِ ۖ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ
بِالْقِسْطِ ۖ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٣٧﴾

۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي سگهوئي (اهڙن) باغن ۾ داخل ڪنداسين جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن هميشه سدائين رهڻ وارا آهن۔ (اهو) الله جو پڪو انجام آهي ۽ انجام ڏيڻ ۾ الله کان وڌيڪ سچو ڪير آهي؟ (۱۲۲). ۽ نڪي اوهان جي سڌن تي ۽ نڪي ڪتاب وارن جي سڌن تي (چوٽڪارو) آهي. جيڪو ڪا برائي ڪندو تنهنکي ان جي سزا ڏيبي ۽ الله کان سواءِ پاڻ لاءِ نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو مددگار لهندو (۱۲۳). ۽ جيڪي (ماڻهو) مرد يا عورت مؤمن ٿي چڱا ڪم ڪندا سي بهشت ۾ گهڙندا ۽ تر جيترو به ظلم نه ڪن (۱۲۴). ۽ دين جي اعتبار کان انهيءَ کان وڌيڪ چڱو ڪير آهي؟ جنهن پنهنجو منهن (پيشاني) الله لاءِ نوايو ۽ اهو چڱائي ڪندڙ آهي ۽ ابراهيم حنيف (هڪ طرفي) جي دين جي پيروي ڪئي اٿس ۽ الله ابراهيم کي (پنهنجو) خاص دوست بڻايو هو (۱۲۵). ۽ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جو آهي ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي گهيرو ڪندڙ آهي (۱۲۶). (اي پيغمبر!) زائفن بابت توکان پڇن ٿا۔ چؤ ته الله انهن بابت اوهان کي حڪم ڪري ٿو ۽ (پڻ) جيڪي اوهان کي (هن) ڪتاب ۾ (اڳ) پڙهي ٻڌايو ويو آهي سو انهن يتيم زالن بابت آهي جن کي سندن حق، جيڪو انهن لاءِ لازم ڪيو ويو سو نه ڏيندا آهيو ۽ کين پرڻجڻ جي خواهش ڪندا آهيو ۽ (پڻ) هيئن ٻارن بابت (سو اهو حڪم قائم آهي) ۽ يتيمن (جي حقن ادا ڪرڻ) لاءِ انصاف تي قائم رهو۔ ۽ اوهين جيڪا ڪا چڱائي ڪندؤ تنهن کي الله جائنڊڙ آهي (۱۲۷).

وَأِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأَحْضَرْتَ الْأَنْفُسَ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٣٨ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا
بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَبِيلُوا كُلُّ الْمِيلِ فَتَدْرُوهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تَصْلَحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
رَحِيمًا ١٣٩ وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ١٤٠ وَكَانَ
اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ١٤١ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
اتَّقُوا اللَّهَ ١٤٢ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ١٤٣ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ
وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ١٤٤ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ
أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ ١٤٥ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ
قَدِيرًا ١٤٦ مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ
ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ١٤٧ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ١٤٨

۽ جيڪڏهن ڪا زال پنهنجي مڙس جي بي پرواهيءَ يا منهن موڙڻ کان
 ڊڄي ته ٻئي ڄڻا پاڻ ۾ صلح ڪن (ڪنهن به قسم جو صلح) ته ٻنهي تي
 گناه نه آهي ۽ صلح ڀلو آهي ۽ نفس (ته) بخل جي آڏو ڪيا ويا آهن ۽
 جيڪڏهن اوهين ڇڱائي ڪندؤ ۽ پرهيزگار ٿيندؤ ته جيڪي ڪندا آهيو
 تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (١٢٨). ۽ اوهين زالن جي وچ ۾ ڪڏهن به
 برابري رکي نه سگهندؤ توثيڪ گهڻي ڪوشش ڪريو تنهن ڪري اوهين
 (هڪ پاسي اهڙو) سارو لاڙو نه لاڙو جو ٻيءَ کي لڙڪيل وانگر ڇڏيو ۽
 جيڪڏهن اوهين (پاڻ ۾) صلح ڪريو ۽ پرهيزگار ٿيو ته الله بخشڻهار
 مهربان آهي (١٢٩). ۽ جيڪڏهن ٻئي جدا ٿيندا ته الله پنهنجي فضل سان
 هر ڪنهن کي آسودو ڪندو ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو
 حڪمت وارو آهي (١٣٠). جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي
 سو الله جو آهي ۽ اوهان کان اڳ ڏنل ڪتاب وارن کي ۽ (هاڻي) خاص
 اوهان کي بيشڪ وصيت ڪئي اٿئون ته الله کان ڊڄو ۽ جيڪڏهن نه
 مڃيندؤ ته (سمجهو ته) جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو
 (خاص) الله جو آهي ۽ الله بي پرواه ساراهيل آهي (١٣١). ۽ جيڪي آسمانن
 ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جو آهي. ۽ الله ڀرجهلو بس
 آهي (١٣٢). اي انسانو! جيڪڏهن الله گهري ته اوهان کي فنا ڪري ڇڏي ۽
 بين کي پيدا ڪري ۽ الله انهيءَ (ڪم) تي وس وارو آهي (١٣٣).
 جيڪو دنيا ۾ (پنهنجن ڇڱائين جو) ثواب گهرندو آهي ته الله وٽ دنيا ۽
 آخرت جو ثواب آهي ۽ الله ٻڌندڙ ۽ ڏسندڙ آهي (١٣٤).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ
وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا
أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا
وَإِنْ تَلَوْا أَوْ نَعَزْضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ
عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا
بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ
أَرَادُوا كُفْرًا أَلَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرْ لَهُمْ وَلَا يَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾
بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ
الْكُفْرَيْنَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلِيبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ
الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ
أَنْ إِذَا سَأَلْتُمُ آيَاتِ اللَّهِ يَكْفُرْ بِهَا وَيَسْتَهْزِأَ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا
مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

اي ايمان وارو! انصاف تي قائم رهندڙ الله ڪارڻ شاهدي ڏيندڙ بڻجو
توڻيڪ اوهان کي پاڻ تي يا ماءُ پيءُ يا مٿن تي هجي، جيڪڏهن (اهو
ماڻهو جنهن تي حق ثابت ٿئي ٿو سو) آسودو هجي يا سڃو ته الله انهن تي
وڌيڪ مهربان آهي، پوءِ انصاف ڪرڻ ۾ سڌن جي پٺيان نه لڳو ۽
جيڪڏهن اوهين وچڙائي ڳالهائيندو يا منهن موڙيندو ته جيڪي ڪندا
آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (١٣٥). اي ايمان وارو! الله کي ۽ سندس
پيغمبر کي ۽ جيڪو ڪتاب پنهنجي پيغمبر تي لائين ۽ جيڪو ڪتاب
ڪانئس اڳ لائين تنهن کي (به) مڃيو ۽ جيڪو الله ۽ سندس ملائڪن ۽
سندس ڪتابن ۽ سندس پيغمبرن ۽ قيامت جي ڏينهن کي نه مڃيندو سو
بيشڪ وڏي ڀل ۾ ڀلو (١٣٦). جن ايمان آندو وري ڪفر ڪيائون وري
ايمان آندائون وري ڪفر ڪيائون وري ڪفر ۾ وڌندا ويا تن کي الله
ڪڏهن نه بخشيندو ۽ نڪي کين ڪا واٽ ڏيکاريندو (١٣٧). (اي پيغمبر!
انهن) منافقن کي (هيءَ) سڏ ڏي ته انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (١٣٨).
جيڪي مؤمنن کانسواءِ ڪافرن کي دوست ڪري وٺندا آهن انهن وٽان
مان چو گهرندا آهن؟ پوءِ يقيناً هيڪانندو مان الله جو ئي آهي (١٣٩). ۽
بيشڪ الله اوهان تي ڪتاب ۾ (هي حڪم) لائو آهي ته جڏهن (اوهين)
ٻڌو ته الله جي آيتن جو انڪار ڪيو وڃي ٿو ۽ مٿن ٺٺولي ڪئي وڃي ٿي
تڏهن (اوهين) ساڻن ايسين نه ويهو جيسين ٻي ڪنهن ڳالهه ۾ بحث (نه)
ڪن، اوهين انهيءَ مهل (جي ويهندو ته) انهن جهڙا ٿيندو چو ته الله منافقن
۽ ڪافرن سڀني کي دوزخ ۾ گڏ ڪندڙ آهي (١٤٠).

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا
 أَلَمْ تَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
 نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُم مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ فَاللَّهُ يُحْكُمُ بَيْنَكُمْ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ۖ
 إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ۖ وَإِذَا قَامُوا
 إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ
 اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۖ مُذَبِّذِينَ بَيْنَ ذَلِكَ ۖ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا
 إِلَى هَؤُلَاءِ ۖ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ سَبِيلًا ۖ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا اللَّهَ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ۖ
 إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ
 لَهُمْ نَصِيرًا ۖ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ
 وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ
 اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ
 إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ ۖ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۖ

أهي (منافق) اوهان جو انتظار ڪيندا آهن، پوءِ جيڪڏهن الله (جي پار) کان اوهان لاءِ ڪا سوڀ آهي ته چون ٿا ته (اسين) اوهان سان گڏ نه هئاسون ڇا؟ ۽ جيڪڏهن (سوڀ جو) پاڻو ڪافرن جو آهي ته ڪافرن کي چون ٿا ته اسين اوهان تي غالب نه آهيون ڇا؟ ۽ مؤمنن کان اوهان کي نه بچايوسون ڇا؟ پوءِ الله قيامت جي ڏينهن اوهان جي وچ ۾ نبيرو ڪندو ۽ الله ڪافرن لاءِ مؤمنن تي (غلبو جي ڪا) واٽ نه ڪندو (۱۴۱). منافق (پنهنجي پير ۾) الله کي دلبو ڏيندا آهن ۽ (حقيقت ڪري) الله کين دلبو ڏيندڙ آهي ۽ جڏهن نماز ڏانهن اُتندا آهن تڏهن آرسِي ٿي اُتندا آهن (رڳو) ماڻهن کي ڏيکاريندا آهن ۽ ٿورڙي کان سواءِ الله کي ياد نه ڪندا آهن (۱۴۲). نه هن ٽوليءَ ڏانهن آهن ۽ نڪي هن ٽوليءَ ڏانهن آهن انهيءَ وچ ۾ حيران آهن ۽ جنهن کي الله پلائيندو تنهن لاءِ ڪڏهن واٽ نه لهندين (۱۴۳). اي ايمان وارو! اوهين ڪافرن کي مؤمنن کان سواءِ دوست ڪري نه وٺو. پاڻ تي الله جو پڌرو الزام ثابت ڪرڻ گهرندا آهيو ڇا؟ (۱۴۴). بيشڪ منافق باه جي هيٺين طبقي ۾ هوندا، ۽ انهن جو مددگار ڪوئي نه لهندين (۱۴۵). پر جن توبه ڪئي ۽ پاڻ سڌاريو ۽ الله کي چنبڙي ورتو ۽ خالص الله جا حڪم مڃيا سي مؤمنن سان آهن ۽ الله مؤمنن کي وڏو اجر سگهو ڏيندو (۱۴۶). جيڪڏهن (سندس نعمتون ڄاڻي) شڪر ڪندو ۽ ايمان آڻيندو ته الله اوهان کي عذاب ڇا لاءِ ڪندو؟ ۽ الله (ته) قدر سڃاڻندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۴۷).

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ
 وَكَانَ اللَّهُ سَبِيحًا عَلِيمًا ﴿١٣٨﴾ إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ خَفَوْهُ أَوْ تَعَفَّوْا
 عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوقًا قَدِيرًا ﴿١٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
 بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ
 وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ
 يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٤٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَ
 اعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٤١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ
 رُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
 وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤٢﴾ يَسْأَلُ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزَّلَ
 عَلَيْهِمْ كِتَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَهُمْ ذَلِكَ
 فَقَالُوا أَرَنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْقَةُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا ثُمَّ
 اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
 ذَلِكَ وَاتَّيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٣﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ
 الطُّورَ بَيِّنَاتٍ لَهُمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا
 لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٤٤﴾

الله مظلوم کان سواءِ ٻئي ڪنهن جو (ڪنهن کي) وڌي سڌ (۽ کليل طرح) ٻيڙو ڳالهائڻ پسند نه ڪندو آهي ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۴۸). جيڪڏهن اوهين ڪا چڱائي پڌري (طرح) ڪندا آهيو يا اها لڪائي ڪندا آهيو يا (ڪنهن سان) مدائيءَ ڪرڻ کان تارو ڪندا آهيو ته بيشڪ الله معافي ڏيندڙ وس وارو آهي (۱۴۹). بيشڪ جيڪي الله ۽ سندس پيغمبرن کي نه مڃيندا آهن ۽ الله ۽ سندس پيغمبرن جي وچ ۾ فرق ڪرڻ گهرندا آهن ۽ چوندا آهن ته ڪن پيغمبرن کي مڃيون ٿا ۽ ڪن (پيغمبرن) کي نه ٿا مڃيون ۽ انهيءَ وچ ۾ ڪا ٻي واٽ وٺڻ گهرندا آهن (۱۵۰). اهي ئي پڪ ڪافر آهن، ۽ ڪافرن لاءِ خواري ڏيندڙ عذاب تيار ڪيو اٿئون (۱۵۱). ۽ جن الله ۽ سندس پيغمبرن کي مڃيو ۽ منجهائڻ ڪنهن هڪ جي وچ ۾ فرق نه ڪيو انهن کي الله سندن سگهو ڏيندو. ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۵۲). (اي پيغمبر!) ڪتاب وارا توکان سوال ٿا ڪن ته آسمان کان (هڪ ئي پيري) مٿن ڪتاب لاهين (ان جو خيال نه ڪر) ڇو ته ان کان (ٻه) وڏو موسيٰ کان سوال ڪيو هئائون جو چيائون ته اسان کي الله (اکين سان) چٽو ڏيکار. پوءِ سندن گناه سببان مٿن وڃ ڪري، وري پاڻ وٽ معجزن جي اچڻ کان پوءِ گابي کي (خدا ڪري) ورتائون پوءِ ان (سندن ڏوهه) کان معافي ڏني سون ۽ موسيٰ کي پڌرو غلبو ڏنسون (۱۵۳). ۽ کائنن انجاءِ وٺڻ لاءِ سندن مٿان (جبل) طور کڙو ڪيوسون ۽ کين چيوسون ته (شهر جي) دروازي کان سجدو ڪندڙ ٿي گهڙو ۽ کين (هيءَ به) فرمايوسون ته چنڇر (جي ڏينهن مڇي نه مارڻ جي حڪم ڪيل) ۾ حد کان نه لنگهو ۽ کائنن پڪو انجاءِ ورتوسون (۱۵۴).

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَقًّا وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ
فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ١٥٦ وَكَفَرُوا وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ١٥٧ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ
اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِمَّا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ
الظُّلُمِ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ١٥٨ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ١٥٩ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا الْيُومُنِينَ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ١٦٠ فَيُظْلَمُ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا
حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
كَثِيرًا ١٦١ وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ النَّاسِ
بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٦٢ لَكِنَّ
الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ
الْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ١٦٣

پوءِ سندن انجام ڀڄڻ ۽ الله جي آيتن کي سندن نه مڃڻ ۽ پيغمبرن کي سندن ناحق مارڻ (سببان سزا جوڳا ٿيا) ۽ سندن (انهيءَ) چوڻ سببان ته اسان جون دليون ڏيڪيل آهن (نه!) بلڪ الله سندن ڪفر سببان مٿن مهر هنئي آهي تنهن ڪري ٿورن کان سواءِ ايمان نه آڻيندا (۱۵۵). ۽ سندن ڪفر سببان ۽ مريم تي سندن وڏي بهتان چوڻ سببان (۱۵۶). ۽ سندن هن چوڻ سببان ته الله جي پيغمبر مسيح عيسيٰ پٽ مريم جي کي ڪُٺو اٿئون حالانڪه نڪي کيس ڪٺائون ۽ نڪي کيس سوري تي چاڙهيائون پر انهن کي شُبهي ۾ وڌو ويو آهي ۽ جن اُن بابت تڪرار ڪيو سي کانئس شڪ ۾ آهن. گمان کان سواءِ کين اُن جي ڪا پڪي ڄاڻ نه آهي. ۽ پڪ سان کيس نه ڪٺو اٿن (۱۵۷). بلڪ الله کيس پاڻ ڏانهن مٿي کڻي ورتو ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۱۵۸). ۽ ڪتاب وارن مان ڪوئي نه رهندو پر سندس موت کان اڳ (سڀئي) مٿس ضرور ايمان آڻيندا ۽ قيامت جي ڏينهن (عيسيٰ) مٿن شاهد هوندو (۱۵۹). پوءِ يهودين جي ظلم سببان (گهڻيون) سُنيون شيون جي انهن لاءِ حلال ڪيل هيون سي مٿن حرام ڪيون سون ۽ (پڻ) گهڻن (ماڻهن) کي الله جي واٽ کان سندن جهلڻ سببان (۱۶۰). ۽ پڻ سندن وياڄ وٺڻ سببان جو بيشڪ کانئس جهليا (بر) ويا هئا ۽ (پڻ) ماڻهن جي مالن کي سندن ناحق کائڻ سببان (گهڻيون) حلال شيون مٿن حرام ڪيون ويون ۽ انهن مان ڪافرن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب تيار ڪيو اٿئون (۱۶۱). پر منجهانئن علم ۾ پڪا ۽ مؤمن، جيڪي توڏانهن نازل ڪيو ويو تنهن کي ۽ جيڪي توکان اڳ نازل ڪيو ويو تنهن کي مڃيندا آهن ۽ نماز پڙهندڙ ۽ زڪوة ڏيندڙ ۽ الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندڙ آهن. انهن کي سگهوئي وڏو اجر ڏينداسون (۱۶۲).

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ
 وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
 وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ
 وَاتِّينَا دَاوُدَ زُبُورًا ۖ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ
 قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى
 تَكْلِيمًا ۖ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
 عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝
 لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَكُ
 يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ
 صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ۖ إِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ
 طَرِيقًا ۖ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ وَكَانَ ذَلِكَ
 عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۖ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ
 مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ۚ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

اسان توڏانهن (اهڙيءَ طرح) وحي ڪيو جهڙيءَ طرح نوح ڏانهن ۽ ڪانئس پوءِ (ٻين) پيغمبرن ڏانهن وحي ڪيو هوسون ۽ ابراهيم ۽ اسماعيل ۽ اسحاق ۽ يعقوب ۽ يعقوب جي اولاد ۽ عيسيٰ ۽ ايوب ۽ يونس ۽ هارون ۽ سليمان ڏانهن وحي ڪيوسون ۽ دائود کي زبور ڏنوسون (۱۶۳). ۽ ٻيا (گهڻا) پيغمبر آهن جن جو هن کان اڳ توکي بيان ٻڌايوسون ۽ (ٻيا گهڻا) پيغمبر آهن جن جو بيان توکي نه ٻڌايوسون ۽ الله موسيٰ سان گفتگو ڪئي (۱۶۴). پيغمبر خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ هن لاءِ آهن ته پيغمبرن (جي اچڻ) کان پوءِ ماڻهن جي ڪا حجت الله تي نه رهي ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۱۶۵). پر الله جيڪو (ڪتاب) توڏانهن لاءِ آهي تنهن لاءِ (پاڻ) شاهدي ٿو ڏئي ته اهو پنهنجي علم سان نازل ڪيو اٿس ۽ ملائڪ به شاهدي ٿا ڏين ۽ الله گواه ڪافي آهي (۱۶۶). جن انڪار ڪيو ۽ الله جي واٽ کان (ماڻهن کي) جهليو سي بيشڪ وڏي پُل ۾ پُلا (۱۶۷). بيشڪ جن انڪار ڪيو ۽ ظلم ڪندا رهيا ته الله (اهڙو) نه آهي جو کين بخشي ۽ نڪي (اهڙو) آهي جو کين (ٻي) ڪا (سڌي) واٽ ڏيکاري (۱۶۸). دوزخ جي واٽ کان سواءِ۔ منجهس سدائين رهڻ وارا آهن ۽ اهو الله تي سهنجو آهي (۱۶۹). اي انسانو! اوهان جي پالڻهار وٽان پيغمبر (محمد ﷺ) اوهان وٽ سچ وٺي آيو آهي تنهن ڪري مٿس ايمان آڻيو جو اوهان لاءِ چڱو آهي ۽ جيڪڏهن نه مڃيندؤ (ته اوهان جو نقصان آهي) ڇو ته جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله جو آهي ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۷۰).

يَا هَلْ الْكِتَابَ لَا تَعْلَمُونَ فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ
إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ
أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا
تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ ۚ إِنَّتَهُوَ خَيْرُ الْكَلِمَةِ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهُ وَاحِدٌ
سُبْحَنَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۚ لَنْ يَسْتَنْكَفَ الْمَسِيحُ أَنْ
يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكَفْ
عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمُ إِلَهُ جَمِيعًا ۚ فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَ
يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا
فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ
مِّنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ تَوْرًا مُبِينًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ
مِّنْهُ وَفَضْلٍ ۚ وَيَهْدِيهِمُ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۚ

اي ڪتاب وارو! پنهنجي دين ۾ حد کان نه لنگهو ۽ نڪي سچ کان سواءِ الله تي (ڪجهه ٻيو) چئو، عيسيٰ پٽ مريم جو الله جو پيغمبر ۽ سندس (خاص) حڪم (سان پيدا ڪيل) آهي، اهو مريم ڏانهن هلايائين ۽ سندس پار کان هڪ روح آهي تنهن ڪري الله ۽ سندس پيغمبرن کي مڃيو ۽ (اوهين) تي (خدا) نه چئو۔ (اهڙي چوڻ کان پاڻ کي) جهليو (اهو) اوهان لاءِ ڀلو آهي، رڳو هڪ الله کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي۔ پٽن جي هجڻ کان اهو پاڪ آهي۔ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو ان جو آهي ۽ الله سنڀاليندڙ ڪافي آهي (۱۷۱)۔ عيسيٰ الله جي ٻانهي هجڻ کان بنهه عار نه ڪندو آهي ۽ نڪي مقرب ملائڪ۔ ۽ جيڪو سندس ٻانهپ کان عار ڪندو ۽ وڏائي ڪندو تن سڀني کي (الله) پاڻ وٽ سگهوئي گڏ ڪندو (۱۷۲)۔ پوءِ جن ايمان آندو آهي ۽ چڱا ڪم ڪيا آهن تن کي سندن اجر پورو ڏيندو ۽ (بلڪ) پنهنجي فضل سان کين وڌيڪ ڏيندو ۽ جن (ٻانهي هجڻ کان) عار ڪيو ۽ وڏائي ڪئي تن کي ڏکوئيندڙ عذاب جي سزا ڏيندو ۽ الله کان سواءِ پنهنجو نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو مددگار لهندا (۱۷۳)۔ اي انسانو! بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي پالڻهار کان هڪ پڪي سنڌ آئي آهي ۽ اوهان ڏانهن چئو سوجهرو (قرآن) لاڻو سون (۱۷۴)۔ پوءِ جن الله کي مڃيو ۽ کيس چنڊڙي ورتو تن کي پنهنجي پاران ٻاجھ ۽ فضل هيٺ سگهو داخل ڪندو ۽ پاڻ ڏانهن کين سڌو رستو ڏيکاريندو (۱۷۵)۔

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلِمَةِ إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا
إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلْثَانُ مِمَّا
تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذِي كَرِمَ ثُلُ حِظِّ
الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٤٧

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ٥ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَيْعَةٌ
الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُبَدَّلُ عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ
يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ٦ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَاءِ اللَّهِ وَلَا
الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آيِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا
وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ
تَعْتَدُوا وَاتَّعَاوُنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوُنُوا عَلَى الْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٧

(اي پيغمبر! جنهن کي اولاد ۽ ماءُ پيءُ نه هجي تنهن جي ميراث بابت) توکان پڇن ٿا ڇو ته الله اهڙي ڪلاله (جي ميراث) بابت اوهان کي فتويٰ ٿو ڏئي. جيڪڏهن (ڪو اهڙو) مرد مري جنهن کي ڪو اولاد نه آهي (۽ نه ماءُ پيءُ) ۽ کيس هڪ پيٽل آهي ته جيڪي ڇڏيائين تنهن جو اڌ اُن لاءِ آهي، ۽ (جيڪڏهن اهڙي ڪا عورت مري وڃي ۽ پاءُ جيئرو اٿس ته) پاءُ سندس وارث آهي سو تڏهن جو کيس ڪو اولاد نه هجي. پوءِ جيڪڏهن ٻه پيٽل هجن ته جيڪي ڇڏيائين تنهن مان ٻنهي لاءِ ٻه ٽهايون آهن ۽ جيڪڏهن (وارث) پيٽرون ۽ ڀائر هجن ته مڙس (يعني پاءُ) لاءِ ٻن عورتن (پيٽرن) جي حصي جيترو آهي. الله اوهان لاءِ بيان ڪندو آهي ته متان (اوهين) گمراه ٿيو ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ کي جائز ڏنو آهي (۱۷۶).

سورة مائده مڪني آهي ۽ هيءُ هڪ سؤ
ويه آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اي ايمان وارو! (پنهنجن) انجمن کي پاڙيو. جيڪي اوهان تي پڙهيو تنهن کان سواءِ (ٻيا) چوپايا دور اوهان لاءِ حلال ڪيا ويا آهن پر اوهين احرام وارا ٿي شڪار کي حلال سمجهندڙ نه ٿيو. ڇو ته الله جيڪي گهرندو آهي سو حڪم ڪندو آهي (۱). اي ايمان وارو! (اوهين) نڪي الله جي عبادت جي نشانين جي بي تعظيمي ڪريو ۽ نڪي تعظيم واري مهيني جي ۽ نڪي (ڪعبي ڏانهن موڪليل) قربانيءَ (جي جانور) جي ۽ نڪي ڦاٽند (الله لاءِ) نذر ڪيلن جانورن جي ڳچين ۾ ٻڌلن پٽن) جي ۽ نڪي انهن ماڻهن جي (بي تعظيمي ڪريو) جيڪي پنهنجي پالڻهار جو فضل ۽ رضامندي گهرندڙ ٿي تعظيم واري گهر (بيت الله) ڏانهن پيا وڃن، ۽ جڏهن اوهين احرام کوليو تڏهن (پلي) شڪار ڪريو ۽ اوهان کي انهن ماڻهن جي دشمني جن اوهان کي تعظيم واري مسجد (حرام) کان جهليو هن ڳالهه جو سبب نه ٿئي جو (اوهين) حد کان لنگهو. ۽ چڱائيءَ ۽ پرهيزگاريءَ تي هڪٻئي سان تعاون ڪريو ۽ گناه ۽ زيادتي تي هڪ ٻئي سان تعاون نه ڪريو ۽ الله کان ڊڄو ڇو ته الله سخت عذاب ڪرڻ وارو آهي (۲).

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلَ لِغَيْرِ
 اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا
 أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا ذُحِرَ عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْقُسُوا
 بِالْأَزْلَامِ ذِكْرُكُمْ فَسُقُ الْيَوْمَ بِسِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
 فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ
 عَلَيْكُمْ نِعَمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
 مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ^(٣) يَسْأَلُونَكَ
 مَاذَا حَلَلَ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ
 مُكَلَّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ
 وَادْكُرُوا السَّمَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ^(٤)
 الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَلٌ
 لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَلٌ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ
 مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ
 مُحْصِينَ غَيْرِ مُسْفِحِينَ وَلَا مُمْتَخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
 بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخُسْرَيْنِ^(٥)

اوهان تي حرام ڪجي ٿو مثل جانور ۽ (سير جو) رت ۽ سوئر جو ماس ۽ جنهن شيءِ کي الله جي نالي کان سواءِ ٻئي جي نالي سان سڏيو وڃي (يعني الله کان سواءِ ٻئي جي نالي مڃتا ڪيل هجي) ۽ گهڻو ڏيئي ماري ۽ ڌڪ سان مثل ۽ ڪرڻ سان مثل ۽ ڍور جي اُڪل سان مثل (حرام ڪجي ٿو) ۽ جيڪو (جانور ڪنهن) ڦاڙيندڙ کاڌو (سو به) پر جنهن کي (مرڻ کان اڳ) ذبح ڪيو (سو حرام نه آهي) ۽ جو (جانور) آستانن تي ذبح ڪجي (سو به حرام ڪجي ٿو) ۽ اوهان جو تيرن سان وراهڻ (به) آهي (مڙئي) گناهه جا ڪم آهن. اڄ ڪافر اوهان جي دين کان نااُميد ٿيا تنهن ڪري کائنن نه ڊڄو ۽ مون کان ڊڄو. اڄ اوهان جو دين اوهان لاءِ ڪامل ڪيم ۽ اوهان تي پنهنجي نعمت پوري ڪيم ۽ اوهان لاءِ دين اسلام پسند ڪيم پوءِ جيڪو گناهه ڏانهن نه لاڙو ڪندڙ ٿي بک ۾ لاچار ٿئي (۽ مٿين حرام شين مان ڪجهه کائي ته روا آهي) چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۳). (اي پيغمبر!) توکان پڇن ٿا ته انهن لاءِ ڪهڙيون شيون حلال ڪيون ويون آهن. چؤ ته اوهان لاءِ (سڀ) سُنڀون (شيون) حلال ڪيون ويون آهن ۽ (اُهو شڪار به حلال آهي) جيڪي شڪاري جانورن کي شڪار سڀڪاريندڙ ٿي (اوهان) سڀڪاريو آهي (يعني) جيڪي الله (شڪار ڪرڻ جو دستور) اوهان کي سڀڪاريو تنهن مان انهن کي سڀڪاريو هجي ته جيڪو (شڪار آهي) اوهان لاءِ جهلين تنهن مان کائو ۽ اُن (جانور کي بچڻ مهل) تي الله جو نالو (يعني بسم الله الله اڪبر) چئو ۽ الله کان ڊڄو چو ته الله ست حساب وٺندڙ آهي (۴). اڄ اوهان لاءِ سُنڀون شيون حلال ڪيون ويون آهن. ۽ ڪتاب وارن جو طعام (به) اوهان لاءِ حلال آهي ۽ اوهان جو طعام انهن لاءِ حلال آهي ۽ (پڻ) پاڪ دامنيون مؤمنياڻيون ۽ جن کي اوهان کان اڳ ڪتاب ڏنو ويو تن مان پاڪ دامنيون جڏهن ڀرڻو ڪندڙ. نه زنا ڪندڙ ۽ نه گجهي آشنائي رکندڙ. ٿي کين سندن ڪابين ڏيو (ته حلال ڪيون ويون) ۽ جيڪو ايمان (يعني انهن حڪمن مڃڻ) جو انڪار ڪندو تنهن جو ڪيو ڪمايو بيشڪ ناس ٿي ويو ۽ اُهو آخرت ۾ خساري وارن مان آهي (۵).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ
إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ
مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
أَوْ لَسْتُمْ بِالنِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا
طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ
لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهَّرَكُمْ وَ
لِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ④ وَاذْكُرُوا
نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاتَّقُمُ بِهِ إِذْ
قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ⑤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ
شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ عَلَى
أَلَّا تَعْدِلُوا إِعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑥ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ⑦ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑧

اي ايمان وارو! جڏهن اوهين نماز لاءِ اُتو تڏهن پنهنجن منهن ڪي ۽ پنهنجن هٿن ڪي نونئين تائين ڌوئو ۽ پنهنجن مٿن ڪي مسح ڪريو ۽ پنهنجن پيرن ڪي پيڏين تائين (ڌوئو) - ۽ جيڪڏهن اوهين جُنبي (يعني مٿي ميرا) هجو ته پاڪ ٿيو (يعني تڙ ڪريو) - ۽ جيڪڏهن بيمار هجو يا مسافريءَ تي (هجو) يا اوهان منجهان ڪوئي پاڻخانہ مان اچي يا اوهين زالن ڪي ويجهو ويا هجو پوءِ اوهين پاڻي نه لهو ته پاڪ مٿيءَ سان تيمم ڪريو پوءِ پنهنجن منهن ڪي ۽ پنهنجن هٿن ڪي منجهانئس مسح ڪريو ۽ الله اوهان تي ڪا تنگي نه گهرندو آهي پر گهرندو آهي ته اوهان ڪي پاڪ ڪري ۽ اوهان تي پنهنجي نعمت پوري ڪري ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (٦). ۽ الله جي نعمت جا اوهان تي آهي سا ياد ڪريو ۽ سندس اهو انجام جيڪو اوهان سان پڪيءَ طرح ڪيائين تنهن ڪي (ب ياد ڪريو) جڏهن اوهان چيو ته بتوسون ۽ مڃيوسون (تڏهن وري نه ڦرو) ۽ الله کان ڊڄو - ڇو ته الله سينن وارو (پيد) ڄاڻندڙ آهي (٧). اي ايمان وارو! الله لڳ بيهڪ وٺندڙ ٿي انصاف سان شاهدي ڏيندڙ ٿيو ۽ ڪنهن قوم جي دشمني اوهان ڪي اوهان جي بي انصافي ڪرڻ تي نه چڪي - انصاف ڪريو، اهو پرهيزگاري ڪي ڏاڍو ويجهو آهي ۽ الله کان ڊڄو - ڇو ته جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (٨). جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن سان الله وعدو ڪيو آهي ته انهن لاءِ بخشش ۽ وڏو اجر آهي (٩).

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ ١٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ
 عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
 فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُؤْمِنُونَ ١١ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
 وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ
 لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ
 بِرُسُلِي وَعَزَرْتُمْ أَوْهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
 لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ
 فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ١٢ فَبِمَا نَقُضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ
 لَعْنَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ
 عَنْ مَوَاضِعِهِ ۖ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ ۖ وَلَا تَزَالُ
 تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ
 فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ١٣

۽ جن کفر ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو آهي دوزخي آهن (۱۰). اي ايمان وارو! الله جي نعمت جا اوهان تي آهي سا ياد ڪريو جڏهن هڪ قوم پنهنجن هٿن کي اوهان ڏانهن (ويڙه لاءِ) ڊگهي ڪرڻ جو ارادو ڪيو تڏهن سندن هٿ اوهان کان جهليائين ۽ الله کان ڊجو ۽ مؤمنن کي الله تي ئي ڀروسو ڪرڻ جڳائي (۱۱). ۽ الله بني اسرائيل کان بيشڪ انجام ورتو ۽ منجهن ٻارهن سردار مقرر ڪياسون ۽ الله چيو ته بيشڪ آءُ اوهان سان ساڻ آهيان. جيڪڏهن نماز پڙهيو ۽ زڪوة ڏنو ۽ منهنجن پيغمبرن کي مڃيو ۽ کين مدد ڪيو ۽ الله کي چڱو قرض ڏنو ته اوهان جون مديون اوهان کان ضرور مٽيندس ۽ اوهان کي اهڙن باغن ۾ ضرور داخل ڪندس جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، سو وري هن کان پوءِ اوهان مان جيڪو ڪافر ٿيندو سو بيشڪ سڌيءَ وات کان ڀلو (۱۲). پوءِ سندن انجام ڀڄڻ سببان مٿن لعنت ڪئي سون ۽ سندن دين کي سخت ڪيوسون، (اهي توريت ۾ ڪن) لفظن کي پنهنجين جاين کان بدلائين ٿا ۽ جيڪا نصيحت ڪئي ويئي هين تنهن مان ڪجهه حصو وساريائون ۽ منجهانئن ٿورڙن کان سواءِ انهن (سڀني) جي (هڪ نه ٻيءَ) خيانت تي هميشه واقف ٿيندو رهندين تنهنڪري کين معاف ڪر ۽ مڙي وڃ. ڇو ته الله پلارن کي دوست رکندو آهي (۱۳).

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ
فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ وَسَوْفَ
يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٣﴾ يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ
كَثِيرٍ ۖ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ
مُبِينٌ ﴿١٤﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ
سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٥﴾ لَقَدْ
كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَن يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يُخْلُقُ
مَا يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦﴾

۽ جيڪي چون ٿا ته اسين نصاري آهيون تن کان (ٻ) سندن انجام ورتوسون پوءِ جيڪا نصيحت ڪئي ويئي هين تنهن مان (ڪجهه) ڀاڱو وساريائون انهي ڪري سندن وچ ۾ دشمني ۽ ساڙ قيامت جي ڏينهن تائين وڌوسون ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن جي الله کين سگهو سڏ ڏيندو (١٤). اي ڪتاب وارو! بيشڪ اسان جو پيغمبر (محمد ﷺ) اوهان وٽ آيو اوهين (الله جي) ڪتاب مان جيڪي لکائيندا هيئ تن مان گهڻيون (ڳالهيون) اوهان کي بيان ڪري ٿو ۽ گهڻين (ڳالهن) کان تارو ڪري ٿو. بيشڪ اوهان وٽ الله وٽان نور ۽ پڌرو ڪتاب (قرآن) آيو آهي (١٥). انهيءَ جي سببان الله انهن کي سڌو رستو ڏيکاريندو آهي جيڪي سلامتي جي واٽن ڏانهن سندس راضيو ڳولين ۽ کين اونهائين مان سوجهري ڏانهن پنهنجي حڪم سان ٻاهر ڪڍي ٿو ۽ کين سڌيءَ واٽ ڏانهن رستو ڏيکاري ٿو (١٦). جن چيو ته پڪ الله پاڻ مسيح پٽ مريم جو آهي سي بيشڪ ڪافر ٿيا. (اي پيغمبر!) چؤ ته جيڪڏهن الله عيسيٰ پٽ مريم جي کي ۽ سندس ماءُ کي ۽ جيڪي سڀئي زمين ۾ آهن تن کي ناس ڪرڻ گهري ته ڪير الله کان انهن کي بچائي سگهندو؟ ۽ آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي تنهن جي بادشاهي الله جي آهي. جيڪي گهري ٿو سو پيدا ڪري ٿو ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (١٧).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ فَلِمَ
يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا
يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ
وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ ۗ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٩﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُم مَّا
لَمْ يُوْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾ يَقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ
الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ
فَتَنْقَلِبُوا خَائِرِينَ ﴿٢١﴾ قَالُوا يَبُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ﴿٢٢﴾
وَأَنَّا لَنَبْدُخُلَاهَا حَتَّى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا
فَأَنَّا دَٰخِلُونَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَجُلَيْنِ مَنِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُمُ
غُلَبُونَ هَ ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنَّ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾

يهودي ۽ نصاري چوندا آهن ته اسين الله جا پٽ ۽ سندس پيارا آهيون (اي پيغمبر کين) چو ته پوءِ توهانجي گناهن سببان چو عذاب ڪندو اٿو؟ بلڪ اوهين به انهيءَ جنس مان ماڻهو آهيو جيڪي خلقيائين- جنهن کي وڻيس (تنهن کي) بخشي ۽ جنهن کي وڻيس (تنهن کي) عذاب ڪري ۽ آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي سندن وچ ۾ آهي تنهن جي بادشاهي الله جي آهي ۽ ڏانهن موٽڻ آهي (١٨). اي ڪتاب وارو! بيشڪ اوهان وٽ اسان جو پيغمبر اهڙي وقت ۾ آيو جو (ڪجهه وقت تائين) پيغمبرن جو اچڻ بند ٿي چڪو هو اوهان تي بيان ڪري ٿو. متان چئو ته نڪو خوشخبري ڏيندڙ ۽ نڪو ڊيچاريندڙ اسان وٽ آيو (هاڻو!) انهيءَ ڪري بيشڪ اوهان وٽ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ آيو آهي ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (١٩). ۽ (ياد ڪر) جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم کي چيو ته اي منهنجي قوم! پاڻ تي الله جي نعمت ياد ڪريو جو اوهان ۾ پيغمبر مقرر ڪيائين ۽ اوهان کي بادشاهه ڪيائين ۽ اوهان کي آهي (نعمتون) ڏنائين جي جهانن وارن مان ڪنهن کي (به) نه ڏنائين (٢٠). اي منهنجي قوم! پاڪ زمين ۾ گهڙو جا الله اوهان لاءِ نهرائي آهي ۽ پوئتي نه ڦرو نه ته ڦري خساري وارا ٿيندؤ (٢١). چيائون ته اي موسيٰ! بيشڪ اتي ڏاڍي زور واري قوم آهي ۽ اسين منجهس ايسين ڪڏهن نه گهڙنداسون جيسين آهي منجهائس (نه) نڪرن پوءِ جيڪڏهن آهي اُتان نڪرن ته اسين گهڙڻ وارا آهيون (٢٢). جيڪي الله کان ڊڄندا هئا تن مان به ڄاڻان جن تي الله نعمتون نازل ڪيون هيون چوڻ لڳا ته در کان مٿن (حملو ڪري) گهڙو پوءِ جڏهن در کان لنگهيو تڏهن اوهين پڪ غالب آهيو ۽ جيڪڏهن مؤمن آهيو ته ۽ الله تي ڀروسو ڪريو (٢٣).

قَالُوا يَهُوسَى ابْنُ مَرْيَمَ نَدَّخُلْهَا أَبَدًا تِثَابًا لَهَا فَاذْهَبْ
 أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢١﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
 الْفَاسِقِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
 يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٣﴾
 وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ
 مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ
 إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ
 لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ بِإِيدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَنَّكَ إِنِّي أَخَافُ
 اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٥﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوَا بَيْنَهُمَا
 إِثْمًا فَتَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٦﴾
 فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٧﴾
 فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِثُ
 سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يُوَيْلَتِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا
 الْغُرَابِ فَأُوَارِثَ سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٢٨﴾

چيائون ته اي موسيٰ! بيشڪ اسين اصلي ڪڏهن منجهس نه گهڙنداسون جيسين اُهي منجهس رهندا تنهن ڪري تون ۽ تنهنجو رب وڃو پوءِ وڙهو بيشڪ اسين هتي (ئي) ويٺا آهيون (٢٤). موسيٰ چيو ته اي منهنجا ڀالڻهار! آءٌ پنهنجي سرَ ۽ پنهنجي ڀاءُ کان سواءِ (بئي) ڪنهن تي اختيار نه ٿو رکان تنهن ڪري اسان جي ۽ بي فرمان قوم جي وچ ۾ جدائي ڪر! (٢٥). (الله) چيو ته اُها (پاڪ زمين) چاليه وره مٿن حرام ڪئي وئي آهي. زمين (يعني بريت) ۾ حيران پريشان رهندا- تنهنڪري بي فرمان قوم تي ڏک نه ڪر (٢٦). (اي پيغمبر!) آدم جي ٻن پٽن (هابيل ۽ قابيل) جي خبر کين سچيءَ طرح پڙهي ٻڌاءِ- جڏهن ٻنهي (هڪ هڪ) قرباني نذر ڪئي تڏهن ٻنهي مان هڪڙي جي قبول ڪئي ويئي ۽ ٻئي جي قبول نه ڪئي ويئي- (قابيل) چيو ته ضرور ماريندوسانته- (هابيل) چيو ته الله رڳو پرهيزگارن جي (قرباني) قبول ڪندو آهي (٢٧). جيڪڏهن پنهنجو هٿ منهنجي مارڻ لاءِ مون ڏانهن ڊگهو ڪندين ته آءٌ پنهنجو هٿ توڏانهن ڪڏهن به ڊگهو نه ڪندس ته توکي ماريان، چو ته آءٌ جهانن جي ڀالڻهار کان ڊڄان ٿو (٢٨). منهنجو ارادو آهي ته منهنجو گناه ۽ پنهنجو گناه تون ڪئين ته دوزخين مان ٿئين، ۽ ظالمن جي اها سزا آهي (٢٩). پوءِ سندس دل کيس سندس ڀاءُ جي ڪهڻ تي آماده ڪيو پوءِ کيس ڪٿائين پوءِ خساري وارن مان ٿيو (٣٠). پوءِ الله هڪ ڪانو کي موڪليو جنهن زمين ۾ هن لاءِ کوٽيو ٿي ته کيس ڏيکاري ته پنهنجي ڀاءُ جي لاشي کي ڪيئن لڪائي- (ڪانو کي ڏسي) چيائين ته مون لاءِ ارمان آهي! ته ڇو منجهيس؟ جي آءٌ هن ڪانو جهڙو هجان ها ته (ٻه) پنهنجي ڀاءُ جو لاشو لڪايان ها! پوءِ پشيمانن مان ٿيو (٣١).

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ
 قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ
 النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا
 وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ
 ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾ إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ
 يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ
 يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَ
 لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا
 مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
 إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْوَاقِنَّ لَهُمْ مَسَافِي
 الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لِيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ
 يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

انهيء ڪري بني اسرائيلن تي لازم ڪيوسون ته جيڪو ڪنهن جان جي عوض يا زمين ۾ فساد وجهڻ (واري) کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي ڪهنڊو تنهن جڻڪ مڙني ماڻهن کي ڪٽو ۽ جنهن ان کي بچايو تنهن جڻڪ مڙني ماڻهن کي بچايو ۽ بيشڪ اسان جا (گهڻا) پيغمبر چئن معجزن سان وڻن آيا وري ان کان پوءِ منجهانئن گهڻا ملڪ ۾ حد کان لنگهندڙ ٿيا (٣٢). جيڪي الله ۽ سندس پيغمبر سان وڙهندا ۽ ملڪ ۾ فساد (وجهڻ) لاءِ ڪوشش ڪندا تن جي سزا هن کان سواءِ (هي ڪا) نه آهي ته ڪُهجين يا سوريءَ چاڙهجين يا سندن هٿ ۽ سندن پير اُٻتر سبتڙ وڍجن يا ديس نڪالي ڏجين. دنيا ۾ انهن لاءِ اها خواري آهي ۽ آخرت ۾ انهن لاءِ وڏو عذاب آهي (٣٣). پر جن اوهان جي قابو پوڻ کان اڳ توبه ڪئي، پوءِ ڄاڻو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (٣٤). اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ ڏانهس وسيلو ڳوليو (يعني پنهنجي نيڪ عملن جي وسيلي الله تعاليٰ ڏي ويجهڻ ٿيو) ۽ سندس واٽ ۾ ڪوشش ڪريو ته مان اوهين ڪامياب ٿيو (٣٥). بيشڪ جن ڪفر ڪيو تن کي جيڪي زمين ۾ آهي سو مڙني جيڪڏهن هجي ۽ ان جيترو پيو به گڏ (هجين) اهو قيامت جي ڏينهن جي عذاب کان (بچاءُ لاءِ) عوض ڏين ته کائنن قبول نه ڪبو ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (٣٦).

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ
مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٢٤ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا
أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ٢٥ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ
يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٢٦ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ
مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٧ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا
يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا
أَمْنًا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ
هَادُوا أَتَمَّعْنَاهُمْ لِكُدِّبَ سَمْعُهُمْ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ
يَأْنُوكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ
إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا
وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ
فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ ٢٨ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٢٩

باه مان نڪرڻ گهرندا ۽ (حقيقت ڪري) منجهانئس اُهي نڪرڻ وارا نه آهن ۽ اُنهن لاءِ سدائين جو عذاب آهي (٣٧). ۽ چور (مرد) ۽ چور (عورت) اُنهن جا هٿ سندن ڪئي سببان سزا لاءِ وڌيو الله (جي پار) کان اهو عذاب آهي. ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (٣٨). پوءِ جنهن پنهنجي ڪيل (قصور) کان بعد توبه ڪئي ۽ چڱا ڪم ڪيا تنهن تي الله (هاجھ سان) موٽندو. ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (٣٩). (اي پيغمبر!) معلوم نه اٿيئي ڇا؟ ته آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي الله جي آهي جنهن کي وٽيس تنهن کي عذاب ڪري جنهن کي وٽيس تنهن کي بخشي. ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (٤٠). اي پيغمبر! (اُنهن جو حال) توکي غمگين نه ڪري جيڪي ڪفر ۾ ڪاهي پوندا آهن اهڙن (ماڻهن) مان جو پنهنجن واتن سان چوندا آهن ته ايمان آندوسون ۽ سندن دلي ايمان نه آندو آهي، ۽ (پڻ) يهودين مان، جو ڏاڍا ڪوڙ ٻڌندڙ (يعني قبوليندڙ) آهن، ٻي قوم (ڪافرن) لاءِ جي اڃان تو وٽ نه آيا آهن جاسوسي ڪندڙ آهن. ڪن ڳالهين کي پنهنجن (صحيح) هنڌن تي هجڻ کان پوءِ بدلائيندا آهن، (ماڻهن کي) چوندا آهن ته جيڪڏهن هيءُ (حڪم) ڏنو وڃي ته اهو قبول ڪجو ۽ جيڪڏهن اهو نه ڏنو وڃي ته پري ٽڄو. ۽ الله جنهن جي گمراه ڪرڻ جو ارادو ڪندو آهي تنهن لاءِ الله (جي پار) کان (هدايت ڪرڻ جو) ڪجهه اختيار نه اٿيئي. اُهي (اهڙا) آهن جو اُنهن جي دلي ايمان ڪي الله پاڪ ڪرڻ نه گهرندو آهي. دنيا ۾ اُنهن لاءِ خواري آهي ۽ آخرت ۾ اُنهن لاءِ وڏو عذاب آهي (٤١).

سَمِعُونَ لِلْكَذِبِ أَكْثُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُمْ
بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ
شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْقَاسِطِينَ ﴿٣٢﴾ وَكَيْفَ يُحْكِمُوكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا
حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يُحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَ
الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ
اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنَ
وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٤﴾ وَكُتِبْنَا عَلَيْهِمْ
فِيهَا أَنْ النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنُ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفُ
بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنُ بِالْأُذُنِ وَالسِّنُّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحُ
قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ ﴿٣٥﴾ وَمَنْ
لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٦﴾

ڪوڙين (ڳالهين) جا ٻڌندڙ آهن حرام (جو مال) کائيندڙ آهن۔ پوءِ جيڪڏهن تو وٽ اچن ته سندن (تڪرارن جي) وچ ۾ فيصلو ڪري ڪاٺن منهن موڙ، ۽ جيڪڏهن ڪاٺن منهن موڙين ته توکي ڪجهه نقصان رسائي نه سگهندا ۽ جيڪڏهن نبيرو ڪرين ته سندن وچ ۾ انصاف سان فيصلو ڪر۔ ڇو ته الله انصاف ڪندڙن کي دوست رکندو آهي (٤٢) . ۽ ڪيئن توکان هن حالت ۾ فيصلو ڪرائيندا؟ جو وٽن توريت آهي ان ۾ الله جو حڪم آهي وري ان کان پوءِ ڦري ويندا آهن۔ ۽ اهي مؤمن نه آهن (٤٣) . بيشڪ اسان توريت لاءِ آهي منجهس هدايت ۽ نور آهي، فرمانبردار پيغمبرن ۽ الله وارن ۽ (يهودي) عالمن ان (توريت) سان يهودين لاءِ فيصلو ڪيو آهي (يعني) انهيءَ سان جيڪي الله جي ڪتاب مان ياد ڪرايو وين ۽ مٿس شاهد هئا، پوءِ (ڪين اسان سمجهايو هو ته) ماڻهن کان نه ڊڄو ۽ مون کان ڊڄو ۽ منهنجي آيتن کي ٿوري مله سان نه وڪڻو۔ ۽ جيڪي الله لاءِ آهي تنهن سان جيڪي حڪم نه ڪندا سي ئي ڪافر آهن (٤٤) . ۽ انهن (يهودين) تي توريت ۾ لازم ڪيوسون ته ماڻهو جو عوض ماڻهو ۽ اک جو عوض اک ۽ نڪ جو عوض نڪ ۽ ڪن جو عوض ڪن ۽ ڏند جو عوض ڏند ۽ ڦٽ جو عوض اوترو ڦٽ آهي۔ پوءِ جيڪو ان کي بخشيندو تنهن لاءِ اهو (بخشڻ سندس گناهه جو) ڪفارو آهي ۽ جيڪي الله لاءِ آهي تنهن سان جيڪي حڪم نه ڪندا سي ئي ظالم آهن (٤٥) .

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ ۚ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ
مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ۖ وَلِيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ ۖ وَمَنْ
لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۖ وَأَنزَلْنَا
إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ
وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً
وَمِنْهَا جَاوِزًا ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَكُمْ
فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۗ وَأِنْ أَحْكَمُ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا
أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ
بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ۖ أَفَحُكْمُ
الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۚ

۽ انهن (پيغمبرن) جي طريقي تي عيسيٰ پٽ مريم جي ڪي پوڻان موڪليو
 سون جو جيڪو کانئس اڳ (توريت) هو تنهن جو سڄو ڪندڙ هو ۽ کيس
 انجيل ڏنوسون جنهن ۾ هدايت ۽ نور آهي ۽ توريت جيڪو کانئس اڳ هو
 تنهن جو سڄو ڪندڙ ۽ پرهيزگارن لاءِ هدايت ۽ نصيحت هو (٤٦). ۽
 انجيل وارن کي جڳائي ته جيڪي الله منجهس لائون تنهن سان فيصلو ڪن-
 ۽ جيڪي الله لائون تنهن موجب جيڪي فيصلو نه ڪندا سي ئي بي دين
 آهن (٤٧). ۽ (اي پيغمبر!) تو ڏانهن سڃاڻيءَ سان ڪتاب لائون
 جيڪي ڪتاب کانئس اڳ آهن تن جو سڄو ڪندڙ ۽ مٿن نگهبان آهي
 تنهنڪري جيڪي الله لائون آهي تنهن موجب سندن وچ ۾ حڪم ڪر ۽
 جيڪو حق تو وٽ آيو آهي تنهن کان مٿي سندن سڌن جي تابعداري نه
 ڪر- اوهان مان هر ڪنهن ٽوليءَ لاءِ شريعت ۽ (هڪ سنئين) واٽ مقرر
 ڪئي سون- ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته اوهان مڙني کي هڪ ٽولي
 ڪري ها پر (گهريائين) ته جيڪي اوهان کي ڏنائين تنهن ۾ اوهان کي
 پرکي تنهن ڪري چڱاين ڏانهن اڳرائي ڪريو- اوهان مڙني جو الله ڏانهن
 موٽڻ آهي پوءِ جنهن (ڳالهه) بابت اوهين تڪرار ڪندڙ هيئو تنهن جي
 فيصلي جي اوهان کي خبر ڏيندو (٤٨). ۽ (وري به توکي حڪم ٿو
 ڪجي) ته جيڪي الله لائون آهي تنهن سان سندن وچ ۾ حڪم ڪر ۽
 سندن سڌن جي تابعداري نه ڪر ۽ انهن کان بچندو ره ته جيڪي الله تو
 ڏانهن لائون آهي تنهن جي ڪنهن (حڪم) کان متان توکي ٿيڙين- پوءِ
 جيڪڏهن ڦرن ته ڄاڻ ته الله سندن ڪن گناهن سببان کين عذاب پهچائڻ
 گهرندو آهي- ۽ ماڻهن مان گهڻا بي دين آهن (٤٩). اڃان جاهليت وارو
 حڪم گهرندا آهن ڇا؟ ۽ (ڪتاب الاهي تي) يقين ڪندڙ قوم لاءِ
 حڪم ڪرڻ ۾ الله کان وڌيڪ ڪير چڱو آهي؟ (٥٠).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ط
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥١ فَتَرَى الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ
تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ وَأَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ
فَيُصِيبُكُمْ أَوْ يَآسِرُكُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ نِدْمِمْ ٥٢ وَيَقُولُ الَّذِينَ
آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ
لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبِرُوا خَيْرَ رٍ ٥٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ
يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ز
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٥٤ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ٥٥ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ٥٦

اي مؤمنو! يهودين ۽ نصارن کي دوست ڪري نه وٺو۔ انهن مان هڪڙا
 ٻين جا دوست آهن۔ ۽ اوهان منجهان جيڪو کين دوست ڪري وٺندو
 سو بيشڪ منجهانن آهي۔ چو ته الله ظالم ٿوليءَ کي سڌو رستو نه
 ڏيکاريندو آهي (٥١)۔ پوءِ جن جي دلين ۾ (منافقيءَ جي) بيماري آهي تن
 کي ڏسين ٿو ته انهن (يهودين ۽ نصارن جي دوستيءَ) ۾ ڊوڙندا ويندا آهن
 چوندا آهن ته پاڻ تي زماني جي ڦيري پهچڻ کان ڊڄون ٿا پوءِ ستت ئي الله
 فتح يا ٻيو حڪم پاڻ وٽان موڪليندو پوءِ پنهنجين دلين ۾ جيڪي
 لڪائيندا آهن تنهن تي پشيمان ٿيندا (٥٢)۔ ۽ (قيامت ۾) مؤمن چوندا ته
 هي آهي آهي ڇا؟ جي (دنيا ۾) الله جا وڏا وڏا قسم ڪندا هئا ته اسين
 اوهان سان آهيون (اڄ منافقيءَ سببان) سندن (سڀ) ڪئي ڪمائي ناس
 ٿي پوءِ (آهي) خساري وارا ٿيا (٥٣)۔ اي مؤمنو! اوهان منجهان جيڪو
 پنهنجي دين کان ڦرندو ته سگهوئي الله اهڙي قوم کي پيدا ڪندو جن کي
 (پاڻ) دوست رکندو ۽ آهي کيس دوست رکندا آهي مؤمنن سان نورث
 ڪندڙ ۽ ڪافرن کي عزت ڏيکاريندڙ هوندا الله جي واٽ ۾ جهاد ڪندا ۽
 ڪنهن ملامت ڪندڙ جي ملامت کان نه ڊڄندا۔ اهو الله جو فضل آهي
 جنهن کي وٺيس تنهن کي ڏيندو آهي۔ ۽ الله ڪشادي فضل وارو ڄاڻندڙ
 آهي (٥٤)۔ (اي مؤمنو!) الله ۽ سندس پيغمبر ۽ انهن مؤمنن کان سواءِ اوهان
 جو ڪو دوست نه آهي جيڪي نماز پڙهندا آهن ۽ زڪوة ڏيندا آهن ۽
 آهي رکوع ڪندڙ آهن (٥٥)۔ ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر ۽ مؤمنن
 کي دوست ڪري وٺندو (سو غالب ٿيندو) چو ته الله جي ٽولي ئي غالب
 آهي (٥٦)۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ
هُزُؤًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ
وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾ وَ
إِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُؤًا وَلَعِبًا ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٥﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِبُونَ
مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلُ ۖ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾ قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَٰلِكَ
مَثُوبَةٌ عِندَ اللَّهِ مَنْ لَّعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ
مِنْهُمْ الْقِرَادَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتِ ۚ أُولَٰئِكَ شَرٌّ
مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا
آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۖ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٥٨﴾ وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسَارِعُونَ
فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ السَّحْتِ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾ لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبُّنِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنِ
قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السَّحْتِ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٠﴾

اي ايمان وارو! جن کي اوهان کان اڳ ڪتاب ڏنو ويو تن منجهان جن پنهنجي دين کي مزاک ۽ راند بڻايو آهي تن کي ۽ ڪافرن کي دوست نه بڻايو، ۽ جيڪڏهن مؤمن آهيو ته الله کان ڊڄو (٥٧). ۽ جڏهن (اوهين) نماز لاءِ ٻانگ ڏيندا آهيو (تڏهن آهي) اُن کي مزاک ۽ راند پائيندا آهن اهو هن سببان آهي جو اِي بي سمجھ قوم آهن (٥٨). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي ڪتاب وارو! هن کان سواءِ اسان تي (ٻيو) ڪو عيب رکي سگهو ٿا ڇا؟ ته الله کي ۽ جيڪو اسان ڏانهن لاثو ويو ۽ جيڪي اڳ لاثو ويو آهي تنهن کي مڃيو اُتُون ۽ بيشڪ اوهان منجهان گهڻا بي دين آهن (٥٩). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته الله وٽ هن کان وڌيڪ بچڙيءَ عاقبت واري جي اوهان کي خبر ڏيان؟ (بچڙيءَ عاقبت وارو) اهو آهي جنهن تي الله لعنت ڪئي آهي ۽ مٿس ڏمر ڪيو آهي ۽ منجهانئن ڪي ڀولڙا ۽ سوئر ۽ غير خدا جا پوڄيندڙ ڪيائين. اهي بچڙي هنڌ رهڻ ورا آهن ۽ سڌيءَ واٽ کان بلڪل ڀليل آهن (٦٠). ۽ جڏهن اوهان وٽ ايندا آهن تڏهن چوندا آهن ته ايمان آندوسون هن هوندي جو (آهي) ڪفر سان اندر ايندا آهن ۽ آهي اُن (ڪفر) سان ٻاهر ويندا آهن ۽ جيڪي لڪائيندا آهن تنهن کي الله چڱو ڄاڻندڙ آهي (٦١). ۽ (اي پيغمبر!) منجهانئن گهڻن کي ڏسين ٿو ته گناه ۽ حد کان لنگهڻ ۽ پنهنجي حرام خوري ۾ تڪڙ ڪندا آهن ۽ جيڪي ڪندا آهن سو ضرور بچڙو آهي (٦٢). الله وارا ۽ عالم کين سندن ڪوڙ ڳالهائڻ ۽ سندن حرام خوري کان چو نه جهليندا آهن؟ جيڪي ڪندا آهن سو ضرور بچڙو آهي (٦٣).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلِئُونَابِهَا
قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُبْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلِزِيدَنَّا كَثِيرًا
مِّنْهُمْ مَّا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا أَفَلَا تُفَنِّدُونَهُمْ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّهَا أَوْ قَدْ وَاثَارًا
لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٧﴾ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا
عَنْهُمْ سِيَآتِهِمْ وَلَا دُخْلَنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكْلُوا مِنْ
فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ
مِّنْهُمْ سَاءٌ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ
مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾ قُلْ يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ لَسْتُ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُفِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا
أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلِزِيدَنَّا كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَّا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

۽ يهودي چوندا آهن ته الله جو هٿ تنگ آهي (يعني بخيل آهي) سندن هٿ بنديل هجن! ۽ جيڪي چيائون تنهن سببان لعنت ڪئي وين- (اٺين نه آهي) بلڪ سندس ٻئي هٿ ڪشادا آهن جيئن وٽندو اٿس تيئن خرچيندو آهي- ۽ (قسم آهي ته) تنهنجي پالڻهار وٽان تو ڏانهن جيڪو (قرآن) لاٿو ويو آهي سو منجهانئن گهڻن (يهودين) کي بي فرماني ۽ ڪفر ۾ ضرور وڌائيندو- ۽ قيامت جي ڏينهن تائين سندن وچ ۾ دشمني ۽ بغض وجهي ڇڏيوسون- جنهن مهل جنگ لاءِ باهه ٻاريندا آهن (تنهن مهل) الله اها وسائيندو آهي ۽ فساد لاءِ ملڪ ۾ ڪوشش ڪندا آهن- ۽ الله فسادين کي دوست نه رکندو آهي (٦٤). ۽ جيڪڏهن ڪتاب وارا ايمان آڻين ها ۽ پرهيزگاري ڪن ها ته سندن گناهه کانئن ضرور مٽيئون ها ۽ کين نعمت جي باغن ۾ ضرور داخل ڪريون ها (٦٥). ۽ جيڪڏهن آهي توريت ۽ انجيل ۽ جيڪي سندن پالڻهار وٽان انهن ڏانهن لاٿو ويو تن (حڪمن) کي قائم ڪن ها ته پنهنجي مٿاهئون ۽ پنهنجن پيرن هيٺان ضرور (روزي) کائين ها- منجهانئن هڪ ٽولي وڇڙي آهي- ۽ انهن مان گهڻا جيڪي ڪندا آهن سو بچڙو آهي (٦٦). اي پيغمبر! جيڪو (قرآن) تو ڏانهن تنهنجي پالڻهار وٽان لاٿو ويو آهي سو پهچاءِ- ۽ جيڪڏهن (اٺين) نه ڪئي ته (جڻ) سندس پيغام نه پهچائي ۽ الله توکي ماڻهن کان پناهه ڏيندو ۽ الله ڪافرن جي قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (٦٧). (اي پيغمبر! کين) چو ته اي ڪتاب وارو! اوهين ايستائين ڪنهن واٽ تي نه آهيو جيستائين توريت ۽ انجيل ۽ جيڪي اوهان جي پالڻهار کان اوهان ڏانهن لاٿو ويو تنهن (جي حڪمن) کي قائم نه ڪريو- ۽ جيڪي تنهنجي پالڻهار کان توڏانهن لاٿو ويو آهي سو منجهانئن گهڻن (يهودين) جي بي فرماني ۽ ڪفر کي وڌائيندو- تنهن ڪري ڪافرن جي قوم تي ارمان نه ڪر (٦٨).

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّيُّونَ وَالنَّصَارَى
 مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ ﴿١٩﴾ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
 رَسُولًا كُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذِبُوا
 وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٢٠﴾ وَحَسِبُوا أَنَّ الْكُفْرَ فِتْنَةٌ فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ
 تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
 يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
 وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ يَعْْبُدُ وَاللَّهُ رَبِّي وَرَبُّكُمْ إِنَّهُ
 مِنْ يُشْرِكٍ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَا وَهِيَ النَّارُ
 وَاللَّظْلُمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٢﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
 ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
 لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى
 اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونََهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٤﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا
 رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَنِ
 الطَّعَامَ أَنْظُرْ كَيْفَ بُيِّنَ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ إِلَى يَوْمِ كُفُونٍ ﴿٢٥﴾

(جيڪي) مؤمن ۽ يهودي ۽ صابئي ۽ نصاريٰ (آهن انهن مان) جن الله کي ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي ڪو پڻ ڪونه آهي ۽ نڪي آهي غمگين رهندا (٦٩). بيشڪ بني اسرائيلن کان انجام ورتوسون ۽ انهن ڏانهن (گهڻا) پيغمبر موڪليا سون۔ جڏهن به وٽن ڪنهن پيغمبر جيڪي سندن دلين نه ٿي گهريو سو حڪم ٿي آندو تڏهن هڪ ٽوليءَ کي ڪوڙو ٿي پانيائون ۽ هڪ ٽوليءَ کي ڪنائون ٿي (٧٠). ۽ پانيائون ٿي ته ڪو فتوتو ٿيو نه آهي پوءِ (حق کان) انڌا ٿيا ۽ ٻوڙا ٿيا وري (به) الله مٿن (باجه سان) موتيو (جو پيغمبر موڪليائين) وري منجهانن گهڻا (حق کان) انڌا ٿيا ۽ ٻوڙا ٿيا۔ ۽ جيڪي ڪندا آهن سو الله ڏسندڙ آهي (٧١). بيشڪ جن چيو ته پڪ عيسيٰ پٽ مريم جو پاڻ الله آهي سي ڪافر ٿيا۔ ۽ عيسيٰ چوندو هو ته اي بني اسرائيلو! الله جي عبادت ڪريو جو منهنجو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي (هيءَ پڪي ڳالهه آهي ته) جيڪو الله سان شريڪ مقرر ڪندو تنهن تي بيشڪ الله بهشت حرام ڪيو آهي ۽ سندس جاءِ دوزخ آهي۔ ۽ ظالمن جو ڪو به مددگار نه آهي (٧٢). جن چيو ته پڪ الله تن (خدائن) مان هڪ آهي سي بيشڪ ڪافر ٿيا۔ حالانڪ هڪ الله کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي جيڪي چوندا آهن تنهن کان جيڪڏهن پاڻ کي نه جهليندا ته منجهانن ڪافرن کي ڏکوئيندڙ عذاب ضرور پهچندو (٧٣). پوءِ الله ڏانهن چو نه موٽندا آهن ۽ سندس بخشش چو نه گهرندا آهن؟ ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (٧٤). عيسيٰ پٽ مريم جو رڳو پيغمبر آهي بيشڪ کانئس اڳ (گهڻا) پيغمبر گذري ويا ۽ سندس ماءُ سچي (فرمان بردار) هئي۔ آهي ڪاڌو ڪائيندا هئا۔ (اي پيغمبر!) ڏس ته ڪيئن انهن لاءِ نشانيون بيان ڪريون ٿا! وري ڏس ته آهي ڪيئن ابتا ويندا آهن؟ (٧٥).

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
 وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٧﴾ قُلْ يَا هَلْ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي
 دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ
 قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٨﴾ لَعْنُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى
 ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٩﴾ كَانُوا لَا
 يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾
 تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَكَّلُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ
 لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ
 خُلِدُوا ﴿٧١﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ
 إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوا هُمُ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ
 فَسِقُونَ ﴿٧٢﴾ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
 الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً
 لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي ذَلِكَ بِأَن
 مِنْهُمْ قَسِيصِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٧٣﴾

(اي پيغمبر کين) چؤ ته الله کان سواءِ اُنهن جي چو عبادت ڪندا آهيو؟ جي اوهان لاءِ نڪي ڏک ۽ نڪي سک جا مالڪ آهن۔ ۽ الله ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. (٧٦). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته اي ڪتاب وارو! حق کان سواءِ پنهنجي دين ۾ حد کان نه لنگهو ۽ اُنهيءَ قوم جي سڌن جي پٺيان نه لڳو جيڪي بيشڪ (پاڻ به) اڳ ڀُلا آهن ۽ (ٻين) گهڻن کي (به) ڀلايو اٿن ۽ سڌيءَ واٽ کان ڀُلا آهن (٧٧). بني اسرائيلن مان جيڪي ڪافر ٿيا تن تي دائود ۽ عيسيٰ پٽ مريم جي زبان سان لعنت ڪئي ويئي آهي۔ اهو هن سببان آهي جو بي فرماني ڪيائون ۽ حد کان لنگهندا هئا (٧٨). جيڪي بُرا ڪم ڪندا هئا تن کان هڪ ٻئي کي نه جهليندا هئا۔ جيڪي ڪندا هئا سو ضرور بد آهي (٧٩). (اي پيغمبر!) منجهانئن گهڻن کي ڏسين ٿو ته ڪافرن سان دوستي رکندا آهن۔ جيڪي اُنهن پاڻ لاءِ اڳ موڪليو آهي سو ڀڃڻو آهي جو مٿن الله جو ڌمڄڻ آهي ۽ اُن عذاب ۾ سدائين رهڻ وارا آهن (٨٠). ۽ جيڪڏهن (اهي) الله ۽ (پنهنجي) پيغمبر کي ۽ جيڪي پيغمبر ڏانهن لاٿو ويو تنهن کي مڃين ها ته اُنهن (مشرڪن) کي دوست ڪري نه وٺن ها پر منجهانئن گهڻا ايمان کان نڪتل آهن (٨١). (اي پيغمبر!) يهودين ۽ مشرڪن کي مؤمنن لاءِ ٻين ماڻهن کان بلڪل وڌيڪ دشمني ڪرڻ وارو ضرور ڏسندين، ۽ جيڪي چون ٿا ته اسين نصاري آهيون تن کي مسلمانن سان دوستي ڪرڻ ۾ ڏاڍو ويجهو ضرور ڏسندين۔ اهو هن سببان آهي جو منجهانئن ڪي عالم ۽ ڪي درويش آهن ۽ بي شڪ آهي وڏائي نه ڪندا آهن (٨٢).

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمِّ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ
الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾
فَأَتَاهَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَذِبَتْ حَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَلِدِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْحَجِيمِ ﴿٨٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا
يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٩٠﴾ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَ
اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٩١﴾ لَا يُوَاخِذُكُمُ اللَّهُ
بِالْغُفْوِ فِي آيَاتِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْآيَانَ
فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ
أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ
ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَّارَةُ آيَاتِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا
آيَاتَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٩٢﴾

۽ جيڪي پيغمبرن ڏانهن لاٿو ويو سو، جڏهن ٻڌندا آهن تڏهن سندن اکين کي انهيءَ سببان جو، سچ کي سڃاتائون ڳوڙها ڳاڙيندو ڏسندين، چوندا آهن ته اي اسان جا پالڻهار! ايمان آندوسون تنهنڪري اسان کي شاهدن ۾ لک (۸۳). ۽ اسان کي ڇا (ٿيو) آهي؟ جو الله کي ۽ جيڪي اسان وٽ سچ (يعني قرآن) آيو تنهن کي هن هوندي به نه مڃيون جو اميد ٿا رکون ته اسان جو پالڻهار اسان کي صالحن جي ٽوليءَ سان (گڏي بهشت ۾) داخل ڪندو (۸۴). پوءِ جيڪي چيائون تنهن سببان الله کين بهشت ڏنو جنهن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهس سدائين رهڻ وارا آهن ۽ اهو ڀلارن جو بدلو آهي (۸۵). ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو آهي دوزخي آهن (۸۶). اي ايمان وارو! جيڪي پاڪ شيون الله اوهان لاءِ حلال ڪيون آهن سي حرام نه بڻايو ۽ نڪي حد کان لنگهيو. چو ته الله حد کان لنگهندڙن کي دوست نه رکندو آهي (۸۷). ۽ جيڪي الله اوهان کي پاڪ حلال رزق ڏنو آهي تنهن مان کائو ۽ ان الله کان ڊڄو جنهن کي اوهين مڃيندڙ آهيو (۸۸). الله اوهان جي اجاين قسمن کڻڻ ۾ اوهان کي نه پڪڙيندو پر جيڪي قسم اوهان پڪي نيت سان کنيا تنهن سببان اوهان کي وٺ ڪندو. پوءِ ان جو ڪفارو وڃڻو (کاڌو) جيڪي پنهنجي عيال کي کارائيندا آهيو تنهن مان ڏهن مسڪينن کي کاڌو ڏيڻ آهي يا کين ويس ڏيکائڻ يا ٻانهو آڄو ڪرڻ (جڳائي). پوءِ جيڪو نه لهي ته ٽي ڏينهن روزو رکڻ لازم آهي. جڏهن اوهين قسم کڻو (۽ پڇو) اهو ڪفارو اوهان جي قسمن جو آهي. ۽ پنهنجن قسمن کي (پيڇڻ کان) سوگهو رکو. اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ پنهنجا حڪم بيان ڪندو آهي ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۸۹).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْكَامُ
 رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾ إِنَّمَا
 يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ
 وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩٢﴾
 وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا
 عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٣﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٤﴾ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا لِيَبْلُوَكُمُ اللَّهُ شَيْئًا مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَ
 رِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ يَالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ
 ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ
 حُرْمٌ مِّنْ قِتْلِهِ مِنْكُمْ مُّتَعِدًّا فَمَن مَّثُلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ
 يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ
 مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا لِّذَوْقِ وَبَالَ أَمْرِ عَفَا اللَّهُ
 عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو نَقَامٍ ﴿٩٦﴾

اي ايمان وارو! شراب ۽ جوا ۽ پوڄا جا آستانا ۽ ڍارا پليٽ شيطاني ڪمن مان آهن تنهن ڪري اوهين کانئن پرهيز ڪريو ته مان چئو (۹۰). شيطان جو ارادو شراب (پيارڻ) ۽ جوا (ڪيڏائڻ) ۾ هن کانسواءِ نه آهي ته اوهان جي وچ ۾ دشمني ۽ ڪاوڙ وجهي ۽ الله جي ياد ڪرڻ کان ۽ نماز کان اوهان کي جهلي. پوءِ (هاڻي به) اوهين (نه) جهلبو ڇا؟ (۹۱). ۽ الله جي فرمانبرداري ڪريو ۽ پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو ۽ ڊڄو پوءِ جيڪڏهن اوهين ڦرندؤ ته پڪ ڄاڻو ته اسان جي پيغمبر تي رڳو پڌرو پيغام پهچائڻ آهي (۹۲). جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن تي جيڪي (اڳ) کاڌائون تنهن ۾ گناه نه آهي جڏهن پرهيزگاري ڪيائون ۽ ايمان آندائون ۽ چڱا ڪم ڪيائون وري پرهيزگاري ڪيائون ۽ ايمان آندائون وري پرهيزگاري ڪيائون ۽ چڱائي ڪيائون. ۽ الله پلارن کي دوست رکندو آهي (۹۳). اي ايمان وارو! الله ڪنهن شڪار (جي حڪم) سان جنهن کي اوهان جا هٿ يا اوهان جا تير پهچن اوهان کي هن لاءِ ضرور پرکيندو ته الله نڪيڙي ته ڪير کانئس پريٽ ڊڄندو آهي؟ پوءِ جيڪو هن کان پوءِ حد کان لنگهندو تنهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۹۴). اي ايمان وارو! اوهين احرام (جي حالت) ۾ شڪار نه ڪريو. ۽ اوهان مان جنهن ڄاڻي واڻي اُن کي ماريو پوءِ جيڪي ماريو اٿس تنهن جهڙو جانور، جنهن لاءِ اوهان مان به معتبر فيصلو ڪن، سزا لازم آهي. اها قرباني ڪعبي وٽ پهچڻي آهي. يا (مٿس سزا) مسڪينن جو کاڌو ڪفارو آهي يا ان جي برابر روزا رکي هن لاءِ ته پنهنجي ڪم جي سزا چڪي. جيڪي اڳي گذريو سو الله معاف ڪيو. ۽ جنهن موتي (شڪار) ڪيو تنهن کان الله بدلو وٺندو ۽ الله زبردست بدلي وٺڻ وارو آهي (۹۵).

أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحَرَّمَ
 عَلَيْكُمْ صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَىٰ
 تَحْشُرُونَ ﴿٩٦﴾ جَعَلَ اللَّهُ الْكُفَّةَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ قِيَمًا لِلنَّاسِ
 وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهُدًى وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
 يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾ إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
 وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾ قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ
 أَجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ
 تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبَدَّ
 لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ
 مِّنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ
 بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثْرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

درياء جو شڪار اوهان لاءِ حلال ڪيو ويو ۽ اُن جو ڪاڻڻ اوهان ۽ مسافرن لاءِ نفعي وارو آهي، ۽ جهنگ جو شڪار جيستائين اوهين احرام وارا هجو تيستائين اوهان تي حرام ڪيو ويو. ۽ اُن الله کان ڊڄو جنهن ڏانهن گڏ ڪيا ويندو (۹۶). الله تعظيم واري گهر ڪعبي ۽ تعظيم واري مهيني ۽ (ڪعبي ڏانهن موڪليل) قربانيءَ ۽ ڪنڊلي ٻڌل جانورن کي ماڻهن لاءِ بقاءَ جو سبب ڪيو. اِهو (هن لاءِ) ته اوهين ڄاڻو ته جيڪي اسمانن ۾ ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو بيشڪ الله ڄاڻندو آهي ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۹۷). ڄاڻو ته الله سخت سزا ڏيندڙ آهي ۽ (هي به ته) الله بخشڻهار مهربان آهي (۹۸). پيغمبر تي رڳو پيغام پهچائڻ آهي. ۽ جيڪي ڀڏرو ڪندا آهيو ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو (سو سڀ) الله ڄاڻندو آهي (۹۹). (اي پيغمبر!) چؤ ته پليت ۽ پاڪ برابر نه آهن، جيتوڻيڪ پليت جي گهڻائي توکي زياده وڻي، پوءِ اي عقل وارو! الله کان ڊڄو ته مان اوهين چئو (۱۰۰). اي ايمان وارو! انهن شين بابت سوال نه ڪريو جن جي حقيقت جيڪڏهن اوهان تي ڀڏري ڪئي وڃي ته اوهان کي ڏکي لڳي ۽ جيڪڏهن قرآن لهڻ مهل اُن بابت سوال ڪريو ته اوهان لاءِ ڀڏرو ڪيو ويندو انهن (سوالن) کان الله اوهان کي معافي ڏني ۽ الله بخشڻهار بردبار آهي (۱۰۱). بيشڪ هڪ قوم اوهان کان اڳ اهڙين (ڳالهين) جو سوال ڪيو هو (پر سمجهائڻ تي) وري اُن جا ڦري منڪر ٿيا (۱۰۲). الله نڪي بحيره ۽ نڪي سائو ۽ نڪي وصيلو ۽ نڪي حرام مقرر ڪيو آهي* پر ڪافر الله تي ڪوڙ ٻڌندا آهن ۽ منجهانئن گهڻا نه ٿا سمجهن (۱۰۳).

* جاهليت جي زماني ۾ ماڻهن ڪيترائي من گهڙت احڪام ٻڌايا هئا جن جي باري ۾ پنهنجن گذريل وڏن جو قول دليل طور وٺندا هئا، جيئن ته ڪن جانورن تي هي نالا رکندا هئا: ۱- بحيره: اها ڏاڍي جنهن جا ڪن چيري بتن جي نالي ڪندا هئا ۽ ان جو کير ڪنهن کي نه ڏيندا هئا. ۲- سائو: اهو جانور جنهن کي بتن جي نالي ڪري جهنگ ۾ چيڪ ڇڏيندا هئا ۽ ان جي پٺيءَ تي ڪوبه بار وغيره نه رکندا هئا. ۳- وصيلو: اها ڏاڍي جيڪا پهرين پيٽ کان گورڙي مادي ڄڻي ۽ پوءِ لڳاتار ماديون ڄڻي ته ان کي بتن جي نالي ڪري ڇڏيندا هئا. ۴- حرام: اهو نر اٺ جنهن کان ڪجهه نسل وٺي پوءِ کيس آزاد ڪري ڇڏيندا هئا. (دسو فتح الرحمان ۽ تفسير الميسر).

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا
يُضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَبَيْنَكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا
خَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنِ ذَوَاعِدٍ مِّنكُمْ
أَوْ آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَاصْبَاتَكُمْ
مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمُ بِاللَّهِ
إِنْ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ
شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذْ لَئِنِ الْاِثْنَيْنِ ﴿٣٩﴾ فَإِنْ عَثَرَ عَلَىٰ آثَمًا اسْتَحَقَّا
إِثْمًا فَآخَرِينَ يَفْقَهُم مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ
الْأَوَّلِينَ فَيُقْسِمُ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَ
مَا اعْتَدَيْنَا إِلَّا إِذْ لَئِنِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهٍ أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥

۽ جڏهن کين چئبو آهي ته جيڪي الله لاٿو آهي تنهن ڏانهن ۽ پيغمبر ڏانهن اچو (تڏهن) چوندا آهن ته جنهن تي پنهنجن ابن ڏاڏن کي (هلندو) ڏٺوسون سو اسان لاءِ ڪافي آهي. جيتوڻيڪ سندن ابا ڏاڏا ڪجهه نه ڄاڻندا هئا ۽ نڪي هدايت وارا هئا؟ (۱۰۴). اي مؤمنو! اوهين پنهنجن نفسن جي ڪريو، جڏهن اوهين هدايت وارا ٿيو، تڏهن اهو اوهان کي نقصان نه رسائيندو جيڪو ڀلو. الله ڏانهن مڙني جو موٽڻ آهي پوءِ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي اوهان کي سڌ ڏيندو (۱۰۵). اي ايمان وارو! جڏهن اوهان مان ڪنهن کي موت ويجهو ٿئي ته وصيت ڪرڻ مهل به معتبر شاهد ڪريو جي اوهان (مسلمانن) مان هجن يا اوهان کان سواءِ ٻيا (يعني غير قوم جا) هجن (اهو تڏهن) جيڪڏهن اوهين ملڪ ۾ مسافر هجو، پوءِ اوهان کي موت جي مصيبت پهچي. جيڪڏهن (اوهين سندن گواهي ڏيڻ ۾ ڪو) شڪ رکو ٿا ته (وچينءَ) نماز کان پوءِ اوهين پنهن کي جهليو پوءِ آهي (ٻئي) الله جو قسم ڪڍي چون ته توثيجو مائٽ هوندا ته به اسين قسم جي عوض ڪا بها نه وٺنداسون ۽ نڪي الله جي (حڪم واري) شاهدي لڪائينداسون (جي لڪائي سون) ته اُتي جو اُتي ضرور گنهگارن مان ٿينداسون (۱۰۶). پوءِ جيڪڏهن معلوم ٿئي ته آهي ٻئي گناه جوڳا ٿيا ته جن جي مال تي ٻئي حق رکيو آهي تن جي ويجهي مائٽي وارن مان ٻيا به ڄڻا آهن جي بجاءِ اُتن پوءِ الله جو قسم ڪڍي چون ته اُنهن ٻنهي جي شاهديءَ کان اسان جي شاهدي وڌيڪ سچي آهي ۽ حد کان نه لنگهنداسون نه ته اُتي جو اُتي ضرور ظالمن مان ٿينداسون (۱۰۷). اهو (حڪم هن ڳالهه کي) ويجهو آهي ته آهي (وصي ماڻهو) سچي ڳالهه جي شاهدي ڏيڻ يا پنهنجن قسمن کڻڻ کان پوءِ قسم جي رد ٿيڻ کان ڊڄن. ۽ الله کان ڊڄو ۽ (هي) حڪم دل سان) ٻڌو. ۽ الله بي دين قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۱۰۸).

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمْ قَالَوا أَلَعَلَّ
لَنَا إِنْكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ١٠٩ إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقِىَ ابْنُ مَرْيَمَ
إِذْ كَرِهَتْ لَكَ الْعِزَّةُ عَلَىكَ وَعَلَى وَالدَّتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ
الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهْيَئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفَخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَ
تُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَى بِإِذْنِي
وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنكَ إِذْ جَعَلْتَهُمُ بَالِيسَتٍ
فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرُ مُبِينٌ ١١٠ وَ
إِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا
أَمَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ١١١ إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
لِيَعْقِىَ ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ
عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ١١٢ قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا
وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ١١٣

(ياد ڪر!) جنهن ڏينهن الله سڀني پيغمبرن کي گڏ ڪندو (تنهن ڏينهن) چوندو ته اوهان کي ڇا جواب ڏنو ويو؟ چوندا ته اسان کي (ماڻهن جي دلين جي) ڪا خبر نه آهي. چو ته تون ئي ڳجهن جو وڏو ڄاڻندڙ آهين (۱۰۹). جڏهن (اُن ڏينهن) الله عيسيٰ پٽ مريم جي کي چوندو ته پاڻ تي ۽ پنهنجي ماءُ تي منهنجيون نعمتون ياد ڪر. جڏهن توکي پاڪ روح سان مدد ڏنم (جو) ماڻهن سان پينگهي ۾ (خاص طرح) ۽ وڏي وهيءَ ۾ ڳالهائڻ ٿي. ۽ جڏهن توکي ڪتاب ۽ دانائي ۽ توريت ۽ انجيل سڀڪاريم، ۽ جڏهن منهنجي حڪم سان مٽيءَ مان پڪيءَ جي شڪل جهڙو بڻايو پوءِ منجهس قوڪيءَ ته منهنجي حڪم سان پڪي ٿيو ۽ منهنجي حڪم سان ماءُ ڄاول انڌي ۽ ڪوڙهي کي چٽائي ٿي، ۽ جڏهن مثل کي منهنجي حڪم سان (جيئرو ڪري) ڪڍي ٿي، ۽ جڏهن بني اسرائيلن (جي شر) کي توکان جهليم جڏهن وٽن معجزن سان ائين تڏهن منجهانئن ڪافرن چيو ته هيءُ رڳو پٿرو جادو آهي (۱۱۰). ۽ جڏهن حوارين ڏانهن الهام ڪيم ته مون تي ۽ منهنجي پيغمبر تي ايمان آڻيو، چيائون ته ايمان آندوسون ۽ (اي عيسيٰ!) شاهد هج ته اسين مسلمان آهيون (۱۱۱). (ياد ڪريو!) جڏهن حوارين چيو ته اي عيسيٰ پٽ مريم جا تنهنجو ڀاڻهار اسان تي آسمان کان ڪو (طعام جو) خونچو لاهي سگهندو ڇا؟ عيسيٰ چيو ته جيڪڏهن مؤمن آهيو ته الله کان ڊڄو (۱۱۲). چيائون (اسين هيءُ) گهرون ٿا ته منجهانئن ڪاٿون ۽ اسان جون دليون آرام وٺن ۽ ڄاڻون ته اسان کي سچ چيو اٿئي ۽ مٿس شاهد هجون (۱۱۳).

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ
 تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ
 خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ
 مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا أَبَدًا إِلَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٤﴾
 وَإِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ امْكُذِّبُونِي
 وَأَمِّي الْهَيْئَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَنَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ
 مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِن كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي
 وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٥﴾ مَا قُلْتُ لَهُمْ
 إِلَّا مِمَّا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ
 شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ
 وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٦﴾ إِنَّ تُعَذِّبُهُمْ وَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ
 تَغْفِرَ لَهُمْ فَاِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٧﴾ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ
 الصَّادِقِينَ صُدُقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٨﴾
 لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٩﴾

تڏهن) عيسيٰ پٽ مريم جي چيو ته اي اسان جا پالڻهار الله! اسان تي هڪ دسترخوان آسمان کان لاه ته اسان جي اڳين ۽ اسانجي پوين (سپني) لاءِ عيد ٿئي ۽ تنهنجي نشاني ٿئي، ۽ اسان کي روزي ڏي ۽ تون چڱو روزي ڏيندڙ آهين (۱۱۴). الله چيو ته آءُ اوهان تي (دسترخوان) لاهيندس، پوءِ اوهان مان جيڪو هن کان پوءِ بي فرماني ڪندو تنهن کي آءُ اهڙو سخت عذاب ڪندس جو جهانن (جي رهندڙن) مان ڪنهن هڪ کي ان جهڙو عذاب نه ڪندس (۱۱۵). ۽ (اهو وقت ياد ڪر!) جڏهن الله چوندو ته اي عيسيٰ پٽ مريم جا! تو ماڻهن کي چيو هو ڇا؟ ته الله کان سواءِ مون کي ۽ منهنجي ماءُ کي به خدا ڪري مڃيو. (عيسيٰ) چوندو ته تون پاڪ آهين جنهن (چوڻ) جو مون کي ڪو حق نه آهي سو چوڻ مون کي ڪيئن جڳائيندو هو؟ جيڪڏهن مون اهو چيو هوندو ته بيشڪ اهو توکي معلوم هوندو. جيڪي منهنجي دل ۾ آهي سو (تون) ڄاڻندو آهين ۽ جيڪي تنهنجي دل ۾ آهي سو (آءُ) نه ڄاڻندو آهيان. ڇو ته تون ئي ڳجهن جو ڏاڍو ڄاڻندڙ آهين (۱۱۶). جنهن لاءِ مون کي حڪم ڪيو ائيني تنهن کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) کين نه چيو اٿم (يعني) هي ته الله جي عبادت ڪريو جو منهنجو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي، جيسين منجهن رهيس تيسين (آءُ) مٿن نگهبان رهيس پوءِ جنهن مهل تو مون کي ڪٿي ورتو ته تون ئي مٿن نگهبان رهين ۽ تون سڀ ڪنهن شيءِ تي خبردار آهين (۱۱۷). جيڪڏهن کين عذاب ڪرين ته اهي تنهنجا ٻانها آهن، ۽ جيڪڏهن کين بخشين ته تون ئي غالب حڪمت وارو آهين (۱۱۸). الله فرمائيندو ته هي اهو ڏينهن آهي جو سڄن کي سندن سچائي فائدو ڏيندي. انهن لاءِ (اهي) بهشت آهن جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن اصلي سدائين رهڻ وارا آهن. الله کائن راضي آهي ۽ اهي کائن راضي آهن اها وڏي مراد ماڻڻ آهي (۱۱۹). آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي منجهن آهي تنهن جي بادشاهي الله جي آهي ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۱۲۰).

سُورَةُ الْاِنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَحْمَدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ
وَالنُّورَ ۚ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ① هُوَ الَّذِي
خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ
مَمْتَرُونَ ② وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ ۚ يَعْلَمُ سِرُّكُمْ وَ
جَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ③ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ
رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ④ فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑤ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ
أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ مَّكَدُهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ يُمْكِنْ لَهُمْ
وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ صُفْرًا ۖ وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ⑥
وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْحَرُ مُبِينٌ ⑦ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ
عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ الْقَضَىٰ لَآمَرْتُمْ لَّا يُنْظَرُونَ ⑧

سورة انعام مڪي آهي ۽ هيءَ هڪ سؤ
پنجنه آيتون ۽ ويه رڪوع آهي.

الله پاڇاري مهريان جي نالي سان (شروع)

سڀ ساراھ (خاص) اُن الله کي جڳائي جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو ۽ اوندھ ۽ سوجھرو پيدا ڪيو۔ وري (ب) ڪافر پنهنجي پالڻھار سان (بين کي) برابر ڪندا آهن (۱). اُهو (ئي الله) آهي جنهن اوهان کي مٽيءَ مان بڻايو وري (اوهان جي جيئڻ ۽ موت جي) مدت نھراپائين۔ ۽ (ھڪڙي ٻي) مدت وٽس مقرر ٿيل آهي. وري (اي ڪافرو! الله بابت) اوهين شڪ ڪندا آھيو (۲). (اُهو ئي) الله آسمانن ۽ زمين ۾ (سڀ ڪنھن جو معبود) آهي۔ اوهان جو ڳجھ ۽ اوهان جو ظاھر، ڄاڻندو آهي ۽ جيڪي ڪندا آھيو سو (ب) ڄاڻندو آهي (۳). سندن پالڻھار جي ايتن مان ڪا آيت وٽن نہ ايندي آهي پر ڪانئس منھن موڙيندڙ آهن (۴). پوءِ بيشڪ سچ (يعني قرآن) کي جنھن مھل وٽن آيو (تنھن مھل) ڪوڙ ڀانيئون۔ پوءِ جنھن (ڳالھ) بابت چتر ڪندا آهن تنھن جي (سزا جون) خبرون وٽن سگھو پھچنديون (۵). (ڪافر) نہ ڏسندا آهن ڇا؟ تہ ڪانئن اڳ ڪيترا طبقا ناس ڪياسون جن کي زمين ۾ اھڙي طاقت ڏني هئي سون جو اوهان کي بہ نہ ڏني اٿئون ۽ مٿن آسمان کان مينھن ساندھ وساياسون ۽ سندن هيٺان واھيون وھندڙ ڪيون سون پوءِ انھن کي سندن گناھن سببان ھلاڪ ڪيوسون ۽ سندن پوڻتان ٻين قومن کي پيدا ڪيوسون (۶). ۽ جيڪڏھن توتي ڪاغذن ۾ (الڪيل) ڪتاب (قرآن) نازل ڪريون ها پوءِ اُهي پنھنجا ھٿ کيس لائين ها تہ جيڪي ڪافر آهن سي ضرور چون ها تہ هيءَ تہ رڳو پٿرو جادو آهي (۷). ۽ چون ٿا تہ مٿس ملائڪ ڇو نہ لاٿو ويو؟ ۽ جيڪڏھن اسين ملائڪ نازل ڪريون ها تہ ضرور ڪم پورو ٿي وڃي ها (يعني ھلاڪ ٿي وڃن ها) وري کين مھلت (مورا) نہ ڏجي ها (۸).

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبَسُونَ ④ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَخَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑤ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ⑥ قُلْ لَّيْنِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتُبٌ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةِ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑧ قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَخْذُ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ⑨ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑩ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑪ مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْبَرُّ ⑫ وَإِنْ يَسْسَسْكَ اللَّهُ بَصْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَسْسَسْكَ بَخِيرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑬ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ⑭

۽ جيڪڏهن کيس ملائڪ ڪريون ها ته ضرور کيس مرد (جي شڪل ۾) بڻايون ها ۽ جهڙو شهبو (هاڻي) ڪندا آهن تهڙو شهبو مٿن قائم رکون ها (۹). ۽ بيشڪ توکان اڳ (بين) پيغمبرن سان (ب) چتر ڪئي ويئي (اهي) پوءِ منجهانئن جن چترن ڪيون تن تي جنهن (ڳالهه) تي چتر ڪندا هئا تنهن (جي سزا اچي) گهريو ڪيو (۱۰). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته ملڪ ۾ گهمو وري ڏسو ته ڪوڙن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي؟ (۱۱). (اي پيغمبر! ڪانئن) پڇا ڪر ته جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو ڪنهن جو آهي؟ چؤ ته الله جو آهي جنهن (ٻانهن تي) باجمه (ڪرڻ) پاڻ تي لازم ڪئي آهي. قيامت جي ڏينهن جنهن ۾ شڪ نه آهي ضرور اوهان کي گڏ ڪندو جن پاڻ کي خساري ۾ وڌو سي ڪڏهن ايمان نه آڻيندا (۱۲). ۽ جيڪو رات ۽ ڏينهن ۾ رهندو آهي سو ان جي ملڪ آهي. ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۳). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته آسمانن ۽ زمين جي بڻائيندڙ الله کان سواءِ ٻئي کي سنڀاليندڙ ڪري چو وٺان؟ ۽ اهو (سڀني کي) روزي ڏيندو آهي ۽ کيس روزي ڪوئي نه ڏيندو آهي، چؤ ته مون کي حڪم ڏنو ويو آهي ته پهريون مسلمان آءُ هجان ۽ (فرمايو ويو ته) تون مشرڪن مان مور نه هج (۱۴). چؤ ته جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار جو چيو نه مڃيان ته آءُ وڏي ڏينهن جي عذاب (پهچڻ) کان ڊڄان ٿو (۱۵). ان ڏينهن جنهن (ماڻهوءَ) کان (عذاب) تاريو ويندو تنهن تي بيشڪ باجمه ڪئي ويئي. ۽ اها پڌري مراد ماڻڻ آهي (۱۶). جيڪڏهن الله توکي ڪو ڌڪ پهچائي ته ان (الله) کان سواءِ ان جو ڪو لاهيندڙ نه آهي. ۽ جيڪڏهن اهو توکي سڪ پهچائي ته اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۱۷). ۽ اهو پنهنجن ٻانهن تي غالب آهي ۽ اهو حڪمت وارو خبر رکندڙ آهي (۱۸).

قُلْ أَمَى شَيْءٌ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
 وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْكُمْ
 لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا
 هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ^(١٩) الَّذِينَ اتَّيَبْتُمْ
 الْكَتِبَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
 فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ^(٢٠) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
 كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ^(٢١) وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا
 ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا آيِنَ شُرَكَائِكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ
 تَزْعُمُونَ^(٢٢) ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَنْتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا
 مُشْرِكِينَ^(٢٣) أَنْظِرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ
 مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ^(٢٤) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى
 قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمًا
 آيَةً لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ^(٢٥) وَهُمْ يَبْهَتُونَ عَنْهُ
 وَيَنْتَوْن عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ^(٢٦)

پڇا ڪر ته شاهدي ۾ ڪير وڌو آهي؟ ڇو ته منهنجي ۽ اوهان جي وچ ۾ الله ئي گواهه آهي ۽ مون ڏانهن هي قرآن هن لاءِ وحى ڪيو ويو آهي ته اُن سان اوهان کي ۽ جن جن کي (هي قرآن) پهچي (تن سڀني کي) ڊيڄاريان. (هي ڳالھ) اوهين ثابت ڪري سگهندؤ ڇا ته الله ساڻ ٻيا (به) عبادت جا لائق آهن؟ ڇو ته آءُ (اهڙي باطل ڪم جي) شاهدي نه ٿو ڏيان. (بلڪل سچي ڳالھ جي ثابتي لاءِ) ڇو ته هڪ الله کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق ڪونهي ۽ جن کي اوهين شريڪ بڻائيندا آهيو تن کان آءُ بيزار آهيان (۱۹). جن کي ڪتاب ڏنوسين سي اُن (پيغمبر) کي اهڙيءَ طرح سڃاڻندا آهن جهڙي طرح پنهنجن پٽن کي سڃاڻندا آهن جن پاڻ کي نقصان ۾ وڌو سي ايمان نه آڻيندا (۲۰). اُن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ جنهن الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهيو يا سندس آيتن کي ڪوڙو ڄاتو، ڪو شڪ نه آهي ته ظالم نه ڇڻندا (۲۱). ۽ (اهو وقت ياد ڪر) جنهن ڏينهن آهي مڙئي گڏ ڪنداسين وري مشرڪن کي چونڊاسين ته اوهان جا آهي شريڪ جن کي اوهين (الله جو شريڪ) پائيندا هيؤ ڪٿي آهن؟ (۲۲). وري سندن ڪوئي عذر هن چوڻ کانسواءِ نه رهندو ته پنهنجي پالڻهار الله جو قسم آڻئون ته اسين شرڪ ڪندڙ نه هئاسون (۲۳). (اي پيغمبر!) ڏس ته پاڻ تي ڪهڙو ڪوڙ چيائون ۽ جيڪي ٺاه ٺاهيندا آهن سي کائڻ پلجي ويا (۲۴). ۽ منجهانئن ڪو اهڙو آهي جو تو ڏانهن (قرآن ٻڌڻ لاءِ) ڪن ڏيندو آهي، ۽ سندن دلين تي اُن جي سمجهڻ کان ڍڪ ۽ سندن ڪنن ۾ گهپرائي ڪئي اٿون ۽ جيڪڏهن سڀ معجزا ڏسندا ته (به) کين نه مڃيندا. تانجو جنهن مهل توسان جهڳڙو ڪندڙ ٿي تو وٽ ايندا (تنهن مهل) ڪافر چوندا ته هيءُ اڳين جي اکائين کانسواءِ (ٻيو) ڪجهه نه آهي (۲۵). ۽ آهي اُن (جي ٻڌڻ) کان (ٻين کي) جهليندا آهن ۽ (پاڻ به) کائڻس پري پڇندا آهن ۽ پاڻ کان سواءِ (ٻئي ڪنهن کي) هلاڪ نه ٿا ڪن ۽ نه ڄاڻندا آهن (۲۶).

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا لَئِيتَنَا نَارُ اللَّهِ وَلَا نُكَذِّبُ
 بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾ بَلْ بَدَأَ اللَّهُ مَا كَانُوا
 يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا إِلَيْهَا نَهْوًا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ
 لَكَاذِبُونَ ﴿٢٥﴾ وَقَالُوا لَإِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ
 بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ
 هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
 كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٢٧﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ
 إِذَا جَاءَ تَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرْتُنَا عَلَىٰ مَا قَرَضْنَا فِيهَا
 وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَسَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٨﴾ وَ
 مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
 يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لِيَحْزُنَكَ الَّذِي
 يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ
 يَجْحَدُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبْرٌ وَعَلَىٰ
 مَا كُذِّبُوا وَأَوْذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ
 لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَائِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣١﴾

۽ جڏهن (اهي) باه تي بيهاربا تڏهن جيڪر کين ڏسين! (ته عجب ڪرين) پوءِ چوندا ته اسان کي ارمان آهي (جيڪر دنيا ۾) موتا يا وڃون ۽ پنهنجي پالڻهار جي آيتن کي ڪوڙ نه ڀانيون ۽ مؤمنن مان ٿيون (۲۷). (نه!) بلڪ هن کان اڳ جيڪي (ڪفر ۽ گناه) لکائيندا هئا سي (اڄ) کين پڌرا نظر آيا ۽ جيڪڏهن (دنيا ڏانهن) موتا يا وڃن ته جنهن (ڪم) کان جهليا ويا سوئي وري ڪرڻ لڳندا ۽ بيشڪ آهي ضرور ڪوڙا آهن (۲۸). ۽ چون ٿا ته هن دنيا جي حياتيءَ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه آهي ۽ اسين (مرڻ کان پوءِ وري) اُٿڻ وارا نه آهيون (۲۹). ۽ جنهن مهل پنهنجي پالڻهار جي آڏو بيهاربا (تنهن مهل) جيڪڏهن کين ڏسين (ته عجب ڪرين)، (الله) چوندو ته هيءُ (وري جيئرو ٿيڻ) سچ نه آهي ڇا؟ چوندا هائو اسان کي پنهنجي پالڻهار جو قسم آهي! (ته سچ آهي). (الله) چوندو ته جيڪي اوهين ڪفر ڪندا هيئو تنهن سببان عذاب (جو مزو) چڪو (۳۰). جن الله جي ملڻ کي ڪوڙ ڀانيو سي بيشڪ خساري وارا ٿيا. تان جو جڏهن اوچتو انهن تي قيامت ايندي (تڏهن) چوڻ لڳندا ته اسان اُن (قيامت) بابت جا ڪوتاهي ڪئي، تنهن تي اسان کي افسوس آهي ۽ آهي پنهنجو بار پنهنجن پنين تي ڪندا. خبردار! جيڪي ڪندا سو بيچرو آهي (۳۱). ۽ دنيا جي حياتي رڳو راند ۽ چرچو آهي. ۽ جيڪي پرهيزگار آهن تن لاءِ آخرت جي جاءِ پلي آهي. پوءِ چيو نه ٿا سمجهو؟ (۳۲). بيشڪ ڄاڻون ٿا ته جيڪي (اهي) چوندا آهن سو توکي ضرور غمگين ڪندو پوءِ آهي نه (رڳو) توکي ڪوڙو چوندا آهن پر ظالم الله جي آيتن جو انڪار ڪندا آهن (۳۳). ۽ بيشڪ توکان اڳ (گهڻا) پيغمبر ڪوڙا سمجهيا ويا هئا پوءِ پنهنجي ڪوڙي ڀانئجڻ ۽ پنهنجي ڏکوئجڻ تي اسين صبر ڪندا رهيا جيسين کين اسان جي مدد پهتي، ۽ الله جي ڳالهين (يعني انجمن) کي (ڪوبه) ڦيريندڙ نه آهي ۽ بيشڪ تو وٽ پيغمبرن جي ڪجهه خبر اٿي (۳۴).

وَأِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ
نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَكًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٥﴾ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ
الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٢٦﴾ وَ
قَالُوا أَلَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ
يُنْزِلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي
الْأَرْضِ وَلَا طَيْرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ مَا فَرَّطْنَا
فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا هُمْ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَاءِ اللَّهُ يُضِلِّهِ وَمَنْ يَشَاءُ
يُجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَذَابُ
اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٠﴾
بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَسْأَلُونَ
مَنْ يَشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَآءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٣٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا
وَلَٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

جيڪڏهن سندن منهن موڙڻ توکي ڏکيو لڳي ٿو ته جيڪڏهن زمين ۾ ڪا سرنگهه هئي سگهين يا آسمان تي ڪا ڏاکڻ ٺاهي سگهين پوءِ وٽن ڪو معجزو آئين (ته اٿي انهن کي ڏيکار!) ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته ضرور مڙني کي هدايت تي گڏ ڪري ها پوءِ اڻ ڄاڻن مان نه هج (۳۵). جيڪي (حق طلبيندڙ ٿي حقي ڳالهه کي) ٻڌندا آهن سي ئي (اسلام جي دعوت قبول) ڪندا آهن (انهن کي الله هدايت ڪندو آهي) ۽ مثالن (يعني ڪافرن) کي الله قيامت جي ڏينهن اٿاريندو وري ڏانهن موتا يا ويندا (۳۶). ۽ چون ٿا ته سندس پالڻهار وٽان ان (پيغمبر) تي ڪا نشاني ڇو نه لاتي ويئي؟ (اي پيغمبر!) ڪين ڇو ته الله نشانيءَ جي لاهڻ تي وسارو آهي پر منجهانين گهڻا (ماڻهو) نه ڄاڻندا آهن (۳۷). ۽ نڪو زمين ۾ ڪوئي چرندڙ آهي ۽ نڪو پکي آهي جو پنهنجين کنڊراتين سان اڏامي ٿو پر اوهان جهڙيون ئي قومون آهن. (سڀ) ڪا شيءِ ڪتاب (يعني لوح محفوظ) ۾ لکڻ کان سواءِ نه ڇڏي سون وري پنهنجي پالڻهار ڏانهن گڏ ڪيا ويندا (۳۸). ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو سي گونگا ۽ ٻوڙا اونداهين ۾ (پيل) آهن. الله جنهن کي گهري تنهن کي ڀلائيندو آهي ۽ جنهن کي گهري تنهن کي سڌي واٽ تي بيهڪ ڏيندو آهي (۳۹). (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته (اوهين) ڏسو جيڪڏهن الله جو عذاب اوهان کي پهچي يا قيامت اوهان وٽ اچي ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته الله کان سواءِ ڪنهن کي سڏيندو؟ (نه!) بلڪ خاص ان کي سڏيندا آهيو پوءِ جيڪڏهن گهري ته جنهن (مصيبت جي لاهڻ) لاءِ اوهين کيس سڏيندا آهيو سا لاهي ڇڏي ۽ جنهن کي (الله سان) شريڪ ڪندا آهيو سو (انهي مهل) وساريندا آهيو (۴۱). ۽ بيشڪ اسان توکان اڳ (گهڻين) امتن ڏانهن (پيغمبر) موڪليا پوءِ (انهن جي بي فرماني سبب) ڪين اسان سختي ۽ تڪليف ڏيئي پڪڙيو ته مان آهي زاري ڪن (۴۲). پوءِ جنهن مهل اسان جو عذاب وٽن پهتو ٿي (تنهن مهل) ڇو نه ٿي زاري ڪيائون؟ پر سندن دليون سخت ٿي ويون هيون ۽ جيڪي ڪم ڪندا هئا سي شيطان انهن لاءِ سينگاريا (۴۳).

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ
حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِهَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ
مُبْلِسُونَ ﴿٣٧﴾ فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَ
أَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظَرُ
كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَبُونَ ﴿٣٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ كُمْ إِنْ
أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ
الظَّالِمُونَ ﴿٤٠﴾ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤١﴾
وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٤٢﴾ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يَوْحَىٰ إِلَيَّ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾
وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ
لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

پوءِ جيڪا نصيحت ڏني وين سا جنهن مهل وساريائون (تنهن مهل) مٿن هر شيءِ جا دروازا کوليائون۔ تان جو جيڪي ڏٺو وين تنهن سان جڏهن (چڱيءَ طرح) خوش ٿيا (تڏهن) کين اوچتو پڪڙيو سون پوءِ اُهي اُنهيءَ مهل نااميد ٿيا (۴۴)۔ پوءِ ظالم قوم جي پاڙ پٽي ويئي۔ ۽ سڀ ساراه جهانن جي پالڻهار الله کي جڳائي (۴۵)۔ (اي پيغمبر! کين) چؤ ته ڏسو ته جيڪڏهن الله اوهان جا ڪن ۽ اوهان جون اکيون ڪسي وٺي ۽ اوهان جي دلين تي مهر هڻي ته اُنهيءَ الله کان سواءِ ڪير ٻيو خدا اوهان کي اُهي ڏيندو؟ ڏس ته ڪهڙا دليل بيان ڪريون ٿا وري به اُهي پاسو ڪندا آهن (۴۶)۔ (اي پيغمبر کين) چؤ ته اوهين خبر ڏيو ته جيڪڏهن الله جو عذاب اوچتو يا ظاهر ظهور اوهان کي پهچي ته ظالم قوم کان سواءِ (ٻيو ڪو) هلاڪ ٿيندو ڇا؟ (۴۷)۔ ۽ پيغمبرن کي خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ ڪري موڪليوسون پوءِ جن مڃيو ۽ پاڻ سڌاريو تن کي ڪو پڻ نه آهي ۽ نڪي اُهي غمگين ٿيندا (۴۸)۔ ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيو تن کي اُنهيءَ سببان جو بدڪاري ڪندا هئا عذاب پهچندو (۴۹)۔ (اي پيغمبر! کين) چؤ ته (آءُ) اوهان کي نه ٿو چوان ته مون وٽ الله جا خزانا آهن ۽ نڪي (آءُ) ڳجه ڄاڻندو آهيان ۽ نڪي اوهان کي چوان ٿو ته آءُ ملائڪ آهيان، ۽ جيڪي مون ڏانهن وحي ڪيو ويندو اهي تنهن کان سواءِ (ٻئي جي) تابعداري نه ڪندو آهيان۔ چؤ ته اٿندو ۽ سڄو هڪ جهڙا آهن ڇا؟ پوءِ اوهين ڇو نه فڪر ڪندا آهيو؟ (۵۰)۔ (اي پيغمبر!) جيڪي (ماڻهو) پنهنجي پالڻهار وٽ گڏ ٿيڻ کان ڊڄندا آهن تن کي هن (قرآن) سان ڊيچار الله کان سواءِ اُنهن جو نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو سفارش ڪندڙ آهي مان اُهي پرهيزگاري ڪن (۵۱)۔

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَ
مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ
الظَّالِمِينَ ﴿٥٦﴾ وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٧﴾
وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ
رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءً أَوْ جَهَالَةً
ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهَا وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٨﴾ وَكَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ أَلْبَسُوا لِقَابَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُظَاهَرُوا بِأَنَّهُمْ
أَتَتْهُمْ آيَاتُهُمْ فَمِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٩﴾
قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا
تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يُقْضَى الْحَقُّ وَهُوَ
خَيْرُ الْفَصِيلِينَ ﴿٦٠﴾ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ
لَقَضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

۽ جيڪي پنهنجي پالڻهار کي صبح ۽ سانجهي جو سندس رضامندي گهرندڙ ٿي سڏيندا آهن تن کي نه تڙ- توتي سندن ڪجهه به حساب نه آهي ۽ نڪي مٿن تنهنجو ڪجهه به حساب آهي جو انهن کي تڙيندين (۽ جي کين تڙيندي) ته نامناسب ڪمن ڪندڙن مان ٿيندين (۵۲). ۽ اهڙي طرح منجهانئن ڪن کي ڪن سان پر ڪيوسون ته چون ته هي آهي انهن ڇا جن تي اسان منجهان الله احسان ڪيو آهي؟ الله شڪر ڪندڙن کي نه ڄاڻندو آهي ڇا؟ (۵۳). ۽ جيڪي اسان جي آيتن کي مڃيندا آهن سي جڏهن تو وٽ اچن ته (انهن کي) چؤ ته السلام عليكم اوهان جي پالڻهار پاڻ تي ٻاجه لازم ڪئي آهي ته اوهان مان جيڪو بي علميءَ سان ڪا بچڙائي ڪندو وري ان کان پوءِ توبه ڪيائين ۽ سڌريو ته اهو (الله) بخشڻهار مهربان آهي (۵۴). ۽ اهڙيءَ طرح ايتون بيان ڪندا آهيون (ته عمل ڪريو) ۽ (هن لاءِ) ته گهنگارن جو رستو (ماڻهن تي) پڌرو ٿئي (۵۵). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته الله کان سواءِ جن کي سڏيو ٿا تن جي عبادت ڪرڻ کان مون کي منع ڪئي ويئي آهي- ۽ چؤ ته آءُ اوهان جي سڏن جي تابعداري نه ڪندس (نه ته) بيشڪ انهي مهل گمراه ٿيندس ۽ آءُ هدايت وارن مان نه هوندس (۵۶). چؤ ته آءُ پنهنجي پالڻهار جي ڀڌري حجت تي آهيان ۽ اوهان ان کي ڪوڙ ڀانيو آهي- جنهن شيءِ جي تڪڙ ڪندا آهيو سا مون وٽ نه آهي (اهڙو) حڪم الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن جي اختيار ۾ نه آهي اهو سچ کي بيان ڪندو آهي ۽ اهو (سڀني) فيصلن ڪندڙن کان پڙو آهي (۵۷). چؤ ته جنهن جي تڪڙ ڪندا آهيو سا جيڪڏهن مون وٽ هجي ها ته منهنجي ۽ اوهان جي وچ ۾ فيصلو ٿي وڃي ها- ۽ الله ظالمن کي چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي (۵۸).

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يُعْلِمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمٍ الْأَرْضِ وَلَا لَاطِبٍ
وَلَا يَأْبِسُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٥٥ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى
ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٦ وَهُوَ الْقَاهِرُ
فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ
الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفْرِطُونَ ٥٧ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَسِيبِينَ ٥٨ قُلْ مَنْ
يُنَجِّيكُمْ مِنَ ظِلْمِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ
أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ٥٩ قُلْ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ
مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ مُشْرِكُونَ ٦٠ قُلْ هُوَ الْفَادِرُ عَلَىٰ
أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ
يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ٦١ أَنْظِرْ كَيْفَ نَصْرُكَ
الْأَيُّ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ٦٢ وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ
لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ٦٣ لِكُلِّ نَبِيٍّ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ٦٤

۽ وٽس ڳجه جون ڪنجيون آهن ان (ڳجه جي ڪنجين) کي الله کان سواءِ (بيو ڪو به) ڪونه ڄاڻندو آهي. ۽ جيڪي پٽن ۽ دريائن ۾ آهي سو (به آهو) ڄاڻندو آهي ۽ ڪوئي پٺ نه ڪرندو آهي پر ان کي آهو ڄاڻندو آهي ۽ نڪي ڪو داڻو زمين جي اونداهين ۾ نڪي ڪا آلي ۽ نڪي ڪا سڪي شيءِ پٽري ڪتاب ۾ (لکيل) هجڻ کان سواءِ آهي (۵۹). ۽ آهو (الله) آهي جيڪو اوهان کي رات جو (جڻڪ) ماري ٿو ۽ جيڪي اوهين ڏينهن جو ڪمايو ٿا سو (به) ڄاڻندو آهي وري اوهان کي ان مان هن لاءِ (جاڳائي) اُتاريندو آهي ته مقرر ٿيل مدت پوري ڪرائي وڃي، وري اوهان (سڀني) جو ڏانهس موٽڻ آهي وري اوهين جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي اوهان کي سڏ ڏيندو (۶۰). ۽ آهو پنهنجن ٻانهن تي غالب آهي ۽ اوهان تي پنهنجا نگهبان موڪليندو آهي. تان جو جڏهن اوهان منجهان ڪنهن هڪ کي موت پهچي تڏهن اسان جا قاصد (ملائڪ) ان کي ماريندا آهن ۽ آهي ڪوتاهي نه ڪندا آهن (۶۱). وري (سڀ مثل) سنڌين سڄي ڌڻيءَ الله ڏانهن موٽايا ويندا. خبردار ان جو حڪم (غالب) آهي ۽ آهو جلد حساب وٺندڙ آهي (۶۲). (اي پيغمبر!) چؤ ته اوهان کي پٽن ۽ دريائن جي اونداهين کان ڪير ڇڏائيندو آهي (جڏهن) کيس زاريءَ سان ۽ ڳجهوسڏيندا آهيو؟ (۽ چوندا آهيو) ته جيڪڏهن اسان کي هن (ڏک) کان (الله) ڇڏايو ته شڪر ڪندڙن مان ضرور ٿينداسون (۶۳). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته الله اوهان کي ان کان ۽ سڀ ڪنهن ڏک کان ڇڏائيندو آهي وري (به) اوهين (ان سان) شرڪ ڪندا آهيو (۶۴). (اي پيغمبر!) ڪين چؤ ته آهو (الله) اوهان تي اوهان جي مٿان يا اوهان جي پيرن جي هيٺان عذاب موڪلڻ لاءِ وسارو آهي يا اوهان کي ٽولي ٽولي ڪري وڇرائي ۽ اوهان مان ڪن کي ڪن جي لڙائيءَ (جو مزو) چڪائي. ڏس ته اسين ڪهڙيءَ طرح (طرحين طرحين) دليل بيان ٿا ڪريون ته مان آهي سمجهن (۶۵). ۽ تنهنجي قوم ان (قرآن) کي ڪوڙ ڀانيو ۽ (حقيقت ڪري) آهو بلڪل سچ آهي. (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته (اءِ) اوهان جو ذمي وار نه آهيان (۶۶). هر هڪ شيءِ لاءِ هڪ وقت مقرر آهي ۽ سگهو ڄاڻندو (۶۷).

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ
بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ
مِنْ حَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ
الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتَهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَ
ذَكَرَ بِهِ أَنْ تَبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ ۖ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدِيلٍ لَّا يُؤْخَذُ مِنْهَا ۚ وَلِلَّهِ
الَّذِينَ أَسْلَمُوا بِهَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ
أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أُنَدُّ عُوا مِّنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَّا
يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ
كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ ۚ لَهُ أَصْحَابٌ
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ ائْتِنَا ۖ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
وَأْمُرْنَا لِلْسَّلَامِ ۖ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ
اتَّقَوْهُ ۚ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۚ

۽ جيڪي اسان جي آيتن بابت اجايو بحث ڪندا آهن تن کي جڏهن ڏسڻ تہ ايسٽائين کائڻ منهن موڙ جيستائين اُن ڌاران ٻي ڪنهن ڳالهه ۾ بحث ڪن- ۽ جيڪڏهن شيطان توکان وسارائي تہ ياد اچڻ کان پوءِ ظالم ٽوليءَ سان گڏ نہ ويه (۶۸). ۽ جيڪي پرهيزگاري ڪندا آهن تن تي انهن (ظالمن) جي حساب جي ڪجهه بہ (چڪتاڻ) نہ آهي پر (انهن تي) نصيحت ڪرڻ لازم آهي تہ مان آهي ڊڄڻ (۶۹). ۽ (اي پيغمبر!) جن پنهنجي دين کي راند ۽ تماشو بڻايو آهي ۽ کين دنيا جي حياتيءَ ۾ ٺڳيو آهي تن کي ڇڏي ڏي ۽ قرآن سان نصيحت ڪر متان (قيامت جي ڏينهن) ڪوئي پنهنجي ڪٿي جي سببان (هلاڪت ۾) ڦاسي. الله کان سواءِ اُن جو نہ ڪو مددگار ۽ نہ ڪو سفارش ڪندڙ آهي، ۽ جيڪڏهن سڀ ڪا شيءِ عوض ڏيندو تہ کائڻس نہ ورتو ويندو- آهي آهي اُن جو جيڪي ڪيائون تنهن سببان (هلاڪت ۾) ڦاسي ويا اُنهن لاءِ تهنڪندڙ پاڻيءَ مان پيئڻ ۽ ڏکوئيندڙ عذاب اُنهي ڪري آهي جو ڪفر ڪندا هئا (۷۰). (اي پيغمبر! کين) چؤ تہ الله کان سواءِ اهڙي کي سڏيون ڇا جيڪو اسان کي نہ ڪي سک ڏيندو آهي ۽ نہ ڪي ڏک ڏيندو آهي؟ ۽ اُنهيءَ کان پوءِ جو الله اسان کي هدايت ڪئي اُنهيءَ وانگر پنهنجين ڪڙين (پر پوءِ) تي موٽايا وڃون ڇا؟ جنهن کي شيطانن جهنگ ۾ پلائي ڇڏيو هجي اُهو حيران پيو ڦري سندس ڪي دوست هجن جي ان کي سڌي رستي ڏانهن پيا سڏين تہ اسان ڏانهن اچ (۽ اُهو اچي ئي نہ) (اي پيغمبر! کين) چؤ تہ يقيناً الله جي ڏسيل واٽ اهائي سڌي واٽ آهي ۽ اسان کي حڪم ڏنو ويو آهي تہ جهانن جي پالڻهار جي فرمانبرداري ڪريون (۷۱). ۽ (هيءُ بہ حڪم ڏنو ويو آهي) تہ نماز پڙهو ۽ کائڻس ڊڄو ۽ اُهو (الله) آهي جنهن ڏانهن اُتاريا ويندؤ (۷۲). ۽ اُهوئي آهي جنهن اسمانن ۽ زمين کي رت سان بڻايو آهي- ۽ جنهن ڏينهن (قيامت لاءِ) چونڊو تہ ٿيءُ تہ ٿي پوندي.

قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَ
 الشَّهَادَةُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ٤٦ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرُ
 اتَّخَذْتُ أَصْنَامًا لِلَّهِ ۖ إِنِّيَ أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٤٧
 وَكَذَلِكَ نَرْفَعُ إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ
 مِنَ الْمُوقِنِينَ ٤٨ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكُوكَبَ ۖ قَالَ هَذَا
 رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْإِفْلِينَ ٤٩ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا
 قَالَ هَذَا رَبِّي ۖ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَيْسَ لِي بِهِدْيٌ ۖ رَبِّي لَا يَكُونَنَّ
 مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ٥٠ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً ۖ قَالَ هَذَا رَبِّي
 هَذَا الْكَبَرُ ۖ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُقَوِّمُ إِنِّي بَرِّئُ مِمَّا شَرَكُونَ ٥١
 إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا ۖ وَمَا
 أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٢ وَحَاجَّه قَوْمُهُ ۖ قَالَ أَتَسْأَلُونَنِي فِي اللَّهِ
 وَقَدْ هَدَانِ ۖ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا ۖ
 وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۖ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٥٣ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا
 أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ
 سُلْطَانًا ۖ فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٤

سندس ڳاله سڃي آهي۔ ۽ جنهن ڏينهن صور ۾ ڦوڪيو ويندو (تنهن ڏينهن) رڳو اُن جي بادشاهي آهي۔ ڳجه ۽ ظاهر جو ڄاڻندڙ آهي۔ ۽ اهو حڪمت وارو خبردار آهي (۷۳)۔ ۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم پنهنجي پيءُ ازر کي چيو ته بتن کي خدا ڪري ڇو ٿو وٺين؟ اءُ توکي ۽ تنهنجي قوم کي بيشڪ پڌري گمراهيءَ ۾ ڏسان ٿو (۷۴)۔ ۽ اهڙيءَ طرح ابراهيم کي آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي ڏيکاري سون ٿي (هن لاءِ) ته (اهو) يقين ڪندڙن مان ٿئي (۷۵)۔ پوءِ جنهن مهل رات مٿس اونڊاهي ڪئي (تنهن مهل آسمان ۾) هڪ تارو ڏٺائين، چيائين هيءُ منهنجو پالڻهار آهي، پوءِ جنهن مهل (اهو) لٿو (تنهن مهل) چيائين ته لهندڙن کي پيارو نه ٿو رکان (۷۶)۔ پوءِ جنهن مهل چنڊ کي ڇمڪندڙ ڏٺائين (تنهن مهل) چيائين ته هيءُ منهنجو پالڻهار آهي، پوءِ جنهن مهل لٿو (تنهن مهل) چيائين ته جيڪڏهن منهنجو پالڻهار مون کي هدايت نه ڪندو ته اءُ ضرور گمراه قوم مان ٿيندس (۷۷)۔ پوءِ جنهن مهل سج کي ڇمڪندڙ ڏٺائين (تنهن مهل) چيائين ته هيءُ منهنجو پالڻهار آهي (جو) هيءُ وڏو آهي، پوءِ جنهن مهل لٿو ته چيائين ته اي منهنجي قوم! جن کي (اوهين خدا سان) شريڪ بڻائيندا آهيو تن کان اءُ بيزار آهيان (۷۸)۔ مون (سڀني کان) هڪ طرفو ٿي پنهنجي مهاڙ کي انهيءَ الله ڏانهن سامهون ڪيو آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو آهي ۽ اءُ مشرڪن مان نه آهيان (۷۹)۔ ۽ سندس قوم ساڻس تڪرار ڪيو۔ چيائين ته (اوهين) الله بابت مون سان هن حالت ۾ ڇو ٿا تڪرار ڪريو جو بيشڪ مون کي سڌي رستي لائو اٿس؟ ۽ جنهن کي ساڻس شريڪ ڪريو ٿا تنهن کان ڪين ڊڄندس پر منهنجي پالڻهار جو ڪجهه (ڪرڻ) گهريو (سيو ٿيڻو آهي)۔ سڀ ڪا شيءِ منهنجي پالڻهار جي علم ۾ سمائي آهي۔ پوءِ اوهين ڇو نه نصيحت مڃيندا آهيو؟ (۸۰)۔ ۽ جنهن کي (الله سان) شريڪ ڪريو ٿا تنهن کان ڪيئن ڊڄندس؟ (اوهين) هن کان نه ٿا ڊڄو جو اوهين الله ساڻ اهو شريڪ ڪندا آهيو جنهن جي اوهان وٽ ڪا حجت لائڻ نه آهي۔ جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو (ته ٻڌايو ته) ٻنهي ٽولين مان ڪهڙي امن جي وڌيڪ حقدار آهي؟ (۸۱)۔

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمَنُ
 وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ۝^(٨٦) وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ ۖ
 نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝^(٨٧) وَهَبْنَا
 لَكَ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ كُلًّا هَدَيْنَا ۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ
 وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَ
 هَارُونَ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝^(٨٨) وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ
 وَإِلْيَاسَ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝^(٨٩) وَاسْمِعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُوسُفَ
 وَلُوطًا ۖ كُلًّا فَوَضَّلْنَا عَلَىٰ الْعِلْمِ ۚ وَمِنَ آبَائِهِمْ ذُرِّيَّتِهِمْ
 وَآخَوَانِهِمْ ۖ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝^(٩٠)
 ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ ۚ مِّنْ عِبَادِهِ ۖ وَلَوْ
 أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝^(٩١) أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
 آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ ۚ فَإِنْ يُكَفِّرْ بِهَا هَؤُلَاءِ
 فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَفِرِينَ ۝^(٩٢) أُولَٰئِكَ
 الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمْ اِقْتَدِهْ ۖ قُلْ لَا
 أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ۝^(٩٣)

جن ايمان آندو ۽ پنهنجي ايمان کي ڪفر سان نه وڇڙايو انهن لاءِ امن آهي ۽ اهي هدايت وارا آهن (۸۲). ۽ هي اسان جو دليل آهي جو ابراهيم کي سندس قوم تي (مقابلي لاءِ) ڏٺوسون. جنهن کي گهرندا آهيون تنهن کي درجن ۾ مٿاهون ڪندا آهيون. بيشڪ تنهنجو پالڻهار حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۸۳). ۽ ابراهيم کي اسحاق ۽ يعقوب عطا ڪيوسون. سڀني کي هدايت ڪئي سون، ۽ (ان کان) اڳ نوح کي هدايت ڪئي سون ۽ سندس اولاد مان داؤد کي ۽ سليمان ۽ ايوب ۽ يوسف ۽ موسيٰ ۽ هارون کي (هدايت ڪئي سون). ۽ اهڙيءَ طرح اسين پلارن کي بدلو ڏيندا آهيون (۸۴). ۽ زڪريا ۽ يحيٰ ۽ عيسيٰ ۽ الياس کي به جو هر هڪ پلارن مان هو (۸۵). ۽ اسماعيل ۽ يسع ۽ يونس ۽ لوط کي به. ۽ سڀني کي جڳ (جي رهندڙن) تي فضيلت ڏني سون (۸۶). ۽ سندن ڀين ڏاڏن ۽ سندن اولاد ۽ سندس ڀائرن مان به، ۽ کين سڳورو ڪيوسون ۽ کين سڌي وات ڏانهن هدايت ڪئي سون (۸۷). اها الله جي هدايت آهي پنهنجن ٻانهن مان جنهن لاءِ گهري تنهن کي ان سان رستي لائي ۽ جيڪڏهن (اهي ماڻهو) شرڪ ڪن ها ته جيڪي ڪمايائون سو کائڻ ضرور ناس ٿئي ها (۸۸). اهي اهي آهن جن کي ڪتاب ۽ حڪمت ۽ پيغمبري ڏني سون پوءِ جيڪڏهن هي ماڻهو ان (قرآن جي ڳالهين) کي نه مڃين ته بيشڪ اسان هڪ قوم کي مقرر ڪيو آهي جو ان (قرآن جي ڳالهين) جا انڪار ڪندڙ نه ٿيندا (۸۹). اهي اهي آهن جن کي الله هدايت ڪئي آهي پوءِ تون به سندن طريقي تي پيروي ڪر چؤ ته اوهان کان ان (پيغام پهچائڻ) تي ڪو اجورو نه ٿو گهران اهو قرآن خاص جهان (وارن) لاءِ نصيحت آهي (۹۰).

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ
مِّنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا
هُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدُّونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا
وَعَلِمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنَّكُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي
خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ^(٩١) وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبْرَكًا مُّصَدِّقُ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ^(٩٢) وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ
إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ
الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا
أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ^(٩٣) وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا
فِرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ
وَمَا نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ
لَقَدْ نَقَطَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ^(٩٤)

۽ انهن (يهودين) الله جو سندس مان موافق قدر (جيئن کيس جڳائي ٿين) نه ڪيو هن ڪري جو چيائون ته الله ڪنهن ماڻهو تي ڪجهه نه لائو آهي (اي پيغمبر! ڪين) چو ته اهو ڪتاب ڪنهن لائو جيڪو موسيٰ اندو هو؟ جو ماڻهن لاءِ نور ۽ هدايت هو جنهن کي اوهين جزء جزء ڪريو ٿا ان (جي ڪنهن يا گي) کي پڌرو ڪندا آهيو ۽ گهڻو لکائيندا آهيو ۽ جيڪي (گالهيون) نه ڪي اوهين ۽ نه ڪي اوهان جا پيءُ ڏاڏا ڄاڻندا هئا سي اوهان کي سيکاريون ويون۔ چو ته الله (ڪتاب لائو آهي) وري انهن کي سندن اجائي بحث ۾ راند ڪندو ڇڏي ڏي (۹۱). ۽ هيءُ ڪتاب برڪت وارو آهي، ان کي جيڪي (ڪتاب) ان کان اڳ آهن تن کي سڄو ڪندڙ ڪري لاتوسون هن لاءِ ته (تون) مڪي وارن ۽ سندس اسـ پاس وارن کي ڊيڄارين ۽ جيڪي آخرت کي مڃيندا آهن سي ان (قرآن) کي مڃيندا آهن ۽ اهي پنهنجين نمازن جي سنڀال ڪندا آهن (۹۲). ۽ ان کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي جيڪو الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهي يا چوي ته مون ڏانهن وحي ڪيو ويو آهي ۽ ڏانهن ڪجهه به وحي نه ڪيو ويو هجي يا چوي ته جيئن الله (ڪتاب) نازل ڪيو آهي تيئن اءُ (به ڪتاب) نازل ڪندس، ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن ڏسين (ته جيڪر عجب لڳيئي) جڏهن ظالم موت جي سڪراتن ۾ هوندا ۽ ملائڪ پنهنجن هٿن کي ڊگهو ڪندا (۽ چوندا) ته پنهنجن ساهن کي ٻاهر ڪڍو۔ اڄ اوهان کي خواري واري عذاب جي سزا انهيءَ سببان ڏني ويندي جو اوهين الله تي ناحق (گالهيون) چوندا هيو ۽ سندس آيتن کان وڌائي ڪندا هيو (۹۳). ۽ بيشڪ اسان وٽ (ائين) هڪ هڪ ٿي آيو جيئن اوهان کي پهرين پيري پيدا ڪيو هوسون ۽ جيڪي اوهان کي عطا ڪيو هوسون سو اوهان پنهنجين پٺن پوڻان ڇڏي ڏنو ۽ اوهان جا سفارش ڪندڙ اوهان سان گڏ نه ٿا ڏسون جن کي اوهين پنهنجن (احتياجن پوري ڪرڻ) ۾ (الله سان) شريڪ ڀانئيندا هيو۔ بيشڪ اوهان جو پاڻ ۾ ڳانڍاپو چئو ۽ جن کي اوهين ڀانئيندا هيو سي اوهان کان ڀلجي ويا (۹۴).

إِنَّ اللَّهَ فَلَقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ
 الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَ
 جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
 الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
 ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَ
 هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ
 قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ
 السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا
 نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
 وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ
 مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ
 لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ
 وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠٠﴾
 بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ
 صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

پڪ الله بج ۽ ڪڪڙي کي ڦٽائيندڙ آهي. مٺي مان جيئرو ڪيندو آهي ۽ جيئري مان مٺو ڪيندڙ آهي اهو (ئي) الله آهي پوءِ اوهين ڪيڏانهن يلايا ويندا آهيو؟ (۹۵). پرھ کي ڦٽائيندڙ آهي ۽ رات کي آرام ۽ سج ۽ چنڊ کي (وقت جي) حساب لاءِ (پيدا) ڪيائين. اهو اندازو (الله) زبردست ڄاڻندڙ ٺاهيو آهي (۹۶). ۽ اهو (الله) آهي جنهن تارن کي اوهان لاءِ هن ڪري (پيدا) ڪيو ته پتن ۽ دريائن جي اونداھين ۾ ساڻن واٽون لھو. بيشڪ ڄاڻندڙ قوم لاءِ نشانين (کولي) بيان ڪيون سون (۹۷). ۽ اهو (الله) آهي جنهن اوهان کي هڪ جان مان پيدا ڪيو پوءِ (اوهان لاءِ) تڪڙ جو هنڌ ۽ سانپن جي جاءِ ڪيائين، بيشڪ سمجھندڙ تولي لاءِ نشانين (کولي) بيان ڪيون سون (۹۸). ۽ اهو (الله) آهي جنهن آسمان مان پاڻي وسايو پوءِ اُن سان هر شيءِ جا سلا ڄمايائون پوءِ اُن مان ساوڪ کي ڪڍيائون پوءِ منجهانئس (سنگن ۾) گڏيل داڻا ڪڍون ٿا ۽ ڪجين جي چيڙن مان گوشتا لڙڪيل ۽ انگورن ۽ زيتونن ۽ ڌاڙهن جا باغ هڪ ٻئي جهڙا ۽ ڌار ڌار قسم جا (پيدا ڪيائون) جڏهن ڦرجن ته سندن ڦر ۽ اُن جي پچڻ ڏانهن ٺهاريو! ڇو ته اُن ۾ مڃيندڙ تولي لاءِ ضرور نشانين آهن (۹۹). ۽ (ڪافرن) جن کي الله سان شريڪ بڻايو آهي هن هوندي جو کين (الله) خلقيو آهي ۽ اُن لاءِ بي علميءَ سان پٽ ۽ ڌيئرون ٺاهيون اٿن. اهو پاڪ آهي ۽ جيڪي بيان ڪندا آهن تنهن کان مٿاهون آهي (۱۰۰). آسمانن ۽ زمين جو (بي مثال) بڻائيندڙ آهي. کيس اولاد ڪيئن ٿيندو؟ ۽ هوڏانهن کيس زال ٿي نه آهي ۽ سڀ ڪا شيءِ (پاڻ) خلقيائين ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۱۰۱).

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ١٧ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ
 الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ١٨ قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ
 رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ
 بِحَفِيفٍ ١٩ وَكَذَلِكَ نَصْرِفُ الْأَيَّتْ وَلِيَقُولُوا إِذَا دَرَسْتَ
 وَلِنَبَيِّنْ لَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٢٠ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا
 إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ٢١ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا
 أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيفًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
 بِوَكِيلٍ ٢٢ وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا
 اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٣ وَأَنسُوا
 بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَعِنَ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُومٍ مِّنْ بَهِاقُلٍ
 أَنْتُمُ الْأَيَّتْ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا
 يُؤْمِنُونَ ٢٤ وَنَقَلِبْ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا
 بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ٢٥

اهو اوهان جو پالڻهار آهي۔ اُن کانسواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي، سڀ ڪنهن شيءِ کي پيدا ڪندڙ آهي تنهن ڪري سندس عبادت ڪريو، ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ کي سنڀاليندڙ آهي (۱۰۲)۔ (دنيا ۾) اکيون کيس ڏسي نه سگهنديون ۽ اهو اکين کي ڏسندو آهي ۽ اهو باريڪ بين خبر رکندڙ آهي (۱۰۳)۔ بيشڪ اوهان جي پالڻهار کان اوهان وٽ نشان آيا آهن پوءِ جنهن ڏٺو (يعني سمجهيو) تنهن پاڻ لاءِ (نفعو ڪمايو) ۽ جيڪو اندو ٿيو تنهن تي (اُن جو نقصان) آهي ۽ (اي پيغمبر! چؤ ته) اءُ اوهان تي نگهبان نه آهيان (۱۰۴)۔ ۽ اهڙي طرح طرحين طرحين دليل بيان ڪريون ٿا ۽ هن لاءِ ته متان (ڪافر) چون ته تون پڙهيو آهين ۽ هن لاءِ ته هن (دين) کي اُنهيءَ قوم لاءِ پڌرو ڪريون جي ڄاڻن ٿا (۱۰۵)۔ (اي پيغمبر!) جيڪي تنهنجي پالڻهار وٽان توڏانهن وحي ڪيو ويو آهي تنهن جي تابعداري ڪر، اُن کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي، ۽ مشرڪن کان منهن موڙ (۱۰۶)۔ ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته شرڪ نه ڪن ها۔ ۽ توکي مٿن نگهبان نه ڪيو اٿئون، ۽ نه ڪي تون مٿن ڪو نظر ڪندڙ آهين (۱۰۷)۔ (اي مسلمانو!) جن کي (مشرڪ) الله کان سواءِ سڏيندا آهن تن کي گاريون نه ڏيو (جو) متان (اهي) بي سمجهائي جي ڪري دشمنيءَ کان الله کي ڳالهائين۔ اهڙيءَ طرح هر امت لاءِ سندن عمل سينگارياسون وري سندن پالڻهار ڏانهن سندن موٽڻ آهي پوءِ جيڪي ڪندا آهن تنهن جي کين سڏ ڏيندو! (۱۰۸)۔ ۽ ڪافر پنهنجن سخت سنهن سان الله جو قسم کڻندا آهن ته وٽن جيڪڏهن ڪو معجزو اچي ته اُن کي ضرور مڃيندا۔ چؤ ته معجزا ته (خاص) الله وٽ آهن (اي مسلمانو!) اوهان کي ڪنهن سمجهايو آهي ته اُهي (مڃيندا؟ بلڪه) جڏهن آيا ته (به) نه مڃيندا؟ (۱۰۹)۔ ۽ سندين دلين کي ۽ سندين اکين کي ڦيرائينداسون جيئن اُن کي پهرين پيري نه مڃيائون ۽ کين سندن گمراهيءَ ۾ حيران ٿيل ڇڏينداسون (۱۱۰)۔

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَ
 حَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا لِلْيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
 اللَّهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ
 عَدُوًّا وَاشْيَاطِينَ الْأَنَاسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ
 زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ
 وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾ وَلِتَصْغَى إِلَيْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِالْآخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُّقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾ أَفَغَيْرَ
 اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا
 وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِّنْ رَبِّكَ
 بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ
 صِدْقًا وَعَدًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾
 وَإِنْ تَطِعْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
 إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا خَيْرُ صُورٍ ﴿١١٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ
 هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾
 فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

۽ جيڪڏهن انهن تي اسين ملائڪ لاهيون ها ۽ ساڻن مثل (ب) ڳالهائين ها ۽ هر شيءِ سندن امهون سامهون ڪري گڏ (ب) ڪريون ها ته به الله جي گهر کان سواءِ ڪڏهن نه ايمان آڻين ها پر انهن مان گهڻا بي سمجهاڻي ڪن ٿا (۱۱۱). ۽ اهڙيءَ طرح هر ڪنهن پيغمبر لاءِ ماڻهن ۽ جنن مان شيطان ويري بڻاياسون (تہ پاڻ ۾) هڪ ٻئي کي وسوسو وجهي ڳالهه جي سهڻي بناوت سان ٺڳين۔ ۽ جيڪڏهن تنهنجو پالڻهار گهري ها ته اهو ڪم نه ڪن ها تنهن ڪري کين ۽ جيڪي ناهن ايندا آهن تن کي ڇڏي ڏي (۱۱۲). ۽ (هن لاءِ وسوسو وجهندا آهن) ته جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جون دليون ڏانهن لڙن ۽ اُن کي پسند ڪن ۽ (هن لاءِ) ته اهي جيڪي ڪم ڪندڙ آهن سي ڪندا رهن (۱۱۳). (اي پيغمبر! چؤ ته) الله ڌارن ٻيو فيصلو ڪندڙ هن هوندي چو گهران؟ جو انهيءَ اوهان ڏانهن کولي بيان ڪندڙ ڪتاب لاتو آهي۔ ۽ جن کي ڪتاب (توريت) ڏنسون سي (چڱيءَ طرح) ڄاڻندا آهن ته اهو تنهنجي پالڻهار کان ڄاڻي لائڻ آهي تنهن ڪري تون شڪ ڪندڙن مان مور نه ٿج (۱۱۴). ۽ تنهنجي پالڻهار جو سخن سچائي ۽ انصاف ۾ پورو آهي۔ سندس سخن کي ڪو متايندڙ نه آهي، ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۱۵). ۽ جيڪڏهن زمين وارن (ماڻهن) مان گهڻن (يعني ڪافرن) جو چيو مڃيندين ته توکي الله جي واٽ کان ڀلائيندا۔ (اهي) رڳو گمان تي هلندا آهن ۽ اهي رڳو اٽڪل هڻندا آهن (۱۱۶). بيشڪ تنهنجو پالڻهار انهن کي (ب) چڱو ڄاڻندڙ آهي جيڪي سندس واٽ کان ڀلا ۽ اهو هدايت وارن کي (ب) چڱو ڄاڻندڙ آهي (۱۱۷). پوءِ جيڪڏهن اوهين سندس آيتن کي مڃيندا آهيو ته جنهن تي الله جو نالو ياد ڪجي تنهن مان ڪاٺو (۱۱۸).

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ
لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرُّتُمْ إِلَيْهِ ۖ وَإِنْ كَثِيرًا
لَيَظُنُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُعْتَدِينَ ١١٩ ۝ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ
يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ١٢٠ ۝ وَلَا تَأْكُلُوا
مِمَّا لَمْ يُذِكِّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفُسْقٌ ۖ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ
لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَهِمْ لِيُجَادُوا لَكُمْ ۖ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ
لَكَافِرُونَ ١٢١ ۝ أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ
مِنْهَا ۚ كَذَلِكَ نُزِّنُ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٢٢ ۝ وَكَذَلِكَ
جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمًا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا
يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ١٢٣ ۝ وَإِذَا جَاءَتْهُمْ
آيَةٌ قَالُوا الْبَأْسُ ۖ هَذِهِ آيَةُ اللَّهِ يُرْسِلُ اللَّهُ
رُسُلَهُ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ وَمَا يَأْتِيهِمْ إِلَّا فِي غَمٍّ ۚ وَإِذَا
جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا هَذِهِ آيَةُ اللَّهِ يُرْسِلُ اللَّهُ
رُسُلَهُ بِالْبَيِّنَاتِ ۚ وَمَا يَأْتِيهِمْ إِلَّا فِي غَمٍّ ۚ وَإِذَا

۽ اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي جو جنهن (شيءَ) تي الله جو نالو ياد ڪجي تو تنهن مان نه کائيندا آهيو هن هوندي جو جيڪي (شيون الله) اوهان تي حرام ڪيون آهن سي اوهان لاءِ بيشڪ کولي بيان ڪيون اٿس؟ پر جنهن (حرام شيءِ مان کائڻ) لاءِ اوهين مجبور ٿيو (سو روا آهي). ۽ گهڻا اڻ ڄاڻائيءَ سان پنهنجن سڌن سببان ضرور ڀلائين ٿا. بيشڪ تنهنجو پالڻهار حد کان لنگهندڙن کي چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي (۱۱۹). ۽ ظاهري گناه ۽ باطني گناه (سڀ طرح) ڇڏي ڏيو. جيڪي گناه ڪندا آهن سي جيڪي ڪن ٿا تنهن سببان سگهو سزا ڏين (۱۲۰). ۽ جنهن (شيءَ) تي الله جو نالو ياد نه ڪجي تنهن مان نه کائو جو اهو (کائڻ) ضرور گناه آهي. ۽ شيطان پنهنجن يارن کي هن لاءِ وسوسو وجهندا آهن ته اوهان سان جهيڙو ڪن، ۽ جيڪڏهن سندن چيو مڃيندؤ ته اوهين (به) ضرور مشرڪ ٿيندؤ (۱۲۱). جيڪو مثل هو تنهن کي جياريسون ۽ اُن لاءِ سوجهرو ڪيوسون جنهن سان ماڻهن ۾ گهمي ٿو اهو اُن جي مثال جهڙو آهي ڇا جيڪو اونداھين ۾ آهي منجهانئس نڪرڻ وارو نه آهي؟ اهڙيءَ طرح ڪافر جيڪي ڪندا آهن سو انهن لاءِ سينگارو ويو آهي (۱۲۲). ۽ اهڙيءَ طرح هر ڳوٺ ۾ انهيءَ (ڳوٺ) جا وڏيرا هن لاءِ بدڪار ڪياسون ته اُن (ڳوٺ) ۾ فساد وجهندا رهن. ۽ (اهي) پاڻ کانسواءِ ٻئي ڪنهن لاءِ فساد نه ڪندا آهن ۽ نه ڄاڻندا آهن (۱۲۳). ۽ جڏهن وٽن ڪا آيت ايندي آهي (تڏهن) چوندا آهن ته جهڙي (پيغمبري) الله جي پيغمبرن کي ڏني ويئي آهي تهڙي جيستائين اسان کي (نه) ڏني ويندي تيسين ڪڏهن نه مڃينداسون. الله جنهن هنڌ پنهنجي پيغمبريءَ کي موڪلي (سو هنڌ) چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي. جن ڏوه ڪيو تن کي الله وٽان خواري ۽ سخت عذاب انهيءَ ڪري سگهو پهچندو جو شرارتون ڪندا آهن (۱۲۴).

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ
وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَانَمَا
يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٦٥﴾ وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿١٦٦﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَهُوَ وَلِيَّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٧﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ
جَمِيعًا لِمَعْشَرِ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ
أُولَئِكَ هُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ بَعْضَنَا بَعْضٌ وَبَلَّغْنَا
أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوٍ لَكُمْ خَالِدِينَ
فِيهَا أَلَا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٦٨﴾ وَكَذَلِكَ
نُورِلِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٦٩﴾
يَمَعْشَرِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ
يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ أَيْتِي وَيُنْذِرُوكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هَذَا قَالُوا اشْهَدُوا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٧٠﴾

پوءِ الله جنهن کي هدايت ڪرڻ گهرندو آهي تنهن جو سڀو اسلام لاءِ ڪشادو ڪندو آهي، ۽ جنهن کي پلاٽڻ گهرندو آهي تنهن جي سڀني کي اهڙو سخت سوڙهو ڪندو آهي جو چٽڪ آسمان تي چڙهي ٿو. جيڪي نه مڃيندا آهن تن تي الله اهڙيءَ طرح پليتي رکندو آهي (۱۲۵). ۽ تنهنجي پالڻهار جي اها سڌي واٽ آهي. بيشڪ اسان نشانين انهيءَ قوم لاءِ کولي بيان ڪيون آهن جي نصيحت مڃيندا آهن (۱۲۶). انهن لاءِ سندن پالڻهار وٽ بهشت آهي ۽ اهو سندن سڀاليندڙ آهي (هي سڀ) انهيءَ ڪري (آهي) جو (چڱا) ڪم ڪندا هئا (۱۲۷). ۽ جنهن ڏينهن انهن مڙني کي گڏ ڪندو (چوندو) ته اي جن جيون ٽوليون! بيشڪ ماڻهن مان گهڻا پنهنجا (تابع) ڪيا هيڙ، ۽ ماڻهن مان سندن سنگتي چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! اسان منجهان هڪڙن ٻين کان فائدو ورتو ۽ انهيءَ پنهنجي مقرر مدت کي پهتاسون جيڪا تون اسان لاءِ مقرر ڪئي هئي. (الله) چوندو ته اوهان جي رهڻ جو هنڌ دوزخ آهي جيسين الله گهريو تيسين منجهس سدائين رهندڙ هجو. بيشڪ تنهنجو رب حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۱۲۸). ۽ اهڙيءَ طرح ظالمن مان ڪن کي ڪن تي جيڪي ڪندا آهن تنهن (جي شامت) سببان غالب ڪندا آهيو (۱۲۹). ۽ اي جن ۽ ماڻهن جون ٽوليون! اوهان مان اوهان وٽ پيغمبر نه آيا هئا ڇا؟ جو منهنجيون آيتون اوهان تي پڙهيائون ٿي ۽ هن ڏينهن جي آڏي ٿيڻ کان اوهان کي ڊيڄاريائون ٿي. چوندا ته پاڻ تي شاهدي ڏني سون ۽ کين دنيا ئي حياتيءَ نڳيو هو ۽ (هاڻي) پاڻ تي شاهدي ڏنائون ته پاڻ ڪافر هئا (۱۳۰).

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
 غَفْلُونَ ﴿٣١﴾ وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ
 بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ط
 إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا
 أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنْ مَا تُوْعَدُونَ
 لَأَتِيَنَّكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٤﴾ قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى
 مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ
 عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٥﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ
 مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا
 هَذَا لِلَّهِ بِرَعِيهِمْ وَهَذَا لِلشُّرَكَائِنَا فَمَا كَانَ
 لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ
 يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ وَكَذَلِكَ
 زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادِهِمْ
 شُرَكَاءُهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ط
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٣٧﴾

اهو (پيغمبرن جو موڪلڻ) هن سببان آهي ته تنهنجو پالڻهار ڪنهن ڳوٺ کي هن حالت ۾ ظلم سان ڪڏهن ناس ڪرڻ وارو نه آهي جو سندس رهاڪو بيخبر هجن (۱۳۱). ۽ هر ڪنهن جيڪي عمل ڪيا تنهن مان انهن لاءِ درجا آهن. ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن کان تنهنجو پالڻهار بيخبر نه آهي (۱۳۲). ۽ تنهنجو پالڻهار بي پرواه باجه وارو آهي. جيڪڏهن گهري ته اوهان کي ناس ڪري ۽ اوهان کان پوءِ جنهن لاءِ گهري تنهن کي (اُن هنڌ) پيڙهيءَ تي وهاري جيئن اوهان کي ٻي قوم جي نسل مان پيدا ڪيائين. (۱۳۳). بيشڪ جيڪو انجام اوهان سان ڪجي ٿو سو ضرور اچڻو آهي ۽ اوهين ٽڪاڻڻ وارا نه آهيو (۱۳۴). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي منهنجي قوم! اوهين پنهنجي هنڌ عمل ڪريو آءُ (به) عمل ڪندڙ آهيان، پوءِ سگهو ڄاڻندؤ ته آخرت ۾ ڪنهن جي چڱي عاقبت هوندي. سچ آهي ته ظالم نه ڇڻندا (۱۳۵). ۽ جيڪي پوک ۽ دورن مان الله پيدا ڪيو آهي تنهن مان ڪجهه حصو (ڪافر) الله جو مقرر ڪندا آهن ۽ پنهنجي گمان سان چوندا آهن ته هيءُ (حصو) الله جو آهي ۽ هيءُ اسان جي بتن جو آهي، وري جيڪو (حصو) سندن بتن جو هوندو آهي سو الله (واري حصي) سان ملي نه سگهندو آهي، ۽ جيڪو (حصو) الله جو هوندو آهي سو سندن بتن (واري حصي) سان ملي سگهندو آهي، جيڪو فيصلو ڪندا آهن سو بچڙو آهي (۱۳۶). ۽ اهڙي طرح گهڻن مشرڪن لاءِ سندن شريڪن (جن کي خدا ڪري مڃيندا آهن) سندن اولاد جو مارڻ سينگارڻو آهي ته (جيئن) کين هلاڪ ڪن ۽ سندن دين مٿن رلائي ملائي ڇڏين، ۽ جي الله گهري ها ته اهو نه ڪن ها! تنهن ڪري کين ۽ جيڪي ٺاه ناهيندا آهن تنهن کي ڇڏي ڏي (۱۳۷).

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتُ حِجْرًا لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ
 نَشَاءُ بَزَعْنَاهُمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
 لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ
 بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٩﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ
 خَالِصَةٌ لِّذُنُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ
 مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمُ اللَّهُ حَكِيمٌ
 عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا
 بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ
 قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤١﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ
 جَدَّتٍ مَّعْرُوشٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشٍ وَالنَّحْلَ وَالزَّرْعَ
 مُخْتَلِفًا أَلْوَنًا وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ
 مُتَشَابِهٍ طَلُّوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ
 حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾ وَ
 مِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَسَاتٌ كُلُّوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَ
 لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾

۽ (پنهنجي خيال سان هيءُ به) چوندا آهن ته هي دور ۽ پوک حرام آهن جنهن لاءِ گهرون تنهن کان سواءِ اُن کي ڪوئي نه کائي ۽ (چوندا آهن ته) هڪڙن ڏورن جي پٺي (سواريءَ لاءِ) حرام ڪئي ويئي آهي ۽ (ٻين) ڏورن تي (ذبح وقت) الله جو نالو ياد نه ڪندا آهن (اهي ڳالهون) الله تي ڪوڙي ناهن ٺاهڻ سان (ڪندا آهن). جيڪي ناهن ٺاهيندا آهن تنهن جي کين سگهو سزا ڏيندو (۱۳۸). ۽ چوندا آهن ته جيڪي هنن ڏورن جي پيٽن ۾ آهي سو خاص اسان جي مردن لاءِ آهي ۽ اسان جي زالن تي حرام ڪيل آهي، ۽ جيڪڏهن مثل هوندو ته آهي (سڀ) اُن ۾ پائيوار آهن. سندن تقرير جي کين سگهي سزا ڏيندو، ڇو ته الله حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۱۳۹). جن پنهنجي اولاد کي بنا علم جي بيوقوفي ڪري ڪُٺو ۽ جيڪي الله سندن رزق ڏنو سو الله تي ڪوڙي ناهن ٺاهڻ سان حرام ڪيائون سي بيشڪ نقصان وارا ٿيا. (اهي) بيشڪ ڀُلا ۽ هدايت وارا نه آهن (۱۴۰). ۽ اهو (الله) آهي جنهن چيرن وارا ۽ بنا چيرن وارا باغ ۽ ڪڇيون ۽ پوکون جن جا ڦر قسم قسم ۽ زيتون ۽ ڌاڙهون هڪ جهڙا ۽ جدا جدا قسم جا پيدا ڪيا، جڏهن ڦرن تڏهن سندن ڦر مان کائو ۽ سندن لاڀاري وقت الله جو حق (سندن زڪواة) ڏيو ۽ آجايو نه وڃايو. ڇو ته الله اجائي وڃائيندڙن کي دوست نه رکندو آهي (۱۴۱). ۽ ڏورن مان (وڏا وڏا) بار ڪڍڻ وارا ۽ زمين سان لڳل (ننڍا جانور پيدا ڪيائين). الله جيڪا اوهان جي روزي ڪئي آهي تنهن مان کائو ۽ شيطان جي وڳن تي نه هلو. ڇو ته اهو اوهان جو پڏرو ويري آهي (۱۴۲).

تَنْذِيَةً أَزْوَاجٍ مِّنَ الضَّالِّينَ وَمِنَ الْمَعْرِاتَيْنِ ۖ
 قُلْ ءَالِدَاكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
 أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ نَّبِّئُوْنِي بِعِلْمٍ إِن كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ۝١٣١
 وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ ۖ قُلْ ءَالِدَاكَرَيْنِ
 حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ ۖ
 أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَن أَظْلَمُ مِمَّن
 افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا
 يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِيْنَ ۝١٣٢ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ
 مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَّتْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ
 دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا
 أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ
 رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١٣٣ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ
 ذِي ظِفْرِ ۖ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا
 إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ
 بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝١٣٤

(دور) اٺ قسم آهن، رين مان به ۽ بڪرين مان به (نر ۽ ماديون) آهن۔
 (اي پيغمبر! ڪاٺن) پڇ ته (الله) ٻنهي نرن کي حرام ڪيو آهي يا مادين
 کي يا جنهن کي ٻنهي قسمن جي مادين جي ڳڻڻ لپيٽيو آهي؟
 جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته مونکي دليل سان خبر ڏيو (۱۴۳)۔ ۽ اُنن
 مان به قسم ۽ ڳڻن مان به قسم (اي پيغمبر! ڪاٺن) پڇ ته نرن کي الله
 حرام ڪيو آهي يا مادين کي يا جنهن کي ٻنهي قسمن جي مادين جي
 ڳڻڻ لپيٽيو آهي؟ يا جنهن مهل الله اوهان کي اها وصيت ڪئي تنهن
 مهل (اوهين) حاضر هيؤ؟ پوءِ جيڪو الله تي ڪوڙو ٺاه هن لاءِ ٺاهي ته
 ڄاڻپ کان سواءِ ماڻهن کي ڀلائي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ ڇو
 ته الله ظالم قوم کي سدو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۱۴۴)۔ (اي پيغمبر!) چؤ
 ته جيڪي حڪم مون ڏانهن نازل ٿيا آهن تن ۾ ڪا شيءِ جنهن کي
 ڪاٺيندڙ ڪاٺي حرام نه ٿو لھان هن کان سواءِ ته (أهو) مثل هجي يا وهندڙ
 رت يا سوئر جو ماس جو اهي (سڀ) حرام آهن، يا گناه طرح جنهن
 (شيء) تي الله جي نالي کان سواءِ ٻئي جو نالو سڏيو وڃي، پوءِ جي ڪو
 لاچار حالت ۾ نڪي بي فرمان ۽ نڪي حد کان لنگهندڙ ٿئي (۽
 منجهانئس ڪجهه) ته بيشڪ تنهنجو پالڻهار بخشڻهار مهربان آهي (۱۴۵)۔ ۽
 يهودين تي سڀئي ٺهن وارا جانور حرام ڪيا هئاسون، ۽ (ڀڻ) ڳڻن ۽
 بڪرين مان انهن جي پٺي واريءَ لڳل وه يا آندڙ واريءَ يا هڏن سان
 گڏيل وه کان سواءِ (ٻي سڀ وه) مٿن حرام ڪئي هئي سون۔ اها
 سندين بي فرمانيءَ سببان ڪين سزا ڏني سون ۽ اسين ته ضرور سچ چوڻ وارا
 آهيون (۱۴۶)۔

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ ۖ وَلَا يَرُدُّ
بَاسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣٨﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَاسَنَا
قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ
إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٣٩﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ
فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٠﴾ قُلْ هَلْ شَهِدَ آءَ كُمْ
الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا
فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ
يَعْدِلُونَ ﴿١٤١﴾ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ إِلَّا
تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا
أَوْلَادَكُمْ مِنْ أَمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي
حَرَّمَ اللَّهُ ۖ إِلَّا بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٤٢﴾

پوءِ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن توکي ڪوڙو ڀائين ته چؤ ته اوهان جو پالڻهار گهڻي رحمت وارو آهي ۽ ڏوهارڻ قوم کان سندن عذاب نه تاريو (۱۴۷). مشرڪ سگهو چوندا ته جي الله گهري ها ته نڪي اسين شرڪ ڪريون ها ۽ نڪي اسان جا ابا ڏاڏا (شرڪ ڪن ها) ۽ نڪي اسين (ڀاڻ تي) ڪا شيءِ حرام ڪريون ها. اهڙيءَ طرح کانئن جيڪي اڳ هئا تن به ڪوڙ ڀانيو تان جو اسان جي سزا (جو مزو) چڪيائون. (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اوهان وٽ ڪو دليل آهي ته اهو اسان لاءِ ڪڍي آيو. (اوهين) رڳو گمان تي هلندا آهيو ۽ اوهين رڳو اٽڪل هڻندا آهيو (۱۴۸). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته الله جي حجت مضبوط آهي، جيڪڏهن گهري ها ته ضرور اوهان مڙني کي سڌو رستو ڏيکاري ها (۱۴۹). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته پنهنجن شاهدن کي سڏيو جيڪي شاهدي ڏين ته الله انهن (مٿين شين) کي حرام ڪيو آهي پوءِ جيڪڏهن (اهي اچي) شاهدي ڏين ته (تون) انهن سان شاهدي نه ڏي، ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو ۽ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جي چوڻ تي نه هل ۽ اهي پنهنجي پالڻهار سان ٻين کي برابر ڪن ٿا (۱۵۰). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اوهان جي پالڻهار اوهان تي جيڪي حرام ڪيو آهي سو اچو ته آءُ پڙهي ٻڌايان (اهو هي آهي ته) اوهين ڪنهن شيءِ کي ساڻس شريڪ نه ڪريو ۽ ماءُ پيءُ سان چڱائي ڪريو، ۽ اوهين پنهنجي اولاد کي سڃاڻيءَ سببان نه ڪهو. اسين اوهان کي (ب) ۽ (خاص) انهن کي (ب) روزي ڏيندا آهيون، ۽ بي حياتيءَ جي ڪمن مان جيڪي پڌرو هجي ۽ جيڪي گجهو هجي تنهن (سڀ) کي (اوهين) ويجهو نه وڃو، ۽ نڪي (اهڙي) ماڻهو کي ماريو جنهن جو مارڻ حق (شرعي قانون) کان سواءِ الله حرام ڪيو آهي. اهو (حڪم) آهي جنهن سان اوهان کي (الله) وصيت فرمائي آهي مان اوهين سمجهو (۱۵۱).

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۚ وَأَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۚ لَا تَكْفُ
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۚ
وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ۚ ذَلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾
وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
تَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٧﴾
ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٨﴾
وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿١٥٩﴾ أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ
مِنْ قَبْلِنَا ۖ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَفْلِينَ ﴿١٦٠﴾ أَوْ تَقُولُوا
لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ
جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ أَظْلَمُ
مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سََجْزَى الَّذِينَ
يَصْدِفُونَ عَنِ ابْتِنَاسِ سُوءِ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٦١﴾

۽ جيڪو (طريقو) بهتر هجي تنهن کان سواءِ (ٻئي طريقي سان) يتيم جي مال کي ويجهو نه وڃو جيسين اهو پنهنجي جوانيءَ کي پهچي، ۽ ماپ ۽ تور انصاف سان پوري ڏيو وٺو، اسين ڪنهن ماڻهو کي سندس وس کان سواءِ (وڌيڪ) تڪليف نه ٿا ڏيون، ۽ جڏهن اوهين (پاڻ ۾) ڳالهايو تڏهن انصاف سان هلو جيتوڻيڪ مائٽيءَ وارو هجي، ۽ الله جو انجام پاڙيو۔
 انهيءَ (حڪم جي) اوهان کي وصيت ڪئي اٿس ته مان اوهين نصيحت وٺو (۱۵۲). ۽ هيءَ ته اها منهنجي سڌي واٽ آهي تنهن ڪري ان تي هلو، ۽ ٻين واٽن تي نه هلو جو اهي واٽون اوهان کي سندس واٽ کان جدا ڪنديون۔ انهيءَ (حڪم جي) اوهان کي وصيت فرمائي اٿس ته مان اوهين پرهيزگاري ڪريو (۱۵۳). وري موسيٰ کي ڪتاب انهيءَ ماڻهو تي پنهنجي نعمت جي پوري ڪرڻ لاءِ جو پيلارو هجي ۽ سڀ ڪنهن شيءِ جي تفصيل لاءِ ۽ هدايت ۽ باجه لاءِ ڏنسون ته مان اهي پنهنجي پالڻهار جي ملاقات کي مڃين (۱۵۴). هيءُ برڪت وارو ڪتاب (يعني قرآن) لاتوسون تنهنڪري ان جي تابعداري ڪريو ۽ ڊڄو ته اوهان تي باجه ڪئي وڃي (۱۵۵). (هن لاءِ لاتوسون ته اي ڪافرو!) متان چوڻ لڳو ته اسان کان اڳ وارين ٻن ٽولين کان سواءِ ٻئي (ڪنهن) تي ڪتاب نه لاءو ويو آهي ۽ اسين سندن پڙهي پڙهائي کان بيخبر هئاسون (۱۵۶). يا چئو ته جيڪڏهن اسان تي ڪو ڪتاب نازل ٿئي ها ته (اسين) ضرور انهن کان وڌيڪ هدايت وارا ٿيون ها، پوءِ بيشڪ اوهان جي پالڻهار کان (روشن) دليل ۽ هدايت ۽ باجه اوهان وٽ آئي آهي، پوءِ ان کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي جو الله جي آيتن کي ڪوڙ چوي ۽ ڪانئن منهن موڙي؟ جيڪي اسان جي آيتن کان منهن موڙيندا تن کي انهيءَ سببان بچڙي عذاب جي سزا ڏينداسون جو منهن موڙيندا هئا (۱۵۷).

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ
 بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا
 إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ
 انْظُرُوا إِلَانَا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَتَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شَيْعًا
 لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِلَّا نَهَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يَتَّبِعُهُمْ بِمَا كَانُوا
 يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
 بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنِّي
 هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
 حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَ
 حَيَايَ وَمِمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لِأَشْرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ
 وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
 وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى
 رَبِّكُم مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي
 جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ
 فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٦﴾

هن کان سواءِ انتظار نہ ڪندا آهن تہ وٽن ملائڪن اچن يا تنهنجو پالڻهار اچي يا تنهنجي پالڻهار جون ڪي نشانين اچن، جنهن ڏينهن تنهنجي پالڻهار جون ڪي نشانين اينديون (تنهن ڏينهن) اهڙي ڪنهن ماڻهوءَ کي سندس ايمان آڻڻ فائدو نہ ڏيندو جنهن اڳ ايمان نہ آندو هوندو يا پنهنجي ايمان ۾ چڱائي نہ ڪئي هوندي۔ (اي پيغمبر! ڪين) چؤ تہ (اوهين بہ) انتظار ڪريو اسين بہ انتظار ڪندڙ آهيون (۱۵۸)۔ جن پنهنجي دين کي ڌاروڌار ڪري ڇڏيو ۽ ٽوليون ٽوليون ٿي ويا تن سان تنهنجو ڪو واسطو نہ آهي۔ سندن ڪم الله جي ئي حوالي آهي وري جيڪي ڪندا آهن تنهن جي ڪين سڏ ڏيندو (۱۵۹)۔ جيڪو ڪا چڱائي (الله جي حضور ۾) آڻيندو تنهن لاءِ اُن جهڙيون ڏهوڻيون آهن، ۽ جيڪو بچڙائي آڻيندو تنهن کي اُن جهڙيءَ کان سواءِ (بي) سزا نہ ڏني ۽ اُنهن تي ظلم نہ ڪيو (۱۶۰)۔ (اي پيغمبر! ڪين) چؤ تہ منهنجي پالڻهار مون کي سڌيءَ وات ڏانهن هدايت ڪئي آهي، جو محڪم دين ابراهيم حنيف (خدا ڏانهن هڪ طرفي) جو طريقو آهي، ۽ (ابراهيم) مشرڪن مان نہ هو (۱۶۱)۔ (اي پيغمبر! ڪين هيءُ بہ) چؤ تہ منهنجي نماز ۽ منهنجون مڙئي عبادتون ۽ منهنجو جيئڻ ۽ منهنجو مرڻ (سڀ) جهانن جي پالڻهار الله لاءِ آهي (۱۶۲)۔ ان جو ڪو شريڪ نہ آهي، ۽ مون کي اُن لاءِ حڪم ٿيل آهي ۽ آءٌ پهريون مسلمان آهيان (۱۶۳)۔ (اي پيغمبر!) چؤ تہ الله کان سواءِ ٻيو پالڻهار ڇو گهران؟ حالانڪ اهو هر شيءِ جو پالڻهار آهي۔ ۽ سڀ ڪو ماڻهو جيڪي ڪندو سو (بار) رڳو مٿس هوندو، ۽ ڪو ڪئنڌڙ ٻئي جو بار نہ ڪڻندو، وري اوهان کي پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽڻ جو هنڌ آهي پوءِ جنهن ڳالهه بابت اوهين تڪرار ڪندا آهيو تنهن جي اوهان کي سڏ ڏيندو (۱۶۴)۔ ۽ اهو (الله) آهي جنهن اوهان کي زمين جو بادشاه ڪيو آهي ۽ اوهان مان ڪن جا درجا ڪن کان هن لاءِ بلند ڪيائين تہ جيڪي اوهان کي ڏنو اٿس تنهن ۾ اوهان کي پرڪي۔ چو تہ تنهنجو پالڻهار جلد سزا ڏيندڙ (بہ) آهي ۽ بيشڪ اهو بخشڻهار مهربان (بہ) آهي (۱۶۵)۔

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَصَصُ ١ كَتَبْنَا إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ
مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٢ اتَّبِعُوا مَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا
تَذَكَّرُونَ ٣ وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا
أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ٤ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ
قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ٥ فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ
وَلَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ٦ فَلَنَقْصُصَ عَلَيْهِمْ بَعْلَهُمْ وَمَا كُنَّا
غَائِبِينَ ٧ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٨ وَمَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ٩ وَلَقَدْ
مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُم فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَّا
تَشْكُرُونَ ١٠ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ
اسْجُدُوا لِلْآدَمِ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ١١ لَمْ يَكُن مِّن السَّاجِدِينَ ١٢

سورة اعراف مڪي آهي ۽ هيءَ به سؤ
جي آيتون ۽ چوويھ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

المص (۱). (اي پيغمبر! هي) ڪتاب تو ڏانهن لاڻو ويو ته ساڻس (ماڻهن کي) ڊيچارين تنهن ڪري ان بابت تنهنجي سيني ۾ ڪا تنگي ٿيڻ نه گهرجي ۽ مؤمنن لاءِ نصيحت آهي (۲). جيڪي اوهان ڏانهن اوهان جي پالڻهار کان لاڻو ويو تنهن جي پيروي ڪريو ۽ اُن (الله) کان سواءِ ٻين دوستن جي پيروي نه ڪريو. اوهان (تمام) گهٽ نصيحت وٺندا آهيو (۳). ۽ گهڻائي ڳوٺ هئا جي ويران ڪياسون پوءِ (يا) راتو واه (سمهڻ مهل) اُنهن کي اسان جو عذاب پهتو يا اهي منجهند جو ننڊ ڪرڻ وارا هئا (۴). پوءِ جڏهن کين اسان جو عذاب پهتو (تڏهن) سندن پڪار هن چوڻ کان سواءِ نه هئي ته اسين (پاڻ تي) ظلم ڪندڙ هئاسون! (۵). پوءِ جن ڏانهن پيغمبر موڪليا ويا تن کان (ب) ضرور پڇنداسون ۽ پيغمبرن کان (ب) ضرور پڇنداسون (۶). پوءِ (سندن ڪرتوت) مٿن علم سان بيان ڪنداسون ۽ اسين پري نه هئاسون (۷). ۽ اُن ڏينهن (عملن جي) تور سچ آهي، پوءِ جن جا پلڙا ڳرا ٿيا سي ئي چٽل آهن (۸). ۽ جن جا پلڙا هلڪا ٿيا سي اُهي آهن جن پاڻ کي انهيءَ سببان نقصان لاڻو جو اسان جي آيتن بابت انڪار ڪندا هئا (۹). ۽ بيشڪ اوهان کي زمين ۾ تڪايوسون ۽ منجهس اوهان لاءِ گذران (جو اُڀاءُ) رکيوسون. (پر اوهين) ٿورو شڪ ڪندا آهيو (۱۰). ۽ بيشڪ اوهان کي پيدا ڪيوسون وري اوهان جي شڪل بڻائي سون وري ملائڪن کي چيو سون ته آدم کي سجدو ڪريو پوءِ شيطان کان سواءِ (ٻين) سجدو ڪيو (شيطان) سجدي ڪندڙن مان نه ٿيو (۱۱).

قَالَ مَا مَنَّكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي
 مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ^(١٢) قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ
 أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ^(١٣) قَالَ أَنْظِرْنِي
 إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ^(١٤) قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ^(١٥) قَالَ فَمَا آخُرُنِي
 لَا قُعْدَنَ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ^(١٦) ثُمَّ لَا تَبْتَلُهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
 وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
 شَاكِرِينَ ^(١٧) قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْبَعِينَ ^(١٨) وَيَادُّمْ أَسْكُنُ أَنْتَ وَزَوْجُكَ
 الْجَنَّةَ فكلَا مِنْ جَدِّثٍ شِئْمًا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
 مِنَ الظَّالِمِينَ ^(١٩) فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لَيْبِيَ لَهُمَا مَا وَرَى
 عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَانِهَكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ
 إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ^(٢٠) وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي
 لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ^(٢١) فَدَلَّهُمَا بِغُرُوقٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا
 سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ
 أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ^(٢٢)

(الله) چيو ته توکي سجدي ڪرڻ کان ڪهڙي (ڳالهه) جهليو؟ جڏهن ته توکي حڪم (به) ڪيم۔ چيائين ته آءُ کانئس ڀلو آهيان، مون کي باه مان پيدا ڪيو اٿيئي ۽ اُن کي مٽيءَ مان پيدا ڪيو اٿيئي (۱۲). (الله) چيو ته اُن (آسمان) مان هيٺ لهي وڃ توکي منجهس وڌائي ڪرڻ نه جڳائيندي آهي تنهن ڪري (تون) نڪر چو ته تون خوار ٿيلن مان آهين (۱۳). چيائين قيامت جي ڏينهن تائين مون کي مهلت ڏي (۱۴). (الله) فرمايو ته يقيناً تون مهلت ڏنلن مان آهين (۱۵). چيائين ته انهيءَ سببان جو تون مون کي گمراه ڪيو (آءُ ته) ماڻهن لاءِ تنهنجيءَ سڌيءَ واٽ تي ضرور وهندس (۱۶). پوءِ سندن اڳيان ۽ سندن پوئتان ۽ سندن سڄي پاسي کان ۽ سندن ڪهي پاسي کان وٺن ايندس ۽ منجهانئن گهڻا شڪر ڪندڙ نه لهندين (۱۷). (الله) فرمايو ته تون آسمانن مان خوار (۽) تڙيل ٿي نڪري وڃ انهن مان جيڪو تنهنجي تابعداري ڪندو (تنهن کي ۽ توکي دوزخ ۾ وجهي) اوهان مڙني مان دوزخ ضرور پريندس (۱۸). ۽ (چيو سون ته) اي آدم! تون ۽ تنهنجي زال بهشت ۾ وڃي رهو ۽ (جيڪي وڻيو سو) جتان وڻيو تتان کائو ۽ هن وڻ کي ويجهو نه ويجهو نه ته ظالمن مان ٿيندو (۱۹). پوءِ شيطان انهن کي هن لاءِ وسوسو وڌو ته سندن اُگهڙن مان جيڪي کائڻ ڍڪيل هو سو انهن لاءِ ظاهر ڪري ۽ چيائين ته اوهان جي پالڻهار اوهان کي هن وڻ کان هن ڌاران نه جهليو آهي ته متان اوهين ملائڪ ٿي پئو يا (اُن ۾) سدائين رهڻ وارن مان ٿي پئو (۲۰). ۽ ساڪ ڪشي انهن کي چيائين ته آءُ (ته) اوهان جو خير خواه آهيان (۲۱). پوءِ انهن کي ٺڳيءَ سان لاڙي وڌائين، پوءِ جنهن مهل وڻ مان چڪيائون (تنهن مهل) سندن اُگهڙ کين ظاهر ٿي پئي ۽ بهشت جي وڻ مان ٻين (هڪ ٻئي سان ڳنڍي) پاڻ تي ويڙهڻ لڳا۔ ۽ سندن پالڻهار انهن کي سڏيو (۽ چيائين ته) اوهان کي هن وڻ کان نه جهليو هوم چا؟ ۽ اوهان کي نه چيو هوم چا ته شيطان اوهان جو پٽرو ويري آهي؟ (۲۲).

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
 الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي
 الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا
 تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَبْنِي أَدَمُ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا
 يُؤَارِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ
 آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَبْنِي أَدَمُ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ
 كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمُ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسًا مِّنَ الْأَلْبِسَاءِ
 إِنَّهُ يَرِكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ
 أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا
 عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
 اتَّقُوا اللَّهَ عَلَىٰ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ
 وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ هُ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾ فَرِيقًا هَدَىٰ وَ
 فَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنََّّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

چيائون ته اي اسان جا پالڻهار! اسان پاڻ تي ظلم ڪيو آهي ۽ جيڪڏهن (تون) اسان کي نه بخشيندين ۽ اسان تي باجهه نه ڪندين ته ضرور خساري وارن مان ٿينداسون (۲۳). (الله) فرمايو ته هيٺ لهي وڃو اوهين پاڻ ۾ هڪ ٻئي جا ويري آهيو، ۽ اوهان لاءِ زمين ۾ رهڻ جو هنڌ ۽ (گذران جو) سامان (ڪنهن) وقت تائين (نهر ايل) آهي (۲۴). (الله) چيو ته اوهين منجهس حياتي گذاريندؤ ۽ منجهس مرندؤ ۽ منجهانس (جيئرا ٿي) نڪرندؤ (۲۵). اي آدم جا اولاد! اوهان تي هڪ پوشاڪ بيشڪ لائي سون جا اوهان جي اُگهڙن کي ڍڪيندي ۽ سينگار جا ڪپڙا. ۽ پرهيزگاري جي پوشاڪ اها (سڀني کان) پلي آهي اها الله جي نشانين مان آهي مان اُهي نصيحت وٺن (۲۶). اي آدم جا اولاد! شيطان اوهان کي اهڙيءَ طرح فتني ۾ نه وجهي جهڙيءَ طرح اوهان جي ماءُ پيءُ کي بهشت مان ٻاهر ڪڍيائين جو سندن پوشاڪ کانئن هن لاءِ چڪي لائين ٿي ته کين سندن اُگهڙ ڏيکاري. سچ آهي ته اهو پاڻ ۽ سندس لشڪر جتان اوهين انهن کي ڏسي نه سگهندا آهيو (تتان آهي) اوهان کي ڏسندا آهن. جيڪي نه مڃيندا آهن تن جو اسان شيطانن کي دوست بڻايو آهي (۲۷). ۽ (پڻ انهن جا دوست جي) جڏهن ڪو بي حياتي جو ڪم ڪن ٿا (تڏهن) چون ٿا ته اُن (وات) تي اسان پنهنجا ابا ڏاڏا (هلندا) ڏٺاسون ۽ الله اسان کي انهن (جي ڪرڻ) جو حڪم ڪيو آهي. (اي پيغمبر! کين) چؤ ته بيشڪ الله بي حياتيءَ جي ڪمن جو حڪم نه ڪندو آهي. اوهين الله تي اهو (ڪوڙ) چو چوندا آهيو جنهن جي (سند) اوهين نه ڄاڻندا آهيو؟ (۲۸). چؤ ته تنهنجي پالڻهار انصاف جو حڪم ڪيو آهي، ۽ (حڪم ڪيو اٿس ته) پنهنجا منهن سڀ ڪنهن نماز مهل (الله ڏانهن) سڌا ڪريو ۽ اُن لاءِ سچا ديندار ٿي سندس عبادت ڪريو. جيئن پهريون اوهان کي پيدا ڪيائين تيئن (اوهين) موتندؤ (۲۹). هڪ ٽوليءَ کي هدايت ڪيائين ۽ ٻيءَ ٽوليءَ تي گمراهي لازم ٿي چڪي آهي. چو ته انهن الله کان سواءِ شيطانن کي مددگار ڪري ورتو آهي ۽ ڀانئيندا آهن ته پاڻ هدايت وارا آهن (۳۰).

يَبْنِيْ اَدَمَ خُذْ وَاِزْنِيْكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا
تُسْرِفُوْا اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿١١﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِيْنَةَ اللّٰهِ الَّتِي
اُخْرِجَ لِعِبَادَةٍ وَالطَّيِّبَتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي
الحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كَذٰلِكَ نَفْصَلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُوْنَ ﴿١٢﴾ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَ
الْاِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ اَنْ تُشْرِكُوْا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطٰنًا
وَاَنْ تَقُوْلُوْا عَلٰى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٣﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ وَاِذَا جَآءَ
اَجْلُهُمْ لَا يَسْتَاخِرُوْنَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿١٤﴾ يَبْنِيْ اَدَمَ اِمًا
يَا تَبِيْنَكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقْضُوْنَ عَلَيْكُمْ اَيَّيْ فَمِنْ اَتَقٰى وَاصْلَمْ
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿١٥﴾ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا
وَاَسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿١٦﴾ فَمَنْ
اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ اُولٰٓئِكَ
يَنَالُهُمْ نَصِيْبُهُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ حَتّٰى اِذَا جَآءَتْهُمْ رُسُلُنَا
يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوْا اَيُّنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ
قَالُوْا ضُلُوْا عَنَّا وَشَهِدْ وَاَعْلٰى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿١٧﴾

اي آدم جا اولاد سڀ ڪنهن نماز مهل پنهنجي زينت (جي پوشاڪ) ڏيکيو ۽ کائو ۽ پيئو ۽ اجايو نه وڃايو۔ چو ته الله آجائي وڃائيندڙ کي دوست نه رکندو آهي (۳۱). (اي پيغمبر!) چو ته الله جي (بڻايل) زينت جيڪا، پنهنجن ٻانهن لاءِ پيدا ڪئي اٿس ۽ روزيءَ مان سٺيون، شيون ڪنهن حرام ڪيون آهن؟ چو ته آهي (شيون) دنيا جي حياتيءَ ۾ (۽) خلاصيون قيامت جي ڏينهن مؤمنن لاءِ آهن۔ اهڙيءَ طرح جا قوم ڄاڻندي آهي تنهن لاءِ نشانين بيان ڪندا آهيون (۳۲). (اي پيغمبر!) چو ته منهنجي پالڻهار بي حياتي جي ڪمن مان جيڪي ظاهر هجي ۽ جيڪي ڳجهو هجي ۽ (سڀ) گناه ۽ ناحق حد کان لنگهڻ ۽ اهڙيءَ شيءِ کي اوهان جو الله سان شريڪ ڪرڻ جنهن بابت ڪا حجت نه لائي اٿس ۽ جيڪي نه ڄاڻندا آهيو سو الله تي چوڻ، اهي ئي حرام ڪيون آهن (۳۳). ۽ هر ڪنهن امت جو هڪ وقت طئي ٿيل آهي، پوءِ جڏهن سندن مدت پهچندي (تڏهن) هڪ گهڙي نه ڪي دير ڪندا ۽ نه ڪي اڳيرو ويندا (۳۴). اي آدم جا اولاد! جيڪڏهن اوهان وٽ اوهان مان پيغمبر اچن (جي) اوهان کي منهنجيون آيتون پڙهي ٻڌائين ته جيڪي ڊڄندا ۽ پاڻ سڌاريندا تن کي نه ڪو پڻ آهي ۽ نه ڪي آهي غمگين ٿيندا (۳۵). ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيو ۽ انهن (جي قبول) کان وڌائي ڪئي سي دوزخي آهن، اهي ان ۾ سڌائين رهڻ وارا آهن (۳۶). جنهن الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهيو يا سندس آيتن کي ڪوڙ ڀانيو تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ انهن کي (لوح محفوظ ۾) لکيل مان سندن حصو (سڪ ۽ ڌڪ جو) ملندو رهندو۔ تان جو جنهن مهل اسان جا قاصد (ملائڪ) سندن روح ڪڍڻ لاءِ ايندا (تڏهن کين) چوندا ته اوهين الله کان سواءِ جن کي سڏيندا هيؤ سي ڪٿي آهن؟ چوندا ته اسان کان يلجي ويا ۽ پاڻ تي شاهدي ڏيندا ته پاڻ ڪافر هئا (۳۷).

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ
 فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا دَارَكُوا فِيهَا
 جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولِهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَأَنزِلْهُمْ
 عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ ۚ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾
 وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
 فذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا
 يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يُلَاجِ الْجَهْلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَلِكَ
 نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ
 وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
 خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا
 لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۚ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ
 وَتُودُّوْنَ ۚ إِنَّ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

(الله) چوندو ته انهيءَ توليءَ سان دوزخ ۾ گهڙو جيڪي اوهان کان اڳ جنن ۽ ماڻهن مان گذري ويا۔ جنهن مهل هڪ تولي پئي گهڙندي (تنهن مهل) پنهنجي سنگت تي لعنت پئي ڪندي۔ تان جو جنهن مهل منجهس مڙئي گهڙندا (تنهن مهل) سندن پوئين تولي پنهنجي پهرينءَ توليءَ لاءِ چوندي ته اي اسان جا پالڻهار! هنن اسان کي گمراه ڪيو هو تنهن ڪري انهن کي باه جو ٻيڻو عذاب ڏي۔ (الله) چوندو ته سڀ ڪنهن لاءِ ٻيڻو عذاب اهي پر اوهين نه ٿا ڄاڻو (۳۸)۔ ۽ منجهانئن پهرين (تولي) انهن مان پوئين لاءِ چوندي ته اسان تي اوهان جي ڪا وڏائي ڪانهي تنهنڪري جيڪي ڪمياو هيون تنهن سببان عذاب (جو مزو) چڪو (۳۹)۔ جن اسان جي حڪمن کي ڪوڙو پانيو ۽ کانئن وڏائي ڪئي تن لاءِ آسمان جا دروازا نه کوليا ويندا ۽ نه ڪي ايستائين بهشت ۾ گهڙندا جيستائين اُن سُئيءَ جي پاڪي مان (نه) لنگهي۔ ۽ اهڙيءَ طرح ڏوهارين کي سزا ڏيندا آهيون (۴۰)۔ انهن لاءِ وڃاڻو (به) دوزخ جو هوندو ۽ سندن مٿان پوش (به) دوزخ جو) رهندو۔ ۽ اهڙي طرح ظالمن کي سزا ڏيندا آهيون (۴۱)۔ ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ڪنهن ماڻهو کي سندس وس کان وڌيڪ تڪليف ڏيندا ئي نه آهيون، اهي بهشتي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۴۲)۔ ۽ جيڪو غير سندن دٻن ۾ هوندو سو ڪڍي ڇڏينداسون سندن (ماڙين جي) هيٺان واهيون پيون وهنديون، ۽ چوندا ته سڀ ساراه انهيءَ الله کي جڳائي جنهن اسان کي هن (بهشت) ڏانهن رستو لاتو۔ جيڪڏهن الله اسان کي هدايت نه ڪري ها ته ڪڏهن اسين هدايت نه لھون ها! بيشڪ اسان وٽ اسان جي پالڻهار جا پيغمبر سچ وٺي آيا۔ ۽ سڏيو ويندو ته هي بهشت (اوهان کي ڏنو ويو) اُن جا انهيءَ سببان (اوهين) وارث آهيو جو (چڱائي) ڪندا هيو (۴۳)۔

وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا
رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذَّنَ
مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ١٣ الَّذِينَ يَصُدُّونَ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُورُونَ ١٤
وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمِهِمْ
وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلِّمُوا عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ١٥
وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا
تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٦ وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا
يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ ١٧ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَتَحَزَنُونَ ١٨ وَنَادَى
أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا
رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ١٩ الَّذِينَ
اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا قَالِ يَوْمَ
نُفَسِهِمْ كَمَا نَسُوا الْفِتَاءَ يَوْمَهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ٢٠

۽ بهشتي دوزخين کي سڏيندا ۽ (چوندا) ته اسان جي پالڻهار اسان سان جيڪو انجام ڪيو سو بيشڪ سچو لڌوسون پوءِ اوهان جي پالڻهار اوهان سان جيڪو انجام ڪيو هو سو سچو نه لڌو ڇا؟ چوندا ته هاڻو! پوءِ سڏيندڙ سندن وچ ۾ سڏيندو ته انهن ظالمن تي الله جي لعنت آهي (۴۴). جيڪي الله جي وات کان (ماڻهن کي) جهليندا رهيا ۽ اُن (وات) جي ڏنگائي گهرندا رهيا، ۽ اُهي آخرت کي نه مڃيندڙ هئا (۴۵). ۽ سندن وچ ۾ پردو ڪيو ويندو، ۽ اعراف ۾ اهڙا ماڻهو هوندا جو سڀ ڪنهن کي سندن پيشانين مان سڃاڻندا. ۽ بهشتين کي سڏي السلام عليڪم چوندا، (اڃا) اُن ۾ (پاڻ) نه گهڙيا هوندا ۽ اُهي اميدوار هوندا (۴۶). ۽ جڏهن سندن اکيون دوزخين ڏانهن ڦيرايون وينديون (تڏهن) چوندا ته اي اسان جا پالڻهار اسان کي ظالم ٿوليءَ سان گڏ نه ڪر (۴۷). ۽ اعراف وارا جن ماڻهن کي سندن پيشانين مان سڃاڻندا تن کي سڏيندا چوندا ته اوهان جيڪي گڏ ڪيو هو سو ۽ جيڪا وڏائي ڪندا هيئو تنهن اوهان کان ڪجهه به نه ٿاريو (۴۸). هي اُهي (ماڻهو نه) آهن ڇا جن لاءِ اوهين (دنيا ۾) قسم کڻندا هيئو ته الله مٿن باجهه نه ڪندو (يعني بهشت ۾ نه گهيريڻدن)؟ (انهن کي حڪم ٿيو آهي ته) بهشت ۾ گهڙو اوهان کي ڪو پڻ نه آهي ۽ نڪي اوهين غمگين رهندؤ (۴۹). ۽ دوزخي بهشتين کي سڏيندا (چوندا) ته ڪجهه پاڻي اسان تي پلٽيو يا الله اوهان کي جيڪي رزق ڏنو آهي تنهن مان (ڪجهه ڏيو). چوندا ته الله اُهي ٻئي انهن ڪافرن تي حرام ڪيا آهن (۵۰). جن پنهنجي دين کي تماشو ۽ راند ڪري ورتو ۽ انهن کي دنيا جي حياتيءَ نه ڳيو، پوءِ انهن کي اڄ ائين وساريو سون جيئن (انهن) پنهنجي هن ڏينهن جي ملڻ کي وساريو هو ۽ (جيئن) اسان جي آيتن جو انڪار ڪندا هئا (۵۱).

وَلَقَدْ جِئْنَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَاحَةً
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي
تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ
رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفْعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٧﴾ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُعْشَى الْإِيلَ
النَّهَارِ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ
بِأَمْرِهِ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾ ادْعُوا
رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٩﴾ وَلَا تَقْسِدُوا
فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ
اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ
بُشْرًا لِّبَنِي يَدَى رَحْمَتِهِ ۖ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ
كُلِّ الشَّجَرِ ۖ كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٦١﴾

۽ بيشڪ انهن کي هڪ ڪتاب ڏنسون جنهن کي ڄاڻ سان کولي بيان ڪيوسون ۽ انهيءَ قوم لاءِ هدايت ۽ باجهه آهي جي مڃيندا آهن (۵۲). (ڪافر) هن کان سواءِ انتظار نه ڪندا آهن ته ان (جي وعدي) جي مراد اچي- جنهن ڏينهن سندن مراد ايندي (تنهن ڏينهن) جن ان کي اڳي وساريو هو سي چوندا ته بيشڪ اسان جي پالڻهار جا پيغمبر سچ سان آيا، پوءِ (اڄ) اسان لاءِ ڪي سفارش ڪرڻ وارا (ڪين) آهن؟ جو اسان لاءِ ڀارت ڪن يا وري موٽايا وڃون ته جيڪي (عمل) ڪياسون تن کان سواءِ بيا (چڱا) عمل ڪريون- بيشڪ پاڻ کي نقصان لاتائون ۽ جيڪو ناهي ناهيندا هئا سو کائڻ پلجي ويو (۵۳). اوهان جو پالڻهار اهو الله آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ بڻايو وري عرش تي متوجہ ٿيو، رات سان ڏينهن کي ڍڪيندو آهي (وري ڏينهن) ان (جي ڪري) جلد ايندو آهي ۽ سج ۽ چنڊ ۽ تارا سندس حڪم سان نوايل آهن- خبردار پيدا ڪرڻ ۽ حڪم ڪرڻ ان جو (ڪم) آهي جهانن جو پالڻهار الله وڏي برڪت وارو آهي (۵۴). پنهنجي پالڻهار کي زاري ڪندڙ ۽ ڳجهيءَ طرح سڏيو ڇو ته اهو حد کان لنگهندڙن کي دوست نه رکندو آهي (۵۵). ۽ اوهين ملڪ ۾ ان جي سڌاري کان پوءِ فساد نه وجهو ۽ ان (الله) کي پوڻا ۽ آسائتا ٿي سڏيو ڇو ته الله جي باجهه پلارن کي ويجهي آهي (۵۶). ۽ اهو (الله) آهي جو وائن کي پنهنجي رحمت (واريءَ برسات) جي اڳيان خوش خبري ڏيندڙ ڪري گهلائيندو آهي- تان جو جنهن مهل (اهي) ڳرن ڪڪرن کي کڻن ٿيون ته انهن کي ڪنهن غير آباد ديه ڏانهن روانو ڪريون ٿا پوءِ انهن (ڪڪرن) مان پاڻي وسايون ٿا پوءِ ان سان هر جنس جا ميوا ڄمايون ٿا- اهڙيءَ طرح اسين مٿن کي (قبرن مان) ٻاهر ڪڍندا سون ته مان اوهين نصيحت وٺو (۵۷).

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ
 لَا يَخْرِجُ إِلَّا بُدْنًا ۚ كَذَلِكَ نَصْرَفُ الْأَيَّاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ٥٨
 لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتُومِرُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
 لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ٥٩
 قَالَ الْمَلَأَمِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٦٠ قَالَ
 يَقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٦١
 أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٦٢
 أَوْ عَجِبْتُمْ أَنِ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنْكُمْ
 لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٦٣ فَكَذَّبُوهُ فَأَجْنِبْنَاهُ
 وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
 إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ٦٤ وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۖ قَالَ
 يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٦٥
 قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي
 سَفَاهَةٍ ۖ وَإِنَّا لَنَنظُرُكَ مِنَ الْكَذِبِينَ ٦٦ قَالَ يَقَوْمِ
 لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٦٧

۽ (جا) سني زمين (آهي تنهن) جا سلا سندس پالڻهار جي حڪم سان ڄمندا آهن۔ ۽ جيڪا اوني آهي (تنهن جا سلا) خراب سٺن کان سواءِ ٻيا نه ڄمندا آهن۔ اهڙيءَ طرح جيڪا قوم شڪرانو ڪندڙ آهي تنهن لاءِ نشانيون طرحين طرحين بيان ڪندا آهيون (۵۸)۔ بيشڪ نوح کي سندس قوم ڏانهن پيغمبر ڪري موڪليوسون۔ پوءِ چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو ان (الله) کان سواءِ ڪو اوهان جو خدا نه آهي۔ آءُ اوهان تي وڏي ڏينهن جي عذاب (اچڻ) کان ڊڄان ٿو (۵۹)۔ سندس قوم جي سردارن چيو ته اسين توکي پڌري گمراهيءَ ۾ (پيل) ڏسون ٿا (۶۰)۔ چيائين ته اي منهنجي قوم! مون کي ڪا گمراهي ڪانهي پر آءُ جهانن جي پالڻهار جو پيغمبر آهيان (۶۱)۔ اوهان کي پنهنجي پالڻهار جو پيغام پهچائيندو آهيان ۽ اوهان کي نصيحت ڪندو آهيان ۽ الله (جي پار) کان اهو ڄاڻندو آهيان جيڪي اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۶۲)۔ اوهان کي (هن ڳالهه جو) عجب لڳو ڇا ته اوهان جي پالڻهار کان هڪ سمجهاڻي اوهان مان هڪ مڙس جي هٿان اوهان وٽ هن لاءِ آئي ته اوهان کي ڊيڄاري ۽ ته اوهين پرهيزگار ٿيو ۽ ته اوهان تي ٻاجه ڪئي وڃي؟ (۶۳)۔ پوءِ کيس ڪوڙو پانيئون پوءِ ان کي ۽ جيڪي ساڻس هئا تن کي ٻيڙيءَ ۾ بچايو سون ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو تن کي ٻوڙيوسون۔ ڇو ته اها آندڙي قوم هئي (۶۴)۔ ۽ عاد (قوم) ڏانهن سندن ڀاءُ هود (پيغمبر ڪري موڪليوسون)۔ چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو ان (الله) کان سواءِ ڪو ٻيو اوهان جو خدا نه آهي۔ پوءِ ڇو نه ڊڄندا آهيو؟ (۶۵)۔ سندس قوم مان ڪافرن سردارن چيو ته اسين بلاشڪ توکي بيوقوفيءَ ۾ ڏسندا آهيون ۽ اسين بلاشڪ توکي ڪوڙن مان پائيندا آهيون (۶۶)۔ چيائين ته اي منهنجي قوم! مون کي ڪا به بيوقوفي ڪانهي پر آءُ جهانن جي پالڻهار جو موڪليل آهيان (۶۷)۔

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَتِي رَبيِّ وَ اَنَا لَكُمْ ناصِحٌ اَمِيْنٌ ﴿٣٨﴾ اَوْحِجْبَتُمْ
 اَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُكُمْ رَبيُّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِّنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ
 وَاذْكُرُوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ اَبْعَدِ قَوْمِ نُوحٍ وَ زَادَكُمْ
 فِي الْخَلْقِ بَضْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا الْاٰءَ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٣٩﴾
 قَالُوْا اَحِثُّنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَنَذَرَمَا كَاْن يَّعْبُدُ
 اَبَاؤُنَا ۚ فَاتَّبَعْنَاهَا مَا تَعَدُّ نَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٤٠﴾
 قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ رَجْسٌ وَ غَضَبٌ
 اَتَجَادِلُوْنِيْ فِيْ اَسْمَاءٍ سَمَّيْتُوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ مَّا
 نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ ۖ فَانْتَظِرُوْا اِلَيَّ مَعَكُمْ مِّنَ
 الْمُنْتَظَرِيْنَ ﴿٤١﴾ فَانْجَيْنَاهُ وَالَّذِيْنَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَ
 قَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَ مَا كَانُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٢﴾
 وَاِلٰى شَمُوْدَ اٰخَاهُمْ صٰلِحًا ۖ قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوْا اللّٰهَ مَا
 لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ
 هٰذِهِ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةٌ ۚ فَذُرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْ
 اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمْسُوْهَا سَوْءٌ ۚ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٤٣﴾

اوهان کي پنهنجي پالڻهار جو پيغام پهچايان ٿو ۽ آءٌ اوهان لاءِ امين نصيحت ڪندڙ آهيان (۶۸). (هن ڳالھ جو) عجب لڳو ڇا جو اوهان جي پالڻهار کان اوهان مان هڪ مڙس جي هٿان سمجھائي هن لاءِ اوهان وٽ آئي ته اوهان کي ڊيڄاري؟ ۽ (اوهين اهو وقت به) ياد ڪريو جڏهن اوهان کي نوح جي قوم کان پوءِ (سندن) پيڙهيءَ تي وهاريائين ۽ اوهان کي جسماني طاقت ۾ وڌايائين، تنهن ڪري الله جون نعمتون ياد ڪريو ته مان اوهين ڇٽو (۶۹). چيائون ته (تون) هن لاءِ اسان وٽ آيو آهين ڇا ته رڳو هڪ الله جي عبادت ڪريون ۽ اسان جا ابا ڏاڏا جن کي پوڄيندا هئا سي ڇڏي ڏيون؟ جيڪڏهن تون سچو آهين ته جنهن (عذاب) کان اسان کي ڊيڄارين ٿو سو آڻ (۷۰). چيائين ته بيشڪ اوهان تي اوهان جي پالڻهار وٽان عذاب ۽ ڏمر لازم ٿي چڪو آهي. اوهين مون ساڻ رڳو (انهن) نالن ۾ چو جهيڙو ڪندا آهيو جن تي اوهان ۽ اوهان جي آبن ڏاڏن چيڙو نالو رکيو آهي جن (جي مڃڻ) بابت الله ڪو دليل نه لائو آهي؟ پوءِ انتظار ڪريو بيشڪ آءٌ (به) اوهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان (۷۱). پوءِ اُن کي ۽ جيڪي ساڻس هئا تن کي پنهنجي ٻاجھ سان بچايوسون ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو تن جي پاڙ پٽي ڇڏي سون، ۽ اُهي مؤمن نه هئا (۷۲). ۽ ٿمودين ڏانهن سندن پيءُ صالح کي (پيغمبر ڪري موڪليو سون). چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو اوهان جو الله کان سواءِ ٻيو ڪو خدا نه آهي، بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي پالڻهار کان هڪ معجزو آيو آهي، هيءُ الله جي ڏاڍي اوهان لاءِ نشاني آهي تنهن ڪري انهيءَ کي ڇڏي ڏيو ته الله جي زمين ۾ چرندي رهي ۽ اُن کي ڪو ايڏاڻ نه پهچائجو نه ته اوهان کي ڏکيائيندڙ عذاب وٺندو (۷۳).

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بَيْوتًا فَاذْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ﴿٤٣﴾ قَالَ الْهَلَّا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتَضَعُوا إِلَيْهِمْ أَمِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ طِيلًا
مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ ط قَالَ لَا تَأْتِيهِمْ أَرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٥﴾
قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٤٦﴾ فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَ
قَالُوا يُصْلِحْ أُنْتِ تَأْتِيهِمْ نَارًا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٧﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثَيِّينَ ﴿٤٨﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَوْمَ لَقَدْ أَبْغَضْتُكُمْ
رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّصِيحَ ﴿٤٩﴾
وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٥٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ
شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ط بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٥١﴾

۽ جڏهن اوهان کي عادين کان پوءِ پيڙهيءَ تي وهاريائين (سو احسان به) ياد ڪريو ۽ اوهان کي ملڪ ۾ جاءِ ڏنائين ۽ اُن جي پَتَن مان ماڙيون بڻائيندا آهيو ۽ تڪرن کي ٽڪي گهر بڻائيندا آهيو، تنهن ڪري الله جون نعمتون ياد ڪريو ۽ (اوهين) ملڪ ۾ فسادي ٿي بگيڙ نه وجهو (۷۴). سندس قوم مان وڏائي ڪندڙن سردارن اُنهن کي چيو جن منجهانئن هيئن (ماڻهن) ايمان آندو هو ته اوهين ڄاڻندا آهيو ڇا ته صالح پنهنجي پالڻهار (جي طرف) کان موڪليل آهي؟ اُنهن چيو ته جنهن (شريعت) سان اُن کي موڪليو ويو آهي تنهن تي اسين ايمان آڻيندڙ آهيون (۷۵). وڏائي ڪندڙن چيو ته جنهن تي اوهان ايمان آندو آهي تنهن جا اسين منڪر آهيون (۷۶). پوءِ ڏاجيءَ کي منڊو ڪيائون ۽ پنهنجي پالڻهار جي حڪم کان بي فرمان ٿيا ۽ (چتر ڪري) چيائون ته اي صالح! جيڪڏهن پيغمبرن مان آهين ته جنهن (عذاب) جو اسان سان انجام ڪيو اٿئي سو اسان تي آڻ (۷۷). پوءِ زلزلي (جي عذاب) ورتن پوءِ پنهنجن گهرن ۾ ڪُرنڊڙا ٿي (مري) ويا (۷۸). پوءِ (صالح) کانئن منهن موڙيو ۽ چيائين ته اي منهنجي قوم! بيشڪ اوهان کي پنهنجي پالڻهار جو پيغام پهچايم ۽ اوهان کي نصيحت ڪيم پر اوهين نصيحت ڪندڙن کي دوست نه رکندا آهيو (۷۹). ۽ لوط کي (پيغمبر ڪري موڪليو سو) جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته اوهين اهڙي بي حياتي ڇو ڪندا آهيو جا اوهان کان اڳ ساري جهان (جي ماڻهن) مان ڪنهن هڪ به نه ڪئي آهي؟ (۸۰). جو اوهين عورتن کي ڇڏي نرن ڏانهن شهوت سان ويندا آهيو۔ بلڪ اوهين حد کان لنگهندڙ قوم آهيو (۸۱).

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ
مِنْ قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٦﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ ۖ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٧﴾ وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهِمْ مَطَرًا ۖ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٨﴾
وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۖ قَالَ يَبْنَؤُا عِبَادُ اللَّهِ
مَا لَكُمْ مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ
أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾ وَلَا تَقْعُدُوا
بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۖ وَادْكُرُوا ۖ إِذْ كُنْتُمْ
قَلِيلًا فَكَثَرْتُمْ ۖ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٠﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا
بِالَّذِى أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا
حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۖ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٩١﴾

۽ سندس قوم جي ورندي هن چوڻ کان سواءِ نه هئي ته انهن کي (لوط سميت) پنهنجن ڳوٺن مان لودي ڇڏيو. چيو ته اهي ماڻهو پاڪ بڻيا آهن (۸۲). پوءِ اسان لوط کي ۽ سندس گهر وارن کي. سندس زال کان سواءِ. بچايو سون (اها) رهيلن مان هئي (۸۳). ۽ مٿن (پٿرن جو) مينهن وسايو سون. پوءِ (اي پيغمبر) ڏس ته ڏوهارين جي پڇاڙي ڪهڙي (خراب) ٿي (۸۴). ۽ مدين (وارن) ڏانهن سندن ڀاءُ شعيب کي (پيغمبر ڪري موڪليو سون). چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو اوهان جو الله کان سواءِ ٻيو ڪو خدا ڪونهي. بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي پالڻهار کان (چٽيون) نشانيون آيون آهن تنهن ڪري ماڻ ۽ تور پوري ڏيو وٺو ۽ ماڻهن کي سندن شيون گهٽ نه ڏيو ۽ ملڪ ۾ اُن جي ستاري کان پوءِ فساد نه وجهو. جيڪڏهن اوهين مؤمن آهيو ته اهو اوهان لاءِ ڀلو آهي (۸۵). ۽ سڀ ڪنهن رستي تي هن لاءِ نه ويهو ته جيڪو الله کي مڃي تنهن کي ڌمڪايو ۽ الله جي واٽ کان جهليو ۽ اُن (واٽ) جي ڏنگائي گهرو، ۽ ياد ڪريو جڏهن اوهين ٿورڙا هيو تڏهن اوهان کي وڌائين ۽ ڏسو ته فساد جهنڊڙن جي پڇاڙي ڪهڙي (بچڙي) ٿي (۸۶). ۽ جيڪڏهن اوهان مان هڪ ٽوليءَ انهيءَ کي مڃيو آهي جنهن سان موڪليو ويو آهيان ۽ ٻي ٽوليءَ نه مڃيو آهي ته (اوهان کي جڳائي ته ايستائين) صبر ڪريو جيسين اسان جي وچ ۾ الله حڪم ڪري، ۽ اهو چڱو حڪم ڪندڙ آهي (۸۷).

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ
 يُشْعِبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قُرَيْشِنَا أَوْ لَنَعُودَنَّ فِي مِلَّتِنَا
 قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ^{٩٨} قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا
 فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ بَخَلْنَا اللَّهُ مِنْهَا وَ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
 إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ
 تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ
 الْفَاتِحِينَ^{٩٩} وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِيَنَّ اتَّبَعْتُمْ
 شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا الْخَاسِرُونَ^{١٠٠} فَآخَذَتْهُمْ الرِّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا
 فِي دَارِهِمْ جُثَمِينَ^{١٠١} الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ يَخَفُوا
 فِيهَا^{١٠٢} الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ^{١٠٣} فَتَوَلَّى
 عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ
 فَكَيْفَ آتَى عَلَى قَوْمٍ كُفْرِينَ^{١٠٤} وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قُرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ
 إِلَّا آخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ^{١٠٥}
 ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
 آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَآخَذُوا نَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ^{١٠٦}

سندس قوم مان هٺيلن سردارن (چٿر ڪري) چيو ته اي شعيب توکي ۽ جن توکي مڃيو آهي تن کي پنهنجي شهر مان ضرور لوتينداسون يا ته اوهين اسان جي ريت ۾ موتي اچو (شعيب) چيو ته جيتوڻيڪ اسين اوهان جي دين کي برو ڀائيندڙ آهيون (ته به موٽنداسون ڇا)؟ (۸۸). جيڪڏهن اسين اوهان جي ريت ۾ انهيءَ کان پوءِ جو، الله اسان کي کانئس ڇڏايو، موتي اچون ته بيشڪ الله تي ڪوڙ مڙهيو سون. ۽ اسان جي پالڻهار الله جي گهر کان سواءِ اسان کي منجهس موٽڻ نه جڳائيندو آهي اسان جي پالڻهار جي علم سڀني شين کي سمايو آهي اسين الله تي ڀروسو ڪريون ٿا. اي اسان جا پالڻهار! اسان جي ۽ اسان جي قوم جي وچ ۾ انصاف سان فيصلو ڪر ۽ تون چڱو فيصلو ڪندڙ آهين (۸۹). ۽ سندس قوم مان ڪافرن جي ٽولي (پنهنجن يارن کي) چيو ته جيڪڏهن اوهين شعيب جي تابعداري ڪندؤ ته اوهين اتي جو اُتي نقصان وارا ٿيندؤ (۹۰). پوءِ انهن کي زلزلي (جي عذاب) ورتو پوءِ پنهنجي جاين ۾ گوڏن ڀر ڪري (مري) ويا (۹۱). جن شعيب کي ڪوڙو ڀانيو سي ڄڻڪ انهن (ڳوٺن) ۾ رهيا ئي نه هئا. جن شعيب کي ڪوڙو ڀانيو سي نقصان وارا هئا (۹۲). پوءِ کانئن منهن موڙيائين ۽ چيائين ته اي منهنجي قوم! بيشڪ اوهان کي پنهنجي پالڻهار جا پيغام پهچايا اٿم ۽ اوهان جي خير خواهي ڪيم تنهن ڪري (هاڻي) ڪافر قوم تي ڇا لاءِ ڏک ڪريان؟ (۹۳). ۽ ڪنهن ڳوٺ ۾ پيغمبرن مان ڪو به نه موڪليو سون پر اُتي جي رهاڪن کي (پيغمبرن جي نافرمانيءَ سبب) سختي ۽ مصيبت ۾ پڪڙيندا رهيا سون ته مان اُهي عاجزي ڪن (۹۴). وري (اڀستائين) ڏک جي بجاءِ سک مٽائي ڏنو سون جيستائين آسودا ٿيا ۽ چيائون ته بيشڪ اسان جي ابن ڏاڏن کي (ائين) ڏک سک پهتو هو پوءِ اوچتو ئي انهن کي سندن بي خبريءَ جي حالت ۾ پڪڙيوسون (۹۵).

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا فَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ
بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿٩٨﴾ وَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ
يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضَعْفَىٰ وَهُمْ يُلْعَبُونَ ﴿٩٩﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ
فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ
لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَّوْ شَاءَ
أَصْبَحْنَاهُمْ يَدْنُو بِهِمْ وَأَظْهَرُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَمُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾
تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا وَجَدْنَا
لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾
ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَظَلَمُوا بِهَا فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾
قَالَ مُوسَىٰ يُفْرِعُونَ إِيَّيْ رَسُولٍ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

۽ جيڪڏهن انهن ڳوٺن وارا ايمان آڻين ها ۽ پرهيزگار بڻجن ها ته مٿن آسمانن ۽ زمين کان برڪتون ضرور کوليون ها پر ڪوڙ ڀانيائون تنهن ڪري انهن جيڪي ڪيو تنهن سببان کين پڪڙيوسون (۹۶). ڳوٺن وارا جنهن حال ۾ سمهيل هجن تنهن مهل راتو واھ پاڻ تي اسان جي عذاب پهچڻ کان چو بي پوا ٿيا آهن؟ (۹۷). يا ڳوٺن وارا هن کان چو بي پوا ٿيا آهن جو اسان جو عذاب ڏينهن چڙهي مهل وٽن اچي ۽ اُهي راند ڪندا هجن؟ (۹۸). الله جي رت کان چو بي پوا ٿيا آهن؟ جو توتي واريءَ قوم کان سواءِ (بيو) ڪو الله جي رت کان بي ڀئو نه ٿيندو آهي (۹۹). جيڪي، ملڪ جي رهندڙن کان پوءِ وارث ٿين ٿا تن کي پڌرو نه ٿيو آهي ڇا؟ ته جيڪڏهن گھرون ها ته کين سندن گناهن سببان سزا ڏيون ها ۽ سندين دلين تي مُهر هڻون ها ته اُهي نه ٻڌن ها (۱۰۰). (اي پيغمبر!) اهي ڳوٺ آهن جن جون خبرون توتي بيان ڪريون ٿا، ۽ بيشڪ وٽن سندن پيغمبر چئن معجزن سان آيا، پوءِ انهيءَ سببان جو اڳي ڪوڙ ڀانيائون اُهي ڪٿي مڃيندا هئا. اهڙيءَ طرح الله ڪافرن جي دلين تي مُهر هڻندو آهي (۱۰۱). ۽ منجهائن گھڻن کي انجام (تي پورو) نه ڏنو سون، ۽ منجهائن گھڻن کي بي دين ڏنو سون (۱۰۲). وري کائڻ پوءِ موسيٰ کي فرعون ۽ سندس قوم ڏانهن پنهنجن معجزن سان پيغمبر ڪري موڪليوسون پوءِ انهن کي نه مڃيائون. (اي پيغمبر!) ڏس ته فساد ڪندڙن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي (۱۰۳). ۽ موسيٰ (فرعون کي) چيو ته اي فرعون اءُ جهانن جي پالڻهار جو پيغمبر آهيان (۱۰۴).

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ
 مِّن رَّبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٥﴾ قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ
 بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٦﴾ قَالَ لَقِيَ عَصَاهُ
 فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٧﴾ وَنَزَعْنَا لَهُ فَاذَاهُ بِيضَاءُ
 لِلنَّظِيرِينَ ﴿١٨﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا السَّحَرُ
 عَلَيْهِمْ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١٩﴾
 قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خَبِيرِينَ ﴿٢٠﴾ يَأْتُواكَ
 بِكُلِّ سِحْرِ عَالِمٍ ﴿٢١﴾ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَكْبْرًا
 إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُتَقَرِّبِينَ ﴿٢٣﴾
 قَالُوا يَمُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُبْلَقِينَ ﴿٢٤﴾
 قَالَ اقْنُوتُوا فَلَمَّا اقْنُوتُوا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ
 وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ﴿٢٥﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ
 فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٢٦﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا
 كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ فغلبوا هُنَاكَ وَانْقَلَبُوا صَغِيرِينَ ﴿٢٨﴾ وَ
 أَلْقَى السَّحَرَةُ سَجْدِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا الْمَلَأُ بَرِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

هن (ڳالھ) تي قائم آهيان ته الله تي سچ کان سواءِ ڪجهه به نه چوان۔
 بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي پالڻهار کان چٽي معجزِي سان آيو آهيان تنهن
 ڪري بني اسرائيلن کي مون سان (هلڻ) جي موڪل ڏي (۱۰۵)۔ (فرعون)
 چيو ته جيڪڏهن ڪو معجزو آندو اٿئي ته جيڪڏهن سچن مان آهي ته
 اهو آڻ (۱۰۶)۔ پوءِ پنهنجي لٽ اڇلياڻين ته اڇلڻ سان ئي اها پڌرو واسينگ
 (نانگ) ٿي پيئي (۱۰۷)۔ ۽ پنهنجو هٿ ٻاهر ڪڍيائين ته اهو ڪڍڻ
 ساڻ ئي ڏسندڙن لاءِ روشن ٿيو (۱۰۸)۔ فرعون جي قوم مان سکر ماڻهو
 چوڻ لڳا ته هيءُ پڪو ڄاڻو جادوگر آهي (۱۰۹)۔ اوهان کي اوهان جي
 ملڪ مان ڪڍي ڇڏڻ گهري ٿو، تنهن ڪري اوهين ڇا ٿا صلاح
 ڏيو؟ (۱۱۰)۔ (فرعون کي) چيائون ته کيس ۽ پاڻس کي ترسائ ۽ ڪوئيندڙ
 شهرن ڏانهن موڪل (۱۱۱)۔ ته تو وٽ سڀئي ڄاڻو جادوگر اٿين (۱۱۲)۔
 ۽ فرعون وٽ جادوگر آيا چوڻ لڳا ته جيڪڏهن اسين غالب ٿيون ته
 اسان لاءِ ضرور (ڪو) انعام (هٿ) گهرجي (۱۱۳)۔ فرعون چيو ته هاڻو
 (انعام به ڏبو) ۽ اوهين مرتبي وارن مان (به) ٿيندؤ (۱۱۴)۔ چيائون ته اي
 موسيٰ! يا توکي (جادو جي شيءِ) اڇلڻ گهرجي يا (بهرين) آسڻ اڇليندڙ
 ٿيون (۱۱۵)۔ (موسيٰ) چيو ته (اوهين) اڇليو، پوءِ جنهن مهل اڇلياڻون
 (تنهن مهل) ماڻهن جون اکيون جادوءَ سان بند ڪيائون ۽ انهن کي
 ڊيڄاريائون ۽ وڏا جادو آندائون (۱۱۶)۔ ۽ موسيٰ ڏانهن وحي موڪليوسون
 ته پنهنجي لٽ اڇل پوءِ جيڪو جادو ڪيائون تنهن کي اها انهيءَ ئي مهل
 ڳهندي ويئي (۱۱۷)۔ پوءِ سچ پڌرو ٿيو ۽ جيڪي ڪندا رهيا سو ڪوڙو
 ٿيو (۱۱۸)۔ پوءِ (فرعون وارا) اُن هنڌ هيٺا ٿيا ۽ خوار ٿي موتيا (۱۱۹)۔
 ۽ جادوگر سجدي ۾ ڪري پيا (۱۲۰)۔ چيائون ته جهانن جي پالڻهار تي
 ايمان آندوسون (۱۲۱)۔

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۖ قَالَ فِرْعَوْنُ اَمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ اَنْ
 اَذِنَ لَكُمْ اِنَّ هَٰذَا الْكُفْرُ مَكْرُتُهُۥ فِي الْمَدِيْنَةِ لِيُخْرِجُوْا مِنْهَا
 اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝١٣٢ لَا قَطْعَنَ اَيْدِيْكُمْ وَاَرْجُلُكُمْ
 مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَصَلَبْتَكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝١٣٣ قَالُوْا اِنَّا اِلَىٰ رَبِّنَا
 مُنْقَلِبُوْنَ ۝١٣٤ وَمَا تَنْقُمُ مِنْنَا اِلَّا اَنْ اَمَّا بِاَيِّتِ رَبِّنَا لَمَّا
 جَآءَ تَنَّا رَبَّنَا فِرْعَوْنُ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّعْنَا مُسْلِمِيْنَ ۝١٣٥ وَقَالَ
 الْهَلَا مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنُ اَتَذَرُّ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوْا
 فِي الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ط قَالَ سَنَقْتِلُ اَبْنَاءَهُمْ
 وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ ۝١٣٦ قَالَ مُوسَىٰ
 لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَاَصْبِرُوْا اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ
 يُورِثُهَا مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ۝١٣٧
 قَالُوْا اَوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيْنَا وَمِنْۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا
 قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ عَدُوْكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي
 الْاَرْضِ فَيَنْظُرْ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ۝١٣٨ وَلَقَدْ اَخَذْنَا آلَ
 فِرْعَوْنَ بِالْسِّنِيْنَ وَنَقَضْنَا الشَّرِيْثَ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُوْنَ ۝١٣٩

(جو) موسيٰ ۽ هارون جو پالڻهار (آهي) (۱۲۲). فرعون چيو ته اوهان منهنجي موڪل کان اڳي ئي اُن تي ايمان چو آندو آهي؟ هيءُ (اوهان جو) فريب آهي (جو پاڻ ۾ گڏجي) هن ڪري (هن) شهر ۾ ڪيو اُتو ته سندس رهاڪن کي منجهانئس ڪڍي ڇڏيو، پوءِ سگهو ئي ڄاڻندؤ (۱۲۳). اوهان ڄا هت ۽ اوهان جا پير اُبتڙ سبتڙ ضرور وڍيندس وري اوهان مڙني کي ضرور سوريءَ ڇاڙهيندس (۱۲۴). چيائون ته بيشڪ اسان پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽندڙ آهيون (۱۲۵). ۽ تون رڳو هن ڪري اسان سان وڃڻو رکين ته اسان جي پالڻهار جا حڪم جڏهن اسان وٽ آيا (تڏهن) اسان مڃيا آهن. اي اسان جا پالڻهار اسان تي صبر پلٽ ۽ اسان کي مسلمان ڪري مار (۱۲۶). ۽ فرعون جي قوم جي سردارن (ڪيس) چيو ته موسيٰ ۽ سندس قوم کي هن لاءِ ڇڏي ڏيڻ ٿو ڇا؟ ته ملڪ ۾ فساد وجهن ۽ توکي ۽ تنهنجي معبودن (جي عبادت) کي ڇڏي ڏين؟ چيائين ته سندن پٽ سگهوئي ڪهنداسون ۽ سندن ڌيئرون جيئريون ڇڏي ڏينداسون، ۽ اسين سندن مٿان بيشڪ زور وارا آهيون (۱۲۷). موسيٰ پنهنجيءَ قوم کي (دلگير ڏسي) چيو ته الله کان مدد گهرو ۽ صبر ڪريو، ڇو ته ساري زمين الله جي آهي پنهنجن ٻانهن مان جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي اُن جو وارث بڻائيندو آهي ۽ (ڇڱي) عاقبت پرهيزگارن لاءِ آهي (۱۲۸). چيائون ته اسين تنهنجي اچڻ کان اڳ (به) ۽ تنهنجي اچڻ کان پوءِ (به) ايڏايا ويا آهيون. موسيٰ چين ته اُميد آهي ته اوهان جو پالڻهار اوهان جي دشمن کي ناس ڪري ڇڏيندو ۽ ملڪ ۾ اوهان کي پيڙهيءَ تي وهاريندو پوءِ ڏسندو ته (اوهين) ڪهڙي طرح عمل ٿا ڪريو (۱۲۹). ۽ بيشڪ فرعون جي قوم کي ڏڪار ۽ ميون جي گهٽتائي ۾ گرفتار ڪيوسون ته مان اُهي نصيحت وٺن (۱۳۰).

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحُسْنَةُ قَالُوا النَّهْيَةُ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ
يَطَّيِّرُوا وَيُيُوسَى وَمَنْ مَعَهُ إِلَّا إِنَّمَا يَطَّيِّرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ
مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَخْنُكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَأَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ آيَاتٍ
مُّفَصَّلَاتٍ فَأَسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا
وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا لِيُيُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ
عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ
مَعَكَ بَنِيَ إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَى
أَجَلٍ هُمْ بِلُغْوِهِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ فَأَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ
فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا
غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ
مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ
رَبِّكَ الْحُسْنَى عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا لِعَرْشُونِ ﴿١٣٧﴾

پوءِ جڏهن انهن کي سڪ پهتو ٿي تڏهن چيائون ٿي ته هيءَ اسان جو (حق) آهي ۽ جيڪڏهن انهن کي ڪو ڏک پهچندو هو ته موسيٰ ۽ سندس سنگت کي نياڳو پائيندا هئا۔ خبردار الله وٽ ته سندين ئي نياڳائي آهي پر منجهانئن گهڻا نه ٿا ڄاڻن (۱۳۱)۔ ۽ چيائون ته (اي موسيٰ) جڏهن به ڪا نشاني اسان وٽ هئي لاءِ آئيندين ته اُن سان اسان تي جادو ڪرين ته اسين توکي مڃڻ وارا نه آهيون (۱۳۲)۔ پوءِ مٿن طوفان ۽ ماڪڙ ۽ جوثان ۽ ڏيڏر ۽ رت کليل معجزا موڪلياسون پوءِ وڏائي ڪيائون ۽ (اها) ڏوهاري قوم هئي (۱۳۳)۔ ۽ جڏهن مٿن سزا پهتي ٿي (تڏهن) چيائون ٿي ته اي موسيٰ! پنهنجي پالڻهار کان انهيءَ وعدي سان جو تو سان ڪيو اٿس اسان لاءِ دعا گهر، ته جيڪڏهن اسان تان عذاب لائڻ ته توتي ضرور ايمان آڻينداسين ۽ بني اسرائيل کي (به) ضرور توسان هلڻ (جي موڪل) ڏينداسون (۱۳۴)۔ پوءِ جنهن مهل عذاب جيڪو کين ٺهرايل مدت تائين پهچڻو هو، سو کائڻن لائوسون ٿي (تنهن مهل) اُتي جو اُتي انهن انجام ڀڳو ٿي (۱۳۵)۔ پوءِ اسان کائڻ پورو وڃڻ ورتو جو انهن کي سمنڊ ۾ انهيءَ ڪري ٻوڙيوسون جو انهن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو ۽ انهن کان بي خبر هئا (۱۳۶)۔ ۽ اها قوم جيڪا هيٺي پائڻبي هئي تنهن کي انهي اوير ۽ اولھ جي زمين (يعني شام ۽ مصر) جو وارث ڪيوسون جنهن ۾ برڪت رکي هئي سون۔ ۽ تنهنجي پالڻهار جو بني اسرائيلن سان چڱو انجام انهي سببان پورو ٿيو جو صبر ڪيائون۔ ۽ فرعون ۽ سندس قوم جيڪي بڻايو ۽ جيڪا (اڏاوت) بلند ڪئي هئائون سا (سڀ) ناس ڪري ڇڏي سون (۱۳۷)۔

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ
عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَمُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ
إِلَٰهَةٌ قَالِ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ١٣٨ إِنَّ هَؤُلَاءِ مِنْتَبَرِّ مَا هُمْ
فِيهِ وَبِطُلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٣٩ قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ
إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ١٤٠ وَإِذْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ آلِ
فِرْعَوْنَ يَوْمَ مَوَّنُكَ سُوءَ الْعَذَابِ يُقْتَتِلُونَ أَبْنَاءَ كُومَ
يَسْتَحْيُونَ نِسَاءَ كُومَ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ١٤١
وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَتَمَّ
مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ
هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ
الْمُفْسِدِينَ ١٤٢ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ
رَبِّ ارْنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ قَالِ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى
الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى
رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ
قَالَ سُبْحَنكَ ثُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ١٤٣

۽ بني اسرائيلن کي سمنڊ کان پار ٽپايو پوءِ اُهي هڪڙي اهڙي قوم تي پهتا جو پنهنجن بتن جا مجاور هئا (موسيٰ کي) چيائون ته اي موسيٰ! اسان لاءِ (ب) هڪڙو اهڙو معبود بڻاءِ جهڙا هنن لاءِ معبود آهن۔ (موسيٰ) چيو ته پڪ اوهين جاهل قوم آهيو (۱۳۸). بيشڪ هي ماڻهو پاڻ جنهن (مذهب ۾ پيل) آهن سو برباد ٿيل آهي ۽ جيڪي ڪندا رهندا آهن سو باطل آهي (۱۳۹). موسيٰ چيو ته الله کان سواءِ هن هوندي به اوهان لاءِ ٻيو معبود ڇو گهران جو اُن اوهان کي جهانن جي ماڻهن کان پلو ڪيو آهي؟ (۱۴۰). ۽ (ياد ڪريو) جڏهن اوهان کي فرعون جي ماڻهن کان ڇڏايوسون جن اوهان کي بچڙو عذاب چڪايو ٿي۔ جو اوهان جا پٽ ڪهندا هئا ۽ اوهان جون ڌيئرون جيئريون ڇڏيندا هئا ۽ اُن ۾ اوهان جي پالڻهار کان اوهان لاءِ وڏي پرڪ هئي (۱۴۱). ۽ موسيٰ کي تنهن راتين جو انجام ڏنوسون ۽ انهيءَ کي (ٻين) ڏهن سان پورو ڪيوسون پوءِ سندس پالڻهار جو انجام چاليهن راتين جو پورو ٿيو، ۽ موسيٰ پنهنجي ڀاءُ هارون کي چيو ته منهنجي قوم ۾ منهنجي پوڻتان خليفو ٿي ۽ سڌارو ڪج ۽ فسادين جي واٽ تي نه هلج! (۱۴۲). ۽ جنهن مهل موسيٰ اسان جي انجام واري هنڌ آيو ۽ سندس پالڻهار ساڻس ڳالهائيو (تنهن مهل) چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي پاڻ ڏيکار ته آءُ توکي ڏسان. (الله) چيو ته مون کي ڪڏهن نه ڏسي سگهندين پر جبل ڏانهن نهار پوءِ جيڪڏهن هن پنهنجي جاءِ تي ٽڪاءُ ڪيو ته تون مون کي ڏسي سگهندين. پوءِ جنهن مهل سندس پالڻهار جبل ڏانهن تجلو ڪيو (تنهن مهل) اُن کي ٽڪر ٽڪر ڪري ڇڏيائين ۽ موسيٰ بيهوش ٿي ڪري پيو. پوءِ جنهن مهل هوش ۾ آيو (تنهن مهل) چوڻ لڳو ته توکي پاڪائي جهڳائي تنهنجي درگاه ۾ توبه ڪيم ۽ آءُ (سڀ کان) پهريون مؤمن آهيان (۱۴۳).

قَالَ يُوسَىٰ إِنَّيٰ اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَ
 بِكَلَامِي ۖ فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٣٧﴾ وَكَتَبْنَا
 لَهُ فِي الْأَلْوَارِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُّوْعَظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ
 شَيْءٍ ۖ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسِنَهَا ۚ
 سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٣٨﴾ سَأَصْرِفُ عَنِ آيَتِي الَّذِينَ
 يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ
 لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
 وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٩﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ
 إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ
 حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا آلِهَهُ خُورًا ۖ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلَبُهُمْ
 وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۚ اتَّخَذُوا لَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ وَلَمَّا
 سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ
 لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٢﴾

(الله) فرمايو ته اي موسيٰ! مون توکي پنهنجي پيغمبريءَ ۽ پنهنجي ڳالهائڻ سان ماڻهن کان ڀلارو ڪيو آهي جيڪو (توريت) توکي ڏنو اٿم سو وٺ ۽ شڪر ڪندڙن مان هج (۱۴۴). ۽ اُن (موسيٰ) لاءِ سڀ ڪنهن شيءِ جي نصيحت واسطي ۽ سڀ ڪنهن شيءِ جي ڌارو ڌار بيان واسطي (توريت) تختين ۾ لکي ڏنوسون، (۽ چيو ويس) ته اُن کي پختائيءَ سان وٺ ۽ پنهنجي قوم کي حڪم ڪر ته اُن جون چڱيون ڳالهيون (عمل ۾) وٺندا رهن. اوهان کي بدڪارن جي جاءِ سگهو ڏيکاريندس (۱۴۵). جيڪي زمين ۾ ناحق وڌائي ڪندا رهندا آهن تن کي سگهو پنهنجن آيتن (جي سمجھ) کان جهليندس. ۽ جيڪڏهن سڀ نشانيون ڏسندا ته (ب) انهن تي ايمان نه آئيندا. ۽ جيڪڏهن هدايت جي واٽ ڏسندا ته اُن کي واٽ نه بڻائيندا، ۽ جيڪڏهن گمراهيءَ جي واٽ ڏسندا ته اُن کي واٽ بڻائيندا. اهو هن سببان آهي جو اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيائون ۽ انهن کان غافل رهيا هئا (۱۴۶). ۽ جن اسان جي آيتن کي ۽ آخرت جي ملڻ کي ڪوڙ ڄاتو تن جا اعمال ناس ٿيا، جيڪي ڪمائيندا آهن تنهن کان سواءِ ٻيو ڪو بدلو نه ڏيڻ (۱۴۷). ۽ موسيٰ جي قوم کائڻس پوءِ انهن (قبطين) جي زيورن مان گابي جو بوتو اهڙو ٺاهي ورتو جنهن کي رنپ هئي. نه ٿي ڏٺائون ڇا ته اهو ساڻن نه ڳالهائيندو هو ۽ نڪي انهن کي ڪا واٽ ڏيکاريندو هو؟ اُن کي (خدا ڪري) ورتائون ۽ ظالم هئا (۱۴۸). ۽ جڏهن پنهنجي هٿان وين (يعني پشيمان ٿيا) ۽ سمجهيائون ته اهي پڪ گمراه ٿيا (تڏهن) چيائون ته جيڪڏهن اسان جو پالڻهار اسان تي باجه نه ڪندو ۽ اسان کي نه بخشيندو ته ضرور ٽوٽي وارن مان ٿيندا سون (۱۴۹).

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا
خَلَقْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَجَعَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ
وَآخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ
اسْتَضَعُّونَنِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تَشْتَبِ عَلَى الْأَعْدَاءِ وَ
لَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ^(١٥٠) قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَ
ادْخُلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ^(١٥١) إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
الْعِجْلَ سِينًا لَهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَكَذَلِكَ يَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ^(١٥٢) وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا الْغَفُورُ رَحِيمٌ ^(١٥٣)
وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسخَتِهَا
هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَهْتَدُونَ ^(١٥٤) وَاخْتَارَ مُوسَى
قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيبْقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ
لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ
مِّنَّا إِنَّ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ
تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ^(١٥٥)

۽ جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم ڏانهن ڌمربل افسوس ڪندڙ ٿي موٽيو (تڏهن) چيائين ته جيڪي منهنجي پريٺ مون کان پوءِ ڪيو سو بچڙو آهي، پنهنجي پالڻهار جي حڪم کان (اڳ) چو تڪڙ ڪيو؟ ۽ ڦرهيون اڇليائين ۽ پنهنجي پاءُ جي مٿي (جي وارن) کان وٺي کيس پاڻ ڏانهن ڇڪڻ لڳو۔ (هارون) چيو ته اي منهنجا پاءُ! بيشڪ (هن) قوم مون کي هيٺو ڀانيو ۽ منهنجي مارڻ تي سنڀريا تنهن ڪري مون تي دشمن نه ڪلاءِ ۽ نڪي مون کي ظالم قوم سان گڏ (۱۵۰). (موسيٰ) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي ۽ منهنجي پاءُ کي بخش ۽ اسان کي پنهنجي باجه ۾ داخل ڪر۔ ۽ تون (سڀني) باجه وارن کان وڌيڪ باجهارو آهين (۱۵۱). جن گابي کي (خدا ڪري) ورتو تن کي سندن پالڻهار وٽان ڌمڙ ۽ دنيا جي حياتيءَ ۾ خوري سگهو پهچندي۔ ۽ اهڙي طرح ٺاه ناهيندڙن کي سزا ڏيندا آهين (۱۵۲). ۽ (اي پيغمبر!) جن بچڙا ڪم ڪيا وري اُن کان پوءِ توبه ڪيائون ۽ ايمان آندائون (تن کي) تنهنجو پالڻهار اُن (توبه) کان پوءِ بخشڻهار مهربان آهي (۱۵۳). ۽ جڏهن موسيٰ جو ڌمڙ لٿو تڏهن (توريت جون) ڦرهيون (کڻي) ورتائين، اُن جي لکي ۾ اُنهن لاءِ هدايت ۽ باجه هئي جيڪي پنهنجي پالڻهار کان ڊڄندا آهن (۱۵۴). ۽ موسيٰ پنهنجي قوم مان ستر جڻا اسان جي (ملاقات جي) انعام لاءِ چونڊيا، پوءِ جنهن مهل اُنهن کي زلزلي ورتو (تڏهن موسيٰ) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! جيڪڏهن (تون) گهرين ها ته هن کان اڳ اُنهن کي ۽ خاص مون کي هلاڪ ڪري ڇڏين ها۔ اسان منجهان بي عقلن جيڪي ڪيو تنهن سببان اسان کي چوڻو هلاڪ ڪرين؟ اها تنهنجي پرڪ (حڪمت) کان سواءِ نه آهي۔ جنهن کي گهرين تنهن کي اُن سان گمراه ڪندو آهين ۽ جنهن کي گهرين تنهن کي (اُن سان) هدايت ڪندو آهين۔ تون اسان جو سنڀاليندڙ آهين تنهن ڪري اسان کي بخش ۽ اسان تي باجه ڪر ۽ تون (سڀ کان) چڱو بخشيندڙ آهين (۱۵۵).

وَاَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا
هُدًى نَا إِلَيْكَ ۖ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي
وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۖ فَسَاكُنْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ۝١٥٦
يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا
عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
عَلَيْهِمْ ۚ فَاَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ
اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝١٥٧
قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا
إِلَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
وَيُمِيتُ ۖ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٥٨
مَنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝١٥٩

۽ اسان لاءِ هن دنيا ۾ ۽ آخرت ۾ چڱائي لک چيو ته اسين تو ڏانهن رجوع ٿيا آهيون۔ (الله) فرمايو ته آءٌ پنهنجو عذاب جنهن لاءِ وٺندو اٿم تنهن کي پهچائيندو آهيان، ۽ منهنجي باجم سڀ ڪنهن شيءِ کي شامل آهي۔ پوءِ آءٌ پنهنجي باجم انهن لاءِ لکندس جيڪي پرهيزگاري ڪندا آهن ۽ زڪواة ڏيندا آهن ۽ جيڪي منهنجي آيتن تي ايمان آڻيندا آهن (۱۵۶)۔ (۽ پڻ آخرت جي رحمت انهن لاءِ لکندس) جيڪي انهيءَ نبي آءِ پيغمبر جي تابعداري ڪندا آهن جنهن جون وصفون توريت ۽ انجيل ۾ پاڻ وٽ لکيلون لهندا آهن (اهو) انهن کي چڱن ڪمن جو حڪم ڪندو آهي ۽ برن ڪمن کان انهن کي جهليندو آهي ۽ سٺيون شيون انهن لاءِ حلال ڪندو آهي ۽ پليٽ شيون مٿن حرام ڪندو آهي ۽ سندن ڳرو بار ۽ جيڪي تڪليفون مٿن هيون سي کائڻ لاهيندو آهي۔ پوءِ جن اُن تي ايمان آندو ۽ سندس تعظيم ڪئي ۽ کيس مدد ڏنائون ۽ انهيءَ نور (ڪلام الله) جي تابعداري ڪيائون جيڪو ساڻس لائو ويو سي ئي ڇٽل آهن (۱۵۷)۔ (اي پيغمبر!) چؤ ته اي انسانو! آءٌ اوهان مڙني ڏانهن اُن الله جو پيغمبر (ٿي آيو) آهيان جنهن جي آسمانن ۽ زمين ۾ بادشاهي آهي، اُن الله کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جو لائق نه آهي اهو جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي تنهن ڪري الله ۽ سندس انهي پيغمبر آءِ نبي تي ايمان آڻيو جيڪو الله ۽ سندس حڪمن کي مڃيندو آهي ۽ اُن جي تابعداري ڪريو ته مان اوهين سڌي واٽ لهو (۱۵۸)۔ ۽ موسيٰ جي قوم مان هڪ اهڙي ٽولي آهي جا (ماڻهن کي) سڌو رستو ڏيکاريندي آهي ۽ (اهي) اُن سان انصاف تي هلندا آهن (۱۵۹)۔

وَقَطَّعْنَهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَى
مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ
فَاتَّبَعَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَشْرِبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ
مَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦﴾ وَذُقِلَ
لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ
شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرُ
لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾ فَبَدَّلَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٨﴾ وَسَأَلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ
حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ
حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ
تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٩﴾

۽ بني اسرائيلن مان ٻارهن پاڙا توليون ڪري جدا ڪياسون۔ ۽ جڏهن موسيٰ کان سندس قوم پاڻي گهريو تڏهن ڏانهس وحي موڪليوسون ته پنهنجي لٽ پھڻ کي هڻ، پوءِ (هنيائين ته) اُن مان ٻارهن چشما ڦٽي وڙها۔ بيشڪ سڀ ڪنهن ماڻهو پنهنجي پاڻي ڀرڻ جي جاءِ ڄاڻي ٿي۔ ۽ اسان مٿن ڪڪر جي چانوَ ڪئي ۽ مٿن من ۽ سلوي لاتاسون۔ (۽ چيوسون ته) جيڪا اوهان جي سٺي روزي بڻائي اٿون تنهن مان کائو۔ ۽ اسان جو ڪجهه نه وڃايائون پر پاڻ کي نقصان ٿي لاتائون۔ (۱۶۰)۔ ۽ جڏهن انهن کي چيو ويو ته هن ڳوٺ ۾ وڃي تڪو ۽ منجهانئس جتان وٺيو تتان کائو ۽ چئو ته بخش (ڪرا) ۽ دروازي کان سجدو ڪندڙ ٿي لنگهو ته اوهان کي اوهان جون خطائون بخشيون۔ ڀلارن کي سگهو وڌيڪ (چڱائي) ڏينداسون (۱۶۱)۔ پوءِ انهن (بني اسرائيلن) مان جيڪي ظالم هئا تن کي جيڪا ڳالهه چئي ويئي هئي سا انهن مٿائي ٻي ڳالهه چئي پوءِ مٿن آسمان کان انهيءَ سببان سزا موڪلي سون جو ظلم ٿي ڪيائون (۱۶۲)۔ ۽ (اي پيغمبر!) کائن اُن ڳوٺ (جي حال) بابت پڇا ڪر جيڪو درياءَ جي ڪناري تي هو۔ جڏهن (اهي منع هوندي) چنڇر (جي حڪم) ۾ حڪم عدولي ڪرڻ لڳا جڏهن انهن جون مڇيون سندن چنڇر ڏينهن (پاڻيءَ جي مٿان) سندن سامهون پڌريون ٿي اينديون هيون ۽ جنهن ڏينهن چنڇر نه ڪندا هئا تنهن ڏينهن (ٻاهر) نه اينديون هيون، اهڙيءَ طرح انهن کي انهيءَ سببان پرڪيوسون جو نافرمان ٿي ڪيائون (۱۶۳)۔

وَإِذْ قَالَتِ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعْبُدُونَ قَوْمًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ
مُعَدِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعَذَرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿١٢٣﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَّيْسٍ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿١٢٤﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٦﴾ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا
مِّنْهُمْ الْمُصَلِحِينَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ
وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٢٧﴾ فَخَلَفَ مِنْ أَفْجَاهِهِمْ خَفٌّ وَزَيْلٌ
الْكُتُبِ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا ۖ
وَإِنْ يُأْتِيهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيثَاقُ
الْكُتُبِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَىٰ اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَاللَّارِ
الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٢٨﴾ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ
بِالْكُتُبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُصَلِحِينَ ﴿١٢٩﴾

۽ جڏهن منجهائن هڪ ٽوليءَ (نصيحت ڪندڙن کي) چيو ته اهڙيءَ قوم کي اوهين ڇو نصيحت ڪندا آهيو جن کي الله هلاڪ ڪندڙ آهي يا کين سخت عذاب ڪندڙ آهي؟ تڏهن چيائون ته (اسان جي نصيحت) اوهان جي پالڻهار وٽ عذر آهي ۽ مان آهي ڊڄن. (۱۶۴). پوءِ جيڪا نصيحت ڏني ويئي هين سا جنهن مهل وساريائون انهيءَ مهل انهن ماڻهن کي بچايوسون جيڪي مدائي کان جهليندا هُين ۽ ظالمن کي سخت عذاب سان انهيءَ ڪري پڪڙيوسون جو هو بدڪار هئا (۱۶۵). پوءِ جنهن کان جهليو ويو هُين تنهن کان جڏهن حد ٽپيا تڏهن کين چيوسون ته خوار ٿيل پولڙا ٿيو (۱۶۶). ۽ (ياد ڪر) جڏهن تنهنجي پالڻهار (يهودين کي) سڏ ڏني ته (اهو) مٿن قيامت تائين (اهڙو حاڪم) ضرور مقرر ڪندو جيڪو انهن کي بچڙي سزا چڪائيندو رهندو. ڇو ته تنهنجو پالڻهار سگهو سزا ڏيندڙ آهي، ۽ اهو بخشڻهار مهربان (به) آهي (۱۶۷). ۽ انهن (بني اسرائيلن) کي ملڪ ۾ توليون توليون ڪري پڪيڙي ڇڏيوسون، منجهائن ڪي سڌريل آهن ۽ ڪي اڻ سڌريل آهن ۽ انهن کي سڪن ۽ ڏڪن سان پرکيوسون ته مان آهي موٽن (۱۶۸). وري کانئن پوءِ اهڙا بچڙا انهن جي جاڳهن تي ويٺا جو ڪتاب (توريت) جا (چڙا) وارث بڻيا. هن دنيا جو سامان اختيار ڪندا آهن ۽ چوندا آهن ته بخشاسون، ۽ جيڪڏهن وٽن ڪو اهڙو سامان ايندو آهي ته (اهي پشيمان نه ٿيندا آهن ۽) اهو وٺندا آهن. کانئن ڪتاب (توريت) ۾ هي انجام نه ورتو ويو هو ڇا ته سچ کان سواءِ الله تي ڪجهه به ڪين چون؟ ۽ جيڪي منجهس آهي سو پڙهيو به اٿن ۽ آخرت جو ملڪ انهن لاءِ ڀلو آهي جيڪي پرهيزگار آهن پوءِ ڇو نه سمجهندا آهيو؟ (۱۶۹). ۽ جيڪي ڪتاب کي مضبوطيءَ سان وٺن ٿا ۽ نماز پڙهن ٿا. (اهڙن) نيڪن جو اجر اسين نه وڃائيندا آهيون (۱۷۰).

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ ؕ
 خُذُوا مَا آتَيْنَكُم بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٤١﴾ وَ
 إِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ
 أَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنَّا
 تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غْفِلِينَ ﴿٤٢﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا
 أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّن بَعْدِهِمْ أَفَهْلِكُنَا
 بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٣﴾ وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ ﴿٤٤﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ
 مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٥﴾ وَلَوْ شِئْنَا
 لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ
 كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثُ
 ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصْ
 الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾ سَاءَ مَثَلًا لِّلْقَوْمِ الَّذِينَ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَانْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿٤٧﴾ مَن يَهْدِ اللَّهُ
 فَهُوَ الْمُهْتَدِىَ وَمَن يُضِلِّ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٤٨﴾

۽ (ياد ڪر) جڏهن انهن جي مٿان جبل کي تنگيوسون ڇڻ ته اهو چٽي هو ۽ پانيائون ته اهو مٿن ڪرندو، (ڪين چيوسون) ته جيڪي اسان اوهان کي ڏٺو آهي سو محڪم ڪري وٺو ۽ جيڪي منجهس آهي سو ياد ڪندا رهو ته مان اوهين (عذاب کان) بچو (۱۷۱). ۽ (اي پيغمبر! ياد ڪر) جڏهن تنهنجي پالڻهار آدم جي اولاد مان (يعني) سندن پنين مان سندن اولاد کي پيدا ڪيو ۽ سندن وجود کي مٿن شاهد ڪيائين (۽ پڇيائين) ته (آءُ) اوهان جو پالڻهار نه آهيان ڇا؟ چيائون ته هائو (آهين)، گواه تيا آهيون، (اها گواهي هن لاءِ وٺي هئي) ته (متان) قيامت جي ڏينهن چئو ته اسين هن (ڳالهه) کان بي خبر هئاسون (۱۷۲). يا (متان) چئو ته شرڪ رڳو اسان جي ابن ڏاڏن اڳ ڪيو هو ۽ اسين کانئن پوءِ اولاد هئاسون، تنهن ڪري جيڪي بيهودن ڪيو تنهن سببان اسان کي ڇو ٿو هلاڪ ڪرين؟ (۱۷۳). ۽ اهڙيءَ طرح اسين آيتون کليل طرح بيان ڪندا آهيون ته مان آهي موتن (۱۷۴). ۽ (اي پيغمبر!) تون ان (ماڻهو) جو قصو ڪين پڙهي ٻڌاءِ جنهن کي پنهنجن آيتن جو علم ڏنو هيوسون (اهو) انهن (آيتن جي علم) مان (پاڻ پٽائي) نڪتو پوءِ شيطان سندس پٺيان لڳو پوءِ (اهو) گمراهن مان ٿيو (۱۷۵) ۽ جيڪڏهن اسين گهرون ها ته کيس انهن (آيتن) سان ضرور مٿاهون ڪريون ها پر هو زمين (جي ڀستيءَ) ڏانهن جهڪي پيو ۽ پنهنجن سڌن جي پٺيان لڳو، پوءِ سندس مثال ڪتي جي مثال وانگر ٿيو، (جو) جيڪڏهن (تون) مٿس (ڪا شيءِ) اولارين ته سهڪي يا جي ڇڏي ڏينس ته (بر) سهڪي، اهو انهي قوم جو مثال آهي جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو، پوءِ (اي پيغمبر انهن کي) اها نصيحت پڙهي ٻڌاءِ ته مان آهي سوچ ڪن (۱۷۶). جن ماڻهن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو تن جو حال بچڙو آهي ۽ انهن پاڻ تي ئي ظلم ڪيو (۱۷۷). جنهن کي الله هدايت ڪئي سو هدايت وارو آهي، ۽ جن کي گمراه ڪيائين سي ئي نقصان وارا آهن (۱۷۸).

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا
يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا
يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ^(١٨٩)
وَلِلَّهِ الْأَسْبَابُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ
فِيْ أَسْبَابِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ^(١٩٠) وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً
يَّهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ^(١٩١) وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ^(١٩٢) وَأُمْلِيْ لَهُمْ إِنَّ كَيِّدِي
مَتِينٌ ^(١٩٣) أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِم مِّنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ^(١٩٤) أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ
حَدِيثٍ بَعَدَهُ يُؤْمِنُونَ ^(١٩٥) مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَ
يَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ^(١٩٦) يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ
مُرْسُهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ
فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ الْآبِغَةُ يَسْأَلُونَكَ كَالَّذِ كَفَىٰ
عَنَّمَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ^(١٩٧)

۽ بيشڪ دوزخ لاءِ جن ۽ ماڻهن مان گهڻا پيدا ڪيا اٿون انهن جون (اهڙيون) دليون آهن جو انهن سان (الله جو حڪم) نه سمجهندا آهن ۽ انهن جون (اهڙيون) اکيون آهن جو انهن سان (حقانيت) ڏسي نه سگهندا آهن ۽ انهن جا (اهڙا) ڪن آهن جو انهن سان (حق کي) ٻڌي نه سگهندا آهن. اهي دورن وانگر آهن بلڪ انهن کان به وڌيڪ گمراه آهن اهي ئي غافل آهن (۱۷۹). ۽ الله جا نالا (سڀ) سهڻا آهن تنهن ڪري کيس انهن (نالن) سان سڏيو ۽ جيڪي سندس نالن کي ڦيرائيندا آهن تن کي ڇڏي ڏيو. ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن جي سگهو سزا ڏنن (۱۸۰). ۽ جيڪي اسان پيدا ڪيا آهن تن مان هڪ ٽولي آهي جا سڄي (دين) جو سڌو رستو ڏيکاريندي آهي، ۽ اُن (دين) سان انصاف ڪندا آهن (۱۸۱). ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو تن کي سگهو ڍرڏيئي (اُتاهون) سزا ڏينداسون جتان ڄاڻندا ئي نه (۱۸۲). ۽ انهن کي مهلت ڏيندس، ڇو ته اسان جي رت مضبوط آهي (۱۸۳). (اهي) سوچ نه ڪندا آهن ڇا ته سندن سنگتي (محمد ﷺ) کي ڪا چريائي ڪانهي؟ اهو ته رڳو پٿرو ڊيڄاريندڙ آهي (۱۸۴). آسمانن ۽ زمين جي بادشاهيءَ (۾) ۽ الله هر جنس مان جيڪي پيدا ڪيو آهي تنهن ۾ نه نهاريندا آهن ڇا؟ ۽ ته متان سندن (موت جي نهريل) مدت پڪ پوري ٿيڻ تي هجي، پوءِ قرآن کان بعد ڪهڙيءَ ڳالهه تي ايمان آڻيندا؟ (۱۸۵). جنهن کي الله گمراه ڪندو آهي تنهن کي ڪو هدايت ڪرڻ وارو ڪونهي ۽ الله انهن کي سندن گمراهيءَ ۾ حيران ٿيل ڇڏي ڏيندو آهي (۱۸۶). (اي پيغمبر!) تو کان قيامت بابت پڇن ٿا ته ڪهڙيءَ مهل اچڻي آهي، ڇو ته انهيءَ جي خبر رڳو منهنجي پالڻهار وٽ آهي، الله کان سواءِ کيس سندس وقت تي ڪو پٿرو نه ڪندو. (اُن جي اچڻ جي مهل جي ڄاڻ) آسمانن ۽ زمين ۾ ڳري ٿي آهي (يعني ڪو سمجهي نه ٿو سگهي). اها ته اوهان وٽ اوجتو ئي ايندي. (اي پيغمبر) تو کان (ائين) پڇن ٿا جو جڻڪ تون اُن جي ڪوچنا ڪندڙ آهين. ڇو ته اُن جي خبر الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن وٽ نه آهي پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۱۸۷).

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ
 كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ
 السُّوءُ إِنَّ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ١٨٨ هُوَ الَّذِي
 خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا
 فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ
 دَعَا اللَّهَ رَبَّهَا لِيَبْدَأَ إِلَيْهَا وَلِذِكِ الْكَوْنِ مِنَ الشَّاكِرِينَ ١٨٩
 فَلَمَّا أَتَاهَا صَاحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيهَا أَتَتْهُمَا فَتَعَلَّى اللَّهُ
 عَمَّا يَشْرِكُونَ ١٩٠ أَيْشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ ١٩١
 وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ١٩٢ وَإِنْ
 تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ
 أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ١٩٣ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 عِبَادُ أَمْثَالِكُمْ قَدْ دَعَوْهُمْ فَلَيْسَ تَجِيبُوا الْكُفْرَ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ١٩٤ أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ
 بِهَا أَمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
 بِهَا قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُوا فَلَا تُنْظَرُونَ ١٩٥

چو ته الله جي گهر داران آء پاڻ کي نڪي فائدو ۽ نڪي نقصان پهچائي سگهان ٿو. ۽ جيڪڏهن بگجه جاڻان ها ته گهڻيون چڱايون گڏ ڪريان ها، ۽ مون کي ڪو ڏک نه پهچي ها، آء ته ان قوم لاءِ رڳو ڊيچاريندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ (پيغمبر) آهيان جيڪي مڃيندا آهن (۱۸۸). اهو (الله) آهي جنهن اوهان کي هڪ وجود مان بڻايو ۽ منجهانئس سندس زال هن لاءِ بڻايائين ته ساڻس سڪون وٺي، پوءِ جنهن مهل ساڻس ميلاپ ڪندو آهي ته اها هلڪي بار سان ڳورهارِي ٿيندي آهي ۽ اُن سان گهمندي رهندي آهي ۽ وري جنهن مهل ڏاڍي ڳري ٿيندي آهي (تنهن مهل) ٻئي پنهنجي پالڻهار کي سڏيندا آهن (ته قسم آهي) ته جيڪڏهن اسان کي صالح (ٻار) ڏيندين ته ضرور شڪر ڪندڙن مان ٿينداسون (۱۸۹). پوءِ جنهن مهل انهن کي صالح (پٽ) ڏيندو آهي (تنهن مهل) جيڪي انهن کي ڏنائين تنهن ۾ الله سان شريڪ مقرر ڪندا آهن، ۽ جنهن شيءِ کي الله سان شريڪ بڻائيندا آهن تنهن کان الله (جو شان) مڻاهون آهي (۱۹۰). (هي مشرڪ) اهڙن کي چو ٿا شريڪ بڻائين جي ڪجهه بڻائي نه سگهندا آهن ۽ اُهي پاڻ خلقي لاءِ آهن (۱۹۱). ۽ نڪي انهن کي ڪا مدد ڏيئي سگهندا آهن ۽ نڪي پاڻ کي (ئي) مدد ڏيئي سگهندا آهن (۱۹۲). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن انهن کي هدايت ڏانهن سڏيندڙ ته اوهان جي تابعداري نه ڪندا. اوهان تي برابر آهي ته انهن کي سڏيو يا اوهين ماڻ ڪريو (۱۹۳). الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو سي اوهان جهڙا ٻانها آهن تنهن ڪري جيڪڏهن (اوهين) سچا آهيو ته انهن کي سڏيو، ته پوءِ ڀلي اوهان کي ورندي ڏين (۱۹۴). انهن (بتن) کي ڪي پير آهن ڇا جن سان گهمندا آهن يا انهن کي ڪي هٿ آهن ڇا جن سان وٺندا آهن يا انهن کي اکيون آهن ڇا جن سان ڏسندا آهن يا انهن کي ڪن آهن ڇا جن سان ٻڌندا آهن؟ چو ته (اوهين) پنهنجن بتن کي سڏيو پوءِ مون لاءِ (جيڪا رٿ اچيو سا) رڻيو ۽ مون کي مهلت نه ڏيو (۱۹۵).

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٩٦﴾
 وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَلْبِطُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا
 أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿٩٧﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا
 وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩٨﴾ خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ
 بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٩٩﴾ وَإِنَّمَا يَنْزَغُكَ مِنَ
 الشَّيْطَانِ نَزْعٌ ۖ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ
 اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ
 مُبْصِرُونَ ﴿١٠١﴾ وَإِخْوَانُهُمْ يَبُدُّوهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يِقْصِرُونَ ﴿١٠٢﴾
 وَإِذَا الْمَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ قَالُوا أَلَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ
 مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي ۖ هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
 رَحْمَةٌ لِّلْقَوْمِ الْيُؤْمِنُونَ ﴿١٠٣﴾ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا
 لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠٤﴾ وَأَذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ
 تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُؤْنَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
 وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ
 لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿١٠٦﴾

بیشڪ منهنجو مددگار آھو الله آھي جنھن ڪتاب نازل ڪيو ۽ آھو نيڪن
 ڪي مدد ڏيندو آھي (۱۹۶). ۽ ان (الله) کان سواءِ جن ڪي سڏيندا آھيو سي
 اوهان ڪي ڪا مدد ڏيئي نه سگھندا آھن ۽ نڪي پاڻ ڪي مدد ڏيئي سگھندا
 آھن (۱۹۷). ۽ جيڪڏھن اوهين انھن ڪي هدايت ڏانهن سڏيو ته ڪين
 ٻڌندا. ۽ ڪين ڏسندو آھين (ته چڻ) ته تو ڏانهن تڪين ٿا مگر آھي
 ڏسندا ئي نه آھن (۱۹۸). (اي پيغمبر) معافي ڏيڻ جي عادت ڪر ۽ چڱي
 ڪم ڪرڻ جو حڪم ڪر ۽ جاهلن کان منھن موڙ. (۱۹۹). ۽
 جيڪڏھن توکي شيطان کان ڪو وسوسو پوي ته الله کان پناه گھر. چو ته
 آھو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آھي (۲۰۰). جيڪي پرهيزگار آھن تن ڪي جڏھن شيطان
 کان ڪو وسوسو پهچندو آھي تڏھن الله ڪي ياد ڪندا آھن پوءِ آھي انهيءَ
 ئي مهل (دانائيءَ واري نظر سان) ڏسندڙ ٿيندا آھن (۲۰۱). ۽ انھن (شيطانن)
 جا پائر ڪين گمراھيءَ ۾ چڪيندا آھن وري نه گھٽائيندا آھن (۲۰۲). ۽
 (اي پيغمبر!) جڏھن وٽن ڪا آيت نه آئيندو آھين (تڏھن) چوندا آھن ته
 (پاڻ) چو نه ناهيندو آھين؟ چؤ ته جيڪي مون ڏانهن پنھنجي پالڻھار جو
 وحي ٿيندو آھي تنھن کان سواءِ (ڪنھن جي) تابعداري نه ڪندو آھيان،
 هي (قرآن) اوهان جي پالڻھار وٽان سوجھرو ۽ هدايت ۽ باجھ انهيءَ قوم لاءِ
 آھي جا مڃيندي آھي (۲۰۳). ۽ جڏھن قرآن پڙھيو وڃي (تڏھن) آھو ڪن
 ڏيئي ٻڌو ۽ ڇپ ڪريو مان باجھ ڪجيو (۲۰۴). ۽ پنھنجي پالڻھار ڪي
 پنھنجي دل ۾ عاجزيءَ ۽ پڻ سان وڏي آواز کان (ڪجھ) جھڪو
 صبح ۽ سانجھي جو ياد ڪر ۽ غافلن مان نه هج (۲۰۵). بيشڪ جيڪي
 تنھنجي پالڻھار وٽ (ويجھا) آھن (سي) سندس عبادت کان وڌائي نه ڪندا
 آھن ۽ ان جي پاڪائي بيان ڪندا آھن ۽ ان ڪي سجدو ڪندا آھن (۲۰۶).

سُورَةُ الْاَنْفَالِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا

اللَّهَ وَاصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ اِنْ كُنْتُمْ

مُؤْمِنِينَ ۝ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ

قُلُوبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَتُهُ زَادَتْهُمْ اِيْمَانًا وَعَلَى

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا

رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝ اُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ

دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝ كَمَا

اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

لَكَرِهُونَ ۝ يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُُونَ

اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۝ وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ اِحْدَى

الطَّائِفَتَيْنِ اَنْهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ اَنْ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ

تَكُوْنُ لَكُمْ وَيُرِيْدُ اللَّهُ اَنْ يُحَقِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ

الْكٰفِرِيْنَ ۝ لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْاَبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

سورة انفال مدني آهي ۽ هيءَ
پنجھن آيتون ۽ ڏهه رکوع آهي.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) غنيمت جي مال بابت توکان پڇڻ ٿا، چؤ ته غنيمت جو مال
الله ۽ پيغمبر جو آهي، پوءِ الله کان ڊڄو ۽ اوهين پنهنجو پاڻ ۾ ٺھراءُ ڪريو
۽ جيڪڏهن مؤمن آھيو ته الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو (۱).
مؤمن آھي ئي آھن جن جون دليون جڏهن الله ياد ڪيو ويندو آھي (تڏهن)
ڊڄنديون آهن ۽ جڏهن سندس آيتون انهن کي پڙهي ٻڌائبيون آهن تڏهن
آهي سندن ايمان کي وڌائينديون آهن ۽ (آهي) پنهنجي پالڻھار تي ڀروسو
ڪندا آهن (۲). آهي نماز پڙھندا آهن ۽ جيڪي کين رزق ڏنسون تنهن
مان خرچ ڪندا آهن (۳). آهي ئي پڪا مؤمن آهن۔ انهن لاءِ سندن پالڻھار
وٽ (وڏا) درجا ۽ بخشش ۽ چڱي روزي آهي (۴). تنهنجي انهيءَ پالڻھار
(جو قسم آهي) جنهن توکي (مديني منجهان) تنهنجي گھر مان (ڪنهن
مصلحت لاءِ) ٻاهر اندو، ۽ بيشڪ مؤمنن منجهان هڪ ٽولي ضرور
ناراض هئي (۵). آهي سڄي ڳالھ بابت اُن جي پٿري ٿيڻ کان پوءِ (۶)
توسان گفتگو ڪندا رهيا جڏهن ته آهي (اڪين سان) ڏسندي موت ڏانهن
هڪليا وڃن ٿا (۶). ۽ (ياد ڪريو) جڏهن الله اوهان سان انجام ڪيو ته
(ڪافرن جي) ٻن ٽولين مان هڪ اوهان کي هٿ لڳندي ۽ اوهان گھريو
ٿي ته بي هٿيار (ٽولي) اوهان لاءِ هجي ۽ الله گھريو ٿي ته پنهنجي حڪم
سان حق کي ثابت ڪري ۽ ڪافرن جي پاڙ هن لاءِ وڌي (۷). ته حق
کي ثابت ڪري ۽ باطل کي ناس ڪري توڻيڪ مجرم (ڏوهاري) ناراض
رهن (۸).

اِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنِّي مُهِدُّكُمْ بِاَلْفِ
 مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرَدِّفَيْنِ ۝٩ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ الْاَبْسَرٰى وَلَيَطْمَٔنِّنَ
 بِهٖ قُلُوْبَكُمْ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ
 حَكِيْمٌ ۝١٠ اِذْ يُغَشِّيكُمُ النَّعَاسَ اَمْنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ
 مِّنَ السَّمَاءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهٖ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ
 الشَّيْطٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوْبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهٖ الْاَقْدَامَ ۝١١ اِذْ
 يُوحٰى رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 سَآءُ الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبٍ الَّذِيْنَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوْا فَوْقَ
 الرُّعْنٰقِ وَاضْرِبُوْا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝١٢ ذٰلِكَ يَآتِيْهِمْ
 شَاقُّ اللّٰهِ وَرَسُوْلُهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَاِنَّ
 اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝١٣ ذٰلِكُمْ فَذُوْقُوْهُ وَاَنْ لِّلْكَافِرِيْنَ
 عَذَابٌ اَلَدٌّ ۝١٤ يَآيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذْ اَقِيْتُمْ اَلَّذِيْنَ
 كَفَرُوْا زَحٰفًا فَلَاقُوْهُمْ اَلْاَدْبَارَ ۝١٥ وَمَنْ يُؤْلَهِمْ يَوْمَئِذٍ
 دُبْرَهُ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ
 بِغَضَبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَمَآوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝١٦

جڏهن پنهنجي پالڻهار کي فرياد ٿي ڪيو ته (اها) اوهان جي (فرياد) قبول ڪيائين (فرمايائين) ته اءُ لڳو لڳ هڪ ٻئي پٺيان ايندڙ هڪ هزار ملائڪن سان اوهان جي مدد ڪندڙ آهيان (۹). الله ان (مدد) کي رڳو خوشخبري ڪيو هو ۽ ته ان سان اوهان جيون دليون تسلي واريون ٿين- ۽ الله جي پار کان سواءِ (ٻئي هنڌان) مدد (ملڻي) نه آهي- ڇو ته الله غالب حڪمت وارو آهي (۱۰). (ياد ڪريو) جنهن مهل پنهنجي طرف کان امن ڏيڻ لاءِ اوهان کي اونگه ڏيکاريائين ۽ اوهان تي آسمان مان پاڻي هن لاءِ وسايائين ته ان سان اوهان کي (وهنجارائي) پاڪ ڪري ۽ اوهان کان شيطان جي پليستي پري ڪري ۽ اوهان جي دلين کي مضبوط ڪري ۽ ان سان (اوهان جي) قدمن کي جمائي رکي (۱۱). (ياد ڪر) جڏهن تنهنجي پالڻهار ملائڪن ڏانهن وحي ڪيو ته اءُ اوهان ساڻ آهيان تنهن ڪري مؤمنن کي همٿايو- ڪافرن کي دل ۾ سگهو دهشت وجهندس پوءِ (اي مؤمنو!) گردنن تي ڌڪ هڻون ۽ انهن (جي آڱرين) جو سڀ ڪو سنڌ پڇو (۱۲). اهو (حڪم) هن سببان آهي جو انهن الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪئي ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪندو ته بيشڪ الله سخت سزا (ڏيندڙ) آهي (۱۳). اها (سزاوهين) چڪو ۽ (پڪ ڄاڻو) ته ڪافرن لاءِ باه جو عذاب آهي (۱۴). اي مؤمنو! جڏهن (ويڙه ۾) ڪافرن جي مڇي سان آمهون سامهون ٿيو تڏهن انهن کي پٺي ڏيئي نه قرو (۱۵). ۽ انهيءَ ڏينهن لڙائي جي چال ڪندڙ يا (پنهنجي لشڪر جي) ڪنهن ٽوليءَ ڏانهن پاسي وٺندڙ کان سواءِ جيڪو انهن کي پٺي ڏيئي ڦرندو سو بيشڪ الله جي ڏمر هيٺ آيو ۽ سندس جاءِ دوزخ آهي ۽ اها بچڙي جاءِ آهي (۱۶).

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَ
 لَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ
 سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٤﴾ ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَيْدَ الْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾ إِنَّ
 تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْهُنَّ وَإِنْ تَتَنَاهَوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَ
 إِنْ تَعُودُوا وَاعْدُوا وَلَنْ نُّغْنِيَ عَنْكُمْ فِتْنَتَكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ
 وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عُنْفَهُ وَأَنْتُمْ تَسْعُونَ ﴿١٧﴾ وَلَا
 تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّ
 شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضُّمُورُ الَّذِينَ لَا
 يَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
 أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ
 وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُهُ
 تُخْشَرُونَ ﴿٢١﴾ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا
 مِنْكُمْ خَاصَّةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

پوءِ کين اوهان قتل نه ڪيو پر کين الله قتل ڪيو آهي ۽ (اي پيغمبر) جڏهن تو (ڌوڙ جي مٺ) اُچلي تڏهن (اها) تو نه اُچلي پر الله اُچلي - ۽ (هن لاءِ) ته پاڻ وٽان مؤمنن کي (نعمت ڏيڻ سان) چڱيءَ طرح آزمائي، بيشڪ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۷). اهو (حال) آهي ۽ الله ڪافرن جي مڪر کي ڪمزور ڪندڙ آهي (۱۸). (اي ڪافرو!) جڏهن (بدر جي لڙائيءَ جي سنڀل مهل ڪفر ۽ اسلام جي سچائيءَ پرڪٽ لاءِ) سوپ گهريو تڏهن بيشڪ اوهان جي آڏو (اسلام کي) سوپ آئي، ۽ جيڪڏهن اوهين (اسلام جي سچائي سمجهي ڪفر کان) بس ڪندؤ ته اهو اوهان لاءِ چڱو آهي، ۽ جيڪڏهن ٻيهر (ويڙه لاءِ) ايندؤ ته وري (اسلام کي فتح) ڏينداسون، ۽ اوهان جو لشڪر جيتوڻيڪ گهڻو هوندو ته به اوهان کان ڪجهه به نه تاري سگهندو ۽ الله مؤمنن سان (ساڻ) آهي (۱۹). اي ايمان وارو! الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو ۽ اُن کان منهن نه موڙيو حالانڪ اوهين (قرآن) ٻڌو ٿا (۲۰). ۽ اُنهن (ڪافرن ۽ منافقن) جهڙا نه ٿيو جن چيو ته ٻڌوسون ۽ اُهي نه ٿا ٻڌن (۲۱). الله وٽ (سڀني چرندڙ) ساهدارن مان بري ۾ برا (حق ٻڌڻ ۽ چوڻ کان) ٻوڙا ۽ گونگا آهن جي (ڪجهه به) نه سمجهندا آهن (۲۲). ۽ جيڪڏهن الله منجهن ڪا چڱائي ڄاڻي ها ته ضرور کين ٻڌائي ها ۽ جيڪڏهن کين ٻڌائي ها ته (به) اُهي منهن موڙيندڙ ٿي ڦري وڃن ها (۲۳). اي مسلمانو! الله ۽ پيغمبر جو سنڌ قبول ڪريو جڏهن (پيغمبر) اوهان کي هن لاءِ سنڌي ته اوهان (جي دلين) کي زندهه ڪري، ۽ ڄاڻو ته الله ماڻهو ۽ سندس دل جي وچ ۾ آڙ هوندو آهي ۽ يقيناً اوهين (سڀ) ڏانهس ئي گڏ ڪبو (۲۴). ۽ اُنهي فتني کان ڊڄو جو اوهان مان جن ظلم ڪيو ڇڙو تن کي (ئي) نه پهچندو (بلڪ عام هوندو)، ۽ ڄاڻو ته الله سخت سزا ڏيندڙ آهي (۲۵).

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ
أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ
مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا
تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾
وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَالْأَنْفُ
عِنْدَ اللَّهِ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ
يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾ وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ
وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِيينَ ﴿٣١﴾ وَإِذْ اتَّكَلَى عَلَيْهِمُ ابْنُ آدَمَ قَالَ
قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا
هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ
أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ
فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

۽ (اي مڪي مان هجرت ڪندڙو ! سندس احسانن کي) ياد ڪريو جڏهن
 اوهين ٿورڙا (۽) هيٺا هيٺو ڏٺو ٿي ته متان (ڪافر) ماڻهو اوهان کي اُمالڪ
 اغوا ڪري وٺن پوءِ اوهان کي جاءِ (پناه) ڏنائين ۽ اوهان کي پنهنجي مدد
 سان قوت ڏنائين ۽ اوهان کي سٺين شين مان روزي ڏنائين ته مان اوهين
 شڪرانو ڪريو (۲۶). اي مؤمنو! الله ۽ پيغمبر جي خيانت نه ڪريو ۽ اوهين
 ڄاڻي وائي پاڻ ۾ (هڪ ٻئي جي) امانت جي خيانت (به) نه ڪريو (۲۷).
 ۽ ڄاڻو ته اوهان جا مال ۽ اوهان جو اولاد رڳو (اوهان لاءِ) آزمائش آهن ۽
 الله وٽ ئي وڏو اجر آهي (۲۸). اي ايمان وارو جيڪڏهن الله کان ڊڄندا
 رهندو ته اوهان لاءِ (اوهان جي دٻين ۾ حق ۽ باطل کي) نڪيڙيندڙ (نور) پيدا
 ڪندو ۽ اوهان جا گناه اوهان کان تاريندو ۽ اوهان کي بخشيندو ۽ الله
 وڏي فضل وارو آهي (۲۹). ۽ (اي پيغمبر! ياد ڪر) جنهن مهل تو لاءِ
 ڪافرن رت ٿي ڪئي ته توکي سوگهو ڪن يا توکي ڪهن يا توکي
 لوڏين- ۽ (اها بيجڙي) رت ڪيائون ٿي- ۽ الله (به) رت ڪئي ٿي ۽ الله
 بهتر رت ڪندڙ آهي (۳۰). ۽ جڏهن اسان جون آيتون کين پڙهي ٻڌائجن
 ٿيون (تڏهن) چوندا آهن ته ٻڌوسون، جيڪڏهن گهرون ته انهيءَ جهڙو
 (اسين به) چئون، (پر) هي ته رڳو اڳين جون آڪايون آهن (۳۱). ۽ (ياد
 ڪريو) جڏهن (ڪافرن) چيو ته اي الله! جيڪڏهن هي (قرآن) تو
 وٽان حق آهي ته اسان تي آسمان کان پٿر وڌي يا ڪو اسان تي ڏکوئيندڙ
 عذاب آڻ (۳۲). ۽ الله کي نه جڳائيندو آهي جو تنهنجي منجهن هوندي
 کين عذاب ڪري- ۽ الله کي (هي به) نه جڳائيندو آهي جو کين هن
 هوندي عذاب ڪري جو اهي بخشش گهرندا هجن (۳۳).

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاءُؤُهُ إِلَّا الْمَتَّقُونَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ
عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءٌ وَتَصْدِيَةٌ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيُنْفِقُونَ
أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ
تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ هَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
إِلَى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٤﴾ لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَ
يَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فَيَرْكَبَهُ جَمِيعًا
فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٥﴾ قُلْ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا
فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتِ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا
تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا
فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٧﴾ وَإِنْ تَوَلَّوْا فاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعَمَ الْمَوْلَى وَنِعَمَ النَّصِيرُ ﴿٣٨﴾

۽ کين ڇا (ٿيو) آهي جو الله کين (پيغمبر جي هجرت کان پوءِ) عذاب نه ڪري هن هوندي جو مسجد الحرام کان (ماڻهن کي) جهليندا آهن حالانڪه اُن جا متولي نه آهن۔ پرهيزگارن کان سواءِ ٻيو ڪو اُن جو متولي نه آهي پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۳۴)۔ ۽ سندن نماز الله جي گهر وٽ سيتين ۽ تارئين هڻڻ کان سواءِ (ڪجهه) نه آهي۔ پوءِ انهي ڪري جو ڪفر ڪندا هيُو عذاب چڪو (۳۵)۔ (۽) ڪافر پنهنجا مال هن لاءِ خرچ ڪن ٿا ته (ماڻهن کي) الله جي راه کان جهلين پوءِ اهي سگهو (پنهنجا مال) خرچ ڪندا وري (اهو خرچڻ) مٿن حسرت ٿيندو وري هيٺا ٿيندا، ۽ ڪافر دوزخ ڏانهن گڏ ڪيا ويندا (۳۶)۔ ته (جيئن) الله پليت کي پاڪ کان ڌار ڪري ۽ پليت کي هڪ ٻئي تي رکي پوءِ (کيس سٿي) هيڪاندو ڏير ڪري پوءِ اُن کي دوزخ ۾ وجهي۔ اهي ئي خساري وارا آهن (۳۷)۔ (اي پيغمبر!) ڪافرن کي چؤ ته جيڪڏهن اوهين بس ڪندؤ ته جو ڪجهه گذريو سو کين بخشبو ۽ جيڪڏهن ٻيهر ويڙه ڪندا ته بيشڪ اڳين جي (اها) عادت ٿي گذري آهي (۳۸)۔ ۽ (اي مؤمنؤ!) انهن سان (ايسٽائين) لڙائي ڪريو جيستائين (ڪفر جو) فتنو نه رهي ۽ سموري حڪومت رڳو الله جي ٿئي (يعني قانون الهيءَ جو عمل هلي) پوءِ جيڪڏهن مُڙي وڃن ته جيڪي ڪندا آهن سو الله ڏسندڙ آهي (۳۹)۔ ۽ جيڪڏهن منهن مورڙيون (۽ باز نه آيا) ته ڄاڻو ته الله اوهان جو سنڀاليندڙ آهي ۽ اهو ڀلو سنڀاليندڙ ۽ ڀلو مددگار آهي (۴۰)۔

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَ
لِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ
السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ
الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقِيٍّ الْجَمْعِ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣١﴾
إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدُوَّةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوَّةِ الْقُصْوَىٰ وَ
الرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَخْتَلَفْتُمْ فِي
الْبَيْعِ ۖ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مِنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَىٰ عَنْ بَيِّنَةٍ ۖ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا
وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَّفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ
وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٣﴾ وَ
إِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّقَيْتُمْ فِي آعِينِكُمْ قَلِيلًا وَيَقِلُّكُمْ
فِي آعِينِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۖ وَإِلَى اللَّهِ
تَرْجِعُ الْأُمُورُ ﴿٣٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيَمْتُمْ فِتْنَةً
فَاثْبُتُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

۽ ڄاڻو ته جيڪو مال (غنيمت ڪافرن کان) اوهان جي هٿ ۾ آيو تنهن جو پنجون حصو الله ۽ پيغمبر ۽ (پيغمبر جي) عزيزن ۽ يتيمن ۽ مسڪينن ۽ مسافرن لاءِ آهي. جيڪڏهن اوهان الله کي مڃيو آهي ۽ (پڻ) جيڪو (قرآن) پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) تي فيصلي جي ڏينهن- جنهن ڏينهن ٻئي ٽوليون پاڻ ۾ (مد) مقابل ٿيون- نازل ڪيوسون (تنهن تي يقين رکندا آهيو ته ان حڪم تي عمل ڪريو)- ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۴۱). (اهو اهو وقت هو) جنهن مهل اوهين اورينءَ ۾ ۽ هو پرينءَ ۾ هئا ۽ (قافلي جا) سوار اوهان کان هيٺينءَ ۾ هئا، ۽ جيڪڏهن پاڻ ۾ (مقابلي لاءِ) انجام ڪريو ها ته ضرور (ان) انجام ۾ برخلاف ٿيو ها، پر هن لاءِ ته جيڪو ڪم الله کي ڪرڻو هو سو پورو ڪري (ته حق پڌرو ٿئي ۽) هن لاءِ ته جيڪو هلاڪ (گمراه) ٿئي سو چٽائيءَ کان پوءِ مر ته هلاڪ ٿئي ۽ جيڪو جيئرو ٿئي (يعني حق کي پروڙي) سو چٽائيءَ کان پوءِ پل ته جيئرو رهي- ۽ بيشڪ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۴۲). (ياد ڪريو) جنهن مهل الله تنهنجي خواب ۾ توکي آهي (ڪافر) ٿورا ڏيکاريا- ۽ جيڪڏهن توکي آهي گهڻا ڏيڪاري ها ته ضرور بي همت ٿيو ها ۽ ضرور (ان) ڪم ۾ هڪ ٻئي سان تڪرار ڪريو ها پر الله (ان تڪرار کان اوهان کي) بچايو- ڇو ته اهو سين وارو (پيد) ڄاڻندڙ آهي (۴۳). ۽ (ياد ڪريو) جڏهن اوهين هڪ ٻئي جي سامهون ٿيو تڏهن (الله) اوهان جي اکين ۾ آهي ٿورڙا ڪري ڏيکاريا ٿي ۽ انهن (ڪافرن) جي نگاهن ۾ اوهان کي ٿورڙا ڪري ڏيڪاريائين ٿي هن لاءِ ته الله اهو ڪم پورو ڪري جيڪو ڪرڻو هو ۽ الله ڏانهن (سڀ) ڪم موٽايا ويندا (۴۴). اي ايمان وارو! جڏهن ڪنهن (ڪافر) ٽوليءَ سان (جنگ ۾) مقابلو ڪريو تڏهن ثابت قدم رهو ۽ الله کي گهڻو ياد ڪريو ته مان اوهين ڪامياب ٿيو (۴۵).

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
رِجَالُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ٢٦ وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَ
يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُخِيطٌ ٢٧
وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ
إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٢٨ إِذْ يَقُولُ
الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّهُمْ أَذْيُهُمْ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٩ وَ
لَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ٣٠ ذَلِكَ
بِمَا قَدَّمْتُمْ أَبْدَانَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ٣١
كَذَابَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ٣٢ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٣٣

۽ الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو ۽ پاڻ ۾ تڪرار نه ڪريو نه ته ڪمزور ٿيندؤ ۽ اوهان جي (اتفاق جي) هوا هلي ويندي ۽ صبر ڪريو- چو ته الله صابرن ساڻ آهي (۴۶). ۽ اوهين انهن (بدر وارن ڪافرن) وانگر نه ٿيو جيڪي پنهنجن ديسن مان لاڏ سان ۽ ماڻهن جي ڏيکاري لاءِ نڪتا ۽ الله جي وات کان جهلڻ لڳا- ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن کي الله گهيرو ڪندڙ آهي (۴۷). ۽ جڏهن شيطان سندن ڪرتوت انهن لاءِ سينگاريا ۽ (ڪافرن کي) چيائين ته اڄ ماڻهن مان ڪوبه اوهان تي غالب (ٿيڻو) نه آهي ۽ بيشڪ آءُ اوهان جو ڀرجهلو آهيان. پوءِ جڏهن ٻئي لشڪر آمهون سامهون ٿيا تڏهن (شيطان) پنهنجين ڪڙين (ڀر پوءِ) تي ڀڳو ۽ چيائين ته آءُ اوهان کان بيزار آهيان جيڪي اوهين نٿا ڏسو سو آءُ ڏسان ٿو آءُ الله کان ڊڄان ٿو- ۽ الله سخت سزا ڏيندڙ آهي (۴۸). (اهو وقت ياد ڪريو) جنهن مهل منافقن ۽ جن جي دلين ۾ بيماري هئي تن چيو ته هنن (مسلمانن) کي سندن دين ٺڳيو آهي- ۽ جيڪو الله تي ڀروسو ڪندو آهي ته بيشڪ الله غالب حڪمت وارو آهي (۴۹). (اي ڏسندڙ!) جيڪڏهن (انهيءَ مهل) ڏسين جنهن مهل ملائڪ ڪافرن جو ساه ڪڍندا آهن ۽ سندن منهن ۽ پٺن کي سٽيندا ڪٽيندا آهن (ته عجب ڪرين!)، ۽ (چودا اٿن ته هاڻي) ساڙيندڙ عذاب (جو مزو) چڪو (۵۰). اهو هن سببان آهي جو جيڪي اوهان جي هٿن اڳي موڪليو آهي. ۽ يقيناً الله ٻانهن تي ظلم ڪندڙ نه آهي (۵۱). (انهن جو حال) فرعونين ۽ انهن جهڙو آهي جيڪي کائڻ اڳ هئا- (جو) الله جي آيتن کي نه مڃيائون پوءِ الله سندن گناهن سببان کين پڪڙيو- چو ته الله سگهارو سخت سزا ڏيندڙ آهي (۵۲).

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى
 يُغَيِّرُوا أَمَارًا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾ كَذَّابٌ إِل
 فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
 بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾
 إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾
 الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ
 مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾ فَمَا تَتَّقُهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدْتَهُمُ
 مَنْ خَلَفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَدْكَرُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِنَّمَا تَخَافْنَ مِنْ قَوْمٍ
 خِيَانَةٍ فَإِنِذُوا إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾
 وَلَا يُحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَسْبَقُوا إِلَهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾ وَ
 أَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
 تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ
 لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ
 فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

اهو هن ڪري جو الله، جا نعمت ڪنهن قوم کي عطا ڪندو آهي تنهن کي، (اهو) ايستائين ڪڏهن نه مٽائيندو آهي جيستائين جيڪي سندن دلين ۾ آهي سو (پاڻ نه) مٽائيندا آهن ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۵۳). (انهن جو حال) فرعونين ۽ ٻين جيڪي کانئن اڳ هئا تن جهڙو آهي. (جو) پنهنجي پالڻهار جي آيتن کي ڪوڙ ڄاڻائون تنهن ڪري انهن کي سندن گناهه سببان هلاڪ ڪيوسون ۽ فرعونين کي ٻوڙيوسون، ۽ مڙئي ظالم هئا (۵۴). (ڌرتيءَ تي چرندڙ) ساهدارن مان (سڀ کان) بچڙا الله وٽ ڪافر آهن جو اهي ايمان نه ٿا آڻين (۵۵). انهن مان جن سان (صلح جو) انجام ڪيو اتيئي سي وري هر ڀيري انجام ڀڃندا آهن ۽ اهي نه ڊڄندا آهن (۵۶). پوءِ جيڪڏهن لڙائي ۾ کين لهين ته (اهڙي سزا ڏيڻ جو کين ڏسي) جيڪي سندن پوڻيان هجن تن کي ڀڄائين ته مان اهي ياد ڪن (۵۷). ۽ جيڪڏهن ڪنهن قوم جي (معاهدي ڀڃڻ جي) خيانت کان ڊڄين ته انهن ڏانهن (سندن معاهدي پوري ٿيڻ مهل) بيزاريءَ جو اطلاع موڪل. ڇو ته الله خيانت ڪندڙن کي دوست نه رکندو آهي (۵۸). ۽ ڪافر (ائين) نه ڀانئين ته (ڪو) اڳ ڪڍائي ويا. پڪ آهي نه ٿڪائي سگهندا (۵۹). ۽ انهن لاءِ (لڙائي جي هٿيارن جي) سگهه مان ۽ گهوڙن جي تيار رکڻ مان جيڪي ٿي سگهيو سو الله جي ويرين ۽ پنهنجي ويرين کي دهشت ڏيڻ لاءِ تيار رکڻ ۽ انهن کان سواءِ ٻيءَ قوم کي (به) کين توهان نه ڄاڻندا آهيو، انهن کي الله ڄاڻندو آهي. ۽ جيڪي ڪنهن شيءِ مان الله جي واٽ ۾ خرچ ڪندو سو اوهان کي پورو ڏبو ۽ اوهان کي (گهٽ ڏئي) ظلم نه ڪبو (۶۰). ۽ جيڪڏهن صلح لاءِ لاڙو ڪن ته (تون به) ان ڏانهن لاڙو ڪر ۽ الله تي ڀروسو ڪر. ڇو ته اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۶۱).

وَأِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي
أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٦﴾ وَأَلْفَ بَيْنٍ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ
مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ
أَلْفَ بَيْنِهِمْ إِنَّهُ غَزِيْرُ حَكِيمٍ ﴿٦٧﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبَكَ اللَّهُ وَ
مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ
عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبْرُونَ يَغْلِبُوا
مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا يَا أَيُّهَا قَوْمُ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ
وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا
مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ
مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٧٠﴾ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى
يُتَخَصَّنَ فِي الْأَرْضِ إِنْ يُرِيدُ أَنْ عَرِضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ
الْآخِرَةَ وَاللَّهُ غَزِيْرُ حَكِيمٍ ﴿٧١﴾ لَوْلَا كِتَابٌ مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ
لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧٢﴾ فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ
حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٣﴾

۽ جيڪڏهن توکي دوکي ڏيڻ جو ارادو ڪن ٿا ته يقيناً تو لاءِ الله ڪافي آهي۔ ۽ اهوئي آهي جنهن توکي پنهنجي مدد ۽ مؤمنن سان سگه ڏني (۶۲)۔ ۽ انهن (مؤمنن) جي دلين کي جوڙيائين۔ جيڪي زمين ۾ آهي سو مرڻي جيڪڏهن تون خرچين ها ته سندن دلين کي جوڙي نه سگهين ها! پر الله سندن وچ ۾ ميلاب ڏنو۔ چو ته اهو غالب حڪمت وارو آهي (۶۳)۔ اي پيغمبر! توکي الله ۽ پڻ مؤمنن مان جن تنهنجي تابعداري ڪئي سي ڪافي آهن (۶۴)۔ اي پيغمبر! مؤمنن کي لڙائيءَ تي همتاء۔ جيڪڏهن اوهان مان صبر وارا ويه (جڻا) آهن ته ٻن سون تي غالب ٿيندا، ۽ جيڪڏهن اوهان مان سؤ (جڻا) آهن ته هزار ڪافرن تي غالب ٿيندا هن ڪري جو اها اهڙي قوم آهي جا نه سمجهندي آهي (۶۵)۔ هاڻي الله اوهان تان بار هلاڪو ڪيو ۽ اوهان ۾ ڪمزوري معلوم ڪيائين۔ تنهن ڪري جيڪڏهن اوهان مان صبر وارا سؤ (جڻا) هوندا ته ٻن سون تي غالب ٿيندا، ۽ جيڪڏهن اوهان مان هزار هوندا ته ٻن هزارن تي الله جي حڪم سان غالب ٿيندا۔ ۽ الله صابرن ساڻ آهي (۶۶)۔ پيغمبر کي نه جڳائيندو آهي جو (ڪافرن کي) قيد ۾ رکي (بلڪ کين قتل ڪري) ايتري تائين جو ملڪ ۾ (ڪافرن جي عام) خونريزي ڪري۔ (اوهين) دنيا جو سامان گهرندا آهيو ۽ الله آخرت (جو ثواب ڏيڻ) گهرندو آهي۔ ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۶۷)۔ جيڪڏهن (توهان کي عذاب نه ڪرڻ تقدير ۾) اڳيئي نه لکي ها ته (جيڪر) اوهان جيڪي (فديو) ورتو تنهن ۾ اوهان کي ضرور وڏو عذاب پهچي ها (۶۸)۔ پوءِ جيڪي اوهان مال غنيمت مان حاصل ڪريو سو پاڪ حلال (پاڻي) کائو ۽ الله کان ڊجو چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۶۹)۔

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي
 قُلُوبِكُمْ خَيْرًا فِئْتَكُمْ خَيْرًا مِمَّا آخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ٥٠ وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
 فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥١ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا
 وَجْهَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَنْفُسَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا
 وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَلَمْ يَهَاجَرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يَهَاجَرُوا
 وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ
 بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥٢ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا وَبَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٌ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ
 وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ٥٣ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
 حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥٤ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ
 وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ
 بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٥٥

اي پيغمبر! قيدين مان جيڪي اوهان جي هٿن ۾ آهن تن کي چڙه ٿي جيڪڏهن الله اوهان جي دلين ۾ ڪا چڱائي ڄاڻي ته جيڪي اوهان کان ورتو ويو تنهن کان چڱو اوهان کي ڏيندو ۽ اوهان کي بخشيندو. ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۷۰). ۽ جيڪڏهن توسان خيانت ڪرڻ گهرندا ته بيشڪ اڳ الله سان (به) خيانت ڪئي هئائون پوءِ (اوهان کي) انهن تي سگهارو ڪيائين ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۷۱). جن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جانين سان الله جي واٽ ۾ جهاد ڪيو ۽ جن جاءِ ڏني ۽ مدد ڪئي اهي هڪ ٻئي جا دوست آهن. ۽ جن ايمان آندو ۽ هجرت نه ڪئي تن جي دوستي مان اوهان کي ايسٽائين ڪجهه به (فائدو) نه آهي جيستائين هجرت (نه) ڪن، ۽ جيڪڏهن دين (جي ڪم) ۾ اوهان کان مدد گهرن ته اوهان کي انهي قوم کان سواءِ ٻيءَ قوم تي مدد ڏيڻ لازم آهي جن جو اوهان جي ۽ انهن جي وچ ۾ معاهدو ٿيل هجي ۽ جيڪي ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۷۲). ۽ جيڪي ڪافر آهن تن مان هڪڙا ٻين جا سنگتي آهن پر (اي مسلمانو!) جيڪڏهن اوهين اها (پاڻي) نه ڪندؤ ته ملڪ ۾ فتنو ۽ وڏو فساد ٿيندو (۷۳). ۽ جن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ الله جي واٽ ۾ جهاد ڪيو ۽ جن جاءِ (هجرت ڪندڙن کي) ڏني ۽ مدد ڪئي اهي ئي پڪا مؤمن آهن. انهن لاءِ بخشش ۽ عزت واري روزي آهي (۷۴). ۽ جن (انهن کان) پوءِ ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ اوهان سان گڏ جهاد ڪيو سي به اوهان مان آهن. ۽ ماڻهي وارا الله جي حڪم موجب (پاڻ ۾) هڪ ٻئي جا وڌيڪ حقدار آهن. ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۷۵).

سُورَةُ التَّوْبَةِ

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ^١
 فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ
 وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ^٢ وَأَذَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى
 النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ
 رَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
 غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ^٣ إِلَّا
 الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ
 يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتَيْتُمُ الْيَهُمَ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ ^٤
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ^٥ فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا
 الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُواهُمْ وَاحْصِرُواهُمْ
 وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
 آتَوْا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ^٦ وَإِنْ
 أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلِمَ
 اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ^٧

سورة التوبه مدني آهي ۽ هيءَ هڪ سو
اٺٽيه آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي

جن مشرڪن سان اوهان معاهدو ڪيو تن ڏانهن الله ۽ سندس پيغمبر جي پار کان (معاهدي کان) دستبرداري (جو اعلان) آهي (۱). (اي مشرڪو! مسلمانن جي) ملڪ ۾ چار مهينا گهڻو ڦرو ۽ ڄاڻو ته اوهين الله کي ٽڪائڻ وارا نه آهيو ۽ (ڄاڻو) ته الله ڪافرن کي خوار ڪرڻ وارو آهي (۲). ۽ وڏي حج جي ڏينهن الله ۽ سندس پيغمبر جي طرفان ماڻهن ڏانهن اعلان آهي ته الله ۽ سندس پيغمبر مشرڪن کان بيزار آهي پوءِ (اي مشرڪو!) جيڪڏهن (شرڪ کان) توبه ڪندؤ ته اها اوهان لاءِ ڀلي آهي، ۽ جيڪڏهن اوهين منهن ڦيرائيندؤ ته ڄاڻو ته اوهين الله کي ٽڪائڻ وارا نه آهيو. ۽ (اي پيغمبر!) ڪافرن کي ڏکوئيندڙ عذاب جي خبر ڏي (۳). پر مشرڪن مان جن سان معاهدو ڪيو هيو وري (انهن) اوهان سان (معاهدي ۾) ڪو قصور نه ڪيو ۽ نڪي اوهان تي ٻئي ڪنهن کي مدد ڏنائون تن جو (معاهدو) سندن مدت تائين ساڻن پورو ڪريو. بيشڪ الله پرهيزگارن کي دوست رکندو آهي (۴). پوءِ (جن مهينن ۾ لڙائي) حرام (ڪئي ويئي آهي سي) مهينا جڏهن پورا ٿين تڏهن مشرڪن کي جتي لهو ٿئي انهن کي قتل ڪريو ۽ انهن کي پڪڙيو ۽ انهن جو گهراءُ ڪريو ۽ سڀني گهٽن تي انهن لاءِ (گهاٽ ۾) ويهيو، پوءِ جيڪڏهن توبه ڪن ۽ نماز پڙهن ۽ زڪواة ڏين ته سندن وات ڇڏيو. ڇو ته الله بخششهار مهربان آهي (۵). ۽ جيڪڏهن مشرڪن مان ڪو هڪڙو تو کان امان گهري ته کيس امان ڏي جيستائين (هو) ڪلام الله ٻڌي پوءِ کيس سندس امن جي هنڌ پهچاءِ. اهو هن ڪري جو اها قوم اهڙي آهي جو نه ڄاڻندي آهي (۶).

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
 إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا
 لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ٤ كَيْفَ وَإِنْ
 يَظْهَرُ عَلَيْكُمْ لَا يَرِيقُوا فِيكُمْ إِلَّا وِلَازِمَةً يَرِضُونَكُمْ
 بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ٥
 اشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ
 إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦ لَا يَرِيقُونَ فِي مَوْمِنٍ إِلَّا
 وِلَازِمَةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ٧ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا
 الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخِوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنَفَصَلُ
 الْأَيْتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٨ وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
 مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا
 أَيَّامَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ
 يَنْتَهُونَ ٩ أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
 وَهُمْ يُبَاخِرُ الرُّسُولَ وَهُمْ بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 اتَّخَذْتُمْهُمْ فَلِلَّهِ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ١٠

الله وٽ ۽ سندس پيغمبر وٽ مشرڪن لاءِ انجام ڪيئن ٿيندو؟ سواءِ انهن جي جن سان مسجد الحرام وٽ معاهدو ڪيو هيو، پوءِ اهي جيستائين اوهان جي معاهدي تي قائم رهن تيستائين اوهين به انهن لاءِ (سندن معاهدي تي) قائم رهو۔ چو ته الله پرهيزگارن کي دوست رکندو آهي (۷). ڪيئن (سندن معاهدو قائم رهندو؟) هوڏانهن جيڪڏهن اوهان تي غالب ٿين ته اوهان بابت نه ڪي مائٽي جو ۽ نه ڪي معاهدي جو خيال رکن۔ اوهان کي پنهنجن (منين) زبانن سان راضي ڪندا آهن ۽ سندن دليون انڪاري آهن، ۽ منجهانئن گهڻا بي دين آهن (۸). الله جي آيتن کي ٿوري مله تي وڪيائون پوءِ (ماڻهن کي) سندس واٽ کان جهليائون۔ اهي جيڪي ڪندا آهن سو بچڙو آهي (۹). ڪنهن مؤمن بابت نڪي مائٽي جو ۽ نڪي معاهدي جو خيال رکندا آهن. اهي ئي حد کان لنگهيل آهن (۱۰). پوءِ جيڪڏهن (ڪفر کان) توبه ڪن ۽ نماز پڙهن ۽ زڪوة ڏين ته اوهان جا دين ۾ پياثر آهن۔ ۽ جيڪي ماڻهو ڄاڻندا آهن تن لاءِ نشانيون ڪولي بيان ڪريون ٿا (۱۱). ۽ جيڪڏهن پنهنجن انجامن ٻڌڻ کان پوءِ پنهنجا قسم پيچن ۽ اوهان جي دين ۾ طعني بازي ڪن ته ڪفر جي اڳواڻن سان جنگ ڪريو چو ته انهن جو قسم (اعتبار جوڳو) نه آهي مان اهي جهلجن (۱۲). اهڙي قوم سان چو نه ٿا وڙهو جن پنهنجن قسمن کي پڳو ۽ پيغمبر جي لودڻ لاءِ سنبريا ۽ منڍئون اوهان سان (دشمني) ۾ پهل ڪرڻ لڳا؟ ڪانئن چو ٿا ڊڄو؟ جيڪڏهن مؤمن آهيو ته الله (هن لاءِ) وڌيڪ حقدار آهي ته ڪانئن ڊڄو (۱۳).

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصَرُّكُمْ عَلَيْهِمْ
 وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ^(١٣) وَيَذْهَبْ غَيْظُ قُلُوبِهِمْ وَ
 يَتُوبَ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ^(١٤) أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ
 تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ
 بِمَا تَعْمَلُونَ ^(١٥) مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ
 شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ ^(١٦) وَ
 فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ^(١٧) إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ
 فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ^(١٨) أَجَعَلْتُمْ سَفَايَةَ
 الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَ
 اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ^(١٩) الَّذِينَ آمَنُوا وَ
 هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ^(٢٠)

انهن سان وڙهو ته الله اوهان جي هٿان کين سزا ڏيندو ۽ کين خوار ڪندو ۽
 اوهان کي مٿن سوڀ ڏيندو ۽ مؤمنن جي قوم جي سينن کي شفا
 بخشيندو (يعني ناريندو) (۱۴). ۽ سندن دلين جي ڪاوڙ ختم ڪندو.
 ۽ الله جنهن لاءِ گهرندو تنهن تي باجه سان موٽندو ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت
 وارو آهي (۱۵). ڀائيندا آهيو ڇا ته اوهان کي (جهاد جي تڪليف کان)
 ڇڏيو ويندو؟ ۽ حقيقت ڪري اوهان مان جن جهاد ڪيو ۽ الله ۽ سندس
 پيغمبر ۽ مؤمنن کان سواءِ (ٻيو) ڪو گجهو دوست (به) نه ورتائون تن کي
 الله اڃان نه نڪيڙيو آهي. ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ
 آهي (۱۶). پاڻ تي ڪفر جو اقرار ٿي، مشرڪن کي، الله جي مسجدين
 جي آباد ڪرڻ جو حق ئي نه آهي. اهي اُهي آهن جن جا اعمال ڇڻ ٿي
 ويا، ۽ اُهي باه ۾ سدائين رهڻ وارا آهن (۱۷). الله جي مسجدين کي آباد
 ڪرڻ رڳو انهيءَ کي جڳائيندو آهي جنهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي
 مڃيو ۽ نماز پڙهي ۽ زڪوة ڏني ۽ الله کان سواءِ (ٻئي ڪنهن کان) نه
 ڏنو. پوءِ اميد آهي ته اهي هدايت وارن مان آهن (۱۸). اوهان جو حاجين
 کي پاڻي پيارڻ ۽ مسجد الحرام کي آباد رکڻ اُن (جي عملن) جهڙو آهي ڇا
 جنهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيو ۽ الله جي واٽ ۾ جهاد ڪيو؟
 الله وٽ (هيءُ ۽ اهي) برابر نه آهن. ۽ الله ظالم قوم کي هدايت نه ڪندو
 آهي (۱۹). جن ايمان آندو ۽ هجرت ڪئي ۽ الله جي واٽ ۾ پنهنجن مالن
 ۽ پنهنجن جانين سان جهاد ڪيو سي الله وٽ مرتبي ۾ بلڪل وڏا آهن. ۽
 اهي ئي مراد ماڻڻ وارا آهن (۲۰).

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَدَتْ لَهُمْ فِيهَا
نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٣١﴾ خُلِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَ
إِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٣﴾ قُلْ إِنْ كَانَ
أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَ
أَمْوَالٌ بِاِقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَ
مَسْكَنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَ
جِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي
مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٣٥﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ
عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٣٦﴾

انهن کي سندن پالڻهار پاڻ وٽان باجه ۽ راضي ۽ انهن باغن جي خوشخبري ڏني ٿو جن ۾ انهن لاءِ سدائين نعمتون آهن (۲۱). منجهس سدائين رهڻ وارا آهن ڇو ته الله وٽ ئي وڏو اجر آهي (۲۲). اي مؤمنو! پنهنجن پٽن ۽ پنهنجن ڀائرن کي دوست ڪري نه وٺو جيڪڏهن (اهي) ڪفر کي ايمان کان پيارو رکن ٿا. ۽ جيڪي اوهان مان انهن سان دوستي ڪندا سي ئي ظالم آهن (۲۳). (اي پيغمبر!) ڇو ته جيڪڏهن اوهان جا پٽ ۽ اوهان جا ڀائر ۽ اوهان جون زالون ۽ اوهان جا مائٽ ۽ اهي مال جي اوهان ڪمايا آهن ۽ واپار جنهن جي بند ٿيڻ کان ڊڄو ٿا ۽ جايون جن کي پسند ڪريو ٿا سي اوهان کي الله ۽ سندس پيغمبر ۽ سندس واٽ ۾ جهاد ڪرڻ کان وڌيڪ پيارا آهن ته (ايسٽائين) ترسو جيستائين الله پنهنجو عذاب آڻي ۽ الله بي دين قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۲۴). بيشڪ الله اوهان کي گهڻن هنڌن ۾ سوڀ ڏني ۽ (پڻ جنگ) حنين جي ڏينهن جو جڏهن اوهان جي گهڻائي اوهان کي عجب ۾ وڌو ۽ اوهان کان (اوهان جي گهڻائي) ڪجهه به تاري نه سگهي ۽ زمين پنهنجي ويڪرائي هوندي (به) اوهان تي سوڙهي ٿي ويئي پوءِ اوهين پٺڀريا ٿي قريبو (۲۵). وري الله پنهنجي پار کان سڪون پنهنجي پيغمبر تي ۽ مؤمنن تي لاٿو ۽ (ملائڪن جو) لشڪر لڌائين جن کي نه ٿي ڏٺو ۽ ڪفرن کي سزا ڏنائين ۽ اها ڪفرن جي سزا آهي (۲۶).

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ
 نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَمَلِهِمْ هَذَا ۖ وَ
 إِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۖ إِنْ شَاءَ
 إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٣﴾ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
 وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَ
 رَسُولُهُ ۚ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ
 طَغَرُونَ ﴿٣٤﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ
 النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ
 يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
 قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ
 وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ
 ابْنَ مَرْيَمَ ۚ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا ۚ
 لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

وري اُن کان پوءِ الله جنهن لاءِ وڻيس تنهن تي باجه سان موٽندو۔ ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۷). اي مؤمنو! مشرڪ بس پليت آهن تنهن ڪري هن سال کان پوءِ مسجد الحرام جي ويجهو نه وڃن، ۽ جيڪڏهن (اوهين) سڃاڻي ڪان ڊڄندا آهيو ته جيڪڏهن الله گهريو ته پنهنجي فضل سان اوهان کي سگهوئي آسودو ڪندو۔ چو ته الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۲۸). جن کي ڪتاب ڏنو ويو تن مان جيڪي الله کي ۽ قيامت جي ڏينهن کي نه مڃيندا آهن ۽ نڪي الله ۽ سندس پيغمبر جي حرام ڪيل (شين) کي حرام ڪري ڄاڻندا آهن ۽ نڪي سچو دين قبول ڪندا آهن تن سان ايستائين وڙهو جيستائين (آهي) دليل ٿي پنهنجي هٿان جزيو ڏين (۲۹). ۽ يهودين چيو ته عزيز الله جو پٽ آهي ۽ نصارن چيو ته عيسيٰ الله جو پٽ آهي۔ اهو سندن چوڻ سندن واتن سان آهي، اڳين ڪافرن جي چوڻ جهڙي ريس ڪندا آهن۔ الله مٿن لعنت ڪري، ڪيڏي جو ڪيڏي ڀلايا ويندا آهن؟ (۳۰). پنهنجن عالمن ۽ پنهنجن فقيرن ۽ عيسيٰ پٽ مريم جي کي الله کان سواءِ پالڻهار ڪري ورتائون، ۽ هڪ الله جي عبادت ڪرڻ کان سواءِ ڪين ٻيو حڪم نه ڪيو ويو آهي! اُن کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي۔ جيڪي ساڻس شريڪ ڪندا آهن تنهن کان هو پاڪ آهي (۳۱)۔

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى
اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٦﴾ هُوَ
الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٧﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَعْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَآكُلُونَ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا ينفِقُونَهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٨﴾ يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا
فِي نَارِجَهَتُمْ فَتَكُونُ بِهِمَا حَبَاهُمْ وَجَنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ
هَذَا مَا كُنَزْتُمْ لِنَفْسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٩﴾
إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي
كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا
أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ ۚ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۚ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٤٠﴾

۽ پنهنجن واتن سان الله جي نور کي وسائڻ گهرندا آهن ۽ الله پنهنجي نور کي پوري ڪرڻ کان سواءِ نه رهندو جيتوڻيڪ ڪافر اُها ٿين (۳۲). اهو (الله) آهي جنهن پنهنجي پيغمبر کي هدايت ۽ سچي دين سان هن لاءِ موڪليو ته ان کي سڀني دين تي غالب ڪري جيتوڻيڪ مشرڪ رنج ٿين (۳۳). اي ايمان وارو! اهل ڪتاب جي عالمن ۽ درويشن مان گهڻا ماڻهن جو مال ٺڳيءَ سان کائيندا آهن ۽ الله جي واٽ کان (ماڻهن کي) جهليندا آهن. ۽ جيڪي سون ۽ چاندي جو خزانو گڏ ڪندا آهن ۽ اهو الله جي واٽ ۾ نه خرچيندا آهن تن کي ڏکوئيندڙ عذاب جي خبر ڏي (۳۴). جنهن ڏينهن (سندس مال) دوزخ جي باه ۾ تپائبو (جڏهن تپندو ته) پوءِ اُن سان سندن پيشانيون ۽ سندن پاسريون ۽ سندن پٺيون ڏٺبيون. (چئن ته) هيءُ اهو (خزانو) آهي جيڪو پاڻ لاءِ گڏ ڪيو هيو (اُن جو مزو) چڪو (۳۵). بيشڪ مهين جو ڳاڻاڻو يقيناً ڪتاب الاهي ۾ الله وٽ ٻارهن مهينا آهي، جنهن ڏينهن کان آسمانن ۽ زمين کي بڻايائين، منجهانئس چار (مهينا) تعظيم وارا آهن. اهو پڪو دين آهي تنهن ڪري اوهين پاڻ کي منجهن نقصان نه لايو ۽ سڀني مشرڪن سان وڙهو جهڙي طرح اوهان سان سڀئي وڙهن ٿا. ۽ ڄاڻو ته الله پرهيزگارن سان گڏ آهي (۳۶).

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِّيُوَاطُّوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ
 اللَّهُ فَيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ
 إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ
 أَنْ رَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٣﴾ إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابَ الْآلِيمَاءِ
 وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾ إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذَا أَخْرَجَهُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ
 لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ
 عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 السُّفْلَى وَكَلِمَةَ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٥﴾
 أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

تعظيم وارن مهينن جو اڳي پوءِ ڪرڻ رڳو ڪفر ۾ واڌارو آهي. اُن سان ڪافر ڀلايا ويندا آهن اُن (مهيني) کي هڪ سال حلال ڳڻين ٿا ۽ ٻئي سال اُن کي حرام ڀانئين ٿا هن لاءِ ته الله جي حرام ڪيلن مهينن جي ڳاڻاڻي جي پورائي ڪن. پوءِ جن کي الله حرام ڪيو آهي تن کي حلال ٿا ڪن. انهن لاءِ سندن ٻيڙا ڪرتوت سينگاريا ويا. ۽ الله ڪافرن جي قوم کي هدايت نه ڪندو آهي (۳۷). اي ايمان وارو! اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي؟ جو جڏهن اوهان کي چئبو آهي ته الله جي واٽ ۾ (جهاد لاءِ) نڪرو تڏهن زمين ڏانهن ڳرا ٿي ڪرندا آهيو. آخرت جي بدران دنيا جي حياتيءَ سان راضي ٿيا آهيو ڇا؟ پوءِ دنيا جي حياتيءَ جو سامان آخرت (جي مقابلي) ۾ ٿورڙي کان سواءِ ڪجهه نه آهي (۳۸). جيڪڏهن نه نڪرندؤ ته اوهان کي ڏکونيندڙ عذاب جي سزا ڏيندو ۽ اوهان کان سواءِ ٻي قوم مٿائي آڻيندو ۽ اوهين کيس ڪجهه ضرر نه رسائيندؤ. ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۳۹). جيڪڏهن پيغمبر کي مدد نه ڏيندؤ ته بيشڪ کيس الله مدد ڏني آهي جنهن مهل ڪافرن (مڪي مان) کيس لوڏيو، ٻن مان هڪڙو پاڻ هو، جڏهن ٻئي غار ۾ (اندر) هئا تڏهن پنهنجي سنگتيءَ کي چيائين ته اُلو نه ڪر ڇو ته الله اسان سان (گڏ) آهي، پوءِ الله مٿس پنهنجو سڪون لائو ۽ کيس اهڙي لشڪر سان مدد ڪيائين جو اُن کي اوهان نه ڏٺو ۽ ڪافرن جي ڳالهه کي هيٺ ڪيائين. ۽ الله جي ڳالهه (هميشه) مٿاهين آهي. ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۴۰). (هر حال جنگ جي) ٿوري سامان ۽ گهڻي سامان سوڌا (جهاد لاءِ) نڪرو ۽ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جانين سان الله جي واٽ ۾ جهاد ڪريو. اهو اوهان لاءِ ڀلو آهي جيڪڏهن ڄاڻندا آهيو (۴۱).

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ
 وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّيَّةُ ۖ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ
 لَوِ اسْتَطَعْنَا الْخُرُوجَ مَعَكُمْ يَهُلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
 وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣٢﴾ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ
 أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ
 الْكَاذِبِينَ ﴿٣٣﴾ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
 وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 وَاللَّهُ عَلَيْهِمُ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ
 فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ
 لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً ۗ وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ
 فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعْدِيَّيْنَ ﴿٣٦﴾
 لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا
 وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
 وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٣٧﴾

جيڪڏهن سامان سولو ۽ سفر هلڪو هجي ها ته ضرور تنهنجي پٺيان لڳن ها پر مٿن پنڌ پري ٿيو۔ ۽ سگهوئي الله جو قسم کڻندا (چوندا ته) جيڪڏهن اسين توفيق ساريون ها ته اوهان سان گڏ نڪرون ها! پاڻ کي (منافقيءَ سڀيان) هلاڪ ڪن ٿا، ۽ الله ڄاڻي ٿو ته اُهي ڪوڙا آهن (۴۲). الله توکي معاف ڪيو، کين ڇا لاءِ تو موڪل ڏني جيسين تو لاءِ سڄا پڌرا ٿين ها ۽ (تون) ڪوڙن کي ڄاڻين ها (۴۳). جن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيو آهي سي پنهنجن مالن ۽ پنهنجين جانين سان جهاد ڪرڻ ۾ توکان موڪل نه ٿا گهرن۔ ۽ الله پرهيزگارن کي ڄاڻندڙ آهي (۴۴). انهن کان سواءِ ٻيو ڪو توکان موڪل نه گهرندو جيڪي الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي نه مڃيندا آهن ۽ سندن دليون شڪ ۾ پيل آهن پوءِ اُهي پنهنجي شڪ ۾ حيران آهن (۴۵). ۽ جيڪڏهن ٻاهر نڪرڻ گهرن ها ته اُن لاءِ تياريءَ جو سامان تيار ڪن ها پر الله سندن (جهاد تي) وڃڻ پسند نه ڪيو تنهن ڪري کين توفيق نه ڏنائين ۽ چيو ويو ته وهندڙن سان گڏ ويهي رهو (۴۶). جيڪڏهن اوهان ۾ (گڏجي) نڪرن ها ته اوهان ۾ شرارت کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه وڌائين ها ۽ ضرور اوهان جو بگيڙ گهرندڙ ٿي اوهان جي وچ ۾ فساد وجهڻ لاءِ ڊوڙن ها! ۽ اوهان ۾ انهن جا (ڪي) جاسوس آهن۔ ۽ الله ظالمن کي ڄاڻندڙ آهي (۴۷).

لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ
حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٢٨﴾
وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي ۖ أَلَا فِي
الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٩﴾
إِنْ تُصِيبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكَ مُصِيبَةٌ
يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ
فَرِحُونَ ﴿٣٠﴾ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ
مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾ قُلْ
هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا أَحَدًا ۚ الْحُسَيْنِيُّ وَنَحْنُ
نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ
أَوْ بِأَيْدِيِنَا ۖ فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٣٢﴾ قُلْ
أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنْ كُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا
أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ
إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى ۚ وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٣٤﴾

اُهي اڳ بيشڪ فساد جي فڪر ۾ هئا ۽ تو لاءِ بچڙيون صلاحون ڪندا رهيا تانجو مدد آئي ۽ الله جو حڪم غالب ٿيو ۽ اُهي ناراض هئا (۴۸). ۽ منجهانئن ڪو چوي ٿو ته مون کي موڪل ڏي ۽ مون کي آزمائش ۾ نه وجهه. خبردار! (اُهي پاڻ) آزمائش ۾ ڪريل آهن. ۽ بيشڪ دوزخ ڪافرن کي گهڻو ڪندڙ اُهي (۴۹). (اي پيغمبر!) جيڪڏهن توکي ڪو سهنج رسندو اُهي ته کين ڏکيو لڳندو اُهي، ۽ جيڪڏهن توکي ڪو اهنج پهچندو اُهي ته چوندا آهن ته بيشڪ پنهنجو ڪم اڳيئي سنڀالي ورتو اٿئون ۽ اُهي سَرها ٿي ڦرندا آهن (۵۰). (اي پيغمبر!) چؤ ته جيڪي الله اسان لاءِ لکيو اُهي تنهن کان سواءِ ٻيو ڪجهه اسان کي ڪڏهن نه پهچندو، اُهو اسان جو سنڀاليندڙ اُهي، ۽ مؤمنن کي الله تي ڀروسو ڪرڻ جڳائي (۵۱). (اي پيغمبر! منافقن کي) چؤ ته اوهين اسان لاءِ ٻن چڱاين مان هڪڙيءَ کان سواءِ انتظار نه ڪندا آهيو. ۽ اسين (ب) اوهان لاءِ انتظار ڪندا آهيون ته الله پاڻ وٽان يا اسان جي هٿان اوهان کي سزا پهچائي پوءِ اوهين انتظار ڪريو اسين (ب) اوهان سان گڏ منتظر آهيون (۵۲). چؤ (ته اي منافقو!) سَرها ٿي توڻي ارها ٿي خرچ ڪريو ته به اوهان کان ڪڏهن قبول نه ڪبو. چو ته اوهين بي دين ٿولي آهيو (۵۳). ۽ کانئن سندن خرچ جو قبول ڪرڻ هن کان سواءِ نه جهليو ويو ته اُهي الله ۽ سندس پيغمبر جا منڪر آهن ۽ نڪي آرس ڪرڻ کان سواءِ نماز پڙهندا آهن ۽ نڪي (الله جي واٽ ۾) رنج کان سواءِ خرچيندا آهن (۵۴).

فَلَا تُجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّا نَرِيَّ اللَّهَ يُعَذِّبُهُمْ
 بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾
 وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ
 يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدًّا خَلَا
 لَوْكُوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ
 فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا
 مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آلَتَهُمُ اللَّهُ
 وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ
 رَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ
 وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي
 الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ
 مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ
 النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَذُنُّ قُلٍّ أَذُنْ خَيْرٌ لَّكُمْ يَوْمَ
 يَأْتِيكُمُ اللَّهُ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

پوءِ توکي نڪي سندن مال ۽ نڪي سندن اولاد عجب ۾ وجهي۔ الله رڳو گهرندو آهي ته دنيا جي حياتيءَ ۾ ان سان کين عذاب ڪري ۽ سندن ساه ڪفر جي ئي حالت ۾ نڪري (۵۵)۔ ۽ الله جو قسم ڪندا آهن ته آهي اوهان منجهان آهن۔ ۽ (حقيقت ڪري) آهي اوهان منجهان نه آهن پر اها ڊڄڻي قوم آهي (۵۶)۔ جي، ڪا پناهه جي جاءِ يا ڪي چرون يا ڪو گهڙڻ جو هنڌ لهن ها ته ان ڏانهن آهي ڊوڙندائي ڦرن ها (۵۷)۔ ۽ منجهانئن ڪي اهڙا آهن جي صدقن (جي وراهڻ) ۾ توکي طعنو هڻندا آهن پوءِ جيڪڏهن منجهانئس ڏجين ته سرها ٿيندا آهن ۽ جيڪڏهن منجهانئس نه ڏجين ته انهي ئي مهل ڪاوڙبا آهن (۵۸)۔ ۽ الله ۽ سندس پيغمبر جيڪي کين ڏٺو آهي تنهن تي جيڪڏهن راضي ٿين ها ۽ چون ها ته اسان کي الله ڪافي آهي اسان کي الله پنهنجي فضل سان ڏيندو ۽ سندس پيغمبر (به ڏيندو) اسين الله ڏانهن اميدوار آهيون (ته انهن لاءِ پلو هجي ها!) (۵۹)۔ صدقا رڳو فقيرن ۽ مسڪينن ۽ ان جي اُڳاڙي ڪندڙن ۽ جن (نئين مسلمانن) جون دليون (اسلام ڏانهن) جوڙڻيون آهن (تن لاءِ) ۽ ٻانهن جي آزاد ڪرڻ ۽ قرضين ۽ الله جي واٽ ۾ (جهاد ڪرڻ) ۽ مسافرن لاءِ آهن۔ (اهو) الله (جي پار) کان حڪم ٿيل آهي۔ ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۶۰)۔ ۽ منجهانئن ڪي اهڙا آهن جي پيغمبر کي ايدائيندا آهن ۽ چوندا آهن ته هو پرڻڌڙيو آهي۔ ڇو ته اوهان لاءِ پر ٻڌڙيو ڀلو آهي الله کي مڃيندو آهي ۽ مؤمنن (جي صلاح) کي (به) مڃيندو آهي ۽ اوهان مان ايمان وارن لاءِ ٻاجهارو آهي۔ ۽ جيڪي الله جي پيغمبر کي ايدائيندا آهن تن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۶۱)۔

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا
أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ
خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٢٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنْفِقُونَ
أَنْ تُنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ
قُلِ اسْتَهْزِءُوا إِنَّا اللَّهُ مُخْرِجُ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ
وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ
كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ
نُعَذِّبُ طَائِفَةً يَا نَهُمُ كَانُوا فَجُورِينَ ﴿٢٦﴾ الْمُنْفِقُونَ
وَالْمُنْفِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا
اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾ وَعَدَ اللَّهُ
الْمُنْفِقِينَ وَالْمُنْفِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٢٨﴾

اوهان لاءِ الله جو قسم ڪندا آهن ته اوهان کي راضي ڪن، ۽ جيڪڏهن مؤمن آهن ته الله ۽ سندس پيغمبر وڌيڪ حقدار آهي جو ان کي راضي ڪن (۶۲). نه ڄاڻندا آهن ڇا ته جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪندو تنهن لاءِ بيشڪ دوزخ جي باهه آهي؟ منجهس سدائين رهڻ وارو آهي. اها وڏي خواري آهي (۶۳). منافق مسلمانن تي ڪنهن سورة جي لهڻ کان ڊڄن ٿا ته جيڪي سندن دلين ۾ آهي سو متان مسلمانن کي ڄاڻائي. (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته اوهين پيا نٿولي ڪريو، ڇو ته جنهن کان ڊڄندا آهيو سو الله پڌرو ڪندڙ آهي (۶۴). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن کائنن پڇين ته ضرور چوندا ته بيشڪ ڪل ۽ راند ٿي ڪئي سون. (ڪين) ڇو ته الله ۽ سندس آيتن ۽ سندس پيغمبر سان مسخري ڪيو ٿي ڇا؟ (۶۵). بهانو نه ڪريو! بيشڪ ايمان کان پوءِ ڪفر ڪيو اٿو. جيڪڏهن اوهان مان هڪ ٽوليءَ کان ترنداسون ته ٻئي ٽوليءَ کي هن سببان سزا ڏينداسون جو اهي ڏوهي هئا (۶۶). منافق ۽ منافقياتون هڪ ٻئي جهڙا آهن. (اهي) مدن ڪمن جو حڪم ڪندا آهن ۽ چڱن ڪمن کان جهليندا آهن ۽ پنهنجا هٿ (خيرات ڏيڻ کان) بند ڪندا آهن الله کي وساريائون تنهنڪري الله (به) ڪين وساريو. بيشڪ منافق ئي بي دين آهن (۶۷). الله منافقن ۽ منافقاتين ۽ ڪافرن کي دوزخ جي باهه جو انجام ڏنو آهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. اها ڪين ڪافي آهي، ۽ الله مٿن لعنت ڪئي آهي، ۽ انهن لاءِ هميشه جو عذاب آهي (۶۸).

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَكَثُرَ
 أَمْوَالُهمْ وَأَوْلَادُهمْ فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ
 بِخَلْقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ
 وَخُضْتُمْ كَالَّذِينَ خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي
 الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَلَمْ يَأْتِهِمْ
 نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثمودَ ۖ وَقَوْمِ
 إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمُ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظْلَمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
 يَظْلِمُونَ ﴿١٠٠﴾ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
 وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠١﴾
 وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَدَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَدَّتِ عَدْنٌ ط
 وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٢﴾

اوهين (ب) اهڙا ٿيا آهيو جيڪي اوهان کان اڳ هئا (اهي) اوهان کان طاقت ۾ مال ۽ اولاد ۾ گهڻو وڌيڪ هئا۔ پوءِ پنهنجي نصيب آهر فائدو ورتائون پوءِ اوهان به پنهنجي نصيب آهر فائدو ورتو جهڙيءَ طرح اوهان کان اڳين پنهنجي نصيب آهر فائدو ورتو ۽ (اوهين به) انهن وانگر اجاين بحثن ۾ پئجي ويا آهيو جيئن اهي اجاين بحثن ۾ پيا۔ انهن جي ڪمائي دنيا ۽ آخرت ۾ ناس ٿي، ۽ اهي ئي خساري وارا آهن (۶۹)۔ کائنن اڳين جي خبر نه پهتي اٿن ڇا جي نوح ۽ عاد ۽ ثمود جي قوم ۽ ابراهيم جي قوم ۽ مدين وارا ۽ اوندي ٿيلن ڳوٺن وارا هئا؟ جو انهن ڏانهن سندن پيغمبر پڌرن معجزن سان آيا (تہ نه مڃيائون)، پوءِ الله جو شان نہ هو جو مٿن ظلم ڪري پر پاڻ تي ظلم ڪيائون ٿي (۷۰)۔ ۽ مؤمن ۽ مومنيائون (پاڻ ۾) هڪ ٻئي جا مددگار آهن۔ چڱن ڪمن جو حڪم ڪندا آهن ۽ خراب ڪمن کان جهليندا آهن ۽ نماز کي قائم ڪندا آهن ۽ زڪواة ڏيندا آهن ۽ الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪندا آهن۔ انهن تي الله سگهوئي باجه ڪندو۔ ڇو تہ الله غالب حڪمت وارو آهي (۷۱)۔ الله مؤمنن ۽ مؤمنياڻين سان بهشت جو انجم ڪيو آهي جنهن جي هينان نهرون وهنديون آهن منجهس سدائين رهڻ وارا آهن ۽ (پڻ) هميشه رهڻ وارن باغن ۾ چڱين جاين جو (انجم اٿن)۔ ۽ الله جو راضيو (سڀ کان) تمام وڏو آهي۔ اها وڏي مراد ماڻڻ آهي (۷۲)۔

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا
 أُولَئِهِمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا ۚ
 وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ
 يَبَالِغُ فِي أَسْوَأِ أَهْوَاءِهِمْ وَلَقَدْ قَالُوا الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ
 مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا
 يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ
 فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ عٰهَدَ اللَّهَ لَئِنْ
 أُتِيَ مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿٤٥﴾
 فَلَمَّا أَتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٦﴾
 فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
 اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٤٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا
 أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سَرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ
 الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ
 فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٩﴾

اي پيغمبر! كافرن ۽ منافقن سان جهاد ڪر ۽ مٿن سختي ڪر. ۽ سندن جاءِ دوزخ آهي. ۽ اها جاءِ بچڙي آهي (۷۳). الله جو قسم ڪندا آهن ته (پاڻ) نه چيو اٿن. ۽ بيشڪ ڪفر جو ڪلمو چيو اٿن ۽ پنهنجي اسلام (آڻڻ) کانپوءِ ڪفر ڪيائون ۽ جنهن کي پهچي نه سگهيا تنهن لاءِ زور لاتائون، ۽ اهو انهن رڳو هن ڳاھ جو بدلو ڏنو جو الله پنهنجي فضل سان ۽ سندس رسول کين شاهوڪار ڪيو، پوءِ جيڪڏهن توبه ڪن ته انهن لاءِ ڀلي آهي، ۽ جيڪڏهن ڦرندا ته الله دنيا ۽ آخرت ۾ کين ڏکوئيندڙ عذاب سان سزا ڏيندو، ۽ ملڪ ۾ انهن لاءِ نه ڪو سنڀاليندڙ ۽ نه ڪو مددگار آهي (۷۴). ۽ منجهانئن ڪي آهن جن الله سان انجام ڪيو آهي ته جيڪڏهن پنهنجي فضل سان اسان کي ڏنائين ته ضرور خيرات ڏينداسون ۽ پلارن مان ٿينداسون (۷۵). پوءِ جنهن مهل پنهنجي فضل سان کين مال ڏنائين ته ان جي ڪنجوسائي ڪيائون ۽ اهي منهن موڙيندڙ ٿي ڦريا (۷۶). پوءِ (الله) سندن دلين ۾ کين سندن ملڻ جي ڏينهن تائين انهيءَ سببان منافقي لاڳو ڪري ڇڏي جو الله سان اهو انجام نه پاڙيائون جيڪو ساڻس ڪيائون ۽ انهي سببان جو ڪوڙ چوندا رهيا (۷۷). نه ڄاڻندا آهن ڇا ته الله سندن ڳجهڙا ۽ سندن پٿرا (سخن) ۽ سندن ڳجهيون صلاحون ڄاڻندو آهي ۽ بيشڪ الله وڏو ڳجه ڄاڻندڙ آهي؟ (۷۸). اهي اهڙا آهن جو صدقي ڏيندڙن مؤمنن جي صدقي ڏيڻ ۾ طعنا هڻندا آهن ۽ انهن کي (به طعنا هڻندا آهن) جيڪي (مزدوري ڪرڻ جي) محنت کان سواءِ ڪجهه نه لهندا آهن ۽ انهن سان مسخريون ڪندا آهن. الله (به) سندن مسخرين جو کين بدلو ڏيندو ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۷۹).

اِسْتَغْفِرُ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
 فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٦﴾ فَرِحَ الْخَلْفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ
 خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرَهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
 حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا
 جَزَاءً لِّبِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٨﴾ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ
 مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُواكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا
 وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَلَفِينَ ﴿٨٩﴾ وَلَا تَضِلَّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَتَاتٌ
 أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا
 وَهُمْ فَسِقُونَ ﴿٩٠﴾ وَلَا تَعْجَبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
 اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَ بِهِمُ الْبَاطِلَ فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٩١﴾
 وَإِذْ أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ اٰمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ
 اسْتَأْذَنَكَ اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوْا اٰذِنَا نَحْنُ مَعَ الْفَعِيْدِيْنَ ﴿٩٢﴾

أنهن لاءِ بخشش گهرين يا أنهن لاءِ بخشش نه گهرين۔ جيڪڏهن أنهن لاءِ ستر پيرا بخشش گهرين ته به الله أنهن کي نه بخشيندو۔ اهو هن سببان آهي جو أنهن الله ۽ سندس پيغمبر کي نه مڃيو۔ ۽ الله بي دين قوم کي هدايت نه ڪندو آهي (۸۰)۔ الله جي پيغمبر جي (جهاد تي) ويڃڻ کان پوءِ پٺ تي رهندڙ پنهنجي (رهجي) ويهڻ تي خوش ٿيا ۽ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جانين سان الله جي واٽ ۾ جهاد ڪرڻ ناپسند ڪيائون ۽ پاڻ ۾ چيائون ته گرميءَ ۾ (جهاد لاءِ) نه نڪرو! (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته دوزخ جي باهه ڏاڍي گرم آهي۔ جيڪڏهن سمجهن ها (ته ائين نه ڪن ها) (۸۱)۔ پوءِ ٿورو ڪلڻ گهرجين ۽ گهڻو روئڻ گهرجين، أنهن (اعمالن) جي بدلي ۾ جو جيڪي ڪندا آهن (۸۲)۔ پوءِ جيڪڏهن الله توکي منجهانئن ڪنهن توليءَ ڏانهن موٽائي نٿي ته نڪرڻ لاءِ توکان موڪلائيندا پوءِ چؤ ته مون سان ڪڏهن به نه نڪرندؤ ۽ مون سان گڏجي ڪنهن دشمن سان ڪڏهن به نه وڙهندؤ۔ ڇو ته اوهين پهريون ڀيرو ويهڻ سان راضي ٿيؤ تنهن ڪري (هاڻي به) پوئتي ويهندڙن سان گڏجي ويهو (۸۳)۔ ۽ منجهانئن جيڪو مري تنهن تي بلڪل نماز نه پڙه ۽ نڪي سندس قبر تي بيهه بيشڪ أنهن الله ۽ سندس پيغمبر کي نه مڃيو ۽ آهي بي دين ٿي مٿا (۸۴)۔ ۽ تون سندن مال ۽ سندن اولاد تي عجب نه ڪر۔ الله گهرندو آهي ته اُن جي سببان دنيا ۾ ئي ڪين عذاب ڪري ۽ سندن ساهه ڪفر جي ئي حالت ۾ نڪرن (۸۵)۔ ۽ جيڪڏهن ڪا سورة (هن لاءِ) نازل ڪئي ويندي آهي ته الله کي مڃيو ۽ سندس پيغمبر سان گڏجي جهاد ڪريو ته منجهانئن آسودا توکان موڪلائيندا آهن ۽ چوندا آهن ته اسان کي ڇڏ ته وينئڻ سان گڏ رهون (۸۶)۔

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
 فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ^(٨٨) لَكِنَّ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
 جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ
 وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^(٨٩) أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَذَّتْ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ^(٩٠) وَ
 جَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ
 كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ^(٩١) لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا
 عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا انْصَحُوا لِلَّهِ وَ
 رَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ^(٩٢)
 وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلُوا لَيُحْمَلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ
 مَا أُحْمَلُهُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ
 حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ^(٩٣) إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ
 يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا
 مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^(٩٤)

وينلن (عورتن) سان گڏ هجڻ ۾ راضي ٿيا ۽ سندين دلين تي مُهر هڻي ويئي پوءِ اُهي نه سمجهندا آهن (۸۷). پر پيغمبر ۽ جن ساڻس ايمان آندو تن پنهنجن مالن ۽ پنهنجين جندن سان جهاد ڪيو. ۽ اُهي اُهي آهن جن لاءِ پلايون آهن ۽ اُهي ئي ڇٽل آهن (۸۸). انهن لاءِ الله اهڙا باغ تيار ڪيا آهن جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن سدائين رهڻ وارا آهن. اها وڏي مراد ماڻڻ آهي (۸۹). ۽ بدوين مان بهاني ڪرڻ وارا آيا ته ڪين موڪل ڏني وڃي، ۽ جن الله ۽ سندس پيغمبر کي ڪوڙو ڄاتو سي ويهي رهيا. منجهانئن ڪافرن کي ڏکوئيندڙ عذاب سگهوئي پهچندو (۹۰). نڪي هيئن تي ۽ نڪي بيمارن تي ۽ نڪي اُهي جو جيڪي خرچين سو نه ٿا لهن تن تي ڪو گناهه آهي جڏهن ته الله ۽ سندس پيغمبر جا خيرخواه هجن پلارن تي ڪو ڏوراپو نه آهي. ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۹۱). ۽ نڪي انهن تي (ڪو گناهه آهي) جي جڏهن تو وٽ آيا ته ڪين (سواريءَ تي) چاڙهين (۽ تون) چين ته (ڪا سواري) نه ٿو لهان جنهن تي اوهان کي چاڙهيان تڏهن اُهي موتيا ۽ هن ڏک کان سندين اڪيون هنجون هاريندڙ هيون ته جيڪي (الله جي واٽ ۾) خرچين سو نه ٿا لهن! (۹۲). (ڏوراپي جي) واٽ رڳو انهن تي آهي جن توکان موڪلايو ۽ اُهي شاهوڪار هئا، رهيلن (عورتن) سان گڏ هجڻ ۾ راضي ٿيا ۽ الله سندين دلين تي مُهر هڻي پوءِ اُهي نه ڄاڻندا آهن (۹۳).

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذْ رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا
تَعْتَذِرُونَ لِي أَنِّي قَدْ نَبَّأْتُ اللَّهَ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَ
سَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَاللَّهِ هُوَ فَاعِلُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ سَيُخْلِفُونَ بِأَلْفِهِ
لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتُعَرِّضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ
إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾
يُخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ
لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٨﴾ الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَ
نِفَاقًا وَاجْدُرُ الْأَعْرَابُ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ
رَسُولِهِ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٩﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ
مَآيُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ
دَائِرَةُ السَّوْءِ ۖ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٠﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا
عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ ۚ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ
سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ ۖ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠١﴾

جڏهن (اوهين) انهن ڏانهن موٽندؤ (تڏهن) اوهان وٽ بهانو ڪندا۔ (انهن کي) چؤ ته بهانوءَ ڪريو اوهان (جي ڳالهه) کي ڪڏهن نه مڃينداسون، بيشڪ اوهان جي حال کان الله اسان کي خبر ڏني آهي۔ ۽ الله ۽ سندس پيغمبر اوهان جا عمل سگهوئي ڏسندو وري ڳجهه ۽ ظاهر جي ڄاڻندڙ (الله) ڏانهن موٽايا ويندؤ پوءِ جيڪي ٿي ڪيو تنهن جي اوهان کي سڏ ڏيندو (۹۴)۔ جڏهن انهن ڏانهن موٽندؤ (تڏهن) ست ئي اوهان جي آڏو الله جو قسم هن لاءِ ڪٽندا ته (اوهين) ڪاٺن مڙي وڃو۔ پوءِ ڪاٺن مڙي وڃو۔ چو ته اهي پليٽ آهن ۽ جيڪي ڪمائيندا رهيا تنهن جي عوض ۾ سندن جاءِ دوزخ آهي (۹۵)۔ اوهان وٽ هن لاءِ قسم ڪٽندا ته (اوهين) ڪاٺن راضي ٿيو، پوءِ جيڪڏهن (اوهين) ڪاٺن راضي ٿيندؤ ته (ب) الله بي دين ماڻهن کان راضي نه ٿيندو (۹۶)۔ بدوي ڪفر ۽ منافقيءَ ۾ تمام سخت آهن ۽ هن (عادت) جوڳا آهن جو الله پنهنجي پيغمبر تي جيڪي حڪم لاتا تنهن جون (شرعي) حدون نه ڄاڻن۔ ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۹۷)۔ ۽ بدوين مان ڪي اهڙا آهن جو جيڪي خرچ ڪن ٿا سو چٽي ڄاڻندا آهن ۽ اوهان تي زماني جي ڦير گهير (اچڻ) جا منتظر آهن۔ زماني جو بچڙو ڦيرو مٿن هجي (شال)۔ ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۹۸)۔ ۽ بدوين مان ڪي اهڙا آهن جي الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندا آهن ۽ جيڪي خرچيندا آهن تنهن کي الله وٽ ويجهڙائيءَ جو ۽ پيغمبر جي دعائن (حاصل ڪرڻ) جو وسيلو ڪري وٺندا آهن۔ بيشڪ اها انهن لاءِ ويجهڙائيءَ (جو سبب) آهي۔ الله کين پنهنجي رحمت هيٺ سگهوئي داخل ڪندو۔ چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۹۹)۔

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ۝ وَمَنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنْفِقُونَ ۖ وَمِنْ
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ
نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ۝
وَالْآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرًا سَيِّئًا
عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ خُذْ
مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ
إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ
اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَ
أَنَّ اللَّهَ هُوَ النَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝ وَالْآخَرُونَ مُرْجُونَ
لِأَمْرِ اللَّهِ إِنَّمَا يَعَذِّبُهُمْ إِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

۽ مهاجرن ۽ انصارن مان (ايمان ۾) اڳرائي ڪرڻ وارا ۽ جن چڱائي سان سندن تابعداري ڪئي انهن (سڀني) کان الله راضي آهي ۽ اُهي کانئس راضي آهن ۽ انهن لاءِ باغ تيار ڪيا اٿس جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن سدائين رهڻ وارا آهن۔ اها وڏي مراد ماڻڻ آهي (۱۰۰)۔ ۽ اوهان جي آس پاس وارن بدوين مان (به) ڪي منافق آهن۔ ۽ مديني وارن مان (به) ڪي منافقيءَ تي عادي ٿي ويا آهن، (تون) کين نه ڄاڻندو آهين۔ اسين انهن کي ڄاڻندا آهيون۔ سگهوئي کين به پيرا عذاب ڪنداسون وري وڏي عذاب ڏانهن موٽايا ويندا (۱۰۱)۔ ۽ ٻيا (اهڙا) آهن جن پنهنجا گناه باسيا آهن (انهن) چڱا ڪم ۽ ٻيا بچڙا ڪم گڏي سڏي ڪيا آهن۔ اميد آهي ته الله مٿن باجم سان موٽندو۔ چو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۰۲)۔ سندن مالن مان زڪوة وصول ڪر ته ان سان کين (ظاهر ۾ به) پاڪ ڪندو رهين ۽ کين (باطن ۾ به) سنو ڪندو رهين ۽ مٿن رحمت جي دعا گهر۔ چو ته تنهنجي دعا انهن لاءِ راحت آهي۔ ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱۰۳)۔ ڄاڻندا نه آهن ڇا ته الله ئي پنهنجن ٻانهن جي توبه قبول ڪندو آهي ۽ (سندن) خيرتون قبول ڪندو آهي ۽ بيشڪ الله ئي توبه قبول ڪندڙ مهربان آهي (۱۰۴)۔ ۽ ڇو ته عمل ڪريو پوءِ الله ۽ سندس پيغمبر ۽ مؤمن (سڀئي) اوهان جا عمل ڏسندا۔ ۽ ڳجه ۽ ظاهر جي ڄاڻندڙ (الله) ڏانهن سگهو موٽايا ويندڙ پوءِ جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي اوهان کي سڏ ڏيندو (۱۰۵)۔ ۽ ٻيا (رهجي ويل) الله جي حڪم لاءِ رهايل آهن ته يا کين عذاب ڪري يا کين معاف ڪري۔ ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۰۶)۔

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ
 الْمُؤْمِنِينَ وَارْصَادًا لِلَّذِينَ حَارَبَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ قَبْلُ
 وَلِيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
 لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٤﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ
 مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ
 يَتَّطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٥﴾ أَفَمَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ
 عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ
 عَلَى شَفَا حَرْفٍ هَارٍ فَانْهَارٍ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا
 يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا
 رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٧﴾
 إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
 بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَ
 يُقْتَلُونَ تَعْدًا عَلَيْهِ حَقٌّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
 وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
 بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٨﴾

۽ (أنهن مان اهڙا به آهن) جن نقصان پهچائڻ ۽ ڪفر ڪرڻ ۽ مسلمانن جي وچ ۾ ڌڦيڙ وجهڻ ۽ جن (ماڻهن) الله ۽ سندس پيغمبر سان اڳ ويڙه ڪئي آهي تن واسطي گهاٽ ٺاهڻ لاءِ (هڪ) مسجد بڻائي آهي. ۽ (اهي) ضرور قسم ڪندا ته چڱائي کان سواءِ اسان جو (بڻائڻ ۾) ٻيو ڪو ارادو نه آهي. ۽ الله شاهدي ڏئي ٿو ته اهي ڪوڙا آهن (۱۰۷). منجهس اصلي نه بيه! (جا مسجد) پهرين ڏينهن کان ئي پرهيزگاريءَ تي اڏي ويئي آهي تنهن ۾ توکي بيهڻ (يعني نماز پڙهڻ ۽ پڙهائڻ) وڌيڪ لائق آهي. جنهن ۾ اهڙا مرد آهن جي پاڪ رهڻ کي دوست رکندا آهن ۽ الله پاڪ رهڻ وارن کي دوست رکندو آهي (۱۰۸). جنهن پنهنجي اڏاوت الله جي ڊچ ۽ (سندس) رضامنديءَ تي اڏي سو پلو آهي يا اهو جنهن پنهنجي اڏاوت نٿن جي ڪرندڙ پر تي اڏي؟ پوءِ اها اڏيندڙ سميت دوزخ جي باه ۾ ڪري. ۽ الله ظالمن جي قوم کي هدايت نه ڪندو آهي (۱۰۹). جو بنياد بڻايائون سو سڌائين سندن دلين ۾ شڪ (جو سبب) رهندو، سندن دلين جي ويدڻ کان سواءِ نه ويندو. ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۱۰). الله مؤمنن کان سندن سر ۽ سندن مال هن ڪري ڳڏا جو پڪ بهشت انهن لاءِ آهي. (اهي) اُن (انجام) تي الله جي واٽ ۾ وڙهندا آهن پوءِ ماريندا (به) آهن ۽ ماريا (به آهن)، جو انجام توريت ۽ انجيل ۽ قرآن ۾ پڪيءَ طرح ٿيل آهي. ۽ الله کان وڌيڪ پنهنجي انجام کي پورو ڪندڙ ڪير آهي؟ پوءِ جنهن سودي جي بدران اوهان پاڻ کي وڪيو آهي تنهن سان خوش ٿيو. ۽ اها ئي وڏي مراد ماڻڻ آهي (۱۱۱).

النَّاسِ يَوْمَ الْعِيدِ يَوْمَ الْحُجَّةِ وَالسَّائِحُونَ الرَّكْعُونَ
 السَّجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
 وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝ مَا كَانَ
 لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ
 كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
 أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ۝ مَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ
 إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
 لِلَّهِ تَبَرَّأ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ۝ مَا كَانَ اللَّهُ
 لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا
 يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّنْ
 دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى
 النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي
 سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ
 مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

توبه ڪندڙ، عبادت ڪندڙ، ساراھ ڪندڙ، (خدا جي واٽ ۾) مسافري ڪندڙ، رڪوع ڪندڙ، سجدو ڪندڙ، چڱائيءَ جو حڪم ڪندڙ ۽ مدائي کان جهليندڙ ۽ الله جي حدن کي نگاه ۾ رکندڙ (انھن لاءِ بهشت جو انجام آھي) ۽ (اھڙن) مؤمنن کي خوشخبري ڏي (۱۱۲). پيغمبر ۽ مؤمنن کي مشرڪن لاءِ ڪين (ھن ڳالھ جي) پڌري ٿيڻ کان پوءِ تہ آھي دوزخي آھن بخشش گھرڻ نہ ڄڳائي توڻيڪ مائٽيءَ وارا ھجن (۱۱۳). ۽ ابراهيم جو، پنھنجي پيءُ لاءِ بخشش گھرڻ، انجام کان سواءِ نہ ھو جو ان ساڻس انجام ڪيو ھو، پوءِ جنھن دم کيس پڌرو ٿيو تہ اھو الله جو ويري آھي (تنھن دم) کانئس بيزار ٿيو۔ بيشڪ ابراهيم بلڪل ڪؤنريءَ دل وارو (۽) بردبار ھو (۱۱۴). ۽ الله جو ڪم نہ آھي جو ڪنھن قوم کي سڌي رستي ڏيکارڻ کان پوءِ ڪين گمراھ ڪري جيسين آھي (ڳالھيون) انھن لاءِ پڌريون (نہ) ڪري جن کان انھن کي بچڻ گھرجي۔ بيشڪ الله ھر شيءِ کي ڄاڻندڙ آھي (۱۱۵). بيشڪ آسمانن ۽ زمين جي بادشاھي الله جي ئي آھي۔ (اھو) جيارِي ٿو ۽ ماري ٿو۔ ۽ الله کان سواءِ اوهان جو نہ ڪو دوست ۽ نہ ڪو مدد ڏيندڙ آھي (۱۱۶). پيغمبر ۽ انھن مهاجرن ۽ انصارن تي بيشڪ الله ٻاجھ سان موٽيو جن سوڙھ جي وقت ۾ پيغمبر جي تابعداري ڪئي ان کان پوءِ جو، منجھانئن ھڪ ٽوليءَ جون دليون لڏي وڃڻ تي ويجهيون ھيون، وري (الله) مٿن ٻاجھ سان موٽيو۔ چو تہ اھو مٿن شفقت ڪندڙ مھربان آھي (۱۱۷).

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنَّهُ
لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ^(١١٨) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ^(١١٩) مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ
حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَ
لَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ
ظُلْمٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ
مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نَبِيلًا إِلَّا كُتِبَ
لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ^(١٢٠)
وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ^(١٢١) وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَكَوَّنَ فِرْقًا
مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةً لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ
لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ^(١٢٢)

۽ اُنهن ٽن تي (ب) جيڪي (جهاد کان) رهجي ويا هئا۔ تانجو جڏهن زمين ايتريءَ ويڪرائي هوندي به مٿن سوڙهي ٿي ويئي هئي ۽ سندن ساه مٿن مُنجهيا هئا ۽ ڀانيائون ٿي ته (هاڻي) الله (جي عذاب) کان بچڻ جي جاءِ سندس (بارگاه) کان سواءِ ڪونه آهي۔ وري مٿن هن لاءِ ٻاجھ سان موٽيو ته توبه ڪن۔ ڇو ته الله ئي توبه قبول ڪندڙ مهربان آهي (۱۱۸)۔

اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ سچن سان گڏ هجو (۱۱۹)۔ مديني وارن ۽ سندس آس پاس وارن بدوين کي نڪي الله جي پيغمبر کان (جهاد ۾) پوئتي رهڻ ۽ نڪي سندس وجود کان پاڻ کي پيارو رکڻ جڳائي۔ اهو هن ڪري جو کين نڪي اُج ۽ نڪي ڌڪ ۽ نڪي بڪ الله جي واٽ ۾ پهچندي آهي ۽ نڪي اهڙي هنڌ ويندا آهن جتي ڪافر ڪاوڙجن ۽ نڪي دشمن کان (ڪو) اهنج پهچندو اٿن پر اُنهن لاءِ (هر هڪ ڳالهه جي) بدلي چڱو عمل لکيو ويندو آهي۔ ڇو ته الله ڀلارن جو اجر نه وڃائيندو آهي (۱۲۰)۔ ۽ ڪوبه خرچ۔ ٿورو يا گهڻو۔ نه ڪندا آهن ۽ نڪي ڪا وادي ٽپندا آهن پر اُنهن لاءِ (چڱو عمل) هن لاءِ لکيو ويندو آهي ته جيڪو تمام چڱو ڪم ڪندا آهن تنهن جو کين الله بدلو ڏئي (۱۲۱)۔ ۽ مؤمنن کي نه نهندو آهي جو مڙهي (گڏ) نڪرن، پوءِ توليءَ مان ڪي جڻا منجهانئن هن لاءِ ڇو نه نڪرندا آهن ته دين ۾ عالم ٿين ۽ جڏهن پنهنجي قوم ڏانهن موٽي وڃن تڏهن اُن کي ڊيڄارين ته مان اُهي ڊڄن (۱۲۲)۔

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ
 الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ
 الْمُتَّقِينَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ
 أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيْمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 فزَادَتْهُمْ إِيْمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٤﴾ وَأَمَّا
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى
 رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾ أَوَلَا يَرَوْنَ
 أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا
 يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ
 نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ
 انْصَرَفُوا ۖ صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
 يَفْقَهُونَ ﴿١٧﴾ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ
 عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
 رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٩﴾

اي مؤمنو! كافرن مان جيڪي اوهان جي آس پاس آهن تن سان وڙهو ۽ پلي تہ (آهي) اوهان ۾ ڪا ڏاڍائي ڏسن۔ ۽ ڄاڻو تہ الله پرهيزگارن سان گڏ آهي (۱۲۳)۔ ۽ جڏهن ڪا بہ سورة لاهبي آهي تڏهن منجهانن ڪو اهڙو آهي جو چونڊو آهي تہ هن سورة اوهان مان ڪهڙي جو ايمان وڌايو آهي؟ پوءِ جن ايمان آندو آهي تن جي ايمان کي وڌايو اٿس ۽ آهي خوش ٿيندا آهن (۱۲۴)۔ ۽ جن جي دلين ۾ بيماري آهي تن کي پليتيءَ تي پليتي وڌائي اٿس ۽ آهي ڪافر ٿي مٽا (۱۲۵)۔ نہ ڏسندا آهن ڇا تہ هر سال هڪ ڀيرو يا بہ ڀيرا سزا ڏني ويندي اٿن؟ وري نڪي توبه ڪندا آهن ۽ نڪي آهي نصيحت وٺندا آهن (۱۲۶)۔ ۽ جڏهن ڪا سورة (انهن بابت) نازل ڪبي آهي (تڏهن) انهن مان هڪڙا ٻين ڏانهن (شرمندگيءَ کان) نهاري ٿا آهن۔ (۽ چوندا آهن تہ) ڪنهن اوهان کي ڏٺو آهي ڇا؟ وري (گهرن ڏانهن) موٽندا آهن۔ الله سندن دليون هن سببان ڦيرايون آهن جو اها بي سمجه قوم آهي (۱۲۷)۔ (اي انسانو!) بيشڪ اوهان جي جنس منجهان اوهان وٽ پيغمبر آيو آهي اوهان جو ڏک مٽس اولو آهي اوهان (جي هدايت) تي حريص آهي مسلمانن تي شفقت ڪندڙ مهربان آهي (۱۲۸)۔ پوءِ جيڪڏهن قرن تہ چؤ تہ مون کي الله ڪافي آهي اُن کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نہ آهي۔ مٿس ڀروسو ڪيم ۽ اهو وڏي عرش جو مالڪ آهي (۱۲۹)۔

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَتِ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝۱ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا
إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ
قَدْ مَصَدَّقَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ۝۲
إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأُمُورَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ
بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝۳ إِلَيْهِ
مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالنِّقِطَةِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝۴
هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ
لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ
يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝۵ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ۝۶

سورة يونس مكي آهي ۽ هيءَ هڪ سؤ
نو آيتون ۽ يارهن رڪوع آهي.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

آلر - هي آيتون حڪمت واري ڪتاب جون آهن (۱). ماڻهن کي (هيءَ ڳالهه) چيو عجب ۾ وجهندي آهي جو منجهانئن هڪ مڙس ڏانهن وڃي موڪليوسون ته ماڻهن کي ڏيچار ۽ جن ايمان آندو تن کي خوشخبري ڏي ته انهن لاءِ سندن پالڻهار وٽ وڏو مرتبو آهي. ڪافرن چيو ته هيءُ ڀڏرو جادوگر آهي (۲). بيشڪ اوهان جو پالڻهار اهو الله آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ بڻايو (۽) وري عرش ڏانهن توجهه ڪيائين، (اهو ئي) ڪمن کي رڻيندو آهي. ڪوئي سفارش ڪندڙ نه آهي پر سندس اجازت کان پوءِ. اهوئي اوهان جو پالڻهار الله آهي تنهن ڪري سندس عبادت ڪريو. پوءِ چو نه نصيحت وٺندا آهيو؟ (۳). اوهان مڙني جو ڏانهنس موٽڻ آهي. الله جو انجام سڄو آهي. اهوئي خلق کي پهريون (ب) بڻائيندو آهي وري (ب) کين هن لاءِ موتائي بڻائيندو ته جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي انصاف سان بدلڻ ڏئي. ۽ جن نه مڃيو تن لاءِ تهڪندڙ پاڻي ۽ ڏکونيندڙ عذاب انهي ڪري آهي جو ڪفر ڪيو هئائون (۴). اهو (الله) آهي جنهن سج کي چمڪندڙ ۽ چنڊ کي روشن ڪيو ۽ اُن (چنڊ) جون منزلون هن لاءِ مقرر ڪيون ته اوهين ورهن جو ڳاڻيئو ۽ حساب ڄاڻو. الله اهو سچ کان سواءِ نه بڻايو آهي، ڄاڻندڙ قوم لاءِ نشانيون کولي بيان ڪندو آهي (۵). بيشڪ رات ۽ ڏينهن جي ڦير گهير (۾) ۽ الله جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ بڻايو تنهن ۾ پرهيزگار قوم لاءِ ضرور نشانيون آهن (۶).

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَفْلُونَ ④ أُولَٰئِكَ
 مَا لَهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑤ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ يَهْدِيُهُمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ
 الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑥ دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَ
 تَحِيَّاتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ⑦ وَالْخُرُودُ عَنْهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ ⑧ وَلَوْ يَجْعَلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ
 لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجْلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي
 طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑨ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا
 لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ
 كَانُ لَمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ مَسَّهُ ⑩ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ
 مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑪ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ
 لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا
 لِيُؤْمِنُوا ⑫ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ⑬ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ
 خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ⑭

بیشڪ جيڪي اسان جي ملڻ جو آسرو نه ٿا رکن ۽ دنيا جي حياتيءَ ساڻ ريجهي ويا ۽ انهيءَ سان آرامي ٿي رهيا ۽ اهي جيڪي اسان جي آيتن کان بي خبر رهيا (۷). اهي جيڪي ڪمائيندا رهيا تنهن سببان انهن جو هنڌ باهه آهي (۸). (۹) جن مڇيو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي سندن پالڻهار سندن ايمان سببان (اهڙن بهشتن ڏانهن) سڌو رستو ڏيکاريندو، جن جي هيٺان نعمتن وارن باغن ۾ نهرون وهنديون آهن (۹). منجهن سندن دعا (هيءَ) آهي ته اي الله! توکي پاڪائي جڳائي ۽ منجهن سندن آجيان سلام آهي، ۽ سندن دعا جي پڄاڻي هيءَ آهي ته سڀ ساراه جهانن جي پالڻهار الله کي جڳائي (۱۰). ۽ جيڪڏهن الله ماڻهن لاءِ مدائي جلد موڪلي ها جهڙو هي پنهنجي چڱائي جلد گهرندا آهن ته سندن (مقرر ٿيل) مدت انهن لاءِ پوري ڪئي وڃي ها. پوءِ جيڪي اسان جي ملڻ جي اميد نه رکندا آهن تن کي سندن گمراهيءَ ۾ حيران ڇڏيندا آهيون (۱۱). ۽ جنهن مهل ماڻهو کي ڪو ڏک پهچندو آهي (تنهن مهل) پنهنجي پاسي ڀري يا ويٺي يا بيٺي اسان کي سڏيندو آهي پوءِ جنهن مهل کانئس سندس ڏک لاهيندا آهيون (تنهن مهل اهڙي ويساري ۾ پئجي) هليو ويندو آهي (جو) چٽڪ ڪيس جا اوڪائي پهتي هئي تنهن (جي لاهڻ) لاءِ اسان کي سڏيو ئي نه هئائين. اهڙيءَ طرح حد کان لنگهندڙ جيڪي ڪندا آهن سو انهن لاءِ سينگارو ويو آهي (۱۲). ۽ بيشڪ اوهان کان اڳ (گهڻين) قومن جڏهن ظلم ڪيو تڏهن (کين) هلاڪ ڪيو اٿئون ۽ وٽن سندن پيغمبر چئن معجزن سان آيا ۽ اهڙا نه هئا جو ايمان آڻين. اهڙيءَ طرح ڏوهارڻ قوم کي سزا ڏيندا آهيون (۱۳). وري کانئن پوءِ ملڪ ۾ اوهان کي سندن جاڳهن تي وهاريوسون ته ڏسون ته اوهين ڪهڙي طرح ڪم ڪريو ٿا (۱۴).

وَإِذَا تَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
 لِقَاءَنَا أَنْتَ بَشَرٌ مِثْلُ آبَائِنَا وَإِنْ غَيْرَ هَذَا أَوْ بَدَّلَ لَهُ قُلٌ مَا يَكُونُ لِي
 أَنْ أُبَدِّلَ لَهُ مَنْ تَلْقَائِي نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَىٰ
 إِيَّيَّ أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑮ قُلْ
 لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِكُم بِهِ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ
 فِيكُمْ عُمُرًا مِّنْ قَبْلِهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑯ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
 افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
 الْمُجْرِمُونَ ⑰ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ
 وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ
 أَتُنذِرُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ
 سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑱ وَمَا كَانَ النَّاسُ
 إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۖ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن
 رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑲ وَيَقُولُونَ
 لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا
 الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا ۖ إِيَّايَ مَعَكُمْ مِّنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۚ ⑳

۽ جڏهن اسان جون چڻيون آيتون کين پڙهي ٻڌائبيون آهن (تڏهن) جيڪي اسان جي ملڻ جي اميد نه رکندا آهن سي چوندا آهن ته هن کان سواءِ ڪو ٻيو قرآن اٿ يا کيس مٽاءِ۔ چؤ ته پنهنجي طرفان ان جي مٽائڻ جو مون کي اختيار ڪونهي، جيڪي مون کي وحي ڪيو ويندو آهي تنهن کان سواءِ (ٻئي ڪنهن جي) تابعداري نه ڪندو آهيان، بيشڪ آءٌ جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار جي نافرماني ڪريان ته وڏي ڏينهن جي عذاب کان ڊڄان ٿو (۱۵)۔

چؤ ته جيڪڏهن الله گهري ها ته آءٌ ان (قرآن کي اوهان تي) نه پڙهان ها ۽ نڪي (الله) ان سان اوهان کي ڄاڻائي ها! بيشڪ آءٌ اوهان ۾ هن کان اڳ (سڄي) ڄمار رهيس (تڏهن نه پڙهيم)۔ پوءِ ڇو نه ٿا سمجهو؟ (۱۶)۔

پوءِ ان کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي جو الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهي يا سندس آيتن کي ڪوڙ ڄاڻي۔ سچ آهي ته ڏوهاري نه ڇٽندا (۱۷)۔ ۽ الله کان سواءِ جن کي پوڄيندا آهن سي نڪي کين ڏک پهچائيندا آهن ۽ نڪي کين سک پهچائيندا آهن ۽ چوندا آهن ته هي الله وٽ اسان جا شفاعت ڪندڙ آهن۔ چؤ ته اوهين الله کي اهڙيءَ شيءِ بابت چٽائيندا آهيو ڇا جيڪا شيءِ (هو) نڪي آسمانن ۾ ۽ نڪي زمين ۾ ڄاڻندو آهي؟ اهو پاڪ آهي ۽ جنهن شيءِ کي ساڻس شريڪ ڪندا آهيو تنهن کان اهو مٿاهون آهي (۱۸)۔ ۽ (اصل) ماڻهو هڪ ٽوليءَ کان سواءِ نه هئا پوءِ اختلاف ڪيائون۔ ۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار جو حڪم اڳ ٿيل نه هجي ها ته جنهن (ڳالهه) بابت اختلاف ڪن ٿا تنهن جو سندن وچ ۾ فيصلو پورو ڪيو وڃي ها (۱۹)۔ ۽ چوندا آهن ته سندس پالڻهار کان مٿس ڪو معجزو ڇو نه لائو ويو آهي؟ چؤ ته ڳجهه (جي خبر) الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي نه آهي پوءِ انتظار ڪريو آءٌ به اوهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان (۲۰)۔

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَّسَتْهُمْ إِذَا أُلْهُمُ نَكْرًا
 فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ نَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا تَكْفُرُونَ ﴿٢١﴾
 هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِّ وَ
 جَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رُمُوحٌ عَاصِفٌ
 وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُم أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا
 اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ هَٰ لَيْنَ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذَا لَنَكُونَنَّ
 مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذْ هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
 الْحَقِّ يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنِّمَّا بَغْيَكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَّاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 ثُمَّ أَلَيْنَا مَرْجِعَكُمْ فَذُنِّبَكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾ إِنَّمَا مِثْلُ
 الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
 الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ
 زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا
 أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ
 بِالْأَمْسِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاللَّهُ
 يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

۽ جڏهن ماڻهن کي تڪليف پهچڻ کان پوءِ (پنهنجي) باجه (سان سڪ جو مزو) چڪائيندا آهيون (تڏهن) اتي جو اتي انهن کي اسان جي آيتن ۾ بدگمانيون (ٿينديون) آهن۔ چؤ ته الله رڻ رڻ ۾ ڏاڍو تڪڙو آهي۔ بيشڪ جيڪي اوهين پيڙيون رڻون ڪندا آهيو سي اسان جا ملائڪ لڪندا آهن (۲۱)۔ اهو (الله) آهي جيڪو اوهان کي بر ۽ دريائن ۾ گهمائيندو آهي تان جو جڏهن پيڙين ۾ هوندا آهيو، ۽ (اهي) پاڻيڻ سميت سڻائڻ وائڻ سان هلنديون آهن ۽ انهن سان سرها ٿيندا آهن ته اوچتو کين آڻائو واءِ پهچندو آهي ۽ کين چوڌاري لهر ايندي آهي ۽ ڀانئيندا آهن ته بيشڪ (اها) کين ويڙهي ويئي (تڏهن) الله جي عبادت ۾ سچائيءَ وارا ٿي کيس سڏيندا آهن، (۽ چوندا آهن) ته جيڪڏهن هن (مصيبت) کان اسان کي بچائين ته ضرور شڪراني ڪندڙن مان ٿينداسون (۲۲)۔ پوءِ جنهن مهل کين بچايائين (تنهن مهل) اُتي جو اُتي ملڪ ۾ ناحق شرارت ڪندا آهن۔ اي انسانو! اوهان جون شرارتون اوهان تي ئي آهن (هيءُ) دنيا جي حياتي جو فائدو (لدو) وري اوهان جو موٽڻ اسان ڏانهن آهي پوءِ جيڪي ڪندا آهيو تنهن جي اوهان کي سڏ ڏينداسون (۲۳)۔ دنيا جي حياتيءَ جو مثال رڳو انهيءَ پاڻيءَ وانگر آهي جنهن کي آسمان کان وسايوسون پوءِ ساڻس زمين جا (اهي) سلا رليا مليا جن مان ماڻهو ۽ دور کائيندا آهن۔ تانجو جنهن مهل زمين پنهنجي ساوڪ ورتي ۽ سينگاري ۽ سندس رهڻ وارن ڀانيو ته پاڻ مٿس وس وارا آهن (تنهن مهل) اوچتو اُن کي رات جو يا ڏينهن جو اسان جو حڪم پهتو پوءِ اُن کي لٿيل (ناس) ڪري ڇڏيوسون ڇڻڪ ڪالهه ئي نه هئي۔ اهڙي طرح سمجهندڙ قوم لاءِ نشانين کولي بيان ڪندا آهيون (۲۴)۔ ۽ الله سلامتيءَ جي گهر ڏانهن سڏيندو آهي۔ ۽ جنهن کي وڻيس تنهن کي سڌيءَ واٽ ڏانهن هدايت ڪندو آهي (۲۵)۔

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا
ذَلَّةٌ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٨﴾ وَالَّذِينَ كَسَبُوا
السَّيِّئَاتِ ۖ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ يَسْبُلُهَا ۖ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
مِنْ عَاصِمٍ ۖ كَانَتْهَا غُشْيَتٌ ۖ وَجُوهُهُمْ قُطَعًا مِّنَ الْإِيلِ ۖ مُطْمَٔٔ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٩﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ
جَبِعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ۖ
فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾
فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۖ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ
لَغَافِلِينَ ﴿٧١﴾ هُنَالِكَ تَبْلُو أَمْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْأَلَتْ ۖ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ ۖ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٢﴾ قُلْ مَنْ
يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَبْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ ۖ
مَنْ يَخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيَخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ۖ وَمَنْ يُدَبِّرُ
الْأَمْرَ ۖ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٧٣﴾ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ
فَمَا ذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۖ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٧٤﴾ كَذَلِكَ
حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

جن چڱائي ڪئي تن لاءِ (اهڙي) چڱائي بلڪ وڌيڪ آهي. ۽ سندن منهن کي نڪي ڪارنهن ۽ نڪي خواري ويڙهيندي. اهي بهشتي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۲۶). ۽ جن بچڙائي ڪمائي تن لاءِ اُن جهڙي بچڙي سزا آهي ۽ کين خواري ڏيڪيندي. انهن کي الله (جي عذاب) کان ڪو بچائيندڙ نه آهي، جڏهن سندن منهن کي اونڌاهيءَ رات مان ٽڪرا ڏيکايا ويا آهن. اهي دوزخي آهن، منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۲۷). ۽ جنهن ڏينهن انهن مڙني کي گڏ ڪنداسون وري مشرڪن کي چوندا سون ته اوهين ۽ اوهان جا (الله سان ٺهرايل) شريڪ پنهنجي هنڌ بيهو، پوءِ سندن وچ ۾ جدائي وجهنداسون ۽ سندن شريڪ چوندا ته (اوهين) اسان کي پوڄيندڙ نه هيو (۲۸). پوءِ اسان جي ۽ اوهان جي وچ ۾ الله شاهد ڪافي آهي ته اسين اوهان جي پوڄا کان ضرور بيخبر هئاسون (۲۹). اُن هنڌ سڀ ڪنهن ماڻهوءَ جيڪي اڳي موڪليو هوندو سو (اهو) لهندو ۽ پنهنجي سڄي ڌڻيءَ الله ڏانهن موٽايا ويندا ۽ جيڪو ناه ناهيائون ٿي سو کائڻ پلجي ويندو (۳۰). ڇو ته اوهان کي آسمان ۽ زمين مان ڪير روزي ڏيندو آهي؟ ڪن ۽ اکين جو ٻيو ڪير مالڪ آهي ڇا؟ ۽ ڪير جيئري کي مئي مان ڪيندو آهي؟ ۽ ڪير ڪمن کي رٿيندو آهي؟ پوءِ ستت ئي چوندا ته الله! پوءِ ڇو ته ڇو نه ڊڄندا آهيو؟ (۳۱). پوءِ اهوئي اوهان جو سڄو پالڻهار الله آهي، پوءِ سڄ کان پوءِ گمراهيءَ کان سواءِ (ٻيو) ڇا آهي؟ پوءِ ڪيڏي جو ڪيڏي ڦيرايا وڃو ٿا؟ (۳۲). اهڙيءَ طرح تنهنجي پالڻهار جو حڪم انهن بدڪارن تي لازم ٿيو آهي جو اهي ايمان نه آڻيندا (۳۳).

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ
 يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنْتُمْ تَوَفُّوْنَ ﴿٣١﴾ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ
 مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي
 إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ
 كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ الظَّنَّ لَا يَغْنَىٰ
 مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا كَانَ هَذَا
 الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي
 بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾
 أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ
 اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٥﴾ بَلْ كَذَّبُوا
 بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا يَا تَهُم تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَ
 مِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ
 بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾ وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ إِنِّي عَمِلُ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ
 أَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾

چؤ ته اوهان جي معبودن مان ڪو آهي ڇا جيڪو خلق کي نئين سر بڻائي وري کين (ماري) موتائي جباري چؤ ته الله نئين سر خلق کي بڻائي ٿو وري کيس موتائي جباريندو، پوءِ اوهين ڪيڏي جو ڪيڏي ڦيرايا ويندا آهيو؟ (۳۴). چؤ ته اوهان جي معبودن مان ڪو آهي جو حق ڏانهن ڪنهن کي هدايت ڪري؟ چؤ ته الله حق ڏانهن سڌو رستو ڏيکاريندو آهي. پوءِ جيڪو حق ڏانهن سڌو رستو ڏيکاري سو تابعداري ڪرڻ جو وڌيڪ حقدار آهي يا اهو جيڪو (پاڻ) رستي ڏيکارڻ کان سواءِ رستو نه لهندو هجي؟ پوءِ اوهان کي ڇا ٿيو؟ ڪيئن فيصلو ڪريو ٿا! (۳۵). ۽ انهن مان گهڻا رڳو گمان تي هلندا آهن. بيشڪ گمان سچ جي پورائي ڪجهه به نه ڪندو آهي. بيشڪ جيڪي ڪندا آهن سو الله ڄاڻندڙ آهي (۳۶). ۽ هيءُ قرآن الله کان سواءِ ڪنهن جو بڻايل نه آهي پر ڪائنس اڳ جيڪي ڪتاب آهن تن جي تصديق ڪندڙ آهي ۽ حڪمن کي کولي بيان ڪندڙ آهي منجهس ڪو شڪ نه آهي (ته) جهانن جي پالڻهار کان آهي (۳۷). يا چوندا آهن ته (محمد ﷺ) اهو پاڻئون ناهيو آهي. چؤ ته جيڪڏهن سچا آهيو ته ان جهڙي ڪا سورت آيو ۽ الله کان سواءِ جنهن کي (سڏي) سگهو تنهن کي سڏيو (۳۸). بلڪ جنهن علم کي پهچي نه سگهيا تنهن کي ڪوڙ ڀانيائون ۽ اڃا وٽن سندس وعدن جي سچائي نه آئي آهي. جيڪي ڪائنس اڳ هئا تن به اهڙيءَ طرح ڪوڙ ڀانيو هو پوءِ ڏس ته ظالمن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي! (۳۹). ۽ منجهانئن ڪو اُن (قرآن) تي ايمان آڻيندو آهي ۽ منجهانئن ڪو اُن تي ايمان نه آڻيندو آهي. ۽ تنهنجو پالڻهار فساد ڪندڙن کي وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي (۴۰). ۽ جيڪڏهن توکي ڪوڙو ڀانئين ته چؤ مون لاءِ منهنجو عمل ۽ اوهان لاءِ اوهانجو عمل آهي. جيڪي (آءٌ) ڪريان ٿو تنهن کان اوهين ڇٽل آهيو ۽ جيڪي (اوهين) ڪريو ٿا تنهن کان آءٌ بيزار آهيان (۴۱).

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا
لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْىَ وَ
لَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ﴿٢٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يُظِلُّ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ
النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يُظِلُّونَ ﴿٢٤﴾ وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ كَانُوا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا
سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٢٥﴾ وَمَا نُرِيكَ بَعْضَ الَّذِي
نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفِّيكَ فَاَلَيْسَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا
يَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قَضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي خَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ
اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَآتًا أَوْ نَهَارًا
مَاذَا اسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٣٠﴾ أَتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ امْنْتُمْ بِهِ
الْحَنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٣١﴾ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٢﴾

۽ منجهائن ڪي تو ڏانهن (ڪن ڏيئي قرآن ڪي) ٻڌندا آهن پوءِ تون ٻوڙن ڪي ٻڌائيندين ڇا جيتوڻيڪ نه سمجهندا هجن؟ (۴۲). ۽ منجهائن ڪوئي توڏانهن نهاريندو آهي پوءِ انڌن ڪي سڌو رستو ڏيکاريندين ڇا؟ جيتوڻيڪ ڏسندائي نه هجن (۴۳). الله ماڻهن تي ڪجهه ئي ظلم نه ڪندو آهي پر ماڻهو پاڻ تي پاڻ ظلم ڪندا آهن (۴۴). ۽ جنهن ڏينهن (الله) کين گڏ ڪندو تنهن ڏينهن جڻڪ (دنيا ۾) ڏينهن جي هڪ گهڙيءَ کان سواءِ (وڌيڪ) ترسيائي نه هئا پاڻ ۾ هڪ ٻئي کي سڃاڻندا. بيشڪ جن الله جي ديدار کي ڪوڙ ڀانيو تن نقصان پاتو ۽ هدايت وارا نه هئا (۴۵). ۽ جيڪو انجام ساڻن ڪريون ٿا تنهن منجهان ڪجهه جيڪڏهن توکي ڏيکاريون يا توکي فوت ڪريون ته (هر حال ۾) سندن موٽڻ اسان ڏانهن آهي وري جيڪي ڪندا آهن تنهن تي الله شاهد آهي (۴۶). ۽ سڀ ڪنهن اُمت لاءِ هڪ پيغمبر آهي، پوءِ جڏهن سندن پيغمبر آيو (تڏهن) سندن وچ ۾ انصاف سان نيروڪيو ويو ۽ انهن تي ظلم نه ڪيو ويو (۴۷). ۽ چوندا آهن ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اهو انجام ڪڏهن ٿيندو؟ (۴۸). چؤ ته (آءُ) الله جي مرضيءَ کان سواءِ پاڻ کي نه ڪي ڏک ۽ نه ڪي سک پهچائي سگهان ٿو سڀ ڪنهن اُمت لاءِ هڪ مدت آهي. جڏهن سندن (نهرائيل) مدت پهچي ٿي تڏهن هڪ گهڙي نڪي دير ڪندا ۽ نڪي اڳيرو ويندا (۴۹). چؤ ته مون کي خبر ڏيو ته جيڪڏهن سندس عذاب رات جو يا ڏينهن جو اوهان تي اچي (ته ڇا ڪري سگهندو؟) ڏوهاري اُن مان ڇاجي تڪڙ گهرندا آهن؟ (۵۰). وري جنهن مهل (اهو) پهچندو (تنهن مهل) اُن تي ايمان آڻيندو ڇا؟ (چيو ويندو ته) هاڻي (مجيو؟) ۽ بيشڪ (اڳي) اُن کي تڪڙو گهرندا هيئو (۵۱). وري ظالمن کي چيو ويندو ته هميشگيءَ وارو عذاب چڪو، جيڪي اوهين ڪمائيندا هيئو تنهن کان سواءِ ٻيو ڪو بدلو اوهان کي نه ڏبو (۵۲).

وَيَسْتَدِينُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قَوْلُ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝
وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ
لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝
إِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْإِلَهَ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ
وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ
فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ۝ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ
اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أَذِنَ
لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ۝ وَمَا ظُنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكُذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝ وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ
قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ
فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا
فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

۽ توکان خبر پڇندا آهن ته اهو (وعدو) سچ آهي؟ ڇو ته هائو! مون کي پنهنجي پالڻهار جو قسم آهي ته ضرور سچ آهي، ۽ اوهين ٽڪائڻ وارا نه آهيو (۵۳). ۽ جيڪڏهن سڀ ڪنهن ظلم ڪندڙ شخص کي جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) هجي ها ته ضرور پنهنجي عوض ڏئي ها! ۽ جڏهن عذاب ڏسندا تڏهن اندر (ئي اندر) ۾ لڄي ٿيندا، ۽ سندن وچ ۾ انصاف سان نبيرو ڪيو ويندو ۽ انهن تي ظلم نه ڪبو (۵۴). خبردار! جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله جو آهي. (پنهنجي عوض ڏيئي نه سگهندو) خبردار الله جو انجام سڄو آهي پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۵۵). اهو جياريندو آهي ۽ ماريڻدو آهي ۽ اوهين ڏانهس موتايا ويندو (۵۶). اي انسانو! اوهان جي پالڻهار کان اوهان وٽ نصيحت ۽ جيڪا (بيماري) سينن ۾ آهي تنهن لاءِ شفا ۽ مؤمن لاءِ هدايت ۽ رحمت آئي آهي (۵۷). ڇو ته الله جي فضل سان ۽ سندس باجه سان (قرآن نازل ٿيو آهي) پوءِ اُن سان خوش ٿيڻ گهرجن. جيڪي گڏ ڪندا آهن تنهن کان اهو ڀلو آهي (۵۸). ڇو ته ڪجهه ڏسو ٿا؟ ته الله روزيءَ مان جيڪي اوهان لاءِ لاٿو آهي پوءِ منجهانئس اوهان (پاڻ) ڪجهه حرام ۽ ڪجهه حلال ڪيو آهي. ڇو ته الله اوهان کي موڪل ڏني آهي ڇا يا الله تي ناهه ناهيندا آهيو؟ (۵۹). ۽ جيڪي الله تي ڪوڙ ناهيندا آهن تن کي قيامت جي ڏينهن ڪهڙو گمان آهي (ته کين عذاب نه ڪندو ڇا)؟ بيشڪ الله ماڻهن تي ضرور وڏي فضل ڪرڻ وارو آهي پر انهن مان گهڻا شڪرانو نه ڪندا آهن (۶۰). ۽ ڪنهن به حال ۾ نه هوندو آهين ۽ الله جي طرف کان آيل قرآن مان جيڪي ڪجهه پڙهندو آهين ۽ ڪوبه ڪم اوهين نه ڪندا آهيو جڏهن منجهس لڳا رهندا آهيو مگر اسين (هر حال ۾) اوهان وٽ حاضر هوندا آهيون. ۽ تنهنجي پالڻهار کان ذري جيترو به نه ڪي زمين ۾ نه ڪي آسمان ۾ (ڪجهه) ڳجهو رهندو آهي ۽ نه ڪي اُن کان ٿورو ۽ نه ڪي گهڻو، پر (سڀ) پڌري ڪتاب ۾ (الڪيل) آهي (۶۱).

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٩١﴾
 الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٩٢﴾ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩٣﴾ وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ
 جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٩٤﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
 وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
 يَخْرُصُونَ ﴿٩٥﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
 فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
 يَسْمَعُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ
 لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُم مِّنْ
 سُلْطٰنٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾
 قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا
 يُفْلِحُونَ ﴿٩٨﴾ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ
 نُنْزِلُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٩٩﴾

خبردار! الله جي پيارن کي نڪي پڻ آهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا (۶۲). جن ايمان آندو ۽ پرهيزگاري ڪئي اٿن (۶۳). تن لاءِ دنيا جي حياتيءَ ۽ آخرت ۾ خوشخبري آهي. الله جي حڪمن کي ڪا ڦير گهير ڪانهي. اها ئي وڏي مراد ماڻڻ آهي (۶۴). ۽ سندن ڪا به ڳالهه توکي نه ڏکڻي. بيشڪ سمورو غلبو الله جو ئي آهي. اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۶۵). خبردار! جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو يقيناً الله جو آهي. ۽ جيڪي الله کان سواءِ ٻين شريڪن جي عبادت ڪندا آهن سي (حقيقت ۾) گمان کان سواءِ ٻئي جي تابعداري نه ڪندا آهن ۽ اُهي رڳو اٽڪلبازي هلندا آهن (۶۶). اهو (الله) آهي جنهن اوهان لاءِ رات کي هن ڪري بڻايو ته منجهس آرام ڪريو ۽ ڏينهن کي روشن بڻايائين بيشڪ ان ۾ ٻڌندڙ قوم لاءِ نشانيون آهن (۶۷). ڪافر چون ٿا ته الله (پنهنجي لاءِ) اولاد ورتو آهي، اهو پاڪ آهي. اهو بي پرواه آهي. جيڪي آسمانن ۾ آهي، ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو ان جو آهي. هن (پٽ جي چوڻ) بابت اوهان وٽ ڪا سند نه آهي. جيڪي نه ڄاڻندا آهيو سو چو الله تي چوندا آهيو؟ (۶۸). چؤ ته جيڪي الله تي ڪوڙو ناهن ٺاهيندا آهن سي يقيناً نه ڇڻندا (۶۹). دنيا ۾ ڪجهه آسودو گذران هوندن وري اسان وٽ سندن موٽڻ آهي وري کين انهيءَ سببان سخت عذاب چڪائيندا سون جو ڪفر ڪندا آهن (۷۰).

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَتُومِرَانِ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ
مَقَامِي وَتَذَكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلِيَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا
أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَ
لَا تُنْظِرُونِ ٤١ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٤٢ فَكَذَّبُوهُ
فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلِيفَةً وَأَعْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ٤٣
ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَمَا كَانُوا إِلَّا يَوْمِيئًا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَى
قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ٤٤ ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ٤٥
فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا السِّحْرُ مُبِينٌ ٤٦
قَالَ مُوسَى اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَخَافُونَ وَاذْكُرْ آلِهَتَكُمْ وَلَا يُفْلِحُ
السَّحَرُونَ ٤٧ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِتَنَّاكُمْ وَجَدْنَا عَلَيْهَ آبَاءَنَا
وَتَكُونُ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمُ بِمُؤْمِنِينَ ٤٨

۽ نوح جو قصو کين پڙهي ٻڌاءِ۔ جڏهن پنهنجي قوم کي چيائين ته اي منهنجي قوم! جيڪڏهن منهنجو رهڻ ۽ الله جي آيتن سان منهنجي نصيحت ڏيڻ اوهان تي ڳري ٿي آهي ته الله تي ڀروسو ڪيم پوءِ پنهنجي رٿا ۽ پنهنجن شريڪن جي مدد سان گڏجي صلاح ڪريو پوءِ اوهانجي رٿا اوهان کان گجهي نه رهي ته پوءِ مون سان (جو وٺيو سو) ڪري گذرو ۽ مون کي ڀر نه ڏيو (۷۱). پوءِ جيڪڏهن (منهنجي چوڻ کان) ڦريو (ته ڇا ٿيو؟) مون اوهان کان ڪو اُجورو نه گهريو هو، منهنجو اُجورو الله کان سواءِ ٻئي تي نه آهي ۽ مون کي حڪم ڪيو ويو آهي ته مسلمانن مان هجان (۷۲). پوءِ کيس ڪوڙو ڀانيئون پوءِ کيس ۽ جيڪي ٻيڙيءَ ۾ ساڻس هئا تن کي ٻچايوسون ۽ کين انهن (ڪافرن) جو جانشين ڪيوسون، ۽ جن اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو تن کي ٻوڙيوسون، پوءِ ڏس ته جن کي ڊيڄاريو ويو هو تن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي! (۷۳).

وري ان (نوح) کان پوءِ (گهڻا) پيغمبر سندن قوم ڏانهن موڪليا سون پوءِ وٽن پٿرن معجزن سان آيا پوءِ اهڙا نه هئا جو جنهن شيءِ کي پهريائين ڪوڙ ڀانيو هئائون تنهن تي ايمان آڻين۔ اهڙيءَ طرح حد کان لنگهندڙن جي دلين تي مهر هڻندا آهيون (۷۴). وري کائن پوءِ موسيٰ ۽ هارون کي فرعون ۽ سندس سردارن ڏانهن پنهنجن معجزن سميت موڪليوسون پوءِ وڏائي ڪيائون ۽ ڏوهارڻ قوم هئي (۷۵). پوءِ جنهن مهل وٽن اسان وٽان سڄي ڳالهه آئي (تڏهن) چيائون ته بيشڪ هيءَ پٿرو جادو آهي (۷۶). موسيٰ چيو ته جڏهن اوهان وٽ حق آيو (تڏهن) اُن لاءِ ڇو چوندا آهيو (ته جادو آهي)؟ هيءُ جادو آهي ڇا؟ حالانڪه جادوگر ڪامياب نه ٿيندا آهن (۷۷).

چيائون ته اسان وٽ هن لاءِ آيو آهين ڇا ته جنهن (ريت) تي اسان پنهنجا ٻيءُ ڏاڏا ڏنا تنهن کان اسان کي ڦيرائين ۽ ملڪ ۾ اوهان (ٻنهي) لاءِ وڌپ هجي؟ ۽ اسين اوهان ٻنهي کي مڃڻ وارا نه آهيون (۷۸).

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِجُلِّ سِحْرِ عَلِيمٍ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ
 قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوَامَا أَنْتُمْ مُتْلَقُونَ ﴿٥٠﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى
 مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرُ إِنَّ اللَّهَ سَيَبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ
 الْمُفْسِدِينَ ﴿٥١﴾ وَيُحَقِّقُ اللَّهُ الْحَقَّ يَكْلِمُنَّهُ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٢﴾
 فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّنْ فِرْعَوْنَ
 وَمَلَائِهِمْ أَن يَقْتُلَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ
 لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ
 فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾ فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا
 رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥٥﴾ وَنَحْنُ بِرَحْمَتِكَ مِنَ
 الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى وَأَخِيهِ أَن تَبَوَّآ
 لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا
 الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ
 آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 رَبَّنَا لِيُضِلُّوْا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
 عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٥٨﴾

۽ فرعون چيو ته سڀئي هوشيار جادوگر مون وٽ آڻيو (۷۹). پوءِ جنهن مهل جادوگر آيا (تنهن مهل) موسيٰ انهن کي چيو ته جيڪي اڇلائڻو آڻو سو اوهين اڇليو (۸۰). پوءِ جنهن مهل اڇليائون (تنهن مهل) موسيٰ چيو ته جيڪي آندو آڻو سو جادو آهي. الله ان کي سگهوئي باطل ڪندو. چو ته الله فسادين جو ڪم نه ٺاهيندو آهي (۸۱). ۽ الله حق کي پنهنجي حڪم سان ثابت ڪندو آهي جيتوڻيڪ ڏوهاري بچان پائين (۸۲). پوءِ موسيٰ تي سندس قوم مان هڪ ٽوليءَ کان سواءِ فرعون ۽ سندس سردارن کان ڊڄڻ جي ڪري ته، متان کين ايڏائين (ڪنهن) ايمان نه آندو. ۽ بيشڪ فرعون (ان) ملڪ ۾ هٽيلو هو، ۽ اهو ضرور حد کان لنگهندڙن مان هو (۸۳). ۽ موسيٰ چيو ته اي منهنجي قوم! جيڪڏهن اوهان الله تي ايمان آندو آهي ته جي مسلمان آهيو ته مٿس ڀروسو ڪريو (۸۴). پوءِ چيائون ته الله تي ڀروسو ڪيوسون، اي اسان جا پالڻهار! اسان کي ظالمن جي قوم جي پرڪ نه ڪر (۸۵). ۽ ڪافرن جي قوم کان پنهنجي باجه سان اسان کي بچاءِ! (۸۶). ۽ موسيٰ ۽ سندس ڀاءُ ڏانهن وحي ڪيوسون ته اوهين پنهنجي قوم لاءِ مصر ۾ گهر بڻايو ۽ (انهن) پنهنجن گهرن کي قبلي جي سامهون ڪريو ۽ نماز پڙهو. ۽ مؤمنن کي خوشخبري ڏي (۸۷). ۽ موسيٰ چيو ته اي اسان جا پالڻهار! تو فرعون ۽ سندس سردارن کي سينگار ۽ (گهڻو) مال دنيا جي حياتيءَ ۾ (هن لاءِ) ڏنو آهي ته اي اسان جا پالڻهار! تنهنجي وات کان ماڻهن کي ڀلائين! اي اسان جا پالڻهار! سندن مال کي ناس ڪر ۽ سندن دٻين تي مهر هڻ جو جيستائين ڏکوئيندڙ عذاب (نه) ڏسن تيستائين ايمان نه آئين (۸۸).

قَالَ قَدْ أُجِيبْتُ دَعْوَتُكُمْ فَاسْتَقِيمُوا وَلَا تَتَّبِعِينَ سَبِيلَ
 الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٩﴾ وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ
 فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ
 امْنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَ
 أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٠﴾ أَلَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ
 الْمُفْسِدِينَ ﴿٩٩﴾ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ
 آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ﴿٩٧﴾ وَلَقَدْ
 بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدَ وَرَزَقْنَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
 فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ
 مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ
 قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾
 وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَنَّ مِنَ
 الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا
 يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

الله چيو ته بيشڪ اوهان (بني اسرائيل) جي دعا قبول ڪئي ويئي پوءِ ٻئي مضبوط ٿي بيهو ۽ جيڪي نه ڄاڻندا آهن تن جي طريقي جي تابعداري نه ڪريو (۸۹). ۽ بني اسرائيلن کي سمنڊ کان پار ڪيوسون پوءِ فرعون ۽ سندس لشڪر ظلم ۽ سرڪشي ڪرڻ لاءِ سندن پٺيان پيا، حتاڪ (فرعون لشڪر سوڌو) ٻڌڻ لڳو (تڏهن فرعون) چيو ته ايمان انڊم، (سچ آهي) ته جنهن تي بني اسرائيلن ايمان آندو آهي تنهن کان سواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نه آهي ۽ اءُ مسلمانن منجهان آهيان (۹۰). (چيو ويس ته) هاڻي (تو ايمان آئين)؟ ۽ بيشڪ اڳ تو نافرمانِي ڪئي ۽ فسادين مان هئين (۹۱). پوءِ اڄ توکي تنهنجي لاشي سوڌو هن لاءِ بچائينداسون (۽ پيٽار تي اڇلينداسون) ته جيڪي توکان پوءِ اچن تن لاءِ نشاني هجين. ۽ ماڻهن مان گهڻا اسان جي نشانين کان ضرور بيخبر آهن (۹۲). ۽ بيشڪ بني اسرائيلن کي چڱي هنڌ رهڻ جي جاءِ ڏني سون ۽ کين سٺين شين مان روزي ڏني سون، پوءِ (ايسٽائين) اختلاف نه ڪيائون جيستائين وٽن علم (يعني قرآن نه) آيو. بيشڪ تنهنجو پالڻهار جنهن ڳالهه بابت جهڳڙو ڪندا آهن تنهن جو قيامت ڏينهن سندن وچ ۾ فيصلو ڪندو (۹۳). پوءِ جيڪي توڏانهن نازل ڪيوسون تنهن کان جيڪڏهن شڪ ۾ آهن ته جيڪي توکان اڳ ڪتاب پڙهندا آهن تن کان پڇ، بيشڪ تنهنجي پالڻهار کان توڏانهن حق آيو آهي پوءِ تون شڪ ڪندڙن مان نه هج (۹۴). ۽ نڪي تون انهن مان هج جن الله جي آيتن کي ڪوڙ ڄاتو نه ته تون خساري وارن مان ٿيندين (۹۵). بيشڪ جن تي پنهنجي پالڻهار (جي عذاب) جو حڪم لازم ٿي چڪو آهي سي ايمان نه آڻيندا (۹۶). جيتوڻيڪ وٽن سڀ دليل اچن. جيستائين ڪو ڏکوئيندڙ عذاب ڏسن (۹۷).

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ أَمَنَتْ فَنَفَعَهَا آيَاتُنَا أَلَّا قَوْمٌ يُوَسُّوْنَ لَهَا
أَمْنًا وَكَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ
إِلَىٰ حِينٍ ۝٩٨ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا
أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۝٩٩ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ
أَنْ تُوْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا
يَعْقِلُونَ ۝١٠٠ قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَمَا تُغْنِي
الْأَيُّ وَالنُّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ۝١٠١ فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا
مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ
مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ۝١٠٢ ثُمَّ نَبِّئْ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ ۚ
حَقَّ عَلَيْنَا نَجْمُ الْمُؤْمِنِينَ ۝١٠٣ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي
شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ۝١٠٤ وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝١٠٥ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَ
لَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝١٠٦

يونس جي قوم کان سواءِ ڪن ڳوٺن (وارن عذاب ٿيڻ وقت) چو نه ايمان آندو؟ ته سندن ايمان کين فائدو ڏئي ها۔ جنهن مهل (يونس جي قوم) ايمان آندو (تنهن مهل) خواريءَ وارو عذاب دنيا جي حياتيءَ ۾ کانئن لٽوسون ۽ کين (ڪجهه) وقت تائين فائدو ڏنوسون (۹۸). ۽ جيڪڏهن تنهنجو پالڻهار گهري ها ته جيڪي زمين ۾ آهن سي سڀئي ضرور ايمان آڻين ها۔ پوءِ تون ماڻهن کي زور ڪندين ڇا ته مؤمن ٿين؟ (۹۹). ۽ ڪنهن به شخص کي الله جي گهر کان سواءِ مؤمن ٿيڻ جو اختيار ئي نه آهي۔ ۽ جيڪي نه ڄاڻندا آهن تن تي (ڪفر جي) پليتي رکندو آهي (۱۰۰). چؤ ته نهاريو ته آسمانن ۽ زمين ۾ ڪهڙيون (سندس قدرتون) آهن؟ ۽ نه مڃيندڙ قوم کي نشانيون ۽ ڊيڄاريندڙ فائدو نه ڏيندا آهن (۱۰۱). پوءِ انهن جهڙين مصيبتن کان سواءِ انتظار نه ڪندا آهن جيڪي کانئن اڳ گذري ويون (کين) چؤ ته انتظار ڪريو آءُ به اوهان سان گڏ انتظار ڪندڙن مان آهيان (۱۰۲). وري اسين پيغمبرن کي ۽ جن ايمان آندو تن کي بچائيندا آهيون اهڙي طرح، اسان تي حق آهي ته مؤمنن کي بچايون (۱۰۳). چؤ ته اي انسانو! جيڪڏهن منهنجي دين کان شڪ ۾ آهيو ته (پڌو ته) الله کان سواءِ جن کي پوڄيندا آهيو تن کي نه پوڄيندس پر اُن الله کي پوڄيندس جيڪو اوهان کي ماريندو آهي، ۽ مون کي حڪم ڪيو ويو آهي ته مؤمنن مان هجان (۱۰۴). ۽ (هيءُ) ته پنهنجي مهاڙ کي دين لاءِ هڪ طرفو ٿي سڌو ڪر ۽ مشرڪن مان نه هج! (۱۰۵). ۽ الله کان سواءِ انهي جي عبادت نه ڪر جيڪو توکي نڪي سڪ پهچائي ۽ نڪي ڏک پهچائي، پوءِ جيڪڏهن (ائين) ڪندين ته انهي مهل تون ظالمن مان ٿيندين (۱۰۶).

وَأَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ بَعْضَ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ
 بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٩﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
 رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
 يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١١٠﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ
 إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١١١﴾

سُورَةُ هُودٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّسْمُ أَهْكَمَتْ إِلَهُ ثُمَّ فَصَلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَيْرٍ ﴿١﴾ أَلَا
 تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَإِنْ اسْتَغْفَرُوا
 رَبَّهُمْ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ يَمَتِّعْهُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَ
 يُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
 عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾
 إِلَّا أَنَّهُمْ يَتَنَوَّنُونَ صُدُّوهُمْ لِيَسْتَخَفُّوهُ إِنَّهُ أَلْحَيْنَ يَسْتَغْشُونَ
 ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

۽ جيڪڏهن الله توکي ڪو ڌڪ پهچائي ته ان کانسواءِ ڪو ان جي لاهڻ وارو ڪونهي، ۽ جيڪڏهن تو لاءِ ڀلائي گهري ته سندس فضل ڪو هٽائڻ وارو نه آهي. پنهنجن ٻانهن مان جنهن کي وٽس تنهن کي ڀلائي پهچائيندو آهي. ۽ اهو بخشڻهار مهربان آهي (۱۰۷). ڇو ته اي انسانو! بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي ڀالڻهار کان حق آيو آهي، پوءِ جيڪو هدايت وارو ٿيو سو پاڻ لاءِ هدايت ٿو لهي، ۽ جيڪو ڀلو تنهن تي گمراهيءَ هجڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه آهي. ۽ آءٌ اوهان جو ذميوار نه آهيان (۱۰۸). ۽ جيڪي توڏانهن وحي ڪيو وڃي ٿو تنهن جي تابعداري ڪر ۽ (اڻڄاتائين) صبر ڪر جيستائين الله نبيروڪري، ۽ اهو چڱو فيصلو ڪندڙ آهي (۱۰۹).

سورة هود مڪي آهي ۽ هيءُ هڪ سؤ
تسيوھ آيتون ۽ ٽھ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

آلر۔ (هي) ڪتاب آهي جنهن جون آيتون محڪم آهن. وري حڪمت واري داناءُ الله وٽان ڪولي بيان ڪيل آهن (۱). ته الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن جي عبادت نه ڪريو۔ آءٌ سندس طرف کان اوهان کي ڊيچاريندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ آهيان (۲). ۽ ته پنهنجي ڀالڻهار کان بخشش گهرو وري ڏانهس (توبه ڪري) موٽو ته نھرايل مدت تائين اوهان کي چڱي نفعي سان فائدو ڏئي ۽ سڀ ڪنهن ڀلائيءَ واري کي سندس ڀلائي (جو عوض ڏئي) ۽ جيڪڏهن اوهين ڦرندؤ ته آءٌ اوهان تي وڏي ڏينهن جي عذاب (پهچڻ) کان ڊڄان ٿو (۳). الله ڏانهن اوهان جو موٽڻ آهي، ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۴). خبردار! آهي پنهنجن سينن کي هن لاءِ وٽيندا آهن ته ڪانئس لکن۔ خبردار! جنهن دم (آهي) پنهنجا ڪپڙا ڍڪيندا آهن (تنهن دم به) جيڪي لڪائيندا آهن ۽ جيڪي ظاهر ڪندا آهن (سو الله) ڄاڻندو آهي بيشڪ اهو سينن وارو (پيد) ڄاڻندڙ آهي (۵).

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَ
يَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٦ وَ
هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ
عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ
إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ
هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ٧ وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى آتَةٍ
مَعْدُودَةٍ لَيَقُولَنَّ مَا يَجْحِسُهُ إِلَّا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُونَ ٨ وَلَئِنْ أَذَقْنَا
الْإِنْسَانَ مِتَارِحَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَكُوسُ كُفُورًا ٩
وَلَئِنْ أَذَقْنَا نَعْمَاءً بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَةٍ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ
السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ١٠ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ١١
فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا أَلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ ١٢ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ١٣

۽ ڪو چُرندڙ زمين ۾ آهي ئي نه پر سندس روزيَ اللهَ تي آهي ۽ سندس رهڻ جو هنڌ ۽ سندس سانپ جي جاءِ (الله) ڄاڻندو آهي. سڀ پڌري ڪتاب ۾ (الڪيل) آهي (٦). ۽ اهو (الله) آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ بڻايو ۽ سندس عرش پاڻي تي هو (اهو بڻائڻ هن ڪري آهي) ته اوهان کي پرکي ته اوهان مان عملن جي اعتبار کان وڌيڪ پلو ڪير آهي. ۽ جيڪڏهن انهن کي چوين ته مرڻ کان پوءِ اوهين جياريا ويندؤ ته ڪافر ضرور چوندا ته هيءُ ته پڌرو جادو آهي (٧). ۽ جيڪڏهن ڪنهن مقرر ڪيل مدت تائين کانئن عذاب کڻي هٽايون ته ضرور چوندا ته اُن کي ڪنهن جهليو آهي؟ خبردار جنهن ڏينهن (اهو عذاب) وٽن ايندو (تنهن ڏينهن) کانئن ترڻو نه آهي ۽ جنهن (شيء) سان نٺوليون ڪندا هئا سا کين وڪوڙي ويندي (٨). ۽ جيڪڏهن ماڻهؤ کي پاڻ وٽان ڪا ٻاجھ ڇڪايون ٿا ۽ وري اها کانئس ڪسيون ٿا، ته اهو نااميد بيشڪر (بڻجندو) آهي (٩). ۽ جيڪڏهن اُن کي ڏک پهچڻ کان پوءِ سڪ پهچايون ته ضرور چوندو ته مون کان ڏک ويا. اهو پڪ سرهو وڌائي ڪندڙ ٿيندو آهي (١٠). پر جن صبر ڪيو ۽ چڱا ڪم ڪيا. تن لاءِ بخشش ۽ وڏو اجر آهي (١١). پوءِ (اي پيغمبر!) جيڪي توڏانهن وحي ڪجي ٿو تنهن مان متان ڪجهه ڇڏي ڏين ۽ (پڻ) متان دل تنگ ڪرين ڪافرن جي هن چوڻ ڪري ته مٿس خزانو چو نه لائو ويو؟ يا ملائڪ ساڻس چو نه آيو؟ (نه ڇڏ ۽ نه دل تنگ ڪر). چو ته تون ديچاريندڙ ئي آهين. ۽ الله هر شيءِ جو سنڀاليندڙ آهي (١٢).

أَم يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَةٌ
 ادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١٣
 فَإِلَهُمُ يُسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ١٤ مَنْ كَانَ يَرْيِدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَ
 زِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ١٥
 أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا
 صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٦ أَفَمَنْ كَانَ عَلَى
 بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَى
 إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنْ
 الْأَحْزَابِ فَإِنَّهُ يَكُونُ مَوْعِدًا لَكَ فِي مَرِيَّةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ
 مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ١٧ وَمَنْ أَظْلَمُ
 مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَ
 يَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا
 لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ١٨ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ١٩

بلڪ (ائين به) چون ٿا ته اهو (قرآن) پاڻ ناهيو اٿس۔ چو ته جيڪڏهن سچا آهيو ته (اوهين به) اُن جهڙيون ڏه سورتون پائون ناهيل آئيو ۽ الله کان سواءِ (بين) جن کي سڏي سگهو تن کي سڏيو (۱۳)۔ پوءِ جيڪڏهن اوهان جو (اهو چوڻ) قبول نه ڪن ته ڄاڻو ته (اهو قرآن) رڳو الله جي علم سان لاٿو ويو آهي ۽ (ڄاڻو) ته اُن کان سواءِ ٻيو ڪو عبادت جو لائق نه آهي، پوءِ اوهين اسلام تي (محڪم) چو نه رهندؤ؟ (۱۴)۔

جيڪي دنيا جي حياتي ۽ سندس سينگار گهرندا هجن تن کي دنيا ۾ (ئي) سندن عملن جو اُجورو پورو ڏينداسون ۽ انهن کي اُن ۾ گهٽ نه ڏبو (۱۵)۔ اهي اهي آهن جن لاءِ آخرت ۾ باه کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه آهي، ۽ جيڪي دنيا ۾ ڪيائون سو چٽ ٿيو ۽ جيڪي ڪمائيندا هئا سو باطل ٿيو (۱۶)۔ (اهو ماڻهو گمراهن جهڙو نه آهي) جيڪو پنهنجي پالڻهار (جي طرف) کان پڌريءَ حجت تي هجي ۽ الله کان اُن لاءِ شاهد (يعني قرآن) ايندو هجي ۽ اُن (قرآن) کان اڳ موسيٰ جو ڪتاب (توريت) رهيو ۽ رحمت (به گواهه) هجي۔ اهي (ماڻهو) اُن (قرآن) تي ايمان آڻين ٿا۔ ۽ (پوءِ انهن جي سڀني) ٽولين مان جيڪو اُن (قرآن) جو انڪار ڪندو تنهن جي رهڻ جو هنڌ باه آهي، تنهن ڪري (تون) کانئس شڪ ۾ نه هج اهو تنهنجي پالڻهار جي پار کان حق (لٿو) آهي پر گهڻا ماڻهو ايمان نٿا آڻين (۱۷)۔ ۽ جيڪو الله تي ڪوڙو ٺاهي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ اهي پنهنجي پالڻهار جي آڏو ڪيا ويندا ۽ شاهد چوندا ته اهي اهي آهن جن پنهنجي پالڻهار تي ڪوڙ چيو، خبردار (انهن) ظالمن تي الله جي لعنت آهي (۱۸)۔ جيڪي الله جي واٽ کان جهليندا آهن ۽ اُن جي ڏنگائي گهرندا آهن۔ ۽ اهي ئي آخرت کي نه مڃيندا آهن (۱۹)۔

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَعِفُ لَهُمْ الْعَذَابُ مَا كَانُوا
 يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ١٠ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
 خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ١١ لَاجِرَمَ
 أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخَسُونَ ١٢ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَآخَبْتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ
 فِيهَا خَالِدُونَ ١٣ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْكَاهِلِ وَالْبَصِيرِ
 وَالسَّيِّعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ١٤ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
 نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ١٥ أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا
 اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ إِلِيمٍ ١٦ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا وَمَا نَرِيكَ
 اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنْ يَبَادُوا بِلِرَأْيِكَ وَمَا نَرِي
 لَكَ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكَ كَذِبِيْنٌ ١٧ قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ
 إِن كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَأَتْلِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ
 فَعَبَيْتُمْ عَلَيْكُمْ أَنْزِلُكُمْ فِيهَا وَانْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ١٨

اهي ملڪ ۾ ڪڏهن عاجز ڪرڻ وارا نه آهن ۽ الله کان سواءِ (بها ڪي) انهن جا مددگار نه آهن. انهن کي ٻيڻو عذاب ڪيو ويندو. جو ٻڌي نه ٿي سگهيا ۽ نه ٿي ڏٺائون (٢٠). اهي اهي آهن جن پاڻ کي نقصان لاتو ۽ جيڪو ناهه ناهيندا هئا سو کائڻ پلجي ويو (٢١). بيشڪ اهي (ماڻهو) ضرور آخرت ۾ خساري وارا آهن (٢٢). پڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا ۽ پنهنجي پالڻهار ڏانهن نويا سي بهشتي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (٢٣). انهن ٻن ٽولين جو مثال آڏي ۽ پوڙي ۽ ڏسندڙ ۽ ٻڌندڙ وانگر آهي. (اهي) مثال ۾ برابر آهن ڇا؟ پوءِ ڇو نه ٿا نصيحت وٺو؟ (٢٤). ۽ بيشڪ اسان نوح کي سندس قوم ڏانهن موڪليو (اُن چيو ته) آءُ اوهان لاءِ پڌرو ڊيڄاريندڙ آهيان (٢٥). ته الله کان سواءِ (اوهين ٻئي جي) عبادت نه ڪريو بيشڪ آءُ اوهان تي ڏکوئيندڙ ڏينهن جي عذاب (پهچڻ) کان ڊڄان ٿو (٢٦). پوءِ سندس قوم مان ڪافر ٽوليءَ چيو ته توکي پاڻ جهڙي ماڻهو کان سواءِ (ٻيو) نه ٿا ڏسون ۽ اسان مان مٿاڇري سوچ وارن خسيسن کان سواءِ (ٻيو) ڪو تنهنجو تابعدار نه ٿا ڏسون، ۽ پاڻ تي اوهان جي ڪا فضيلت نه ٿا ڏسون بلڪ اوهان کي ڪوڙو ڀائيندا آهيون (٢٧). (نوح) چيو ته اي منهنجي قوم! (مون کي) ڏسيو ته سهي ته جيڪڏهن (آءُ) پنهنجي پالڻهار جي پڪيءَ حجت تي هجان ۽ پاڻ وٽان مون کي رحمت ڏني هجيس (جنهن جي حقيقت) اوهان کان لڪائي ويئي هجي، ته اُن (جي مڃڻ) جو هن هوندي اوهان کي ڇو زور ڪريون جو اوهين اُن کي ناپسند ڪندڙ هجو؟ (٢٨).

وَيَقَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ أَنُ اجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا
بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلْقُوا رِجْئِي وَلَكِنِّي أَرْكُمُ قَوْمًا
تَجْهَلُونَ ٢٩ وَيَقَوْمٍ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ٣٠ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدِرِي أَعْيُنُكُمْ
لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا
لِئْسَ الظَّالِمِينَ ٣١ قَالُوا يَنْوُحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَاكْثَرْتَ جِدَالَنَا
فَاتَّبِعْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٣٢ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ
بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ٣٣ وَلَا يَنْفَعُكُمْ نَصِيَ إِنْ
أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُعَذِّبَكُمْ هُوَ يُعَذِّبُكُمْ
وَالْيَهُ تَرْجِعُونَ ٣٤ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
فَعَلَى إِجْرَائِي وَأَنَا بِرِئِي مَسْئَلَةٌ تَجْرِمُونَ ٣٥ وَأَوْحَى إِلَى نُوحٍ
أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ٣٦ وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا
وَلَا تَخْطِئُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ٣٧

۽ اي منهنجي قوم! (آءُ) اوهان کان اُن بابت ڪو مال (املاڪ) نه ٿو گهران۔ منهنجو اُجورو الله کان سواءِ ٻئي تي نه آهي ۽ آءُ مؤمنن کي تڙڻ وارو نه آهيان۔ ڇو ته اُهي پنهنجي پالڻهار کي ملڻ وارا آهن پر (آءُ) اوهان کي جاهل قوم ڏسان ٿو (٢٩)۔ ۽ اي منهنجي قوم! جيڪڏهن کين تڙيندس ته مون کي الله کان ڪير ڇڏائيندو؟ پوءِ ڇو نه سمجهندا آهيو؟ (٣٠)۔ ۽ آءُ اوهان کي نه ٿو چوان ته مون وٽ الله جا خزانا آهن ۽ نڪي (ڪو) گجهه ڄاڻندو آهيان ۽ نڪي چوان ٿو ته آءُ ملائڪ آهيان، ۽ جن کي اوهان جون اکيون حقير سمجهن ٿيون تن لاءِ نه ٿو چوان ته الله کين ڪا ڀلائي ڪڏهن نه ڏيندو۔ جيڪي سندن دلين ۾ آهي سو الله بهتر ڄاڻندڙ آهي، (جي چوندس) ته آءُ انهي مهل ظالمن مان ٿيندس (٣١)۔ ڇيائون ته اي نوح! بيشڪ تو اسان سان جهڳڙو ڪيو پوءِ اسان سان گهڻو ئي جهيڙو ڪيئ سو جيڪڏهن سچن مان آهين ته اسان سان جيڪو انجام ڪرين ٿو سو اسان وٽ آڻ (٣٢)۔ (نوح) چيو ته اهو اوهان وٽ رڳو الله آڻيندو جيڪڏهن اُن گهريو ته ۽ اوهين (پڇي) عاجز ڪرڻ وارا نه آهيو (٣٣)۔ ۽ جيڪڏهن آءُ اوهان کي نصيحت ڏيڻ گهران (پر) جيڪڏهن الله اوهان جو ڀلائي گهرندو ته منهنجي نصيحت اوهان کي ڪو فائدو نه ڏيندي۔ اهو اوهان جو پالڻهار آهي، ۽ ڏانهس موتاڻيا ويندو (٣٤)۔ بلڪ (هيئن به) چوندا آهن ته (هن پيغمبر) اهو پاڻون ٺاهيو آهي، ڇو ته جيڪڏهن مون اُن کي پاڻ ٺاهيو آهي ته منهنجو ڏوه مون تي آهي ۽ جيڪي اوهين ڏوه ڪندا آهيو تنهن کان آءُ بيزار آهيان (٣٥)۔ ۽ نوح ڏانهن وحي ڪيو ويو ته جنهن ايمان آندو آهي تنهن کان سواءِ تنهنجي قوم مان ٻيو ڪو به ڪڏهن ايمان نه آڻيندو تنهن ڪري جيڪي ڪندا آهن تنهن تي تون رنج نه ٿيءُ (٣٦)۔ ۽ اسان جي روبرو ۽ اسان جي حڪم سان ٻيڙي جوڙ ۽ ظالمن بابت مون کي نه چئج. ڇو ته اُهي ٻوڙيا ويندا (٣٧)۔

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قُوَّهِ سَخِرُوا مِنْهُ
 قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٦٨﴾ فَسَوْفَ
 تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
 مُقِيمٌ ﴿٦٩﴾ حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ
 كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
 وَمَنْ أَمِنَ وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٧٠﴾ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ
 اللَّهِ فَجَرَّهَا وَمُرْسُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧١﴾ وَهِيَ تَجْرِي
 بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ تَوَّ نَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي
 مَعْرَلٍ يُبْنَىٰ أَرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٢﴾ قَالَ سَاوِي
 إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ ط قَالَ لَعَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ
 اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَجِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرُقِينَ ﴿٧٣﴾
 وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّاءِ أَقْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ
 وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدَ الْقَوْمِ
 الظَّالِمِينَ ﴿٧٤﴾ وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ
 أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَكَمِينَ ﴿٧٥﴾

۽ ٻيڙي بڻائڻ لڳو ۽ جڏهن به سندس قوم مان ڪا ٽولي وٽائڻس لنگهي
 ٿي (تڏهن) مٿس ٺٺوليون ڪيائون ٿي. نوح ٿي چيو ته جيڪڏهن
 اوهين اسان تي ٺٺوليون ڪريو ٿا ته اسين (به) اهڙيون ٺٺوليون اوهان
 تي ڪنداسون جهڙيون ٺٺوليون (اوهين) ڪريو ٿا (٣٨). پوءِ جنهن کي
 عذاب پهچندو تنهن کي سگهوئي ڄاڻندؤ جو (اهو) اُن کي خوار ڪندو ۽
 مٿس سدائين عذاب (پيو) لهندو (٣٩). (انهيءَ ڪم ۾ هو) تان جو
 جڏهن اسان جو حڪم آيو ۽ تنور اُپاميو چيوسون ته سڀ ڪنهن جنس
 (جي جانورن) مان به به (نر ۽ مادي) ۽ جن بابت حڪم ٿي چڪو آهي
 (ته هلاڪ ڪبا) تن ڌاران (ٻيا) پنهنجي گهر وارا ۽ جن ايمان آندو سي
 منجهس ڇاڙهه. ۽ ٿورن کان سواءِ مٿس ايمان نه آندو هئائون (٤٠). ۽ (نوح)
 چيو ته منجهس چڙهو. الله جي نالي سان سندس هلڻ ۽ سندس ٻيھڻ آهي.
 چيو ته منهنجو پالڻهار ضرور بخشيندڙ مهربان آهي (٤١). ۽ اُها جبلن جهڙين
 لهرين ۾ کين (ڪٽي) هلڻ لڳي، ۽ نوح پنهنجي پٽ کي سڏيو ۽ اهو
 ڪناري تي هو ته اي منهنجا پٽ! اسان سان چڙه ۽ ڪافرن سان گڏ نه
 ٿيءَ (٤٢). چيائين ته (اهڙي) جبل تي پناه وٺندس جو مون کي پاڻيءَ کان
 بچائيندو. (نوح) چيو ته آڄ الله جي عذاب کان ڪو بچائيندڙ ڪونهي پر
 جنهن تي (پاڻ) رحم ڪري (سو بچي سگهندو). ايتري ۾ ٻنهن جي وچ
 ۾ لهر اچي پيئي ۽ (اهو) ٻڌلن مان ٿيو (٤٣). ۽ فرمايو ويو ته اي زمين!
 (تون) پنهنجو پاڻي ڇهي وڃ ۽ اي آسمان! (تون پنهنجو پاڻي) بند ڪر ۽
 پاڻي سڪايو ويو ۽ ڪم پورو ڪيو ويو ۽ (ٻيڙي جبل) جوڌيءَ تي بيٺي ۽
 چيو ويو ته (شل) ظالمن جي قوم ناس ٿئي (٤٤). ۽ نوح پنهنجي پالڻهار
 کي سڏيو ۽ چيائين اي منهنجا پالڻهار! منهنجو پٽ (به) منهنجي گهر وارن
 مان آهي، ۽ بيشڪ تنهنجو انجام بلڪل سچو آهي ۽ تون حاڪمن جو
 حاڪم آهين (٤٥).

قَالَ يَنْوَحُوا إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكُمْ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا
 تَسْأَلُنَ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ
 الْجَاهِلِينَ ﴿٣٧﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي
 بِهِ عِلْمٌ وَالْأَتَغْفِرُ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنْ مِنَ الْخَيْرِينَ ﴿٣٨﴾
 قِيلَ يَنْوَحُوا هَبْطِ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ
 مِمَّنْ مَعَكَ وَأَمْرٌ سُئِلْتَهُمْ ثُمَّ يَسْأَلُهُمْ مِمَّا عَذَابُ الْيَوْمِ ﴿٣٩﴾
 تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ
 وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٠﴾
 وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ
 إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَنْتُمْ إِלْمُفْتَرُونَ ﴿٤١﴾ يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 أَجْرًا إِنْ أَجَرْتُمْنِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَتَّقُونِ ﴿٤٢﴾
 وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَارْجِعْكُمْ ثُمَّ تُنْبَأُ إِلَيْهِ يُرْسِلُ السَّمَاءَ
 عَلَيْكُمْ مَدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَكَّلُوا
 مُجْرِمِينَ ﴿٤٣﴾ قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ
 بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

(الله) فرمايو ته اي نوح! اهو تنهنجي گهر وارن مان نه آهي، ڇو ته اهو آل سڌريل ڪمن وارو آهي تنهن ڪري جنهن جي توکي ڪا خبر نه آهي تنهن بابت مون کان (ڪجهه) نه گهر. آءُ توکي نصيحت ڪريان ٿو ته مٿان جاهلن مان ٿئين (٤٦). (نوح) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! جنهن (ڳالهه جي حقيقت) جي مون کي خبر نه آهي تنهن بابت توکان گهرڻ جي آءُ تو وٽان پناهه گهران ٿو ۽ جي تون نه بخشيندين ۽ رحم نه ڪندين ته خساري وارن مان ٿيندس (٤٧). چيو ويو ته اي نوح! اسان جي طرف کان سلامتيءَ ۽ برڪت سان لهه جي توتي هجن ۽ انهن ٽولين تي (به) جيڪي تو ساڻ آهن. ۽ (بيون ڪي) جماعتون هونديون جن کي (ڪجهه دنياوي) فائدو ڏينداسون وري انهن (مان ڪافرن) کي اسان وٽان ڏکوئيندڙ عذاب پهچندو (٤٨). اهي (قصا) ڳجهين خبرن مان آهن جي توڏانهن وحي ڪريون ٿا، هن کان اڳ نڪي (ان کي تون) ڄاڻندو هئين ۽ نڪا تنهنجي قوم ڄاڻندي هئي. پوءِ صبر ڪر ڇو ته (يقيناً) پڇاڙي پرهيڙگارن لاءِ آهي (٤٩). ۽ عاد وارن ڏانهن سندن ڀاءُ هود کي (موڪليوسون). چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو اُن (الله) کان سواءِ اوهان جو ڪو معبود نه آهي. اوهين رڳو ناهه ٺاهيندڙ آهيو (٥٠). اي منهنجي قوم! اوهان کان هن (پيغام پهچائڻ تي) ڪو اُجورو نه ٿو گهران. منهنجو اُجورو رڳو انهيءَ تي آهي جنهن مون کي پيدا ڪيو آهي. پوءِ اوهين ڇو نه ٿا سمجهو؟ (٥١). ۽ اي منهنجي قوم! پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرو وري سندس اڳيان توبه ڪريو ته اوهان تي لڳو لڳ وسندڙ ڪڪر موڪليندو ۽ اوهان جي طاقت مٿي طاقت وڌائيندو ۽ اوهين ڏوهي ٿي منهن نه ڦيريو (٥٢). چيائون ته اي هود! اسان وٽ ڪوئي دليل نه آندو آئيئي ۽ اسين تنهنجي چوڻ سان پنهنجن معبودن کي ڇڏڻ وارا نه آهيون ۽ نڪي اسين توکي مڃيندڙ آهيون (٥٣).

اِنْ تَقُولُ اِلَّا اعْتَرِكْ بَعْضُ الْهَيْئَةِ بَسْ ۖ قَالَ اِنِّیْ اَشْهَدُ اللّٰهَ
 وَاَشْهَدُ اَنْ اِنِّیْ بِرَبِّیْ مُّسْتَشِرٌّ ۚ كُوْنُ ۙ مِنْ دُوْنِهٖ فَاُفِیْدُوْنِیْ جَمِیْعًا
 ثُمَّ لَا تَنْظُرُوْنَ ۝ اِنِّیْ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّیْ وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
 اِلَّا هُوَ اخَذُ بِنَاصِيَتِهَا ۚ اِنَّ رَبِّیْ عَلٰی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ ۝ اِنْ
 تَوَلَّوْا فَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ ۚ مَا اُرْسِلْتُ بِهٖ اِلَيْكُمْ ۚ وَیَسْتَخْلِفُ رَبِّیْ قَوْمًا
 غَیْرَكُمْ ۚ وَلَا تَضُرُّوْنَهٗ شَیْئًا ۚ اِنَّ رَبِّیْ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ حَفِیْظٌ ۝ وَاِیَّا
 لَهَا جَاءَ اَمْرُنَا بِخَبَرٍ اَوْ اَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَاِیَّا
 بَنَیْنَهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِیْظٍ ۝ وَتِلْكَ اَعَادُ جَدُّ وَاٰبَاۤیْتِ رَبِّیْ
 وَعَصَوْا رُسُلَهٗ وَاتَّبَعُوْا اَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِیْدٍ ۝ وَاَتَّبِعُوْا فِیْ
 هٰذِهِ الدُّنْیَا لَعْنَةً وَّیَوْمَ الْقِیَمَةِ ۚ اَلَا اِنَّ عَادَ الْكٰفِرُوْا رِیْثُهُمْ
 اَلَا بُعْدُ اِلَیَّ الْعَادِیْنَ ۚ قَوْمٌ هُوْدٍ ۝ وَاِلٰی ثَمُوْدَ اَخَاهُمْ صٰلِحًا ۚ قَالَ یَقُوْمُ
 اَعْبُدُوْا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَیْرُهٗ ۚ هُوَ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ
 وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِیْهَا ۚ فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تَوَبُّوْا اِلَیْهِ ۚ اِنَّ رَبِّیْ قَرِیْبٌ
 مُّجِیْبٌ ۝ اَقَالُوْا یٰصَلِحُ قَدْ كُنْتَ فِیْنَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا ۚ اَتَنْهٰنَا اَنْ
 نَّعْبُدَ مَا یَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا وَاِنَّا لَفِیْ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَا اِلَیْهِ ۚ مُّرِیْبٌ ۝

اسين توکي رڳو (هيءَ ڳالهه) چئون ٿا ته اسان جي ڪن بتن (شايد) توکي ڪجهه ايڏايو آهي. (هود) چيو ته آءُ الله کي شاهد ڪريان ٿو ۽ اوهين به شاهد هجو ته آءُ انهن کان بيزار آهيان جن کي (الله سان) شريڪ بڻائيندا آهيو (٥٤). اُن (الله) ڌاران. پوءِ مون لاءِ سڀيئي رڻا ڪريو وري مون کي مهلت نه ڏيو (٥٥). مون پنهنجي پالڻهار ۽ اوهان جي پالڻهار الله تي ئي ڀروسو ڪيو آهي. ڪو (جاندار) چرندڙ نه آهي جنهن جي پيشانيءَ (جي چڱ) اُن (الله) کان سواءِ ٻيو ڪو (هٿ ۾) وٺندڙ هجي. بيشڪ منهنجو پالڻهار سڌيءَ واٽ تي (ملڻ وارو) آهي (٥٦). پوءِ جيڪڏهن ڦرندؤ ته (مون کي ڇا ٿيندو؟) بيشڪ جنهن پيغام سان اوهان ڏانهن موڪليو ويو آهيان سو اوهان کي پهچايم. ۽ منهنجو پالڻهار اوهان کان سواءِ ٻي قوم کي اوهان جي جاءِ تي وهاريندو، ۽ اوهين کيس ڪجهه ذرو نقصان پهچائي نه سگهندؤ. ڇو ته منهنجو پالڻهار سڀني شين تي نگهبان آهي (٥٧). ۽ جنهن مهل اسان جو عذاب پهتو (تنهن مهل) هود کي ۽ جن ساڻس ايمان آندو هو تن کي پنهنجي باجھ سان بچايوسون، ۽ کين سخت عذاب کان ڇڏايوسون (٥٨). ۽ اُهو حال عاد وارن جو آهي جو پنهنجي پالڻهار جي نشانين جو انڪار ڪيائون ۽ پنهنجن پيغمبرن جي نافرماني ڪيائون ۽ سڀ ڪنهن هنيلي فساديءَ جي حڪم جا تابعدار ٿيا (٥٩). ۽ هن دنيا ۾ (ب) ۽ قيامت جي ڏينهن (ب) لعنت پويان لاتي وين. خبردار! بيشڪ عاد وارن پنهنجي پالڻهار جو انڪار ڪيو. (خبردار! هود جي قوم عادين کي ڦٽ هجي! (٦٠). ۽ ثمود جي قوم ڏانهن سندن ڀاءُ صالح کي موڪليوسون چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو ان کان سواءِ اوهان جو (ڪو ٻيو) معبود نه آهي. انهيءَ اوهان کي زمين مان پيدا ڪيو ۽ منجهس اوهان کي آباد ڪيائين تنهن ڪري کانئس بخشش گهرو وري سندس اڳيان توبه ڪريو. بيشڪ منهنجو پالڻهار ويجهو (۽) قبول ڪندڙ آهي (٦١). چيائون ته اي صالح! هن کان اڳ بيشڪ اسين تو ۾ (ڪيئي) اميدون رکندا هئاسون (جي هاڻي بند ٿيون) اسان جي ابن ڏاڏن جن کي پوڄيو تن جي پوڄڻ کان اسان کي ڇو ٿو جهلين؟ ۽ جنهن ڏانهن اسان کي سڏين ٿو تنهن کان اسين بلڪل شڪ ۾ پيل آهيون (٦٢).

قَالَ يَقَوْمِ اَرَأَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّنْ رَبِّي وَاتَّبَعِي مِنْهُ
 رَحْمَةً فَهَلْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ اِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُوْنِي غَيْرَ
 تَحْسِيْرٍ ٦٢ وَيَقَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ اٰيَةٌ فَذُرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْ
 اَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوْهَا بِسَوْءٍ فَيَاْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيْبٌ ٦٣
 فَعَقَرُوْهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوْا فِيْ دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ ذٰلِكَ وَعَدُوْ غَيْرُ
 مَكْدُوْبٍ ٦٤ فَلَمَّا جَاءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ
 بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمٍ اِذْ اَنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ٦٥
 وَاَخَذَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ جُثَيِّمٍ ٦٦
 كَاَنْ لَّمْ يَغْنَوْا فِيْهَا اَلَا اِنَّ تَثْوَدَ اَكْفَرُوْا رَبَّهُمْ اَلَا بُعْدًا
 لِتَثْوَدَ ٦٧ وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرٰى قَالُوْا سَلِمًا
 قَالَ سَلٰمْ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِئِدٍ ٦٨ فَلَمَّا رَاَ اَيْدِيَهُمْ
 لَا تَصِلُ اِلَيْهِ نَكَرَهُمْ وَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوْا لَا تَخَفْ اِنَّا
 اَرْسَلْنَا اِلَيْ قَوْمِ لُوطٍ ٦٩ وَاَمْرًا۟هٗ قَابِلَةً فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنٰهَا
 بِاِسْحٰقَ وَمِنْ وَّرَآءِ اِسْحٰقَ يَعْقُوْبَ ٧٠ قَالَتْ يٰوَيْلَتِيْۤ اِلٰى دُ
 وَاَنَا عَجُوْزٌ وَهٰذَا بَعْلِيْ شَيْخًا اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيْبٌ ٧١

(صالح) چيو ته اي منهنجي قوم! (مون کي اوهين) ڏسو ته سهي ته جيڪڏهن اءٌ پنهنجي پالڻهار کان چٽيءَ حجت تي هجان ۽ پنهنجي طرف کان مون تي (نبوت جي) باجهه ڪئي هجيس ته جيڪڏهن (اءٌ اوهان جو چيو مڃي) سندس نافرماني ڪريان ته الله کان مون کي ڪير ڇڏائيندو؟ پوءِ اوهان مون لاءِ رڳو نقصان وڌايو (٦٣). ۽ اي منهنجي قوم! هيءُ الله جي ڏاڍي اوهان لاءِ نشاني (معجزو) آهي پوءِ اُن کي ڇڏيو ته الله جي زمين ۾ (جتي وڻيس اُتي) چري ۽ ان کي ڪو ايڏاڏو نه پهچائجو ته پوءِ اوهان کي ست عذاب (اچي) وٺندو (٦٤). پوءِ ان جون کُچون ڪپي (ماري وڌائون) پوءِ (صالح) چيو ته اوهين پنهنجن گهرن ۾ (ڇڙا) ٿي ڏينهن وسو رسو. اهو انجام ڪوڙو نه آهي (٦٥). پوءِ جنهن مهل اسان جو عذاب آيو (تنهن مهل) صالح ۽ جن ساڻس ايمان آندو هو تن کي پنهنجيءَ باجهه سان بچايوسون ۽ قيامت جي ڏينهن جي خوريءَ کان (ب) - تحقيق تنهنجو پالڻهار وڏو طاقت وارو (۽) غالب آهي (٦٦). ۽ (اُنهن) ظالمن کي هڪ راڙ ورتو پوءِ صبح جو پنهنجن حويلين ۾ ڪروندڙا ٿي (مري) ويا (٦٧). جڻ ته انهن ۾ رهيا ئي نه هئا. خبردار ٿيو! ٿمود (جي قوم) پنهنجي پاليندڙ جو انڪار ڪيو. خبردار ٿيو! ٿمود (جي قوم) تي لعنت پئي (٦٨). ۽ بيشڪ اسان جا قاصد ابراهيم وٽ خوشخبري (ڏيڻ) لاءِ آيا (پوءِ) سلام ڏنائون، (ابراهيم) سلام ورايو پوءِ پڳل گابي (جي گوشت آڻڻ) ۾ ڪا دير نه ڪيائين (٦٩). پوءِ جنهن مهل سندن هٿن کي اُن (گوشت) ڏانهن نه پهچندو ڏٺائين (تنهن مهل) کين اوڀرو ڀانيائين ۽ کائڻ دل ۾ ڏنو. چيائون ته نه ڊچ اسان کي لوط جي قوم ڏانهن موڪليو ويو آهي (٧٠). ۽ سندس زال جا بينل هئي سا ڪلي. پوءِ ان کي اسحاق جي (ڄمڻ) جي ۽ اسحاق جي پٺيان يعقوب جي مبارڪ ڏني سون (٧١). چيائين ته هاڻ افسوس! اءٌ هن حالت ۾ ڇڻينديس ڇا؟ جو اءٌ (پاڻ) ڪراڙي جهور آهيان ۽ هيءُ منهنجو مڙس به ٻليو آهي - بيشڪ هيءُ ڳالهه ضرور عجب جهڙي آهي (٧٢).

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمْتُ اللَّهُ وَبَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ
 الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٦٧﴾ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ
 وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٦٨﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ
 لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٦٩﴾ يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ
 جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مُرْدُدٍ ﴿٧٠﴾ وَلَمَّا
 جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئًا بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا
 يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧١﴾ وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ
 كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقُومُ هَؤُلَاءِ بِنَاتٍ مَنِ أَطْهَرُ
 لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ
 رَشِيدٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا الْقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ
 وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٣﴾ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ
 آوِي إِلَى زُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٧٤﴾ قَالُوا لَیْلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ
 لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا
 يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ
 إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٧٥﴾

چيائون ته الله جي قدرت تي چو ٿي عجب ڪرين؟ اي هن گهر وارو! اوهان تي الله جي باجمه ۽ سندس برڪتون آهن۔ بيشڪ اهو (الله) ساراهيل وڌائيءَ وارو آهي (٧٣). پوءِ جنهن مهل ابراهيم کان پوءِ لٿو ۽ خوشخبري پهتس (تنهن مهل) لوط جي قوم بابت اسان سان تڪرار ڪرڻ لڳو (٧٤). چو ته ابراهيم بردبار نرم دل (الله ڏانهن) موٽندڙ هو (٧٥). (چيوسون ته) اي ابراهيم انهيءَ (ڳالهه) کان مڙي وڃ چو ته تنهنجي پالڻهار (جي عذاب) جو حڪم اچي چڪو آهي، ۽ ڪين اٿ ٿر عذاب اچڻ وارو آهي (٧٦). ۽ جڏهن اسان جا قاصد لوط وٽ آيا (تڏهن) سندن (اچڻ) سببان خفي ٿيو ۽ انهن جي سببان تنگ دل ٿيو ۽ چيائين ته هيءُ ڏينهن ڏاڍو سخت آهي! (٧٧). ۽ سندس قوم ڏانهنس ڊوڙندي آئي۔ ۽ (اهي) اڳي بيچرا ڪم ڪندا هئا۔ چيائين ته اي منهنجي قوم! هي منهنجيون ڌيئرون اوهان (جي نڪاح) لاءِ ڏاڍيون سٺيون آهن پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجي مهمانن (سان بيچري هلت ڪرڻ) ۾ مون کي لڄي نه ڪريو. اوهان ۾ ڪو ڀلارو مڙس ڪونهي ڇا (جو اوهان کي جهلي)؟ (٧٨). چيائون ته تون پڪي طرح ڄاڻي چڪو آهين ته اسان کي تنهنجي ڌيئرن ۾ ڪا احتياجي ڪانهي، ۽ جيڪي اسين گهرون ٿا سو ضرور تون ڄاڻندو آهين (٧٩). (لوط) چيو ته جيڪڏهن مون کي اوهان سان ڪا (مقابلي جي) سگهه هجي ها يا ڪنهن مضبوط سهارِي ڏانهن پناهه وٺان ها! (ته جيڪي ڪرڻو هو سو ڪريان ها) (٨٠). (ملائڪن) چيو ته اي لوط! اسين تنهنجي پالڻهار جا موڪليل آهيون (اهي) تو وٽ ڪڏهن پهچي نه سگهندا پوءِ (تون) پنهنجي گهر وارن سوڌو ڪجهه رات ڏيئي نڪر ۽ اوهان کي جڳائي ته ڪو هڪڙو پوئتي (ڪافرن جي عذاب ڏانهن) نه واهائي پر تنهنجي زال (واجهائيندي)۔ هن ڪري جو جيڪو (عذاب) اُن (ڪافرن جي) قوم کي پهچندو سو اُن کي (به) پهچڻو آهي۔ سندن (عذاب پهچڻ جي) انجام جي مهل صبح آهي (تون) ابهارو نه ٿي صبح ويجهو نه آهي ڇا؟ (٨١).

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا
حَبَارَةً مِّنْ سَجِيلٍ ۚ مِّنْضُودٍ ۖ ۞ مَّسُومَةٌ ۖ عِنْدَ رَبِّكَ وَ
مَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ۚ ۞ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبٌ
قَالَ يَوْمَ اقْبَلُوا عِبَادُ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِّنَ إِلَهِ غَيْرُهُ ۖ وَلَا
تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرُكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ۚ ۞ وَيَقُومُ أَوْفُوا
الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۚ ۞ بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن
كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۚ ۞ قَالُوا يُشْعِبُ
أَصْلُوتَكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَأَنْ نَفْعَلَ
فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَكِيمُ الرَّشِيدُ ۚ ۞ قَالَ
يَقُومُ أَرْءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ
رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَكُمُ
عَنْهُ ۖ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۖ وَمَا
تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۚ ۞

پوءِ جنهن مهل اسان جو حڪم پهتو (تنهن مهل) اُن (ڳوٺ جي) مٿاهين (پير) کي هيٺاهون ڪيوسون ۽ اُن تي پڪي مٽيءَ جا ڳوڙها لڳو لڳ وڌايون (۸۲). جو تنهنجي پالڻهار وٽان نشان ٿيل هئا. ۽ اُها (سزا) ظالمن کان پري نه هئي (۸۳). ۽ مدين (جي قوم) ڏانهن سندن پيءُ شعيب کي موڪليو. (شعيب) چيو ته اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو اُن کان سواءِ اوهان جو ڪو معبود ڪونهي. ۽ ماڻ ۽ تور گهٽائي نه ڏيو آءُ اوهان کي آسودو ڏسان ٿو آءُ اوهان تي وڪوڙيندڙ ڏينهن جي عذاب (پهچڻ) کان بچان ٿو (۸۴). ۽ اي منهنجي قوم ماڻ ۽ تور انصاف سان پوري ڏيو وٺو ۽ ماڻهن کي سندن شيون گهٽائي نه ڏيو ۽ نڪي ملڪ ۾ فساد ٿي بگيڙ وجهو (۸۵). جيڪڏهن اوهين مؤمن آهيو ته الله جي بچايل بچت اوهان لاءِ پلي آهي، ۽ آءُ اوهان تي نگهبان نه آهيان (۸۶). چيائون ته اي شعيب! تنهنجي نماز توکي حڪم ڪيو آهي ڇا ته جنهن کي اسان جا ابا ڏاڏا پوڄيندا هئا تنهن کي يا پنهنجن مالن ۾ جيڪي ڪرڻ گهرندا آهيون سو ڇڏي ڏيون، (چتر ڪري چيائون) ته بيشڪ تون بردبار سٺين رستي وارو آهين (۸۷). (شعيب) چيو ته اي منهنجي قوم! (اوهين) ڏسو ته سهي ته (آءُ) جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار کان چٽيءَ حجت تي هجان ۽ پنهنجي پار کان چڱي روزي مون کي ڏني هجي (ته اوهان جو چيو ڪيئن مڃيندس). ۽ جنهن کان اوهان کي جهليان ٿو تنهن کان اوهان (کي جهلڻ) جو ابتڙ هلڻ نه ٿو گهران. جيترو وس پهتو سو سڌاري ڪرڻ کان سواءِ نه گهرندس. ۽ الله (جي فضل) کان سواءِ مون کي ڪا سگهه نه آهي. مٿس ڀروسو ڪيم ۽ ڏانهس رجوع ڪريان ٿو (۸۸).

وَيَقُومُ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ
 قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنْكُمْ
 بِبَعِيدٍ ۝٨٩ وَأَسْتَغْفِرُكُمْ ثُمَّ تَوَبُّوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
 وَدُودٌ ۝٩٠ قَالُوا لَشُعَيْبٌ مَّا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا
 لَنَرِيكَ فِيْنَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا
 بِعَزِيزٍ ۝٩١ قَالَ يَقُومِ أَرْهَطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَ
 اتَّخَذَ ثَمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيَّ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ۝٩٢
 وَيَقُومِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٩٣
 مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي
 مَعَكُمْ رَقِيبٌ ۝٩٤ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالدِّينَ
 آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ
 فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جُثَمِينَ ۝٩٥ كَانَ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا
 بَعْدَ الْبَدَيْنِ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ ۝٩٦ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ
 بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ۝٩٧ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝٩٨

۽ اي منهنجي قوم! اوهان کي مون سان دشمني ڪرڻ اهڙي عذاب پهچڻ جو سبب نه بڻجي جهڙو عذاب نوح جي قوم يا هود جي قوم يا صالح جي قوم کي پهتو. ۽ لوط جي قوم اوهان کان ڪا پري نه آهي (٨٩). ۽ پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرو وري ان ڏانهن توبه ڪريو. ڇو ته منهنجو پالڻهار مهربان (سڀ ڪنهن جو) سڄڻ آهي (٩٠). ڇيائون ته اي شعيب! جيڪي تون چوين ٿو تنهن مان گهڻو نه ٿا سمجهون ۽ توکي پاڻ مان بلڪل هيٺو ڏسون ٿا، ۽ جيڪڏهن تنهنجو ڪڙم نه هجي ها ته توکي پٿرن سان ماريون ها ۽ تون اسان تي ڪو سردار نه آهين (٩١). (شعيب) چيو ته اي منهنجي قوم! اوهان وٽ منهنجو ڪڙم الله کان وڌيڪ پيارو آهي ڇا؟ ۽ اُن (الله جي حڪم) کي پنهنجيءَ پٺيءَ پويان اچي ڇڏيو آئون. بيشڪ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کي منهنجو پالڻهار بلڪل ڄاڻندڙ آهي (٩٢). ۽ اي منهنجي قوم! اوهين پنهنجي پَر تي عمل ڪريو آءُ (به) عمل ڪندڙ آهيان. سگهوئي ڄاڻندڙ ته ڪنهن کي عذاب پهچي ٿو جو کيس خوار ڪندو ۽ جيڪو ڪوڙو آهي تنهن کي به. ۽ انتظار ڪريو آءُ (به) اوهان سان گڏ انتظار ڪندڙ آهيان (٩٣). ۽ جنهن مهل اسان جو عذاب آيو تنهن مهل شعيب کي ۽ جن ساڻس ايمان آندو هو تن کي پنهنجي باجه سان بچايوسون، ۽ ظالمن کي سخت ڪڙڪي (اچي) پڪڙيو پوءِ پنهنجن گهرن ۾ ڪروندڙا ٿي (مري) ويا (٩٤). جڏهن منجهن هٽائي نه. خبردار! مدين وارن تي ڦٽ هجي جهڙي ثمود قوم تي ڦٽ لعنت ٿي (٩٥). ۽ بيشڪ موسيٰ کي پنهنجين نشانين ۽ پٿري حجت سان موڪليوسون (٩٦). فرعون ۽ سندس سردارن ڏانهن. پوءِ (سڀ ماڻهو) فرعون جي حڪم جي پويان لڳا ۽ فرعون جو حڪم صحيح نه هو (٩٧).

يَقْدُرُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ
الْمُورُودُ ﴿٩٨﴾ وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ بِئْسَ
الرَّوْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرْآنِ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا
قَابِئُمُ وَحْصِيدٌ ﴿١٠٠﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا
أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾ وَكَذَلِكَ
أَخَذُ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ
شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ط
ذَلِكَ يَوْمُ مَجْمُوعٍ ۖ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمُ مَشْهُودٍ ﴿١٠٣﴾ وَمَا
نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُعَدودٍ ﴿١٠٤﴾ يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلُمُ نَفْسٌ إِلَّا
بِأُذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَيُنْفَى
النَّارُ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا
يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَيُنْفَى الْجَنَّةُ خَلِيدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ ۖ عَطَاءٌ غَيْرُ مَجْدُودٍ ﴿١٠٨﴾

قيامت جي ڏينهن (فرعون) پنهنجي قوم جو اڳواڻ ٿيندو پوءِ کين باه ۾ گهيريڻدو- ۽ جنهن گهٽ ۾ گهيريڻيا ويندا سو بچڙو آهي (۹۸). ۽ هن (دنيا) ۾ (ب) لعنت انهن کي پويان لڳائي ويئي ۽ قيامت جي ڏينهن (ب)- جيڪو (لعنت جو) انعام ملين سو بچڙو آهي (۹۹). (اي پيغمبر!) اهي ڳوٺن جون خبرون آهن جي تو تي بيان ڪريون ٿا انهن مان (ڪي) قائم بيٺل ۽ (ڪي) ناس ٿيل آهن (۱۰۰). ۽ اسان انهن تي ظلم نه ڪيو پر هنن پاڻ تي (پاڻهين) ظلم ڪيو پوءِ جنهن مهل تنهنجي پالڻهار جو حڪم پهتو (تنهن مهل) سندن معبودن، جن کي الله کان سواءِ سڏيندا هئا کائنن ڪجهه به نه تاريو- ۽ هلاڪيءَ کان سواءِ (هيو ڪجهه) کين نه وڌايائون (۱۰۱). ائين تنهنجي پالڻهار جو ان مهل ڳوٺن (وارن) کي ان حالت ۾ پڪڙڻ ٿيندو آهي جنهن مهل اهي ظلم ڪندڙ ٿيندا آهن- بيشڪ سندس پڪڙ سخت ڏکوئيندڙ آهي (۱۰۲). بيشڪ ان (ڳالهه) ۾ انهيءَ لاءِ نشاني آهي جو آخرت جي عذاب کان ڏنو آهي- اهو اهو ڏينهن آهي جنهن ۾ ماڻهن کي ميڙبو ۽ اهو اهو ڏينهن آهي جنهن ۾ (سڀ) حاضر ٿيندا (۱۰۳). ۽ ٿورڙي مدت کان سواءِ ان کي نه ٿا پئتي ڪريون (۱۰۴). جنهن ڏينهن (اهو) ايندو ته ڪو ماڻهو ان (الله) جي موڪل کان سواءِ نه ڳالهائيندو، پوءِ انهن مان ڪي بدبخت ۽ ڪي نيڪ بخت هوندا (۱۰۵). پوءِ جيڪي بدبخت ٿيا سي باه ۾ (گهڙندا) انهن کي منجهس رڙيون ۽ دانهون هونديون (۱۰۶). جيترو وقت تنهنجي پالڻهار گهريو ان کان سواءِ آسمانن ۽ زمين جي بقاءَ هجڻ تائين منجهس سدائين رهندا- ڇو ته تنهنجو پالڻهار جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي (۱۰۷). ۽ جيڪي نيڪ بخت ڪيا ويا سي بهشت ۾ (گهڙندا) جيترو وقت تنهنجي پالڻهار گهريو ان کان سواءِ آسمانن ۽ زمين جي بقاءَ هجڻ تائين منجهس سدائين رهندا (اها) بخشش ان کي ڪٿي آهي (۱۰۸).

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا
يَعْبُدُ آبَاءَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاتَّالَهُمْ قُلُوبُهُمْ نَصِيبُهُمْ غَيْرُ
مَنْقُوصٍ ❶ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ❷ وَ
لَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَكَا
فُ شَكٌّ مِنْهُ مِرْيَبٍ ❸ وَإِنْ كُنَّا لَنُوفِّيهِمْ رَبِّكَ أَعْمَالَهُمْ
إِنَّهُمْ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ❹ فَاسْتَقَمُّ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ
مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ❺ وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ❻ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَرُكْعًا
مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذَكَرُوا
لِلَّذِكْرِ ❷ وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ❸ فَلَوْلَا
كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ
الْفُسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْ أَجْنِبِنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ❹ وَمَا
كَانَ رَبُّكَ لِيُهِلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ❺

تنهن ڪري اهي جيڪا پوڄا ڪندا آهن تنهن کان تون شڪ ۾ نه ره. جهڙو سندن پيءُ ڏاڏا اڳ پوڄيندا هئا اُن کان سواءِ اهي نه پوڄيندا آهن. ۽ اسين کين اُن کٽ (عذاب جو) حصو پورو ڏيندڙ آهيون (۱۰۹). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنسون پوءِ منجهس اختلاف پيو. جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار جو حڪم اڳي نه ٿي چڪي ها ته سندن وچ ۾ فيصلو ڪيو وڃي ها. ۽ اهي کانئس وڏي شڪ ۾ پيل آهن (۱۱۰). ۽ جنهن مهل (اُتاريا ويندا تنهن مهل) سڀ ڪنهن کي تنهنجو پالڻهار سندن اعمالن جو پورو بدلو ڏيندو. چو ته جيڪي ڪندا آهن تنهن جي اهو خبر رکندڙ آهي (۱۱۱). پوءِ جيئن توکي حڪم ڪيو ويو آهي تيئن تون محڪم ره ۽ جن تو ساڻ توبه ڪئي (سي به محڪم رهن) ۽ حد کان نه لنگهو. چو ته جيڪي ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۱۱۲). ۽ ظالمن ڏانهن لاڙو نه ڪريو نه ته اوهان کي باهه لڳندي ۽ الله کان سواءِ ڪو اوهان جو دوست نه آهي وري مدد نه ڏبو (۱۱۳). ۽ ڏينهن جي اڳياڙيءَ ۽ پوياريءَ جي وقتن ۾ ۽ ڪو وقت رات ۾ (به) نماز پڙه. چو ته چڱايون مڊاين کي نينديون آهن. نصيحت وٺندڙن لاءِ اها نصيحت آهي (۱۱۴). ۽ صبر ڪر چو ته الله پيارن جو اجر نه وڃائيندو آهي (۱۱۵). پوءِ اوهان کان اڳ اڳين صدين وارن مان (گهڻا) سمجه پريا چو نه ٿيا؟ جو (ماڻهن کي) ملڪ ۾ فساد (وجهڻ) کان جهلين ها پر ڪي ٿورڙا ٿيا جن کي منجهانئن بچايوسون ۽ جيڪي ظالم هئا سي جنهن (مال) ۾ آسودا ڪيا ويا تنهن جي پٺيان لڳا ۽ اهي ڏوهاري هئا (۱۱۶). ۽ (اي پيغمبر!) تنهنجو پالڻهار اهڙو نه آهي جو ڳوٺن (وارن) کي سندن سڌريل رهاڪن هوندي ظلم سان ناس ڪري ڇڏي (۱۱۷).

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ
 مُخْتَلِفِينَ ۝١١ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ
 رَبِّكَ لَا مَلَكَيْنَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝١٢ وَكُلًّا
 نَقَضْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُنَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ
 فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ۝١٣ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا
 يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَمِلُونَ ۝١٤ وَانْتَظِرُوا إِنَّا
 مُنْتَظِرُونَ ۝١٥ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ
 كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝١٦

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ نَكُنْ نَكُودًا الْفُقَرَاءَ ۝١ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝٢ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
 أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ ۝٣ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِينًا
 الْغَافِلِينَ ۝٤ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ
 عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَايْتُهُمْ لِي سَجْدِينَ ۝٥

۽ جيڪڏهن تنهنجو پالڻهار گهري ها ته (سڀني) ماڻهن کي (هڪ ئي) امت ڪري ها ۽ (اهي) سدائين اختلاف ڪندا رهندا (۱۱۸). پر جن تي تنهنجي پالڻهار رحم ڪيو (سي هڪ ئي دين تي رهندا). ۽ کين انهيءَ لاءِ الله پيدا ڪيو آهي. ۽ تنهنجي پالڻهار جو (هيءُ) ٻول پورو ٿيو ته جن ۽ ماڻهن مان گڏي دوزخ ضرور پريندس (۱۱۹). ۽ (اي پيغمبر!) پيغمبرن جي خبرن مان تو وٽ اوترو بيان ڪريون ٿا جنهن سان تنهنجي دل کي مضبوط ڪريون ۽ انهن (خبرن) ۾ حق ۽ مؤمنن لاءِ نصيحت ۽ سمجهاڻي تو وٽ آئي آهي (۱۲۰). ۽ (اي پيغمبر) جيڪي نه مڃيندا آهن تن کي چو ته اوهين پنهنجي جاءِ تي عمل ڪريو اسين (ب) عمل ڪندڙ آهيون (۱۲۱). ۽ انتظار ڪريو اسين (ب) انتظار ڪندڙ آهيون (۱۲۲). ۽ آسمانن ۽ زمين جو گجهه رڳو الله کي (معلوم) آهي ۽ سڀ ڪم ڏانهس موٽايا ويندا آهن پوءِ سندس عبادت ڪر ۽ مٿس ڀروسو رک. ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن کان تنهنجو پالڻهار بي خبر نه آهي (۱۲۳).

سورة يوسف مڪي آهي ۽ هيءُ هڪ سو
يارهن آيتون ۽ يارهن رڪوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

آلرا. هي ڀڌري ڪتاب جون آيتون آهن (۱). ۽ بيشڪ اسان ان کي قرآن عربي (ٻوليءَ وارو) ڪري نازل ڪيو ته مان اوهين سمجهو (۲).
(اي پيغمبر!) اسين توڏانهن هن قرآن کي پنهنجي وحي موڪلڻ سان تمام سهڻو قصو توکي پڙهي ٻڌايون ٿا ۽ جڏهن ته (تون) هن کان اڳ بيشڪ بيخبرن مان هئين (۳). (ياد ڪر!) جڏهن يوسف پنهنجي پيءُ کي چيو ته اي (منهنجا) آبا! مون يارهن تارا ۽ سج ۽ چنڊ ڏٺا، انهن کي ڏٺم ته مون کي ٿا سجدو ڪن (۴).

قَالَ يُبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ
 كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ٥ وَكَذَلِكَ
 يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُمِثُّ نِعْمَتَهُ
 عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَتْهَا عَلَىٰ أَبِيكَ مِنْ قَبْلُ
 إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ
 وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِّلْمُتَلَكِّينَ ٧ إِذْ قَالَ الْيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ
 إِلَيَّ ابْنَيْنَا وَخُنُّ عَصَبَةٍ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٨
 اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَبْحِلُ لَكُمْ وَجْهٌ أَبِيكُمْ وَ
 تَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ٩ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا
 يُوسُفَ وَالْقَوْهَ فِي غَيْبَتِ الْحَبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ
 إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ١٠ قَالَُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ
 وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ١١ أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا
 لَهُ لَحَفِظُونَ ١٢ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ
 أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ١٣ قَالَوا إِنْ
 أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذْ لَآخِسُونَ ١٤

(يعقوب) چيو ته اي منهنجا پٽڙا! پنهنجو خواب پنهنجن ڀائرن وٽ بيان نه ڪج نه ته تولا ڪو ڦٽند ڦيريندا. چو ته شيطان انسان جو پڌرو ويري آهي (۵). ۽ اهڙي طرح تنهنجو پالڻهار توکي سڳورو ڪندو ۽ توکي خوابن جو تعبير سيکاريندو ۽ پنهنجي نعمت توتي ۽ يعقوب جي اولاد تي (ائين) پوري ڪندو جيئن اڳ تنهنجي پيءُ ڏاڏي ابراهيم ۽ اسحاق تي پوري ڪيائين بيشڪ تنهنجو پالڻهار ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۶). بيشڪ يوسف ۽ سندس ڀائرن (جي قصي) ۾ پڇندڙن لاءِ (گهڻيون) نشانيون آهن (۷). جڏهن (پاڻ ۾) چيائون ته بيشڪ يوسف ۽ سندس (سڳو) پيءُ (بنيامين) اسان جي پيءُ وٽ اسان کان وڌيڪ پيارا آهن جيتوڻيڪ اسين (گهڻا ڄڻا) وڏو ڄڻو آهيون بيشڪ اسان جو پيءُ پڌري پل ۾ آهي (۸). (هاڻي گهرجي ته) يوسف کي ڪهو يا کيس ڪنهن ملڪ ۾ ڦٽي ڪري اچو ته اوهان جي پيءُ جو توجهه رڳو اوهان لاءِ ٿئي ۽ اُن (ڪم) کان پوءِ اوهين سڌريل ٿجو (۹). منجهانئن (هڪ) چونڌڙ چيو ته يوسف کي نه ماريو ۽ جيڪڏهن (ڪجهه) ڪندڙ آهيو ته ڪوھ جي تري ۾ (ڪٽي) اُڇلايوس ته ڪو واٽهڙو کيس ڪڍي ويندو (۱۰). (يعقوب کي) چيائون ته اي بابا! توکي ڇا ٿيو آهي جو يوسف جي باري ۾ توکي اسان تي ڪو ڀروسو نه ٿو ٿئي حالانڪ اسين سندس خيرخواه آهيون (۱۱). سڀاڻي اسان ساڻ کيس ڇڏ ته کائي ۽ کيڏي ۽ اسين سندس نگهبان آهيون (۱۲). (يعقوب) چيو ته اوهان جو کيس نٿو مون کي ضرور مونجهو ٿو ڪري ۽ ڊڄان ٿو ته (متان) کيس بگهڙ کائي ۽ اوهين کانئس بيخبر هجو (۱۳). چيائون ته اسان جي (گهڻن ڄڻن جي) وڏي تولي هوندي به جيڪڏهن کيس بگهڙ کاڌو ته اسين انهيءَ مهل ضرور توتي وارا هوندا سون (۱۴).

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْحَبْلِ
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾
وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا
نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا
أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ
بِدَمٍ كَذِبٍ قَالِ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ
جَمِيلٌ ۖ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ
قَارِئُهَا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَذَا غُلَامٌ
وَأَسْرُوهُ بِضَاعَتَهُ ۖ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَرَوْهُ
بِثَمَنِ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾
وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ
عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ
فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۖ وَاللَّهُ غَالِبٌ
عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ
أَشَدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

پوءِ جنهن مهل کيس نيائون (تنهن مهل) هن کي کوه جي تري ۾ اچڻ تي اتفاق ڪيائون ۽ اسان ان ڏانهن وڃي ڪيوسون ته سندن هن واقعي جي کين ضرور خبر ڏيندين ۽ اهي (تو کي) نه ڄاڻندا (١٥). ۽ پنهنجي پيءُ وٽ رات جو روئندا آيا (١٦). ڇيائون ته اي ابا! اسين گوءِ پڇڻ وياسون ۽ يوسف کي پنهنجن سامانن تي ڇڏيوسون پوءِ ان کي بگهڙ کاڌو، ۽ توڻي اسين سڄا آهيون ته به تون اسان کي پت ڪندڙ نه ٿيندين (١٧). ۽ سندس پهراڻ تي ڪوڙو رت لائي آندائون. (يعقوب) چيو ته (ائين نه آهي) بلڪ اوهان جي نفسن اوهان لاءِ (ان) ناهه کي ناهيو آهي تنهن ڪري (مون کي) چڱو صبر ڪرڻ گهرجي. ۽ جيڪي اوهين بيان ڪري رهيا آهيو تنهن تي الله کان ئي مدد گهري وڃي ٿي (١٨). ۽ (ان کوه تي) قافلو آيو پوءِ پنهنجي پاڻي پريندڙ کي موڪليائون جنهن پنهنجو ٻوڪو وڌو. ڇيائين وه واه! هي نينگر آهي. ۽ کيس هڪ (چڱي) موڙي سمجهي لڪايائون. ۽ جيڪي ڪيائون ٿي سو الله ڄاڻندڙ هو (١٩). ۽ کيس (پائرن) هلڪيءَ بها سان وڪيو جو کي چند درهم هئا ۽ سندس حق ۾ بيزاري (ظاهر) ڪندڙ هئا (٢٠). ۽ مصر وارن مان جنهن کيس خريد ڪيو تنهن پنهنجي زال (زليخا) کي چيو ته هن جي چڱي تعظيم ڪج متان اسان کي ڪو فائدو ڏئي يا کيس پٽيلو ڪري رکون. ۽ اهڙي طرح يوسف کي مصر ۾ جاءِ ڏني سون ۽ هن لاءِ ته کيس خوابن جو تعبير سيکاريو. ۽ الله پنهنجي ڪم تي غالب آهي پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (٢١). ۽ جنهن مهل (يوسف) پنهنجي جوانيءَ کي پهتو (تنهن مهل) کيس حڪمت ۽ علم ڏنسون. ۽ اهڙي طرح پلارن کي بدلو ڏيندا آهيون (٢٢).

وَرَأَوْتُهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ
وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالِ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ
إِنَّهُ لَا يَفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٢٣ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ
رَأْبْرَهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكِ لَنَصَرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ
إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٤ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ
قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ
مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٢٥
قَالَ هِيَ رَأَوْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا
إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٢٦
وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ٢٧ فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ
كِبِدِكُنَّ إِنَّ كِبِدَكُنَّ عَظِيمٌ ٢٨ يَوْسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا
وَاسْتَغْفِرُ لِدُنْيِكِ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ٢٩ وَقَالَ
نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ
نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٣٠

۽ جنهن مائيءَ جي گهر ۾ اهو هو تنهن سندس نفس کي راڻيو ٿي ۽ دروازا بند ڪيائين ۽ چيائين ته اوري آءُ! (يوسف) چيو ته الله جي پناه (گهر ۾)! انهيءَ منهنجي نپائيندڙ (يعني عزيز) مون کي چڱي هنڌ رکيو آهي. هيءَ (ڳالهه) سچي آهي ته ظالم نه ڇڻندا (۲۳). ۽ بيشڪ (اها) اُن ڏانهن لڙي ۽ (يوسف به) اُن ڏانهن لڙيو، جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار جو دليل نه ڏسي ها (ته جيڪي ٿيڻو هو سو ٿئي ها!) اهڙي طرح (انهي ڪري ٿيو) ته جيئن بچڙائي ۽ بي حياتي کانئس تاريون. سچ آهي ته اهو اسان جي خالص ٻانهن مان هو (۲۴). ۽ ٻئي دروازي ڏانهن ڊوڙيا ۽ مائيءَ ان (يوسف) جو پهراڻ پنيءَ کان (ڇڪ ڏيندي) ڦاڙي وڌو ۽ سندس مڙس کي دروازي وٽ مليا. (زليخا) چوڻ لڳي ته جيڪو تنهنجي گهر واريءَ سان مدائي ڪرڻ جو ارادو ڪري تنهن جي سزا قيد ڪرڻ يا ڏکونيندڙ عذاب ڏيڻ کان سواءِ (بي ڪا) نه آهي (۲۵). (يوسف) چيو ته اها پاڻ مون کي منهنجي نفس کان راڻي رهي هئي. ۽ سندس گهر جي ڀاتين مان هڪ شاهد شاهدي ڏني، ته جيڪڏهن هن جو پهراڻ اڳ کان ڦاڙيو ويو آهي ته (زليخا) سچي ۽ اهو ڪوڙن مان آهي (۲۶). ۽ جيڪڏهن سندس پهراڻ پنيءَ کان ڦاڙيو ويو آهي ته (زليخا) ڪوڙي ۽ اهو سچن مان آهي (۲۷). جنهن مهل (عزيز) پهراڻ پنيءَ کان ڦاڙيل ڏٺو (تنهن مهل) چيائين ته اهو (چوڻ) اوهان (رنن) جي مڪر مان آهي. چو ته اوهان جو مڪر وڌو آهي (۲۸). (اي يوسف!) ان (ڳالهه) کان منهن موڙ ۽ (اي زليخا!) تون (به) پنهنجي گناه جي بخشش گهر، چو ته تون ئي خطا وارن مان آهين (۲۹). ۽ شهر ۾ ڪيترين عورتن پڇاريو ته عزيز جي زال پنهنجي جوان ٻانهي کي سندس نفس کان (بچڙي ڪم لاءِ) راڻيندي آهي. بيشڪ (يوسف جو) پيار سندس دل ۾ پيهي ويو آهي. اسين کيس ضرور پڌريءَ گمراهيءَ ۾ ڏسنديون آهيون (۳۰).

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكًا
وَاتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا
رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا
إِن هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٢٧﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِينَ لَمْنَتْنِي فِيهِ وَ
لَقَدْ رَاودْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا امْرَأَةٌ
لَّيُسْجَنَ وَلْيَكُونَا مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٢٨﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ
إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ
إِلَيْهِنَّ وَآكُنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٩﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ
كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ بَدَأَ الصُّورُ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوْا
الْآيَاتِ لَيْسَجْنُهُ حَتَّىٰ جَاءَ جِبْنَ ؕ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ
أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَرِيَّيَ أَحْمِلُ فَوْقَ
رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَارِيكَ مِنَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِ إِلَّا نَبَأُكُمَا
بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

پوءِ جنهن مهل (زليخا) سندن گلا ڪرڻ ٻڌي (تنهن مهل) انهن ڏانهن (ماڻهو) موڪليائين ۽ انهن لاءِ مجلس تيار ڪيائين ۽ منجهانن هر هڪ کي ڪپ ڏنائين ۽ چيائين ته (اي يوسف!) مٿن نڪر، جنهن دم کيس ڏٺائون ته کيس وڌيڪ (سهڻو) ڄاڻائون ۽ (سندس حسن ۾ محو ٿي) پنهنجا هٿ وڌيائون ۽ چيائون ته الله پاڪ آهي هيءُ (نينگر) ماڻهو نه آهي. پر (هڪ) ملائڪ سڳورو آهي (٣١). (زليخا) چيو ته اهو اهو آهي جنهن (جي محبت) ۾ اوهين مون کي توڪينديون هيون. ۽ بيشڪ سندس نفس کان کيس راڻيم ٿي پوءِ پاڻ بچايائين. ۽ کيس جيڪو حڪم ڪريان ٿي سو جيڪڏهن نه ڪندو ته ضرور قيد ڪيو ويندو ۽ ضرور بي مانن مان ٿيندو (٣٢). (يوسف) چيو اي منهنجا ڀالڻهار! جنهن (ڪم) ڏانهن مون کي سڏين ٿيون تنهن کان قيد مون کي وڌيڪ پسند آهي ۽ جيڪڏهن سندن مڪرمون کان نه تاريندين ته انهن ڏانهن لڙندس ۽ جاهلن مان ٿيندس (٣٣). پوءِ سندس ڀالڻهار اُن جي دعا قبول ڪئي ۽ کانئس انهن جو مڪرم تاريائين بيشڪ اهو ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (٣٤). وري به نشانين جي ڏسڻ کان پوءِ کين هي (ڳالھ) نظر آئي ته ڪجهه وقت تائين کيس ضرور قيد ۾ وجهن (٣٥). ۽ ساڻس ٻه جوان قيد ۾ گهڙيا. انهن مان هڪ چيو ته مون پاڻ کي (ننڊ ۾) ڏٺو ته شراب ڀوڙيان ٿو، ۽ ٻئي چيو ته مون پاڻ کي مٿي تي ماني ڪٽندو ۽ منجهانئس پکين کي کائيندو ڏٺو. اسان کي اُن جي تعبير جي خبر ڏي، بيشڪ اسين توکي ڀلارن مان ڏسون ٿا (٣٦). (يوسف) چيو ته جيڪو طعام اوهين کارايا ويندا آهيو سو اوهان وٽ ايندو ئي نه پر اوهان وٽ ان جي اچڻ کان اڳي ئي سندس تعبير آءُ اوهان کي ڏسيندس. اهو (تعبير ڪرڻ) انهن (ڳالھين) مان آهي جيڪي منهنجي ڀالڻهار مون کي سيکاريون آهن، بيشڪ مون اُن قوم جي ريت ڦٽي ڪئي آهي جيڪي الله کي نه مڃيندا آهن ۽ اُهي آخرت جا (ب) منڪر آهن (٣٧).

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا
وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يُصَاحِبِي
السَّجْنَاءِ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾
مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءً سَيَّيْتُهِنَّ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهِمَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ
أَمَرَ الْأَتَّعِبُونَ وَالْإِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يُصَاحِبِي السَّجْنَاءِ أَمَّا أَحَدُكُمَا
فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ
مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ﴿٤١﴾ وَقَالَ
لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّه نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ
الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السَّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾
وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ
سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخْرَىٰ يُسْتِ يَا أَيُّهَا
الْمَلَأُ اقْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَىٰ تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

۽ پنهنجي پيءُ ڏاڏن ابراهيم ۽ اسحاق ۽ يعقوب جي دين جي پيروي ڪئي
 اُٿم، ڪنهن شيءِ کي الله سان شريڪ ڪرڻ اسان کي نه جڳائيندو آهي۔
 اهو اسان تي ۽ ٻين ماڻهن تي الله جو فضل آهي پر گهڻا ماڻهو شڪرانو نه
 ڪندا آهن (٣٨). اي منهنجا (ٻئي) سنگتي قيدي! (هي ڳالهه سمجهندا
 آهيو ته) جدا جدا گهڻا رب چڱا آهن يا اڪيلو زبردست الله (چڱو
 آهي)؟ (٣٩). الله کان سواءِ جن جي اوهين پوڄا ڪندا آهيو سي رڳو نالا
 آهن جو اوهان ۽ اوهان جي پيءُ ڏاڏن نالا رکيا آهن، انهن جي بابت الله
 ڪا سند نازل نه ڪئي آهي۔ الله کان سواءِ (ٻئي) ڪنهن جي حڪومت نه
 آهي۔ حڪم ڪيائين ته خاص اُن (الله) کان سواءِ ڪنهن جي عبادت نه
 ڪريو۔ اهو ئي دين سڌو آهي پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (٤٠). اي
 منهنجا قيدي ساٿيو! اوهان مان هڪڙو پنهنجي بادشاهه کي شراب پياريندو،
 ۽ ٻيو سوريءَ چاڙهيو ويندو پوءِ سندس مٿي مان پڪي کائيندا. جنهن بابت
 پڇا ڪريو ته سو ڪم پورو ٿي ويو (٤١). ۽ انهن ٻنهي مان جنهن لاءِ
 گمان هوس ته (نيٺ) چٽندو تنهن کي چيائين ته پنهنجي بادشاهه وٽ
 مون کي ياد ڪج، پوءِ شيطان سندس بادشاهه وٽ کانئس يادگيري
 وسارائي ڇڏي تنهن ڪري (يوسف) ڪيترائي ورهيه قيد ۾ رهيو (٤٢). ۽
 بادشاهه چيو ته مون (ننڊ ۾) ست سيريون ڳئون ڏٺيون آهن جن کي ستن
 ڏهرين کاڌو ٿي ۽ (پڻ) ست ساوا سنگ ۽ ٻيا (ست) سُڪا (ڏٺا اُٿم)۔
 اي سردارو! جيڪڏهن اوهين خواب جو تعبير ڪندا آهيو ته منهنجي
 خواب جو مون کي تعبير ٻڌايو (٤٣).

قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٣٧﴾
 وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
 فَأَرْسِلُونِ ﴿٣٨﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
 سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ
 يَبْسُتُ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ
 سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا
 مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعُ شِدَادٍ يَأْكُلْنَ مَا
 قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا فَمَا تَحْصُونَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصُرُونَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي
 بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ
 النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٤٣﴾
 قَالَ مَا خَطْبُكُنْ إِذْ رَاوَدْتُنِّي يُوسُفُ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ
 لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ إِنَّنِي خَصَصَ
 الْحَقُّ أَنَا وَارَوْدَتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصِّدِّيقِينَ ﴿٤٤﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ
 أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٤٥﴾

چيائون (اهي) پريشان (گنجريل) خواب آهن، ۽ اسين ڪوڙن خوابن جو
 تعبير نه ڄاڻندا آهيون (٤٤). ۽ جيڪو ٻنهن مان چتو هو ۽ گهڻي مدت
 کان پوءِ ياد آيس تنهن چيو ته اُن جي تعبير جي آءُ توهان کي سڏ ڏيندس پوءِ
 مون کي موڪليو (٤٥). (پوءِ قيد خاني ڏانهن ويو چيائين ته) اي سچار
 يوسف! ستن سهرين ڳئن بابت جن کي ستن ڏهين کاڌو ۽ ستن ساون
 سنگن ۽ ٻين (ستن) سڪن بابت (تعبير) ٻڌاءِ ته جيڪر آءُ ماڻهن ڏانهن
 موٽان ته مان اُهي ڄاڻن (٤٦). (يوسف) چيو ته ست ورهيه سانده پوک
 ڪندا رهو، پوءِ جيڪي فصل لڻو (تنهن مان جيڪي کائون تنهن کان سواءِ
 ٻيو) سڀ سندن سنگن ۾ رکي ڇڏيو، انهن ٿورن کان سواءِ جيڪي
 اوهين کائو (٤٧). وري اُن کان پوءِ ست سال سخت (ڏڪار) جا ايندا
 انهن لاءِ جيڪي (اُن) اڳي رکي ڇڏيو هوندو سو جيڪي بچائي رکندو
 تنهن مان ٿورڙي کان سواءِ (ٻيو سڀ) کائيندا (٤٨). وري اُن کان پوءِ
 اهڙو سال ايندو جنهن ۾ ماڻهن تي مينهن وسايا ويندا ۽ منجهس (ڍاڪ
 وغيره) نپوڙيندا (٤٩). ۽ بادشاهه چيو ته يوسف کي مون وٽ آڻيو، جنهن
 مهل وٽس قاصد آيو (تنهن مهل يوسف) چيو ته پنهنجي بادشاهه ڏانهن
 موٽ! پوءِ کائس پچ ته انهن زانفن جو ڪهڙو حال هو جن پنهنجا هٿ
 وڍيا؟ بيشڪ منهنجو پالڻهار سندن مڪر کي ڄاڻندڙ آهي (٥٠). (بادشاهه
 عورتن کان) پڇيو ته اوهان جو ڇا حال هو جڏهن يوسف کي سندس نفس
 کان راڻيو ٿي؟ چيائون ته الله پاڪ آهي، ڪا بچڙائي مٿس نه ڄاتي سون-
 عزيز جي زال چيو ته هاڻي حق پڌرو ٿيو، مون کيس سندس نفس کان
 راڻڻ گهريو هو ۽ اهو بيشڪ سچن مان آهي (٥١). (يوسف چيو ته) اهو
 هن لاءِ هو ته (عزيز) ڄاڻي ته مون پريٽ سندس خيانت نه ڪئي هئي ۽ الله
 خيانت ڪندڙن جو فريب پورو ٿيڻ نه ڏيندو آهي (٥٢).

وَمَا أBRئِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا
مَآرِحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي
بِهِ أَسْتَخْلَصُهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهَا قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا
مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ
عَلَيْهِ ﴿٥٥﴾ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ أَهْلَ بَيْتِهِ
مِنْ النَّاسِ وَنُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾
وَلَا جُرْأِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ وَجَاءَ
إِخْوَتَ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَ
لَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخِي لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ إِلَّا
تَرْوَنَ إِنِّي أَوْ فِي الْكَيْلِ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي
بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا اسْرُوا دَعْنَهُ
أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتَيْنِهِ اجْعَلُوا بَضَاعَتَهُمْ فِي
رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا
الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانَ نَكْتَلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَفَظُونَ ﴿٦٣﴾

۽ (آءُ) پنهنجي نفس کي پاڪ نه ٿو پانين، ڇو ته (جنهن تي) منهنجو پالڻهار ٻاجھ ڪري تنهن کان سواءِ نفس (هميشه) بچڙائي ڏانهن گهڻو ڇڪيندڙ آهي۔ بي شڪ منهنجو پالڻهار بخشڻهار مهربان آهي (۵۳) . ۽ بادشاهه چيو ته کيس مون وٽ آڻيو ته (آءُ) کيس پاڻ لاءِ مقرر ڪريان. پوءِ جنهن مهل سائس ڳالهاياين (تنهن مهل سندس سياڻپ سمجهي) چيائين ته تون اڄ اسان وٽ معتبر امانت وارو آهين (۵۴) . (يوسف) چيو ته مون کي هن ملڪ (مصر) جي خزانن تي مقرر ڪر، ڇو ته آءُ نگهبان (۽ سيني ڪمن جو) وڌيڪ ڄاڻندڙ آهيان (۵۵) . ۽ اهڙي طرح يوسف کي (انهيءَ) ملڪ ۾ مرتبي وارو ڪيوسون، جتي وڻندو هوس تتي ٽڪندو هو۔ جنهن لاءِ وڻندو آئون تنهن تي پنهنجي ٻاجھ پهچائيندا آهيون ۽ نيڪن جو اجر نه وڃائيندا آهيون (۵۶) . ۽ جن ايمان آندو ۽ پرهيزگاري ڪندا رهيا تن لاءِ آخرت جو اجر پڻو آهي (۵۷) . ۽ يوسف جا ڀائر آيا پوءِ وٽس (لنگهي) ويا ته کين سڃاتائين ۽ آهي کيس نه سڃاڻندڙ هئا (۵۸) . ۽ جنهن مهل انهن لاءِ سندن سامان تيار ڪيائين (تنهن مهل کين) چيائين ته پنهنجي پيئڻي پاءُ کي مون وٽ آڻيو، اوهين نه ٿا ڏسو ڇا ته آءُ پورو ماڻ ڏيان ٿو ۽ آءُ چڱو مهماني ڪندڙ آهيان؟ (۵۹) . پوءِ جيڪڏهن کيس مون وٽ نه آڻيندو ته اوهان لاءِ مون وٽ ڪا مٺ ڪانهي ۽ نڪي مون کي ويجهو (۶۰) . چيائون ته ان بابت (ڪنهن بهاني سان) سندس پيءُ کي جلد رڻينداسون ۽ ضرور اسين (ائين) ڪرڻ وارا ٿينداسون (۶۱) . ۽ (يوسف) پنهنجن جوانن کي چيو ته سندن موڙي سندن مڏين ۾ وجهي ڇڏيو پوءِ جڏهن پنهنجن گهر وارن ڏانهن موٽي وڃن (تڏهن) مان انهيءَ کي سڃاڻن ته شايد آهي وري اچن (۶۲) . پوءِ جنهن مهل پنهنجي پيءُ وٽ (ڪنعان ۾) موٽي آيا (تنهن مهل) چيائون ته اي ابا! (ان) ماڻي ڏيڻ اسان کان روڪيو ويو آهي تنهن ڪري اسان سان اسان جي پاءُ (بنيامين) کي موڪل (ڏي ته) مٺ وٺون ۽ اسين سندس نگهبان آهيون (۶۳) .

قَالَ هَلْ امْنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا امْنُتُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ
 فَاللَّهُ خَبِيرٌ حَفِظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٦٢﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا
 مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۖ قَالُوا يَا بَنَا مِمَّا
 نَبَغِي هَذِهِ بِضَاعُكُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا
 وَنَزِدُ أُكُيْلَ بَعِيرٍ ۖ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٣﴾ قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ
 مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُوا مَوْثِقًا ۚ مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنِي بِهِ إِلَّا أَنْ
 يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٤﴾
 وَقَالَ يَبْنَئِ لَنَا بُيُوتًا لَدَا خُلُوعٍ مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ
 أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ
 إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا
 كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ
 يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۖ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ أَوَىٰ إِلَيْهِ
 أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

(يعقوب کين) چيو ته هن جي نسبت اوهان تي اهڙوئي اعتبار ٿو ڪريان جهڙو اڳ سندس ڀاءُ جي به نسبت اوهان تي اعتبار ڪيو هوم. پوءِ الله چڱو نگهبان آهي ۽ اهو باجهارن کان وڌ باجهارو آهي (۶۴). ۽ جنهن مهل پنهنجو سامان کوليائون (تنهن مهل) پنهنجي موڙي پاڻ وٽ مٽايل ڏنائون. چيائون ته اي اسان جا آبا! (بيو) اسان کي ڇا گهرجي؟ (جو) هيءُ موڙي اسان جي آسان ڏانهن وري مٽايل آهي (ته موڙي وڃون)، ۽ پنهنجن گهر وارن لاءِ ان آڻيون ۽ پنهنجي ڀاءُ جي نگهباني ڪنداسون ۽ هڪ اُٺ جو بار وڌيڪ به وٺنداسون. اهو (جيڪي ان اندو آڻئون سو) ماڻ ٿورو آهي (۶۵). (يعقوب کين) چيو ته (آءُ) اوهان سان ان کي (ايسين) ڪڏهن نه موڪليندس جيسين مون وٽ الله جي ساڪ (نه) ڪٽندؤ ته اوهين ڪنهن گهيري ۾ پوڻ کان سواءِ ان کي مون وٽ ضرور آڻيندؤ، پوءِ جنهن مهل کيس پنهنجو پڪو انجام ڏنائون (تنهن مهل يعقوب) چيو ته جيڪي اسين چئون ٿا تنهن تي الله ذميوار آهي (۶۶). ۽ (چيائين) ته اي پٽؤ! اوهين هڪ دروازي کان نه گهڙجو ۽ الڳ الڳ دروازن مان گهڙجو. ۽ آءُ اوهان کان الله جي تقدير مان ڪا به شيءِ تاري نه ٿو سگهان. الله کان سواءِ (ٻئي) ڪنهن جو حڪم نه آهي. مٿس ڀروسو ڪيم، ۽ سڀ ڪنهن ڀروسي ڪندڙ کي مٿس ڀروسو ڪرڻ گهرجي (۶۷). ۽ جهڙي طرح سندن پيءُ کين حڪم فرمايو هو تهڙي طرح جنهن مهل (مصر جي دروازن کان) گهڙيا. (تنهن مهل جي ڪا سختي پهچين ها ته سندن پيءُ) الله جي تقدير مان کانئن ڪجهه به تاري نه ٿي سگهيو (اهو حڪم ڪرڻ) يعقوب جي دل ۾ رڳو هڪ خيال هو جو ان کي پورو ڪيائين. ۽ جيڪي کيس سيکاريو هوسون تنهن سببان (اهو) علم وارو هو پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۶۸). ۽ جنهن مهل يوسف وٽ ويا تنهن مهل ان پنهنجي (سڳي) ڀاءُ کي پاڻ وٽ جاءِ ڏني چيائين ته سچ پچ آءُ تنهنجو ڀاءُ آهيان تنهن ڪري جيڪي ڪيو آٿن تنهن تي ڏک نه ڪر (۶۹).

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رُحْلِ
أَخِيهِ ثُمَّ أَذِنَ مُؤَدِّنُ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسِرْقُونَ ٤٠ قَالُوا
وَأَقْبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ٤١ قَالُوا نَفَقْدُ صَوَاعَ
الْمَلِكِ وَلَيْسَ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ٤٢
قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كُنَّا سَارِقِينَ ٤٣ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ٤٤ قَالُوا
جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي
الظَّالِمِينَ ٤٥ فَبَدَأَ أَبَاوَعِيدُهُمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ
اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا
كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ
دَرَجَتٍ مِّنْ نَّشَأٍ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ٤٦ قَالُوا إِنْ
يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي
نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَاتَصِفُونَ ٤٧ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا
كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْحَسَنِينَ ٤٨

پوءِ جنهن مهل انهن لاءِ سندن سامان سنبرائين (تنهن مهل) پنهنجي (سڳي) ڀاءُ جي مڌيءَ ۾ پيالو لڪيائين وري آواز ڪندڙ آواز ڪيو ته اي قافلي وارو! اوهين ضرور چور آهيو (۷۰). (قافلي وارن ٻڌي) انهن ڏانهن منهن ڪري چيو ته ڇا وڃايو اٿو؟ (۷۱). چيائون ته بادشاهه جو پيالو وڃايو اٿئون ۽ جنهن اهو (لهي) آندو تنهن لاءِ اٺ جو بار (انعام) آهي ۽ آءُ (اُن انجام) جو ذميوار آهيان (۷۲). چيائون ته الله جو قسم آهي ته اوهان کي خبر هوندي ته اسين هن لاءِ نه آيا آهيون ته ملڪ ۾ ڏقيڙ وجهون ۽ نڪي اسين چور آهيون (۷۳). (وري نوڪرن) چيو ته جيڪڏهن ڪوڙا هجو ته اُن (چور) جي سزا ڪهڙي آهي؟ (۷۴). چيائون ته اُن جي سزا (هيءَ) آهي ته جنهن جي مڌيءَ مان اهو لتو سو، (پاڻ) اُن جو بدلو آهي. اهڙي طرح اسين ظالمن کي سزا ڏيندا آهيون (۷۵). پوءِ (يوسف) پنهنجي (سڳي) ڀاءُ جي ٻوري (ڳولڻ) کان اڳ انهن (ٻين) جون ٻوريون ڳولڻ شروع ڪيون وري اهو (پيالو) پنهنجي ڀاءُ جي ٻوري مان ڪڍيائين. اهڙي طرح يوسف کي تجويز سيڪاري سون. جو بادشاهه جي قانون موجب پنهنجي ڀاءُ کي الله جي گهر کان سواءِ وٺي نه ٿي سگهيو. جنهن کي گهرندا آهيون تنهن کي درجن ۾ مٿاهون ڪندا آهيون. ۽ هر ڪنهن سياڻي جي مٿان سياڻو آهي (۷۶). چيائون ته جيڪڏهن (هن) چوري ڪئي آهي ته اڳ سندس ڀاءُ (به) بيشڪ چوري ڪئي هئي، پوءِ اُن (ڳالهه) کي يوسف پنهنجي دل ۾ لڪايو ۽ کين اها پتري نه ڪيائين (دل ۾) چيائين ته اوهين ٻيڙي مان وارا آهيو، ۽ جيڪي بيان ڪريو ته سو الله چڱو ڄاڻندڙ آهي (۷۷). چيائون ته اي عزيز! هن جو پيءُ پوڙهو وڏي ڄمار وارو آهي تنهن ڪري اسان مان هڪڙو سندس بدران وٺ، اسين توکي نيڪن مان ڏسون ٿا (۷۸).

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنٌ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِندَهُ
 إِذَا أَذْطَلَمُونَ ﴿٩﴾ فَلَمَّا اسْتَيْسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا
 قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ
 مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ
 أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ
 خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠﴾ ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ
 ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَمَا كُنَّا
 لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿١١﴾ وَسَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا
 وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ بَلْ
 سَأَلْتُ لَكُمْ أَنْفُسَكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ
 يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٣﴾ وَتَوَلَّى
 عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَفَى عَلَى يُونُسَ وَابْيَضَّتْ عَيْنُهُ مِنْ
 الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَقْتَوَاتُ دُرُيُوسُفَ حَتَّى
 تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا
 بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

چيائين الله پناه ۾ رکي جو جنهن وٽ پنهنجو سامان لتوسون تنهن کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي پڪڙيون (جيڪڏهن وٺون ته) انهيءَ مهل اسين ظالم آهيون (۷۹). پوءِ جنهن مهل کانئس نااميد ٿيا (تنهن مهل) نويڪلا ٿي صلاح ڪندڙ ٿيا. سندن وڏي (پيءُ) چيو ته نه ڄاڻندا آهيو ڇا ته اوهان جي پيءُ اوهان کان الله جو پڪو قسم ورتو آهي؟ ۽ اڳ به اوهان يوسف جي نسبت ۾ ڪجهه نه گهٽايو هو، تنهن ڪري (جيسين) منهنجو پيءُ مون کي موڪل (نه) ڏيندو يا الله مون لاءِ حڪم نه ڪندو تيسين آءٌ هن ملڪ مان ڪڏهن نه نڪرندس ۽ اهو چڱو حڪم ڏيڻ وارو آهي (۸۰).

اوهين پنهنجي پيءُ وٽ موٽي وڃو پوءِ چئو ته اي ابا! تنهنجي پٽ چوري ڪئي ۽ جيڪي ڄاتو سون ان کان سواءِ ٻي (ڳالهه) جي شاهدي نه ڏني سون ۽ اسين ڳجهه (جي خبر) نه ڄاڻندا هئاسون (۸۱). ۽ جنهن ڳوٺ ۾ هئاسون انهيءَ کان ۽ جنهن قافلي ۾ آياسون تنهن کان پڇا ڪر. ۽ اسين ضرور سچا آهيون (۸۲). (يعقوب) چيو ته (نه!) بلڪ توهان جي نفس اوهان لاءِ (هيءَ) ڳالهه ٺاهي آهي تنهن ڪري چڱو صبر ڪرڻ (منهنجو ڪم) آهي. اميد آهي ته الله انهن سڀني کي مون وٽ آڻيندو. چيو ته اهو ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۸۳). ۽ کانئن منهن موڙيائين ۽ چيائين يوسف لاءِ مون کي افسوس آهي! ۽ سندس ٻئي اکيون ڏک کان اڇيون ٿيون پوءِ اهو ڏک ڀريل هو (۸۴). ۽ (سندس گهراڻي وارن) چيو ته الله جو قسم آهي ته تون سدائين يوسف کي ساريندو رهندين جيسين مرڻ ڪنڌيءَ تي ٿئين يا مثلن مان ٿئين! (۸۵). چيائين آءٌ ته پنهنجو ڏک ۽ بي قراري الله جي جناب ۾ بيان ڪندو آهيان ۽ الله جي طرف کان اهو ڄاڻندو آهيان جو اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۸۶).

يَبْنِي اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَآخِيهِ وَلَا تَأْسُوا
 مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
 الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا
 وَأَهْلَكْنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ
 وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ
 هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَآخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾
 قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي
 قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَشْتَقِ وَيَصْدِرُ فَإِنَّ اللَّهَ
 لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَشْرَكَ
 اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَطِئِينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمْ
 الْيَوْمَ يُغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿٩٢﴾ اذْهَبُوا
 بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا
 وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا فَصَلَتِ
 الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ
 تَفَنَّدُونَ ﴿٩٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

اي منهنجا پتو! وڃو ۽ يوسف ۽ سندس ڀاءُ جي ڳولا ڪريو ۽ الله جي رحمت کان نااميد نه ٿيو۔ چو ته الله جي ٻاجهه کان ڪافرن جي قوم کان سواءِ (ٻيو) ڪو (بر) نااميد نه ٿيندو آهي (۸۷). پوءِ جنهن مهل يوسف وٽ آيا (تنهن مهل) چيائون ته اي عزيز! اسان کي ۽ اسان جي گهر وارن کي (ڏڪار جي) تڪليف پهتي آهي ۽ نڪمي ڪجهه قيمت ڪڍي آيا آهيون پوءِ اسان کي پوري مٺ ڏي ۽ اسان کي (ڪجهه) خيرات (بر) ڏي۔ چو ته الله خير ڪندڙن کي چڱو بدلو ڏيندو آهي (۸۸). يوسف کين چيو ته جڏهن اوهين بي سمجهه هئو تڏهن جيڪي اوهان يوسف ۽ سندس ڀاءُ سان ڪيو سو ڄاتو اٿو؟ (۸۹). چيائون ته تون ئي پڪ يوسف آهين ڇا؟ چيائين (هاڻو) آءُ يوسف آهيان ۽ هيءُ منهنجو ڀاءُ آهي بيشڪ الله اسان تي احسان ڪيو آهي۔ جيڪو پرهيزگاري ڪندو ۽ صبر ڪندو ته الله پيارن جو اجر نه وڃائيندو آهي (۹۰). چيائون ته الله جو قسم آهي ته بيشڪ الله توکي اسان کان ڀلو ڪيو آهي ۽ بيشڪ اسين خطا ڪندڙ هئاسون (۹۱). (يوسف) چيو اڄ اوهان تي ڪا ميار ڪانهي۔ الله اوهان کي بخشيندو ۽ اهو (سڀني) ٻاجهارن کان وڌ ٻاجهارو آهي (۹۲). هي منهنجو پهراڻ ڪڍي وڃو پوءِ اهو منهنجي پيءُ جي منهن تي گهمايو ته ڏسندڙ ٿيندو ۽ مڙئي پنهنجي گهر جا ڀاتي مون وٽ آيو (۹۳). ۽ جنهن مهل قافلو (مصر مان) نڪتو (تنهن مهل) سندن پيءُ چيو ته جيڪڏهن (اوهين) مونکي ابوجهه نه سمجهو ته مون کي يوسف جي پيءُ چيو اچي ٿي (۹۴). چيائون ته الله جو قسم آهي ته تون اڳئين ويساري ۾ آهين (۹۵).

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾
قَالُوا يَا بَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٨﴾
قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٩﴾
فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا
مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ أَمْنَيْنِ ﴿١٠٠﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ
وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ
قَبْلُ قَدْ جَعَلْتُ رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي
مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ تَزْعَرَ
الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ
إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠١﴾ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَ
عَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي
بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

جنهن مهل خوشخبري ڏيندڙ آيو تنهن مهل سندس منهن تي اهو (پهراڻ) گهمائين ته ڦري ڏسندڙ ٿيو۔ چيائين ته اوهان کي نه چيو هوم چا ته آءُ الله جي پار کان اهو ڄاڻندو آهيان جيڪي اوهين نه ڄاڻندا آهيو؟ (۹۶)۔

چيائون ته اي اسان جا ابا! اسان لاءِ اسان جي گناهن جي بخشش گهر اسين بيشڪ گنهگار آهيون (۹۷)۔ (يعقوب) چيو ته (آءُ) سگهو اوهان لاءِ پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرندس چو ته اهوئي بخشڻهار مهربان آهي (۹۸)۔ پوءِ جنهن مهل يوسف وٽ پهتا (تنهن مهل) پنهنجي ماءُ پيءُ کي پاڻ وٽ جاءِ ڏنائين ۽ چيائين ته جيڪڏهن الله گهريو ته مصر ۾ بي پوا ٿي گهڙو (۹۹)۔ ۽ پنهنجي ماءُ پيءُ کي تخت تي ويهاريائين ۽ اهي ڏانهن ڪنڌ ٺوڙائي جهڪيا، ۽ (يوسف) چيو ته اي منهنجا ابا! هيءُ منهنجي اڳين خواب جو تعبير آهي بيشڪ منهنجي پالڻهار اُن کي سچو ڪيو۔ ۽ (الله) مون سان تڏهن بيشڪ احسان ڪيو جڏهن مون کي قيد مان ٻاهر ڪڍيائين ۽ منهنجي ۽ منهنجي ڀائرن جي وچ ۾ شيطان بياني وڌي تنهن کان پوءِ اوهان کي بهراڙيءَ کان (شهر ۾) اندائين۔ چو ته منهنجو پالڻهار جنهن لاءِ وٽيس تنهن تي احسان ڪندڙ آهي۔ سچ آهي ته اهو ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۰۰)۔ (يوسف چيو ته) اي منهنجا پالڻهار بيشڪ مون کي بادشاهي ڏني آئيئي ۽ مون کي خوابن جو تعبير سيکاريو آئيئي، اي آسمانن ۽ زمين جا بڻائيندڙ! تون دنيا ۽ آخرت ۾ منهنجو وارث آهين، مون کي مسلمان ڪري مار ۽ مون کي صالحن سان شامل ڪر! (۱۰۱)۔ (اي بيغمبر!) اهو (قصو) ڳجهين خبرن مان آهي جو تو ڏانهن وحي ڪريون ٿا، ۽ اُنهن جڏهن فريب ڪندڙ ٿي پنهنجي ڪم جو ارادو ٿي ڪيو تڏهن تون وٽن ڪونه هئين (۱۰۲)۔

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ وَمَا سَأَلْتَهُمْ عَلَيْهِ
مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٥﴾
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ أَكْثَرِهِمْ بِالدِّينِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ
تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَ
هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٧﴾ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى
بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٨﴾
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ ط
أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾
حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ
نَصْرًا مِنْ رَبِّهِمْ فَنَجَّىٰ مَنْ تَشَاءُ ط وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠﴾
لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ط مَا كَانَ
حَدِيثًا نَاْفً فَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ
تَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْقَوْمِ تُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

۽ (اي پيغمبر!) جيتوڻيڪ حرص ڪرين ته به گهڻا ماڻهو ايمان آڻيندڙ نه آهن (۱۰۳). ۽ (تون) اُن (قرآن جي پهچائڻ) تي کانئن ڪو اُجورو نه گهرندو آهين۔ اهو (قرآن) جهانن جي نصيحت کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه آهي (۱۰۴). ۽ ڪيتريون ئي نشانليون آسمانن ۽ زمين ۾ آهن جن تان لنگهندا آهن ۽ اهي (ڏسي ڪري) انهن (تي ڌيان ڏيڻ) کان منهن موڙيندا آهن (۱۰۵). ۽ منجهائن گهڻا الله تي ايمان نه آڻيندا آهن پر اهي (الله سان) شريڪ بڻائيندڙ آهن (۱۰۶). (اهي) الله جي عذاب مان پاڻ وٽ ڇپ اچڻ کان يا قيامت جي (اهڙي حالت ۾) اوچتي پهچڻ کان بي پوا ٿيا آهن ڇا، جو اهي نه ڄاڻندا هجن؟ (۱۰۷). (اي پيغمبر!) ڇو ته هيءَ منهنجي واٽ آهي پڌري حجت سان، الله ڏانهن سڏيان ٿو. آءٌ ۽ منهنجا تابعدار به (سڏيندا آهن)۔ ۽ الله پاڪ آهي ۽ آءٌ مشرڪن مان نه آهيان (۱۰۸). ۽ (اي پيغمبر!) اسان توکان اڳ شهر وارن مان، مردن کان سواءِ، ٻيو ڪونه موڪليوسون جن ڏانهن وحي ڪيوسون. پوءِ ڇو نه زمين ۾ گهمي ڏسندا آهن ته جيڪي کانئن اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪهڙي طرح ٿي؟ ۽ آخرت جو گهر انهن لاءِ ڀلو آهي جيڪي ڊڄندا آهن۔ پوءِ ڇو نه ڄاڻندا آهيو؟ (۱۰۹). (اڻستائين ڍر ڏئي سون) جيستائين پيغمبر (مدد پهچڻ کان) نااميد ٿيڻ لڳا ۽ (سندن قوم) ڀانيو ته انهن سان ڪوڙو (انجام) ڪيو ويو آهي وٽن آسان جي مدد پهتي پوءِ جنهن کي گهريو سون تنهن کي چوٽڪارو ڏنو ويو ۽ ڏوهارڻ قوم کان اسان جو عذاب تاريو نه ويندو آهي (۱۱۰). بيشڪ عقل وارن لاءِ انهن (پيغمبرن) جي قصن ۾ عبرت آهي۔ (هيءُ قرآن) بڻاوتي آکاڻي نه آهي پر جيڪي (ڪتاب) کانئس اڳ آهن تن کي سڄو ڪندڙ آهي ۽ سڀ ڪنهن شيءِ لاءِ تفصيل آهي ۽ ايمان واريءَ قوم لاءِ هدايت ۽ باجمه آهي (۱۱۱).

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ① اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ
 عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
 كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
 بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ② وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا
 رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
 يُغْشَى اللَّيْلُ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ③ وَ
 فِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَبَعِرَاتٌ وَجَدْتُمْ مِنْ آعْنَابٍ وَزُرْعًا وَنَخِيلٌ
 صُنُوفًا غَيْرَ صُنُوفٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِّلُ بَعْضَهَا
 عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ④ وَ
 إِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا ثَرَاءً نَأْتِي خَلْقَ
 جَدِيدٍ ⑤ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلُ فِي
 آعْنَابِهِمْ ⑥ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑦

سورة رعد مڪي آهي ۽ هي ۲۵ آيتون ۽ ۴۰ رڪوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

المر، هي ڪتاب جون آيتون آهن۔ ۽ جيڪي توڏانهن تنهنجي پالڻهار وٽان نازل ڪيو ويو سو حق آهي پر گهڻا ماڻهو نه مڃيندا آهن (۱)۔ الله اهو آهي جنهن آسمانن کي بنا ٿين جي کڙو ڪيو آهي انهن کي ڏسو ٿا وري عرش ڏي متوجہ ٿيو ۽ سج ۽ چنڊ کي نوايائين۔ سڄو ٺهرايل مدت تائين هلندو آهي۔ (اهو سڀني) ڪمن کي رڻيندو آهي نشانين تفصيل سان بيان ڪندو آهي ته مان اوهين پنهنجي پالڻهار جي ملڻ جو يقين ڪريو (۲)۔ ۽ اهو (الله) آهي جنهن زمين کي پکيڙيو ۽ منجهس جبل ۽ درياءَ بڻايائين۔ ۽ منجهس سڀ ڪنهن ميوي مان به ٻه قسم بڻايائين۔ ڏينهن کي رات سان ڍڪيندو آهي۔ بيشڪ ان ۾ پروڙيندڙ قوم لاءِ نشانين آهن (۳)۔ ۽ زمين ۾ (مختلف قسم جا) ٿڪرا لڳو لڳ آهن ۽ انگورن جا جا باغ آهن ۽ پوکون ۽ ڪجيون آهن (انهن مان ڪي) جهڳٽا ۽ (ڪي) هڪ ٿڙ وارا آهن، انهن کي هڪ ئي پاڻي پياريو ويندو آهي ۽ اسين ميوي ۾ ڪن (جي مزي) کي ڪن کان وڌيڪ ڪندا آهيون۔ بيشڪ ان ۾ سمجهندڙ قوم لاءِ نشانين آهن (۴)۔ ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن توکي (سندن انڪار جو) عجب ٿيندو آهي ته سندن (هن) چوڻ جو به عجب ڪرڻو آهي (جو چوندا آهن) ته هان جڏهن مٽي ٿينداسون ته اسين وري نئين سر بڻايا وينداسون ڇا؟ اهي آهي آهن جن پنهنجي پالڻهار جو انڪار ڪيو۔ ۽ اهي آهي آهن جن جي ڳچين ۾ گت هوندا، ۽ اهي دوزخي آهن، اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۵)۔

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِمُ الْمَثَلُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى
ظُلُمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ٦ وَيَقُولُ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَلَوْلَا أَنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ
لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ٧ اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْبِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَرْذَلُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ٨ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ٩ سَوَاءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَ
مَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ١٠
لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مِّنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا
بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءً فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ
مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَّالٍ ١١ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا
وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ١٢ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ
مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ
يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ١٣

۽ (اي پيغمبر!) ڀلائي (جي پهچڻ) کان اڳي ئي توکان برائي جلد گهرندا آهن ۽ بيشڪ کائن اڳ (ماڻهن تي اهڙا) عذاب ٿي چڪا آهن. ۽ تنهنجو پالڻهار ماڻهن کي سندن ڏوهي هجڻ هوندي به بخشڻ وارو آهي، ۽ تنهنجو پالڻهار سخت عذاب ڪرڻ وارو (به) آهي (۶). ۽ ڪافر چوندا آهن ته هن (پيغمبر) تي سندس پالڻهار کان (ڪابه) نشاني چو نه نازل ڪئي ويئي آهي؟ (اي پيغمبر) تون رڳو ڊيچاريندڙ آهين ۽ هر قوم لاءِ هدايت ڪرڻ وارو هوندو آهي (۷). هر مادي (پنهنجي پيٽ ۾) جيڪو (حمل) ڪٽندي آهي سو الله ڄاڻندو آهي ۽ ڳپيڙيون جيڪي گهٽائينديون آهن ۽ جيڪي وڌائينديون آهن (سو به ڄاڻندو آهي). ۽ هر شيءِ وٽس اندازي سان آهي (۸). ڳجه ۽ ظاهر جو ڄاڻندڙ وڏو مٿاهون آهي (۹). اوهان مان جيڪو ڳالهه هوريان ڪري ۽ جيڪو وڏي سڌ ڳالهائي ۽ جيڪو رات جو لکي ۽ ڏينهن جو پڌرو ٿي گهمي (سي سندس علم ۾) هڪ جهڙا آهن (۱۰). اُن (ماڻهو) لاءِ (ملائڪ پهريندار) هڪ ٻئي پٺيان ايندڙ سندس اڳتان ۽ سندس پوئتان (مقرر) آهن جو الله جي حڪم سان اُن جي نگهباني ڪندا آهن. پڪ الله ڪنهن قوم جي حالت کي (ايسٽائين) نه ڦيرائيندو آهي جيستائين اُهي جيڪي سندن دليين ۾ آهي سو (پاڻ) نه ڦيرائين، ۽ جڏهن الله ڪنهن قوم جي خرابيءَ جو ارادو ڪندو آهي تڏهن اُن کي ڪو ٿرڻ ڪونهي، ۽ نه ڪي اُنهن جو الله کان سواءِ ڪو مددگار آهي (۱۱). اُهو (الله) آهي جيڪو اوهان کي پوءِ اُميد لاءِ وڃ ڏيکاريندو آهي ۽ ڳرن ڪڪرن کي اٿاريندو آهي (۱۲). ۽ گاج ۽ (سڀ) ملائڪ سندس پوءِ کان سندس ساراه سان پاڪائي واکاڻيندا آهن، ۽ وڃون موڪليندو آهي پوءِ اُهي جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن تي ڪيرائيندو آهي ۽ ڪافر الله بابت تڪرار ڪندا آهن، حالانڪ اُهو سخت عذاب ڪرڻ وارو آهي (۱۳).

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ
لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا كِبَاسٌ كَفِيُّهُ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَهُ فَاهُ وَمَا هُوَ
بِالْغِيهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝١٣ وَ لِلّٰهِ يَسْجُدُ
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظَلَمَهُمُ بِالْغَدْرِ
وَالْأَصَالِ ۝١٤ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ
أَفَاتُخَذُكُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا
وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ ؕ أَمْ هَلْ
تَسْتَوِي الظُّلُمَةُ وَالنُّورُ ؕ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا
كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝١٥ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ
أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا
يُقَدِّوْنَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلِيَّةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ
مِثْلُهُ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ ؕ فَأَمَّا
الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً ۚ وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ
فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ ۚ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ۝١٦

کيس (هر حال ۾) سڏڻ حق آهي. ۽ (ڪافر) الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهن سي کين ڪنهن (به) طرح ورندي ڏيئي نه سگهندا (انهن سڏيندڙن جو مثال) رڳو انهيءَ (ماڻهو) وانگر (آهي) جو پنهنجو ٻڪ پاڻي ڏانهن هن لاءِ ڊگهي ريندڙ هجي ته پاڻي سندس وات ۾ پوي ۽ اهو پاڻي سندس وات ۾ ڪڏهن پوڻ وارو نه آهي. ۽ ڪفرن جو سڏڻ رڳو گمراهي ۾ هجڻ آهي (۱۴). ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن سي سرها ۽ ارها الله کي سجدو ڪندا آهن ۽ سندن پاڇا (به) صبح جو ۽ سانجهي جو (سجدو ڪندا آهن) (۱۵). (اي پيغمبر! ڪانئن) پڇ ته آسمانن ۽ زمين جو پالڻهار ڪير آهي؟ (سندن پاران) چؤ ته الله. (وري ڪانئن) پڇا ڪر ته پوءِ الله کان سواءِ ٻيا اهڙا مددگار ڇو ورتا اٿو جي پنهنجو پاڻ کي نڪي نفعو ۽ نڪي نقصان پهچائي سگهندا آهن؟ (۽ اي پيغمبر!) کين چؤ ته آندو ۽ سڄو ڪو برابر آهي ڇا؟ يا اونداهيون ۽ سوجهرو برابر آهي ڇا؟ الله لاءِ (اهڙا) شريڪ مقرر ڪيا اٿن ڇا جو (انهن) الله جي مخلوقات جهڙي (خلق) خلقي هجي جو (اها) خلق مٿن هڪ جهڙي ٿي پيئي آهي؟ (اي پيغمبر! کين) چؤ ته سڀ ڪنهن جو خلقتهار الله آهي ۽ اهوئي اڪيلو غالب آهي (۱۶). (جنهن) آسمان کان پاڻي وسايو پوءِ واديون پنهنجي قدر سارو وهيون پوءِ ڇر، اُپامندڙ گج کي کنيو. ۽ جيڪا شيءِ زيورن يا سامان جي طلب ڪرڻ لاءِ باه ۾ ڳاريندا آهن اُن تي به اُن جهڙي گج (ٿيندي) آهي. اهڙي طرح الله ڪري ۽ کوٽي جو مثال ڏيندو آهي. پر گج ته سڪي (ختم ٿي) ويندي آهي، ۽ جا (شيء) ماڻهن کي نفعو ڏيندي آهي سا زمين ۾ رهندي آهي. اهڙي طرح الله مثال ڏيندو آهي (۱۷).

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ
 لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
 سُوءُ الْحِسَابِ ۚ وَمَا وَهُمْ جَهَنَّمُ وَيُسَّ إِلَٰهًا ۖ أَفَلَمْ يَعْلَمُوا
 أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۖ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولَٰؤُا
 الْأَلْبَابِ ۖ (١٩) الَّذِينَ يُؤْفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ ۖ وَلَا يَنقُضُونَ الْبَيْثَاقَ ۖ
 وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَ
 يَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۖ (٢٠) وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
 وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ ۖ وَانْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً ۖ وَيَدْرُءُونَ
 بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۖ (٢١) جَنَّتْ عَدْنٍ
 يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ
 يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ۖ (٢٢) سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ ۖ فَنِعْمَ
 عُقْبَى الدَّارِ ۖ (٢٣) وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
 وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۖ أُولَٰئِكَ
 لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۖ (٢٤) اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
 ۖ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا لَمَنَاعٌ ۖ (٢٥)

جن پنهنجي پالڻهار جو حڪم قبول ڪيو تن لاءِ ڀلائي آهي. ۽ جيڪي سندس (حڪم) قبول نه ٿا ڪن سي جيڪي زمين ۾ اهي سو سڀ ۽ پڻ اوترو ساڻس (ٻيو) انهن کي هجي اهو جيڪڏهن عيوض ڏين (تہ بہ قبول نہ ڪبو). انهن لاءِ حساب جي خرابي آهي، ۽ سندن جاءِ دوزخ آهي. ۽ اها بچڙي جاءِ آهي (۱۸). پوءِ جيڪي توڏانهن تنهنجي پالڻهار کان نازل ڪيو ويو آهي تنهن کي جيڪو ڄاڻندو آهي تہ سچ آهي سو ڪو اُن جهڙو آهي ڇا جيڪو انڌو هجي؟ سمجھ وارن کان سواءِ ڪو نصيحت نہ وٺندو آهي (۱۹). جيڪي الله جو انجام پاڙيندا آهن ۽ انجام نہ ڀڃندا آهن (۲۰). ۽ الله جنهن جي ڳنڍڻ جو حڪم ڪيو تنهن کي جيڪي (ماڻهو) ڳنڍيندا آهن ۽ پنهنجي پالڻهار کان ڊڄندا آهن ۽ حساب جي سختيءَ جو ڀڙ ڪندا آهن (۲۱). ۽ جن پنهنجي پالڻهار جي رضامندي حاصل ڪرڻ لاءِ صبر ڪيو ۽ نماز پڙهي ۽ جيڪي کين روزي ڏني سون تنهن مان ڳجهو ۽ ڀڌرو خرچيائون ۽ ڀلائيءَ سان برائيءَ تاريندا آهن تن لاءِ آخرت جو گهر آهي (۲۲). (جي) هميشگيءَ وارا باغ آهن اُن ۾ گهڙندا ۽ سندن ابن ڏاڏن ۽ سندن زالن ۽ سندن اولاد مان جيڪي سڌريل هوندا سي (بہ گهڙندا) ۽ سڀ ڪنهن دروازي کان مٿن ملائڪ گهڙندا (۲۳). (چوندا تہ) انهيءَ ڪري جو (ڏکڻ ۾) صبر ڪيو هيُو اوهان تي سلامتي آهي پوءِ آخرت جو گهر ڀلو آهي (۲۴). ۽ جيڪي الله جو انجام اُن جي پڪي ڪرڻ کان پوءِ ڀڃندا آهن ۽ الله جن ڪمن جي ڳنڍڻ جو حڪم ڪيو آهي سو چنندا آهن ۽ زمين ۾ فساد وجهندا آهن انهن تي لعنت آهي ۽ انهن لاءِ بچڙو گهر آهي (۲۵). الله جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن لاءِ روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ تنگ (بہ) ڪندو آهي. ۽ (ڪافر) دنيا جي حياتي سان خوش ٿيندا آهن. ۽ دنيا جي حياتي آخرت ۾ ٿوري موڙيءَ کان سواءِ نہ آهي (۲۶).

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ
يُضِلُّ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَىٰ بَيْتِهِ مَن أَرَادَ ۚ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ
قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ٢٨ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحُسْنُ مَّآبٍ ٢٩ كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي
أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ لَّتَتَلَوَا عَلَيْهِمْ ۖ الَّذِينَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
هُم يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ
مَتَابٌ ٣٠ وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ
أَوْ كَلِمَ بِهِ السَّمَوَاتُ بَلِّغَ اللَّهُ الْأُمَمَ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ
لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ
بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ٣١ وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَامْلَيْتُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَتَمَّ أَخَذَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ٣٢ أَفَمَن هُوَ قَائِمٌ
عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ
بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بَظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۖ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ٣٣

۽ ڪافر چوندا آهن ته هن جي پالڻهار کان هن تي معجزو ڇو نه نازل ڪيو ويو آهي؟ (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته الله جنهن جي لاءِ گهرندو آهي تنهن کي گمراه ڪندو آهي ۽ جيڪو موٽيو تنهن کي پاڻ ڏانهن هدايت ڪندو آهي (۲۷). (اهي آهي آهن) جن ايمان آندو ۽ سندن دليون الله جي ذڪر سان آرامي ٿينديون آهن. خبردار! الله جي ذڪر سان دليون آرام وٺنديون آهن (۲۸). جن ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا تن لاءِ (آخرت ۾) خوشي ۽ چڱي جاءِ آهي (۲۹). اهڙيءَ طرح توکي هڪ اهڙي توليءَ ڏانهن جو، بيشڪ کائن اڳ ڪيتريون توليون گذري ويون آهن، هن لاءِ موڪليو سون ته جيڪي توڏانهن وحي ڪيوسون سو کين پڙهي ٻڌائين. ۽ آهي رحمان جا منڪر آهن. (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته. اهو منهنجو پالڻهار آهي، اُن کان سواءِ ٻيو ڪو معبود نه آهي، مٿس ڀروسو ڪيم ۽ ڏانهن منهنجو موٽڻ آهي (۳۰). ۽ جيڪڏهن سچ پچ قرآن اهڙو هجي ها جو اُن سان جبل هلائجن ها يا اُن سان زمين ٽڪر ٽڪر ڪجي ها يا اُن سان مٿلن کي ڳالهائجي ها (ته به آهي ايمان نه آئين ها). بلڪ سڀ ڪم الله جي وس ۾ آهن. اڃا مؤمنن نه ڄاتو آهي ڇا ته جيڪڏهن الله گهري ها ته سڀني ماڻهن کي هدايت ڪري ها؟ ۽ ڪافرن کي سندن ڪرتوتن سببان سدائين سزا پهچندي آهي يا ايسٽائين سندن گهرن جي آسپاس پيئي پهچندي جيستائين الله جو انجام ايندو، ڇو ته الله پنهنجي انجام کي نه ڦيرائيندو آهي (۳۱). ۽ (اي پيغمبر) بيشڪ توکان اڳ پيغمبرن تي نٿوليون ڪيون ويون هيون پوءِ ڪافرن کي ڍر ڏنم وري کين پڪڙيم، پوءِ منهنجو عذاب ڪيئن هو! (۳۲). سڀ ڪنهن ماڻهو جيڪي ڪمايو تنهن جي جيڪو خبر رکندڙ هجي (سو) بيخبرن بتن جهڙو آهي) ڇا؟ ۽ (ڪافرن) الله جا شريڪ مقرر ڪيا آهن. (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته انهن جا نالا بيان ڪريو. يا کيس اهو چٽائيندا آهيو ڇا جيڪي (هو) زمين ۾ نه ڄاڻندو آهي؟ يا (بنا حقيقت جي) الله سان شريڪ ڪرڻ آهي) چڙيون ڳالهيون آهن. بلڪ ڪافرن کي سندن بچڙو خيال سهڻو ڪري ڏيکاريو ويو آهي ۽ آهي (سئين) واٽ کان روڪيا ويا آهن ۽ جنهن کي الله گمراه ڪري تنهن کي ڪو هدايت ڪرڻ وارو ڪونهي (۳۳).

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا
لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ٣١ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ٣٢
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى
الَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ٣٣ وَالَّذِينَ اتَّيْنَهُمُ
الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ
بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ ۖ إِلَيْهِ
أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَابٍ ٣٤ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ
مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ٣٥ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَ
جَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً ۖ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ٣٦ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ
وَيُنْشِئُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ٣٧ وَإِنْ مَا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ
الَّذِينَ نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا
الْحِسَابُ ٣٨ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۖ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ٣٩

انهن لاءِ دنيا جي حياتي ۾ عذاب آهي ۽ بيشڪ آخرت جي سزا ته بلڪل سخت آهي، ۽ کين الله (جي عذاب) کان ڪو بچائڻ وارو نه آهي (۳۴).
 جنهن بهشت جو پرهيزگارن سان انجام ڪيو ويو آهي تنهن جو بيان (هي) آهي ته ان جي هيٺان نهرون وهنديون آهن ۽ ان جا ميوا هميشه آهن. ۽ ان جي چانو (سدائين رهندڙ آهي). پرهيزگارن جي اها پڇاڙي آهي ۽ ڪافرن جي پڇاڙي باهه آهي (۳۵). ۽ جن کي ڪتاب ڏنو اٿئون سي جيڪي تو ڏانهن نازل ڪيو ويو آهي تنهن سان سرها ٿيندا آهن ۽ (انهن) جماعتن مان ڪو اهڙو آهي جو ان جي ڪن (ڳالهين) جو انڪار ڪندو آهي. (اي پيغمبر! کين) چؤ ته مون کي انهيءَ کان سواءِ ٻيو حڪم نه ڪيو ويو آهي ته الله جي عبادت ڪريان ۽ ساڻس (ڪنهن کي) شريڪ نه ڪريان. ڏانهس (ماڻهن کي) سڏيان ٿو ۽ ڏانهس منهنجو موٽڻ آهي (۳۶). ۽ اهڙي طرح ان (قرآن) کي (هڪ) حڪم (ڪندڙ) عربي (بولي) ۾ موڪليوسون ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن تون پاڻ وٽ علم جي اچڻ کان پوءِ سندن سڏن جي تابعداري ڪندين ته الله وٽان نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو بچائيندڙ لهندين (۳۷). ۽ بيشڪ توکان اڳ (ڪيتراڻي) پيغمبر موڪلياسون ۽ کين زالون ۽ اولاد ڏنوسون ۽ ڪنهن پيغمبر کي الله جي حڪم کان سواءِ ڪنهن معجزِي آڻڻ جو اختيار نه آهي. هر ڪنهن مدت لاءِ حڪم لکيل آهي (۳۸). الله ميتيندو آهي جيڪي گهرندو آهي ۽ ثابت رکندو آهي جيڪي گهرندو آهي، ۽ وٽس اصل ڪتاب آهي (۳۹). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪو انجام ساڻن ڪريان ٿو (تنهن مان) جيڪڏهن ڪجهه توکي ڏيکاريان يا توکي ماريان ته (بهرحال) تو تي پيغام پهچائڻ ۽ اسان تي حساب وٺڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه آهي (۴۰). اڃا نه ڏسندا آهن ڇا ته اسين زمين کي سندس چوڌاري گهٽائيندا آهيون، ۽ الله حڪم ڪندو آهي سندس حڪم کي ڪو روڪڻ وارو نه آهي. ۽ اهو (الله) سگهو حساب وٺندڙ آهي (۴۱).

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ
مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ عُقِبِيَ الدَّارِ ١٣
وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَسَتْ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ١٤

سُورَةُ اِبْرَاهِيمَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّسُكْتُبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ١ اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا
فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَبِئْسَ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ٢
لِلَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ٣ وَمَا
أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٤ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٥

۽ جيڪي کانئن اڳ هئا تن بيشڪ فريب ڪيو پوءِ سڀ بچڙي سزا الله جي هٿ ۾ آهي. هر ماڻهو جيڪا ڪمائي ڪندو آهي (سا الله) ڄاڻندو آهي ۽ ڪافر سڳهو ڄاڻندا ته ڪنهن لاءِ آخرت جو گهر آهي (۴۲). ۽ ڪافر چوندا آهن ته تون پيغمبر نه آهين. (ڪين) ڇو ته منهنجي وچ ۾ ۽ اوهان جي وچ ۾ الله شاهد ڪافي آهي ۽ اهي (به) جن وٽ ڪتاب جو علم آهي (۴۳).

سورة ابراهيم مڪي آهي ۽ هي پاڻجاه
آيتون ۽ ست رڪوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الر. هيءُ ڪتاب آهي جو (اي پيغمبر!) اهو اسان تو ڏانهن هن لاءِ نازل ڪيو ته ماڻهن کي اونداهين مان سوجهري ڏانهن ڪڍين ۽ سندن رب جي حڪم سان انهي ساراهيل غالب الله جي واٽ تي آئين (۱). جنهن جو اهو (سڀئي) آهي جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي. ۽ سخت عذاب جي ڪري انهن ڪافرن لاءِ ويل آهي (۲). جيڪي دنيا جي حياتيءَ کي آخرت جي حياتي کان وڌيڪ پيارو رکندا آهن ۽ (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان جهليندا آهن ۽ ان جي ڏنگائي گهرندا آهن. اهي وڏي گمراهيءَ ۾ آهن (۳). ۽ ڪنهن پيغمبر کي سندس قوم جي ٻوليءَ کان سواءِ ٻيءَ (ٻوليءَ) سان نه موڪليوسون (هن لاءِ) ته انهن کي (پڌرو) بيان ڪري پوءِ الله جنهن کي گهري ٿو تنهن کي گمراه ۽ جنهن لاءِ وڻيس تنهن کي هدايت ڪري ٿو. ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۴). ۽ بيشڪ موسيٰ کي پنهنجن معجزن سان موڪليوسون (چيوسون) ته پنهنجي قوم کي اونداهين مان سوجهري ڏانهن ڪڍ ۽ ڪين الله (جي ڏمر) وارو ڏينهن ياد ڏيار. بيشڪ ان ۾ هر هڪ صابر شاڪر لاءِ نشانيون آهن (۵).

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ
اَنْجَاكُمْ مِّنْ اِلٰ فِرْعَوْنَ يَسُومُوْنَكُمْ سُوًءَ الْعَذَابِ وَاِذْ
يَذِيحُوْنَ اَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَاءَكُمْ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَاءٌ
مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ۝٦ وَاِذْ تَاٰذَنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ
لَاۤ اَزِيْدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَابِيْ لَشَدِيْدٌ ۝٧ وَقَالَ
مُوسٰى اِنْ تَكْفُرُوْا اَنْتُمْ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا اِنَّ
اللّٰهَ لَغَنِيٌّ حَمِيْدٌ ۝٨ اَلَمْ يَاۤتِكُمْ نَبَاُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ
قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثمودُ ۝٩ وَالَّذِيْنَ مِنْۢ بَعْدِهِمْ اَمْ لَا
يَعْلَمُهُمُ۟ اِلَّا اللّٰهُ ط جَاۤءَتْهُمْ رُسُلُهُمُ بِالْبَيِّنٰتِ فَرَدُّوْٓا
اَيْدِيَهُمْ فِىۤ اَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوْٓا اِنَّا كٰفِرُوْنَ اِمَّاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهِ
وَاِنَّا لَفِىۤ شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُوْنَآ اِلَيْهِ مُرِيْبٍ ۝١٠ قَالَتْ رُسُلُهُمْ
اِنِّىۤ اللّٰهُ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ يَدْعُوْكُمْ
لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ اِلَىۤ اَجَلٍ مُّسَمًّى ط
قَالُوْٓا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّاۤ اَبَشْرٌ مِّثْلُنَا تُرِيْدُوْنَ اَنْ تَصُدُّوْنَا
عَمَّا كَانِ يَعْبُدُ اٰۤبَاؤُنَا فَانْتُوْنَا بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝١١

۽ (ياد ڪر) جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم کي چيو ته پاڻ تي الله جون نعمتون ياد ڪريو جڏهن ته فرعون جي (انهن) ماڻهن کان اوهان کي بچايائين جيڪي اوهان کي سخت عذاب چڪائيندا هئا ۽ اوهان جا پٽ ڪهندا هئا ۽ اوهان جون ڌيئرون جيئريون ڇڏيندا هئا. ۽ هن ۾ اوهان جي پالڻهار کان اوهان لاءِ وڏي آزمائش هئي (۶). ۽ جڏهن اوهان جي پالڻهار اوهان کي خبردار ڪيو ته جيڪڏهن اوهين (منهنجو) شڪرانو ڪندؤ ته اوهان کي ضرور وڌيڪ ڏيندس ۽ جيڪڏهن بي شڪري ڪندؤ ته بيشڪ منهنجو عذاب سخت آهي (۷). ۽ موسيٰ چيو ته اوهان جو ۽ سڀني جهان وارن جو انڪار ڪرڻ (الله کي ڪجهه نقصان لائي نه سگهندو) ڇو ته الله بي پرواه ساراهيل آهي (۸). اوهان کي انهن جي سڏ نه پهتي آهي ڇا؟ جيڪي اوهان کان اڳ نوح ۽ عاد ۽ ثمود جي قوم هئا. ۽ جيڪي کانئن پوءِ هئا. جن کي الله کان سواءِ ڪوئي نه ڄاڻندو آهي. سندن پيغمبر وٽن پٿرن معجزن سان آيا پوءِ پنهنجا هٿ پنهنجن واتن ۾ وريائون ۽ چيائون ته جنهن شيءِ سان اوهان کي موڪليو ويو آهي تنهن جا اسين منڪر آهيون ۽ جنهن ڏانهن اوهين اسان کي سڏيندا آهيو تنهن کان اسين سخت شڪ ۾ پيل آهيون (۹). سندن پيغمبرن چيو ته (اوهان کي) آسمانن ۽ زمين جي بڻائيندڙ الله جي بابت ڪو شڪ آهي ڇا؟ (اهو) اوهان کي هن لاءِ سڏيندو آهي ته اوهان جا گناه اوهان کي بخشي ۽ ٺهرايل مدت تائين اوهان کي مهلت ڏئي. چيائون ته اوهين به اسان جهڙا ماڻهو آهيو (تنهن ڪري اوهان جي چوڻ تي ڪيئن لڳون). جن کي اسان جا آبا ڏاڏا پوچيندا هئا تن کان اسان کي جهلڻ جو ارادو رکندا آهيو (جي سچا آهيو) ته اسان وٽ ڪو پٿرو دليل آيو (۱۰).

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ
 عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطٰنٍ
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ١١ ۖ وَمَا لَنَا أَلَّا
 نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدٰنَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا
 أَذِيتُمُونَا ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ١٢ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا الرُّسُلُ هُمْ كُنُوزُكُمْ ۖ مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ
 فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ١٣ ۖ وَلَنُسَكِّنَنَّ الْأَرْضَ
 مِنْ بَعْدِهِمْ ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي ۖ وَخَافَ وَعِيدِ ١٤ ۖ وَاسْتَفْتَوْا
 وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ١٥ ۖ مِّنْ وَرَآيِهِ جَهَنَّمُ ۖ وَيُسْقٰى مِنْ مَّاءٍ
 صَدِيدٍ ١٦ ۖ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ ۖ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ
 مَكَانٍ ۖ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِنْ وَرَآيِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ١٧ ۖ مِثْلُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِأَبْرٰهِيْمَ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ
 لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيدُ ١٨ ۖ
 أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ يَشَآئِدُ هِبَكُمْ
 وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ١٩ ۖ وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ٢٠

سندن پيغمبرن کين چيو ته اسين (ب) اوهان جهڙائي ماڻهو آهيو ۽ پر الله پنهنجن ٻانهن مان جنهن جي لاءِ گهرندو آهي تنهن تي احسان ڪندو آهي ۽ الله جي حڪم کان سواءِ اوهان وٽ ڪنهن دليل جي آڻڻ جي اسان کي ڪا سگهه نه آهي. ۽ مؤمنن کي جڳائي ته الله تي ڀروسو ڪن (۱۱). ۽ اسان کي ڇا (ٿيو) آهي ته الله تي ڀروسو نه ڪريون ۽ بيشڪ اسان کي اسان جي سڌن رستن جي هدايت ڪيائين ۽ جيڪي اسان کي ڏکيو ٿيندا آهيو تنهن تي اسين ضرور صبر ڪنداسون. ۽ ڀروسو ڪندڙن کي الله تي ڀروسو ڪرڻ جڳائي (۱۲). ۽ ڪافرن پنهنجن پيغمبرن کي چيو ته اوهان کي پنهنجي ملڪ مان لوڏينداسون يا اسان جي دين ڏانهن ضرور موٽو پوءِ سندن پالڻهار انهن ڏانهن وحي ڪيو ته ظالمن کي ضرور ناس ڪنداسون (۱۳). ۽ انهن کان پوءِ ملڪ ۾ اوهان کي ضرور رهائينداسين اهو (انجام) انهيءَ لاءِ آهي جيڪو منهنجي اڳيان بيهڻ کان ڊڄي ۽ منهنجي دڙڪي کان ڊڄي (۱۴). ۽ (پيغمبرن) سوچ جون دعائون گهريون ۽ هر هٺيلو ضدي نامراد ٿيو (۱۵). اُن جي پويان دوزخ آهي ۽ اُن کي پوئو جو پاڻي پياريو ويندو (۱۶). اُن کي ڏک ڏک ڪري پيئندو ۽ اُن کي ڳيٽ ڏيئي پي نه سگهندو ۽ هر ڪنهن پاسي کان موت ايندس ۽ هو مثل نه هوندو. ۽ اُن جي پويان سخت عذاب آهي (۱۷). جن پنهنجي پالڻهار کان انڪار ڪيو تن جي ڪرتوتن جو مثال انهيءَ ڪيريءَ جهڙو آهي جنهن کي آندي واري ڏينهن ۾ (سخت) واءُ اُڏائي- جيڪي ڪمپائون تنهن جي ذري تي پهچي نه سگهندا. اهاڻي وڏي گمراهي آهي (۱۸). (اي پيغمبر!) نه ڏٺو آئيئي ڇا ته الله آسمانن ۽ زمين کي رت ساڻ بڻايو آهي؟ جيڪڏهن وڻيس ته اوهان کي نٿي ۽ ٻي نئين خلق آئي (۱۹). ۽ اهو (ڪرڻ) الله تي اوکو نه آهي (۲۰).

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعْفُؤُا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ قَالُوا الْوَهْدَنَا اللَّهُ لَهْدَيْنُكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ
صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّحِيصٍ ^(٦١) وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَهَا قِصَّةُ الْأَمْرِ
إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ
لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا
تَكُونُوا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَلَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ مَا أَتَاكُمْ فِيهِ نَذِيرٌ
إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ^(٦٢) وَأَدْخَلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ^(٦٣) أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً
طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ^(٦٤)
تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ^(٦٥) وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ
خَبِيثَةٍ لَجَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ^(٦٦)

۽ مڙهي الله جي اڳيان حاضر ٿيندا پوءِ هيٺا هٺيلن کي چوندا ته اسين اوهان جي پٺيان لڳا هئاسون پوءِ اوهين الله جي عذاب مان ڪجهه اسان کان تارڻ وارا آهيو ڇا؟ (هٺيلا) چوندا ته الله اسان کي هدايت ڪري ها ته اسين به اوهان کي هدايت ڪريون ها۔ (هاڻي) اسان جو رڻ رڙڻ يا اسان جو صبر ڪرڻ اسان لاءِ هڪ جهڙو آهي اسان کي ڪا واھ نه آهي (۲۱). ۽ جڏهن ڪم پورو ڪيو ويندو تڏهن شيطان چوندو ته الله اوهان سان سڄو انجام ڪيو هو ۽ مون اوهان سان (ڪوڙو) وعدو ڪيو هو پوءِ اوهان سان نه پاڙيم۔ مون کي اوهان تي اوهان جي سڏڻ کان سواءِ (ٻيو ڪو) زور نه هو پوءِ اوهان منهنجو چيو قبول ڪيو، تنهن ڪري مون کي ملامت نه ڪريو۔ ۽ (هاڻي) پاڻ کي ڦٽ لعنت ڪريو۔ آءُ اوهان جي دانهن ورنائڻ وارو نه آهيان ۽ نڪي اوهين منهنجي دانهن ٻڌڻ وارا آهيو۔ اوهان اڳي مون کي (الله) جو شريڪ بڻايو هو تنهن کان آءُ بيزار آهيان۔ ڇو ته ظالمن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۲۲). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي (انهن) باغن ۾ داخل ڪيا ويندا جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن پنهنجي پالڻهار جي موڪل سان منجهن سدائين رهندڙ آهن۔ منجهس سندن ڪيڪار سلام آهي (۲۳). (اي پيغمبر!) توکي معلوم نه آهي ڇا؟ ته الله ڪهڙو مثال بيان ڪيو آهي پاڪ ڪلمون (اهڙي) پاڪ وڻ وانگر آهي جنهن جي پاڙ مضبوط هجي ۽ سندس تاريون آسمان ۾ هجن (۲۴). پنهنجي پالڻهار جي حڪم سان هر وقت پنهنجا ميوا ڏيندو هجي۔ ۽ الله ماڻهن لاءِ مثال بيان ڪندو آهي ته مان آهي نصيحت وٺن (۲۵). ۽ بچڙي لفظ جو مثال (اهڙي) بچڙي وڻ وانگر آهي جو زمين تان پٽيو ويو ان کي ڪو (پڪي پاڙ جو) تڪاءُ نه آهي (۲۶).

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ٢٤
أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ
دَارَ الْبَوَارِ ٢٥ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ٢٦ وَجَعَلُوا اللَّهَ
أُنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَتَّبِعُوا فَإِنْ مَصِيرَكُمْ
إِلَى النَّارِ ٢٧ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِمَّنْ قَبْلُ أَنْ
يَأْتِيَ يَوْمُ لَا بَيْعٍ فِيهِ وَلَا خِلَالٍ ٢٨ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الشَّجَرِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ
بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ٢٩ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ٣٠ وَاتَّكُم مِّنْ كُلِّ مَا
سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ
لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ٣١ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا
الْبَيْتَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ٣٢

جن ايمان آندو تن کي الله دنيا جي حياتي ۾ ۽ آخرت ۾ پڪي قول سان مضبوط رکندو آهي، ۽ الله ظالمن کي گمراه ڪندو آهي، ۽ الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي (۲۷). (اي پيغمبر!) توکي آهي معلوم نه آهن ڇا جن بي شڪريءَ سببان الله جي نعمتن کي مٽايو ۽ پنهنجي قوم کي تباهيءَ جي گهر ۾ وڌو (۲۸). دوزخ (۾)، آهي منجهس گهڙندا. اهو بچڙو ٽڪاڻو آهي (۲۹). ۽ الله سان شريڪ مقرر ڪيائون ته سندس واٽ کان (ماڻهن کي) پلائين. (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته اوهين مزا ماڻي ونو چو ته اوهان جو (دوزخ جي) باه ڏانهن موٽڻ آهي (۳۰). (اي پيغمبر!) منهنجن انهن ٻانهن کي چؤ جن ايمان آندو آهي ته نماز پڙهندا رهن ۽ جيڪي ڪين رزق ڏنو اٿئون تنهن منجهان ڳجهو ۽ پڌرو اُن ڏينهن جي اچڻ کان اڳ (الله جي واٽ ۾) خرچ ڪندا رهن جنهن ۾ نه ڪو واپار ۽ نه ڪا يارائي هوندي (۳۱). الله اهو آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو ۽ آسمان کان (مينهن جو) پاڻي وسايو پوءِ اُن سان (سڀ ڪنهن جنس جي) ميون مان اوهان جي روزي ڪڍيائين، اوهان کي ٻيڙيون هن لاءِ نوائي ڏنائين ته سندس حڪم سان سمنڊ ۾ ترنديون رهن، ۽ اوهان کي نديون (به) نوائي ڏنائين (۳۲). ۽ اوهان لاءِ سدائين هلندڙ سج ۽ چنڊ نوائي ڏنائين، ۽ اوهان لاءِ رات ۽ ڏينهن نوائي ڏنائين (۳۳). ۽ جيڪا شيءِ کانئس گهريو تنهن سڀ مان ڪجهه اوهان کي ڏنائين، ۽ جيڪڏهن الله جي نعمتن کي ڳڻيندؤ ته آهي ڳڻي نه سگهندؤ، بيشڪ انسان ضرور بي انصاف بي شڪر آهي (۳۴). ۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم چيو ته اي منهنجا پالڻهار! هن شهر (مڪي) کي امن وارو ڪر ۽ مون کي ۽ منهنجي اولاد کي بتن جي پوڄڻ کان پاسي ڪر (۳۵).

رَبِّ اِنَّهُمْ اَضَلُّنَ كَثِيْرًا مِّنَ النَّاسِ ۚ فَمَنْ
 تَبِعَنِىْ فَاِنَّهٗ مِنِّىْ ۚ وَمَنْ عَصَانِىْ فَاِنَّكَ غَفُوْرٌ
 رَّحِيْمٌ ۝٣٩ رَبَّنَا اِنِّىْ اَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِىْ بُوَادِ غَيْرِ
 ذِىْ زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْحَرَمِ رَبَّنَا لِيُقِيْمُوا
 الصَّلٰوةَ فَاَجْعَلْ اَفِيْدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِىْ اِلَيْهِمْ
 وَاَرِزْهُمْ مِّنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُوْنَ ۝٤٠ رَبَّنَا
 اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِىْ وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ
 مِنْ شَيْءٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَآءِ ۝٤١ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ
 وَهَبَ لِىْ عَلَى الْكِبَرِ اِسْمَاعِيْلَ وَاسْحَقَ اِنَّ رَبِّىْ لَسَمِيْعٌ
 الدُّعَا ۝٤٢ رَبِّ اجْعَلْنِىْ مُقِيْمَ الصَّلٰوةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِىْ
 رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَا ۝٤٣ رَبَّنَا اغْفِرْ لِىْ وَلِوَالِدَيْ
 وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ ۝٤٤ وَلَا تَحْشَبَنَّ
 اللّٰهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظّٰلِمُوْنَ ۚ اِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ
 لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيْهِ الْاَبْصَارُ ۝٤٥ مَهْطِعِيْنَ مُّقْنِعِيْ
 رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ اِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۚ وَاَفِيْدَتُهُمْ هَوَآءُ ۝٤٦

اي منهنجا پالٿهار! اُنهن (بتن) ماڻهن مان گهڻن کي ڀلايو آهي، پوءِ جيڪو منهنجي پويان لڳو سو بيشڪ منهنجو آهي، ۽ جنهن منهنجي نافرمانِي ڪئي ته بيشڪ تون بخشڻهار مهربان آهين (۳۶). اي اسان جا پالٿهار! مون پنهنجي اولاد مان ڪن کي غير آباد ميدان ۾ تنهنجي تعظيم واري گهر (بيت الله) وٽ هن لاءِ تڪايو آهي ته اي اسان جا پالٿهار! اهي نماز پڙهن پوءِ ڪن ماڻهن جون دليون اُنهن ڏانهن لڙندڙيون ڪر ۽ کين ميون جي روزي ڏي ته مان اُهي شڪرانو ڪن (۳۷). اي اسان جا پالٿهار! جيڪي (اسين) ڳجهو ڪريون ٿا ۽ جيڪي ڀڏرو ڪريون ٿا سو تون ڄاڻندو آهين. ۽ ڪا شيءِ نڪي زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾ الله کان ڳجهي آهي (۳۸). سڀ ساراه اُنهي الله کي جڳائي جنهن مون کي هدايتي ۾ اسماعيل ۽ اسحاق عطا ڪيو، ڇو ته منهنجو پالٿهار ضرور دعا ٻڌندڙ آهي (۳۹). اي منهنجا پالٿهار! مون کي ۽ منهنجي اولاد مان ڪن کي نماز پڙهندڙ ڪر ۽ اي اسان جا پالٿهار! منهنجي دعا قبول ڪر (۴۰). اي اسان جا پالٿهار! مون کي ۽ منهنجي ماءُ پيءُ کي ۽ مؤمن ماڻهن کي (اُنهيءَ ڏينهن) بخش جنهن ڏينهن حساب قائم ٿيندو (۴۱). ۽ جيڪي ظالم ڪندا آهن تنهن کان الله کي بي خبر هرگز نه پانءِ الله کين رڳو اُنهي (ڏينهن) تائين دير ڏني آهي جنهن ڏينهن اڪيون ٿڙي وينديون (۴۲). پنهنجا ڳاٽ ڪُٽندڙ تڪڙا ڊوڙندڙ هوندا! پاڻ ڏانهن سندن نظر وري نه سگهندي، ۽ سندن دلون پيون دهڪنديون (۴۳).

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِنا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبُ دَعْوَتِكَ وَنَتَّبِعِ الرَّسُولَ أَوْ لَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ ۖ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِينِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمُ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْآمَثَالَ ۚ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۖ فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ فَخْلَفَ وَعِدِهِ رَسُولَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۚ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمُوتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۚ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۚ سَرَابِيلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَى وُجُوهَهُمُ النَّارُ ۚ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ ۖ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۚ هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرُوا أُولُوا الْأَلْبَابِ ۚ

سُورَةُ الْحَجَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّفَعْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ①

۽ (اي پيغمبر!) ماڻهن کي اُن ڏينهن کان ڊيچار (جنهن ڏينهن) کين عذاب پهچندو پوءِ ظالم چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! اسان کي ويجهي مدت تائين مهلت ڏي ته تنهنجي سڌ کي قبول ڪريون ۽ پيغمبرن جي فرمانبرداري ڪريون۔ (چيو ويندو ته) هن کان اڳ اوهين قسم نه کڻندا هيئو ڇا ته اوهان کي ڪا زوالي نه ٿيندي؟ (۴۴). ۽ اوهين انهن جي جاين ۾ تڪيؤ جن پاڻ تي ظلم ڪيو ۽ اوهان لاءِ واضح ٿيو ته انهن سان ڪيئن ڪيوسون ۽ اوهان لاءِ ڪيئي مثال بيان ڪياسون (۴۵). ۽ بيشڪ انهن پنهنجو (وڏو) مڪر ڪيو ۽ الله وٽ سندن مڪر (جي سزا) آهي۔ ۽ سندن مڪر ڪو اهڙو نه آهي جنهن سان جبل (پنهنجي جاين کان) هٽي وڃن (۴۶). پوءِ (اي پيغمبر!) الله کي پنهنجن پيغمبرن سان پنهنجي وعدي جي خلافي ڪندڙ هرگز نه ڀانءِ چو ته الله زبردست (اُن ڏينهن) بدلي وٺڻ وارو آهي (۴۷). جنهن ڏينهن هيءَ زمين مٽائي ٻي زمين ڪئي ويندي ۽ آسمان (ب) ۽ (سڀ ماڻهو) الله هڪڙي (۽) زبردست جي آڏو ٿيندا (۴۸). ۽ اُن ڏينهن ڏوهارن کي زنجيرن ۾ ٻڌل ڏسندين (۴۹). سندن ڪپڙا گندرف مان هوندا ۽ سندن منهن کي باه وڪوڙيندين (۵۰). هن لاءِ ته هر هڪ ماڻهو جيڪي ڪمايو تنهن جو اُن کي الله بدلو ڏئي۔ بيشڪ الله جلد حساب ڪندڙ آهي (۵۱). اهو (قرآن) ماڻهن کي پهچائڻو آهي ۽ ته اُن سان ڊيچاريا وڃن ۽ ڄاڻن ته انهيءَ هڪ الله کان سواءِ ٻيو ڪو معبود نه آهي ۽ عقل وارا نصيحت وٺن (۵۲).

سورة حجر مڪي آهي ۽ هيءَ نوانوي
آيتون ۽ ڇهه رڪوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الر۔ هي آيتون (هن) ڪتاب ۽ چڻي قرآن جون آهن (۱).

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ٢
ذَرَهُمْ يَافُكُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ٣ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ
مَعْلُومٌ ٤ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ٥ وَ
قَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ٦ لَوْ
مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٧ مَا نُنَزِّلُ
الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ٨ إِنَّا نَحْنُ
نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ٩ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ
قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ١٠ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ١١ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ١٢
لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ١٣ وَلَوْ فَتَحْنَا
عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ١٤ لَقَالُوا إِنَّ سَكْرَتَ
أَبْصَارِنَا بِلُغْنِ قَوْمٍ مَسْجُورُونَ ١٥ وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ
بُرُوجًا وَزَيَّنَّا لِلنَّظِيرِينَ ١٦ وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ
رَجِيمٍ ١٧ إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ مُبِينٌ ١٨

ڪافر گهڻو ئي (هيءَ) خواهش ڪندا ته جيڪر مسلمان هجئون ها! (۲). (اي پيغمبر!) ڪين ڇڏي ڏي ته (دنيا ۾) ڪاٺين ۽ (لڌن ۾) مڙا ماڻهي وٺن ۽ ڪين اميد غافل ڪري ڇڏي پوءِ سگهوئي ڄاڻندا (۳). ۽ ڪنهن ڳوٺ کي ويران نه ڪيوسون پر (سندن بچڙن ڪمن جي ڪري) اُن لاءِ مقرر حڪم ڪيل هو (۴). ڪاٺي قوم پنهنجي مقرر مدت کان نڪي اڳرائي ڪندي ۽ نڪي پوئتي رهي سگهندي (۵). ۽ (ڪافرن) چيو ته اي جنهن تي قرآن لاٿو ويو آهي! بيشڪ تون پڪ چريو آهين (۶). جيڪڏهن تون سچن مان آهين ته اسان وٽ ملائڪ ڇو نه آڻيندو آهين؟ (۷). (اي پيغمبر!) ڪين چؤ ته ملائڪ پڪي رت کان سواءِ نازل نه ڪندا آهيون ۽ (جيڪڏهن نازل ڪريون ۽ نه مڃين ته) اُنهيءَ مهل اُنهن کي مهلت نه ڏني ويندي (۸). اسان ئي نصيحت (يعني قرآن) نازل ڪيو ۽ اسين ئي سندس ضرور حفاظت ڪندڙ آهيون (۹). ۽ بيشڪ توکان اڳي پهرين ٽولين ۾ پيغمبر موڪلياسون (۱۰). ۽ ڪو پيغمبر وٽن نه ايندو هو جو اُنهيءَ سان ٺٺولين ڪرڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه ڪندا هئا (۱۱). ۽ اهڙي طرح ڏوهارين جي دلين ۾ (اهڙو خيال) وجهندا آهيون (۱۲). جو اُن کي نه مڃيندا ۽ بيشڪ اڳين جي ريت هلي ايندي آهي (۱۳). ۽ جيڪڏهن آسمان مان ڪو دروازو مٿن کوليون ها پوءِ اُن ۾ سدائين مٿي چڙهندا رهن ها (۱۴). تڏهن به ضرور چون ها ته رڳو اسان جون اکيون منڊيون ويون آهن بلڪ اسين جادو ڪيل قوم آهيون (۱۵). ۽ بيشڪ آسمان ۾ برج بڻاياسون ۽ اُن کي ڏسندڙن لاءِ سينگاريسون (۱۶). ۽ اُن کي هر ڪنهن تڙيل شيطان کان بچايوسون (۱۷). پر جيڪو چوريءَ ڪن ڏئي تنهن جي ڪڍ چٽو اُلايو پوندو آهي (۱۸).

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا
 مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ^(١٩) وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ
 لَسْتُمْ لَهُ بِرِزْقَيْنَ^(٢٠) وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا
 نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ^(٢١) وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْتَقْيِكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَزَائِنٍ^(٢٢) وَ
 إِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ^(٢٣) وَلَقَدْ عَلِمْنَا
 الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ^(٢٤) وَإِنَّ
 رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ^(٢٥) وَلَقَدْ خَلَقْنَا
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِإٍ مَسْنُونٍ^(٢٦) وَالْجَانَّ
 خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّجُومِ^(٢٧) وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ
 لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِقُ بَشَرٍ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِإٍ مَسْنُونٍ^(٢٨)
 فَإِذَا أَسَوَيْتُهُ لِنَفْخَتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعْوَاهُ سَجِدِينَ^(٢٩)
 فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ^(٣٠) إِلَّا إِبْلِيسَ^(٣١) أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ
 السَّاجِدِينَ^(٣٢) قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ لَا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ^(٣٣) قَالَ
 لَمْ أَكُنْ لِيَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِإٍ مَسْنُونٍ^(٣٤)

۽ زمين کي پکيڙيوسون ۽ منجهس جبل کوڙياسون ۽ منجهس هر شيءِ اندازي سان ڄمائي سون (۱۹). ۽ منجهس اوهان لاءِ ۽ انهن لاءِ (قسم قسم جي) روزي (پيدا) ڪئي سون جن کي (اوهين) روزي ڏيندڙ نه آهيو (۲۰). اهڙي ڪا شيءِ آهي ئي ڪانه جنهن جا خزانو اسان وٽ نه هجن انهن شين کي (اسين) مقرر اندازي کان سواءِ نه لاهيندا آهيون (۲۱). ۽ ڪڪرن کڻندڙ وائن کي موڪليندا آهيون پوءِ آسمان مان پاڻي وسائيندا آهيون پوءِ اهو اوهان کي پياريندا آهيون، ۽ اهو اوهين (تلاون ۾) گڏ ڪرڻ وارا نه آهيو (۲۲). ۽ اسين ئي جياريندا آهيون ۽ ماريندا آهيون ۽ اسين (سڀ ڪنهن جا) وارث آهيون (۲۳). ۽ بيشڪ اوهان کان اڳ وارا به ڄاڻندا آهيون ۽ بيشڪ (اوهان کان) پوءِ ايندڙ (به) ڄاڻندا آهيون (۲۴). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار کين اٿاريندو. بيشڪ اهو حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۲۵). ۽ بيشڪ اسان آدم کي ڳوهيل گنديءَ وڃندڙ مٽيءَ مان بڻايو (۲۶). ۽ ان (آدم) کان اڳ جن جي جڳيءَ واري باهه مان بڻايوسون (۲۷). ۽ جڏهن تنهنجي پالڻهار ملائڪن کي چيو ته آءُ آدم کي ڳوهيل سڙيل وڃندڙ مٽيءَ مان بڻائيندڙ آهيان (۲۸). پوءِ جڏهن کيس بڻائي برابر ڪريان ۽ منجهس پنهنجي روح مان قوڪيان تڏهن کيس سجدو ڪندڙ ٿي ڪري پئجو (۲۹). پوءِ انهن مڙني ملائڪن گڏجي سجدو ڪيو (۳۰). سواءِ ابليس جي. جنهن سجدي ڪندڙن سان گڏ هجڻ کان انڪار ڪيو (۳۱). (الله) چيو ته اي ابليس! توکي ڇا ٿيو جو سجدي ڪرڻ وارن مان نه ٿئين؟ (۳۲). (هن) چيو ته مون کي نه جڳائيندو آهي ته آءُ اهڙي ماڻهوءَ کي سجدو ڪريان جنهن کي ڳوهيل گنديءَ وڃندڙ مٽيءَ مان بڻايو اٿيئي (۳۳).

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَاجِعٌ ۖ وَإِنْ عَلَيْكَ
 اللَّعْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۖ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ
 يُبْعَثُونَ ۖ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۖ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ
 الْمَعْلُومِ ۖ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي
 الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ
 الْمُخْلِصِينَ ۖ قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ۖ إِنَّ
 عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ
 مِنَ الْغَاوِينَ ۖ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ
 لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ۖ
 إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۖ أَدْخُلُوها بِسَلَامٍ
 أَمِينٍ ۖ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى
 سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ۖ لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا
 بِمُخْرَجِينَ ۖ نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۖ وَأَنَّ
 عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ۖ وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۖ
 إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ۖ

(الله) فرمايو ته ان (بهشت) مان نڪر چو ته تون تڙيل آهين (۳۴). ۽ توتي قيامت تائين لعنت آهي (۳۵). (ابليس) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي قيامت جي ڏينهن تائين مهلت ڏي (۳۶). (الله) فرمايو ته بيشڪ تون مهلت ڏنل مان آهين (۳۷). نهرايل وقت واري ڏينهن تائين (۳۸). (ابليس) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! تو جو مون کي گمراه ڪيو آهي تنهن ڪري اءُ انهن لاءِ زمين ۾ (گناهن کي) ضرور سينگاريندس ۽ ضرور سڀني کي گمراه ڪندس (۳۹). سواءِ انهن تنهنجن ٻانهن جي جي سڃا آهن (۴۰). (الله) فرمايو ته هيءَ واٽ مون تائين سڌي آهي (۴۱). گمراهن مان جنهن تنهنجي تابعداري ڪئي تنهن کان سواءِ (ٻين) منهنجن ٻانهن تي تنهنجو ڪو وس نه آهي (۴۲). ۽ انهن مڙني گمراهن جي انجام واري جاءِ دوزخ آهي (۴۳). ان کي ست دروازا آهن. هر ڪنهن دروازي لاءِ انهن مان وراهيل ڀاڱو آهي (۴۴). بيشڪ پرهيزگار باغن ۽ چشمن ۾ هوندا (۴۵). (ڪين چئبو ته) انهن ۾ بي فڪر ٿي سلامتي سان گهڙو (۴۶). ۽ سندن سينن ۾ جيڪي ڪينو هوندو سو انهن مان ڪينداسين (هڪ ٻئي جا) ڀائر ٿي آمهون سامهون تختن تي ويٺا هوندا (۴۷). اُتي ڪين نڪو ٿڪ پهچندو ۽ نه ڪي اُتان ڪڍيا ويندا (۴۸). (اي پيغمبر!) منهنجن ٻانهن کي خبر ڏي ته آءُ بخشڻهار مهربان آهيان (۴۹). ۽ منهنجو عذاب ئي ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۵۰). ۽ (اي پيغمبر!) انهن کي ابراهيم جي مهمانن جي خبر ڏي. (۵۱). جنهن مهل وٽس پهتا (تنهن مهل) چيائون سلام. (ابراهيم) چيو ته اسين اوهان کان ڊڄندڙ آهيون (۵۲).

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ٥٣ قَالَ أَبَشِّرْتُنِي
 عَلَى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمَ تُبَشِّرُونَ ٥٤ قَالُوا بَشِّرْنَا
 بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَاطِئِينَ ٥٥ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ
 رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ٥٦ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا
 الْمُرْسَلُونَ ٥٧ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ٥٨ إِلَّا آلَ
 لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجِّوهُمْ أَجْمَعِينَ ٥٩ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ
 الْغَابِرِينَ ٦٠ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ٦١ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ
 مُنْكَرُونَ ٦٢ قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ٦٣ وَ
 اتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ٦٤ فَاسْرِ يَا هَٰلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ
 اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا
 حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ٦٥ وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَهُمْ لَآءٍ
 مَّقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ٦٦ وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ٦٧
 قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ٦٨ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا
 تَخْزُونِ ٦٩ قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ٧٠ قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي
 إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ٧١ لَعَنَّاكَ إِنَّهُمْ لَغِيٌّ سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ٧٢

چيائون ته نه ڊڄ! اسين توکي علم واري پٽ جي مبارڪ ڏيون
 ٿا (۵۳). (ابراهيم) چيو ته مون کي هن هوندي به مبارڪ ڏيو ٿا ڇا جو
 مون کي بڊائپ پهتي آهي پوءِ ڪهڙي طرح مبارڪ ڏيو ٿا؟ (۵۴). چيائون
 ته توکي جائي مبارڪ ڏيون ٿا تنهن ڪري نااميدن مان نه ٿي (۵۵).
 (ابراهيم) چيو ته پنهنجي پالڻهار جي رحمت کان گمراهن کان سواءِ (بيو)
 ڪير نااميد ٿيندو؟ (۵۶). (وري) ابراهيم چيو ته اي موڪليل (ملائڪو)
 اوهان جو ڪهڙو ڪم آهي (۵۷). چيائون ته اسين ڏوهارين جي قوم
 ڏانهن موڪليل آهيون (۵۸). لوط جي گهرائي وارن کان سواءِ. جن مڙني
 کي اسين ضرور بچائيندڙ آهيون (۵۹). سواءِ سندس زال جي جنهن لاءِ ڻي
 ڪيوسون ته اها رهيلن مان آهي (۶۰). پوءِ جنهن مهل موڪليل
 (ملائڪ) لوط جي گهرائي وارن ڏانهن آيا (۶۱). (تنهن مهل لوط) چيو ته
 اوهين اوڀري قوم آهيو (۶۲). چيائون ته (نه) بلڪه تو وٽ آهو (عذاب) وٺي
 آيا آهيو جنهن ۾ (ڪافر) شڪ ڪندا هئا (۶۳). ۽ تو وٽ سچ سان آيا
 آهيون ۽ بيشڪ اسين ضرور سچا آهيون (۶۴). پوءِ پنهنجي ڪٽنب سميت
 راتو واه نڪر ۽ (تون) سندن پويان هل ۽ اوهان مان ڪو هڪڙو (به) پوئتي
 نه واهائي ۽ جتي حڪم ڪيو ويو اُتو اُتي وڃو (۶۵). ۽ لوط ڏانهن هن
 حڪم جو وحي ڪيوسون ته انهن جي پاڙ صبح ٿيندي ئي پئي
 ويندي (۶۶). ۽ شهر وارا خوشيون ڪندا آيا (۶۷). (لوط) چيو ته هي
 منهنجا مهمان آهن پوءِ مون کي ڳلي نه ڪريو (۶۸). ۽ الله کان ڊڄو ۽ خوار
 نه ڪريو (۶۹). چيائون ته توکي ڏيه جهان وارن (جي مهماني) کان نه
 جهليو هيوسون ڇا؟ (۷۰). (لوط) چيو ته جيڪڏهن اوهين (منهنجو
 چيو) ڪندڙ ٿيندو ته هي منهنجون ڌيئر حاضر آهن (۷۱). (اي پيغمبر!)
 تنهنجي حياتي جو قسم آهي ته اهي (ڪافر) پنهنجي گمراهي ۾ حيران
 آهن (۷۲).

فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٤٦﴾ فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمَا سَافِلًا وَ
أَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حَجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤٧﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٤٨﴾ وَآلَهَا بِسَبِيلٍ مُقِيمٍ ﴿٤٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ ظَالِمِينَ ﴿٥١﴾ فَانْتَقَمْنَا
مِنْهُمْ وَآتَيْنَاهُمَا مِمَّا مَيَّبَيْنِ ﴿٥٢﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٥٣﴾ وَاتَّبَعُوا آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٥٤﴾
وَكَانُوا يُنَجِّثُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٥٥﴾
فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٥٦﴾ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ﴿٥٨﴾ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفِرِ الصَّفِرَ
الْجَمِيلَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ
سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٦١﴾ لَا تَمُدَّنَّ
عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَارْخُضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَقُلْ إِنِّي أَنَا
النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٦٣﴾ كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِبِينَ ﴿٦٤﴾

پوءِ سڄ اڀرڻ مهل ڪڙڪي ورتن (۷۳). ۽ اُن شهر جو مٿيون پاسو اُن جي هيٺ ڪيوسون ۽ مٿن پڪل مٽيءَ جا ڳوڙها وساياسون (۷۴). بيشڪ اُن ۾ عبرت وٺندڙن لاءِ نشايون آهن (۷۵). ۽ اهو ڳوڻ هميشه (جي اڄ وڃ) واري واٽ تي هو (۷۶). بيشڪ اُن ۾ مؤمنن لاءِ نشانيون آهن (۷۷). ۽ ايڪه (شهر) وارا طالب هئا (۷۸). پوءِ کائڻ بدلو ورتسون. ۽ (الوطين ۽ ايڪه وارن جا) ٻئي ڳوڻ پڌري رستي تي هئا (۷۹). ۽ بيشڪ حجر وارن پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو (۸۰). ۽ کين پنهنجيون نشانيون ڏنيون سون پوءِ انهن کان منهن موڙيندڙ ٿيا (۸۱). ۽ بي فڪر ٿي جبلن مان ٽڪي گهر ناهيندا هئا (۸۲). پوءِ کين صبح ٿيندي ئي ڪڙڪي (اچي) ورتو (۸۳). پوءِ جيڪو ڪمايائون سو کائڻ ڪجهه به تاري نه سگهيو (۸۴). ۽ آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي منجهن آهي سو رت کان سواءِ نه بڻايو اٿئون. ۽ قيامت ضرور اچڻي آهي پوءِ (سندن بي ادبين کان) سهڻي طرح درگذر ڪر (۸۵). بيشڪ تنهنجو پالڻهار وڏو خلقيندڙ (۽) گهڻو ڄاڻندڙ آهي (۸۶). ۽ بيشڪ توکي ٻڌڻيون ست آيتون (يعني سورة فاتحه) ۽ وڏو قرآن ڏنوسون (۸۷). انهن کي هر جنس جي سامان مان جيڪي شيون ڏنيون سون تن ڏانهن تون پنهنجون اکيون کڻي نه نهار ۽ نڪي مٿن ڏک ڪر ۽ مؤمنن لاءِ پنهنجو پاسو (شفقت مان) جهڪو ڪر (۸۸). ۽ چؤ ته بيشڪ آءُ پڌرو ڊيڄاريندڙ آهيان (۸۹). جهڙي طرح انهن ورهاست ڪندڙن تي (عذاب) نازل ڪيوسون (۹۰).

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ^(٩١) فَوَرَبِّكَ لَنَسَأَلَهُمْ
 أَجْمَعِينَ^(٩٢) عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(٩٣) فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ
 وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ^(٩٤) إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ^(٩٥) الَّذِينَ
 يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ^(٩٦) وَلَقَدْ نَعْلَمُ
 أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ^(٩٧) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ
 مِنَ السَّاجِدِينَ^(٩٨) وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ^(٩٩)

سُورَةُ النَّحْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
 يُشْرِكُونَ^(١) يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
 مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ^(٢) خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ^(٣) خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ^(٤) وَالْأَنْعَامَ
 خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ^(٥)
 وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ^(٦)

جن قرآن کي ٽڪرا ٽڪرا ڪيو (۹۱). (تهڙي طرح) تنهنجي پالڻهار جو قسم آهي ته انهن مڙني کان ضرور پڇنداسون (۹۲). جيڪي ڪندا آهن تنهن بابت (۹۳). پوءِ جيڪي توکي حڪم ڪجي ته سو کولي ٻڌاءِ ۽ مشرڪن کان منهن موڙ (۹۴). اسان تنهنجي طرفان انهن چتر ڪندڙن جي پورائي ڪئي (۹۵). جي الله سان ٻيو معبود مقرر ڪندا آهن پوءِ سگهوئي ڄاڻندا (۹۶). ۽ بيشڪ ڄاڻندا آهيون ته جيڪي چوندا آهن تنهن سببان تنهنجو سڀو تنگ ٿيندو آهي (۹۷). پوءِ تون پاڪائي سان پنهنجي پالڻهار جي ساراه ڪر ۽ سجدي ڪندڙن مان هج (۹۸). ۽ (اڻستائين) پنهنجي پالڻهار جي عبادت (پيو) ڪر جيستائين توکي موت پهچي (۹۹).

سورة نحل مڪي آهي ۽ هيءَ هڪ سو اٺاويھ
آيتون ۽ سورهن رڪوع آهي.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

الله جو حڪم پهتو تنهن ڪري ان جي ٽڪڙ نه ڪريو، الله پاڪ آهي ۽ انهيءَ شيءِ کان مٿاهون آهي جيڪا ساڻس شريڪ مقرر ڪندا آهن (۱). پنهنجن ٻانهن مان جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن تي پنهنجي ارادي سان ملائڪن کي وحي سان هن لاءِ نازل ڪندو آهي ته (ماڻهن کي) ڊيڄاريو (ته الله ٿو فرمائي) ته مون کان سواءِ ٻيو ڪو عبادت جو لائق نه آهي تنهن ڪري مون کان ڊڄو (۲). آسمانن ۽ زمين کي رت سان ٻڌايائين. جيڪا شيءِ ساڻس شريڪ ڪندا آهن تنهن کان (اهو) مٿاهون آهي (۳). آدميءَ کي نطفي مان خلقيائين پوءِ اوچتو ئي اهو ڀڏرو جهڳڙالو ٿي پيو (۴). ۽ اوهان لاءِ ڍور خلقيائين انهن مان گرم پوشاڪون ۽ (ٻيا) فائدا آهن ۽ منجهانئن ڪي ڪائيندا آهيو (۵). جنهن مهل (اهي ڍور) واڙيندا آهيو ۽ جنهن مهل چيڙيندا آهيو (تنهن مهل) اوهان لاءِ سونهن آهي (۶).

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلْغِيهِ إِلَّا بَشِقِ
الْأَنْفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَوْفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤﴾ وَالْخَيْلَ وَالْبُغَالَ
وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥﴾
وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٦﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ
شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿٧﴾ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ
الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ
الشَّجَرِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٨﴾ وَسَخَّرَ
لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالنُّجُومُ
مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٩﴾
وَمَا ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٠﴾ وَهُوَ الَّذِي
سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا
مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلَ كَمَا إِذَا
فِيهِ وَلَيْسَ لِتُرْكُوبِهِمْ فَضْلٌ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١١﴾

۽ جنهن شهر ڏانهن اوهين پنهنجي جيئن ڪي جوڪي ۾ وجهڻ کان سواءِ پهچي نه سگهندا آهيو تنهن ڏانهن اوهان جو بار کڻندا آهن۔ چو ته اوهان جو پاڻهار وڏو باجهارو مهربان آهي (۷) . ۽ گهوڙا ۽ خچر ۽ گڏه هن لاءِ (خلقيائين) ته انهن تي اوهين چڙهو ۽ (انهن کي) زينت ڄاڻو۔ ۽ جيڪي شيون (اوهين) نه ڄاڻندا آهيو سي (به) پيدا ڪندو آهي (۸) . ۽ الله تي سڌو رستو (ڏسو) آهي ۽ انهن مان ڪي (رستا) ڏنگا آهن۔ ۽ جيڪڏهن (الله) گهري ها ته اوهان مڙني کي سڌو رستو ڏيکاري ها (۹) . اهو (الله) آهي جنهن آسمان مان اوهان لاءِ پاڻي وسايو منجهانئس ڪجهه پيئڻ جو آهي ۽ منجهانئس جهنگ (پيدا ٿيندو) آهي جنهن ۾ مال چاريندا آهيو (۱۰) . اُن سان پوک ۽ زيتون ۽ ڪڇيون ۽ انگور ۽ هر جنس جا ميو اوهان لاءِ ڄمائيندو آهي۔ بيشڪ اُن ۾ سوچيندڙ قوم لاءِ ضرور نشاني آهي (۱۱) . ۽ اوهان لاءِ رات ۽ ڏينهن ۽ سج ۽ چنڊ تابع ڪيائين۔ ۽ تارا سندس حڪم سان تابع ڪيل آهن بيشڪ اُن ۾ سمجهدار قوم لاءِ ضرور نشانيون آهن (۱۲) . ۽ قسمين قسمين رنگن جون (شيون ۽ جانور) جيڪي زمين ۾ پيدا ڪيائين سي به اوهان لاءِ آهن۔ بيشڪ ان ۾ نصيحت وٺندڙ قوم لاءِ ضرور نشاني آهي (۱۳) . ۽ اهو (الله) آهي جنهن درياءَ کي هن لاءِ تابع ڪيو ته اوهين منجهانئس تازو گوشت (يعني مڇي) کائو ۽ منجهانئس اُهي زيور (يعني موتي) ڪڍو جيڪي اوهين پائيندا آهيو، ۽ منجهس ترندڙ ٻيڙيون ڏسندو آهين ۽ انهي لاءِ ته اوهين سندس رزق ڳوليو ۽ ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۱۴) .

وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَانْحَرًا وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾ وَعَلِمْتَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾ أَفَنُ
يَخْلُقُ كَمَنُ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ
لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَ
مَا تَعْلَنُونَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ
أَيَّانَ يَبْعَثُونَ ﴿٢١﴾ إِلَهُكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُم مَُّنْكِرَةٌ وَهُمْ مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾ لَّاجِرَمَ أَنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رَبُّكُمْ قَالَُوا أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْبِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَمِنَ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلِيسَاءُ مَا
يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَاَتَى
اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن
فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

۽ زمين ۾ مضبوط جبل کورڙيائين ته مٿان اها اوهان کي ڏوڏو ڏئي ۽ نديون (وهائيائين) ۽ رستا بڻايائين ته مان اوهين سڌو رستو لهو (۱۵). ۽ (پيا به گهڻا) نشان- ۽ تارن سان اهي (ماڻهو) سڌو رستو لهندا آهن (۱۶). جيڪو پيدا ڪري سو انهي جهڙو آهي ڇا جو (ڪجهه به) پيدا نه ڪري؟ پوءِ ڇو نه نصيحت وٺندا آهيو؟ (۱۷). جيڪڏهن اوهين الله جي نعمتن کي ڳڻيو ته انهن کي (ڪڏهن به) ڳڻي نه سگهندؤ. ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۸). ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو ۽ جيڪي ڀڌرو ڪندا آهيو سو الله ڄاڻندو آهي (۱۹). ۽ جن کي الله کان سواءِ سڏيندا آهن سي ڪا شيءِ خلقي نه سگهندا آهن ۽ اهي (ڀاڻ) خلقيا ويا آهن (۲۰). مردا بي جان آهن، ۽ نه ڄاڻندا آهن ته ڪڏهن اٿاريا ويندا (۲۱). اوهان جو معبود هڪڙو خدا آهي، پوءِ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جون دليون مڃڻ واريون نه آهن ۽ اهي وڏائي ڪندڙ آهن (۲۲). (ڪافر) جيڪي لڪائيندا آهن ۽ جيڪي (هو) ڀڌرو ڪندا آهن سو بلاشڪ الله ڄاڻندو آهي. بيشڪ اهو وڏائي ڪندڙن کي پسند نه ڪندو آهي (۲۳). ۽ جڏهن انهن کي چئبو آهي ته اوهان جي پالڻهار ڇا نازل ڪيو آهي؟ (تڏهن) چوندا آهن ته اڳين جون آکاڻيون (۲۴). (اهو سندن چوڻ) هن لاءِ آهي جو قيامت جي ڏينهن پنهنجا پورا بار کڻندا ۽ جن کي بنا علم جي گمراه ڪندا آهن تن جا (به) ڪجهه بار کڻندا. خبردار! جيڪو (به) بار کڻندا سو بچڙو آهي (۲۵). جيڪي کائن اڳ هئا تن بيشڪ فريب ڪيو پوءِ الله جي حڪم سندن اڏاوتن کي بنيادن کان پٽيو پوءِ انهن تي مٿانئن ڇت اچي ڪري ۽ کين عذاب اتان پهتو جتان ڄاڻائون ئي نه ٿي (۲۶).

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
 كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ
 الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾ الَّذِينَ تَتَوَقَّعُهُمُ الْمَلِكَةُ
 ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ
 اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ
 خَالِدِينَ فِيهَا فَبَلِيسٌ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ
 اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي
 هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾
 جَنَّتٌ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرُونَ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا
 مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يُجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾ الَّذِينَ تَتَوَقَّعُهُمُ
 الْمَلِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلِكَةُ أَوْ
 يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَظْلَمُهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ
 مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٥﴾

وري قيامت جي ڏينهن کين خوار ڪندو ۽ چوندو ته (اوهان جا) مون سان
 نهرايل شريڪ جن جي بابت اوهين تڪرار ڪندا هيئو سي ڪٿي آهن؟
 جن کي علم ڏنو ويو سي چوندا ته اڄ انهن ڪافرن تي خواري ۽ بچڙائي
 آهي (۲۷). جن جو ملائڪ اهڙي حالت ۾ ساه ڪيندا آهن جو پاڻ تي
 ظالم هئا، اهي صلح پيش ڪندا (۽ چوندا ته) اسان ڪا بچڙائي نه ڪئي
 هئي. (ملائڪ چوندا ته) هاڻو! جيڪي اوهين ڪندا رهيو سو الله ڄاڻندڙ
 آهي (۲۸). پوءِ دوزخ جي دروازن مان گهڙو منجهس سدائين رهندڙ هجو.
 پوءِ وڏائي ڪندڙن جي جاءِ بچڙي آهي (۲۹). ۽ پرهيزگارن کي چيو ويو ته
 اوهان جي پالڻهار ڇا نازل ڪيو آهي؟ چوندا ته چڱائي. جن هن دنيا ۾
 چڱائي ڪئي تن لاءِ چڱائي آهي. ۽ آخرت جو گهر ضرور پلو آهي. ۽
 پرهيزگارن جو گهر ضرور پلو آهي (۳۰). جو هميشه جي رهڻ وارا باغ آهن
 ان ۾ گهڙندا انهن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن جيڪي گهرندا سو انهن
 لاءِ منجهن آهي. اهڙي طرح الله پرهيزگارن کي بدلو ڏيندو (۳۱). (اهي اهي
 آهن) جن کي ملائڪ پاڪ حالت ۾ ماريندا آهن (ملائڪ) چوندا آهن
 السلام عليڪم. جيڪي (عمل) ڪندا هيئو تنهن سببان بهشت ۾
 گهڙو (۳۲). ڪافر (موت جي) ملائڪن جي پاڻ وٽ اچڻ يا تنهنجي
 پالڻهار (جي عذاب) جي حڪم اچڻ کان سواءِ (بيو) ڪو انتظار نه
 ڪندا آهن. جيڪي ڪائناتن اڳ هئا تن به اهڙي طرح ڪيو هو. ۽ الله مٿن
 ظلم نه ڪيو پر اهي پاڻ تي ظلم ڪندا هئا (۳۳). پوءِ کين سندن
 ڪرتوتن جي بچڙائي پهتي ۽ جنهن لاءِ ٺوليون ڪندا هئا سا کين ويڙهي
 ويئي (۳۴).

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ
 مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ
 كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا
 الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ٥٠ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ
 اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ
 وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ٥١ إِنَّ تَحْرِيضَ عَلَى هُدَاهُمْ
 فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥٢ وَ
 اتَّخَذُوا آلَ اللَّهِ جَهْدًا أَيْمَانِهِمْ لَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ
 بَلَى وَعُدَّ عَلَيْهِمْ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٣
 لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ٥٤ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ
 لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ٥٥ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
 ظَلَمُوا النَّبِيِّينَ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَاجَرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ
 كَانُوا يَعْلَمُونَ ٥٦ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٥٧

۽ مشرڪ چوندا آهن ته جيڪڏهن الله گهري ها ته اُن کانسواءِ ڪا شيءِ
 نڪي اسين پوڄيون ها ۽ نڪي اسان جا ابا ڏاڏا (پوڄين ها) ۽ نڪي اُن
 جي حڪم کان سواءِ ڪا شيءِ حرام ڪريون ها۔ اهڙي طرح جيڪي
 کائن اڳ هئا تن به ڪيو هو، پوءِ پيغمبرن تي پڌري (پيغام) پهچائڻ کان
 سواءِ (ٻيو ڪجهه لازم) نه آهي (۳۵)۔ ۽ بيشڪ هر قوم ۾ (هڪ) پيغمبر
 موڪليو سون ته الله جي عبادت ڪريو ۽ بتن (جي پوڄا) کان پري ٿيو،
 پوءِ منجهانئن ڪي اهڙا آهن جن کي الله هدايت ڪئي ۽ منجهانئن ڪي
 اهڙا آهن جن تي گمراهي ثابت ٿي۔ پوءِ ملڪن ۾ گهمو وري ڏسو ته
 ڪوڙن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي (۳۶)۔ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن هنن کي
 هدايت ڪرڻ لاءِ حرص ڪندين (ته منجهانئن ڪوبه فائدو نه آهي) چو ته
 الله جنهن کي گمراه ڪندو آهي تنهن کي هدايت نه ڪندو آهي ۽ انهن جو
 ڪوبه مددگار نه آهي (۳۷)۔ ۽ الله جو پڪيءَ طرح قسم ڪيائون ته جيڪو
 مردنو تنهن کي الله (وري) نه جياريندو۔ هاڻو! وري (جياريندو) اُن (ڳالهه)
 تي وعدو پڪ ٿي چڪو آهي پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۳۸)۔ هن لاءِ
 (وري جياريندو) ته جنهن بابت تڪرار ڪندا آهن سو انهن کي (الله) پڌرو
 ڪري ٻڌائي ۽ ته ڪافر ڄاڻن ته آهي (پاڻ) ڪوڙا هئا (۳۹)۔ ڪنهن به
 شيءِ لاءِ اسان جو چوڻ بس هي آهي ته جڏهن اسين اُن کي پيدا ڪرڻ
 گهرندا آهيون تڏهن ان کي چوندا آهيون ته ٿيئ ته ٿي پوندي آهي (۴۰)۔ ۽
 جن پاڻ تي ظلم ٿيڻ کان پوءِ الله (جي واٽ) ۾ وطن ڇڏيو تن کي
 ضرور دنيا ۾ چڱي جاءِ ڏيندا آهيون۔ ۽ ضرور آخرت جو اجر تمام وڏو
 آهي۔ ڪاش جو ڄاڻن ها (۴۱)۔ (اهي نعمتون انهن کي آهن) جن صبر
 ڪيو ۽ (جي) پنهنجي پالڻهار تي ڀروسو ڪن ٿا (۴۲)۔

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ فَسَئَلُوا أَهْلَ
الذِّكْرِ أَنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٢٢ يَا بَنِيَّ وَالزُّبُرُ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ
الذِّكْرَ لَتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ٢٣
أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ٢٤ أَوْ يَأْخُذَهُمْ
فِي تَقْلِبِهِمْ فَهَاجُمْ بِهِمْ بَعْضَ حِزْبٍ ٢٥ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ
رَبَّكُمْ لَرَّءُوفٌ رَحِيمٌ ٢٦ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ
يَتَفَقَّهُوا ظِلُّهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَالِ سَجْدًا لِلَّهِ وَهُمْ
دُخْرُونَ ٢٧ وَلِلَّهِ سَجْدٌ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ
دَابَّةٍ وَالْهَلِكَةِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ٢٨ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِ
وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ٢٩ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا لِلْهِينِ اثْنَيْنِ
إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَإِذَا تَوَلَّى فَرَغُوا مِنْ السُّجُودِ ٣٠ وَلَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَ
الْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ٣١ وَمَا يَكُمُ
مِنْ نِعْمَةٍ فَبِمَنْ لَدُنْهُ ثُمَّ آدَامْسُكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْعَرُونَ ٣٢
ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ٣٣

۽ (اي پيغمبر!) تو کان اڳ (ڪو پيغمبر) مردن کان سواءِ نه موڪليو اٿئون
 انهن ڏانهن وڃي ٿي ڪيوسون پوءِ (اي انسانو!) جيڪڏهن (اوهين) نه
 ڄاڻندا آهيو ته علم وارن کان پڇو (۴۳). دليلن ۽ ڪتابن سان
 (موڪلياسون)۔ ۽ اسان توڏانهن قرآن هن لاءِ نازل ڪيو ته جيڪي ماڻهن
 لاءِ نازل ڪيو ويو آهي سو انهن کي بيان ڪري ٻڌائين ۽ مان آهي
 سوچين (۴۴). جن براين جي رٿ رٿي سي (هن کان) بي پوا ٿيا آهن
 ڇا ته الله کين زمين ۾ ڳهائي ڇڏي يا جتان نه ڄاڻندا هجن اُتان مٿن
 عذاب اچي؟ (۴۵). يا انهن کي سندن گهمڻ ڦرڻ ۾ پڪڙي پوءِ آهي عاجز
 ڪرڻ وارا نه آهن (۴۶). يا پوائتي حالت ۾ کين پڪڙي پوءِ اوهان جو
 پالڻهار ٻاجهارو مهربان آهي (۴۷). الله جيڪي شيون خلقيون تن ڏانهن
 ڇو نه ڏسندا آهن جو سندن پاڇا سڄي ۽ کٻي (پاسي) الله کي سجدو
 ڪندڙ ٿي لڙندا آهن ۽ آهي عاجزي ڪندڙ آهن (۴۸). ۽ جيڪي آسمانن
 ۾ آهي سي ۽ جيڪي ساهدار زمين ۾ آهن سي ۽ ملائڪ (سڀ) الله کي
 سجدو ڪندا آهن ۽ آهي وڏائي نه ڪندا آهن (۴۹). (ملائڪ) پنهنجي
 پالڻهار کان ڊڄندا آهن جو سندن مٿان آهي ۽ جيڪو حڪم ڪبو اٿن
 سو ڪندا آهن (۵۰). ۽ الله فرمايو آهي ته اوهين به خدا ڪري نه وٺو، اُن
 هڪ الله کان سواءِ ٻيو ڪو عبادت جو لائق نه آهي، تنهن ڪري اوهين
 خاص مون کان ڊڄندا رهو (۵۱). ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو
 سندس آهي ۽ اُن جي عبادت سدائين (لازم) آهي۔ پوءِ الله کان سواءِ ٻين
 کان ڇو ڊڄندا آهيو؟ (۵۲). ۽ جيڪا نعمت اوهان تي ٿيل آهي سا الله
 جي پار کان آهي۔ پوءِ جڏهن اوهان تي سختي پهچي ٿي تڏهن ڏانهن
 دانھون ڪندا آهيو (۵۳). وري جڏهن اوهان کان ڏک لاهي (تڏهن) جهٽ
 پٽ اوهان مان ڪا ٽولي پنهنجي پالڻهار سان شريڪ مقرر ڪندي
 آهي۔ (۵۴).

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَتَمْتَعُوا^{٥١} فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ^{٥٢} وَيَجْعَلُونَ
 لَهَا لَا يَعْلمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
 تَفْتَرُونَ^{٥٣} وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ^{٥٤}
 وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ^{٥٥}
 يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ
 يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ^{٥٦} لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ^{٥٧}
 وَلَوْ يَوَّاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ
 يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ
 سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ^{٥٨} وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ
 أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَاجِرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ
 أَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ^{٥٩} تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ
 فَرِيقٌ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ فِي يَوْمِهِمُ النَّارُ وَلَهُمْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ^{٦٠} وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي
 اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ^{٦١}

هن لاءِ ته کين جيڪي ڏنوسون تنهن جي بي شڪري ڪن۔ پوءِ دنيا ۾ خوش گذاريو، پوءِ سگهو ڄاڻندو (۵۵)۔ ۽ جيڪي کين ڏنوسون تنهن مان (ڪافر) انهن (بتن) لاءِ حصو مقرر ڪندا آهن جي نه ڄاڻندا آهن۔ الله جو قسم آهي ته جيڪي ٺاه ناهيندا آهيو تنهن بابت ضرور پڇيا ويندو (۵۶)۔ ۽ الله لاءِ ڏيئون (مقرر) ڪندا آهن، اهو پاڪ آهي، ۽ پاڻ لاءِ جيڪي وٺندو اٿن (يعني پٽ۔ سو مقرر ڪندا آهن) (۵۷)۔ ۽ جڏهن منجهانئن ڪنهن هڪ کي ڌيءَ (ڄمڻ) جي خبر ڏيبي آهي (تڏهن) سندس منهن ڪارو ٿي ويندو آهي ۽ اهو ڏک ڀريل ٿيندو آهي (۵۸)۔ جيڪا کيس خراب خبر ڏني ويئي تنهن جي (ناراضِي) سببان قوم کان پيو لڪندو آهي۔ (ڳڻتيءَ ۾ پوندو آهي ته) اُن (ڌيءَ جي ٻارا) کي خواريءَ هوندي (به زنده) رکي يا اُن کي مٽيءَ ۾ ڊهي ڇڏي۔ خبردار آهي جيڪو فيصلو ڪندا آهن سو بچڻو آهي (۵۹)۔ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جو مثال بچڻو آهي۔ ۽ الله جو مثال مٿاهون آهي۔ ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۶۰)۔ ۽ جيڪڏهن الله ماڻهن کي سندن ظلم سببان پڪڙي ته ڪنهن چُرندڙ کي زمين تي نه ڇڏي پر انهن کي مقرر مدت تائين مهلت ڏيندو آهي، پوءِ جنهن مهل سندن مدت پهچندي (تنهن مهل) هڪ گهڙي نڪي دير ڪندا ۽ نڪي اڳيرو ويندا (۶۱)۔ ۽ الله لاءِ اها شيءِ مقرر ڪندا آهن جيڪا (پاڻ) ناپسند ڪندا آهن ۽ سندن زبانون ڪوڙ بڪنديون آهن ته، سندن لاءِ (چوڻڪاري جي) چڱائي آهي۔ بلاشڪ انهن لاءِ (دوزخ جي) باه آهي ۽ اهي حد کان لنگهي ويل آهن (۶۲)۔ الله جو قسم آهي ته بيشڪ توکان اڳ امتن ڏانهن (پيغمبر) موڪلياسون پوءِ کين شيطان سندن عمل چڱا ڪري ڏيکاريا پوءِ اهو اڄ سندن دوست آهي ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۶۳)۔ ۽ (اي پيغمبر!) توتي ڪتاب هن کان سواءِ نازل نه ڪيو سون ته جن اُن بابت تڪرار ڪيو تن لاءِ تون وضاحت ڪرين ۽ (پڻ) مؤمن قوم لاءِ هدايت ۽ باجهه آهي (۶۴)۔

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لَتُسْقِيَكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ قَرْتٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾ وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَأْسِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٥٢﴾

۽ الله آسمان کان (مينهن جو) پاڻي وسايو پوءِ اُن سان زمين کي سندس ويرانيءَ کان پوءِ آباد ڪيائين۔ بيشڪ اُن ۾ ٻڌندڙ قوم لاءِ نشاني آهي (۶۵)۔ ۽ بيشڪ ديورن ۾ اوهان لاءِ عبرت آهي۔ جيڪي سندن پيڻن ۾ آهي تنهن مان چيڻن ۽ رت جي وچان نج کير اوهان کي پياريندا آهيون جو پيڻدڙن کي لذت ڏيندڙ آهي (۶۶)۔ ۽ ڪجين جي ۽ انگورن جي ميون مان ڪو (اهڙو قسم) آهي جو ان مان شراب ۽ سني روزي بڻائيندا آهيون۔ بيشڪ اُن ۾ سمجهدار قوم لاءِ نشاني آهي (۶۷)۔ ۽ تنهنجي پالڻهار ماڪيءَ جي مک ڏانهن الهام ڪيو ته ڪن جبلن ۾ ۽ وڻن ۾ ۽ جن (شين) مان (ماڻهو گهرن جون) چتيون جوڙيندا آهن تن ۾ گهر بڻاءِ (۶۸)۔ وري هر جنس جي ميون مان ڪاءُ پوءِ پنهنجي پالڻهار جي واڻن تي آسانيءَ سان هل۔ سندس پيڻن مان رنگا رنگ پيڻڻ جي شيءِ (يعني ماڪي) نڪرندي آهي منجهس ماڻهن لاءِ شفا آهي۔ بيشڪ اُن ۾ سوچ ڪندڙ قوم لاءِ عبرت آهي (۶۹)۔ ۽ الله اوهان کي خلقيو وري اوهان کي ماريندو، ۽ اوهان مان ڪو نڪمي (جهور) عمر ڏانهن هن لاءِ موتايو ويندو آهي ته ڄاڻڻ کان پوءِ ڪجهه نه ڄاڻي۔ بيشڪ الله وڏو ڄاڻندڙ وڏي وس وارو آهي (۷۰)۔ ۽ الله اوهان مان هڪڙن کي ٻين کان وڌيڪ روزي ڏني آهي، پوءِ اُهي وڌ ڏنل روزي وارا پنهنجي روزيءَ کي پنهنجن ٻانهن تي موٽائڻ وارا نه آهن ته اُهي (سڀ) منجهس برابر هجن۔ پوءِ الله جي نعمتن جو ڇو انڪار ڪندا آهن؟ (۷۱)۔ ۽ الله اوهان لاءِ اوهان جي جنس مان زالون پيدا ڪيون ۽ اوهان جي زالن مان پٽ ۽ پوٽا (پيدا) ڪيائين ۽ اوهان کي سٺين شين مان روزي ڏنائين۔ پوءِ ڇو باطل کي مڃيندا آهن ۽ اُهي ڇو الله جي نعمتن جو انڪار ڪندا آهن؟ (۷۲)۔

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ^(٤٦) فَلَا تَضْرِبُوا
لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ^(٤٧) وَضَرَبَ
اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ
مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ
يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ^(٤٨) وَضَرَبَ
اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ
كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِنِجْرَةٍ هَلْ يَسْتَوِي
هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ^(٤٩)
وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا
كَلِمَةٍ الْبَصَرِ أَوْ هَوَاقِفٍ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ^(٥٠)
وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَ
جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ^(٥١)
أَلَمْ يَرْوِ إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ
إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ^(٥٢)

۽ الله ڌاران انهن جي عبادت ڪندا آهن جيڪي آسمانن ۽ زمين مان کين روزي ڏيڻ جو ڪجهه اختيار نه رکندا آهن ۽ نه ڪي (ڪجهه ڪري) سگهندا آهن (۷۳). پوءِ الله لاءِ (بيچڙا) مثال بيان نه ڪريو. چو ته الله ڄاڻندو آهي ۽ اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۷۴). الله هڪ خريد ٿيل ٻانهي جو مثال بيان ڪري ٿو جنهن جو ڪنهن شيءِ تي وس نه هجي ۽ (ٻيو) اهو جنهن کي پاڻ وٽان چڱي روزي ڏني سون پوءِ اهو ان مان (اسان جي واٽ ۾) ڳجهو ۽ پٿرو خرچ ڪندو هجي (اهي ٻئي پاڻ ۾) برابر آهن ڇا؟ سڀ ساراه الله کي جڳائي. پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۷۵). ۽ الله ٻن ماڻهن جو (ٻيو) مثال بيان ڪري ٿو جن ٻنهي مان هڪڙو ڳوٺو هجي ڪنهن شيءِ تي وس ڪونه هجيس ۽ اهو پنهنجي مالڪ تي ٻار هجي جيڏانهن موڪليس اتان ڪا ڀلائي نه آئي. اهو انهيءَ جي برابر آهي ڇا جيڪو انصاف جو حڪم ڏئي ۽ اهو سڌي واٽ تي هجي؟ (۷۶). ۽ آسمانن ۽ زمين جو ڳجهه الله کي (معلوم) آهي. ۽ قيامت (آڻڻ) جو ڪم (سندس اڳيان) رڳي اک ڇنپ (جي دِير) جهڙو آهي بلڪه اهو انهي کان به وڌيڪ نزديڪ آهي. چو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۷۷). ۽ الله اوهان کي اوهان جي مائٽن جي پيٽن مان ڪڍيو جو ڪجهه نه ڄاڻندا هيو ۽ اوهان جا ڪن ۽ اکيون ۽ دليون بڻايائين ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۷۸). آسمان جي فضا ۾ لڙڪيل پکين ڏانهن نه ڏسندا آهن ڇا؟ انهن کي الله کان سواءِ ڪوئي نه جهليندو آهي. بيشڪ ان ۾ ايمان واري قوم لاءِ نشانيون آهن (۷۹).

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ جُلُودِ
الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ ۚ
وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَانًا وَمَتَاعًا
إِلَىٰ حِينٍ ۝٨٠ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُم
مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُم سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بَأْسَكُمْ كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ۝٨١ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
الْمُبِينُ ۝٨٢ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ
الْكَافِرُونَ ۝٨٣ وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا
يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝٨٤ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ
ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ۝٨٥ وَ
إِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ
شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ ۖ فَالْقُوا
إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۝٨٦ وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ
يَوْمَئِذٍ ۖ إِنَّ السَّلَامَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝٨٧

۽ الله اوهان جي گهرن مان اوهان لاءِ آرام (جو هنڌ) بڻايو ۽ ڏورن جي چمڙن مان اوهان لاءِ گهر بڻيائين جن کي اوهين پنهنجي مسافري جي ڏينهن ۽ پنهنجي ڪنهن هنڌ رهڻ جي ڏينهن ۾ هلڪو پائيندا آهيو ۽ سندن اُن ۽ سندن مِلسن ۽ سندن ڏاسن مان (گهر جو) اسباب ۽ فائدي جو سامان بڻايو تا (جو گج) مدت تائين (ڪم ڏئي ٿو) (۸۰). ۽ الله پنهنجي خلقي لاءِ اوهان لاءِ چائون بڻايون ۽ جبلن مان اوهان لاءِ چرون بڻيائين ۽ اوهان لاءِ ڪپڙا بڻيائين جي اوهان کي گرمي (۽ سردِي) کان بچائيندا آهن ۽ ڪپڙا جي، اوهان کي اوهان جي ويڙهه کان بچائيندا آهن. اهڙي طرح اوهان تي پنهنجي نعمت پوري ڪندو آهي ته مان اوهين فرمانبرداري ڪريو (۸۱). پوءِ جيڪڏهن ڦرندا ته (اي پيغمبر) تو تي پڌري پيغام پهچائڻ کان سواءِ (ٻيو ڪي) نه آهي (۸۲). الله جي نعمت ڄاڻندا آهن وري اُن کي نه مڃيندا آهن ۽ اُنهن مان گهڻا ڪافر آهن (۸۳). ۽ جنهن ڏينهن سڀ ڪنهن ٽوليءَ مان (هڪ) شاهد ڪڙو ڪنداسون اُنهيءَ ڏينهن ڪافرن کي (عذر ڪرڻ لاءِ) موڪل نه ڏبي ۽ نڪي اُنهن جا عذر قبول ڪيا ويندا (۸۴). ۽ جڏهن ظالم عذاب ڏسندا تڏهن کائن (عذاب) نڪي هلڪو ڪبو ۽ نڪي اُنهن کي مهلت ڏبي (۸۵). ۽ جڏهن مشرڪ پنهنجن بتن کي ڏسندا (تڏهن) چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! هي اسان جا آهي بت آهن جن کي توکان سواءِ سڏيندا هئاسين، پوءِ اُهي (بت) اُنهن کي ورندي ڏيندا ته اوهين ڪوڙا آهيو (۸۶). اُنهيءَ ڏينهن الله جي آڏو عاجزي ڪندا ۽ جيڪو ناهه ناهيندا هئا سو کائنن ڀُلجي ويندو (۸۷).

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا
 فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ^(٨٨) وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ
 أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا
 عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِّلْحِلِّ شَيْءٍ وَ
 هُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ^(٨٩) إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ
 بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِي ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ
 الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ^(٩٠) وَ
 أَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ
 بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ
 يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ^(٩١) وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا
 مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ
 تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ^(٩٢) وَلِيُبَيِّنَ
 لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ^(٩٣) وَلَوْ شَاءَ
 اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ
 وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَسْتَ عَلَى عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ^(٩٤)

جن انڪار ڪيو ۽ الله جي واٽ کان (ماڻهن کي) جهليو تن کي عذاب جي مٿان عذاب انهيءَ سببان وڌائينداسون جو (هو) فساد ڪندا هئا (۸۸). ۽ اُن ڏينهن هر ٽوليءَ ۾ سندن جنس مان مٿن شاهد بيهارينداسون ۽ (اي پيغمبر!) توکي هنن (ڪافرن) تي شاهد آئينداسون. ۽ هر شيءِ جي وضاحت لاءِ ۽ مسلمانن جي هدايت ۽ باجهه ۽ خوشخبري ڏيڻ لاءِ تو تي ڪتاب نازل ڪيو سون (۸۹). بيشڪ الله انصاف ۽ ڀلائي (ڪرڻ) ۽ مائتي وارن کي ڏيڻ جو حڪم ڪري ٿو ۽ بي حياتيءَ ۽ برائيءَ ۽ زبردستيءَ کان جهلي ٿو، اوهان کي نصيحت ڏئي ٿو ته مان اوهين نصيحت وٺو (۹۰). ۽ جڏهن اوهين الله جو (نالو وٺي پاڻ ۾) انجام ڪريو (تڏهن اهو) انجام پاڙيو ۽ اوهين قسمن کي سندن پڪي ڪرڻ کان پوءِ نه پڇيو جو بيشڪ الله کي پاڻ تي نگهبان ڪيو اٿو. چو ته جيڪي ڪندا آهيو سو الله ڄاڻندو آهي (۹۱). ۽ اُن عورت وانگر نه ٿيو جنهن پنهنجو ست (ڪٽڻ ۽) پڪي ڪرڻ کان پوءِ چني کوهي ڇڏيو. اوهين قسمن کي هن لاءِ پاڻ ۾ حيلو بڻايو ته (هڪ) ٽولي ٻيءَ ٽوليءَ کان وڌيڪ ٿئي. الله ته اوهان کي رڳو اُن سان پرکيندو آهي. ۽ جنهن بابت اوهين تڪرار ڪندا آهيو سو قيامت جي ڏينهن اوهان جي لاءِ ضرور بيان ڪندو (۹۲). ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته اوهان کي هڪ جماعت ڪري ها پر جنهن جي لاءِ وڻندو اٿس تنهن کي گمراه ڪندو آهي، ۽ جنهن جي لاءِ وڻندو اٿس تنهن کي هدايت ڪندو آهي. ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن بابت اوهين ضرور پڇيو (۹۳).

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ
ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ
لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ^(٩٨) وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا
إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ^(٩٩) مَا عِنْدَكُمْ
يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٌ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(١٠٠) مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(١٠١) فَإِذَا
قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ^(١٠٢)
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطٰنٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ^(١٠٣) إِنَّمَا سُلْطٰنُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ
هُمُ بِهِ مُشْرِكُونَ^(١٠٤) وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ
لَّوْلَا أَعْلَمُ بِمَا يَنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ^(١٠٥) قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ^(١٠٦)

۽ اوهين پنهنجن قسمن کي پاڻ ۾ ٺڳي نه بڻايو نه ته انهن جي پڪي ڪرڻ کان پوءِ اوهان جا پير ترڪندا ۽ (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان جهلڻ سببان سزا چڪندؤ، ۽ اوهان کي وڏو عذاب ٿيندو (۹۴). ۽ الله جي انجام کي ٿوري مله سان نه وڪڻو، ڇو ته جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو ته جيڪي الله وٽ آهي سو اوهان جي لاءِ چڱو آهي (۹۵). جيڪي اوهان وٽ آهي سو کپي ويندو ۽ جيڪي الله وٽ آهي سو هميشه رهڻ وارو آهي. ۽ جن صبر ڪيو تن کي سندن عملن جو بلڪل ڀلو بدلو ڏينداسون (۹۶). جنهن چڱو عمل ڪيو (پوءِ) اهو مرد هجي يا عورت ۽ اهو مؤمن هوندو ته ضرور کيس ڀلي حياتي ڏيئي جيارينداسون، ۽ جيڪي ڪندا هئا تنهن جو بدلو ضرور کين تمام ڀلو ڏينداسون (۹۷). پوءِ (اي پيغمبر!) جڏهن قرآن پڙهين تڏهن تڙيل شيطان (جي شر) کان الله جي سام ڀؤ (۹۸). اُن کي ايمان وارن تي ۽ جي پنهنجي پالڻهار تي ڀروسو ڪندا آهن تن تي ڪو غلبو نه آهي (۹۹). سندس غلبو رڳو انهن تي آهي جيڪي کيس دوست رکندا آهن ۽ (انهن تي به) جيڪي الله سان شريڪ (مقرر) ڪندا آهن (۱۰۰). ۽ جڏهن هڪڙيءَ آيت جي جاءِ تي ٻي آيت مٿاهي آڻيندا آهيو ۽ الله جيڪي نازل ڪندو آهي سو چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي (تڏهن) چوندا آهن ته تون رڳو پاڻون بڻائيندڙ آهين. (نه!) بلڪ انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۱۰۱). (اي پيغمبر!) کين چؤ ته اهو قرآن تنهنجي پالڻهار وٽان جبرئيل سچ سان هن لاءِ نازل ڪيو آهي ته مؤمنن کي ثابت رکي ۽ مسلمانن لاءِ هدايت ۽ خوشخبري هجي (۱۰۲).

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي
يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٦﴾
إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٧﴾ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَذِبُونَ ﴿١٠٨﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ
بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مِنْ أَكْرَهٍ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ
مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٩﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١١٠﴾
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١١١﴾ لَأَجْرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ
الْخَسِرُونَ ﴿١١٢﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ
مَا فُتِنُوا تَجَاهِدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٣﴾ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ
نَفْسِهَا وَتَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

۽ بيشڪ ڄاڻندا آهيون ته اُهي چوندا آهن ته اُن (پيغمبر) کي ڪو ماڻهو
 سيڪاريندو آهي۔ جنهن ڏانهن اها نسبت ڪندا آهن تنهن جي ٻولي عجمي
 آهي ۽ هيءُ (قرآن) چٽي عربي ٻوليءَ ۾ آهي (۱۰۳). بيشڪ جيڪي الله
 جي آيتن کي نه مڃيندا آهن تن کي الله سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي ۽ انهن
 لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۰۴). ڪوڙو ٺاه انهن کان سواءِ ڪونه
 ٺاهيندو آهي جيڪي الله جي آيتن کي نه مڃيندا آهن، ۽ اُهي (پاڻ) ڪوڙا
 آهن (۱۰۵). جنهن کي (ڪفر ڪرڻ تي) زور ڪيو وڃي (اهو زبان سان
 ڪجهه چوي) ۽ سندس دل ايمان سان مطمئن هجي اُن کان سواءِ جيڪو
 پنهنجي ايمان اٿڻ کان پوءِ الله جو انڪار ڪري بلڪ جيڪو ڪفر سان
 سينو ويڪرو ڪري (يعني راضي ٿئي) اهڙن تي الله جو ڏمر آهي، ۽ انهن
 لاءِ وڏو عذاب آهي (۱۰۶). اهو هن ڪري جو انهن دنيا جي حياتي کي
 آخرت کان زياده پسند ڪيو آهي ۽ (انهيءَ ڪري) ته الله ڪافرن جي قوم
 کي هدايت نه ڪندو آهي (۱۰۷). اُهي اُهي آهن جو سندن دُٻڙ ۽ سندن
 ڪن ۽ سندن اکين تي الله مُهر هڻي ۽ اُهي بي خبر آهن (۱۰۸). بلاشڪ
 اُهي ئي آخرت ۾ خساري وارا آهن (۱۰۹). وري بيشڪ تنهنجو پالڻهار انهن
 کي (بخشي ٿو) جيڪي (ڪفر جي ڪلمي چوڻ لاءِ ڪافرن جي هٿان)
 ايذايا ويا پوءِ وطن ڇڏيائون وري جهاد ڪيائون ۽ صبر ڪيائون.
 بيشڪ تنهنجو پالڻهار اُن کان پوءِ ضرور بخشڻهار مهربان آهي (۱۱۰).
 انهيءَ ڏينهن هر هڪ ماڻهو پنهنجي جيءَ طرفان جهيڙو ڪندو ايندو ۽ هر
 هڪ ماڻهو جيڪي ڪمايو تنهن جو کيس پورو بدلو ڏبو ۽ انهن سان ظلم
 نه ڪبو (۱۱۱).

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً
يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ
اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٣﴾ فَكُلُوا مِمَّا
رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن
كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ
الدَّمَ وَلَحْمَ الْخُزْنِ وَمَا أَهَلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۚ فَمَنِ
اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٥﴾
وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا
حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١٢٦﴾
مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٢٧﴾ وَعَلَى الَّذِينَ
هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَا
ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٢٨﴾

۽ الله هڪ ڳوٺ جو (هڪ) قصو بيان ڪيو آهي جو امن ۽ سڪون سان هو اُن کي سندس روزي هر ڪنهن هٿن ججهي ايندي هئي پوءِ الله جي نعمتن جي بي شڪري ڪيائين پوءِ جيڪي ڪندا هئا تنهن سببان الله کيس بڪ ۽ پو جي پوشاڪ (جو مزو) چڪايو (۱۱۲). ۽ بيشڪ منجهانئن (هڪ) پيغمبر وٽن آيو پوءِ کيس ڪوڙو پانيائون تنهن ڪري کين عذاب پڪڙيو ۽ اهي ظالم هئا (۱۱۳). پوءِ الله اوهان کي جيڪا حلال (۽) سٺي شيءِ روزي ڪري ڏني تنهن مان کائو ۽ جيڪڏهن اوهين خاص الله جي عبادت ڪندا آهيو ته سندس نعمتن جو شڪرانو ڪريو (۱۱۴). مثل دور ۽ رت ۽ سوئر جو ماس ۽ جنهن شيءِ کي الله جي نالي کان سواءِ پئي جي نالي سان سڏيو وڃي تنهن کان سواءِ ٻيو (ڪجهه به) اوهان تي حرام نه ڪيائين، پوءِ جيڪو نڪي بي فرماني ڪندڙ ۽ نه ڪي حد کان لنگهندڙ ٿي لاچار ٿئي (۽ کائي) ته بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۱۵). ۽ جن شين کي اوهان جون زبانون ڪوڙ سان بيان ڪنديون آهن تن لاءِ (هن ڪري) نه چئو ته هيءَ حلال آهي ۽ هيءَ حرام آهي ته الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهيو. چو ته جيڪي الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهيندا آهن سي (ڪڏهن) نه ڇٽندا (۱۱۶). ۽ هيءَ (حياتي) ٿوري موڙي آهي ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۱۷). ۽ جيڪي تو تي هن کان اڳ بيان ڪيوسون سو يهودين تي حرام ڪيو هوسون، ۽ اسان مٿن ظلم نه ڪيو پر (هو) پاڻ تي ظلم ڪندا هئا (۱۱۸).

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوْعَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ
 بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ١١٩
 إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ
 الْمُشْرِكِينَ ١٢٠ شَاكِرًا لِنِعْمَةِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
 مُسْتَقِيمٍ ١٢١ وَاتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّاهُ فِي الْآخِرَةِ لِمَنِ
 الصَّالِحِينَ ١٢٢ ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
 وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٢٣ إِنَّمَا جَعَلُ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ
 اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
 كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ١٢٤ أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
 وَالْبُوعْظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ
 رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ١٢٥
 وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ١٢٦ وَلَئِنْ
 صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ١٢٧ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ
 وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ١٢٨
 إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ١٢٩

وري جن بي سمجھائي سان بچڙا ڪم ڪيا وري اُن کان پوءِ توبه ڪيائون ۽ پاڻ سڌاريائون تن لاءِ تنهنجو پالڻهار اُن (توبه) کان پوءِ بلڪل ضرور بخشڻهار مهربان آهي (۱۱۹). ابراهيم هڪ طرفو ٿيل الله جي عبادت ڪندڙ امام هو ۽ مشرڪن مان نه هو (۱۲۰). الله جي نعمتن جو شڪر ڪندڙ هو۔ (الله) کيس سڳورو ڪيو ۽ سڌي واٽ ڏانهن هدايت ڪيائينس (۱۲۱). ۽ دنيا ۾ کيس چڱائي ڏني سون۔ ۽ بيشڪ اهو آخرت ۾ پلارن مان آهي (۱۲۲). (اي پيغمبر! اُن کان) پوءِ تو ڏانهن وحي ڪيوسون ته هڪ مهاڙي ابراهيم جي دين جي تابعداري ڪر۔ ۽ ابراهيم مشرڪن مان نه هو (۱۲۳). جن چنچر بابت تڪرار ڪيو تن کان سواءِ ٻين تي اُن (جي تعظيم) جو حڪم لازم نه ڪيو ويو۔ ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار قيامت جي ڏينهن سندن وچ ۾ اُنهيءَ جو ضرور نبيرو ڪندو جنهن ۾ تڪرار ڪندا آهن (۱۲۴). (اي پيغمبر!) حڪمت ۽ سهڻي نصيحت سان پنهنجي پالڻهار جي واٽ ڏانهن (ماڻهن کي) دعوت ڏي ۽ سهڻي نموني ساڻن بحث ڪر۔ چو ته جيڪو الله جي واٽ کان گمراه ٿيو تنهن کي تنهنجو پالڻهار وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي ۽ اهو هدايت وارن کي (بر) وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي (۱۲۵). ۽ جيڪڏهن (ڪافرن کان) بدلو وٺو ته جيترو ايڏايا ويا هجو اوترو اُنهن کي ايڏايو۔ ۽ جيڪڏهن اوهين صبر ڪريو ته اهو صابرن لاءِ پلو آهي (۱۲۶). ۽ (اي پيغمبر!) صبر ڪر ۽ تنهنجو صبر الله جي توفيق سان ئي آهي ۽ جيڪو قريب ڪندا آهن تنهن بابت نڪي مٿن ڏک ڪر ۽ نڪي تنگ دل ٿي ۽ (۱۲۷). پڪ جيڪي پرهيزگاري ڪندڙ آهن ۽ جيڪي پلارا آهن تن سان الله گڏ آهي (۱۲۸).

سُورَةُ بَنَىٰ إِسْرَءِيلَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ

الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِّنْ

آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٢ وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَ

جَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنَىٰ إِسْرَءِيلَ أَلَّا تَتَّخِذَ مِن دُونِي وَكَيْلاً ٣

ذُرِّيَّةً مِّن حَمَلِنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ٤

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنَىٰ إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتَقْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ

مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ٥ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا

عَلَيْكُمْ عَبَادَنَا أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ

وَكَانَ وَعْدُ أَمْعُوْلًا ٦ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ

وَأَمَدَدْنَكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ٧

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ ۖ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ٨

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَبَدَّ خُلُوعُ

الْمَسْجِدِ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْتُمْ تَبِيرًا ٩

سورة بني اسرائيل مڪي آهي ۽ هي هڪ سؤ
بارهن آيتون ۽ بارهن رڪوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

أهو (الله) پاڪ آهي جنهن پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) کي هڪڙي رات (جي اندر) تعظيم واريءَ مسجد (حرام) مان، انهيءَ مسجد اقصيٰ تائين، جنهن جي چوڌاري برڪت رکي سون، هن لاءِ سير ڪرايو ته کيس پنهنجيون نشانيون ڏيکاريون۔ بيشڪ اهوئي ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (١)۔ ۽ موسيٰ کي ڪتاب (توريت) ڏنسون ۽ ان کي بني اسرائيلن لاءِ هدايت ڪرڻ وارو ڪيوسون (۽ چيوسون) ته مون (الله) کان سواءِ (ٻيو) ڪو پرجهلو نه وٺو (٢)۔ اي (ان قوم جو) اولاد! جن کي نوح سان گڏ (ٻيڙيءَ ۾) چاڙهيوسون۔ بيشڪ اهو شاڪر ٻانهو هو (٣)۔ ۽ بني اسرائيلن ڏانهن (سندن) ڪتاب ۾ (هي حڪم) موڪليوسون ته اوهين ملڪ ۾ ٻه ڀيرا ضرور فساد ڪندؤ ۽ اوهين ضرور وڏي سرڪشي ڪندؤ (٤)۔ پوءِ جڏهن بنهين مان پهريون انجام (فساد جو) ايندو (تڏهن) اوهان تي پنهنجا ڏاڍا سورهيه ٻانهي ڪڙا ڪندا سون جي شهرن جي وچ ۾ ڪاهي پوندا۔ ۽ اهو انجام (پورو) ٿيڻو آهي (٥)۔ وري اوهان کي هڪ ڀيرو مٿن غلبو ڏينداسون ۽ مال ۽ اولاد سان اوهان کي (لڳو لڳ) وڌائينداسون ۽ اوهان جي لشڪر کي وڌائينداسون (٦)۔ جيڪڏهن اوهين چڱائي ڪندؤ ته (اها) پاڻ لاءِ چڱائي ڪندؤ ۽ جيڪڏهن اوهين بچڙائي ڪندؤ ته پاڻ لاءِ۔ پوءِ جڏهن ٻيو انجام (فساد جو) پهچندو ته ٻيا اوهان جا منهن آرها ڪندا ۽ اهڙي طرح مسجد ۾ گهڙندا جهڙي طرح ان ۾ پهريون ڀيرو گهڙيا هئا ۽ جنهن تي غالب ٿيندا تنهن کي چڱي طرح آجائيندا (٧)۔

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُدْتُمْ عَدُنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ
 لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ٩ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَ
 يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ١٠
 وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١١
 وَيَذَرُ الْإِنْسَانُ بِالْإِشْرَافِ ١٢ وَالْإِنْسَانُ عَجُولًا ١٣
 وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوِنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ
 النَّهَارِ مُبْصَرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
 وَالْحِسَابَ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانِ ١٤ وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِّزَمْنِهِ
 طَائِرَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ١٥
 أَفَرَأَيْتُكَ كُفِيَ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ١٦ مِّنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا
 يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
 وِزْرًا أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ١٧ وَإِذَا أَرَدْنَا
 أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا
 الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ١٨ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن
 بَعْدِ نُوحٍ ١٩ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ٢٠

(چيو ويو ته) اوهان جو پالڻهار ويجهوئي اوهان تي باجه ڪندو، ۽ جيڪڏهن اوهين (تيون پيرو) ڦرندؤ ته اسين به (سزا ڏيڻ ڏانهن) ڦرنداسون۔ ۽ ڪافرن لاءِ دوزخ کي قيد خانو مقرر ڪيوسون (٨). هيءُ ڦران اُنهيءَ (وات) ڏانهن رستو ڏيکاريندو آهي جيڪا ڏاڍي سڌي آهي ۽ اُنهن مؤمنن کي خوشخبري ڏيندو آهي جيڪي چڱا ڪم ڪندا آهن ته اُنهن لاءِ بلڪل وڏو اجر آهي (٩). ۽ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن لاءِ بلڪل ڏکيو ڏندڙ عذاب تيار ڪيو اٿئون (١٠). ۽ انسان برائيءَ کي (اهڙو) گهرندو آهي جهڙو پلائيءَ کي سندس گهرڻ هوندو آهي۔ ۽ انسان جلد باز آهي (١١). ۽ رات ۽ ڏينهن کي به نشانين ڪيون سون پوءِ رات جي نشاني کي مڃايوسون ۽ ڏينهن جي نشاني کي هن لاءِ روشن ڪيوسون ته پنهنجي پالڻهار جو فضل ڳوليو ۽ (پڻ هن لاءِ) ته اوهين سالن جو ڳاڻاتو ۽ حساب ڄاڻو۔ ۽ هر هڪ شيءِ جو تفصيلي بيان ڪيوسون (١٢). ۽ هر ماڻهو جي ڳچيءَ ۾ سندس عمل نامو ٻڌوسون۔ ۽ قيامت جي ڏينهن هڪ ڪتاب انهي لاءِ ڪينداسون جو اُن کي کليل ملندو (١٣). (چيو ويندس ته) پنهنجو ڪتاب پڙه۔ اُچ تنهنجو نفس ئي توتي حساب وٺندڙ ڪافي آهي (١٤). جيڪو هدايت وارو ٿيو اهو رڳو پاڻ لاءِ ئي هدايت وارو ٿيو ۽ جيڪو ڀلو (گمراه ٿيو) سو رڳو پاڻ لاءِ ڀلندو۔ ۽ ڪو ٻار ڪٽندڙ ٻئي ڪنهن جو ٻار نه ڪٽندو۔ ۽ اسين اڻستائين عذاب ڪندڙ نه آهيون جيستائين ڪنهن پيغمبر کي (نه) موڪليون (١٥). ۽ جڏهن اسين ڪنهن ڳوٺ کي ناس ڪرڻ گهرندا آهيون (تڏهن) اُنهن مان آسودن کي (پيغمبرن جي معرفت پنهنجي عبادت جو) حڪم ڪندا آهيون پوءِ منجهس نافرماني ڪندا آهن تنهن ڪري مٿس عذاب لازم ٿيندو آهي پوءِ چڱي طرح اُن جي پاڙ پٽيندا آهيون (١٦). ۽ ڪيترائي جهانن مان نوح کان پوءِ ناس ڪياسون۔ ۽ تنهنجو پالڻهار پنهنجن ٻانهن جي گناهين جي خبر رکندڙ ڏسندڙ ڪافي آهي (١٧).

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا
 لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلُهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا^(١٨) وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا
 سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا^(١٩) كُلًّا لِنُعَذِّبَهُمْ^(٢٠)
 وَهُوَ لَازِمٌ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا^(٢١) أَنْظِرْ كَيْفَ
 فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبَرُ دَرَجَاتٍ^(٢٢) وَالْأَكْبَرُ تَفْضِيلًا^(٢٣)
 لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَلْحُودًا^(٢٤) وَقَضَىٰ رَبُّكَ
 أَنْ تَعْبُدُوهُ وَالْآيَاتُ بِلَا إِلَهِ إِلَّا هُوَ الْحَسَنَاءُ مَا يَلْبِغُنَّ عَلَيْكَ الْكَبَرُ
 أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقْلُ لَهُمَا قُلُوبًا^(٢٥) وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا
 كَرِيمًا^(٢٦) وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا
 كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا^(٢٧) رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَادِقِينَ
 فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غُفُورًا^(٢٨) وَإِذَا الْقُرُوبُ حَقَّتْهُ وَالْيُسُكِينُ
 وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْدُرْتَبْذِيرًا^(٢٩) إِنْ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ
 الشَّيْطَانِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا^(٣٠) وَإِنَّا نَعْرَضُ عَنْهُمْ إِبْتِغَاءَ
 رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيَّسُورًا^(٣١) وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ
 مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا^(٣٢)

جيڪو دنيا (جي آسودگي) گهرندو آهي تنهن کي منجهس جيڪي گهرندا آهيون سو جلد ڏيندا آهيون، جنهن لاءِ گهرندا آهيون (تنهن کي ڏيندا آهيون) وري ان لاءِ دوزخ مقرر ڪيوسون، جنهن ۾ (هو) خوار (۽) تڙيل ٿي گهرندو (١٨). ۽ جنهن آخرت گهري ۽ ان لاءِ چڱي ڪوشش ڪئي ۽ اهو مؤمن (ب) هجي سي آهي آهن جن جي ڪوشش قبول ٿيل آهي (١٩). هن ٽوليءَ جي ۽ هن ٽوليءَ جي هر هڪ کي تنهنجي پالڻهار جي بخشش مان لڳو لڳ ڏيون ٿا ۽ تنهنجي رب جي ذات ڪا روڪيل نه آهي (٢٠). ڏس ته انهن مان هڪڙن کي ٻين کان (دنيا منجهه رزق ۽ مرتبي ۾) ڪهڙي طرح پلو ڪيو اٿئون ۽ آخرت ته درجن جي ڪري بلڪل وڏي ۽ مان ڏيڻ ڪري بلڪل وڌيڪ آهي (٢١). (اي انسان تون) الله سان ٻيو ڪو معبود مقرر نه ڪر نه ته پشيمان (۽) خوار ٿي وهندي (٢٢). ۽ تنهنجي پالڻهار حڪم ڪيو آهي ته ان کان سواءِ ٻئي ڪنهن جي عبادت نه ڪريو ۽ ماءُ پيءُ سان نيڪي ڪريو جيڪڏهن ٻنهي مان ڪو هڪڙو تنهنجي آڏو بڻائي ڪي پهچي يا ٻئي ته کين تون آف (ب) نه چئج ۽ نيڪي کين جهڻڪج ۽ ساڻن چڱي ڳالهه (آدب واري) ڳالهائج (٢٣). ۽ انهن لاءِ عاجزي جون ٻانهون نرميءَ مان هيٺاهيون ڪج ۽ چئج ته اي منهنجا پالڻهار! انهن تي (اهڙي طرح) ٻاجه ڪر جهڙي طرح مون کي ننڍپڻ ۾ پاليائون ٿي (٢٤). جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو اوهان جو پالڻهار چڱي طرح ڄاڻندڙ آهي. جيڪڏهن اوهين سڌريل هوندؤ (ته بخشيندؤ) چو ته الله توبه ڪندڙن کي بخشڻهار آهي (٢٥). ۽ مائٽي وارن ۽ مسڪينن کي ۽ مسافرن کي سندن حق ڏي ۽ اينگائي سان اجايو نه وڃاءِ (٢٦). چو ته اجايو وڃائيندڙ شيطانن جا پائر آهن ۽ شيطان پنهنجي پالڻهار جي نافرماني ڪندڙ آهي (٢٧). ۽ جيڪڏهن تون (ان رزق جي اڻ هوند ڪري) انهن کان منهن موڙين، جنهن رزق جي ملڻ جي پنهنجي پالڻهار کان اميد رکين ٿو ته (کين جهڻڪي نه موتاءِ بلڪ) ساڻن مٺي ڳالهه ڳالهائ (٢٨). ۽ نيڪي پنهنجي هٿ کي (بخل مان) پنهنجي ڳچي ۾ بند ڪر ۽ نيڪي اهو سارو کولي ڇڏ جو پوءِ ملامت ڪيل (۽) پشيمان ٿي ويهي رهين (٢٩).

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ
 خَبِيرٌ بَصِيرٌ ① وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
 وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطَاً كَبِيراً ② وَلَا تَقْرَبُوا الرِّزْنَ إِنَّهُ كَانَ
 فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ③ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا
 بِالْحَقِّ وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ
 فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ④ وَلَا تَقْرَبُوا أَمْوَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي
 هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ
 مَسْئُولًا ⑤ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمُ وزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ
 ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑥ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
 السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑦ وَلَا
 تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ
 طُولًا ⑧ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑨ ذَلِكَ مِنَّمَا
 أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ
 فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ⑩ أَفَأَصْفُكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ وَ
 اتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ⑪

تنهنجو پالڻهار جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن جي روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ گهٽ به ڪندو آهي. چو ته اهو پنهنجن ٻانهن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي (٣٠). ۽ پنهنجن ٻارن کي سڃاڻي جي ڊپ کان نه ڪهو. اسين کين ۽ (خود) اوهان کي روزي ڏيندا آهيون. بيشڪ انهن کي ڪهڻ وڏو ڏوهه آهي (٣١). ۽ زنا کي ويجهو نه وڃو چو ته اها بي حياتي آهي ۽ اها وات بچڙي آهي (٣٢). ۽ اهڙي شخص کي نه ڪهو جنهن جو (شرعي) حق کان سواءِ ڪهڻ الله حرام ڪيو آهي. ۽ جيڪو ناحق ماريو وڃي تنهن جي وارث کي (قصاص جو) اختيار ڏنسون پوءِ جڳائي ته مارڻ ۾ (پاڻئون بدلو وٺي) زيادتي نه ڪري. چو ته اهو (قصاص وٺڻ ۾) مدد ڏنل ٿيو آهي (٣٣). ۽ نڪي ڪنهن چوري ٻار جي مال کي چڱي (نيت) کان سواءِ ويجهو وڃو جيستائين هو بلوغت کي پهچي ۽ (پنهنجو) انجام پاڙيو، چو ته انجام جي بابت بلڪل پڇا ٿيندي (٣٤). ۽ جڏهن ماڻ ڀريو تڏهن پورو ڀريو ۽ سئين ترازو سان توريو. اها (پوري ماپ ۽ تور) ڀلي ۽ عاقبت جي ڪري بلڪل چڱي آهي (٣٥). ۽ (اي ٻانهو!) جنهن شيءِ جي توکي ڪا سٺ نه آهي تنهن جي پويان نه لڳ. چو ته ڪن ۽ اک ۽ دل انهن سڀني (عضون) کان انهي بابت بلڪل پڇا ٿيندي (٣٦). ۽ زمين ۾ (تون) اڪڙ ڪري نه گهم، چو ته تون نڪي زمين کي چيري سگهندين ۽ نڪي ڊيگهه ۾ جبل (جي چوٽي) کي پهچي سگهندين (٣٧). انهن سڀني (عادتن) جي بچڙائي تنهنجي پالڻهار وٽ ناپسند آهي (٣٨). اهي حڪم انهن مان آهن جيڪي تنهنجي پالڻهار توڏانهن حڪمت منجهان وحي ڪيا آهن. ۽ الله سان ٻيو ڪو معبود مقرر نه ڪر نه ته تون خوار (۽) تڙيل ٿي دوزخ ۾ وڌو ويندين (٣٩). (اي مشرڪو!) اوهان جي پالڻهار اوهان کي پٽن لاءِ چونڊيو ۽ (پاڻ) ملائڪن کي (پنهنجون) ڌيئر ڪري ورتائين ڇا؟ بيشڪ اوهين هيءَ وڏي ڳالهه ڪندا آهيو (٤٠).

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ٧١ قُلْ
لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذْ الْأَبْغَوُا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ٧٢
سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ٧٣ تَسْبِيحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا إِيَّاهُ يُحْمَدُ وَلَكِنْ لَا
تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ٧٤ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ
جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ جَبَابًا مَسْتُورًا ٧٥
وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا
ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوَّاعًا عَلَىٰ آذَانِهِمْ نُفُورًا ٧٦ نَحْنُ
أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ
يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ٧٧ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا
لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ٧٨ وَقَالُوا إِذَا كُنَّا
عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْ أُنَّا لَلْبُعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ٧٩ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً
أَوْ حَدِيدًا ٨٠ أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ
يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ
رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ٨١

۽ بيشڪ هن قرآن ۾ هن لاءِ وري وري سمجهايو سون ته نصيحت وٺڻ ۽ اهو انهن بابت نفرت ڪرڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) ڪين ٿو وڌائي (٤١). (اي پيغمبر) چو ته جيڪڏهن ساڻس ٻيا معبود جهڙي طرح چوندا آهن (تہڙي طرح) هجن ها ته اهي انهيءَ دمر عرش جي مالڪ ڏانهن (جنگ جي) واٽ طلبين ها (٤٢). اهو پاڪ آهي ۽ جيڪي چوندا آهن تنهن کان گهڻو مٿاهون آهي (٤٣). ست آسمان ۽ زمين ۽ جيڪي منجهن آهن سي ان جي پاڪائي بيان ڪندا آهن- ۽ ڪا (به) شيءِ اهڙي نه آهي جا سندس ساراه سان گڏ پاڪائي بيان نه ڪندي هجي پر (اوهين) سندن تسيح نه سمجهندا آهيو- بيشڪ اهو بردبار بخشهار آهي (٤٤). ۽ جڏهن (تون) قرآن پڙهندو آهين (تڏهن) تنهنجي وچ ۾ ۽ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جي وچ ۾ (اسين) لڪل پردو ڪندا آهيون (٤٥). ۽ ان جي سمجهڻ کان سندين دٻن تي پردو ۽ سندن ڪنن ۾ گهٻرائي وجهندا آهيون. ۽ جڏهن پنهنجي هڪڙي پالڻهار کي قرآن ۾ ياد ڪرين ٿو تڏهن نفرت ڪندي پنهنجي پٺين (پير پوءِ) تي موٽندا آهن (٤٦). (اي پيغمبر!) جنهن مهل توڏانهن ڪن ڏيئي جنهن (نٿوليءَ ڪرڻ جي ارادي) سان (قرآن کي) ٻڌندا آهن ۽ جنهن مهل ڳجهيون صلاحون ڪندا آهن جڏهن ظالم چوندا آهن ته (اوهين) رڳو جادو ڪيل مڙس جي تابعداري ڪريو ٿا (تنهن مهل سندين انهن ڳالهين کي) اسين چڱي طرح ڄاڻندا آهيون (٤٧). ڏس ته تو لاءِ ڪهڙا مثال ڏيندا آهن! پوءِ گمراه ٿيا تنهن ڪري سڌي واٽ لهي نه سگهندا آهن (٤٨). ۽ چوندا آهن ته جڏهن اسين (مري ڳري) هڏا ۽ ذرا ذرا ٿينداسين (تڏهن) اسين وري نوان بنجي اُتنداسين ڇا؟ (٤٩). چو ته پهڻ ٿيو يا لوه ٿيو (٥٠). يا پنهنجين دلين ۾ جيڪا (ٻي) وڏي خلق پائيندا آهيو (سا ٿيو ته به اُتندؤ)، پوءِ سگهو ئي چوندا ته ڪير اسان کي وري جياريندو؟ چو ته جنهن اوهان کي پهريون ڀيرو پيدا ڪيو (اهو جياريندو)، پوءِ توڏانهن پنهنجا ڪنڌ لوڏيندا ۽ چوندا ته اهو ڪڏهن ٿيندو؟ چو ته اُميد آهي ته سگهو ٿيڻو آهي (٥١).

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَقُولُونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا
قَلِيلًا ٥٧ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ
بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ٥٨ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ
إِنْ يَشَاءِ رَحْمَتُكُمْ أَوْ إِنْ يَشَاءِ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ٥٩
وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِهِمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ
النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ٦٠ قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ
مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ٦١ أُولَئِكَ
الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ
رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مُحْدُورًا ٦٢ وَإِنْ
مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا
شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ٦٣ وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ
بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصَرَةً
فَقَلَّمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ٦٤ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ
أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَ
الشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ٦٥

جنهن ڏينهن الله اوهان کي سڏيندو (تنهن ڏينهن) اوهين سندس ساراھ ڪندي ورندي ڏيندو ۽ پائيندو ته ٿورڙو ئي وقت رهيا آهيو (٥٢). ۽ (اي پيغمبر!) منهنجن ٻانهن کي چو ته (هڪٻئي سان) بلڪل چڱي (ڳالھ) چوندا رهن. چو ته شيطان سندن وچ ۾ جهيڙو وجهندو آهي. بيشڪ شيطان ماڻهو جو ڀڏرو ويري آهي (٥٣). اوهان جو پالڻهار اوهان کي چڱي طرح ڄاڻندو آهي. جيڪڏهن وڻيس ته اوهان تي باجه ڪري يا جيڪڏهن وڻيس ته اوهان کي عذاب ڪري. ۽ اسان توکي مٿن وڪيل ڪري نه موڪليو آهي (٥٤). ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو تنهنجو پالڻهار چڱي طرح ڄاڻندو آهي. ۽ بيشڪ هڪڙن نبين کي ٻين کان وڌيڪ ڪيوسون ۽ دائود کي زبور ڏنسون (٥٥). (اي پيغمبر!) چو ته الله کان سواءِ ٻين جن کي (الله جهڙو) پائيندا آهيو تن کي سڏيو پوءِ (اهي) اوهان کان نڪي ڪنهن تڪليف لاهڻ جو ۽ نڪي تارڻ جو اختيار رکندا آهن (٥٦). هي (ڪافر خدا کان سواءِ) جن کي سڏيندا آهن سي پاڻ پنهنجي پالڻهار ڏانهن وسيلو ڳوليندا آهن ته انهن مان ڪير ڏاڍو ويجهو آهي؟ ۽ سندس باجه جي اميد رکندا آهن ۽ سندس عذاب کان ڊڄندا آهن. چو ته تنهنجي پالڻهار جو عذاب ڊڄڻ جهڙي شيءِ آهي (٥٧). ۽ ڪو به ڳوٺ نه آهي جنهن (جي رهڻ وارن) کي (سندن پيڙن ڪرتوتن سبب) قيامت جي ڏينهن کان اڳ اسين ناس ڪرڻ وارا نه آهيون يا اُن کي سخت سزا سان عذاب (نه) ڏيندڙ آهيون. اهو حڪم ڪتاب ۾ لکيل آهي (٥٨). ۽ اسان کي معجزن موڪلڻ کان انهي ڳالھ کان سواءِ ٻئي ڪنهن نه روڪيو جو اڳين (ماڻهن) انهن کي ڪوڙ ڄاتو هو. ۽ ڏمڻ (جي قوم) کي ڏاڍي معجز لاءِ ڏني سون ته اُن سان ظلم ڪيائون. ۽ اسين رڳو ڊيچارڻ لاءِ معجزا موڪليندا آهيون (٥٩). ۽ (اي پيغمبر! ياد ڪر) جنهن مهل توکي چيوسون ته تنهنجي پالڻهار ماڻهن جو (پنهنجي قدرت سان) گهڻو ڪيو آهي. ۽ اسان توکي جيڪو خواب ڏيکاريو سو ۽ جو لعنت ڪيل (ٿوهر جو) وڻ قرآن ۾ بيان ڪيو ويو آهي سو ماڻهن جي آزمائش کان سواءِ نه آهي. ۽ اسين جو ڪين ڊيچاريندا آهيون سو ڪين وڏي شرارت کان سواءِ (ٻيو ڪجهه) نه وڌائيندو آهي (٦٠).

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۖ قَالَ
 ءَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ۖ قَالَ أَرَأَيْتَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ
 عَلَيَّ لَنْ أُوْخِرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لِأَحْتَنِكَ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا
 قَلِيلًا ۖ قَالَ أَذْهَبُ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ
 جَزَاءً مَّوْفُورًا ۖ وَاسْتَغْفِرْ مَنْ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ
 وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمُ بِخَبِيلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
 وَالْأَوْلَادِ وَعَدُ هُمْ وَّمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ۖ إِنَّ عِبَادِي
 لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ۖ رَبُّكُمْ الَّذِي
 يُزْجِي لَكُمُ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ ۖ إِنَّهٗ كَانَ بِكُمْ
 رَحِيمًا ۖ وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ
 إِلَّا إِلَٰهًا فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
 كَفُورًا ۖ أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخْصِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
 عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا أَمْنَةً أَنْ
 يُعِيدَ كُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ
 الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا بَتِيحًا ۖ

۽ جڏهن ملائڪن کي چيو سون ته آدم کي سجدو ڪريو پوءِ ابليس کان سواءِ (بين) سجدو ڪيو (ابليس) چيو ته جنهن کي مٽيءَ مان پيدا ڪئي تنهن کي ڇو سجدو ڪريان؟ (٦١). (وري ابليس) چيو ته ڏس هيءُ جنهن کي تو مون تي شرف ڏنو جيڪڏهن مون کي قيامت جي ڏينهن تائين مهلت ڏيندين ته ٿورڙن کان سواءِ سندس (بي) اولاد کي پاڙئون پٽيندس (٦٢). (الله) چيو ته وڃ پوءِ منجهانئن جن تنهنجي تابعداري ڪئي تن اوهان سڀني جي سزا دوزخ آهي (۽ اها) بلڪل پوري سزا (آهي) (٦٣). ۽ منجهانئن جنهن کي (پلائي) سگهين تنهن کي پنهنجي سد سان پلاءِ ۽ پنهنجن سوارن ۽ پيادن سان مٿن چڙهائي ڪر ۽ سندن مال ۽ اولاد ۾ پائيواري ڪر ۽ کين انعام ڏي. ۽ شيطان ٺڳي کان سواءِ کين ڪو دلاسو نه ڏيندو آهي (٦٤). بيشڪ منهنجن ٻانهن تي توکي ڪا سگهه نه آهي. ۽ تنهنجو پالڻهار نگهبان ڪافي آهي (٦٥). اوهان جو پالڻهار اهو آهي جيڪو اوهان لاءِ سمنڊ ۾ ٻيڙيون هن لاءِ هلائيندو آهي ته سندس روزي ڳوليو. بيشڪ اهو اوهان تي ٻاجهارو آهي (٦٦). ۽ جڏهن اوهان کي درياءَ ۾ ڪا تڪليف پهچندي آهي تڏهن خاص اُن (الله) کان سواءِ ٻين جن کي اوهين سڏيندا آهيو سي وسري ويندا اٿو پوءِ جنهن مهل اوهان کي خشڪيءَ تي پچائيندو آهي (تنهن مهل) منهن موڙيندا آهيو. ۽ انسان ڏاڍو بي شڪر آهي (٦٧). (اوهين) پاڻ کي خشڪيءَ جي ڪنهن پاسي ۾ ڳهائڻ کان يا پاڻ تي (پٿرن جي) طوفان اچڻ کان بي پوا ٿيا آهيو ڇا؟ وري اوهين پاڻ لاءِ ڪو واهرو نه لهندؤ (٦٨). يا ٻئي پيري اُن (ساڳئي سمنڊ) ۾ موتائڻ کان بي پوا ٿيا آهيو ڇا؟ پوءِ اوهان تي واءِ جو طوفان موڪلي پوءِ اوهان کي اوهان جي ڪفر سببان ٻوڙي وري اُنهي (ٻوڙڻ جي) ڪري پاڻ لاءِ اسان تي ڪو پيڇي ڪرڻ وارو نه لهندؤ (٦٩).

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ
الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ۝١٠ يَوْمَ
نَدْعُو كُلَّ آنَاسٍ بِإِيمَانِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِإِيمَانِهِ فَأُولَئِكَ
يُقَرَّرُونَ ۝١١ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝١٢ وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ
أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝١٣ وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ
عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَةً ۝١٤ وَإِذْ اتَّخَذُوا
خَلِيلًا ۝١٥ وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ۝١٦
إِذْ أَلَّاذْنُكَ ضَعُفَ الْحَيَوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ
عَلَيْنَا نَصِيرًا ۝١٧ وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذْ أَلْيَسْنَا لَكَ الْإِلَهِاتُ خَلْفَكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝١٨ سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا
قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ۝١٩ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِكَ
الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۝٢٠ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ
مَشْهُودًا ۝٢١ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسُجِّدْ لَهُ نَافِلَةً ۝٢٢ لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ۝٢٣ وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مَدْخَلَ صَادِقٍ
وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ صَادِقٍ ۝٢٤ وَأَجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ۝٢٥

۽ بيشڪ آدم جي اولاد کي شرف ڏنسون ۽ کين خشڪيءَ ۽ سمنڊ ۾ (سوارين تي) کنيوسون ۽ کين سٺين شين مان روزي ڏني سون ۽ جيڪي خلقياسون تن مان گهڻن کان کين زياده مان وارو کيوسون (٧٠). جنهن ڏينهن هر ڪنهن ٽوليءَ کي سندن اڳواڻ سان سڏينداسون، پوءِ جنهن کي سندس اعمال نامو سڄي هٿ ۾ ڏنو ويندو سي پنهنجو اعمال نامو پڙهندا ۽ تند جيترو به ظلم نه ڪن (٧١). ۽ جيڪو هن دنيا ۾ (حق سڃاڻڻ کان) اُٿو ٿيو سو آخرت ۾ (به) اُٿو (هوندو) ۽ واٽ کان بنهه پُليل رهندو (٧٢). ۽ جيڪي توڏانهن (پنهنجن حڪمن جو) وحي کيوسون تنهن کان توکي هن لاءِ دوکي ۾ وجهڻ لڳا هئا ته تون اُن کان سواءِ ٻيو ڪو اسان تي ناهن ۽ اُنهي مهل توکي دوست بڻائين (٧٣). ۽ جيڪڏهن اسين توکي (پنهنجي ڳالهه تي) پختو نه رکون ها ته ويجهو هو جو بيشڪ اُنهن ڏانهن ڪجهه ٿورو ئي لڙي پوين ها (٧٤). ته اُتي جو اُتي حياتي جو ٻيڻو عذاب ۽ موت جو (به) ٻيڻو عذاب توکي چڪايون ها وري پاڻ لاءِ اسان تي ڪو مددگار نه لهين ها (٧٥). ۽ (اي) پيغمبر! مڪي جي زمين مان سگهوئي توکي هن لاءِ بيقرار ڪندا ته منجهانئس توکي لڏائين ۽ اُنهيءَ مهل توکان پوءِ (پاڻ به) ٿورو وقت رهندا (٧٦). توکان اڳ جيڪي پنهنجا پيغمبر موڪلياسون تن جي دستور موافق (جو سندن قومن کين لڏايو ته ناس ڪيو ويُن) ۽ اسان جي دستور کي ڪا ڦير ڦار نه لهندين (٧٧). سج لڙي کان وٺي رات جي اونداهيءَ تائين نماز پڙه ۽ فجر جو قرآن (پڙه). بيشڪ فجر جو قرآن پڙهڻ مهل ملائڪ حاضر ٿين ٿا (٧٨). ۽ ڪجهه رات جو اُن (قرآن) سان تهجد پڙه جو (ها) تو لاءِ وڌيڪي عبادت اهي تنهنجو پالڻهار سگهوئي توکي ساراھيل جاءِ (مقام محمود) ۾ اُتاريندو (٧٩). ۽ (اي پيغمبر!) چؤ ته اي منهنجا پالڻهار! مونکي (مديني ۾) سڃاڻيءَ سان داخل ڪر ۽ (مڪي مان) مونکي سڃاڻيءَ سان ٻاهر ڪڍ ۽ پاڻ وٽان مون لاءِ ڪا قوت مدد ڏيندڙ ڪر (٨٠).

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ٨١
وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ
الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ٨٢ وَإِذْ أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ أَعْرَضَ وَنَا
بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ٨٣ قُلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَى
شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ هَادِي سَبِيلًا ٨٤ وَيَسْأَلُونَكَ
عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ
إِلَّا قَلِيلًا ٨٥ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَمَنْ بَالِذِّى أُوحِيَ إِلَيْكَ ثُمَّ
لَا تُحِذُكَ بِهِ عَلَيْهِمْ أَكِيلًا ٨٦ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ
كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ٨٧ قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى
أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ
لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ٨٨ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن
كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ٨٩ وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ
حَتَّى تَنْفَجِرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَدْبُوعًا ٩٠ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ
نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتَقْعِرَ الْأَنْهَارُ خَلْفَهَا تَقْعِيرًا ٩١ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءُ
كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتَىٰ بِلَهُ اللَّهِ وَالْمَلِكَةِ قَبِيلًا ٩٢

۽ (اي پيغمبر!) چؤ ته سچ آيو ۽ ڪوڙ پڳبو۔ چو ته ڪوڙ پڇندڙ آهي (٨١)۔ ۽ اسين قرآن کي نازل ڪريون ٿا جو اهو سارو مؤمنن لاءِ شفا ۽ باجھ آهي ۽ ظالمن بابت نقصان کان سواءِ (بيو ڪي) نه وڌائيندو آهي (٨٢)۔ ۽ جڏهن انسان تي ڪا نعمت (نازل) ڪندا آهيون (تڏهن) منهن موڙيندو آهي ۽ پاسيرو ٿيندو آهي، ۽ جڏهن ڪيس تڪليف پهچندي آهي (تڏهن) مايوس ٿيندو آهي (٨٣)۔ (اي پيغمبر!) چؤ ته سڀ ڪو پنهنجي ڊول تي ڪم ڪندو آهي۔ پوءِ جيڪو وڌيڪ سڌيءَ واٽ تي آهي تنهن کي تنهنجو پالڻهار چڱي طرح ڄاڻندو آهي (٨٤)۔ ۽ (اي پيغمبر!) توکان روح بابت پڇن ٿا۔ چؤ ته روح منهنجي پالڻهار جي آمر مان آهي ۽ اوهان کي ٿورڙي علم کان سواءِ ڪجهه نه ڏٺو ويو آهي (٨٥)۔ ۽ جيڪو (قرآن) توڏانهن وحي ڪيوسون سو جيڪڏهن گهرون ته ورائي وٺون ته پوءِ تون پاڻ لاءِ اسان تي ڪو پرجهلو نه لهندين (٨٦)۔ پر تنهنجي پالڻهار جي باجھ (اُن ورائي وٺڻ کي جهلي رکيو) آهي۔ چو ته سندس فضل تو تي وڏو آهي (٨٧)۔ (اي پيغمبر!) چؤ ته جيڪڏهن ماڻهو ۽ جن هن قرآن جهڙي (بئي ڪنهن ڪتاب) آڻڻ لاءِ گڏ ٿين ته ان جهڙو ڪڏهن آڻي نه سگهندا جيتوڻيڪ هڪ بئي کي مدد ڏين (٨٨)۔ ۽ بيشڪ هن قرآن ۾ هر مثال ماڻهن لاءِ دهرائي بيان ڪيو آئون پر گهڻا ماڻهو بي شڪر ٿي انڪار ڪندا آهن (٨٩)۔ ۽ چوندا آهن ته اسين توکي (ايسٽائين) ڪڏهن نه مڃينداسون جيستائين زمين ۾ اسان لاءِ ڪو چشمو وهائين (٩٠)۔ يا ڪجين ۽ انگورن مان تو لاءِ ڪو باغ ٿئي پوءِ سندس وچ ۾ تون وهندڙ واهيون وهائين (٩١)۔ يا جهڙيءَ طرح تو ڀانيو تهڙيءَ طرح اسان تي آسمان ٽڪر ٽڪر ڪري ڪيرائين يا تون الله ۽ ملائڪن کي سامهون آئين (٩٢)۔

أَوْ يَكُونُ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُرْحٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ تُؤْمِنَ
 لِرُقْيِكَ حَتَّى تُنْزَلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيْ هَلْ
 كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٦﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
 الْهُدَى إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿١٧﴾ قُلْ لَوْ كَانَ فِي
 الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَّتَشَوَّنُ مُطِيعِينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ
 مَلَكًا رَسُولًا ﴿١٨﴾ قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
 بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٩﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ
 يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 عَلَى وُجُوهِهِمْ عُمِيَائًا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ
 زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٢٠﴾ ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا
 إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاتًا إِنْآ لَنُبْعُوثُ خُلُقًا جَدِيدًا ﴿٢١﴾
 أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى
 أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَّارْيَبِ فِيهِ فَبِأَى الظَّالِمِينَ
 إِلَّا كُفُورًا ﴿٢٢﴾ قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا
 لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿٢٣﴾

يا توکي ڪا سوني ماڙي هجي يا آسمان تي چڙهين. ۽ تنهنجي چڙهڻ کي (ايسٽائين) ڪڏهن نه مڃينداسون جيستائين اسان تي (اهڙو لکيل) ڪتاب لاهين جنهن کي پڙهون. چو ته منهنجو پالڻهار پاڪ آهي آءُ رڳو پيغام پهچائڻ وارو ماڻهو آهيان (٩٣). ۽ جڏهن ماڻهن وٽ هدايت آئي (تڏهن) کين ايمان آڻڻ کان هن ڌار ان ڪنهن نه جهليو آهي جو چوندا آهن ته الله پيغمبر کي چو ماڻهو ڪري موڪليو (٩٤). (اي پيغمبر) چو ته جيڪڏهن ملائڪ (اوهان جيان) زمين ۾ ٽڪندڙ ٿي گهمڻ ڦرن ها ته اسين مٿن ضرور آسمان مان ملائڪ پيغمبر ڪري موڪليون ها (٩٥). (اي پيغمبر!) چو ته الله اوهان ۽ اسان جي وچ ۾ شاهد ڪافي آهي. بيشڪ اهو پنهنجن ٻانهن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي (٩٦). ۽ جنهن کي الله هدايت ڪئي سو هدايت وارو آهي، ۽ جيڪي گمراه ٿيا تن لاءِ تون الله کان سواءِ ڪوئي دوست نه لهندين. ۽ کين قيامت جي ڏينهن سندن منهن ڀر آندا ۽ گونگا ۽ ٻوڙا ڪري گڏ ڪنداسون. سندن جاءِ دوزخ آهي. جنهن مهل جهڪو ٿيندو تنهن مهل انهن لاءِ دوزخ کي وڌيڪ تپائينداسون (٩٧). اها سندن سزا هن سببان آهي جو اسان جي نشانين جو انڪار ڪيائون ۽ چيائون ته جڏهن اسين هڏا ۽ چورو ٿينداسون (تڏهن) وري نئين سر پيدا ٿي اُتاريا وينداسون ڇا؟ (٩٨). نه ڏسندا آهن ڇا ته جنهن الله آسمانن ۽ زمين کي بڻايو سو سندن اهڙي بڻائڻ تي وس وارو آهي ۽ انهن لاءِ اها مدت مقرر ڪيائين جنهن ۾ ڪو شڪ نه آهي. پوءِ ظالم انڪار کان سواءِ ڪجهه قبول نه ڪندا آهن (٩٩). (اي پيغمبر!) چو ته جيڪڏهن اوهين منهنجي پالڻهار جي پاڇي جي خزانن جا مالڪ هجو ها ته انهي مهل (سڀ) خرچ ٿي وڃڻ جي پئو کان اوهين ضرور بند رکو ها. ۽ انسان پڪو پيچ (بخيل) آهي (١٠٠).

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَسَعَلَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِدْجَاءَهُمْ
فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَمُوسَى مَسْحُورًا ^(١١) قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا
أَنزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَافِرٍ وَرَائِي لَأَظُنُّكَ
يَفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ^(١٢) فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِرَ بِهِمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَ
مَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ^(١٣) وَقَتَلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ أَسْكُنُوا
الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جُنَّاكُمُ لَفِيفًا ^(١٤) وَإِلْحَقَ أَنْزَلْنَاهُ
وَإِلْحَقَ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ^(١٥) وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ
لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ^(١٦) قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ
لَا تُؤْمِنُوا إِلَّا بِالَّذِينَ آتَوْا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ
يَخْرُجُونَ لِلْآذِقَانِ سَجْدًا ^(١٧) وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ
وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ^(١٨) وَيَخْرُجُونَ لِلْآذِقَانِ يَسْكَوْنَ وَيَزِيدُهُمْ
خُشُوعًا ^(١٩) قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوَادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ
سَبِيلًا ^(٢٠) وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ
شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلَالِ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا ^(٢١)

۽ بيشڪ موسيٰ کي نَوَ پٽريون نشانين ڏنيون سون پوءِ بني اسرائيلن کان
 ڀڄ ته جڏهن (اهو) وتن آيو تڏهن کيس فرعون چيو ته اي موسيٰ بيشڪ آءُ
 توکي يقيناً جادو ٿيل ڀائيندو آهيان (١٠١). (موسيٰ) چيو ته بيشڪ تو
 ڄاتو آهي ته اهي (نشانين) آسمانن ۽ زمين جي پالڻهار کان سواءِ (ٻئي
 ڪنهن) نه نازل ڪيون آهن (اوهانجي) سمجهاڻ لاءِ (ته ڪين ڏسي مون کي
 مڃيو) ۽ اي فرعون! بيشڪ آءُ توکي (انهن جي انڪار سببان) هلاڪ
 ٿيل ڀائيندو آهيان (١٠٢). پوءِ فرعون ملڪ مان سندن لوڏڻ جو ارادو
 ڪيو پوءِ فرعون ۽ سندس ساري سنگت کي بوڙيو سون (١٠٣). ۽ کانئس
 پوءِ بني اسرائيلن کي چيوسون ته انهيءَ ملڪ ۾ رهو پوءِ جڏهن آخرت جو
 وعدو آيو (تڏهن) اوهان کي لپيٽي آئينداسون (١٠٤). ۽ اُن (قرآن) کي
 اسان سچ سان نازل ڪيو آهي ۽ اهو سچ سان نازل ٿيو آهي. ۽ توکي
 خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ کان سواءِ نه موڪليوسون. (١٠٥). ۽ اُن قرآن
 کي جدا جدا (سورتون ۽ آيتون) هن لاءِ ڪيوسون ته اهو ماڻهن کي
 آهستي آهستي پڙهي ٻڌائين ۽ اُن کي ٿورو ٿورو ڪري لاٿوسون (١٠٦).
 (اي پيغمبر!) چؤ ته اوهين اُن (قرآن) کي مڃيو توڙي نه مڃيو. بيشڪ
 جن کي هن کان اڳ علم ڏنو ويو آهي تن وٽ جڏهن (قرآن) پڙهيو آهي
 (تڏهن) سجدو ڪندڙ ٿي کاڌين ڀر ڪرندا آهن (١٠٧). ۽ چوندا آهن ته
 اسان جو پالڻهار پاڪ آهي بيشڪ اسان جي پالڻهار جو انجام ضرور (پورو)
 ٿيڻو آهي (١٠٨). ۽ روئيندا کاڌين ڀر ڪرندا آهن ۽ (قرآن) منجهن عاجزي
 وڌائيندو آهي (١٠٩). (اي پيغمبر!) چؤ ته (الله کي) الله (جي نالي سان)
 سڏيو يا رحمان (جي نالي سان) سڏيو. جنهن نالي سان (اوهين) سڏيو انهيءَ
 جا (سڀ) نالا سهڻا آهن، ۽ پنهنجي نماز ۾ نڪي تمام ڏاڍيان پڙه ۽ نڪي
 تمام هوريان پڙه انهيءَ جي وچواري واٽ اختيار ڪر (١١٠). ۽ چؤ ته سڀ
 ساراه انهيءَ الله کي جڳائي جنهن (پاڻ لاءِ) ڪو اولاد نه ورتو آهي ۽ نڪي
 سندس ملڪ ۾ ڪو ڀائوار آهي ۽ نڪي ڪنهن هيٺائي جي سبب سندس
 ڪو مددگار آهي ۽ هن جي گهڻي قدر وڏائي بيان ڪر (١١١).

سُورَةُ الْكَهْفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ

لَهُ عِوَجًا ① قِيمًا لِيُنْذِرَ رَاسًا شَدِيدًا آمِنًا لِدُنُوهِ وَيُنِيرَ

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ②

مَّا كَثِيرٍ فِيهِ أَبَدًا ③ وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ

وَلَدًا ④ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً

تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ ⑤ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ⑥ فَلَعَلَّكَ

بَآخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ ⑦ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ

أَسْفَا ⑧ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا ⑨ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ⑩

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ

الْبَتِّنَا عَجَبًا ⑪ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا

اتَّخِذْ لَنَا مِنْ رَحْمَتِكَ وَهَيْئًا لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑫

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ⑬

سورة كهف مكي آهي ۽ هيءَ هڪ سؤ ڏھ
آيتون ۽ ٻارھن رڪوع آهي.

الله باجهاري مھريان جي نالي سان (شروع)

سڀ ساراھ انھيءَ الله کي جڳائي جنھن پنھنجي ٻانھي (محمد ﷺ) تي
ڪتاب لائو ۽ اُن ۾ ڪو ڏنگ (ڏانؤ) نہ رکيائين (١). (ھن لاءِ) سڌو
ڪيائين تہ پاڻ وٽان سخت مصيبت کان ڪافرن کي ڊيڄاري ۽ اُنھن مؤمنن
کي خوشخبري ڏي جيڪي چڱا ڪم ڪندا آھن تہ اُنھن لاءِ چڱو اجر
آھي (٢). منجھس سدائين رھڻ وارا آھن (٣). ۽ اُنھن کي ڊيڄاري
جيڪي چون ٿا تہ الله (پاڻ لاءِ) پٽ ورتو آھي (٤). جنھن جو نڪي
کين ۽ نڪي سندن پيءُ ڏاڏن کي ڪو علم آھي۔ وڏي (گناه جي) ڳالھ
آھي جا سندن واٽن مان نڪري ٿي! آھي ڪوڙ چوڻ کان سواءِ (ٻيو
ڪجھ) نہ چوندا آھن (٥). جيڪڏھن انھن ھن (قرآن واري) ڳالھ تي ايمان
نہ آندو تہ شايد تون (اي پيغمبر! ان) ارمان مان سندن پويان پاڻ کي ھلاڪ
ڪرين (٦). جيڪي زمين تي آھي سو اسان اُن جي سينگار لاءِ ھن ڪري
ڪيو تہ کين آزمايون تہ اُنھن منجھان عملن ۾ وڌيڪ چڱو ڪير
آھي؟ (٧). ۽ اُن زمين تي جيڪا (آبادي) آھي سا اسين ميدان ڪرڻ
وارا آھيون (٨). ڀانيو آئيئي ڇا؟ تہ غار ۽ رقيم (سندن نالن واري ڪتبي)
وارا اسان جي عجب نشانين مان ھئا (٩). جڏھن غار ۾ انھن جوانن پناھ
ورتي تڏھن چيائون تہ اي اسان جا پالڻھار پاڻ وٽان اسان کي ٻاجھ عطا
ڪر ۽ اسان جي ڪم ۾ اسان لاءِ آساني ڪر (١٠). پوءِ ڪيترائي ورھ
غار ۾ سندن ڪنن تي (گھاتي ندب جا پردا) ھنياسون (١١).

ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ١١
 نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ
 وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ١٢ وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا
 رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنُتَدَّعُوا مِنْ دُونِهِ الْهَالِكُونَ
 قُلْنَا إِذْ أَشْطَطَا ١٣ هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَوْ
 لَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمُ سُلْطَانٌ بَيِّنٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى
 عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ١٤ وَإِذْ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا عِبَدُونا إِلَّا اللَّهَ
 فَأَوَّا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ
 مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ١٥ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزُورُ عَنْ
 كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ
 وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مِنْ يَهْدِ اللَّهُ فُجُوهُ
 الْمُهْتَدِينَ وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ تُجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ١٦ وَ
 تَحْسِبُهُمْ أَيْقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ ١٧ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَ
 ذَاتَ الشِّمَالِ ١٨ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعَتْ
 عَلَيْهِمْ لَوَلَّيَتْ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَكُلِّتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ١٩

وري كين هن لاءِ اُتاريو سون ته ڏيڪاريون ته جا مدت رهيا سا بنهي ٿولين مان ڪهڙي ڪي ياد آهي (١٢). اسين توکي سندن سڄي خبر بيان ڪريون ٿا. بيشڪ آهي چند نوجوان هئا جو پنهنجي رب تي ايمان آندو هئائون ۽ کين وڌيڪ هدايت ڪئي هئي سون (١٣). ۽ سندن دلين کي مضبوط ڪيوسون جڏهن اُتيا تڏهن چيائون ته اسان جو رب! آسمانن ۽ زمين جو رب آهي اُن کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي معبود ڪري نه سڏيندا سون (جي سڏيوسون ته) ضرور بيشڪ انهي مهل بيهودي ڳالهه چئي سون (١٤). اسان جي هن قوم الله کان سواءِ ٻيا معبود ورتا آهن. مٿن چو نه ڪو پٿرو دليل آئيندا آهن؟ پوءِ جيڪو الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ (١٥). ۽ جڏهن اوهين انهن (مشرڪن) کان ۽ الله کان سواءِ جن کي پوڄيندا آهن تن کان پاسي ٿيو تڏهن غار ڏانهن پناه وٺو ته اوهان جو رب اوهان لاءِ پنهنجي رحمت پڪيڙيندو ۽ اوهان جي ڪم ۾ اوهان لاءِ سولائي مهيا ڪندو (١٦). ۽ (اي ڏسندڙ) جڏهن سج اُڀري (تڏهن) ڏسندين ته (اُس) سندن غار کان سڄي پاسي لڙندي آهي ۽ جڏهن لهي تڏهن سندن کپي پاسي مڙندي آهي ۽ اهي اُن (غار جي) ويڪرائيءَ ۾ آهن. اها الله جي نشانين مان آهي. جنهن کي الله هدايت ڪري سو هدايت وارو آهي، ۽ جنهن کي گمراه ڪري تنهن لاءِ ڪوبه دوست وات ڏيڪاريندڙ نه لهندين (١٧). ۽ تون کين جاڳندڙ ڀائيندين پر اهي (ننڊ ۾) سمهيل آهن ۽ کين سڄي پاسي ۽ کپي پاسي تي اُتلائيندا آهيون ۽ سندن ڪٿو چائڻ تي اڳيون تنگيون ڊگهيريو پيو آهي. جيڪڏهن مٿن بيهي ڏسين ته کائڻ پيئڻ تي پٺي ڦيرين ۽ کائڻ دهشت مان ڀرجي وڃين (١٨).

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ
كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رُبُّكُمْ
أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ
إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ
مِّنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ١٩
إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ٢٠ وَكَذَلِكَ أَعِزَّنَا
عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا
رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا
عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا
عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ٢١ سَيَقُولُونَ
ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ
رَبِّي أَعْلَمُ بَعْدَهُمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ ٢٢ فَلَا تَبَارِكُ فِيهِمْ
إِلَّا مَرَأً ظَاهِرًا ٢٣ وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ٢٤

۽ اهڙي طرح کين هن لاءِ اٿاريو سون ته پاڻ ۾ پڇن۔ منجهانئن چونڌڙ چيو ته (اوهين هتي) ڪيترو تڪيو۔ چيائون ته هڪ ڏينهن يا ڏينهن جو ڪجهه (حصو) رهياسون (ڪن) چيو ته جيترو اوهين رهيا آهيو سو اوهان جو رب وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي۔ پوءِ پاڻ مان هڪ کي هن پنهنجي سڪي سان شهر ڏانهن موڪليو پوءِ ڀلي ڏسي ته اُن (ڳوٺ) جو ڪهڙو وڌيڪ پاڪ (حلال) طعام آهي پوءِ منجهانئس ڪجهه (طعام) اوهان وٽ آئي ۽ جڳائي ته (خريداري مهل) نرمي (۽ هوشيارِي) ڪري ۽ اوهان جو حال ڪنهن هڪڙي کي نه ڄاڻائي (١٩)۔ چيو ته جيڪڏهن (اهي) اوهان تي واقف ٿيندا ته اوهان کي سنگسار ڪندا يا پنهنجي مذهب ۾ اوهان کي موٽائيندا ۽ انهيءَ مهل اوهين بلڪل ڪڏهن نه ڪامياب ٿيندؤ (٢٠)۔ ۽ اهڙي طرح (تڏهن) ماڻهن کي هن لاءِ مٿن خبردار ڪيوسون ته ڄاڻن ته الله جو انجام سڄو آهي ۽ بيشڪ قيامت (ٿيڻي) آهي منجهس ڪو شڪ نه آهي۔ تڏهن انهن جي ڳالهه بابت پاڻ ۾ جهڳڙو ڪرڻ لڳا پوءِ چيائون ته انهن (جي غار) تي ڪا اڏاوت آڏيو۔ سندن پالڻهار کين وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي۔ جيڪي پنهنجي ڳالهه ۾ غالب ٿيا تن چيو ته انهن (جي غار) تي مسجد ضرور بڻائيندا سون (٢١)۔ (ڪي) چوندا ته (اهي) ٿي آهن چوٿون سندن ڪتو آهي، ۽ (ڪي) چوندا ته پنج آهن ڇهون سندن ڪتو آهي ڳجهه بابت اٽڪل هڻندا آهن، ۽ (ڪي) چوندا ته ست آهن اُنون سندن ڪتو آهي۔ (اي پيغمبر) چؤ ته سندن ڳاڻيٽو منهنجو پالڻهار وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي انهن کي رڳا ڪي ٿورا ڄاڻندا آهن پوءِ انهن بابت سرسري جهڳڙي ڪرڻ کان سواءِ جهڳڙو نه ڪر ۽ نڪي انهن بابت ڪافرن مان ڪنهن هڪ کان پڇا ڪر (٢٢)۔

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ۚ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
 اللَّهُ ۚ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَلَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِي
 رَبِّي لَا اقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشْدًا ۚ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ
 ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ۖ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
 لَبِثُوا ۚ لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ ۚ مَا
 لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۖ
 وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ ۚ
 وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۚ ۖ وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ
 يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاوَةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
 وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ
 وَلَا تَطْعُمْ مَنْ آغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ
 أَمْرُهُ فُرُطًا ۚ ۖ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۚ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمَرْ
 وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا
 أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا ۚ وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ
 كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ ۚ بِئْسَ الشَّرَابُ ۚ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ۚ

۽ ڪنهن ڪم لاءِ هرگز نه چو ته آءُ پڪ هيءُ سياڻي ڪندس (٢٣). مگر (چو) ان شاء الله، ۽ جڏهن وسارين (تڏهن) پنهنجي رب کي ياد ڪر ۽ چو ته سگهو ئي منهنجو پالڻهار هن کان به وڌيڪ ويجهو سڌو رستو مونکي ڏيکاريندو (٢٤). ۽ اهي پنهنجي غار ۾ تن سؤن ورهن کان نؤ وره وڌيڪ رهيا (٢٥). چو ته جيڪي رهيا سو الله وڌيڪ ڄاڻندڙ آهي، اُن کي آسمانن ۽ زمين جو گجه (معلوم) آهي. ڪهڙو عجيب ڏسندڙ ۽ ڪهڙو عجيب ٻڌندڙ آهي! اُن کان سواءِ ڪو اُنهن جو مددگار نه آهي، ۽ پنهنجي حڪم ۾ ڪنهن هڪ کي پائيوار نه ڪندو آهي (٢٦). ۽ تنهنجي پالڻهار جي ڪتاب مان جيڪي توڏانهن وحي ڪيو ويو سو پڙه سندس حڪم کي ڪا ڦير ڦار نه آهي، ۽ اُن کان سواءِ تون ڪا واھ نه لهندين (٢٧). ۽ پاڻ کي اُنهن سان صبر ۾ رک جيڪي پنهنجي پالڻهار کي صبح ۽ سانجهي جو ياد ڪندا آهن سندس رضامندي گهرندا آهن ۽ (گهرجي ته) تنهنجون اکيون دنيا جي حياتي جي سينگار جو ارادو رکي اُنهن (ياد ڪندڙن) کان (بئي پاسي) نه واجهائين، ۽ اُنهيءَ جي فرمان برداري نه ڪر جنهن جي دل اسان پنهنجي ياد ڪرڻ کان غافل ڪئي ۽ پنهنجي خواهش جي پٺيان لڳو ۽ سندس ڪم حد کان وڌيل آهي (٢٨). ۽ چو ته (اهو سخن) اوهان جي پالڻهار وٽان (ايل) سچ آهي، پوءِ جنهن کي وڻي سو ايمان آڻي ۽ جنهن کي وڻي سو نه مڃي. اسان ظالمن لاءِ باه تيار ڪئي آهي ۽ اُن جا پردا اُنهن کي ويڙهيندا. ۽ جيڪڏهن فرياد ڪندا ته اُنهن جي فرياد اهڙي پاڻيءَ سان ورنائي ويندي جو پگهاريل تامي وانگر هوندو سندن منهن کي ڀڄندو. اهو ڀڄڻو پيڻ آهي. ۽ ڀڄڻو آرام جو هنڌ آهي (٢٩).

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ
 أَحْسَنَ عَمَلًا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ
 يَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُندُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ مُتَكَيِّفِينَ
 فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نَبْعٌ الثَّوَابُ وَحُسْنَتُ مَرْتَفَعًا ۖ وَأَصْرَبُ
 لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ
 وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ۖ كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ
 اتَتْ أُكُلَاهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ۖ
 وَكَانَ لَهُ شَمْرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا
 أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۖ وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ
 ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ ۖ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۖ
 وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ
 خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۖ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
 أَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
 سَوَّاكَ رَجُلًا ۖ لَكِنَّهُ هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۖ

بیشڪ جن ایمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ته جنهن چڱو ڪم ڪيو آهي تنهن جو اجر اسين نه وڃائينداسون (٣٠). اهي (اهي) آهن جن لاءِ (بهشت) عدن جا باغ آهن جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن سونن ڪنگڻن جا زيور آهن کي پارايا ويندا ۽ سندس ۽ استبرق پٽ جي سائي پوشاڪ ڏيکيندا آئي تختن تي تڪيو لائي وهندا. اهو بدلو ڀلو آهي، ۽ آرام جي جاءِ به ڀلي آهي (٣١). ۽ (اي پيغمبر!) کين ٻن ماڻهن جو قصو بيان ڪر، انهن مان هڪڙي لاءِ انگورن جا ٻه باغ پيدا ڪيا هئاسون ۽ انهن جي چوڌاري ڪڇيون پيدا ڪيون هيون سون ۽ انهن جي وچ ۾ پوک پيدا ڪئي هئي سون (٣٢). ٻنهي باغن پنهنجا ميوا پڇايا ۽ منجهانئن ڪجهه گهٽ نه ڪيائون ۽ انهن جي وچ ۾ واه وهايو سون (٣٣). ۽ ان کي (گهڻو) ڦر مليو، پوءِ پنهنجي سنگتيءَ سان ڳالهائيندي کيس چيائين ته آءُ توکان مال ۾ وڌيڪ آهيان ۽ افرادن جي اعتبار کان (ٻه) وڌيڪ طاقتور آهيان (٣٤). ۽ پنهنجي باغ ۾ گهڙيو ۽ اهو پاڻ لاءِ ظالم هو، چيائين ته مون کي هن (باغ) جي ناس ٿيڻ جو بلڪل ڪو گمان نه آهي (٣٥). ۽ نڪي قيامت جي قائم ٿيڻ جو مون کي ڪو گمان آهي ۽ جيڪڏهن پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ڪٽي) موٽيس (ٻه) ته هن کان (ٻه) ڀلي جاءِ ضرور لهندس (٣٦). سندس سنگتيءَ ساڻس گفتگو ڪندي کيس چيو ته جنهن توکي مٽي مان بڻايو وري نطفي مان وري سنئين لڳين مڙس ڪيائين تنهن جو چوڻو انڪار ڪيو؟ (٣٧). (آءُ هيءُ ويساه رکندو آهيان ته) منهنجو پالڻهار الله آهي ۽ آءُ پنهنجي پالڻهار سان ڪوبه شريڪ نه ڪندس (٣٨).

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتِكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
 إِنْ تَرَىٰ أَنَا قُلُّ مِنْكَ مَا لِأَوْوَلَدًا ٣٩ فَعَسَىٰ رَبِّي أَن
 يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ
 فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ٤٠ أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ
 لَهُ طَلَبًا ٤١ وَأُحِيطَ بِشَرِّهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفِيَّةً عَلَىٰ مَا
 أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ لِيَلَيْتَنِي
 لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ٤٢ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ٤٣ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ
 لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ٤٤ وَاضْرِبْ لَهُم
 مَّثَلِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
 فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ
 الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ٤٥ أَلَمْ آتِ
 الْبَنُونَ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَتِ الصَّالِحَاتِ خَيْرٌ
 عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ٤٦ وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ وَ
 تَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ٤٧

۽ جڏهن تون پنهنجي باغ ۾ گهڙين تڏهن چو نه چيئي ته ماشاء الله
 (جيڪي الله گهريو سو ٿيڻو آهي) الله (جي مدد) کان سواءِ ڪا طاقت نه
 آهي، جيڪڏهن تون پاڻ کان مون کي مال ۽ اولاد ۾ گهٽ ڏسين
 تہ (٣٩). ته اُميد آهي جو منهنجو پالڻهار تنهنجي باغ کان ڀلو مون کي ڏئي
 ۽ اُن (تنهنجي باغ) تي آسمان کان ڪا آفت موڪلي پوءِ ڦري صاف ميدان
 ٿي پوي (٤٠). يا سندس پاڻي سڪي وڃي پوءِ اُن کي ڪڏهن لهي نه
 سگهين (٤١). ۽ سندس ميوي کي چٽ ڪيو ويو پوءِ اُن (جي بڻائڻ) ۾
 جيڪي خرچ ڪيو هئائين تنهن تي پنهنجا هٿ مليندو رهيو ۽ اهو (باغ)
 پنهنجن (بڻايل) ڇپرن سميت ڪريل هو ۽ چونڊو رهيو ته افسوس آهي
 پنهنجي پالڻهار سان ڪنهن کي شريڪ مقرر نه ڪريان ها! (ته چڱو
 هو) (٤٢). ۽ نڪي اُن لاءِ ڪا جماعت هئي جو الله کان سواءِ کيس مدد
 ڏئي ۽ نڪي (پاڻ) بدلي وٺڻ وارو هو (٤٣). ان هنڌ سڄي الله جي
 بادشاهي آهي. اهو ثواب (ڏيڻ) ۾ ڀلو ۽ بدلي ڏيڻ ۾ (به) ڀلو
 آهي (٤٤). ۽ (اي پيغمبر!) انهن کي دنيا جي حياتي جو مثال بيان ڪر
 جا انهيءَ پاڻي وانگر آهي جنهن کي آسمان کان وسايو سون پوءِ اُن سان
 زمين جا سلا گهاتا ڄميا پوءِ ڦري ڀريل ڪڪ ٿيا انهن کي وائڻ اُڏايو. ۽
 الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (٤٥). مال ۽ اولاد دنيا جي حياتي
 جو سينگار آهي، ۽ سدائين رهندڙ چڱايون تنهنجي پالڻهار وٽ ثواب ڪري
 ڀليون ۽ اُميد ڪري چڱيون آهن (٤٦). ۽ (ياد ڪر) جنهن ڏينهن جبلن
 کي هلائينداسون ۽ زمين کي صفا پئي ڏسندين ۽ ماڻهن کي گڏ
 ڪنداسون پوءِ منجهانئن ڪنهن هڪ کي نه ڇڏينداسون (٤٧).

وَعَرِّضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتِلْ زَعِمْتُمْ أَنَّنِيَجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا ٣٨ وَوَضَعَ
الْكِتَابَ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ
يُوَيْلَتَنَا مَا لِهَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَ
لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ٣٩ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِلْآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ
أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ٤٠ مَا أَشْهَدُ تَهُمُ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ
الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ٤١ وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
زَعِمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمُ
مُوبِقًا ٤٢ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَ
لَمْ يَحِذُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ٤٣ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ
لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْئًا جَدَلًا ٤٤

۽ (أهي) تنهنجي پالڻهار وٽ صفون ڪري پيش ڪيا ويندا۔ (چوندا سون ته) جهڙي طرح اوهان کي پهريون ڀيرو پيدا ڪيو هوسون (تهڙي طرح) اسان وٽ آيا آهيو بلڪ ڀانئيندا هيؤ ته اوهان جي لاءِ انجام (جو هنڌ) نه ڪندا سون (٤٨)۔ ۽ اعمال نامو رکيو ويندو پوءِ جيڪي منجهس هوندو تنهن کان ڏوهارين کي ڊڄندڙ ڏسندين ۽ چوندا ته اسان لاءِ ارمان آهي هن اعمال نامي کي ڇا ٿيو آهي جو نڪي ننڍي (گناهه) کي ۽ نڪي وڏي کي ڳاڻائي ڪان سواءِ ڇڏيو اٿس، ۽ جيڪي ڪيائون سو حاضر لهندا۔ ۽ تنهنجو پالڻهار هڪڙي تي به ظلم نه ڪندو (٤٩)۔ ۽ جڏهن ملائڪن کي چيوسون ته آدم کي سجدو ڪريو تڏهن ابليس کان سواءِ ٻين سجدو ڪيو۔ اهو جن مان هو پوءِ پنهنجي پالڻهار جي حڪم جي نافرماني ڪيائين۔ پوءِ اوهين کيس ۽ سندس اولاد کي مون کان سواءِ ڇو دوست وٺندا آهيو؟ حالانڪ آهي اوهان جا ويري آهن۔ (شيطان) ظالمن لاءِ بچڙو بدلو آهي (٥٠)۔ نڪي آسمانن ۽ زمين جي بڻائڻ مهل انهن (شيطانن ۽ سندس اولاد) کي حاضر ڪيو هوم ۽ نڪي کين پيدا ڪرڻ مهل ۽ نڪي آءُ گمراهن کي ٻانهن ٻيلي وٺندڙ آهيان (٥١)۔ ۽ جنهن ڏينهن الله چوندو ته (اي مشرڪو!) اوهين انهن کي سڏيو جن کي منهنجا شريڪ ڄاڻندا هيؤ پوءِ انهن کي سڏيندا پوءِ آهي کين ورندي نه ڏيندا ۽ سندن وچ ۾ هلاڪت جو هنڌ ڪنداسون (٥٢)۔ ۽ ڏوهاري باهه کي ڏسندا پوءِ (پڪ) ڀانئيندا ته آهي ان ۾ (اجهو) ڪرندا ۽ کائڻس ڪا موٽڻ جي واھ نه لهندا (٥٣)۔ ۽ بيشڪ هن قرآن ۾ هر طرح جا مثال ماڻهن لاءِ بيان ڪياسون ۽ انسان هر شيءِ کان وڌيڪ جهڳٽالو آهي (٥٤)۔

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا
رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ
الْعَذَابُ قُبُلًا ۝ وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ وَيَجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا
بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا إِلَهًا مِمَّنْ ذُكِّرُوا بِهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا لِنِاسِيَ مَا قَدَّمَتْ
يَدُهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
أَذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا
إِذْ أَبَدَّا ۝ وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا
كَسَبُوا الْعَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا
مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝ وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ۝ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَتْلِهِ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ
أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ
بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ۝ فَلَمَّا
جَاوَزَا قَالَ لِقَتْلِهِ إِتَيْنَاكَ آتًا لَقَدْ أَقْبَيْنَا مِنْ سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا ۝

۽ ماڻهن وٽ جڏهن هدايت آئي تڏهن کين ايمان آڻڻ ۽ پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرڻ کان هن ڌاران ڪنهن نه جهليو جو اڳين جي رسم (جهڙي پاڙيت سزا) وٽن اچي يا وٽن سامهون عذاب پهچي (٥٥). ۽ پيغمبرن کي رڳو خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليون ٿا، ۽ ڪافر ڪوڙو جهڳڙو هن لاءِ ڪندا آهن ته ان سان سچ کي ٿيڙين، ۽ منهنجين نشانين کي ۽ جنهن سان ڊيڄاريا ويا تنهن کي يوڳ ڪري ورتائون (٥٦). ۽ اُن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي جنهن کي سندس پالڻهار جي نشانين سان نصيحت ڏني وڃي ته اُن کان منهن موڙي ۽ جيڪي سندس هٿن اڳي ڪري موڪليو سو وساري؟ اسان ان جي سمجهڻ کان سندن دلين تي پردا ڪيا ۽ سندن ڪنن ۾ گهٻرائي (وڌي سون) - ۽ جيڪڏهن تون کين هدايت ڏانهن سڏين ته اُن وقت ستو رستو ڪڏهن به نه لهندا (٥٧). ۽ تنهنجو رب بخشڻهار باجهارو آهي - جيڪڏهن کين سندن ڪئي سببان پڪڙي ها ته انهن لاءِ عذاب تڪڙو موڪلي ها - (نه!) بلڪ انهن لاءِ انجام ٿيل آهي جو اُن کان سواءِ ڪا واھ نه لهندا (٥٨). ۽ اهي ڳوٺ آهن جو انهن کي (تڏهن) ناس ڪيوسون جڏهن ظلم ڪيائون ۽ انهن جي ناس ڪرڻ لاءِ (هڪ) انجام مقرر ڪيوسون (٥٩). ۽ (ياد ڪر) جڏهن موسيٰ پنهنجي سنگتيءَ کي چيو ته سدائين پيو پنڌ ڪندس جيستائين بن دريائن جي گڏ ٿيڻ جي هنڌ پهچندس يا گهڻو وقت پيو هلندس (٦٠). پوءِ جنهن مهل بن دريائن جي گڏ ٿيڻ جي هنڌ کي پهتا (تنهن مهل) پنهنجي مڃي وساريائون جنهن پنهنجي واٽ درياءَ ۾ سرنگه جيان ورتي (٦١). پوءِ جڏهن اڳي هليا (تڏهن موسيٰ) پنهنجي سنگتي کي چيو ته اسان کي پنهنجو منجهند وارو کاڌو ڏي. بيشڪ اسان جي هن مسافريءَ ۾ اسان کي ٿڪ پهتو آهي (٦٢).

قَالَ ارْءَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْخُوتَ وَ
 مَا أَنْسَيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَن أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي
 الْبَحْرِ مَجْجَأًا ﴿١٦﴾ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ ۖ فَارْتَدَّ عَلَىٰ آثَارِهِمَا
 قَصَصًا ﴿١٧﴾ فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا
 وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّا نَشَاءُ ﴿١٨﴾ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ
 أَن تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُسُلًا ﴿١٩﴾ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ
 مَعِيَ صَبْرًا ﴿٢٠﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٢١﴾
 قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٢٢﴾
 قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ
 لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٢٣﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا
 قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٢٤﴾
 قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٢٥﴾ قَالَ لَا
 تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٢٦﴾
 فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا الْفَيَآءُ غُلِمًا فَقَتَلَهُ ۖ قَالَ أَقْتَلْتُ
 نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ ۖ لَقَدْ جِئْتُ شَيْئًا لُّكْرًا ﴿٢٧﴾

چيائين ته (نه) ڏٺيءَ ڇا جڏهن پهڻ وٽ ترسيا هئاسون تڏهن مون (آئي) مڇي وساري ۽ اُن جي يادگيري مون کان شيطان کان سواءِ ٻئي ڪنهن نه وسارائي، ۽ پنهنجي واٽ درياءَ ۾ عجب طرح سان ورتائين (٦٣). (موسيٰ) چيو ته اهو هنڌ اهو آهي جنهن کي اسين ڳوليون ٿا پوءِ هو پنهنجي پوئين پيرين ڳوليندا موٽيا (٦٤). پوءِ منهنجن ٻانهن مان اهو ٻانهو لڌائون جنهن کي پاڻ وٽان رحمت ڏني هئي سون ۽ پاڻ وٽان کيس علم سيڪاريو هوسون (٦٥). موسيٰ اُن کي چيو ته جي آءُ تنهنجي سنگت ڪريان ته جيڪا توکي سڌي واٽ سيڪاري وڃي آهي تنهن مان مون کي به سيڪارين (٦٦). (خضر) چيو ته تون مون سان ڪڏهن صبر ڪري نه سگهندين (٦٧). ۽ جنهن جي توکي خبر ئي نه آهي تنهن تي تون ڪٿي صبر ڪندين (٦٨). (موسيٰ) چيو ته جي الله گهريو ته مون کي صبر ڪندڙ لهندين ۽ آءُ تنهنجي ڪنهن حڪم جي نافرمانِي نه ڪندس (٦٩). (خضر) چيو ته جيڪڏهن منهنجي سنگت ڪرين ته (ايسٽائين) مون کان ڪنهن ڳالهه بابت نه پڇج جيستائين (آءُ) پاڻ توسان اُن جو بيان (نه) ڪريان (٧٠). پوءِ ٻئي (آئي) هليا تان جو جڏهن ٻيڙيءَ ۾ چڙهيا تڏهن (خضر) اُن کي سوراخ ڪيو. (موسيٰ) چيو ته تو اُن کي انهيءَ لاءِ سوراخ ڪيو ڇا ته ٻيڙيءَ وارن کي ٻوڙين؟ بيشڪ تو اڍنگو ڪم ڪيو (٧١). (خضر) چيو ته توکي نه چيو هوم ڇا ته تون مون سان صبر ڪري نه سگهندين (٧٢). (موسيٰ) چيو ته جيڪي مون وساريو تنهن سببان مون کي نه پڪڙ ۽ منهنجي ڪم ۾ مون تي سختي نه وجه (٧٣). پوءِ ٻئي هليا، تان جو جڏهن هڪ چوڪر کي مليا تڏهن (خضر) اُن کي ڪٽو (موسيٰ) چيو ته قصاص ڌاران بيگناهه جان کي ڇو ڪٽي؟ بيشڪ تو خراب ڪم ڪيو (٧٤).

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝
 قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَذَا فَلَا تُصَحِّبْنِي قَدْ بَلَغْتَ
 مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا
 أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ
 يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ۝ قَالَ
 هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ
 صَبْرًا ۝ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ
 فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ
 غَصْبًا ۝ وَآمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا
 طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝ فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِمَّا زَكَّوْهُ
 وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝ وَآمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
 الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ
 رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ
 وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ۖ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝
 وَبَسَّطْنَاكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلُوبًا سَاطِعَاتٍ لِّعَلَّيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

(خضر) چيو ته توکي نه چيو هوم چا ته تون مون سان (گڏ رهي) ڪڏهن نه صبر ڪري سگهندين؟ (٧٥). (موسيٰ) چيو ته جيڪڏهن هن کان پوءِ ڪنهن ڳالهه بابت توکان پڇان ته منهنجي سنگت نه ڪج، بيشڪ منهنجي پاران عذر (جي حد) کي پھتين (٧٦). پوءِ (بئي) هليا، تان جو جنهن مهل هڪڙي ڳوٺ وارن وٽ آيا (تنهن مهل) ان جي رهاڪن کان کاڌو گهريائون ته (انهن) سندن مهماني ڪرڻ کان انڪار ڪيو. پوءِ ان (ڳوٺ) ۾ هڪ ڊهڻ کي ويجهي ڀت ڏٺائون پوءِ اها (خضر ڏاهي ٻيهر) اوساري (موسيٰ) چيو ته جيڪڏهن گهرين ها ته ان (جي اوسارڻ) تي مزوري ضرور وٺين ها! (٧٧). (خضر) چيو ته هاڻي منهنجي ۽ تنهنجي وچ ۾ جدائي پيئي، هاڻي توکي انهن (ڳالهين) جي حقيقت جي سدڏيان ٿو جن تي تو صبر ڪري نه سگهيو (٧٨). پر ٻيڙي (جا ڀڳي ويئي سا) مسڪينن جي هڻي (جنهن تي) هو درياءَ ۾ پورهيو ڪندا (وتندا) هئا پوءِ ان کي عيب دار ڪرڻ گهريم جو سندن پوڻان اهڙو بادشاهه هو جنهن سڀ ڪا ٻيڙي بيگر ۾ ٿي ورتي (٧٩). ۽ نينگر (جو، ماريو ويو) تنهن جا ماءُ پيءُ مؤمن هئا تنهن ڪري ڏنا سون ته نافرمانيءَ ۽ ڪفر ڪرڻ سان ٻنهن کي عاجز ڪندو (٨٠). پوءِ گهريو سون ته سندن پالڻهار کين ان جي بدلي ان کان به پاڪبازيءَ جي ڪري وڌيڪ ڀلو ۽ ٻاجه جي ڪري وڌيڪ ويجهو (اولاد) ڏئي (٨١). ۽ جا ڀت (ناهي ويئي) سان شهر ۾ ٻن يتيمن ٻارن جي هئي ۽ ان جي هيٺان سندن خزانو هو ۽ سندن ماءُ پيءُ نيڪ هئا پوءِ تنهنجي پالڻهار گهريو ته بيئي پنهنجي جواني کي پهچن ۽ پنهنجو خزانو تنهنجي پالڻهار جي ٻاجه سان ڪڍن ۽ اهو پنهنجي راءِ سان نه ڪيم. اها ان جي حقيقت آهي جنهن تي تو صبر ڪري نه سگهيو (٨٢). ۽ (اي پيغمبر!) توکان ذوالقرنين بابت پڇن ٿا. چو ته اوهان کي ان جو (ڪجهه) بيان ڪري ٻڌايان ٿو (٨٣).

إِنَّا مَكْنَالُهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ۖ فَاتَّبَعْ
 سَبِيلًا ۝^{٨٥} حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ
 حَمِئَةٍ ۖ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا هُمْ أَقْنَمًا يَدْأِبُونَ الْفَرَسَيْنِ ۖ إِمَّا أَنْ
 تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَنْ تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ۝^{٨٦} قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ
 فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا ثَكْرًا ۝^{٨٧} وَأَمَّا مَنْ
 آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءٌ الْحُسْنَىٰ ۖ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا
 يُسْرًا ۝^{٨٨} ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ۝^{٨٩} حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ
 عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ۝^{٩٠} كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا
 بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ۝^{٩١} ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ۝^{٩٢} حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ
 وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا لَابِكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ۝^{٩٣} قَالُوا إِذَا
 الْفَرَانَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَاجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ
 نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ۝^{٩٤} قَالَ مَا
 مَكِّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
 رَدْمًا ۝^{٩٥} اتُّوْنِي زَبْرًا حديدًا حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ
 انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ اتُّوْنِي أَفْرَغْ عَلَيْهِ قَطْرًا ۝^{٩٦}

بیشڪ اسان اُن کي زمین ۾ مضبوط حڪومت ڏني ۽ سڀ ڪنهن شيءِ جو سامان کيس ڏنسون (۸۴). پوءِ سامان (جي مدد) سان هليو (۸۵). ايترو (سير ڪيائين) جو سج لهڻ جي هنڌ پهتو اُن کي گپڙائي گرم تلاءَ ۾ لهندو ڏٺائين ۽ اُن (تلاءَ) وٽ هڪ قوم کي ڏٺائين. چيو سون ته اي ذوالقرنين! اُنهن کي يا سزا ڏين يا منجهن ڪو چڱائي جو ستارو ڪرين (ته توکي اختيار آهي) (۸۶). (ذوالقرنين) چيو ته جيڪو (ماڻهو) ظلم ڪندو تنهن کي سزا ڏينداسون وري پنهنجي پالڻهار ڏانهن ورايو ويندو پوءِ اهو کيس سخت عذاب جي سزا ڏيندو (۸۷). ۽ جيڪو ايمان آڻيندو ۽ چڱا ڪم ڪندو تنهن کي چڱو بدلو ملندو، ۽ پنهنجي معاملي ۾ اُن کي سولائي (جهڙو ڪم) چوندا سون (۸۸). وري سامان (جي مدد) سان هليو (۸۹). ايترو (سفر ڪيائين) جو سج اُڀرڻ جي هنڌ پهتو ته اهو هڪ اهڙي قوم تي اُڀرندو ڏٺائين جن لاءِ سج کان اوريان ڪا اوت نه بڻائي هئي سون (۹۰). اهڙي طرح (سندس قصو آهي). ۽ بیشڪ اسان وٽ اُن جي ساري خبر آهي (۹۱). وري سامان (جي مدد) سان هليو (۹۲). ايترو جو جڏهن ٻن جبلن جي وچ ۾ پهتو ته اُنهن جي هن پاسي اهڙي قوم ڏٺائين جا ڪابه ڳالهه سمجهي نه ٿي سگهي (۹۳). چيائون ته اي ذوالقرنين! بیشڪ ياجوج ۽ ماجوج ملڪ ۾ فساد وجهندڙ آهن تنهن ڪري تو لاءِ اسين هن شرط تي ڏن مقرر ڪريون ته تون اسان جي ۽ سندن وچ ۾ اُڙ بڻائين (۹۴). (ذوالقرنين) چيو ته منهنجي پالڻهار جيڪا مون کي ان بابت سگهه ڏني آهي سا ڀلي آهي. پوءِ اوهين مون سان زور ٻار جي مدد ڪريو ته اوهان جي ۽ سندن وچ ۾ وڏي اُڙ بڻايان (۹۵). لوه جا ٽڪر مون وٽ آڻيو. جڏهن ٻنهي جبلن جي وچ ۾ (ڀري) پورائي ڪيائين (تڏهن) چيائين ته (هاڻ ڌوڻ) ڌڻئون. تان جو جڏهن اُن کي (تپائي) باهه ڪيائين (تڏهن) چيائين ته مون وٽ آڻيو ته مٿس پگهاريل ٿامون پلٽيان (۹۶).

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ۝١٤ قَالَ
هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ
وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝١٥ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ
فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جُمُعًا ۝١٦ وَعَرْضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ
عَرْضًا ۝١٧ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
لَا يَسْتَبْشِرُونَ سُبْحًا ۝١٨ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا
عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ۝١٩
قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝٢٠ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيُهُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝٢١ أُولَئِكَ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا
نَقِيمَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزُنًا ۝٢٢ ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَاهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا
وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوءًا ۝٢٣ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝٢٤ خَالِدِينَ فِيهَا
لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ۝٢٥ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي
لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۝٢٦

پوءِ (ياجوج ماجوج) نڪي اُن تي چڙهي سگهيا ۽ نڪي اُن کي سَرنگه هڻي سگهيا (۹۷). چيائين ته هيءَ منهنجي رب جي (هڪڙي) باجمه آهي، جنهن مهل منهنجي رب جو انجام ايندو (تنهن مهل) اُن کي سئون ڪري ڇڏيندو، ۽ منهنجي رب جو انجام سڄو آهي (۹۸). ۽ اُن ڏينهن ڇڏينداسون ته هڪ ٻئي ۾ گاهت ٿيندا (ايندا) ۽ صور ۾ ڦوڪيو ويندو پوءِ اُنهن مڙني کي گڏ ڪنداسون (۹۹). ۽ اُن ڏينهن اُنهن ڪافرن کي دوزخ آڏو ڪنداسون جيئن آڏو ڪجي (۱۰۰). جن جيون اڪيون منهنجي يادگيري کان ڍڪ ۾ هيون ۽ (سارَ کان ڪجهه) ٻڌي نه سگهندا هئا (۱۰۱). ڪافرن (اڃا پاڻ کي سزا جوڳو) نه ڀانيو آهي ڇا جو مون کان سواءِ منهنجن ٻانهن کي دوست ورتو اٿن؟ اسان ڪافرن جي رهڻ لاءِ دوزخ تيار ڪيو آهي (۱۰۲). (اي پيغمبر!) ڇو ته ڪرتوتن جي ڪري بلڪل ٿوتي وارن جي اوهان کي سڏ ڏيون ڇا؟ (۱۰۳). جن پنهنجي محنت دنيا جي حياتي ۾ آجائي وڃائي ۽ اُهي (پنهنجي لاءِ) پائيندا آهن ته اُهي (پاڻ) چڱو ڪم ڪندا آهن (۱۰۴). اُهي اُهي آهن جن پنهنجي پالڻهار جي آيتن ۽ سندس ملڻ جو انڪار ڪيو پوءِ سندن ڪئي ڪمائي ڇڏي ٿي پوءِ اُنهن لاءِ قيامت جي ڏينهن ڪا تور ڪڙي نه ڪنداسون (۱۰۵). اها سندن سزا دوزخ انهي سببان آهي جو ڪفر ڪيائون ۽ منهنجي آيتن ۽ منهنجي پيغمبرن کي ٺٽولي ڪري ورتائون (۱۰۶). جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ فردوس جا باغ مهماني (جي جاءِ) آهن (۱۰۷). منجهن سدائين رهڻ وارا آهن کائڻ وري ڦرڻ نه گهرندا (۱۰۸). ڇو ته جيڪڏهن منهنجي پالڻهار جي سخن (لکڻ) لاءِ سمنڊ مس ٿئي ته منهنجي پالڻهار جي سخن پوري ٿيڻ کان اڳ سمنڊ ڪپي ويندو توهيڪ جهڙس (ٻيا سمنڊ) مدد لاءِ آڻيون (۱۰۹).

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أَتَمِّمَ إِلَهُهُ وَاحِدٌ فَنَنْ كَانَ
يَرْجُو الْقَاءَ رَبِّهِ فَلْيُفْعَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ١١٠

سُورَةُ مَرْيَمَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
كَهْلِي عَصَا ١ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ٢ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ
نِدَاءً خَفِيًّا ٣ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ٤ وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ
وَرَأْيِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ٥ يَرْتَضِي
وَيَرِثُ مِنْهُ إِنْ يَعْقُبُ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ٦ يَزَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ
بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ٧ قَالَ رَبِّ إِنِّي
أَكُونُ لِي عِلْمٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عَتِيًّا ٨ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَيْئٍ وَقَدْ خَلَقْتُكَ
مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ٩ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً ١٠ قَالَ
إِنِّي نَذَرْتُ لِلنَّاسِ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ١١ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ
مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ١٢

چو تہ آء اوهان جھڙو ئي ماڻهو آهيان مون ڏانهن وحي موڪليو ويندو آهي تہ اوهان جو معبود رڳو هڪ الله آهي پوءِ جيڪو پنهنجي پالڻهار جي ملڻ جي اميد رکي تنهن کي جڳائي تہ چڱا ڪم ڪري ۽ پنهنجي پالڻهار جي عبادت ۾ ڪنهن هڪڙي کي شريڪ نہ ڪري (۱۱۰).

سورة مريم مڪي آهي ۽ هي انانوي
آيتون ۽ ۱۹ رڪوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ڪهليلعص (۱). تنهنجي پالڻهار جي باجه سندس ٻانهي زڪريا (تي ٿيل) جو (هي) بيان آهي (۲). جڏهن پنهنجي پالڻهار کي آهستي ٻاڏائي سڏيائين (۳). چيائين تہ اي منهنجا پالڻهار! منهنجي (لڳن جا) هڏا ڪمزور ٿيا آهن ۽ ٻڍائي کان منهنجو مٿو (اڇو) چمڪي ٿو ۽ اي منهنجا پالڻهار! توکي سڏڻ کان نااميد نہ آهيان (۴). ۽ آءٌ پنهنجي پوڻان پنهنجن مائٽن کان ڊڄان ٿو ۽ منهنجي زال سنڍي آهي تنهن ڪري پاڻ وٽان مون کي ڪو وارث بخش! (۵). جو منهنجو وارث ٿئي ۽ يعقوب جي اولاد جو (ٻه) وارث ٿئي ۽ اي منهنجا پالڻهار! اُن کي صالح ڪر (۶). (چيو سون تہ) اي زڪريا اسان توکي هڪ نينگر جي مبارڪ ڏيون ٿا جنهن جو نالو يحيٰ آهي اڳ اهڙي نالي وارو ڪونہ ڪيسون (۷). چيائين اي منهنجا پالڻهار! مون کي پٽ هن حالت ۾ ڪيئن ٿيندو جو منهنجي زال سنڍي آهي ۽ بيشڪ آءٌ پيري کان جهورائي کي پهتو آهيان (۸). (جبرئيل) چيو تہ اهڙي طرح (ٿيڻو) آهي. تنهنجي پالڻهار چيو آهي تہ اهو مون تي اسان آهي ۽ بيشڪ هن کان اڳ توکي پيدا ڪيو اٿم ۽ تون (اصل) ڪجهہ نہ هئين (۹). زڪريا چيو تہ اي منهنجا پالڻهار! مون لاءِ ڪا نشاني ڪر. فرمايائين تہ تنهنجي نشاني (هي آهي) تہ ماڻهن سان سانده ٿي (ڏينهن) راتيون ڳالهائي نہ سگهندين (۱۰). پوءِ محراب مان پنهنجي قوم ڏانهن نڪتو پوءِ اُنهن ڏانهن اشارو ڏنائين تہ صبح ۽ سانجهي جو (الله جي) پاڪائي بيان ڪريو (۱۱).

يَلْحِجِّيْ خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ وَّاَتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ۝١٣ وَحَنَانًا
مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكٰوَةً وَّكَانَ تَقِيًّا ۝١٤ وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ
جَبَّارًا عَصِيًّا ۝١٥ وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ
يُبْعَثُ حَيًّا ۝١٦ وَاذْكُرْ فِى الْكِتٰبِ مَرْيَمَ اِذْ اُنْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْقِيًّا ۝١٧ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَارْسَلْنَا
اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝١٨ قَالَتْ اِنِّىْ اَعُوذُ
بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝١٩ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكَ
لَا هَبَ لَكَ عِلْمًا زَكِيًّا ۝٢٠ قَالَتْ اَنْىَ يَكُوْنُ لِيْ عِلْمٌ وَلَمْ
يَمَسْسْنِىْ بَشَرٌ وَلَمْ اَكُبْعِيًّا ۝٢١ قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ
هُوَ عَلَىٰ هٰٓئِيْنٌ وَلَنَجْعَلَ لَآيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا وَكَانَ
اَمْرًا مَّقْضِيًّا ۝٢٢ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهٖ مَكَانًا قَصِيًّا ۝٢٣
فَاَجَاءَهَا الْمَخَاضُ اِلَىٰ جِدْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِىْ مِتُّ
قَبْلَ هٰذَا وَاَكُنْتُ نَسِيًّا مَّنْسِيًّا ۝٢٤ فَنَادٰ بِهَا مِنْ تَحْتِهَا
اَلَا تَحْزَنِىْ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝٢٥ وَهَزِيْ
اِلَيْكَ بِجِدْعِ النَّخْلَةِ تُسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا ۝٢٦

۱۱ يحيٰ ڄمي ڏهن ورهين جو ٿيو ته چيوسون ته اي يحيٰ! ڪتاب کي مضبوطيءَ سان وٺ- ۽ ٻاراڻي (عمر) ۾ کيس علم ڏنوسون (۱۲). ۽ پاڻ وٽان کيس شفقت ۽ پاڪبازي ڏني سون- ۽ (اهو) پرهيزگار هو (۱۳). ۽ پنهنجي ماءُ پيءُ سان نيڪي ڪرڻ وارو هو ۽ هٽيلو نافرمان نه هو (۱۴). ۽ جنهن ڏينهن ڄائو ۽ جنهن ڏينهن مرنڊو ۽ جنهن ڏينهن جيئرو ٿي اُتندو (تنهن ڏينهن) مٿس سلام هجي (۱۵). ۽ مریم (جو قصو) ڪتاب ۾ ياد ڪر- جڏهن پنهنجن گهر وارن کان اڀرندي هنڌ پري پري ٿي (۱۶). پوءِ کائن هڪ اوٽ ورتائين، پوءِ ڏانهن پنهنجو ملائڪ موڪليو سون پوءِ هو ان جي اڳيان پورو ماڻهو (وانگر) بڻجي بيٺو (۱۷). (مریم) چيو آءُ توکان ٻاجهاري (الله) جي سامهون پوان ٿي، جيڪڏهن پرهيزگار آهين (ته مون کان پري ٿي) (۱۸). ملائڪ چيو ته آءُ ته تنهنجي پالڻهار جو هن لاءِ موڪليل آهيان ته توکي پاڪباز نينگر بخشيان (۱۹). (مریم) چيو ته مون کي ٻار ڪيئن ٿيندو جو مون کي ڪنهن ماڻهو نه ڇهيو آهي ۽ نڪي آءُ بدڪار آهيان (۲۰). (ملائڪ) چيو ته اهڙي طرح (ٿيڻو) آهي، تنهنجي پالڻهار فرمايو ته اهو مون تي سولو آهي، ۽ (هن لاءِ) ته ان کي ماڻهن جي لاءِ پنهنجي طرف کان نشاني ۽ ٻاجه (جو وسيلو) ڪريون ۽ (اهو) ڪم ڀڻي ٿيل آهي (۲۱). پوءِ اُن سان پيٽ ٿيس پوءِ اُن سان پري هنڌ الڳ ٿي (۲۲). پوءِ وڃي سورن ڪڇي جي تڙ ڏانهن نيس، چيائين ته جيڪر هن کان اڳ مران ها، ۽ اصل وسري ويل هجان ها! (ته چڱو هو) (۲۳). پوءِ کيس (ملائڪ) سندس هيٺين طرف کان سڏيو ته ڏک نه ڪر بيشڪ تنهنجي پالڻهار تنهنجي هيٺان تلاءُ پيدا ڪيو آهي (۲۴). ۽ ڪڇي جي تڙ کي پاڻ ڏانهن ڌوڻ ته توتي تازيون ڪارڪون ڇاڻي (۲۵).

فَكُلِّيْ وَاشْرَبِيْ وَقَرِّيْ عَيْنًا فَامَّا ثَٰثِرِيْنَ مِّنَ الْبَشَرِ اَحَدًا
فَقَوْلِيْ اِنِّيْ نَذَرْتُ لِلرَّحْمٰنِ صَوْمًا فَلَنْ اَكَلَمَ الْيَوْمَ اِنْسِيًّا^(٢٧)
فَاَتَتْ بِهٖ قَوْمَهَا تَحْمِلُهَا قَالُوْا اَيْمَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا^(٢٨)
يَا خُتَّ هٰرُوْنَ مَا كَانَ اَبُوْكَ اِمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ اُمُّكَ بَغِيًّا^(٢٩)
فَاَشَارَتْ اِلَيْهٖ قَالُوْا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا^(٣٠)
قَالَ اِنِّيْ عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰنِي الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِيْ نَبِيًّا^(٣١) وَجَعَلَنِيْ
مُبْرَكًا اَيْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصٰنِيْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ
حَيًّا^(٣٢) وَبَرَّ اَبَوٰلِدَ تِيْ وَلَمْ يَجْعَلْنِيْ جَبَّارًا شَقِيًّا^(٣٣) وَالسَّلَامُ
عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ اَمُوتُ وَيَوْمَ اُبْعَثُ حَيًّا^(٣٤) ذٰلِكَ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيْهِ يَمْتَرُوْنَ^(٣٥) مَا كَانَ
لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ لَّا سُبْحٰنَهٗ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ
لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ^(٣٦) وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا
صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ^(٣٧) فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ
لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيْمٍ^(٣٨) اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ
يَوْمَ يَأْتُوْنَآ لٰكِنَ الظَّالِمُوْنَ الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ^(٣٩)

پوءِ ڪاءُ ۽ پيءُ ۽ نيٺ نار، پوءِ جيڪڏهن ڪنهن ماڻهو کي ڏسين ته چؤ ته آءُ الله لاءِ روزو باسيو آهي تنهن ڪري ڪنهن ماڻهو سان اڄ اصل نه ڳالهائينديس (۲۶). پوءِ اُن کي پنهنجي قوم وٽ ڪڍي آئي۔ چيائون ته اي مریم! بيشڪ بچڙي شيءِ آندي اٿئي (۲۷). اي هارون جي پيٽ! نڪي تنهنجو پيءُ بچڙو مڙس هو ۽ نڪي ماءُ ڪا بدڪار هئي (۲۸). پوءِ ڏانهن اشارو ڏنائين۔ چيائون ته جيڪو پينگهي ۾ بار آهي تنهن سان ڪيئن ڳالهايون (۲۹). (عيسيٰ) چيو ته آءُ الله جو ٻانهو آهيان۔ مون کي ڪتاب ڏنو اٿس ۽ مون کي پيغمبر ڪيو اٿس (۳۰). ۽ جتي هوندس اُتي مون کي برڪت وارو ڪيائين ۽ جيسين جيئرو هوندس تيسين مون کي نماز (پڙهڻ) ۽ زڪوة (ڏيڻ) جو حڪم ڪيائين (۳۱). ۽ پنهنجي ماءُ سان چڱائي ڪندڙ (ڪيائين) ۽ مون کي هنيلو بدبخت نه ڪيائين (۳۲). ۽ جنهن ڏينهن ڄائس ۽ جنهن ڏينهن مړندس ۽ جنهن ۽ ڏينهن وري جيئرو ٿي اُتندس تنهن ڏينهن مون تي سلام آهي (۳۳). اهو (قصو) عيسيٰ پٽ مریم جو آهي، سڄي ڳالهه آهي جنهن ۾ (ماڻهو) شڪ ڪندا آهن (۳۴). الله کي (پاڻ لاءِ) ڪو پٽ وٺڻ نه جڳائيندو آهي اهو پاڪ آهي۔ جڏهن ڪو ڪم ڪندو آهي تڏهن اُن لاءِ رڳو چونڊو آهي ته ٿيءُ ته ٿي پوندو آهي (۳۵). ۽ الله منهنجو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي تنهن ڪري سندس عبادت ڪريو۔ اها سڌي واٽ آهي (۳۶). پوءِ ڪن ٽولين پاڻ ۾ اختلاف ڪيو، پوءِ ڪافر لاءِ وڏي ڏينهن جي آڏي ٿيڻ کان ويل آهي (۳۷). جنهن ڏينهن اسان وٽ ايندا (تنهن ڏينهن) ڪهڙو نه چڱو ٻڌندا! ۽ ڪهڙو نه چڱو ڏسندا! پر ظالم اڄ پڌري گمراهي ۾ آهن (۳۸).

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٢٩ إِنَّا نَخْنُثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا يُرْجِعُونَ ۝٣٠ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ ۖ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝٣١ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۝٣٢ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ۝٣٣ يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ۝٣٤ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ۝٣٥ قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ تَتَنَزَّعَ عَنِ الصَّهْتِ يَأْتِيكِ الْبُرْهَانُ لِمَنْ لَمْ تَنْتَهِ لِأَرْجَمُوكَ وَأَهْجُرُنِي بِبَيْتِكَ ۝٣٦ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ۝٣٧ وَاعْتَزِلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ۝٣٨ فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ۝٣٩ وَوَهَبْنَا لَهُمُ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ۝٤٠ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ ۖ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝٤١

۽ کين پشيماني جي ڏينهن کان ڊيچار جنهن ڏينهن ڪم پورو ڪيو. ۽ اهي غفلت ۾ آهن ۽ اهي ايمان نٿا آڻين (۳۹). بيشڪ اسين زمين جا ۽ جيڪي مٿس آهي تنهن جا وارث آهيون ۽ اسان ڏانهن موٽايا ويندا (۴۰). ۽ ابراهيم (جو قصو) ڪتاب ۾ ياد ڪر. بيشڪ اهو سچا پيغمبر هو (۴۱). جڏهن پنهنجي پيءُ کي چيائين ته اي ابا! جيڪو نه ڪي ڏسي ۽ نه ڪي توکان ڪجهه تاري تنهن جي پوڄا ڇو ڪندو آهين؟ (۴۲). اي ابا! بيشڪ (الله جي پار کان) مون وٽ (اها) ڄاڻ آئي آهي جا تو وٽ نه آئي آهي تنهن ڪري منهنجي تابعداري ڪر ته توکي سڌو رستو ڏيکاريان (۴۳). اي ابا! شيطان کي نه پوڄ. ڇو ته شيطان الله جو نافرمان آهي (۴۴). اي ابا! آءُ توتي الله جي عذاب پهچڻ کان ڊڄان ٿو پوءِ متان شيطان جو سنگتي ٿئين (۴۵). (پس) چيو ته اي ابراهيم! تون منهنجي معبودن کان ڇو ڦرڻ وارو آهين؟ جيڪڏهن نه روڪين ته توکي ضرور پٿرن سان ماريندس ۽ گهڻي مدت مون کان پاسي ٿي ۽ (۴۶). (ابراهيم) چيو ته توتي سلام هجي، آءُ تو لاءِ پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهرندس. ڇو ته اهو مون تي مهربان آهي (۴۷). ۽ الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو تن کان ۽ اوهان کان پاسو ڪريان ٿو ۽ پنهنجي پالڻهار جي عبادت ڪندس، اميد آهي ته پنهنجي رب جي دعا سان بدبخت نه ٿيندس (۴۸). پوءِ جڏهن کانئن ۽ الله کان سواءِ جن کي پوڄيندا هئا تن کان پاسو ڪيائين (تڏهن) کيس اسحاق ۽ يعقوب عطا ڪيوسون. ۽ هر هڪ کي پيغمبر ڪيوسون (۴۹). ۽ کين پنهنجي ٻاجھ مان (گهڻيون شيون) عطا ڪيون سون ۽ انهن جي نيڪ نامي بلند ڪئي سون (۵۰). ۽ ڪتاب ۾ موسيٰ (جو قصو) ياد ڪر، بيشڪ اهو چونڊيل هو ۽ پيغمبر نبي هو (۵۱).

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ۝٥٢ وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝٥٣ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝٥٤ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝٥٥ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ۝٥٦ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ۝٥٧ أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذِ اتَّخَذُوا عَلَيْهِمْ أَيَاتٍ الرُّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَقَبَّلُوا ۝٥٨ فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ۝٥٩ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ۝٦٠ جَذَّتْ عَدْنُ الْإِثْمِ وَعَدَّ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ۝٦١ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝٦٢ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ۝٦٣

۽ طور (جبل) جي سڄي ڀر کان کيس سڏيوسون ۽ همراز ٿيڻ لاءِ کيس ويجهو ڪيوسون (۵۲). ۽ پنهنجي ٻاجھ سان سندس ڀاءُ هارون پيغمبر ڪري کيس عطا ڪيوسون (۵۳). ۽ ڪتاب ۾ اسماعيل (جو قصو) ياد ڪر بيشڪ اهو انجام جو پورو ۽ پيغمبر نبي هو (۵۴). ۽ پنهنجي گهر وارن کي نماز ۽ زڪوة جو حڪم ڪندو هو ۽ پنهنجي پالڻهار وٽ پسند هو (۵۵). ۽ ڪتاب ۾ ادریس (جو قصو) ياد ڪر، بيشڪ اهو سڄار پيغمبر هو (۵۶). ۽ وڏي مرتبي ڪري سندس مان مٿاهون ڪيوسون (۵۷). اهي آهي آهن جن تي الله فضل ڪيو، آدم جي اولاد منجهان پيغمبرن مان ۽ جن کي نوح سان (پيڙي ۾) ڪنيوسون ۽ ابراهيم ۽ يعقوب جي اولاد مان ۽ جن کي هدايت ڪئي سون ۽ چونڊيوسون (تن مان آهن) جڏهن الله جون آيتون کين پڙهي ٻڌائيون هيون تڏهن سجدو ڪندڙ ۽ روئيندڙ ٿي ڪري پوندا هئا (۵۸). پوءِ سندن پوڻان ڪيترا نااهل پيڙهي تي وينا (جو) نماز ڇڏي ڏنائون ۽ خواهشن جي پٺيان لڳا پوءِ سگهو گمراهيءَ جي سزا لهندا (۵۹). پر جن توبه ڪئي ۽ ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي بهشت ۾ گهرندا ۽ مٿن ڪوبه ظلم نه ڪيو (۶۰). هميشه جا باغ آهن جن لاءِ الله پنهنجن ٻانهن سان پريٽ انجام ڪيو آهي. بيشڪ سندس انجام پهچڻو آهي (۶۱). اُن ۾ سلام کان سواءِ (بي) ڪا بيهودي ڳالهه نه ٻڌندا. ۽ منجهس انهن لاءِ صبح ۽ سانجهي جو سندن روزي آهي. (۶۲). اهو بهشت اهو آهي جو منهنجن ٻانهن مان جيڪو پرهيزگار بڻجندو تنهن کي (اُن جو) وارث ڪنداسون (۶۳).

وَمَا نَنْزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا
وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٦﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ
لَهُ سَيِّئًا ﴿٦٧﴾ وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرِجُ حَيًّا ﴿٦٨﴾
أَوْ لَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٩﴾
فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ
جِثْيًا ﴿٧٠﴾ ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ
عِتْيًا ﴿٧١﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٢﴾ وَإِنْ
مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧٣﴾ ثُمَّ نُنْجِي
الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثْيًا ﴿٧٤﴾ وَإِذِ اتَّكَلَىٰ عَلَيْهِمْ
إِبْتِلَآئِيذٌ قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ
خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٥﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ
أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِثِيًّا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَبْذُذْهُ
الرَّحْمَنُ مَذًّا هَ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا
السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُندًا ﴿٧٧﴾

۽ (ملائڪن چيو ته) تنهنجي پالڻهار جي حڪم کان سواءِ نه لهندا آهيون، جيڪي اسان جي آڏو آهي ۽ جيڪي اسان جي پويان آهي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي تنهن جي (سڀ خبر) ان کي آهي، ۽ تنهنجو پالڻهار وسارڻ وارو نه آهي (۶۴). آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي سندن وچ ۾ آهي تنهن جو پالڻهار آهي پوءِ سندس عبادت ڪر ۽ سندس عبادت تي صبر ڪر (يعني مضبوط ره). تون ان نالي وارو ڪو ڄاڻندو آهين ڇا؟ (۶۵). ۽ ماڻهو چوندا آهي ته جڏهن مرنديس (تڏهن) جيئرو ٿي ڪڍيس ڇا؟ (۶۶). انسان کي ياد نه آهي ڇا ته کيس اڳ پيدا ڪيوسون حالانڪ ڪجهه به نه هو؟ (۶۷). پوءِ تنهنجي رب جو قسم آهي ته انهن کي ۽ شيطانن کي گڏ ڪنداسون وري دوزخ جي چوڌاري کين گوڏن ڀر حاضر ڪنداسون (۶۸). وري هر هڪ تولي مان اهڙن (ماڻهن) کي ڌار ڪنداسون جن انهن مان باجهاري (الله) جي سخت نافرماني ڪئي (۶۹). وري جيڪي ان (جهنم) ۾ گهڙڻ جا وڌيڪ حقدار آهن تن کي اسين چڱيءَ طرح ڄاڻندا آهيون (۷۰). ۽ اوهان مان ڪو (اهڙو) ڪونهي جو ان (جهنم) تي اچڻ وارو نه آهي، تنهن جي پالڻهار تي اهو (انجام) لازم مقرر آهي (۷۱). وري پرهيزگارن کي بچائيندا سون ۽ ظالمن کي منجهس ڪروندڙو ڇڏينداسون (۷۲). ۽ جڏهن اسان جون چٽيون آيتون انهن کي پڙهي ٻڌائيون آهن (تڏهن) ڪافر مؤمنن کي چوندا آهن ته ٻنهي ٽولين مان ڪير، مرتبي جي ڪري بهتر ۽ مجلس جي ڪري معتبر آهي؟ (۷۳). ۽ کائن اڳ ڪيترائي جڳ ناس ڪياسون جو اهي (ظاهري ساز) سامان ۽ ڌيڪ ويڪ جي ڪري وڌيڪ چڱا هئا (۷۴). ڇو ته جيڪو گمراهي ۾ آهي تنهن کي الله وڌيڪ وڌائيندو آهي، تان جو جيڪو انجام يا ته عذاب جو يا قيامت جو (سائن) ڪيو ويو سو جڏهن ڏسندا، تڏهن هو ڄاڻندا ته بچڙي مان وارو ۽ لشڪر جي ڪري وڌيڪ هيڻو ڪير آهي (۷۵).

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَيْتُ الصَّلَاحُ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٨٥﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ
بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٨٦﴾ أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ
عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾ كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَعَذُّ لَهُ مِنَ
الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٨٨﴾ وَنُزِّلُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٩﴾ وَاتَّخَذُوا
مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٩٠﴾ كَلَّا سَيَكْفُرُونَ
بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٩١﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ
عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَضَّعُوا لَهُمْ أَرَأَيْتَ فَلا تَجْعَلُ عَلَيْهِمْ إِيمَانَهُمْ عُتًّا ﴿٩٢﴾
يَوْمَ نَخْشِرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ﴿٩٣﴾ وَنَسُوقُ الْجَاحِدِينَ
إِلَى جَهَنَّمَ وَرِدًّا ﴿٩٤﴾ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ
الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٩٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٩٦﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا
إِذَا لَا تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ
هَدًّا ﴿٩٧﴾ أَنْ دَعَوُا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩٨﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٩﴾
إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿١٠٠﴾ لَقَدْ
أَخْصَصْنَاهُمْ وَقَدَّحْنَاهُمْ عَدًّا ﴿١٠١﴾ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ﴿١٠٢﴾

۽ الله هدايت وارن کي هدايت ۾ وڌائيندو آهي۔ ۽ باقي رهندڙيون نيڪيون تنهنجي پالڻهار وٽ ثواب ڪري پليون ۽ موت ڪري چڱيون آهن (۷۶)۔
 (اي پيغمبر!) انهيءَ کي نه ڏٺو اٿيئي ڇا جنهن اسان جي آيتن کي نه مڃيو ۽ چيائين ته مون کي مال ۽ اولاد ضرور ڏنو ويندو؟ (۷۷)۔ (أهو) ڳجه ڄاڻندو آهي ڇا يا الله وٽان ڪو انجام ورتو اٿس؟ (۷۸)۔ ائين (هرگز) نه آهي۔ جيڪي چوندو آهي سو سگهوئي لکنداسون ۽ اُن لاءِ ڊگهو عذاب وڌائينداسون (۷۹)۔ ۽ جيڪي چوي ٿو سو کانئس ڪسيندا سون ۽ اسان وٽ اڪيلو ايندو (۸۰)۔ ۽ الله کان سواءِ ٻيا معبود هن لاءِ رتبا اٿن ته اُنهن لاءِ مان جو سبب ٿين (۸۱)۔ ائين (اصل) نه آهي۔ (أهي) سندن پوڄا جو انڪار ڪندا ۽ انهن جا دشمن (۽ مخالف) ٿيندا (۸۲)۔ (اي پيغمبر!) نه ڏٺو اٿيئي ڇا ته شيطانن کي ڪافرن تي موڪليوسون ته (أهي) کين لوڏا ڏيئي ڏوٿين؟ (۸۳)۔ پوءِ مٿن (عذاب جي) تڪڙ نه ڪر۔ اسين اُنهن لاءِ (سندن عملن ۽ ڏينهن جي پوري) ڳڻڻ ڳڻيندا آهيون (۸۴)۔ اُن ڏينهن پرهيزگارن کي مهمانن وانگر باجھاري (الله) وٽ گڏ ڪنداسون (۸۵)۔ ۽ ڏوهين کي دوزخ ڏانهن اُچو روانو ڪنداسون (۸۶)۔ جنهن الله وٽان انجام ورتو تنهن کان سواءِ (ٻيا ڪي) شفاعت ڪري نه سگهندا (۸۷)۔ ۽ چوندا آهن ته الله پاڻ لاءِ اولاد ورتو آهي (۸۸)۔ (ڇڻن ته) بيشڪ اوهان بچڙي شيءِ آندي (۸۹)۔ انهي (چوڻ) کان اجهو آسمان ٽڙڪي پوندا ۽ زمين ڦاٽي پوندي ۽ جبل ذرا ذرا ٿي ڪرندا! (۹۰)۔ انهي سببان جو (اُنهن) الله لاءِ پٽ (ٻڌائي) سڏيا (۹۱)۔ ۽ الله کي اولاد وٺڻ نه جڳائيندو آهي (۹۲)۔ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن سي سڀ الله وٽ ٻانها ٿي ايندا (۹۳)۔ بيشڪ (الله) کين شمار ڪيو آهي ۽ سندن تعداد ڳڻيو اٿس (۹۴)۔ ۽ قيامت جي ڏينهن اُنهن مان هر هڪ وٽس اڪيلو ايندو (۹۵)۔

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ
وُدًّا ٩٧ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ
بِهِ قَوْمًا لَّدَا ٩٨ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ
مِنْهُمْ ٩٩ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ١٠٠

سُورَةُ طه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
طه ١ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ٢ إِلَّا تَذَكُّرًا لِّمَنْ
يَخْشَى ٣ تَنْزِيلًا مِّنْ خَلْقِ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ٤
الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ٥ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ٦ وَإِنْ تَجَهَّرَ بِالقَوْلِ
فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ٧ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَى ٨ وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ٩ إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ
لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا عَلَىٰ أَتَيْكُمْ مِنْهَا بَقَسٌ أَوْ
أَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ١٠ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَوْمَئِذٍ ١١ إِنِّي أَنَا
رَبُّكَ فَاخْلَعْنِي ١٢ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ١٣

بیشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ الله سگهو محبت پيدا ڪندو (۹۶). پوءِ اهو (قرآن) تنهنجي زبان تي رڳو هن لاءِ آسان ڪيوسون ته (تون) ساڻس پرهيزگارن کي خوش خبري ڏين ۽ ان سان جهڳڙالو قوم کي ڊيڄارين (۹۷). ۽ ڪانئن اڳ ڪيترا جڳ ناس ڪياسون۔ منجهانئن ڪنهن هڪ جو پتو لهين ٿو ڇا يا سندن ڀڻڪ ٻڌين ٿو ڇا؟ (۹۸).

سورة طه مڪي آهي ۽ هي هڪ سو
پنجٽيه آيتون ۽ اٺ رکوع آهي

الله باجهاري جي نالي سان (شروع)

طه (۱). توتي قرآن هن لاءِ نه لائوسون ته تون اوکو ٿئين (۲). پر جيڪو ڊڄي تنهن جي نصيحت ڏيڻ لاءِ (لائوسون) (۳). انهي (جي طرف) کان لهڻ وارو آهي جنهن زمين کي ۽ بلند آسمانن کي بڻايو آهي (۴). (اهو) باجهارو عرش تي قائم آهي (۵). جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي ۽ جيڪي ٻنهن جي وچ ۾ آهي ۽ جيڪي زمين جي تري هيٺان آهي سو ان جو آهي (۶). ۽ جيڪڏهن (تون پل) ڏاڍيان ڳالهائين ته بيشڪ اهو لڪ (۾) ۽ صفا آهستي (چيل ڳالهه سڀ) ڄاڻندو آهي (۷). الله (اهو) آهي جو) ان کان سواءِ ٻيو ڪو به معبود نه آهي۔ ان جا نالا تمام سهڻا آهن (۸). ۽ (اي پيغمبر!) توکي موسيٰ جي ڳالهه نه پهتي آهي ڇا؟۔ (۹). جڏهن باه ڏنائين تڏهن پنهنجي گهر جي ڀاتين کي چيائين ته ترسو جو مون باه ڏني آهي اميد ته منجهانئس ڪو آگر اوهان وٽ ڪٿي اچان يا باه تي ڪو (دڳ جي) ڏس ڏيڻ وارو لهان (۱۰). پوءِ جنهن مهل باه وٽ آيو (تنهن مهل) ان کي سڏيو ويو ته اي موسيٰ (۱۱). بيشڪ آءٌ تنهنجو پالڻهار آهيان تنهن ڪري پنهنجي جتي (پري) لاه، ڇو ته تون پاڪ ميدان طوي ۾ آهين (۱۲).

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ۖ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ۚ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ
أَكَادُ أُخْفِيهَا لِلتَّجْزِي كُلِّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ۚ فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا
مَنْ لَّا يُولُؤُ مِنْ بَيْهَا وَاتَّبِعْ هَوَاهُ فَتَرْدَى ۚ وَمَا تِلْكَ يَمِينُكَ يُمُوسَىٰ ۚ
قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّوْا عَلَيْهَا وَاهْبُتْ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا
مَآرِبٌ أُخْرَىٰ ۚ قَالَ أَلْقَاهَا يَمُوسَىٰ ۚ فَالْقَهَا فَإِذَا هِيَ حَبَّةٌ
تَسْعَى ۚ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْزَنْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ۚ
وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَةً مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ آيَةٍ
أُخْرَىٰ ۚ لِزُبُرِكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ۚ إِذْ هَبَّ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ
طَغَىٰ ۚ قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۚ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ۚ وَاحْلُلْ
عُقْدَةَ مِنِّي لِسَانِي ۚ يَفْقَهُوا قَوْلِي ۚ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ
أَهْلِي ۚ هَرُونَ أَخِي ۚ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ۚ وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ۚ
كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ۚ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ۚ إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا
بَصِيرًا ۚ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَمُوسَىٰ ۚ وَلَقَدْ مَنَّا
عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ۚ إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۚ

۽ مون توکي چونڊيو آهي تنهن ڪري جيڪي وحي ڪجي ٿو سو
 ٻڌ (۱۳). سچ پچ آءُ الله آهيان. مون کان سواءِ (ٻيو ڪو) معبود نه آهي
 تنهن ڪري منهنجي عبادت ڪر ۽ منهنجي ياد ڪرڻ لاءِ نماز قائم
 ڪر (۱۴). بيشڪ قيامت اچڻي آهي ان جي (وقت جي اچڻ) کي هن
 ڪري ڳجهو ڪريان ٿو ته جيئن هر ڪنهن ماڻهوءَ کي سندس محنت جو
 بدلو ڏجي (۱۵). جيڪو ان کي نه مڃيندو آهي ۽ پنهنجين سندن جي پٺيان
 لڳو آهي سو توکي ان (جي مڃڻ) کان متان روڪي ته پوءِ هلاڪ
 ٿيندين (۱۶). ۽ اي موسيٰ اها تنهنجي سڃي هٿ ۾ ڇا آهي؟ (۱۷).
 چيائين ته هيءُ منهنجي لٺ آهي، مٿس ٽيڪ ڏيندو آهيان ۽ ان سان
 پنهنجي بڪرين تي (وڻ جا) پن چاڻيندو آهيان ۽ منجهس مون لاءِ ٻيا
 (به) فائدا آهن (۱۸). (الله) فرمايو ته اي موسيٰ! اها اڇلاءِ (۱۹). پوءِ اها
 اڇلياڻين ته اها انهي مهل ڊوڙندڙ واسينگ (نانگ) ٿي پيئي (۲۰). (الله)
 فرمايو ته انهي کي وٺ ۽ نه ڊڄ، اسين اجهو انهي کي سندس پهرينءَ شڪل
 ۾ موٽائينداسون (۲۱). ۽ پنهنجو هٿ پنهنجي بغل سان ملا ۽ بي عيبو اچو
 ٿي نڪري، اها ٻي نشاني (هن لاءِ) آهي (۲۲). ته توکي پنهنجن وڏين
 نشانين مان ڏيکاريون (۲۳) فرعون ڏانهن وڃ جو بيشڪ اهو سرڪش
 ٿيو آهي (۲۴). (موسيٰ) چيو ته اي منهنجا ڀالڻهار! مون لاءِ منهنجو سڀ
 ڪول (۲۵). ۽ منهنجو ڪم مون لاءِ سولو ڪر (۲۶). ۽ منهنجي زبان جي
 هٻڪ لاه (۲۷) ته (اهي) منهنجي ڳالهه سمجهن (۲۸) ۽ منهنجي گهر وارن
 منجهان مون لاءِ ڪو وزير مقرر ڪر (۲۹). (يعني) منهنجي پاءُ هارون
 کي (۳۰). ان سان منهنجي طاقت مضبوط ڪر (۳۱). ۽ منهنجي ڪم ۾
 ان کي پائيوار ڪر (۳۲). ته تنهنجي گهڻي پاڪائي بيان ڪريون (۳۳). ۽
 توکي گهڻو ياد ڪريون (۳۴). بيشڪ تون اسان جو حال ڏسندڙ آهين (۳۵).
 (الله) چيو ته اي موسيٰ! بيشڪ (تو لاءِ) تنهنجو سوال قبول ڪيو
 ويو (۳۶). ۽ بيشڪ توتي هڪ ڀيرو (ٻيو به) احسان ڪيو سون (۳۷).
 جڏهن تنهنجي ماءُ ڏانهن اهو الهام ڪيسون جيڪو الهام ڪرڻو
 هو (۳۸).

أَنْ أَقْدِرَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدِرَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ
 بِالسَّاحِلِ يَا خُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَكَ وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ حَبَّةً
 مِّنِّي هَ وَلَتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ^(٣٨) إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ
 أَدُلُّكُمْ عَلَى مَن يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ إِلَى أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا
 وَلَا تَحْزَنَ هَ وَكَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ
 فُتُونًا هَ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ هَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ
 يُّوسَى ^(٣٩) وَأَصْطَنَعْتَكَ لِنَفْسِي ^(٤٠) إِذْ هَبَّ آنتَ وَآخُوكَ بِالْبَيْتِ
 وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ^(٤١) إِذْ هَبَّا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ^(٤٢) فَقُولَا لَهُ
 قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ^(٤٣) قَالَ أَرَبْنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ
 يُفْرَطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ^(٤٤) قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمِعُ
 وَأَذِي ^(٤٥) فَأَتِيَهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيَّ
 إِسْرَءِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ وَالسَّلَامُ
 عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى ^(٤٦) إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَن
 كَذَّبَ وَتَوَلَّى ^(٤٧) قَالَ فَسَنُزُّكُمْ بِيُوسَى ^(٤٨) قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى
 كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ^(٤٩) قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ^(٥٠)

تہ اُن (نینگر) کي صندوق ۾ وجه پوءِ اُن کي درياءَ ۾ اُچل تہ درياءَ کيس ڪپ تي اُچليندو (۽) منهنجو ويري ۽ سندس ويري کيس وٺندو۔ ۽ پاڻ وٽان توتي (اي موسيٰ) پيار وڌم، ۽ (گهريم) تہ منهنجي اکين اڳيان پلجين (۳۹)۔ جڏهن تنهنجي پيڻ گهمي ٿي (تڏهن) چيائين ٿي تہ جيڪو اُن کي سنڀالي تنهن جو اوهان کي ڏس ڏيان؟ پوءِ توکي تنهنجي ماءُ ڏانهن موٽايوسون تہ اُن جا نيڻ نرن ۽ غمگين نہ ٿي ۽ هڪڙو ماڻهو ماريءَ پوءِ توکي ڏک کان ڇڏايوسون ۽ توکي پرڪڻ طرح پرکيوسون۔ پوءِ مدين وارن ۾ ڪيترائي ورهيه رهين وري اي موسيٰ! تون تقدير (الاهيءَ) مطابق آئين (۴۰)۔ ۽ (اي موسيٰ!) توکي خاص پاڻ لاءِ بڻايم (۴۱)۔ تون ۽ تنهنجو ڀاءُ منهنجين نشانين سميت (فرعون ڏانهن) وڃو ۽ منهنجي ياد ڪرڻ ۾ سستي نہ ڪجو (۴۲)۔ فرعون ڏانهن وڃو جو اهو سرڪش ٿيو اهي (۴۳)۔ پوءِ اُن سان نرميءَ سان ڳالهائجو تہ مان اهو نصيحت وٺي يا ڊڄي (۴۴)۔ چيائون تہ اي اسان جا پالڻهار! اسين ڊڄون ٿا تہ متان اسان تي زيادتي ڪري يا حد کان لنگهي (۴۵)۔ (الله) چيو تہ نہ ڊڄو بيشڪ اءُ اوهان ساڻ گڏ آهيان ٻڌان ٿو ۽ ڏسان ٿو (۴۶)۔ پوءِ وٽس وڃو ۽ چئو تہ اسين تنهنجي پالڻهار جا موڪليل آهيون پوءِ بني اسرائيلن کي اسان سان (هلڻ جي) موڪل ڏي ۽ کين نہ ڏکوئ بيشڪ تو وٽ تنهنجي پالڻهار (جي طرف) کان نشانيءَ سان آيا آهيون۔ ۽ جيڪو سڌي رستي تي هلي تنهن تي سلامتي آهي (۴۷)۔ بيشڪ اسان ڏانهن وڃي موڪليو ويو آهي تہ جيڪو (الله جي حڪمن کي) ڪوڙ ڀانئي ۽ منهن موڙي تنهن تي عذاب (مقرر ٿيل) آهي (۴۸)۔ (فرعون) چيو تہ پوءِ اي موسيٰ! اوهان جو رب ڪير آهي؟ (۴۹)۔ (موسيٰ) چيو تہ اسان جو رب اهو آهي جنهن هر شيءِ کي سندس صورت بخشي وري هدايت ڪيائين (۵۰)۔ (فرعون) چيو تہ پهرين قومن جو ڪهڙو حال آهي؟ (۵۱)۔

قَالَ عَلَّمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ٥٦
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَاسْلَكْ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَ
 أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ٥٧
 كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَايَةً لِلَّذِينَ هُمْ عَنْهَا
 خَلَفُوا وَفِيهَا نَعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ٥٨ وَلَقَدْ آرَيْنَاهُ
 الْآيَاتِ كُلَّهَا فَلْكَذَّبَ وَأَبَى ٥٩ قَالَ أَجِئْتَنَا التُّخْرُجًا مِنْ أَرْضِنَا
 بِسِحْرِكَ يَمُوسَى ٦٠ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرِ مِثْلِهِ فَأَجْعَلُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
 مَوْعِدًا لَا تُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سَوَى ٦١ قَالَ مَوْعِدُكُمْ
 يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُخَشِّرَ النَّاسُ ضُمِّي ٦٢ فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ
 كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ٦٣ قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا
 فَيَسْجُنَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى ٦٤ فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ
 بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى ٦٥ قَالُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُرِيدُ أَنْ
 يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمْ أَوْ يُبَدِّلَ بَطِرَ يَقَتِكُمْ الْمِثْلَى ٦٦
 فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتُّوَصَفَاءُ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى ٦٧
 قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقَى وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ٦٨

(موسيٰ) چيو ته انهن جي خبر منهنجي رب وٽ ڪتاب ۾ آهي، منهنجو رب نڪي ڀلندو آهي ۽ نڪي وساريندو آهي (۵۲). جنهن اوهان لاءِ زمين کي وڇاڻو بڻايو ۽ توهان لاءِ منجهس رستا جاري ڪيا ۽ آسمان کان پاڻي وسايو۔ پوءِ اُن سان هر جنس جا سُلن مان جوڙا ڄمايا سون (۵۳). (چيوسون ته) کائو ۽ پنهنجي ڍورن کي چاريو۔ بيشڪ اُن ۾ عقل وارن لاءِ نشانين آهن (۵۴). ان (مٽيءَ) مان اوهان کي خلقيوسون ۽ منجهس اوهان کي ورائينداسون ۽ منجهائس اوهان کي ٻيو ڀيرو ڪينداسون (۵۵). ۽ بيشڪ اُن (فرعون) کي سڀيئي نشانين ڏيکاريون سون پوءِ ڪوڙ ڀانيائين ۽ انڪار ڪيائين (۵۶). (فرعون) چيو ته اي موسيٰ! اسان وٽ هن لاءِ آيو آهين ڇا ته پنهنجي جادو سان اسان جي ملڪ مان اسان کي لوڏين؟ (۵۷). پوءِ اسان به اهڙو ئي جادو تو وٽ ضرور آئينداسون (جهڙو تون اسان کي ڏيکارين ٿو) تنهن ڪري اسان جي ۽ پنهنجي وچ ۾ اهڙو انجام (جو وقت) ڪنهن صاف پٿر ۾ مقرر ڪر جو ان کان نڪي تون ۽ نڪي اسين ٻنهي ٿيون (۵۸). چيائين ته اوهان جي انجام جو وقت جشن جو ڏينهن آهي ۽ ماڻهو ڏينهن چڙهي گڏ ٿين (۵۹). پوءِ فرعون (گهر ڏانهن) موٽيو پوءِ پنهنجا قند گڏ ڪري وري آيو (۶۰). موسيٰ جادوگرن کي چيو ته اوهان تي ويل هجي! الله تي ڪوڙو ٺاه نه ٺاهيو نه ته اوهان جي ڪنهن آفت سان پاڙ پئندو، ۽ جنهن ٺاه ٺاهيو سو بيشڪ نامراد ٿيو (۶۱). پوءِ پنهنجي ڪم بابت پاڻ ۾ گفتو ڪيائون ۽ ڳجهيون صلاحون ڪيائون (۶۲). چيائون ته هي ٻئي ضرور جادوگر آهن پنهنجي جادو سان اوهان کي اوهان جي ملڪ مان لوڏڻ ۽ اوهان جي (جادوگريءَ واري) نرالي طريقي کي وڇائڻ گهرندا آهن (۶۳). تنهن ڪري پنهنجا جادوءَ (جا سامان) گڏ ڪري وري قطار ٻڌي اچو، ۽ جيڪو اڄ مٿانهون ٿيو سو بيشڪ ڪامياب ٿيو (۶۴). چيائون ته اي موسيٰ! (تون) اڇليندين يا پهرين اسين (پنهنجو ڍارو) اڇليون (۶۵).

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبالُهُمْ وَعَصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ
 أَنَّهَا تَسْعَى^(٦٦) فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى^(٦٧) قُلْنَا لَا تَخَفْ
 إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى^(٦٨) وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا
 صَنَعُوا كَيْدُ سِحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى^(٦٩) فَأَلْقَى السَّحَرَةُ
 سُجَّدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى^(٧٠) قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ
 أَنْ أَدْنَى لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا قُطْعَنَ
 أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبْنَكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ
 وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى^(٧١) قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا
 جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ
 إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا^(٧٢) إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا
 خَطِيئَتَنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى^(٧٣)
 إِنَّهُ مِنْ يَأْتِ رَبِّهِ مُجَرَّمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَ
 لَا يَحْيَى^(٧٤) وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ
 لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى^(٧٥) جَدْتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى^(٧٦)

(موسيٰ) چيو ته ڀلي (اوهين) اچليو، پوءِ اوچتو ئي سندن رسا ۽ سندن لٺيون جادوءَ (جي اثر) کان موسيٰ جي خيال ۾ آيو ته ڄڻڪ آهي ڊوڙن ٿيون (۶۶). پوءِ موسيٰ پنهنجي دل ۾ ڪجهه ڊپ محسوس ڪيو (۶۷). چيوسون ته نه ڊچ پڪ تون ئي غالب آهين (۶۸). ۽ جيڪي تنهنجي سڄي هٿ ۾ آهي سو اچل ته جيڪي بڻايائون سو ڳهي وڃي- جيڪي بڻايائون سو رڳو هڪ جادوگر جو فريب ئي آهي- ۽ جادوگر جتي ويندو اُتي ڪامياب نه ٿيندو (۶۹). پوءِ سڀ جادوگر سجدو ڪندڙ ٿي ڪري پيا چيائون ته موسيٰ ۽ هارون جي رب تي ايمان آندوسون (۷۰). (فرعون) چيو ته اوهان منهنجي موڪل ڏيڻ کان اڳ اُن تي ڇو ايمان آندو؟ بيشڪ اهو اوهان جو ضرور وڏو (استاد) آهي جنهن اوهان کي جادو سيکاريو آهي، تنهن ڪري اوهان جا هٿ ۽ اهان جا پير اُبتا سبتا ضرور وڍيندس ۽ اوهان کي ڪجين جي ٿڙن ۾ ضرور سوريءَ چاڙهيندس ۽ ضرور ڄاڻندؤ ته ان مان ڪنهن جو عذاب وڌيڪ سخت ۽ گهڻي تائين رهڻ وارو آهي (۷۱). چيائون ته چئن دليلن مان جيڪي اسان وٽ آيا تن تي ۽ جنهن اسان کي پيدا ڪيو تنهن تي توکي ڪڏهن زيادتي نه ڏينداسون تنهن ڪري جيڪي تون ڪرڻ وارو آهين سو ڪر- (تون) رڳو دنيا جي هن حياتيءَ بابت فيصلو ڪندين (۷۲). بيشڪ اسان پنهنجي ڀالڻهار تي هن لاءِ ايمان آندو آهي ته اسان جون خطائون ۽ جنهن جادو ڪرڻ تي تو اسان کي زور ڪيو سو اسان کي بخشي- ۽ الله (سڀ کان) ڀلو ۽ سدائين رهڻ وارو آهي (۷۳). سچ آهي ته جيڪو پنهنجي ڀالڻهار وٽ ڏوهاري ٿي ايندو تنهن لاءِ بيشڪ دوزخ آهي- اهو منجهس نڪي مرنڊو ۽ نڪي جيئندو (۷۴). ۽ جيڪي مؤمن ٿي چڱا ڪم ڪري وٽس ايندا سي آهي آهن جن لاءِ وڏا مرتبا آهن (۷۵). سدائين رهڻ جا باغ، جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن منجهن سدائين رهڻ وارا آهن- ۽ جيڪو پاڪ ٿيو تنهن جو اهو بدلو آهي (۷۶).

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَىٰ أَنِ اسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفُ دَرَكًا وَلَا تُخْشَى ٤٤
فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ٤٥
وَاضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَاهَدَى ٤٦ يَلْبِسُ إِسْرَاءِيلَ قَدْ
أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ
وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلَوى ٤٧ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي ٤٨ وَمَنْ
يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَى ٤٩ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ
تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ٥٠ وَمَا أَعْجَلَكَ
عَنْ قَوْمِكَ يَمُوسَى ٥١ قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَشْرَىٰ وَ
عَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ٥٢ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا
قَوْمَكَ مِنْ أَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ٥٣ فَرَجَعَ
مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقَوْمِ لِمَ يَبْعِدُكُمْ
رَبُّكُمْ وَعَدَّا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ
يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوعِدِي ٥٤

۽ بيشڪ موسيٰ ڏانهن وحي ڪيوسون ته راتو واھ منهنجي ٻانهن سميت
 نڪر پوءِ سمنڊ ۾ انهن لاءِ سڪي واٽ بڻائي (دشمنن کان) پڪڙجڻ جو
 پئو نه ڪر ۽ نڪي (ٻڌڻ ڪاڻ) ڊج (۷۷). پوءِ فرعون پنهنجي لشڪر
 سميت سندن پوئتان پيو پوءِ سمنڊ مان (پاڻي جو اهو ڪُن) کين وري ويو
 جيڪو کين ورتو هو (۷۸). ۽ فرعون پنهنجي قوم کي گمراه ڪيو ۽
 سڌي رستي نه لاتو (۷۹). اي بني اسرائيلو! بيشڪ اوهان کي اوهان جي
 دشمنن کان بچايوسون ۽ طور (جبل) جي سڄي پاسي کان اوهان کي
 (توريت ڏيڻ جو) انجام ڪيوسون ۽ مَن ۽ سلويٰ اوهان تي لاتاسون (۸۰).
 (۽ چيوسون ته) سٺين (شين) مان جيڪا اوهان جي روزي ڪئي سون سا
 کائو ۽ منجهس نافرمانِي نه ڪريو نه ته اوهان تي منهنجو ڏمر نازل ٿيندو، ۽
 جنهن تي منهنجو ڏمر نازل ٿيو سو بيشڪ اُجڙيو (۸۱). ۽ جنهن توبه
 ڪئي ۽ ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا وري سڌو رستو لڌائين تنهن کي
 بيشڪ آءٌ بخشيندڙ آهيان (۸۲). ۽ اي موسيٰ! ڪنهن توکي پنهنجي قوم
 کان (اڳ اچڻ جي) تڪڙ ڪرائي؟ (۸۳). چيائين ته اهي اجهو منهنجي
 پوئتان آهن ۽ اي منهنجا پالڻهار! توڏانهن هن لاءِ تڪڙ ڪيم ته راضي
 ٿئين (۸۴). (الله) چيو ته اسان تنهنجي پويان تنهنجي قوم کي پرڪيو ۽
 کين سامريءَ گمراه ڪيو (۸۵). پوءِ موسيٰ پنهنجي قوم ڏانهن ڪاوڙجي
 ارمان ۾ موٽيو. چيائين ته اي منهنجي قوم! اوهان جي پالڻهار اوهان کي
 چڱو انجام نه ڏنو هو ڇا؟ پوءِ اوهان تي مدو ڊگهو ٿي پيو ڇا يا پنهنجي
 پالڻهار جو ڏمر پاڻ تي نازل ٿيڻ گهريو؟ تنهن ڪري منهنجي انجام جي
 برخلافي ڪيو (۸۶).

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حُمِلْنَا أَوْزَارًا مِّنْ زِينَةِ
 الْقَوْمِ فَقَدْ فَتَنَّاكَ بِذَلِكَ الْقَتْلِ السَّامِرِ ۖ قَاخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا
 جَسَدًا آلِهَ خُورًا فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى ۖ فَتَنَسَى ۖ أَفَلَا
 يَرُونَ إِلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا ۖ وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ۙ
 وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقَوْمُ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ
 رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ۙ قَالُوا لَنْ تَبْرَحَ
 عَلَيْهِ عِصْفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ۙ قَالَ يَهْرُونَ مَا
 مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۙ أَلَا تَتَّبِعُنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۙ
 قَالَ يَبْنَؤُمْ وَلَا تَأْخُذْ بِلِحَيَّتِي وَلَا بِرَأْسِي ۚ إِنِّي خَشِيتُ أَنْ
 تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۙ قَالَ
 فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ۙ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ
 فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ
 لِي نَفْسِي ۙ قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
 مِسَاسَ ۖ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ تَخْلَفَنَّهُ ۖ وَانْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي
 ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَوْمِ نَسْفًا ۙ

چيائون ته پنهنجي وس کان تنهنجي انجام جي برخلافي نه ڪئي سون پر (فرعون جي) قوم جي زيورن مان ٻار کنيا هئاسون پوءِ اهي اڇلاياسون ۽ اهڙي طرح سامريءَ (باه ۾) وڌا (۸۷). پوءِ انهن لاءِ گابي جو بوتو (ناهي) ڪڍيائين جنهن کي رنپ هئي پوءِ چيائين ته هيءُ اوهان جو معبود ۽ موسيٰ جو معبود آهي ۽ (موسيٰ) ڀلي ويو آهي (۸۸). نه ٿي ڏٺائون ڇا ته (اهو) انهن کي ورندي ورائي نه ٿو ڏئي ۽ کين نڪي ڏک ۽ نڪي سک ڏيئي سگهي ٿو؟ (۸۹). ۽ بيشڪ هارون اڳ ئي کين چيو هو ته اي منهنجي قوم! اوهين ان (گابي) سان پرکيا ويا آهيو، ۽ بيشڪ اوهان جو پالڻهار ٻاجهارو (الله) آهي تنهن ڪري منهنجي تابعداري ڪريو ۽ منهنجو حڪم مڃيو (۹۰). چيائون ته (اسين ايسين) مٿس مجاور رهنداسون جيسين موسيٰ اسان ڏانهن موٽي (۹۱). (موسيٰ اچي) چيو ته اي هارون! توکي ڪنهن جهليو جڏهن کين گمراه ٿيندو ڏٺيءَ؟ (۹۲). ته منهنجي پٺيان نه لڳين- منهنجي حڪم جي چو نافرمانِي ڪيئ؟ (۹۳). هارون چيو ته اي ادا! نڪي مون کي ڏاڙهيءَ کان وٺ ۽ نڪي منهنجي مٿي کان، آءُ (هن ڳالهه کان) ڊنس ته متان چوين ته يعقوب جي اولاد جي وچ ۾ جدائي وڌي ۽ منهنجي چوڻ جي نگاهه نه رکيئ (۹۴). موسيٰ چيو ته اي سامري! تنهنجو ڇا معاملو آهي؟ (۹۵). چيائين ته اها (شيءَ) ڏنم جا (ماڻهن) نه ڏني پوءِ ان قاصد (ملائڪ) جي پيرن جي (مٽيءَ جي) هڪ مٺ پريم پوءِ اها (گابي جي بوتِي ۾) وڌم ۽ اهڙي طرح منهنجي نفس (اهو) مون لاءِ سينگارِيو (۹۶). (موسيٰ) چيو ته وڃ! بيشڪ توکي حياتِي ۾ (هي سزا) آهي ته چوندو رهندين ته: نه ڇهوءَ، ۽ نه ٿو لاءِ بيشڪ (پيو به) انجام آهي جنهن جي توسان برخلافي نه ڪبي، ۽ پنهنجي معبود ڏانهن نهار جنهن تي مجاور ٿي ويٺو هئين- اسين ان کي ضرور ساڙينداسون وري ان (جي ڪيريءَ) کي درياءَ ۾ ڪنڊاڻڻ وانگر ڪنڊائينداسين (۹۷).

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلُّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ كَذَلِكَ
 نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا
 ذِكْرًا ۖ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۖ خَلِيدًا
 فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ۖ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ
 الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۖ يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا
 عَشْرًا ۖ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ
 لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۖ
 فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۖ لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ يَوْمَئِذٍ
 يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۖ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ
 فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ
 لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ وَنَعَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ
 خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۖ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
 فَلَا يَخِفُّ ظُلْمًا ۖ وَلَا هَضْمًا ۖ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَ
 صَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۖ

اوهان جو معبود الله ئي آهي انهي کان سواءِ ٻيو ڪو عبادت جو لائق نه آهي۔ سڀ ڪا شيءِ (سندس) علم ۾ سمائي آهي (۹۸)۔ (اي پيغمبر!) اهڙي طرح جيڪي گذري ويا تن جي خبرن مان توتي بيان ڪريون ٿا، ۽ پاڻ وٽان توکي نصيحت (يعني قرآن) ڏنسون (۹۹)۔ جيڪو کانئس منهن موڙيندو سو قيامت جي ڏينهن (گناهن جو) بار کڻندو (۱۰۰)۔ منجهس سدائين رهڻ وارا آهن۔ ۽ قيامت جي ڏينهن انهن کي بار کڻڻ بچڙو آهي (۱۰۱)۔ جنهن ڏينهن صور ۾ ڦوڪيو ويندو ۽ اُن ڏينهن ڏوهارين کي جهرو ڪري اُتارينداسون (۱۰۲)۔ (تنهن ڏينهن) پاڻ ۾ سُس سُس ڪندا ته اوهين (دنيا ۾) رڳو ڏهاڪو ڏينهن رهيو (۱۰۳)۔ جيڪي چوندا سو اسين چڱو ڄاڻندڙ آهيون اُن مهل منجهائن صحيح طريقي وارو چوندو ته هڪ ڏينهن کان سواءِ نه رهيا آهيو (۱۰۴)۔ ۽ (اي پيغمبر!) جبلن بابت توکان پڇن ٿا ڇو ته منهنجو پالڻهار انهن کي اُڏائي ڪڍائيندو (۱۰۵)۔ پوءِ اُن (هند) کي صاف ميدان ڪري ڇڏيندو (۱۰۶)۔ منجهس نڪي هيٺاهين ۽ نڪي مٿاهين ڏسندين (۱۰۷)۔ اُن ڏينهن سڏيندڙ جي پوڻان لڳندا جنهن کي ڪا ڏنگائي نه هوندي، ۽ سڀ آواز الله لاءِ جهڪا ٿيندا پوءِ ڀڻڪ کان سواءِ ڪجهه نه ٻڌندين (۱۰۸)۔ جنهن کي الله موڪل ڏني ۽ اُن جي چوڻ کان راضي ٿيو تنهن کان سواءِ اُن ڏينهن ڪا سفارش فائدو نه ڏيندي (۱۰۹)۔ جيڪي سندن اڳتان ۽ جيڪي سندن پوڻان آهي سو (الله) ڄاڻندو آهي ۽ (ماڻهو) کيس سندن علم سان نٿا ڄاڻي سگهن (۱۱۰)۔ ۽ سڀ ڇهرا سدائين جيئري، (جڳب کي) قائم رکندڙ لاءِ عاجزي ڪندڙ آهن۔ ۽ جنهن ظلم (جو بار) کنيو سو بيشڪ نامراد ٿيو (۱۱۱)۔ ۽ جيڪو چڱا ڪم ڪندو ۽ اهو مؤمن (به) هوندو سو نڪي ظلم کان ۽ نڪي نقصان کان ڊڄندو (۱۱۲)۔ ۽ اهڙي طرح اهو عربي قرآن لائون سون ۽ منجهس طرحين طرحين ڌڙڪا بيان ڪياسون ته مان اُهي ڊڄن يا (اهو) انهن لاءِ ڪا نصيحت پيدا ڪري (۱۱۳)۔

فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ
يُنْقِضَ إِلَيْكَ وَحْيَهُ وَقُلْ رَبِّ رَدِّني عِلْمًا ۖ ﴿١٣﴾ وَلَقَدْ عَهِدْنَا
إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسَى وَلَمْ نُجِدْ لَهُ عَزْمًا ۖ ﴿١٤﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ
اسْجُدْ وَالْإِدْمَ فَسَجَدُوا إِلَّا الْإِبْلِسَ ۖ أَبَى ۖ ﴿١٥﴾ فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا
عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ۖ إِنَّ
لَكَ الْأَلْجُورَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ۖ ﴿١٦﴾ وَأَنَّكَ لَا تَظَاهَرُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ۖ ﴿١٧﴾
فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةٍ
الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَآبِلٍ ۖ ﴿١٨﴾ فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا
وَطَفِقَا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ
فَغَوَى ۖ ﴿١٩﴾ ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۖ ﴿٢٠﴾ قَالَ اهْبِطَا
مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَأَمَّا يَا تَبَتُّكُم مِّنِّي هَدَى ۖ
فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۖ ﴿٢١﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ
عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
أَعْمَى ۖ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۖ ﴿٢٣﴾
قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ۖ ﴿٢٤﴾

پوءِ الله سڄو بادشاه مٿاهون آهي، ۽ قرآن (جي پڙهڻ) ۾ اُن کان اڳ جو،
 توڏانهن اُن جو لهڻ پورو ڪجي تڪڙ نه ڪر ۽ چؤ ته اي منهنجا پالڻهار!
 مونکي علم ۾ وڌاءِ (۱۱۴). ۽ بيشڪ آدم کي اڳ حڪم ڪيو
 هيوسون پوءِ وساريائين ۽ سندس ڪا پڪي نيت نه لڌي سون (۱۱۵). ۽ (ياد
 ڪر) جڏهن ملائڪن کي چيوسون ته آدم کي سجدو ڪريو پوءِ ابليس
 کان سواءِ سڀني سجدو ڪيو۔ اُن انڪار ڪيو (۱۱۶). پوءِ چيوسون ته اي
 آدم! هيءُ تنهنجو ۽ تنهنجي زال جو ويري آهي متان اوهان کي بهشت مان
 ڪڍي ته ڏکيا ٿيو (۱۱۷). بيشڪ تولا ۽ (هي آهي ته) منجهس نڪي بڪ
 لڳندي ۽ نڪي اُگهارو ٿيندين (۱۱۸). ۽ پڪ تون منجهس نڪي اُجو
 ٿيندي ۽ نڪي اُس لڳندي (۱۱۹). پوءِ کيس شيطان وسوسو ڏنو چيائين ته
 اي آدم! سدائين رهڻ جي وڻ جو ۽ سدائين رهڻ واري بادشاهيءَ جو توکي
 ڏس ڏيان؟ (۱۲۰). پوءِ منجهائس ٻنهن ڪاڌو تنهن ڪري اُنهن کي سندن
 اُگهڙ ظاهر ٿي ۽ بهشت (جي وڻ) جا ٻن پاڻ تي ويڙهڻ لڳا ۽ آدم پنهنجي
 پالڻهار جي نافرمانِي ڪئي تنهن ڪري ڀٽڪي ويو (۱۲۱). وري سندس
 پالڻهار کيس چونڊيو پوءِ مٿس ٻاجھ سان موٽيو ۽ (کيس) سڌي رستي
 لاتائين (۱۲۲). چيائين ته منجهائس ٻئي گڏ لهي وڃو اوهان مان ڪي
 ڪن جا ويري ٿيندا، پوءِ جڏهن اوهان وٽ منهنجي هدايت اچي تڏهن
 جنهن منهنجي تابعداري ڪئي سو گمراه نه ٿيندو ۽ نڪي بدبخت
 ٿيندو (۱۲۳). ۽ جيڪو منهنجي ياد ڪرڻ کان منهن موڙيندو تنهن لاءِ
 بيشڪ حياتي اهنجي ٿيندي ۽ قيامت جي ڏينهن کيس آنتو ڪري
 اُتارينداسون (۱۲۴). چونڊو اي منهنجا پالڻهار! مون کي آنتو ڪري ڇو
 اُتاريءَ ۽ بيشڪ (اڳي) سڄو هوس (۱۲۵). (الله) چونڊو ته ائين آهي. تو وٽ
 اسان جيون آيتون آيون پوءِ کين وساريءَ، ۽ اهڙي طرح اڄ وسارين (۱۲۶).

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى^(١٢٠) أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ
الْقُرُونِ يَ شُورُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى^(١٢١)
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَاجِلٌ مِّمَّا سُمِّي^(١٢٢)
فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ
وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ
لَعَلَّكَ تَرْضَى^(١٢٣) وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا
مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ
خَيْرٌ وَأَبْقَى^(١٢٤) وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا^(١٢٥) لَا
تَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى^(١٢٦) وَقَالُوا
لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةٌ مِّنَ الصُّحُفِ
الْأُولَى^(١٢٧) وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ لَقَالُوا
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزَى^(١٢٨) قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى^(١٢٩)

۽ اهڙي طرح انهي کي سزا ڏينداسون جيڪو حد کان لنگهيو ۽ پنهنجي پالڻهار جي نشانين کي نه مڃيائين. ۽ آخرت جو عذاب ڏاڍو سخت ۽ جتادار آهي (۱۲۷). (هن ڳالهه) کين سڌو رستو نه ڏيکاريو ڇا ته کائنن اڳ ڪيترائي جڳ ناس ڪياسون جن جي جاين ۾ گهمندا آهن؟ بيشڪ ان ۾ ڌيان وارن لاءِ نشانين آهن (۱۲۸). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار جو حڪم آڳاٽو نه ٿئي ها ۽ (پڻ) مدت مقرر ٿيل نه هجي ها ته ضرور (عذاب) لازم ٿئي ها (۱۲۹). پوءِ جيڪي چوندا آهن تنهن تي صبر ڪر ۽ سچ اُڀرڻ کان اڳ ۽ ان جي لهڻ کان اڳ پنهنجي پالڻهار جي پاڪائي ساراه سان گڏ بيان ڪر ۽ رات جي (پهرين) گهڙين ۾ ۽ ڪجهه گهڙيون ڏينهن جون پاڪائي بيان ڪر ته مان تون خوش ٿئين (۱۳۰). ۽ (اي پيغمبر!) تون پنهنجين اکين کي ان ڏانهن نه کول جنهن سان منجهانئن (ڪافرن جي) ٽولين کي دنيا جي حياتيءَ جي سينگار سان هن لاءِ آسودو ڪيوسون ته منجهس کين پرڪيون. ۽ تنهنجي پالڻهار جو رزق ڀلو ۽ سدائين (رهڻ) وارو آهي (۱۳۱). ۽ پنهنجي گهر وارن کي نماز جو حڪم ڪر ۽ مٿس صبر ڪر (يعني قائم ره) تو کان رزق نه گهرندا آهيون. اسين توکي روزي ڏيندا آهيون. ۽ چڱي عاقبت پرهيزگارن لاءِ آهي (۱۳۲). ۽ چون ٿا ته اسان وٽ پنهنجي پالڻهار جي ڪا نشاني ڇو نه آئيندو آهي؟ جيڪي پهرين صحيفن ۾ آهي سي نشانين وٽن نه آيون آهن ڇا؟ (۱۳۳). ۽ جيڪڏهن اسين کين هن (پيغمبر موڪلڻ) کان اڳ عذاب سان ناس ڪريون ها ته ضرور چون ها ته اي اسان جا پالڻهار! اسان ڏانهن پيغمبر ڇو نه موڪليو ته پنهنجي دليل ٿيڻ ۽ خوار هجڻ کان اڳ تنهنجي آيتن جي تابعداري ڪريون ها! (۱۳۴). (اي پيغمبر!) ڇو ته سڀ ڪو منتظر آهي پوءِ (اوهين به) منتظر رهو، پوءِ سگهو ئي ڄاڻندؤ ته سڌيءَ وات وارا ڪير آهن ۽ هدايت وارو ڪير ٿيو؟ (۱۳۵).

سُورَةُ الْاَنْبِيَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ

مُعْرِضُونَ ١ مَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ

وَهُمْ يَلْعَبُوْنَ ٢ لَّا هِيَ قُلُوْبُهُمْ وَاَسْرُو النَّجْوَى الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا

هَلْ هَذَا اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ اَفَتَأْتُوْنَ السَّحَرَةَ اَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ٣

قُلْ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيْمُ ٤

بَلْ قَالُوْا اَصْغَاتُ اَحْلَامٍ بَلْ اِفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَاْتِنَا

بَايَةٍ كَمَا اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ٥ مَا اَمَدْتُ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنَاهَا

اَفَهُمْ يُؤْمِنُوْنَ ٦ وَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ اِلَّا رِجَالًا نُّوْحِيْ اِلَيْهِمْ

فَسْئَلُوْا اَهْلَ الدِّيَارِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ٧ وَمَا جَعَلْنَاهُمْ

جَسَدًا اِلَّا يَأْكُلُوْنَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوْا خٰلِدِيْنَ ٨ ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ

الْوَعْدَ فَاَنْجَبْنَاهُمْ وَمَنْ نَّشَاءُ وَاهْلَكْنَا الْمُسْرِفِيْنَ ٩ لَقَدْ

اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ كِتٰبًا فِيْهِ ذِكْرُكُمْ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ١٠ وَكَمْ قَصَصْنَا

مِّنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظٰلِمَةً وَّاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا خٰرِيْنَ ١١

سورة انبياء مكي آهي ، هي هڪ سو
ٻارهن آيتون ۽ ست رڪوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ماڻهن لاءِ سندن حساب ويجهو ٿيو آهي ۽ آهي غفلت ۾ (رهي کائڻس) منهن موڙيندڙ آهن! (۱). سندن پالڻهار وٽان ڪا نئين نصيحت وٺڻ نه ايندي آهي پر ان کي (نٺولي وانگر راند) کيڏندي ٻڌندا آهن (۲). سندن دليون واڙيون آهن- ۽ ظالم ڳجهيون صلاحون ڪندا آهن ته هي (پيغمبر) اوهان جهڙو ئي ماڻهو آهي، ۽ اوهين ڏسي وائي جادوءَ کي چو ويجهو ويندا آهيو؟ (۳). (پيغمبر) چيو ته منهنجو پالڻهار سڀ ڳالهه ڄاڻندو آهي (جا) آسمان ۽ زمين ۾ (جتي هجي) ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۴). بلڪ چيائون ته (اهو قرآن) اجايا خيالات آهن بلڪ ان کي ٺاه ناهيو اٿس بلڪ اهو شاعر آهي، پوءِ جڳائي ته اسان وٽ ڪا نشاني آئي جهڙي طرح پهريان (پيغمبر) موڪليا ويا هئا (۵). (هاڻو!) ڪو به ڳوٺ جنهن کي اڳ ناس ڪيوسون تنهن (جي رهاڪن پنهنجن پيغمبرن تي) ايمان نه آندو هو، پوءِ هي ايمان آڻيندا ڇا؟ (۶). ۽ (اي پيغمبر!) توکان اڳ رڳا مرد پيغمبر موڪلياسون جن ڏانهن وحي ڪيو هيو سون (ڇو ته) جيڪڏهن نه ڄاڻندا آهيو ته علم وارن کان پڇو (۷). ۽ انهن (پيغمبرن) جو اهڙو جسو نه بڻايوسون جو طعام نه کائڻ ۽ نه سدائين رهڻ وارا هئا (۸). وري سائين (پنهنجي) انجام کي سڄو ڪيوسون پوءِ انهن کي ۽ جنهن لاءِ گهريوسون تنهن کي بچايوسون ۽ حد کان لنگهندڙن کي ناس ڪيوسون (۹). بيشڪ اوهان ڏانهن هڪ ڪتاب نازل ڪيوسون جنهن ۾ اوهان لاءِ نصيحت آهي- پوءِ ڇو نه سمجهندا آهيو؟ (۱۰). ۽ ڪيترائي ڳوٺ جو آهي ظالم هئا ويران ڪياسون ۽ کائڻ پوءِ ٻيون قومون پيدا ڪيون سون (۱۱).

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنُكُمْ عَلَيْكُمْ تَسْأَلُونَ ﴿١٣﴾
قَالُوا يَوَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾ فَمَا زِلْتَ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَمِيدِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِلْعَيْنِ ﴿١٦﴾ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلًا تَخَذُ مِنْهُ مَنْ لَدُنَّا إِنَّ كُنَّا لَفَاعِلِينَ ﴿١٧﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدُّ مَعَهُ فَأَذَاهُ زَاهِقٌ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾
وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنْ أَرْضٍ هُمْ يُبْشِرُونَ ﴿٢١﴾
لَوْ كَانَ فِيهَا إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾ أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هَذَا إِذْ كُرِمْتُ مَعِيَ وَذِكْرٌ مِّن قَبْلِي ط
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

پوءِ جنهن دم اسان جو عذاب محسوس ڪيائون (تنهن دم) اُمالڪ اُتاهون
 آهي ڀڳا ٿي (۱۲). (چيوسون ته) نه ڀڄو ۽ جن (نعمتن) ۾ سڪيا هيئو تن
 ڏانهن ۽ پنهنجن گهرن ڏانهن موٽو ته مان اوهان کان پڇيو وڃي (۱۳).
 چوندا رهيا ته اسان لاءِ ويل آهي بيشڪ اسين ظالم هئاسون! (۱۴). پوءِ
 سدائين سندن اهو پڪارڻ هو تانجو ڪين لٿيل (۽) وسائيل ڪيوسون (۱۵).
 ۽ آسمان ۽ زمين کي ۽ جيڪي سندن وچ ۾ آهي سا ڪا اسان راند نه بڻائي
 آهي (۱۶). جيڪڏهن اسان کي راند بڻائڻ (يعني ٻارن ٻچن) جو ڪو
 ارادو هجي ها ته ضرور ان کي پاڻ وٽان وٺون ها (يعني پاڻ جهڙا ڪريون
 ها) جيڪڏهن ڪندڙ هجون ها! (پر اسين ائين ڪندڙ نه آهيون) (۱۷).
 بلڪ سچ کي ڪوڙ تي اُڇليندا آهيون پوءِ اُهو سندس مٿو ڀڄندو آهي پوءِ
 اُنهي مهل اُهو (ڪوڙ) چٽ ٿيندڙ آهي. ۽ جيڪي (الله جون) وصفون
 اوهين بيان ڪندا آهيو تنهن سببان اوهان لاءِ خرابي آهي (۱۸). ۽ جيڪي
 آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله جو آهي. ۽ جيڪي وٽس آهن سي سندس
 عبادت کان وڌائي نه ڪندا آهن ۽ نڪي ٽڪبا آهن (۱۹). (آهي) رات
 جو ۽ ڏينهن جو پاڪائي بيان ڪندا آهن سست نه ٿيندا آهن (۲۰).
 زمين (جي شين) مان اهڙا معبود ورتا آهن ڇا جو آهي (مٽي کان پوءِ ڪين)
 کڙو ڪندا؟ (۲۱). جيڪڏهن آسمان ۽ زمين ۾ الله کان سواءِ (گهڻا)
 معبود هجن ها ته (آسمان ۽ زمين) ٻئي اُجڙن ها! پوءِ (ڪافر) جيڪو بيان
 ڪندا آهن تنهن (ڳالهه) کان عرش جو مالڪ الله پاڪ آهي (۲۲). (الله)
 جيڪي ڪندو آهي تنهن بابت (اهو) نه پڇيو ۽ اُنهن کان پڇا
 ڪبي (۲۳). اُن کان سواءِ (ٻيا) معبود ڇو ورتائون؟ (اي پيغمبر ڪين)
 چو ته پنهنجو (توريت ۽ انجيل مان) دليل آڻيو. هي (قرآن) منهنجي سنگت
 جي نصيحت آهي ۽ (هي) مون کان اڳ وارن جي نصيحت آهي بلڪ اُنهن
 مان گهڻا حق کي نه ڄاڻندا آهن تنهن ڪري آهي منهن موڙيندڙ آهن (۲۴).

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيْهِ إِلَيْهِ أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ٢٥ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا
سُبْحَنَهُ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ٢٦ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ
بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ٢٧ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَ
لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ٢٨
وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلِكُ نَجْرِيهِ جَهَنَّمُ
كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ٢٩ أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۖ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ٣٠ وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًا أَنْ
تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ٣١
وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرَضُونَ ٣٢
وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ
فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ٣٣ وَمَا جَعَلْنَا لِلْبَشَرِ مِنْ قَبْلِكَ الْخَلْدَ
أَفَلَا يَنْمُتُ فَهُمْ الْخَالِدُونَ ٣٤ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ
الْمَوْتِ ۖ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ٣٥

۽ تو کان اڳ جيڪو (ب) پيغمبر موڪليوسون تنهن ڏانهن هي وحي
 ڪيوسون ته مون کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي تنهن ڪري
 منهنجي عبادت ڪريو (۲۵). ۽ چون ٿا ته الله (پنهنجي لاءِ ملائڪ) اولاد
 ورتو آهي اهو پاڪ آهي. بلڪ (ملائڪ الله جا) سڳورا ٻانهن آهن (۲۶).
 ڳالهائڻ ۾ اُن کان آڳاٽائي نه ڪندا آهن ۽ اهي سندس حڪم موجب
 ڪم ڪندا آهن (۲۷). جيڪي سندن اڳتان ۽ جيڪي سندن پوئين آهن
 سو (الله) ڄاڻندو آهي ۽ (الله) جنهن کان راضي ٿئي تنهن کان سواءِ ٻئي
 لاءِ سفارش نه ڪندا آهن ۽ اهي سندس پيءُ کان ڊڄندڙ آهن (۲۸). ۽
 منجهانن جيڪو چوي ته الله کان سواءِ آءٌ معبود آهيان تنهن کي دوزخ جي
 سزا ڏينداسون. ظالمن کي اهڙي ئي سزا ڏيندا آهيون (۲۹). ڪافرن نه ڏٺو
 آهي ڇا ته آسمان ۽ زمين بند ٿيل هئا؟ پوءِ انهن کي ڪوليوسون. ۽ سڀ
 ڪنهن جيئريءَ شيءِ کي پاڻيءَ مان پيدا ڪيوسون. پوءِ ڇو نه ايمان آڻيندا
 آهن؟ (۳۰). ۽ زمين ۾ جبل پيدا ڪيوسون ته متان کين ڏوڏي ۽ منجهس
 ويڪرا رستا بڻايا سون ته مان اُهي وات لهن (۳۱). ۽ آسمان کي محفوظ
 ڇڏي بڻائي سون، ۽ اُهي اُن جي نشانين کان منهن موڙيندڙ آهن (۳۲). ۽
 (الله) اهو آهي جنهن رات ۽ ڏينهن ۽ سج ۽ چنڊ بڻايو. هر هڪ (پنهنجي)
 دائري ۾ ترندو آهي (۳۳). ۽ توکان اڳ ڪنهن ماڻهوءَ کي سدائين رهڻ
 وارو نه ڪيوسون. جيڪڏهن تون مٿين ته اُهي سدائين رهڻ وارا آهن
 ڇا؟ (۳۴). سڀ ڪو جيءُ موت (جو مزو) چڪڻ وارو آهي. ۽ اوهان کي
 مڍائي ۽ چڱائي سان آزمائش لاءِ پرڪيدا آهيون. ۽ اسان ڏانهن
 موٽائبو (۳۵).

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْكُمْ فَإِنْ يَتَّخِذُوا إِلَهُهُمْ وَإِلَهُنَّ وَاطَّاعُوا
الَّذِينَ يَذْكُرُ الْهَيْكَلُ وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَفَرُوا ٣٦
خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأَوْرِكُمْ آيَتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ٣٧
وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٣٨ لَوْ يَعْلَمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَآجِلِينَ لَا يَكْفُرُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارُ وَلَا
عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ٣٩ بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً
فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ٤٠
وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ٤١ قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُمْ بِاللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ٤٢
أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ
أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِّنَّا يُصْحَبُونَ ٤٣ بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَ
آبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي
الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ٤٤ قُلْ إِنَّمَا
أَنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ٤٥

۽ جڏهن ڪافر توکي ڏسندا آهن تڏهن توکي رڳو نٿولي ڪري وٺندا آهن۔ (۽ چوندا آهن) ته هي اهو آهي ڇا جيڪو اوهان جي معبودن (جي عيبن) جو ذڪر ڪندو آهي، ۽ اهي الله ياد ڪرڻ کان انڪار ڪندا آهن (۳۶). انسان (فطرتاً) جلدباز بڻايو ويو آهي. سگهو پنهنجيون نشانين اوهان کي ڏيکاريندس پوءِ مون کان (عذاب) جلد نه گهرو (۳۷). ۽ چون ٿا ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اهو انجام ڪڏهن ٿيندو؟ (۳۸). جيڪڏهن ڪافر ان وقت کي ڄاڻن ها جنهن مهل نه کي پنهنجن منهن ۽ نه کي پنهنجن پٺين کان باهه کي جهلي سگهندا ۽ نه کي کين مدد ڏيئي (ته ائين نه چون ها) (۳۹). بلڪ (اها گهڙي) وٽن اوچتو ايندي پوءِ کين حيران ڪندي پوءِ نڪي اها تاري سگهندا ۽ نڪي کين مهلت ڏيئي (۴۰). ۽ بيشڪ توکان اڳ پيغمبرن سان نٿوليون ڪيون ويون پوءِ منجهانئن جن نٿوليون ڪيون تن تي اهو عذاب ڪرڻ جو جنهن سان نٿوليون ڪندا هئا (۴۱). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته رات ۽ ڏينهن جو باجهاري (الله جي عذاب) کان ڪير اوهان جي نگهباني ڪندو آهي؟ بلڪ اهي پنهنجي پالڻهار جي ياد ڪرڻ کان منهن موڙيندڙ آهن (۴۲). اسان کان سواءِ (بچائڻ وارا ٻيا) ڪي معبود آهن ڇا جو انهن کي بچائيندا؟ اهي پاڻ کي به مدد ڏيئي نه سگهندا آهن ۽ نڪي اهي (هڪ ٻئي جي مدد سان) اسان (جي عذاب) کان بچندا (۴۳). بلڪ کين ۽ سندن پيءُ ڏاڏن کي آسودو ڪيوسون تان جو سندن ڄمار ڊگهي ٿي۔ پوءِ نه ٿا ڏسن ڇا ته (ڪافرن جي) ملڪ کي ان جي چوڌاريون (مسلمانن جي غالب ٿيڻ سان) گهٽائيندا پيا اچون؟ پوءِ اهي ڏاڍا ٿيندا ڇا؟ (۴۴). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته آءُ اوهان کي وحي سان ئي ڊيڄاريندو آهيان ۽ جڏهن (ماڻهو) ڊيڄاريا ويندا آهن تڏهن ٻوڙو (ڊيڄارڻ جو) سڌ نه ٻڌندو آهي (۴۵).

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يُوَيْلَنَا
إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٦﴾ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ
فَلَا تَظْلُمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ
خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٢٧﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا
مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢٨﴾
الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ
مُشْفِقُونَ ﴿٢٩﴾ وَهَذَا ذِكْرُ مُبْرِكٍ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ
مُنْكِرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَ
كُنَّا بِهٖ عَلِيمِينَ ﴿٣١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٣٢﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا
عِبَادِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ﴿٣٤﴾ قَالُوا اجْعَلْنَا مِنَ الْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٣٥﴾
قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي
فَطَرَهُنَّ ۚ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٦﴾ وَ
تَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٣٧﴾

۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار جي عذاب مان ٿورو ئي کين پهچي ته ضرور چون ته هاءِ ارمان! اسين ظالم هئاسون (۴۶). ۽ قيامت جي ڏينهن عدل جي ترازي رکنداسون پوءِ ڪنهن به ماڻهوءَ تي ڪوبه ظلم نه ڪبو. ۽ جيڪڏهن (عمل) اهرُ جي داڻي جي تور هوندو ته به اُن کي آئينداسون. ۽ اسين حساب ڪندڙ بس آهيون (۴۷). ۽ بيشڪ موسيٰ ۽ هارون کي (سچ کي ڪوڙ کان) نڪيڙيندڙ ڪتاب ۽ (انهن) پرهيزگارن لاءِ روشني ۽ نصيحت ڏني سون (۴۸). جيڪي پنهنجي پالڻهار کان پريٽ ڊڄندا آهن ۽ اُهي قيامت کان (پڻ) ڊڄندڙ آهن (۴۹). ۽ هي (قرآن) هڪ برڪت واري نصيحت آهي جنهن کي نازل ڪيوسون. پوءِ ڇو اوهين اُن جا منڪر ٿيندا آهيو؟ (۵۰). ۽ بيشڪ ابراهيم کي اڳ ئي سندس هدايت ڏني سون ۽ کيس ڄاڻندڙ هئاسون (۵۱). جڏهن پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي چيائين ته هي ڪهڙيون مورتون آهن جن تي اوهين ويهي عبادت ٿا ڪريو؟ (۵۲). چيائون ته پنهنجا ابا ڏاڏا انهن جا پوڄيندڙ ڏناسون (۵۳). (ابراهيم) چيو ته بيشڪ اوهين پاڻ ۽ اوهان جا ابا ڏاڏا پڌري گمراهيءَ ۾ آهيو (۵۴). چيائون اسان وٽ سچ آندو آئيئي يا تون راند ڪندڙن مان آهين؟ (۵۵). (ابراهيم) چيو ته بلڪ اوهان جو پالڻهار اُهوئي آسمانن ۽ زمين جو پالڻهار آهي جنهن اُهي بڻايا آهن ۽ آءُ اُن (ڳالهه) تي شاهدي ڏيندڙن مان آهيان (۵۶). ۽ الله جو قسم آهي ته اوهان جي پٺي تي ڦرڻ کان پوءِ اوهان جي بتن لاءِ ضرور ڪارٿ ڪندس (۵۷).

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كِبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٩﴾
قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَتَنِ إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا
سَبْعُنَا فَنِي يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوا
فَاتُّوَاهُ عَلَىٰ آعِينِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾ قَالُوا
أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَتَنِ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ
كَيْدُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوا إِلَىٰ
أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نَكَسُوا عَلَىٰ
رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أَفِ
لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾
قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَعِلِينَ ﴿٦٨﴾
قُلْنَا يَنْارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾ وَأَرَادُوا
بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْآخِسِينَ ﴿٧٠﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا
إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَهَبْنَا لَهُ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

پوءِ انهن کي سندن وڏي بت کان سواءِ، تڪر تڪر ڪيائين ته مان آهي ڏانهن موتن (۵۸). چيائون ته اسان جي بتن سان ههڙو حال ڪنهن ڪيو؟ بيشڪ اهو ظالمن مان آهي (۵۹). چيائون ته هڪ جوان کان ٻڌوسون ته سندن ڳلا ٿي ڪيائين، ان کي ابراهيم سڏيندا آهن (۶۰). چيائون ته کيس ماڻهن جي اکين جي آڏو آڻيو ته مان آهي گواهي ڏين (۶۱). (جڏهن آندائونس تڏهن) چيائون ته اي ابراهيم! تو اسان جي بتن جو هيءُ حال ڪيواهي ڇا؟ (۶۲). ابراهيم چيو ته نه! بلڪ اهو سندن هن وڏي ڪيو آهي جيڪڏهن ڳالهائين ٿا ته کانئن پڇو (۶۳). پوءِ پاڻ ڏانهن (ڦڪا ٿي) موٽيا پوءِ (هڪ ٻئي کي) چيائون ته بيشڪ اوهين پاڻ بي انصاف آهيو (۶۴). پوءِ پنهنجا ڪنڌ آونڌا ڪيائون، (چيائون) ته بيشڪ تون ڄاڻندو آهين ته هي نه ڳالهائيندا آهن (۶۵). (ابراهيم) چيو ته پوءِ الله کان سواءِ انهن کي ڇو پوڄيندا آهيو جيڪي نه ڪي اوهان کي نفعو پهچائيندا آهن ۽ نه ڪي اوهان کي نقصان پهچائيندا آهن؟ (۶۶). اوهان تي ۽ جنهن کي الله کان سواءِ پوڄيندا آهيو تنهن تي حيف هجي. پوءِ (اوهين) نه سمجهندا آهيو ڇا؟ (۶۷). چيائون ته ان کي ساڙيو ۽ جيڪڏهن اوهين ڪجهه ڪرڻ گهرو ٿا ته پنهنجن بتن جو پلڻ وٺو (۶۸). (پوءِ باهه ۾ وڌائونس) چيوسون ته اي باهه! ابراهيم تي ٿڌي ۽ سلامتي واري ٿي پوءِ (۶۹). ۽ کيس ايڏائڻ گهريائون تنهنڪري کين بلڪل ٽوٽي وارو ڪيوسون (۷۰). ۽ کيس ۽ لوط کي اهڙي زمين ڏانهن بچائي آندوسون جنهن ۾ جهان وارن لاءِ برڪت ڪئي سون (۷۱). ۽ ابراهيم کي اسحاق بخشيسون. ۽ يعقوب (جو، سندس پوٽو هو) وڌيڪ (بخشيوسون) ۽ سڀني کي صالح ڪيوسون (۷۲).

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ
الْخَيْرَاتِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَاكَ الزَّكَاةَ وَكَانُوا الْكَاعِبِينَ ﴿٤٣﴾
وَلَوْ طَآئِفَةٌ حُكْمًا وَعَلَمَاءٌ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي
كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَسِيقِينَ ﴿٤٤﴾
وَادْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٥﴾ وَنُوحًا
إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ
الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٧﴾ وَدَاوُدَ
وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفِثَتْ فِيهِ غَمٌّ
الْقَوْمِ ۖ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٤٨﴾ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ ۖ
وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا ۖ وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ
يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ ۖ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٤٩﴾ وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ
لَبُوسٍ لَكُمْ لَتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ
شَاكِرُونَ ﴿٥٠﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ
إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا ۖ وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾

۽ اهي اهڙا امام ڪياسون جو اسان جي حڪم موجب سڌو رستو
 ڏيکاريندا هئا ۽ انهن ڏانهن چڱن ڪمن ڪرڻ ۽ نماز پڙهڻ ۽ زڪواة ڏيڻ
 جو حڪم ڪيوسون. ۽ اسان جي عبادت ڪندڙ هئا (۷۳). ۽ لوط کي
 حڪمت ۽ علم ڏنسون ۽ کيس اهڙي ڳوٺ (وارن) کان بچايوسون جو
 گندا ڪم ڪندا هئا. ڇو ته اهي بچڙي نافرمان قوم هئا (۷۴). ۽ کيس
 پنهنجي باجھ هيٺ داخل ڪيوسون. بيشڪ اهو صالحن مان هو (۷۵). ۽
 (اي پيغمبر!) نوح (جي قصي) کي (ياد ڪر) جڏهن (انهن پيغمبرن کان)
 اڳ، دعا گهرائين تڏهن سندس دعا قبول ڪئي سون پوءِ کيس ۽ سندس
 گهر وارن کي وڏي مصيبت کان بچايوسون (۷۶). ۽ کيس اهڙي قوم تي
 سويارو ڪيوسون جنهن اسان جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيو. بيشڪ اهي
 بچڙي قوم هئا تنهن ڪري انهن مڙني کي ٻوڙيوسون (۷۷). ۽ دائود ۽
 سليمان (جي قصي) کي (ياد ڪر) جڏهن پوک بابت فيصلو ڪيائون جو
 هڪ قوم جي ڏڻ (رات جو) منجهس پيل ڪئي هئي. ۽ سندن فيصلي
 ڪرڻ وقت حاضر هئاسون (۷۸). تڏهن اهو سليمان کي سمجهايو سون ۽
 هر هڪ کي حڪمت ۽ علم ڏنسون ۽ دائود کي جبل ۽ پکي تابع ڪري
 ڏناسون جو (سائس) تسبيح چوندا هئا. ۽ (اسين ائين) ڪرڻ وارا
 هئاسون (۷۹). ۽ دائود کي اوهان لاءِ زره بڻائڻ هن لاءِ سيڪاري سون ته
 اوهان کي اوهان جي لڙائي (جي نقصان) کان بچائي، پوءِ اوهين کي
 شڪر ڪندڙ آهيو ڇا؟ (۸۰). ۽ سليمان کي تيز واءِ (تابع ڪري ڏنسون)
 جو سندس حڪم سان اهڙيءَ زمين ڏانهن هلندو هو جنهن ۾ برڪت
 رکي سون. ۽ سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهيون (۸۱).

وَمِنَ الشَّيْطَانِ مَنْ يَّغْوُصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا
دُونَ ذَلِكَ وَكَتَبَ اللَّهُ حِفْظَيْنِ ۝٨٢ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ
رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ۝٨٣
فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَ
مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَبِيدِينَ ۝٨٤
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ۝٨٥
وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ۝٨٦
ذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَنَكَ ۝٨٧
إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ۝٨٨ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ
مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُبَيِّحُ الْبُؤْسَ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٨٩ وَذَكَرْنَا
إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْوَارِثِينَ ۝٩٠ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ
لَهُ زَوْجَةٌ إِنَّهُمْ كَانُوا ابْسِرَعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَ نَارَ غَبَا وَرَهْبًا وَكَانُوا الْبَاخِشِينَ ۝٩١

۽ دیون مان ڪي اهڙا (تابع ڪري ڏناسون) جي ان لاءِ تپندا هئا ۽ ان کان سواءِ ٻيو ڪم (به) ڪندا هئا، ۽ اسين سندن نگهبان هئاسون (۸۲). ۽ (اي پيغمبر!) ايوب (جي قصي) کي (ياد ڪر) جڏهن پنهنجي پالڻهار کي سڏيائين ته مون کي تڪليف پهتي آهي ۽ تون (سڀني) باجهارن کان وڌ باجهارو آهين (۸۳). پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون پوءِ جيڪو کيس ڏک پهتو هو سو لاٿوسون ۽ سندس گهر وارا کيس (ورائي) ڏناسون ۽ اوترا ٻيا به ساڻن گڏ پنهنجيءَ باجهه وتان (ڏناسون) ۽ (ته) عبادت ڪندڙن لاءِ يادگيري هجي (۸۴). ۽ اسماعيل ۽ ادریس ۽ ذوالڪفل (ياد ڪر). هر هڪ صابرن مان هو (۸۵). ۽ کين پنهنجي باجهه ۾ داخل ڪيوسون. بيشڪ آهي صالحن مان هئا (۸۶). ۽ مڇي واري (جي قصي) کي (ياد ڪر) جڏهن هو (پنهنجي قوم) تي ڪاوڙجي ويو. پوءِ (ذوالنون ائين) ڀانيو ته اسان جي مٿس ڪڏهن پڪڙ نه هلندي. پوءِ اونڌاهين ۾ دانهون ڪيائين ته توکان سواءِ ڪو معبود نه آهي تون پاڪ آهين آءُ گنهگارن مان آهيان (۸۷). پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون ۽ کيس غم کان بچايوسون ۽ اهڙي طرح مؤمنن کي بچائيندا آهيون (۸۸). ۽ زڪريا (جو قصو ياد ڪر) جڏهن پنهنجي پالڻهار کي سڏيائين ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي اڪيلو نه ڇڏ ۽ تون چڱو وارث آهين (۸۹). پوءِ سندس دعا قبول ڪئي سون ۽ کيس يحيٰ بخشيسون ۽ سندس زال کي سندس لاءِ چڱو ڪيوسون آهي نيڪين ۾ آڳرائي ڪندا هئا ۽ اسان کي اميد ۽ پوئ ڪندي سڏيندا هئا ۽ اسان کان ڊڄندڙ هئا (۹۰).

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَ
 جَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ
 أُمَّةً وَاحِدَةً كَذَّبْتُمْ بِهَا فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾ وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ
 بَيْنَهُمْ كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ
 وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعِيدِهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٤﴾ وَ
 حَرَّمُ عَلَى قَرِيَّةٍ أَهْلُكُنَّهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾ حَتَّى إِذَا
 فُتِحَتْ يَا جُوجُ وَمَا جُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾
 وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا بَلْ
 كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ
 إِلَهًا مَا وَرَدُوا مَا وَكُلُّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾ لَهُمْ فِيهَا
 زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ
 لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾ لَا يَسْمَعُونَ
 حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

۽ (انهي مائيءَ جو قصو ياد ڪر) جنهن پنهنجي اگهڙ بچائي پوءِ منجهس پنهنجي روح مان ڦوڪيوسون ۽ کيس ۽ سندس پٽ کي ساري جڳ لاءِ نشاني ڪئي سون (۹۱). بيشڪ اهو اوهان جو دين هڪ دين آهي ۽ آءٌ اوهان جو پالڻهار آهيان تنهن ڪري منهنجي عبادت ڪريو (۹۲). ۽ پنهنجي (دين جي) ڪمن کي پاڻ ۾ ٽڪر ٽڪر ڪيائون. سڀيئي مون ڏانهن موٽندڙ آهن (۹۳). پوءِ جيڪو چڱا ڪم ڪندو ۽ اهو مؤمن به هوندو تنهن جي محنت جي بي قدري نه ڪبي، ۽ اسين اُن لاءِ لڪندڙ آهيون (۹۴). جنهن ڳوٺ کي ناس ڪيوسون تنهن تي (موٽڻ) حرام ٿيل آهي بيشڪ آهي (دنيا ڏانهن وري) نه موٽندا (۹۵). تانجو جڏهن ياجوج ۽ ماجوج کي کوليو ۽ آهي هر ڪنهن دڙي کان ڊوڙندا (۹۶). ۽ (جڏهن قيامت جو) سڄو وعدو پهچندو تڏهن اوچتو ئي ڪافرن جون اکيون ٽڙي وينديون. (چوندا ته) هاڻ ارمان! بيشڪ هن (حال) کان بچي خبريءَ ۾ هئاسون بلڪ اسين ظالم هئاسون (۹۷). اوهين ۽ جن کي الله کان سواءِ پوڄيندا آهيو سي دوزخ جو ٻارڻ آهيو. اُن ۾ اوهين گهڙندڙ آهيو (۹۸). جيڪڏهن آهي (بت) معبود هجن ها ته اُن (دوزخ) ۾ نه گهڙن ها! ۽ مڙهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۹۹). منجهس انهن کي رڙيون هوندون ۽ آهي منجهس (ڪجهه) نه ٻڌندا (۱۰۰). جن لاءِ اسان وٽ اڳي ئي چڱائي (لکيل) آهي آهي اُن (دوزخ) کان پري ڪبا (۱۰۱). (آهي) اُن جي ڀڻڪ نه ٻڌندا، ۽ جنهن (عيش) ۾ سندن جيءُ (رهڻ) گهرندو تنهن ۾ آهي سدائين رهندا (۱۰۲).

لَا يَخْزُنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّيْنَهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ
الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٢٦﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ
لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نَعِيدُهُ وَوَعْدًا عَلَيْنَا إِنْ كُنَّا
فَاعِلِينَ ﴿١٢٧﴾ وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ
الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٢٨﴾ إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا
لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٢٩﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٣٠﴾
قُلْ إِنِّي أُوْحِي إِلَيَّ أَنَّمَا الْهَلْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ
مُسْلِمُونَ ﴿١٣١﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ اذْنُبْتُكُمْ عَلَى سَوَاءٍ وَإِنْ أَدْرِي
أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدُ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٣٢﴾ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ
الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١٣٣﴾ وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّه فَتَنَّهُ لَكُمْ
وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٣٤﴾ قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا
الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٣٥﴾

سُورَةُ الْحَجِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

ڪين تمام وڏي گهٻراهٽ غمگين نه ڪندي ۽ ڪين ملائڪ گڏبا. (۱) چونڊن ته هي اهو ڏينهن آهي جنهن جو اوهان کي وعدو ڏنو ويندو هو (۱۰۳). جنهن ڏينهن آسمانن کي ڪاغذ جي ويڙهي وانگي ويڙهيندا سون. جيئن پهريون (مخلوق) پيدا ڪرڻ شروع ڪئي سون (تئين) ان کي وري بڻائينداسون. اهو انجام اسان تي لازم آهي. اسين ڪرڻ وارا آهيون (۱۰۴). ۽ بيشڪ توريت کان پوءِ زبور ۾ لکيوسون ته منهنجا صالح ٻانهن زمين جا وارث ٿيندا (۱۰۵). هن (ڳالهه) ۾ عبادت ڪندڙ قوم لاءِ (مطلب جي) پورائي آهي (۱۰۶). ۽ (اي پيغمبر!) توکي خاص جهانن جي رحمت لاءِ موڪليوسون (۱۰۷). چؤ ته مون وٽ هن حڪم کان سواءِ وحي نه ٿيندو آهي ته هڪ الله کان سواءِ اوهان جو ڪو معبود نه آهي. پوءِ اوهين چو نه حڪم مڃيندڙ آهيو؟ (۱۰۸). پوءِ جيڪڏهن ڦرن ته چؤ ته اوهان (سڀني) کي (الله جي حڪم تي) هڪ جهڙو خبردار ڪيم. ۽ جيڪو اوهان کي انجام ڏنو ويو سو نه ٿو ڄاڻان ته ويجهو آهي يا پري آهي (۱۰۹). بيشڪ الله ظاهري ڳالهه (ب) ڄاڻندو آهي ۽ جيڪي اوهين لکائيندا آهيو سو (ب) ڄاڻندو آهي (۱۱۰). ۽ اڏ نه ڄاڻندو آهيان ته متان اها ٺهرايل (دير) اوهان لاءِ پرڪ هجي ۽ هڪ وقت تائين (اوهان لاءِ) نفعو هجي (۱۱۱). (پيغمبر) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! سڄو فيصلو ڪر. ۽ اسان جو پالڻهار باجهارو آهي جيڪي اوهين بيان ڪندا آهيو تنهن تي ڪانئس مدد گهري ويندي آهي (۱۱۲).

سورة حج مدني آهي ۽ هي انهن
آيتون ۽ ٽه رڪوع آهي

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اي انسانو! پنهنجي پالڻهار کان ڊڄو، چو ته قيامت وارو زلزلو وڏي شيءِ آهي (۱).

يَوْمَ تَرَوْهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ
وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَى
وَمَا هُمْ بِسُكَرَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ٢٦ وَمِنَ
النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ
شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ٢٧ كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَأَنَّ يَصِلَهُ
وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ٢٨ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ
فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ثَرَابٍ ثُمَّ مِّنْ
نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ
مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى
أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ
وَمِنْكُمْ مَّنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ
لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ
هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ
وَأَنبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ٢٩ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ
هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَى وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٠

جنهن ڏينهن ان کي ڏسندو (تنهن ڏينهن) هر ٿڃ پياريندڙ (زائنان) جنهن (بار) کي ٿڃ پياريندي هوندي تنهن کي (دهشت کان) وساريندي ۽ هر پيٽ واري پنهنجي ڳپ کي ڪيريندي ۽ ماڻهن کي بيهوش ڏسندين حالانڪ اهي نهي ۾ نه هوندا پر الله جو عذاب سخت آهي (۲). ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي شان ۾ بي سمجهي سان تڪرار ڪندو آهي ۽ هر شيطان تڙيل جي پٺيان لڳندو آهي (۳). ان (شيطان) تي لازم ڪيو ويو آهي ته جيڪو کيس دوست رکندو تنهن کي بيشڪ اهو گمراه ڪندو ۽ ان کي دوزخ جي عذاب ڏانهن رستو ڏيکاريندو (۴). اي انسانو! جيڪڏهن (قيامت ۾) اٿارڻ کان اوهين شڪ ۾ پيل آهيو ته اسان اوهان کي مٽيءَ مان بڻايو وري نطفي مان وري رت جي دڳ مان وري گوشت جي ٻوٽيءَ مان پورو بڻايل ۽ اڻ پورو بڻايل. هن لاءِ ته اوهان کي کولي بيان ڪريون. ۽ جنهن کي گهرندا آهيو تنهن کي مقرر مدت تائين ڳهڻين ۾ رهائيندا آهيو وري ٻار بڻائي اوهان کي ٻاهر ڪيندا آهيو وري (نپائيندا آهيو) ته اوهين پنهنجي جواني کي پهچو، ۽ اوهان مان ڪو (اڳي) مردو آهي ۽ اوهان مان ڪنهن کي (جهورائي جي) نڪمي ڄمار ڏانهن هن لاءِ ورايو ويندو آهي ته ڄاڻپ کان پوءِ ڪجهه نه ڄاڻي. ۽ زمين کي غير آباد ڏسندو آهين پوءِ جڏهن مٿس پاڻي وسائيندا آهيو تڏهن اُپامندي آهي ۽ تازي ٿيندي آهي ۽ سڀ ڪنهن جنس مان چڱا سلا ڄمائيندي آهي (۵). اهو (بيان) هن لاءِ آهي جو الله (جو ئي هجڻ) حق آهي ۽ اهوئي مٿن کي جياريندو ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۶).

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّارْيَبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ
 فِي الْقُبُورِ ① وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ
 وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ② ثَانِي عَطْفُهُ لِيُضِلَّ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 عَذَابَ الْحَرِيقِ ③ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ
 بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ④ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ
 فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى
 وَجْهِهِ تَنَحَّرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑤
 يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَمَا لَا يَضُرُّهُ ذَلِكَ هُوَ
 الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑥ يَدْعُوا الْمَنَ ضُرَّةَ أَقْرَبٍ مِنْ نَفْعِهِ
 لِبَيْسٍ الْمَوْلَى وَلِبَيْسٍ الْعَشِيرُ ⑦ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ⑧ مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنَّ لَّهَ
 يَنْصُرُهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى
 السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ⑨

۽ ته قيامت اچڻي آهي منجهس ڪو شڪ نه آهي ۽ ته جيڪي قبرن ۾ هوندا تن کي الله (قيامت ۾) اُتاريندو (۷). ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي شان ۾ بنا علم ۽ بنا هدايت ۽ بنا ڪنهن روشن ڪتاب جي تڪرار ڪندو آهي (۸). (وڌائي کان) ڪنڌ موڙيندڙ ٿي، هن لاءِ ته، (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان گمراه ڪري. اُن لاءِ دنيا ۾ خواري آهي ۽ قيامت جي ڏينهن کيس سڙڻ جو عذاب چڪائينداسون (۹). (چئبس ته) اها سزا انهن ڪمن جي ڪري آهي جو تنهنجي هٿن اڳي موڪليا آهن ۽ (انهيءَ ڪري) ته الله ٻانهن تي ظلم ڪندڙ نه آهي (۱۰). ۽ ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي عبادت آسيري پاسيري ڪندو آهي، پوءِ جيڪڏهن کيس نفعو پهچندو آهي ته اُن سان مطمئن ٿيندو آهي ۽ جيڪڏهن کيس ڏک پهچندو آهي ته پنهنجي منهن ۾ ڦرندو آهي. دنيا ۽ آخرت گنوايائين- اهوئي پترو نقصان آهي (۱۱). (اهو) الله کان سواءِ انهيءَ کي سڏيندو آهي جيڪو کيس نڪي نقصان لائيندو آهي ۽ نڪي کيس نفعو ڏيندو آهي- اها ئي وڏي گمراهي آهي (۱۲). انهي کي سڏيندو آهي جنهن جو نقصان سندس نفعي کان وڌيڪ ويجهو آهي- بيشڪ (اهڙو) سائين بچڙو آهي ۽ (اهڙو) همراه (به) بچڙو آهي (۱۳). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا تن کي الله اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن- بيشڪ الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي (۱۴). جيڪو پائيندو آهي ته الله پيغمبر جي دنيا ۽ آخرت ۾ ڪڏهن مدد نه ڪندو، تنهن کي گهرجي ته ڇت ڏانهن رسي ٻڌي (ڦاهي) چڙهي وري گهرجيس ته (اها) چني پوءِ نهاري ته اُن جي ان حيلي اُن کي ختم ڪيو جنهن اُن کي ڪاوڙايو ٿي؟ (۱۵).

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِيَ مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَى
 وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَ
 الْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّابُّ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ ۖ وَكَثِيرٌ حَقٌّ
 عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۖ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ ۖ إِنَّ اللَّهَ
 يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾ هَٰذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ۖ
 فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ تَارٍ يُصَبُّ مِنْ
 فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ
 وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِّنْ حَدِيدٍ ﴿٢٠﴾ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا
 مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢١﴾
 إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ
 أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٢﴾

۽ اهڙي طرح اُن (قرآن) کي پڌريون آيتون ڪري نازل ڪيوسون ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي هدايت ڪندو آهي (۱۶). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ جيڪي يهودي ۽ صابئي ۽ نصاريٰ ۽ مجوسي ۽ مشرڪ آهن تن (سيني) جي وچ ۾ الله قيامت جي ڏينهن نبيرو ڪندو. چو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي حاضر آهي (۱۷). (اي پيغمبر!) نه ڏٺي ڇا ته جيڪي اسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن سي ۽ سج ۽ چنڊ ۽ تارا ۽ جبل ۽ وڻ ۽ دور ۽ ماڻهن مان گهڻا الله کي سجدو ڪندا آهن. ۽ گهڻا (ماڻهو) آهن جن تي عذاب لازم ٿيو آهي. ۽ جنهن کي الله خوار ڪندو تنهن کي ڪو مان ڏيڻ وارو ڪونهي. چو ته الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي (۱۸). اهي ٻئي ٽوليون پاڻ ۾ ويري آهن، پنهنجي پالڻهار بابت تڪرار ڪندڙن آهن پوءِ جن ڪفر ڪيو تن لاءِ باه جا ڪپڙا ورجيا ويندا. ۽ سندن مٿن جي مٿان تهڪندڙ پاڻي هاريو (۱۹). جيڪي سندن پيٽن ۾ هوندو سو ۽ ڪلون اُن سان گباريون (۲۰). ۽ انهن جي ڪٽڻ لاءِ لوه جا وڏاڻ هوندا! (۲۱). جڏهن به منجهائس ڏک جي ڪري نڪرڻ گهرندا تڏهن منجهس وري ورائبا ۽ (چيو ويندڙ ته) سڙڻ جو عذاب چڪو (۲۲). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي الله اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون پيون وهنديون منجهن سون جا زيور ۽ موتي پارائبا. ۽ منجهن سندن پوشاڪ پٽ جي هوندي (۲۳).

وَهْدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهْدُوا إِلَى صِرَاطِ
الْحَمِيدِ ۖ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفِ
فِيهِ وَالْبَادِ ۖ وَمَنْ يَرِدْ فِيهِ بِالْهَادِ يُظْلَمِ تُذِقْهُ مِنْ
عَذَابِ إِلِيمٍ ۖ ۝٢٥ وَأَذْبُونَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا
تُشْرِكْ بِي شَيْئًا ۖ وَطَهَّرَ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَ
الرُّكْعِ السُّجُودِ ۖ ۝٢٦ وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا
وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۖ ۝٢٧ لِيَشْهَدُوا
مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَةٍ
عَلَىٰ مَآرَزِهِمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا
وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ۖ ۝٢٨ ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ
وَلِيُوفُوا نَذْرَهُمْ وَلِيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۖ ۝٢٩
ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعِظْمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ ۖ
وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا
الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ۖ ۝٣٠

۽ (دنیا ۾) کین چڱي ڳالھ ڏانهن هدايت ڪئي وئي هئي، ۽ (الله) ساراهيل جي واٽ ڏانهن دڳ لاتا ويا هئا (۲۴). بيشڪ جن ڪفر ڪيو ۽ (ماڻهن کي) الله جي واٽ ۽ انهي تعظيم واري مسجد (حرام) کان جهليندا آهن جا ماڻهن لاءِ بڻائي سون ۽ جنهن ۾ شهري ۽ بهراڙي وارا برابر آهن. ۽ جيڪو منجهس ظلم سان زيادتي جو ارادو ڪندو تنهن کي ڏکونيندڙ عذاب چڪائينداسون (۲۵). ۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم لاءِ بيت الله جو هنڌ مقرر ڪيوسون (۽ سمجهايو سون) ته مون سان ڪنهن کي شريڪ نه ڪر ۽ منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن ۽ قيام ڪندڙن ۽ رکوع ڪندڙن (۽) سجدي ڪندڙن لاءِ پاڪ رک (۲۶). ۽ ماڻهن ۾ حج جو پڙهو ڏي ته تو ڏانهن پيادا ۽ ڏيرن ڏاڇين تي جيڪي ڏوراهين پنڌ کان اينديون (هن لاءِ) چڙهي ايندا (۲۷). ته پنهنجي فائدي جي هنڌ تي پهچن ۽ ڍورن مان جيڪا روزي کين الله ڏني تنهن تي جائيل ڏينهن ۾ (ذبح مهل) الله جو نالو ياد ڪن، پوءِ انهن منجهان (پاڻ به) کائو ۽ عاجز فقير به ڪارايو (۲۸). وري پلي ته پنهنجي (جسي جي) مَرُ لاهين ۽ پنهنجون مڃتاون پوريون ڪن ۽ هن قديم گهر جو طواف ڪن (۲۹). اهو (حڪم) آهي ۽ جيڪو الله جي عبادت جي رڪن جو ادب ڪندو تنهن لاءِ اهو سندن پالڻهار وٽ پَلو آهي. ۽ جيڪي اوهان کي پڙهي ٻڌائون تنهن کان سواءِ ٻيا دور اوهان تي حلال ڪيا ويا تنهن ڪري بتن جي پليتي کان پاسو ڪريو ۽ ڪوڙي ڳالھ کان (به) پاسو ڪريو (۳۰).

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا
 خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخَطَفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ فِي
 مَكَانٍ سَحِيقٍ ① ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ
 تَقْوَى الْقُلُوبِ ② لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
 مَحِلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ③ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا
 لِّيَذْكُرُوا سَمَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيَّةٍ الْأَنْعَامِ
 فَالْهُكْمُ لِلَّهِ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ④
 الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ
 مَا آصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ⑤
 وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ ⑥
 فَادْكُرُوا سَمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ⑦ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا
 فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا
 لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑧ لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومُهَا وَلَا
 دِمَآؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا
 لَكُمْ لِتَكْبِرُوا لِلَّهِ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ⑨

الله ڏانهن هڪ طرفا ٿي (۽) ساڻس شريڪ نه مقرر ڪندڙ ٿي، (پاسو ڪريو)۔ ۽ جيڪو الله سان شريڪ مقرر ڪندو سو جڻڪ آسمان کان ڪريو جنهن کي (مردار خورا) پکي کڻي ويا يا کيس واءُ (اڏائي) پري هنڌ اُچليو (۳۱)۔ اهو (حڪم) آهي ۽ جيڪو الله جي (عبادت جي) نشانين جو ادب ڪري (بتن ۽ ڪوڙ کان پاڻ پلي سو پرهيزگار آهي) چو ته اهو (ڪم) دلين جي پرهيزگاري مان آهي (۳۲)۔ اوهان لاءِ انهن (ڍورن) ۾ گهڻا نفعا مقرر مدت تائين آهن وري قديم گهر ڏانهن (ڪسڻ لاءِ) پهچڻ جو هنڌ آتن (۳۳)۔ ۽ هر ڪنهن ٽوليءَ لاءِ قرباني جو طريقو، هن لاءِ مقرر ڪيو سون ته کين ڍورن مان جيڪا روزي الله ڏني تنهن تي (قرباني ڪرڻ مهل) الله جو نالو ياد ڪن۔ پوءِ اوهان جو معبود هڪ الله آهي تنهن ڪري سندس حڪم مڃيو۔ ۽ انهن عاجزي ڪندڙن کي خوشخبري ڏي (۳۴)۔ جن جون دليون جڏهن الله ياد ڪبو آهي (تڏهن) ٽرڪنديون آهن ۽ (پڻ انهن ماڻهن کي جو) جيڪي مٿن آيو تنهن تي صبر ڪندڙ آهن ۽ نماز پڙهندڙ آهن ۽ کين جيڪا روزي ڏني سون تنهن مان خرچيندا آهن (۳۵)۔ ۽ قرباني وارن اُنن کي اوهان لاءِ الله جي عبادت جي نشانين مان ڪيوسون منجهس اوهان لاءِ پلائي آهي پوءِ (قرباني ڪرڻ مهل) قطار ٻڌائي، مٿن الله جو نالو ياد ڪريو، پوءِ جڏهن آهي (ڪسجڻ کان بعد) پاسن ڀر لپتن تڏهن منجهائن ڪاٺو۔ ۽ (فقيرن مان) گهرندڙ ۽ نه گهرندڙ کي ڪارايو۔ اهڙيءَ طرح آهي اوهان کي تابع ڪري ڏنا سون ته مان اوهين شڪرانو ڪريو (۳۶)۔ نڪي انهن (قربانين) جو گوشت ۽ نڪي انهن جو رت الله کي پهچندو آهي پر اوهان جي پرهيزگاري الله کي پهچندي آهي۔ اهڙي طرح اهي (جانور) اوهان کي تابع ڪري ڏنائين ته جيئن اوهين الله جي وڏائي (هن شڪراني سببان) بيان ڪريو جو اوهان کي هدايت ڪيائين۔ ۽ ڀلارن کي خوشخبري ڏي (۳۷)۔

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ
 خَوَّانٍ كَفُورٍ ۝ (٣٨) أَذِنَ لِلَّذِينَ يَقْتُلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا أَوَلَّا اللَّهُ
 عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ۝ (٣٩) الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ
 إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
 بِبَعْضٍ لَهَادِمَتِ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ
 فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ
 عَزِيزٌ ۝ (٤٠) الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
 الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ
 الْأُمُورِ ۝ (٤١) وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادُ
 وَثَمُودُ ۝ (٤٢) وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ۝ (٤٣) وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ
 مُوسَىٰ فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝ (٤٤)
 فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا
 وَبُيُوتُ مُعْتَظَلَةٍ وَقَصَرٍ مَشِيدٍ ۝ (٤٥) أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ
 لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا
 تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ۝ (٤٦)

بیشڪ الله مؤمنن کان (سندن ويري) تاريندو آهي۔ چو ته الله هر خيانت ڪندڙ بي شڪر کي دوست نه رکندو آهي (۳۸). جن سان (ڪافر) وڙهندا آهن تن کي (جهاد لاءِ) انهي ڪري موڪل ڏني ويئي جو انهن تي ظلم ڪيو ويو آهي۔ ۽ بيشڪ الله کين مدد ڏيڻ تي وس وارو آهي (۳۹). جن کي پنهنجن ديسن مان ناحق (هن ڪري) لوڏيو ويو جو (هن) چوڻ کان سواءِ (ٻيو) نه چيو ته اسان جو پالڻهار الله آهي۔ ۽ جيڪڏهن ڪن ماڻهن سان ڪن کي الله نه تاري ها ته (جيڪر) خانقاهون ۽ گرجاڻون ۽ ڪنيسا ۽ مسجدون جن ۾ الله جو نالو گهڻو ياد ڪبو آهي سي ضرور ڊانڀون وڃن ها۔ ۽ جيڪو الله (جي دين) جي مدد ڪندو آهي تنهن کي الله ضرور مدد ڏيندو آهي۔ بيشڪ الله زبردست (۽) زور وارو آهي (۴۰). انهن ماڻهن کي جو جيڪڏهن زمين ۾ غلبو ڏينداسون ته نماز قائم ڪندا ۽ زڪواۃ ڏيندا ۽ چڱن ڪمن جو حڪم ڪندا ۽ برن ڪمن کان روڪيندا۔ ۽ سڀني ڪمن جي پڇاڙي الله لاءِ آهي (۴۱). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن توکي ڪوڙو ڀانئين ٿا ته بيشڪ ڪانئن اڳ نوح جي قوم ۽ عادين ۽ ثمودين (پيغمبرن کي) ڪوڙو ڄاتو هو (۴۲). ۽ ابراهيم جي قوم ۽ لوط جي قوم (بر) (۴۳). ۽ مدين وارن (به پنهنجي پيغمبر کي ڪوڙو ڄاتو)، ۽ موسيٰ کي (بر) ڪوڙو ڄاتو ويو پوءِ انهن ڪافرن کي ڍر ڏنم وري کين پڪڙيم، پوءِ منهنجي سزا ڪهڙي (نه سخت) هئي! (۴۴). پوءِ ڪيترائي ڳوٺ آهن جن کي ناس ڪيوسون ۽ اهي ظالم هئا پوءِ اهي پنهنجن ڇتين سميت ڊنل آهن ۽ گهڻا ڪوه اُجڙيل ۽ ڪيئي بلند ماڙيون (سڃيون پيون) آهن (۴۵). پوءِ ملڪن ۾ نه گهميا آهن ڇا؟ ته کين (اهڙيون) دليون هجن جن سان اهي سمجهن ۽ کين (اهڙا) ڪن هجن جن سان ٻڌن، بيشڪ هيءَ (حالت) آهي ته سندن اکيون انڌيون نه آهن پر دليون انڌيون اٿن جيڪي (سندن) سينن ۾ آهن (۴۶).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا
عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٢٤﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ
أَمَلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَالَّتِي الْبَصِيرُ ﴿٢٥﴾ قُلْ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي أَنَا الْكُذِّبُ الْمُبِينُ ﴿٢٦﴾ فَأَلْزَمَ الَّذِينَ آمَنُوا
عَمَلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٧﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا
فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٢٨﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَتَّقَى الْفَى الشَّيْطَانُ
فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكُمُ اللَّهُ
آيَتَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٩﴾ لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ
فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ
وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٣٠﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ الَّذِينَ
أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّ الْحَقَّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ
قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾
وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيَةٍ مِّنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ
السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٣٢﴾

۽ (اي پيغمبر!) توکان عذاب جو جلد اچڻ گهرندا آهن ۽ الله پنهنجو انجام ڪڏهن اُبتڙ نه ڪندو. ۽ تنهنجي پالڻهار وٽ هڪ ڏينهن اوهان جي ڳاڻيٽي جي هزار وره جي برابر آهي (۴۷). ۽ گهڻا ڳوٺ آهن جن کي مهلت ڏنم ۽ اُهي ظالم هئا وري کين پڪڙيم، ۽ مون ڏانهن موٽڻ آهي (۴۸). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي انسانو! آءُ اوهان کي رڳو پڌرو ڊيڄاريندڙ آهيان (۴۹). پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ بخشش ۽ عزت واري روزي آهي (۵۰). ۽ جيڪي اسان جي آيتن جي جهڪي ڪرڻ ۾ ڊوڙيا سي دوزخي آهن (۵۱). ۽ (اي پيغمبر!) توکان اڳ نه ڪوئي پيغمبر، ۽ نه ڪوئي نبي موڪليوسون پر جڏهن ڪا (انساني) آرزو ڪيائون تڏهن شيطان سندس آرزوءَ ۾ (حرڪت) وجهڻ لڳو، پوءِ جيڪي شيطان وڌو سو الله مٽائيندو رهيو وري الله پنهنجن آيتن کي محڪم ڪري ٿو. ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۵۲). هن لاءِ ته جيڪا شيطان (حرڪت) وڌي تنهن سان انهن کي (ڌار ڪري) پرکي جن کي دلين ۾ بيماري آهي ۽ سندن دليون سخت آهن. ۽ بيشڪ ظالم وڏي ڦيٽي ۾ آهن (۵۳). ۽ ته جن کي علم ڏنو ويو سي ڄاڻن ته اهو تنهنجي پالڻهار وٽان سچ آهي پوءِ اُن تي ايمان آڻين ۽ سندن دليون الله لاءِ عاجزي ڪن. ۽ بيشڪ الله مؤمنن کي سڌي واٽ ڏانهن ضرور رستو ڏيکاريندڙ آهي (۵۴). ۽ ڪافر اُنهي (وحي) کان (ايسين) سدائين شڪ ۾ هوندا جيسين اوچتو وٽن قيامت پهچي يا نياڳي ڏينهن جو عذاب وٽن پهچي (۵۵).

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَ
 عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي حَيَاتِهِمُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَ
 كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۖ وَالَّذِينَ
 هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ
 اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝
 لَيْدُ خَلَقَهُمْ مُدُّ خَلَا يَرْضَوْنَهُ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
 حَلِيمٌ ۝^{٥٩} ذَلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ
 ثُمَّ نَغَىٰ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ۝
 ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ
 فِي اللَّيْلِ ۚ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝^{٦٠} ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ
 الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ
 اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ۝^{٦١} أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۚ إِنَّ
 اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝^{٦٢} لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
 فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۝^{٦٣}

أنهيءَ ذينهن الله جي بادشاهي آهي۔ (أهو) سندن وچ ۾ نبيرو ڪندو۔ پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي نعمتن وارن باغن ۾ هوندا (۵۶)۔ ۽ جن انڪار ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو سي آهي آهن جن لاءِ خوري وارو عذاب آهي (۵۷)۔ ۽ جن الله جي واٽ ۾ ديس ڇڏيو وري ڪسجي ويا يا مٿا تن کي الله چڱو رزق ڏيندو۔ ۽ الله چڱو روزي ڏيندڙ آهي (۵۸)۔ جو هٽ هٽن کي وڻندو تنهن ۾ ضرور کين داخل ڪندو۔ ۽ بيشڪ الله ضرور ڄاڻندڙ برڊبار آهي (۵۹)۔ اهو (فيصلو) آهي، ۽ جيڪو جيترو ايڏايو ويو اوترو ايڏائي، وري مٿس زيادتي ڪئي وڃي ته ان (ايڏايل) کي الله مدد ڏيندو۔ بيشڪ الله معافي ڏيندڙ بخشڻهار آهي (۶۰)۔ اها (مدد) هن سببان آهي ته الله رات کي ڏينهن ۾ داخل ڪندو آهي ۽ ڏينهن کي رات ۾ داخل ڪندو آهي ۽ (هن ڪري) ته الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۶۱)۔ اها (مدد) هن ڪري آهي ته الله پاڻ برحق آهي ۽ الله کان سواءِ جنهن کي سڏيندا آهن سو ڪوڙو آهي ۽ (هن ڪري) ته الله ئي مٿاهون تمام وڏو آهي (۶۲)۔ (اي پيغمبر!) نه ڏٺو آئيئي ڇا ته الله آسمان مان (مينهن جو) پاڻي وسايو؟ پوءِ زمين ساول واري ٿيندي آهي۔ ڇو ته الله لطف ڪندڙ خبر رکندڙ آهي (۶۳)۔ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جو آهي۔ ۽ الله ضرور بي پرواه ساراهيل آهي (۶۴)۔

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي
 فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ
 إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَّءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾ وَهُوَ الَّذِي
 أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٢٦﴾
 لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُكَ فِي
 الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٧﴾
 وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ اللَّهُ
 يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٢٩﴾ أَلَمْ
 تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَّا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ
 إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٣٠﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا
 لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَالِيسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ
 مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣١﴾ وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي
 وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرُ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ
 يَتْلُونَ عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْبِئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذَلِكَُمْ
 النَّارُ وَعَذَابُ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَابْسُ الْمَصِيرُ ﴿٣٢﴾

(اي پيغمبر!) نه ڏٺو آئيئي ڇا ته جيڪي زمين ۾ آهي سو الله اوهان لاءِ نوابو آهي ۽ پيڙيون درياءَ ۾ سندس حڪم سان ترنديون آهن. ۽ آسمان کي زمين تي ڪرڻ کان جهليندو آهي پر (جي ڪيرائيس ته) سندس اختيار آهي. بيشڪ الله ماڻهن تي باجهارو مهربان آهي (۶۵). ۽ اهو ئي آهي جنهن اوهان کي جياريو وري اوهان کي ماريندو وري اوهان کي جياريندو. بيشڪ انسان بي شڪر آهي (۶۶). سڀ ڪنهن ٽولي لاءِ هڪ شريعت مقرر ڪئي سون جنهن تي آهي عمل ڪندڙ آهن پوءِ جڳائين ته توسان هن ڪم ۾ جهڳڙو نه ڪن ۽ (تون) پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ماڻهن کي) سڏيندو ره. بيشڪ تون سڌي واٽ تي آهين (۶۷). ۽ جيڪڏهن توسان جهڳڙو ڪن ته چؤ ته جيڪي ڪندا آهيو تنهن کي الله چڱو ڄاڻندڙ آهي (۶۸). جنهن بابت اوهين تڪرار ڪندا آهيو تنهن بابت قيامت جي ڏينهن الله اوهان جي وچ ۾ نبيرو ڪندو (۶۹). (اي پيغمبر!) معلوم نه آئيئي ڇا ته جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله ڄاڻندو آهي؟ بيشڪ اها (ڳالهه) ڪتاب (لوح محفوظ) ۾ (لکيل) آهي. بيشڪ اهو الله تي آسان آهي (۷۰). ۽ (ڪافر) الله کان سواءِ انهيءَ کي پوڄيندا آهن جنهن لاءِ ڪا سند نه لائي آئس ۽ (پڻ) انهيءَ کي (پوڄيندا آهن) جنهن جي ڪين ڪا خبر نه آهي. ۽ ظالمن جو ڪو مددگار ڪونهي (۷۱). ۽ جڏهن اسان جون چٽيون آيتون ڪين پڙهي ٻڌائيون آهن تڏهن ڪافرن جي منهن ۾ ناراضپو سڃاڻندو آهين. جيڪي مٿن اسان جون آيتون پڙهندا آهن تن تي ڪاهي پوڻ لاءِ ويجهي ٿيندا آهن. (اي پيغمبر!) ڪين چؤ ته هن کان وڌيڪ بچڙي ڳالهه جي سڏ اوهان کي ڏيان ڇا؟ (اها) باهه آهي. جنهن جو الله ڪافرن کي انجام ڏنو آهي. ۽ اها جاءِ بچڙي آهي (۷۲).

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبَ مَثَلٍ فَاستَعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ
اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ
مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٤٣﴾ مَا قَدَرُوا اللَّهَ
حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٤﴾ اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ
الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٤٥﴾
يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَ إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٤٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَ
اعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٧﴾
وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا
جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ
إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا
لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا
بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٨﴾

اي انسانو! هڪ مثال بيان ڪجي ٿو اهو اوهين ٻڌو۔ بيشڪ الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو سي ڪا مک به پيدا نه ڪندا آهن توڻيڪ اُن (جي بڻائڻ) لاءِ سڀئي گڏ ٿين۔ ۽ جيڪڏهن مک کائڻ ڪا شيءِ ڪسي وئي ته اها کائڻس ڇڏائي به نه سگهندا۔ طالب ۽ مطلوب (يعني پوڄاري ۽ ڀت) ٻئي هيٺ آهن (۷۳)۔ جهڙو الله جو قدر آهي (تهڙو) سندس قدر بجاءِ نه آندائون۔ بيشڪ الله ڏاڍو طاقتور (۽) غالب آهي (۷۴)۔ الله ملائڪن ۽ ماڻهن مان پيغام پهچائڻ وارا چونڊيندو آهي۔ بيشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۷۵)۔ جيڪي سندن اڳيان ۽ جيڪي سندن پويان آهي سو (الله) ڄاڻندو آهي۔ ۽ الله ڏانهن سڀ ڪم موٽايا وڃن ٿا (۷۶)۔ اي ايمان وارو! رکوع ڪريو ۽ سجدو ڪريو ۽ پنهنجي پالڻهار جي عبادت ڪريو ۽ چڱا ڪم ڪريو ته مان (اوهين) ڇٽو (۷۷)۔ ۽ الله (جي دين) ۾ اهڙو جهاد ڪريو جهڙو اُن جي جهاد جو حق آهي۔ اُنهيءَ اوهان کي چونڊيو ۽ اوهان تي دين ۾ ڪا تنگي نه ڪيائين۔ اوهان جي پيءُ ابراهيم وارو دين (اوهان جو دين ڪيائين)۔ الله اوهان جو نالو هن کان اڳ ۽ هن (قرآن) ۾ مسلمان هن لاءِ رکيو ته پيغمبر (محمد ﷺ) اوهان تي شاهد هجي ۽ اوهين ماڻهن تي شاهد هجو، پوءِ نماز قائم ڪريو ۽ زڪوة ڏيو ۽ الله کي چنبري وٺو۔ (جو) اهو اوهان جو سائين آهي، پوءِ چڱو سائين ۽ چڱو مددگار آهي (۷۸)۔

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
 قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢ ١ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ
 خَشِعُونَ ٢ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٣ وَالَّذِينَ
 هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٤ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٥ إِلَّا
 عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ٦ فَمَنْ
 ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَدُونَ ٧ وَالَّذِينَ هُمْ
 لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ٨ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يَأْتِظُونَ ٩
 أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١٠ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا
 خَالِدُونَ ١١ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ١٢
 ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ١٣ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً
 فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظًا فَكَسَوْنَا الْعِظَ
 لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ١٤
 ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ١٥ ثُمَّ إِنَّكُمْ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ تَبْعُونَ ١٦
 وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ١٧

سورة مؤمنون مڪي آهي ۽ هن ۾ هڪ سو
اڙهن آيتون ۽ ۱۷ رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

بیشڪ (أهي) مؤمن ڪامياب ٿيا (۱). جيڪي پنهنجيءَ نماز ۾ عاجزي ڪندڙ آهن (۲). ۽ جيڪي اجائي ڳالهه کان منهن موڙيندڙ آهن (۳). ۽ جي زڪوة ادا ڪندڙ آهن (۴). ۽ جي پنهنجن اگهڙن کي (زنا کان) بچائيندڙ آهن (۵). رڳو پنهنجي زالن يا پنهنجن ٻانهن سان (گڏ ٿيندا آهن) پوءِ بیشڪ اهي ملامت ڪيل نه آهن (۶). پوءِ جيڪي انهن (پنهنجن زالن يا پنهنجن ٻانهن) کان سواءِ طلبيندا سي ئي حد کان لنگهندڙ آهن (۷). ۽ جيڪي پنهنجي امانت جي ۽ پنهنجي انجام جي رعايت ڪندڙ آهن (۸). ۽ جيڪي پنهنجن نمازن جي نگاه رکندا آهن (۹). اهي اهي ئي وارث آهن (۱۰). جيڪي (نيٺ) بهشت جا وارث ٿيندا. اهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (۱۱). ۽ بیشڪ ماڻهوءَ کي مٽيءَ جي ست مان بڻايوسون (۱۲). وري ان کي نطفو ڪري محڪم جاءِ ۾ رکيوسون (۱۳). وري (ان) نطفي کي رت جو دڳ بڻايوسون وري (ان) رت جي دڳ کي ٻوٽي بڻايوسون وري (ان) ٻوٽيءَ کي هڏا بڻاياسون پوءِ (انهن) هڏن کي گوشت پهرايوسون وري ان کي ٻي (ٽئين) بڻاوت بڻائي سون. پوءِ الله (وڏيءَ) برڪت وارو (سڀ کان) وڌيڪ سهڻو خلقيندڙ آهي (۱۴). وري بیشڪ اوهين ان کان پوءِ ضرور مرندي (۱۵). وري بیشڪ اوهين قيامت جي ڏينهن اٿاريو (۱۶). ۽ بیشڪ اوهان جي مٿان ست آسمان بڻاياسون ۽ بڻائڻ کان بي خبر نه هئاسون (۱۷).

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْأَكْلَيْنِ ﴿٢٠﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنِّ إِلَهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً ۚ لَآسَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ ۖ بِهِ جِنَّةٌ فْتَوَضَّعُوا لَهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَدَّ بُونِ ﴿٢٦﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلَ ۚ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا إِذْ جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۖ فَاسْلُكْ فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ ۖ وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا ۖ إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

۽ آسمان کان پاڻي اندازي سان وسايوسون، پوءِ ان کي زمين ۾ رهايو سون ۽
 بيشڪ اسين ان جي ورائي نيٺ تي وس وارا آهيون (۱۸). پوءِ اُن سان
 کجين ۽ انگورن جا باغ اوهان لاءِ ڄمايائون. اوهان لاءِ انهن (باغن) ۾
 گهڻا ميوا آهن ۽ انهن مان (ڪجهه) اوهين کائيندا آهيو (۱۹). ۽ اهو (زيتون
 جو) وڻ (پيدا ڪيوسون) جو طور سينا مان نڪرندو آهي (اهڙيءَ طرح)
 ڄمندو آهي، جو تيل ۽ کائڻ وارن لاءِ ٻوڙ پيدا ٿيندو آهي (۲۰). ۽ بيشڪ
 اوهان لاءِ ڍورن ۾ (ٻه) عبرت آهي. (جو) جيڪي سندن پيڻن (يعني
 اوهن) ۾ آهي تنهن مان اوهان کي (ڪير) پياريندا آهيون ۽ اوهان لاءِ منجهن
 (ٻيا به) گهڻا فائدا آهن ۽ منجهائن (ڪجهه) کائيندا (ٻه) آهيو (۲۱). ۽
 انهن تي ۽ ٻيڙين تي اوهان کي سوار ڪبو آهي (۲۲). ۽ بيشڪ نوح کي
 سندس قوم ڏانهن موڪليوسون پوءِ چيائين ته اي منهنجي قوم! الله جي
 عبادت ڪريو، ان کان سواءِ اوهان جو ڪو معبود نه آهي. پوءِ ڇو نه ڊڄندا
 آهيو؟ (۲۳). پوءِ سندس قوم مان جيڪي (سردار) ڪافر هئا، تن چيو ته
 هي رڳو اوهان جهڙو ماڻهو آهي، اوهان تي سرداري (حاصل) ڪرڻ گهرندو
 آهي. ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته ملائڪن کي موڪلي ها، اها (ڳالهه
 ته) پنهنجن اڳين آبن ڏاڏن ۾ نه ٻڌي سون (۲۴). اهو ته رڳو هڪڙو
 ديوانو شخص آهي تنهن ڪري ان لاءِ هڪ وقت تائين ترسو (۲۵). (نوح)
 چيو اي منهنجا ڀالهار! مون کي مدد ڏي، انهيءَ ڪري جو مون کي ڪوڙو
 پانيائون (۲۶). پوءِ ڏانهس وڃي ڪيوسون ته اسان جي اکين آڏو ۽ اسان
 جي حڪم سان ٻيڙي ٺاه پوءِ جڏهن اسان جو حڪم اچي ۽ تنور اُپامي
 تڏهن سڀ ڪنهن جوڙي مان ٻه ٻه (نر ۽ مادي) ۽ پنهنجي گهروارا منجهس
 چاڙه پر منجهائن جن بابت (هلاڪ ٿيڻ جو) حڪم ٿي چڪو (سي نه
 چاڙه)، ۽ ظالمن بابت مون کي نه چڱو ڇو ته اهي ٻڌل آهن (۲۷).

فَإِذَا السُّوَيَّتُ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِكِ فَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي نَجَّيْنَاكَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنزَلًا مُبَارَكًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَبَشِيرِينَ ﴿٣٠﴾
ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ
الْمَلَائِكَةُ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْآخِرَةِ وَأَتَرَفَهُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ
وَيَشْرِبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا
لَخَسِرُونَ ﴿٣٤﴾ أَيْعِدُكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْكُمْ
تُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾ هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا
حَيَاتُنَا الدُّنْيَانُ نُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ هُوَ
إِلَّا رَجُلٌ إِفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ
رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبْتَنِي ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَدِيمِينَ ﴿٤٠﴾
فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً فَبُعَدَ الْقَوْمُ
الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾

پوءِ جڏهن ٻيڙي تي تون چڙهي ويهين ۽ تنهنجا سنگتي (بہ ويهن) تڏهن چؤ تہ سڀ ساراھ انهيءَ الله کي جڳائي جنهن ظالمن جي قوم کان اسان کي بچايو (۲۸). ۽ چؤ تہ اي منهنجا پالڻهار! مون کي برڪت واري هنڌ لاه ۽ تون (سڀ کان) چڱو لاهيندڙ آهين (۲۹). بيشڪ هن (قصي) ۾ نشانين آهن ۽ بيشڪ اسين پرڪڻ وارا هئاسون (۳۰). وري کائنن پوءِ ٻيو جڳ پيدا ڪيوسون (۳۱). پوءِ منجهن هڪ پيغمبر انهن (جي قبيلي) مان موڪليوسون (تنهن چين) تہ الله جي عبادت ڪريو، ان کان سواءِ اوهان جو ڪوبه معبود نہ آهي، پوءِ چو نہ ڊڄندا آهيو؟ (۳۲). ۽ سندس قوم مان جن سردارن ڪفر ڪيو ۽ آخرت جي ملڻ کي ڪوڙ ڀانيو ۽ کين دنيا جي حياتيءَ ۾ آسودو بہ ڪيو هيوسون، تن چيو تہ هي (پيغمبر) رڳو اوهان جهڙو ماڻهو آهي (جو) جنهن (قسم) منجهان (اوهين) کائيندا آهيو، تنهن مان (اُهو بہ) کائيندو آهي ۽ جنهن (قسم) منجهان (اوهين) پيئندا آهيو تنهن مان (اُهو بہ) پيئندو آهي (۳۳). ۽ جيڪڏهن پاڻ جهڙي ماڻهوءَ جو چيو مڃيندؤ تہ اوهين انهيءَ مهل توتي وارا ٿيندؤ (۳۴). اوهان سان انجام ڪندو آهي ڇا تہ جڏهن (اوهين) مرندؤ ۽ مٽي ۽ هڏا ٿيندؤ (تڏهن) اوهين ٻاهر ڪڍيؤ؟ (۳۵). جنهن جو اوهان کي انجام ڏجي ٿوسو (ٻڌڻ ۽ چوڻ کان) پري (بلڪل) پري آهي (۳۶). اسان جي رڳي هيءَ دنيا جي حياتي آهي (جنهن ۾) مرندا آهيون ۽ جيئندا آهيون ۽ اسين (وري جيئرا ٿي) اُٿل وارا نہ آهيون (۳۷). هيءُ رڳو هڪ ماڻهو آهي جنهن الله تي ڪوڙ ٻڌو آهي ۽ اسين کيس (ڪڏهن) مڃڻ وارا نہ آهيون (۳۸). (پيغمبر) چيو تہ منهنجا پالڻهار مون کي مدد ڏي هن ڪري جو مون کي ڪوڙو ڀانيائون (۳۹). (الله) فرمايو تہ، ٿوري مدت کان پوءِ پشيمان ٿيندا (۴۰). پوءِ کين سڄي انجام جي ڪري دهڪي پڪڙيو پوءِ کين ڪُٽو ڪيوسون، پوءِ ظالمن جي قوم تي لعنت هجي (۴۱). وري کائنن پوءِ ٻيا جڳ پيدا ڪياسون (۴۲).

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۖ ثُمَّ أَرْسَلْنَا
رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رُسُلُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ
بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبَعَدَ الْقَوْمَ لَا يُؤْمِنُونَ ۖ ثُمَّ
أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ ۖ هَايَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ۙ
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ۖ فَقَالُوا
أَنْتُمْ مِنْ لِبَشَرِينَ مِثْلَنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عِيدُونَ ۖ فَكَذَّبُوهُمَا
فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ۖ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ
يَهْتَدُونَ ۖ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً ۖ وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ۖ لِيَأْتِيَهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۖ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ۖ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا
كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ۖ فَذَرَهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّىٰ
حِينٍ ۖ أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُنْدُهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ ۖ نَسَارِعُ
لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ۖ إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ
رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۖ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ۖ

ڪائي ٽولي پنهنجيءَ مدت کان نه اڳي ويندي آهي ۽ نڪي (اهي) دير ڪندا آهن (۴۳). وري لڳو لڳ پنهنجن پيغمبرن کي موڪليوسون، جڏهن به ڪنهن ٽوليءَ وٽ سندس پيغمبر آيو (تڏهن) کيس ڪوڙو ڄاڻائون، پوءِ انهن کي هڪ ٻئي پٺيان (ناس) ڪيوسون ۽ کين (ٻين لاءِ) آکاڻيون ڪيوسون، پوءِ نه مڃيندڙ قوم تي لعنت هجي (۴۴). وري پنهنجي نشانين ۽ پٿريءَ حجت سان موسيٰ ۽ سندس ڀاءُ هارون کي موڪليو سون (۴۵). فرعون ۽ سندن لشڪر ڏانهن، پوءِ (انهن) وڌائي ڪئي ۽ (اهي) هنيلي قوم هئا (۴۶). پوءِ چيائون ته پاڻ جهڙن ٻن ماڻهن تي ڇو ايمان آڻيون؟ ۽ سندن قوم (ته) اسان جو ٻانهڙو ڪندڙ آهي (۴۷). پوءِ انهن کي ڪوڙو ڄاڻائون پوءِ هلاڪ ڪيلن مان ٿيا (۴۸). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنوسون ته من اهي سڌو رستو لهن (۴۹). ۽ مريم جي پٽ کي ۽ سندس ماءُ کي هڪ نشاني ڪئي سون ۽ انهن کي سنئينءَ ۽ وهندڙ چشمن واري مٿاهين ڏڙي تي (رهڻ جي) جاءِ ڏسي سون (۵۰). (چيوسون ته) اي پيغمبرو! سٺين شين مان کائو ۽ چڱا ڪم ڪريو. بيشڪ جيڪي ڪندا آهيو سو آءٌ ڄاڻيندڙ آهيان (۵۱). ۽ بيشڪ اوهان جو هي دين هڪ دين آهي ۽ آءٌ اوهان جو پالڻهار آهيان، تنهن ڪري مون کان ڊڄو (۵۲). پوءِ (انهن) پنهنجي ڪم کي پاڻ ۾ ذرا ذرا ڪري ڇڏيو. سڀ ڪنهن ٽوليءَ وٽ جيڪي آهي، تنهن سان اها سرهي (رهندي) آهي (۵۳). پوءِ (اي پيغمبر!) کين سندس غفلت ۾ هڪ وقت تائين ڇڏي ڏي (۵۴). جنهن مال ۽ اولاد سان کين واڌارو ڏنو سون تنهن کي ڀائيندا آهن ڇا؟ (۵۵). ته ڪا انهن لاءِ چڱاين ڏيڻ ۾ تڪڙ ٿا ڪريون (نه!) بلڪ نه سمجهندا آهن (۵۶). بيشڪ اهي جيڪي پنهنجي پالڻهار جي پڻ کان ڊڄندڙ آهن (۵۷). ۽ اهي جيڪي پنهنجي پالڻهار جي نشانين تي ايمان آڻيندا آهن (۵۸).

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ^(٥٨) وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا اتَّوَاوُ
 قُلُوبُهُمْ وَحِيلَةً أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ^(٥٩) أُولَٰئِكَ يُسْرِعُونَ
 فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ^(٦٠) وَلَا تَكِلْهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا
 وَلَدَيْنَا مَكْتُبٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^(٦١) بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي
 غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ^(٦٢)
 حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْرُونَ^(٦٣) لَا تَجْرُوا
 الْيَوْمَ مَنَازِلَكُمْ مِّنَ الْأَشْجَارِ^(٦٤) قَدْ كَانَتْ آيَاتِي عَلَيْكُمْ قُنُوتُمْ
 عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ^(٦٥) مُسْتَكْبِرِينَ^(٦٦) فِي سُبُرَاتِهِمْ جُرُورُونَ^(٦٧)
 أَفَلَمْ يَذَّبُوا الْقَوْلَ إِذَا جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ^(٦٨)
 أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ^(٦٩) أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ
 بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَكَثُرَهُمُ الْخَوِّ^(٧٠) وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ
 لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ
 عَنْ ذِكْرِهِمْ مُّعْرِضُونَ^(٧١) أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَارَجُوا مَكَانَ خَيْرٍ^(٧٢)
 وَهُوَ خَيْرُ الرِّزْقَيْنِ^(٧٣) وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ^(٧٤)
 وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنُكَيِّبُونَ^(٧٥)

۽ اهي جيڪي پنهنجي پالڻهار سان شريڪ مقرر نه ڪندا آهن (۵۹). ۽ اهي جيڪي (اهو) ڏيندا آهن جيڪي (سندس واٽ ۾) ڏنائون هن حال ۾ جو سندن دليون هن ڪري ڏڪنديون آهن ته اهي پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽڻ وارا آهن (۶۰). اهي (ماڻهو) چڱاين ۾ تڪڙائي ڪندا آهن ۽ اهي ان لاءِ اڳرائي ڪندڙ آهن (۶۱). ۽ (اسين) ڪنهن به جيءَ تي سندس طاقت کان سواءِ تڪليف نه ٿا رکون ۽ اسان وٽ هڪ ڪتاب آهي، جو سچ ڳالهائيندو آهي ۽ انهن تي ظلم نه ڪبو (۶۲). بلڪ سندن دليون انهن (ڳالهين) کان غفلت ۾ آهن ۽ هن کان سواءِ انهن جا ٻيا ڪرتوت به آهن، جي اهي ڪندا آهن (۶۳). تانجو منجهانئن عياشين (ماڻهن) کي جڏهن عذاب سان پڪڙيوسون، تڏهن دانهون ڪندا رهيا (۶۴). (چيوسون) ته اڄ دانهون نه ڪريو، ڇو ته اسان کان اوهان کي مدد نه ملندي (۶۵). بيشڪ اوهان کي منهنجيون آيتون پڙهي بدآئينيون هيون تڏهن اوهين پنهنجن ڪڙين (پر پوئتي) ڀڄندا هيؤ (۶۶). اُن (قرآن) کان وڌائي ڪندڙ (۽) آکاڻين ۾ مشغول ٿي (کيس) ڇڏيو ٿي (۶۷). قرآن کي نه سوچيائون ڇا يا وٽن اهڙي شيءِ آئي آهي، جا سندن اڳين پيءُ ڏاڏن وٽ نه آئي هئي؟ (۶۸). يا پنهنجي پيغمبر کي نه سڃاتائون ڇا؟ تنهن ڪري اهي سندس منڪر (ٿيا) آهن (۶۹). يا چوندا آهن ته کيس چريائي آهي (نه!) بلڪ (پيغمبر) وٽن سچي ڳالهه آندي آهي ۽ منجهائن گهڻا سچ کي برو ڀائيندڙ آهن (۷۰). ۽ جيڪڏهن الله سندن سڌن تي هلي ها ته آسمان ۽ زمين ۽ جيڪي منجهن آهي، سي ويران ٿين ها. (نه!) بلڪ سندن نصيحت وٽن آندي سون ۽ اهي پنهنجيءَ نصيحت (ڪتاب) کان منهن موڙيندڙ آهن (۷۱). يا کانئن ڪو نزرانو گهرندو آهين ڇا؟ پوءِ تنهنجي پالڻهار جو نزرانو (ڏيڻ) پلو آهي ۽ اهو (سڀ کان) چڱو روزي ڏيندڙ آهي (۷۲). ۽ بيشڪ تون سڌي واٽ ڏانهن کين سڏيندو آهين (۷۳). ۽ بيشڪ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن، سي سڌيءَ واٽ کان پاسيرا ٿيندڙ آهن (۷۴).

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلْجُؤَافِي طُغْيَانِهِمْ
 يَعْمَهُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ
 وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
 إِذْ هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
 وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٤٨﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي
 الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٤٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ
 وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾ بَلْ قَالُوا
 مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا إِذَا امْتَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَ
 عِظَامًا إِنَّا لَبَعُوثُونَ ﴿٥٢﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا
 مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٣﴾ قُلْ لِّمَنِ الْأَرْضُ
 وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ ﴿٥٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ قُلْ مَنْ
 بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ
 كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ﴿٥٩﴾

جيڪڏهن مٿن رحم ڪريون ها ۽ جيڪي کين ڏک پهتو سو لاهيون ها ته (ب) سدائين پنهنجيءَ گمراهيءَ ۾ حيران رهن ها (۷۵). ۽ بيشڪ کين عذاب سان پڪڙيوسون ۽ پوءِ (ب) پنهنجي پالڻهار جي اڳيان نه نورڙيا ۽ نڪي عاجزي ڪيائون (۷۶). (پنهنجيءَ غفلت ۾ رهيا) تانجو جنهن مهل مٿن سخت عذاب وارو دروازو کوليوسون (تنهن مهل) اتي جا اتي انهيءَ ۾ نااميد ٿيا (۷۷). ۽ (الله) اهو آهي، جنهن اوهان لاءِ ڪن ۽ اڪيون ۽ دليون بڻايون (پر اوهين تمام) ٿورو شڪر ڪندا آهيو (۷۸). ۽ (الله) اهو آهي جنهن اوهان کي زمين ۾ پيدا ڪيو ۽ ڏانهس وري گڏ ڪيا ويندو (۷۹). ۽ (الله) اهو آهي جيڪو جباري ٿو ۽ ماري ٿو ۽ رات ۽ ڏينهن جو ڦيرڦار ڪرڻ اُن جو (ڪم) آهي، پوءِ نه سمجهندا آهيو ڇا؟ (۸۰). بلڪ جيئن اڳين چيو ٿيئن چوندا آهن (۸۱). چون ٿا ته اسان جڏهن مرداسون ۽ مٽي ۽ هڏا ٿينداسون (تڏهن) وري جيئرا ٿي اٿنداسون ڇا؟ (۸۲). بيشڪ اسان کي ۽ اسان جي ابن ڏاڏن کي هن کان اڳ انهيءَ (ڳالهه) جو انجام ڏنو ويو آهي، اهي رڳو اڳين جا قصا آهن (۸۳). ڇو ته جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو ته (ٻڌايو ته) زمين ۽ جيڪي منجهس آهي سو ڪنهن جو آهي؟ (۸۴). سگهوئي چوندا ته (اهو سڀ) الله جو آهي. ڇو ته پوءِ ڇو نه نصيحت وٺندا آهيو؟ (۸۵). (اي پيغمبر کانئن پڇ) ته ستن آسمانن جو رب ۽ وڏي عرش جو رب ڪير آهي؟ (۸۶). سگهوئي چوندا (اهو سڀ) الله جو آهي. ڇو ته پوءِ ڇو نه ڊڄندا آهيو؟ (۸۷). (کانئن) پڇ ته (اهو) ڪير آهي جنهن جي هٿ ۾ سڀ ڪنهن شيءِ جي حڪومت آهي ۽ اهو پناه ڏيندو آهي ۽ ان (جي عذاب) کان ڪنهن کي پناه ڏيئي نه سگهي آهي جيڪڏهن ڄاڻندا آهيو (ته ڏسيو) (۸۸). سگهوئي چوندا ته (اهو سڀ) الله جي (هٿ ۾) آهي (کين) ڇو ته پوءِ اوهين ڪٿان ٺڳجو ٿا (۸۹).

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَانْتَهُم لَكَذِبُونَ ﴿٩٠﴾ مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ
 وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذْ أَذَىٰ الذَّهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ
 وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾ عِلْمُ
 الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾ قُلْ رَبِّ إِمَّا
 تُرِيِّنِي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ
 الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدِيرُونَ ﴿٩٥﴾
 ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾
 وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ
 رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
 ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ
 قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾ فَإِذَا انْفَخَ
 فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾
 فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ
 مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ
 خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلَفَحَ وَجُوهُهُمْ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

بلڪ وٽن سڄي (ڳالهه) آندي آئون، ۽ بيشڪ آهي ڪوڙا آهن (۹۰). الله
 نڪي (پاڻ لاءِ) ڪنهن کي پٽ ڪري ورتو آهي ۽ نڪي ساڻس ڪو
 (ٻيو) معبود آهي (جيڪڏهن ائين هجي ها) ته هرڪو معبود پنهنجيءَ
 مخلوق کي وٺيو وڃي ها ۽ آهي هڪ ٻئي تي ڏاڍ ڪن ها. (ڪافر)
 جيڪي بيان ڪندا آهن تنهن کان الله پاڪ آهي (۹۱). ڳجه ۽ ظاهر جو
 ڄاڻندڙ آهي جنهن کي (ان سان) شريڪ بڻائيندا آهن تنهن کان مٿاهون
 آهي (۹۲). (اي پيغمبر!) چؤ ته اي منهنجا پالڻهار! جيڪو انجام ڪجين
 ٿو، سو جيڪر مون کي ڏيکارين (۹۳). اي منهنجا پالڻهار! مون کي ظالمن
 جي قوم ۾ (داخل) نه ڪر (۹۴). ۽ جيڪو ڪين انجام ڏيون ٿا تنهن
 جي توکي ڏيکارڻ تي بيشڪ اسين وس وارا آهيون (۹۵). ڏاڍي چڱي طريقي
 سان برائيءَ کي تار (ڪافر) جيڪي بيان ڪندا آهن سو اسين وڌيڪ
 ڄاڻندڙ آهيون (۹۶). ۽ (اي پيغمبر!) چؤ ته اي منهنجا پالڻهار! شيطانن جي
 وسوسن کان تنهنجي پناه گهران ٿو (۹۷). ۽ اي منهنجا پالڻهار! پاڻ وٽ
 انهن جي ويجهي ٿيڻ کان (به) تنهنجي پناه وٺان ٿو (۹۸). (ڪافر پنهنجي
 غفلت ۾ هوندا) تانجو جنهن مهل منجهائن ڪنهن کي موت ايندو (تنهن
 مهل) چوندو ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي دنيا ۾ (ورائي) موٽاءِ (۹۹). ته
 جيڪي (اُتي) چڏير تنهن ۾ آءُ جيڪر چڱا عمل ڪريان. ائين (ڪڏهن
 ٿيڻو) نه آهي. بيشڪ اها هڪ ڳالهه آهي جا اهو چوندڙ آهي ۽ سندن اڳيان
 هڪ پردو (عالم قبر) انهيءَ ڏينهن تائين رهندو (جنهن ڏينهن قيامت ۾)
 اُتاريا ويندا (۱۰۰). پوءِ جنهن مهل صور ۾ ڦوڪبو (تنهن مهل) اُن ڏينهن
 سندن وچ ۾ نه ذاتيون رهنديون ۽ نڪي پاڻ ۾ پڇا ڳاڇا ڪندا (۱۰۱).
 پوءِ جنهن (جي نيڪيءَ) جو پلڙو ڳرو ٿيو سي ئي ڇٽل آهن (۱۰۲). ۽
 جنهنجو پلڙو هلڪو ٿيو سي آهي آهن جن پاڻ کي نقصان لاتو (آهي)
 دوزخ ۾ سدائين رهندڙ آهن (۱۰۳). سندن منهن کي باه ساڙيندي ۽ آهي
 منجهس بدشڪلا ٿيندا (۱۰۴).

أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَسْتَلِي عَلَيْكُمْ فَنُكِنْتُ بِهَا تَكْدِيبُونَ ﴿١٠٥﴾ قَالُوا
 رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَا
 أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ اخْسَوْا فِيهَا
 وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ
 رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٠٩﴾
 فَاتَّخَذْنَاهُمْ سِجْرًا حَتَّىٰ نَسُوكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ
 تَضَحَكُونَ ﴿١١٠﴾ إِنِّي جَزَيْتَهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ
 الْفَآئِزُونَ ﴿١١١﴾ قُلْ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾
 قَالُوا الْبَتَّ نَايَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَأَلَ الْعَادِيْنَ ﴿١١٣﴾
 قُلْ إِنْ لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾
 أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ الْبَيِّنَاتُ تَرْجِعُونَ ﴿١١٥﴾
 فَتَعَلَى اللَّهِ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
 الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ
 لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾
 وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١١٨﴾

(چيو ويندن ته) منهنجون آيتون اوهان کي نه پڙهي ٻڌائبيون هيون ڇا؟ پوءِ اوهين انهن کي ڪوڙو ڀائيندا هيؤ؟ (۱۰۵). چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! اسان جي بدبختي اسان تي غالب ٿي ويئي ۽ گمراه قوم هئاسون (۱۰۶). اي اسان جا پالڻهار! هتان اسان کي ٻاهر ڪڍ پوءِ جيڪڏهن موتي (ڪفر) ڪريون ته بيشڪ اسين ظالم ٿيون (۱۰۷). (الله) فرمائيندو ته منجهس خوار پيا رهو ۽ مون سان نه ڳالهايو (۱۰۸). ڇو ته منهنجن ٻانهن مان هڪ ٽولي هئي جا چوندي هئي ته اي اسان جا پالڻهار! اسان ايمان آندو تنهن ڪري اسان کي بخش ۽ اسان تي رحم ڪر جو تون (سڀ کان) چڱو ٻاجهارو آهين (۱۰۹). پوءِ (ايسين) کين مزاڪ ڪري ورتو جيسين (سندن دشمنيءَ) اوهان (جي دلين) کان منهنجي يادگيري وسارائي ۽ اوهين مٿن ڪليو ٿي (۱۱۰). بيشڪ اڄ کين بدلو ڏنم انهيءَ ڪري جو صبر ڪيو هيائون (هيءَ) ته اهي ئي مراد ماڻيندڙ آهن (۱۱۱). (الله) فرمائيندو ته زمين ۾ (اوهين) ڪيترا ورهيه رهيؤ؟ (۱۱۲). چوندا ته هڪ ڏينهن يا ڏينهن جو ڀاڱو رهياسون پوءِ ڳڻيندڙن کان پڇا ڪر (۱۱۳). (الله) فرمائيندو ته ٿوريءَ (دير) کان سواءِ نه رهيا هيؤ جيڪر اوهين ڄاڻو ها (۱۱۴). اوهين ڀانيو ٿا ڇا ته اوهان کي اجايو بڻايو اٿئون ۽ اوهين اسان ڏانهن وري نه موٽايا ويندؤ؟ (۱۱۵). پوءِ الله سڄو بادشاهه تمام مٿاهون آهي، ان کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي، (اهو) سڳوري عرش جو رب آهي (۱۱۶). ۽ جيڪو الله سان گڏ ٻئي معبود کي سڏيندو، جنهن جو کيس ڪو دليل ڪونهي، تنهن جو حساب سندس پالڻهار وٽ ئي آهي. سڄ آهي ته ڪافر نه ڇٽندا (۱۱۷). ۽ ڇو ته اي منهنجا پالڻهار! بخش ۽ رحم ڪر ۽ تون (سڀني) ٻاجهارن کان چڱو آهين (۱۱۸).

سُورَةُ النُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ ① الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
 مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
 تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيْشَهِدَ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ
 مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ② الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالْزَّانِيَةُ
 لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى
 الْمُؤْمِنِينَ ③ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا
 بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ
 شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ④ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا
 مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤ وَالَّذِينَ
 يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ
 فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ⑥
 وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑦

سورة نور مدني آهي ۽ هيءَ چوھت
آيتون ۽ نو رکوع آهي.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

هيءَ هڪ سورة آهي جا نازل ڪئي سون ۽ اُن (جي حڪمن) کي فرض ڪيوسون ۽ منجهس پڌريون آيتون نازل ڪيون سون، ته مان اوهين نصيحت وٺو (۱). ۽ زنا ڪندڙ عورت ۽ زنا ڪندڙ مرد ٻنهي منجهان هر هڪ کي سؤ دُرا هڻو ۽ جيڪڏهن اوهين الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندا آهيو ته الله جي دين ۾ اوهان کي انهن ٻنهي تي نرمي ڪرڻ نه جڳائي ۽ مؤمنن مان هڪ ٽوليءَ کي انهن ٻنهي جي سزا تي حاضر ٿيڻ گهرجي (۲). زنا ڪندڙ مرد، زنا ڪندڙ عورت يا مشرڪياڻي کان سواءِ ٻي نه پرڻبو ۽ زنا ڪندڙ عورت، کيس زنا ڪندڙ مرد يا مشرڪ کان سواءِ ٻيو نه پرڻبو ۽ اهو (زنا ڪندڙ زانفان سان نڪاح ڪرڻ) مؤمنن تي حرام ڪيو ويو آهي (۳). ۽ جيڪي پاڪدامن عورتن کي تهمت لائين وري چار شاهد نه آئين ته کين اسي دُرا هڻو ۽ انهن جي گواهي اصلي قبول نه ڪريو، ۽ اُهي ئي بي دين آهن (۴). پر هن کان پوءِ جن توبه ڪئي ۽ پاڻ سڌاريو، ته الله بخشڻهار مھربان آهي (۵). ۽ جيڪي پنهنجي زالن کي تهمت لائين ۽ کين پاڻ کان سواءِ ڪي شاهد نه هجن ته اهڙي هر هڪ جي (سچي) شاهدي چار ڀيرا (هيئن ڏيڻ) آهي ته الله جو قسم آهي ته بيشڪ پاڻ سچ چونڌڙن مان آهي (۶). ۽ پنجون ڀيرو چوي ته جيڪڏهن ڪوڙن مان هوندو ته مٿس الله جي لعنت هجي (۷).

وَيَذَرُوهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ
لَمِنَ الْكَذِبِينَ^٨ وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ
مِنَ الصَّادِقِينَ^٩ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ
تَوَّابٌ حَكِيمٌ^{١٠} إِنْ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِكَ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا
تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ
مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ^{١١} لَوْ لَا
إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا
هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ^{١٢} لَوْ لَاجِبَاءٌ وَعَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شَهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا
بِالشَّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَذِبُونَ^{١٣} وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ
عَذَابٌ عَظِيمٌ^{١٤} إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالسِّنْتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا
لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ^{١٥} وَ
لَوْ لَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَنَكَ
هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ^{١٦} يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ
كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ^{١٧} وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ^{١٨}

۽ ان زال کان (هيءَ ڳالھ) سزا تاريندي جو چار پيرا شاهدي ڏئي ته الله جو قسم آهي ته بيشڪ اهو مڙس ڪوڙ چونڌڙن مان آهي (۸). ۽ پنجنون پيرو (هيءَ شاهدي ڏئي) ته جيڪڏهن اهو مڙس سچن مان آهي ته اُن (يعني زال) تي الله جو ڏمر هجي (۹). ۽ جيڪڏهن اوهان تي الله جو فضل ۽ سندس باجهه نه هجي ها (ته عذاب ٿيڻو ها) ۽ بيشڪ الله توبه قبول ڪندڙ حڪمت وارو آهي (۱۰). بيشڪ جن ڪوڙو بهتان آندو سي اوهان مان ئي هڪ ٽولي آهن (اوهين) اُن (بهتان) کي نه ڀانيو ته اوهان لاءِ (ڪو) خراب آهي، بلڪ اهو اوهان لاءِ ڀلو آهي، منجهائن سڀ ڪنهن ماڻهوءَ گناه مان جيڪي ڪمايو سو، سندس لاءِ آهي، ۽ منجهائن جنهن بهتان جو وڏو لڙ مڃايو تنهن لاءِ وڏو عذاب آهي (۱۱). جڏهن اهو ٻڌو تڏهن مؤمن مردن ۽ مؤمن زالن پنهنجن (هم دينن) ۾ چڱو گمان ڇو نه ڪيو ۽ ڇو نه چيائون ته هي ڀڏرو بهتان آهي؟ (۱۲). ان (ڳالھ) تي چار شاهد ڇو نه آندائون؟ پوءِ جڏهن شاهد نه آندائون تڏهن اهي ئي الله وٽ ڪوڙا آهن (۱۳). ۽ جيڪڏهن الله جو فضل ۽ سندس باجهه دنيا ۽ آخرت ۾ اوهان تي نه هجي ها ته جنهن (ڳالھ) بابت چرچو مڃايو (تنهن بابت) اوهان کي (تڏهن ئي) وڏو عذاب پهچي ها (۱۴). جڏهن ان کي پنهنجن زبانن سان باقائدا رهيو ۽ جنهن (ڳالھ جي حقيقت) جي اوهان کي ڪا خبر نه هئي سا پنهنجن واٽن سان چوندا رهيو ۽ ان کي هلڪو ٿي ڀانيو ۽ (حقيقت ڪري) اهو الله وٽ وڏو (گناه) هو (۱۵). ۽ جڏهن اهو ٻڌو (تڏهن) ڇو نه چيو ته اسان کي اهو چوڻ نه جڳائيندو آهي (اي الله) تنهنجي پاڪائي بيان ڪريون ٿا، هي وڏو بهتان آهي (۱۶). الله اوهان کي نصيحت ٿو ڪري ته جيڪڏهن مؤمن آهيو ته (بيهر) وري اصلي اهڙو (ڪم) نه ڪجو (۱۷). ۽ الله اوهان لاءِ آيتون بيان ٿو ڪري ۽ الله جائنڊڙ حڪمت وارو آهي (۱۸).

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ
 عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ^(١٩)
 وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رءُوفٌ رَحِيمٌ ^(٢٠)
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
 الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
 وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ
 وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ^(٢١) وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ
 يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ^(٢٢)
 وَلْيَعْلَمُوا وَلِيَصْفَحُوا لَا تَخْبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ^(٢٣) إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغُفْلَاتِ أُولُنَّ لَعَنُوا
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ^(٢٤) يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ
 أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ^(٢٥) يَوْمَئِذٍ يُوفِّيهِمْ
 اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ^(٢٦) الْحَيِّثُ
 لِلْخَيْثِثِينَ وَالْخَيْثِثُونَ لِلْخَيْثِثِ وَالطَّيِّبُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ
 لِلطَّيِّبَاتِ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ^(٢٧)

بيشڪ جيڪي (ماڻهو) مؤمنن (جي نسبت) ۾ بدڪاريءَ (جي تهمت) جي پڌري ٿيڻ کي دوست رکندا آهن تن لاءِ دنيا ۽ آخرت ۾ ڏکونيندڙ عذاب آهي ۽ الله ڄاڻندو آهي ۽ اوهين نه ڄاڻندا آهيو (۱۹). ۽ جيڪڏهن اوهان تي الله جو فضل ۽ سندس باجھ نه هجي ها (ته ضرور خراب ٿيو ها) ۽ بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۰). اي ايمان وارو! اوهين شيطان جي وڪن تي نه هلو ۽ جيڪو شيطان جي وڪن تي هلندو ته شيطان ته بي حياتيءَ (جون ڳالهيون) ۽ گندا ڪم ڏسيندو آهي ۽ جيڪڏهن اوهان تي الله جو فضل ۽ سندس باجھ نه هجي ها ته اوهان مان ڪو هڪ ڪڏهن نه سڌري ها پر الله جنهن کي گهرندو آهي (تنهن کي) پاڪ ڪندو آهي ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۱). ۽ اوهان مان فضل وارا ۽ آسودا ماڻهيءَ وارن ۽ مسڪينن ۽ الله جي واٽ ۾ وطن ڇڏيندڙن کي (ڪجھ به) نه ڏيڻ جو قسم نه کڻڻ ۽ جڳائي ته معاف ڪن ۽ تارو ڪن. اوهين نه گهرندا آهيو ڇا ته الله اوهان کي بخشي؟ ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۲). بيشڪ جيڪي (ماڻهو) پاڪدامن بيخبر مؤمنياڻين کي تهمت لائيندا آهن، تن تي دنيا ۽ آخرت ۾ لعنت آهي ۽ انهن لاءِ (انهي ڏينهن) وڏو عذاب آهي (۲۳). انهن جيڪي ڪمايو هو تنهن بابت سندن زبانون ۽ سندن هٿ ۽ سندن پير جنهن ڏينهن مٿن شاهدي ڏيندا (۲۴). اُن ڏينهن الله کين انصاف سان سندن بدلو پورو ڏيندو، ۽ (اهو) ڄاڻندا ته الله ئي سچو پڌري ڪرڻ وارو آهي (۲۵). پليت زالون پليت مردن لاءِ (لائق) آهن ۽ پليت مرد پليت زالن لاءِ (لائق) آهن ۽ پاڪ زالون پاڪ مردن لاءِ (لائق) آهن ۽ پاڪ مرد پاڪ زالن لاءِ (لائق) آهن، (انهن جي بنسبت ماڻهو) جيڪي چوندا آهن، تنهن (ڳالهه) کان اهي پاڪ آهن. انهن لاءِ بخشش ۽ سڳوري روزي آهي (۲۶).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا
وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا
فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا
فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٦﴾ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا
أَرْوَاجَهُمْ ذَلِكُمْ أَزْكى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٢٧﴾ وَقُلْ
لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ أَرْوَاجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ خُمُرَهُنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا
يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ
أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ
بَنَاتِ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّبِيعِينَ غَيْرُ
أُولَى الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى
عَوْرَتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ
زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٨﴾

اي ايمان وارو! پنهنجن گهرن کان سواءِ ٻين (ماڻهن جي) گهرن ۾
(ايسين) نه گهڙو جيسين (نه) موڪلايو ۽ اُن جي رهڻ وارن تي سلام (نه)
ڏيو. اهو اوهان لاءِ چڱو آهي مان اوهين نصيحت وٺو (۲۷). پوءِ
جيڪڏهن منجهس ڪنهن تي نه ڏسو ته ان ۾ (ايسين) نه گهڙو، جيسين
اوهان کي موڪل (نه) ڏجي ۽ جيڪڏهن اوهان کي چئجي ته موتو ته
موتي وڃو، اهو اوهان لاءِ تمام سٺو آهي. ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو،
سو الله ڄاڻندڙ آهي (۲۸). اهڙن گهرن ۾ گهڙڻ کان اوهان کي ڪو گناه
ڪونهي جنهن ۾ ڪوئي نه رهندو هجي، منجهس اوهان جو سامان
(رڪيل) هجي ۽ جيڪي پڌرو ڪندا آهيو ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو، سو الله
ڄاڻندو آهي (۲۹). مؤمنن کي چو ته پنهنجن اکين کي هيٺ ڪن ۽
پنهنجن اوڳهڙن کي بچائيندا رهن. اهو اُنهن لاءِ تمام سٺو آهي، جيڪي
ڪندا آهن، تنهن جي بيشڪ الله خبر رکندڙ آهي (۳۰). ۽ مؤمنياڻين کي
چو ته، پنهنجيون اکيون جهڪيون ڪن ۽ پنهنجن اوڳهڙن کي بچائينديون
رهن ۽ پنهنجي سينگار (يعني زيورن جي جاين) کي ظاهر نه ڪن، پر انهن
مان جيڪي ظاهر (ضروري) آهن (جهڙا هٿ پير) ۽ جڳائين ته پنهنجن
چادرن کي پنهنجن گريبانن تي لاهي ڇڏين، ۽ پنهنجن مڙسن يا پنهنجن
پين يا پنهنجن سهرن يا پنهنجن پٽن يا پنهنجن مڙسن جي پٽن يا پنهنجن
ڀائرن يا پنهنجن ڀائرين يا پنهنجن ڀائيڻن يا پنهنجن (مسلمان) زائفن يا
پنهنجن ٻانهن يا خدمتگار مردن مان (عورتن ڏانهن) اڻ خواهش وارن يا جن
ٻارن کي عورتن جي اوڳهڙ جو سماءُ نه پوي تن کانسواءِ ٻين (سڀني) جي
اڳيان پنهنجو سينگار ظاهر نه ڪن ۽ پنهنجن پيرن سان (زيور) هن لاءِ نه
ڇمڪائين ته سندن سينگار مان جيڪي گجهو آهي، سو ڄاتو وڃي ۽ اي
مسلمانو! اوهين مڙئي الله جي اڳيان توبه ڪريو ته مان اوهين چٽو (۳۱).

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۖ إِنَّ
يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٧﴾
وَلَيْسَتُغْفِرَ الَّذِينَ لَا يَحِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكَيْبَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ
إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۚ وَآتُوهُمْ مِّنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا
تُكْرِهُوا قَاتِيَكُمْ عَلَىٰ الْبِغَاءِ ۚ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَوةِ
الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْنَنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ أِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٣٨﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ
خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٩﴾ اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۖ مِثْلُ نُورِهِ كَمِثْلَةِ شَوْكَةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي
زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ
مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ
لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ تُونُورٌ عَلَىٰ نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَ
يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾ فِي بَيُوتِ أَذْنِ
اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيَذْكُرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٤١﴾

۽ پنهنجيءَ (قوم) مان رنن زالن کي پرڻايو ۽ پنهنجن ٻانهن ۽ پنهنجن ٻانهين مان نيڪن کي (به پرڻايو). جيڪڏهن (هو) غريب هوندا ته الله پنهنجي فضل سان کين آسودو ڪندو ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي (۳۲). ۽ جيڪي پرڻجي نه ٿا سگهن، تن کي ايسين پاڪدامن رهڻ گهرجي، جيسين کين الله پنهنجي فضل سان آسودو ڪري. ۽ اوهان جي ٻانهن مان جيڪي (آزاديءَ لاءِ عوض ڏيڻ جو) لکيل انجام گهرن تن ۾ جيڪڏهن ڪا چڱائي ڄاڻو ته کين لکيل انجام ڏيو ۽ جيڪو مال الله اوهان کي ڏنو آهي، تنهن مان کين ڏيو ۽ اوهانجيون ٻانهيون جيڪڏهن پاڪدامن رهڻ جو ارادو ڪن ٿيون انهن کي اوهين دنيا جي حياتيءَ جي سامان حاصل ڪرڻ لاءِ بدڪاريءَ تي زور نه ڪريو. ۽ جيڪو کين زور ڪندو ته زور ڪرڻ کان پوءِ انهن (ٻانهين) کي الله بخشڻهار مهربان آهي (۳۳). ۽ بيشڪ اوهان ڏانهن چٽيون نشانين ۽ جيڪي اوهان کان اڳ گذري ويا تن جا مثال ۽ پرهيزگارن لاءِ نصيحت لائي سون (۳۴). الله آسمانن ۽ زمين کي روشن ڪندڙ آهي. سندس نور جو مثال انهيءَ جاري وانگر آهي، جنهن ۾ ڏيو هجي، ڏيو قنديل ۾ هجي، اهو قنديل ڇٽڪ ڇمڪندڙ ستارو آهي، جو انهيءَ برڪت واري زيتون جي وڻ (جي تيل) مان ٻارجي جو نڪي اوڀر ۽ نڪي اوله (ڄمندو) آهي، سندس تيل جيتوڻيڪ باه نه پهتي هجي ته به سوجهري ڪرڻ کي ويجهو آهي. نور تي نور آهي. الله جنهن کي گهرندو آهي، تنهن کي پنهنجي نور سان سڌو رستو ڏيکاريندو آهي ۽ الله ماڻهن لاءِ مثال بيان ڪندو آهي ۽ الله سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۳۵). (انهيءَ نور جو هنڌ) انهن گهرن ۾ (آهي) جن لاءِ الله حڪم ڪيو آهي ته انهن جي تعظيم ڪجي ۽ انهن ۾ سندس نالو ياد ڪجي، انهن ۾ صبح ۽ سانجهي جو الله جي پاڪائي بيان ڪندا آهن (۳۶).

رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَ
 آتَاءِ الزَّكَاةِ يَتَذَكَّرُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٦﴾
 لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ
 مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ
 بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَ
 وَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ فَوُكِّهَ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٨﴾ أَوْ
 كَظُلُمٍ فِي بَحْرٍ لِّجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ
 سَحَابٌ ظُلُمَتْ بَعْضُهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ
 يَرَهَا وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٣٩﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ
 اللَّهَ يَسْخَرُ لَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صُفَّتْ كُلُّ قَدْ
 عِلْمَ صَلَاتِهِ وَتَسْنِيحِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٠﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤١﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا مُّمُّ
 يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ
 مِنَ السَّمَاءِ مَن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ وَ
 يَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ يَكَادُ سَنَاطِرُ قَهْ يَذْهَبَ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٢﴾

(يعني اهڙا) مڙس جو کين نڪي واپار ۽ نڪي سودو الله جي ياد ڪرڻ ۽ نماز پڙهڻ ۽ زڪوة ڏيڻ کان جهليندو آهي، انهيءَ ڏينهن کان ڊڄندا آهن، جنهن ۾ دليون ۽ اڪيون اُبتيون ٿينديون (۳۷). هن لاءِ ته جيڪي تمام چڱا عمل ڪيائون، تن جو کين الله بدلو ڏئي ۽ کين پنهنجي فضل سان وڌيڪ به ڏئي ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي (تنهن کي) اڻ ڳڻي روزي ڏيندو آهي (۳۸). ۽ جن ڪفر ڪيو، تن جا اعمال رڻ پٽ جي رُج وانگر آهن، جو اُچو ان کي پاڻي پائي، تانجو جڏهن اُن وٽ اچي (تڏهن) ان کي ڪا شيءِ نه لهي ۽ الله کي ئي ان وٽ لهي جو اهو کيس سندس حساب پورو پهچائي ڏئي ۽ الله جلد حساب وٺندڙ آهي (۳۹). يا (ڪافر جي اعمالن جو مثال) اونداھين وانگر آهي جو اونهي درياءَ ۾ لهرين جي مٿان لهرين ويڙھيس مٿانئس جهڙ هجي، هڪ ٻئي جي مٿان (آهي) اونداھيون هجن، جڏهن پنهنجو هٿ ڪڍي (تڏهن) ان کي ڏسي نه سگهي ۽ جنهن کي الله سوجهرو نه ڏنو تنهن کي ڪو سوجهرو ڪونهي (۴۰). نه ڏنو اٿئي ڇا ته جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهن سي ۽ کليل ڀرڻ وارا پکي الله جي پاڪائي بيان ڪندا آهن؟ بيشڪ سڀئي پنهنجيءَ نماز ۽ پنهنجيءَ تسبيح (پڙهڻ جي طريقي) کان واقف آهن ۽ جيڪي ڪندا آهن، سو الله ڄاڻندڙ آهي (۴۱). ۽ آسمانن ۽ زمين جي بادشاهت الله جي آهي ۽ الله ڏانهن ورتو آهي (۴۲). (اي پيغمبر!) نه ڏنو اٿئي ڇا ته الله ڪڪرن کي هلائيندو آهي، وري انهن کي پاڻ ۾ گڏيندو آهي، وري کين تنهن تي ته ڪندو آهي، پوءِ ڦڙي ڏسندو آھين ته سندن وچيان نڪرندي آهي ۽ آسمان کان اُتي جي ڳرڻ جي جبلن مان ڳڙو وسائيندو آهي، پوءِ جنهن کي وٺيس، تنهن کي اهو لڳائيندو آهي ۽ جنهن کان وٺيس تنهن کان اهو تاريندو آهي. ان (ڪڪر) جي وچ جو چمڪاڻ (جڻ ته) اجهو اڪيون ٿو ٺهي (۴۳).

يَقْلِبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٣٣﴾
وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّا تَأْكُلُ فَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ
مَّن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا
يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾ لَقَدْ أَرْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَ
اللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ امْنَا
بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّن بَعْدِ
ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٣٧﴾ وَإِنْ سَأَلْتَهُم لَّهُمُ الْحَقُّ
يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٣٨﴾ أَفَبِقُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ
يَخَافُونَ أَنْ يَحْيِفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٩﴾
إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ
بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٤٠﴾ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٤١﴾
وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ لَا
تَقْسِمُوا طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

الله رات ۽ ڏينهن کي مٽائيندو آهي، بيشڪ اُن ۾ ڏسڻ وارن لاءِ عبرت آهي (۴۴). ۽ الله سڀڪو جاندار پاڻيءَ مان بڻايو آهي، پوءِ منجهانئن ڪي پنهنجي پيٽ ۾ هلندا آهن ۽ منجهانئن ڪي ٻن پيرن تي هلندا آهن ۽ منجهانئن ڪي چئن (پيرن) تي هلندا آهن. الله جيڪي گهرندو آهي، سو پيدا ڪندو آهي، ڇو ته الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۴۵). بيشڪ پڌريون ايتون نازل ڪيون سون ۽ الله جنهن کي گهري تنهن کي سٺو رستو ڏيکاريندو آهي (۴۶). ۽ (منافق) چوندا آهن ته، الله تي ۽ پيغمبر تي ايمان آندوسون ۽ فرمانبرداري ڪئي سون، وري ان کان پوءِ منجهانئن هڪ ٽولي ڦري وڃي ٿي ۽ اهي ايمان وارا نه آهن (۴۷). ۽ جڏهن الله ۽ سندس پيغمبر ڏانهن سڏبا آهن ته سندن وچ ۾ (پيغمبر) نبيرو ڪري (تڏهن) اُمالڪ منجهانئن هڪ ٽولي منهن موڙيندڙ آهي (۴۸). ۽ جيڪڏهن (ڪنهن تي) سندن حق هوندو آهي ته پيغمبر ڏانهن ڪنڌ نواڻي ايندا آهن (۴۹). سندن دلين ۾ بيماري آهي ڇا يا شڪ ۾ پيا آهن يا ڊڄندا آهن ته الله ۽ سندس پيغمبر مٿن ظلم ڪندو؟ (نه!) بلڪ اهي پاڻ بي انصاف آهن (۵۰). جڏهن مؤمنن کي الله ۽ سندس پيغمبر ڏانهن سڏبو آهي ته (پيغمبر) سندن وچ ۾ نبيرو ڪري تڏهن انهن جو چوڻ رڳو هيءُ هوندو آهي ته ٻڌوسون ۽ حڪم مڃيوسون ۽ اهي ئي ڇٽل آهن (۵۱). ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جو چيو مڃيندو ۽ الله کان ڊڄندو ۽ اُن (جي نافرمانيءَ) کان بچندو، (ته) پوءِ اهي ئي مراد ماڻيندڙ آهن (۵۲). ۽ الله جا وڏا قسم پڪيءَ طرح کڻندا آهن ته جيڪڏهن کين (جهاد جو) حڪم ڪرين ته ضرور (سڀ ڦٽي ڪري پنهنجي ديس مان) نڪرندا (اي پيغمبر! کين) چؤ ته اوهين قسم نه کڻو، دستوري فرمانبرداري (ڪريو). ڇو ته جيڪي ڪندا آهيو (تنهن جي) الله خبر رکندڙ آهي (۵۳).

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ
 مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى
 الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ^{٥٦} وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ
 عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ
 مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ^{٥٧} وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ
 آتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ^{٥٨} لَا تَحْسَبَنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِي النَّارِ وَلَيْسَ
 الْمَصِيرُ ^{٥٩} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ
 أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ
 قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ
 وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَ
 لَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ طُفُوفُونَ عَلَيْكُمْ بِعِصْمٍ عَلَى
 بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ^{٦٠}

چو ته الله جي فرمانبرداري ڪريو ۽ پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو، پوءِ جيڪڏهن ڦرندؤ ته جيڪي پيغمبر تي (الله جي حڪمن پهچائڻ جو حق) رکيو ويو، تنهن جو ذمؤ مٿس ئي آهي ۽ جيڪي اوهان تي رکيو ويو، (تنهن تي عمل ڪرڻ جو حق) اوهان تي ئي آهي ۽ جيڪڏهن سندس چيو مڃيندؤ ته هدايت ٿيندو ۽ پيغمبر تي ته رڳو پڌرو پيغام پهچائڻ (لازم) آهي (۵۴). اوهان مان جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، تن کي الله انجام ڏنو آهي ته ملڪ ۾ کين ضرور خليفو ڪندو، جيئن ڪانئن اڳين کي حاڪم ڪيائين ۽ سندن انهيءَ دين کي جو انهن واسطي پسند ڪيو اٿس، انهن لاءِ ضرور پختو ڪندو ۽ سندن خوف کان پوءِ کين مٿائي امن ڏيندو (اهي) منهنجي عبادت ڪندا رهندا (۽) مون سان ڪنهن شيءِ کي شريڪ نه ڪندا ۽ جيڪي ان کان پوءِ ناشڪري ڪندا سي ئي بي دين آهن (۵۵). ۽ نماز پڙهو ۽ زڪوة ڏيو ۽ پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو ته من اوهان تي رحم ڪيو وڃي (۵۶). ڪافرن کي نه ڀانئ ته زمين ۾ ٽڪائيندڙ آهن. ۽ سندن جاءِ دوزخ آهي ۽ البتہ اهو موٽڻ جو هنڌ بچڙو آهي (۵۷). اي ايمان وارو! اوهان جي ٻانهن کي ۽ جيڪي اوهان (جي ٻارن) مان بلوغت کي نه پهتا آهن، تن کي ٽي وقت (گهرن ۾ اچڻ لاءِ) اوهان کان موڪلائڻ گهرجي، فجر جي نماز کان اڳ ۽ منجهند جو جڏهن اوهين پنهنجا ڪپڙا لاهي رکندا آهيو ۽ سومهڻيءَ جي نماز کان پوءِ، (جو اهي) اوهان لاءِ ٽي اوگهڙ (جا وقت) آهن. انهن (وقتن) کان پوءِ (هڪ ٻئي وٽ اوهان جي اچڻ وڃڻ ۾) نڪي اوهان تي ۽ نڪي انهن تي گناهه آهي. اوهين هڪٻئي تي هر هر ڦرندڙ گهرندڙ آهيو اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ حڪم بيان ڪري ٿو ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۵۸).

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
 اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
 آيَاتِهِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي
 لَا يَرَجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ
 شَيْئًا بِهِنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ۚ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ
 خَيْرٌ لَهُنَّ ۚ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى
 حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ
 وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ
 بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ
 أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ
 أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَلَتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ
 مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
 تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا
 فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبْرَكَةٌ
 طَيِّبَةٌ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٥٣﴾

۽ جڏهن اوهان جا ٻار بلوغت کي پهچن، تڏهن کين اهڙيءَ طرح موڪل وٺڻ گهرجي، جهڙيءَ طرح انهن (چوڪرن) جا اڳيان (يعني وڏا) موڪل وٺندا آهن. اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ پنهنجا حڪم بيان فرمائي ٿو. ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۵۹). ۽ جيڪي بديون زائفون پڙهي جو ڪو آسرو نه رکنديون هجن سي جيڪڏهن سينگار جي ظاهر نه ڪرڻ جي ارادي سان پنهنجون چادريون نه ڍڪين ته مٿن گناه ڪونهي ۽ جيڪڏهن (ان کان به) بچن ته انهن لاءِ ڀلو آهي ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۶۰). اندي تي ڪو حرج نه آهي ۽ نڪي منڊي تي ڪو حرج ۽ نڪي بيمار تي ڪو حرج ۽ نڪي خود اوهان (ماڻهن) تي (ڪو حرج) آهي، جي اوهين پنهنجن گهرن (مان) يا پنهنجن ڀين جي گهرن يا پنهنجن مائرن جي گهرن يا پنهنجن ڀائرن جي گهرن يا پنهنجن ڀينرن جي گهرن يا پنهنجن چاچن جي گهرن يا پنهنجن پڦين جي گهرن يا پنهنجن مامن جي گهرن يا پنهنجن ماسين جي گهرن يا جن (گهرن) جون ڪنجيون اوهان جي هٿ آهن، يا پنهنجن دوستن جي گهرن مان کائو. گڏجي (کائڻ) يا ڌار ڌار ٿي کائڻ ۾ اوهان تي ڪو گناه ڪونهي. پوءِ جڏهن گهرن ۾ گهڙو تڏهن پنهنجن ماڻهن تي سلام ڏيو جو (اها) الله وٽان برڪت واري سٺي دعا آهي. اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ حڪم بيان ڪندو آهي ته من اوهين سمجهو (۶۱).

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا
مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ
الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنُ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ
وَأَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ
الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ وَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ
يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ
أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَا إِنَّ اللَّهَ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ
يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

سُورَةُ الْفَرْقَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾
وَالَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَهُ يَكُونُ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ رُءَاهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

مؤمن رڳو آهي آهن، جن الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آندو آهي ۽ جڏهن گڏ ٿي ڪرڻ واري ڪنهن ڪم ۾ ساڻس هوندا آهن (تڏهن) ايسين ڪيڏي نه ويندا آهن، جيسين ڪانئن موڪل (نه) وٺندا آهن. بيشڪ (اي پيغمبر!) جيڪي توکان موڪلائيندا آهن، سي آهي آهن جي الله ۽ سندس پيغمبر کي مڃيندا آهن، پوءِ جڏهن پنهنجن ڪن ڪمن لاءِ توکان موڪلائين تڏهن انهن مان جنهن لاءِ گهرين تنهن کي موڪل ڏي ۽ انهن لاءِ الله کان بخشش گهر، ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۶۲). اوهين پيغمبر کي سڏڻ اهڙيءَ طرح نه ڀانيو جهڙيءَ طرح اوهان جو پاڻ ۾ هڪ ٻئي کي سڏڻ آهي. بيشڪ الله انهن کي ڄاڻندو آهي، جيڪي اوهان مان ٻئي جي اوٽ ڪري ڪسڪي ويندا آهن، پوءِ جيڪي سندس حڪم جي ابتڙ هلندا آهن، تن کي پاڻ تي آفت پهچڻ کان يا پاڻ تي ڪنهن ڏکونيندڙ عذاب پهچڻ کان ڊڄڻ گهرجي (۶۳). خبردار! جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، سو بيشڪ الله جو آهي، جنهن (حال) تي اوهين آهيو تنهن کي بيشڪ الله ڄاڻندو آهي ۽ جنهن ڏينهن ڏانهن موتايا ويندا (تنهن ڏينهن) جيڪي (عمل) ڪيائون تنهن جي ڪن سڏ ڏيندو ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي. (۶۴).

سورة فرقان مڪي آهي ۽ هن ۾ ستھتر
آيتون ۽ چھ رڪوع آهن

الله باجهاري جي نالي سان (شروع)

أهو (الله) وڏو برڪت وارو آهي، جنهن پنهنجي ٻانهي تي (حق باطل جو) فرق ڪندڙ (قرآن هن لاءِ) نازل ڪيو ته جهان وارن لاءِ ڊيڄاريندڙ هجي (۱). (أهو آهي) جنهن کي آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي آهي ۽ (پاڻ لاءِ) نڪو اولاد ورتائين ۽ نڪي بادشاهيءَ ۾ ساڻس ڪو شريڪ آهي ۽ سڀڪنهن شيءِ کي بڻائين، پوءِ ان جو اندازو پوريءَ طرح ٺهرايائين (۲).

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ
وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ ضَرَاءً وَلَا نَفْعًا وَلَا يَسْلُكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَاةً وَلَا نَشُورًا^٣ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا
إِفْكٌ لِفِتْرَةِهُ وَأَمَانَةٌ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا
ظُلْمًا وَزُورًا^٤ وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ
تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا^٥ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا^٦ وَقَالُوا
مَا لَ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَشْهِي فِي الْأَسْوَاقِ
لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا^٧ أَوْ يُلْقَى
إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ
إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا^٨ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ
الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا^٩ تَبَارَكَ الَّذِي
إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِمَّنْ ذَلِكَ جَدَّتْ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا^{١٠} بَلْ كَذَّبُوا
بِالسَّاعَةِ وَاعْتَدُوا لِلْمَنِّ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا^{١١}

۽ (ڪافرن) الله کان سواءِ آهي معبود ورتا آهن، جو ڪجهه بڻائي نه سگهندا آهن ۽ آهي پاڻ پيدا ڪيل آهن ۽ پاڻ لاءِ نڪي ڏک ۽ نڪي سک جو اختيار اٿن ۽ نڪي موت ۽ نڪي حياتيءَ ۽ نڪي وري جيئري ٿيڻ جو اختيار اٿن (۳). ۽ ڪافر چوندا آهن ته هيءُ (قرآن) رڳو ڪوڙو قصو آهي، (جو) اهو پاڻ ٺاهيو اٿس ۽ اُن (جي ٺاهڻ) تي ٻي قوم به کيس مدد ڏني آهي، (اهڙي چوڻ سان) بيشڪ انهن ظلم ۽ ڪوڙ (ڪم ۾) آندو آهي (۴). ۽ چيائون ته (هي قرآن) اڳين جا قصا آهن، جو آهي لکايا اٿس، پوءِ آهي مٿس صبح ۽ سانجهيءَ پڙهيا آهن (۵). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته، اهو (قرآن) انهيءَ (الله) نازل ڪيو آهي، جيڪو آسمانن ۽ زمين جو ڳجهه ڄاڻندو آهي. بيشڪ اهو بخشڻهار مهربان آهي (۶). ۽ (ڪافر) چون ٿا ته، هن پيغمبر کي ڇا (ٿيو) آهي، جو کاذو کائيندو آهي ۽ بازارين ۾ گهمندو آهي، ڏانهس ملائڪ ڇو نه نازل ڪيو ويو آهي ته اهو ساڻس (گڏ) ڊيڄاريندڙ هجي (۷). يا ڏانهس (آسمان کان) خزانو ڇو نه اُچليو ويو يا ان کي ڪو باغ ڇو نه آهي، جو منجهانئس کائي ۽ ظالم چوندا آهن ته، اوهين رڳو جادو ڪيل ماڻهو جي تابعداري ڪندا آهيو (۸). (اي پيغمبر! ڏس ته تو لاءِ ڪهڙيءَ طرح جون ڳالهيون ڪندا آهن، پوءِ (اهي) گمراه ٿيا ۽ (هاڻي) ڪا واٽ لهي نه ٿا سگهن (۹). اهو (الله) وڏو برڪت وارو آهي، جيڪڏهن گهري ته (دنيا ۾) تو لاءِ هن (چيل) کان ٻيا باغ جن جي هيٺان واهيون پيون وهن، سي توکي ڏئي ۽ توکي وڏيون ماڙيون (به) ڏئي (۱۰). بلڪ قيامت کي ڪوڙ ڀانيو اٿن ۽ جنهن قيامت کي ڪوڙو ڀانيو تنهن لاءِ دوزخ تيار ڪيو اٿئون (۱۱).

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ۝
 وَإِذَا أَلْفَا مِنْهَا مَكَانًا خَبِيرًا مُقَرَّنِينَ دَعَوْاهُنَا لِكَ
 ثُبُورًا ۝ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا
 كَثِيرًا ۝ قُلْ أَذَلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ
 الْمُتَّقُونَ ۖ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ۝ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ
 خَالِدِينَ ۖ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ مَسْئُولًا ۝ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ
 وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ
 عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ۝ قَالُوا سُبْحَنَكَ
 مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَ
 لَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا
 بُورًا ۝ فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
 وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمُ مِّنْكُمْ نَذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ۝
 وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لَيَّا كُلُونَ
 الطَّعَامَ وَيُمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۖ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ
 لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۖ أَنْتَصِرُونَ ۖ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ۝

جڏهن (دوزخ) انهن کي ڏوراهين هنڌ کان ڏسندو (تڏهن) اُن جون ڪاوڙ جون هڪلون ۽ گجڪار ٻڌندا (۱۲). ۽ جڏهن اُتان هٿ پير جڪڙيل، سوڙهي هنڌ ستيا ويندا (تڏهن) اُتي (پاڻ لاءِ) هلاڪت کي سڏيندا (۱۳). (چيو ويندڙ ته) اُڄ اوهين هڪ هلاڪت کي نه پڪاريو پر گهڻن هلاڪتن کي پڪاريو (۱۴). (اي پيغمبر!) کين چئو ته اهو ڀلو آهي يا اهو هميشه وارو بهشت جنهن جو پرهيزگارن کي انجام ڏنو ويو آهي؟ جو انهن لاءِ بدلو ۽ موٽڻ جو هنڌ هوندو (۱۵). جيڪي گهرندا سو انهن لاءِ منجهس سدائين (موجود) هوندو، تنهنجي پالڻهار کان (اهو) وعدو گهريل آهي (۱۶). ۽ اُن ڏينهن کين ۽ جن کي الله کان سواءِ پوڄيندا آهن، تن کي الله گڏ ڪندو، پوءِ چوندو ته اوهان هنن منهنجن ٻانهن کي گمراه ڪيو هو يا اهي پاڻ وات کان گمراه ٿيا هئا؟ (۱۷). چوندا ته تنهنجي پاڪائي بيان ٿا ڪريون، توکان سواءِ اسان کي ڪو دوست وٺڻ نه جڳائيندو هو، پر انهن کي ۽ سندن پين ڏاڏن کي اسودو ڪيئ تان جو نصيحت وساريائون ۽ هلاڪ ٿيل قوم ٿيا (۱۸). پوءِ (چوندا سون ته اي ڪافرو!) بيشڪ جيڪي (گالهيون هنن معبودن بابت) چيو ٿي، تن ۾ انهن اوهان کي ڪوڙو ڪيو پوءِ (اوهين) نڪي عذاب ٿاري سگهو ٿا ۽ نڪي مدد وٺي سگهو ٿا، ۽ اوهان مان جنهن ظلم ڪيو هوندو، تنهن کي وڏو عذاب چڪائينداسون (۱۹). ۽ توکان اڳ پيغمبرن مان جيترا به موڪليا سون سي (به توڻي وانگي) کاڌو کائيندا هئا ۽ بازارين ۾ گهمندا هئا ۽ اوهان کي (پاڻ ۾) هڪ ٻئي لاءِ پرک ڪيو اٿئون (ته ڏسون ته) صبر ڪريو ٿا (يا نه)؟ ۽ تنهنجو پالڻهار ڏسندڙ آهي (۲۰).

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا
 الْمَلِئِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا
 كَبِيرًا ٢١ يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلِئِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَ
 يَقُولُونَ حَجْرًا مَحْجُورًا ٢٢ وَقَدْ مَنَّآ إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ
 فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ٢٣ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا
 وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ٢٤ وَيَوْمَ تَشَقُّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلِئِكَةُ
 تَنْزِيلًا ٢٥ أَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ الْخَبَرُ لِلرَّحْمَنِ ۖ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
 الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ٢٦ وَيَوْمَ يَعِضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ
 يَلَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ٢٧ يُؤِيلَتْنِي لَيْتَنِي لَمْ
 أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ٢٨ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۖ
 وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ٢٩ وَقَالَ الرَّسُولُ يُرَبِّ
 إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ٣٠ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ
 نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ ۖ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ٣١
 وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
 وَاحِدَةً ۚ كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ٣٢

۽ جيڪي اسان جي ملڻ جي اميد نه رکندا آهن سي چوندا آهن ته اسان تي ڇو نه ملائڪ نازل ڪيا ويا يا پنهنجي پالڻهار کي (ڇو نه ٿا) ڏسون؟
 بيشڪ انهن پنهنجن دلين (نفسن) ۾ وڏائي ڪئي ۽ تمام وڏو هٿ ڪيائون (٢١). جنهن ڏينهن ملائڪن کي ڏسندا تنهن ڏينهن ڏوهارين لاءِ ڪا خوشخبري نه آهي ۽ چوندا ته (الله ڪري اوهين شال) گهڻو پري هجو! (٢٢). ۽ جيڪو به عمل ڪيائون تنهن ڏانهن اسين رخ ڪنداسون، پوءِ اُن کي اڏايل ڌوڙ ڪري ڇڏينداسون (٢٣). انهيءَ ڏينهن بهشتن جي رهڻ جي جاءِ تمام پلي ۽ آرام ڪرڻ جي جاءِ به تمام سهڻي هوندي (٢٤). ۽ جنهن ڏينهن آسمان ڪڪرن سان ڦاٽندو ۽ ملائڪ لڳو لڳ لاهبا (٢٥). اُن ڏينهن سڄي حڪومت باجھاري (الله) جي آهي، ۽ اهو ڏينهن ڪافرن تي سخت ٿيندو (٢٦). ۽ جنهن ڏينهن ظالم پنهنجا ٻئي هٿ ڇڏيندو ۽ ڇوڏو ٿي هاءِ آرمان! (جيڪر) پيغمبر سان گڏ وات وٺان ها! (ته چڱو هو) (٢٧). ههه ههه ارمان! جيڪر فلاڻي کي دوست نه وٺان ها (٢٨). بيشڪ جڏهن مون وٽ نصيحت آئي تنهن کان پوءِ هن مون کي ان کان گمراه ڪيو ۽ شيطان ماڻهوءَ کي (وقت تي) دغا ڏيندڙ آهي (٢٩). ۽ پيغمبر چوندا ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ منهنجي قوم هن قرآن کي ڇڏي ڏنو هو (٣٠). ۽ اهڙيءَ طرح سڀ ڪنهن پيغمبر لاءِ ڏوهارين مان ويري بڻاياسون، ۽ تنهنجو پالڻهار هدايت ڪرڻ وارو ۽ مدد ڏيڻ وارو ڪافي آهي (٣١). ۽ ڪافر چون ٿا ته، پيغمبر تي سارو قرآن هڪ ئي پيري ڇو نه نازل ڪيو ويو؟ اهڙيءَ طرح (ٿورو ٿورو ڪري لاٿو سون) ته ان سان تنهنجيءَ دل کي مضبوط ڪريون ۽ اهو آهستي آهستي پڙهي ٻڌايوسون (٣٢).

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جُنْدُكَ بِأَحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرٍ ۖ الَّذِينَ
يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۚ أُولَٰئِكَ شَرُّ مَكَانٍ وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ۖ وَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَزِيرًا ۖ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ
تَدْمِيرًا ۖ وَقَوْمُ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرَّسُولَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ
آيَةً ۖ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۖ وَعَادًا وَثَمُودًا ۚ
أَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۖ وَكُلًّا ضَرَبْنَاهُ
الْأَمْثَالَ ۚ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ۖ وَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي
أُمْطِرَتْ مَطَرِ السَّوْءِ ۖ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا
يَرْجُونَ نُشُورًا ۖ وَإِذَا رَأَوْا كُفْرًا يَتَخَذُونَهَا هُزُوًا ۚ أَلَا هَٰذَا
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۖ إِنَّ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ الْهَتَنِالِ ۚ
لَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۖ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرُونَ الْعَذَابَ
مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۖ أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ۖ أَفَأَنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۖ أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ
أَوْ يَعْقِلُونَ ۖ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۚ

۽ (ڪافر) تو وٽ اهڙي ڪا حجت نه ٿا آئين جنهن جو اسين سڄو (جواب) ۽ وڌيڪ سهڻو تفصيل تو وٽ نه ٿا آيون (٣٣). جيڪي پنهنجن منهن ۾ دوزخ ڏانهن گڏ ڪيا ويندا آهي جاءِ جي اعتبار کان تمام بچڙا ۽ واٽ کي بلڪل وڃائيندڙ آهن! (٣٤). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنوسون ۽ ساڻس سندس پيءُ هارون وزير ڪيوسون (٣٥). پوءِ چيو سون ته (بڻي) انهيءَ قوم ڏانهن وڃو جن اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڀانيو، پوءِ (آخر) کين پاڙئون پٽيوسون (٣٦). ۽ نوح جي قوم! جڏهن پيغمبرن کي ڪوڙو ڄاتو (تڏهن) کين ٻوڙيوسون ۽ کين ماڻهن لاءِ (عبرت وٺڻ جي) نشاني بڻايو سون. ۽ ظالمن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب تيار ڪيوسون (٣٧). ۽ عادين ۽ ثمودين ۽ رس وارن ۽ انهن جي وچ ۾ گهڻن جڳن کي (ناس ڪيوسون) (٣٨). ۽ هر هڪ کي بيان ڪري ٻڌايوسون ۽ سڀني کي ناس ڪيوسون (جيئن) ناس ڪرڻ (گهرجي) (٣٩). ۽ بيشڪ (ڪافر) ان ڳوٺ وٽان ٿي آيا آهن، جنهن تي (پٿرن جو) بچڙو مينهن وسايو ويو هو، ان کي نه ٿي ڏٺائون ڇا؟ بلڪ آهي وري جيئري ٿيل جي اُميد نه رکندا هئا (٤٠). ۽ جڏهن توکي ڏسن ٿا، (تڏهن) توکي رڳو ٺٺولي ڪري وٺن ٿا (چون ٿا ته) هيءُ آهو (شخص) آهي ڇا جنهن کي الله پيغمبر ڪري موڪليو آهي؟ (٤١). بيشڪ اسان کي پنهنجن بتن (جي پوڄا) کان تڏهن ئي ڀلائي ڇڏي ها، جيڪڏهن اسين مٿن پڪا نه رهون ها ۽ جڏهن عذاب ڏسندا (تڏهن) ڄاڻندا ته واٽ کي بلڪل وڃائيندڙ ڪير آهي؟ (٤٢). (اي پيغمبر! تو) ان کي ڏٺو جنهن پنهنجيءَ سڌ کي پنهنجو معبود ڪري ورتو؟ پوءِ تون مٿس ڪو نگهبان ٿيندين ڇا؟ (٤٣). ڀانيو اٿئي ڇا ته منجهائن گهڻا ٻڌن ٿا يا سمجهن ٿا؟ آهي رڳو ڍورن وانگر آهن، بلڪ آهي واٽ کي (جانورن کان به) وڌيڪ وڃائيندڙ آهن (٤٤).

أَلَمْ تَر إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ
 جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝٣٦ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝٣٧
 وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ
 النَّهَارَ نُشُورًا ۝٣٨ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
 رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝٣٩ لِنُنْجِيَ بِهِ بَلَدَةً
 مَّيْمَنًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنْ آسَى كَثِيرًا ۝٤٠ وَلَقَدْ
 صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كْفُورًا ۝٤١ وَلَوْ
 شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝٤٢ فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَ
 جَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۝٤٣ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا
 عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
 مَّحْجُورًا ۝٤٤ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ
 صِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝٤٥ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ
 ظَهِيرًا ۝٤٦ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝٤٧ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝٤٨

(اي پيغمبر!) پنهنجي پالڻهار ڏانهن نه ڏٺو اٿئي ڇا ته پاڇي کي ڪيئن ڊگهو ڪيائين؟ ۽ جيڪڏهن گهري ها ته ان کي (هڪ هنڌ) بيهاري ڇڏي ها! وري سج کي مٿس (پنهنجيءَ قدرت جو) دليل ڪيوسون (٤٥). وري اُن (پاڇي) کي پاڻ ڏانهن هوريان هوريان سوڙهو ڪيوسون (جيئن) سوڙهو ڪرڻ (گهرجي) (٤٦). ۽ (الله) اُهو آهي، جنهن اوهان لاءِ رات کي پردو ۽ نند کي آرام ڪيو ۽ ڏينهن کي تڙڻ پکڙڻ جو وقت ڪيائين (٤٧). ۽ (الله) اُهو آهي جنهن پنهنجيءَ باجه (يعني مينهن) کان اڳي هوائن کي خوشخبري ڏيندڙ ڪري موڪليو ۽ آسمان مان پاڪ پاڻي (هن لاءِ) وسايوسون (٤٨). ته اُن سان ويران شهر کي آباد ڪريون ۽ ته پنهنجن پيدا ڪيل دورن ۽ گهڻن ماڻهن کي اُهو پياريون (٤٩). ۽ بيشڪ اُن (مينهن) کي سندن وچ ۾ هن ڪري ڦيرائيندا آهيون ته نصيحت وٺن، پوءِ گهڻا ماڻهو بيشڪريءَ کان سواءِ نه ٿا رهن (٥٠). ۽ جيڪڏهن گهرون ها ته هر هڪ ڳوٺ ۾ هڪ ڊيڄاريندڙ موڪليون ها (٥١). پوءِ تون ڪافرن جو چيو نه مڃ ۽ اُن (قرآن جي حڪم) سان (مقابلي طرح) ساڻن وڏو جهاد ڪر (٥٢). ۽ (الله) اُهو آهي، جنهن ٻن دريائن کي پاڻ ۾ ملايو جو هيءُ (هڪڙو) مٺو اُڄ لاهيندڙ ۽ هيءُ (ٻيو) لوڻيانو ڪارو آهي، ۽ سندن وچ ۾ اوت ۽ مضبوط پردو بڻايائين (٥٣). ۽ (الله) اُهو آهي، جنهن پاڻيءَ مان ماڻهو کي بڻايو، پوءِ کيس پيڙهيءَ ۽ سيڙپيءَ (ساهراڻ) جي مائٽيءَ وارو ڪيائين ۽ تنهنجو پالڻهار وس وارو آهي (٥٤). ۽ الله کان سواءِ اهڙن جي پوڄا ڪندا آهن، جي کين نه ڪي سک ڏين ۽ نه ڪو کين ڏک پهچائين ۽ ڪافر پنهنجي پالڻهار کي پٺي ڏيڻ وارو آهي (٥٥). ۽ (اي پيغمبر!) اسان توکي رڳو خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليو آهي (٥٦). (کين) چو ته، اءُ اوهان کان اُن (قرآن جي پهچائڻ) تي ڪو اُجورو نه ٿو گهران، پر جيڪو پنهنجي پالڻهار ڏانهن واٽ وٺڻ گهري (سو پل ته وٺي) (٥٧).

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَى بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ۝١٢٠ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ
بِهِ خَبِيرًا ۝١٢١ وَإِذْ أَقْبَلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَنُ أَنْسَجِدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝١٢٢ تَبَارَكَ الَّذِي
جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ۝١٢٣
وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ
أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ۝١٢٤ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ
هُونًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝١٢٥ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ
لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ۝١٢٦ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا
عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ۝١٢٧ إِنَّهَا سَاءَتْ
مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝١٢٨ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ
يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ۝١٢٩ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ
مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا
بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ۝١٣٠

۽ (اي پيغمبر! تون انهيءَ الله) جيئري تي ڀروسو ڪر، جيڪو (ڪڏهن) نه
مرندو ۽ سندس ساراه سان گڏ پاڪائي بيان ڪر ۽ اهو پنهنجن ٻانهن جي
گناهن جي خبر رکندڙ ڪافي آهي (٥٨). جنهن آسمانن ۽ زمين کي ۽
جيڪي سندن وچ ۾ آهي (سو) چهن ڏينهن ۾ بڻايو، وري عرش تي قائم
ٿيو، (اهو) ٻاجهارو آهي، پوءِ سندس (صفتون) ڪنهن خبر رکندڙ کان
پڇ (٥٩). ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته رحمان کي سجدو ڪريو (تڏهن)
چوندا آهن ته رحمان ڇا آهي؟ جنهن لاءِ اسان کي حڪم ٿو ڪرين،
تنهن کي چو سجدو ڪريون؟ ۽ (انهيءَ ڳالهه هٿون) سندن نفرت
وڌائي (٦٠). اهو (الله) وڏيءَ برڪت وارو آهي، جنهن آسمان ۾ برج بڻايا ۽
منجهس ڏيو (يعني سج) ۽ چمڪندڙ چنڊ بڻايو (٦١). ۽ (الله) اهو آهي،
جنهن رات ۽ ڏينهن کي هڪ ٻئي جي پٺيان ايندڙ انهيءَ (ماڻهوءَ) لاءِ
بڻايو، جيڪو نصيحت وٺڻ گهري يا شڪرانو ڪرڻ گهري (٦٢). ۽
ٻاجهاري (الله) جا ٻانهن آهي انهن جيڪي زمين تي نورِ سان گهمندا آهن
۽ جڏهن بي عقل سائن ڳالهائيندا آهن (تڏهن) چوندا آهن ته سلامت هجو
(شال) (٦٣). ۽ اهي جيڪي پنهنجي پالڻهار کي سجدو ڪندڙ ۽ قيام
ڪندڙ ٿي راتيون گذاريندا آهن (٦٤). ۽ اهي جيڪي چوندا آهن ته، اي
اسان جا پالڻهار! اسان کان دوزخ جو عذاب تارا! بيشڪ دوزخ جو عذاب
(وڏي) چٽي آهي (٦٥). بيشڪ اهو آرام ڪرڻ جو هنڌ ۽ رهڻ جو هنڌ
بيچڙو آهي (٦٦). ۽ اهي جو جڏهن خرچ ڪندا آهن (تڏهن) نه کي اجايو
خرچيندا آهن ۽ نه کي تنگي ڪندا آهن ۽ انهن (ٻنهي) جي وچ ۾ پورا
هلندا آهن (٦٧). ۽ اهي جيڪي الله سان ڪنهن ٻئي معبود کي نه پوڄيندا
آهن ۽ نڪي اهڙي ماڻهوءَ کي ماريوندا آهن، جنهن جو حق کان سواءِ مارڻ
الله حرام ڪيو آهي ۽ نڪي زنا ڪندا آهن ۽ جيڪو اهي ڪم ڪندو،
سو سخت عذاب لهندو (٦٨).

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا ۖ (١٦) إِلَّا مَنْ
 تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ
 حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ (١٧) وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا
 فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ۖ (١٨) وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ
 إِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ۖ (١٩) وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
 يَخَرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ۖ (٢٠) وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا
 مِنْ أَرْوَاحِنَا ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۖ (٢١)
 أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ۖ (٢٢)
 خُلِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا أَوْ مَقَامًا ۖ (٢٣) قُلْ مَا يَعْبُودُ إِلَهُكُمْ
 رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ۖ (٢٤)

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
 طَسَمَ ۝ (١) تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۖ (٢) لَعَلَّكَ بَآخِعُ
 نَفْسِكَ إِلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۖ (٣) إِنْ تَشَأْ نُزِّلْ عَلَيْهِمْ
 مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ۖ (٤)

قيامت جي ڏينهن ان کي ٻيڻو عذاب ڪبو ۽ منجهس سدائين خوار رهندو (٦٩). پر جن توبه ڪئي ۽ ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي، اُهي آهن جن جون مديون الله ڦيرائي نيڪيون ڪندو ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (٧٠). ۽ جيڪو توبه ڪري ۽ چڱا ڪم ڪري سو بيشڪ الله ڏانهن نيٺ وري موٽي ٿو (٧١). ۽ اُهي جيڪي ڪوڙي شاهدي نه ڏيندا آهن ۽ جڏهن بيهودي ڪم تي لنگهندا آهن، (تڏهن چڱيءَ ريت) معزن وانگر لنگهندا آهن (٧٢). ۽ اُهي جو جڏهن کين سندن پالڻهار جي آيتن سان نصيحت ڏني آهي (تڏهن) اُن (جي ٻڌڻ) سان ٻوڙا ۽ انڌا ٿي نه ڪرندا آهن (٧٣). ۽ اُهي جيڪي چوندا آهن ته، اي اسان جا پالڻهار! اسان جي زالن ۽ اسان جي اولاد مان اسان کي اکين جو نار بخش ۽ اسان کي پرهيزگارن جو امام ڪر (٧٤). اُهي (اُهي) آهن، جن کي سندن صبر سببان وڏيون ماريون عيوض ۾ ڏنيون ۽ ان ۾ چڱي دعا ۽ سلام پهچائين (٧٥). منجهس سدائين رهڻ وارا آهن، اُهو آرام ڪرڻ جو ۽ رهڻ جو سهڻو هنڌ آهي (٧٦). (اي پيغمبر کين) چئو ته، جيڪڏهن (الله کي) اوهان جو سڏڻ نه هجي ته منهنجي پالڻهار کي اوهان جي ڪا پرواه نه آهي. بيشڪ اوهان (پيغمبر کي) ڪوڙو پانيو، تنهن ڪري سگهو (اوهان لاءِ) عذاب لازم ٿيندو (٧٧).

سورة شعراء مڪي آهي ۽ هن ۾ ٻه سؤ ستاويھ آيتون ۽ يارهن رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

طسم (١). هي پڌري ڪتاب جون آيتون آهن (٢). متان تون پاڻ کي هن سببان گهڻي ماريندڙ ٿين ته (ڪافر) مسلمان نه ٿا ٿين (٣). جيڪڏهن اسين گهرون ته آسمان کان مٿن ڪا (اهڙي) نشاني نازل ڪريون جنهن جي آڏو سندن گردن جهڪا ٿين (٤).

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدِّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنَّهُ
مُعْرِضِينَ ⑤ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ⑥ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ
زَوْجٍ كَرِيمٍ ⑦ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑧
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑨ وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ
اٰتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑩ قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَّقُونَ ⑪ قَالَ رَبِّ
إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑫ وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي
فَارْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ ⑬ وَلَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ⑭
قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا بِآيَتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمْعُونَ ⑮ فَاتِيَا فِرْعَوْنَ
فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑯ أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ
قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلَيْدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ⑰
وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑱ قَالَ فَعَلْتُمَا
إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ⑲ فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي
رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑳ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَىٰ
أَنْ عَبَدْتَّ بَنِي إِسْرَءِيلَ ㉑ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ㉒

۽ ٻاجهاري (الله) کان ڪا ئي نئين نصيحت وتن نه ايندي آهي جو کانئس منهن موڙيندڙ (نه) آهن (٥). پوءِ بيشڪ ڪوڙ، ڀانڻي چڪا، تنهن ڪري سگهوئي وتن آهي خبرون اينديون جن سان (آهي) نٿوليون ڪندا هئا (٦). زمين ڏانهن نه ڏٺو اٿن ڇا ته منجهس هر ڪنهن چڱيءَ جنس جا ڪيترائي سلا ڄماياسون؟ (٧). بيشڪ ان ۾ نشاني آهي ۽ منجهائن گهڻا مڃڻ ورا نه آهن (٨). ۽ بيشڪ تهجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (٩). ۽ جڏهن تنهنجي پالڻهار موسيٰ کي سڏيو ته ظالمن جي قوم ڏانهن وڃ (١٠). جا فرعون جي قوم آهي (کانئن پڇ ته) پرهيزگاري نه ڪندا ڇا؟ (١١). موسيٰ چيو ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ آءٌ ڊڄان ٿو ته متان مون کي ڪوڙو ڀانئين (١٢). ۽ منهنجو سينو تنگ ٿئي ۽ منهنجي زبان پوري نه اُٿندي آهي، تنهن ڪري هارون ڏانهن (پيغمبريءَ جو حڪم) موڪل (١٣). ۽ انهن جو مون تي ڏوهه آهي، تنهن ڪري ڊڄان ٿو ته متان مون کي ماري ڇڏين (١٤). (الله) فرمايو ائين (ٿيڻو) نه آهي. پوءِ منهنجن نشانين سان ٻئي (جڻا) وڃو، بيشڪ اسين اوهان سان گڏ، ٻڌندڙ آهيون (١٥). تنهن ڪري فرعون وٽ وڃو ۽ چئوس ته، بيشڪ اسين جهان جي پالڻهار جا (هن پيغام سان) موڪليل آهيون (١٦). ته بني اسرائيل کي اسان ساڻ موڪل (١٧). (فرعون) چيو ته، توکي پنهنجن (ڀائرن) ۾ ننڍڙو ڪري نه پاليو هيوسون ڇا؟ ۽ پنهنجيءَ عمر جا ڪيترائي ورهيه اسان ۾ گذاري (١٨). ۽ تو پنهنجو اهو ڪم ڪيو جو تون ڪري چڪين ۽ تون بيشڪرن مان آهين (١٩). (موسيٰ) چيو ته، جنهن مهل اهو ڪم ڪيو هوم (تنهن مهل) آءٌ بي سمجهن مان هوس (٢٠). پوءِ جنهن مهل اوهان جي (ايڏاء) کان ڊنس (تنهن مهل) اوهان کان پڳس، پوءِ منهنجي پالڻهار مون کي سياڻپ بخشي ۽ مون کي پيغمبرن مان ڪيائين (٢١). ۽ اهو اهو احسان آهي ڇا جنهنجو مون تي ٿورو رکين ٿو؟ ته بني اسرائيل کي ٻانهو ڪري ورتو اٿئي (٢٢). فرعون چيو ته، جهانن جو رب ڇا (کي چئبو) آهي؟ (٢٣).

قَالَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٣﴾
 قَالَ لِمَنِ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
 الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٦﴾
 قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٧﴾
 قَالَ لِمَنِ اتَّخَذَتْ الْهَاطِغِيُّ لِمَ جَعَلْتَكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٨﴾
 قَالَ أَوْ لَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ
 الصَّادِقِينَ ﴿٣٠﴾ فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣١﴾ وَنَزَعَتْ يَدَهُ
 فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنُّظُرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لِلْمَلَاحِقَةِ إِنَّ هَذَا السَّحَرُ
 عَلَيْكُمْ ﴿٣٣﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٤﴾
 قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٥﴾ يَا تَوَكُّلْ بِحُلِّ
 سَحَارِ عَلَيْهِمْ ﴿٣٦﴾ فَجَمَعَ السَّحَرَةُ لَبِيقَاتٍ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿٣٧﴾ وَقِيلَ
 لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٨﴾ لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ
 كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٣٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا الْفِرْعَوْنُ آيِنَ
 لَنَا الْكِبْرُ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَمِنَ
 الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٢﴾

(موسي) چيو ته، آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي سندن وچ ۾ آهي، تنهن جو پالڻهار آهي، جيڪڏهن اوهين ويساه رکندڙ آهيو (٢٤). (فرعون) پنهنجي آسپاس وارن کي چيو ته، (اوهين) نه ٿا ٻڌو ڇا؟ (٢٥). (موسي) چيو ته، (اهو) اوهان جو پالڻهار ۽ اوهان جي اڳين آبن ڏاڏن جو پالڻهار آهي (٢٦). (فرعون) چيو ته، اوهان جو پيغمبر جيڪو اوهان ڏانهن موڪليو ويو آهي سو بيشڪ چريو آهي (٢٧). (موسي) چيو ته، اوپر ۽ اولھ ۽ جيڪي انهن ٻنهي جي وچ ۾ آهي، تنهن جو (ٻه) پالڻهار آهي، جيڪڏهن اوهين سمجھ رکندا آهيو (ته اها سمجھائي بس آهي) (٢٨). (فرعون) چيو ته جيڪڏهن مون کان سواءِ ڪو ٻيو خدا ورتي ته ضرور توکي قيد ڪندس (٢٩). (موسي) چيو ته، جيتوڻيڪ تو وٽ پڌري شيءِ آڻيان ته به (قيد ڪندين) ڇا؟ (٣٠). (فرعون) چيو ته، جيڪڏهن تون سچن مان آهين ته اها آڻ (٣١). پوءِ پنهنجي لٽ اڇليائين ته اها امالڪ پڌرو واسينگ (نانگ) ٿي پيئي (٣٢). ۽ پنهنجو هٿ ڪڍيائين ته اوچتو اهو ڏسندڙن لاءِ چمڪندڙ ٿي پيو (٣٣). (فرعون) پنهنجن آسپاس وارن سردارن کي چيو ته، بيشڪ هيءُ (شخص) وڏو ڄاڻوڻ جادوگر آهي (٣٤). (هو) اوهانکي اوهان جي ملڪ مان پنهنجي جادوءَ سان لوڏڻ گهري ٿو، پوءِ مون کي (هاڻي) ڇا ٿا حڪم ڪريو؟ (٣٥). چيائون ته، کيس ۽ سندس ڀاءُ کي ترسائ ۽ شهرن ۾ ڪوٺيندڙن کي موڪل (٣٦). ته هر وڏي ڄاڻوڻ جادوگر کي تو وٽ آڻين (٣٧). پوءِ هڪ ڏينهن جي ٺهرايل انجام تي جادوگر گڏ ڪيا ويا (٣٨). ۽ ماڻهن کي چيو ويو ته، اوهين (ٻه) گڏ ٿيڻ وارا آهيو ڇا؟ (٣٩). جيڪڏهن آهي (جادوگر) غالب ٿيا ته من اسين انهن جا تابعدار ٿيون (٤٠). پوءِ جنهن مهل جادوگر آيا (تنهن مهل) فرعون کي چيائون ته جيڪڏهن اسين ڏاڍا ٿيون ته اسان لاءِ ڪو انعام آهي (يا نه)؟ (٤١). (فرعون) چيو ته، هاڻو ۽ بيشڪ اوهين انهيءَ مهل (منهنجن) ويجهن مان ٿيندؤ (٤٢). کين (موسي) چيو ته، جيڪي (ڍارا) اوهين اڇلڻ وارا آهيو، سي اڇليو (٤٣).

فَأَقْوَاجُ الْهَـمِّ وَعَصِيَـهِمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ
الْغَالِبُونَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لِّمُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٣٣﴾
فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَـهُنَّ ﴿٣٤﴾ قَالَ أَمَّا رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ مُوسَىٰ
وَهَارُونَ ﴿٣٦﴾ قَالَ أَمْنُكُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ أَنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي
عَلَّمَكُمْ السَّحَرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ هَلْ أَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ
مِّنْ خِلَافٍ وَلَا وَصْلَ بَيْنَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٧﴾ قَالَ أَلَا أُضِيرُ زِينَتَنَا إِلَىٰ
رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٣٨﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا إِنَّ كُنَّا أَوَّلَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي الَّذِينَ كُفُّوا عَنْكَ
فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٤٠﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشُرُومَةٌ
قَلِيلُونَ ﴿٤١﴾ وَإِنَّهُمْ لَغَايُطُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَنَا لَجَمِيعُ حَذِرُونَ ﴿٤٣﴾
فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَدَّتِ وَعَيُونٍ ﴿٤٤﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٤٥﴾ كَذَلِكَ
وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٤٦﴾ فَاتَّبَعُوهُمْ مُّشْرِقِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا تَرَاءَ
الْجَمْعُ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ
رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٤٩﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٥٠﴾ وَأَرْفَأْنَاهُمُ الْآخِرِينَ ﴿٥١﴾

پوءِ هنن پنهنجا رسا ۽ پنهنجيون لنيون اچليون ۽ چيائون ته فرعون جي عزت جو قسم آهي ته بيشڪ اسين ئي غالب ٿينداسون (٤٤). پوءِ موسيٰ پنهنجي لٽ اچلي ته اها آئي جو آئي جيڪو ناتڪ بڻائيندا ويا سو ڳهندي ويئي (٤٥). پوءِ جادوگر سجدو ڪندڙ ٿي ڪريا (٤٦). چيائون ته، جهانن جي پالڻهار تي ايمان آندوسون (٤٧). (جو) موسيٰ ۽ هارون جو رب آهي (٤٨). (فرعون) چيو ته، اُن کان اڳ، جو اوهان کي موڪل ڏيان، اوهان موسيٰ تي چو ايمان آندو؟ بيشڪ اهو اوهان جو وڏو (استاد) آهي، جنهن اوهان کي جادو سيکاريو، پوءِ سگهو ڄاڻندؤ. اوهان جا هڪ پاسي جا هٿ ۽ ٻئي پاسي جا پير ضرور وڍيندس ۽ اوهان مڙني کي (گڏ) ضرور سوريءَ ڇاڙهيندس (٤٩). چيائون ته، ڪو حرج نه آهي، بيشڪ اسين پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽڻ وارا آهيون (٥٠). بيشڪ اسين اميد ٿا رڪون ته اسان جو پالڻهار اسان جا ڏوه اسان کي بخشيندو، انهيءَ ڪري جو پهرين (اسين) مسلمان ٿيا آهيون (٥١). ۽ موسيٰ ڏانهن وحي ڪيوسون ته منهنجن ٻانهن کي راتو واه وٺي نڪر، چو ته (فرعون ۽ سندس لشڪر) اوهان جي پٺيان پوندا (٥٢) پوءِ فرعون شهرن ۾ ڪوٺيندڙ موڪليا (٥٣). (چيائين) ته بيشڪ هي ٿورڙن (ماڻهن) جو مڇو آهي (٥٤). ۽ بيشڪ انهن اسان کي ڪاوڙايو آهي (٥٥). ۽ اسين هٿيارن واري جماعت آهيون (٥٦). (الله فرمائي ٿو ته) پوءِ انهن (فرعونين) کي باغن ۽ چشمن مان ٻاهر ڪڍيوسون (٥٧). ۽ خزانن ۽ عزت واري جاءِ مان (٥٨). اهڙيءَ طرح (ڪيوسون). ۽ انهن (شين) جو بني اسرائيلن کي وارث ڪيوسون (٥٩). پوءِ سج اُڀرندي ئي انهن (بني اسرائيلن) جي پوڻان پيا (٦٠). پوءِ جنهن مهل ٻنهي ٽولين هڪ ٻئي کي ڏٺو (تنهن مهل) موسيٰ جي سنگتين چيو ته، بيشڪ اسان کي پهچي ويا (٦١). (موسيٰ) چيو ته، ائين نه آهي، بيشڪ منهنجو پالڻهار مون ساڻ آهي، سگهو مون کي رستي لائيندو (٦٢). پوءِ موسيٰ ڏانهن وحي ڪيوسين ته پنهنجي لٽ سمنڊ کي هڻ. پوءِ اهو چيرجي پيو، پوءِ هر ڀاڱو وڏي پهاڙ جهڙو ٿي پيو (٦٣). ۽ انهن ٻين (يعني فرعونين) کي اُن هنڌ ويجهو ڪيوسون (٦٤).

وَأَنجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٧٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٧٦﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٧٨﴾ وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٧٩﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ
 وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٠﴾ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَافِيِينَ ﴿٨١﴾
 قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٨٢﴾
 قَالُوا بَلَىٰ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٨٣﴾ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا
 كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٨٤﴾ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٨٥﴾ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ
 لِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٨٧﴾ وَ
 الَّذِي هُوَ يَطْعَمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٨٨﴾ وَإِذَا أَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٩﴾
 وَالَّذِي يُبَيِّتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٩٠﴾ وَالَّذِي أَطْعَمُنِي أَنْ يَقْنِي لِي
 خَاطِبَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٩١﴾ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٩٢﴾
 وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٩٣﴾ وَاجْعَلْنِي مِنْ
 وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٩٤﴾ وَاعْفُرْ لِي إِنِّي كَانُ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٩٥﴾
 وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٩٦﴾ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٩٧﴾ إِلَّا
 مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٩٨﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٩﴾

۽ موسي ۽ سندس سنگتين مڙني کي بچايوسون (۶۵). وري (هنن) ٻين (يعني
 فرعونين) کي ٻوڙيوسون (۶۶). بيشڪ انهيءَ (قصي) ۾ نشاني آهي ۽ انهن
 مان گهڻا مڃڻ وارا نه هئا (۶۷). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان
 آهي (۶۸). ۽ انهن کي ابراهيم جو قصو پڙهي ٻڌاءِ (۶۹). جڏهن
 پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته ڇا کي پوڄيندا آهيو؟ (۷۰).
 چيائون ته، (اسين) بتن کي پوڄيندا آهيون، پوءِ سدائين انهن جا مجاور
 ٿي وهندا آهيون (۷۱). (ابراهيم) چيو ته، جڏهن (هنن کي) سڏيو ٿا
 (تڏهن) اوهان جو (سڏ) ٻڌن ٿا ڇا؟ (۷۲). يا اوهان کي سڪ پهچائيندا
 آهن يا ڌڪ ڏيندا آهن؟ (۷۳). چيائون (نه!) بلڪ پنهنجن پيءُ ڏاڏن کي
 ائين ڪندو ڏٺوسون (۷۴). ابراهيم چيو ته، (انهن کي) ڏٺو اٿو جن کي
 پوڄيندا رهيو؟ (۷۵). اوهين ۽ اوهان جا اڳيان ابا ڏاڏا (۷۶). بيشڪ آهي
 جهانن جي پالڻهار کان سواءِ منهنجا ويري آهن (۷۷). جنهن مون کي پيدا
 ڪيو آهي، وري اهو ئي مون کي سڌو رستو ڏيکاريندو (۷۸). ۽ اهو آهي جو
 مون کي کارائيندو آهي ۽ پياريندو آهي (۷۹). ۽ جڏهن بيمار ٿيندو آهيان،
 تڏهن اهو ئي مون کي شفا ڏيندو آهي (۸۰). ۽ اهو آهي جو مون کي ماري
 وري اهو ئي مون کي جياريندو (۸۱). ۽ اهو آهي جو اسرو اٿم ته قيامت
 جي ڏينهن منهنجون خطائون مون کي بخشيندو (۸۲). اي منهنجا پالڻهار!
 مون کي دانائي بخش ۽ مون کي صالحن سان شامل ڪر (۸۳). ۽ پوين ۾
 منهنجي چڱي يادگيري (قائم) ڪر (۸۴). ۽ مون کي نعمت واري بهشت
 جي وارثن مان ڪر (۸۵). ۽ منهنجي پيءُ کي بخش جو اهو گمراهن مان
 آهي (۸۶). ۽ جنهن ڏينهن (ماڻهو جيئرا ٿي) اٿندا (تنهن ڏينهن) مون کي
 خوار نه ڪج (۸۷). جنهن ڏينهن نڪي مال ۽ نڪي پت نفعو ڏيندا (۸۸).
 پر اهو (فائدي وارو هوندو) جو الله وٽ سالم دل آئيندو (۸۹). ۽
 پرهيزگارن لاءِ بهشت ويجهو ڪيو ويندو (۹۰).

وَبَرَزَتْ الْجَحِيمُ لِلْغَايِنِ^(٩١) وَقِيلَ لَهُمْ أَيُّمَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ^(٩٢)
 مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُوكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ^(٩٣) فَلْيَكْبُوا فِيهَا
 هُمْ وَالْغَاوُونَ^(٩٤) وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ^(٩٥) قَالُوا وَهُمْ فِيهَا
 يَخْتَصِمُونَ^(٩٦) تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ^(٩٧) إِذْ سَوْيَكُمْ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ^(٩٨) وَمَا أَضَلُّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ^(٩٩) فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ^(١٠٠)
 وَلَا صِدْقٍ حَيْثُمْ^(١٠١) فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ^(١٠٢)
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ^(١٠٣) وَإِنَّ رَبَّكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ^(١٠٤) كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ^(١٠٥) إِذْ قَالَ لَهُمْ
 أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ^(١٠٦) إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ^(١٠٧) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ
 أَطِيعُوا^(١٠٨) وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ
 الْعَالَمِينَ^(١٠٩) فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا^(١١٠) قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَدُنْكَ وَاتَّبِعْكَ
 أَلَا تَرَوْنَ^(١١١) قَالَ وَمَا عَلَّمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(١١٢) إِنْ حَسَابُهُمْ
 إِلَّا عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ^(١١٣) وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ الْمُؤْمِنِينَ^(١١٤) إِنْ أَنَا
 إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ^(١١٥) قَالُوا الْإِنُّ لَمْ يَنْتَه يَنْوُحْ لَتَكُونَنَّ
 مِنَ الْمَرْجُومِينَ^(١١٦) قَالَ رَبِّ إِنْ قَوْمِي كَذَّبُونِ^(١١٧)

۽ گمراهن لاءِ دوزخ ظاهر ڪيو ويندو (٩١). ۽ کين چيو ويندو ته اهي ڪٿي آهن، جن کي پوڄيندا هيئو (٩٢). الله کان سواءِ؟ (هاڻي) اهي اوهان کي مدد ڏين ٿا ڇا يا (پاڻ) بدلو وٺي سگهن ٿا؟ (٩٣). پوءِ اهي گمراه (پوڄيندڙ) ۽ بت منجهس اونڌا ڪري اڇلايا ويندا (٩٤). ۽ مڙئي شيطاني لشڪر به (اڇلايا) (٩٥). ۽ (تڏهن) اهي منجهس هڪ ٻئي سان جهڳڙو ڪندي پيا چوندا (٩٦). ته الله جو قسم آهي بيشڪ اسين ته پڌريءَ گمراهيءَ ۾ هيا سون (٩٧). جڏهن اوهان کي جهانن جي پالڻهار سان برابر ٿي ڪيو سون (٩٨). ۽ (هنن) مجرمن کان سواءِ ٻئي ڪنهن اسان کي گمراه نه ڪيو (٩٩). پوءِ اسان جو (هاڻي) نڪو ڪو سفارش ڪرڻ وارو آهي (١٠٠). ۽ نڪو ڪو غمتار دوست آهي (١٠١). پوءِ جيڪر هڪ ڀيرو اسان کي (وري دنيا ۾ وڃڻ) ملي ته مؤمنن مان ٿيون! (١٠٢). بيشڪ ان ۾ ضرور نشاني آهي ۽ انهن مان گهڻا مؤمن نه آهن (١٠٣). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (١٠٤). نوح جي قوم پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو (١٠٥). جڏهن کين سندن ڀاءُ نوح چيو ته، (الله کان) چو نه ٿا ڊڄو؟ (١٠٦). بيشڪ آءُ اوهان لاءِ امين پيغمبر آهيان (١٠٧). پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃو (١٠٨). ۽ اوهان کان ان (پيغام جي پهچائڻ) تي ڪو اُجورو نه ٿو گهران، منهنجو اُجورو ته رڳو جهانن جي پالڻهار تي آهي (١٠٩). پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃيو (١١٠). چيائون ته توتي ايمان چو آئون؟ ۽ حالانڪ نيچ ماڻهن (ڪنهن دنياوي لالچ لاءِ) تنهنجي تابعداري ڪئي آهي (١١١). (نوح) چيو ته، مون کي ڪهڙي سڌ ته (هو) ڇا ڪندا رهيا آهن (١١٢). جيڪڏهن اوهين سمجھ وارا آهيو ته، سندن حساب منهنجي پالڻهار کان سواءِ ٻئي ڪنهن تي نه آهي (١١٣). ۽ آءُ مؤمنن کي تڙڻ وارو نه آهيان (١١٤). آءُ ته رڳو پڌرو ڊيچاريندڙ آهيان (١١٥). چيائون ته اي نوح! جيڪڏهن تون نه رهندين ته ضرور سنگسار ٿيندين (١١٦). (نوح) چيو ته، اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ منهنجيءَ قوم مون کي ڪوڙو ڀانيو (١١٧).

فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾
 فَاجْعَلْ لَهُ مِنْ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ الشُّحُونَ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدُ
 الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾ وَ
 إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾ كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ
 قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾
 فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٦﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ
 إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾ أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَ
 تَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾ وَإِذْ أَبَطْشْتُمْ بِطَشْتُمْ
 جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا
 تَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾ وَجَدَّتِ وَعْيُونُ ﴿١٣٤﴾ إِنِّي
 أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعُظْتُ
 أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَعِظِينَ ﴿١٣٦﴾ إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا
 نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ﴿١٣٨﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَ
 مَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾
 كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هَلِيمٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

تنهن ڪري منهنجي ۽ سندن وچ ۾ چڱيءَ طرح فيصلو ڪر ۽ مون کي ۽ جيڪي مؤمن مون ساڻ آهن، تن کي بچاءَ (۱۱۸). پوءِ کيس ۽ سندس سنگتين کي ڀريل ٻيڙيءَ ۾ بچايوسون (۱۱۹). وري کائن پوءِ رهيلن کي ٻوڙيو سون (۱۲۰). بيشڪ ان ۾ وڏي نشاني آهي ۽ انهن مان گهڻا مڃيندڙ نه هئا (۱۲۱). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (۱۲۲). عاد (جي قوم) پيغمبرن کي ڪوڙو ڄاتو (۱۲۳). جڏهن سندن پاءُ هود کين چيو ته، (الله کان) چو نه ڊڄندا آهيو؟ (۱۲۴). بيشڪ آءُ اوهان جو امين پيغمبر آهيان (۱۲۵). پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃو (۱۲۶). ۽ آءُ اوهان کان اُن (پيغام) پهچائڻ تي ڪو اجورو نه ٿو گهران، منهنجو اجورو رڳو جهانن جي پالڻهار تي آهي (۱۲۷). سڀڪنهن ڌڙي تي اجايا مشغول ٿي نشان چو بڻائيندا آهيو؟ (۱۲۸). ۽ (چو) پڪيون ماڙيون بڻائيندا آهيو؟ ڇٽڪ اوهين سدائين رهندؤ (۱۲۹). ۽ جڏهن اوهين دست درازي ڪندا آهيو (تڏهن) زبردست ٿي دست درازي ڪندا آهيو (۱۳۰). پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃيو (۱۳۱). ۽ اُنهيءَ (الله) کان ڊڄو، جنهن اوهان کي اُنهيءَ (شيءَ) جي مدد ڏني جا (اوهين) ڄاڻندا آهيو (۱۳۲). اوهان کي ڍورن ۽ پٽن (ڏيڻ) سان مدد ڏني اٿس (۱۳۳). ۽ باغن ۽ پاڻي جي) چشمن (ڏيڻ) سان به (۱۳۴). بيشڪ آءُ اوهان تي وڏي ڏينهن جي عذاب (پهچڻ) کان ڊڄان ٿو (۱۳۵). چيائون ته، (جي) تون (اسان کي) نصيحت ڏين يا نصيحت ڏيندڙن مان نه هجين ته اسان لاءِ هڪجهڙو آهي (۱۳۶). اها اڳين جي ئي عادت آهي (۱۳۷). ۽ اسين (ڪڏهن) عذاب ڪيل نه ٿينداسون (۱۳۸). پوءِ کيس ڪوڙو ڀانيائون تنهن ڪري کين هلاڪ ڪيوسون. بيشڪ ان (قصي) ۾ نشاني آهي ۽ منجهانئن گهڻا مڃڻ وارا نه هئا (۱۳۹). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (۱۴۰). ٿمود (جي قوم) پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو (۱۴۱). جڏهن کين سندن پاءُ صالح چيو ته، (الله کان) چو نه ڊڄندا آهيو؟ (۱۴۲).

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأَ
 مِينِينَ ۖ فِي جَذَتٍ وَعِثُونِ ۖ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلَعُهَا هُضَيْمٌ ۖ
 وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فُرْهِينَ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ
 وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ۖ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَ
 لَا يُصْلِحُونَ ۖ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۖ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ
 مِثْلُنَا ۖ قَاتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ
 لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۖ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ
 عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۖ فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَادِمِينَ ۖ فَأَخَذَهُمُ
 الْعَذَابُ ۖ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۖ
 وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۖ كَذَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ ۖ
 إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ۖ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۖ
 فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ
 إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ أَتَأْتُونَ الذِّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ۖ وَ
 تَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ۖ

بیشڪ آءِ اوهان لاءِ آمين پيغمبر آهيان (١٤٣). پوءِ الله کان ڊجو ۽ منهنجو چيو مڃيو (١٤٤). ۽ آءِ اوهان کان ان (پيغام پهچائڻ) تي ڪو اجورو نه ٿو گهران، منهنجو اجورو رڳو جهانن جي پالڻهار تي آهي (١٤٥). اهو جيڪي هتي (دنيا ۾) آهي، تنهن ۾ اوهان کي بي پڻ ڇڏي ڏبو ڇا (تہ) هميشه آرام ۾ رهو؟ (١٤٦). باغن ۾ ۽ چشمن ۾ (١٤٧). ۽ پوکڻ ۽ ڪڇڻ ۾ جن جا گوشا ڪنڻا آهن (١٤٨). ۽ ڪاريگر ٿي جبلن مان (تراشي) گهر بڻائندا آهيو (١٤٩). پوءِ الله کان ڊجو ۽ منهنجو چيو مڃو (١٥٠). ۽ انهن حد کان لنگهندڙن جو چيو نه مڃو (١٥١). جيڪي ملڪ ۾ بگيڙ وجهندا آهن ۽ سڌارو نه ڪندا آهن (١٥٢). چيائون تہ تون رڳو جادو ڪيلن مان آهين (١٥٣). تون رڳو اسان جهڙو ماڻهو آهين، جيڪڏهن تون سچن مان آهين تہ ڪا نشاني ان (١٥٤). (صالح) چيو تہ، هيءَ ڏاجي آهي، ان جي (پاڻي) پيڻ لاءِ ۽ اوهان جي (پاڻي) پيڻ لاءِ واري جو ڏينهن مقرر ٿيل آهي (١٥٥). ۽ اوهين کيس ڪو ايڏاڻ نه پهچائجو، نه تہ اوهان کي وڏي ڏينهن جو عذاب پڪڙيندو (١٥٦). پوءِ ان جون ڪچون ڪپائون (۽ ماري وڌائون) پوءِ پشيمان ٿيا (١٥٧). پوءِ کين عذاب پڪڙيو، بیشڪ ان ۾ نشاني آهي ۽ منجهانئن گهڻا مڃڻ وارا نه هئا (١٥٨). ۽ بیشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (١٥٩). لوط جي قوم پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو (١٦٠). جڏهن کين سندن ڀاءُ لوط چيو تہ، (الله کان) ڇو نه ڊڄندا آهيو؟ (١٦١). بیشڪ آءِ اوهان جو آمين پيغمبر آهيان (١٦٢). پوءِ الله کان ڊجو ۽ منهنجو چيو مڃو (١٦٣). ۽ ان (پيغام پهچائڻ) تي اوهان کان ڪو اجورو نه ٿو گهران، منهنجو اجورو رڳو جهانن جي پالڻهار تي آهي (١٦٤). دنيا جهان جي نرن ڏانهن (بيچڙائيءَ لاءِ) ڇو ويندا آهيو؟ (١٦٥). ۽ جيڪي اوهان جي پالڻهار اوهان لاءِ اوهان جون زالون خالقون آهن تن کي ڇو ڇڏيندا آهيو؟ بلڪ اوهين حد کان لنگهندڙ قوم آهيو (١٦٦).

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٤٠﴾ قَالَ إِنِّي
 لَعَمْرُكَ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٤١﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَاهْلِي بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾ فَجَنَّبْنَاهُ
 أَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٣﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٤٤﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٤٥﴾
 وَآمَطْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٤٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
 وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٨﴾
 كَذَّبَ أَصْحَابُ لَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٩﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا
 تَتَّقُونَ ﴿١٥٠﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٥١﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
 وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٥٢﴾
 أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٥٣﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ
 الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٥٤﴾ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
 مُفْسِدِينَ ﴿١٥٥﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولَى ﴿١٥٦﴾
 قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٧﴾ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَ
 إِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٥٨﴾ فَاسْقُطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
 إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٩﴾ قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦٠﴾ فَلَدَّبُّوهُ
 فَآخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦١﴾

چيائون ته، اي لوط! جيڪڏهن نه رهندين ته ضرور لودائين (١٦٧). لوط چيو ته بيشڪ آءُ اوهان جي ڪم کان رنج آهيان (١٦٨). اي منهنجا پالڻهار! جيڪي (هو) ڪندا آهن، تنهن جي شر کان مونکي ۽ منهنجي گهر جي ڀاتين کي بچاءُ! (١٦٩). پوءِ کيس ۽ سندس مڙني ڀاتين کي بچايوسون (١٧٠). سواءِ (هڪڙيءَ) ٻڌڙيءَ زال جي جا رهيلن مان هئي (١٧١). وري (انهن) ٻين جي پاڙ پتي سون (١٧٢). ۽ مٿن (پهڻن جو) مينهن وسايوسون، پوءِ ڊيچاريلن جو مينهن ٻيڙو آهي (١٧٣). بيشڪ هن ۾ وڏي نشاني آهي ۽ منجهائن گهڻا مڃڻ ورا نه هئا (١٧٤). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (١٧٥). (شهر) ايڪه وارن پيغمبرن کي ڪوڙو پانيو (١٧٦). جڏهن کين شيعب چيو ته، (الله کان) چو نه ٿا ڊڄو؟ (١٧٧). بيشڪ آءُ اوهان لاءِ امين پيغمبر آهيان (١٧٨). پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃو (١٧٩). ۽ آءُ اوهان کان اُن (پيغام پهچائڻ) تي ڪو اجورو نه ٿو گهران، منهنجو اجورو رڳو جهانن جي پالڻهار تي آهي (١٨٠). ماڻ پورو ڀريو ۽ ڪسُ لائيندڙن مان نه ٿيو (١٨١). ۽ سنئين تارازيءَ سان توريو (١٨٢). ۽ ماڻهن کي سندن شيون گهٽ نه ڏيو ۽ ملڪ ۾ فساد ٿي بگيڙ نه وجهو (١٨٣). ۽ انهيءَ (الله) کان ڊڄو جنهن اوهان کي ۽ اڳينءَ خلق کي خلقيو (١٨٤). چيائون ته تون رڳو جادو ڪيلن مان آهين (١٨٥). ۽ تون رڳو اسان جهڙو ماڻهو آهين ۽ بيشڪ اسين توکي ڪوڙن مان پائيندا آهيون (١٨٦). جيڪڏهن تون سچن مان آهين ته اسان تي آسمان مان ڪا چپ ڪيراءِ (١٨٧). (شيعب) چيو ته، جيڪي اوهين ڪندا آهيو، سو منهنجو پالڻهار چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهي (١٨٨). پوءِ ان کي ڪوڙو پانيائون، تنهن ڪري پاڇي واري ڏينهن جي عذاب کين پڪڙيو. بيشڪ اهو وڏي ڏينهن جو عذاب هو (١٨٩).

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَإِنَّهُ لَنَزْلُ رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝ نَزَلَ بِهِ
 الرُّوحُ الْأَمِينُ ۝ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ۝ لِبَلْسَانٍ
 عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ۝ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ۝ أَوَلَمْ يَكُنْ آيَةً أَنَّ
 يَعْلَمُهُ عُلَمَاؤُ ابْنِي إِسْرَءِيلَ ۝ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ
 فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ۝ كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ
 الْمُجْرِمِينَ ۝ لَرَأَوْهُ مُتَوَنِّينَ ۝ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَرَوُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝ فَيَأْتِيَهُمْ
 بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ۝ ۝
 أَقِيعَدَ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ۝ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۝ ثُمَّ
 جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۝ مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ ۝
 وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قُرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۝ ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا
 ظَالِمِينَ ۝ وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۝ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا
 يَسْتَطِيعُونَ ۝ إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمْعَرُوْهُونَ ۝ فَلَا تَدْعُ مَعَ
 اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونُ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ۝ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ
 الْأَقْرَبِينَ ۝ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

بیشڪ هن (احوال) ۾ (وڌي) نشاني آهي ۽ منجهائن گهڻا مڃڻ وارا نه هئا (١٩٠). ۽ بیشڪ تنهنجو پالڻهار ئي غالب مهربان آهي (١٩١). ۽ بیشڪ اهو (قرآن) جهانن جي پالڻهار کان لاتل آهي (١٩٢). اُن کي روح الامين (يعني جبرئيل) لاڻو (١٩٣). تنهنجيءَ دل تي (هن لاءِ) ته ديچاريندڙن مان ٿئين (١٩٤). (جو) پڌريءَ عربيءَ ٻوليءَ ۾ آهي (١٩٥). ۽ بیشڪ سندس خبر اڳين صحيفن ۾ (لکيل) آهي (١٩٦). اُنهن لاءِ (اها) نشاني نه آهي ڇا ته، بني اسرائيلن جا عالم اُن (جي حقانيت) ڄاڻن ٿا (١٩٧). ۽ جيڪڏهن قرآن کي (عربن کان سواءِ ٻئي) ڪنهن عجميءَ تي نازل ڪيون ها (١٩٨). پوءِ اهو مٿن پڙهي ها ته ان کي (به) مڃڻ وارا نه ٿين ها (١٩٩). اهڙيءَ طرح گنهگارن جي دلين ۾ اهو (انڪار) وڌوسون (٢٠٠). اُن تي (ايسين) ايمان نه آئيندا، جيسين ڏکيويندڙ عذاب (نه) ڏسندا (٢٠١). پوءِ اوجتو وٺن عذاب ايندو ۽ اُهي بي خبر هوندا (٢٠٢). پوءِ چوندا ته اسين مهلت ڏنل ٿينداسون ڇا؟ (٢٠٣). پوءِ ڇو اسان جو عذاب تڪڙو گهرندا آهن؟ (٢٠٤). پوءِ ڏٺو اٿئي ڇا ته جيڪڏهن کين ڪيئي ورهيه عيش ڪرڻ (جي مهلت) ڏيون (٢٠٥). وري وٺن اهو اچي جنهن جو انجام ڏنو پئي وين (٢٠٦). ته سندن آسودو هجڻ کانئن ڪجهه نه تاريندو! (٢٠٧). ۽ اهڙي ڪنهن ڳوٺ کي ناس نه ڪيوسون، جنهن لاءِ ديچاريندڙ (نه) هئا (٢٠٨). نصيحت ڏيڻ لاءِ، ۽ اسين ظالم نه هياسون (٢٠٩). ۽ اُن (قرآن) کي شيطانن نازل نه ڪيو آهي (٢١٠). ۽ نڪي کين جڳائيندو آهي ۽ نڪي ڪري سگهندا آهن (٢١١). بیشڪ اُهي (ملائڪن جي ڪلام) ٻڌڻ (جي جاءِ) کان پري ڪيل آهن (٢١٢). تنهن ڪري الله سان گڏ ڪنهن ٻئي معبود کي نه سڏ، نه ته عذاب وارن مان ٿيندين (٢١٣). ۽ پنهنجن ويجهن ماڻهن کي ديچار (٢١٤). ۽ مؤمنن مان جيڪو تنهنجي تابعداري ڪري، تنهن لاءِ پنهنجو بازو جهڪو ڪر (يعني نرمي ڪر) (٢١٥).

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّي بِرُمَىٰ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٨﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ
 الرَّحِيمِ ﴿٢١٩﴾ الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢٢٠﴾ وَتَقْلُبُكَ فِي السَّجْدِينَ ﴿٢٢١﴾
 إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٢﴾ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢٣﴾
 تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٤﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٥﴾
 وَالشَّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٦﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ
 يَهِيمُونَ ﴿٢٢٧﴾ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا
 ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٩﴾

سُورَةُ النَّمْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

طَسَّ تِلْكَ الْبُتُ الْفَرَانِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَى
 لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ
 هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
 زَيَّالُهُمْ أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
 لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخَسَرُونَ ﴿٥﴾

پوء جيڪڏهن تنهنجي نافرماني ڪن ته چؤ ته، جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان بيشڪ آءٌ بيزار آهيان (٢١٦). ۽ انهيءَ غالب مهربان (الله) تي ڀروسو ڪر (٢١٧). جيڪو (تهجد وقت) تنهنجي اٿڻ مهل توکي ڏسي ٿو (٢١٨). ۽ سجدي ڪندڙن ۾ تنهنجو ڦڙ به ڏسي ٿو (٢١٩). بيشڪ اهو ئي ٻڌندڙ ڄاڻيندڙ آهي (٢٢٠). اوهان کي سڌ (نه) ڏيان ڇا ته ڪنهن تي شيطان لهندا آهن؟ (٢٢١). سيڪنهن ٻٽاڪيءَ گنهگار تي لهندا آهن (٢٢٢). جو ٻڌل (ڳالهه ان جي ڪن ۾ آئي) وجهندا آهن ۽ منجهانئن گهڻا ڪوڙا آهن (٢٢٣). ۽ گمراه (ماڻهو) ئي شاعرن جي تابعداري ڪندا آهن (٢٢٤). نه ڏٺو اٿيئي ڇا، ته، اهي هر ميدان ۾ حيران ٿيندا آهن (٢٢٥). ۽ بيشڪ اهي اهو چوندا آهن، جيڪي نه ڪندا آهن (٢٢٦). پر جن ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا ۽ الله کي گهڻو ساريائون ۽ (پنهنجي) ڏکيوئڻ کان پوءِ بدلو ورتائون، (اهي گمراه نه آهن)، ۽ ظالم سگهوئي ڄاڻندا ته ڪهڙي موٽڻ جي هنڌ وري موٽندا! (٢٢٧).

سورة نمل مڪي آهي ۽ هن ۾ تيانوي
آيتون ۽ ست رڪوع آهن

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

طس، هي قرآن ۽ پڌري ڪتاب جون آيتون آهن (١). انهن مؤمنن لاءِ هدايت ۽ خوشخبري آهن (٢). جيڪي نماز پڙهندا آهن ۽ زڪوات ڏيندا آهن ۽ اهي آخرت تي (به) يقين رکندا آهن (٣). بيشڪ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن، تن لاءِ سندن ڪرتوت سينگارياسون، پوءِ اهي حيران رهندا آهن (٤). اهي اهي آهن جن لاءِ عذاب جي سختي آهي، اهي ئي آخرت ۾ ٿوئي وارا آهن (٥).

وَإِنَّكَ لَتَلْقَىٰ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ٦ إِذْ قَالَ مُوسَىٰ
 لَأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ بَشِيرٍ بِشَهَابٍ قَبَسَ
 لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ٧ فَلَمَّا جَاءَهَا نُورٌ أَنْ يُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ
 مِنْ حَوْلِهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٨ يَمُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٩ وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ
 وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَمُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخِيفُ لَدُنِّي
 الْمُرْسَلُونَ ١٠ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ١١ وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ
 غَيْرِ سُوءٍ ١٢ إِنِّي تَسْعَ آيَاتِي إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا
 قَوْمًا فَاسِقِينَ ١٣ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا
 سِحْرٌ مُبِينٌ ١٤ وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُلُوًّا
 فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ١٥ وَلَقَدْ اتَيْنَا دَاوُدَ
 سُلَيْمَ بْنَ عَلِيٍّ وَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ
 الْمُؤْمِنِينَ ١٦ وَوَرِثَ سُلَيْمُ بْنُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلِمْنَا
 مِنْ مَّقَامِ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ١٧

۽ (اي پيغمبر) بيشڪ توکي حڪمت واري ڄاڻندڙ (الله) وٽان قرآن ڏنو وڃي ٿو (٦). (ياد ڪر!) جڏهن موسيٰ پنهنجي گهر جي ڀاتين کي چيو ته بيشڪ مون باه ڏني آهي. اجهو اوهان وٽ اتان ڪا خبر آئيندس يا اوهان وٽ (ڪو) مثل تانڊو آئيندس ته من اوهين پاڻ سيڪيو (٧). پوءِ جنهن مهل (باه) وٽ آيو (تنهن مهل) سڏيو ويو ته جو باه ۾ ۽ جو سندس چوگرد آهي، سو برڪت وارو ڪيو ويو آهي ۽ جهانن جو پالڻهار الله پاڪ آهي (٨). (چيو ويو ته) اي موسيٰ! بيشڪ (ڳالهه هيءَ آهي ته) آءُ الله غالب حڪمت وارو آهيان (٩). ۽ پنهنجيءَ لٺ کي اُچل، پوءِ جنهن مهل ان کي چُرندو ڏٺائين جُٺڪ اها نانگ آهي (تنهن مهل) پني ڏيئي ڀڳو ۽ پوئتي نه موٽيو (چيوسون ته) اي موسيٰ! نه ڊڄ بيشڪ مون وٽ پيغمبر نه ڊڄندا آهن (١٠). پر جنهن ظلم ڪيو وري مدائيءَ کان پوءِ مٽائي چڱائي ڪيائين ته بيشڪ (انهيءَ لاءِ) آءُ بخشڻهار مهربان آهيان (١١). ۽ پنهنجو هٿ پنهنجي گريبان ۾ گهٽ ٿي بي عيب چمڪندڙ ٿي نڪري (انهن ٻن معجزن سان) جي نون معجزن ۾ (داخل) آهن، فرعون ۽ سندس قوم ڏانهن (وڃ). بيشڪ اُهي بدڪار قوم آهن (١٢). پوءِ جنهن مهل اسان جون چٽيون آيتون وٽن پهتيون، (تنهن مهل) چيائون ته، هيءُ پڌرو جادو آهي (١٣). ۽ بي انصافيءَ ۽ وڏائيءَ کان اُنهن (نشانين) جو انڪار ڪيائون، حالانڪ سندن دلين اُنهن کي پڪ ڄاتو هو (ته الله جي طرف کان آيل آهن). پوءِ ڏس ته فسادين جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي (١٤). ۽ بيشڪ دائود ۽ سليمان کي علم ڏنوسون ۽ هنن چيو ته، سڀ ساراه انهيءَ الله کي جڳائي جنهن پنهنجن گهڻن مؤمنن بانهن تي اسان کي فضيلت ڏني آهي (١٥). ۽ سليمان دائود جو وارث ٿيو ۽ چيائين ته اي انسانو! اسان کي پڪين جي ٻولي سيکاري ويئي آهي ۽ اسان کي سڀڪا نعمت ڏني ويئي آهي، بيشڪ اها ئي پڌري ڀلائي آهي (١٦).

وَحِشْرَ لُسُلَيْمٍ جُودُهُ مِنَ الْجِبِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَمُ يُوزَعُونَ^(١٤)
حَتَّىٰ إِذَا اتَّوَعَلُوا وَإِذِ النَّملُ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
مَسْكِنَكُمْ لَا يَحْطِبَنَّكُمْ سُلَيْمٌ وَجُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ^(١٥)
فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ
نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ^(١٦) وَتَفَقَّدَ
الطَّيْرُ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدًى هَدًى أَمْ كَانُ مِنَ الْغَائِبِينَ^(١٧)
لَأَعِدَّ بَنُو عَدَّابٍ شَدِيدٌ أَوَّلًا إِذْ بَحَثَهُ أَوْلِيَايَتِي بِسُلْطَنِ
مُّبِينٍ^(١٨) فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تَحْطُ بِهِ وَ
جِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ^(١٩) إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ
وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ^(٢٠) وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا
يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ
فَصَدَّ هُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ^(٢١) أَلَا يَسْجُدُونَ لِلَّهِ
الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ
وَمَا تُعْلِنُونَ^(٢٢) اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ^(٢٣)

۽ سليمان لاءِ جنن ۽ ماڻهن ۽ پڪين مان سندس لشڪر گڏ ڪيا ويا، پوءِ اُهي لڳو لڳ صفون ٻڌائي بيهاريا ويندا هئا (۱۷). تانجو جڏهن ڪولين جي ميدان تي پهتا (تڏهن) هڪ ڪول چيو ته، اي ڪوليون! اوهين پنهنجن ٻرڙن ۾ گهڙو ته سليمان ۽ سندس لشڪر پنهنجي بي خبريءَ ۾ اوهان کي نه لتاڙين (۱۸). پوءِ (سليمان) ان جي ڳالهائڻ کان مرڪي ڪليو ۽ چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي توفيق ڏي ته تنهنجي انهن نعمتن جو شڪر ڪريان، جي مون تي ۽ منهنجي ماءُ پيءُ تي ڪيون اٿيئي ۽ (توفيق ڏيم) ته اهڙا چڱا ڪم ڪريان جن کان تون راضي ٿين ۽ مون کي پنهنجيءَ باجهه سان پنهنجن صالحن ٻانهن ۾ داخل ڪر (۱۹). ۽ پڪين جي جانچ پڙتال ڪيائين، پوءِ (هُدُءُ کي نه ڏسي ڪري) چيائين ته، مون کي ڇا (ٿيو) آهي، جو هُدهُءُ نه ٿو ڏسان يا هو غير حاضر آهي؟ (۲۰). ضرور سخت سزا ڏيندومانس يا ضرور ڪهندوسانس يا مون وٽ ڪو پڌرو دليل آئي (۲۱). پوءِ گهڻو نه ترسيو ته (اچي) چيائين ته اهڙي خبر آندي اٿم جنهن جي تو کي ڪا سٺ نه هئي ۽ (شهر) سبا کان (هيءَ) پڪي خبر تو وٽ آندي اٿم (۲۲). بيشڪ مون هڪ عورت ڏني جا انهن تي بادشاهي ٿي ڪري ۽ کيس سڀ ڪا نعمت ڏني ويئي آهي ۽ ان کي وڏو تخت (به) آهي (۲۳). کيس ۽ سندس قوم کي الله کان سواءِ سچ جي پوڄا ڪندو ڏٺم ۽ شيطان انهن لاءِ سندن ڪرتوت سينگاريا آهن ۽ کين (الله جي) واٽ کان جهليو اٿس، تنهن ڪري اهي هدايت نه ٿا لهن (۲۴). (اهي) انهيءَ الله کي سجدو ڇو نه ٿا ڪن، جو آسمانن ۽ زمين جون ڳجهيون شيون پڌريون ڪندو آهي؟ ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو ۽ جيڪي پڌرو ڪندا آهيو سو (به) ڄاڻندو آهي (۲۵). الله (اهو آهي جو) ان کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق نه آهي (اهو) وڏي عرش جو پالڻهار آهي (۲۶).

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٣٨﴾ اذْهَبْ بِكِتَابِي
 هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٩﴾ قَالَتْ
 يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ الْأَيْمَى إِلَى كَيْتَبِكُمْ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٤١﴾ الْعَلُّوْا عَلَيَّ وَاتَّقُونِي يَا أَيُّهَا
 الْمَلَأُ الْأَيْمَى أَفَتُؤْنِنِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا
 حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿٤٢﴾ قَالُوا نَحْنُ أَوْلُو الْأَفْئِدَةِ وَأُولُو الْأَبْصَارِ شَيْدِيدٌ
 وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٤٣﴾ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ
 إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ
 يَفْعَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرَ بَعْثُ
 يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٤٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمٌ قَالَ أَتَسْتَدُونَنِي بِمَا لِي فَمَا
 اتَّبَعَنِي اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا اتَّبَعْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدْيَتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٤٦﴾ ارْجِعْ
 إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا
 أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٤٧﴾ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا
 قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٤٨﴾ قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ
 بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٩﴾

(سليمان) چيو ته، ڏسندا سين ته سچ چيو اٿئي يا ڪوڙن مان آهين (۲۷). هيءُ منهنجو خط ڪٿي وڃ، پوءِ اهو انهن ڏانهن اچل، وري کانئن منهن ڦيراءِ، پوءِ ڏس ته ڇا ٿا ورندي ڏين؟ (۲۸). (بلقيس خط ڏسي) چيو ته، اي سردارو! مون ڏانهن مانائتو خط اچيو. ويو آهي (۲۹). بيشڪ اهو (خط) سليمان وٽان (ايل) آهي ۽ بيشڪ اهو الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع) آهي (۳۰). (هن مضمون سان لکيل آهي) ته منهنجي آڏو وڌائي نه ڪريو ۽ مون وٽ مسلمان ٿي اچو (۳۱). (بلقيس وري) چيو ته، اي سردارو! منهنجي ڪم ۾ مون کي صلاح ڏيو، (آءُ) ڪو ڪم ايسين نبيريندڙ نه آهيان، جيسين اوهين حاضر (نه) ٿيندؤ (۳۲). چيائون ته، اسين زوراور ۽ ڏاڍا جنگي جوان آهيون ۽ معاملو تنهنجي حوالي آهي، پوءِ نهار ته ڇا ٿي حڪم ڪرين؟ (۳۳). چيائين ته بيشڪ بادشاه جنهن مهل ڪنهن ڳوٺ ۾ گهرندا آهن، (تنهن مهل) ان کي اجاڙيندا آهن ۽ ان جي مانوارن کي بي مانو ڪندا آهن ۽ (سڀئي بادشاه) ائين ئي ڪندا آهن (۳۴). ۽ بيشڪ آءُ انهن ڏانهن ڪا سوکڙي موڪليان ٿي، پوءِ ڏسان ته قاصد ڇا سان موٽن ٿا؟ (۳۵). پوءِ جنهن مهل سليمان وٽ (قاصد) آيو، (تنهن مهل سليمان) چيو ته، اوهين مون کي مال سان امداد ڪريو ٿا ڇا؟ پوءِ جيڪي مون کي الله ڏنو آهي، سو انهي کان پلو آهي، جيڪي اوهان کي ڏنو اٿس، بلڪ اوهين پنهنجن سوغاتن سان خوش ٿا ٿيو (۳۶). (سندن سوگڙين سميت) انهن ڏانهن موٽي وڃ، (اسين) بيشڪ اهڙا لشڪر وٺن آئيندا سون، جن جي سامهون ٿيڻ جي انهن کي ڪا مجال نه هوندي ۽ ان هٽان کين بلڪل بيمانو ڪري ڪڍنداسون ۽ اهي ذليل هوندا (۳۷). (سليمان) چيو ته، اي سردارو! اوهان مان ڪو انهن جي مسلمان ٿي مون وٽ اچڻ کان اڳ سندس تخت مون وٽ آئيندو؟ (۳۸). جن مان هڪڙي وڏي جن چيو ته، تون پنهنجي جاءِ تان اٿين، تنهن کان اڳي آءُ اهو تو وٽ آئيندس ۽ بيشڪ آءُ مٿس وڏو سگهارو معتبر آهيان (۳۹).

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ
 أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ
 هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ
 شَكَرْنَا إِنَّا نَبْشِكُرْ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ
 كَرِيمٌ ٢٠ قَالَ نَكَرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ
 مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ٢١ فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا
 عَرْشُكَ ٢٢ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَ
 كُنَّا مُسْلِمِينَ ٢٣ وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ٢٤ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ
 فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا ٢٥ قَالَ إِنَّهُ
 صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيرَ ٢٦ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ
 أَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٢٧ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى
 ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَآذَاهُمْ فِرْيَقِينَ
 يَخْتَصِمُونَ ٢٨ قَالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ
 الْحَسَنَةِ ٢٩ لَوْ لَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٣٠

(١٩) شخص جنهن وٽ ڪتاب مان علم هو، (تنهن) چيو ته، تنهنجي نگاهه جي توڙي ڏانهن موٽڻ کان اڳي آءُ اهو (تخت) تو وٽ آئيندس. پوءِ جنهن مهل (سليمان) اهو پاڻ وٽ رکيل ڏٺو، (تنهن مهل) چيائين ته هيءُ منهنجي پالڻهار جي فضل مان آهي (هن لاءِ) ته مون کي پرکي ته شڪر ڪريان ٿو يا بي شڪري ڪريان ٿو ۽ جيڪو شڪر ڪندو سو رڳو پنهنجي (نفعي) لاءِ شڪر ڪندو ۽ جنهن بي شڪري ڪئي ته منهنجو پالڻهار بي پرواهه ڪرم ڪندڙ آهي (٤٠). (سليمان) چيو ته، اُن جي تخت کي اُن (جي آزمائش) لاءِ بدليو ته ڏسون ته سچائي ٿي يا اُنهن مان ٿئي ٿي، جيڪي نه سچائين؟ (٤١). پوءِ جنهن مهل (بلقيس) آئي (تنهن مهل) چيو ويو ته، تنهنجو تخت ههڙو آهي ڇا؟ چيائين ته هيءُ جڻڪ اهو ئي آهي ۽ هن کان اڳ (سليمان جي سچائيءَ بابت) اسان کي ڄاڻ ڏني ويئي هئي ۽ اسين حڪم مڃيندڙ آهيون (٤٢). ۽ الله کان سواءِ جنهن جي پوڄا ڪندي هئي، تنهن کان کيس (سليمان) جهليو، بيشڪ اها ڪافرن جي قوم مان هئي (٤٣). اُن کي چيو ويو ته، محلات ۾ گهڙ! پوءِ اها جنهن مهل ڏٺائين (تنهن مهل) اُن کي پاڻيءَ جو تلاءُ پائينائين ۽ پنهنجن پنين تان ڪپڙو لٽائين (سليمان) چيو ته، اها محلات شيشن سان جڙيل آهي. چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ مون پاڻ تي پاڻ ظلم ڪيو ۽ (هاڻي) جهانن جي پالڻهار الله کي سليمان سميت مڃيم (٤٤). ۽ بيشڪ ٿمود (قوم) ڏانهن سندن پاءُ صالح کي موڪليو سون ته الله جي عبادت ڪريو، پوءِ اهي اُن مهل به توليون ٿي جهڳڙو ڪندا رهندا (٤٥). (صالح) چيو ته، اي منهنجي قوم! اوهين چڱائي کان اڳ برائيءَ جي تڪڙ جو ڪندا آهيو؟ الله کان بخشش ڇو نه ٿا گهرو ته من اوهان تي رحم ڪيو وڃي (٤٦).

قَالُوا الظِّيرُ نَابِكَ وَبَيْنَ مَعَكَ قَالَ طِيرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ
 أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٢٩﴾ وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ
 فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا اتَّقَاسْمُوا بِاللَّهِ لَنَبِيتَنَّهُ وَ
 أَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصٰدِقُونَ ﴿٣١﴾
 وَمَكْرُؤًا مَكَرًا مَكْرًا مَكْرًا وَأَهُمْ لَأَشْعُرُونَ ﴿٣٢﴾ فَانْظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٣﴾ فَبِتِلْكَ
 بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾
 وَانْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَوْ طَآذُ قَالَ
 لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣٦﴾ إِنِّي نَكَمُ
 لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
 تَجْهَلُونَ ﴿٣٧﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوآلَ
 لُوطٍ مِّنْ قَرْيَتِكُمْ أَنَّهُمْ أَنَاسٌ يَّتَطَهَّرُونَ ﴿٣٨﴾ فَانْجَيْنَاهُ وَ
 أَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٩﴾ وَأَمْطَرْنَا
 عَلَيْهِمْ مَّطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٤٠﴾ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ
 عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يَشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

چيائون ته، توکي ۽ تنهنجي سنگت کي نياڳو سمجهيوسون (صالح) چيو ته، اوهان جو نياڳ الله وٽ آهي، بلڪ اوهين پرکيل قوم آهيو (٤٧). ۽ (اُن) شهر ۾ نوَ چڻا هئا جي ملڪ ۾ ڏقيڙ وجهندا هئا ۽ سڌارو نه ڪندا هئا (٤٨). انهن الله جو قسم پاڻ ۾ کڻي چيو ته، صالح کي ۽ سندس گهروارن کي راتاهو هڻي ماريون، وري سندس وارث کي ضرور چونڊاسين ته، (اسين) سندس گهروارن جي هلاڪ ٿيڻ مهل حاضر نه هئاسون ۽ بيشڪ اسين سچا آهيون (٤٩). ۽ هنن هڪڙي قسم جو فريب ڪيو ۽ اسان (به) هڪڙي قسم جي رت رڻي ۽ اُهي بي خبر هئا (٥٠). پوءِ (اي پيغمبر!) نهار ته سندن فريب جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي! جو اسان کين ۽ سندن ساريءَ قوم کي ناس ڪيو (٥١). پوءِ انهيءَ سببان جو ظلم ڪيائون، اهي سندن گهر اجڙيل آهن، ڄاڻندڙ قوم لاءِ بيشڪ هن ۾ وڏي نشاني آهي (٥٢). ۽ جن ايمان آندو ۽ پرهيزگاري ڪئي تن کي بچايوسين (٥٣). ۽ لوط کي (موڪليو سون). جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته، اوهين بيحيائيءَ (جو ڪم) چو ڪندا آهيو ۽ اوهين ڏسندا (به) آهيو؟ (٥٤). اوهين زالن کي ڇڏي مردن ڏانهن شهوت سان چو ويندا آهيو؟ بلڪ اوهين جاهل قوم آهيو (٥٥). تڏهن سندس قوم جي ورندي رڳو هيءَ هئي ته، چيائون ته پنهنجي ڳوٺ مان لوط جي گهروارن کي تڙيو، چو ته اهي ماڻهو پاڪ هجڻ گهرندا آهن (٥٦). پوءِ کيس ۽ سندس گهروارن کي بچايوسون، سواءِ سندس زال جي، جنهن کي پوئتي رهيلن مان نهرايوسون (٥٧). ۽ مٿن مينهن وسايوسون، پوءِ ڊيڄاريلن جو مينهن بچڙو آهي (٥٨). (اي پيغمبر!) چئو ته، سڀ ساراھ الله کي جڳائي ۽ سندس انهن ٻانهن تي سلام هجي جن کي پسند ڪيائين. الله ڀلو آهي يا اهو جنهن کي (اهي الله جو) شريڪ بڻائيندا آهن؟ (٥٩).

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
 السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ
 لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ؕ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ بُلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦٠﴾
 أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ
 لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
 بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ
 وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ؕ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
 قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْ
 بَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ؕ
 إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾ أَمَّنْ يَبْدُو
 الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾
 قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ
 وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلِ ادْرَاكِ عِلْمَهُمْ فِي
 الْآخِرَةِ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا ۚ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾

(نہ بلڪ پڇيون ٿا ته) اهو ڪير آهي، جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو ۽ اوهان لاءِ آسمان مان پاڻي وسايو؟ پوءِ اُن سان (هر طرح جا) رونق وارا باغ ڄماياسون، انهن (باغن) جي وڻن جي ڄماڻڻ جي اوهان کي (ڪا سگهه) نه هئي. الله سان ڪو ٻيو معبود آهي ڇا؟ بلڪ آهي (اهڙي) قوم آهن جو (سڌي رستي کان) ٿڙي هلندا آهن (۶۰). (نہ بلڪ پڇيون ٿا ته) زمين کي ٽڪاءُ وارو ڪنهن ڪيو؟ ۽ اُن جي وچ ۾ نهرون (ڪنهن) پيدا ڪيون؟ ۽ مٿس جبل (ڪنهن) پيدا ڪيا؟ ۽ ٻن دريائن جي وچ ۾ (ڪنهن) اوت بڻائي؟ الله سان ڪو ٻيو معبود آهي ڇا؟ بلڪ انهن مان گهڻا نہ ڄاڻندا آهن (۶۱). (نہ بلڪ پڇيون ٿا ته) پریشان حال جي دعا ڪير قبول ڪندو آهي جڏهن (هو) الله کي سڏيندو آهي ۽ (ڪير) تڪليف دور ڪندو آهي؟ ۽ اوهان کي زمين ۾ (ڪير اڳين جو) وارث ڪندو آهي؟ الله سان ڪو ٻيو معبود آهي ڇا؟ اوهين گهٽ نصيحت وٺندا آهيو (۶۲). (نہ بلڪ پڇيون ٿا ته) اوهان کي بر ۽ بحر جي اونداھين ۾ ڪير (سڌو) رستو ڏيکاريندو آهي؟ ۽ پنهنجيءَ ٻاجھ (يعني مينهن) کان اڳ خوشخبري ڏيندڙ هوائن کي ڪير گهلائيندو آهي؟ الله سان ڪو ٻيو معبود آهي ڇا؟ (ڪافر) جيڪي شريڪ مقرر ڪندا آهن، تن کان الله تمام مٿاهون آهي (۶۳). ڀلا نئين سر خلق ڪير بڻائيندو آهي؟ وري ٻيهر ان کي بڻائيندو. ۽ اوهان کي آسمان ۽ زمين مان ڪير روزي ڏيندو آهي؟ الله سان ڪو ٻيو معبود آهي ڇا؟ (اي پيغمبر کين) چؤ ته، جيڪڏهن اوهين سڄا آهيو ته پنهنجي حجت آڻيو (۶۴). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته، آسمانن ۽ زمين ۾ جيڪي بہ آهن، سي الله کان سواءِ ڳجهہ نہ ڄاڻندا آهن ۽ نڪي ڄاڻندا آهن تہ ڪڏهن وري اٿارين (۶۵). بلڪ سندن ڄاڻپ آخرت (جي نسبت) ۾ عاجز ٿي پيئي آهي، بلڪ آهي کانئس شڪ ۾ آهن، (نہ!) بلڪ اُن (جي سمجھ) کان انڌا آهن (۶۶).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاءُ وَنَا إِيَّانَا
لَمُخْرَجُونَ ﴿٦٨﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاءُ وَنَا مِنْ
قَبْلُ إِنَّ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٩﴾ قُلْ سِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٧٠﴾
وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧١﴾
وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧٢﴾ قُلْ
عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٣﴾
وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي
كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٦﴾ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَى بَنِي
إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٧﴾ وَإِنَّهُ
لَهْدَى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾ إِنَّ رَبَّكَ
يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٩﴾
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٨٠﴾

۽ ڪافر چوندا آهن ته، جڏهن اسين مٽي ٿيندا سون ۽ اسان جا پيءُ ڏاڏا (به تڏهن به) اسين وري قبرن مان ڪڍياسون ڇا؟ (۶۷). بيشڪ اسان کي ۽ اسان جي پيءُ ڏاڏن کي هن کان اڳ انهيءَ (ڳالهه) جو انجام ڏنو ويو آهي. هيءُ رڳو اڳين جون آکاڻيون آهن (۶۸). (اي پيغمبر! ڪين) چؤ ته، زمين ۾ گهمو ۽ ڏسو ته گنهگارن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي هئي (۶۹). ۽ (اي پيغمبر!) مٿن ڏک نه ڪر ۽ سندن فريب ڪرڻ کان خفتگيءَ ۾ نه ره (۷۰). ۽ چوندا آهن ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اهو انجام ڪڏهن ٿيندو (۷۱). (ڪين) چؤ ته، جيڪي تڪڙو گهرندا آهيو، تنهن مان ڪجهه مٿان اوهان جي پٺيءَ پويان (ويجهو) هجي (۷۲). ۽ بيشڪ تنهنجو پالڻهار ماڻهن تي فضل ڪرڻ وارو آهي، پر گهڻا ماڻهو شڪر نه ڪندا آهن (۷۳). ۽ سندن سينا جيڪي لڪائيندا آهن ۽ جيڪي پٿرو ڪندا آهن، سو تنهنجو پالڻهار بيشڪ ڄاڻندو آهي (۷۴). ۽ آسمان ۽ زمين ۾ اهڙي ڪا (شيءَ) ڳجهي نه آهي، جا پٿري ڪتاب ۾ (لکيل) نه آهي (۷۵). بيشڪ هيءُ قرآن بني اسرائيلن کي گهڻيون آهي ڳالهيون بيان ڪندو آهي، جن بابت آهي تڪرار ڪندا هئا (۷۶). ۽ بيشڪ اهو مومنن لاءِ هدايت ۽ باجهه آهي (۷۷). بيشڪ تنهنجو پالڻهار پنهنجي حڪم سان سندن وچ ۾ نيرو ڪندو ۽ اهو غالب ڄاڻندڙ آهي (۷۸). پوءِ (اي پيغمبر! تون) الله تي ڀروسو ڪر، بيشڪ تون پٿري سڄي (دين) تي آهين (۷۹).

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَكُنُوا مُدْبِرِينَ ۝ وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ
إِنْ تَسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ۝^(٨١) وَ
إِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ
تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ۝^(٨٢) وَ
يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ
بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝^(٨٣) حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ أَكْذَبْتَهُمْ
بِآيَاتِنَا وَلَمْ يُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا مَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝^(٨٤)
وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ۝^(٨٥)
أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝^(٨٦) وَيَوْمَ يُنْفَخُ
فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ۝ وَكُلُّ أَتَوْهُ دَخِيرِينَ ۝^(٨٧) وَتَرَى الْجِبَالُ
تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ ۝ صُنِعَ اللَّهُ
الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ۝^(٨٨)

بیشڪ تون نڪي مٿن کي ٻڌائي سگهندين ۽ نڪي پوڙن کي سڌ ٻڌائي سگهندين، جڏهن (هو) پٺي ڏيئي قرن (۸۰). ۽ نڪي تون اٿڻن کي سندس گمراهيءَ کان (موٽڻ لاءِ) سڌو رستو ڏيکاريندڙ آهين (تون) رڳو انهيءَ کي ٻڌائيندين جيڪو اسان جي آيتن تي ايمان آڻيندو، پوءِ اُهي فرمانبردار آهن (۸۱). ۽ جڏهن مٿن (عذاب جو) انجام لازم ٿيندو، (تڏهن) انهن لاءِ هڪ جانور زمين مان ڪينداسون، جو ساڻن ڳالهائيندو، انهيءَ ڪري جو ماڻهو اسان جي آيتن تي يقين نه رکندا هئا (۸۲). ۽ انهيءَ ڏينهن، جو سڀڪنهن امت مان اهڙي ٽولي کي کڙو ڪندا سون، جنهن اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڄاتو ٿي، پوءِ اُهي (هڪ ٻئي جي پهچڻ تائين) بيهاريا ويندا (۸۳). تانجو جڏهن (سڀ) ايندا (تڏهن الله) چوندو ته، اوهان منهنجين آيتن کي ڇو ڪوڙو ڄاتو هو؟ ۽ انهن کي اوهان سمجهو به نه هيو يا (چئو ته) اوهان ڪهڙو ڪم ڪيو ٿي؟ (۸۴). ۽ سندن ظلم ڪرڻ سببان مٿن (عذاب جو) انجام لازم ٿي چڪو، پوءِ اُهي (ماڻهو) ڳالهائي نه سگهندا (۸۵). نه ڏٺو اٿن ڇا ته، اسان رات کي (هن لاءِ) پيدا ڪيو ته منجهس آرام وٺن ۽ ڏينهن کي روشن (بڻايوسون) بيشڪ هن ۾ مڃيندڙ قوم لاءِ (منهنجي قدرت جون) نشانين آهن (۸۶). ۽ (ياد ڪريو) جنهن ڏينهن صور ۾ ڦوڪبو (تنهن ڏينهن) جيڪي آسمانن ۾ آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن، سي سڀئي گهٻرائيندا، پر جن لاءِ الله گهريو آهي، (سي نه گهٻرائيندا) ۽ سڀڪو وٽس عجز انڪساري سان ايندو (۸۷). ۽ تون جبلن کي ڏسين ٿو، انهن کي (زمين ۾) ڄميل پائڻين ٿو؟ حالانڪ اُهي ڪڪرن جي هلڻ وانگر هلندا (اها انهيءَ) الله جي ڪاريگري آهي، جنهن سڀڪنهن شيءِ کي پڪو ڪري جوڙيو آهي، بيشڪ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي اهو خبر رکندڙ آهي (۸۸).

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعِ يَوْمٍ
 آمِنُونَ^(٨٩) وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
 تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ^(٩٠) إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ
 الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأَمْرُهُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
 الْمُسْلِمِينَ^(٩١) وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمِنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِ
 وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ^(٩٢) وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
 سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ^(٩٣)

سُورَةُ الْقَصَصِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 طَسَمَ^(١) تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ^(٢) نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ
 مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ^(٣) إِنَّ فِرْعَوْنَ
 عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ
 مِنْهُمْ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ
 الْمُفْسِدِينَ^(٤) وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا
 فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ^(٥)

جيڪو نيڪي آڻيندو، تنهن لاءِ اُن کان پلو (بدلو) آهي ۽ اُهي اُن ڏينهن جي گهٻرائڻ کان امن وارا هوندا (۸۹). ۽ جيڪي گناه آڻيندا تن جا منهن باه ۾ اونڌا ڪري وجهبا (چيو ويندڻ) ته جيڪي ڪندا هيُو، تنهن کان سواءِ ٻيوڪو بدلو نه ٿو ڏجيُو (۹۰). (اي پيغمبر چئو ته) مون کي ته (هيءُ) حڪم ڪيل آهي ته هن شهر (مڪي) جي مالڪ جي عبادت ڪريان، جنهن اُن کي تعظيم وارو ڪيو ۽ ۽ سڀڪا شيءِ سندس آهي ۽ مون کي حڪم ڪيل آهي ته مسلمانن مان هجان (۹۱). ۽ (هيءُ) قرآن پڙهان، پوءِ جيڪو هدايت وارو ٿيو سو رڳو پاڻ لاءِ هدايت وارو ٿئي ٿو ۽ جيڪو گمراه ٿيو ته چؤ ته آءٌ رڳو ڊيڄاريندڙ آهيان (۹۲). ۽ چؤ ته، سڀ ساراه الله کي جڳائي، (اهو) اوهان کي پنهنجيون نشانيون سگهو ڏيکاريندو، پوءِ جن کي (اوهين) سڃاڻيندؤ ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن کان اوهان جو پالڻهار بي خبر نه آهي (۹۳).

سورة قصص مڪي آهي ۽ هن ۾ اناسي
آيتون ۽ نو رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

طسم (۱). هيءُ پڌري ڪتاب جون آيتون آهن (۲). (اي پيغمبر!) موسيٰ ۽ فرعون جو ڪجهه احوال مؤمن ماڻهن (جي ٻڌائڻ) لاءِ توکي سڄيءَ طرح پڙهي ٻڌايون ٿا (۳). بيشڪ فرعون ملڪ ۾ وڏائي ڪئي هئي ۽ ان جي رهڻ وارن کي توليون توليون ڪري ڇڏيون هيائين، منجهانئن هڪ توليءَ کي هيٺو ڪيو هيائين، جو سندن پٽ ڪهندو هو ۽ سندن ڌيئرون جيئريون ڇڏيندو هو. بيشڪ اهو فسادين مان هو (۴). ۽ گهريوسون ته جن کي ملڪ ۾ هيٺو ڪيو ويو هو، تن تي احسان ڪريون ۽ کين اڳواڻ بڻايون ۽ کين وارث ڪريون (۵).

وَنُكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنَرَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ
أَرْضِعِيهِ فَإِذَا اخْضَتْ عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا
تَخْزِي إِنَّا نَرَاذُوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾
فَالْقَطَطُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾ وَقَالَتِ
امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ ۖ
عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا شَعُورَ ﴿٩﴾
وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فِرْعَاوًا إِنَّ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ
لَوْلَا أَنَّ رَبَّنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾
وَقَالَتِ لَاحْتَهُ قُصِيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَدْلَكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ
نُصْحُونَ ﴿١٢﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَىٰ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ
وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

۽ کين ملڪ ۾ دٻدٻو ڏيون ۽ فرعون ۽ هامان ۽ سندن لشڪرن کي انهن (هيئن) کان اها (ڳالهه) ڏيکاريون جنهن کان ڊڄندا هئا (۶). ۽ موسيٰ جي ماءُ ڏانهن الهام ڪيو سون ته انکي کير پيارا! پوءِ جڏهن مٿس خطرو يائين تڏهن کيس درياءَ ۾ اچلج ۽ نڪي ڊجج ۽ نڪي غمگين ٿج، ڇو ته اسين کيس تو ڏانهن ورائڻ وارا آهيون ۽ کيس پيغمبرن مان ڪرڻ وارا آهيون (۷). پوءِ فرعون جي گهراڻي وارن ان کي ڪٿي ورتو ته (نيٺ) انهن لاءِ ويري ۽ ڏک (جو سبب) ٿئي. يقيناً فرعون ۽ هامان ۽ سندن لشڪر خطا ڪندڙ هئا (۸). ۽ فرعون جي زال چيو ته، هيءُ ڇوڪر منهنجي لاءِ ۽ تنهنجي لاءِ اکين جو نار آهي! ان کي نه ڪُهو! من اسان کي فائدو ڏئي يا کيس پٽ ڪريون ۽ اُهي (اُن حال جي حقيقت) نه ڄاڻندا هئا (۹). ۽ موسيٰ جي ماءُ جي دل بي قرار ٿي. اها ان راز کي ظاهر ڪرڻ تي هئي، جيڪڏهن سندس دل کي اسين مضبوط نه ڪريون ها! (هن لاءِ) ته يقين ڪندڙن مان ٿئي (۱۰). ۽ موسيٰ جي پيٽ کي چيائين ته، سندس پيرو ڪڻ. پوءِ (اها) ان کي پري کان ڏسندي رهي ۽ انهن نه ٿي ڄاتو (۱۱). ۽ (پيٽس جي پهچڻ کان) اڳ مٿس دائين جو کير حرام ڪيو سون، پوءِ پيٽس چيو ته (اڻ) اوهان کي اهڙو گهراڻو ڏسيان جو (اُهي) اوهان جي پاران ان جي سنڀال ڪن؟ ۽ اُهي ان جا گهڻ گهرا هجن (۱۲). پوءِ کيس سندس ماءُ ڏانهن وري پهچايوسون ته سندس اکيون ٺرن ۽ غمگين نه ٿئي ۽ (هيءُ به) ڄاڻي ته بيشڪ الله جو انجام سچو آهي، پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۱۳).

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ اتَّيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ١٤ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ
أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِن شِيعَةِ هَٰذَا
مِن عَدُوِّهِ فَاسْتَنَّاخَهُ الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِّنْ
عَدُوِّهِ فَوَكَّزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَٰذَا مِن عَمَلِ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ١٥ قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ١٦ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
فَلَنُ أَكُونُ ظَهِيرًا لِلْمُجْرِمِينَ ١٧ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا
سَتَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ
لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ١٨ فَلَمَّا أَنِ ارَادَ أَنْ يَبْطِشَ
بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَهُوسَىٰ أَتَرِيدُ أَنْ تُقَاتِلَنِي
كَمَا قَاتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تَرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا
فِي الْأَرْضِ وَمَا تَرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ١٩ وَجَاءَ
رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَهُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ
يَأْتِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ٢٠

۽ جنهن مهل پنهنجي جوانيءَ کي پهتو ۽ پختو ٿيو (تنهن مهل) کيس دانائي ۽ علم ڏٺو سون ۽ اهڙيءَ طرح ڀلارن کي (چڱو) بدلو ڏيندا آهيون (۱۴). ۽ (موسيٰ) شهر ۾ اتي جي رهاڪن جي غفلت جي وقت ۾ گهڙيو، پوءِ اتي ٻه مڙس پاڻ ۾ وڙهندا ڏٺائين، هي (هڪڙو) سندس قوم مان هو، ۽ هي (ٻيو) سندس ويريءَ (فرعون جي قوم) مان هو ۽ پوءِ جيڪو سندس قوم مان هو، تنهن انهيءَ تي همراهي گهري جيڪو سندس ويريءَ (جي قوم) مان هو، پوءِ موسيٰ ان کي مک هنئي ۽ ان کي پورو ڪيائين، چيائين ته، هيءُ شيطان جي ڪم مان آهي. بيشڪ اهو پڌرو گمراه ڪندڙ ويري آهي (۱۵). چيائين ته، اي منهنجا ڀالڻهار! بيشڪ مون پاڻ تي ظلم ڪيو، تنهن ڪري مون کي بخش، پوءِ کيس بخشيائين، بيشڪ اهو ئي بخشڻهار مهربان آهي (۱۶). چيائين ته، اي منهنجا ڀالڻهار! جيڪو مون تي فضل ڪيو ائين ئي تنهن سببان ڏوهارين جو مددگار ڪڏهن نه ٿيندس (۱۷). پوءِ صبح ٿيندي شهر ۾ ڊڄندو خبرون جاچيندو رهيو ته اوچتو جنهن ڪاله ڪانئس مدد گهري هئي، تنهن ڪانئس (وري) رڙ ڪري مدد گهري. موسيٰ کيس چيو ته بيشڪ تون صفا بي راهو آهين (۱۸). پوءِ جيڪو ٻنهي جو ويري هو تنهن ڏانهن (موسيٰ) جنهن مهل هٿن ڊگهيڙ جو ارادو ڪيو، (تنهن مهل فرياد ڪندڙ موسيٰ کي پاڻ تي سنبريل سمجهي) چيو ته، اي موسيٰ جيئن ڪاله هڪڙي ماڻهوءَ کي ماريو ٿيئون مون کي (ب) مارڻ جو ارادو ڪرين ٿو ڇا؟ ملڪ ۾ جابر ٿيڻ کان سواءِ تنهنجو ٻيو ڪو ارادو نه آهي ۽ تون سڌاريندڙن مان پنهنجو هجڻ نه ٿو گهرين (۱۹). ۽ هڪ مڙس شهر جي پرين پاسي کان ڊوڙندو آيو ۽ چيائين ته، اي موسيٰ! بيشڪ (هتان جا) سردار تو لاءِ رت ڪن ٿا، ته توکي ڪُهڻ، تنهن ڪري تون نڪر بيشڪ آءُ تو لاءِ خير گهرندڙن مان آهيان (۲۰).

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۚ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾
وَلَهَا تَوَجُّهُ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي سَوَاءَ
السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ وَلَهَا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَةً مِّنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ ۚ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۚ
قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا لَا اسْقَىٰ حَتَّىٰ يُصَدِّقَ الرَّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا
شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾ فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي
لَمَّا أَنْزَلْتَ إِلَىٰ مِن خَيْرِ فَقِيرٍ ﴿٢٤﴾ فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَتَشَاوَرُ عَلَى
اسْتِحْيَاءٍ ۖ قَالَتْ إِنَّ ابْنِي يَدْعُوكَ لِيجْزِيكَ أَجْرًا مَا سَقَيْتَ لَنَا
فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ ۖ قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا بَتِ اسْتَاجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ
مَنِ اسْتَاجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ
إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي ۖ حَبْجٍ ۖ فَإِنْ أَتَمَمْتَ
عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ ۖ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَلَيْكَ ۖ سَجْدُنِي ۖ إِنْ
شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ
قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾

پوءِ (موسيٰ) ڊڄندو بڄندو اُن (شهر) مان نڪتو، چيائين ته، اي منهنجا پالڻهار! ظالمن جي قوم کان مون کي بچاءِ (۲۱). ۽ جنهن مهل مدين (شهر) جي طرف منهن ڪيائين (تنهن مهل) چيائين ته، اميد اٿم ته منهنجو پالڻهار مون کي سڌي واٽ ڏيکاريندو (۲۲). ۽ جنهن مهل مدين جي تر تي پهتو (تنهن مهل) اُن تي ماڻهن جي هڪ ٽولي (جانورن کي) پاڻي پياريندي ڏٺائين ۽ انهن کان سواءِ ٻه عورتون (به پنهنجو ڌڻ پاڻي پيئڻ کان) جهلينديون ڏٺائين (موسيٰ) چيو ته، اوهان جو ڇا معاملو آهي؟ چيائون ته (اسين) ايسين (پنهنجي ڌڻ کي پاڻي) نه پيارينديون سون، جيسين ڌنار (پنهنجا جانور پياري نه) موٽائين ۽ اسان جو پيءُ وڏو ٻڏڙو آهي (۲۳). پوءِ انهن (جي ڌڻ) کي پاڻي پيارائين، وري (ويهڻ لاءِ) چانو ڏانهن ڦريو، پوءِ چيائين ته، اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ جيڪي مون ڏانهن چڱائيءَ مان موڪلين تنهن لاءِ آءٌ محتاج آهيان (۲۴). پوءِ منجهانئن هڪڙي لڄ سان گهمندي وٽس آئي، چيائين ته منهنجو پيءُ توکي هن لاءِ سڌي ٿو ته جيڪو اسان (جي ڌڻ) کي پاڻي پياريئي تنهن جي مزوري توکي ڏئي. پوءِ جنهن مهل وٽس آيو ۽ سڄو قصو وٽس بيان ڪيائين، (تنهن مهل شعيب) چيو ته، ڊڄ نه (هاڻي) ظالم قوم کان بچي نڪتين (۲۵). منجهانئن هڪ چيو ته، ابا هن کي مزور ڪري رک، ڇو ته ڀلو (نوڪر) جنهن کي مزور رکين اهو آهي جو سگهارو اعتبار جوڳو هجي (۲۶). (شعيب) چيو ته، منهنجو ارادو آهي ته هنن پنهنجن ٻن ڌيئرن مان هڪڙي هن شرط تي توکي پرڻايان ته اٺ سال منهنجي مزوري ڪرين ۽ جيڪڏهن تون ڏهه (ورهيه) پورا ڪندين ته اهو تنهنجي طرفان (احسان) آهي ۽ آءٌ تو تي (ڪا) سختي ڪرڻ نه ٿو گهران، جيڪڏهن الله گهريو ته مون کي خير خواهن مان ڏسندين (۲۷). (موسيٰ) چيو ته، منهنجي ۽ تنهنجي وچ ۾ اهو (انجام) آهي، انهن ٻنهي مدتن مان جيڪا به پوري ڪريان ته مون تي ڪو زور بار نه هوندو ۽ جيڪي چئون ٿا، تنهن تي الله شاهد (ڪافي) آهي (۲۸).

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ
الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا أَلَعَلِّي آتِيكُمُ
مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾
فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يُّوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾
وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تُهَنَّرُ كَانَهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يُّوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ
الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾ أَسْلَكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرُّجَ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سُوءٍ وَأَضْمَرَ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذُنُوبُهُ أُرِي
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ أَتُّمَّ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾
قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾
وَ أَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْضَلُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ رِدْءًا
يُّصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾ قَالَ سَنُنَصِّرُ
عَصَاكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَ سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ
إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾

پوءِ جنهن مهل موسيٰ (اها) مدت پوري ڪئي ۽ پنهنجي گهروارن کي وٺي هليو، (تنهن مهل وچ رستي ۾ ڪوه) طور جي پاسي ڏانهن باهه ڏنائين، پنهنجي گهروارن کي چيائين ته، ترسو بيشڪ مون باهه ڏئي آهي، اميد اٿم اُتان ڪا خبر يا ڪو باهه جو تانڊو اوهان وٽ آيندس ته من اوهين پاڻ سيڪيو (۲۹). پوءِ جڏهن انهيءَ (باهه) وٽ آيو (تڏهن) ميدان جي سڄيءَ ڀر کان مبارڪ جاءِ ۽ وڻ مان سڏيو ويو ته، اي موسيٰ! بيشڪ آءٌ جهانن جو پالڻهار الله آهيان (۳۰). ۽ تون پنهنجي لٽ اچل، پوءِ جنهن مهل ان کي چرندو ڏٺائين ته جڻڪ اها نانگ آهي، (تنهن مهل) پٺيو ٿي ڦريو ۽ پوئتي نه موٽيو (چيوسون ته) اي موسيٰ! اوري اچ ۽ نه ڊڄ، جو بيشڪ تون امن وارن مان آهين (۳۱). پنهنجو هٿ گريبان ۾ وجهه ته بي عيب چمڪندڙ ٿي نڪري ۽ خوف کان (تسلي ٿيڻ لاءِ) پنهنجون ٻانهون پاڻ ڏانهن ملائي، پوءِ اهي ٻئي حجتون فرعون ۽ سندس لشڪر ڏانهن تنهنجي پالڻهار (جي طرف) کان آهن، بيشڪ اهي بدڪار ماڻهو هئا (۳۲). چيائين ته، اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ منجهانئن هڪ شخص کي مون ماريو آهي، تنهن ڪري آءٌ پنهنجي مارجڻ کان ڊڄان ٿو (۳۳). ۽ منهنجو ڀاءُ هارون مون کان (زبان جي ڪري) وڌيڪ چٽو ڳالهائيندڙ آهي، تنهن ڪري ان کي مون سان مدد ڏيندڙ ڪري موڪل ته منهنجي تصديق ڪري، ڇو ته آءٌ پنهنجي ڪوڙي ٿيڻ کان ڊڄان ٿو (۳۴). (الله) چيو ته، سگهو تنهنجا بازو تنهنجي ڀاءُ سان مضبوط ڪنداسون ۽ اوهان کي غلبو ڏينداسون، پوءِ (اهي) اوهان ڏانهن (ايڏاڻ لاءِ) پهچي نه سگهندا، اسان جي معجزن سببان، اوهين ٻئي ۽ جيڪي اوهان جي پٺيان لڳا، سي غالب رهندا (۳۵).

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا يَبِينُ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ٣٦ وَقَالَ
 مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ
 لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٣٧ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
 يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي
 يَهَامُنُ عَلَى الطَّيْنِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى
 إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَكْظُمُهُ مِنَ الْكَذِبِينَ ٣٨ وَاسْتَكْبَرَ
 هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُم إِلَيْنَا
 لَا يُرْجَعُونَ ٣٩ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ
 فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ٤٠ وَجَعَلْنَاهُمْ أَهْلَةً
 يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ لَا يُنصَرُونَ ٤١
 وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ هُمْ
 مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ٤٢ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
 مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى بَصَائِرَ
 لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ٤٣

پوءِ جنهن مهل موسيٰ اسان جي پٽرن معجزن سان وٽن آيو، (تنهن مهل) چيائون ته هي رڳو هٿرادو جادو آهي ۽ اها ڳالهه پنهنجن پهرين پيءُ ڏاڏن ۾ نه ٻڌي سون (۳۶). ۽ موسيٰ چيو ته، منهنجو پالڻهار انهيءَ کي وڌيڪ ڄاڻندو آهي، جنهن وٽائينس هدايت آندي آهي ۽ جنهن لاءِ (آخرت ۾ موبچاري) عاقبت جو گهر آهي، بيشڪ ظالم نه ڇٽندا (۳۷). ۽ فرعون چيو ته، اي (منهنجا) سردارو! مون اوهان لاءِ پاڻ کان سواءِ ڪو ٻيو معبود نه ڄاتو آهي، پوءِ اي هاماڻ! مون لاءِ سرن جو (ڪورو) بار، پوءِ مون لاءِ هڪ ماڙي بڻاءِ ته من موسيٰ جي معبود ڏانهن نهاريان ۽ آءٌ بيشڪ کيس ڪوڙن مان پانين ٿو (۳۸). ۽ اُن (فرعون) ۽ سندس لشڪرن ناحق ملڪ ۾ وڌائي ڪئي ۽ پانينئون ته اهي اسان ڏانهن نه موٽائبا (۳۹). پوءِ کيس ۽ سندس لشڪرن کي پڪڙيوسون، پوءِ کين سمنڊ ۾ اچليوسون، پوءِ ڏس ته ظالمن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي! (۴۰). ۽ اسان اُهي (دوزخين جا اڳواڻ) بڻايا جو (ماڻهن کي) باهه ڏانهن سڏيندا هئا ۽ قيامت جي ڏينهن مدد نه ڏين (۴۱). ۽ هن دنيا ۾ لعنت سندن پوڻتان لاتي سون ۽ قيامت جي ڏينهن اُهي بچڙن مان هوندا (۴۲). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنوسون، اُن کان پوءِ جو پهرين جڳن کي هلاڪ ڪيوسون جو (اُهو) ماڻهن لاءِ چٽو دليل ۽ هدايت ڪندڙ ۽ باجهه هو ته من اُهي نصيحت وٺن (۴۳).

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا
 كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ
 الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمُ آيَاتِنَا
 وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٣٤﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا
 وَلَكِنْ رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِّن نَّذِيرٍ
 مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ
 مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
 إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٦﴾ فَلَمَّا
 جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا
 أُوتِيَ مُوسَىٰ أَوْ لَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ
 قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُمْ لِكُفْرُونٍ ﴿٣٧﴾
 قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ
 إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ وَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُمَا
 يُتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ
 هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

۽ (اي پيغمبر! تون تڏهن) آلهندي پاسي کان نه هئين، جڏهن موسيٰ ڏانهن وحي موڪليو سون ۽ نڪي (تون آئي) حاضرين مان هئين (۴۴). پر ڪيترائي جُڳ (موسيٰ کان پوءِ) پيدا ڪياسون، پوءِ مٿن مدت ڊگهي گذري، ۽ نڪي (تون) مدين وارن ۾ رهندڙ هئين جو اسان جون آيتون ڪين پڙهي ٻڌايئي ٿي پر اسين (پيغمبرن کي) موڪليندا رهياسون (۴۵). ۽ نڪي (تون ڪوه) طور جي پاسي هئين جڏهن (موسيٰ کي) سڏيوسون، پر تنهنجي پالڻهار جي ٻاجھ تو تي (هن لاءِ ٿي) آهي ته تون انهي قوم کي ڊيچارين، جن وٽ توکان اڳ ڪو ڊيچاريندڙ نه آيو ته من آهي نصيحت وٺن (۴۶). ۽ جيڪڏهن ائين نه هجي ها ته سندن هٿن جيڪي اڳي موڪليو آهي، تنهن جي سبب انهن تي جڏهن مصيبت پهچي، تڏهن (متان) چون ته اي اسان جا پالڻهار! اسان ڏانهن ڪو پيغمبر ڇو نه موڪليئي ته تنهنجي آيتن جا تابعدار بڻجون ها ۽ مؤمنن مان هجون ها (ته تو کي نه موڪليون ها) (۴۷). پوءِ جنهن مهل اسان وٽان انهن وٽ سچو (وحي) آيو، (تنهن مهل) چوڻ لڳا ته، جهڙو (معجزو) موسيٰ کي ڏنو ويو، تهڙو هن پيغمبر کي ڇو نه ڏنو ويو آهي، جيڪي اڳي موسيٰ کي ڏنو ويو، تنهن جو انڪار نه ڪيو اٿن ڇا؟ (هاڻي) چون ٿا ته (توريت ۽ قرآن) ٻئي هڪ جهڙا جادو آهن ۽ چون ٿا ته اسين هر هڪ جا منڪر آهيون (۴۸). (ڪين) چؤ ته جيڪڏهن سچا آهيو ته الله وٽان ڪو ڪتاب آيو، جو اهو انهن ٻنهي کان وڌيڪ سڌو رستو ڏيکاريندڙ هجي ته ان جي تابعداري ڪريان (۴۹). پوءِ جيڪڏهن تنهنجي ڳالهه قبول نه ڪن ته ڄاڻ ته اهي رڳو پنهنجن سڌن تي هلندا آهن ۽ جيڪو الله جي رستي ڏيکارڻ کان سواءِ پنهنجيءَ سڌ تي هلي، تنهن کان وڌيڪ گمراه ڪير آهي؟ بيشڪ الله ظالمن جي قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۵۰).

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ الَّذِينَ
اتَّبَعَهُمُ الْكُتُبَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ أُتِيْلَ عَلَيْهِمْ
قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾
أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَابْدُءُوا
بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِمَّا زَرَفْنَاهُمْ يُفْقَهُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذْ أَسْمِعُوا
اللَّغْوَ اعْرِضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِيَ الْجَهِيلِينَ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ
أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ نُتَخَطَفُ
مِنْ أَرْضِنَا وَلَمْ نُنَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا مِمَّا يُحِبُّ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ
كُلِّ شَيْءٍ زَرَعْنَا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾
وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَبِئْسَ مَسْكَنُهُمْ
لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَ
مَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا لِيَتْلُوا
عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

۽ بيشڪ هن قرآن کي انهن لاءِ لڳولڳ موڪليوسون ته من اهي نصيحت وٺن (۵۱). جن کي هن (قرآن) کان اڳ ڪتاب ڏنو اٿئون سي ان (قرآن) کي مڃيندا آهن (۵۲). ۽ جڏهن کين (هيءُ قرآن) پڙهي ٻڌائبو آهي، (تڏهن) چوندا آهن ته اُن تي ايمان آندو سون، بيشڪ اهو اسان جي پالڻهار وٽان سچو آهي، بيشڪ اسين اُن (جي نازل ٿيڻ) کان اڳيئي مسلمان هئاسون (۵۳). اهي اهي آهن جن کي سندن اجر به پيرا ڏبو، انهيءَ ڪري جو صبر ڪيائون ۽ مدائيءَ کي چڱائيءَ سان تاريندا آهن ۽ جيڪا کين روزي ڏني اٿئون، تنهن مان خرچيندا آهن (۵۴). ۽ جڏهن ڪا بيهودي ڳالهه ٻڌندا آهن (تڏهن) اُن کان منهن موڙيندا آهن ۽ چوندا آهن ته اسان جا عمل اسان لاءِ آهن ۽ اوهان جا عمل اوهان لاءِ آهن، اوهان تي سلام هجي، (اسين) جاهلن (جي سنگت) کي نه ٿا گهرون (۵۵). (اي پيغمبر!) بيشڪ تون جنهن کي گهرين تنهن کي هدايت ڪري نه ٿو سگهين، پر الله جنهن کي گهرندو آهي، تنهن کي هدايت ڪندو آهي ۽ اهو هدايت وارن کي چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهي (۵۶). ۽ (ڪي) چوندا آهن ته جيڪڏهن تو ساڻ هدايت جي تابعداري ڪنداسون ته پنهنجي ملڪ مان تڙجي ويندا سون. کين حرم ۾ امن سان نه ٽڪايوسون ڇا؟ جو ان ڏانهن سڀ ڪنهن جنس جو ميوو پاڻ وٽان روزيءَ طرح پهچائبو آهي، پر انهن مان گهڻا (ماڻهو) نه ڄاڻندا آهن (۵۷). ۽ ڳوٺن مان ڪيترائي ويران ڪيا سون، جي پنهنجي گذران ۾ حد کان لنگهيا هئا، پوءِ اهي سندن رهڻ جون جايون آهن، انهن کان پوءِ ڪن ٿورڙن (وقت) کان سواءِ (اتي) رهيو ئي ڪونه آهي. ۽ (آخر) اسين (ئي) وارث هياسون (۵۸). ۽ (اي پيغمبر!) تنهنجو پالڻهار ڳوٺن کي (ايسين) ڪڏهن ناس ڪرڻ وارو نه آهي، جيسين اُن جي ڪنهن وڏي شهر ۾ ڪو پيغمبر (نه) موڪلي، جو اسان جون آيتون کين پڙهي ٻڌائي ۽ ڳوٺن کي ڪڏهن به ناس ڪرڻ وارا نه آهيون، سواءِ انهيءَ حالت جي جو سندن رهڻ وارا ظالم هجن (۵۹).

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا
عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا
حَسَنًا فَهُوَ لَا فِئَةٍ لَهُمْ ۖ كَسُنَّ مَتَّعُنَا مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾ وَيَوْمَ يَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ
شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا ۖ كَفَا غَوِينَا ۖ تَبَرَّأْنَا
إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِلَّا نَارًا يَعْبدُونَ ﴿٦٣﴾ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ
فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۖ لَوْ أَنَّهُمْ
كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾ وَيَوْمَ يَنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾ فَعَبِدْتُمْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءَ ۖ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا
يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾ فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ
يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۚ مَا
كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ
مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَهُ
الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ ۚ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

۽ هر جنس مان جيڪي اوهان کي ڏٺو ويو آهي، سو دنيا جي حياتيءَ جو سامان ۽ سندس سينگار آهي ۽ جيڪي الله وٽ آهي، سو پلو آهي ۽ سدائين رهڻ وارو آهي، پوءِ ڇو نه سمجھ رکندا آهيو؟ (۶۰). ڀلا جنهن کي انجام چڱو ڏٺوسون پوءِ اهو ان کي ملڻ وارو آهي، سو انهي جهڙو آهي ڇا، جنهن کي رڳو دنيا جي حياتيءَ جي سامان سان خوشحال ڪيو سون، وري اهو قيامت جي ڏينهن (عذاب ۾) حاضر ڪيلن مان هجي؟ (۶۱). ۽ جنهن ڏينهن (الله) کين سڏي چوندو ته، منهنجا آهي شريڪ ڪٿي آهن، جن کي اوهين (مون جهڙو) پائيندا هيؤ؟ (۶۲). (اُن ڏينهن) جن تي عذاب (جو حڪم) لازم ٿي چڪو هوندو، سي چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! هي آهي آهن جن کي گمراه ڪيوسون، جهڙا پاڻ گمراه ٿيا سون تهڙو کين (به) ڪيو سون، (هاڻي سڀني کان) تنهنجي آڏو بيزار ٿيون ٿا، آهي اسان کي نه پوچيندا هئا (۶۳). ۽ چيو ويندو ته پنهنجن شريڪن کي سڏيو. پوءِ کين سڏيندا ته (آهي) کين ورندي نه ڏيندا ۽ عذاب ڏسندا، (تڏهن سڏ ڪندا ته) جيڪر آهي (دنيا ۾) هدايت وارا هجن ها! (۶۴). ۽ جنهن ڏينهن (الله) کين سڏيندو، پوءِ چوندو ته اوهان پيغمبرن کي ڪهڙي ورندي ڏني؟ (۶۵). پوءِ اُن ڏينهن (سڀ) ڳالهيون کين ڀلجي وينديون، پوءِ آهي پاڻ ۾ (به) نه پچندا (۶۶). پوءِ جنهن توبه ڪئي ۽ ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، سو اميد آهي ته ڇڏڻ مان ٿيندو (۶۷). ۽ (اي پيغمبر!) تنهنجو پالڻهار جيڪي گهرندو آهي، سو خلقيندو آهي ۽ (جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي) چونڊيندو آهي، انهن کي ڪو اختيار ڪونهي. الله کي پاڪائي آهي ۽ جنهن کي ساڻس شريڪ مقرر ڪندا آهن، تنهن کان تمام مٿاهون آهي (۶۸). ۽ سندن سينا جيڪي لڪائيندا آهن ۽ جيڪي ڀڌرو ڪندا آهن، سو تنهنجو پالڻهار ڄاڻندو آهي (۶۹). ۽ اهو الله آهي ان کان سواءِ ڪو عبادت جي لائق نه آهي. دنيا ۽ آخرت ۾ سندس سارا آهي ۽ سندس ئي حڪومت آهي ۽ ڏانهس اوهان کي موٽائبو (۷۰).

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ
 الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَاسَمْعُونَ ﴿٤١﴾
 قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ
 الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا
 تُبْصِرُونَ ﴿٤٢﴾ وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
 فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٣﴾ وَيَوْمَ
 يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٤٤﴾
 وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
 فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٤٥﴾
 إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ
 مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولَى الْقُوَّةِ
 إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٤٦﴾
 وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ
 مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ
 الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤٧﴾

(کين) چؤ ته ڏسو ته سهي، جيڪڏهن الله اوهان تي قيامت جي ڏينهن تائين هميشه رات (قائم) ڪري ڇڏي ته الله کان سواءِ (ٻيو) ڪهڙو معبود آهي جو اوهان وٽ سوجهرو آڻيندو؟ پوءِ نه ٻڌندا آهيو ڇا؟ (۷۱). (کين) چؤ ته، ڏسو ته سهي، جيڪڏهن الله اوهان تي قيامت جي ڏينهن توڻي هميشه ڏينهن (قائم) ڪري ڇڏي ته الله کان سواءِ (ٻيو) ڪهڙو معبود آهي، جو اوهان وٽ رات آڻيندو، جنهن ۾ اوهين آرام وٺو؟ پوءِ اوهين نه ٿا ڏسو ڇا؟ (۷۲). ۽ پنهنجيءَ باجه سان اوهان لاءِ رات ۽ ڏينهن بڻائين ته (اوهين) منجهس آرام وٺو ۽ سندس فضل مان (روزي) طلب ڪريو ته مَن اوهين شڪرانو ڪريو (۷۳). ۽ جنهن ڏينهن (الله) کين سڏي چوندو ته اهي منهنجا شريڪ ڪٿي آهن، جن کي اوهين (مون جهڙو) ڀائيندا هيؤ؟ (۷۴). ۽ هر هڪ ٽوليءَ مان هڪ شاهد جدا ڪنداسون ۽ چونڊاسون ته پنهنجو دليل پيش ڪريو، پوءِ (اهي) ڄاڻندا ته بيشڪ حق الله جي پاسي آهي ۽ جيڪو ٺاه ناهيندا هئا سو کائڻن ڀلي ويندو (۷۵). بيشڪ قارون موسيٰ جي قوم مان هو، پوءِ مٿس بغاوت ڪرڻ لڳو ۽ کيس خزانن مان ايترو ڏنو هيوسون، جو سندس ڪنجين سڱه واري ٽوليءَ کي ٽڪايو ٿي، جڏهن سندس قوم کيس چيو ته (مال ڏسي) نه آڪڙج چو ته الله آڪڙ ڪندڙن کي پسند نه ڪندو آهي (۷۶). ۽ الله توکي جيڪي ڏنو آهي، تنهن سان آخرت جي گهر جي ڀلائي طلب ڪر ۽ دنيا مان پنهنجو (نيڪ عمل ڪرڻ جو) حصو نه وسار ۽ جهڙيءَ طرح الله تو سان چڱائي ڪئي آهي، تهڙيءَ طرح (تون سندس خلق سان) چڱائي ڪر ۽ زمين ۾ فساد وجهڻ نه گهر، چو ته الله فساد ڪرڻ وارن کي پسند نه ڪندو آهي (۷۷).

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي ۖ أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ
 أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ
 جَعًا وَلَا يَسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٨﴾ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ
 فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَيْلِيَّتْ لَنَا
 مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا
 وَلَا يُلْقَاهُمَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٩٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا
 كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ
 الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٩١﴾ وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ
 وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
 لَوْ لَا أَنْ مِّنَ اللَّهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَانَتْ لَا يُفْلِحُ
 الْكَافِرُونَ ﴿٩٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا
 يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٣﴾
 مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
 يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

(قارون) چيو ته اهو (گهڻو مال) ته رڳو هڪ هنر سان، جو مون وٽ آهي، مون کي مليو آهي. نه ڄاتو هئائين ڇا ته بيشڪ الله کانئس اڳ (اهي) ڪيترائي جُڳ ناس ڪري ڇڏيا هئا، جيڪي کانئس ڏاڍيءَ سگه وارا ۽ وڏي جماعت وارا هئا ۽ ڏوهارين کان سندن ڏوهن بابت (عذر) نه پڇيو (۷۸). پوءِ (هڪ ڏينهن) پنهنجي قوم جي سامهون پنهنجي سينگار سان نڪتو، جيڪي دنيا جي حياتي گهرندا هئا، تن چيو ته، هه ارمان! اهڙو (مال جيڪر) اسان کي (به) هجي ها جهڙوڪ قارون کي ڏنو ويو آهي، بيشڪ اهو وڏي نصيب وارو آهي (۷۹). ۽ جن کي علم ڏنو ويو تن چيو ته، اوهان لاءِ ويل هجي! الله جو ثواب انهيءَ ماڻهوءَ لاءِ ڀلو آهي، جنهن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، اها (ڳالهه) صابرن کان سواءِ (بڻي) ڪنهن جي دل ۾ نه گهڙندي آهي (۸۰). پوءِ کيس ۽ سندس گهر کي زمين ۾ ڳهايسون، پوءِ الله کان سواءِ ڪا ٽولي ان لاءِ ڪانه هئي، جا کيس مدد ڏئي ۽ نڪي پاڻ وٽ وٺڻ وارن مان هو (۸۱). ۽ جن ڪاله سندس مرتبي جي سڌ ٿي ڪئي سي صبح جو چوڻ لڳا ته، عجب آهي ته الله پنهنجن ٻانهن مان جنهن لاءِ گهرندو آهي (تنهن جي) روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ تنگ (به) ڪندو آهي، جيڪڏهن الله اسان تي احسان نه ڪري ها ته اسان کي (به زمين ۾) ڳهائي ڇڏي ها! نه ڄاتو ائيني ته ڪافرن کي چوٽڪارو نه آهي؟ (۸۲). اهو آخرت جو گهر آهي، جنهن کي اسان انهن لاءِ مقرر ڪيو آهي، جيڪي ملڪ ۾ وڏائي ڪرڻ نه گهرندا آهن ۽ نڪي فساد وجهڻ (گهرندا آهن) ۽ (چڱي) عاقبت پرهيزگارن لاءِ آهي (۸۳). جيڪو چڱائي آئيندو تنهن لاءِ اُن کان ڀلو (بدلو) آهي ۽ جي ڪو مدائي آئيندو ته مدائين ڪرڻ وارا رڳو اها سزا لهندا جيڪي ڪيائون تي (۸۴).

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ
 قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ
 مُّبِينٍ ٥٥ وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ
 إِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ٥٦
 وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
 وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمَشْرِكِينَ ٥٧ وَلَا تَدْعُ
 مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا
 وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٨

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْم ١ أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا
 يُفْتَنُونَ ٢ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ
 الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ٣ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ
 يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ٤ مَنْ كَانَ
 يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥

بیشڪ جنهن (الله) تو تي قرآن نازل ڪيو، سو موٽڻ جي جاءِ (آخرت) ڏانهن توکي ضرور موٽائڻ وارو آهي (اي پيغمبر! ڪين) ڇو ته جنهن هدايت آندي، تنهن کي منهنجو پالڻهار چڱو ڄاڻندڙ آهي ۽ انهيءَ کي به جيڪو پڌريءَ گمراهيءَ ۾ آهي (۸۵). ۽ توکي ڪو آسرو نه هو ته تو ڏانهن (هيءُ) ڪتاب لاهبو، پر تنهنجي پالڻهار جي ٻاجه سان (لاڻو ويو) پوءِ ڪافرن جو مددگار هرگز نه ٿيڻ (۸۶). ۽ (اي پيغمبر!) توکي الله جي آيتن (جي پهچائڻ) کان، اُن کان بعد جو تو ڏانهن موڪليو ويو، (ڪافر) نه جهلين ۽ پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ماڻهن کي) سڏ ۽ مشرڪن مان ڪڏهن نه ٿي (۸۷). ۽ الله سان گڏ ٻئي ڪنهن کي معبود (سمجهي) نه سڏ، اُن کان سواءِ ڪو عبادت جي لائق نه آهي، سندس ذات کان سواءِ سڀڪا شيءِ ناس ٿيڻ واري آهي، سڀ حڪم اُن جو ئي آهي ۽ ڏانهس موٽايا ويندو (۸۸).

سورة عنكبوت مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺهتر آيتون ۽ ست رڪوع آهي.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). ماڻهن ڀانيو آهي ڇا ته سندن (رڳو ايتري) چوڻ تي ته ايمان آندوسون، آهي ڇڏي ڏبا ۽ آهي نه آزمائبا؟ (۲). ۽ جيڪي ڪانئن اڳ هئا، تن کي بیشڪ پرڪيوسون. پوءِ جيڪي سڃا آهن، تن کي الله ضرور ڌار ڪندو ۽ ڪوڙن کي (ب) ضرور ڌار ڪندو (۳). جيڪي بچڙايون ڪن ٿا، تن ڀانيو آهي ڇا ته اسان کان اڳي نڪري ويندا؟ جيڪو فيصلو ڪن ٿا، سو بچڙو آهي (۴). جيڪو الله جي ملڻ جي اميد رکندو آهي، سو (سمجهي) ته بیشڪ الله جي نهرائيل مدت ضرور اچڻي آهي، ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۵).

وَمَنْ جُهِدَ فَإِنَّمَا يَجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ
 الْعَالَمِينَ^٦ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ
 عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ^٧
 وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جُهِدَاكَ
 لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ إِلَىٰ
 ٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ^٨ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ^٩ وَمِنَ
 النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ
 فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ
 لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ
 الْعَالَمِينَ^{١٠} وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
 الْمُنَافِقِينَ^{١١} وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا
 سَبِيلَنَا وَلَنَحْمِلُ خَطِيئَتَكُمْ وَمَاهُمْ بِمُحْسِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
 مِّن شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ^{١٢} وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنْتَا لَا مَع
 أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ^{١٣}

۽ جيڪو (الله جي دين لاءِ) ڪوشش ڪري سو رڳو پنهنجي لاءِ ئي ڪوشش ٿو ڪري، ڇو ته الله جهانن کان بي پرواه آهي (۶). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، تن کان سندن مڊايون ضرور مڻينداسون ۽ جيڪي ڪندا هئا، تنهن جو کين ڏاڍو چڱو بدلو ڏيندا سون (۷). ۽ ماڻهوءَ کي پنهنجي ماءُ پيءُ سان چڱائيءَ ڪرڻ جو حڪم ڪيو سون، ۽ (اي ماڻهو!) جيڪڏهن (اهي) مون سان ڪنهن کي شريڪ ڪرڻ جي لاءِ توکي مجبور ڪن، جنهن (جي حقيقت) جي توکي ڪا ڄاڻ نه آهي، ته انهن جو چيو نه مڃ. اوهان جو مون ڏانهن موٽڻ آهي، تنهن ڪري جيڪي ڪندا هيئو، تنهن جي اوهان کي سدَ ڏيندس (۸). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، تن کي صالحن (جي ٽوليءَ) ۾ ضرور داخل ڪندا سون (۹). ۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن، جي چوندا آهن، ته الله تي ايمان آندو اٿئون. پوءِ جڏهن الله (جي واٽ) ۾ ان کي (ڪو) ايڏاڻ پھچايو ويندو آهي، (تڏهن) ماڻهن جي ايڏائڻ کي الله جي عذاب وانگر سمجهندو آهي ۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار وٽان ڪا مدد ايندي آهي ته چوندا آهن ته، بيشڪ اسين اوهان ساڻ هياسون. جيڪي جهان (وارن) جي دَليَن ۾ آهي سو الله چڱيءَ طرح ڄاڻندو نه آهي ڇا؟ (۱۰). ۽ جن ايمان آندو آهي، تن کي الله ضرور ڌار ڪندو ۽ منافقن کي به ضرور ڌار ڪندو (۱۱). ۽ ڪافر مؤمنن کي چون ٿا ته، (اوهين) اسان جي واٽ جي تابعداري ڪريو ۽ (اسين) اوهان جون مڊايون ڪٽنداسين. حالانڪ اهي سندن مڊاين مان ڪجهه به کڻڻ وارا نه آهن. بيشڪ اهي ڪوڙا آهن (۱۲). ۽ پنهنجون (گناهن جون) ڳڻڻيون ۽ (ٻيون ڪيئي) ڳڻڻيون پنهنجي گناهن سان ضرور ڪٽندا ۽ جيڪو ٺاه ناهيندا آهن، تنهن بابت قيامت جي ڏينهن ضرور پُڇيا ويندا (۱۳).

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ
إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٣﴾
فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾
وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ أَوثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ
تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا
عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ
تَرْجَعُونَ ﴿١٦﴾ وَإِنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن
قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾
أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٨﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ
النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾
يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢٠﴾

۽ بيشڪ نوح کي سندس قوم ڏانهن موڪليوسون، پوءِ پنجاه ورهيه گهٽ (هڪ) هزار سال منجهن رهيو. پوءِ کين طوفان پڪڙيو ۽ اهي ظالم هئا (۱۴). پوءِ کيس ۽ ٻيڙيءَ وارن کي (ٻڌڻ کان) بچايوسون ۽ اُن (ٻيڙيءَ) کي جهان (وارن) لاءِ نشاني ڪيو سون (۱۵). ۽ ابراهيم کي (موڪليوسون) جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته، الله جي عبادت ڪريو ۽ کانئس ڊڄو، اهو اوهان لاءِ ڀلو آهي، جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو (۱۶). اوهين ته الله کان سواءِ بتن کي پوڄيندا آهيو ۽ اوهين (ڪوڙو) ناهن ٺاهيندا آهيو، بيشڪ الله کان سواءِ جن کي پوڄيندا آهيو، سي اوهان کي روزي (ڏيڻ) جا (ڪي) مالڪ نه آهن، تنهن ڪري الله وٽان روزي طلب ڪريو ۽ سندس عبادت ڪريو ۽ سندس شڪرانو ڪريو، ڏانهس موٽايا ويندؤ (۱۷). ۽ جيڪڏهن ڪوڙو ڀانيو ٿا ته، (ڇا ٿيو؟) بيشڪ اوهان کان اڳ (ڪيترين) اُمتن (پهنجن پيغمبرن کي) ڪوڙو ڀانيو هو ۽ پيغمبر تي ڀڌري پيغام پهچائڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه رکيل) نه آهي (۱۸). نه ڏٺو اٿن، ڇا؟ ته الله خلق کي ڪهڙيءَ طرح نئين سر بڻائيندو آهي. وري ان کي ٻيهر بڻائيندو، بيشڪ اهو (ڪم) الله تي آسان آهي (۱۹). (کين) چؤ ته، ملڪ ۾ گهمو، پوءِ نظر ڪريو ته الله ڪيئن نئين سر خلق کي پيدا ڪيو، وري اُن پيدا ڪيل کي الله ٻيهر پيدا ڪندو. ڇو ته الله سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۲۰). جنهن کي وڻيس تنهن کي عذاب ڪري ۽ جنهن کي وڻيس تنهن تي رحم ڪري ۽ (اوهين) ڏانهس موٽايا ويندؤ (۲۱).

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ^(٢٢) وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكُونُونَ رَحْمَتِي
وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ^(٢٣) فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ^(٢٤) وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم
مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ
وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم
مِّنْ نَّاصِرِينَ^(٢٥) فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ
إِلَى رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ^(٢٦) وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ^(٢٧) وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ
الْفَاحِشَةَ مِمَّا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ^(٢٨)

۽ اوهين نڪي زمين ۾ ۽ نڪي آسمان ۾ عاجز ڪرڻ وارا آهيو ۽ اوهان جو الله کان سواءِ نه ڪو سچڻ ۽ نه ڪو مددگار آهي (۲۲). ۽ جن الله جي آيتن ۽ سندس ملڻ جو انڪار ڪيو سي منهنجي باجهه کان نااميد ٿيا آهن ۽ انهن لاءِ ئي ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۲۳). پوءِ ابراهيم جي قوم جي ورندي هن چوڻ کان سواءِ (بي) ڪانه هئي ته ان کي ڪهڙو يا ان کي ساڙيو، پوءِ الله کيس باهه کان بچايو. بيشڪ هن (احوال) ۾ مڃيندڙ قوم لاءِ وڏيون نشانيون آهن (۲۴). ۽ (ابراهيم) چيو ته، اوهان دنيا جي حياتيءَ ۾ رڳو پاڻ ۾ دوستيءَ جي ڪري الله کان سواءِ بتن کي اختيار ڪيو آهي، وري قيامت جي ڏينهن اوهين هڪ ٻئي جو انڪار ڪندؤ ۽ اوهان مان هڪٻئي ٻين تي لعنت ڪندا ۽ اوهان جي جاءِ دوزخ آهي ۽ اوهان جو ڪوبه مددگار نه آهي (۲۵). پوءِ ابراهيم تي لوط ايمان آندو ۽ ابراهيم چيو ته، بيشڪ آءٌ پنهنجي ڀائڙن ۽ ڏانهن وطن ڇڏڻ وارو آهيان، بيشڪ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۲۶). ۽ ان کي اسحاق ۽ يعقوب بخشيوسون ۽ سندس اولاد ۾ پيغمبري ۽ ڪتاب مقرر ڪيو سون ۽ کيس دنيا ۾ سندس اجر ڏنوسون ۽ بيشڪ اهو آخرت ۾ (ب) صالحن مان آهي (۲۷). ۽ لوط کي (پيغمبر ڪري موڪليو سون) جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته، اوهين اهو بي حياتيءَ جو ڪم ڪندا آهيو، جو جهان وارن مان ڪنهن هڪ (ب) اهو اوهان کان اڳ نه ڪيو آهي (۲۸).

اِبْنَكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۚ وَتَأْتُونَ
 فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ اِلَّا اَنْ قَالُوا
 اسْتِنَابِعْذَا بِلِلّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝٢٩ قَالَ رَبِّ
 انصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ ۝٣٠ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا
 اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرِىْ لَقَالُوْا اِنَّا مُهْلِكُوْا اَهْلَ هٰذِهِ
 الْقَرْيَةِ اِنَّ اَهْلَهَا كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝٣١ قَالَ اِنَّ فِيْهَا
 لَوْطًا قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا لَنَنْجِيْنَهُ وَاَهْلَهُ
 اِلَّا امْرَاَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝٣٢ وَلَمَّا اِنْ جَاءَتْ
 رُسُلُنَا لَوْطًا سِىْءَ بِهُمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوْا
 لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ اِنَّا مُنْجُوْكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا
 امْرَاَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ۝٣٣ اِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلَى اَهْلِ
 هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ۝٣٤
 وَلَقَدْ رَكْنَا مِنْهَا اَيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُوْنَ ۝٣٥ وَاِلَى
 مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوْا اللّٰهَ وَ
 ارْجُوْا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْتَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِيْنَ ۝٣٦

ڇا اوهين نرن ڏانهن (شهوت سان) ويندا آهيو ۽ واٽ تي ڦر ڪندا آهيو ۽ پنهنجن مجلس ۾ بد ڪم ڪندا آهيو؟ پوءِ سندس قوم جي ورندي هن چوڻ کان سواءِ نه هئي ته جيڪڏهن سچن مان آهين ته الله جو عذاب اسان وٽ آڻ (۲۹). (لوط) چيو ته، اي منهنجا ڀالڻهار! مون کي فسادين جي قوم تي مدد ڏي (۳۰). ۽ جنهن مهل اسان جي قاصدن (ملائڪن) ابراهيم وٽ خوشخبري آندي (تنهن مهل) چيائون ته، اسين هن ڳوٺ وارن کي ناس ڪرڻ وارا آهيون، ڇو ته اتي رهڻ وارا ظالم (ٿيا) آهن (۳۱). (ابراهيم) چيو ته، بيشڪ اُن ۾ لوط آهي. چيائون ته جيڪو به منجهس آهي، تنهن کي اسين چڱو ڄاڻندڙ آهيون، کيس ۽ سندس گهر جي ڀاتين کي ضرور بچائينداسون، سواءِ سندس زال جي جا باقي رهيلن مان ٿيندي (۳۲). ۽ جنهن مهل اسان جا قاصد لوط وٽ آيا، تنهن مهل انهن جي (اچڻ) سببان ناراض ٿيو ۽ انهن جي (اچڻ) سببان دل تنگ ٿيو ۽ (انهن) چيو ته نڪي ڊچ ۽ نڪي غمگين ٿي، بيشڪ اسين تو کي ۽ تنهنجي گهر جي ڀاتين کي بچائڻ وارا آهيون، سواءِ تنهنجي زال جي، جا باقي رهيلن مان ٿيندي (۳۳). بيشڪ اسين هن ڳوٺ وارن تي هڪ عذاب انهيءَ سببان آسمان کان لاهڻ وارا آهيون، جو بدڪار ٿيا آهن (۳۴). ۽ بيشڪ اِن ڳوٺ جي ڀڃڻي نشاني سمجهندڙ قوم لاءِ ڇڏي سون (۳۵). ۽ مدين (وارن) ڏانهن سندن پاءُ شعيب کي موڪليو سون، پوءِ چيائين ته، اي منهنجي قوم! الله جي عبادت ڪريو ۽ قيامت جي ڏينهن جي اميد رکيو ۽ فسادي ٿي ملڪ ۾ نه گهمو ڦرو (۳۶).

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
 جُثَمِينَ ﴿٣٨﴾ وَعَادَا وَشُرَدَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسْكِنِهِمْ
 وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ
 وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٩﴾ وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَنْ تَ وَلَقَدْ
 جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا
 سَابِقِينَ ﴿٤٠﴾ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِنَبِيٍّ فِيمَنَّهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ
 حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا
 بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَعْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ
 وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤١﴾ مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
 مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ ۖ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَ
 إِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾
 إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِن دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٣﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا
 يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٤﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٥﴾

پوءِ ان کي ڪوڙو پانيئون، تنهن ڪري کين زلزلي اچي ورتو، پوءِ پنهنجن گهرن ۾ (ئي) اونڌا ٿي (مري) پيا (۳۷). ۽ عاد ۽ ثمود کي (چٽ ڪيوسون) ۽ بيشڪ سندن گهرن مان ڪي اوهان تي ظاهر ٿي چڪا آهن ۽ شيطان انهن لاءِ سندن عمل سينگاريا هئا، پوءِ کين (سڏيءَ) وات کان جهليائين ۽ (اهي) سمجھ وارا (به) هئا (۳۸). ۽ قارون ۽ فرعون ۽ هامان کي (به چٽ ڪيوسون) ۽ بيشڪ موسيٰ پڌرن معجزن سان وٽن آيو هو، پوءِ ملڪ ۾ وڏائي ڪيائون ۽ (اسان کان) اڳ ڪڍي ويندڙ نه هئا (۳۹). پوءِ سڀ ڪنهن کي سندس گناه سببان پڪڙيوسون، پوءِ منجهائن ڪن تي سخت آندي موڪلي سون ۽ منجهائن ڪن کي ڪڙڪي (اچي) ورتو ۽ منجهائن ڪن کي زمين ۾ ڳهاپيوسون ۽ منجهائن ڪن کي ٻوڙيو سون. ۽ ڪڏهن ٿيڻو نه هو، جو الله مٿن ظلم ڪري، پر هنن پنهنجو پاڻ تي ظلم ٿي ڪيو (۴۰). جن الله کان سواءِ (ٻيا) دوست ورتا آهن، تن جو مثال ڪوريٿي جي مثال وانگر آهي، جنهن گهر ٺاهيو ۽ بيشڪ (سڀني) گهرن ۾ وڌيڪ هيٺو ڪوريٿي جو گهر آهي. جيڪڏهن (اها ڳالهه) ڄاڻن ها (ته ائين نه ڪن ها) (۴۱). بيشڪ جنهن شيءِ کي الله کان سواءِ پوڄيندا آهن، سا جيڪا به هجي تنهن کي الله ڄاڻندو آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۴۲). ۽ اهي مثال آهن جن کي ماڻهن لاءِ بيان ڪندا آهيون، ۽ انهن کي ڄاڻندڙن کان سواءِ ڪو ڪونه سمجهندو آهي (۴۳). الله آسمانن ۽ زمين کي (چڱيءَ) رت سان خلقيو آهي، بيشڪ ان (ڪم) ۾ مؤمنن لاءِ (وڏي) نشاني آهي (۴۴).

أَتْلُ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ
 إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ
 وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٢٩﴾ وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا
 بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا
 بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهَنَا وَالْهَكْمُ وَاحِدٌ
 وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٣٠﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ
 اتَّبَعَهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَ
 مَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ
 مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُءُ بِسَمِيعِكَ إِذْ أَلْرَتَابِ الْمُبْطِلُونَ ﴿٣٢﴾
 بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ
 بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَقَالُوا الْوَلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
 إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٣٤﴾ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا
 عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرًا لِقَوْمٍ
 يُؤْمِنُونَ ﴿٣٥﴾ قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ
 وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٦﴾

(اي پيغمبر!) ڪتاب مان جيڪي تو ڏانهن وحي ڪيو ويو سو پڙه ۽ نماز قائم ڪر، بيشڪ نماز بيهيائڻ ۽ بري (ڪم ڪرڻ) کان جهليندي آهي ۽ بيشڪ الله جو ياد ڪرڻ (سپ کان) وڏو آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو، سو الله ڄاڻيندو آهي (۴۵). ۽ ڪتاب وارن مان جن بي انصافي ڪئي تن کان سواءِ ٻين سان ڏاڍي سهڻي طريقي کان سواءِ تڪرار نه ڪريو ۽ چئو ته جيڪي اسان ڏانهن نازل ڪيو ويو آهي ۽ جيڪي اوهان ڏانهن نازل ڪيو ويو آهي، تنهن تي اسان ايمان آندو آهي ۽ اسان جو معبود ۽ اوهان جو معبود هڪ آهي ۽ اسين مسلمان آهيون (۴۶). ۽ (جهڙيءَ طرح اڳيان ڪتاب نازل ڪياسون) اهڙيءَ طرح اسان تو ڏانهن ڪتاب (قرآن) نازل ڪيو، پوءِ جن کي ڪتاب ڏٺوسون اهي ان کي مڃيندا آهن. ۽ انهن (عربن) مان ڪو (اهڙو آهي، جو ان تي ايمان آڻيندو آهي. ۽ ڪافرن کان سواءِ (ٻيو) ڪو اسان جي آيتن جو انڪار نه ڪندو آهي (۴۷). ۽ انهيءَ (قرآن جي لهڻ) کان اڳ ڪو ڪتاب نڪي تون پڙهندو هئين ۽ نڪي اهو پنهنجي سڄي هٿ سان لکندو هئين (جيڪڏهن لکين پڙهين ها) ته انهيءَ مهل آهي ڪوڙا ضرور شڪ ۾ پون ها (۴۸). بلڪ اهو (قرآن) پڌريون آيتون (آهي) انهن جي سينن ۾ (محفوظ) آهي، جن کي علم ڏنو ويو آهي ۽ ظالمن کان سواءِ (ٻيو) ڪو اسان جي آيتن جو انڪار نه ڪندو آهي (۴۹). ۽ چون ٿا ته سندس پالڻهار کان مٿس معجزا ڇو نه نازل ڪيا ويا آهن؟ (ڪين) ڇو ته معجزا (ته رڳو منهنجي) الله وٽ آهن ۽ آءُ ته رڳو پڌرو ڊيجاريندڙ آهيان (۵۰). اسان تو تي ڪتاب نازل ڪيو، جو کين پڙهي ٻڌائبو آهي، سو کين ڪافي نه آهي ڇا؟ بيشڪ هن ۾ مؤمنن جي قوم لاءِ رحمت ۽ نصيحت آهي (۵۱). کين چئو ته الله منهنجي ۽ اوهان جي وچ ۾ شاهد ڪافي آهي، جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو اهو ڄاڻندو آهي ۽ جن باطل کي مڃيو ۽ الله جو انڪار ڪيو سي ئي توتي وارا آهن (۵۲).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ
وَلِيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ٥٣ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَ
إِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ٥٤ يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ
فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥٥
يُعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ٥٦
كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ٥٧ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ٥٨ الَّذِينَ
صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٥٩ وَكَأَيُّنَ مِنْ دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ
رِزْقَهَا ۗ اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٠ وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَحَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَإِنِّي يَوْمَ فُكُونٍ ٦١ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٦٢ وَلَئِنْ
سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ
مَوْتِهَا لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ٦٣

۽ توکان عذاب تڪڙو گهرندا آهن. ۽ جيڪڏهن (ان جي) مدت مقرر
 ٿيل نه هجي ها ته کين عذاب ضرور پهچي ها ۽ (اهو) مٿن پڪ اوچتو
 ايندو ۽ اُهي بي خبر هوندا (۵۳). تو کان عذاب تڪڙو گهرندا آهن ۽
 بيشڪ دوزخ ڪافرن کي (انهيءَ ڏينهن) وڪوڙيندڙ آهي (۵۴). جنهن
 ڏينهن کين عذاب سندن مٿان ۽ سندن پيرن جي هيٺان ويڙهيندو ۽ (الله)
 چوندو ته جيڪي ڪندا هيئو تنهن جو (مزو) چڪو (۵۵). اي منهنجا مؤمن
 ٻانهو! بيشڪ منهنجي زمين ويڪري آهي، تنهن ڪري خاص منهنجي
 عبادت ڪريو (۵۶) هر هڪ نفس موت جو مزو چڪو وارو آهي، وري اسان
 ڏي موٽائبو (۵۷). ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، تن کي ضرور
 بهشت جي ماڙين ۾ تڪائيندا سون، جن جي هيٺان نهرون وهنديون
 آهن، منجهس سدائين رهڻ وارا آهن (انهن چڱن) ڪمن ڪندڙن جي
 مزوري چڱي آهي (۵۸). جن صبر ڪيو ۽ پنهنجي پالڻهار تي ڀروسو ڪندا
 آهن (۵۹). ۽ ڪيترائي جانور پنهنجي روزي (ساڻ) نه ڪندا آهن، الله انهن
 کي ۽ اوهان کي روزي ڏيندو آهي، ۽ اهوئي ٻڌندڙ ڄاڻيندڙ آهي (۶۰). ۽
 جيڪڏهن کانئن پڇين ته ڪنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو ۽ (ڪنهن)
 سج ۽ چنڊ کي نوايو آهي؟ ته ضرور چوندا ته الله. پوءِ ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا
 آهن؟ (۶۱). الله پنهنجي ٻانهن مان جنهن لاءِ گهري تنهن جي روزي
 ڪشادي ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ گهري تنهن جي) تنگ ڪندو آهي. ڇو
 ته الله هر شيءِ کي ڄاڻيندڙ آهي (۶۲). ۽ جيڪڏهن کانئن پڇين ته
 ڪنهن آسمان کان پاڻي وسايو، پوءِ ان سان زمين کي ان جي مرڻ (غير آباد
 ٿيڻ) کان پوءِ جيئرو (آباد) ڪيو؟ ته ضرور چوندا ته الله (اي پيغمبر! کين)
 چؤ ته سڀ ساراه الله کي جڳائي، بلڪ منجهائن گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۶۳).

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ
لَهِىَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٣﴾ فَإِذَا رُكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا ۚ فَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مِمَّا وَبَّيْخَطِفُ النَّاسِ
مِنْ حَوْلِهِمْ أَفْئَالًا بَاطِلٌ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٦﴾
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ
لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ
جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٨﴾

سُورَةُ الرُّومِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
الْعَلَمُ ١ غُلِبَتِ الرُّومُ ٢ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ
غَلِبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ٣ فِي بَضْعِ سِنِينَ ٤ اللَّهُ الْأَمْرُ مِنْ
قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ٥
بَنَصْرِ اللَّهِ ٦ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ ٧ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ٨

۽ هيءَ دنيا جي حياتي ته تماشي ۽ راند کان سواءِ ٻيو ڪجهه نه آهي ۽
 بيشڪ آخرت جي حويلي ئي سدائين حياتيءَ (واري) آهي. جيڪڏهن
 ڄاڻن ها (ته آخرت کي دنيا کان وڌيڪ پسند ڪن ها!) (۶۴). پوءِ
 (اهي) جڏهن پيڙين ۾ چڙهندا آهن، (تڏهن) رڳو الله کي سندس سچو
 اعتقاد رکندڙ ٿي سڏيندا آهن، پوءِ جڏهن کين پر ڏانهن بچائي
 پهچائيندو آهي، (تڏهن) اُتي جو اُتي (هن ڪري) شرڪ ڪندا آهن (۶۵).
 ته جيڪي کين ڏٺو سون تنهن جي بي شڪري ڪن ۽ پل ته مزا ماڻي وٺن
 پوءِ سگهوئي (حال جي حقيقت) ڄاڻيندا (۶۶). نه ڏٺائون ڇا ته اسان
 (مڪي جي) حرم کي امن جي جاءِ ڪئي؟ حالانڪ سندس آس پاس کان
 ماڻهو اُمالڪ ڪڍي ويندا آهن، پوءِ ڇو ڪوڙ (باطل) کي مڃيندا آهن ۽ الله
 جي نعمتن جو (ڇو) انڪار ڪندا آهن؟ (۶۷). ۽ ان کان وڌيڪ ظالم
 ڪير آهي، جيڪو الله تي ڪوڙو ٺاهي يا جڏهن وٽس حق آيو، تڏهن
 ان کي ڪوڙو ڄاڻي؟ ڪافرن جي جاءِ دوزخ ۾ نه آهي ڇا؟ (۶۸). ۽
 جن اسان (جي وات) ۾ ڪوشش ڪئي، تن کي ضرور پنهنجون واتون
 ڏيکارينداسون ۽ بيشڪ الله پلارن سان گڏ آهي (۶۹).

سورة روم مڪي آهي ۽ هن ۾ ست
 آيتون ۽ ۶۸ رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). رومي هيٺا ٿيا (۲). ويجهي ملڪ ۾ ۽ آهي پنهنجي هيٺي ٿيڻ
 کان پوءِ سگهوئي غالب ٿيندا (۳). ٿورن ورهين ۾ - الله جي ئي (هٿ ۾)
 حڪومت اڳي توڙي پوءِ آهي - ۽ انهيءَ ڏينهن مؤمن خوش ٿيندا (۴). الله
 جي مدد سان (الله) جنهن کي گهري تنهن کي سوڀ ڏيندو آهي ۽ اهوئي
 غالب مهربان آهي (۵).

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ﴿٧﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَ
إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكَفِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۖ
كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ
وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
إِسَاءُوا وَالسُّوَاىِٕ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِآيَاتِهِمْ مُّسْتَهْزِئِينَ ﴿١٠﴾
اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾ وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومِّدُ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾ فَاَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

الله انجام ڪيو آهي. الله پنهنجو انجام نه ڦيرائيندو، پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۶). ظاهر دنيا جي حياتيءَ جون (رتون) ڄاڻندا آهن ۽ اُهي آخرت کان بي خبر آهن (۷). پنهنجين دلين ۾ نه سوچيائون ڇا؟ ته الله آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، تنهن کي پوريءَ رت ۽ مقرر مدت کان سواءِ نه بڻايو آهي ۽ بيشڪ ماڻهن مان گهڻا پنهنجي پالڻهار جي ملڻ کان منڪر آهن (۸). ملڪ ۾ نه گهميا آهن ڇا، جو نهارين ته جيڪي کانئن اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي؟ جي کانئن وڌيڪ سگه وارا هئا ۽ زمين کيڙيائون ۽ اها جيڪي پاڻ آباد ڪيائون، تنهن کان وڌيڪ اُها اُنهن آباد ڪئي ۽ سندن پيغمبر وٽن معجزن سان آيا، پوءِ الله جو شان اهڙو نه هو جو مٿن ظلم ڪري پر پاڻ تي پاڻ ظلم ڪيائون ٿي (۹). وري جن بچڙائي ڪئي، تن جي پڇاڙي بچڙي ٿي، هن ڪري جو الله جي آيتن کي ڪوڙ ڀانيائون ۽ مٿن نٿوليون ڪندا هئا (۱۰). الله خلق کي نئين سر بڻائي ٿو، وري ان کي ٻيهر بڻائيندو، وري ڏانهس اوهين موتائبو (۱۱). ۽ جنهن ڏينهن قيامت قائم ٿيندي تنهن ڏينهن گنهگار نااميد ٿيندا (۱۲). ۽ (الله سان مقرر ڪيلن) سندن شريڪن مان ڪوبه انهن کي سفارش ڪرڻ وارو نه ٿيندو ۽ پنهنجن (نهريلن) شريڪن جا منڪر ٿيندا (۱۳). ۽ جنهن ڏينهن قيامت قائم ٿيندي، تنهن ڏينهن (ماڻهو) ڌارو ڌار ٿيندا (۱۴). پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا سي باغن ۾ خوش ڪبا (۱۵).

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٣﴾ فَسُبْحَنَ اللَّهُ حِينَ
تُسْوَنَ وَحِينَ تَصْبِحُونَ ﴿١٤﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٥﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٦﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ
مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿١٧﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ
لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ
مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٨﴾
وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ السِّنِّكُمْ
وَالْوَالِدِكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٩﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ
مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ
خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢١﴾

۽ جن كفر ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ۽ قيامت جي ملڻ کي ڪوڙ ڄاتو
 سي عذاب ۾ حاضر ڪيل هوندا (۱۶). پوءِ جنهن مهل سانجهي ڪريو ۽
 جنهن مهل صبح ڪريو، تنهن مهل الله جي پاڪائي بيان ڪيو (۱۷). ۽
 آسمانن ۽ زمين ۾ ان جي ساراھ آهي ۽ پوئين پهر ۽ جنهن مهل منجهند
 ڪريو (تنهن مهل به پاڪائي بيان ڪريو) (۱۸). مٿي مان جيئرو ڪيندو
 آهي ۽ جيئري مان مٿو ڪيندو آهي ۽ زمين کي ان جي مرڻ کان پوءِ
 جياريندو آهي ۽ اهڙيءَ طرح (اوهين قبرن مان) ڪڍبو (۱۹). ۽ سندس
 نشانين مان هيءُ آهي جو اوهان کي مٽيءَ مان بڻايائين، وري انهيءَ مهل
 اوهين ماڻهو ٿي گهمو ڦرو ٿا (۲۰). ۽ سندس نشانين مان هيءُ آهي جو
 اوهان جي جنس مان اوهان لاءِ زالون پيدا ڪيائين ته انهن سان آرام وٺو ۽
 اوهان جي وچ ۾ پيار ۽ باجھ پيدا ڪيائين، بيشڪ هن ۾ انهيءَ قوم لاءِ
 نشانين آهن، جيڪي ڌيان رکندا آهن (۲۱). ۽ آسمانن ۽ زمين جو بڻائڻ ۽
 اوهان جي ٻولين ۽ رنگن جو ڦهلائڻ ۽ ڦهلائڻ ۽ ڦهلائڻ ۽ ڦهلائڻ ۽
 بيشڪ ان ۾ ڄاڻيندڙن لاءِ نشانين آهن (۲۲). ۽ اوهان جو رات ۽ ڏينهن
 ۾ سمهڻ ۽ اوهان جو سندس فضل مان روزي طلب ڪرڻ سندس نشانين
 مان آهي، بيشڪ هن ۾ ان قوم لاءِ نشانين آهن، جيڪي (ڪن لائي)
 ٻڌندا آهن (۲۳). ۽ سندس نشانين مان (هيءُ به) آهي، جو اوهان کي
 ڊيڄارڻ ۽ اُميد رکڻ لاءِ وڃ ڏيکاريندو آهي ۽ آسمان کان پاڻي وسائيندو
 آهي، پوءِ اُن سان زمين کي اُن جي مرڻ کانپوءِ جياريندو آهي، بيشڪ هن
 ۾ انهيءَ قوم لاءِ نشانين آهن، جيڪي سمجھ رکندا آهن (۲۴).

وَمِنَ الْآيَاتِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهٖ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ
دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذْ أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ٢٥ وَلَهُ مَن فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهٗ قُنُوتٌ ٢٦ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ ٢٧ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٢٨ ضَرَبَ لَكُمْ
مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتَكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ
كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٢٩
بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي
مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّاصِرِينَ ٣٠ فَأَقِمْ وَجْهَكَ
لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا
تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٣١ مُبَيِّنِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٣٢ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا
دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا ٣٣ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ٣٤

۽ سندس حڪم سان آسمان ۽ زمين جو بيهڻ سندس نشانين مان آهي. وري جنهن مهل اوهان کي زمين مان هڪئي پيري سڏيو ويندو، (تنهن مهل) جهٽ پٽ اوهين نڪرندؤ (۲۵). ۽ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو سندس آهي، سڀئي سندس فرمانبردار آهن (۲۶). ۽ اهو ئي آهي، جيڪو خلق کي نئين سر بڻائيندو آهي، وري ان کي ورائي بڻائيندو ۽ اهو مٿس بلڪل سھنجو آهي ۽ آسمانن ۽ زمين ۾ سندس ئي صفت تمام مٿاهين آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۲۷). (الله) اوهان لاءِ اوهان جي حال جو هڪ مثال بيان ڪيو آهي، (تہ) اوهان جا هٿ جن (بانھن) جا مالڪ ٿيا آهن، سي جيڪي (مال) اوهان کي ڏنو سون تنهن ۾ اوهان جا ڪي پائيوار آهن ڇا؟ جو اُهي ۽ اوهين اُن (مال) ۾ برابر (حصي وارا) هجو (۽ اوهين) اُنهن جي (پائيواريءَ جي دعويٰ) کان اهڙيءَ طرح ڊڄندا آهيو، جهڙي طرح اوهان کي پاڻ جهڙن (جي پائيواريءَ) کان پڻ آهي، اهڙي طرح انهيءَ قوم لاءِ نشانين کولي بيان ڪندا آهيو، جيڪي سمجھ رکندا آهن (۲۸). بلڪل ظالم اُن ڄاڻائيءَ سان پنهنجن سڌن جا تابعدار ٿيا آهن، پوءِ جنهن کي الله گمراه ڪيو، تنهن کي ڪير هدايت ڪندو؟ ۽ انهن لاءِ ڪو مددگار ڪونهي (۲۹). پوءِ (اي پيغمبر!) پنهنجي منهن کي دين لاءِ هڪ طرفو ڪري بيهار، الله جي دين جي (پيروي ڪر) جنهن تي ماڻهن کي پيدا ڪيائين، الله جي خلق کي ڪا مٿ سٺ نه آهي، اهو ئي سڌو دين آهي پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻيندا آهن (۳۰). ڏانهن موٽندڙ تي (عبادت ڪريو) ۽ کانئس ڊڄو ۽ نماز پڙهندا رهو ۽ مشرڪن مان نه ٿيو (۳۱). انهن مان نه ٿيو جن پنهنجي دين کي ڌارو ڌار ڪيو ۽ ٽوليون ٽوليون ٿي ويا، سڀڪا ٽولي انهي تي خوش آهي، جيڪي وٽس (۳۲). آهي.

وَأَذِمْ لِلنَّاسِ ضُرُّ دَعْوَاهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا
أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرِّئَ أَمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ لِيَكْفُرُوا
بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَسْتَعِزُّوا فَقَدْ أَفْضَلُ مِمَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا
فَهُوَ يَبْغِيكُمْ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا
بِمَاؤُنْ أَنْ تُصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٤﴾
أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٥﴾ فَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَ
الْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ
اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا آتَيْنَاكَ مِنْ رَبٍّ لَّا يُرَبُّوهُ
فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرُبُّوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْنَاكَ مِنْ زَكَاةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٧﴾ اللَّهُ الَّذِي
خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُبْيِتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَٰلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٣٨﴾ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي
النَّاسِ لِيَذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا أَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٩﴾

۽ جڏهن ماڻهن کي ڪا تڪليف پهچندي آهي، (تڏهن) پنهنجي پالڻهار ڏانهن متوجہ ٿي کيس سڏيندا آهن، وري جڏهن اهو پاڻ وٽان کين ٻاجھ چڪائيندو آهي، (تڏهن) انهيءَ ئي مهل منجهائن ڪا ٽولي پنهنجي پالڻهار سان (هن لاءِ) شريڪ بڻائيندي آهي (۳۳). تہ جيڪي کين ڏنو سون تنهن جي بي شڪري ڪن، پوءِ مزا ماڻي وٺو، پوءِ سگهوئي (حال حقيقت) ڄاڻندؤ (۳۴). مٿن ڪا سند لائي سون ڇا؟ جو انهيءَ (شيءَ) جي (سچائي) بابت ڳالهائي ٿي، جنهن شيءِ کي الله سان شريڪ ڪندا آهن (۳۵). ۽ جڏهن ماڻهن کي ٻاجھ چڪائيندا آهيون (تڏهن) ان سان سرها ٿيندا آهن ۽ جيڪڏهن انهيءَ سببان جو سندس هٿن (مدايون) اڳي موڪليون کين ڪو ڏک پهچندو آهي تہ انهيءَ ئي مهل نا اميد ٿيندا آهن (۳۶). نہ ڏٺو اٿن ڇا؟ تہ الله جنهن لاءِ گهرندو آهي، تنهن جي روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ گهرندو آهي، تنهن جي) گهٽ ڪندو آهي. بيشڪ هن ۾ مڃيندڙ قوم لاءِ نشانيون آهن (۳۷). تنهن ڪري مائٽيءَ واري ۽ مسڪين ۽ مسافر کي، سندس حق ڏي اهو انهن لاءِ پلو آهي، جيڪي الله جو راضو گهرندا آهن ۽ اهي ئي چوٽڪاري وارا آهن (۳۸). ۽ وياح مان جيڪي ڏنو هجيو تہ ماڻهن جي مال ۾ وڌي سو الله وٽ نہ وڌندو ۽ الله جو راضو گهرندڙ ٿي زڪوة مان جيڪي ڏنو هجيو، پوءِ اهي ئي (پنهنجي مال کي الله وٽ) ٻيڻو ڪندڙ آهن (۳۹). الله اهو آهي جنهن اوهان کي بڻايو، وري اوهان کي روزي ڏنائين وري اوهان کي ماريندو، وري اوهان کي جياريندو. اوهان جي (نهريل) شريڪن مان ڪو اهڙو آهي ڇا، جو اهڙن ڪمن مان ڪجهه ڪري (سگهي)؟ الله پاڪ آهي ۽ ان کان تمام مٿاهون آهي، جنهن کي (سائس) شريڪ ٺهرائيندا آهن (۴۰). ماڻهن جي هٿن جي ڪٽي سببان بر ۽ بحر ۾ فساد هن لاءِ پڌرو ٿيو آهي تہ، جيڪي (مدا ڪم) ڪيائون تنهن جي ڪجهه (سزا) کين چڪائي تہ مَن آهي مَوْتَن (۴۱).

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾ فَاقْتُمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ
 الْقَبِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ
 يُصَدِّعُونَ ﴿٣٣﴾ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا
 فَلَا نَفْسَ لَهُمْ يَمْهَدُونَ ﴿٣٤﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ
 أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ
 الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾ وَ
 لَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
 عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٧﴾ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ
 فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ
 كِسْفًا فَنَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ
 مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَإِنْ
 كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لُمُبْلِسِينَ ﴿٣٩﴾

چؤ تہ ملڪ ۾ گھمو، پوءِ ڏسو تہ جيڪي اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي؟ منجهانئن گھڻا مشرڪ هئا (۴۲). پوءِ پنهنجي منهن کي ان ڏينهن جي اچڻ کان اڳ سڌي دين لاءِ بيهار! جو الله وٽان اُن (ڏينهن) کي رد ٿيڻو نہ آهي، اُن ڏينهن (ماڻهو) الڳ الڳ ٿيندا (۴۳). جيڪو ڪافر ٿيو تنهن تي سندس ڪفر آهي ۽ جن چڱا ڪم ڪيا سي پاڻ لاءِ هنڌ وڃائين ٿا (۴۴). تہ جن ايمان آندو ۽ چڱا عمل ڪيا تن کي (الله) پنهنجي فضل سان بدلو ڏئي، بيشڪ اُهو ڪافرن کي دوست نہ رکندو آهي (۴۵). ۽ سندس نشانين مان هيءُ آهي تہ خوشخبري ڏيندڙ هيرون گھلائيندو آهي ۽ تہ اوهان کي پنهنجي ڪجهه باجه چڪائي ۽ تہ سندس حڪم سان بيٿيون ترن ۽ تہ سندس فضل مان (روزي) طلب ڪريو ۽ تہ مَن اوهين شڪرانو ڪريو (۴۶). ۽ بيشڪ تو کان اڳ گھڻن پيغمبرن کي سندس قوم ڏانهن موڪليو سون، پوءِ وٽن معجزن سان آيا، پوءِ جن نافرمانِي ڪئي، تن کان بدلو ورتو سون ۽ مؤمنن کي سويارو ڪرڻ اسان تي حق آهي (۴۷). الله اُهو آهي جيڪو وائن کي موڪليندو آهي، پوءِ (اُهي) ڪڪر کي کڻنديون آهن، پوءِ جيئن (الله) گهرندو آهي، تيئن آسمان ۾ اُن (ڪڪر) کي کنڊائيندو آهي، پوءِ اُن کي تہ تہ ڪندو آهي، پوءِ (تون) ڦڙين کي ڏسندو آهين، جو اُن (ڪڪر) جي وچ مان نڪرنديون آهن، پوءِ جڏهن پنهنجن ٻانهن مان جنهن تي وڻندو اٿس، تنهن تي اُهو (مينهن) پهچائيندو آهي، (تڏهن) اُنهيءَ ئي مهل اُهي خوش ٿيندا آهن (۴۸). ۽ جيتوڻيڪ اڳ اُن (مينهن) جي مٿن وسائجڻ کان اڳيئي نااميد ٿيندڙ هئا (۴۹).

فَانْظُرْ إِلَى الثَّرَاحِمَاتِ اللَّهُ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَلِكَ لَكُمُحْيِ الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٥٠ وَلَئِنْ
أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا الظُّلُمَاتِ مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ٥١ فَإِنَّكَ
لَاسَّمِيعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمِعُ الصُّمَّ الدَّعَاءَ إِذَا وَلُوا مَدِيرِينَ ٥٢
وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ
بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ٥٣ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ
ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ٥٤
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ
كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ٥٥ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ
الْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٥٦ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُنْفَعُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ٥٧ وَلَقَدْ
صَرَّبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتُمُ
بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ٥٨

پوءِ الله جي ٻاجھ جي نشانين ڏانهن نهار ته ڪهڙيءَ طرح زمين کي سندس مرڻ کانپوءِ جيارِي ٿو. بيشڪ اهو (الله) مٿن کي ضرور جيارِ وارو آهي ۽ اهو (الله) سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۵۰). ۽ جيڪڏهن ڪو واءُ (جو جهولو) گهلايون (جو ان کي سڪائي ڇڏي) پوءِ اُن (پوک) کي هيڊو ٿيندو ڏسن ته ان کان پوءِ بي شڪري ڪرڻ لڳندا آهن (۵۱). پوءِ (اي پيغمبر!) تون سڌ نڪي مٿن کي ٻڌائي سگهندين ۽ نڪي ٻوڙن کي ٻڌائي سگهندين، جڏهن ته اُهي پني ڏيئي منهن ڦيرائين (۵۲). ۽ نڪي تون انڌن کي سندن گمراهيءَ کان (روڪي) سڌو رستو ڏيکاريندڙ آهين. تون ته رڳو انهن کي ٻڌائي سگهندين جن اسان جي آيتن تي ايمان آندو آهي، پوءِ اُهي مسلمان به آهن (۵۳). الله اهو آهي، جنهن اوهان کي (پهرين) ڪمزور (شيءَ) مان خلقيو آهي، وري هيٺائيءَ کان پوءِ (اوهان ۾) سگه پيدا ڪيائين، وري سگه کان پوءِ (اوهان کي) هيٺائي ۽ ٻڌائي ڏنائين. جو گهرندو آهي، سو خلقيندو آهي ۽ اهو ڄاڻندڙ وس وارو آهي (۵۴). ۽ جنهن ڏينهن قيامت قائم ٿيندي (تنهن ڏينهن) گنهگار قسم ڪندا ته (دنيا ۾) هڪ گهڙيءَ کان سواءِ (وڌيڪ) نه رهيا هئا (سون) - اهڙيءَ طرح (رستي کان) ڦيرايا ويندا هئا (۵۵). ۽ جن کي علم ۽ ايمان ڏنو ويو آهي، سي کين چوندا ته الله جي ڪتاب ۾ لکيئي موافق جيئري ٿي اٿس جي ڏينهن توڻي (دنيا ۾) رهيا آهيو، پوءِ هيءُ جيئري ٿي اٿس جو ڏينهن آهي، پر اوهين نه ڄاڻندا هيو (۵۶). پوءِ اُن ڏينهن ظالمن کي سندن عذر ڪرڻ فائدو نه ڏيندو ۽ نڪي انهن کان توبه طلب ڪبي (۵۷). ۽ بيشڪ ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ هر طرح جا مثال بيان ڪياسون. ۽ جيڪڏهن وٽن ڪا نشاني (تون) آئين ته ڪافر ضرور چوندا ته اوهين رڳو ڪوڙا آهيو (۵۸).

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٥٩ فَاصْبِرْ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ۝٦٠

سُورَةُ الْقَمَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

الْم ١ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ٢ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ٣

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ

يُوقِنُونَ ٤ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَالِحُونَ ٥

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ

اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ٦

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ

فِي أذُنَيْهِ وَقَرَأَ فَبَشَّرَهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٧ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ٨ خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٩ خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأُفُقِ

فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًا أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ ١٠

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ١١

اهڙيءَ طرح جيڪي نه ڄاڻندا آهن، تن جي دلين تي الله مهر هڻندو آهي (۵۹). پوءِ (اي پيغمبر!) صبر ڪر، ڇو ته الله جو وعدو سچو آهي ۽ جيڪي يقين نه رکندا آهن، سي توکي هلڪو نه سمجهن (۶۰).

سورة لقمان مڪي آهي ۽ هن ۾ چوٽيه
آيتون ۽ چار رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). هي آيتون حڪمت واري ڪتاب جون آهن (۲). (جو) هدايت ۽ باجم آهن، پلارن لاءِ آهي (۳). جيڪي نماز پڙهندا آهن ۽ زڪوة ڏيندا آهن ۽ آهي آخرت جو ويساھ (۴). رکندا آهن (۵). اهي پنهنجي پالڻهار جي سڌي رستي تي آهن ۽ آهي ئي چوٽڪاري وارا آهن (۶). ۽ ماڻهن مان ڪو (اهڙو) آهي جو بيهوديءَ ڳالهه ڪي ڳنهندو آهي ته (ماڻهن کي) اڻڄاڻائيءَ سان الله جي واٽ کان ڀلائي ۽ اُن (واٽ) کي ڏٺو ڪري وٺي، انهن لاءِ ئي خواريءَ وارو عذاب آهي (۷). ۽ جڏهن اسان جون آيتون کيس پڙهي ٻڌائيون آهن، (تڏهن) هٽيو ٿي منهن ڦيرائيندو آهي، جڏهن انهن کي ٻڌو ئي نه هوائين، جڏهن سندس ٻنهي ڪنن ۾ گهٻرائي آهي، تنهن ڪري کيس ڏکوئيندڙ عذاب جي خبر ڏي (۸). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ نعمت وارا باغ آهن (۹). منجهن سدائين رهڻ وارا آهن (اهو) الله جو پڪو انجام ڏنل آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۱۰). آسمانن کي ري ٽنڀين بڻايائين، جو کين ڏسو ٿا. ۽ زمين ۾ جبل وڌائين ته مٿان اوهان کي ڏوڏي ۽ منجهس هر جنس جا جانور پکيڙيائين ۽ آسمان کان پاڻي وسايوسون، پوءِ منجهس سٺا هر جنس جا اوڀر ڄمايوسون (۱۱).

هَذَا خَلَقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ
الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝ وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ
لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ
حَمِيدٌ ۝ وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِبْنِهِ ۖ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَىٰ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ
إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۝ وَصَيَّنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَلَّهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ
إِلَى الْمَصِيرِ ۝ وَإِنْ جَاهِدْكَ عَلَىٰ أَنْ تَشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ
بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُكُمْ فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفٌ ۖ وَاتَّبِعْ
سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝ يَبْنَىٰ إِنَّهَا أَنْ تَكُ مَثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ۝ يَبْنَىٰ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ط
إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ۝ وَلَا تَصْعِرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا
تَمْسِسْ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ۝

اها الله جي بڻاوت آهي، پوءِ مونکي ڏيکاريو ته جيڪي اُن (الله) کان سواءِ (ٻيا) آهن، تن ڇا بڻايو آهي؟ بلڪ طالمر پٽريءَ پل ۾ آهن (۱۱). ۽ بيشڪ لقمان کي حڪمت ڏني سون (چيو سون) ته الله جو شڪر ڪر ۽ جيڪو شڪر ڪندو سو رڳو پنهنجي جيءَ (جي نفع) لاءِ شڪر ڪندو ۽ جيڪو بي شڪري ڪندو ته بيشڪ الله بي پرواه ساراھيل آهي (۱۲). ۽ (ياد ڪر) جڏهن لقمان پنهنجي پٽ کي چيو ۽ انهيءَ کيس سمجهايو ٿي ته اي منهنجا پٽڙا! الله سان (ڪنهن کي) شريڪ نه ڪر، ڇو ته شرڪ وڏي بي انصافي آهي (۱۳). ۽ ماڻهوءَ کي سندس ماءُ پيءُ بابت حڪم ڪيوسون، جو ماڻس تڪليف جي مٿان تڪليف سهي کيس (پنهنجي پيٽ ۾) کنيو ۽ ٻن ورهين ۾ سندس (تڃ جو) ڇڏائڻ آهي (حڪم جو مطلب هي آهي) ته منهنجو ۽ پنهنجي ماءُ پيءُ جو شڪرانو ڪر (جو آخر) مون ڏانهن (ئي) موٽڻ آهي (۱۴). ۽ جيڪڏهن (اهي) مون سان (ڪنهن کي) شريڪ ڪرڻ لاءِ توکي مجبور ڪن، جنهن جي توکي ڪا ڄاڻپ نه آهي ته سندن (انهيءَ چوڻ جي) فرمانبرداري نه ڪر ۽ دنيا ۾ ساڻن چڱيءَ ريت سنگت ڪر ۽ جنهن مون ڏانهن موٽ ڪڍي هجي، تنهن جي واٽ جي تابعداري ڪر، وري اوهان جو مون ڏانهن ورڻ آهي، پوءِ جيڪي ڪندا هيئو، تنهن جي اوهان کي سڌ ڏيندس (۱۵). (لقمان هيءُ به چيو ته) اي منهنجا پٽڙا! ڪا به (شيءَ) جيڪڏهن آهر جي داڻي جيتري آهي، پوءِ اها ڪنهن پھڻ ۾ هجي يا آسمانن ۾ يا زمين ۾ (هجي) ته (به) الله ان کي آڻي حاضر ڪندو. ڇو ته الله باريڪ بين خبر رکندڙ آهي (۱۶). اي منهنجا پٽڙا! نماز پڙه ۽ چڱي ڪم جو حڪم ڪر ۽ مدي (ڪم) کان منع ڪر ۽ تو کي جيڪا تڪليف پهچي، تنهن تي صبر ڪر، ڇو ته اهي (ڪم) همت وارن ڪمن مان آهن (۱۷). ۽ ماڻهن لاءِ پنهنجو ڳل (يعني منهن) چٻو نه ڪر ۽ زمين ۾ لاڏ سان نه گهم، ڇو ته الله سڀڪنهن هنيلي وڌائيءَ ڪندڙ کي دوست نه رکندو آهي (۱۸).

واقصد في مشيك واغضض من صوتك ^{٢٠} ان انكر الاصوات
 لصوت الحمير ^{٢١} ألم تروا ان الله سخر لكم ما في السموت وما
 في الارض واسبع عليكم نعمه ظاهرة وباطنة ومن الناس
 من يجادل في الله بغير علم ولا هدى ولا كتب منيرة ^{٢٢} و
 اذ قيل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا
 عليه اباءنا اولو كان الشيطان يدعهم الى عذاب السعير ^{٢٣}
 ومن يسلم وجهه الى الله وهو محسن فقد استمسك
 بالعروة الوثقى والى الله عاقبة الامور ^{٢٤} ومن كفر فلا
 يحزنك كفره اينا مرجعهم فنبيهم بما عملوا ^{٢٥} ان الله
 عليهم بذات الصدور ^{٢٦} نتعهم قليلا ثم نضطرهم الى
 عذاب غليظ ^{٢٧} ولين سالتهم من خلق السموت والارض
 ليقولن الله قل الحمد لله بل اكثرهم لا يعلمون ^{٢٨} الله ما
 في السموت والارض ان الله هو الغني الحميد ^{٢٩} ولو انهم
 في الارض من شجرة اقلام والبحر يمده من بعد
 سبعة ابحر ما نفدت كلمت الله ان الله عزيز حكيم ^{٣٠}

۽ پنهنجي گهڻ ۾ وچولي چال هل ۽ پنهنجو آواز ڏرو ڪر، ڇو ته آوازن مان بچڙو (آواز) گڏه جي هينگ آهي (۱۹). نه ڏٺو آتو ڇا ته جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله اوهان کي تابع ڪري ڏنو آهي ۽ پنهنجون پڌريون ۽ گجهيون نعمتون اوهان تي ڀريو ڪيائين؟ ۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جو اُن ڄاڻائيءَ سان ۽ بنا هدايت ۽ روشن ڪتاب هجڻ کان سواءِ الله بابت جهڳڙو ڪندا آهن (۲۰). ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته جيڪي الله نازل ڪيو، تنهن جي تابعداري ڪريو، (تڏهن چوندا آهن ته نه!) بلڪ اسان جنهن تي پنهنجا پيءُ ڏاڏا (هلندا) ڏٺا، تنهن جي تابعداري ڪنداسون، توهيڪ شيطان دوزخ جي عذاب ڏانهن کين سڏي ٿو ته به (ان جي پيروي ڪندا ڇا)؟ (۲۱). ۽ جنهن پنهنجي مهاڙ الله ڏانهن ڪئي ۽ اهو چڱن ڪمن ڪرڻ وارو آهي، تنهن بيشڪ مضبوط ڪڙي کي پڪڙيو ۽ (سيني) ڪمن جي پڇاڙي الله ڏانهن آهي (۲۲). ۽ جيڪو ڪفر ڪري تنهن جو ڪفر توکي غمگين نه ڪري، کين اسان ڏانهن ورتو آهي، پوءِ جيڪو ڪيائون تنهن جي کين سڏ ڏينداسون، ڇو ته الله سينن وارو (گجه) ڄاڻندڙ آهي (۲۳). (دنيا ۾) کين ٿورو (وقت) آسودو ڪريون ٿا، وري کين سخت عذاب ڏانهن ڇڪي نينداسون (۲۴). ۽ جيڪڏهن کائن پيچندين ته آسمان ۽ زمين کي ڪنهن بڻايو آهي؟ ته ضرور چوندا ته الله. ڇو ته سڀ سارا خاص الله کي جهڳائي، بلڪ منجهانئن گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۲۵). جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو الله جو ئي آهي، بيشڪ الله ئي بي پرواه ڏاڍو ساراهيل آهي (۲۶). ۽ جيڪي وڻ زمين ۾ آهن، سي جيڪڏهن قلمر ٿين ۽ سمنڊ (جو پاڻي) اُن جي مس ٿئي ان کان پوءِ ست سمنڊ (ٻيا به) هجن ته الله (جي قدرت) جون ڳالهيون نه ڪٽنديون، ڇو ته الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۷).

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَاحِدَةٌ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ٢٨
 أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
 وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ
 بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٢٩ ذَلِكَ يَاقَانِ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْ مَا يَدْعُونَ
 مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ٣٠ أَلَمْ تَرَ أَنَّ
 الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي
 ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٣١ وَإِذَا غَشِيَهمْ مَوْجٌ كَالظُّلِّ
 دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ؕ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ
 فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ ٣٢ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ٣٣
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ
 عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارِعٌ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ
 اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ
 الْغُرُورُ ٣٤ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۖ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَ
 يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ
 وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۖ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ٣٥

اوهان (سڀني) جو خلقڻ ۽ اوهان جو وري جيارڻ رڳو هڪڙي ماڻهو (جي خلقڻ ۽ وري جيارڻ) جهڙو آهي، بيشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۲۸). نه ڏٺو اٿئي ڇا؟ ته الله رات کي ڏينهن ۾ داخل ڪندو آهي ۽ ڏينهن کي رات ۾ داخل ڪندو آهي، ۽ سج ۽ چنڊ کي نوايائين. سڀڪو مقرر مدت توڻي هلندو آهي ۽ (نه ڏٺو اٿئي ڇا) ته جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۲۹). اهي (ڪم) هن ڪري آهن ته الله ئي برحق آهي ۽ بيشڪ ان کان سواءِ جنهن (ٻئي) کي سڏيندا آهن سو ڪوڙ آهي ۽ بيشڪ الله ئي تمام مٿاهون وڏو آهي (۳۰). نه ڏٺو اٿئي ڇا؟ ته، ٻيڙيون الله جي ئي فضل سان سمند ۾ ترنديون آهن (هن لاءِ) ته (الله) اوهان کي پنهنجن نشانين مان ڏيکاري، بيشڪ هن ۾ سڀڪنهن وڏي صابر شاعر لاءِ نشانين آهن (۳۱). ۽ جڏهن کين (درياءَ جي) لهر چانوَ ڪندڙ ڪڪرن وانگر ويڙهيڻدي آهي (تڏهن) خاص الله کي نلو ڏانهس مهاڙ ڪري سڏيندا آهن، پوءِ جنهن مهل کين ڀر ڏانهن بچائي پهچائيندو آهي، (تنهن مهل) منجهانئن ڪي وچٿرا هوندا آهن ۽ سڀڪنهن دغا باز بي شڪر کان سواءِ ٻيو ڪوبه اسان جي آيتن جو انڪار نه ڪندو آهي (۳۲). اي انسانو! پنهنجي پالڻهار کان ڊڄو ۽ اُن ڏينهن کان (به) ڊڄو جنهن ۾ ڪو پيءُ پنهنجي پٽ جي پورائي نه ڪندو ۽ نه ڪو پٽ پنهنجي پيءُ جي ڪجهه به پورائي ڪندڙ هوندو. بيشڪ الله جو وعدو سچو آهي، تنهن ڪري نڪي اوهان کي دنيا جي حياتي ٺڳي ۽ نڪي اوهان کي الله بابت ٺڳيندڙ (شيطان) ٺڳي (۳۳). بيشڪ قيامت جي خبر الله وٽ ئي آهي ۽ (اهو ئي) مينهن وسائيندو آهي ۽ جيڪي ڳهٽين ۾ آهي، سو (به) ڄاڻندو آهي ۽ ڪو ئي جيءُ نه ڄاڻندو آهي ته (پاڻ) سڀاڻي ڇا ڪندو ۽ ڪوئي جيءُ نه ڄاڻندو آهي ته (پاڻ) ڪهڙيءَ زمين تي مرندي، بيشڪ الله ڄاڻندڙ خبر رکندڙ آهي (۳۴).

سُورَةُ الشُّجَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 الَمْ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرِيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعَالَمِيْنَ ۝ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ۝ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ۝ مَا لَكُمْ مِّنْ دُونِهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلا شَفِيعٍ ۝ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ۝ ذَٰلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ۝ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۝ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۝ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝ وَقَالُوا ءِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ ءِإِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ۝

سورة سجده مڪي آهي ۽ هن ۾
تيه آيتون ۽ تي رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

الم (۱). (هن) ڪتاب جو لاهڻ، منجهس ڪو شڪ ڪونهي (جو) جهانن جي پالڻهار وٽان آهي (۲). چوندا آهن ڇا ته ان (قرآن) کي پاڻ ناهيو اٿس؟ (نه!) بلڪ اهو تنهنجي پالڻهار وٽان سڄو (آيل) آهي (هن لاءِ) ته انهيءَ قوم کي ڊيڄارين جن وٽ توکان اڳ ڪو ڊيڄارندڙ نه آيو آهي ته من آهي هدايت لهن (۳). الله اهو آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي سندس وچ ۾ آهي، سو ڇهن ڏينهن ۾ بڻايو، وري عرش تي قائم ٿيو. ان کان سواءِ اوهان لاءِ نڪي ڪو سڄڻ ۽ نڪي ڪو ڀارت ڪندڙ آهي. پوءِ نصيحت نه ٿا وٺو ڇا؟ (۴). آسمان کان زمين ڏانهن هر ڪم جي رٿا ڪندو آهي، وري (اها تدبير) ان ڏينهن ۾ ڏانهس مٽي ويندي آهي، جنهن ڏينهن جو اندازو هزار ورهيه جيترو انهيءَ (ليکي) مان آهي، جو ڳڻيندا آهيو* (۵). اها (سندس وصف) آهي، جو ڳجه ۽ ظاهر جو ڄاڻندڙ غالب مهربان آهي (۶). جنهن جيڪا شيءِ پيدا ڪئي سا سڀڪا چڱيءَ طرح بڻائي ۽ ماڻهن جي پيدائش کي گاري مان (نئون) شروع ڪيائين (۷). وري سندس اولاد حقير پائيءَ جي نچوڙ مان بڻيائين (۸). وري کيس سٺين لڳين ڪيائين ۽ منجهس پنهنجو روح ڦوڪيائين ۽ اوهان لاءِ ڪن ۽ اڪيون ۽ دليون بڻيائين. اوهين ٿورو شڪر ڪندا آهيو (۹). ۽ چون ٿا ته جڏهن زمين ۾ رکي ملي وياسون (تڏهن به) اسين وري نئين سر بڻاسين ڇا؟ (نه!) بلڪ اهي پنهنجي پالڻهار جي ملڻ کان منڪر آهن (۱۰).

* مطلب ته دنيا ۾ تدبير الاهي ڪيئن لهي ٿي ۽ وري ڪيئن مٽي چڙهي ٿي؟ ان کي جيڪڏهن ماڻهو خيال ۾ آڻين ته اهو عرصو هڪ هزار سال کان گهٽ معلوم نه ٿيندو، پر الله تعاليٰ جي آڏو اهو سمورو انتظام هڪ ڏينهن ۾ پورو ٿئي ٿو! غرض ته ماڻهن جا وهم الله جي قدرت ۽ طاقت کي پهچي نه ٿا سگهن. -والله اعلم (فتح الرحمن).

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ تُعَرِّى إِلَىٰ رَبِّكُمْ
 تُرْجَعُونَ ١١ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا وُجُوهِهِمْ عَنِذِ رَبِّهِمْ
 رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ١٢ وَ
 لَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٣ فَذُوقُوا بِهَا
 نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا
 كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٤ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا
 سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٥ تَتَجَافَىٰ
 جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا
 رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٦ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ
 أَعْيُنٍ جَزَاءً لِّمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٧ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ
 فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ١٨ إِنَّمَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ
 جَدَّتُ الْهَٰوِي نُزُلًا بِهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٩ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا
 فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَ
 قِيلَ لَهُمْ دُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ٢٠

(اي پيغمبر! کين) چؤ تہ، جيڪو موت جو ملائڪ اوهان تي مقرر ڪيل آهي سو اوهان جو روح ڪڍندو، وري پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽائبؤ (۱۱).
 ۽ (انهيءَ مهل) جيڪڏهن ڏسين جنهن مهل گنهگار پنهنجي پالڻهار جي سامهون پنهنجا ڪنڌ اونڌا ڪندڙ هوندا (تہ عجب ڪرين). - (اهي گنهگار چوندا تہ) اي اسان جا پالڻهار! ڏٺوسون ۽ ٻڌو سون هاڻي اسان کي (دنيا ۾) موتاءِ تہ چڱو ڪم ڪريون، بيشڪ اسين يقين ڪندڙ آهيون (۱۲).
 ۽ جيڪڏهن گهرون ها تہ سيڪنهن شخص کي هدايت ڪريون ها پر مون وٽان (هي) حڪم نهرائجي چڪو آهي تہ جنن ۽ ماڻهن (انهن ئي) مڙني مان دوزخ ضرور ڀريندس (۱۳). پوءِ هن ڏينهن جي ملڻ کي جو وساريو هيو، تنهن سببان (عذاب) چڪو، بيشڪ اسان (به) اوهان کي وساريو ۽ جيڪي ڪندا هيو، تنهن سببان هميشگيءَ جو عذاب چڪو (۱۴). اسان جي آيتن تي رڳو آهي ايمان آڻيندا آهن جن کي انهن (آيتن) سان جڏهن نصيحت ڏني آهي، تڏهن سجدو ڪندڙ ٿي ڪرندا آهن ۽ پنهنجي پالڻهار جي پاڪائي ساراه سان بيان ڪندا آهن ۽ آهي وڌائي نه ڪندا آهن (۱۵). سندن پاسا سمهڻ جي هنڌ کان الڳ ٿي پنهنجي پالڻهار کي خوف ۽ اميد سان سڏيندا آهن ۽ جيڪا کين روزي ڏني سون، تنهن مان خرچيندا آهن (۱۶). پوءِ جيڪو اکين جو نار انهن لاءِ لکايو ويو آهي، سو ڪو جيءُ نه ڄاڻندو آهي، اهو بدلو هنن جيڪي ڪمايو هو تنهن سبب آهي (۱۷). جيڪو مؤمن آهي سو بدڪار جي برابر آهي ڇا؟ (آهي ٻئي ڪڏهن) برابر نه ٿيندا (۱۸). جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ بهشت (جا باغ) مهمانيءَ طور رهڻ جو هنڌ آهي، ان ڪري جو (چڱا) ڪم ڪندا رهيا (۱۹). پر جن بيچڙائي ڪئي تن جي رهڻ جو هنڌ دوزخ آهي، جنهن مهل منجهانئس نڪرڻ جو ارادو ڪندا، (تنهن مهل) منجهس ورائي (پيا) وجهبا ۽ کين چئبو تہ ان باه جو عذاب چڪو جنهن کي اوهين ڪوڙو پائيندا هيو (۲۰).

وَلَنُذِيقَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ
بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ^ع ﴿٢٢﴾
وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ
مِّنْ لِّقَابِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ^و ﴿٢٣﴾ وَ
جَعَلْنَا مِنْهُمْ إِبْرَاهِيمَ يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَتَاصِبُوا ^و ^ط
كَأَنَّا بِالْبَيِّنَاتِ يُوقِنُونَ ^و ﴿٢٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ^و ﴿٢٥﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ
كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِمْ مِّنَ الْقُرُونِ يَيشُونَ فِي مَسْكِنِهِمْ ^ط
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي السُّعُونَ ^و ﴿٢٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ
الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرْزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ
أَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ^و ﴿٢٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى
هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ^و ﴿٢٨﴾ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ^و ﴿٢٩﴾ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ إِنَّهُمْ مُنْتَضَرُونَ ^ع ﴿٣٠﴾

۽ کين وڏي عذاب کان سواءِ هلڪي سزا (دنيا ۾ به) ضرور چڪائينداسون ته مَن اهي (سڌيءَ وات ڏانهن) ورن (۲۱). ۽ ان کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ جنهن کي سندس پالڻهار جي آيتن سان نصيحت ڏجي ته وري اُنهن کان منهن موڙي. بيشڪ اسين ڏوهارين کان بدلو وٺندڙ آهيون (۲۲). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنوسون، پوءِ تون ان (قرآن) جي ملڻ کان شڪ ۾ نه ٿج ۽ اُن (موسيٰ) کي بني اسرائيلن لاءِ هدايت بڻايوسون (۲۳). ۽ منجهائن پيشوا ڪيا (هيا) سون جي اسان جي حڪم سان سڌو رستو ڏيکاريندا هئا، جڏهن جو (اهي ڏکڻ تي) صبر ڪندا رهيا ۽ (اهي) اسان جي آيتن تي يقين رکندا هئا (۲۴). بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي قيامت جي ڏينهن سندن وچ ۾ انهيءَ (ڳالهه) جو نبيرو ڪندو، جنهن بابت جهڳڙو ڪندا هئا (۲۵). (هن ڳالهه) کين هدايت نه ڪئي آهي ڇا؟ ته، کائڻ اڳ ڪيترا ئي جُڳ ناس ڪياسون، جن جي گهرن ۾ (اهي) گهمندا آهن؟ بيشڪ هن (ڳالهه) ۾ وڏيون نشانيون آهن، پوءِ نه ٻڌندا آهن ڇا؟ (۲۶). نه ڏٺائون ڇا؟ ته، اسين اُٻڙڻ (ويران) زمين ڏانهن پاڻي وهائيندا آهيون، پوءِ اُن سان پوک ڄمائيندا آهيون، جنهن مان سندس ڍور ۽ اهي پاڻ کائيندا آهن. پوءِ نه ڏسندا آهن ڇا؟ (۲۷). ۽ چون ٿا ته، جيڪڏهن اوهين سڄا آهيو ته اهو فيصلو ڪڏهن ٿيندو؟ (۲۸). (اي پيمبر! کين) چؤ ته فيصلي جي ڏينهن ڪافرن کي سندن ايمان آڻڻ فائدو نه ڏيندو ۽ نه ڪي کين مهلت ڏيبي (۲۹). پوءِ کائڻ منهن موڙ ۽ انتظار ڪر، بيشڪ اهي (به) انتظار ڪندڙ آهن (۳۰).

سُورَةُ الْاَحْزَابِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ① وَأَتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ② وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ
وَكِيلًا ③ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ أَلَىٰ تَزَوُّجٍ مِنْهُمْ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ
يَهْدِي السَّبِيلَ ④ ادْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ
فَإِنْ لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۚ
وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ ۚ وَلَكِنْ مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑤ النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ
أَنْفُسِهِمْ ۚ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ
بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ ۚ إِلَّا أَنْ
تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَّعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ⑥

سورة احزاب مدني آهي ۽ هن ۾
تيهتر آيتون ۽ نو رکوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اي پيغمبر! الله کان ڊڄ ۽ ڪافرن ۽ منافقن جو چيو نه مڃ. چو ته الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱). ۽ جيڪي تنهنجي پالڻهار وٽان تو ڏانهن وڃي ڪجي ٿو، تنهن جي تابعداري ڪر، چو ته جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۲). ۽ الله تي ڀروسو ڪر ۽ الله سنڀاليندڙ ڪافي آهي (۳). الله ڪنهن ماڻهوءَ جي اندر ۾ به دليون (پيدا) نه ڪيون آهن ۽ نڪي اوهان جي انهن زالن کي جن کي اوهين ماءُ چئي وينا آهيو، سي اوهان جون (حقيقي) مائڻ ڪيائين ۽ نڪي اوهان جي پٽيلن کي اوهان جا (حقيقي) پٽ ڪيائين. اهو اوهان جو چوڻ اوهان جي واٽن جو آهي ۽ الله سچ چوندو آهي ۽ اهو ئي (ستو) رستو ڏيکاريندو آهي (۴). کين سندن پين جا (پٽ ڪري) سڏيو، اهو الله وٽ بلڪل انصاف آهي، پوءِ جيڪڏهن سندن پيئر نه ڄاڻندا هجو ته اوهان جا دين ۾ ڀائر ۽ اوهان جا دوست آهن ۽ جنهن ڳالهائڻ ۾ غلطي ڪئي هجي، تنهن ۾ اوهان تي ڪو گناهه نه آهي، پر اوهان جي دلين جيڪي ڄاڻي وائي ڪيو (تنهن ۾ گناهه) آهي ۽ الله بخشڻهار مھربان آهي (۵). پيغمبر مؤمنن تي سندن جندن کان وڌيڪ حق رکندو آهي ۽ سندس زالون سندن مائڻ آهن ۽ مائٽيءَ وارا هڪ ٻئي جا ڀاڻ ۾ الله جي ڪتاب ۾ (بين) مؤمنن ۽ هجرت ڪندڙن کان وڌيڪ حقدار آهن، پر پنهنجن دوستن سان احسان ڪريو (ته جائز آهي). اهو (حڪم) ڪتاب ۾ لکيل آهي (۶).

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمَنْ نُؤْمِرْ وَإِبْرَاهِيمَ
 وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٥
 لِيَسْئَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدُوقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ٦
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ كُروا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ
 فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرًا ٧ إِذْ جَاءَ وَكُم مِّنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
 زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
 الظُّنُونًا ٨ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ٩
 وَإِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا
 اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ١٠ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا هُلْ
 يَأْتِرِبَ لَأَمْقَامٍ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ
 يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا
 فِرَارًا ١١ وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأِلُوا الْفِتْنَةَ
 لَأَنفَكُوا وَمَا تَكْتُمُوهَا إِلَّا يَبْسُورُ ١٢ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ
 مِنْ قَبْلُ لَا يُولُوكَ إِلَّا دَبَارًا وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ١٣

۽ (ياد ڪر) جڏهن پيغمبرن کان سندن انجام ورتوسون ۽ (پڻ) توکان ۽ نوح ۽ ابراهيم ۽ موسيٰ ۽ عيسيٰ پٽ مريم جي کان (به ورتوسون) ۽ (هن لاءِ) کانئن پڪو انجام ورتوسين (۷). ته (الله) سچن کان سندن سچائيءَ بابت پڇي ۽ ڪافرن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب تيار ڪيو اٿس (۸). اي ايمان وارو! پاڻ تي الله جو احسان ياد ڪريو، جڏهن (ڪافرن جا) لشڪر اوهان تي (چڙهائي ڪري) آيا، تڏهن مٿن واءُ موڪليوسون ۽ (اوهان جي مدد لاءِ ملائڪن جا) اهڙا لشڪر به، جن کي اوهان نه ٿي ڏٺو (پوءِ ڪافرن کي ڀڄائي اوهان کي بچايوسون) ۽ جيڪي ڪريو ٿا سو الله ڏسندڙ آهي (۹). جڏهن (اهي) اوهان جي مٿان ۽ اوهان جي هيٺان اوهان وٽ آيا ۽ انهيءَ مهل اڪيون ڌرا ڏيئي ويون ۽ دليون (دهشت کان) نرگهڻن کي پهتيون ۽ الله جي به نسبت ڪيئي گمان ڀانيو ٿي! (۱۰). اُتي مؤمنن کي پرڪيو ويو ۽ کين تمام سخت لوڏيو ويو (۱۱). ۽ انهيءَ مهل منافقن ۽ جن جي دلين ۾ بيماري آهي، تن چيو ٿي ته الله ۽ سندس پيغمبر اسان کي ٺڳيءَ کان سواءِ (ٻيو) ڪو انجام نه ڏنو آهي (۱۲). ۽ انهيءَ مهل منجهانئن هڪ ٽوليءَ چيو ته، اي مديني وارو! اوهان لاءِ (هتي ترسڻ جي) ڪا جاءِ ڪانهي، تنهن ڪري موتو ۽ منجهانئن هڪ ٽوليءَ پيغمبر کان موڪلايو ٿي ۽ چوڻ لڳا ته اسان جا گهر هيڪلا آهن. حالانڪ اهي هيڪلا نه هئا، ڀڄڻ کان سواءِ (ٻيو) ڪو ارادو نه هئڻ (۱۳). ۽ جيڪڏهن اُن (مديني) جي آس پاس کان مٿن ڪا (ڪافرن جي فوج) اچي ڪڙڪي ها، وري کانئن خانہ جنگي طلب ڪئي وڃي ها ته ضرور اها ڪن ها ۽ ان لاءِ ٿوري دير کان سواءِ ترسن ٿي نه ها (۱۴). ۽ هن کان اڳ ۾ الله سان انجام ڪيو هئائون ته (ڀڄڻ لاءِ) پنيون نه ڦيرائيندا ۽ الله جي انجام جي (ضرور) پڇا ڪئي ويندي (۱۵).

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذَا
 لَا تُنْتَعُونَ الْاَقْلِيلًا ﴿١٩﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ اِنْ
 ارَادَكُمْ سُوءًا اَوْ ارَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَّلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٠﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
 لِإِخْوَانِهِمْ هَلْ يَكُونُ الْبَأْسُ الْاَقْلِيلًا ﴿٢١﴾ اَشْهَدُ
 عَلَيْكُمْ ۖ فَاِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَاَيْتَهُمْ يُنْظَرُونَ اِلَيْكَ تَدُوْرُ
 اَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَاِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ
 سَلَقُوْكُمْ بِالْسِّنَةِ حِدَادٍ اَشْهَدُ عَلَى الْخَيْرِ اُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوْا
 فَاَحْبَطَ اللَّهُ اَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيْرًا ﴿٢٢﴾ يَحْسِبُونَ
 الْاَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوْا وَاِنْ يَّاتِ الْاَحْزَابُ يَوْدُوْا وَلَوْ اَنَّهُمْ
 بَادُوْنَ فِي الْاَعْرَابِ يَسْأَلُوْنَ عَنْ اَنْبِيَائِكُمْ وَاَوْكَانُوْا فَبِكُمْ مَّا
 قَتَلُوْا الْاَقْلِيلًا ﴿٢٣﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُوْلِ اللَّهِ اُسُوَةٌ حَسَنَةٌ
 لِّمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيْرًا ﴿٢٤﴾ وَلَمَّا رَاَ
 الْمُؤْمِنُوْنَ الْاَحْزَابَ قَالُوْا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُوْلُهُ وَ
 صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُوْلُهُ ۚ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّا اِيْمَانًا وَتَسْلِيْمًا ۖ

(کين) چؤ تہ، جيڪڏهن اوهين مرڻ يا مارجڻ کان پڇندؤ ته پڇڻ اوهان کي فائدو نہ ڏيندو ۽ انهيءَ مهل بلڪل ٿورو ئي (زندگيءَ جو) فائدو ڏنو ويندو (۱۶). (اي پيغمبر! کين) چؤ تہ، اوهان کي الله (جي عذاب) کان ڪير بچائيندو، جيڪڏهن اهو اوهان کي ڪا تڪليف پهچائڻ گهري يا اوهان کي ڪا ٻاجھ پهچائڻ گهري (تہ اها ڪير روڪيندو؟) ۽ الله کان سواءِ پاڻ لاءِ نہ ڪو دوست ۽ نہ ڪو مددگار لهندا (۱۷). اوهان مان (جهاد کان) جهليندڙن ۽ پنهنجن ڀائرن کي (هيئن) چونڌڙن کي تہ اسان ڏانهن اچو، بيشڪ الله ڄاڻندو آهي ۽ ٿورن کان سواءِ (ٻيا) لڙائيءَ ۾ نہ ٿا اچن (۱۸). (هٿون) اوهان تي پيچائي ڪندڙ آهن، پوءِ جنهن مهل پوءِ (جو وقت) اچي (تنهن مهل) کين ڏسين تہ تو ڏانهن سندن اکيون اُن (ماڻهو) وانگر نهارينديون آهن، جنهن تي موت (جي سڪرات) جي بيهوشي پهتي هجي، پوءِ جنهن مهل (جنگ جو) پوءِ لهندو آهي، تنهن مهل (غنيمت جي) مال (ونڻ) تي لالچي ٿي اوهان کي تڪين زبانن سان ايڏائيندا آهن۔ انهن ايمان نہ آندو، تنهن ڪري الله سندن اعمال ڇڏ ڪيا ۽ اهو (ڪم) الله تي آسان آهي (۱۹). (خوف جي ڪري) پائيندا آهن تہ (ڪافرن جا) لشڪر نہ ويا آهن ۽ جيڪڏهن (ڪافرن جا) ڪي لشڪر اچن ها تہ (هيءَ ڳالھ) گهرن ها تہ اهي جيڪر جهنگن ۾ ويٺل هجن ها (۽) اوهان جون خبرون (هر ڪنهن کان) پچيندا رهن ها ۽ جيڪڏهن اوهان ۾ هجن ها تہ رڳو ٿورا (اچي) جنگ ۾ وڙهن ها (۲۰). بيشڪ اوهان لاءِ الله جي پيغمبر (جي طريقي) ۾ عمدي پيروي انهيءَ لاءِ آهي، جيڪو الله (جي رضا جي) اميد ۽ قيامت جي ڏينهن (جي اچڻ) جي اميد رکندو هجي ۽ الله کي گهڻو ياد ڪندو هجي (۲۱). ۽ جنهن مهل مؤمنن (ڪافرن) جي لشڪرن کي ڏٺو (تنهن مهل) چيائون تہ هي اهو انجام آهي، جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر اسان کي ڏنو هو ۽ الله ۽ سندس پيغمبر سچ فرمايو هو ۽ انهيءَ (حالت) انهن کي ايمان ۽ فرمان برادريءَ ۾ هيڪاندو وڌايو (۲۲).

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ
 مَنْ قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا بَدِيلًا ۖ لِيَجْزِيَ
 اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ أَوْ
 يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ ۖ
 وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۖ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ
 الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
 تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۖ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَ
 أَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۖ
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
 وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأَسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ۖ
 وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْدارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ
 اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ۖ يٰنِسَاءَ
 النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ يُضَعَفْ
 لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۖ

مؤمنن مان ڪي اهڙا مڙس آهن، جو جيڪو الله سان انجام ڪيو هيائون تنهن تي سچائي ڪيائون، پوءِ منجهانئن ڪنهن پنهنجو ذمو پورو ڪيو ۽ منجهانئن ڪو انتظار ڪندو آهي ۽ (پنهنجي چوڻ کي) ڪنهن طرح نه مٽايائون (۲۳). (اهو هن ڪري آهي) ته الله سچن کي سندن سچائيءَ سببان بدلڻ ڏئي ۽ جيڪڏهن گهري ته منافقن کي عذاب ڪري يا (توبه جي توفيق ڏيڻ سان) مٿن باجه سان موٽي. ڇو ته الله بخششهار مهربان آهي (۲۴). ۽ الله ڪافرن کي سندن ڏمر سميت موٽايو جو ڪا چڱائي نه لڌائون ۽ الله مؤمنن جي پاران ويڙه بابت ڪافي ٿيو ۽ الله سگهارو غالب آهي (۲۵). ۽ ڪتاب وارن مان جن انهن (مشرڪن) جي مدد ڪئي هئي، تن کي (الله) سندن ڪوٽن مان لائڻ ۽ سندن دلين ۾ دهشت وڌائين (جو) هڪ ٽوليءَ کي ماريو ٿي، ۽ ٻيءَ ٽوليءَ کي قيد ڪيو ٿي (۲۶). ۽ (نيٺ) اوهان کي سندن زمين ۽ سندن گهرن ۽ سندن مالن ۽ انهيءَ زمين جو وارث ڪيائين، جنهن تي پير (بد) نه گهمايا هيو ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۲۷). اي پيغمبر! پنهنجين زالن کي چڻو ته، جيڪڏهن اوهين دنيا جي حياتي ۽ ان جو سينگار گهرنديون هجو ته اچو ته اوهان کي سامان ڏيان ۽ چڱيءَ طرح ڇڏيان (۲۸). ۽ جيڪڏهن اوهين الله ۽ سندس پيغمبر ۽ آخرت جي گهر (يعني بهشت) کي گهرو ٿيون ته بيشڪ، اوهان مان نيڪ بختن لاءِ الله وڏو اجر تيار ڪيو آهي (۲۹). اي پيغمبر جون زالون! اوهان مان جيڪا ظاهر ظاهر ٿي ۽ بي حياتي ڪندي، تنهن کي وڌائي ٻيڻو عذاب ڪيو ويندو ۽ اهو الله تي آسان آهي (۳۰).

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنْ بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا
تُوَفِّهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ ۖ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾
النَّبِيُّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ ۚ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ
بِالْقَوْلِ فَيْطُمَعِ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾
وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى
وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ ۖ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ
مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾
إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَالْقَنَاتِ وَالْقَنَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَ
الْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ
فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَ
الذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

۽ اوهان مان جيڪا الله ۽ سندس پيغمبر جي تابعداري ڪندي ۽ چڱا ڪم ڪندي، تنهن کي سندس اجر به پيرا ڏينداسين ۽ ان لاءِ عزت واري روزي تيار ڪنداسين (۳۱). اي پيغمبر جون زالون! اوهين ڪن ٻين زائفن جهڙيون نه آهيو، جيڪڏهن اوهين (الله کان) ڊڄنديون آهيو ته (ڪنهن ڌارئي ماڻهوءَ سان) ڳالهائڻ ۾ هيٺاهين نه ڪريو، ڇو ته جنهن جي دل ۾ بيماري آهي، سو (متان) طمع ڪري ۽ چڱو سخن ڳالهايو (۳۲). ۽ پنهنجن گهرن ۾ رهو ۽ اڳئين جاهليت جي سينگار وانگر سينگار نه ڪريو ۽ نماز قائم رکو ۽ زڪوات ڏيو ۽ الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪريو. اي پيغمبر جا گهروارو! الله رڳو هيءُ گهرندو آهي ته اوهان کان پليتي دور ڪري ۽ ته اوهان کي چڱيءَ طرح پاڪ ڪري (۳۳). ۽ اوهان جي گهرن ۾ جيڪي الله جي آيتن ۽ دانائپيءَ جي ڳالهين (علم شريعت) مان پڙهيو آهي، سو ياد ڪريو. ڇو ته الله لطف ڪندڙ خبر رکندڙ آهي (۳۴). بيشڪ مسلمان مرد ۽ مسلمان زائفون ۽ مؤمن ۽ مومنياڻيون ۽ فرمانبردار ۽ فرمانبردارڻيون ۽ سڄار ۽ سڄاريون ۽ صبر وارا ۽ صبر واريون ۽ (الله کان) ڊڄندڙ ۽ (الله کان) ڊڄندڙيون ۽ خيرات ڪرڻ وارا ۽ خيرات ڪرڻ واريون ۽ روزي رکڻ وارا ۽ روزي رکڻ واريون ۽ پنهنجين اوگهڙن جي حفاظت ڪرڻ وارا ۽ حفاظت ڪرڻ واريون ۽ الله کي گهڻو ياد ڪندڙ ۽ ياد ڪندڙيون انهن (سڀني) لاءِ الله بخشش ۽ وڏو اجر تيار ڪيو آهي (۳۵).

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ
يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ
ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ٣٦ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ
عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ
مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا
قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا لَكَ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ
اللَّهِ مَفْعُولًا ٣٧ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ
سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا ٣٨
إِلَّذِينَ يَبْلُغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا
اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ٣٩ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ
وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ٤٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ٤١ وَ
سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ٤٢ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ
لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ٤٣

۽ جڏهن الله ۽ سندس پيغمبر ڪنهن ڪم بابت حڪم ڪري (تڏهن) ڪنهن مؤمن ۽ ڪنهن مومنياڻيءَ کي انهيءَ پنهنجي ڪم ۾ ڪو اختيار هجڻ نه جڳائي. ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جي نافرماني ڪندو سو بيشڪ پڌريءَ پُل ۾ پُلُو (۳۶). ۽ (اي پيغمبر! ياد ڪر) جڏهن تو انهيءَ شخص کي چيو ٿي جنهن تي الله فضل ڪيو آهي ۽ تو (به) مٿس احسان ڪيو، ته پنهنجيءَ زال کي پاڻ وٽ جهل (۽ طلاق نه ڏي) ۽ الله کان ڊڄ. ۽ تو پنهنجيءَ دل ۾ اها (ڳالهه) لکائي ٿي، جنهن کي الله پڌرو ڪندڙ آهي ۽ ماڻهن کان ڏين ٿي، حالانڪ الله (هن ڳالهه جو) وڌيڪ حقدار آهي، جو ان کان ڊڄين. پوءِ جنهن مهل زيد ان (عورت) کان پنهنجي حاجت پوري ڪئي، (يعني طلاق ڏنائين تنهن مهل) ان کي تو سان پرڻايوسون (هن لاءِ) ته مؤمنن تي پنهنجي پٽيلن جي زالن پرڻجڻ ۾ ڪو حرج نه رهي، جڏهن (اهي) انهن کان پنهنجي حاجت پوري ڪن (يعني طلاق ڏين). ۽ الله جو (جيڪو) حڪم (اهي سو) ٿيڻو آهي (۳۷). پيغمبر تي انهيءَ ۾ ڪو حرج نه آهي، جيڪي الله ان (پيغمبر) لاءِ حلال ڪيو آهي، جيڪي اڳ گذري ويا تن ۾ (به) الله جو اهو دستور هو ۽ الله جو حڪم ٺهرايل (انهن لاءِ) مقرر آهي (۳۸). جيڪي الله جا پيغام پهچائيندا آهن ۽ ڪانئس ڊڄندا آهن ۽ الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن کان نه ڊڄندا آهن ۽ الله حساب ڪندڙ ڪافي آهي (۳۹). محمد (ﷺ) اوهانجي مردن مان ڪنهن هڪ جو پيءُ نه آهي، پر الله جو پيغمبر آهي ۽ سڀني پيغمبرن جي مهر آهي ۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۴۰). اي ايمان وارو! الله کي تمام گهڻو ياد ڪريو (۴۱). ۽ صبح ۽ سانجهيءَ جو کيس پاڪائيءَ سان واکاڻيو (۴۲). هو اهو آهي جو اوهان تي رحمت موڪلي ٿو ۽ سندس ملائڪ به اوهان لاءِ رحمت جي دعا گهرندا آهن ته اوهان کي اونداهين مان سوجهري ڏانهن ڪڍي ۽ الله مؤمنن تي مهربان آهي (۴۳).

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ ۖ وَاعَدَ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ۖ يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۖ وَدَاعِيًا إِلَى
اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۖ وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ
اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ۖ وَلَا تَطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعَاؤُهُمْ
وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۖ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا
نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمِنْ غَوْهُنَّ
وَسِرَّهِنَّ سِرًّا حَاجِبِيًّا ۖ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا
لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ
مِمَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عِيَالِكَ وَبَنَاتِ عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ
خَالَكِ وَبَنَاتِ خَلَّتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً
مُؤْمِنَةً إِن وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ
يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا
مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

جنهن ڏينهن الله کي ملندا (تنهن ڏينهن) سندن کيڪار سلام آهي ۽ انهن لاءِ سڳورو اجر تيار ڪيو اٿس (۴۴). اي پيغمبر! بيشڪ اسان توکي شاهدي ڏيندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليو (۴۵). ۽ الله ڏانهن سندس حڪم سان سڏيندڙ ۽ روشن ڏيئو (ڪري موڪليوسون) (۴۶). ۽ مؤمنن کي خوشخبري ڏي ته انهن لاءِ الله جي پار کان وڏو فضل آهي (۴۷). ۽ ڪافرن ۽ منافقن جو چيو نه مڃ ۽ سندن ايڏائڻ (جي خيال) کي ڇڏ ۽ الله تي ڀروسو ڪر ۽ الله ڪارساز آهي (۴۸). اي ايمان وارو جڏهن مؤمنياڻين کي پرڻجو ۽ وري کين هٿ لائڻ کان اڳ ۾ طلاق ڏيو، تڏهن مٿن ڪا عدت اوهان لاءِ ڪانهي، جنهن کي (اوهين) ڳڻيو، پوءِ کين (ڇڙو) جوڙو ڏيو ۽ چڱيءَ طرح سان کين ڇڏيو (۴۹). اي پيغمبر! بيشڪ، اسان تو لاءِ آهي زالون حلال ڪيون جن کي تو سندن ڪابين ڏنو ۽ جيڪي ٻانهيون الله تو تي عنايت ڪيون تن مان جن تي تنهنجو هٿ مالڪ ٿئي سي ۽ تنهنجي چاچي جون ڌيئر ۽ تنهنجي پٺين جيون ڌيئر ۽ تنهنجي مامي جون ڌيئر ۽ تنهنجي ماسين جون ڌيئر جن تو سان گڏ هجرت ڪئي، حلال ڪيون سون ۽ اها مؤمنياڻي زائفان به (حلال ڪئي سون) جيڪا پنهنجي جند پيغمبر کي (سواءِ مهر وئڻ جي) بخشي بشرطيڪ پيغمبر کيس پرڻجڻ جو ارادو ڪري (اهو حڪم) مؤمنن کان سواءِ خاص تو لاءِ آهي. انهن (مؤمنن) تي سندن زالن ۽ سندن ٻانهين بابت جن تي سندن هٿ مالڪ ٿيا آهن ۽ جيڪي (ڪابين ۽ خرچ ڏيڻ) فرض ڪيو اٿئون، سو بيشڪ ڄاتو اٿئون (اهو) هن ڪري ته توتي ڪو حرج نه هجي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۵۰).

تُرْجَى مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوَى إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
 مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ
 وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
 فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ٥١ لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ
 مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ
 حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 رَاقِبًا ٥٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
 إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرِ نَبْطِيشٍ إِنَّهُ وَلَكِنْ إِذَا
 دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا اطْعِمْتُمْ فانتشروا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ
 لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ
 وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا
 فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
 وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِحُوا زَوَاجَهُ
 مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ٥٣
 تَبَدُّوا شَيْئًا أَوْ تَخَفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٥٤

منجهائن جنهن کي گهرين تنهن کي ڇڏي ڏين ۽ جنهن کي گهرين تنهن کي پاڻ وٽ جاءِ ڏين ۽ جن کي تو پاسي ڪيو تن مان جنهن کي وري طلب ڪرين ته توتي ڪو گناه نه آهي. اهو (اختيار) هن (ڳالهه) کي تمام ويجهو آهي ته سندن اکيون نرن ۽ (اهي) غمگين نه ٿين ۽ جيڪي تون کين ڏين تنهن کان اهي سڀ خوش ٿين ۽ جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي، سو الله ڄاڻندو آهي ۽ الله ڄاڻندڙ بردبار آهي (۵۱). (اي پيغمبر!) انهن (هن قسم) کان پوءِ تو کي ٻيون زالون حلال نه آهن ۽ نڪي انهن جي بجاءِ (ٻيون) زالون نڪاح ڪرين، جيتوڻيڪ سندن سونهن تو کي پسند اچي، پر تنهنجو هٿ جنهن جو مالڪ ٿيو آهي، (تنهن ۾ توکي اختيار آهي) ۽ الله سڀڪنهن شيءِ تي نگهبان آهي (۵۲). اي مؤمنو! پيغمبر جي گهرن ۾ انهيءَ (وقت) کان سواءِ اندر نه وڃو (جنهن وقت) اوهان کي ڪنهن طعام (کاڌ) لاءِ اچڻ جي موڪل ڏني وڃي (۽ اهڙي وقت وڃو جو) اُن جي تيار ٿيڻ جو انتظار ڪندڙ نه هجو، پر جڏهن اوهان کي سڏيو وڃي، تڏهن اندر وڃو. پوءِ جڏهن ڪاڻي چڪو تڏهن نڪري وڃو ۽ ڪنهن ڳالهه ۾ ريجهي ويهي نه رهو، ڇو ته انهيءَ (ڪم) پيغمبر کي ايڏايو ٿي، پوءِ هن اوهان کان لهج ٿي ڪئي ۽ الله حق (چوڻ) کان لهج نه ڪندو آهي ۽ جڏهن انهن (پيغمبر جي بيبين) کان ڪا شيءِ گهرو تڏهن پردي جي ٻاهران کائڻ گهرو، اهو (ڪم) اوهان جي دلين ۽ انهن جي دلين لاءِ ڏاڍو پاڪ آهي. ۽ اوهان کي نه جڳائيندو آهي ته الله جي پيغمبر کي ايڏايو ۽ نڪي (جڳائيندو آهي) ته ان کان پوءِ سندس زالون اوهين ڪڏهن پرڻجو. ڇو ته اهو (ڪم) الله وٽ وڏو (گناهه) آهي (۵۳). جيڪڏهن ڪنهن ڳالهه کي پڌرو ڪريو يا ان کي لکايو ته بيشڪ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۵۴).

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ
وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ ۚ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدًا ۝٥١ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝٥٢ إِنَّ الَّذِينَ
يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ
لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝٥٣ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ۝٥٤ يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ
عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٥٥ لَيْنٌ لِّمَنِتَّةِ الْمُفْسِقُونَ وَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ
لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ۝٥٦ مَلْعُونِينَ
إِنَّمَا اتَّقِئُوا اخِذُوا وَاقْتُلُوا قَتِيلًا ۝٥٧ سُنَّةَ اللَّهِ فِي
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ۝٥٨

زالن تي نه ڪي پنهنجن ڀڻن ۽ نه ڪي پنهنجن پٽن ۽ نه ڪي پنهنجن ڀائرن
 ۽ نه ڪي پنهنجن ڀائين ۽ نه ڪي پنهنجن ڀائيڻن ۽ نه ڪي پنهنجن
 (مسلمان) زانفن ۽ نه ڪي جن تي سندن هٿ مالڪ ٿيا آهن، تن جي
 اڳيان (پردي نه ڪرڻ ۾) گناه آهي، ۽ (اي عورتو) الله کان ڊڄو، ڇو ته
 الله سڀ ڪنهن شيءِ تي حاضر آهي (۵۵). بيشڪ، الله ۽ سندس ملائڪ
 پيغمبر تي رحمت موڪليندا آهن، اي ايمان وارو! اوهين به مٿن صلوات
 پڙهو ۽ پوريءَ طرح سلام چئو (۵۶). بيشڪ، جيڪي الله ۽ سندس پيغمبر
 کي ايڏائيندا آهن، تن تي الله دنيا ۽ آخرت ۾ لعنت ڪئي آهي ۽ انهن لاءِ
 خوريءَ وارو عذاب تيار ڪيو اٿس (۵۷). ۽ جيڪي (ماڻهو) مؤمنن ۽
 مؤمنياڻين کي اهڙي ڪم (جي تهمت) سان ايڏائيندا آهن، جو انهن نه
 ڪيو هجي، تن بيشڪ ڪوڙي ناه ۽ ڀڌري گناه جو بار کنيو (۵۸). اي
 پيغمبر! پنهنجن زالن ۽ پنهنجن ڌيئرن ۽ مؤمنن جي عورتن کي چئو ته،
 (جيڪڏهن ٻاهر نڪرن ته) پاڻ تي پنهنجون چادريون وجهن. اهو (هن
 ڳالهه کي) تمام ويجهو آهي ته، اُهي سياڻيون وڃن (ته اهي پرديدار آهن)،
 پوءِ کين ايڏاءُ ڏنو نه وڃي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۵۹). منافق ۽ جن
 جي دٻڻ ۾ بيماري آهي، سي ۽ مديني ۾ ڪوڙين ڳالهين پکيڙڻ وارا
 جيڪڏهن (پنهنجيءَ عادت کان) نه جهلبا ته مٿن توکي مسلط
 ڪنداسون، وري ٿورن (ڏينهن) کان سواءِ ان (يعني مديني) ۾ تنهنجا
 پاڙيسري نه ٿيندا (۶۰). تڙيل آهن، جتي ليندا تتي پڪڙبا ۽ چڱيءَ طرح
 ڪسبا (۶۱). جيڪي (هن کان) اڳ گذري ويا تن ۾ (به) الله جو اهو
 دستور هو ۽ الله جي دستور کي ڪڏهن مٽ ست نه ڏسندين (۶۲).

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ ۖ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ۖ ﴿١٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۖ ﴿١٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۖ ﴿١٥﴾ يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ لِيَلْتَنَّا أَطْعَمَنَا اللَّهُ وَأَطْعَمَنَا الرَّسُولَ ۖ ﴿١٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلًا ۖ ﴿١٧﴾ رَبَّنَا إِنْتَهُمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَافُ لَعْنَا كَبِيرًا ۖ ﴿١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ أَذُوا مُوسَىٰ فَكَرَاهَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۖ ﴿١٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۖ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۖ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۖ ﴿٢٠﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ ۖ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۖ ﴿٢١﴾ لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ ﴿٢٢﴾

ماڻهو تو کان قيامت بابت پڇن ٿا، (کين) چؤ ته، ان جي خبر رڳو الله وٽ آهي. ۽ ڪهڙيءَ (ڳالھ) توکي ڄاڻايو ته متان قيامت ويجهڙو ئي ٿيندي هجي؟ (۶۳). بيشڪ، الله ڪافرن تي لعنت ڪئي آهي ۽ انهن لاءِ ساڙيندڙ باه تيار ڪئي اٿس (۶۴). منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. نڪي ڪو سڃڻ ۽ نڪي ڪو مددگار لهندا (۶۵). جنهن ڏينهن سندن منهن باه ۾ اونڌا ڪبا (تنهن ڏينهن) چوندا ته، اسان لاءِ هٿ آرمان! (جيڪر) الله جي فرمانبرداري ڪريون ها ۽ پيغمبر جي (به) فرمانبرداري ڪريون ها (ته چڱو هو)! (۶۶). ۽ چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! بيشڪ اسان پنهنجن سردارن ۽ پنهنجن وڏن جي فرمانبرداري ڪئي ته انهن اسان کي واٽ کان ڀلايو (۶۷). اي اسان جا پالڻهار! کين ٻيڻو عذاب ڪر ۽ مٿن تمام وڏي لعنت ڪر (۶۸). اي ايمان وارو! (اوهين) انهن وانگر نه ٿيو، جن موسيٰ کي ايڏايو. پوءِ جيڪي چيائون تنهن کي ن الله کيس پاڪ ڪيو ۽ (اهو) الله وٽ مان وارو هو (۶۹). اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ سڌي ڳالھ چئو (۷۰). (ته) اوهانجا عمل اوهان لاءِ سڌاري ۽ اوهان جا گناه اوهان کي بخشي ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جي فرمانبرداري ڪندو، تنهن بيشڪ وڏي مراد ماڻي (۷۱). بيشڪ اسان آسمانن ۽ زمين ۽ جبلن کي امانت آچي، ته ان جي ڪٿڻ کان انڪار ڪيائون ۽ کانئس ڊنا ۽ ان کي انسان ڪنيو، بيشڪ اهو وڏو ظالم جاهل آهي (۷۲). (هيءَ آڇ هن لاءِ آهي) ته الله منافقن ۽ منافقيائين ۽ مشرڪن ۽ مشرڪيائين کي عذاب ڪري ۽ الله مؤمنن ۽ مؤمنياڻين تي باجه سان موٽي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۷۳).

سُورَةُ سَبَا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ

الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ① يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي

الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ

فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ② وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا

السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ

مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ

وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ③ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ④ وَالَّذِينَ

سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ

إِلِيمٌ ⑤ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ⑥

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْبِئُكُمْ

إِذَا مَرَّ قَتَمٌ كُلُّ مَرَّزٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ⑦

سورة سبا مڪي آهي ۽ هن ۾ چوونجاه
آيتون ۽ ڇه رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

سڀ ساراھ انهيءَ الله کي جڳائي جو جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، سو (سڀ) سندس آهي ۽ ان جي ئي ساراھ آخرت ۾ آهي ۽ اهو ئي حڪمت وارو خبر رکندڙ آهي (۱). جيڪي زمين ۾ گهڙندو آهي ۽ جيڪي منجهانئس نڪرندو آهي ۽ جيڪي آسمان مان لهندو آهي ۽ جيڪي منجهس چڙهندو آهي، سو (سڀ اهو) ڄاڻندو آهي ۽ اهو ئي مهربان بخشڻهار آهي (۲). ۽ ڪافر چوندا آهن ته اسان تي قيامت (ڪڏهن) نه ايندي (ڪين) چو ته، ها مون کي پنهنجي (انهيءَ) پالڻهار ڳجه ڄاڻندڙ جو قسم آهي ته اوهان وٽ ضرور ايندي. جنهن کان ذري جيترو نڪي آسمانن ۽ نڪي زمين ۾ ڳجهو رهي ٿو ۽ ان کان تمام ننڍي (ڪا شيءِ اهڙي) ڪانهي ۽ نڪي تمام وڏي جا پڌري ڪتاب ۾ (لکيل) نه آهي (۳). هن لاءِ ته جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي بدلو ڏئي، انهن لاءِ ئي بخشش ۽ عزت واري روزي آهي (۴). ۽ جيڪي اسان جي آيتن ۾ مقابلو ڪندڙ ٿي ڊوڙيا انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب جي سزا آهي (۵). ۽ جن کي علم ڏنو ويو آهي، سي سمجهندا آهن ته جيڪو (قرآن) تنهنجي پالڻهار وٽان تو ڏانهن نازل ڪيو ويو آهي، سو برحق آهي ۽ غالب ساراهيل (الله) جي واٽ ڏانهن رستو ڏيکاريندڙ آهي (۶). ۽ ڪافر (هڪ ٻئي کي) چوندا آهن ته، اوهان کي اهڙو ماڻهو ڏسيون ڇا؟ جو اوهان کي ٻڌائي ته جڏهن (اوهين) ڳري صفا ذرا ذرا ٿيندو (تڏهن) بيشڪ اوهين نئين سر خلقيا ويندو (۷).

أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ⑤ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا
 بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن شَاءَ نَحْضِفْ
 بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نَسْقِطَ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ ⑥ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ⑦ وَلَقَدْ أَتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا
 يُجِبَالُ أَوْ بِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ ⑧ وَالنَّالَهُ الْحَدِيدَ ⑨ إِنَّ أَعْمَلَ
 سَبِغَةٍ وَقَدَّرُ فِي السَّرْدِ ⑩ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ⑪ وَلَسْلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوها شَهْرٌ وَرَوْاحها شَهْرٌ ⑫
 أَسْأَلُنَا لَهُ عَيْنَ الْفُطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ
 رَبِّهِ ⑬ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نَذِقْهُ مِّنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ⑭
 يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَّحَارِبٍ وَتَنَائِيلٍ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ
 وَقُدُورٍ رَّسِيَّتٍ ⑮ اْعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا ⑯ وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ
 الشَّاكِرُ ⑰ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ
 إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَاتَهُ ⑱ فَلَمَّا خَوَّتَبَيْتِنِ الْجِنُّ
 أَنَّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ⑲

(أنهيء) الله تي ڪوڙو ٺاه ٺاهيو آهي يا کيس ڪا چريائي آهي (نه!) بلڪ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن، سي عذاب ۾ هوندا ۽ (آهي) وڏي پُل ۾ آهن (۸). جيڪي سندن اڳيان ۽ جيڪي سندن پويان آسمان ۽ زمين مان (بڻايو ويو) آهي سو (غور ڪري) نه ڏٺائون ڇا؟ جيڪڏهن گهرون ته کين زمين ۾ ڳهائي ڇڏيون يا آسمان کان مٿن ٽڪرا ڪيرايون. بيشڪ ان ۾ سڀ ڪنهن (الله ڏانهن) موٽندڙ ٻانهي لاءِ (وڏي) نشاني آهي (۹). ۽ بيشڪ دائود کي پاڻ وٽان بزرگي ڏني سون. (۽ حڪم ڪيوسون ته) اي جبلو! ساڻس تسبيحون ڇو ۽ پڪين کي (اُن جو فرمانبردار ڪيوسون) ۽ ان لاءِ لوه کي نرم ڪيوسون (۱۰). (حڪم ڏنوسون ته) ويڪريون زرهون بڻاءُ ۽ اندازي سان ڪريون ٺاه. ۽ (اي داؤد جي گهراڻي وارو!) چڱا ڪم ڪريو، ڇو ته جيڪي (اوهين) ڪندا آهيو، سو بيشڪ آءٌ ڏسندڙ آهيان (۱۱). ۽ واءُ کي سليمان لاءِ (نوايوسون) اُن جي اڳياريءَ جي منزل مهيني جو پنڌ ۽ پوياريءَ جي منزل (به) مهيني جو پنڌ هئي. ۽ ان لاءِ تامي جو چشمو وهايوسون ۽ جنن مان (به ڪن کي فرمانبردار ڪيوسون) جو سندس پالڻهار جي حڪم سان سندس اڳيان ڪمائيندا هئا ۽ منجهائن جيڪو اسان جي حڪم کان مڙيو تنهن کي باه جو عذاب ڇڪائينداسون (۱۲). جيڪي گهرندو هو سو ان لاءِ ڪي قلعا ۽ مورتون ۽ حوضن جيڏا پيالا ۽ وڏيون ديڳيون، جي نه چُرنديون هيون سي بڻائيندا هوا (چيوسون ته) اي داؤد جا اولاد! شڪرانو ڪريو ۽ منهنجن ٻانهن مان ٿورا شڪرانو ڪندڙ آهن (۱۳). پوءِ جنهن مهل مٿس موت کي حڪم ڪيوسون (تنهن مهل) سندس موت تي اڏيهيءَ کان سواءِ (بشي ڪنهن) انهن (جنن) کي نه چتايو جو سندس لٽ کي ٿي کاڌائين، پوءِ جنهن مهل ڪريو (تنهن مهل) جنن معلوم ڪيو ته جيڪڏهن ڳجه ڄاڻن ها ته خوريءَ واري عذاب ۾ نه رهن ها! (۱۴).

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَنَّتِنٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۚ
كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ
غَفُورٌ ۝١٥ فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ
قَلِيلٍ ۝١٦ ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ۝١٧
وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا فُرَى ظَاهِرَةً
وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ ۝١٨
فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝١٩ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ
إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝٢٠ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّنْ سُلْطَانٍ
إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ ۚ وَ
رَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ ۝٢١ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِّنْ
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شِرْكٍ ۚ وَمَا لَهِ مِنْهُمْ مِّنْ ظَهِيرٍ ۝٢٢

بيشڪ سبا جي قوم لاءِ سندن ديسن ۾ (هڪ) نشاني هئي، (يعني) ٻه
 باغ سڄي ۽ ڪٻي پاسي کان هئا (چيو وين ته) پنهنجي پالڻهار جي رزق مان
 کائو ۽ سندس شڪرانو ڪريو (اوهان لاءِ هيءُ) شهر سنو آهي ۽ پالڻهار
 بخشڻهار آهي (۱۵). پوءِ (شڪر ڪرڻ کان) منهن موڙيائون تنهن ڪري
 (بند پيڇي) سخت چُر کي مٿن وهايوسون ۽ سندن (انهن) ٻن باغن جي
 بدلي کين (ٻيا) ٻه باغ ڦڪن ميون ۽ لُٽن وارا ۽ ڪجهه ٿورين پيرين وارا
 ڏناسون (۱۶). سندن بي شڪريءَ سببان کين اها سزا ڏني سون ۽ بي شڪر
 کان سواءِ (ٻئي) ڪنهن کي سزا نه ڏيندا آهيون (۱۷). ۽ سندن وچ ۾ ۽
 اُهي ڳوٺ جن ۾ برڪت رکي سون تن جي وچ ۾ پٿرا ڳوٺ (لڳو لڳ)
 ڪيا سون ۽ انهن ۾ اڄ وچ جو پورو بندوبست رکيوسون (چيوسون ته)
 راتيان ۽ ڏينهان منجهن بي پڻا گهمندا رهو (۱۸). پوءِ چيائون ته اي اسان جا
 پالڻهار! اسان جي مسافرين ۾ ڏورائي ڪر ۽ ۽ پاڻ تي ظلم ڪيائون، تنهن
 ڪري انهن کي (ٻين جي لاءِ) آکاڻيون ڪيوسين ۽ کين تمام ذرا پرزا
 ڪري چئي ڦاڙي ڇڏيوسون. بيشڪ هن ۾ سڀ ڪنهن وڏي صابر
 شاڪر لاءِ نشانيون آهن (۱۹). ۽ بيشڪ ابليس انهن به نسبت پنهنجي
 گمان کي سڄو لڌو جو مؤمنن جي هڪ ٽوليءَ کان سواءِ ٻين ان جي
 تابعداري ڪئي (۲۰). ۽ ان جو مٿن ڪو زور نه هو پر (اسين پرڪيون) ته
 جيڪو آخرت کي مڃيندو هجي، تنهن کي انهيءَ کان ڌار ڪريون جيڪو
 ان کان شڪ ۾ (پيل) هجي ۽ تنهنجو پالڻهار سڀڪنهن شيءِ تي نگهبان
 آهي (۲۱). (کين) چو ته الله کان سواءِ جن ۾ اوهين (خدائي جو) گمان
 ڪندا آهيو تن کي سڏيو، اُهي نڪي آسمانن ۾ ۽ نڪي زمين ۾ ذري
 جيترا (ٻه) مالڪ آهن ۽ نڪي منجهن ڪا پائيواري آهي ۽ نڪي منجهانئن
 ڪو الله جو مددگار آهي (۲۲).

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ
عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَ
إِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًىٰ أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُلْ لَا تَسْأَلُونِ
عَمَّا أَجْمَرْنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ
بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ الْحَقَّتْ
بِهِمْ شُرَكَاءُ كُلًّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً
لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَقُولُونَ
مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾ قُلْ لَّكُمْ مَبْعَادُ يَوْمٍ لَا
تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَغْنِي مَوْنٌ ﴿٣٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَكُ
تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْجَعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ
إِلْقَاؤُهُمْ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَلَا أَنْتُمْ
لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا اتَّخَذْنَا
صَدْدَكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

نڪي وٽس (هتي ڪنهن جي) سفارش فائدو ڏيندي، مگر جنهن لاءِ اجازت ڏني هوندا آهن (فرشتا ڪنهن حڪم نازل ٿيڻ مهل گهٻرائجي ويندا آهن) تانجو جنهن مهل سندن دلين کان پريشاني لهندي آهي (تنهن مهل) چوندا آهن ته اوهان جي پالڻهار ڇا چيو آهي؟ (مٿيان هيٺين کي) چوندا آهن ته سچ فرمايو اٿس ۽ اهو (سڀ کان) مٿاهون وڏو آهي (۲۳). (ڪين) چؤ ته اوهان کي آسمانن ۽ زمين مان ڪير روزي ڏيندو آهي؟ چؤ ته الله (ڏيندو آهي) ۽ بيشڪ اسين يا اوهين (يا ته) هدايت تي آهيون يا پڌريءَ گمراهيءَ ۾ (۲۴). چؤ ته جيڪي اسان ڏوه ڪيا آهن، تنهن بابت اوهين نه پڇيا ويندؤ ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو، تنهن بابت اسين نه پڇيا وينداسين (۲۵). چؤ ته اسان جو پالڻهار اسان (مڙني) کي گڏ ڪندو، وري اسان (۽ اوهان) جي وچ ۾ حق سان فيصلو ڪندو ۽ اهو ئي (سچو) فيصلو ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي (۲۶). چؤ ته، جن کي اوهان ساڻس شريڪ بڻائي ملايو آهي، سي مون کي ڏيکاريو (چؤ ته) اهڙيءَ طرح نه آهي. بلڪ اهو الله غالب حڪمت وارو آهي (۲۷). ۽ (اي پيغمبر!) تو کي ته مڙني ماڻهن لاءِ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليوسون، پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۲۸). ۽ چوندا آهن ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اهو (قيامت جو) انجام ڪڏهن ٿيندو؟ (۲۹). چؤ ته، اوهان لاءِ اهڙي ڏينهن جو انجام آهي، جنهن کان هڪ گهڙي نڪي دير ڪندؤ ۽ نڪي اڳي ويندؤ (۳۰). ۽ ڪافر چون ٿا ته، هن قرآن کي ڪڏهن نه مڃيندا سون ۽ نڪي انهيءَ کي جيڪو ڪانئس اڳ آهي. ۽ (اي ڏسندڙ!) جڏهن ظالم پنهنجي پالڻهار جي اڳيان بيهاربا (تڏهن) جيڪڏهن ڏسين (ته عجب ڪرين)، جو (پاڻ ۾) انهن مان هڪڙا ٻين ڏي ڳالھ ورائيندا، جيڪي هيٺا آهن سي هيٺين کي چوندا ته جيڪڏهن اوهين نه هجو ها ته اسين مؤمن هجون ها (۳۱). هنيلا هيئن کي چوندا ته جڏهن (هدايت) اوهان وٽ اٿي تڏهن اسان اوهان کي هدايت کان جهليو هو ڇا؟ (نه!) بلڪ اوهين پاڻ گنهگار هيؤ (۳۲).

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْإِيلِ وَ
 النَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرُوا
 النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ
 كَفَرُوا وَاهْلُ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ
 مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كُفْرُونَ ﴿٣٤﴾ وَ
 قَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾ قُلْ
 إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرَّبُكُمْ
 عِنْدَنَا زُلْفَى إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ لَهُمْ
 جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٧﴾ وَ
 الَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ
 مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
 مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ
 يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا
 ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهْلُوا لَآئِيكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

۽ هيٺا هٺيلن کي چوندا ته (ائين نه آهي) بلڪ رات ۽ ڏينهن جي (اوهان جي) فريب ڪرڻ (اسان کي جهليو هو) جڏهن اسان کي حڪم ڪندا هيو ته الله سان ڪفر ڪريو ۽ ساڻس شريڪ ٺهرايون. ۽ جڏهن عذاب کي ڏسندا (تڏهن) پشيماني (دل ۾) لڪائيندا ۽ ڪافرن جي ڳچين ۾ ڳت وجهندا سون. جيڪي ڪندا هيا تنهن کان سواءِ ٻئي جي سزا نه ڏين (۳۳). ۽ ڪنهن ڳوٺ ۾ ڪو ڊيچاريندڙ نه موڪليو سون، مگر ان جي عياشين (ماڻهن) چيو ته، بيشڪ جنهن شيءِ سان اوهين موڪليا ويا آهيو، (تنهن کي) اسين نه مڃيندڙ آهيو (۳۴). ۽ چيائون ته اسين گهڻي مال ۽ اولاد وارا آهيون ۽ اسان کي عذاب ٿيڻو نه آهي (۳۵). چؤ ته منهنجو پالڻهار جنهن لاءِ گهري تنهن جي روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ گهري تنهن جي) تنگ ڪندو آهي، پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻندا آهن (۳۶). ۽ نڪي اوهان جا مال ۽ نڪي اوهان جا اولاد اهڙي شيءِ آهن، جو اوهان کي اسان وٽ مرتبي جي ڪري ويجهو ڪن، پر (ويجهو آهي آهن) جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن جيڪي ڪمايو، تنهن سببان انهن لاءِ ٻيڻو بدلو آهي ۽ اهي بي پوا وڏين ماڙين ۾ رهندا (۳۷). ۽ جيڪي اسان جي آيتن (جي رد ڪرڻ) ۾ مقابلو ڪندڙ ٿي ڪوشش ڪندا آهن، اهي عذاب ۾ حاضر ڪبا (۳۸). چؤ ته، بيشڪ منهنجو پالڻهار پنهنجن ٻانهن مان جنهن لاءِ گهرندو آهي، تنهن جي روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن جي) تنگ ڪندو آهي ۽ جيڪي اوهين ڪجهه خرچيندؤ، تنهن جو الله بدلو ڏيندو ۽ اهو چڱو روزي ڏيندڙ آهي (۳۹). ۽ جنهن ڏينهن انهن مڙني کي گڏ ڪندو وري ملائڪن کي چوندو ته (هي) آهي آهن ڇا جي اوهان کي پوڄيندا هئا؟ (۴۰).

قَالُوا سُبْحَنَكَ أَنْتَ وَلَيْسَ مِنَّا مَنْ دُونَهُمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ
 الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾ قَالِ يَوْمَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُبْعَثُكُمْ
 لِبَعْضِ نَفَعٍ أَوْ ذُرٍّ وَأَنْقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ
 النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٣٢﴾ وَإِذَا تَنَادَى عَلَيْهِمْ أَهْلُنَا
 بَيْنَهُمْ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا
 يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آفَكٌ مُقْتَرَىٰ وَقَالَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾
 وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ
 مِنْ نَذِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَبَالَغُوا مُعْشَارَ
 مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٣٥﴾ قُلْ إِنَّمَا
 أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفُرَادَىٰ شَعْرَةٍ
 تَتَفَكَّرُونَ إِنَّ مَآبِصَاجِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ إِنَّ هُوَ الْأَنْذِيرُ لَكُمْ
 بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٣٦﴾ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ
 فَهُوَ لَكُمْ إِنِّي أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَٰمُ الْغُيُوبِ ﴿٣٨﴾

(ملائڪ) چوندا ته تون پاڪ ذات آهين، اسان جو تون سائين آهين، نه آهي. بلڪ آهي جنن کي پوڄيندا هئا، انهن مان گهڻا کين مڃيندڙ هئا (۴۱). پوءِ اڄ اوهان مان ڪوبه هڪ ٻئي کي نڪي سڪ پهچائڻ جو ۽ نڪي ڏک پهچائڻ جو اختيار رکي ٿو ۽ ظالمن کي چونڊاسون ته اُن باهه جي سزا (جو مزو) چڪو، جنهن کي اوهين ڪوڙ پائيندا هيؤ (۴۲). ۽ جڏهن اسان جون پٿريون آيتون کين پڙهي ٻڌائبيون آهن، تڏهن (هڪ ٻئي کي) چوندا آهن ته هيءُ رڳو هڪڙو ماڻهو آهي، جو جنهن کي اوهان جا پيءُ ڏاڏا پوڄيندا هئا، تنهن کان اوهان کي جهلڻ گهرندو آهي ۽ چوندا آهن ته هيءُ (قرآن) رڳو ڪوڙو ٺاهه آهي ۽ ڪافرن وٽ جڏهن سچي ڳالهه آئي (تڏهن) اُن لاءِ چوندا آهن ته هيءُ رڳو پٿرو جادو آهي (۴۳). حالانڪ انهن (مشرڪن) کي نڪي ڪو ڪتاب ڏنسون جنهن کي پڙهن، ۽ نڪي توکان اڳ ڪو ڊيچاريندڙ انهن ڏانهن موڪليو سون (۴۴). ۽ کانئن اڳين به ڪوڙ ڄاتو هو، حالانڪ جيڪي انهن کي ڏنو هيوسون تنهن جي ڏهينءَ پٽيءَ کي به (اهي مشرڪ) نه پهتا آهن، پوءِ انهن اسان جي پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو. پوءِ منهنجو عذاب ڪيئن هو؟ (۴۵). (کين) چؤ ته اوهان کي رڳو هڪ ڳالهه جي نصيحت ڪريان ٿو، ته به به ۽ هڪ هڪ ٿي الله (جي ڪم) لاءِ کڙا ٿيو، وري سوچيو (ته) اوهان جي سنگتيءَ کي ڪا چريائي نه آهي، (بلڪ) اهو ته سخت عذاب (جي پهچڻ) کان اڳ اوهان کي ڊيچاريندڙ آهي (۴۶). (کين) چؤ ته اوهان کان ڪوئي اجورو گهريو هجي سو اوهان کي ئي هجي، منهنجو اجورو الله کان سواءِ ٻئي ڪنهن تي نه آهي ۽ اهو هر شيءِ تي شاهد آهي (۴۷). (کين) چؤ ته، بيشڪ منهنجو پالڻهار حق کي منهنجي دل ۾ وجهندو آهي، (اهو) ڳجهن جو ڄاڻندڙ آهي (۴۸).

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٣٩﴾ قُلْ إِنْ
 ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فِيمَا يُؤْتِي
 إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٤٠﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ فِرْعَوْنُ اقْلَافُوتَ
 وَآخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ وَقَالُوا الْمَتَابِہٖ ؕ وَأَنَّى لَهُمُ
 التَّنَافُوسُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٢﴾ وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
 وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا
 يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ فَاطِرٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلِكَةِ رُسُلًا
 أُولَىٰ أَجْنَحَةٍ مَّتَنَّى وَثَلَّثَ وَرُبِعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ
 عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ
 لَهَا ؕ وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِہٖ ؕ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾
 يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ
 يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآتَىٰ تَوْفِقُكُمْ ﴿٣﴾

(کين) چؤ تہ، حق آيو ۽ ڪوڙو (معبود) نڪي نئين سر پيدا ڪري ٿو ۽ نڪي ٻيهر پيدا ڪندو (۴۹). (کين) چؤ تہ، جيڪڏهن گمراه ٿيس تہ رڳو پاڻ لاءِ گمراه ٿيان ٿو ۽ جيڪڏهن هدايت وارو ٿيس تہ (اها) اُنهيءَ سببان آهي جو منهنجو پالڻهار مون ڏانهن وحي موڪليندو آهي، بيشڪ اهو ٻڌندڙ ويجهو آهي (۵۰). ۽ جنهن مهل پريشان ٿيندا ۽ (الله جي عذاب کان) چوٽڪارو ڪونه لهندا ۽ ويجهي هنڌان پڪڙبا (تنهن مهل) جيڪڏهن ڏسين (تہ عجب ڪرين!) (۵۱). ۽ چوندا تہ (هاڻي) اُن (قرآن) تي ايمان آندوسون ۽ (اُتي دنيا جي) پري واري هنڌ کان کين (ايمان) ڪٿان هٿ ايندو؟ (۵۲). حالانڪ اڳي اُن قرآن کي نہ مڃيندا هئا ۽ پري واري هنڌ کان اڻ ڏٺو (گمان جا تير) اُڇلندا رهيا (۵۳). ۽ اُنهن جي ۽ آهي جيڪي ستون ڪندا رهيا تن جي وچ ۾ آڙ وڌي ويئي جهڙيءَ طرح انهن جهڙن (ٻين) سان اڳ ڪيو ويو، چو تہ آهي بہ وڌي شڪ ۾ پيل هئا (۵۴).

سورة فاطر مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجن ناليہ آيتون ۽ پنج رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

سڀ ساراھ خاص الله کي جڳائي جو آسمانن ۽ زمين جو بڻائيندڙ آهي، ملائڪن کي قاصد ڪرڻ وارو آهي، جو بن بن ۽ تن تن ۽ چئن چئن پَرَن وارا آهن، جيڪي گهري سو (سندن) خلقت ۾ وڌائي ٿو، چو تہ الله هر شيءِ تي وس وارو آهي (۱). الله ماڻهن لاءِ (پنهنجيءَ) ٻاجھ مان جيڪي کوليندو تنهن کي ڪو بند ڪرڻ وارو نہ آهي ۽ جيڪي بند ڪندو تنهن کي ان (جي بند ڪرڻ) کان پوءِ ڪو کولڻ وارو نہ آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۲). اي انسانو! پاڻ تي الله جون نعمتون ياد ڪيو، الله کان سواءِ ڪو خلقيندڙ آهي ڇا؟ جو آسمان ۽ زمين مان اوهان کي روزي ڏئي ٿو، ان (الله) کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نہ آهي، پوءِ ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا آهيو؟ (۳).

وَأَنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۖ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
 الْأُمُورُ ۚ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ
 الدُّنْيَا ۖ وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ
 عَدُوًّا ۚ وَالْإِنْسَانُ عَدُوٌّ حَازِبٌ ۚ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۚ الَّذِينَ
 كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
 مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۚ فَهَسُنَ لَهُ سَوْءُ عَمَلِهِ فَرَأَاهُ حَسَنًا ۚ إِنَّ
 اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ
 عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۚ وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ
 الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَدْيِ مَدْيَنَ فَاجْنِبَهِ الْأَرْضَ
 بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَلِكَ النُّشُورُ ۚ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ
 جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَ
 الَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ
 يُبْورُ ۚ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
 أَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أَنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يَعْمَرُ مِنْ
 مُعْتَمَرٍ وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمُرٍ ۚ أَلَا فِي كِتَابٍ أَنْ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن تو کي ڪوڙو ڀانئين ته بيشڪ تو کان اڳ (ٻيا ڪيترائي) پيغمبر ڪوڙا ڀانيا ويا ۽ سڀ ڪم الله ڏانهن موٽائجن ٿا (۴). اي انسانو! بيشڪ الله جو انجام سچو آهي، تنهن ڪري نڪي اوهان کي دنيا جي حياتي لڳي ۽ نڪي لڳيندڙ (شيطان) الله بابت اوهان کي لڳي (۵). بيشڪ شيطان اوهان جو ويري آهي، تنهن ڪري ان کي ويري (ڪري) وٺو (هو) پنهنجيءَ توليءَ کي رڳو هن لاءِ سڏيندو آهي ته دوزخين مان ٿين (۶). جن ڪفر ڪيو، تن لاءِ سخت عذاب آهي ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ بخشش ۽ وڏو اجر آهي (۷). جنهن لاءِ سندس بچڙو ڪم سينگاريو ويو، پوءِ ان کي هن چڱو (ڪري) ڏنو (سو چڱي ڪم ڪندڙ جهڙو هوندو) ڇا؟ پوءِ بيشڪ الله جنهن کي گهرندو آهي، تنهن کي گمراه ڪندو آهي ۽ جنهن کي گهرندو آهي، تنهن کي هدايت ڪندو آهي، تنهن ڪري مٿن ارمان ڪرڻ سببان تنهنجو ساه نه وڃي! ڇو ته جيڪي ڪندا آهن، سو الله ڄاڻندڙ آهي (۸). ۽ الله اهو آهي، جنهن وائن کي موڪليو، پوءِ انهن ڪڪر کي کنيو، پوءِ ان (ڪڪر) کي ويران ڳوٺ ڏانهن روانو ڪيوسون، پوءِ ان (جي پاڻيءَ) سان زمين کي سندس ويرانيءَ کان پوءِ جياريسون، اهڙيءَ طرح (قبرن مان) مٿن جو اٿڻ آهي (۹). جيڪو مان گهري (سو ياد رکي) ته سڀ مان الله لاءِ ئي آهي (ان وٽان عزت ملندي آهي). ڏانهس پاڪ سخن چڙهندو آهي ۽ ان (پاڪ سخن کي) کي چڱو عمل مٿي چاڙهندو آهي ۽ جيڪي بچڙائين جي رٿ ڪندا آهن تن لاءِ سخت عذاب آهي ۽ اها رٿ انهن جي برباد ٿيندي (۱۰). ۽ الله اوهان کي مٽيءَ مان پيدا ڪيو، وري نطفی مان (ٻڙيائين) وري اوهان کي جوڙو جوڙو (مڙس ۽ زال) ڪيائين ۽ مادين مان ڪابه سندس علم کان سواءِ نڪي ڏکي ٿيندي آهي ۽ نڪي چڻيندي آهي ۽ نڪي ڪنهن وڏي عمر واري کي ڄمار ڏي آهي ۽ نڪي سندس ڄمار مان (ڪجهه) گهٽايو آهي، مگر (اهو) ڪتاب ۾ (الڪيل) آهي. بيشڪ اهو (ڪم) الله تي آسان آهي (۱۱).

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَابٌ قُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ لِحْمَاطًا وَتُسَخَّرُ جَوْنَ
حَلِيَّةٍ تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاحِرُ لَتَبْتَغُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ط
ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا
يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْعٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ
سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ ط
وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى
اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ
وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَ
لَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ط وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَى جِهَلٍهَا
لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى ط إِنَّهَا تَمْنُنِ ط
الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَمَنْ تَزَكَّى فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ ط وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

۽ (أهي) به درياءَ هڪ جهڙا نه آهن، (جن مان) هيءُ هڪ منو اُچ لاهيندڙ آهي، سندس پاڻي وٽندڙ آهي ۽ اهو (ٻيو) ڪارو ڪوڙو آهي ۽ هر هڪ مان (مڇيءَ جو) تازو گوشت کائيندا آهيو ۽ زيور (يعني موتي منجهائن) ڪڍندا آهيو جي پائيندا آهيو ۽ منجهس (پاڻيءَ کي) چيريندڙ ٻيڙيون ڏسندو آهن، (هن لاءِ) ته سندس فضل مان (روزي) طلب ڪريو ۽ من اوهين شڪرانو ڪريو (١٢). رات کي ڏينهن ۾ داخل ڪندو آهي ۽ ڏينهن کي رات ۾ داخل ڪندو آهي ۽ سج ۽ چنڊ کي تابع ڪيائين، هر هڪ مقرر وقت تي هلندو آهي، اهو الله اوهان جو پالڻهار آهي، اُن جي بادشاهي آهي ۽ جن کي الله کان سواءِ سڏيندا آهيو، سي ڪارڪ جي ڪڪڙيءَ جي تند (جيتري ذري) جا (به) مالڪ نه آهن (١٣). جيڪڏهن کين سڏيو ته اوهان جو سڏ نه ٻڌندا آهن ۽ جيڪڏهن (کڻي) ٻڌن (به) ته به اوهان کي ورندي نه ڏيندا ۽ قيامت جي ڏينهن اوهان جي شريڪ ٺهرائڻ جا منڪر ٿيندا ۽ توکي خبر رکندڙ جهڙي ڪوبه خبر نه ڏيندو (١٤). اي انسانو! اوهين الله ڏانهن محتاج آهيو ۽ الله اهو ئي بي پرواه ساراهيل آهي (١٥). جيڪڏهن گهري ته اوهان کي ناس ڪري ۽ نئين خلق پيدا ڪري (١٦). ۽ اهو (ڪم) الله لاءِ اوکو نه آهي (١٧). ۽ ڪوبه بار کڻندڙ ٻئي جو بار نه کڻندو ۽ جيڪڏهن (گناهَن جي) ڳوري بار وارو پنهنجي بار کڻڻ ڏانهن ڪنهن کي سڏيندو، توڻيڪ مائٽيءَ وارو هوندو ته به منجهانئس ڪجهه نه کنيو ويندو. تون ته انهن کي ڊيڄاري سگهندين، جيڪي پنهنجي پالڻهار کان پريٺ ڊڄندا آهن ۽ نماز پڙهندا آهن ۽ جيڪو پاڪائي ڪري ٿو سو رڳو پاڻ لاءِ پاڪائي ڪري ٿو ٿو ۽ الله ڏانهن موٽڻو آهي (١٨).

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۖ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ۚ
وَلَا الظُّلُ وَلَا الْحُرُورُ ۚ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ
إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي
الْقُبُورِ ۚ إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ۚ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ
بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ۚ
وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۚ ثُمَّ
أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۚ أَلَمْ تَرَ أَنَّ
اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا
أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ۚ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ
وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ
مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ۚ إِنَّ الَّذِينَ
يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ۚ

۽ آندو ۽ سڄو برابر نه آهن (۱۹). ۽ نڪي اونداهيون ۽ نڪي
 سوجهرو (۲۰). ۽ نڪي چانو ۽ نڪي اُس (پاڻ ۾ هڪ جهڙا
 آهن) (۲۱). ۽ نڪي جيڙا ۽ نڪي مٿا برابر ٿين ٿا، بيشڪ الله جنهن کي
 گهري تنهن کي ٻڌائيندو آهي ۽ تون ڪو قبرن وارن کي ٻڌائيندڙ نه
 آهين (۲۲). تون ته رڳو ڊيچاريندڙ آهين (۲۳). بيشڪ اسان توکي سچي
 دين سان خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيچاريندڙ ڪري موڪليو ۽ اهڙي ڪا ٽولي
 آهي ئي ڪانه جنهن ۾ ڪو ڊيچاريندڙ نه گذريو آهي (۲۴). ۽ جيڪڏهن
 تو کي ڪوڙو پائين ٿا ته کائڻ اڳين به بيشڪ ڪوڙو پانيو هو، جن
 وٽ سندن پيغمبر چئن معجزن سان ۽ صحيفن سان ۽ روشن ڪتابن
 سان آيا هئا (۲۵). وري ڪافرن کي پڪڙيم، پوءِ منهنجي سزا ڪيئن
 هئي! (۲۶). نه ڏٺو اٿئي ڇا ته الله آسمان کان پاڻي وسايو، پوءِ ان سان ميو
 پيدا ڪيا سون، جن جا رنگ قسمن قسمن آهن ۽ جبلن مان ڌارون آهن،
 ڪي اڇيون ۽ ڪي ڳاڙهيون انهن جا طرحين طرحين رنگ آهن ۽ ڪي
 نهايت ڪاريون (بر) آهن (۲۷). ۽ اهڙيءَ طرح ماڻهن ۽ چرندڙن (ساهدان)
 ۽ ڍورن مان (بر) جو انهن جا رنگ طرح طرح جا آهن، (بڻياسين). الله کان
 سندس ٻانهن مان رڳو علم وارا ڊڄندا آهن، بيشڪ الله غالب بخشڻهار
 آهي (۲۸). بيشڪ جيڪي (ماڻهو) الله جو ڪتاب پڙهندا آهن ۽ نماز
 (پوريءَ طرح) پڙهندا آهن ۽ جيڪي کين ڏنسون، تنهن مان ڳجهو ۽ ڀدرو
 خرچيندا آهن، سي اهڙي واپار جي اميد رکندا آهن، جو ڪڏهن نه برباد
 ٿيندو (۲۹).

لِيُوقِفَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنََّّهُ غَفُورٌ
 شَكُورٌ ٢٠ وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
 لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ٢١ ثُمَّ أَوْرَثْنَا
 الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ
 وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ
 هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ٢٢ جَنَّتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ
 فِيهَا مِنْ أَصْوَارٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤٌ أُولَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ٢٣
 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا
 لَغَفُورٌ شَكُورٌ ٢٤ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ
 لَآ يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا الْغُوبُ ٢٥ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ
 عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ٢٦ وَهُمْ
 يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ
 الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ ٢٧ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ
 تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ٢٨

(هن لاءِ) ته الله کين سندن اجر پورو ڏئي ۽ پنهنجي فضل سان کين وڌيڪ به ڏئي، ڇو ته اهو بخشهار قدر ڄاڻندڙ آهي (۳۰). ۽ جيڪي تو ڏانهن ڪتاب مان وحي کيوسون سو سچ آهي، جيڪي کانئس اڳ آهن، تن کي به سچو ڪندڙ آهي. بيشڪ الله پنهنجن ٻانهن جي خبر رکندڙ ڏسندڙ آهي (۳۱). وري انهن کي ڪتاب جو وارث کيوسون، جن کي پنهنجن ٻانهن مان چونڊيوسون، پوءِ منجهائن کي پاڻ لاءِ ظالم آهن، ۽ منجهائن کي وڃن ۽ وڃن آهن ۽ منجهائن کي الله جي حڪم سان چڱائين ۾ اڳرائي ڪندڙ آهن. اهو ئي وڏو فضل آهي (۳۲). (انهن لاءِ) هميشه وارا باغ (آهن) جن ۾ (آهي) گهڙندا منجهن سون جا ڪنگڙ ۽ موتي پهرائين ۽ انهن ۾ سندن لباس پٽ هوندو (۳۳). ۽ چوندا ته، سڀ سارا انهيءَ الله کي جڳائي، جنهن اسان کان (سڀ) ڏک تاريا، بيشڪ اسان جو پالهار بخشهار قدر ڄاڻندڙ آهي (۳۴). جنهن اسان کي پنهنجي فضل سان سدائين رهڻ واري هنڌ لائون، نڪي اسان کي منجهس ڪو ڏک پهچندو ۽ نڪي اسان کي منجهس ڪو ٿڪ پهچندو (۳۵). ۽ جن ڪفر ڪيو تن لاءِ دوزخ جي باهه آهي، نڪي مٿن حڪم ڪبو ته مرن ۽ نڪي کانئن ان جي عذاب مان ڪجهه هلڪو ڪبو، سڀ ڪنهن بي شڪر کي اهڙيءَ طرح سزا ڏيندا آهيون (۳۶). ۽ آهي (دوزخي) منجهس دانهون ڪندا، ته اي اسان جا پالهار! اسان کي ڪيڏ ته جيڪي ڪم ڪندا هئاسون، تن ڌاران ٻيا چڱا ڪم ڪريون (چيو ويندو ته) اوهان کي ايتري ڄمار نه ڏني هئي سون ڇا؟ ته، جيڪو نصيحت وٺڻ گهري ها سو منجهس نصيحت وٺي سگهي ها ۽ اوهان وٽ ڊيڄاريندڙ (به) آيو. تنهن ڪري (پنهنجيءَ ڪمائيءَ جو مزو) چڪو، ڇو ته ظالمن جو ڪو مددگار نه آهي (۳۷).

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ غَيْبِ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
 الصُّدُورِ ﴿٣٥﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلْقًا فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
 فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا
 مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٦﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا
 مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمُوتِ أَمْ آتَيْنَهُمْ كِتَابًا
 فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنَّ يَعْدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ
 بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٣٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يُبْسِكُ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ
 أَنْ تَرُوزِلَاهُ وَلَكِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ
 بَعْدِ هَٰذَا إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٣٨﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ أَحَدٍ
 الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمُ الْإِنْفُورًا ﴿٣٩﴾ اِسْتَكْبَارًا
 فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا
 بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ تَجِدَ
 لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٠﴾

بیشڪ الله آسمانن ۽ زمين جو ڳجه ڄاڻندڙ آهي، بیشڪ اهو سين وارو (ڳجه به) ڄاڻندڙ آهي (٣٨). (الله) اهو آهي، جنهن اوهان کي زمين ۾ (اڳين جو) پيڙهيءَ وارو ڪيو، پوءِ جيڪو ڪفر ڪندو، تنهن تي سندس ڪفر (جو نقصان) آهي ۽ نڪي ڪافرن لاءِ سندن ڪفر سندن پالڻهار وٽ ڌم ڪان سواءِ (بيو ڪجهه) وڌائيندو ۽ نڪي ڪافرن لاءِ سندن ڪفر نقصان ڪان سواءِ (بيو ڪجهه) وڌائيندو (٣٩). (کين) چؤ ته، الله ڪان سواءِ جن پنهنجن (نهريلن) بتن کي سڏيندا آهيو، سي ڏنا اٿو ڇا؟ مون کي ڏيکاريو ته زمين مان ڇا بڻايو اٿن؟ يا آسمانن ۾ سندن ڪا پائيواري آهي ڇا؟ يا کين ڪو ڪتاب ڏنو اٿون ڇا؟ جو اهي ان جي پڌريءَ حجت تي آهن؟ (نه!) بلڪ ظالم هڪ ٻئي کي رڳو ٺڳيءَ جو انجام ڏيندا آهن (٤٠). بیشڪ، الله آسمانن ۽ زمين کي ٽرڻ کان نگاهه (۾) رکندو آهي ۽ جيڪڏهن ٿريا ته الله ڪان پوءِ انهن کي روڪي نه سگهندو. بیشڪ اهو بردبار بخشڻهار آهي (٤١). ۽ انهن پنهنجن پڪن قسمن سان الله جو قسم ڪيو ته جيڪڏهن وٽن ڪوبه ڊيڄاريندڙ آيو ته هر هڪ امت ڪان وڌيڪ هدايت وارا ٿيندا، پوءِ جنهن مهل ڊيڄاريندڙ وٽن آيو، (تنهن مهل ان جي اچڻ) رڳو سندن نفرت وڌائي (٤٢). ملڪ ۾ وڌائي ڪرڻ ۽ بيڇڙيءَ رت رڻ سبب (نفرت ڪيائون) ۽ بيڇڙيءَ رت رڻ (جو نتيجو) ان جي هلت ڪرڻ وارن ڪان سواءِ ٻئي تي نه پوندو آهي، تنهن ڪري رڳو اڳين جي (عذاب جي) دستور جا منتظر آهن، پوءِ (تون) ڪڏهن الله جي دستور کي ڪا مٽ ست نه ڏسندين ۽ (تون) الله جي دستور کي ڪڏهن ڪا ڦير گهير نه ڏسندين (٤٣).

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا
 كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ
 إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝ وَلَوْ يُوَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا
 كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهِمَا مِنْ ذَاتَةٍ وَلَا لَكِنْ
 يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَإِنَّ
 اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ۝

سُورَةُ الْيُسُفٰ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
 يٰۤاَيُّهَا الْقُرْآنُ اِنَّا الْحَكِيمُ ۝ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ۝ عَلٰى صِرَاطٍ
 مُّسْتَقِيْمٍ ۝ تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ۝ لَتَنْذِرُ قَوْمًا مَّا اُنْذِرَ
 اَبَاؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ۝ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ
 لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝ اِنَّا جَعَلْنَا فِىْ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَافًا فِىْهَا
 لَا يَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ۝ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ
 سَدًّا وَّ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَعْمٰىهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ۝

زمين ۾ نه گهميا آهن ڇا؟ جو ڏسن ته جيڪي کانئن اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪهڙي ٿي، اهي کانئن سگه ۾ به تمام ڏاڍا هئا ۽ الله اهڙو نه آهي؟ جو کيس آسمانن ۾ ڪا به شيءِ ٿڪائي ۽ نڪي زمين ۾ (ٿڪائي) بيشڪ اهو ڄاڻندڙ وس وارو آهي (۴۴). ۽ جيڪڏهن الله ماڻهن کي سندن ڪرتوتن سببان پڪڙي ها ته ڪو چرندڙ زمين جي پٺيءَ تي نه ڇڏي ها، پر طئي ٿيل مدت تائين کين مهلت ڏئي ٿو، پوءِ جڏهن سندن مدت آئي تڏهن بيشڪ الله پنهنجن ٻانهن کي ڏسندڙ آهي (۴۵).

سورة يلس مڪي آهي ۽ هن ۾ تياسبي
آيتون ۽ پنج رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اي پيغمبر! (۱). (هن) حڪمت واري قرآن جو قسم آهي (۲). بيشڪ تون پيغمبرن مان آهين (۳). سڌيءَ واٽ تي (۴). (الله) غالب مهربان وٽان (قرآن جو) لاهڻ آهي (۵). (هن لاءِ) ته اهڙيءَ قوم کي ڊيڄارين جو سندن پيءُ ڏاڏا نه ڊيڄاريا ويا آهن، تنهن ڪري اهي بي خبر آهن (۶). بيشڪ انهن مان گهڻن تي (عذاب جو) قول لازم ٿيو آهي، تنهن ڪري اهي ايمان نه ٿا آڻين (۷). بيشڪ اسان سندن ڳچين ۾ ڳٽ وڌا، پوءِ اهي کاڌين تائين (پيل) اٿن تنهن ڪري اهي ڳاٽي تنگيل آهن (۸). ۽ سندن اڳيان اوٽ ۽ سندن پوئتان (به) اوٽ ڪئي سون، پوءِ کين ڊڪيوسون، تنهن ڪري اهي (ڪجهه) نه ڏسندا (۹).

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑩

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ ⑪

فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ⑫ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى

وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي

إِمَامٍ مُّبِينٍ ⑬ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ

جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ⑭ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا

فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ⑮ قَالُوا

مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ ⑯

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ⑰ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُم

لَمُرْسَلُونَ ⑱ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ⑲ قَالُوا

إِنَّا نَطِيرُنَا يَوْمَ يُكْفَرُنَا كَمْ كُنَّا أَلَمًا لِّمَنْ تَدْتَهُوَ لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمُ

مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑳ قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَإِنْ

ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ㉑ وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا

الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ لِقَوْمٍ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ㉒

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ㉓

۽ ڪين تنهنجو ڊيچارڻ ۽ ڪين تنهنجو نه ڊيچارڻ سندن لاءِ هڪ جهڙو آهي،
 (اهي) ايمان نه آڻيندا (۱۰). تون رڳو ان کي ڊيچاريندين جيڪو نصيحت
 تي هلي ۽ باجهاري (الله) کان پريٽ ڊجي، تو پوءِ اُن کي بخشش ۽ سڳوري
 آجر جي خوشخبري ڏي (۱۱). بيشڪ اسين مٿن کي جياريندا آهيون ۽
 جيڪي (مدا توڻي چڱا ڪم ڪري) اڳي موڪليائون سي ۽ سندن پيرن
 جا نشان لکون ٿا ۽ هر شيءِ کي پڌري ڪتاب (لوح محفوظ) ۾ ڳڻيو
 اٿون (۱۲). ۽ انهن سان ڳوٺ وارن جو قصو بيان ڪر، جڏهن وٽن
 پيغمبر آيا (۱۳). جڏهن جو انهن ڏانهن ٻن پيغمبرن کي موڪليوسون، پوءِ
 ٻنهي کي ڪوڙو پانيائون، تنهن ڪري ٽئين سان غلبو ڏنوسون، پوءِ
 (گڏجي) چيائون ته، بيشڪ اسين اوهان ڏانهن موڪليل آهيون (۱۴).
 چيائون ته اوهين ته رڳو اسان جهڙا ماڻهو آهيو ۽ باجهاري (الله) ڪا شيءِ
 نه لائي آهي، اوهين رڳو ڪوڙا آهيو (۱۵). چيائون ته اسان جو پالڻهار
 ڄاڻندو آهي، ته بيشڪ اسين اوهان ڏانهن موڪليل آهيون (۱۶). ۽ اسان
 تي پڌري پيغام پهچائڻ کان سواءِ (ٻيو ڪجهه لازم) نه آهي (۱۷). چيائون
 ته، بيشڪ اسان اوهان جي (اچڻ) سببان بدبختي سمجهي آهي، جيڪڏهن
 اوهين نه جهلبو ته اوهان کي پٿرن سان مارينداسون ۽ ضرور اسان کان اوهان
 کي ڏکوئيندڙ عذاب پهچندو (۱۸). (پيغمبرن) چيو ته، اوهان جي بدبختي
 اوهان سان آهي، جيڪڏهن اوهان کي نصيحت ڏني آهي ته (انهيءَ ڪري)
 ڇا؟ بلڪ اوهين حد کان لنگهيل قوم آهيو (۱۹). ۽ شهر جي پرين پاسي
 کان هڪ مڙس ڊوڙندو آيو چيائين ته، اي منهنجي قوم! پيغمبرن جي
 تابعداري ڪريو (۲۰). (اوهين) انهن جي تابعداري ڪريو، جيڪي اوهان
 کان ڪو اجورو نه گهرندا آهن ۽ اهي سڌيءَ واٽ وارا آهن (۲۱).

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾
أَتَأْخُذُنَا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِن يَرِدُنَا الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِي عَنَّا
شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَا ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذْ الْفَيْضُ ضَلَّ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي
أَمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْعَوْا ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ لَيْلَتَ قَوْمِي
يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا عَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾ وَمَا
أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُندٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾
إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خُمُودٌ ﴿٢٩﴾ يَحْشُرُهُ عَلَى
الْعِبَادَةِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا
كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِنْ
كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ
أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَاتٍ
مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ
ثَمَرِهَا وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ
الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾
وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ ۖ نَسُدُّ عَنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

۽ مون کي ڇا (ٿيو) آهي جو انهيءَ (الله) جي عبادت نه ڪريان، جنهن مون کي پيدا ڪيو ۽ (اوهين به) ڏانهس مروتيا ويندو (۲۲). اُن کان سواءِ بيا معبود وٽان ڇا؟ جيڪڏهن باجهارو (الله) مون کي ڏک پهچائڻ گهري ته انهن جي شفاعت مون کان ڪجهه (به ڏک) نه تاريندي ۽ نڪي (اهي) مون کي ڇڏائيندا (۲۳). (جي ائين ڪندس ته) بيشڪ آءٌ انهيءَ مهل پڌريءَ گمراهيءَ ۾ هوندس (۲۴). بيشڪ مون اوهان جي پالڻهار تي ايمان آندو آهي، پوءِ مون کان ٻڌو (۲۵). (ان چوڻ تي کيس شهيد ڪيائون). چيو ويس ته، بهشت ۾ گهر ۾ چيائين هئ امان! (جيڪر) منهنجي قوم ڄاڻي ها (۲۶). ته ڇا جي ڪري منهنجي پالڻهار مون کي بخشيو ۽ مون کي سڳورن مان ڪيائين (۲۷). ۽ کائڻس پوءِ سندس قوم تي آسمان کان ڪو لشڪر نه لائوسون ۽ نڪي (لشڪر) لاهيندڙ آهيون (۲۸). (سندن سزا) رڳو هڪ سخت رڙ هئي، پوءِ انهيءَ (ئي) دمر آهي (باه وانگر) وسامي (مري) ويا (۲۹). ٻانهن تي امان آهي! (جو) وٽن ڪو (به اهڙو) پيغمبر نه آيو، جنهن سان ننڍيون نه ٿي ڪيائون (۳۰). نه ڏٺو اٿن ڇا؟ ته، کائڻن اڳ ڪيترائي (ماڻهن جا) طبقا ناس ڪيا سون (جو) اُهي انهن ڏانهن موٽي نه ٿا اچن (۳۱). ۽ جيڪي به آهن، سي سڀ اسان وٽ حاضر ڪبا (۳۲). ۽ هڪ نشاني انهن (جي جيئارڻ) لاءِ مثل زمين آهي، جنهن کي جياربوسون ۽ منجهانئس (اُن جا) داڻا ڪڍيا سون، جو ان مان کائيندا آهن (۳۳). ۽ منجهس ڪجورن ۽ انگورن جا باغ پيدا ڪياسون ۽ انهن (باغن) ۾ ڪي چشما وهاياسون (۳۴). (هن لاءِ) ته سندس ميوي مان کائيندا رهن ۽ انهن (ميون) کي سندن هٿن نه بڻايو آهي، پوءِ ڇو نه شڪرانو ڪندا آهن؟ (۳۵). اهو (الله)، پاڪ آهي، جنهن اها شيءِ جيڪا زمين ڄمائيندي آهي سا ۽ سندن جيئن مان ۽ جيڪي (شيون) نه ڄاڻندا آهن، تن مان سڀني جنسن کي جوڙو جوڙو (ڪوڙو ۽ مٺو نه ۽ مادي) پيدا ڪيو (۳۶). ۽ انهن لاءِ هڪ نشاني رات آهي، (جو) اُن مان ڏينهن کي ڇڪي ڪڍندا آهيون، پوءِ انهيءَ مهل اهي اونداهيءَ ۾ رهندا آهن (۳۷).

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ٣٨ وَالْقَمَرَ
قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ٣٩ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي
لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ ٤٠ وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِكِ الْمَشْحُونِ ٤١
وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ٤٢ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيحَ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَنْقُذُونَ ٤٣ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ٤٤ وَإِذَا
قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٤٥ وَمَا
تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ٤٦ وَإِذَا
قِيلَ لَهُمْ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا
أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٤٧
وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٨ مَا يَنْظُرُونَ
إِلَّا صَيْعَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ٤٩ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ
تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ٥٠ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَاذْهَبْ
مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ٥١ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا
مِنْ مَرْقَدِنَا ۚ هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ٥٢

۽ سج پنهنجي ٽڪاءَ جي جاءِ تي پيو هلندو آهي، اهو غالب (الله) جو اندازو (نهرائيل) آهي (۳۸). ۽ چنڊ لاءِ منزلون مقرر ڪيون سون تانجو پراڻي ڪجيءَ جي (سڪل) چڙهيءَ وانگر وري (ڏنگو) ٿيندو آهي (۳۹). نڪي سج کي چنڊ جي پهچڻ جي (ڪا) مجال آهي ۽ نڪي رات (سج) لهڻ کان اڳ، ڏينهن تي اڳرائي ڪندڙ آهي ۽ (سج ۽ چنڊ ۽ تارن مان) هر هڪ آسمان ۾ پيو هلندو آهي (۴۰). ۽ انهن لاءِ هڪ نشاني (هيءَ به) آهي، جو اسان سندن اولاد کي پريل بيٺيءَ ۾ ڪنيو (۴۱). ۽ انهن لاءِ اُن (بيٺيءَ) جهڙيون (ٻيون سواريون به) بڻايون سون جن تي سوري ڪندا آهن (۴۲). ۽ جيڪڏهن گهرون ته ڪين ٻوڙي ڇڏيون، پوءِ انهن لاءِ ڪو دانهن ورنائڻ وارو نه ٿئي ۽ نڪي آهي ڇڏائبا (۴۳). پر پاڻ وٽان باجم ڪئي سون ۽ هڪ وقت تائين (آهي) اسودا ڪيا سون (۴۴). ۽ جڏهن ڪين چڻبو آهي ته انهيءَ (عذاب) کان ڊڄو جيڪو اوهان جي اڳيان ۽ اوهان جي پٺيان (اچڻو) آهي ته مَن اوهان تي باجم ڪجي (۴۵). ۽ سندن پالڻهار جي نشانين مان ڪائي (اهڙي) نشاني وٺن نه ايندي آهي، جنهن کان (هو) منهن موڙيندڙ نه هوندا آهن (۴۶). ۽ جڏهن ڪين چڻبو آهي ته جيڪي الله اوهان کي رزق ڏنو آهي، تنهن مان خرچيو، (تڏهن) ڪافر مؤمنن کي چوندا آهن ته اهڙي کي ڇو ڪاريون؟ جو جيڪڏهن الله گهري ها ته کيس ڪارائي ها! اوهين رڳو پٽيءَ گمراهيءَ ۾ آهيو (۴۷). ۽ چوندا آهن ته جيڪڏهن اوهين سڄا آهيو ته اهو انجام ڪڏهن (پورو) ٿيندو (۴۸). آهي رڳو هڪ سخت آواز جو انتظار ڪندا آهن، جو اهو انهيءَ حالت ۾ ڪين (اوچتو) پڪڙيندو، جو آهي جهڳڙو ڪندا هوندا (۴۹). پوءِ (آهي) نڪي وصيت ڪري سگهندا ۽ نڪي پنهنجي گهروارن ڏانهن موتي سگهندا (۵۰). ۽ صور ۾ قوڪبو، پوءِ آهي اُتي جو اتي پنهنجي پالڻهار ڏانهن قبرن مان ڊوڙندا (۵۱). چوندا ته، اسان لاءِ ويل آهي! اسان کي اسان جي سمهڻ جي جاءِ (قبرن) مان ڪنهن اُتاريو؟ (ملائڪ چوندا هاڻو!) هيءُ اهو آهي، جيڪو باجهاري (الله) انجام ڏنو هو ۽ پيغمبرن سڄ چيو هو (۵۲).

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَبِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٢﴾
 فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ
 أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكُهُونَ ﴿٥٤﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ
 عَلَى الْأَرْيَافِ مُتَكَوِّنُونَ ﴿٥٥﴾ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٦﴾
 سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٧﴾ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٨﴾
 أَلَمْ أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ بِبَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
 مُبِينٌ ﴿٥٩﴾ وَإِنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ
 مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي
 كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٢﴾ صَلُّوا هَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٣﴾ الْيَوْمَ
 نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا
 يَكْسِبُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى
 يُبْصِرُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا
 مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٦﴾ وَمَنْ نَعْبُدُهُ نُكَسِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا
 يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ
 مُبِينٌ ﴿٦٨﴾ لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦٩﴾

(اهو واقعو) رڳو هڪ سخت رڙ هوندي، پوءِ اهي اتي جو اتي گڏ ڪري اسان وٽ حاضر ڪيا ويندا (۵۳). پوءِ اڄ ڪنهن جيءَ تي ڪجهه به ظلم نه ڪبو ۽ جيڪي ڪندا هيئو، رڳو ان جو اوهان کي بدلو ڏبو (۵۴). بيشڪ بهشتي اڄ مزو ماڻڻ ۾ مشغول هوندا (۵۵). اهي ۽ سندن زالون ڇانوَ ۾ پلنگن تي تڪ ڏيئي ويهندڙ هوندا (۵۶). انهن لاءِ بهشت ۾ ميوو آهن ۽ جيڪي گهرندا سو (پڻ) انهن لاءِ آهي (۵۷). چيو ويندو ته، پالڻهار مهربان (الله) کان (اوهان تي) سلام هجي (۵۸). ۽ (چوندا سون ته) اي گنهگارو! اڄ (نيڪن کان) جدا ٿيو (۵۹). اي آدم جا اولاد! اوهان ڏانهن پيغام نه موڪليو هيم ڇا ته، شيطان کي نه پوڄجو، جو بيشڪ اهو اوهان جو پڌرو ويري آهي (۶۰). ۽ ته منهنجي عبادت ڪجو، (جو) اها سڌي واٽ آهي (۶۱). ۽ بيشڪ (شيطان) اوهان مان گهڻيءَ خلق کي گمراه ڪيو، پوءِ اوهين نه سمجهندا هيئو ڇا؟ (۶۲). هيءُ اهو دوزخ آهي، (جنهن) جو اوهان کي وعدو ڏنو هو (۶۳). ان ۾ اڄ انهيءَ ڪري گهڙو جو ڪفر ڪندا هيئو (۶۴). اڄ سندن واٽن تي مهر هڻنداسون ۽ جيڪي ڪندا هئا، تنهن بابت سندن هٿ اسان سان ڳالهائيندا ۽ سندن پير شاهدي ڏيندا (۶۵). ۽ جيڪڏهن گهرون ته سندين اکين کي ناس ڪريون، پوءِ واٽ ڏانهن ڊوڙن ته ڪٿان ڏسندا؟ (۶۶). ۽ جيڪڏهن گهرون ته سندين جاين تي (ئي) کين بدشڪل ڪري ڇڏيون ته پوءِ نڪي اڳتي هلي سگهن ۽ نڪي پوئتي موٽن (۶۷). ۽ جنهن کي وڏيءَ ڄمار وارو ڪندا آهيون، تنهن کي بڻاوت ۾ اُبتو ڪندا آهيون (ايتري ڳالهه به) نه سمجهندا آهن ڇا؟ (۶۸). ۽ ان (پيغمبر) کي نڪي شعر سيڪاريو اُتُون ۽ نڪي (شعر) اُن جو لائق هو. هيءُ ته رڳو نصيحت ۽ پڌرو قرآن ئي آهي (۶۹). ته انهيءَ کي ڊيڄاري جيڪو جيئرو (يعني سمجه وارو) هجي ۽ ڪافرن تي حجت ثابت ٿئي (۷۰).

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٤١﴾
 وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٤٢﴾ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ
 وَمَشَارِبٌ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٤٣﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّهُمْ
 يَبْصُرُونَ ﴿٤٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٤٥﴾ فَلَا
 يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٤٦﴾ أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ
 أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَوَسَّى
 نَسِيَّ خَلْقِهِ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٤٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي
 أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٤٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ
 الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِّنْهُ تُوقَدُونَ ﴿٥٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي
 خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ
 الْخَلِيقُ الْعَلِيمُ ﴿٥١﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٢﴾
 فَسُبْحَنَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالصَّفَّاتِ صَفًّا ۚ فَالزَّجْرُ جَزَاءُ ۚ فَالتَّلْيِيتِ ذِكْرًا ۚ

نہ ڏٺو اٿن ڇا ته اسان انهن لاءِ انهن شين مان دور پيدا ڪيا، جن کي اسان جي هٿن بڻايو؟ پوءِ اهي انهن جا مالڪ آهن (۷۱). ۽ انهن (ڍورن) کي انهن جو تابعدار ڪيوسون، پوءِ منجهائن ڪي سندن چڙهيءَ جا آهن ۽ منجهائن ڪي (اهي) ڪائيندا آهن (۷۲). ۽ انهن لاءِ انهن ڍورن ۾ گهڻا فائدا آهن ۽ پيئڻ (جون شيون يعني کير) آهن، پوءِ ڇو نه شڪر ڪندا آهن؟ (۷۳). ۽ الله کان سواءِ ٻيا معبود ڪري ورتا اٿن ته من ڪين مدد ڏئي وڃي (۷۴). (اهي) ڪين مدد ڏيئي نه سگهندا ۽ اهي (بت) انهن جو لشڪر ٿي گڏ ڪيا ويندا (۷۵). پوءِ (اي پيغمبر!) تو کي سندن چوڻ نه ڏکوئي، جيڪي گجهو ڪندا آهن ۽ جيڪي پڌرو ڪندا آهن، سو بيشڪ اسين ڄاڻون ٿا (۷۶). انسان نه ڏٺو اهي ڇا ته، اسان کيس نطفي مان بڻايو، پوءِ اهو انهيءَ (ئي) مهل پڌرو جهيڙاڪ ٿيندو اهي (۷۷). ۽ انسان لاءِ هڪ مثال بيان ڪندو اهي ۽ پنهنجيءَ پيدائش کي وساريندو اهي. چونڊو آهي ته (هنن) هڏن کي ڪير جياريندو، جنهن حالت ۾ اهي پتا ٿيل هوندا؟ (۷۸). (اي پيغمبر!) ڪين چؤ ته، جنهن انهن کي پهريون ڀيرو بڻايو سو انهن کي (وري) جياريندو ۽ اهو سڀ ڪنهن پيدائش کي ڄاڻندڙ آهي (۷۹). جنهن ساڻي وڻ مان اوهان لاءِ باه پيدا ڪئي، پوءِ اوهين انهيءَ مهل منجهائنس (باه) ٻاريندا آهيو (۸۰). جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو سو انهن جهڙن جي بڻائڻ تي وس وارو نه آهي ڇا؟ هاڻو! (وس وارو اهي) ۽ اهو وڏو بڻائيندڙ. (سڀ) ڄاڻندڙ آهي (۸۱). سندس حڪم هن کان سواءِ (ٻيو) ڪونه آهي ته جڏهن ڪا شيءِ (بڻائڻ) گهرندو آهي، تڏهن ان لاءِ رڳو چونڊو آهي ته ٿيءَ ته (اها شيءِ) ٿي پوندي آهي (۸۲). پوءِ اهو (الله) پاڪ آهي، جنهن جي هٿ ۾ هر شيءِ جي حڪومت آهي ۽ ڏانهس اوهين موتيا ويندو (۸۳).

سورة صافات مڪي آهي ۽ هن ۾ هڪ سو
بباسي آيتون ۽ پنج رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(پنهنجي پالڻهار وٽ) قطار ڪري صفتن ٻڌڻ وارن (ملائڪن) جو قسم آهي (۱). پوءِ جهڻڪ ڏيئي (شيطانن کي) ڌمڪائڻ وارن (ملائڪن) جو قسم آهي (۲). پوءِ (قرآن) پڙهڻ واريءَ جماعت جو قسم آهي (۳).

إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ۖ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ
 الْمَشَارِقِ ۚ إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَكِبِ ۖ وَحَفِظْنَا
 مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ۚ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّفُونَ
 مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۚ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ۚ إِلَّا مَنْ خَطِفَ
 الْخُطْفَةَ فَاتَّبَعَهُ ۚ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ۚ فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ
 مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ۚ بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ۚ
 وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ۚ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ۚ وَقَالُوا إِنَّا
 هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ۚ إِذْ آمَنَّا وَكُنَّا تَرَابًا وَعِظَاءً إِنَّا لَبَعُوثُونَ ۚ
 أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۚ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَخَرُونَ ۚ فَاثْمَاهِي زَجْرَةٌ
 وَلَاحِدَةٌ ۚ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۚ وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ۚ هَذَا
 يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۚ احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا
 وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ۚ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى
 صِرَاطِ الْجَحِيمِ ۚ وَقَفَّوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُورُونَ ۚ مَا لَكُمْ لَاتِنَاصَرُونَ ۚ بَلْ
 هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ۚ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۚ
 قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ۚ قَالُوا بَلْ كُنْتُمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۚ

تہ اوهان جو معبود هڪڙو (ئي) آهي (۴). (جو اهو) آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي انهن (بنهي) جي وچ ۾ آهي، تنهن جو رب آهي ۽ (اهو) اڀرڻ ۽ اُلهڻ) وارن طرفن جو (ر) رب آهي (۵). بيشڪ اسان دنيا جي اسمان کي تارن جي سونهن سان سينگاريو (۶). ۽ سڀڪنهن حد کان لنگهندڙ شيطان کان (انهيءَ کي) حفاظت ۾ رکيوسون (۷). تہ (جيئن شيطان) ملاءِ اعليٰ ڏانهن ڪن ڏيئي (ڳالهيون) نہ ٻڌن ۽ سڀڪنهن طرف کان (انهن ڏانهن) اماڙيون اُچليون آهن (۸). (انهن جي) تڙڻ لاءِ. ۽ انهن لاءِ هميشه جو عذاب آهي (۹). پر جنهن (چوريءَ ڪن ڏيئي ملاءِ اعليٰ جي ڳالهين مان ڪنهن ڳالھ کي) جهڻيو، تنهن کي پوڻان ٻرندڙ اماڙي پوندي آهي (۱۰). پوءِ ڪانئن پڇ تہ آهي پيدا ڪرڻ ۾ تمام مشڪل آهن ڇا يا (ذڪر ڪيل شيون)، جن کي اسان بڻايو آهي؟ بيشڪ اسان کين چيڪيءَ مٽيءَ مان بڻايو (۱۱). بلڪ (ڪافرن جي حال کان) عجب ڪيءَ ۽ آهي نٿوليون ڪندا آهن (۱۲). ۽ جڏهن سمجھائبو اٿن، (تڏهن) نہ سمجھندا آهن (۱۳). ۽ جڏهن (هو) ڪا نشاني ڏسن (تڏهن) نٿوليون ڪندا آهن (۱۴). ۽ چوندا آهن تہ هيءُ (قرآن) رڳو پڌرو جلدو آهي (۱۵). هان! جڏهن مرندا سون ۽ مٽي ۽ هڏا ٿيندا سون (تڏهن) اسين وري (جيئرا ٿي) اٿندا سون ڇا؟ (۱۶). اسان جا اڳيان پيءُ ڏاڏا به (اُتاريا) ڇا؟ (۱۷). ڇو تہ هاڻو (اُتاريا) ۽ اوهان خوار هوندؤ (۱۸). پوءِ اهو (اٿڻ) رڳو هڪ سخت هڪل هوندي، پوءِ آهي اُتي جو اُتي ڏسڻ لڳندا (۱۹). ۽ چوندا تہ هئ ارمان! اسان لاءِ هيءُ بدلي (وٺڻ) جو ڏينهن آهي (۲۰). (ڇڻن تہ) فيصلو جو ڏينهن، جنهن کي اوهين ڪوڙو پائيندا هيؤ سو هيءُ آهي (۲۱). (ڇڻبو تہ اي ملائڪو!) ظالمن کي ۽ سندن سنگتين کي ۽ جن کي الله کان سواءِ پوڄيندا هئا، تن کي گڏ ڪريو (۲۲). پوءِ کين دوزخ جي واٽ ڏانهن ڏس ڏيو (۲۳). ۽ کين ترسايو جو بيشڪ ڪانئن پڇيو (۲۴). تہ اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي، جو هڪ ٻئي جي مدد نہ ٿا ڪريو؟ (۲۵). بلڪ آهي اڄ ڪندڙ نوائيندڙ آهن (۲۶). ۽ ڪي ڪن ڏانهن منهن ڪري هڪ ٻئي کان پڇڻ لڳندا (۲۷). (ماڻهو پنهنجن سردارن کي) چوندا تہ بيشڪ اوهين (گمراه ڪرڻ لاءِ) سڄي (۽ ڪٻي) پاسي کان اسان وٽ ايندا هيؤ (۲۸). (سردار) چوندا تہ (نه!) بلڪ اوهين پاڻ مڃيندڙ نه هيؤ (۲۹).

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِينَ ﴿٣٠﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا
قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّ الَّذِينَ يَقُولُونَ ﴿٣١﴾ وَأَعُوذُ بِكُمْ إِنَّا كُنَّا طَٰغِيُونَ ﴿٣٢﴾ فَاتَّهُمْ
يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا كَذَبْنَاكَ بِأَلْجُفَافٍ
إِنَّمْ كَانُوا إِذْ أُقِيلَ لَهُمُ إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٤﴾ وَيَقُولُونَ
إِنَّا لَتَارِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ ﴿٣٥﴾ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٦﴾ إِنَّكُمْ لَذَٰئِقُوا الْعَذَابِ الْإِلِيمِ ﴿٣٧﴾ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٨﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣٩﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ
مَّعْلُومٌ ﴿٤٠﴾ فَوَاكِهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤١﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٢﴾ عَلَى سُرُرٍ
مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٣﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِّنْ مَّعِينٍ ﴿٤٤﴾ بَيضَاءَ لَدَّةٍ
لِّلشَّرِبِينَ ﴿٤٥﴾ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٦﴾ وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتْ
الْظُّرُفُ عَيْنٌ ﴿٤٧﴾ كَانَهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ ﴿٤٨﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ
يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٩﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥٠﴾ يَقُولُ
إِنِّي أَنَا الْكَافِرُ ﴿٥١﴾ إِذَا أَمَرْنَا بِكُفْرٍ أَوْ نَهَايْنَا عَنْ غَيْرٍ أَوْ إِذَا
عَرَّضْنَا لِلْهَدْيِ لَنُؤَنَّا ﴿٥٢﴾ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُّطَّلِعُونَ ﴿٥٣﴾ فَاطْلَعُوا
فَرَأَوْهُ فِي سُوءٍ أَلْبَحِيمٍ ﴿٥٤﴾ قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدَّتْ لَتُرْدِينَ ﴿٥٥﴾

۽ اوهان تي اسان جو ڪو زور نه (هلندو) هو، بلڪ (اوهين) پاڻ حد کان لنگهيل قوم هيئو (۳۰). پوءِ اسان تي اسان جي پالڻهار جو چوڻ ثابت ٿيو ته، بيشڪ اسين (عذاب) چڪندڙ هجون (۳۱). پوءِ اوهان کي گمراه ڪيوسون، جو بيشڪ اسين (پاڻ) به گمراه هياسون (۳۲). پوءِ بيشڪ اهي انهيءَ ڏينهن عذاب ۾ هڪ ٻئي سان گڏ شريڪ هوندا (۳۳). بيشڪ اسين ڏوهارين سان اهڙيءَ طرح ڪندا آهيون (۳۴). بيشڪ اهي (اهڙا) هئا جو جڏهن کين چئبو هو ته الله کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق نه آهي (تڏهن) وڏائي ڪندا هئا (۳۵). ۽ چوندا هيا ته اسان هڪ جنوني شاعر جي (چوڻ) تي پنهنجن معبودن کي ڇڏينداسون ڇا؟ (۳۶). بلڪ (پيغمبر محمد ﷺ) سچ (يعني قرآن) آندو ۽ (سيني) پيغمبرن کي سڄو ڄاڻائين (۳۷). بيشڪ اوهين ڏکائيندڙ عذاب (جو مزو) چڪڻ وارا هجو (۳۸). ۽ جيڪي ڪندا هيئو، تنهن کان سواءِ (ٻيو) ڪو بدلو نه ڏبو (۳۹). پر الله جا خاص ٻانها (عذاب کان بچندا) (۴۰). انهن لاءِ روزي مقرر (ٿيل) آهي (۴۱). (قسمين) ميوا ۽ اهي عزت ڏنل هوندا (۴۲). نعمت وارن باغن ۾ (۴۳). پلنگن تي هڪ ٻئي جي آبهون سامهون (ويٺل هوندا) (۴۴). وهندڙ شراب جو پيالو مٿن پيو ڦيرايو (۴۵). جو (بلڪل) اچو پيئندڙن لاءِ مزيدار هوندو (۴۶). نڪي منجهس مٿي جي ڦيري هوندي ۽ نڪي اهي کانئس نشي وارا ٿيندا (۴۷). ۽ وڏين اکين واريون هيٺ نهاريندڙ (زالون) وتن هونديون (۴۸). جڻڪ اهي (حورون)، ڏکيل انا آهن (۴۹). پوءِ ڪي (ماڻهو) ڪن ڏانهن منهن ڪري هڪ ٻئي کان پڇڻ لڳندا (۵۰). منجهانئن ڪو چوندڙ چوندو ته بيشڪ (دنيا ۾) منهنجو هڪ سنگتي هو (۵۱). جو چوندو هو ته تون (قيامت جو) مڃيندڙ ٿيو آهين ڇا؟ (۵۲). هاڻ! جڏهن مرندا سون ۽ مٽي ۽ هڏا ٿينداسون (تڏهن) اسان کي بدلو ڏنو ويندو ڇا؟ (۵۳). (وري اهو) چوندو ته اوهين (به دوزخين کي) ڏسو ٿا ڇا؟ (۵۴). پوءِ (پاڻ) جهاتي پائيندو ته اهو (سنگتي) دوزخ جي وچ ۾ ڏسندو (۵۵). چوندو ته، الله جو قسم ته تون مون کي ذري گهٽ هلاڪ ٿي ڪيو (۵۶).

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ٥٥ أَفَمَنْ حُنَّ
 بَنِيَّتَيْنِ ٥٨ أَلَمْؤَتَتْنَا الْأُولَى وَمَا حُنَّ بِمُعْذِرَيْنِ ٥٩ إِنَّ
 هَذَا لَهُوَ أَفْوَزُ الْعَظِيمِ ٦٠ لِيُثِلَ هَذَا أَفْلِيَعَمِلِ الْعِبْلُونَ ٦١ أَذَلِكَ
 خَيْرٌ تُزَلَّ أَمْ شَجَرَةُ الزُّقُومِ ٦٢ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلطَّالِبِينَ ٦٣
 إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ٦٤ طَلَعَهَا كَاثَّةَ رُؤُوسِ
 الشَّيْطَانِ ٦٥ فَإِنَّهُمْ لَا كُؤُونَ مِنْهَا فَمَا لُؤُونَ مِنْهَا الْبُؤُونَ ٦٦
 ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ٦٧ ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى
 الْجَحِيمِ ٦٨ إِنَّهُمْ أَفْوَا أَبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ٦٩ فَهُمْ عَلَى أَثَرِهِمْ
 يُهْرَعُونَ ٧٠ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ٧١ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ٧٢ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الْمُنْذِرِينَ ٧٣ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ٧٤ وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ
 فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ٧٥ وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ٧٦
 وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ٧٧ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ٧٨
 سَلَامٌ عَلَى نُؤْجٍ فِي الْعَلَمِينَ ٧٩ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٨٠
 إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ٨١ ثُمَّ أَخْرَقْنَا الْآخِرِينَ ٨٢

۽ جيڪڏهن منهنجي پالڻهار جو (مون تي) فضل نه ٿئي ها ته بيشڪ آءُ (ب) عذاب ۾) حاضر ڪيلن مان هجان ها (۵۷). بيشڪ اسين نڪي (هاڻي وري) مرڻ وارا آهيون (۵۸). رڳو اسان جو پهريون مرڻ هو (جو ٿي چڪو) ۽ نڪي عذاب ڪيل آهيون (۵۹). بيشڪ اها وڏي مراد ماڻڻ آهي (۶۰). اهڙيءَ (نعمت) لاءِ ڀلي ته عمل ڪندڙ عمل ڪن! (۶۱). ڀلا اها (بيان ڪيل نعمت) مهمانيءَ طور ڀلي آهي يا توهر جو وڻ؟ (۶۲). بيشڪ اسان ان (وڻ) کي ظالمن جي لاءِ عذاب بڻايو آهي (۶۳). بيشڪ، اهو هڪ وڻ آهي، جو دوزخ جي تري ۾ پيدا ٿيندو آهي (۶۴). اُن جون تاريون جڻڪ شيطانن جا مٿا آهن (۶۵). پوءِ بيشڪ، دوزخي اُن مان کائيندا پوءِ منجهانئس پيٽ ڀريندا (۶۶). وري انهن لاءِ اُن (ڪاڄ) تي تهڪندڙ پاڻيءَ جي ملاوت هوندي (۶۷). وري بيشڪ، (ڪاڻڻ پيئڻ کان پوءِ) سندن موتڻ دوزخ ڏانهن هوندو (۶۸). بيشڪ انهن پنهنجن پيءُ ڏاڏن کي گمراه ڏنو (۶۹). تنهن ڪري آهي (ب) سندن پيرن تي جوڙن ٿا (۷۰). ۽ بيشڪ کانئن اڳ اڳين مان گهڻا گمراه ٿيا هئا (۷۱). ۽ بيشڪ منجهن ڊيڄاريندڙ موڪليا هئاسون (۷۲). پوءِ نهار ته ڊيڄاريلن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي؟ (۷۳). پر الله جا خاص ٻانهن (انهن جي پڇاڙي چڱي ٿي) (۷۴). ۽ بيشڪ نوح اسان کي سڏيو، پوءِ اسين چڱا (دعا) قبول ڪندڙ آهيون (۷۵). ۽ کيس ۽ سندس (تعلق دارن) ماڻهن کي وڏيءَ مصيبت کان بچايوسون (۷۶). ۽ (فقط) سندس اولاد کي ئي باقي رهيل ڪيوسون (۷۷). ۽ پوين ۾ اُن لاءِ (چڱي يادگيري) چڱي سون (۷۸). ساري جڳ ۾ نوح تي شال سلام هجي (۷۹). بيشڪ اسين ڀلارن کي اهڙي طرح بدلو ڏيندا آهيون (۸۰). بيشڪ اهو اسان جي مؤمنن ٻانهن مان آهي (۸۱). وري ٻين کي ٻوڙيوسون (۸۲).

وَأَنَّ مِنْ شَيْعَتِهِ لِأَبْرَهِيمَ ١٦ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ١٧
إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ١٨ أَفِيكَمُ إِلَهَةٌ دُونَ اللَّهِ
تُرِيدُونَ ١٩ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٢٠ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ٢١
فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ٢٢ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ٢٣ فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ
فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ٢٤ مَا لَكُمْ لَا تَنْتَفِقُونَ ٢٥ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ
ضَرْبًا بِالنِّبْيِ ٢٦ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ٢٧ قَالَ اتَّعْبُدُونَ مَا
تَشْحَتُونَ ٢٨ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ٢٩ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا
فَأَلْقُوهُ فِي الْبَحْرِ ٣٠ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ٣١
وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ٣٢ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ
الصَّالِحِينَ ٣٣ فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ٣٤ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ
قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي آرِي فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ
قَالَ يَا بَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ
الصَّابِرِينَ ٣٥ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ٣٦ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا أَبْرَهِيمُ
قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا ٣٧ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٣٨ إِنَّ
هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ النَّبِيُّ ٣٩ وَقَدَيْنَاهُ بِذُبْحٍ عَظِيمٍ ٤٠

۽ بيشڪ نوح جي پيروي ڪندڙن مان ابراهيم هو (۸۳). (ياد ڪر) جڏهن (هو) پنهنجي پالڻهار وٽ سالم دل سان آيو (۸۴). (ياد ڪر) جڏهن پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي چيائين ته اوهين ڇا ڪي پوڄيندا آهيو؟ (۸۵). الله کان سواءِ هٿرادو ٺهيلن معبودن کي گهرو ٿا ڇا؟ (۸۶). پوءِ جهانن جي پالڻهار بابت اوهان جو ڪهڙو گمان آهي؟ (۸۷). پوءِ تارن ۾ هڪ پيرو ڇٽائي ڏنائين (۸۸). پوءِ چيائين ته آءٌ بيمار ٿيندس (۸۹). پوءِ ڪاٺس پٺي ڏيئي قربا (۹۰). پوءِ سندن معبودن ڏانهن منهن ڪيائين ۽ چيائين ته اوهين (ڪجهه) نه ٿا ڪائو ڇا؟ (۹۱). اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي؟ جو نه ٿا ڳالهايو (۹۲). پوءِ سڄي هٿ (يعني زور) سان مٿن ڏاڍا ڌڪ هڻڻ لڳو (۹۳). پوءِ قوم (وارا) ڏانهس ڊوڙندا سامهون آيا (۹۴). (کين) چيائين ته جنهن کي اوهين (پاڻ) گهڙيندا آهيو، تنهن کي ڇو پوڄيندا آهيو؟ (۹۵). هن هوندي جو الله اوهان ۽ جيڪي اوهين ڪريو ٿا، تنهن کي پيدا ڪيو (۹۶). (هڪ ٻئي کي) چيائون ته، ابراهيم لاءِ ڪا اڏاوت اڏيو، پوءِ کيس (باه جي) آڙاه ۾ اڇليو (۹۷). پوءِ ساڻس فريب ڪرڻ جو ارادو ڪيائون، پوءِ کين هيٺاهان ٿيندڙ ڪيوسون (۹۸). (ابراهيم) چيو ته، بيشڪ آءٌ پنهنجي پالڻهار ڏانهن وڃڻ وارو آهيان، (اهو) سگهوئي مون کي وات ڏيکاريندو (جتي سندس رضا هوندي) (۹۹). اي منهنجا پالڻهار! صالحن مان (ڪو پٽ) مونکي عطا ڪر (۱۰۰). پوءِ کيس هڪ بردبار نينگر جي خوشخبري ڏني سون (۱۰۱). پوءِ جڏهن ساڻس گڏجي ڪم ڪار ڪرڻ (واريءَ عمر) کي پهتو (تڏهن ابراهيم) چيو ته، اي منهنجا پٽڙا! بيشڪ آءٌ ننڍ ۾ ڏسان پيو ته، آءٌ توکي ڪُهان ٿو، پوءِ تون نظر ڪر ته تنهنجي دل ۾ ڇا ٿو اچي؟ چيائين ته اي منهنجا ابا! جنهن (ڪم) جو تو کي حڪم ڏنو وڃي ٿو سو ڪر، جيڪڏهن الله گهريو ته مون کي صبر ڪرڻ وارن مان لهندين (۱۰۲). پوءِ جڏهن ٻنهي حڪم مڃيو ۽ ابراهيم (پنهنجي) پٽ کي پيشانيءَ ڀر لڻايو (۱۰۳). ۽ کيس سڏيوسون ته اي ابراهيم! (۱۰۴). بيشڪ تُو خواب کي سڄو ڪيو، بيشڪ اسين ڀلارن کي اهڙيءَ طرح بدلو ڏيندا آهيون (۱۰۵). بيشڪ اها پٿري پرک آهي (۱۰۶). ۽ قربانيءَ جي وڏي جانور سان ان جو عيوض ڏنوسون (۱۰۷).

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۖ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۖ كَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۖ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَبَشِّرْهُ
بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ۖ وَبِرُكُنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَ
مِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ۖ وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ
مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۖ وَخَيَّجْنَاهُمَا قَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۖ
وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكُنُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۖ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ۖ
وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۖ وَتَرَكَنَا عَلَيْهِمَا فِي
الْآخِرِينَ ۖ سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۖ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ ۖ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَإِنَّ إِلْيَاسَ
لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ۖ أَتَدْعُونَ
بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ۖ اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ۖ فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُم لَمُحْضَرُونَ ۖ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ
الْمُخْلِصِينَ ۖ وَتَرَكَنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۖ سَلَامٌ عَلَىٰ
إِلْيَاسِينَ ۖ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۖ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۖ

۽ پوين ۾ (چڱي ساراھ) اُن لاءِ ڇڏي سون (۱۰۸). ابراهيم تي شال سلام هجي! (۱۰۹). پلارن کي اهڙيءَ طرح بدلو ڏيندا آهيون (۱۱۰). بيشڪ اهو اسان جي مؤمنن ٻانهن مان آهي (۱۱۱). ۽ کيس اسحاق جي خوشخبري ڏني سون جو صالحن مان هڪڙو نبي آهي (۱۱۲). ۽ ابراهيم تي ۽ اسحاق تي برڪت نازل ڪئي سون ۽ ٻنهي جي اولاد مان ڪي نيڪوڪار آهن ۽ ڪي پاڻ تي ظاهر ظهور ظلم ڪندڙ آهن (۱۱۳). ۽ بيشڪ موسيٰ ۽ هارون تي احسان ڪيوسون (۱۱۴). ۽ کين ۽ سندن قوم کي وڏيءَ سختيءَ کان بچايو سون (۱۱۵). ۽ کين مدد ڏني سون پوءِ اهي غالب رهيا (۱۱۶). ۽ کين پڌرو ڪتاب ڏنوسون (۱۱۷). ۽ کين سڌي رستي لاتوسون (۱۱۸). ۽ پوين ۾ (چڱي ساراھ) انهن لاءِ ڇڏي سون (۱۱۹). موسيٰ ۽ هارون تي شال سلام هجي (۱۲۰). بيشڪ اسين پلارن کي اهڙيءَ طرح بدلو ڏيندا آهيون (۱۲۱). بيشڪ اهي (ٻئي) اسان جي مؤمنن ٻانهن مان آهن (۱۲۲). ۽ بيشڪ الياس پيغمبرن مان هو (۱۲۳). جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائين ته (الله کان) چو نه ڊڄندا آهيو؟ (۱۲۴). چو بعل (نالي بت) کي پوڄيندا آهيو ۽ سڀ کان پلي خلقيندڙ کي ڇڏيندا آهيو؟ (۱۲۵). (جو) الله اوهان جو پالڻهار ۽ اوهان جي اڳين پيءُ ڏاڏن جو پالڻهار آهي (۱۲۶). پوءِ کيس ڪوڙو پانيئون، تنهن ڪري اهي بيشڪ (دوزخ ۾) حاضر ڪيل آهن (۱۲۷). پر الله جا خاص ٻانها (ڇٽل آهن) (۱۲۸). ۽ پوين ۾ (چڱي ساراھ) اُن لاءِ ڇڏي سون (۱۲۹). الياس تي شال سلام هجي (۱۳۰). بيشڪ اسين پلارن کي اهڙيءَ طرح بدلو ڏيندا آهيون (۱۳۱). بيشڪ اهو اسان جي مومنن ٻانهن مان آهي (۱۳۲). ۽ بيشڪ لوط پيغمبرن مان هو (۱۳۳).

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٢﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٣٣﴾ ثُمَّ
 دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٤﴾ وَإِنَّمَا تَسُبُّوْنَ عَلَيْهِمْ مُّصِيبَتِينَ ﴿١٣٥﴾ وَبِالْأَيْلُ
 أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٦﴾ وَإِن يُوَسَّسْ لِّمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٧﴾ إِذْ أَتَى إِلَى
 الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٣٨﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٣٩﴾
 فَالْتَقَمَهُ الْحَوْتُ وَهُوَ مُمْلِكٌ ﴿١٤٠﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤١﴾
 لَلِثَّ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٢﴾ فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ
 سَقِيمٌ ﴿١٤٣﴾ وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٤﴾ وَارْسَلْنَاهُ إِلَى
 مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٥﴾ فَاٰمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٦﴾
 فَاسْتَفْتِهِمُ الرِّبِّيَّ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٧﴾ أَمْ خُلِقْنَا الْمَلَائِكَةَ
 إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٤٨﴾ أَلَا إِنَّهُمْ مِّنْ أَفْكَهْمَ لَيَقُولُونَ ﴿١٤٩﴾
 وَكَذَّابُونَ ﴿١٥٠﴾ وَكَذَّبُوا لَكِذْبُونَ ﴿١٥١﴾ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٢﴾
 مَا لَكُمْ تَكِيْفٌ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٣﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٤﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطٰنٌ
 مُّبِينٌ ﴿١٥٥﴾ فَاتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٥٦﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ
 وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٧﴾
 سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٥٨﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمَخْلَصِينَ ﴿١٥٩﴾

(ياد ڪر) جڏهن ان کي ۽ سندس مڙني گهروارن کي بچايوسون (۱۳۴).
 سواءِ هڪ ڪراڙيءَ زال جي جا پئتي رهندڙن ۾ ٿي (۱۳۵). وري (هنن)
 ٻين کي هلاڪ ڪيوسون (۱۳۶). ۽ بيشڪ اوهين انهن (جي ڳوٺن)
 وٽان صبح جو لڳندا آهيو (۱۳۷). ۽ رات جو (بر) پوءِ ڇو نه سمجهندا
 آهيو؟ (۱۳۸). ۽ بيشڪ يونس پيغمبرن مان هو (۱۳۹). جڏهن (هو) ڀريل
 ٻيڙيءَ ڏانهن ڀڳو (۱۴۰). پوءِ (ٻيڙيءَ وارن سان) پڪو وڌائين ته (ڀاڻ) پکي
 پيلن مان ٿيو (۱۴۱) پوءِ کيس مڇي ڳهي وئي ۽ اهو (اهڙو ڪم ڪندڙ
 هو جو) ملامت جو لائق هو (۱۴۲). پوءِ اهو جيڪڏهن تسيح چونڌڙن
 مان نه هجي ها (۱۴۳). ته انهيءَ (قيامت واري) ڏينهن تائين جنهن ۾
 (ماڻهو) اُتارجن اُن جي ڀيٽ ۾ رهي ها (۱۴۴). پوءِ کيس صاف پٽ
 ۾ اچليوسون ۽ اهو بيمار هو (۱۴۵). ۽ مٿس وڻ ڪدوءَ (جي قسم)
 مان ڄمايوسون (۱۴۶). ۽ کيس (هڪ) لک يا (اُن کان) وڌيڪ
 (ماڻهن) ڏانهن موڪليوسون (۱۴۷). پوءِ (انهن) ايمان آندو، پوءِ هڪ
 وقت تائين کين آسودو ڪيوسون (۱۴۸). پوءِ (اي پيغمبر!) انهن (يعني
 مشرڪن) کان پڇ ته تنهنجي پالڻهار کي ڏيئر آهن ڇا ۽ کين پٽ
 آهن؟ (۱۴۹). يا ملائڪن کي ماديون (ڪري) بڻايوسون ۽ اهي (اُن وقت)
 حاضر هئا؟ (۱۵۰). خبردار هجو! (ته) بيشڪ اهي پنهنجي (هٿرادو ٺهيل)
 ڪوڙ مان چوندا آهن (۱۵۱). ته الله (اولاد کي) جڻيو اهي ۽ پڪ اهي
 ڪوڙا آهن (۱۵۲). پٽن کان ڏيئر پسند ڪيائين ڇا؟ (۱۵۳). اوهان کي
 ڇا ٿيو اهي، ڪيئن فيصلو ڪندا آهيو؟ (۱۵۴). (اوهين) ڇو نه ڌيان
 ڪندا آهيو؟ (۱۵۵). يا اوهان لاءِ ڪا پڌري حجت آهي؟ (۱۵۶).
 جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته پنهنجو ڪتاب آڻيو (۱۵۷). ۽ (ڪافرن) الله
 ۽ جنن جي وچ ۾ مائتي مقرر ڪئي ۽ بيشڪ جنن جاتو آهي ته اهي
 (قيامت ۾ حساب لاءِ) ضرور حاضر ڪيا ويندا (۱۵۸). (ڪافر) جيڪو
 بيان ڪندا آهن، تنهن کان الله پاڪ آهي (۱۵۹). پر الله جا خاص ٻانهن
 (انهن جو چوڻ سچو آهي) (۱۶۰).

فَإِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ ۖ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ بِفِتْنِينَ ۖ إِلَّا مَنْ هُوَ
 صَالِ الْجَحِيمِ ۖ وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ۖ وَإِنَّا لَنَحْنُ
 الصَّافُونَ ۖ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ ۖ وَإِنْ كَانُوا يَقُولُونَ ۖ
 لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ۖ لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْخَاصِينَ ۖ
 فَكْفَرُوا بِهِمْ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۖ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا
 الْمُرْسَلِينَ ۖ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنصُورُونَ ۖ وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ
 الْغَالِبُونَ ۖ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ۖ وَأَبْصَرُ هُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ۖ
 أَفَبِعَدَابِنَا يُسْتَعْجِلُونَ ۖ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ
 الْمُنذَرِينَ ۖ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ۖ وَأَبْصَرُ هُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ۖ
 سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ۖ وَسَلَامٌ عَلَى
 الْمُرْسَلِينَ ۖ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ

سُورَةُ ص ٧٠

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ۚ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ۖ
 كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قُرُونٍ فَتَادُوا وَأُولَاتِ حِينٍ مِّنَاصٍ ۚ

پوءِ (اي ڪافرؤ) بيشڪ اوهين ۽ جن (بتن) کي پوڄيندا آهيو (۱۶۱).
 اوهين (سيپيئي) اُن (يعني ڪوڙن معبودن جي عبادت) لاءِ گمراه ڪرڻ
 وارا نه آهيو (۱۶۲). پر انهيءَ کي جيڪو (پاڻ) دوزخ ۾ گهڙڻ وارو
 آهي (۱۶۳). ۽ (ملائڪ چوندا آهن ته) اسان مان اهڙو آهي ئي ڪونه جنهن
 لاءِ (عبادت جي) هڪ جاءِ مقرر نه آهي (۱۶۴). ۽ بيشڪ اسين صف
 بَدَلڻ وارا آهيون (۱۶۵). ۽ بيشڪ اسين تسبيح چوڻ وارا آهيون (۱۶۶). ۽
 بيشڪ (ڪافر) چوندا هئا (۱۶۷). ته جيڪڏهن اسان وٽ پهرين جو
 احوال هجي ها (۱۶۸). ته ضرور الله جا خالص ٻانها ٿيون ها (۱۶۹). وري
 اُن (يعني قرآن) جا منڪر ٿيا، پوءِ سگهوئي (ڪفر جي پڄاڻي)
 ڄاڻندا (۱۷۰). ۽ بيشڪ پنهنجن پيغمبر ٻانهن لاءِ اسان جو وعدو اڳيئي
 ٿي چڪو (۱۷۱). ته بيشڪ، آهي (اسان جا پيغمبر) ئي مدد ڏنل
 آهن (۱۷۲). ۽ بيشڪ، اسان جو لشڪر ئي غالب آهي (۱۷۳). پوءِ کانئن
 هڪ وقت تائين منهن موڙ (۱۷۴). ۽ کين ڏسندو ره، پوءِ آهي به سگهوئي
 ڏسندا (۱۷۵). (هي ڪافر) اسان جو عذاب جلد گهرندا آهن ڇا؟ (۱۷۶).
 پوءِ جڏهن سندن (گهرن جي) اڱڻن ۾ (عذاب) لهندو، تڏهن ڊيچاريلن جو
 صبح بچڙو ٿيندو (۱۷۷). ۽ کانئن هڪ وقت تائين منهن موڙ (۱۷۸). ۽
 ڏسندو ره، پوءِ آهي به سگهوئي (نتيجو) ڏسندا (۱۷۹). تنهنجو پالڻهار
 عزت وارو آهي، جيڪي (اهي ڪافر) بيان ڪندا آهن، تنهن کان (اهو)
 پاڪ آهي (۱۸۰). ۽ (الله جي) پيغمرن تي شال سلام هجي (۱۸۱). ۽
 جهانن جي پالڻهار الله کي ئي سڀ ساراه جڳائيندي آهي (۱۸۲).

سورة ص مڪي آهي ۽ هن ۾ اناسي
 آيتون ۽ پنج رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ص (هن) قرآن نصيحت (ڏيڻ) واري جو قسم آهي (ته جنهن دين ڏانهن
 سڏين ٿو، سو سچ آهي) (۱). بلڪ ڪافر وڏائيءَ ۽ مخالفت ۾ (پيل)
 آهن (۲). کانئن اڳ گهڻائي جڳ هلاڪ ڪياسون، پوءِ دانهون ڪرڻ
 لڳا ۽ اهو چوٽڪاري جو وقت نه هو (۳).

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكُفْرُونَ هَذَا سِحْرٌ
كَذَّابٌ ٢٣ أَجَعَلَ الْإِلَهَ الْهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ٢٤
وَانْطَلَقَ الْمَلَكُ مِنْهُمْ أَنْ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى إِلِهِكُمْ إِنَّ هَذَا
لَشَيْءٌ يُرَادُ ٢٥ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمَلَأَةِ الْآخِرَةِ إِنَّ هَذَا إِلَّا
اِخْتِلَاقٌ ٢٦ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَنْزِعُ عَنْهُمْ الْأَغْطَارُ أَفْكَارًا ٢٧
رَبِّكَ الْعَزِيزُ الْوَهَّابُ ٢٨ أَمْرُهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا قَلِيلٌ تَقْوَى فِي الْأَسْبَابِ ٢٩ جُنْدًا مَا هُنَاكَ مَهْزُومٌ مِنْ
الْأَحْزَابِ ٣٠ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَارِ ٣١
وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ٣٢ إِنَّ
كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ٣٣ وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ
إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ٣٤ وَقَالُوا رَبَّنَا
عَجَلْ لَنَا قِطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ٣٥ اصْبِرْ عَلَى مَا
يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدًا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ٣٦
إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعِشِيِّ وَالْأَشْرَاقِ ٣٧

۽ منجهائن هڪ ڊيجارينڊڙ وٽن آيو ته عجب ڪرڻ لڳا ۽ (اهي) ڪافر چوڻ لڳا ته هيءُ (شخص) جادوگر ڪوڙو آهي (۴). ڀلا (ڏسو ته) سڀني معبودن کي هڪ معبود ڪيائين؟ بيشڪ هيءُ ڏاڍي عجيب ڳالهه آهي (۵). ۽ منجهائن (سڪرن جي) ٽولي (هڪ ٻئي کي چوندي) هلي وئي ته هلو ۽ پنهنجن معبودن (جي پوڄا) تي پڪا رهو، بيشڪ هن (نئين دين ۾ ڪو) غرض رکيو ويو آهي (۶). اها (ڳالهه) پوئين دين ۾ (ڪڏهن) نه ٻڌي سون، هيءُ ته رڳو ٺاهه آهي (۷). اسان مڙني جي وچان مٿس ئي قرآن نازل ڪيو ويو ڇا؟ بلڪ اُهي (ڪافر) منهنجيءَ نصيحت کان شڪ ۾ (پيل) آهن (نه!) بلڪ اڃان منهنجو عذاب نه چڪيو اٿن (۸). تنهنجي پالڻهار غالب بخشتار جي ٻاجه جا (ڪي) خزانو وٽن آهن ڇا؟ (۹). آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي انهن (پنهني) جي وچ ۾ آهي، تنهن جي بادشاهي انهن جي آهي ڇا؟ (جي ائين آهي) ته جڳائي ته رسين سان (لڙڪي) مٿي چڙهن (۱۰). شڪست کاڌل ٿولين مان هي (ڪافر) هتي هڪ (گڏ ٿيل) لشڪر آهي (۱۱). انهن کان اڳ نوح جي قوم ۽ عاد ۽ ميخن واري فرعون (نبن کي) ڪوڙو ڄاتو (۱۲). ۽ ثمود ۽ لوط جي قوم ۽ (شهر) ايڪ وارن. انهن جماعتن به (کين ڪوڙو ڀانيو) (۱۳). اهي ٽوليون (جيڪي به هيون تن) سڀني پيغمبرن کي ڪوڙو ڀانيو، تنهن ڪري منهنجي سزا (مٿن) لازم ٿي (۱۴). ۽ هي (هن وقت جا ڪافر به) رڳو هڪ سخت آواز جا منتظر رهندا آهن، جنهن کي ڪا ساهي نه هوندي (۱۵). ۽ (نٿوليءَ طرح) چوندا آهن ته اي اسان جا پالڻهار! حساب جي ڏينهن کان اڳ اسان (جي عذاب) جو ڀاڱو اسان کي جلد ڏي (۱۶). (اي پيغمبر) جيڪي چوندا آهن، تنهن تي صبر ڪر ۽ اسان جي طاقت واري ٻانهي داؤد کي ياد ڪر، بيشڪ اهو رجوع ڪرڻ وارو هو (۱۷). بيشڪ اسان جبلن کي سندس تابع ڪيو (جو) سانجهيءَ ۽ صبح جو (سائس) تسبيحون پڙهندا هئا (۱۸).

وَالطَّيْرَ فَحُشُورَهُ كُلُّ لَهٗ آوَابٌ ۝^{١٩} وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ
وَفَصَّلَ الْخُطَابَ ۝^{٢٠} وَهَلْ أَتَاكَ نَبُوءُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ۝^{٢١}
إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمِيْنَ بَغَى
بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى
سَوَاءِ الصِّرَاطِ ۝^{٢٢} إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَلَى
نَعَجَتُهُ وَاحِدَةً فَقَالَ الْغُلَبِيَّيْهَا وَعَزَّنِي فِي الْخُطَابِ ۝^{٢٣} قَالَ لَقَدْ
ظَلَمْتَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى نَعَاجِهِ وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ
لِيَبْغَىٰ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۝^{٢٤} فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝^{٢٥} يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ
النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۝^{٢٦}
إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ لِّمَآ نَسُوا
يَوْمَ الْحِسَابِ ۝^{٢٧} وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَابَيْنَهُمَا إِلَّا طَلَّ
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ۝^{٢٨}

۽ گڏ ڪيل پڪين کي به (سندس تابع ڪيوسين) هر هڪ (تسبيح گڏ چوڻ ۾) سندس فرمان برادر هو (۱۹). ۽ سندس بادشاهيءَ کي مضبوط ڪيوسين ۽ کيس دانائي ۽ فيصلو ڪرڻ جي تدبير ڏني سون (۲۰). ۽ (پاڻ ۾ ٻن) وڙهندڙن جي خبر تو وٽ نه پهتي آهي ڇا؟ جڏهن (اهي) پت ٿي هجري ۾ آيا (۲۱). جڏهن داؤد وٽ (اندر) پهتا تڏهن (هو) کانئن ڊڄي ويو، چيائون ته، نه ڊڄ! (اسين) به جهڳڙو ڪندڙ آهيون، اسان مان هڪڙي ٻئي تي ڏاڍ ڪيو آهي، تنهن ڪري اسان جي وچ ۾ انصاف سان فيصلو ڪر ۽ (فيصلي ۾) بي انصافي نه ڪر ۽ اسان کي سڌيءَ وات ڏانهن رستي لاءِ (۲۲). بيشڪ، هيءُ منهنجو ڀاءُ آهي، جنهن کي نوانوي رڍون آهن ۽ مون کي هڪ رڍ آهي، پوءِ هن چيو ته، اها (هڪ رڍ) به منهنجي حوالي ڪر ۽ مون تي ڳالهائڻ ۾ سختي ڪري رهيو آهي (۲۳). داؤد چيو ته، (هن) تنهنجيءَ (هڪ) رڍ جي گهرڻ ڪري ته، پنهنجين رڍن سان گڏي تو تي بيشڪ ظلم ڪيو ۽ بيشڪ ڀائيوارن مان گهڻا هڪ ٻئي تي ظلم ڪندا آهن، سواءِ انهن جي جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ۽ اهي (ظلم نه ڪندڙ) ٿورا آهن. ۽ داؤد ڄاتو ته کيس پرکيو اٿئون، تنهن ڪري پنهنجي پالڻهار کان بخشش گهريائين ۽ سجدو ڪندڙ ٿي ڪري پيو ۽ (الله ڏانهن) رجوع ڪيائين (۲۴). پوءِ کيس اهو (سندس گناه) بخشڻ سون ۽ بيشڪ ان لاءِ اسان وٽ مرتبو آهي ۽ چڱو موٽڻ جو هنڌ آهي (۲۵). (چيوسون ته) اي داؤد! بيشڪ اسان توکي زمين ۾ نائب مقرر ڪيو، تنهن ڪري ماڻهن جي وچ ۾ انصاف سان فيصلو ڪر ۽ (نفس جي) سڌ جي تابعداري نه ڪر جو (اها) توکي الله جي وات کان ڀلائيندي. بيشڪ جيڪي الله جي وات کان ڀلن ٿا، تن لاءِ انهيءَ سببان سخت عذاب آهي، جو حساب جي ڏينهن کي وساريائون (۲۶). ۽ آسمان ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي، سو اجايو نه بڻايوسون. اهو ڪافرن جو گمان آهي، تنهن ڪري ڪافرن لاءِ باه (جي عذاب) جي خرابي آهي (۲۷).

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ
 أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كَتَبْنَا نُزْلَهُ إِلَيْكَ مُبْرَكٌ
 لِّدَّبَرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ وَهَبْنَا دَاوُدَ سُلَيْمَانَ
 نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعِثَى الصَّفِيفَتِ
 الْحِجْيَادِ فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى
 تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣١﴾ رُدُّوْهَا عَلَيَّ فطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَ
 الْأَعْنَاقِ ﴿٣٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ
 أَنَابَ ﴿٣٣﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِإِحْدَى مِنْ
 بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٤﴾ فَسَحَّرْنَاهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ
 رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٥﴾ وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٦﴾ وَالْآخِرِينَ
 مُقَرَّبِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٧﴾ هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ
 حِسَابٍ ﴿٣٨﴾ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٣٩﴾ وَإِذْ كُرِعَ عَبْدَانَا
 أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤٠﴾
 أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤١﴾ وَهَبْنَا لَهُ
 أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَى لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٢﴾

جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي زمين ۾ فساد وجهڻ وارن جي برابر ڪريون ٿا ڇا؟ يا پرهيزگارن کي بچڻ وانگر ڪريون ٿا ڇا؟ (۲۸). هيءُ (قرآن) برڪت وارو ڪتاب آهي، جو ان کي تو ڏانهن نازل ڪيوسون ته (ماڻهو) ان جي آيتن ۾ ڌيان ڪن ۽ عقل وارا نصيحت وٺن (۲۹). ۽ داؤد کي سليمان (نالي پٽ) عطا ڪيوسون (سليمان) چڱو ٻانهو هو. بيشڪ اهو (الله ڏانهن) ورڻ وارو هو (۳۰). (ياد ڪر) جڏهن پوياريءَ جو تڪا گهوڙا وٽس پيش ڪيا ويا (۳۱). پوءِ چيائين ته بيشڪ مون پنهنجي پالڻهار جي ياد ڪرڻ کان (پلي هنن گهوڙن جي) مال جي پيار کي (وڌيڪ) دوست رکيو، تان جو (سج) اوٽ جي پٺيان لکيو (۽ وچين نماز قضا ٿي) (۳۲). (چيائين ته هنن) گهوڙن کي مون وٽ موٽائي آڻيو، پوءِ (گهوڙن جي) جنگهن ۽ ڪنڌن تي (ڪهڻ لاءِ) هٿ لائڻ شروع ڪيائين (۳۳). ۽ بيشڪ سليمان کي پرڪيوسون ۽ سندس تخت تي هڪ ڌڙ اُچليوسون وري (الله ڏانهن) موٽيو (۳۴). چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! مون کي بخش ۽ مون کي اهڙي بادشاهي عطا ڪر جو مون کان پوءِ ڪنهن کي به نه جڳائي، بيشڪ تون ئي عطا ڪندڙ آهين (۳۵). پوءِ واءِ کي سندس تابع ڪيوسون، جتي پهچڻ گهرندو هو، (تتي) آرام سان سندس حڪم سان هلندي هئي (۳۶). ۽ ديون کي (سندس تابع ڪيوسون) جوهر هڪ عمارتون اڏيندڙ ۽ (درياءَ) ٽيندڙ هو (۳۷). ۽ ٻيا (ديو) زنجيرن ۾ جڪڙيل (تابع) ڪيا سون (۳۸). (چيوسون ته) هيءُ اسان جو ڏيڻ آهي. پوءِ (پل ڪنهن تي) احسان ڪر يا رکي ڇڏ (جيئن تو کي وڻي) ته (توتي) حساب نه آهي (۳۹). ۽ بيشڪ ان لاءِ اسان وٽ مرتبو ۽ چڱو موٽڻ جو هنڌ آهي (۴۰). ۽ اسان جي ٻانهي ايوب کي ياد ڪر، جڏهن پنهنجي پالڻهار کي ٻاڏايائين ته مون کي شيطان تڪليف ۽ ايذاءُ پهچايو آهي (۴۱). (تڏهن چيوسون ته زمين تي) پنهنجي لت هڻ، جو هيءُ (چشمو) وهنجڻ جو هنڌ ٿڌو ۽ پيئڻ لاءِ (مٺو) آهي (۴۲). ۽ کيس سندس گهر وارا ۽ ساڻن اوترا (ٻيا به) عطا ڪيا سون (هيءُ) اسان جي طرف کان باجهه ۽ ڌيان وارن لاءِ نصيحت آهي (۴۳).

وَحُذِّبِيكَ ضَعْفًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا
نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٢٧﴾ وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا إِبْرَاهِيمَ وَأِسْحَقَ وَيَعْقُوبَ
أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٢٨﴾ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكَرَى الدَّارِ
وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٢٩﴾ وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَ
الْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٣٠﴾ هَذَا ذِكْرٌ وَإِن
لِّلْمُتَّقِينَ لِحُسْنِ مَّآبٍ ﴿٣١﴾ جَدَّتْ عَدْنٌ مُّفْتَحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٣٢﴾
مُتَكِبِينَ فِيهَا يَدُوعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَّابٍ ﴿٣٣﴾
وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ مِّنَ الطَّرِيقِ أَتْرَابٌ ﴿٣٤﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ
الْحِسَابِ ﴿٣٥﴾ إِنَّ هَذَا إِلْرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَّفَادٍ ﴿٣٦﴾ هَذَا وَإِن
لِّلظَّالِمِينَ لَشَرَّ مَا بٍ ﴿٣٧﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْبِهَادُ ﴿٣٨﴾ هَذَا
فَلْيَذُوقُوهُ حَبِيمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٣٩﴾ وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٤٠﴾ هَذَا
فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٤١﴾ قَالُوا
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّارِحُونَ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمَّوْهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٤٢﴾
قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٤٣﴾
وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِّنَ الْأَشْرَارِ ﴿٤٤﴾

۽ (چيوسون ته) پنهنجي هٿ ۾ بهارو وٺ پوءِ اُن سان (پنهنجيءَ زال کي) ڏک هڻڻ ۽ قسم نه ڀڃ، بيشڪ اسان کيس صابر لڌو (ايوب) چڱو ٻانهو هو، اهو (الله ڏانهن) ورڻ وارو هو (۴۴). ۽ اسان جي ٻانهن ابراهيم ۽ اسحاق ۽ يعقوب کي ياد ڪر جي هٿن ۽ اکين وارا (يعني علم ۽ عمل وارا) هئا (۴۵). بيشڪ اسان کين هڪ پاڪ عادت لاءِ نرالو ڪيو جو آخرت جو ياد ڪرڻ آهي (۴۶). ۽ بيشڪ اُهي اسان وٽ چونڊيل ڀلارن مان هئا (۴۷). ۽ اسماعيل ۽ يسع ۽ ذوالڪفل کي ياد ڪر ۽ هر هڪ نيڪن مان هو (۴۸). هيءُ (قرآن) نصيحت آهي ۽ بيشڪ پرهيزگارن لاءِ چڱو موٽڻ جو هنڌ آهي (۴۹). (يعني) هميشه (رهڻ) جا باغ آهن، (جن جا) دروازا انهن لاءِ کليل آهن (۵۰). اُتي تڪ ڏيندڙ هوندا، اُتي گهڻا ميوا ۽ شراب پيا گهرندا (۵۱). ۽ وٽن هيٺ نگاه ڪرڻ واريون ۽ عمر ۾ هڪ جيڏيون (زالون) هونديون (۵۲). هيءُ اهو آهي جنهن جو حساب جي ڏينهن لاءِ انجام ڏنو وڃي ٿو (۵۳). بيشڪ اهو اسان جو رزق آهي، جنهن کي ڪا ڪوٽ نه هوندي (۵۴). اهو (بدلو ڀلارن لاءِ) آهي ۽ بيشڪ حد کان لنگهندڙن لاءِ بچڙو موٽڻ جو هنڌ آهي (۵۵). (جو) دوزخ آهي، اُن ۾ گهرندا (۽) پوءِ (اهو) بچڙو وڃائڻو آهي (۵۶). هيءُ (عذاب) ڪوسو پاڻي آهي ۽ پونءِ آهي، پوءِ ڀلي ته اهو چڪن (۵۷). ۽ اهڙو قسمين قسمين ٻيو (عذاب) به آهي (۵۸). (ڏوهارين جي اڳواڻن کي چئبو ته) هي (ڪافر) هڪ ٽولي آهي جا (باه ۾) اوهان سان گڏ گهرڻ واري آهي، (اڳواڻ چوندا ته) شال کين ڪا ويڪري جاءِ نه هجي! ڇو ته اُهي باه ۾ گهرڻ وارا آهن (۵۹). (تابع) چوندا ته (نه!) بلڪ اوهان کي شال ڪا ويڪري جاءِ نه هجي! (جو) اوهان اسان لاءِ ڪفر کي پراڻي رسم ڪري ڇڏيو، پوءِ (دوزخ) بچڙي جاءِ آهي (۶۰). چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! جنهن اسان لاءِ هيءُ (ڪفر جي) پراڻي رسم ٺاهي هجي، تنهن جي حق ۾ دوزخ ۾ ٻيڻو عذاب زياده ڪر (۶۱). ۽ (دوزخي) چوندا ته اسان کي ڇا (ٿيو) آهي، جو (انهن مسلمانن مسڪينن) ماڻهن کي نه ٿا ڏسون، جن کي بچڙن مان ڳڻيندا هئاسون؟ (۶۲).

اتَّخَذَ لَهُمْ سَخِرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْبَصَارُ ۖ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ
 تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ۖ قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۚ وَمَنْ إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ
 الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۖ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
 الْغَفَّارُ ۖ قُلْ هُوَ نَبَوُّ عَظِيمٌ ۖ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ۖ مَا
 كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ۖ إِنَّ يُوسَىٰ
 إِلَىٰ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۖ إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي
 خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ۖ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي
 فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ۖ فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ۖ إِلَّا
 إِبْلِيسَ ۖ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۖ قَالَ يَا بَلِيسُ مَا مَنَعَكَ
 أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي ۖ اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ
 الْعَالِينَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ
 مِنْ طِينٍ ۖ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۖ وَإِنَّ عَلَيْكَ
 لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ۖ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ
 يُبْعَثُونَ ۖ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ۖ إِلَىٰ يَوْمِ
 الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ۖ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ۖ

(ناحق) سائن نٺوليون ڪندا هئاسون ڇا يا کائنن (اسانجون) اڪيون
 ترڪيون آهن؟ (۶۳). بيشڪ دوزخين جو پاڻ ۾ جهيٽو ڪرڻ اها (هڪ)
 سڃي (ڳالهه) آهي (۶۴). (کين) چو ته، آءٌ رڳو ڊيجاريندڙ آهيان ۽ (رڳو)
 اڪيلي زبردست الله کان سواءِ (ٻيو) ڪوبه عبادت جو لائق نه آهي (۶۵).
 آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي انهن (ٻنهي) جي وچ ۾ آهي، تنهن جو
 پالڻهار غالب بخشڻهار آهي (۶۶). (کين) چو ته اهو (قرآن) هڪ وڏي خبر
 آهي (۶۷). اوهين کائنس منهن موڙيندڙ آهيو (۶۸). مون کي (انهي)
 جماعت) وڏي مرتبي وارن ملائڪن (جي حال) جي ڪا به خبر نه آهي،
 جڏهن (اهي) پاڻ ۾ سوال جواب ڪندا آهن (۶۹). مون ڏانهن هيءُ ئي
 وحي ٿيندو آهي ته آءٌ رڳو پٿرو ڊيجاريندڙ آهيان (۷۰). (ياد ڪر) جڏهن
 تنهنجي پالڻهار ملائڪن کي چيو ته، بيشڪ آءٌ گاري مان هڪ ماڻهو بڻائڻ
 وارو آهيان (۷۱). پوءِ جڏهن کيس پورو ناهي وٺان ۽ منجهس پنهنجو روح
 ڦوڪيان، تڏهن کيس سجدو ڪندڙ ٿي ڪري پئجو (۷۲). پوءِ ملائڪن
 مڙني گڏجي سجدو ڪيو (۷۳). مگر ابليس (سجدو نه ڪيو) - هن وڏائي
 ڪئي ۽ ڪافرن مان ٿيو (۷۴). (الله) چيو ته، اي ابليس جنهن کي
 پنهنجن ٻنهي هٿن سان پيدا ڪيم، تنهن کي سجدي ڪرڻ کان توکي
 ڪهڙيءَ ڳالهه جهليو؟ تو وڏائي ڪئي ڇا يا تون (حقيقت ۾) وڏي مرتبي
 وارن مان آهين؟ (۷۵). ابليس چيو ته، آءٌ اُن کان ڀلو آهيان، (جو) مون کي
 باه مان بڻائي ۽ اُن کي مٽيءَ مان بڻائي (۷۶). الله چيو ته، (بس هينئر ئي)
 اُن مان نڪر جو بيشڪ تون تڙيل آهين (۷۷). ۽ بيشڪ توتي جزا جي
 ڏينهن تائين منهنجي لعنت آهي (۷۸). اُن چيو ته، اي منهنجا پالڻهار! تڏهن
 انهيءَ ڏينهن تائين مون کي مهلت ڏي، (جنهن ڏينهن سڀ ماڻهو قبرن مان)
 اُتاريا وڃن (۷۹). الله فرمايو ته، (ڇڳو) بيشڪ تون مهلت ڏنلن مان آهين
 (۸۰). انهيءَ ٺهرايل وقت جي ڏينهن تائين (۸۱). (ابليس) چيو ته، تڏهن
 تنهنجي عزت جو قسم آهي ته ضرور انهن مڙني کي گمراه ڪندس (۸۲).

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿٤٠﴾
لَا مَلَكَيْنَ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾ قُلْ
مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٤٢﴾ إِنَّ
هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ الْبُحُرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ
الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾ إِنَّ اللَّهَ الدِّينَ
الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ
إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلَفُونَ هَٰ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾ لَوْ أَرَادَ
اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا الْأَصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَنَهُ
هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى هَٰ الْهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

منجهائين تنهنجن خالص ٻانهن کان سواءِ (جو انهن تي وس نه هلندو) (۸۳). الله فرمايو ته، (اها ڳالهه) سچ آهي ۽ (آءُ) سچ چوان ٿو (۸۴). ته تو سان ۽ منجهائين جيڪي تنهنجي پيروي ڪندا تن مڙني سان دوزخ کي ضرور پريندس (۸۵). (اي پيغمبر کين) چؤ ته آءُ اوهان کان قرآن (پهچائڻ) بابت ڪو اجورو نه ٿو گهران ۽ نڪي آءُ (ڪوڙ) ناهڻ وارن مان آهيان (۸۶). هي (قرآن) ته جهانن لاءِ نصيحت آهي (۸۷). ۽ ڪنهن وقت کان پوءِ ان (جي سچائي) جي خبر ضرور اوهين ڄاڻندؤ (۸۸).

سورة زمر مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجنهن
آيتون ۽ اٺ رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(هن) ڪتاب جو نازل ڪرڻ غالب حڪمت واري الله (جي طرف) کان آهي (۱). بيشڪ، اسان تو ڏانهن سچ سان ڪتاب نازل ڪيو ته الله لاءِ (پنهنجيءَ) عبادت کي خالص ڪري خاص ان جي عبادت ڪر (۲). خبردار ٿي! خالص عبادت الله ئي جي لاءِ آهي ۽ جن الله کان سواءِ ٻيا دوست ڪري ورتا، (سي چوندا آهن ته) انهن کي رڳو هن لاءِ پوڄيندا آهيون ته اسان کي الله ڏانهن مرتبي ۾ ويجهو ڪن. جنهن (ڳالهه) بابت اهي جهڳڙو ڪندا آهن، تنهن بابت بيشڪ انهن جي وچ ۾ الله فيصلو ڪندو، بيشڪ، الله انهيءَ کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي، جيڪو ڪوڙو (۽) بي شڪر آهي (۳). جيڪڏهن الله (پاڻ لاءِ) اولاد وٺڻ گهري ها ته جيڪي (ڪجهه) بڻايو اٿس، تنهن مان جيڪو وٺيس ها سو چوندي ها، (پر) ان جي ذات پاڪ آهي، اهو ته الله اڪيلو (۽) زبردست آهي (۴). آسمانن ۽ زمين کي (پوريءَ) رت سان بڻايائين، رات کي ڏينهن تي لپيٽيندو آهي ۽ ڏينهن کي رات تي لپيٽيندو آهي ۽ سج ۽ چنڊ کي تابع ڪيائين، هر هڪ ٺهرايل مدت تي هلندو آهي. خبردار! اهو (ئي) غالب بخشهار آهي (۵).

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَانَزَلَ لَكُمْ
 مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ
 بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمٍ ثَلَاثٌ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا
 هُوَ فَأَنَّى تُصَرِّفُونَ ٦ إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَنَىٰ عَنْكُمْ وَهُوَ لَا
 يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
 وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
 عَلِيمٌ بِّذَاتِ الصُّدُورِ ٧ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ
 مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ
 مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ
 بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ٨ إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ٩ أَمَّنْ هُوَ قَائِتٌ
 آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ
 قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا
 يَتَذَكَّرُ أُولَٰؤَالِ الْبَابِ ١٠ قُلْ يُعْبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا
 رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ
 وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ١١

اوهان کي هڪ جيءَ مان بڻايائين، وري منجهانئس سندس زال کي پيدا ڪيائين ۽ ڏورن مان اٺ قسم اوهان لاءِ لاتائين. اوهان کي اوهان جي مائٽن جي پيٽن ۾ هڪ (قسم جي) بڻاوت کان پوءِ ٻئي (قسم جي) بڻاوت، تن انداهين ۾ پيدا ڪندو آهي، اهو الله اوهان جو پالڻهار آهي، ان جي ئي (ساري) بادشاهي آهي. ان کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جو لائق نه آهي، پوءِ ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا آهيو (۶). جيڪڏهن بيشڪري ڪندؤ ته بيشڪ الله اوهان کان بي پرواه آهي ۽ پنهنجن ٻانهن جي بيشڪريءَ کي پسند نه ڪندو آهي، ۽ جيڪڏهن شڪر ڪندؤ ته اوهان لاءِ ان کي پسندو ڪندو ۽ ڪو ٻار ڪندڙ ٻئي جو ٻار نه ڪندو، وري اوهان جو موٽڻ پنهنجي پالڻهار ڏانهن آهي، پوءِ جيڪي ڪندا هيؤ، تنهن جي اوهان کي سدڻ ڏيندو. بيشڪ، اهو سين وارو (گجھ) ڄاڻندڙ آهي (۷). ۽ جڏهن ماڻهوءَ کي ڪو ڌڪ پهچندو آهي (تڏهن) پنهنجي پالڻهار کي ڏانهن ۽ رندڙ ٿي سڏيندو آهي، وري جڏهن پاڻ وٽان کيس ڪا نعمت بخشيندو آهي، (تڏهن) جنهن (مطلب) لاءِ اڳ سڏيندو هو، تنهن کي وساريندو آهي ۽ الله لاءِ شريڪ مقرر ڪندو آهي، ته سندس واٽ کان (ماڻهن کي) ڀلائي (اي پيغمبر!) چؤ ته (اي ڪافر) پنهنجي ڪفر (جي حالت) ۾ ٿورو (وقت) نفعو وٺ بيشڪ تون دوزخين مان آهين (۸). ڀلا جيڪو رات جي وقتن ۾ سجدو ڪندڙ ۽ بيهي عبادت ڪندڙ آهي، آخرت (جي عذاب) کان ڊڄندو آهي ۽ پنهنجي پالڻهار جي ٻاجھ جي اميد رکندو آهي (سو ڀلو آهي يا اهو بي شڪر مشرڪ؟) - (اي پيغمبر) چؤ ته، سمجھ وارا ۽ بي سمجھ (پاڻ ۾) برابر ٿيندا ڇا؟ ڌيان وارا ئي نصيحت وٺندا آهن (۹). چؤ ته، اي منهنجا مومن ٻانهو پنهنجي پالڻهار کان ڊڄو، جن هن دنيا ۾ چڱائي ڪئي، تن ئي لاءِ (آخرت ۾) چڱائي آهي ۽ الله جو ملڪ ويڪرو آهي، رڳو صابرن کي سندن بدلو اڻ ڪٽ ڏبو (۱۰).

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۖ وَأُمِرْتُ لِأَنْ
 أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۖ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ
 يَوْمٍ عَظِيمٍ ۖ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۖ فَاعْبُدُوا مَا
 شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۖ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ
 أَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۖ لَمْ يَنْ
 فَوْقَهُمْ ظُلٌّ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلٌّ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ
 عِبَادَهُ لِيُعْبَادَهُ ۖ فَاتَّقُوا ۖ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ
 يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادَ ۚ الَّذِينَ
 يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ
 وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ۖ أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ
 أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ۚ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا لَهُمْ أَعْرَافٌ مِنْ
 فَوْقِهَا غُرُوفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ
 اللَّهُ الْمِيثَاقَ ۖ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ
 فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفًّراً
 ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ۖ

(اي پيغمبر کين) چؤ ته بيشڪ مون کي حڪم ٿيو آهي ته الله لاءِ (پنهنجي) عبادت خالص ڪري رڳو ان جي عبادت ڪريان (۱۱). ۽ مون کي حڪم ٿيو آهي ته (سڀ کان) پهريون حڪم مڃيندڙ (آءُ ئي) هجان (۱۲). چؤ ته، جيڪڏهن آءُ پنهنجي پالڻهار جي نافرماني ڪريان ته بيشڪ آءُ وڏي ڏينهن جي عذاب کان ڊڄان ٿو (۱۳). چؤ ته، پنهنجي عبادت الله لاءِ خالص ڪري فقط ان جي عبادت ڪريان ٿو (۱۴). پوءِ الله کان سواءِ جنهن کي (اوهين) گهرو تنهن کي پوڄيو (کين) چؤ ته بيشڪ ٿو ٿي وارا آهي آهن (جن گمراه ٿيڻ سبب) پاڻ کي ۽ پنهنجن گهروارن کي قيامت جي ڏينهن خساري ۾ وڌو. خبردار اهو ئي ٻڌرو نقصان آهي (۱۵). سندن مٿان باه جون چٽيون ۽ سندن هيٺان به (اهڙا) وڇاڻا هوندا، اهو (عذاب) آهي، جنهن کان الله پنهنجن ٻانهن کي ڊيڄاري ٿو، تنهن ڪري اي منهنجا ٻانهو! مون کان ڊڄو (۱۶). ۽ جن (ماڻهن) بتن جي پوڄا ڪرڻ کان پاسو ڪيو ۽ الله ڏانهن وريا تن لاءِ خوشخبري آهي، پوءِ (اي پيغمبر!) منهنجن انهن ٻانهن کي خوشخبري ڏي (۱۷). جيڪي ڳالهه ٻڌندا آهن، پوءِ اُن مان تمام چڱيءَ تي هلندا آهن. اهي (اهي) جن کي الله هدايت ڪئي آهي ۽ اهي ئي عقل وارا آهن (۱۸). ڀلا جنهن تي عذاب جو حڪم ثابت ٿيو (سو بچي سگهندو ڇا؟) تون باه ۾ پيل کي ڇڏائي سگهندين ڇا؟ (۱۹). پر جيڪي پنهنجي پالڻهار کان ڊڄا تن لاءِ وڏيون ماڙيون آهن، انهن جي مٿان (ٻيون) ماڙيون اڏيليون آهن، انهن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن (الله) (اهو) انجم ڪيو آهي. الله انجم نه ڦيرائيندو آهي (۲۰). نه ڏٺو اٿئي ڇا؟ ته الله آسمان کان پاڻي وسايو، پوءِ اُن کي زمين جي چشمن ۾ وهايائين، وري ان سان قسمن قسمن رنگ جي پوک ڄمائيندو آهي، وري سڪي ويندي آهي، پوءِ ان کي زردو ٿيل ڏسندو آهين، وري ان کي ذرا ذرا ڪندو آهي. بيشڪ ان ۾ عقل وارن لاءِ نصيحت آهي (۲۱).

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ
 لِلْقَسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾ اللَّهُ
 نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ
 الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ
 اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ
 فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٤٠﴾ أَفَمَن يَتَّبِعِ بَوَاجِهَهُ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ
 الْقِيَمَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٤١﴾ كَذَّبَ
 الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَآتَاهُمُ الْعَذَابُ مِن حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٢﴾
 فَآذَاهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
 أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا
 الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾ قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ
 ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٤٥﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ
 شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا
 الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ إِنَّكَ مِثْتُ وَاِنَّهُمْ
 مَيِّتُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٤٨﴾

يلا جنهن جو سينو (دين) اسلام لاءِ الله ڪوليو آهي ۽ اهو پنهنجي پالڻهار جي نور (جي سوجهري) تي هجي (سو سخت دل وارن ڪافرن جهڙو ٿيندو ڇا؟) پوءِ انهن لاءِ ويل آهي، جن جيون دليون الله جي ياد ڪرڻ کان سخت (ٿيون) آهن، اهي پڌريءَ گمراهيءَ ۾ آهن (۲۲). الله تمام چڱي ڳالهه (يعني) اهڙو ڪتاب نازل ڪيو جو هڪ ٻئي جهڙا، (سندس مضمون) دهريل آهن، ان (جي ٻڌڻ) کان انهن (ماڻهن) جون ڪلون ڪانڊاريون آهن، جيڪي پنهنجي پالڻهار کان ڊڄندا آهن، وري سندن ڪلون ۽ سندن دليون الله جي ياد ڪرڻ تي ڪنڊيون ٿينديون آهن. اها الله جي هدايت آهي جنهن کي گهري (تنهن کي) اُن سان واٽ ڏيکاري ٿو ۽ جنهن کي الله گمراه ڪري، تنهن کي ڪو هدايت ڪندڙ ڪونهي (۲۳).

يلا جيڪو قيامت جي ڏينهن پنهنجي منهن سان بيچڙي عذاب کي روڪي ٿو (سو چٽل جي برابر ٿيندو ڇا؟) ۽ ظالمن کي چئبو ته جيڪي ڪندا هيئو (تنهن جي سزا) چڪو (۲۴). جيڪي کانئن اڳ هئا تن به ڪوڙ ڀانيو (هو) پوءِ وٽن اُتان عذاب پهتو، جتان ڄاڻندائي نه هئا (۲۵). پوءِ الله ڪين دنيا جي حياتيءَ ۾ خوار ڇڪائي ۽ بيشڪ، آخرت جو عذاب (ته) تمام وڏو آهي، جيڪڏهن (اها ڳالهه) ڄاڻن ها (ته پاڻ کي عذاب کان بچائين ها) (۲۶). ۽ بيشڪ، ماڻهن لاءِ هن قرآن ۾ هر قسم جا مثال بيان ڪياسون، ته مَنَ اُهي نصيحت وٺن (۲۷). قرآن عربي (ٻوليءَ ۾) بي عيب (نازل ڪيوسون) ته مَنَ اُهي ڊڄن (۲۸). الله مثال بيان ٿو ڪري ته هڪ ٻانهو جنهن ۾ (گهڻا) بد مزاج (مالڪ) ڀائيوار آهن ۽ (ٻيو) ٻانهو خلاصو هڪڙي مڙس جي ملڪيت آهي، مثال ۾ اهي ٻئي (ٻانها) برابر ٿيندا ڇا؟ سڀ سارا الله ئي کي جڳائي، پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۲۹). (اي پيغمبر!) بيشڪ، تون (به) مردن ۽ بيشڪ اُهي (به) مردنا (۳۰) وري بيشڪ، اوهين قيامت جي ڏينهن پنهنجي پالڻهار وٽ پاڻ ۾ جهڳڙو ڪندؤ (۳۱).

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ
إِذْ جَاءَهُ ۖ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِي جَاءَ
بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٨﴾ لَهُمْ مَا
يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَاُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٩﴾ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ
عَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٠﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ۖ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٤١﴾
وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ ۖ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ
ذِي انْتِقَامٍ ﴿٤٢﴾ وَلَٰئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَّا تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَتُ
ضُرِّيَّهٖ ۖ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِيَّ ۚ قُلْ
حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٤٣﴾ قُلْ لَّيْقَوْمٍ
اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۖ إِنِّي عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾
مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٥﴾

پوءِ اُن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي، جنهن الله تي ڪوڙ ٺاهيو ۽ جڏهن سچو دين وٽس آيو (تڏهن) ان کي ڪوڙ ڄاڻائين؟ ڪافرن جي جاءِ دوزخ ۾ نه آهي ڇا؟ (۳۲). ۽ جنهن سچو دين آندو ۽ (جنهن) کيس سچو ڄاتو، اهي ئي پرهيزگار آهن (۳۳). جيڪي گهرندا سو انهن لاءِ سندن پالڻهار وٽ آهي، پلارن جو بدلو اهو آهي (۳۴). ته جيڪي بچڙا ڪم ڪيائون سي الله کانئن مڻي ۽ جيڪي چڱا ڪم ڪندا هئا تن بابت سندن (چڱو) اڃورو ڪين بدلي ۾ ڏئي (۳۵). الله پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) کي ڪافي نه آهي ڇا؟ ۽ الله کان سواءِ جيڪي (ٻيا) آهن، تن کان توکي ڊيڄاريندا آهن ۽ جنهن کي الله ڀلائي تنهن کي ڪو هدايت ڪرڻ وارو نه آهي (۳۶). ۽ جنهن کي الله هدايت ڪري تنهن کي ڪو ڀلائڻ وارو نه آهي، الله غالب بدلي وٺڻ وارو نه آهي ڇا؟ (۳۷). ۽ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن کانئن پڇين ته آسمانن ۽ زمين کي ڪنهن بڻايو آهي؟ ته ضرور چوندا ته الله. (پوءِ ڪين) چؤ ته الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو، تن کي ڏسو (ته سهي) جيڪڏهن الله مون کي ڪا سختي (ٻهڄائڻ) گهري ته اهي اُن جي (ٻهڄايل) سختيءَ جي لاهڻ وارا آهن ڇا؟ يا مون کي ڪو سک (ٻهڄائڻ) گهري ته اهي (بت) سندس (ٻهڄايل) سک جي بند ڪرڻ وارا آهن ڇا؟ (تون ڪين) چؤ ته مون کي الله ڪافي آهي، ڀروسو ڪندڙ مٿس (ئي) ڀروسو ڪندا آهن (۳۸). (ڪين) چؤ ته، اي منهنجي قوم! اوهين پنهنجيءَ جاءِ تي عمل ڪريو، بيشڪ اڏ (به پنهنجيءَ جاءِ تي) عمل ڪندڙ آهين، پوءِ سگهوئي ڄاڻندؤ (۳۹). ته ڪنهن تي (اهو) عذاب اچي ٿو، جو کيس خوار ڪندو ۽ مٿس هميشه جو عذاب لهي ٿو (۴۰).

اِنَّا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
 فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّٰ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِمَا ۖ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ
 بِوَكِيلٍ ۝۳۱ اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِيْنَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ
 تَمُتْ فِيْ مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَ
 يُرْسِلُ الْاُخْرٰى اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ
 يَّتَفَكَّرُوْنَ ۝۳۲ اَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَاءَ ۚ قُلْ
 اَوْ لَوْ كَانُوا لَا يَسْئَلُكَوْنَ شَيْئًا وَّلَا يَعْقِلُوْنَ ۝۳۳ قُلْ لِلّٰهِ
 الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا ۗ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۖ ثُمَّ اِلَيْهِ
 تُرْجَعُوْنَ ۝۳۴ وَاِذَا ذَكَرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوْبُ الَّذِيْنَ
 لَا يُوْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ ۚ وَاِذَا ذَكَرَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهِ اِذَا هُمْ
 يَسْتَبْشِرُوْنَ ۝۳۵ قُلِ اللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ عَلِمَ
 الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ اَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيْ مَا كَانُوْا
 فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ۝۳۶ وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مَا فِى الْاَرْضِ
 جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ
 الْقِيٰمَةِ ۚ وَبَدَّ اَلَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مَا لَمْ يَكُوْنُوْا يَحْتَسِبُوْنَ ۝۳۷

بيشڪ اسان توتي ڪتاب ماڻهن لاءِ سچ سان لائون، پوءِ جيڪو هدايت وارو ٿيو سو خاص پنهنجي (فائدي) لاءِ ۽ جيڪو گمراه ٿيو سو رڳو پنهنجي (نقصان) لاءِ گمراه ٿئي ٿو ۽ تون مٿن ڪو ذميوار نه آهين (۴۱).
 الله ماڻهن جا روح سندن مرڻ جي مهل ڪڍندو آهي ۽ جيڪو نه مٽو آهي (تنهن جو روح) سندس نند (جي حالت) ۾ (ڪڍندو آهي) پوءِ جنهن تي موت جو حڪم ڪيو اٿس، تنهن کي جهليندو آهي ۽ ان ٻئي کي هڪ مقرر مدت تائين ڇڏيندو آهي. بيشڪ هن ۾ انهن ماڻهن لاءِ نشانيون آهن، جيڪي سوچيندا آهن (۴۲). الله کان سواءِ ٻيا شفاعت ڪرڻ وارا ورتا اٿن ڇا؟ (ڪين) چو ته، جيتوڻيڪ آهي نڪي ڪجهه اختيار رکندا هجن ۽ نڪي سمجهندا هجن (ته به شفاعت ڪندا ڇا؟) (۴۳). (ڪين) چو ته، سڀ شفاعت الله جي (وس) آهي، آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي اُن جي آهي (اوهين) وري ڏانهس موٽائبو (۴۴). ۽ جڏهن اڪيلي الله (جي نالي) کي ياد ڪبو آهي (تڏهن) جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن تن جون دليون تهنديون آهن ۽ جڏهن الله کان سواءِ ٻين کي ياد ڪبو آهي، تڏهن انهيءَ ئي مهل آهي سرها ٿيندا آهن (۴۵). (اي پيغمبر!) چو ته، اي الله آسمانن ۽ زمين جا پيدا ڪندڙ! ڳجه ۽ ظاهر جا ڄاڻندڙ! تون ئي پنهنجن ٻانهن جي وچ ۾ جنهن (ڳالهه) بابت (آهي) جهڳڙو ڪندا رهيا (تنهن بابت) نبيرو ڪندين (۴۶). ۽ جيڪي زمين ۾ (مال) آهي سو سڀئي ۽ اُن جيترو ٻيو ساڻس جيڪڏهن ظالمن کي هجي (ته جيڪر) اهو قيامت جي ڏينهن بچڙي عذاب کان (بچڻ لاءِ) بدلو ڏئي چڪن (ته به کائڻ عذاب ٿري نه سگهندو) ۽ الله جي طرف کان اهڙو (معاملو) انهن لاءِ ظاهر ٿيندو جنهن جو گمان (ئي) نه رکندا هئا (۴۷).

وَبَدَّ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرْدَانًا ثُمَّ إِذَا
خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهَا عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٠﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ
مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤١﴾ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾ قُلْ يُعَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٤٤﴾ وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ
مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ
بَغْتَةً وَ أَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرْتُنِي عَلَىٰ
مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لِمِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٦﴾

۽ جيڪي بچڙيون ڪمايون هيائون سي انهن لاءِ ظاهر ٿينديون ۽ جنهن (سزا) جون نٿوليون ڪندا هئا، سا کين ويڙهي ويندي (۴۸). پوءِ جڏهن انسان کي ڪا تڪليف پهچندي آهي (تڏهن) اسان کي سڏيندو آهي، وري جڏهن ان کي پاڻ وٽان ڪا نعمت ڏيندا آهيون (تڏهن) چونڊو آهي ته، اها رڳو پنهنجيءَ ڄاڻ سان (جا مون ۾ آهي) مون کي ڏني وئي آهي (ائين نه آهي) بلڪ اها (نعمت) آزمائش آهي، پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۴۹). بيشڪ کانئن اڳين (ب) اها (ڳالهه) چئي هئي، پوءِ جيڪي (ڪرتوت) ڪيائون ٿي، تن کانئن ڪجهه به (مصيبت) نه ٿاري (۵۰). پوءِ جيڪي ڪمايائون تنهن جون بچڙيون کين پهتيون ۽ هنن مان (ب) جيڪي ظالم آهن، تن جيڪي ڪمايو، تنهن جيون بچڙيون کين (هاڻي) سگهوئي پهچنديون ۽ اهي عاجز ڪرڻ وارا نه آهن (۵۱). نه ڄاتو اٿن ڇا ته الله جنهن لاءِ گهرندو آهي، (تنهن جو) رزق ڪشادو ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ گهرندو آهي تنهن جو) گهٽ ڪندو آهي؟ بيشڪ، هن (ڪم) ۾ انهن ماڻهن لاءِ نشانيون آهن، جيڪي ايمان آڻيندا آهن (۵۲). (منهنجي طرفان انهن کي) چؤ ته، اي منهنجا اهي ٻانهڙ جن پاڻ تي ظلم ڪيو! (اوهين) الله جي رحمت کان نااميد نه ٿيو، ڇو ته الله سڀ گناهه بخشيندو آهي، بيشڪ اهو ئي بخشڻهار مهربان آهي (۵۳). ۽ پنهنجي پالڻهار ڏانهن ورو ۽ ان کان اڳي سندس فرمان بردار ٿيو جو اوهان وٽ عذاب اچي (۽) وري مدد نه ڏجي (۵۴). ۽ اوهان جي پالڻهار کان اوهان ڏانهن جيڪا بلڪل چڱي شيءِ نازل ڪئي ويئي آهي، تنهن جي انهيءَ کان اڳ تابعداري ڪريو جو اوهان وٽ اوچتو عذاب اچي ۽ اوهين بي خبر هجو (۵۵). (انهيءَ ڪري خدا ڏانهن مهاڙ ڪريو ۽ قرآن جي تابعداري ڪريو) ته متان پوءِ ڪوبه جيءُ چوي ته هاڻ ارمان! جو الله جي دين ۾ سستي ڪيم ۽ بيشڪ (آءُ ته) نٿولين ڪرڻ وارن مان هوس (۵۶).

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾ أَوْ
 تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ
 الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾ بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
 وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا
 عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
 لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾ وَيَسْجَى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازٍ لَهُمْ لَا
 يَمَسُّهُمْ فِي سُوَاهُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٣﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٤﴾ قُلْ
 أَغْيَرَ اللَّهُ تَأْمُرُوَنِي أَنْ أَعْبُدَ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَقَدْ
 أَوْحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۖ لَئِنْ أَشْرَكْتَ
 لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٦﴾ بَلِ اللَّهُ
 فَاَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٧﴾ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ
 قَدْرِهِ ۖ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ
 مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۖ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

يا چوي ته جيڪڏهن الله مون کي هدايت ڪري ها ته ضرور پرهيزگارن مان ٿيان ها! (۵۷). يا جڏهن عذاب ڏسي (تڏهن) چوي ته جي منهنجو ٻيو پيرو (دنيا ۾ وڃڻ) ٿئي ته جيڪر پلارن مان ٿيان! (۵۸). (چئبس ته) هائو! بيشڪ تو وٽ منهنجيون نشانليون آيون هيون، پوءِ انهن کي ڪوڙ ڄاڻي ۽ وڏائي ڪئي ۽ ڪافرن مان ٿئين (۵۹). ۽ قيامت جي ڏينهن تون انهن کي ڏسندين جن الله تي ڪوڙ ٻڌو ته سندن منهن ڪارا ٿيل هوندا. وڏائي ڪندڙن جي جاءِ دوزخ ۾ نه آهي ڇا؟ (۶۰). ۽ جن پرهيزگاري ڪئي، تن کي الله سندن چوٽڪاري جي هنڌ ۾ (دوزخ کان) بچائي پهچائيندو، نڪي کين ڪا مدائي پهچندي ۽ نڪي اهي غمگين ٿيندا (۶۱). الله (ئي) سڀڪنهن شيءِ جو خلقيندڙ آهي ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ جي سنڀال ڪندڙ آهي (۶۲). آسمانن ۽ زمين جون ڪنجيون انهيءَ وٽ ئي آهن ۽ جن الله جي نشانين جو انڪار ڪيو، اهي ئي خساري وارا آهن (۶۳). (کين) چؤ ته اي بي عقلو! مون کي (هيءُ) حڪم ڪندا آهيو ڇا ته الله کان سواءِ (ٻئي) ڪنهن جي عبادت ڪريان؟ (۶۴). ۽ (اي پيغمبر!) بيشڪ تو ڏانهن وحي ڪيو ويو ۽ جيڪي توکان اڳ (ٻيا پيغمبر) هئا تن (هرهڪ) ڏانهن (ب)، ته جيڪڏهن (الله سان ڪو) شريڪ مقرر ڪندين ته تنهنجا عمل ضرور ناس ٿيندا ۽ ضرور توتي وارن مان ٿيندين (۶۵). (نه!) بلڪ رڳو الله جي عبادت ڪر ۽ شڪر ڪرڻ وارن مان هج (۶۶). ۽ (انهن) الله کي جيئن سندس (سيچاڻڻ جو) حق آهي، (تيئن) نه سيچاڻو. ۽ قيامت جي ڏينهن ساري زمين سندس مٿ ۾ هوندي ۽ آسمان سندس سڄي هٿ ۾ ويڙهيل هوندا، اهو پاڪ آهي ۽ انهيءَ کان مٿانهون آهي، جيڪي ساڻس شريڪ ٺهرائيندا آهن (۶۷).

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٧٨﴾
وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَتْ بِالنَّبِيِّينَ
وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٧٩﴾ وَوَقِيتَ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَسِيقَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ وُهَا فَتِحَتْ
أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هَذَا ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨١﴾
قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٨٢﴾ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ وُهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٨٣﴾ وَقَالُوا
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ
نَبَتْوَا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٨٤﴾

۽ (پهريون پيرو) صور ۾ ڦوڪيو ويندو، پوءِ جيڪو به آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪو به زمين ۾ آهي سو (سيڪو) مرنديو پر جنهن لاءِ الله گهريو (سو نه) وري ان ۾ ٻيو پيرو ڦوڪبو ته امالڪ ڪٿا ٿي (پيا) ڏسندا (۶۸). ۽ زمين پنهنجي پالڻهار جي نور سان روشن ٿيندي ۽ (عملن جو) ڪتاب رکبو ۽ پيغمبرن ۽ شاهدن کي آڻبو ۽ سندن وچ ۾ حق سان فيصلو ڪبو ۽ انهن تي ظلم نه ڪبو (۶۹). ۽ سڀڪنهن ماڻهوءَ جيڪي ڪمايو، تنهن جو پورو بدلو کيس ڏبو ۽ جيڪي ڪندا آهن، تنهن کي الله چڱو ڄاڻندڙ آهي (۷۰). ۽ ڪافرن کي توليون توليون ڪري دوزخ ڏانهن هڪالو، تان جو جڏهن اتي پهچندا (تڏهن) ان جا دروازا کولبا ۽ ان جا داروگا کين چوندا ته، اوهان مان اوهان وٽ ڪي پيغمبر نه آيا هئا ڇا؟ جو اوهان کي اوهان جي پالڻهار جون آيتون پڙهي ٻڌائين ۽ اوهان کي هن ڏينهن جي پيش اچڻ کان ڊيڄارين. چوندا ته، هاڻو! (آيا هئا ڊيڄاريو به هئاڻون) پر ڪافرن تي عذاب جو حڪم ثابت ٿيو آهي (۷۱). (پوءِ انهن کي) چئبو ته دوزخ جي دروازن مان گهڙو منجهس سدائين رهندڙ آهيو، پوءِ وڏائي ڪندڙن جي جاءِ بچڙي آهي! (۷۲). ۽ جيڪي پنهنجي پالڻهار کان ڊنا سي توليون توليون ڪري بهشت ڏانهن روانا ڪيا. تانجو جڏهن اتي ايندا ۽ وري ان جا دروازا کولبا ۽ ان جا داروگا کين چوندا ته اوهان تي سلام هجي، اوهين (هاڻي) خوش رهو پوءِ منجهس هميشه رهڻ لاءِ گهڙو (۷۳). ۽ چوندا ته، سڀ سارا ه انهيءَ الله کي جڳائي، جنهن پنهنجو انجام اسان سان پورو ڪيو ۽ اسان کي (هن) زمين جو وارث ڪيائين، بهشت مان جتي وڻندو اٿئون اُتي جڳهه وٺون ٿا. پوءِ عمل ڪندڙن جو اجر (ڪهڙو نه) چڱو آهي (۷۴).

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَاقِقِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

لَحْمٌ ١ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ٢ غَافِرِ الذَّنْبِ
وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ ٣ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْيَقِينُ الْمُبِينُ ٤ مَا يَجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا
يَعْرُوكُ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ٥ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ
الْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوهُ وَجَادِلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ
فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ٦ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ٧ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ
حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ
لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ٨

۽ ملائڪن کي عرش جي چوڌاري وڪوڙيندڙ ڏسندين پنهنجي پالڻهار جي ساراه سان گڏ پاڪائي بيان ڪندا آهن ۽ انهن جي وچ ۾ انصاف جو حڪم ڪيو ۽ (آخر ۾) چيو ويندو ته سڀ ساراه جهانن جي پالڻهار الله کي جڳائي (۷۰).

سورة مؤمن مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجاسي آيتون ۽ نو رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

حم (۱). (هن) ڪتاب جو (هيٺ) لاهڻ الله غالب ڄاڻندڙ وٽان آهي (۲). جو گناه بخشيندڙ ۽ توبه قبول ڪندڙ سخت سزا ڏيندڙ وڏيءَ سگھ وارو آهي. اُن کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق نه آهي، ڏانهس ورتو آهي (۳). ڪافرن کان سواءِ الله جي آيتن بابت (ٻيو) ڪوبه تڪرار نه ڪندو آهي، پوءِ شهرن ۾ (واپار لاءِ) سندن اچ وڃ توکي نه ٺڳي (۴). ڪانئن اڳ نوح جي قوم ۽ انهن کان پوءِ ٻين (ڪيترن ئي) ٽولين ڪوڙ ڄاتو ۽ سڀڪنهن ٽوليءَ پنهنجي پيغمبر جو ارادو ڪيو ته کيس پڪڙين. ۽ اجايو (ڳالهين) سان جهيڙو ڪندا رهيا ته جيئن ان سان حق کي ٿيڙين، پوءِ کين ورتو، پوءِ منهنجي سزا (ڏيڻ) ڪيئن هئي! (۵). ۽ اهڙيءَ طرح تنهنجي پالڻهار جو حڪم ڪافرن تي ثابت ٿيو ته اهي دوزخي آهن (۶). جيڪي (ملائڪ) عرش کي ڪندا آهن ۽ جيڪي ان جي چوڌاري آهن سي پنهنجي پالڻهار جي پاڪائي ساراه سان گڏ بيان ڪندا آهن ۽ مٿس ايمان آڻيندا آهن ۽ مؤمنن لاءِ بخشش گهرندا آهن، (چوندا آهن ته) اي اسان جا پالڻهار! سڀڪنهن شيءِ کي (پنهنجيءَ) باجه ۽ علم ۾ وڪوڙيو اٿيئي، تنهن ڪري جن توبه ڪئي ۽ تنهنجي واٽ جي تابعداري ڪئي، تن کي بخش ۽ کين دوزخ جي عذاب کان بچاءِ (۷).

رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ
مِنْ آبَائِهِمْ وَازْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتهمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ٨ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٩ إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا ينادُونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ
إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ١٠ قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا
أَشْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اشْنَتَيْنِ فَأَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى
خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ١١ ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ
كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ١٢
هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا
وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ١٣ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ١٤ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ
يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ
يَوْمَ التَّلَاقِ ١٥ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ١٦ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ
مِنْهُمْ شَيْءٌ ١٧ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ١٨

اي اسان جا پالڻهار! ڪين اُن هميشه رهڻ وارن باغن ۾ داخل ڪر، جن جو ساڻن وعدو ڪيو اٿئي ۽ جيڪو سندن پيءُ ڏاڏن ۽ سندن زالن ۽ سندن اولاد مان سڌريل هجي، تنهن کي به (انهن باغن ۾ داخل ڪر) بيشڪ تون ئي غالب حڪمت وارو آهين (۸). ۽ ڪين سختين کان بچاءُ ۽ جنهن کي اُن ڏينهن ۾ سختين کان بچائڻي تنهن تي بيشڪ رحم ڪئي ۽ اهو (بچائڻ) وڏي مراد ماڻڻ آهي (۹). بيشڪ، جن ڪفر ڪيو تن کي سڏبو (۽ چئبو) ته الله جو (اوهان تي) ڌمڄڻ اوهان جي پاڻ تي (اڄ جي) ڌمڄڻ کان تمام وڏو آهي، جڏهن جو اوهان کي (دنيا ۾) ايمان ڏانهن سڏبو هو ۽ نه مڃيندا هيو (۱۰). چوندا ته، اي اسان جا پالڻهار! اسان کي به پيرا ماريءَ ۽ اسان کي به پيرا جاريءَ، تنهن ڪري (هاڻي) پنهنجي گناهَن کي (پڻ) مڃيو سون پوءِ (هاڻي) نڪرڻ جي ڪا واھ (ڪٿي) آهي؟ (۱۱). (چئن) اهو (عذاب اوهان کي) انهيءَ ڪري آهي جو جڏهن (خاص) اڪيلي الله کي سڏبو هو (تڏهن) اوهين انڪار ڪندا هيو ۽ جيڪڏهن ساڻس شريڪ ٺهرايو ويندو هو ته (ان ڳالهه کي) مڃيندا هيو، پوءِ (اڄ) تمام مٿاهين وڏي الله ئي جو حڪم آهي (۱۲). (الله) اهو آهي جيڪو اوهان کي پنهنجون نشانليون ڏيکاريندو آهي ۽ آسمان مان اوهان لاءِ روزي نازل ڪندو آهي ۽ نصيحت رڳو اهو وٺندو جيڪو (الله ڏانهن) موٽندو (۱۳). پوءِ الله لاءِ پنهنجيءَ عبادت کي خالص ڪري اُن کي سڏيو، جيتوڻيڪ ڪافر ٻڃان پائين (۱۴). (اهو) مرتبن کي وڏي ڪرڻ وارو (۽) عرش جو صاحب آهي. پنهنجن ٻانهن مان جنهن تي گهرندو آهي، (تنهن تي) پنهنجي حڪم سان وحي موڪليندو آهي ته (اهو) ٻانهو ماڻهن کي الله (جي) ملڻ جي ڏينهن کان ڊيڄاري (۱۵). جنهن ڏينهن آهي (قبرن مان) ٻاهر نڪرندا، انهن جي ڪا به شيءِ الله کان ڳجهي نه رهندي (الله فرمائيندو ته) اڄ ڪنهن جي بادشاهي آهي؟ (وري پاڻ چوندو ته) خاص اڪيلي غالب الله جي (بادشاهي) آهي (۱۶).

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ
 سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑭ وَأَنْذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
 الْحَنَاجِرِ كَاطِبِينَ ⑮ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمٍّ وَلَا لَشَفِيعٍ
 يُطَاعُ ⑯ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ⑰
 وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
 يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑱ أَوَلَمْ
 يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
 كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ ⑲ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي
 الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ
 مِنْ وَاقٍ ⑳ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمُ بِالْبَيِّنَاتِ
 فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ㉑ وَلَقَدْ
 أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ㉒ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ
 هَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذَّابٌ ㉓ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
 بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
 وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ⑳ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ㉔

اڄ سڀڪنهن جيءَ کي انهيءَ جو بدلو ڏيو، جيڪي ڪمايو اٿس، اڄ ڪو ظلم ڪونهي، بيشڪ الله جلد حساب وٺڻ وارو آهي (۱۷). ۽ (اي پيغمبر!) کين قيامت جي ڏينهن (جي انهيءَ مهل) کان ڊيچار جنهن مهل (سندن) دليون نرگهڻن کي ويجهيون ٿينديون (اهي) ڏک ڀريل هوندا، (ان ڏينهن) ظالمن جو نه ڪو دوست ۽ نه ڪو ڀارت ڪندڙ هوندو، جنهن جي ڳالهه مڃجي (۱۸). اکين جي خيانت (واري نگاهه) ۽ جيڪي سينا لڪائيندا آهن، سو (الله) ڄاڻندو آهي (۱۹). ۽ الله انصاف سان حڪم ڪندو آهي ۽ (منڪر) الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهن، سي ڪجهه به حڪم نه ڪندا آهن، چو ته الله ئي ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۲۰). ملڪ ۾ نه گهميا آهن ڇا؟ ته (نھاري) ڏسن ته انهن جي پڇاڙي ڪهڙيءَ طرح ٿي جيڪي کانئن اڳ هئا، اهي کانئن سگه ۾ ۽ زمين تي نشانين (يعني محلاتن جوڙڻ) ۾ تمام ڏاڍا هئا، پوءِ الله سندن گناهن سببان کين پڪڙيو ۽ الله (جي عذاب) کان انهن کي ڪو بچائيندڙ نه هو (۲۱). اها (سزا) هن ڪري هين جو سندن پيغمبر (پڌرن) معجزن سان وٽن آيا ٿي، پوءِ انڪار ڪيائون، تنهن ڪري الله کين پڪڙيو، بيشڪ اهو سگهارو سخت سزا ڏيڻ وارو آهي (۲۲). ۽ بيشڪ موسيٰ کي پنهنجن معجزن ۽ پڌريءَ حجت سان موڪليوسون (۲۳). فرعون ۽ هامان ۽ قارون ڏانهن، پوءِ چيائون ته ڪوڙو جادوگر آهي (۲۴). پوءِ جنهن مهل اسان وٽان هنن وٽ سڄي (پيغام) سان آيو، (تنهن مهل) چيائون ته جن مٿس ايمان آندو آهي، تن جا پٽ ڪُهو ۽ سندن ڌيئرون جيئريون ڇڏيو ۽ ڪافرن جو فريب ته (نيٺ) غلطيءَ ۾ آهي (۲۵).

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۚ إِنِّي
 أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ
 الْفُسَادَ ۚ وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ
 مِنَ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ۚ (٢٤) وَقَالَ رَجُلٌ
 مُؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا
 أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ
 وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ۖ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ
 بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
 كَذَّابٌ ۚ (٢٥) يَقَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَهَرْنَا فِي الْأَرْضِ
 فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا ۖ قَالَ فِرْعَوْنُ
 مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ۚ (٢٦)
 وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ
 يَوْمِ الْأَحْزَابِ ۚ (٢٧) مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَشُعُودَ
 وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ ۚ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ۚ (٢٨)
 وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۚ (٢٩)

۽ فرعون (دربار وارن کي) چيو ته مون کي ڇڏيو ته موسيٰ کي ڪُهان ۽ پلي ته پنهنجي رب کي سڏي، بيشڪ آءٌ ڊڄان ٿو ته متان اوهان جو دين مٽائي يا ملڪ ۾ فساد پيدا ڪري (۲۶). ۽ موسيٰ چيو ته بيشڪ مون سڀڪنهن هٽيلي (جي لڇائيءَ) کان، جو حساب جي ڏينهن کي نه مڃيندو آهي، پنهنجي پالڻهار ۽ اوهانجي پالڻهار جي پناه ورتي (۲۷). ۽ فرعون جي ماڻهن مان هڪ مؤمن مڙس جو پنهنجو ايمان لڪائيندو هو، (تنهن) چيو ته، اهڙي مڙس کي ڪُهو ٿا ڇا جو چوي ٿو ته، منهنجو پالڻهار الله آهي ۽ بيشڪ اوهان وٽ اوهان جي پالڻهار کان (چٽا) معجزا آندا اٿس ۽ جيڪڏهن (کڻي) ڪوڙو هجي ته سندس ڪوڙ (جو وبال) مٿس آهي ۽ جيڪڏهن سچو هوندو ته جيڪو وعدو اوهان سان ڪري ٿو، تنهن مان ڪجهه اوهان کي ضرور پهچندو، ڇو ته جيڪو حد کان لنگهندڙ ڪوڙو هوندو، تنهن کي الله سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۲۸). اي منهنجي قوم! اڄ اوهان جي بادشاهي آهي، ملڪ ۾ (اوهين) غالب آهيو، جيڪڏهن (عذاب) اسان وٽ اچي ته الله جي عذاب کان (بچڻ لاءِ) اسان کي ڪير واهر ڏيندو؟ فرعون چيو ته، جيڪا (چڱي مصلحت) ڏسان ٿو، تنهن کان سواءِ (بي) اوهان کي نه ٿو ڏيکاريان ۽ اوهان کي سڌي رستي کان سواءِ (ٻيو رستو) نه ٿو ڏيکاريان (۲۹). ۽ جنهن ايمان آندو هو، تنهن چيو ته اي منهنجي قوم! بيشڪ آءٌ اوهان تي اڳين ٽولين جهڙي (عذاب جي) ڏينهن (اچڻ) کان ڊڄان ٿو (۳۰). جهڙو حال نوح جي قوم ۽ عاد ۽ ثمود ۽ جيڪي کانئن پوءِ هئا، تن جو (ٿيو هو تهڙو متان توهان جو به ٿئي) ۽ الله ٻانهن تي ظلم ڪرڻ نه گهرندو آهي (۳۱). ۽ اي منهنجي قوم! بيشڪ آءٌ اوهان تي هڪ ٻئي کي سڏڻ جي (انهيءَ) ڏينهن (اچڻ) کان ڊڄان ٿو (۳۲).

يَوْمَ تُولَوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ
اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ٣٦ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ
بِالْبَيِّنَاتِ فَبَارَزْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ
لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ
مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ٣٧ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ كُتُبٌ مُقْتَضَاةٌ مِنَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ٣٨ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَؤُلَاءِ
أَنْتُمْ عَلَى صِرَاطٍ عَلِيِّ أَبْلَغُ الْأَسْبَابِ ٣٩ أَسْبَابَ السَّمُوتِ فَأَطْلِعْ
إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأُظَنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيْنَ فِرْعَوْنَ سُوءُ
عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ ٤٠ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ٤١
وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ٤٢
يَقَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ
الْقَرَارِ ٤٣ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِمَّنْ ذَكَرْنَا وَأَنْتُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْمَوْنَ فِيهَا بَغَيْرِ حِسَابٍ ٤٤

جنهن ڏينهن اوهين پئيرا ٿي پڄندؤ، الله کان اوهان کي ڪو بچائڻ وارو نه هوندو ۽ جنهن کي الله ڀلائي ڇڏي تنهن کي ڪو (ستو) رستو ڏيکارڻ وارو ڪونهي (۳۳). ۽ بيشڪ هن کان اڳ اوهان وٽ يوسف معجزن سان آيو هو، پوءِ جيڪي اوهان وٽ آندائين، تنهن کان (اوهين) هميشه شڪ ۾ هيؤ، تان جو جڏهن مٿو (تڏهن) چيو ته ان کان پوءِ (بيو) ڪو پيغمبر الله نه موڪليندو. اهڙي طرح جيڪو حد کان لنگهندڙ شڪ ڪندڙ آهي، تنهن کي الله ڀلائيندو آهي (۳۴). انهن کي (ڀلائيندو آهي) جيڪي الله جي نشانين بابت اهڙيءَ حجت کان سواءِ، جا وٽن آئي هجي جهڳڙو ڪندا آهن، (اهو سندن جهڳڙو ڪرڻ) الله وٽ ۽ مومن وٽ وڏي غضب جهڙي ڳالهه آهي. اهڙيءَ طرح الله سڀڪنهن وڏائي ڪندڙ هئيلي جي دل تي مهر هڻندو آهي (۳۵). ۽ فرعون چيو ته، اي هامان! مون لاءِ هڪ ماڙي بڻاءِ، ته من (انهن) واٽن سان پهچان (۳۶). آسمانن جي واٽن کي، ته موسيٰ جي معبود ڏانهن نهاريان ۽ بيشڪ آءٌ کيس ڪوڙو پائيندو آهيان ۽ اهڙيءَ طرح فرعون کي سندس بچڙو ڪم چڱو ڪري ڏيکاريو ويو ۽ سڌيءَ واٽ کان جهليو ويو ۽ فرعون جو فريب رڳو تباهيءَ ۾ هو (۳۷). ۽ جنهن ايمان آندو هو، تنهن چيو ته، اي منهنجي قوم! منهنجي تابعداري ڪريو ته (آءٌ) اوهان کي سڌي رستي لايان (۳۸). اي منهنجي قوم! هيءَ دنيا جي حياتي (ٿوري) سامان کان سواءِ (بيو) ڪجهه نه آهي ۽ بيشڪ آخرت ئي سڌائين رهڻ جوهند آهي (۳۹). جنهن برو ڪم ڪيو، تنهن کي رڳو اهڙو بدلو ڏبو. ۽ جنهن چڱو ڪم ڪيو خواه مرد هجي خواه عورت ۽ اهو مؤمن (بر) هجي ته اهي بهشت ۾ گهرندا، منجهس اڻ ڳڻي روزي ڏين (۴۰).

وَيَقُومَ مَا لِيَ ادْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ۖ
تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
وَأَنَا ادْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ۖ لَأَجْرَمَ أَنَا تَدْعُونَنِي
إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدَّنَا
إِلَى اللَّهِ وَأَنْ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ فَسَتَدْكُرُونَ
مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِوضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ
بِالْعِبَادِ ۖ فَوَقَّهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا وَاحَاقَ
بِالْفِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ۖ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا
غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ۖ وَإِذْ يَتَحَايَجُونَ فِي النَّارِ
فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ
تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُعْتَنُونَ عَلَّنَا صِيبًا مِنَ النَّارِ ۖ
قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ
بَيْنَ الْعِبَادِ ۖ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ
ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَلَيْنَا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ۖ

۽ اي منهنجي قوم! مون کي ڇا (ٿيو) آهي جو (آءٌ) اوهان کي چوٽڪاري ڏانهن سڏيان ٿو ۽ (اوهين) مون کي باه ڏانهن سڏيو ٿا؟ (۴۱). اوهين مون کي سڏيو ٿا ته الله جو انڪار ڪريان ۽ ساڻس اهڙي شيءِ شريڪ ٺهرايان جنهن (جي حقيقت) جي مون کي ڄاڻپ نه آهي ۽ آءٌ اوهان کي غالب بخشڻهار ڏانهن سڏيان ٿو (۴۲). بلاشڪ اوهين مون کي انهيءَ ڏانهن سڏيو ٿا، جنهن کي دنيا ۽ آخرت ۾ سڏڻ جو ڪو حق نه آهي ۽ بيشڪ اسان جو موٽڻ الله ڏانهن آهي ۽ بيشڪ حد کان لنگهندڙ ئي دوزخي آهن (۴۳). پوءِ جيڪي اوهان کي چوان ٿو، سو سگهو ياد ڪندؤ ۽ (آءٌ) پنهنجو ڪم الله کي سونپيان ٿو، ڇو ته الله ٻانهن (جي حال) کي ڏسندڙ آهي (۴۴). پوءِ جيڪي ڦٽل ستياڻون تن جي بچڙائيءَ کان الله کيس بچايو ۽ فرعون جي ماڻهن کي بچڙي عذاب ويڙهيو (۴۵). جا باه آهي، جنهن تي صبح ۽ سانجهيءَ جو کين حاضر ڪبو آهي ۽ جنهن ڏينهن قيامت قائم ٿيندي، (تنهن ڏينهن حڪم ڪبو ته) فرعونين کي سخت عذاب ۾ گهڙيو (۴۶). ۽ (ياد ڪر) جڏهن باه ۾ هڪ ٻئي سان جهڳڙو ڪندا (تڏهن) هيٺا هڻيلن کي چوندا ته بيشڪ اسين اوهان جا تابعدار هئاسون، تنهن ڪري باه (جي عذاب) مان ڪو حصو اوهين اسان کان تارڻ وارا آهيو (يا نه)؟ (۴۷). هنيلا چوندا ته بيشڪ اسين (پاڻ) سڀ منجهس (پيل) آهيون، ڇو ته الله ٻانهن جي وچ ۾ نبيرو ڪري چڪو آهي (۴۸). ۽ دوزخي دوزخ جي داروغن کي چوندا ته اوهين پنهنجي پاڻهار کي عرض ڪيو ته اسان کان هڪڙو ڏينهن ڪجهه عذاب هلڪو ڪري (۴۹).

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ
 قَالُوا فَأَدْعُوا مَادْعُوا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ٥٠
 إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ٥١ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
 مَعْدِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ٥٢ وَلَقَدْ
 اتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ٥٣
 هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ٥٤ فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ
 اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ٥٥ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ
 اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَهُمُ إِنَّ فِي صُدُورِهِمُ الْأَكْبَرُ
 مَا هُمْ بِبِالْغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
 الْبَصِيرُ ٥٦ لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ
 النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٧ وَمَا
 يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَ
 عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ٥٨

(داروڱا) چوندا ته اوهان جا پيغمبر (پڌرن) معجزن سان اوهان وٽ نه ايندا هئا ڇا؟ چوندا ته هائو (ايندا هيا) (داروڱا) چوندا ته پوءِ (اوهين) پاڻ پڪاريو ۽ ڪافرن جو پڪارڻ رڳو گمراهيءَ ۾ آهي (۵۰). بيشڪ اسين پنهنجن پيغمبرن جي ۽ مؤمنن جي دنيا جي حياتيءَ ۾ ضرور مدد ڪندا سون ۽ جنهن ڏينهن شاهد ڪڙا ٿيندا (تنهن ڏينهن به مدد ڪنداسون) (۵۱). جنهن ڏينهن ظالمن کي سندن بهانو نفعو نه ڏيندو ۽ کين لعنت آهي ۽ انهن لاءِ (آتي) بچڙي جاءِ آهي (۵۲). ۽ بيشڪ موسيٰ کي هدايت ڏني سون ۽ بني اسرائيل کي ڪتاب جو وارث ڪيوسون (۵۳). جو ڌيان وارن جي سمجهاڻ ۽ نصيحت ڏيڻ لاءِ آهي (۵۴). پوءِ (اي پيغمبر!) صبر ڪر، ڇو ته الله جو وعدو سچو آهي ۽ پنهنجي گناه جي بخشش گهر ۽ صبح ۽ سانجهيءَ جو پنهنجي پالڻهار جي ساراه سان گڏ پاڪائي بيان ڪر (۵۵). بيشڪ جيڪي الله جي آيتن بابت (انهيءَ) حجت بنا جا وٽن آئي هجي جهڳڙو ڪندا آهن، تن جي سينن ۾ وڌائيءَ (جي ارادي) کان سواءِ (بيو) ڪجهه نه آهي، جنهن کي اهي پهچڻ وارا نه آهن. پوءِ الله جي پناه گهر، ڇو ته اهو ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۵۶). بيشڪ آسمانن ۽ زمين جي بڻاوت ماڻهن جي پيدا ڪرڻ کان تمام وڏي آهي، پر گهڻا ماڻهو نه ڄاڻيندا آهن (۵۷). ۽ انتو ۽ سڄو (پاڻ) ۾ برابر نه آهي ۽ (نڪي) جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا (سي) ۽ نڪي مدائيءَ ڪرڻ وارو (برابر آهن) اوهين گهٽ نصيحت وٺندا آهيو (۵۸).

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يُؤْمِنُونَ ٥٩ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
 إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
 دُخْرَيْنَ ٦٠ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْيَلَّ لَتَسْكُنُوا فِيهِ
 وَالتَّهَارُ مَبْصَرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَ
 لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٦١ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ
 كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَى تَوْفُكُونَ ٦٢ كَذَلِكَ
 يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ٦٣ اللَّهُ
 الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمُ
 اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَرَّكُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ٦٤ هُوَ
 الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٦٥ قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ
 الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ
 مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ٦٦

بیشڪ قیامت ضرور اچڻي آهي، منجهس ڪو شڪ نه آهي، پر گهڻا ماڻهو ويساھ نه آئيندا آهن (۵۹). ۽ اوهان جو پالڻهار فرمائي ٿو ته، اوهين مون کان دعا گهرو ته اوهان جي دعا قبول ڪريان، بیشڪ جيڪي منهنجي عبادت کان وڌائي ڪندا آهن، سي خوار ٿي دوزخ ۾ سگهوئي گهڙندا (۶۰). الله اهو آهي، جنهن اوهان لاءِ رات کي پيدا ڪيو ته منجهس آرام وٺو ۽ ڏينهن کي (اوهان جي هڪ ٻئي کي) ڏسڻ لاءِ (پيدا ڪيو) بیشڪ الله ماڻهن تي (وڏي) فضل (ڪرڻ) وارو آهي، پر گهڻا ماڻهو شڪر نه ڪندا آهن (۶۱). اهو الله اوهان جو پالڻهار، هر شيءِ کي خلقيندڙ آهي. ان کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق نه آهي پوءِ اوهين ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا آهيو؟ (۶۲). اهڙيءَ طرح اهي (سٺين وات کان) ڀلاڻبا آهن جن الله جي آيتن جو انڪار ٿي ڪيو (۶۳). الله اهو آهي، جنهن اوهان لاءِ زمين کي آرام جو هنڌ ۽ آسمان کي ڇت بڻايو ۽ اوهان جي شڪل ٺاهيائين، پوءِ اوهان جون شڪليون تمام چڱيون بڻايائين ۽ اوهان کي سٺين شين مان روزي ڏنائين، اهو الله اوهان جو پالڻهار آهي، پوءِ جهانن جو پالڻهار وڏيءَ برڪت وارو آهي (۶۴). اهو (سدائين) جيئرو آهي، ان کان سواءِ ڪو عبادت جو لائق نه آهي، تنهن کي ان لاءِ (پنهنجيءَ) عبادت کي خالص ڪري کيس سڏيو، سڀ سارا خاص جهانن جي پالڻهار الله کي جڳائي (۶۵). (اي پيغمبر! کين) چؤ ته الله کان سواءِ جن کي (اوهين) سڏيندا آهيو، تن جي پوڄڻ کان، جڏهن منهنجي پالڻهار وٽان مون وٽ (صاف) نشانيون آيون (تڏهن انهيءَ وقت) بیشڪ آءٌ جهليو ويو آهيان ۽ مون کي حڪم ڪيو ويو آهي ته جهانن جي پالڻهار جو فرمانبردار هجان (۶۶).

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
 ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا
 وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ ﴿٤٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
 يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَجَادِلُونَ فِي
 آيَاتِ اللَّهِ أَنْ يُصْرَفُونَ ﴿٤٩﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا
 أُرْسِلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾ إِذِ الْأَغْلُلُ فِي
 أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلْسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٥١﴾ فِي الْحَبِيمِ ثُمَّ فِي
 النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٥٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٥٣﴾
 مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ
 قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾ ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٥٥﴾
 ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى
 الْمُتَكِبِّرِينَ ﴿٥٦﴾ فَأَصْدِرْنَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَمَا نُرِيدُكَ
 بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَقَّيْتُكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

(الله) اهو آهي، جنهن اوهان کي مٽيءَ مان بڻايو، وري نطفي مان وري رت جي دڳ مان وري اوهان کي ٻار ڪري ڪڍي ٿو وري (وڏو ڪري ٿو) ته پل (اوهين) پنهنجي پوريءَ جوانيءَ کي پهچو، وري (وڏو ڪري ٿو) ته پل ٻڌڙا ٿيو، اوهان مان ڪو (ان کان) اڳ ماربو آهي. ۽ (ڪن کي ڇڏي ٿو) ته مقرر مدت کي پهچو ۽ ته من اوهين سمجهو (۶۷). (الله) اهو آهي، جيڪو جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي، پوءِ جڏهن ڪنهن ڪم جو حڪم ڪندو آهي، تڏهن ان کي رڳو چوندو آهي ته ٿيءُ ته ٿي پوندو آهي (۶۸). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿئي ڇا جيڪي الله جي آيتن بابت جهڳڙو ڪندا آهن؟ (اهي) ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا آهن؟ (۶۹). جن ڪتاب کي ڪوڙو جاتو ۽ جنهن (شيءَ) سان پنهنجن پيغمبرن کي موڪليوسون تنهن کي (ب)، سي سگهوئي ڄاڻندا (۷۰). جڏهن سندن ڳچين ۾ ڳت ۽ زنجير (هوندا) آهي گهلبا (۷۱). تهڪندڙ پاڻيءَ ۾، وري باه ۾ ٽچڪايا ويندا (۷۲). وري کين چئبو ته جيڪي اوهين شريڪ ٺهرائيندا هيو، سي ڪٿي آهن؟ (۷۳). الله ڌاران (بيا) - (اهي) چوندا ته اسان (جي نظر) کان گم ٿي ويا، بلڪ اسين ته ڪنهن شيءِ کي به اڳي نه پوڄيندا هئاسون، اهڙيءَ طرح الله ڪافرن کي گمراه ڪندو آهي (۷۴). اها (سزا) انهيءَ سببان آهي، جو اوهين زمين ۾ ناحق خوشيءَ (سبب آڪڙ) ڪندا هيو ۽ هن سببان (ب) جو اوهين لاڏ ڪندا هيو (۷۵). (هاڻي) دوزخ جي دروازن مان گهڙو! منجهس سدائين رهندڙ (اهيو)، پوءِ (ڏسو ته دوزخ) هنيلن جي بچڙي جاءِ آهي (۷۶). پوءِ (اي پيغمبر! تون) صبر ڪر، بيشڪ الله جو وعدو سچو آهي، پوءِ جيڪڏهن کين جيڪو انجام ڏيون ٿا، تنهن مان ڪجهه توکي (دنيا ۾) ڏيکاريون يا (عذاب جي ظاهر ٿيڻ کان اڳ) تو کي وفات ڏيون ته (ب) نيٺ اسان ڏانهن موٽائبا (۷۷).

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ
وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ
هُنَالِكَ الْبَاطِلُونَ ﴿٤٨﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ
لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٤٩﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ
لِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ
تَحْمَلُونَ ﴿٥٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ قَائِلًا آيَاتِ اللَّهِ تُنْزَرُونَ ﴿٥١﴾
أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَ
أَثَرًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾
فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ
وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٥٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا
قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرَ نَابِئًا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٥٤﴾
فَلَمْ يَكُنْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سَبَّتَ اللَّهُ
الْيَتَى قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

۽ بيشڪ تو کان اڳ ڪيترائي پيغمبر موڪلياسون، منجهائن ڪنهن جو احوال تو کي بيان ڪيوسون ۽ منجهائن ڪنهن جو احوال تو کي بيان نه ڪيوسون ۽ ڪنهن به پيغمبر کي الله جي حڪم کان سواءِ ڪنهن (بر) معجزِي آڻڻ (جو اختيار) نه هو، پوءِ جڏهن الله جو حڪم آيو، (تڏهن) انصاف سان فيصلو ڪيو ويندو ۽ اُتي ڪوڙن نقصان پاتو (۷۸). الله اهو آهي جنهن اوهان لاءِ دور پيدا ڪيا ته انهن مان ڪن تي چڙهو ۽ منجهائن ڪي کائيندا آهيو (۷۹). ۽ منجهن اوهان لاءِ گهڻا فائدا آهن ۽ ته مٿن چڙهي انهيءَ مطلب کي، جو اوهان جي دلين ۾ آهي، سو پورو ڪريو ۽ مٿن ۽ ٻيڙين تي اوهان کي چاڙهو آهي (۸۰). ۽ (الله) اوهان کي پنهنجيون نشانيون ڏيکاريندو آهي، پوءِ الله جي ڪهڙي (ڪهڙي) نشانين کان انڪار ڪندؤ (۸۱). پوءِ زمين ۾ نه گهميا آهن ڇا؟ جو نهارين ته جيڪي کائڻ اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي؟ (جو) کائڻ گهڻا هئا ۽ سگهه ۾ ۽ زمين تي نشانين (جي ڇڏڻ) ۾ تمام ڏاڍا هئا. پوءِ جيڪي (ڪرتوت) ڪيائون تن کائڻ ڪجهه به نه ٿاريو (۸۲). پوءِ جنهن مهل سندن پيغمبر معجزن سان وٽن آيا (تنهن مهل) جيڪا (گذران جي) ڄاڻپ وٽن هئي، تنهن سببان خوش ٿيا ۽ جنهن (ڳالهه) تي نٽوليون ڪندا هئا، تنهن (جي بيچڙائيءَ) کين ويڙهيو (۸۳). پوءِ جنهن مهل اسان جو عذاب ڏنائون (تنهن مهل) چيائون ته اڪيلي الله تي ايمان آندوسون، ۽ جنهن شيءِ کي (سائس) شريڪ مقرر ڪندا هياسون تنهن جا منڪر ٿيا سون (۸۴). پوءِ جڏهن اسان جو عذاب ڏنائون (تڏهن) سندن ايمان آڻڻ کين فائدو ڪڏهن نه ڏنو (اهو) الله جو دستور آهي جو سندس ٻانهن ۾ هليو ايندو آهي ۽ اُن هنڌ ڪافر توتي وارا ٿيا (۸۵).

سُورَةُ الْحَمْدِ السَّجْدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

حَمْدٌ ① تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ② كَتَبَ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا
عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ
لَا يَسْمَعُونَ ④ وَقَالُوا لَوْلَا نُنْزِلُ فِي آيَاتِهِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي
آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا نَحْمِلُ غَلْلَهُ ⑤
فَاسْتَقِمْ إِلَى آيَاتِهِ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ⑥ الَّذِينَ
لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑦ إِنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑧ قُلْ إِيَّاكُمْ
لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ
أندَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ⑨ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا
وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِّلْسَائِلِينَ ⑩ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ
لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ⑪

سورة حم سجده مڪي آهي ۽ هن ۾
چوونجاه آيتون ۽ ڪو رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

حمر (۱). (هن ڪتاب جو الله) باجهاري مهربان وٽان نازل ٿيڻ
آهي (۲). (هيءُ اهڙو) ڪتاب آهي، جو سندس آيتون ڪولي بيان ڪيون
ويون آهن، قرآن عربيءَ ۾، سمجھ وارن ماڻهن لاءِ آهي (۳). جو خوشخبري
ڏيندڙ ۽ ڊيڄاريندڙ آهي، پوءِ گهڻن ماڻهن منهن موڙيو تنهن ڪري آهي (اُن
کي) ٻڌندائي نه آهن (۴). ۽ چوندا آهن ته جنهن ڏانهن اسان کي سڏيندو
آهي، تنهن کان اسان جيون دليون پردي ۾ آهن ۽ اسان جي ڪنن ۾
گهٻرائي آهي ۽ اسان جي ۽ اوهان جي وچ ۾ اوٽ آهي. تنهن ڪري (تون
پنهنجيءَ طرح) ڪم ڪر، بيشڪ اسين (پنهنجيءَ طرح) ڪم ڪرڻ
وارا آهيون (۵). (اي پيغمبر! ڪين) چئو ته آءُ (به) اوهان ئي جهڙو ماڻهو
آهيان، (مگر) مون ڏانهن وحي ڪيو ويندو آهي ته اوهان جو معبود هڪ
خدا آهي، تنهن ڪري ڏانهن سڌا متوجھ ٿيو ۽ کانئس بخشش گهرو ۽
(انهن) مشرڪن لاءِ ويل آهي (۶). جيڪي زڪوة نه ڏيندا آهن ۽ آهي
آخرت کي (به) نه مڃيندا آهن (۷). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم
ڪيا تن لاءِ اڻ ڪٽ اجر آهي (۸). (اي پيغمبر ڪين) چئو ته، اوهين ان
(الله) جو انڪار ڪندا آيو ڇا جنهن زمين کي بن ڏينهن ۾ بڻايو؟ ۽ ان
لاءِ (بين کي) شريڪ بڻائيندا آهيو، اهو (الله) جهانن جو پالڻهار آهي (۹).
۽ ان (زمين) ۾ مٿانئس پڪا جبل بڻايائين ۽ منجهس برڪت رکيائين ۽
چئن ڏينهن ۾ منجهس اُن (جي رهاڪن) جو قوت مقرر ڪيائين.
پڇندڙن لاءِ برابر (ڪولي بيان ڪيو ويو) آهي (۱۰). وري آسمان ڏانهن توجه
ڪيائين ۽ اهو (ان وقت) دونهن هو، پوءِ اُن کي ۽ زمين کي چيائين ته
خوشيءَ سان خواه مجبوريءَ سان (وجود ۾) اچو (پنهني) چيو ته، خوشيءَ
سان ايا سون (۱۱).

فَقَضَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
وَرَبَّنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ١٢ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُعِقَةً مِثْلَ صُعِقَةِ
عَادٍ وَثَمُودَ ١٣ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً
فَإِنَّا بِنَاءٍ أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ١٤ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ
الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ١٥
فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مِّنْ حِسَابٍ لِّنَذِيرَهُمْ
عَذَابَ الْحَزَنِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ
لَا يُصْرُونَ ١٦ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعُلَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ
فَاخَذَهُمْ صُعِقَةً الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٧ وَ
نَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ١٨ وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ
اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ١٩ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ
عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

پوءِ (بين) ٻن ڏينهن ۾ انهن کي ست آسمان بڻايائين ۽ سڀ ڪنهن آسمان ۾ اُن (جي ڪم) جو حڪم موڪليائين ۽ دنيا جي آسمان کي (تارن جي) ڏيڻ سان سينگارڻو سون ۽ (شيطانن کان انهيءَ جي) حفاظت ڪئي سون، اها (الله) غالب ڄاڻندڙ جي رٿ آهي (۱۲). پوءِ جيڪڏهن (اهي) منهن موڙين ته ڇو ته اوهان کي اهڙي عذاب کان ڊيچاريم جهڙو عاد ۽ ثمود جو عذاب (هو) (۱۳). جڏهن پيغمبر سندن اڳيان ۽ سندن پويان انهن وٽ آيا (پيغمبرن چيو) ته الله کان سواءِ (بئي) ڪنهن جي عبادت نه ڪريو، چيائون ته جيڪڏهن اسان جو پالڻهار گهري ها ته ضرور ملائڪن کي موڪلي ها! تنهن ڪري (اوهين) جنهن سان موڪليا ويا آهيو، تنهن کي بيشڪ اسين مڃڻ ورا نه آهيون (۱۴). پوءِ عاد (وارن) زمين ۾ ناحق وڌائي ڪئي ۽ چيائون ته طاقت ۾ اسان کان وڌيڪ ڏاڍو ڪير آهي؟ نه ڏٺو اٿن ڇا ته اهو الله جنهن کين پيدا ڪيو سو طاقت ۾ کائڻ وڌيڪ ڏاڍو آهي؟ ۽ (اهي) اسان جي نشانين جو انڪار ڪندا رهيا (۱۵). تنهن ڪري منحوس ڏينهن ۾ مٿن سخت واءُ موڪليو سون ته کين دنيا جي حياتيءَ ۾ خوريءَ وارو عذاب چڪايون ۽ بيشڪ آخرت جو عذاب ته وڌيڪ خراب ڪندڙ آهي ۽ انهن کي (ڪا) مدد نه ڏبي (۱۶). ۽ باقي ثمود (قوم)، سو انهن کي (ستو) رستو ڏيکارڻو سون، پوءِ هدايت کان اندائيءَ کي پسند ڪيائون. پوءِ خوار ڪندڙ عذاب جي (سخت) ڪڙڪي. کين پڪڙيو، انهيءَ ڪري جو (بيچڙائي) ڪمائيندا هئا (۱۷). ۽ جن ايمان آندو ۽ پرهيزگاري ڪندا هئا تن کي بچايو سون (۱۸). ۽ جنهن ڏينهن الله جا ويري باه ڏانهن گڏ ڪيا ويندا، پوءِ (تنهن ڏينهن) اُهي (سڀني جي گڏجڻ تائين) ترسايو ويندا (۱۹). تان جو جنهن مهل (اهي مڙهي) اُن (دوزخ) وٽ ايندا، (تنهن مهل) سندن ڪن ۽ سندن اکيون ۽ سندن ڪلون جيڪي اُهي (دنيا ۾) ڪندا هئا تنهن جي مٿن شاهدي ڏينديون (۲۰).

وَقَالُوا الْجُلُودُ هُمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ
 الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ
 تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ
 سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ
 لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي
 ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ
 يَصْبِرُوا فَلِلنَّارِ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ
 الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾ وَتَقِضْنَا لَهُمْ قُرْنَآءَ فَرَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ
 أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ
 قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا
 خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا هَذَا الْقُرْآنَ
 وَالْغَوَافِ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾ فَلَمَّا دُفِنَ الَّذِينَ
 كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ لَهُمْ فِيهَا
 دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

۽ پنهنجين ڪلن کي چوندا ته اسان تي شاهدي ڇو ڏنو؟ (سپيئي) چوندا ته اسان کي انهيءَ الله ڳالهاريو جنهن هر شيءِ کي ڳالهاريو ۽ انهيءَ اوهان کي پهريون ڀيرو بڻايو ۽ (وري به) ڏانهس موٽائبو (۲۱). ۽ اوهين پنهنجن ڪلن ۽ پنهنجن اکين ۽ پنهنجين ڪلن جي پاڻ تي شاهدي ڏيڻ کان نه لڪندا هيؤ، پر اوهان (ائين) ڀانيو هو ته جيڪي ڪندا آهيو، تنهن مان گهڻو (احوال) الله نه ڄاڻندو آهي (۲۲). ۽ اوهان جو اهو گمان، جيڪو پنهنجي پالڻهار جي حق ۾ (غلطيءَ سان) ڀانيو هيو، تنهن (هاڻي) اوهان کي هلاڪ ڪيو، تنهن ڪري (اڄ) توتي وارن مان ٿيو (۲۳). پوءِ جيڪڏهن صبر ڪندا ته (به) انهن جي جاءِ باهه آهي ۽ جيڪڏهن معافي گهرندا ته (به) انهن کي معافي نه ملندي (۲۴). ۽ انهن لاءِ (شيطان) سنگتي مقرر ڪيا سون، پوءِ جيڪي سندن اڳيان ۽ جيڪي سندن پويان آهي، تنهن کي انهن لاءِ (سندن سنگتين) سينگارو ۽ (انهيءَ ڪري انهن تولين ۾ گڏجي)، مٿن سزا ثابت ٿي، جيڪي کائڻ اڳ جنن ۽ ماڻهن مان گذري ويا آهن بيشڪ اهي سڀ توتي وارا هئا (۲۵). ۽ ڪافرن (هڪٻئي کي) چيو ته هن قرآن کي نه ٻڌو ۽ ان (جي پڙهڻ جي وچ) ۾ لڙ مڇايو ته من اوهين غالب ٿيو (۲۶). پوءِ ڪافرن کي ضرور سخت سزا (جو مزدو) چڪائيندا سون ۽ جيڪي شام بچڙو (ڪم) ڪندا هئا، تنهن جو بدلو کين ضرور ڏيندا سون (۲۷). الله جي ويرين جي سزا اها (ئي) باهه آهي، انهن لاءِ اتي هميشه جو گهر هوندو. انهيءَ ڪري سزا (هوندين) جو اسان جي نشانين جو انڪار ڪندا هئا (۲۸).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ أَخْلَيْنَا مِنَ الْجِنَّ
وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَاتُمَّتْ أَقْدَامَنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْآسَفِينَ^(٢٩)
إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ
تُوْعَدُونَ^(٣٠) نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
وَلَكُمُ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمُ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ^(٣١) نَزَّلْنَا مِنْ
غُفُورٍ رَّحِيمٍ^(٣٢) وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ^(٣٣) وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَ
لَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ
عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ^(٣٤) وَمَا يُلْقُهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا
يُلْقُهَا إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ^(٣٥) وَمَا يَنْزِعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ^(٣٦) وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدْ وَاقْبُدْ لِلَّهِ
الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ^(٣٧) فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ
عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ^(٣٨)

السجدة

۽ ڪافر چوندا ته اي اسان جا پالڻهار! جنن ۽ ماڻهن مان جن اسان کي گمراه ڪيو سي اسان کي ڏيکار ته کين پنهنجن پيرن جي هيٺان هن ڪري لتاريون ته پلي ته (سڀ کان) هيٺاهان هجن (۲۹). بيشڪ جن چيو ته اسان جو پالڻهار الله آهي، وري (ان ڳالهه تي) پڪا ٿي بيٺا تن تي (موت وقت رحمت جا) ملائڪ لهندا آهن (چوندا اٿن) ته (هاڻي) نه ڊڄو ۽ نڪي ڳڻتي ڪريو ۽ انهيءَ بهشت (جي خوشخبريءَ) سان خوش ٿيو، جنهن جو اوهان کي وعدو ڏنو ويندو هو (۳۰). اسين دنيا جي حياتيءَ ۾ اوهان جا دوست هئا سون ۽ آخرت ۾ به (اوهان جا دوست آهيو)، ۽ جيڪي اوهان جو جيءُ خواهش ڪندو سو اوهان لاءِ منجهس آهي ۽ جيڪي اوهين گهرندؤ سو (پڻ) اوهان لاءِ منجهس آهي (۳۱). (اها) مهماني بخشڻهار مهربان (الله) وٽان آهي (۳۲). ۽ انهيءَ کان وڌيڪ ڳالهه ۾ ڀلو ڪير آهي، جنهن الله ڏانهن سڏيو ۽ (پاڻ به) چڱو ڪم ڪيائين ۽ چيائين ته بيشڪ آءُ مسلمانن مان آهيان؟ (۳۳). ۽ نيڪي ۽ بدي (پاڻ ۾) برابر نه آهن جا نيڪي ڏاڍي چڱي هجي، تنهن سان (مڏائيءَ کي) تار، پوءِ اهو (ماڻهو) جو انهيءَ جي ۽ تنهنجي وچ ۾ دشمني آهي، سو جهت پٽ جڻڪ دل گهريو دوست ٿي پوندو (۳۴). ۽ اها ڳالهه صابرن کان سواءِ ٻئي کي حاصل نه ٿيندي آهي ۽ نڪي وڏي نصيب واري کان سواءِ (ٻئي کي) اها حاصل ٿيندي آهي (۳۵). ۽ جيڪڏهن توکي شيطان جو (دل ۾ وير وٺڻ لاءِ) ڪو وسوسو چڱي ته الله جي پناهه گهر، بيشڪ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۳۶). ۽ سندس (قدرت جي) نشانين مان رات ۽ ڏينهن ۽ سج ۽ چنڊ آهن. نڪي سج کي ۽ نڪي چنڊ کي سجدو ڪريو ۽ انهيءَ الله کي سجدو ڪريو جنهن انهن کي خلقيو، جيڪڏهن خاص سنڌيس عبادت ڪندا آهيو (۳۷). پوءِ (اي پيغمبر!) جيڪڏهن وڏائي ڪن ته (چا ٿيو؟) جيڪي تنهنجي پالڻهار وٽ آهن، سي رات ۽ ڏينهن سندس تسبيحون چوندا آهن ۽ اهي نه ٿڪبا آهن (۳۸).

282

۽ سندس (قدرت جي) نشانين مان هيءُ (به) آهي جو زمين کي وسائل ڏسندو آھين، پوءِ جڏهن مٿس (مينهن جو) پاڻي وسايو سون (تڏهن) اُيامي پيئي ۽ سڄي (اُپري) پيئي. بيشڪ جنهن انهيءَ (زمين) کي جياريو آهي، سو ضرور مٿن کي (به) جيارڻ وارو آهي. بيشڪ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۳۹). بيشڪ جيڪي اسان جي آيتن ۾ ڏنگائي (الحاد) ڪندا آهن، سي اسان کان ڳجهي نه آهن، ڇا جو جيڪو باه ۾ وجهيو سو ڀلو آهي، يا جيڪو قيامت جي ڏينهن امن وارو ٿي ايندو؟ جيڪي وٿيو سو ڪريو، بيشڪ جيڪي ڪندا آهيو، سو اهو (الله) ڏسندڙ آهي (۴۰). بيشڪ جن قرآن جو (انهي وقت) انڪار ڪيو، جڏهن وٽن آيو (سي اسان کان ڳجهي نه آهن)، ۽ بيشڪ اهو (اهڙو وڏو) سڳورو ڪتاب آهي (۴۱). جو، نڪي اُن جي اڳيان ۽ نڪي ان جي پويان ڪوڙ داخل ٿيندو آهي، حڪمت واري ساراهيل (الله جي ڀار) کان لائل آهي (۴۲). (اي پيغمبر!) تو کي انهيءَ کان سواءِ (ٻيو) ڪجهه نه چئبو آهي، جيڪي توکان اڳ (ٻين) پيغمبرن کي چيو ويو هو. بيشڪ تنهنجو پالڻهار بخشش وارو (به) آهي ۽ ڏکوئيندڙ سزا ڏيڻ وارو (به) آهي (۴۳). ۽ جيڪڏهن ان (ڪتاب) کي عجمي (يعني عربيءَ کان سواءِ ڌاري ٻوليءَ ۾) قرآن ڪريون ها ته ضرور (ڪافر) چون ها ته سندس آيتون ڇو نه کولي بيان ڪيون ويون آهن؟ ڇا (قرآن) عجمي (ٻوليءَ ۾) ۽ (ٻڌڻ وارا) عربيءَ (ٻوليءَ) وارا آهن (سو چو)؟ (اي پيغمبر! ڪين) چئو ته، اهو مؤمنن لاءِ هدايت ۽ شفا آهي. ۽ جيڪي نه مڃيندا آهن تن جي ڪنن ۾ گهٻرائي آهي ۽ اهو (قرآن) مٿن اندائڻ آهي. اهي (انهن وانگر آهن جو) جڻڪ ڏوراهين هنڌ کان سڏيا ويندا آهن (۴۴). ۽ بيشڪ موسيٰ کي ڪتاب ڏنو سون پوءِ منجهس اختلاف ڪيو ويو ۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار کان حڪم آڳاٽو نه ٿئي ها ته سندن وچ ۾ ضرور نبيرو ڪيو وڃي ها ۽ بيشڪ اهي کانئس وڏي شڪ ۾ (پيل) آهن (۴۵). جيڪو چڱا ڪم ڪندو سو پاڻ لاءِ (ڪندو) ۽ جيڪو مڊا ڪم ڪندو تنهن تي (ئي ان جو نقصان) آهي ۽ تنهنجو پالڻهار ٻانهن تي ظلم ڪرڻ وارو نه آهي (۴۶).

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ
 الْأَشْيَاءِ مَا تَحْمِلُ مِنْ أَثْقَالٍ وَلَا تَصْعَقُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ^{٥٦} وَيَوْمَ
 يُنَادِيهِمْ إِبْنُ شُرَكَاءِئِي قَالُوا أَلَيْكَ مَا مَنَّا مِنْ شَهِيدٍ ^{٥٧}
 وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَلُّوا مَا لَهُمْ مِنَ
 الْحَيَاةِ ^{٥٨} لَيْسَ لَإِنْسَانٍ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
 فَيَوْسُقْ فَيُخَوِّطُ ^{٥٩} وَلَكِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ خِزْيٍ
 مَسَّتهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا إِلَىٰ ذِكْرٍ لِّمَنْ كَانَ عِلْمُ السَّاعَةِ فَأَنبَئْهُ لَوَ لَكِنْ
 رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ
 كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَلَنَذِقَنَّهِنَّ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ^{٦٠} وَإِذَا
 أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْبِجُنَابَهُ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ
 فَذُودُوا دُعَاءِ عَرِيضٍ ^{٦١} قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
 ثَمَرٌ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ^{٦٢}
 سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ
 أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ^{٦٣} أَلَا
 إِنَّهُمْ فِي مَرِيةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَّا يَكُنْ لَهُمْ شَيْءٌ يُخَيِّطُ ^{٦٤}

قيامت (اچڻ) جي خبر الله (ئي) جي حوالي آهي ۽ سندس علم کان سواءِ نه
 ڪي ميوا پنهنجن ڳين (مڪڙين) مان نڪرندا آهن ۽ نه ڪا مادي ڍڪي
 ٿيندي آهي ۽ نڪي چڻيندي آهي. ۽ ان ڏينهن (الله) کين سڏيندو ته منهنجا
 شريڪ (جي اوهين مقرر ڪندا هيؤ سي) ڪٿي آهن؟ چوندا ته توکي خبر
 ڏني سون ته اسان مان ڪو به (انهن جي) ثابت ڪرڻ وارو ڪونهي (۴۷).
 ۽ جن کي (هن کان) اڳ (دنيا ۾) پوڄيندا هئا سي ڪانئن يلجي ويندا ۽
 پائيندا ته کين ڪو چوٽڪارو ڪونهي (۴۸). انسان چڱائيءَ جي سڏڻ
 (دعا گهرڻ) کان نه ٽڪبو آهي ۽ جيڪڏهن کيس (ڪا) مدائي پهچندي
 آهي ته پوءِ نااميد ٿي آسرو چنندو آهي (۴۹). ۽ جيڪڏهن کيس تڪليف
 پهچڻ کان پوءِ پاڻ وٽان ڪا باجه چڪائيندا آهيون ته ضرور چوندا آهن ته
 هيءَ مون (ئي) لاءِ آهي ۽ نه ٿو ڀانيان ته قيامت قائم ٿيڻي آهي ۽
 جيڪڏهن (اءِ) پنهنجي پالڻهار ڏانهن (ڪٿي) مونتائيس ته بيشڪ مون لاءِ
 وٽس (به) ضرور چڱي حالت هوندي. پوءِ ڪافرن جيڪي ڪيو آهي،
 تنهن بابت کين ضرور خبردار ڪندا سون ۽ کين سخت عذاب ضرور
 چڪائيندا سون (۵۰). ۽ جڏهن انسان تي نعمت ڪندا آهيون، تڏهن منهن
 ڦيرائيندا آهن ۽ پنهنجو پاسو موڙيندا آهن ۽ جڏهن کيس (ڪا) تڪليف
 پهچندي آهي، تڏهن وڏيون ڊگهيون دعائون گهرندو آهي (۵۱). (اي
 پيغمبر! کين) چؤ ته اوهين ڏسو ته جيڪڏهن (قرآن) الله وٽان هجي وري
 سندس انڪار ڪريو ته جيڪو وڏي ضد ۾ پيل هجي تنهن کان وڌيڪ
 گمراه ڪير آهي؟ (۵۲). پنهنجيون نشانليون ملڪن ۾ ۽ سندن وجودن ۾
 کين سگهوئي ڏيکاريندا سون، تان جو کين پڌرو ٿيندو ته بيشڪ اهو (قرآن)
 سچو آهي، تنهنجو پالڻهار ڪافي نه آهي ڇا، جيڪو سڀڪنهن شيءِ
 تي حاضر آهي؟ (۵۳). خبردار! بيشڪ اهي پنهنجي پالڻهار جي ملڻ کان
 شڪ ۾ (پيل) آهن، خبردار! بيشڪ اهو هر ڪنهن شيءِ کي وڪوڙيندڙ
 آهي (۵۴).

سُورَةُ الشُّورَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

حَمْدٌ ۝ عَسَقَ ٢ كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ

اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ ٣ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۖ وَهُوَ

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۝ ٤ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطُرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ

يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ ۗ إِلَّا الَّذِينَ

اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝ ٥ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ

حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ۝ ٦ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا

إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِنُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَنُنذِرَ يَوْمَ

الْجَمْعِ لَأَرْيَبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ۝ ٧ وَلَوْ

شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ

فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ ٨ أَمْ اتَّخَذُوا

مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ٩ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ

إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝ ١٠

سورة شوريٰ مڪي آهي ۽ هن ۾ ٽيونجاھ
آيتون ۽ پنج رڪوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

حم (۱). عسق (۲). غالب حڪمت وارو الله اهڙيءَ طرح تو ڏانهن وحي موڪلي ٿو ۽ انهن ڏانهن (۲) جيڪي توکان اڳ هئا (موڪليندو رهيو) (۳). جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) سندس آهي ۽ اهو (سڀ کان) مٿاهون (۴) وڏو آهي (۴). (الله جي دهشت کان) آسمان پنهنجي مٿان کان ڦاٽڻ تي آهن ۽ ملائڪ پنهنجي پالڻهار جي ساراه سان گڏ پاڪائي واکاڻيندا آهن ۽ جيڪي زمين ۾ آهن، تن لاءِ بخشش گهرندا آهن. خبردار! بيشڪ الله ئي بخشڻهار مھربان آهي (۵). ۽ جن اُن کان سواءِ ٻيا دوست ورتا آهن، تن تي الله نگاه رکندڙ آهي ۽ تون مٿن ڪو ذميوار نه آهين (۶). ۽ اهڙيءَ طرح تو ڏانهن عربيءَ (بوليءَ) ۾ قرآن وحي ڪيو سون ته مڪي وارن ۽ سندس آس پاس وارن کي ڊيڄارين ۽ قيامت جو ڏينهن جنهن ۾ ڪو شڪ نه آهي، تنهن کان (پڻ) ڊيڄارين، هڪ تولي بهشت ۾ ۽ ٻي تولي دوزخ ۾ هوندي (۷). ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته انهن سڀني کي هڪ تولي ڪري ها، پر جنهن کي گهري تنهن کي پنهنجيءَ باجھ ۾ داخل ڪندو آهي ۽ ظالمن جو نڪي ڪو دوست ۽ نڪي ڪو مددگار آهي (۸). الله کان سواءِ ٻيا ڪارساز ڪري چو ورتا اٿن؟ پوءِ الله ئي ڪارساز آهي ۽ اهو ئي مٿن کي جياريندو آهي ۽ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وسارو آهي (۹). ۽ جنهن (ڳالھ) بابت تڪرار ڪيو اٿو سو ڪجهه به هجي ته انهيءَ جو نبيرو الله ڏانهن (حوالي ڪيل) آهي، منهنجو پالڻهار اهو الله آهي، مٿس ڀروسو ڪيم ۽ ڏانهس موٽان ٿو (۱۰).

فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
مِّنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُوكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝١١ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ بِحُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝١٢ شَرَعَ لَكُمْ
مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا
وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا
تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الشَّرِّ كَيْنَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ۚ اللَّهُ
يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ ۝١٣ وَمَا
تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا ۚ بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ
وَإِنَّ الَّذِينَ أُوذُوا فِي الْكِتَابِ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ۝١٤
فَلِذَلِكَ فَادْعُ ۚ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَقُلْ أَمِنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِإِعْدَالِ
بَيْنِكُمْ ۚ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۖ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ ۖ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ ۖ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۝١٥

آسمان ۽ زمين جو بڻائيندڙ آهي. اوهان جي جنس منجهان اوهان لاءِ زالون پيدا ڪيائين ۽ ڍورن (جي جنس) مان ڪيترائي قسم (بڻيائين)، انهيءَ طرح سان اوهان کي پکيڙي ٿو، اُن جهڙي ڪا (ٻ) شيءِ نه آهي ۽ اهو ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (۱۱). آسمانن ۽ زمين جون ڪنجيون وٽس ئي آهن، جنهن لاءِ گهري (تنهن لاءِ) روزي ڪشادي ڪندو آهي ۽ (جنهن لاءِ) گهري تنهن لاءِ) تنگ ڪندو آهي، بيشڪ اهو هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۱۲).

اوهان لاءِ اهو دين مقرر ڪيائين جنهن (جي قائم ڪرڻ) جو نوح کي حڪم ڪيو هئائين ۽ جيڪو تو ڏانهن (ٻ) وحي ڪيو سين ۽ اهو جنهن (جي قائم ڪرڻ) جو ابراهيم ۽ موسيٰ ۽ عيسيٰ کي حڪم ڪيو سون ته دين کي قائم ڪريو ۽ منجهس ڌارو ڌار نه ٿيو. مشرڪن کي اها (ڳالهه) ڏکي لڳي، جنهن ڏانهن کين سڏيندو آھين. الله جنهن کي گهري (تنهن کي) پاڻ ڏانهن چوڻيندو آهي ۽ جيڪو (ڏانهن) ورندي آهي، تنهن کي پاڻ ڏانهن هدايت ڪندو آهي (۱۳). ۽ جو ساڙ پاڻ ۾ هون، تنهن جي ڪري پاڻ وٽ علم پهچڻ کان پوءِ ڌارو وار ٿيا ۽ جيڪڏهن تنهنجي پالڻهار کان مقرر مدت تائين (مهلت ڏيڻ جو) حڪم اڳي (جاري ٿيل) نه هجي ها ته ضرور سندن وچ ۾ (هاڻي ئي) فيصلو ڪجي ها ۽ بيشڪ جن کي انهن (پيغمبرن) کان پوءِ ڪتاب ڏنو ويو سي دين کان وڌي شڪ ۾ (پيل) آهن (۱۴). پوءِ (تون) انهيءَ (دين) ڏانهن سڏ، ۽ جيئن توکي حڪم ڪيو ويو آهي (تئين) پڪو ٿي بيه ۽ سندن سڏن جي تابعداري نه ڪر ۽ چؤ ته جيڪو به ڪتاب الله لاڻو تنهن کي مڃيم ۽ مون کي حڪم ٿيل آهي ته اوهان جي وچ ۾ انصاف ڪريان، الله اسان جو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي، اسان لاءِ اسانجا عمل ۽ اوهان لاءِ اوهان جا عمل آهن، اسان جي ۽ اوهان جي وچ ۾ ڪو تڪرار ڪونهي، الله اسان (سڀني) کي پاڻ ۾ (قيامت ڏينهن) گڏ ڪندو ۽ ڏانهس موٽڻ آهي (۱۵).

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ^(١٧)
اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ^(١٨) يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
الْآنَ الَّذِينَ يُبَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ^(١٩)
اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ^(٢٠)
مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ
كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤَتْ بِهِ مِنْهَا وَمَالُهُ فِي الْآخِرَةِ
مِنْ تُصِيبُ^(٢١) أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ اشْرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ
مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ
وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ^(٢٢) تَرَى الظَّالِمِينَ
مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَتِ الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا
يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ^(٢٣)

۽ الله (جي دين) بابت سندس فرمان قبول ڪرڻ کان پوءِ جيڪي جهڳڙو ڪندا آهن، تن جي حجت سندن پالڻهار وٽ ڪوڙي ٿيڻ واري آهي ۽ مٿن (الله جو) ڏمر آهي ۽ ۽ انهن لاءِ سخت عذاب آهي (۱۶). الله اهو آهي جنهن سچو ڪتاب ۽ (انصاف جي) ترازو لاهي. ۽ توکي ڪهڙيءَ ڳالهه ڄاڻايو ته مٿان قيامت ويجهي هجي (۱۷). جيڪي قيامت کي نه مڃيندا آهن، سي ان کي تڪڙو گهرندا آهن. ۽ جن ايمان آندو آهي سي ان کان ڊڄندا آهن ۽ ڄاڻندا آهن ته بيشڪ اها سچ (اچڻي) آهي. خبردار! بيشڪ جيڪي قيامت بابت جهڳڙو ڪندا آهن، سي بيشڪ وڏيءَ گمراهيءَ ۾ آهن (۱۸). الله پنهنجن ٻانهن تي مهربان آهي، جنهن کي گهري (تنهن کي) روزي ڏيندو آهي ۽ اهو سگهارو غالب آهي (۱۹). جيڪو آخرت جي پوک گهرندو آهي، تنهن لاءِ سندس پوک ۾ واڌارو ڪندا آهيون ۽ جيڪو دنيا جي پوک جو ارادو ڪندو آهي، تنهن کي ڪجهه منجهانئس ڏيندا آهيون ۽ آخرت ۾ ان جو ڪو به حصو نه آهي (۲۰). انهن (يعني ڪافرن) جا ڪي اهڙا شريڪ آهن ڇا جن انهن لاءِ دين مان (اهو) نئون رستو بڻايو آهي، جنهن جو الله حڪم نه ڏنو آهي؟ ۽ جيڪڏهن فيصلو ڪرڻ جو وعدو (ٿيل) نه هجي ها ته ضرور (هاڻي ئي) سندن وچ ۾ نبيرو ڪجي ها ۽ بيشڪ طالمن لاءِ ئي ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۲۱). (اي پيغمبر!) طالمن جيڪي ڪمايو آهي، تنهن (جي عذاب) سببان کين ڊڄندڙ ڏسندين ۽ اهو (عذاب) کين پهچندڙ آهي ۽ جن ايمان آندو ۽ ڇڱا ڪم ڪيا سي بهشتن جي باغن ۾ هوندا، جيڪي گهرندا سو سندن پالڻهار وٽ انهن لاءِ (موجود) آهي. اهو ئي وڏو فضل آهي (۲۲).

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ
 حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ
 افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشِئَ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ
 اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾
 وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ
 وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَوْ
 بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ
 مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ
 مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٧﴾ وَ
 مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ
 وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٨﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا
 كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٩﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ
 فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣٠﴾

اهو (ثواب) اهو آهي، جنهن جي الله پنهنجن انهن بانهن کي خوشخبري ڏيندو آهي، جن ايمان آندو آهي ۽ چڱا ڪم ڪيا آهن، (اي پيغمبر! ڪين) چو ته آءُ اوهان کان ان (پيغام پهچائڻ) تي ڪو اجورو نه ٿو گهران، پر (جڳائي ته) مائٽن (جي وچ) ۾ محبت (رڪو) ۽ جيڪو نيڪي ڪمائيندو، تنهن لاءِ ان نيڪيءَ ۾ خوبي وڌائينداسون. بيشڪ الله بخشڻهار قدر دان آهي (۲۳). چوندا آهن ڇا ته (پيغمبر پاڻ) الله تي ڪوڙ ناهيو آهي؟ پوءِ جيڪڏهن الله گهري ته تنهنجيءَ دل تي مهر هڻي. الله باطل کي مٽائيندو آهي ۽ پنهنجن سخن سان سچي دين کي ثابت ڪندو آهي، بيشڪ اهو سينن وارو (گجھ) ڄاڻندڙ آهي (۲۴). ۽ اهو آهي جو پنهنجن بانهن جي توبه قبول ڪندو آهي ۽ گناهن کان معافي ڏيندو آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو سو ڄاڻندو آهي (۲۵). ۽ جن ايمان آندو آهي ۽ چڱا ڪم ڪيا آهن، تن جي دعا قبول ڪندو آهي ۽ پنهنجي فضل سان ڪين وڌيڪ (به) ڏيندو آهي ۽ ڪافرن لاءِ ئي سخت سزا آهي (۲۶). ۽ جيڪڏهن الله پنهنجن بانهن جي روزي ڪشادي ڪري ها ته ملڪ ۾ ضرور بگيڙ وجهن ها پر جيترو (پاڻ) گهرندو آهي، (اوترو) نازل ڪندو آهي، ڇو ته اهو پنهنجن بانهن کي ڄاڻندڙ ڏسندڙ آهي (۲۷). ۽ (الله) اهو آهي جو (ماڻهن جي) نااميد ٿيڻ کان پوءِ مينهن هيٺ موڪليندو آهي ۽ پنهنجي رحمت پکيڙندو آهي ۽ اهو (ئي) ڪارساز ساراهيل آهي (۲۸). ۽ آسمانن ۽ زمين جو بڻائڻ ۽ جيڪي سندن وچ ۾ چرندڙ پکيڙيائين تن جو (بڻائڻ) سندس نشانين مان آهي ۽ اهو جڏهن گهرندو (تڏهن) سندن گڏ ڪرڻ تي وسارو آهي (۲۹). ۽ جيڪا به تڪليف اوهان کي پهچندي آهي، سا اوهان جي هٿن جي ڪمائيءَ سببان آهي ۽ گهڻن (گناهن) کان (الله) تارو ڪندو آهي (۳۰). ۽ اوهين زمين ۾ (پڇي) عاجز ڪرڻ وارا نه آهيو ۽ الله کان سواءِ اوهان جو نه ڪو ڪارساز ۽ نه ڪو مددگار آهي (۳۱).

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ٢١ إِنَّ يَسْأَلُكَ الرِّيمُ
فَيُظْلَمَنَّ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ ٢٢ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ٢٣ أَوْ يُوقِنُ ٢٤ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ٢٥ وَيَعْلَمَ
الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّخِصٍ ٢٦ فَمَا أُوتِيتُمْ
مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى
لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ٢٧ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ
كِبْرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ٢٨
وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ
بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ٢٩ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ
الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ٣٠ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ٣١
فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ٣٢
وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ
سَبِيلٍ ٣٣ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَ
يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٤ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ٣٥

۽ سندس نشانين مان سمنڊ ۾ جبلن وانگر جهاز (۽ ٻيڙا هلندا) آهن (۳۲). جيڪڏهن (الله) گهري ته واءُ کي روڪي، پوءِ ٻيڙا سمنڊ جي پٺيءَ تي (هلڻ کان) بيهي رهن، بيشڪ ان ۾ سڀڪنهن صبر ڪندڙ شڪر ڪندڙ لاءِ نشانين آهن (۳۳). يا (جيڪڏهن گهري ته) سندن ڪئي سببان ٻيڙين کي (ٻوڙي) ناس ڪري (ته به وسارو آهي) ۽ گهڻن (گناهَن) کان تارو (به) ڪندو آهي (۳۴). ۽ (ته) جيڪي اسان جي آيتن بابت جهڳڙو ڪندا آهن، سي ڄاڻن ته انهن لاءِ ڪو چوٽڪارو نه آهي (۳۵). پوءِ جيڪي اوهان کي ڏٺو ويو آهي، سو ڪجهه به هجي ته اهو دنيوي حياتيءَ جو (ٿوو) سامان آهي ۽ جيڪي الله وٽ آهي سو ڀلو ۽ هميشه رهڻ وارو انهن لاءِ آهي، جن ايمان آندو آهي ۽ پنهنجي پالڻهار تي ڀروسو ڪندا آهن (۳۶). ۽ (انهن لاءِ به) جيڪي وڏن گناهَن ۽ بي حياتين کان پاڻ پليندا آهن ۽ جڏهن ڪاوڙيا آهن (تڏهن) اُهي بخشيندا آهن (۳۷). ۽ جن پنهنجي پالڻهار جو حڪم مڃيو ۽ نماز پڙهي ۽ سندن ڪم پاڻ ۾ صلاح سان هوندو آهي ۽ جيڪي کين رزق ڏنو سون، تنهن مان خرچيندا آهن (۳۸). ۽ اُهي (اهڙا آهن) جو جڏهن کين ڪو ظلم پهچي (تڏهن مظلوم جو مناسب) بدلو وٺندا آهن (۳۹). ۽ برائيءَ جو بدلو اهڙي برائي آهي. پوءِ جيڪو معاف ڪري ۽ صلح ڪري تنهن جو اجر الله تي آهي، بيشڪ الله ظالمن کي دوست نه رکندو آهي (۴۰). ۽ بيشڪ جيڪي پنهنجي اڻڌاڻجڻ کان پوءِ وير وٺن تن تي ڪا (ڏورائي جي) واٽ ڪانهي (۴۱). (ڏورائي جي) واٽ رڳو انهن تي آهي، جيڪي ماڻهن کي اڻڌاڻيندا آهن ۽ ملڪ ۾ ناحق فساد وجهندا آهن، انهن لاءِ ڏکيو ٿيندڙ عذاب آهي (۴۲). ۽ البت جيڪو صبر ڪري ۽ بخشي (ته) بيشڪ اهو (گڻ) همت جي ڪمن مان آهي (۴۳).

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ
لَمَّارًا بِالْعَذَابِ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ^(٣٧) وَتَرَاهُمْ
يُعْرَضُونَ عَلَيْهِمُ اخْشِعِينَ مِنَ الذِّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ
وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ^(٣٨) وَمَا كَانَ لَهُمْ
مِّنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ
مِّنْ سَبِيلٍ^(٣٩) اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ
مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِّنْ مَّلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نَّكِيرٍ^(٤٠) فَإِنْ أَعْرَضُوا
فَمَا أَوْسَدْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاءُ وَإِنَّا إِذَا ذُقْنَا
الْإِنْسَانَ مِتَّارِحَةً فَرَحَ بِهَا وَإِنْ تُصِبُّهُمْ سَيِّئَةٌ يَبَاقِدَ مَتَّ
أَيْدِيَهُمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ^(٤١) لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ط
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يُهَبِّ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذَّكَوْرَ^(٤٢)
أَوْ يَزْوَجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ
قَدِيرٌ^(٤٣) وَمَا كَانَ لِيَشِيرَ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحِيًّا أَوْ مِنْ وَرَآئِ
حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ^(٤٤)

۽ جنهن کي الله گمراه ڪري تنهن جو ان کان پوءِ ڪو ڀرجهلو ڪونهي ۽ (تون) ظالمن کي ڏسندين ته جڏهن (اهي) سزا ڏسندا (تڏهن) چوندا ته (هاڻي دنيا ۾) ورڻ جي ڪا واھ آهي ڇا؟ (۴۴). ۽ کين ڏسندين جو دوزخ جي آڏو ڪن. خواريءَ کان جهڪا ٿيل هوندا ڏٺي اک سان پيا نهاريندا. ۽ مؤمن چوندا ته بيشڪ توتي وارا آهي آهن جن پاڻ کي ۽ پنهنجن گهر وارن کي قيامت جي ڏينهن نقصان لاتو، خبردار! بيشڪ ظالم هميشه جي عذاب ۾ هوندا (۴۵). ۽ الله کان سواءِ انهن جا ڪي ڀرجهلا نه هوندا جي کين مدد ڏين ۽ جنهن کي الله گمراه ڪري تنهن لاءِ ڪا واٽ نه آهي (۴۶). پنهنجي پالڻهار جو حڪم ان ڏينهن (جي اچڻ) کان اڳ قبول ڪريو، جنهن کي الله (جي پار) کان ٽرڻو نه آهي، ان ڏينهن نڪا اوھان کي واھ آهي ۽ نڪا اوھان لاءِ اوڀري ٿي (لڪڻ جي جاءِ) آهي (۴۷). پوءِ جيڪڏهن (اهي) منهن موڙين ته توکي مٿن نگهبان ڪري نه موڪليو اٿون، تو تي پيغام پهچائڻ کان سواءِ (ٻيو) ڪجهه لازم نه آهي ۽ بيشڪ اسين جڏهن انسان کي پاڻ وٽان رحمت (جو مزو) چڪائيندا آهيون (تڏهن) اُن سان خوش ٿيندو آهي ۽ جيڪڏهن ڪا تڪليف سندن هٿن جي آڳ ڪٿي سببان کين پهچندي آهي ته بيشڪ ماڻهو بي شڪر (ٿيندو) آهي (۴۸). آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي خاص الله جي آهي، جيڪي گهري (سو) خلقيندو آهي. جنهن کي وٽيس (تنهن کي) ڏيئون بخشيندو آهي ۽ جنهن کي وٽيس (تنهن کي) پٽ بخشيندو آهي (۴۹). يا کين پٽ ۽ ڌيرون گڏ ڏيندو آهي ۽ جنهن کي وٽيس (تنهن کي) سڏي ڪندو آهي، بيشڪ اهو جائنڊر و سوارو آهي (۵۰). ۽ ڪنهن ماڻهوءَ لاءِ ٿيڻو ئي نه آهي ته الله ساڻس ڳالهائي، سواءِ هن جي ته اشاري سان يا پردي جي پويان يا ڪنهن قاصد موڪلڻ سان (ڳالهائي). پوءِ جيڪي الله گهريو، سو سندس حڪم سان پهچائي ڏئي. بيشڪ اهو (سڀ کان) مٿاهون حڪمت وارو آهي (۵۱).

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا
وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ۚ ﴿٥٣﴾

سُورَةُ الرَّخْرِفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
حَمْدٌ ۝١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ۝٣ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَىٰ حَكِيمٍ ۝٤ أَنْفَضِرُب
عَنْكُمُ الَّذِي كُرْصَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۝٥ وَكَمْ أَرْسَلْنَا
مِّن نَّبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ۝٦ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ۝٧ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ
الْأَوَّلِينَ ۝٨ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝٩ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَ
جَعَلَ لَكُم فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٠ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً يَنْقُذِرُ فَأَنْشُرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ۝١١

۽ اهڙيءَ طرح اسان پنهنجي ڪلام سان تو ڏانهن قرآن وحي ڪيو (اڳ) تون نه ڄاڻندو هئين ته ڪتاب ڇا آهي؟ ۽ نڪي (ڄاڻندو هئين ته) ايمان (ڇا آهي)؟ پر قرآن کي نور ڪيو اٿئون، پنهنجن ٻانهن مان جنهن کي گهرون (تنهن کي) اُن سان سڌو رستو ڏيکاريندا آهيون ۽ بيشڪ تون سڌي رستي ڏانهن هدايت ڪندو آهين (۵۲). (يعني) انهيءَ الله جو رستو جو جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين آهي سو سندس آهي، خبردار الله ڏانهن (ئي سڀ) ڪم وري ويندا آهن (۵۳).

سورة زخرف مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺاڻوي
آيتون ۽ ست رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

حم (۱۱). (هن) پڌري ڪتاب جو قسم آهي (۲). ته بيشڪ اسان هن (ڪتاب) کي عربيءَ (ٻوليءَ ۾) قرآن ڪيو آهي ته مَن اوهين سمجهو (۳). ۽ بيشڪ اهو (ڪتاب) لوح محفوظ ۾ اسان وٽ (لکيل) آهي، بيشڪ (اهو ڪتاب) وڏي مرتبي وارو حڪمت وارو آهي (۴). اوهان کان نصيحت ڪي هن ڪري منهن موڙي جهليندا سون ڇا ته اوهين حد کان لنگهيل قوم آهيو؟ (۵). ۽ اڳين (قومن) ۾ گهڻائي پيغمبر موڪليا سون (۶). ۽ وٽن ڪوبه پيغمبر نه ٿي آيو، جو ساڻس نٿوليون نه ٿي ڪيائون (۷). پوءِ انهن (قريشن) کان سگهه ۾ تمام ڏاڍن (عاد ۽ ثمود) کي (جو کائڻ بلڪل سگهارا هئا) ناس ڪيو سون ۽ اڳين جي حالت (اڳئين بيان ۾) گذري چڪي آهي (۸). ۽ جيڪڏهن (تون) کائڻ پيچين ته آسمانن ۽ زمين کي ڪنهن بڻايو ته ضرور چوندا ته انهن کي زبردست ڄاڻندڙ (الله) بڻايو آهي (۹). (انهيءَ الله) جنهن اوهان لاءِ زمين کي وڇاڻو بڻايو ۽ اوهان لاءِ منجهس رستا بڻايا ته مَن اوهين سڌو رستو لهو (۱۰). ۽ (انهيءَ الله) جنهن آسمان مان اندازي سان پاڻي وسايو، پوءِ ان (پاڻيءَ) سان ويران شهر کي آباد ڪيو سون، اهڙيءَ طرح اوهان کي (قبرن مان) ڪڍيو (۱۱).

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ
مَا تَرْكَبُونَ ۝^(١١) لِّتَسْتَأْذِنُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا
اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا
لَهُ مُقَرِّينَ ۝^(١٢) وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ۝^(١٣) وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ
عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ ۝^(١٤) أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ
بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ۝^(١٥) وَإِذَا ابْتِشَرَّ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ
لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝^(١٦) أَوْ مِنْ يُنْشِئُوا
فِي الْحَلِيِّةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ۝^(١٧) وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ
الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا أَشْهَدُوا وَخَلَقَهُمْ سَتُكْتَبُ
شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ۝^(١٨) وَقَالُوا الْوُسْءُ الرَّحْمَنُ مَا عِبَادُهُمْ
مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝^(١٩) أَمْ آتَيْنَهُمْ
كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ۝^(٢٠) بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا
أَبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝^(٢١) وَكَذَلِكَ مَا
أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا
إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَرِهِمْ مُّقْتَدُونَ ۝^(٢٢)

۽ (أنهيءَ الله) جنهن هر قسم جا جوڙا بڻايا ۽ اوهان لاءِ ٻيڙيون ۽ اهي جانور بڻايائين جن تي (اوهين) چڙهو (١٢). ته انهن جي پنين تي سڌا ٿي ويهو وري جڏهن مٿن سنوان ٿي ويهو (تڏهن) پنهنجي پالڻهار جي نعمت ياد ڪيو ۽ چئو ته اهو (الله) پاڪ آهي، جنهن هيءُ اسان کي نوائي ڏنو ۽ (اسين) ان کي (ڪڏهن) نوائڻ وارا نه هئاسون (١٣). ۽ بيشڪ اسين پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽڻ وارا آهيون (١٤). ۽ الله لاءِ سندس ٻانهن مان اولاد مقرر ڪيائون. بيشڪ انسان پڌرو بي شڪر آهي (١٥). (الله) پنهنجيءَ مخلوقات مان (پاڻ لاءِ) ڏيئون اختيار ڪيون ڇا ۽ اوهان کي پتن سان چونڊيو اٿس (ڇا)؟ (١٦). ۽ جڏهن منجهانئن ڪنهن کي أنهيءَ شيءِ (يعني ڌيءُ جي ڄمڻ) جي خبر ڏجي جيڪا باجھاري (الله) لاءِ مثال بيان ڪئي اٿس، (تڏهن) سندس منهن ڪارائجي ويندو آهي ۽ اهو ڌڪ ڀريو هوندو آهي (١٧). جيڪو ڳهن ۾ پالجي ٿو ۽ لڙائيءَ ۾ پڌرو نه ٿو ٿئي، اهڙي کي (الله) سان ڌيءُ جي نسبت ڏين ٿا (ڇا)؟ (١٨). ۽ انهن ملائڪن کي (الله) جيون) ڏيئون مقرر ڪيون اٿن جي (پاڻ) الله جا ٻانهن آهن (اهي) سندن پيدا ٿيڻ وقت حاضر هئا ڇا؟ سندن (اها) شاهدي سگهو لکبي ۽ (هو قيامت ۾) پڇيا ويندا (١٩). ۽ چوندا آهن ته جيڪڏهن باجھارو (الله) گھري ها ته انهن (ملائڪن) جي عبادت نه ڪريون ها! ڪين هن (ڳالھ) جي ڪا ڄاڻ نه آهي، اهي رڳو اٽڪل هڻندا آهن (٢٠). ڪين هن (قرآن) کان اڳ ڪو ڪتاب ڏنو اٿئون ڇا، جو انهن ان کي چنڊڙي ورتو آهي؟ (٢١). (نه!) بلڪ چوندا آهن ته بيشڪ اسان پنهنجن ابن ڏاڏن کي هڪ طريقي تي ڏنو ۽ بيشڪ اسين سندن پيرن تي سڌو هلڻ وارا آهيون (٢٢). ۽ اهڙيءَ طرح اڳ تو کان ڪنهن ڳوٺ ۾ ڪو ڊيڄاريندڙ نه موڪليوسون، پر ان جي عياشين (ماڻهن) چيو ته اسان پنهنجا پيءُ ڏاڏا هڪ طريقي تي ڏنا ۽ بيشڪ اسين انهن جي (ئي) پيرن تي پيروي ڪندڙ آهيون (٢٣).

قُلْ أَوْحَيْنَاكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قُلُوا إِنَّا
 بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ فَانْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
 عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي
 بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٣٤﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٣٥﴾ وَ
 جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٦﴾ بَلْ مَتَّعْتُ
 هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٣٧﴾ وَلَمَّا
 جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَقَالُوا لَوْلَا
 نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْتَيْنِ عَظِيمٍ ﴿٣٩﴾ أَهُمُ
 يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
 بَعْضًا سَخِرَاءً وَرَحِمَتْ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٤٠﴾ وَلَوْ لَا أَن
 يَكُونُ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ
 لِبُيُوتِهِمْ سُقْفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهِمْ يَظْهَرُونَ ﴿٤١﴾ وَلِبُيُوتِهِمْ
 أَبْوَابٌ وَسُورٌ عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٤٢﴾ وَزُخْرُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا
 مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

(پيغمبر! کين) چيو ته، (پنهجن ابن ڏاڏن جي پيروي ڪندؤ) ڇا؟ جيتوڻيڪ اوهان وٽ اهو (دين) آندو اٿم، جنهن (دين) تي اوهان پنهنجن پڻ ڏاڏن کي ڏنو، تنهن کان وڌيڪ سڌو رستو ڏيکاريندڙ آهي. چيائون ته جنهن شيءِ سان اوهان کي موڪليو ويو آهي تنهن جا اسين منڪر آهيون (٢٤). پوءِ کائن بدلو ورتو سون، پوءِ ڏس تون ڪوڙن جي پيڇاڙي ڪيئن ٿي! (٢٥). ۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم پنهنجي پيءُ ۽ پنهنجي قوم کي چيو ته جنهن شيءِ کي (اوهين) پوڄيندا آهيو، تنهن کان بيشڪ آءٌ بيزار آهيان (٢٦). پر جنهن مون کي پيدا ڪيو سو بيشڪ مون کي سگهوئي هدايت ڪندو (٢٧). ۽ الله سندس اولاد ۾ اها (توحيد جي ڪلمي جي) ڳالهه هميشه رهائي ته من آهي (ڪافر) موتن (٢٨). بلڪ اسان انهن ۽ سندن ابن ڏاڏن کي آسائشو ڪيو تان جو وٽن سڄو دين ۽ پٿرو پيغمبر (محمد ﷺ) آيو (٢٩). ۽ جنهن مهل سڄو دين وٽن آيو (تنهن مهل) چيائون ته هيءُ جادو آهي ۽ بيشڪ اسين ان جا منڪر آهيون (٣٠). ۽ چيائون ته (هنن) ٻن ڳوٺن (مڪي ۽ طائف) وارن مان ڪنهن وڏي ماڻهوءَ تي هيءُ قرآن چو نه نازل ڪيو ويو؟ (٣١). اهي تنهنجي پالڻهار جي رحمت وراهيندا آهن ڇا؟ دنيا جي حياتيءَ ۾ سندن روزي سندن وچ ۾ اسان ئي ورهائي آهي ۽ انهن مان هڪڙن کي ٻين کان وڏي مرتبي وارو ڪيو سون ته جيئن هڪڙا ٻين کي خدمتگار ڪري وٺن ۽ جيڪو (دنيا جو مال) گڏ ڪندا آهن، تنهن کان تنهنجي پالڻهار جي رحمت ڀلي آهي (٣٢). ۽ جيڪڏهن ائين نه هجي ها ته (متان) ماڻهو هڪ ٽولي (ڪفر جي) ٿي وڃن ته جيڪي باجهاري (الله) جو انڪار ڪندا آهن، تن لاءِ سندن گهرن جون ڇتيون ۽ ڏاڪڻيون جن تي چڙهن سي چاندي جون ڪريون ها (٣٣). ۽ سندن گهرن جا دروازا ۽ پلنگ جن تي ٿيڪ ڏيئي ويهن (سي به چانديءَ جا ڪريون ها) (٣٤). ۽ (ٻيا) سون (جا به ڪريون ها). ۽ اهو سڀ ڪجهه رڳو دنيا جي حياتيءَ جو (ٿورو مال) متاع آهي ۽ تنهنجي پالڻهار وٽ آخرت ۾ بهيزگارن لاءِ آهي (٣٥).

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾
وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَعْدَ الْبَشَرَيْنِ
فِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾ أَفَأَنْتَ تُسَبِّحُ الضُّمَمِ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ
فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّمَا أَزْكَبَ بِكَ فَأَتَا مِنْهُمْ مُتَتَّبِعُونَ ﴿٤١﴾
أَوَ زَيْتُكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلِيمٌ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ
بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ
لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَسُئِلَ مَنْ أَرْسَلْنَا
مِنْ قَبْلِكَ مَنْ رُسُلُنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً
يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ
مِنْهَا يَصْحَكُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا
السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

۽ جيڪو باجھاري (الله) جي ياد ڪرڻ کان غافل ٿيندو آهي، تنهن لاءِ هڪ شيطان مقرر ڪندا آهيون، جو اهو ان جو سنگتي هوندو آهي (۳۶). ۽ بيشڪ اهي (شيطان) انهن کي (سڌيءَ) واٽ کان جهليندا آهن ۽ (ماڻهو پاڻ) ڀانئيندا آهن ته اهي هدايت وارا آهن (۳۷). تان جو جڏهن اسان وٽ ايندو (تڏهن پنهنجي سنگتيءَ شيطان کي) چونڊو ته هتي افسوس! (جيڪر) منهنجي ۽ تنهنجي وچ ۾ اوڀر اولھ جيتري ڏورائي هجي ها جو (تنهنجي) سنگت بچڙي آهي (۳۸). ۽ (چوندا سون ته) چونڪ ظلم ڪيو اٿو (تنهن ڪري) اڄ اوهان کي (اها ڳالھ) اصل فائدو نه ڏيندي ته اوهين (۽ شيطان منهنجي) عذاب منجهه پاڻ ۾ پائيوار هجو (۳۹). (اي پيغمبر!) تون ٻوڙن کي ٻڌائي ٿو سگهين ڇا؟ يا انڌن کي ۽ اهو جيڪو پڌريءَ گمراهيءَ ۾ آهي، تنهن کي هدايت ڪري سگهين ٿو ڇا؟ (۴۰). پوءِ جيڪڏهن توکي (هن جهان مان) نيون ته بيشڪ اسين (اتي ئي) کانئن بدلو وٺڻ وارا آهيون (۴۱). يا جيڪو کين انجام ڏنو اٿون سو توکي ڏيکاريون ته به بيشڪ اسين مٿن وسارا آهيون (۴۲). تنهن ڪري جيڪي تو ڏانهن وحي ڪيو ويو، تنهن کي تون چنبري وٺ، بيشڪ تون سڌيءَ واٽ تي آهين (۴۳). ۽ بيشڪ اهو (قرآن) تولا ۽ تنهنجيءَ قوم لاءِ نصيحت آهي ۽ (اوهين) سگهوئي پڇيا ويندؤ (۴۴). ۽ پنهنجن پيغمبرن مان جيڪي توکان اڳ موڪليا هئا سون تن جو (احوال) پڇ ته باجھاري (الله) کان سواءِ (ڪي) ٻيا معبود بڻايا هئا سون ڇا جن جي پوڄا ڪئي وڃي؟ (۴۵). ۽ بيشڪ موسيٰ کي پنهنجين نشانين سان فرعون ۽ سندس سردارن ڏانهن موڪليو سون، پوءِ چيائين ته بيشڪ آءٌ جهانن جي پالڻهار جو موڪليل آهيان (۴۶). پوءِ جنهن مهل وٽن اسان جي نشانين سان ايو (تنهن مهل) اوچتو آهي انهن (معجزن) کان کلندا رهيا (۴۷). ۽ ڪا به نشاني کين نه ٿي ڏيکاري سون پر اها (نشاني) ان جي اڳين کان تمام وڏي هئي ۽ کين عذاب سان پڪڙيو سون ته من آهي (ڪفر کان) موٽن (۴۸). ۽ چيائون ته اي جادوگر! پنهنجي پالڻهار کان اسان لاءِ انهيءَ (وسيلي) سان دعا گهر، جنهن جو توسان انجام ڪيو اٿس، ته بيشڪ اسين هدايت وارا ٿيندا سون (۴۹).

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥١﴾ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ
فِي قَوْمِهِ قَالَ يَقَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ
مَهِينٌ ۚ وَلَا يَكَادُ بَيِّنٌ ﴿٥٣﴾ فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ
أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٤﴾ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَطَاعُوهُ
إِنَّهُمْ كَانُوا أَقْوَمًا فَسِيقِينَ ﴿٥٥﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ
ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذْ أَقْرَبَكَ مِنْهُ يُصِدُّونَ ﴿٥٨﴾ وَقَالُوا الْهَذَا خَيْرٌ
أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٩﴾ إِنْ هُوَ
إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ
نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَّلَكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦١﴾ وَإِنَّهُ لَعَلَمٌ
لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ ۖ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾
وَلَا يَصْدَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٦٣﴾ وَ
لَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِابَيِّنَ
لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ۚ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۖ ﴿٦٤﴾

پوءِ جنهن مهل ڪانئن عذاب لائون سون (تنهن مهل) اهي اتي ئي (قول) ڇڏيندا رهيا (٥٠). ۽ فرعون پنهنجيءَ قوم ۾ پڙهو ڏٺو، چيائين ته اي منهنجي قوم! مصر جي بادشاهي منهنجي نه اهي ڇا؟ ۽ هي نهرون منهنجي (مارين جي) هيٺان (نه) وهنديون آهن ڇا؟ اوهين نه ڏسندا آهيو ڇا؟ (٥١). (نه!) بلڪ آءُ هن (موسيٰ) کان ڀلو آهيان، جيڪو خسيس اهي ۽ چئو ڳالهائي به نٿو سگهي (٥٢). پوءِ مٿس سون جا ڪنگڙ ڇو نه لڌا ويا يا ساڻس گڏ ٿي ملائڪ ڇو نه آيا؟ (٥٣). پوءِ پنهنجيءَ قوم کي بيوقوف بڻايائين، (تنهن ڪري) فرمانبرداري ڪيائونس، بيشڪ اهي بي دين قوم هئا (٥٤). پوءِ جڏهن اسان کي ڪاوڙايائون (تڏهن) ڪانئن وڃي ورتو سون، پوءِ انهن سڀني کي ٻوڙيو سون (٥٥). پوءِ کين (ڪافرن جو) اڳواڻ ۽ پوين لاءِ آکاڻي ڪيو سون (٥٦). ۽ جڏهن مريم جي پٽ جو قصو بيان ڪيو ويو (تڏهن) امالڪ اُن (قصي) کان تنهنجي قوم لڙڻ مڃائيندي آهي (٥٧). ۽ (اهي) چوندا آهن ته اسان جا معبود ڀلا آهن يا اهو (عيسيٰ)؟ اهو مثال تو سان رڳو جهيڙي لاءِ بيان ڪندا آهن، بلڪ اهي جهيڙاڪ قوم آهن (٥٨). اهو (عيسيٰ) رڳو ٻانهو آهي، جنهن تي نعمت ڪئي اٿئون ۽ بني اسرائيلن لاءِ کيس (هڪ) عبرت ڪئي سون (٥٩). ۽ جيڪڏهن گهرون ها ته اوهان جي بدران زمين ۾ ملائڪن کي نائب ڪريون ها (٦٠). ۽ بيشڪ اهو (عيسيٰ) قيامت جي هڪ نشاني آهي، پوءِ اوهين قيامت ۾ شڪ نه ڪريو ۽ (اي پيغمبر! چؤ ته) منهنجي تابعداري ڪريو (جو) اها سڌي واٽ آهي (٦١). ۽ اوهان کي شيطان نه جهلي، ڇو ته اهو اوهان جو پڏرو ويري آهي (٦٢). ۽ جنهن مهل عيسيٰ چئن معجزن سان آيو، (تنهن مهل) چيائين ته اوهان وٽ حڪمت آندي اٿم ۽ (آيو آهيان) ته جن ڳالهين ۾ اختلاف ڪندا آهيو، تن مان ڪي اوهان لاءِ بيان ڪريان، پوءِ الله کان ڊڄو ۽ منهنجو چيو مڃيو (٦٣).

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوا هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٣﴾
 فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
 عَذَابٍ يَوْمَ الْيَوْمِ ﴿٦٤﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ
 بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٥﴾ الْأَخْلَاقُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
 عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ لِيُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِالْأَخْوَفِ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ
 تَحْزَنُونَ ﴿٦٧﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٨﴾ ادْخُلُوا
 الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٦٩﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ
 مِنْ ذَهَبٍ وَالْكَوَابِ ﴿٧٠﴾ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ
 الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا
 بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا
 تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾
 لَا يُفَرِّغُهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَ
 لَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾ وَنَادَاوَالْبَلَدُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا
 رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِثُونَ ﴿٧٧﴾ لَقَدْ جُنُكُم بِالْحَقِّ وَلَكِنْ
 أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كِرْهُونَ ﴿٧٨﴾ أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

بیشڪ الله ئي منهنجو پالڻهار ۽ اوهان جو پالڻهار آهي، تنهن ڪري
 سندس عبادت ڪريو، اها سڌي واٽ آهي (٦٤). پوءِ جماعتن پاڻ ۾
 اختلاف ڪيو، تنهن ڪري ڏکونيندڙ ڏينهن جي عذاب کان ظالمن لاءِ
 ويل آهي (٦٥). (اهي) رڳو قيامت (جي اچڻ) جو انتظار ڪندا آهن ته
 اوچتو وتن اچي ۽ اهي بي خبر هجن (٦٦). انهيءَ ڏينهن پرهيزگارن کان
 سواءِ (ٻيا) سڀئي دوست هڪ ٻئي جا دشمن هوندا (٦٧). (چيو ويندو
 ته) اي منهنجا ٻانهو! اڄ اوهان کي نڪو پڻو آهي ۽ نڪي اوهين غمگين
 ٿيو (٦٨). جن اسان جي آيتن تي ايمان آندو ۽ مسلمان هئا (٦٩). (تن کي
 چيو ويندو ته) اوهين ۽ اوهان جيون زالون بهشت ۾ گهڙو (اتي ڏاڍا) خوش
 ٿيندؤ (٧٠). مٿن سون جيون پليٽون ۽ پيالا ڦيرائبا ۽ جيڪي دليون
 گهرنديون ۽ (جنهن جي ڏسڻ کان) اکيون نرنديون سو منجهس هوندو ۽
 اوهين منجهس سدائين رهندؤ (٧١). ۽ هيءُ اهو بهشت آهي، جنهن جو
 اوهان کي انهيءَ سببان وارث ڪيو ويو جو اوهين (چڱا) ڪم ڪندا
 هيؤ (٧٢). منجهس اوهان لاءِ گهڻا ميوا آهن، جن منجهان پيا
 کائيندؤ (٧٣). بيشڪ ڏوهي دوزخ جي عذاب ۾ سدائين رهڻ وارا
 آهن (٧٤). کائنن (عذاب) هلڪو نه ڪيو ۽ اهي منجهس نااميد (ٿي
 چپ) رهندا (٧٥). ۽ مٿن ظلم نه ڪيوسون ۽ اهي (پاڻ ئي) ظالم
 هئا (٧٦). ۽ (دوزخ جي دربان کي) سڏيندا ته اي مالڪ! ڀل ته تنهنجو
 پالڻهار اسان تي (موت جو) حڪم ڪري (ته عذاب کان چٽون)۔
 (مالڪ) چوندو ته بيشڪ اوهين هميشه رهڻ وارا آهيو (٧٧). بيشڪ اوهان
 وٽ سڄو دين آندو سون، پر اوهان مان گهڻا سڄيءَ ڳالهه کي ناپسند ڪرڻ
 وارا آهن (٧٨). (ڪافرن به) ڪنهن ڪم جي رت رتي آهي ڇا؟ پوءِ
 بيشڪ اسين به پڪي رت رتيندڙ آهيون (٧٩).

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ط بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ
 يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾ قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَاءٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ ﴿٨١﴾
 سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾
 فَذَرَهُمْ يَمْشُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾
 وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ
 الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾ وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
 وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾ وَلَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي
 يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَشْهَدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ
 يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى
 يُؤْفَكُونَ ۚ ﴿٨٧﴾ وَقِيلَ لَهُ رَبِّ إِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾
 فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۚ ﴿٨٩﴾

سُورَةُ الدُّخَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 حم ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ
 إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

پاڻيندا آهن ڇا ته اسين سندين گجهيون ڳالهيون ۽ سندين صلاحون نه ٻڌندا آهيون؟ (هاڻو ٻڌندا آهيون) ۽ اسان جا موڪليل (ملائڪ) وٽن لکندا آهن (۸۰). (تون) چئو ته، جيڪڏهن باجهاري (الله) کي ڪو ٻار هجي ها ته آءُ (سڀ کان) پهريون (اُن الله جي) عبادت ڪندڙ آهيان (۽ اهڙي عقيدتي جو منڪر آهيان) (۸۱). (اهي) جيڪي بيان ڪندا آهن، تنهن کان آسمانن ۽ زمين جو رب عرش جو مالڪ پاڪ آهي (۸۲). پوءِ کين چڏ ته (ايسين ڪوڙين ڳالهين ۾) بڪ ڪن ۽ راند ڪن جيسين پنهنجي انهيءَ ڏينهن کي ملن جنهن جو کين انجام ڏجي ٿو (۸۳). ۽ (الله) اهو آهي، جيڪو آسمانن ۾ (به) معبود آهي ۽ زمين ۾ (به) معبود آهي ۽ اهو حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۸۴). ۽ اهو وڏيءَ برڪت وارو آهي، جنهن جي آسمانن ۽ زمين جي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي تنهن جي بادشاهت آهي، وٽس ئي قيامت (جي اچڻ) جي خبر آهي ۽ ڏانهس ئي موٽائبو (۸۵). ۽ (ڪافر) جن (بتن) کي الله کان سواءِ سڏيندا آهن، سي شفاعت ڪري نه سگهندا آهن، پر اهي جن (دين جي) سچي شاهدي ڏني هوندي ۽ آهي (اُن جي حقيقت) ڄاڻندا آهن، (اهي شفاعت ڪندا) (۸۶). ۽ جيڪڏهن کائن پڇين ته کين ڪنهن خلقيو آهي؟ ته ضرور چوندا ته الله (خلقيو آهي) پوءِ ڪيڏانهن ڦيرايا ويندا آهن؟ (۸۷). ۽ (قسم آهي) پيغمبر جي انهيءَ چوڻ تي ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ هيءُ اهڙي قوم آهن جو (ڪنهن طرح) ايمان نه ٿا آڻين (اسين کين سندين هٽيل جي سزا ڏيندا سون) (۸۸). (فرمايو سون) ته کائن منهن موڙ ۽ (موڪلائيءَ جو) سلام چؤ، پوءِ سگهوئي ڄاڻندا (۸۹).

سورة دخان مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺهين آيتون ۽ ٽي رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

حلم (۱). (هن) پڌري ڪتاب جو قسم آهي (۲). ته بيشڪ اسان هن (ڪتاب) کي برڪت واريءَ رات ۾ لاٿو، بيشڪ اسين ڊيچاريندڙ هئاسون (۳). اُن (برڪت واريءَ رات) ۾ سڀڪو ڪم حڪمت وارو (لوح محفوظ کان) جدا ڪيو آهي (۴).

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۖ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۖ رَبِّ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ
كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ الْآبَاءِ كُ
الْأَوَّلِينَ ۚ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۚ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ
بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ۚ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ رَبَّنَا أشفِ
عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۚ أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ
رَسُولٌ مُّبِينٌ ۚ تَمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ۚ إِنَّا
كَاشَفُوا الْعَذَابَ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۚ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ
الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ۚ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَ
جَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ۚ أَنْ أَدُّوا إِلَى عِبَادِ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ۚ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ۚ وَإِنِّي
عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجِعُونِ ۚ وَإِنْ لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَأَعْرِضُونِ ۚ
فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَؤُلَاءَ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۚ فَاسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا
إِنِّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ۚ وَاتْرِكِ الْبَاحِرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۚ
كَمْ تَرَكُوا مِّنْ جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۚ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۚ

(اهو) پاڻ وٽان (پنهنجي خاص) حڪم سان (اٿين ڪبو آهي). - بيشڪ اسين (ئي پيغمبر کي) موڪلڻ وارا هئاسون (۵). تنهنجي پالڻهار جي باجه سبب - بيشڪ اهو ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۶). (جو) آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي تنهن جو پالڻهار آهي - جيڪڏهن اوهين ڀروسو ڪندڙ آهيو (ته ڀروسو ڪريو) (۷). اُن کان سواءِ (ٻيو) ڪوبه عبادت جو لائق نه آهي (جو) جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي - (اهو ئي) اوهان جو پالڻهار ۽ اوهان جي اڳين پين ڏاڏن جو پالڻهار آهي (۸). بلڪ ڪافر (قيامت کان) شڪ ۾ ڪيڏي رهيا آهن (۹). پوءِ جنهن ڏينهن آسمان پٽرو دونهنون آئيندو (تنهن ڏينهن جو) تون انتظار ڪر (۱۰). جو ماڻهن کي ويڙهي ويندو، (چوندا ته) هيءُ ڏکائيندڙ عذاب آهي (۱۱). اي اسان جا پالڻهار! اسان کان اهو عذاب تار (جو) بيشڪ اسين مسلمان ٿيون ٿا (۱۲). ڪين اها نصيحت ڪيئن (مفيد) ٿيندي! حالانڪ بيشڪ وٽن پٽرو پيغمبر آيو هو (۱۳). وري کانئس منهن موڙيائون ۽ چيائون (ٿي) ته (هيءُ) ماڻهو سيڪاريل (۽) چريو آهي (۱۴). بيشڪ اسين ٿورو (وقت) عذاب تارڻ وارا آهيون، بيشڪ اوهين (وري ڪفر ۾) ڦرڻ وارا آهيو (۱۵). جنهن ڏينهن تمام وڏي پڪڙ ڪندا سون، (تنهن ڏينهن) بيشڪ! اسين بدلو وٺڻ وارا آهيون (۱۶). ۽ بيشڪ کانئن اڳ فرعون جي قوم جي آزمائش ڪئي سون ۽ وٽن (هن ڳالهه سان) سڳورو پيغمبر آيو (۱۷). ته الله جي ڀانهن کي منهنجي حوالي ڪريو، بيشڪ اءُ اوهان وٽ امانت دار پيغمبر (ايو) آهيان (۱۸). ۽ (چوڻ آيو آهيان) ته الله جي آڏو هٿ نه ڪريو، بيشڪ اءُ اوهان وٽ پڌري حجت سان آيو آهيان (۱۹). ۽ بيشڪ مون پنهنجي پالڻهار ۽ اوهان جي پالڻهار جي پناه ورتي ته (متان) مون کي پٿرن سان ماريو (۲۰). ۽ جيڪڏهن مون تي ايمان نه آيو ته مون کان پاسو ڪريو (۲۱). پوءِ پنهنجي پالڻهار کي سڏيائين ته هيءُ ڏوهاري قوم آهن (۲۲). پوءِ (حڪم ڪيو سون ته) منهنجن ڀانهن کي راتو رات وٺي نڪر جو اوهانجي پٺيان پوندا (۲۳). ۽ (تون) سمنڊ کي سڪل ڇڏ - بيشڪ آهي ٻڌڻ وارو لشڪر آهن (۲۴). گهڻائي باغ ۽ چشما ڇڏيائون (۲۵). ۽ پوکون ۽ ڀليون جايون (به) (۲۶).

وَنِعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكَيْهَيْنِ ﴿٢٨﴾ كَذَلِكَ تَفْأَوْرُثُهَا قَوْمًا أُخْرَيْنِ ﴿٢٨﴾
فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ
بَجَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْبُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ ط إِنَّهُ
كَانَ عَلِيًّا مِّنَ السُّرَفِيِّينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَاتَّبَعْنَاهُمْ مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ
لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنَّ هِيَ الْأَمُوتَتْنَا الْأُولَىٰ وَمَا خُنُّ بِمُنْشَرِّينَ ﴿٣٥﴾
فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾ أَهَمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ ۚ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾ وَمَا
خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا الْبَعِيْنَ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ
مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَّوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا
هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ ط إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾
إِنَّ شَجَرَتَ الرَّقُومِ ط طَعَامُ الْإِثْمِ ط كَالْهَلِّ ط يَغْلِي
فِي الْبُطُونِ ﴿٤٣﴾ كَغَلَى الْحَمِيمِ ﴿٤٤﴾ خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ
الْجَحِيمِ ط ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ط

۽ اهي نعمتون (ب) جنهن ۾ مزا ماڻيندا هئا (۲۷). اهڙيءَ طرح (اڻڻي)، ۽
 ٻيءَ قوم کي انهن (شين) جو وارث ڪيو سون (۲۸). پوءِ مٿن آسمان ۽
 زمين نه رنو ۽ نڪي انهن کي مهلت ڏني ويئي (۲۹). ۽ بيشڪ بني اسرائيلن
 کي خوار ڪندڙ عذاب کان بچايو سون (۳۰). جو فرعون کان
 (پهچندو) هون، بيشڪ اهو هٽيلو حد کان لنگهندڙن مان هو (۳۱). ۽
 بيشڪ بني اسرائيلن کي ڄاڻي وائي (ساري) جهان وارن کان پسند ڪيو
 سون (۳۲). ۽ کين اهي معجزا ڏنا سون جن ۾ پٽري آزمائش
 هئي (۳۳). بيشڪ اهي (مشرڪ) چوندا آهن (۳۴). ته (اسان جي
 پڄاڻي) رڳو اسان جو (هيءُ) پهريون موت آهي ۽ اسين وري نه اُتاربا
 سون (۳۵). جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اسان جي ابن ڏاڏن کي
 (جباري) آڻيو (۳۶). اهي ڀلا آهن يا تبّع (حميري) جي قوم ۽ جيڪي
 کائڻ اڳ هئا سي؟ انهن (سڀني) کي ناس ڪيو سون، بيشڪ اهي
 ڏوهاري هئا (۳۷). ۽ آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي
 سو راند ڪري نه بڻايو سون (۳۸). انهن کي پوريءَ رت کان سواءِ نه بڻايو
 سون، پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۳۹). بيشڪ انهن مڙني جو انجام
 نبيري جو ڏينهن آهي (۴۰). جنهن ڏينهن ڪوبه دوست ڪنهن دوست
 کان ڪجهه به (عذاب) نه تاريندو ۽ نڪي کين مدد ڏيبي (۴۱). سواءِ انهيءَ
 جي جنهن تي الله رحم ڪيو. بيشڪ الله ئي غالب مهربان آهي (۴۲).
 بيشڪ ٿوهر جو وڻ (۴۳). گنگهار جو ڪاڇ آهي (۴۴). پگهريل تامي
 جيان، پيٽن ۾ ٽچڪندو (۴۵). تتل پاڻي جي ٽچڪڻ وانگر (۴۶).
 (ملائڪن کي چوندا سون ته) هن (ڏوهيءَ) کي پڪڙيو ۽ دوزخ جي وچ
 ڏانهن گهليوس (۴۷). وري مٿي تي تتل پاڻي هاريوس جو (اهو) عذاب
 (اٿس) (۴۸).

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ٢٩ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ
تَمْتَرُونَ ٣٠ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ٣١ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ٣٢
يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ٣٣ كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ
بِحُورٍ عِينٍ ٣٤ يُدْعَوْنَ فِيهَا بِحُلٍّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ٣٥ لَا يَدْخُلُونَ
فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّعْنَا لَهُمُ عَذَابَ الْجَحِيمِ ٣٦
فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ٣٧ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٣٨ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ
بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ٣٩ فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ٤٠

سُورَةُ الْحَاشِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
حَمْدٌ ١ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ٢ إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ٣ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبْدَتْ مِنْ دَابَّةٍ
آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ٤ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِّزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَ
تَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٥ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ٦

(جئبس ته اها سزا) چڪ، چو ته تون (پنهجي گمان ۾) سگهارو مانوارو آهين (٤٩). بيشڪ هيءُ اهو عذاب آهي، جنهن ۾ اوهين شڪ ڪندا هيئو (٥٠). بيشڪ پرهيزگار امن واريءَ جاءِ ۾ هوندا (٥١). باغن ۽ چشمن ۾ (٥٢). سنهي پت جا (ڪپڙا) ۽ تلهي پت جا (ڪپڙا)، هڪ ٻئي جي آمهون سامهون ٿي ڏيکيندا (٥٣). (سندن حال) ائين هوندو. ۽ ڪين وڏين (سهڻين) اکين واريون حورون پرڻائيندا سون (٥٤). منجهس سڀڪو ميوو بي فڪر ٿي گهرندا (٥٥). پهرين موت کان سواءِ (جو دنيا ۾ مري چڪا) اتي (ٻيو) موت نه چڪندا ۽ (الله) ڪين دوزخ جي عذاب کان بچايو (٥٦). تنهنجي پالڻهار جي فضل سبب- اها ئي وڏي مراد ماڻڻ آهي (٥٧). قرآن کي ته تنهنجيءَ ٻوليءَ ۾ آسان ڪيو سون ته من آهي نصيحت وٺن (٥٨). پوءِ (تون) انتظار ڪر، بيشڪ اهي به انتظار ڪرڻ وارا آهن (٥٩).

سورة جا ثبوت مڪي آهي ۽ هن ۾ سنڌيه
آيتون ۽ چار رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

حمر (١). (هن) ڪتاب جو لاهڻ الله غالب حڪمت واري (جي طرف) کان آهي (٢). بيشڪ آسمانن ۽ زمين ۾ ايمان وارن لاءِ (پڪيون) نشانين آهن (٣). ۽ اوهان جي بڻائڻ ۾ ۽ جيڪي چرندڙن مان پکيڙي ٿو تنهن (جي بڻائڻ) ۾ انهن ماڻهن لاءِ نشانين آهن، جيڪي يقين رکندا آهن (٤). ۽ رات ۽ ڏينهن جي ڦيرگهير ۾ ۽ جيڪي الله آسمان کان روزي نازل ڪئي، پوءِ اُن سببان زمين کي سندس غيرآباديءَ کان پوءِ آباد ڪيائين، تنهن ۾ ۽ وائڻ جي هلائڻ ۾ انهن ماڻهن لاءِ نشانين آهن، جيڪي سمجه رکندا آهن (٥). اهي الله جون آيتون آهن، جي توکي سچ سان پڙهي ٻڌايون ٿا، پوءِ (هاڻي) الله (جي نصيحت) ۽ سندس آيتن (جي چڏڻ) کان پوءِ ڪهڙيءَ ڳالهه تي ايمان آڻيندا؟ (٦).

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَقَاكٍ أَيْتِيهِمْ ۖ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا
كَانَ لَمْ يَسْعَهَا فَبَشَّرُهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝ وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا
لَّاتَّخَذَ هَاهُنَا حُزُونًا ۖ وَلَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝ مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ
وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ هَذَا هَدَىٰ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِالآيَاتِ رُبَّمَا لَهُمْ
عَذَابٌ مِّن رَّجْزِ أَلِيمٍ ۝ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرِي الْفُلُكُ
فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا
فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝ قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُ وَالَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝ وَلَقَدْ
أَتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَزَرَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ۝ وَآتَيْنَاهُمْ بَنَاتٍ مِّنَ الْأُمَمِ فَمَا اخْتَلَفُوا
إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

هر ڪنهن ٻٽاڪيءَ گنهگار لاءِ ويل آهي (٧). الله جون آيتون کيس پڙهي
 ٻڌائيون آهن ته ٻڌندو آهي، وري آڪڙجي ضد ڪندو آهي، جڻڪ آهي
 ٻڌيون ئي نه هئائين، تنهن ڪري کيس ڏکوئيندڙ عذاب جي خوشخبري
 سڻاءِ (٨). ۽ جڏهن اسان جي آيتن مان ڪنهن ڳالهه تي واقف ٿيندو آهي
 (تڏهن) ان کي توڪ ڪري وٺندو آهي، انهن ئي لاءِ خوار ڪندڙ عذاب
 آهي (٩). سندن ٻئي طرف کان دوزخ آهي ۽ جيڪي ڪمايائون نڪي اهو
 ڪاٺن ڪجهه تاري سگهندو ۽ نڪي آهي جن کي الله ڌاران سڄڻ ڪري
 ورتائون (ڪاٺن تاري سگهندا) ۽ انهن لاءِ وڏو عذاب آهي (١٠). هيءُ
 (قرآن) هدايت آهي ۽ جن پنهنجي پالڻهار جي آيتن جو انڪار ڪيو، تن کي
 سخت سزا جو ڏکوئيندڙ عذاب آهي (١١). الله اهو آهي جنهن درياھ اوھان
 جي تابع ڪيو ته سندس حڪم سان منجهس ٻيڙيون هلن ۽ ته سندس
 فضل مان (روزي) طلب ڪيو ۽ ته من اوهين شڪرانو ڪريو (١٢). ۽
 جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي، سو سڀئي پنهنجي پار
 کان اوھان جي ڪم ۾ لڳايائين. بيشڪ ان ۾ انهن ماڻهن لاءِ نشانين
 آهن، جي سوچيندا آهن (١٣). مؤمنن کي چؤ ته جيڪي الله جي
 واقعن جي اميد نه رکندا آهن تن کان هن ڪري تارو ڪن ته انهيءَ
 سببان جو جيڪي ڪمايو هئائون (انهن مان) ڪنهن قوم کي (الله) سزا
 ڏئي (١٤). جيڪو چڱا ڪم ڪندو سو پاڻ لاءِ ۽ جيڪو مدائي ڪندو،
 تنهن تي (ان جو نقصان) آهي، وري پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽايا
 ويندو (١٥). ۽ بيشڪ بني اسرائيلن کي ڪتاب ۽ دانائي ۽ پيغمبري ڏني
 سون ۽ سٺين شين مان کين روزي ڏني سون ۽ کين جهان وارن کان ڀلايو
 ڪيو سون (١٦). ۽ دين بابت کين پڌرا دليل ڏنا سون، پوءِ انهن (اڳي)
 اختلاف نه ڪيو، پر وٽن ڄاڻ آئي، تنهن کان پوءِ پاڻ ۾ هٿ سببان
 (اختلاف ڪيائون). بيشڪ جنهن ڳالهه بابت جهڳڙو ڪندا هئا، تنهن
 بابت قيامت جي ڏينهن تنهنجو پالڻهار سندن وچ ۾ نبيرو ڪندو (١٧).

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعُهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ
 الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَنُ يُعْذِرُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا طَوْ
 إِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾
 هَذَا ابْصَافُ النَّاسِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ
 حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مِّمَّنْهُمْ وَمَا أُنْهَىٰ عَنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ وَ
 خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَيُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا
 كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
 عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاةً فَمَنْ
 يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا
 الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ
 مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا نُتِلَّىٰ عَلَيْهِمُ الْآيَاتُ الْبَيِّنَاتِ
 مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا اتُّوَابَا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ
 يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وري (اي پيغمبر!) توکي دين جي پڌريءَ وات تي کيسون، تنهن ڪري (تون) اُن (دين) جي تابعداري ڪر. ۽ جيڪي نه ڄاڻندا آهن، تن جي سڌن جي پٺيان نه لڳ (۱۸). چو ته اهي الله (جي آڏو) توکان ڪجهه به تاري نه سگهندا ۽ بيشڪ ظالم هڪ ٻئي جا دوست آهن ۽ الله پرهيزگارن جو دوست آهي (۱۹). هيءُ (قرآن) ماڻهن لاءِ چٽا دليل آهي ۽ جيڪي ماڻهو يقين رکندا آهن تن لاءِ هدايت ۽ باجهه آهي (۲۰). جن مڊايون ڪيون سي پائيندا آهن ڇا ته کين انهن وانگر ڪنداسون، جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا؟ ته سندن جيئڻ ۽ سندن مرڻ هڪ جهڙو هوندو (اهو) جيڪو فيصلو ڪندا آهن، سو بچڙو آهي (۲۱). ۽ الله آسمانن ۽ زمين کي پوريءَ رت سان بڻايو ۽ هن لاءِ ته هر ڪنهن شخص جيڪي ڪمايو، تنهن بابت کيس بدلو ڏجي ۽ مٿن ظلم نه ڪيو (۲۲). (اي پيغمبر!) اُنهيءَ کي (نه) ڏٺو اٿئي ڇا؟ جنهن پنهنجي (نفس جي) سڌ کي معبود ڪري ورتو ۽ علم هوندي (گمراه ٿيو ته) الله کيس گمراه ڪيو ۽ سندس ڪنن تي ۽ سندس دل تي مهر هنيائين ۽ سندس اکين تي پردو وڌائين، پوءِ الله کانسواءِ کيس ڪير هدايت ڪندو؟ پوءِ ڇو نه نصيحت وٺندا آهيو؟ (۲۳). ۽ چوندا آهن ته اسان جي رڳو هيءَ دنيا جي حياتي آهي، جو مرندا آهيون ۽ جيئندا آهيون ۽ اسان کي رڳو زمانو ماريڻدو آهي ۽ ان (ڳالهه) جي کين ڪا ڄاڻپ نه آهي، اهي رڳو اٽڪل هڻندا آهن (۲۴). ۽ جڏهن اسان جون پڌريون آيتون کين پڙهي ٻڌائبيون آهن (تڏهن) سندن حجت رڳو هيءُ چوڻ هوندو آهي ته جيڪڏهن اوهين سچا آهيو ته اسان جي پيءُ ڏاڏن کي (جيئڻو ڪري) اٿيو (۲۵). (اي پيغمبر! کين) چو ته الله اوهان کي جياريندو آهي، وري اوهان کي ماريڻدو، وري اوهان کي قيامت جي ڏينهن جنهن ۾ ڪو شڪ نه آهي، گڏ ڪندو پر گهڻا ماڻهو (ان ڳالهه کي) نه ڄاڻندا آهن (۲۶).

وَدَلِّلْهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ يَخْسَرُ
 الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٨﴾ وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا
 الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ
 بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
 الْمُبِينُ ﴿٣١﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ أَتَىٰ عَلَىٰ عِلْمِكُمْ
 فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ
 اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ
 إِنَّ نَظْرُنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأَوَّلِ مُخْتَصِفٌ يُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٣﴾ وَيَدَّاهُمُ سِيَّاتٌ مَا
 عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾ وَقِيلَ الْيَوْمَ
 نَنْسِفُكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَا لَكُمْ التَّارُ وَمَا لَكُمْ
 مِّنْ نَّصِيرِينَ ﴿٣٥﴾ ذَلِكَ بِأَنكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾
 فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾
 وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

۽ آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي الله جي آهي ۽ جنهن ڏينهن قيامت ٿيندي، تنهن ڏينهن ڪوڙا نقصان پائيندا (۲۷). ۽ (اي پيغمبر!) هر ڪنهن ٽوليءَ کي گوڏن ڀر (ويٺل) ڏسندين. سڀڪا ٽولي پنهنجي اعمال نامي ڏانهن سڏبي (چئبو) ته جيڪي (اوهين) ڪندا هيؤ، تنهن جو اوهان کي اڄ بدلو ڏبو (۲۸). (چوندا سون) هيءُ اسان جو دفتر آهي، جو اوهان تي پوري حقيقت پڌري ڪري ٿو. بيشڪ جيڪي اوهين ڪندا هيؤ سو اسين لکندا هئاسون (۲۹). پوءِ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي سندن پالڻهار پنهنجيءَ باجھ هيٺ داخل ڪندو، اها پڌري مراد ماڻڻ آهي (۳۰). ۽ جن ڪفر ڪيو (تن کي چئبو) ته اوهان وٽ منهنجيون آيتون نه پڙهبيون هيون ڇا؟ پوءِ اوهان وڌائي ڪئي ۽ ڏوهاري قوم هيؤ (۳۱). ۽ جڏهن چئبو هو ته الله جو وعدو سچو آهي ۽ قيامت ۾ ڪو شڪ ڪونه آهي (تڏهن) چوندا هيؤ ته (اسين) نه ڄاڻندا آهيون ته قيامت ڇا آهي، اسين رڳو هڪ (ٿورو) گمان پائيندا آهيون ۽ اسين (ڪڏهن) يقين ڪرڻ وارا نه آهيون (۳۲). ۽ جيڪي ڪمايو هيائون تنهن جيون مڊايون کين پڌريون ٿينديون ۽ جنهن شيءِ تي چئرون ڪندا هئا سا کين وڪوڙي ويندي (۳۳). ۽ چئبو ته اڄ اوهان کي (اٿين) وسارينداسون، جيئن اوهان پنهنجي هن ڏينهن جي اچي پهچڻ کي وساريو هو ۽ (هاڻي) اوهان جي جاءِ دوزخ آهي ۽ اوهان جو ڪو مددگار نه آهي (۳۴). اهو (عذاب اوهان کي) هن ڪري آهي، جو اوهان الله جي آيتن کي ٽٽوليون ڪري ورتو هو ۽ دنيوي حياتيءَ اوهان کي ٺڳيو هو، تنهن ڪري اڄ منجهانئس نه ڪڍين ۽ نه ڪي عذر طلب ڪن (۳۵). پوءِ سڀ ساراه خاص الله کي جڳائي جو آسمانن جو پالڻهار ۽ زمين جو پالڻهار ۽ جهانن جو پالڻهار آهي (۳۶). ۽ آسمانن ۽ زمين ۾ سندس وڌائي آهي ۽ اهو زبردست حڪمت وارو آهي (۳۷).

سُورَةُ الْاِحْقَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

حَمْدٌ ① تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ

مُسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ ③ قُلْ أَرَأَيْتُمْ

مَتَّذِعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَيتُونِي بِكِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ

أَثَرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ④ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا

مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَهُمْ عَنِ

دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ⑤ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَ

كَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ⑥ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ

قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْحَقُّ لَنَا جَاءَ هُمْ هَذَا اسْحَرُوا مِنَّا ⑦

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ

لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ⑧ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ

شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ⑨ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑩

سورة احقاف مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجٽيه
آيتون ۽ چار رڪوع آهن

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

حمر (۱). (هن) ڪتاب جو لاهڻ غالب حڪمت واري الله وٽان آهي (۲). آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي انهن جي وچ ۾ آهي تنهن کي پوريءَ رت سان ۽ هڪ مقرر مدت تائين (رهڻ) لاءِ) بڻايوسون ۽ ڪافر جنهن کان ڊيڄاريا ويا (تنهن کان) منهن موڙيندڙ آهن (۳). (کين) چؤ ته ڏسو ته سهي ته الله کان سواءِ جن کي سڏيندا آهيو (تن کا بڻاوت بڻائي آهي ڇا؟) مون کي ڏيکاريو ته زمين (جي شين) منجهان ڪهڙي شيءِ پيدا ڪئي اٿن؟ يا آسمانن (جي بڻائڻ) ۾ انهن جي ڪا پائيواري (ثابت) آهي ڇا؟ جيڪڏهن سچا آهيو ته هن کان اڳ (ايل) ڪوبه ڪتاب يا ڪا علمي سند مون وٽ آيو (۴). ۽ انهيءَ کان وڌيڪ گمراه ڪير آهي جيڪو الله کان سواءِ (هڻي) اهڙي (بت) کي سڏي جو قيامت تائين سندس سڏ کي نه ورنائي ۽ اهي (ڪوڙا بت) سندن سڏڻ کان (ئي) بيخبر آهن (۵). ۽ جڏهن (قيامت ۾) ماڻهو گڏ ڪبا (تڏهن اهي بت) سندن ويري هوندا ۽ سندن پوڄا کان منڪر هوندا (۶). ۽ جڏهن اسان جون پڌريون آيتون کين پڙهي ٻڌائبيون آهن (تڏهن اهي) ڪافر سڄي ڳالهه (يعني قرآن) بنسبت جنهن مهل وٽن آيو (تنهن مهل) چوندا آهن ته هيءُ پڌرو جادو آهي (۷). بلڪ چوندا آهن ته ان کي (پيغمبر پاڻ) ٺاهيو آهي. (کين چؤ ته) جيڪڏهن ان کي (پاڻ) ٺاهيو اٿم ته اوهين الله کان (چڏائڻ واسطي) مون لاءِ ڪجهه ڪري نه ٿا سگهو. جيڪي (قرآن بابت) گفتگو ڪندا آهيو (سو) الله چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي، منهنجي ۽ اوهان جي وچ ۾ (الله) حق کي ظاهر ڪندڙ ڪافي آهي ۽ اهو بخشهار مهربان آهي (۸).

قُلْ مَا كُنْتُ بِدُعَاءِ مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ
 إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُؤْتَى الْيَوْمَ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ④ قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي
 إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ قَامَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الظَّالِمِينَ ⑤ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
 سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِنْكَ قَدِيمٌ ⑥
 وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً ⑦ وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ
 لِسَانَا عَرَبِيًّا لِنَذِيرِ الَّذِينَ ظَلَمُوا ⑧ وَبَشِّرِ لِلْمُحْسِنِينَ ⑨ إِنَّ
 الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
 يَحْزَنُونَ ⑩ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا أَجْرًا بِمَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ⑪ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
 كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّى إِذَا بَلَغَ
 اَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً ⑫ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ
 الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ
 وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ⑬ إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ⑭

چو تہ آء پیغمبرن مان ڪو نئون (آیل) نہ آھيان ۽ نہ ٿو ڄاڻان تہ مون سان ۽ اوهان سان (دنیا ۾) ڇا ڪيو ويندو. جيڪي مون ڏانهن وحي ڪيو ويندو آھي، تنھن کان سواءِ (بيءَ) ڪنھن (ڳالھ) جي تابعداري نہ ڪندو آھيان ۽ آءُ رڳو پڌرو ڊيڄاريندڙ آھيان (۹). (کين) چو تہ ڏسو تہ سھي تہ جيڪڏھن (اھو قرآن) اللہ وٽان (آیل) آھي ۽ اوهين ان کي نہ ٿا مڃيو ۽ بني اسرائيل مان ھڪ شاھد اھڙي (ڪتاب) تي شاھدي ڏني ھجي، پوءِ انھيءَ ايمان آندو ۽ اوهان (ميڃڻ کان) وڌائي ڪئي (تہ ضرور ظالم ٿيندؤ)، بيشڪ اللہ ظالمن جي قوم کي سدو رستو نہ ڏيکاريندو آھي (۱۰). ۽ ڪافرن مؤمنن بہ نسبت چيو تہ جيڪڏھن (اھو دين) چڱو ھجي ها تہ اھي ان ڏانھن اسان کان اڳرائي نہ ڪن ها ۽ جڏھن تہ (ڪافرن) ان سان ھدايت نہ لڌي تڏھن سگھو چوندا تہ ھيءُ (قرآن) ھڪ پراڻو ڪوڙ آھي (جو ھليو ٿو اچي) (۱۱). ۽ ھن (قرآن) کان اڳ موسيٰ جو ڪتاب (دين ۾) راھنما ۽ رحمت ھو ۽ ھيءُ ڪتاب (ان جو) سچو ڪندڙ عربيءَ ٻولي ۾ آھي، ھن لاءِ تہ ظالمن کي ڊيڄاري ۽ پلارن کي خوشخبري ڏئي (۱۲). بيشڪ جن چيو تہ اسان جو پالڻھار اللہ آھي، پوءِ ان (چوڻ) تي مضبوط رھيا، تن کي نڪو پڻو آھي نہ ڪي غمگين ھوندا (۱۳). اھي بھشتي اھن منجھس سدائين رھڻ وارا اھن، جيڪي ڪندا ھئا، تنھن جي بدلي ۾ (اھو بھشت ڏيو) (۱۴). ۽ ماڻھوءَ کي پنھنجي ماءُ پيءُ سان چڱائي ڪرڻ جو حڪم ڪيوسون، (جو) تڪليف سان سندس ماءُ کيس (پيٽ ۾) کنيو آھي ۽ تڪليف سان کيس ڄڻو آھي ۽ (گھٽ ۾ گھٽ) ان جو (پيٽ ۾) کڻڻ ۽ ان جو (کير کان) ڇڏائڻ تيھ مھينا آھي، تان جو جڏھن پنھنجيءَ جوانيءَ کي پھتو ۽ چاليھن ورھن (جي ڄمار) کي پھتو (تڏھن) چوندا آھي تہ اي منھنجا پالڻھار! مون کي توفيق ڏي تہ تنھنجي انھيءَ نعمت جو شڪر ڪريان، جيڪا مون تي ۽ منھنجي ماءُ پيءُ تي انعام ڪئي اٿئي ۽ تہ (اھڙا) چڱا ڪم ڪريان جن کان (تون) راضي رھين ۽ منھنجي اولاد مون لاءِ سڌار، بيشڪ آءُ تو ڏانھن موٽيس ۽ بيشڪ آءُ مسلمانن منجھان آھيان (۱۵).

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ
 فِي أَصْحَابِ الْحِجَّةِ وَعَدَ الصَّدُوقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ^(١٣) وَالَّذِي
 قَالَ لِبِوَالِدَيْهِ أَقِ لَكُمَا أَتَعِدُنِيَّ أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ
 مِنْ قَبْلِي ۖ وَهُمَا يَسْتَعْجِلَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ أَمِنْ ثَمَّ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ
 فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ^(١٤) أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
 كَانُوا خَاسِرِينَ^(١٥) وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
 وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ^(١٦) وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ
 أَذْهَبْتُمْ طِبِّيتَكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ۖ فَالْيَوْمَ
 تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي
 الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ^(١٧) وَأَذْكُرْ أَخَا
 عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِنْ
 بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ
 عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ^(١٨) قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَّ
 عَنْ إِلَهِنَا ۖ فَاتَّبَعْنَا مَا تَتَعَدُّنَا أَنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ^(١٩)

اهي آهي آهن جن جا تمام چڱا ڪم جيڪي ڪيائون سي قبول ڪندا آهيون ۽ سندن مداين کان تارو ڪندا آهيون (اهي) بهشتن ۾ هوندا، جيڪو ساڻن سڄو وعدو ڪيو هو تنهن جي ڪري (۱۶). ۽ جنهن پنهنجي ماءُ پيءُ کي چيو ته، اوهان کي حيف هجي مون کي انعام ڏيو ٿا ڇا ته (قبرن مان) ڪڍيو ويندس؟ ۽ بيشڪ مون کان اڳ (ماڻهن جا) ڪيترائي جڳ گذري ويا آهن (ته منجهانئن وري ڪوبه جيئرو نه ٿيو) ۽ اهي ٻئي الله کي ٻاڏائيندا آهن (۽ چوندا اٿس ته) ڪم بخت ايمان آڻ، ڇو ته الله جو انعام سڄو آهي، پوءِ چوندا آهي ته اهو (انعام) رڳو اڳوڻن جون آڳاٽيون آهن (۱۷). اهي آهي آهن جن تي (اهڙي) سزا لازم ٿي، (جهڙي انهن) ٽولين ۾ ٿي جي جنن ۽ ماڻهن مان کانئن اڳ گذري ويا، بيشڪ اهي ٽوٽي وارا هئا (۱۸). ۽ سڀ ڪنهن لاءِ (ڌار ڌار) درجا انهيءَ آهر آهن، جيڪي ڪم ڪيائون ۽ (هيءُ هن لاءِ) ته (الله) سندن عملن جو ڪين پورو بدلو ڏئي ۽ مٿن ظلم نه ڪيو (۱۹). ۽ انهيءَ ڏينهن، جو ڪافر باهه جي آڏو ڪبا (چڻن ته) پنهنجون نعمتون پنهنجي دنيا ئي حياتيءَ ۾ (نه) وڃائي چڪو ۽ انهن سان مزا ماڻيندا رهيو. تنهن ڪري اڄ اوهان کي خواريءَ جي عذاب جو بدلو انهيءَ ڪري ڏيو جو زمين ۾ ناحق وڌائي ڪندا هيؤ ۽ انهيءَ ڪري (به) جو بدڪاري ڪندا هيؤ (۲۰). ۽ عاد جي پاءُ (هود جي قصي) کي ياد ڪر، جڏهن پنهنجيءَ قوم کي (واديءَ) احقاف ۾ ڊيڄاريائين ۽ بيشڪ سندس اڳيان ۽ سندس پوئتان (ڪيترائي) ڊيڄاريندڙ گذريا هئا، ته الله کان سواءِ (ٻئي) ڪنهن جي عبادت نه ڪريو، بيشڪ آءٌ اوهان تي وڏي ڏينهن جي عذاب (اچڻ) کان ڊڄان ٿو (۲۱). چيائون ته، اسان وٽ هن لاءِ آيو آهين ڇا ته اسان کي پنهنجن معبودن (جي عبادت) کان ڦيرائين؟ پوءِ جيڪڏهن سچن مان آهين ته جيڪو وعدو اسان کي ڏين ٿو سو اسان وٽ آڻ (۲۲).

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي
 أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ
 قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُسْطَرٌّ عَلَيْنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
 فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾ تَدْمُرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا
 فَأَصْبَحُوا لَا يَرَوْنَ إِلَّا مَسْكِنَهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ
 الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِيمَا إِن مَكَكُكُمْ فِيهِ
 وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَآبْصَارًا وَأَفِيدَةً فَمَا آغْنَى عَنْهُمْ
 سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفِيدَتُهُمْ مِّنْ شَيْءٍ إِذْ
 كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
 يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرَى
 وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ
 الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ ضَلُّوا
 عَنْهُمْ وَذَلِكَ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾ وَإِذْ صَرَفْنَا
 إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
 قَالُوا أَنصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

چيائين ته، (اها) خبر رڳو الله کي آهي ۽ جنهن (پيغام) سان موڪليو ويو آهيان، سو اوهان کي پهچايان ٿو پر اوهان کي هڪ جاهل قوم ڏسان ٿو (۲۳). پوءِ جنهن مهل ان کي ڪڪر (جهڙو) ڏٺائون جو سندن وادين ڏانهن سامهون ايندڙ هو (تنهن مهل) چيائون ته هيءُ ڪڪر آهي جو اسان تي وسندو (هود چيو ته نه!) بلڪ اهو (ڪڪر حقيقت ۾) اهو (عذاب) آهي، جنهن کي جلدي گهريو، (اها) هڪ آندي آهي، جنهن ۾ ڏکيويندڙ عذاب آهي (۲۴). (جو) پنهنجي پالڻهار جي حڪم سان سڀ ڪنهن شيءِ کي ناس ڪندي. پوءِ (اهڙا ناس) ٿيا جو سندن گهرن کان سواءِ (ٻيو) ڪجهه نه ٿي ڏٺو ويو. اهڙيءَ طرح ڏوهاريءَ قوم کي سزا ڏيندا آهيون (۲۵). ۽ بيشڪ انهن کي اهڙي جاءِ ڏني هئي سون جو اوهان کي به جاءِ نه ڏني سون ۽ انهن کي ڪن ۽ اکيون ۽ دليون ڏنيون هيون سون، پوءِ جڏهن الله جي آيتن جو انڪار ڪيائون، تڏهن نڪي سندس ڪنن ۽ نڪي سندن اکين ۽ نڪي سندن دلين ڪجهه به (عذاب) کائڻ تاريو ۽ جنهن (عذاب) باب ٺٺوليون ڪندا هئا، سو مٿن ڪڙڪيو (۲۶). ۽ بيشڪ جيڪي ڳوٺ اوهان جي آس پاس آهن، سي (سڀ) ناس ڪياسون ۽ (پنهنجون) طرحين طرحين نشانيون پڌريون ڪيون سون ته من آهي (ڪفر کان) موتن (۲۷). پوءِ الله کان سواءِ (ٻين) جن کي (الله جي) ويجهڙائيءَ لاءِ (پنهنجا) معبود ڪري ورتا هيائون تن کين مدد ڇو نه ڏني هئي؟ (نه!) بلڪ (اهي عذاب وقت) کائڻ گم ٿي ويا ۽ اهو سندن ڪوڙ آهي ۽ جيڪو ٺاه ناهيندا هئا (سو به گم ٿي ويو) (۲۸). ۽ (ياد ڪر) جڏهن جن مان هڪ ٽوليءَ کي تو ڏانهن لاريوسون جو قرآن ٻڌائون ٿي، پوءِ جنهن مهل پيغمبر وٽ پهتا! (تنهن مهل) چيائون ته ماڻ ڪريو. پوءِ جنهن مهل (قرآن پڙهي) پورو ڪيو ويو ته پنهنجيءَ قوم ڏانهن ڊيچاريندڙ ٿي موٽيا (۲۹).

قَالُوا اَيَقُومُنَا اِنْ نَا سَبَعْنَا كِتَابًا اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَالْإِطِيقِ مُسْتَقِيمٍ ٣٠ يَقُومُنَا
اَجِبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَأَمْنُوْا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ
مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ٣١ وَمَنْ لَا يُحِبِّ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِعُجْزٍ فِي
الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٣٢
أَوْ كُفِّرُوا أِنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْ
بْخَلْقِهِنَّ بِقَدْرِ عَلَى أَنْ يُخَيِّجَ الْهَوَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٣
وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا
بَلَىٰ وَرَبَّنَا قَالِ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ٣٤ فَاصْبِرْ
كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ
يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ ط
بَلَّغٌ فَعَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ٣٥

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْذُوعًا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ١

چيائون ته اي اسان جي قوم! بيشڪ اسان اهڙو ڪتاب ٻڌو جو موسيٰ کان پوءِ لائو ويو آهي، جو جيڪي ان کان اڳ (نازل ٿيل) هو، تنهن (سڀ) کي سڄو ڪندڙ آهي، سڄي دين ڏانهن ۽ سڌيءَ وات ڏانهن رستو ڏيکاري ٿو (۳۰). اي اسان جي قوم! الله جي (طرف) سڏيندڙ کي سڏ ڏيو ۽ ان تي ايمان آڻيو ته (الله) اوهان جا ڪي ڏوه اوهان کي بخشي ۽ ڏکوئيندڙ عذاب کان اوهان کي ڇڏائي (۳۱). ۽ جيڪو الله ڏانهن سڏيندڙ کي سڏ نه ڏيندو سو ملڪ ۾ (پڄي) ٽڪاڻ وارو نه آهي ۽ الله کان سواءِ ان جا ڪي سڄڻ نه آهن، اهي پڌريءَ گمراهيءَ ۾ آهن (۳۲). نه ڏٺو ائين ڇا ته الله جنهن آسمانن ۽ زمين کي بڻايو آهي ۽ انهن جي بنائڻ ۾ نه ٽڪو سو هن (ڳالهه) تي وس وارو آهي ته مثلن کي جباري، هائو! بيشڪ اهو سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۳۳). ۽ جنهن ڏينهن ڪافر باهه جي سامهون آيا، (تنهن ڏينهن چئن ته) هي (وعدو) سچ نه آهي ڇا؟ چوندا هائو! اسان جي پالڻهار جو قسم آهي (ته سچ آهي) (الله) چوندو ته (هاڻي) انهيءَ ڪري عذاب چڪو جو انڪار ڪندا هيؤ (۳۴). پوءِ (اي پيغمبر!) جيئن وڏيءَ همت وارن پيغمبرن صبر ڪيو هو تيئن (تون به) صبر ڪر ۽ انهن لاءِ (عذاب) جلد نه گهر، جنهن (قيامت) جو ڪين انجام ڏجي ٿو، سو جنهن ڏينهن ڏسندا تنهن ڏينهن (ائين پائيندا ته دنيا ۾) ڇٽڪ آهي ڏينهن جي هڪ گهڙيءَ کان سواءِ (وڌيڪ) رهيا ئي نه هئا (اهو پيغام) پهچائڻو آهي، پوءِ بدڪارن جي قوم کان سواءِ (ٻيو) هلاڪ نه ڪبو (۳۵).

سورة محمد مدني آهي ۽ هن ۾ اٺئي
آيتون ۽ چار رڪوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

جن ڪفر ڪيو ۽ (ماڻهن کي) الله جي وات کان جهليو تن جي عملن کي
الله ڇڏ ڪيو (۱).

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرُوا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ②
 ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
 اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ③
 فَإِذَا أَقْبَلْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضْرَبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَخَشْتَهُمْ
 فَشَدُّوا الوُثَاقَ فَمَا مِمَّا بَعْدُ وَإِن مَّا فِدَاءٌ حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ
 أَوْزَارَهَا ④ ذَلِكَ ثُلُوسُ مَا أَشَاءَ اللَّهُ لَأَنْتَصِرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ
 بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالُهُمْ ⑤
 سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ⑥ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ⑦
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ
 أَقْدَامَكُمْ ⑧ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑨
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑩
 أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ ⑪ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ⑫
 بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑬

۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ۽ جيڪي محمد (ﷺ) تي نازل ڪيو ويو ۽ اهو سندس پالڻهار وٽان سچ (ايل) آهي، تنهن کي مڃيائون، تن جون مڌايون کائڻ مڃيائين ۽ سندن حال کي سڌاريائين (۲). اهو هن ڪري آهي جو ڪافر ڪوڙ جي پٺيان لڳا ۽ مؤمن پنهنجي پالڻهار جي سچي دين جي پيروي ڪئي، اهڙيءَ طرح الله ماڻهن لاءِ سندن احوال بيان ڪندو آهي (۳). پوءِ جڏهن اوهين ڪافرن سان جنگ ڪريو، تڏهن (انهن جون) گردنيون ڪٽيو، تان جو جڏهن منجهن گهڻو رت ڇاڻ ڪيو، تڏهن قيدين کي مضبوط ٻڌو. وري (قيد کان) پوءِ يا ته احسان ڪرڻ (سان ڇڏڻ) يا چٽي وٺڻ (گهرجي) تانجو ويڙهه (وارا) پنهنجا هٿيار رکي (ڇڏين يعني ويڙهه بند ٿئي)، اهو حڪم آهي ۽ جيڪڏهن الله گهري ها ته (پاڻ) کائڻ بدلو وٺي ها، پر (گهرندو آهي ته) اوهان مان ڪن کي ڪن سان پرکي ۽ جيڪي الله جي واٽ ۾ ڪنا تن جا عمل ڪڏهن ڇڏ نه ڪندو (۴). کين سڌو رستو ڏيکاريندو ۽ سندن حال سڌاريندو (۵). ۽ کين انهيءَ بهشت ۾ داخل ڪندو، جيڪو کين ڄاڻايو اٿس (۶). اي ايمان وارو! جيڪڏهن اوهين الله (جي دين) جي مدد ڪندؤ ته (الله) اوهان جي مدد ڪندو ۽ اوهان جا قدم مضبوط ڪندو (۷). ۽ جن انڪار ڪيو تن کي شال هلاڪي هجي ۽ (الله) سندن عملن کي ڇڏ ڪيو (۸). اها (سزا) هن ڪري آهي جو جيڪي الله نازل ڪيو آهي، تنهن کي انهن ناپسند ڪيو، تنهن ڪري (الله) سندن عملن کي ڇڏ ڪيو (۹). زمين ۾ نه گهميا آهن ڇا ته نهارين ته جيڪي کائڻ اڳ هئا تن جي پڇاڙي ڪيئن ٿي؟ الله مٿن هلاڪي نازل ڪئي ۽ ڪافرن لاءِ اهڙيون (ئي سزائون) آهن (۱۰). اهو هن ڪري آهي جو الله مؤمنن جو ڪارساز آهي ۽ (هن ڪري به) ته ڪافرن جو ڪو سڃڻ نه آهي (۱۱).

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا
 تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ۖ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ
 قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ أَهْلُكُنْهُمْ فَلَا تَاصِرُ لَهُمْ ۖ
 أَفَهِنْ كَانَ عَلَى بَيْتِنَا مِنْ رَبِّهِ كَسَنُ زَيْنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَ
 اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۖ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا
 أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ
 مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ
 فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ كُنْ هُوَ خَالِدٌ فِي
 النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۖ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ
 إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
 مَاذَا قَالَ أَنْفَا ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَ
 اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ
 تَقْوَاهُمْ ۖ فَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
 فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا ۖ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَ تَهُمْ ذِكْرُهُمْ ۖ

جن ايمان آندو آهي ۽ چڱا ڪم ڪيا آهن، تن کي بيشڪ الله اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو، جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن ۽ جن انڪار ڪيو (سي دنيا جو) نفعو وٺندا آهن ۽ ائين کائيندا آهن، جيئن ڍور کائيندا آهن ۽ (هميشه) سندن جاءِ باه آهي (۱۲). ۽ (اي پيغمبر!) تنهنجي ڳوٺ، جنهن (جي ماڻهن) توکي ڪڍي ڇڏيو، تنهن کان وڌيڪ سگه وارا ڪيترائي ڳوٺ هئا، جو انهن کي ناس ڪيوسون، پوءِ انهن جو ڪو واهرو نه هو (۱۳). جيڪو پنهنجي پالڻهار کان پڌريءَ حجت تي هجي، سو انهيءَ جهڙو آهي ڇا؟ جنهن کي سندس بچڙا ڪم چڱا ڪري ڏيکاريا ويا ۽ پنهنجن سڌن جي پٺيان لڳا؟ (۱۴). جنهن بهشت جو پرهيزگارن کي انجام ڏنو ويو آهي، تنهن جي وصف هيءَ آهي، جو اُن ۾ اهڙي پاڻيءَ جون نهرون آهن جو (گهڻي رهڻ ڪري) نه سينواريو آهي ۽ اهڙي ڪير جون نهرون آهن، جنهن جو مزو نه مٽيو آهي ۽ پيئندڙن کي لذت ڏيندڙ شراب جون نهرون آهن ۽ صفا ڪيل ماڪيءَ جون به نهرون آهن، ۽ انهن لاءِ منجهس هر جنس جا ميوا آهن ۽ سندن پالڻهار وٽان (مٿن) بخشش (به) آهي (اهي) انهن جهڙا آهن ڇا، جيڪي باه ۾ سڌائين رهڻ وارا هجن ۽ جن کي ڪوسو پاڻي پياريو وڃي جو سندن آڏن کي چڻي ڇڏي؟ (۱۵). ۽ منجهانئن ڪو اهڙو آهي جو تو ڏانهن ڪن ڏيندو آهي، تانجو جنهن مهل تو وٽان نڪرندا آهن (تنهن مهل) جن کي علم ڏنو ويو، تن کي چوندا آهن ته هاڻي (پيغمبر) ڇا چيو؟ اهي اهي آهن، جن جي دلين تي الله مهر هنڻي آهي ۽ جيڪي پنهنجي (نفس جي) سڌن تي هليا (۱۶). ۽ جن سڌو رستو ورتو تن کي الله هدايت ۾ وڌايو ۽ کين سندن پرهيزگاري ڏني (۱۷). (ڪافر) پاڻ وٽ قيامت جي اوجھي اچڻ کان سواءِ (بي ڳالهه جا) منتظر نه آهن، پوءِ بيشڪ اُن جون نشانين اچي چڪيون آهن، پوءِ جڏهن وٽن (قيامت) ايندي، تڏهن کين نصيحت وٺڻ ڪٿان (نفعي واري) ٿيندي؟ (۱۸).

فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرُوا لَذُنُوبِكُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَ
 الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ^(١٩) وَيَقُولُ الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا
 الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرُ
 الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ^(٢٠) طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ
 فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ قُلُوا لِلَّهِ لَكَآنَ خَيْرًا لَهُمْ^(٢١) فَهَلْ
 عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ^(٢٢)
 أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ^(٢٣) أَفَلَا
 يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا^(٢٤) إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا
 عَلَى أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ
 وَأَمْلَى لَهُمْ^(٢٥) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ
 فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ^(٢٦) فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ
 الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ^(٢٧) ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا
 مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ^(٢٨) أَمْ حَسِبَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ^(٢٩)

پوءِ ڄاڻ ته الله کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق نه آهي ۽ پنهنجن گناهن جي ۽ (سيني) مؤمنن ۽ مومنيائين لاءِ بخشش گهر ۽ الله اوهان جي اچ وڃ جو هنڌ ۽ اوهان جي رهڻ جي جڳهه ڄاڻندو آهي (۱۹). ۽ مؤمن چوندا آهن ته ڪا سورة چو نه نازل ڪئي ويئي؟ پوءِ جڏهن پڌريءَ معنيٰ واري سورة نازل ڪئي وڃي ۽ ان ۾ جهاد جو ذڪر ڪيو وڃي ته جن جي دلين ۾ بيماري آهي، تن کي ڏسندين ته تو ڏانهن انهيءَ (ماڻهوءَ) جي نهارڻ وانگر ڏسندا آهن، جنهن کي موت (جي سڪرات) کان بيهوشي پهتي هجي، پوءِ سندن لاءِ خرابي آهي (۲۰). فرمانبرداري ڪرڻ ۽ چڱي ڳالهه چوڻ (کين بهتر) آهي. پوءِ جڏهن (جهاد جو) ڪم پڪو ٿي چڪي (تڏهن انڪار نه ڪن)، جيڪڏهن الله سان سچا هجن ها ته سندن لاءِ ڀلو هجي ها (۲۱). پوءِ (اي ڪمزور ايمان وارو!) جيڪڏهن (اوهين ماڻهن جا) حاڪم ٿيو ته (اوهين) هن (ڳالهه) کي ويجهو آهيو ته زمين ۾ ضرور خرابي ڪندؤ ۽ پنهنجون ماڻهيون ڇڻندؤ (۲۲). اهي آهي آهن جن کي الله لعنت ڪئي، پوءِ کين ٻوڙو ڪيائين ۽ سندن اکيون انڌيون ڪيائين (۲۳). ڇا قرآن ۾ غور نه ڪندا آهن يا (سندين) دلين تي انهن (دلين) جا تالا (لڳل) آهن؟ (۲۴). بيشڪ جيڪي (ماڻهو) ان کان پوءِ جو کين هدايت (جي واٽ) پڌري ٿي پنهنجن پٺن ڀر ڦريا تن کي شيطان (اهو ڪم) چڱو ڪري ڏيکاريو آهي ۽ کين مهلت (هڃڻ) جو وعدو ڏنو اٿس (۲۵). اهو (سڀ) هن ڪري آهي ته جيڪي الله نازل ڪيو آهي، تنهن کي جن (ماڻهن) ناپسند ڪيو آهي، تن کي انهن (منافقن) چيو ته ڪن ڪمن ۾ اوهان جو چيو مڃينداسون ۽ الله سندين ڳجهين ڳالهين (ڪرڻ) کي ڄاڻندو آهي (۲۶). پوءِ (تڏهن سندن حال) ڪيئن ٿيندو، جڏهن ملائڪ سندن روح ڪڍندا، (جنهن مهل) سندن منهن ۽ سندن پٺيون ڪٽيندا (۲۷). اها (سزا) هن ڪري آهي ته جنهن شيءِ الله کي ڏمرايو، تنهن جي پٺيان لڳا ۽ سندن رضامندي کي ناپسند ڪيائون، تنهن ڪري (الله) سندن عملن کي چٽ ڪيو (۲۸). جن جي دلين ۾ بيماري (پيل) آهي، تن ڀانيو آهي ڇا ته الله سندن (دلين جا) ساڙ ڪڏهن ڀترا نه ڪندو؟ (۲۹).

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ
 الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْهِدِينَ
 مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا
 تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنُيْضِرُّهُنَّ شَيْئًا وَسَيَحْبِطُ أَعْمَالُهُمْ ۝
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا
 أَعْمَالَكُمْ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ
 مَا تَوَّاهُمْ كُفَّارًا فَلَنُيَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۝ فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى
 السَّلَامِ ۝ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ ۝ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝
 إِنَّا الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تَوَّابُونَ ۝ وَتَتَّقُوا بُيُوتَكُمْ
 أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ۝ إِنْ يَسْأَلْكُمْوهَا فَيُحْفَظْكُمْ تَبَخَّلُوا
 وَيُخْرِجْ أَصْغَانَكُمْ ۝ هَٰئِنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِتُقْفَلُوا فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَحْمِلْ عَنْ نَفْسِهِ
 وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ ۝ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا
 غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ۝

۽ جيڪڏهن گهرون ها ته اهي توکي ڏيکاريون ها، پوءِ سندن چهرن مان
 کين سڃاڻين ها ۽ ضرور کين ڳالهائڻ جي ڍنگ ۾ معلوم ڪرين ها ۽ الله
 اوهان جا ڪرتوت ڄاڻندو آهي (۳۰). ۽ ضرور اوهان کي پرکينداسون ته
 اوهان مان مجاهدن ۽ صابرن کي معلوم ڪريون ۽ اوهان جا احوال
 ڄاڻيون (۳۱). بيشڪ جن ڪفر ڪيو ۽ (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان
 جهليو ۽ کين هدايت (جي واٽ) پڌري ٿي، تنهن کان پوءِ پيغمبر جي
 مخالفت ڪيائون، سي الله جو ڪجهه نقصان نه ڪندا ۽ (الله) سندن عمل
 سگهوئي ڇڏ ڪندو (۳۲). اي ايمان وارو! الله جو چيو مڃو ۽ پيغمبر جو
 چيو مڃو ۽ پنهنجا عمل نه وڃايو (۳۳). بيشڪ جن ڪفر ڪيو ۽
 (ماڻهن کي) الله جي واٽ کان جهليو وري ڪافر ٿي مئا، تن کي الله
 ڪڏهن نه بخشيندو (۳۴). پوءِ سست نه ٿيو ۽ صلح ڏانهن نه سڏيو ۽
 اوهين (ئي) غالب آهيو ۽ الله اوهان سان ساڻ آهي ۽ اوهان جي عملن کي
 ڪڏهن ضايع نه ڪندو (۳۵). دنيا جي حياتي ته رڳو راند ۽ تماشو آهي ۽
 جيڪڏهن (اوهين) ايمان آڻيندو ۽ پرهيزگاري ڪندو ته اوهان جو اُجورو
 اوهان کي ڏيندو ۽ اوهان کان اوهان جو (سڀ) مال نه گهرندو (۳۶).
 جيڪڏهن اوهان کان (اوهان جو) مال گهري، پوءِ (گهرڻ ۾) اوهان کي
 تنگ ڪري ته (انهيءَ وقت ضرور) بخيلي ڪندو ۽ اها (بخيلي) اوهان جون
 بدنيتون ظاهر ڪندي (۳۷). خبردار تجو! اوهين اُهي (ماڻهو) آهيو جو
 اوهان کي سڏيو وڃي ٿو ته الله جي واٽ ۾ خرچيو، پوءِ اوهان مان ڪو (ته
 اهڙو) آهي، جو بخيلي ٿو ڪري ۽ جيڪو بخيلي ٿو ڪري سو رڳو پاڻ
 سان بخيلي ٿو ڪري ۽ الله بي پرواه آهي ۽ اوهين محتاج آهيو ۽ جيڪڏهن
 منهن موڙيندو ته اوهان کان سواءِ (بي) ڪنهن قوم کي مٿائي آڻيندو، پوءِ
 اُهي اوهان جهڙا نه هوندا (۳۸).

سُورَةُ الْفَتْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ① لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ
 مَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ②
 يَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ③ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي
 قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ ④ وَهُوَ اللَّهُ جُنُودُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَيْهَا حَكِيمًا ⑤ لِيَدْخُلَ
 الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ⑥ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا
 عَظِيمًا ⑦ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
 الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ ⑧ بِاللَّهِ ظَنُّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ ذَرْوَةُ السَّوْءِ ⑨ وَ
 غَضَبُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ⑩
 وَهُوَ اللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ⑪
 إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ⑫ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَ
 رَسُولِهِ وَتَعَزَّزُوا بِتَوْقَرِهِ وَتُسيِّحُوا بُكْرَةً وَأَصِيلًا ⑬

سورة فتح مدني آهي ۽ هن ۾ اُتتيد
آيتون ۽ چار رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر) بيشڪ اسان تو کي پڌري فتح ڏني (۱). (فتح جو نتيجو هيءُ آهي) ته تنهنجا قصور جيڪي اڳي گذريا ۽ جيڪي پوئتي رهيا سي (سڀ) الله توکي معاف ڪري ۽ تو تي پنهنجي نعمت پوري ڪري ۽ توکي سڌي واٽ ڏيکاري (۲). ۽ الله زبردست سوڀ سان توکي سويارو ڪري (۳). (الله) اهو آهي، جنهن مؤمنن جي دلين ۾ سڪون نازل ڪيو ته (انهن جو) ايمان سندن (اڳين) ايمان سان وڌيڪ ٿئي ۽ آسمانن ۽ زمين جا لشڪر الله جا (ئي) آهن ۽ الله جائنڌر حڪمت وارو آهي (۴). (آرام لاهڻ جي پڇاڙي هيءُ آهي) ته مؤمنن ۽ مومنيائين کي اهڙن باغن ۾ داخل ڪري، جن جي هيٺان نهرون پيون وهن، اُتي سدائين رهندا ۽ سندن مدايون کائن مٽيندو ۽ اها الله وٽ وڏي ڪاميابي آهي (۵). ۽ (تر) منافقن ۽ منافقيائين کي ۽ مشڪرن ۽ مشرڪيائين کي عذاب ڪري جي الله بابت تمام بچڙو گمان پائيندڙ آهن، شال مصيبت مٿن هجي! ۽ مٿن الله ڌمريو ۽ کين لعنت ڪيائين ۽ انهن لاءِ دوزخ تيار ڪيائين ۽ (دوزخ) بچڙو هنڌ آهي (۶). ۽ آسمانن ۽ زمين جا لشڪر الله جا آهن ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۷). بيشڪ اسان تو کي شاهدي ڏيندڙ ۽ خوشخبري ڏيندڙ ۽ ڊيجاريندڙ ڪري موڪليو (۸). ته (اي مؤمنو!) اوهين الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آڻيو ۽ سندس (دين جي) مدد ڪريو ۽ سندس عزت ڪريو ۽ صبح ۽ سانجهيءَ جو الله کي پاڪائيءَ سان ساراهيو (۹).

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
 فَمَنْ تَكَثَّرَ فَأَتَمَّا يَنْتَكُثْ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَاهِدٍ عَلَيْهِ
 اللَّهُ فَسَيُؤْتِيَهُ أَجْرًا عَظِيمًا ⑩ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلْفُونَ مِنْ
 الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ
 بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَبْلُغُ لَكُمْ مِنَ
 اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ⑪ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ
 إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنًّا سَوْءًا ⑫
 وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ⑬ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
 أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ⑭ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 يُغْفِرْ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑮
 سَيَقُولُ الْمُخَلْفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لَتَاخَذُواهَا
 ذُرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ
 تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ
 بَلْ تَحْسُدُونا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ⑯

بيشڪ جيڪي توسان بيعت ڪندا آهن، سي الله ئي جي بيعت ڪندا آهن، سندن هٿن مٿان الله جو هٿ آهي، پوءِ جيڪو (انجام) پيچندو سو رڳو پنهنجي جيءَ (جي جوڪي) لاءِ ٿو پيچي ۽ جنهن (ڳالهه) تي الله سان انجام ڪيو اٿس، تنهن کي جيڪو پورو ڪندو، پوءِ سگهو تنهن کي (الله) وڏو اجر ڏيندو (۱۰). (اي پيغمبر!) بدوين مان پوئتي رهيل تو کي چوندا ته اسان کي پنهنجن مالن ۽ پنهنجن گهر جي ڀاتين رجهايو، تنهن ڪري اسان لاءِ بخشش گهر، پنهنجن زبانن سان اها (ڳالهه) چوندا جا سندن دلين ۾ نه آهي، کين چو ته جيڪڏهن (الله) اوهان کي ڏک پهچائڻ جو ارادو ڪري يا اوهان کي سڪ پهچائڻ جو ارادو ڪري ته الله جي سامهون اوهان لاءِ ڪير ڪجهه ڪري سگهي ٿو؟ بلڪ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۱۱). (نه) بلڪ ڀانيو ته پيغمبر ۽ مؤمن پنهنجن گهروارن ڏانهن اصلي ڪڏهن نه موٽندا ۽ اهو (گمان) اوهان جي دلين ۾ چڱو (ڪري) ڏيکاريو ويو ۽ (تمام) بچڙو گمان ڀانيو ۽ (اوهين) هلاڪ ٿيل قوم ٿيو (۱۲). ۽ جنهن الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان نه آندو ته بيشڪ اسان انهن ڪافرن لاءِ ڀرندڙ باه تيار ڪئي آهي (۱۳). ۽ آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي خاص الله جي آهي، جنهن کي وٽيس تنهن کي بخشي ۽ جنهن کي وٽيس تنهن کي عذاب ڪري ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۴). جڏهن غنيمتن جي هٿ ڪرڻ لاءِ ويندو، تڏهن پوئتي رهيل چوندا ته اسان کي ڇڏيو ته اوهان سان هلون. گهرندا آهن ته الله جي وعدي جي مخالفت ڪن. کين چو ته اسان سان ڪڏهن نه هلندو، اهڙيءَ طرح الله اڳي ئي فرمائي چڪو آهي، پوءِ سگهو چوندا ته (ائين نه آهي) بلڪ اوهين اسان سان حسد ٿا ڪريو، بلڪ (هميشه) ٿورڙي کان سواءِ (ڪجهه به) نه سمجهندا هئا (۱۵).

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّ عَوْنٍ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ
 شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا
 حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ①٦
 لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرْيُومِ
 حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ①٧ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
 الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
 فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ①٨ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً
 يَأْخُذُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ①٩ وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ
 كَثِيرَةً يَأْخُذُونَ وَنَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ
 عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ②٠
 وَآخَرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ②١ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالْوَلَوُوا
 الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ②٢ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي
 قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَكِنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ②٣

(اي پيغمبر!) پوئتي رهيلن بدوين کي چو تہ، سخت ويڙھ واريءَ قوم (جي جنگ) ڏانهن (اوهين) سگهو سڏيا ويندو جو ساڻن ويڙھ ڪندو يا تہ (اُهي) مسلمان ٿيندا. پوءِ جيڪڏهن چيو مڃيندو تہ الله اوهان کي چڱو اجر ڏيندو ۽ جيڪڏهن (ائين) ڦرندو جيئن (اوهين هن کان) اڳ قربا هيو تہ (الله) اوهان کي ڏکوئيندڙ عذاب جي سزا ڏيندو (۱۶). (اهڙي جهاد کان رهڻ ۾) نڪي انڌي تي ڪو گناه آهي ۽ نڪي منڊي تي ڪو گناه آهي ۽ نڪي بيمار تي ڪو گناه آهي ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جو چيو مڃيندو تنهن کي (الله اهڙن) باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هينان نهرون پيون وهن ۽ جيڪو ڦرندو، تنهن کي ڏکوئيندڙ عذاب جي سزا ڏيندو (۱۷). بيشڪ الله مؤمنن کان (انهيءَ وقت) راضي ٿيو، جنهن وقت وڻ هيٺ توسان بيعت ٿي ڪيائون، پوءِ جيڪي سندن دلين ۾ هو سو ڄاڻائين، پوءِ مٿن (دل جو) سڪون لڌائين ۽ کين هڪ ويجهي سوڀ انعام ڏنائين (۱۸). ۽ گهڻيون غنيمتون (بر)، جو انهن کي (اُهي) هٿ آڻيندا ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي (۱۹). الله اوهان کي گهڻين غنيمتن جو وعدو ڏنو آهي، جن کي (اوهين) هٿ آڻيندو، پوءِ (هينئر) هيءُ (خير جون غنيمتون) اوهان کي جلد عطا ڪيائين ۽ اوهان کان ماڻهن جا هٿ جهلي ڇڏيائين ۽ (اُهو) هن لاءِ تہ مؤمنن لاءِ اها هڪ (قدرت جي) نشاني هجي ۽ اوهان کي (الله) سڌو رستو ڏيکاري (۲۰). ۽ ٻيون (غنيمتون بر) جن تي قادر نہ ٿيا آهيو. بيشڪ الله کي انهن جي خبر آهي. ۽ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۲۱). ۽ جيڪڏهن ڪافر اوهان سان جنگ ڪن ها تہ ضرور (پنهنجون) پٺيون ڦيرائين ها، وري نہ ڪو دوست ۽ نہ ڪو مددگار لهن ها (۲۲). الله جو قانون (ائين آهي) جو (هن کان) اڳ هليو ايندو آهي ۽ الله جي دستور کي ڪڏهن ڪا ڦير ڪار نہ ڏسندين (۲۳).

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ
 مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ٢٣
 هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ
 مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِمْلَهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ الْمُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنَاتِ
 لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فِتْصِبْكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ
 لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ٢٤ اذْجَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي
 قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ
 عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَ
 كَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ٢٥
 لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ
 الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ لِامْنَيْنِ لِمُخَلِّقَيْنِ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
 لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا
 قَرِيبًا ٢٦ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
 لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٢٧

۽ (الله) اهو آهي جنهن ڪافرن جا هٿ اوهان کان ۽ اوهان جا هٿ انهن کان مڪي جي وچ ۾ اوهان کي مٿن سوياري ڪرڻ کان پوءِ روڪيا ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن کي الله ڏسندڙ آهي (۲۴). اهي (قريش) آهي آهن، جن ڪفر ڪيو ۽ اوهان کي مسجد حرام کان جهليو ۽ قربانيءَ کي به (جهلي ڇڏيائون) جو پنهنجيءَ جاءِ تي پهچڻ کان روڪيل رهي ۽ جيڪڏهن (اهڙا ڪي) مڙس مؤمن ۽ (ڪي) زالون مؤمنياڻيون (مڪي ۾) نه هجن ها، جن کي اوهان نه ڄاڻندا آهيو، (انهيءَ خيال ڪري) ته (متان) کين لتاڙي ڇڏيو، پوءِ بي خبريءَ ۾ انهن جو اوهان کي گناه پهچي (ته هاڻي ئي فتح ٿي ها!) (پر دير هن ڪري آهي) ته الله جنهن کي گهري (تنهن کي) پنهنجيءَ باجه ۾ داخل ڪري. جيڪڏهن (بئي ٽوليون) ڌار هجن ها ته ضرور مڪي وارن مان ڪافرن کي ڏکونيندڙ عذاب (جي) سزا ڏيون ها (۲۵). جڏهن ڪافرن پنهنجن دلين ۾ جاهليت جو جوش پيدا ڪيو، تڏهن الله پنهنجي پيغمبر تي ۽ مؤمن تي پنهنجو آرام نازل ڪيو ۽ کين پرهيزگاريءَ جي ڳالهه تي قائم رکيائين ۽ (اهي) ان جا وڌيڪ حقدار ۽ اُن جا لائق هئا ۽ الله سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۲۶). بيشڪ الله پنهنجي پيغمبر کي (هر طرح جو واقعي موافق) خواب سچو ڏيکاريو، ته جيڪڏهن الله گهريو ته پنهنجا مٿا ڪوڙائي ۽ وار ڪترائي مسجد حرام ۾ بي پوا ٿي ضرور گهڙندڙ ۽ نه ڊڄندڙ. پوءِ (اوهين) جيڪي نه ڄاڻندا آهيو، سو الله ڄاتو، تنهن ڪري ان (مڪي جي فتح) کان اڳ (خيبر جي) فتح (الله) ويجهي مقرر ڪئي (۲۷). (الله) اهو آهي، جنهن پنهنجي پيغمبر کي هدايت ۽ سچي دين سان موڪليو ته اُن کي (بين) سڀني دينن تي غالب ڪري ۽ الله (حق) ظاهر ڪندڙ ڪافي آهي (۲۸).

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
 تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي
 وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي
 الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى
 عَلَى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ٢٩

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُصُّوا عَلَى اللَّهِ وُصُولَهُ وَ
 اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا
 أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
 بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ٢ إِنْ
 الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
 امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ٣ إِنْ
 الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ٤

محمد (ﷺ) الله جو موڪليل آهي. ۽ جيڪي سندس گڏ آهن، سي ڪافرن تي ڏاڍا سخت آهن (۽) پاڻ ۾ (هڪ ٻئي تي وڌيڪ) مهربان آهن، (اي ڏسندڙ) کين رکوع ڪندڙ (۽) سجدو ڪندڙ ڏسندو آھين. الله جو فضل ۽ رضامندي طلبيندا آهن. سندن (نيڪ بختيءَ جي) نشاني سندن منهن ۾ سجدي جي اثر کان (پڌري) آهي. اهو (جيڪي بيان ڪيو ويو سو) سندن (حال جو) قصو توريت ۾ (بيان ٿيل) آهي ۽ سندن مثال (جو قصو) انجيل ۾ (به بيان ٿيل آهي ته اهي) انهيءَ پوک وانگر آهن، جنهن پنهنجو (سائو) سلو ڪڍيو، پوءِ ان (سلي) کي مضبوط ڪيائين، پوءِ ٿلهو ٿيو، پوءِ پنهنجن ڏانڊين تي (ستو) بيٺو جو ڪڙمين کي پيو وڻي (اسلامي غلبي جو به آخر اهڙو حال آهي). ته (الله) ڪافرن کي انهن (مؤمنن جي ڏسڻ) ڪري ڪاوڙائي، جن ايمان آندو آهي ۽ منجهانئن (جن) چڱا ڪم ڪيا (تن) مڙني کي) بخشش ۽ وڏي اجر جو الله انجام ڏنو آهي (۲۹).

سورة حجرات مدني آهي ۽ هن ۾ اوهان
آيتون ۽ ٻه رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اي ايمان وارو! (اوهين) الله ۽ سندس پيغمبر جي آڏو (ڪنهن ڳالهه ۾) اڳرائي نه ڪريو ۽ الله کان ڊڄو، ڇو ته الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي (۱). اي ايمان وارو! پنهنجا آواز پيغمبر جي آواز کان مٿي نه ڪريو ۽ جيئن اوهان جو هڪ ٻئي سان وڏي سڌ ڳالهائڻ آهي (ٿيڻ) ساڻس ڳالهه ڏاڍيان نه ڳالهايو جو متان اوهان جا عمل ڇڻ ٿي وڃن ۽ اوهين نه ڄاڻندا هجو (۲). بيشڪ جيڪي پنهنجن آوازن کي الله جي پيغمبر جي آڏو جهڪو ڪندا آهن، اهي اهي آهن جن جي دٻين کي الله پرهيزگاريءَ (جي پڌري ڪرڻ) لاءِ آزمايو آهي، انهن لاءِ بخشش ۽ وڏو اجر آهي (۳). بيشڪ جيڪي حجرن جي ٻاهران توکي سڏيندا آهن، تن مان گهڻا بي سمجه آهن (۴).

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن
 تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٥١﴾ وَعَلِمُوا
 أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَ
 لَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ
 الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّشِدُونَ ﴿٥٢﴾ فَضَلَّ
 مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَإِنْ طَائِفَتٌ مِّنَ
 الْمُؤْمِنِينَ آقَتَكُمُ فَاصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى
 الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيَّ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ
 فَاصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٥٤﴾
 إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَاصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
 تُرْحَمُونَ ﴿٥٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَر قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ
 يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا
 مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ
 الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٦﴾

۽ جيڪڏهن اُهي (اڻڄاڻين) صبر ڪن ها جيستائين انهن ڏانهن ٻاهر اچن ته انهن لاءِ ڀلو هجي ها ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۵). اي ايمان وارو! جيڪڏهن ڪو بدڪار ڪا خبر اوهان وٽ آئي ته جاچ ڪريو جو (متان) ڪنهن قوم کي بي خبريءَ سان نقصان پهچايو، پوءِ جيڪي اوهان ڪري چڪو، تنهن تي پشيمان ٿيو (۶). ۽ ڄاڻو ته اوهان ۾ الله جو پيغمبر آهي، جيڪڏهن گهڻن ڪمن ۾ هو اوهان جو چيو مڃيندو ته (اوهين) ڏکيا ٿيندو، پر الله اوهان وٽ ايمان کي پيارو ڪرايو ۽ اوهان جي دلين ۾ اُن کي سينگارائين ۽ اوهان وٽ ڪفر ۽ بي ديني ۽ گناهه کي ناپسند ڪرايائين، اُهي ئي سڌي رستي وارا آهن (۷). الله جي فضل ۽ احسان سان ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۸). ۽ جيڪڏهن مومن جون ٻه ٽوليون پاڻ ۾ وڙهن ته سندن وچ ۾ پرچاءُ ڪريو، پوءِ جيڪڏهن (انهن) ٻنهي مان هڪڙي (ٽولي) ٻئي تي زيادتي ڪري ته جيڪا (ٽولي) زيادتي ٿي ڪري، تنهن سان (اوهين اڻڄاڻين) وڙهو جيستائين الله جي حڪم ڏانهن موٽي اچي، پوءِ جيڪڏهن موٽي آئي ته سندن وچ ۾ انصاف سان پرچاءُ ڪريو ۽ انصاف سان هلو، ڇو ته الله انصاف وارن کي پيارو رکندو آهي (۹). مومن (حقيقت ڪري هڪ ٻئي جا) ڀائر آهن، تنهن ڪري پنهنجن ٻنهي ڀائرن جي وچ ۾ پرچاءُ ڪريو ۽ الله کان ڊڄو ته مَن اوهان تي ٻاجه ڪئي وڃي (۱۰). اي ايمان وارو! ڪا ٽولي ڪنهن ٽوليءَ تي نٿولي نه ڪري، جو متان (اُهي حقيقت ڪري) کائڻ پلا هجن ۽ نه زالون ٻين زالن سان (ٽوليون ڪن) جو متان اُهي کائڻ پليون هجن ۽ نه ڪي پاڻ ۾ (هڪ ٻئي کي) عيب لايو ۽ نه ڪي هڪ ٻئي کي بچڙن لقب سان سڏيو (جو) ايمان آڻڻ کان پوءِ بچڙائي جو نالو (وٺڻ) خراب آهي ۽ جن توبه نه ڪئي سي ئي ظالم آهن (۱۱).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
 إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا ۚ يَحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ
 لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ١٣

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
 لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ١٤

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِن قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا
 يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ
 مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ١٥ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ
 آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ١٦ قُلْ
 أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
 فِي الْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١٧ يَهُتُونَ عَلَيْكَ أَن أَسْلَمُوا
 قُلْ لَا تَتَّبِعُوا عَلَىٰ إِسْلَامِكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ
 هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١٨ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
 غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ١٩

اي ايمان واؤ! گهڻي (۽ ٿوريءَ) بدگمانيءَ (ڪرڻ) کان پاڻ پليو، ڇو ته ڪا بدگماني ڪرڻ گناه آهي ۽ نه ڪي جاسوسي ڪريو ۽ نه ڪو اوهان مان هڪ، ٻئي جي گلا ڪري، ڀلا اوهان مان ڪو هڪڙو پنهنجي مٿي پاءُ جو گوشت کائڻ پسند ڪندو آهي ڇا، جنهن کان نفرت ڪندا آهيو؟ ۽ الله کان ڊڄو، ڇو ته الله توبه قبول ڪندڙ مهربان آهي (۱۲). اي انسانو! بيشڪ اسان اوهان کي هڪ نر ۽ هڪ ماديءَ مان پيدا ڪيو ۽ اوهان کي ذاتيون ۽ پاڙا ڪيوسون ته (اوهين پاڻ ۾) هڪ ٻئي کي سڃاڻو، بيشڪ اوهان مان وڌيڪ مان وارو الله وٽ آهو آهي، جيڪو اوهان مان وڌيڪ پرهيزگار آهي، بيشڪ الله (سڀ) ڄاڻندڙ خبر رکندڙ آهي (۱۳). بدوي چوندا آهن ته، ايمان آندو اٿئون (اي پيغمبر کين) ڇو ته، (حقيقت ڪري) ايمان نه آندو اٿو، پر (ائين) چئو ته اسين مسلمان ٿيا آهيون ۽ اڃا اوهان جي دٻين ۾ ايمان گهڙيو (ئي) نه آهي ۽ جيڪڏهن الله ۽ سندس پيغمبر جو چيو مڃيندؤ ته اوهان جي عملن مان اوهان کي ڪجهه (به) گهٽ نه ڏيندو، ڇو ته الله بخششهار مهربان آهي (۱۴). (حقيقت ۾) مؤمن رڳو اهي آهن، جن الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آندو، وري (ڪو) شڪ نه ڪيائون ۽ الله جي واٽ ۾ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جُسن سان جهاد ڪيائون، اهي ئي سچا آهن (۱۵). (اي پيغمبر! کين) چئو ته، پنهنجو دين الله کي جتائيندا آهيو ڇا؟ ۽ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله ڄاڻندو آهي ۽ الله سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۱۶). (اي پيغمبر!) اسلام آڻڻ جو تو تي احسان رکندا آهن، (کين) چئو ته، مون تي پنهنجي اسلام (آڻڻ) جو احسان نه رکو، بلڪ اوهان تي الله احسان رکندو آهي، جو اوهان کي ايمان جي هدايت ڪيائين، جيڪڏهن (اوهين) سچا آهيو، (ته اِها ڳالهه سچي ڄاڻو) (۱۷). بيشڪ الله آسمانن ۽ زمين جو ڳجه ڄاڻندو آهي. ۽ جيڪي ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي (۱۸).

سُورَةُ قَآٰتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
ق وَالْقُرْآنَ الْمَجِيدَ ٢ بَلْ يَجْعَلُونَ كَلِمَةً كَبِيرَةً ٣ فَأَقَالَكُمُ الْكَفْرَونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ٤ إِذْ آمَنَّا وَكُنَّا تُرَابًا ٥
ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ٦ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا
كِتَابٌ حَفِیْظٌ ٧ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مُّرِیْجٍ ٨
أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا
مِنْ فُرُوجٍ ٩ وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا أَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَعْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِیْجٍ ١٠ تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِیْبٍ ١١
وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَدَّتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ١٢
وَالنَّخْلَ بَسَقَتْ لَهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ ١٣ رَزَقْنَاكَ الْإِبْرَاهِيمَ وَأَحْيَيْنَا بِهِ
بَلَدَهُ مَبْنًى كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ١٤ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ
الرَّسِّ وَثَمُودُ ١٥ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ١٦ وَأَصْحَابُ
الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ١٧
أَفَعِیْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ١٨ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ١٩

سورة ق مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجيناليه
آيتون ۽ ٽي رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ق۔ سڳوري قرآن جو قسم آهي (تہ تون الله جو پيغمبر آهين) (۱)۔ بلڪ
(مڪي وارن) پنهنجيءَ قوم منجهان پاڻ وٽ هڪ ديچاريندڙ جي اچڻ جو
عجب ڪيو، پوءِ ڪافرن چيو تہ هيءَ عجيب ڳالھ آهي (۲)۔ ڀلا جڏهن
مرنداسون ۽ مٽي ٿينداسون (تڏهن وري جيئرا ٿينداسون ڇا؟) اهو (وري
جيئرو ڪري) موتائڻ (عقل کان) پري آهي (۳)۔ انهن (جي جسمن) مان
جيڪي زمين (ڳاري) گهٽائيندي آهي، سو بہ بيشڪ جاتو اٿئون ۽
اسان وٽ هڪ حفاظت ڪندڙ ڪتاب آهي (۴)۔ بلڪ سڄو دين جڏهن
وٽن آيو (تڏهن) ان کي ڪوڙ جاتائون، پوءِ اُهي وڇڙيل ڳالھ ۾ (اُڙيل)
آهن (۵)۔ پوءِ آسمان جو سندن مٿان آهي، تنهن ڏانهن نہ ڏٺو اٿن ڇا؟ تہ
ان کي ڪيئن بڻايو اٿئون ۽ ان کي (ڪيئن) سينگارايو اٿئون ۽ ان ۾ ڪا
قوت نہ آهي (۶)۔ ۽ زمين کي پکيڙيوسون ۽ منجهس جبل ڪوڙياسون ۽
منجهس سيڪنهن وٽندڙ جنس مان (سلا) ڄماياسون (۷)۔ سيڪنهن (الله
ڏانهن) ورنندڙ ٻانهي جي وات ڏيکارڻ ۽ نصيحت ڏيڻ لاءِ (۸)۔ ۽ آسمان
کان برڪت وارو پاڻي لاتوسون، پوءِ ان سان باغ ۽ لُٽ واري پوک جو ان
ڄمايوسون (۹)۔ ۽ ڊگهيون ڪجيون (بہ جن جا گوشا (ڏوڪن سان)
سٿيل آهن (۱۰)۔ ٻانهن جي روزي (ڏيڻ) لاءِ۔ ۽ اُن سان ويران شهر
کي آباد ڪيوسون، اهڙيءَ طرح (اوهان جو قبرن مان وري جيئرو ٿي)
نڪرڻ آهي (۱۱)۔ کانئن اڳ نوح جي قوم ۽ رس (جي شهر) وارن ۽ ثمود
(قوم) ڪوڙ ڀانيو (۱۲)۔ ۽ عاد ۽ فرعون ۽ لوط جي ڀائرن (۱۳)۔ ۽ ايڪه
وارن ۽ تبّع جي قوم، هر هڪ پيغمبرن کي ڪوڙو جاتو، پوءِ (مٿن)
منهنجي عذاب جو انڄام لازم ٿيو (۱۴)۔ پهرين (پيري جي) خلق ۾
(ڪو) ٿڪا آهيون ڇا؟ (نہ) بلڪ آهي نئين سر پيدا ڪرڻ کان شڪ
۾ آهن (۱۵)۔

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوْسُ بِهِ نَفْسُهُ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ
إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ۖ ﴿١٦﴾ ذُتِلَقَى الْمُتَلَقِّينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ
الشَّمَالِ قَعِيدٌ ۖ ﴿١٧﴾ مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۖ ﴿١٨﴾ وَ
جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ۖ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ
فِي الصُّورِ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۖ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَ مَا سَأَلَتْ
وَشَهِيدٌ ۖ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكْشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ ۖ
فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۖ ﴿٢٢﴾ وَقَالَ قَرِينُهُ هَٰذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ۖ ﴿٢٣﴾
الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَقَارِعِنِدٍ ۖ ﴿٢٤﴾ مَتَّاعٌ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٌ ۖ ﴿٢٥﴾
إِلَٰذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ۖ فَأَلْقَيْهِ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ۖ ﴿٢٦﴾
قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ۖ ﴿٢٧﴾ قَالَ
لَا تَخْصَمُوْا لَدَىٰ وَقْدٍ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ۖ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ
لَدَىٰ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ۖ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتَ
وَتَقُولُ هَلْ مِنْ زُرِيدٍ ۖ ﴿٣٠﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِّلْمُتَّقِينَ ۖ غَيْرَ بَعِيدٍ ۖ ﴿٣١﴾
هَٰذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ۖ ﴿٣٢﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ
وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ۖ ﴿٣٣﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۖ ﴿٣٤﴾

۽ بيشڪ ماڻهوءَ کي پيدا ڪيوسون ۽ سندس نفس کيس جيڪو وسوسو
 وجهندو آهي سو به ڄاڻندا آهيون ۽ اسين ڏانهن (سندس) ساهه جي رڳ
 کان وڌيڪ ويجهڻ آهيون (۱۶). جڏهن به لڪندڙ (هڪ) سڄي پاسي کان
 ۽ ٻيو ڪٻي پاسي کان وهندڙ لڪندا آهن (۱۷). ڪا ڳالهه نه ڳالهائيندو
 آهي، جنهن جي لاءِ وٽس هڪ نگهبان موجود نه آهي (۱۸). ۽ موت جي
 سختي سڄي پڇ ايندي، (چئبو ته) اها (سزا) آهي، جنهن کان پاسو ڪندو
 هئين (۱۹). ۽ صور ۾ ڦوڪيو ويندو، اهو عذاب جي انجام جو ڏينهن
 آهي (۲۰). ۽ هر هڪ ماڻهو ايندو جو ساڻس هڪ هڪليندڙ ۽ هڪ
 شاهد هوندو (۲۱). (چئبو ته) بيشڪ هن (ڳالهه) کان بي خبريءَ ۾ هئين
 هاڻي تو کان تنهنجو ڀرو ڪوليوسون، تنهن ڪري اڄ تنهنجي نگاهه تڪي
 آهي (۲۲). ۽ سندس سنگتي (ملائڪ) چونڌو ته جيڪي مون وٽ (الڪيل)
 موجود هو سو هيءُ آهي (۲۳). (چئبو ته) اي ٻئي (ملائڪو!) سڀڪنهن
 ناشڪر هٽيلي کي دوزخ ۾ اڇليو (۲۴). (جو) خير کان جهليندڙ، حد
 کان لنگهندڙ، شڪ ڪندڙ آهي (۲۵). جنهن الله سان ٻيو معبود نه رايو
 اهڙي (هرهڪ) کي سخت عذاب ۾ اڇليو (۲۶). سندس سنگتي (شيطان)
 چونڌو ته، اي منهنجا پالڻهار! مون ان کي گمراهه نه ڪيو هو، پر اهو (پاڻ)
 وڏيءَ گمراهيءَ ۾ (پيل) هو (۲۷). (الله) چونڌو ته مون وٽ جهڳڙو نه
 ڪريو، هن هوندي جو بيشڪ اوهان ڏانهن عذاب جو انجام (هن کان)
 اڳي موڪليو هوم (۲۸). نه ڪي مون وٽ انجام ڦيرايو آهي ۽ نه ڪي اءُ
 بانهن تي ظلم ڪرڻ وارو آهيان (۲۹). جنهن ڏينهن دوزخ کي چونڊاسون
 ته ڀريو آهين (يا نه؟) ۽ (هو) چونڌو ته (ٻيو به) ڪجهه (اڃا هن کان)
 وڌيڪ آهي ڇا؟ (۳۰). ۽ بهشت ڀرهيڙگارن لاءِ ويجهو ڪبو. پري نه
 (هوندو) (۳۱). (چئبو ته) جنهن جو اوهان کي سڀڪنهن (الله ڏانهن)
 رجوع ڪرڻ واري ۽ ادب نگاهه رکڻ واري لاءِ انجام ڏنو هو سو هيءُ
 آهي (۳۲). جيڪو ڀرپٽ ٻاجهاري (الله) کان ڏنو ۽ (الله ڏانهن) رجوع ٿيل
 دل سان آيو، (تنهن لاءِ نه) (۳۳). (چئبو ته) سلامتيءَ سان بهشت ۾ گهڙو،
 اهو سدائين رهڻ جو ڏينهن آهي (۳۴).

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ٢٥ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ
 مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ٢٦
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ
 شَهِيدٌ ٢٧ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ
 أَيَّامٍ ۖ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ٢٨ فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ
 بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ٢٩ وَمِنَ اللَّيْلِ
 فَسَبِّحْهُ وَادْبَارَ النُّجُودِ ٣٠ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ
 قَرِيبٍ ٣١ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ۚ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ٣٢
 إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَاللَّيْلُ الْمَصِيرُ ٣٣ يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ
 سِرَاعًا ۚ ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرُ ٣٤ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا
 أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ۖ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدَ ٣٥

سُورَةُ الدَّارِيتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 وَالَّذِينَ ذُرُّوا ١ فَالْحِلَالِ ٢ وَفَرَأ ٣ فَالْجَارِيتِ ٤ بَسْرًا ٥ فَالْمُقَسَّمِ ٦
 أَمْرًا ٧ إِنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٌ ٨ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ٩

جيڪي گهرندا سو منجهس انهن لاءِ (موجود) آهي ۽ اسان وٽ (ان کان) وڌيڪ به آهي (۳۵). ۽ انهن کان اڳ ڪيترائي جڳ هلاڪ ڪياسين، جي حملي ڪرڻ ۾ انهن کان به تمام ڏاڍا هئا، پوءِ شهرن ۾ ڳولا ڪرڻ لڳا ته ڪا (پڃڻ جي) واھ آهي؟ (۳۶). بيشڪ انهيءَ ڳالھ ۾ انهيءَ لاءِ نصيحت آهي، جنهن کي دل هجي يا جو دل لائي ڪن ڏئي (۳۷). ۽ بيشڪ آسمانن ۽ زمين کي ۽ جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي، تنهن کي ڇهن ڏينهن ۾ بڻايوسون ۽ اسان کي ڪو ٿڪ نه ٿيو (۳۸). پوءِ (اي پيغمبر!) جيڪي (ڪافر) چوندا آهن، تنهن تي صبر ڪر ۽ سچ اڀرڻ کان اڳ ۽ لهڻ کان اڳ پنهنجي پالڻهار جي پاڪائي، ساراه سان بيان ڪر (۳۹). ۽ ڪجهه (مهل) رات جو الله کي پاڪائيءَ سان ساراه ۽ نماز کان پوءِ به (۴۰). ۽ (هيءَ ڳالھ) ٻڌ ته جنهن ڏينهن ويجهي هنڌ کان سڏيندڙ سڏيندو (۴۱). جنهن ڏينهن سچ پچ سخت هڪل ٻڌندا، اهو (ڏينهن قبرن مان انهن جي) نڪرڻ جو ڏينهن آهي (۴۲). بيشڪ اسين جياريندا آهيون ۽ ماريوندا آهيون ۽ اسان ڏانهن موٽڻ آهي (۴۳). جنهن ڏينهن زمين انهن (جي مٽي) کان ڦاٽندي (تنهن ڏينهن) ڊوڙندا (ٻاهر ايندا)۔ اهو گڏ ڪرڻ اسان تي آسان آهي (۴۴). جيڪي ڪافر چوندا آهن، سو اسين چڱيءَ طرح ڄاڻندا آهيون ۽ تون مٿن (ڪو) ڏاڍ ڪرڻ وارو نه آهين، پوءِ جيڪو منهنجي عذاب جي دڙڪي کان ڊڄي تنهن کي قرآن سان سمجھاءِ (۴۵).

سورة ذاريات سڪي آهي ۽ هن ۾ سن
آيتون ۽ تي رکوع آهن.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

قسم آهي اُڏاڻڻ واري (هوائن) جو، جو (خاڪ کي) اُڏاڻين (۱). پوءِ (پاڻيءَ جي) بار ڪڍڻ وارن (ڪڪرن) جو قسم آهي (۲). پوءِ آسانيءَ سان هلندڙ (ٻيڙين) جو قسم آهي (۳). پوءِ ڪم ورهائڻ وارن (ملائڪن) جو قسم آهي (۴). ته بيشڪ جيڪو اوهان سان انجام ڪجي ٿو سو سچ آهي (۵). ۽ بيشڪ (عملن جو) بدلو ضرور ٿيو آهي (۶).

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْحُبُكِ ۚ إِنَّكُمْ لِنَعَىٰ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۖ يُؤَفِّكُ عَنْهُ
 مَن أُولَٰئِكَ ۖ قَتَلَ الْخَاصِمُونَ ۙ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمَرَةٍ سَاهُونَ ۙ ۝
 يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ۙ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۙ ذُوقُوا
 فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ۙ إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
 وَعُيُونٍ ۙ اخْذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُنَّ ۙ إِنَّهُنَّ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ
 مُخْسِنِينَ ۙ كَانُوا قَبِيلًا مِّنَ الْبَلِّ مَا يَهْجَعُونَ ۙ وَإِلَّا اسْحَارَهُمْ
 يَسْتَغْفِرُونَ ۙ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۙ وَفِي
 الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ۙ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۙ وَفِي
 السَّمَاءِ رُزْقُكُمْ وَمَا تَعْدُونَ ۙ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ
 مِّثْلَ مَا أَنْتُمْ تَنْطِقُونَ ۙ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ صَيْفِ بْنِ أَبِي هَيْمٍ
 الْمُكْرَمِ ۙ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ۙ ۝
 فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ۙ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا
 تَأْكُلُونَ ۙ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۙ قَالُوا لَا تَخَفْ ۙ وَبَشَرُوا بَعْضُهُمْ
 عَلَيْهِمْ ۙ فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ
 عَقِيمٌ ۙ قَالُوا كَذَٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ ۙ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۙ ۝

واتن واري آسمان جو قسم آهي (۷). ته (اوهين) پاڻ ۾ تڪرار واريءَ هڪ ڳالهه ۾ (پيل) آهيو (۸). ان (قرآن) کان اهو ڦيرايو ويندو آهي، جيڪو (ازل ۾ نيڪيءَ کان) ڦيريل آهي (۹). انهن ڪوڙ هٿنڌڻن کي لعنت ڪئي ويئي (۱۰). جيڪي اڻڄاڻائي ۾ غافل آهن (۱۱). پڇندا آهن ته قيامت جو ڏينهن ڪڏهن ٿيندو؟ (۱۲). (هاڻو!) انهيءَ ڏينهن جو انهن کي باهه ۾ عذاب ڪبو (۱۳). (چئبو ته) پنهنجو عذاب چڪو، هيءُ اهو آهي، جنهن کي اوهين جلد گهرندا هيو (۱۴). بيشڪ پرهيزگار باغن ۽ چشمن ۾ هوندا (۱۵). جيڪي سندن پالڻهار کين ڏٺو سو وٺڻ وارا هوندا، بيشڪ اهي هن کان اڳ چڱائي ڪندڙ هئا (۱۶). (اهڙا هئا جو) رات جو تمام ٿورو سمهندا هئا (۱۷). ۽ اهي اُسر جو بخشش گهرندا هئا (۱۸). ۽ سندن مالن ۾ سوال ڪندڙ ۽ نه سوال ڪندڙ محتاج (بني) جو حصو (نهريل) هو (۱۹). ۽ يقين ڪندڙن لاءِ زمين ۾ (گهڻيون) نشانيون آهن (۲۰). ۽ اوهان جي وجودن ۾ به پوءِ اوهين نه ٿا ڏسو ڇا؟ (۲۱). ۽ اوهان جي روزي آسمان ۾ آهي ۽ اهو (به) جنهن جو اوهان کي انجام ڏجي ٿو (۲۲). پوءِ آسمان ۽ زمين جي رب جو قسم آهي ته اها خبر سچي آهي، جهڙيءَ طرح اوهين ڳالهائيندا آهيو (۲۳). ابراهيم جي سڳورن مهمانن جي خبر تو وٽ (نه) آئي آهي ڇا؟ (۲۴). جڏهن اهي وٽس آيا، تڏهن سلام چيائون، هن (به جواب ۾) سلام چيو، (دل ۾ ڄاڻائين ته هي) اوڀرا ماڻهو آهن (۲۵). پوءِ پنهنجي گهروارن ڏانهن تڪو هليو ۽ ٿلهو ڳابو (پڇائي) آندائين (۲۶). پوءِ اهو انهن کي ويجهو ڪيائين، چيائين ته ڇو نه ٿا کائو؟ (۲۷). پوءِ کائڻن دل ۾ ڊپ محسوس ڪيائين، چيائون ته نه ڊڄ- ۽ ان کي هڪ دانءُ نينگر جي مبارڪ ڏنائون (۲۸). پوءِ سندس زال دانهون ڪندي سامهون آئي، پوءِ (عجب کان) پنهنجو منهن پٺيائين ۽ چيائين ته ٻيڙي سڀني (ڄڻيندي ڇا؟) (۲۹). چيائون ته، ائين ئي تنهنجي پالڻهار فرمايو آهي، ڇو ته اهو حڪمت وارو ڄاڻندڙ آهي (۳۰).

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا
 أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جَارَةً مِّنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مَّوْمَةً
 عِندَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾ فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾
 فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِّنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً
 لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾ وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ
 فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾
 فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾ وَفِي عَادٍ
 إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾ مَا تَذَرُونَ شَيْئًا أَتَتْ
 عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمُ تَسْبَعُوا
 حَتَّىٰ جِبِينَ ﴿٤٣﴾ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّعِقَةُ وَ
 هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾
 وَقَوْمَ نُوحٍ مِّنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾ وَ
 السَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا
 فَنِعْمَ الْمُهْدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَّعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَعَرَّوْا إِلَى اللَّهِ وَإِنِّي لَكُمْ مِّنْ دُونِ مُبِينٍ ﴿٥٠﴾

(ابراهيم) چيو ته، اي قاصدو! اوهان جو ڪهڙو غرض آهي؟ (۳۱). چيائون ته، بيشڪ اسين هڪڙي ڏوهاري قوم ڏانهن موڪليا ويا آهيون (۳۲). ته مٿن مٽيءَ جا ڳوڙها وسايون (۳۳). جي حد کان لنگهندڙن لاءِ تنهنجي پالڻهار وٽ نشان ڪيل آهن (۳۴). پوءِ مؤمنن مان جيڪو اُتي هو تنهن کي ٻاهر ڪڍيوسون (۳۵). پوءِ اُتي مسلمانن جي هڪ گهر کان سواءِ (ٻيو ڪو گهر) نه ڏٺوسون (۳۶). ۽ جيڪي ڏکيويندڙ عذاب کان ڊڄندا آهن، تن لاءِ اُتي (عبرت لاءِ) نشاني ڇڏي سون (۳۷). ۽ موسيٰ (جي قصي) ۾ (به عبرت آهي) جڏهن کيس پڌري دليل سان فرعون ڏانهن موڪليوسون (۳۸). پوءِ هن پنهنجي لشڪر سميت مُنهن موڙيو، چيائين ته (هيءُ) جادوگر يا چريو آهي (۳۹). تنهن ڪري ان کي ۽ سندس لشڪر کي پڪڙيوسون، پوءِ انهن کي ملامت وارو ڪري سمنڊ ۾ اڇليوسون (۴۰). ۽ عاد جي (قصي) ۾ (به عبرت آهي) جڏهن اهڙو بي برڪت واءُ موڪليوسون (۴۱). جو جنهن شيءِ تي اچي پهچي تنهن کي ڳريل هڏي وانگر ڪرڻ کان سواءِ نه ڇڏي (۴۲). ۽ ثمود (جي قصي) ۾ (به عبرت آهي) جڏهن کين چيو ويو ته، (اوهين) هڪ مدت تائين مزا ماڻيو (۴۳). پوءِ پنهنجي پالڻهار جو حڪم (مڃڻ) کان هٽ ڪيائون، تنهن ڪري سندن ڏسندي کين (هڪ) سخت ڪٽڪي ورتو (۴۴). پوءِ نڪي اُتي سگهيا ۽ نڪي وير وٺڻ وارا هئا (۴۵). ۽ (هن کان) اڳ نوح جي قوم (کي هلاڪ ڪيوسون) ڇو جو اهي بدڪار ماڻهو هئا (۴۶). ۽ آسمانن کي (پنهنجيءَ) قوت سان بڻايوسون ۽ بيشڪ اسين سگهارا آهيون (۴۷). ۽ زمين کي پکيڙيوسون جو چڱا پکيڙيندڙ آهيون (۴۸). ۽ سڀڪنهن شيءِ مان جوڙو جوڙو بڻايوسون ته من اوهين نصيحت وٺو (۴۹). تنهن ڪري (اي پيغمبر! منهنجن ٻانهن کي چو ته) الله ڏانهن پهچو، بيشڪ آءٌ سندن طرف کان اوهان لاءِ پڌرو ڊيچاريندڙ آهيان (۵۰).

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾ كَذَلِكَ
 مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجُنٌّ ﴿٥٢﴾
 أَتَوَاصَوْا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾ قَتَلْنَا عَنْهُمْ قَائِنًا يُسَلِّمُ
 وَذَكَرُوا الْيَوْمَ الَّذِي تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٤﴾ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ
 إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٥﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ
 يُطْعَمُوا ﴿٥٦﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٧﴾ فَإِنَّ
 لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِّثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٨﴾
 فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الطُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكُتِبَ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾
 وَالسَّعْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾
 مَّا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَبُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾
 فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾ يَوْمَ
 يُدْعُونَ إِلَى نَارِهِمْ دَعَا ﴿١٣﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

۽ الله سان (ٻيو) ڪو معبود نه ٺهرايو، بيشڪ آءٌ سندس پار کان اوهان لاءِ پٿرو ڊيچاريندڙ آهيان (۵۱). اهڙيءَ طرح جيڪي انهن کان اڳ هئا تن وٽ ڪوبه پيغمبر نه آيو، جو ان کي جادوگر يا چريي (سڏڻ) کان سواءِ ٻيو ڪي نه چيائون (۵۲). ان (چوڻ) جي هڪ ٻئي کي وصيت ڪندا آهن ڇا؟ (نه!) بلڪ اهي نافرمان قوم آهن (۵۳). تنهن ڪري (اي پيغمبر!) ڪانئن منهن موڙ هاڻي تون ميار وارو نه آهين (۵۴). ۽ سمجهاڻي ڏيندو ره، چوٽه سمجهاڻي مؤمنن کي فائدو ڏيندو آهي (۵۵). ۽ جنن ۽ ماڻهن کي (ٻئي ڪنهن ڪم لاءِ) نه پيدا ڪيوسون، سواءِ هن جي ته منهنجي عبادت ڪن (۵۶). نڪي ڪانئن ڪا روزي ٿو گهران ۽ نڪي گهران ٿو ته مون کي ڪارائين (۵۷). بيشڪ الله ئي روزي ڏيندڙ آهي جو تمام سگهارو زبردست آهي (۵۸). پوءِ بيشڪ جن ظلم ڪيو تن لاءِ سندن يارن جي سزا جهڙو عذاب (جو پاڳو) آهي پوءِ مون کان جلد (عذاب) نه گهرن (۵۹). پوءِ ڪافرن لاءِ سندن ان ڏينهن کان ويل آهي، جنهن جو کين دڙڪو ڏنو وڃي ٿو (۶۰).

سورة طور مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺونجاه
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(جبل) طور جو قسم آهي (۱). ۽ لکيل ڪتاب جو (قسم آهي) (۲). جو کليل ورقن ۾ لکيل آهي (۳). ۽ آباد گهر جو (قسم آهي) (۴). ۽ مٿاهينءَ ڇت جو (قسم آهي) (۵). ۽ اڀامندڙ سمنڊ جو (قسم آهي) (۶). ته بيشڪ تنهنجي پالڻهار جو عذاب ضرور ٿيڻو آهي (۷). اُن کي ڪوبه تارڻ وارو ڪونهي (۸). جنهن ڏينهن آسمان موج هڻي چرندو (۹). ۽ جبل چڱيءَ طرح هلندا (۱۰). تنهن ڏينهن انهن ڪوڙ يائيندڙن لاءِ ويل آهي (۱۱). جيڪي اجائي ڳالهائڻ ۾ راند ڪندا آهن (۱۲). جنهن ڏينهن دوزخ جي باهه ڏانهن ڌڪا ڏيئي روانا ڪبا (۱۳). (تنهن ڏينهن چئن ته) هيءُ اها باهه آهي، جنهن کي (اوهين) ڪوڙ يائيندا هيو (۱۴).

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ١٥ إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا
 سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٦ إِنَّ
 الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ١٧ فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ
 رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ١٨ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ١٩
 مُتَكِبِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ٢٠ وَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا
 أَلْتَمَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ ٢١ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ٢٢
 وَامْدُدْ لَهُمْ فِيهَا كَهْدًا وَلَحْمٌ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ٢٣ يَتَنَازَعُونَ فِيهَا
 كَأْسًا لَا لَعُونُ فِيهَا وَلَا تَأْنِيهِمْ ٢٤ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ
 كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ٢٥ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ
 يَتَسَاءَلُونَ ٢٦ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ٢٧ فَمَنِ
 اللَّهُ عَلَيْنَا وَوقُنَا عَذَابَ السَّوْمِ ٢٨ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ
 نَدْعُوهُ ٢٩ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ٣٠ فَذَكِّرْنَا إِنَّتِ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ
 بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ٣١ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ تَتَرَبَّصُ بِهِ
 رَبِّبِ الْمُتُونِ ٣٢ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ٣٣

هيءُ جادو آهي ڇا يا اوهين نه ٿا ڏسو؟ (۱۵). اُن ۾ گهڙو پوءِ صبر ڪريو يا نه صبر ڪريو، (ته) اوهان تي هڪ جهڙي (ڳالهه) آهي، جيڪي اوهين ڪندا هيؤ، رڳو تنهن جو بدلو اوهان کي ڏنو ويندو (۱۶). بيشڪ پرهيزگار باغن ۽ نعمتن ۾ هوندا (۱۷). جيڪا (نعمت) کين سندن پالڻهار ڏني تنهن سان خوش هوندا ۽ (انهي ڪري به خوش هوندا جو) سندن پالڻهار کين دوزخ جي عذاب کان بچايو (۱۸). (چئن ته) انهيءَ ڪري جو (چڱا) ڪم ڪندا هيؤ، مزي سان کائو ۽ پيئو (۱۹). هڪ ٻئي جي برابر وڃايل پلنگن تي ٿيڪ ڏيئي وينل هوندا ۽ کين وڏين اکين وارين حورن سان پرڻائينداسون (۲۰). ۽ جن ايمان آندو ۽ سندن اولاد ايمان سان سندن پيروي ڪئي، تن سان سندن اولاد کي (جنت ۾) ملائينداسون ۽ کين سندن عملن مان ڪجهه (ذرو) به نه گهٽائينداسون، هر هڪ ماڻهو جيڪي ڪمايو تنهن ۾ (اهو پاڻ) ڳهه ٿيل آهي (۲۱). ۽ انهن کي ميوو ۽ گوشت جنهن (قسم) مان گهرندا (تنهن مان) پيا ڏينداسون (۲۲). اُتي شراب جا پيالا هڪ ٻئي کان پيا وٺندا، جنهن ۾ نڪي بڪ بڪ ۽ نڪو گناهه ۾ پوڻ هوندو (۲۳). ۽ وٽن اهڙا نينگر سندن آسپاس (خدمت لاءِ) پيا ايندا ويندا جو جڻڪ آهي ڍڪيل موتي آهن (۲۴). ۽ انهن مان هڪڙا ٻين ڏانهن پاڻ ۾ پڇا ڪرڻ لاءِ منهن ڪندا (۲۵). چوندا ته بيشڪ اسين هن کان اڳ پنهنجن گهروارن ۾ ڊڄندڙ هئاسون (۲۶). پوءِ الله اسان تي (وڏو) احسان ڪيو ۽ اسان کي دوزخ جي عذاب کان بچايائين (۲۷). بيشڪ اسين هن کان اڳ کيس سڏيندا هياسون، بيشڪ اهو ئي احسان ڪندڙ مهربان آهي (۲۸). پوءِ (اي پيغمبر! کين) نصيحت ڪر جو تون پنهنجي پالڻهار جي فضل سان نه ڪي پويو ۽ نه ڪي چريو آهين (۲۹). بلڪ (تو لاءِ) چوندا آهن ڇا ته شاعر آهي؟ (۽ اسين) سندن حق ۾ زماني جي ڦير گهير اچڻ جا منتظر آهيون (۳۰). (انهن ڪافرن کي) ڇو ته اوهين به انتظار ڪريو جو بيشڪ آءٌ به اوهان ساڻ انتظار ڪندڙ آهيان (۳۱).

أَمَّا مَرُّهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمَّهُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٢٦﴾ أَمْ يَقُولُونَ
 تَقَوْلُهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا
 صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٢٩﴾ أَمْ خَلَقُوا
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ
 أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ﴿٣١﴾ أَمْ لَهُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٢﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٣﴾ أَمْ
 تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ
 فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ
 الْمَكِيدُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٧﴾
 وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٣٨﴾
 فَذَرُهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٣٩﴾ يَوْمَ
 لَا يَغْنَى عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَإِنَّ
 لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا بَادُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾
 وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
 رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٢﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٣﴾

ڪين سندن عقل اهو ڏس ڏيندا آهن ڇا يا اهي شرارتي قوم آهن؟ (۳۲). چوندا آهن ڇا ته هن (قرآن) کي پاڻ بڻايو اٿس، (نه!) بلڪ ايمان نه ٿا آڻين (۳۳). پوءِ (ڪين) جڳائي ته جيڪڏهن سچا آهن ته ان جهڙو ڪو سخن (بڻائي) آڻين (۳۴). اهي بي سبب (پاڻهي) پيدا ٿي پيا آهن ڇا يا اهي (پاڻ) پيدا ڪندڙ آهن؟ (۳۵). آسمانن ۽ زمين کي بڻايو اٿن ڇا؟ (نه!) بلڪ (اهي) يقين نه ڪندا آهن (۳۶). تنهنجي پالڻهار جا خزانا وٽن آهن ڇا يا اهي داروغا آهن؟ (۳۷). ڪين ڪا ڏاڪڻ اهي ڇا جنهن تي (چڙهي) ڪن ڏيئي ٻڌندا آهن؟ پوءِ جڳائي ته انهن مان ٻڌندڙ ڪو پڌرو دليل اٿي (۳۸). الله کي ڏيڻر آهن ڇا ۽ اوهان کي پت؟ (۳۹). انهن کان ڪا مزوري گهرين ٿو ڇا؟ جو اهي (انهيءَ) چٽيءَ کان ڳوري بار (هيٺ) ٿيا آهن (۴۰). انهن وٽ ڳجه جو علم آهي ڇا؟ جو اهي لکندا آهن (۴۱). ڪا بچڙي رت ڪرڻ گهرندا آهن ڇا؟ پوءِ جن ڪفر ڪيو سي ئي فريب ۾ پيل آهن (۴۲). انهن لاءِ الله کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جو لائق آهي ڇا؟ (سائس) جيڪو شريڪ مقرر ڪندا آهن، تنهن کان الله پاڪ آهي (۴۳). ۽ جيڪڏهن آسمان مان ڪو ٽڪرو ڪرندڙ ڏسندا ته چوندا ته گهاتو ڪڪر آهي (۴۴). پوءِ (اي پيغمبر) انهن کي ايستائين ڇڏي ڏي، جيستائين پنهنجو اهو ڏينهن ڏسن جنهن ۾ بيهوش ڪيو ويندن (۴۵). جنهن ڏينهن سندن فريب کانئن ڪجهه به نه تاريندو ۽ نڪي ڪين مدد ڏبي (۴۶). ۽ بيشڪ ظالمن لاءِ هن کان سواءِ ٻيو عذاب (به) آهي، پر انهن مان گهڻا نه ڄاڻندا آهن (۴۷). ۽ (اي پيغمبر!) تون پنهنجي پالڻهار جي حڪم (اچڻ) تائين صبر ڪر ڇو ته تون اسان جي نظر هيٺ آهين ۽ جنهن مهل تون ائين (تنهن مهل) پنهنجي پالڻهار جي ساراه سان پاڪائي بيان ڪر (۴۸). ۽ ڪجهه رات جو (به) سندس پاڪائي بيان ڪر ۽ ستارن جي لهڻ کان پوءِ (به) (۴۹).

سُورَةُ التَّجْوِيذِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالتَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝^(١) مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝^(٢) وَمَا يَنْطِقُ عَنِ
 الْهَوَىٰ ۝^(٣) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۝^(٤) عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝^(٥) ذُو
 مِرَّةٍ ۝ فَاسْتَوَىٰ ۝^(٦) وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۝^(٧) ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ۝^(٨)
 فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ ۝ أَوْ أَدْنَىٰ ۝^(٩) فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝^(١٠) مَا
 كَذَّبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۝^(١١) أَفَتُمَرُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ۝^(١٢) وَلَقَدْ رَاَهُ
 نَزْلَةً أُخْرَىٰ ۝^(١٣) عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ۝^(١٤) عِنْدَ مَا جَنَّتِ الْمَأْوَىٰ ۝^(١٥)
 إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ۝^(١٦) مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ۝^(١٧)
 لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ۝^(١٨) أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝^(١٩)
 وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْآخَرَىٰ ۝^(٢٠) أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ۝^(٢١)
 تِلْكَ إِذْ أَوَّاهُنَّ حَمِرٌ ۝^(٢٢) لَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ اتَّخَذُوا
 وَابَاءً وَكُفْرًا ۝^(٢٣) لَآتَيْنَهُم مِّنْ لَّدُنَّا فَجْءًا ۝^(٢٤) فَكَانَ هُمْ مِّنْ رَّبِّهِمْ
 أَلْهُدًى ۝^(٢٥) أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ ۝^(٢٦) فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝^(٢٧)

سورة نجم مكي آهي ۽ هن ۾ باهت
آيتون ۽ تي رکوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

ستاري جو قسم آهي جڏهن لڻو (۱). ته اوهان جو (هيءُ) سنگتي (يعني محمد ﷺ) نڪي ڀلو ۽ نڪي بي راهو هليو (۲). ۽ نڪي نفس جي سد کان ڳالهائيندو آهي (۳). هيءُ (قرآن ۾) نه آهي، سواءِ وحي جي جو ڏانهس موڪليو ويندو آهي (۴). اُن کي ڏاڍيءَ سگه واري سيڪاريو آهي (۵). جو زور وارو آهي، پوءِ اهو سڌو ڀينو (۶). ۽ اهو (اسمان جي) مٿاهين ڪناري تي هو (۷). وري ويجهو ٿيو پوءِ هيٺ لڻو (۸). پوءِ ٻن ڪمانن جيتري وڌي هئي يا (اُن کان به) تمام ويجهو هو (۹). پوءِ ان (الله) جي ٻانهي ڏانهن پيغام پهچايائين، جيڪي پهچايائين (۱۰). جيڪي (پيغمبر جي) دل ڏٺو سو اُن ڪوڙ نه ڄاتو (۱۱). جيڪي (پيغمبر) ڏسندو آهي، تنهن ۾ اُن سان چو جهڳڙو ڪندا آهيو؟ (۱۲). ۽ بيشڪ انهيءَ (ملائڪ) کي (انهيءَ مهل) ٻيو پيرو (سندس اصلي صورت ۾) ڏٺو هيائين (۱۳). سدرة المنتهي (وڏيءَ بير) وٽ (۱۴). اُن (سدرة المنتهي) وٽ رهڻ وارو باغ آهي (۱۵). (ملائڪ کي انهيءَ مهل ڏٺائين)، جنهن مهل بير کي انهيءَ ٿي ڏيکيو، جنهن ڏيکيو ٿي (۱۶). (پيغمبر جي) اک نه ڪي ٽري ۽ نه ڪي حد کان لنگهي (۱۷). بيشڪ ڪي وڏيون نشانيون پنهنجي پالڻهار جون ڏٺائين (۱۸). لات ۽ عزيٰ کي ڏٺو اٿو ڇا؟ (۱۹). ۽ پوئين ٽين منات کي به؟ (جو اهي بت الله ٻئي نه سگهندا آهن) (۲۰). اوهان لاءِ پت آهن ڇا ۽ الله لاءِ ڏيڻون؟ (۲۱). اها (ورهاست) انهيءَ مهل بي انصافيءَ واري ورهاست آهي (۲۲). اهي (سڀ) رڳا نالا آهن، جي اوهان پاڻ ۽ اوهان جي ڀين ڏاڏن مقرر ڪيا آهن. الله اُن (جي ثابتيءَ) جو ڪو دليل نازل نه ڪيو آهي (هيءُ رڳو) گمان تي هلندا آهن ۽ جيڪي (سندن) جيءَ سڌ ڪندا آهن، (تنهن تي به)، ۽ بيشڪ سندن پالڻهار کان وٺن هدايت آئي آهي (۲۳). ماڻهو جيڪا سڌ ڪندو آهي سا کيس ملندي ڇا؟ (۲۴). پوءِ هو جڳ ۽ هي جڳ الله جو آهي (۲۵).

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ
بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى^(٢٦) إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوُونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَى^(٢٧) وَاللَّهُ بِهِ مِنْ
عَلِيمٍ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ
شَيْئًا^(٢٨) فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا^(٢٩) ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى^(٣٠) وَلِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا
وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى^(٣١) الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ
وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ
أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا
أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى^(٣٢) أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى^(٣٣) وَأَعْطَى
قَلِيلًا وَأَكْدَى^(٣٤) أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى^(٣٥) أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ
بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى^(٣٦) وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى^(٣٧) أَلَا تَزِرُ
وَازِرَةً وَزِرًا أُخْرَى^(٣٨) وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى^(٣٩)

۽ آسمانن ۾ ڪيترائي ملائڪ آهن جن جي ڀارت ذري جيترو به
 نفعو نه ڪندي، پر الله جي موڪل ڏيڻ کانپوءِ جنهن لاءِ گهري ۽ راضي
 ٿئي (۲۶). بيشڪ جيڪي آخرت کي نه مڃيندا آهن سي ملائڪن تي
 ڏيثرن جا نالا رکندا آهن (۲۷). ۽ کين ان (ڳالهه) جي ڪا خبر نه آهي،
 رڳو گمان تي هلندا آهن ۽ بيشڪ گمان حقيقت جي سڃاڻڻ ۾ ڪجهه به
 نفعو نه ڏيندو آهي (۲۸). پوءِ (اي پيغمبر!) انهيءَ کان منهن موڙ جنهن اسان
 جي ياد ڪرڻ کان منهن ڦيرايو ۽ دنيا جي حياتيءَ کان سواءِ (بيو) ڪجهه
 نه گهرائين (۲۹). اها سندن علم جي پڄاڻي آهي، بيشڪ تنهنجو پالڻهار
 ئي انهيءَ کي چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي، جيڪو سندس واٽ کان ڀلو ۽
 جيڪو سڌي رستي هليو، تنهن کي (به) اهو چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ
 آهي (۳۰). ۽ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله جو
 آهي ته جن بچڙا ڪم ڪيا تن کي انهن ڪمن جي ڪري نيٺ سزا ڏني
 ۽ جن چڱايون ڪيون، تن کي ڀلائي جو (جوڳو) بدلو ڏني (۳۱).
 جيڪي ننڍن گناهَن کان سواءِ وڏن گناهَن ۽ بي حياتيءَ کان پاڻ کي
 بچائيندا آهن. بيشڪ تنهنجو پالڻهار (انهن لاءِ) وڏي بخشش وارو آهي. اهو
 اوهان کي چڱو ڄاڻندڙ آهي، جڏهن اوهان کي زمين مان پيدا ڪيائين ۽
 جڏهن اوهين پنهنجن مائٽن جي پيٽن ۾ ٻار هيڻو. تنهن ڪري اوهين پاڻ
 کي نه ساراهيو، الله انهيءَ کي چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي، جيڪو پرهيزگار
 ٿيو (۳۲). (اي پيغمبر) پوءِ ان کي نه ڏٺو اٿئي ڇا جيڪو ڦريو؟ (۳۳). ۽
 ٿورو (مال) ڏنائين ۽ سخت دل ٿيو (۳۴) وٽس ڳجهه جي خبر آهي ڇا جو
 جڻڪ اهو (سيڪجهه) اکين سان ڏسندو آهي؟ (۳۵). انهيءَ جي خبر
 کيس نه ڏني ويئي ڇا جيڪي موسيٰ جي صحيفن ۾ (الڪيل) آهي؟ (۳۶).
 ۽ (جيڪي) ابراهيم (جي صحيفن ۾ آهي)، جنهن (الله جي حقن کي)
 پورو ڪيو (۳۷). (هيءُ حڪم) ته ڪو ٻار ڪٽندڙ ڪنهن ٻئي (جي گناهه)
 جو ٻار نه ڪٽندو (۳۸). ۽ ته ماڻهوءَ کي رڳو اها ئي (ڪمائي) ملندي جيڪا
 ڪيائين (۳۹).

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ۖ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَى ۖ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ۖ وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۖ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَ أَحْيَا ۖ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۖ مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ۖ وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَآتَ الْأُخْرَىٰ ۖ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَ أَقْنَىٰ ۖ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَىٰ ۖ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ۖ وَثَمُودَ أَمَّا أَبْنَىٰ ۖ وَقَوْمُ نُوحٍ مِّن قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَ أَطْغَىٰ ۖ وَ الْهُوتَ فَكَّةَ أَهُوَىٰ ۖ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ۖ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ۖ هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَىٰ ۖ أَيْنَ فَتِ الْأَرْفَةِ ۖ لَيْسَ لَهَا مَن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۖ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۖ وَ تَضْحَكُونَ وَ لَا تَبْكُونَ ۖ وَأَنْتُمْ سِيدُونَ ۖ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۖ السَّجْدَةُ ٢٦

سُورَةُ الْقَمَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
إِقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ۖ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ ۖ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ۖ

۽ ته سندس ڪمائي جلد ڏني ويندي (۴۰). وري کيس تمام پورو بدلو (انهيءَ ڪمائيءَ موجب) ڏنو ويندو (۴۱). ۽ ته تنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽڻ آهي (۴۲). ۽ ته ان ئي ڪلايو ۽ رٿاريو (۴۳). ۽ ته ان ئي ماريو ۽ جياريو (۴۴). ۽ ته ان (الله) نه ۽ مادي جوڙو جوڙو بڻايو (۴۵). منيءَ جي هڪ ڦڙي مان، جڏهن (ڳڻڻ ۾) هاريو وڃي (۴۶). ۽ ته ان تي ئي اهو ٻيو (پيرو) پيدا ڪرڻ آهي (۴۷). ۽ ته ان ئي آسودو ڪيو ۽ مالدار بڻايو (۴۸). ۽ ته اهو ئي شعري تاري جو رب آهي (۴۹). ۽ ته ان ئي پهرين عاد کي ناس ڪيو (۵۰). ۽ ثمود کي (ب) پوءِ انهن مان (ڪنهن کي) باقي نه ڇڏيائين (۵۱). ۽ ان کان اڳ نوح جي قوم کي به هلاڪ ڪيائين، ڇو ته اهي ڏاڍا ظالم ۽ تمام حد کان لنگهيل هيا (۵۲). ۽ (شهر) اوندي ڪيل کي هيٺ اُڇليائين (۵۳). پوءِ ان کي ڏيکيو جنهن ڏيکيو، (يعني پهڻن جو مينهن وسايائين) (۵۴). پوءِ (اي انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي نعمتن مان ڪهڙيءَ ۾ ٿو شڪ ڪرين (۵۵). هيءُ (پيغمبر) اڳين ڊيڄاريندڙن (جي جنس) مان (هڪ) ڊيڄاريندڙ آهي (۵۶). ويجهي اچڻ واري (قيامت) ويجهي آئي (۵۷). ان کي الله کان سواءِ ڪو ظاهر ڪرڻ وارو ڪونهي (۵۸). هن ڳالهه کان تعجب ڪندا آهيو ڇا؟ (۵۹). ۽ ڪلندا آهيو ۽ نه رڻندا آهيو (۶۰). ۽ اوهين راند ڪندڙ آهيو (۶۱). پوءِ الله کي سجدو ڪريو ۽ عبادت ڪريو (۶۲).

سورت قمر مڪي آهي ۽ هي پنجونجاه
آيتون ۽ ٽي رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

قيامت ويجهي آئي ۽ چنڊ چيرجي پيو (۱). ۽ جيڪڏهن (ڪافر) ڪا نشاني ڏسندا ته منهن موڙيندا ۽ چوندا ته هيءُ (اڳ کان) هلندڙ جادو آهي (۲). ۽ ڪوڙ ڄاڻائون ۽ پنهنجن سڌن تي هليا ۽ سڀڪو ڪم پنهنجي وقت تي ٺهرايل آهي (۳).

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ۖ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ ۖ فَمَا
تَعْنِ النَّذِيرُ ۚ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرِهُ ۙ
خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ۚ
مُّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكُفْرُونَ هَذَا يَوْمُ عِسْرٍ ۙ كَذَبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ ۙ ④
فَدَعَا رَبُّهُ آتَى مَغْلُوبٌ فَاتَّصَرَ ۚ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ
مِنْهُمِ ۖ ⑤ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ رَجُحَ ۚ
وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَودُسِرَ ۚ ⑥ تَجَرَّى بِاعَيْنِنَا جِزَاءَ لِّينٍ كَانَ
كُفْرًا ۚ ⑦ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۚ ⑧ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
وَنَذِيرِ ۚ ⑨ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۚ ⑩ كَذَبَتْ
عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ۚ ⑪ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا
فِي يَوْمٍ نَحْصِ مُسْتَقَرِّ ۚ ⑫ تَذِرُعُ النَّاسِ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَحْلٍ
مُنْقَعِرٍ ۚ ⑬ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ۚ ⑭ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا
الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۚ ⑮ كَذَبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۚ ⑯
فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثْلًا وَاحِدًا اتَّبِعْنَاهُ إِنَّا إِذَا لِفَى ضَلِيلٍ وَسُعْرٍ ۚ ⑰

۽ بيشڪ وٽن آهي خبرون آيون آهن جن ۾ دڙڪو آهي (۴). پوري ڏاهپ (۵) آهي، پوءِ عبرت جيون ڳالهيون کين ڪو فائدو نه ٿيون ڏين (۵). تنهن ڪري کانئن منهن موڙ- جنهن ڏينهن سڏيندڙ اڻ وڻندڙ شيءِ ڏانهن سڏيندو (۶). (تنهن ڏينهن) پنهنجن جهڪين اکين سان قبرن مان ائين نڪرندا جو جڻڪ آهي پڪڙيل مڪڙ آهن (۷). (ان) سڏيندڙ ڏانهن ڊوڙندا ويندا، ڪافر چوندا ته هيءُ ڏکيو ڏينهن آهي (۸). انهن کان اڳ نوح جي قوم ڪوڙ ڀانيو پوءِ اسان جي ٻانهي کي ڪوڙو جاتائون ۽ چيائون ته چريو آهي ۽ (کيس) ڌمڪايو ويو (۹). پوءِ هن پنهنجي پالڻهار کي عرض ڪيو (۱۰) چيائين ته بيشڪ آءٌ هيٺو آهيان، تنهن ڪري (اي رب!) تون کانئن وير وٺ (۱۰). پوءِ آسمان جا دروازا گهڻي وهندڙ پاڻيءَ سان ڪولياسون (۱۱). ۽ زمين مان چشما جاري ڪياسون، پوءِ (چوڌاري) پاڻي گڏ ٿيو، جنهن ڪم لاءِ فيصلو ڪيو ويو هو (۱۲). ۽ کيس تختن ۽ ميخن واريءَ (بيٿي) تي چاڙهيوسون (۱۳). جا اسان جي اکين اڏو ٿي هلي (اهو پاڻي) انهيءَ شخص جي بدلي وٺڻ لاءِ جنهن کي نه مڃيو هيائون (۱۴). ۽ بيشڪ انهيءَ (سزا) کي (عبرت لاءِ) هڪ نشاني ڪري ڇڏيو سون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۱۵). پوءِ منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا ڪهڙيءَ طرح هيا (۱۶). ۽ بيشڪ قرآن کي نصيحت وٺڻ لاءِ اسان ڪيو اٿئون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۱۷). عاد (قوم) ڪوڙ ڀانيو، پوءِ منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا ڪهڙيءَ طرح هيا (۱۸). بيشڪ اسان سخت طوفان کي تمام سخت نڀاڳي ڏينهن ۾ مٿن موڪليو (۱۹). جو ماڻهن کي پٽيائين ٿي جڻڪ آهي ڪجيءَ جي تڙن جيان پاڙون پٽيل آهن (۲۰). پوءِ منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا ڪهڙيءَ طرح هيا؟ (۲۱). ۽ بيشڪ قرآن کي نصيحت وٺڻ لاءِ اسان ڪيو اٿئون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۲۲). ثمود جي قوم ڊيچاريندڙن کي ڪوڙو ڀانيو (۲۳). پوءِ چيائون ته اسين پنهنجيءَ ئي قوم مان هڪڙي ماڻهوءَ جي تابعداري ڪريون ڇا؟ (جي ائين ڪريون ته) بيشڪ انهيءَ مهل ضرور گمراهيءَ ۽ چريائيءَ ۾ هوندا سون (۲۴).

ءَأَتَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌّ ٢٥ سَيَعْلَمُونَ
 غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُّ ٢٦ إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ
 فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ٢٧ وَبَدَّيْنَاهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ
 كُلُّ شَرْبٍ مُخْتَصِرٌ ٢٨ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ٢٩
 فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ٣٠ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً
 وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُخْتَطِرِ ٣١ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ
 فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ٣٢ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذْرِ ٣٣ إِنَّا أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ٣٤ نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا
 كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ٣٥ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا
 بِالنُّذْرِ ٣٦ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا
 عَذَابِي وَنُذْرِي ٣٧ وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكُوءٌ عَذَابٌ مُسْتَقَرٌّ ٣٨ فَذُوقُوا
 عَذَابِي وَنُذْرِي ٣٩ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ ٤٠ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذْرُ ٤١ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا
 فَآخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٌ ٤٢ أَلْقَانَا كُفْرَهُمْ مِنْ أُولِيكُمْ
 أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ٤٣ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ٤٤

اسان جي وچان انهيءَ تي ئي وحي نازل ڪيو ويو ڇا؟ (ن!) بلڪ اهو وڏو ڪوڙو پاڻ پڏائيندڙ آهي (۲۵). اجهو سڀاڻي ڄاڻندا ته پاڻ پڏائيندڙ وڏو ڪوڙو ڪير آهي؟ (۲۶). بيشڪ اسين سندن پرڪ لاءِ (هڪ) ڏاڇي موڪلينداسون، پوءِ (اي صالح) انهن جو منتظر ره ۽ صبر ڪر (۲۷). ۽ ڪين خبردار ڪر ته سندن وچ ۾ پاڻي وراهيل آهي، هر ڪو (پنهنجي) واري تي حاضر ٿئي (۲۸). پوءِ پنهنجي سنگتيءَ کي سڏيائون، پوءِ وڌيڪ هلت ڪيائين ۽ (وار ڪري ڏاڇيءَ کي) مندو ڪيائين (۲۹). پوءِ منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا ڪهڙيءَ طرح هئا (۳۰). بيشڪ اسان هڪ دڙڪو مٿن موڪليو، پوءِ پُٺي پيهر وانگر (ڍڳ) ٿي پيا (۳۱). بيشڪ قرآن کي نصيحت وٺڻ لاءِ اسان ڪيو اٿئون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۳۲). لوط جي قوم ڊيچاريندڙن کي ڪوڙو ڄاتو (۳۳). بيشڪ اسان مٿن پترين وسائيندڙ واءُ کي موڪليو، سواءِ لوط جي گهر وارن جي، جو انهن کي آسر مهل بچايوسون (۳۴). پاڻ وٽان فضل سان. جنهن شڪرانو ڪيو، تنهن کي ائين ئي بدلو ڏيندا آهيون (۳۵). ۽ بيشڪ (لوط) اسان جي پڪڙڻ کان ڪين ڊيچاريو هو، پوءِ هٿون انهن دڙڪن ڏيڻ جي ڪري (شڪ آئي) تڪرار ڪيائون (۳۶). ۽ بيشڪ لوط سان سندس مهمانن (ڪسڻ) به نسبت چڪتاڻ ڪيائون (ته کيس غافل ڪن)، پوءِ سندن اکين (جي ديد) کي وڃايوسون، پوءِ چيوسون ته منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا چڪو (۳۷). ۽ بيشڪ صبح جو هميشه رهندڙ عذاب ڪين لٿيو (۳۸). پوءِ (چيو وين) ته منهنجو عذاب ۽ منهنجا دڙڪا چڪو (۳۹). ۽ بيشڪ قرآن کي نصيحت وٺڻ لاءِ اسان ڪيو اٿون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۴۰). ۽ بيشڪ فرعون جي قوم ڏانهن ڊيچاريندڙ آيا (۴۱). هنن اسان جي مڙني نشانين کي ڪوڙو ڄاتو، تنهن ڪري کين زبردست طاقتور جي پڪڙڻ وانگر پڪڙيو سون (۴۲). (اي قريشو!) اوهان جا ڪافر انهن (تولين) کان وڌيڪ ڀلا آهن ڇا يا اوهان لاءِ (اڳين) ڪتابن ۾ ڪا چوڻڪاري جي چٽي آهي؟ (۴۳). چوندا آهن ڇا ته اسين (سڀ گڏجي) وير وٺڻ وارا آهيون؟ (۴۴).

سَيَهْنَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ^(٢٥) بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ
 أَذْهَى وَأَمْرٌ^(٢٦) إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ^(٢٧) يَوْمَ يُسْحَبُونَ
 فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ^(٢٨) إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ
 بِقَدَرٍ^(٢٩) وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ^(٣٠) وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا
 أَشْيَاءَ عُلَّمُ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ^(٣١) وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ^(٣٢) وَ
 كُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ^(٣٣) إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ^(٣٤)
 فِي مَقْعَدِ صَدَقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ^(٣٥)

سُورَةُ الرَّحْمَنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّحْمَنُ^(١) عَلَّمَ الْقُرْآنَ^(٢) خَلَقَ الْإِنْسَانَ^(٣) عَلَّمَهُ الْبَيَانَ^(٤)
 الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ^(٥) وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ^(٦) وَالسَّمَاءُ
 رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ^(٧) أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ^(٨) وَأَقِيمُوا
 الْوِزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ^(٩) وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا
 لِلْأَنَامِ^(١٠) فِيهَا فَاكِهَةٌ وَاللَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ^(١١) وَالْحَبُّ
 ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ^(١٢) فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ^(١٣)

انهيءَ گروه کي جلد شکست ڏني ۽ پني ڦيرائي پڄندا (۴۵). (ن!) بلڪ سندن انجام جي جاءِ قيامت آهي ۽ قيامت ڏاڍي سخت ۽ تمام ڪوڙي آهي (۴۶). بيشڪ ڏوهاري گمراهيءَ ۽ چريائيءَ ۾ آهن (۴۷). (ياد ڪر) جنهن ڏينهن انهن کي سندن منهن ڀر (دوزخ جي) باهه ۾ گهلبو، چئبو ته هاڻي دوزخ جي ڇهڻ جو مزو چڪو (۴۸). بيشڪ اسان سڀڪنهن شيءِ کي اندازي مطابق خلقيو آهي (۴۹). ۽ اسان جو ڪم رڳو اڪ چنپ ۾ ٿيڻ وارو هڪ فرمان آهي (۵۰). ۽ بيشڪ اوهان جهڙيون (ڪيتريون ئي) توليون هلاڪ ڪيون سون، پوءِ آهي ڪو نصيحت وٺڻ وارو؟ (۵۱). ۽ جيڪي ڪيو اٿن سو (سڀ سندن) اعمالن ۾ (لڪيل) آهي (۵۲). ۽ هر ننڍو ۽ وڏو (عمل سندن صحيفن ۾) لڪيل آهي (۵۳). بيشڪ پرهيزگار باغن ۽ نهرن ۾ هوندا (۵۴). (اهي) سڄيءَ مجلس ۾ سگهاري بادشاهه وٽ رهندا (۵۵).

سورة رحمان مڪي آهي ۽ هن ۾ انهنتر
آيتون ۽ ٽي رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

باهاري (الله) (۱). قرآن سيڪاريو (۲). انسان کي پيدا ڪيائين (۳). اُن کي چئو ڳالهائڻ سيڪاريائين (۴). سج ۽ چنڊ پوري حساب تي هلندا آهن (۵). ۽ وليون ۽ وڻ (الله کي) سجدو ڪندا آهن (۶). ۽ آسمان کي بلند ڪيائين ۽ انصاف جي ترازِي رکيائين (۷). هن لاءِ ته تور ۾ حد کان نه لنگهيو (۸). ۽ انصاف سان پورو توريندا رهو ۽ تور ۾ ڪوٽ نه ڪريو (۹). ماڻهن لاءِ زمين کي پڪيڙيائين (۱۰). منجهس (هر جنس جو) ميوو ۽ چيڙين واريون ڪجيون آهن (۱۱). ۽ بھ وارو اُن ۽ خوشبودار ٻوٽا (به اُن ۾) آهن (۱۲). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۱۳).

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ۖ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ
 مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَ
 رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ
 يَلْتَقِيَانِ ﴿١٨﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾
 يُخْرِجُ مِنْهُمَا الطُّوْلُ وَالْمَرْجَانُ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٠﴾
 وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبِينَ ﴿٢١﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۚ وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ
 وَالْإِكْرَامِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾ يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٣﴾
 سَنَفَعُ لَكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَيْنِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾ يَمْعَسِرَ
 الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِنْ اسْتِطَعْتُمْ أَنْ تَتَفَدُّوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ فَانْفَعُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَالْإِسْلَامَ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾ يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا
 تَنْتَصِرَانِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾ فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ
 فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۚ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٧﴾

ماڻهوءَ کي ٺڪريءَ جهڙيءَ (سنهڙي سڪيءَ) وڃندڙ مٽيءَ مان
 بڻايائين (۱۴). ۽ جن کي باهه جي آلاپي مان بڻايائين (۱۵). پوءِ (اي جنو
 ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۱۶). جو
 ٻنهي اوڀرن جو پالڻهار ۽ ٻنهي اولهن جو پالڻهار آهي (۱۷). پوءِ (اي جنو ۽
 انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۱۸). ٻن
 دريائن (ڪاري ۽ مٺي) کي وهائين جو پاڻ ۾ گڏجي وهن ٿا (۱۹).
 انهن ٻنهي جي وچ ۾ هڪ اوت آهي جو هڪ ٻئي تي زيادتي نه ڪندا
 آهن (۲۰). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو
 انڪار ڪندؤ (۲۱). انهن ٻنهي مان موتي ۽ مرجان نڪرندا آهن (۲۲).
 پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار
 ڪندؤ (۲۳). ۽ سمنڊ ۾ هلندڙ جهاز (سڙه ڪنيل) جبلن وانگر اُونچا اُٺهيءَ
 (الله) جا آهن (۲۴). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين
 نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۲۵). جيڪو به زمين تي آهي، سو سڀ فنا
 ٿيندو (۲۶). ۽ (اي پيغمبر) تنهنجي پالڻهار جي هڪ ذات باقي رهندي جو
 عزت وارو ۽ نعمتن وارو آهي (۲۷). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار
 جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۲۸). جيڪو به آسمانن ۽ زمين ۾
 آهي سو سڀڪو الله کان گهرندو آهي، سڀڪنهن ڏينهن اهو (پنهنجي
 مخلوق جي ٻئي ٻئي) ڪم ۾ آهي (۲۹). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!)
 پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۳۰). اي جنو ۽
 انسانو اسين وندا ٿي جلد (حساب ڪتاب لاءِ) اوهان ڏانهن متوجه ٿيندا
 سون (۳۱). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو
 انڪار ڪندؤ (۳۲). اي جنن ۽ ماڻهن جا جڻو! جيڪڏهن اوهين آسمانن
 ۽ زمين جي پاسن کان ٻاهر نڪري سگهندا آهيو ته نڪرو، وڌيءَ هيٺ کان
 سواءِ ٻيءَ طرح سان ٻاهر نڪري نه سگهندؤ (جا اوهان ۾ آهي ئي
 ڪانه) (۳۳). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن
 جو انڪار ڪندؤ (۳۴). اوهان تي باهه جو آلابو ۽ دونهون موڪليو جو
 مقابلو ڪري نه سگهندؤ (۳۵). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي
 ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۳۶). پوءِ جڏهن آسمان ڦاٽندو تڏهن
 ڳاڙهيءَ چمڙي وانگر گلابي ٿيندو (۳۷). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي
 پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۳۸).

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٢٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبِينَ ﴿٢٣﴾ يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَ
 الْأَقْدَامِ ﴿٢٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ
 بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٢٦﴾ يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنِ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٧﴾ وَلَمْ يَخَفْ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَيْنِ ﴿٢٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٩﴾ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ﴿٣٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣١﴾ فِيهَا
 عَيْنٌ تُجْرِيْنَ ﴿٣٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٣﴾ فِيهَا مِنْ كُلِّ
 فَاكِهَةٍ رُزُوجٍ ﴿٣٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾ مُتَكِيَيْنَ عَلَى فُرُشٍ
 بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَّا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٣٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾ فِيهِنَّ قِصِرَاتُ الطُّرُقِ لَا يَطْمَئِنُّنَّ عَنْ قَبْلِهِمْ وَلَا
 جَانٌّ ﴿٣٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٩﴾ كَانَتْ هُنَّ الْيَاقُوتَ وَالْمَرْجَانَ ﴿٤٠﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا
 الْإِحْسَانُ ﴿٤٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٣﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا
 جَنَّتَيْنِ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ مُدْهَامَتَيْنِ ﴿٤٦﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ فِيهَا عَيْنٌ نَضَّاحَتَيْنِ ﴿٤٨﴾

پوءِ اُن ڏينهن نڪي ماڻهو ۽ نڪي جن پنهنجي گناه بابت پڇيا (۳۹). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۴۰). ڏوهاري پنهنجي شڪلين مان پيا سڃاتا ويندا، پوءِ جنڊن ۽ پيرن مان پڪڙبا (۴۱) پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۴۲). (چئبو ته) هيءُ آهو دوزخ آهي، جنهن کي گنهگارن ڪوڙو ڀانيو هو (۴۳). انهيءَ (دوزخ) ۾ ۽ تتي تهڪندڙ پاڻيءَ ۾ پيا ايندا ويندا (۴۴). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۴۵). جيڪو پنهنجي پالڻهار جي آڏو بيهڻ کان ڊڻو، تنهن لاءِ ٻه باغ آهن (۴۶). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۴۷). ٻئي باغ ساين تارين وارا (گهاٽا) آهن (۴۸). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۴۹). انهن (ٻن باغن) ۾ ٻه چشما وهن ٿا (۵۰). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۵۱). انهن ٻنهي (باغن) ۾ سيڪنهن ميوي مان ٻه ٻه جنسون آهن (۵۲). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۵۳). اهڙن وڃائڻ تي ٿيڪ ڏيئي ويٺا هوندا، جنهن جو آستر استبرق پٽ مان هوندو ۽ انهن ٻنهي باغن جو ميوو ويجهو هوندو (۵۴). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۵۵). ٻنهي (باغن جي ماڙين) ۾ هيٺ نگاه ڪرڻ واريون (حيادار حورون) هونديون، جن کي انهن کان اڳ نڪي ڪنهن ماڻهوءَ ۽ نڪي ڪنهن جن ڇهيو آهي (۵۶). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۵۷). آهي (حورون) ڄڻڪ ياقوت ۽ مرجان آهن (۵۸). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۵۹). چڱائيءَ جو بدلو چڱائيءَ کان سواءِ (بيو) ڪو نه آهي (۶۰). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۶۱). انهن ٻن (باغن) کان سواءِ پيا ٻه باغ به آهن (۶۲). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۶۳). ٻئي ڏاڍا ساوا جهج آهن (۶۴). پوءِ (اي جنڻو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۶۵). انهن ٻنهي (باغن) ۾ قوهاري وانگر جوش سان پاڻي نڪرڻ وارا ٻه چشما هوندا (۶۶).

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٤﴾ فِيْهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَانٌ ﴿٤٥﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾ فِيْهِنَّ خَيْرُ مَن حَسُنَ ﴿٤٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾ حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٤٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾ لَمْ يُطِئْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٥١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبِينَ ﴿٥٢﴾ مُتَكِبِينَ عَلَى رُفُوفٍ خُضِرَ وَعْبَقَرِيٌّ حَسَانٌ ﴿٥٣﴾ فَبِأَيِّ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٥٤﴾ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيْسَ لَوْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ
 رَّافِعَةٌ ﴿٣﴾ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾
 فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ﴿٦﴾ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَبُ الْيَمِينَةِ ﴿٨﴾
 مَا أَصْحَبُ الْيَمِينَةِ ﴿٩﴾ وَأَصْحَبُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٠﴾ مَا أَصْحَبُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١١﴾
 وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٢﴾ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١٣﴾ فِي جَدَّتِ
 النَّعِيمِ ﴿١٤﴾ ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٦﴾
 عَلَى سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿١٧﴾ مُتَكِبِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٨﴾

پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۶۷). انهن ٻنهي باغن ۾ (هر جنس جو) ميوو ۽ ڪجيون ۽ ڌاڙهون هوندا (۶۸). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۶۹). انهن (باغن) ۾ سڳوريون سهڻيون زالون هونديون (۷۰). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۷۱). حورون تنهن منجهه پرده نشين هونديون (۷۲). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۷۳). انهن کي انهن (بهشتين) کان اڳ نڪي ڪنهن ماڻهوءَ ۽ نڪي ڪنهن جن جهيو آهي (۷۴). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۷۵). ساون وهائڻ ۽ سهڻن غاليجن تي ٽيڪ ڏيئي وينل هوندا (۷۶). پوءِ (اي جنو ۽ انسانو!) پنهنجي پالڻهار جي ڪهڙين نعمتن جو انڪار ڪندؤ (۷۷). تنهنجي پالڻهار عزت واري ۽ نعمت واري جو نالو وڌيءَ برڪت وارو آهي (۷۸).

سورة واقعة مڪي آهي ۽ هن ۾ چاهانوي
آيتون ۽ ٽي رکوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

جڏهن قيامت ايندي (۱). جنهن جي اچڻ ۾ ڪو ڪوڙ نه آهي (۲). (ڪن کي) جهڪي ڪرڻ واري ۽ (ڪن کي) مٿاهين ڪرڻ واري (۳). جڏهن زمين سخت ڌوڏي (سان) ڌوڏبي (۴). ۽ جبل پوريءَ طرح پيچي پورا ڪيا ويندا (۵). پوءِ اڌاريل دز وانگر ٿيندا (۶). ۽ اوهين تڏهن ٽي ٽوليون ٿيندؤ (۷). پوءِ (هڪڙا نيڪ بخت) سڄي پاسي وارا، سڄي پاسي وارا ڪهڙا ته چڱي حال هوندا! (۸). ۽ (ٻيا بدبخت) کٻي پاسي وارا، کٻي پاسي وارا ڪهڙا ته بد حال هوندا (۹). ۽ (نيڪين ۾) اڳرائيءَ ڪرڻ وارا (ته نيٺ) اڳرائي وارا آهن (۱۰). اهي (ئي) مقرب آهن (۱۱). نعمتن وارن باغن ۾ هوندا (۱۲). گهڻا پهرين مان (۱۳). ۽ ٿورا پوين مان (۱۴). (سون سان) وائيل پلنگن تي (۱۵). هڪ ٻئي جي امهون سامهون ٿي مٿن تيڪ ڏيئي وينل هوندا (۱۶).

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانُ يُخَذُّونَ^(١٤) بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ هَوَاسٍ
مِّن مَّعِينٍ^(١٨) لَا يُصَدِّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْفُونَ^(١٩) وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا
يَتَخَيَّرُونَ^(٢٠) وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتُمُونَ^(٢١) وَحُورٌ عِينٌ^(٢٢) كَأَمْثَالِ
اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ^(٢٣) جَزَاءً لِّمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(٢٤) لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا
لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهِمْ^(٢٥) إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا^(٢٦) وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ^(٢٧) هَٰ مَا أَصْحَابُ
الْيَمِينِ^(٢٨) فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ^(٢٩) وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ^(٣٠) وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ^(٣١) وَ
مَاءٍ مَّسْكُوبٍ^(٣٢) وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ^(٣٣) لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ^(٣٤) وَ
فُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ^(٣٥) إِنَّا أَنشَأْنَهُمْ^(٣٦) إِنشَاءً^(٣٧) فَجَعَلْنَهُمْ^(٣٨) أَجْبَارًا^(٣٩)
عُرْبًا^(٤٠) أَتْرَابًا^(٤١) لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ^(٤٢) ثَلَاثَةٌ^(٤٣) مِّنَ الْأُولَىٰ^(٤٤) وَثَلَاثَةٌ^(٤٥)
مِّنَ الْآخِرِينَ^(٤٦) وَأَصْحَابُ الشَّامِلِ^(٤٧) هَٰ مَا أَصْحَابُ الشَّامِلِ^(٤٨) فِي سَمُومٍ
وَحَمِيمٍ^(٤٩) وَظِلٍّ مِّن يَّحْمُومٍ^(٥٠) لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ^(٥١) إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ
ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ^(٥٢) وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ^(٥٣) وَكَانُوا
يَقُولُونَ هَٰ إِنَّا بِإِذْنِنَا^(٥٤) وَكُنَّا تَرَابًا وَعِظًا^(٥٥) إِنَّا لَبَعُوثُونَ^(٥٦) أَوَابُوا^(٥٧)
الْأُولُونَ^(٥٨) قُلْ إِنَّ الْأُولَىٰ^(٥٩) وَالْآخِرِينَ^(٦٠) لَجَمْعُوعُونَ^(٦١) هَٰ إِلَى
مِيقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ^(٦٢) ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيْهَا الضَّالُّونَ^(٦٣) لَمُكَذَّبُونَ^(٦٤)

هميشه (نئين ننڍي) رهڻ وارا نينگر وٽن پيا ڦرندا رهندا (۱۷). پيالن ۽
جڳن سان ۽ وهندڙ شراب مان (پريل) گلاس (سان) (۱۸). (اهڙو
صاف) جنهن کان نڪي مٽي ۾ سور پوندن ۽ نڪي بيهوش ٿيندا (۱۹).
۽ (پڻ هر جنس جو) ميوو جنهن (جنس) مان پسند ڪندا (تنهن مان پيا
اٿيندن) (۲۰). ۽ پکين جو گوشت جنهن قسم مان (پاڻ) گهرندا (تنهن
سان نينگر سدائين مٿن پيا ايندا ويندا) (۲۱). ۽ وڏين اکين واريون
حورون (۲۲). جڻڪ ڍڪيل موتين جهڙيون (۲۳). جيڪي ڪمايو هيائون
تنهن جي بدلي ۾ (اهو ڏهن) (۲۴). اُتي نه ڪا اجائي بڪ نه ڪا گناه
جهڙي ڳالهه ٻڌندا (۲۵). پر (هي ٻڌندا جو) هرڪو سلام سلام
پيو چوندو (۲۶). ۽ سڄي پاسي وارا، سڄي پاسي وارا ڪهڙي حال
هوندا (۲۷). لاسڙين (بنا ڪندي) بيرين ۾ (۲۸). ۽ پريل ڦردار ڪيوڙن
(جي وٽن) ۾ (۲۹). ۽ ڊگهن پاڇن ۾ (۳۰). ۽ (هيٺ) ڪرندڙ پاڻيءَ
۾ (۳۱). ۽ گهڻن ميون ۾ (۳۲). (جو) نڪي ڪٽندا ۽ نڪي (ڪاٺن)
جهلبا (۳۳). ۽ اُونچا وچاڻا (جن تي هو هوندا) (۳۴). بيشڪ اسان حورن
کي هڪ (خاص) نموني تي پيدا ڪيو آهي (۳۵). پوءِ کين ڪنواريون
بڻايوسون (۳۶). مڙسن کي وڻندڙيون هڪ جيڏيون (۳۷). (نيڪ بختن)
سڄي پاسي وارن لاءِ (۳۸). گهڻي جماعت پهرين مان (۳۹). گهڻي جماعت
پوين مان (۴۰). ۽ ڪهي پاسي وارا، ڪهي پاسي وارا ڪهڙا ته بد حال
هوندا! (۴۱). ڪوسي جهولي ۽ تتي پاڻيءَ ۾ هوندا (۴۲). ۽ (اهڙي)
ڪاري دونهين جي پاڇي ۾ رهندا (۴۳). (جو) نڪي ٿڌو هوندو ۽ نڪي
وڻندڙ (۴۴). بيشڪ آهي هن کان اڳ (دنيا ۾) سک ۾ پليل هئا (۴۵).
۽ وڏي گناه (يعني شرڪ) تي ضد ڪندا هئا (۴۶). ۽ چوندا هئا ته جڏهن
مرنداسون ۽ مٽي ۽ هڏا ٿينداسون (تڏهن) اسين وري (قبرن مان) اُتاريا
وينداسون ڇا؟ (۴۷). يا اسان جا پهريان پيءُ ڏاڏا (به اُتاريا ڇا)؟ (۴۸).
(اي پيغمبر)! ڇو ته بيشڪ اڳيان ۽ پويان (۴۹). هڪ مقرر ڪيل ڏينهن
جي وقت تي ضرور گڏ ڪيا ويندا (۵۰). وري بيشڪ اوهين اي گمراهو،
ڪوڙ ڀائندڙو! (۵۱).

لَا تَكُونُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ۝٥٦ فَمَا لُتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝٥٧
 فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ۝٥٨ فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَلِيمِ ۝٥٩
 هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ۝٦٠ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ ۝٦١
 أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ۝٦٢ أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ۝٦٣
 نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ۝٦٤ عَلَىٰ أَنْ
 نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٦٥ وَلَقَدْ عَلِمْتُمْ
 النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ۝٦٦ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ۝٦٧ أَنْتُمْ
 تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ۝٦٨ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا
 فَظَلَمْتُمْ تَفَكَّهُونَ ۝٦٩ إِنَّا الْبَغْرُومُونَ ۝٧٠ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝٧١
 أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ۝٧٢ أَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ
 السَّمَاءِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ۝٧٣ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ جُحَافًا فَلَوْلَا
 تَشْكُرُونَ ۝٧٤ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝٧٥ أَنْتُمْ
 أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ۝٧٦ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا
 وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝٧٧ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝٧٨ فَلَا
 أَقْسِمُ بِمَوْقِعِ النُّجُومِ ۝٧٩ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝٨٠

ضرور اوهين ٿوهر جي وٽ مان ڪائيندو (۵۲). پوءِ منجهانئس پيٽن کي پريندو (۵۳). پوءِ مٿانئس تتل پاڻيءَ مان پيئندو (۵۴). پوءِ اُڃايلن اُنن جي پيٽ وائڱر پيئندو (۵۵). قيامت جي ڏينهن اها سندن مهماني آهي (۵۶). اسان اوهان کي پيدا ڪيو، پوءِ (وري جيارڻ کي) ڇو نه سچ ڀائيندا آهيو؟ (۵۷). ڀلا ڏسو ته سهي ته جيڪو ٿيو (زالن جي ڳهٽين ۾) ڪيرائيندا آهيو (۵۸). تنهن کي اوهين خلقيو ٿا ڇا؟ يا اسين خلقت وارا آهيون؟ (۵۹). اسان اوهان ۾ موت (اندازي سان) مقرر ڪيو آهي ۽ اسين عاجز نه آهيون (۶۰). (بين) اوهان جهڙن جي مٿائي اٿڻ تي ۽ اوهان کي اهڙي (شڪل) ۾ پيدا ڪريون، جنهن کي ڄاڻندا ئي نه هجو (۶۱). ۽ بيشڪ پهرين پيدائش ڄاڻي چڪو، پوءِ ڇو نه ٿا نصيحت وٺو؟ (۶۲). ڏسو ته سهي جيڪي اوهين پوکيندا آهيو (۶۳). سو اوهين ڄمائيندا آهيو ڇا؟ يا اسين ڄمائيندا آهيون؟ (۶۴). جيڪڏهن گهرون ته ان کي ناس ڪري ڇڏيون، پوءِ اوهين عجب ۾ رهجي وڃو (۶۵). (۽ پيا چئو) ته بيشڪ اسين ٿوتي ۾ پوڻ وارا آهيون (۶۶). بلڪ اسين بي نصيب آهيون (۶۷). ڀلا ڏسو ته سهي ته جيڪو پاڻي پيئندا آهيو (۶۸). اهو اوهين ڪڪرن مان هيٺ لاهيندا آهيو ڇا يا اسين هيٺ لاهيندا آهيون؟ (۶۹). جيڪڏهن گهرون ته ان کي ڪارو ڪري ڇڏيون، پوءِ ڇو نه شڪرانو ڪندا آهيو؟ (۷۰). ڀلا ڏسو ته سهي ته جا باه (وڻ جي ٽاريءَ مان) ٻاريندا آهيو (۷۱). تنهن جي وٽ کي اوهان پيدا ڪيو آهي، ڇا يا اسين پيدا ڪندڙ آهيون؟ (۷۲). اسان اُن (وڻ) کي نصيحت وٺڻ لاءِ ۽ مسافرن جي فائدي لاءِ پيدا ڪيو آهي (۷۳). تنهن ڪري پنهنجي پالڻهار جي وڏي نالي کي پاڪائي سان ياد ڪر (۷۴). پوءِ تارن جي لهڻ جي جاين جو قسم کڻان ٿو (۷۵). ۽ جيڪڏهن ڄاڻو ته بيشڪ اهو قسم وڌو آهي (۷۶).

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٢٤﴾ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٢٥﴾ لَا يَسْهَوْنَ إِلَّا الْمَظْهَرُونَ ﴿٢٦﴾
 تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾ أَفَهِذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٢٨﴾
 وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تَكْذِبُونَ ﴿٢٩﴾ قُلُوا لَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومُ ﴿٣٠﴾
 وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٣١﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا
 تُبْصِرُونَ ﴿٣٢﴾ قُلُوا لَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٣٣﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ
 كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾ فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٣٥﴾ فَرَوْحٌ وَ
 رِيحَانٌ ۚ وَجِئْتُ نَعِيمٍ ﴿٣٦﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٧﴾
 فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ
 الضَّالِّينَ ﴿٣٩﴾ فَتُزَلُّ مِنْ حِمْيِمٍ ﴿٤٠﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَهِيمٍ ﴿٤١﴾ إِنَّ
 هَذَا هُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٤٢﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٤٣﴾

سُورَةُ الْحَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مُلْكُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾
 هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

بيشڪ اهو (ڪتاب) سڳورو قرآن آهي (۷۷). سانپيل ڪتاب ۾ (الڪيل) آهي (۷۸). پاڪائي وارن کان سواءِ ٻيو ڪو ان کي هٿ نه لائيندو آهي (۷۹). جهانن جي پالڻهار وٽان نازل ڪيل آهي (۸۰). پوءِ اوهين هن ڳالهه (جي مڃڻ) ۾ انڪار ڪرڻ وارا آهيو ڇا؟ (۸۱). ۽ اوهين (ان مان) پنهنجو حصو (هيءُ) بڻائيندا آهيو جو اوهين (ان کي) ڪوڙ ٿا ڀانيو (۸۲). پوءِ جنهن مهل (ڪنهن جو) ساه تڙگهٽ وٽ پهچي (۸۳). ۽ اوهين انهيءَ مهل پيا ڏسو (۸۴). ۽ اسين اوهان جي به نسبت ڏانهس تمام ويجهو آهيون، پر اوهين نه ڏسندا آهيو (۸۵). پوءِ جيڪڏهن (اوهين الله جي حڪم ۾) لاچار ٿيل نه آهيو (۸۶). ته جيڪڏهن اوهين سڃا آهيو ته ان (روح) کي (ڇو نه ٿا) موٽايو؟ (۸۷). پر جيڪڏهن (مثل، الله جي) ويجهن ٻانهن مان هوندو (۸۸). ته ان لاءِ خوشي ۽ خوشبوءِ ۽ نعمت وارو باغ آهي (۸۹). ۽ جيڪڏهن سڄي پاسي وارن مان هوندو (۹۰). ته (چئيس اي ٻڌڻ وارا) سڄي پاسي وارن مان، توکي سلامتي آهي (۹۱). ۽ پر جيڪڏهن اهو ڪوڙ پائيندڙن گمراهن مان هوندو (۹۲). ته (ان لاءِ) تتل پاڻي مهماني آهي (۹۳). ۽ (ان کي) دوزخ ۾ گهيڙڻ آهي (۹۴). بيشڪ هيءُ خبر پوري يقيني آهي (۹۵). تنهن ڪري پنهنجي پالڻهار وڏي جي نالي کي پاڪائيءَ سان ياد ڪر (۹۶).

سورة حديد مدني آهي ۽ هن ۾ اثنيه
آيتون ۽ چار رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله جي پاڪائي بيان ڪندو آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۱). آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي ان جي آهي، (اهو) جيئاريندو آهي ۽ ماريڻدو آهي ۽ اهو سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۲). اهو (سڀ کان) پهريون ۽ (سڀ کان) پويون آهي ۽ (اهو) پٿرو ۽ (اهو) گجهو آهي، ۽ اهو سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۳).

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى
 عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَكُونُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ
 مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
 الْأُمُورُ ٥ يُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ
 عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٦ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَاَنْفِقُوْا مِمَّا
 جَعَلَكُمْ مُّسْتَخْلِفِيْنَ فِيْهِ ۗ فَاَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَاَنْفَقُوْا
 لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ۗ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ يَدْعُوْكُمْ
 لِتُؤْمِنُوْا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ اَخَذْنَا مِنْكُمْ اٰمَنًا ۚ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۙ ٨
 هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدٍ اَلْكِتٰبَ يَتْلُوْهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ
 الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ ۗ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ۙ ٩ وَ
 مَا لَكُمْ اَلَّا تَنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَبِاللّٰهِ مِيْرٰثُ السَّمٰوٰتِ وَ
 الْاَرْضِ ۗ لَا يَسْتَوِيْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلٌ
 اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِيْنَ اَنْفَقُوْا مِنْۢ بَعْدِ وَقَاتَلُوْا
 وَكُلًّا وَّعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۙ ١٠

(الله) اهو آهي جنهن آسمانن ۽ زمين کي ڇهن ڏينهن ۾ بڻايو، وري عرش تي قائم ٿيو، جيڪي زمين ۾ گهڙندو آهي ۽ جيڪي منجهانئس نڪرندو آهي ۽ جيڪي آسمان مان لهندو آهي ۽ جيڪي منجهس چڙهي ويندو آهي، سو (سڀ اهو) ڄاڻندڙ آهي ۽ جتي اوهين هجو اُتي اهو اوهان سان گڏ آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو، سو الله ڏسندڙ آهي (۴). آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي ان جي آهي ۽ الله ڏانهن سڀ ڪم ورايا وڃن ٿا (۵). رات کي ڏينهن ۾ گهڙيندو آهي ۽ ڏينهن کي رات ۾ گهڙيندو آهي ۽ اهو سينن وارو (گجھ) ڄاڻندڙ آهي (۶). الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آڻيو ۽ انهيءَ (مال جي موڙيءَ) مان (اوهين) خرچيو جنهن ۾ اوهان کي ٻين جو وارث ڪيو اٿس ۽ اوهان مان جن ايمان آندو ۽ (الله جي واٽ ۾) خرچ ڪيو تن لاءِ وڏو اجر آهي (۷). ۽ اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي جو الله تي ايمان نه ٿا آڻيو؟ حالانڪ پيغمبر اوهان کي سڏي ٿو ته اوهين پنهنجي پالڻهار تي ايمان آڻيو ۽ بيشڪ الله اوهان کان انجام ورتو آهي، جيڪڏهن مڃڻ وارا آهيو (۸). (الله) اهو آهي، جيڪو پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) تي پڌريون آيتون نازل ڪندو آهي ته (ڪفر جي) اونڊاهين مان (اسلام جي) سوجهري ڏانهن اوهان کي ڪڍي ۽ بيشڪ الله اوهان تي شفقت ڪندڙ مهربان آهي (۹). ۽ اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي جو الله جي واٽ ۾ نه خرچيندا آهيو؟ حالانڪ آسمانن ۽ زمين جي ميراث خاص الله جي آهي. جنهن (مڪي جي) فتح کان اڳ خرچ ڪيو ۽ (الله جي دين لاءِ ڪافرن سان) وڙهيو، تنهنجي برابر اوهان مان ڪوبه ڪونهي. اهي انهن کان تمام وڏي مرتبي وارا آهن، جن (فتح کان) پوءِ خرچ ڪيو ۽ (دين لاءِ) وڙهيا. ۽ هر هڪ کي الله چڱو انجام ڏنو آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله (پوري) خبر رکندڙ آهي (۱۰).

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضِعَّهُ لَهُ وَلَهٗ
 أَجْرٌ كَرِيمٌ ١١ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ
 بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَبَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ١٢ يَوْمَ يَقُولُ
 الْمُنِفِقُونَ وَالْمُنِفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُوا وَانفِقُوا مِنْ
 نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ
 بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ١٣
 يُنَادُوا لَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ كُنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَ
 تَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَ
 غَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ١٤ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاهُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاهُمْ وَبَشَّ الْمَصِيرُ ١٥
 أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ
 مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ
 عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ١٦ اَعْلَمُوا أَنَّ
 اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ١٧

اُهو ڪير آهي جو الله کي چڱو قرض ڏئي؟ پوءِ (الله) اُهو (قرض) اُن کي
 ٻيڻو ڪري ڏيندو ۽ ان لاءِ سڳورو آجر آهي (۱۱). (ياد ڪر) جنهن ڏينهن
 مؤمنن ۽ مومنيائين کي (هن حالت ۾) ڏسدين جو سندن نور انهن جي
 اڳيان ۽ انهن جي سڄن پاسن کان پيو ڊوڙندو، (چڻين) ته اوهان کي
 خوشخبري هجي جو اڄ اوهان لاءِ اهڙا باغ آهن جن جي هيٺان نهرون پيون
 وهن، اُتي سدائين رهندڙ، اها ئي وڏي ڪاميابي آهي (۱۲). جنهن ڏينهن
 منافق ۽ منافقيائيون (گڏجي) مؤمنن کي چوندا ته اسان ڏانهن (مهربانيءَ جي
 نظر سان) نهاريو (ته سهي) ته اوهان جي (ايماني) نور مان (ڪجهه) روشني
 وٺون. چيو ويندو ته اوهين پنهنجي پٺ تي (دنيا ڏانهن) موٽو، پوءِ ڪو
 سوجهرو ڳوليو، پوءِ سندن وچ ۾ هڪ اهڙي پت هڻي ويندي جنهن کي
 هڪ دروازو هوندو، اُن (پت) جي اندران رحمت هوندي ۽ اُن (پت) جي
 ٻاهران سامهون عذاب هوندو (۱۳). منافق مسلمانن کي سڏيندا ۽ چوندا ته
 اسين اوهان سان (دنيا ۾) گڏ نه هيا سون ڇا؟ (مسلمان) چوندا ته هاڻو پر
 پنهنجو پاڻ کي چٽيءَ ۾ وڌو ۽ (ايمان آڻڻ ۾) دير ڪندا رهيو ۽ (نبوت
 ۾) شڪ آڻيندا رهيو ۽ اوهان کي سڏن ٺڳي ڇڏيو تانجو الله جو حڪم
 آيو ۽ اوهان کي الله (جي حڪم مڃڻ) کان (شيطان) ٺڳيندڙ ٺڳي
 ڇڏيو (۱۴). تنهن ڪري (اي منافقو) اڄ نڪي اوهان کان ۽ نڪي
 ڪافرن کان ڪو بدلو وٺبو، اوهان جي جاءِ (دوزخ جي) باهه آهي، اها
 اوهان جي لائق آهي ۽ اها موٽڻ جي جاءِ بچڙي آهي (۱۵). اڃا مؤمنن لاءِ
 اُهو وقت نه آيو آهي ڇا؟ جو الله جي ياد ڪرڻ وقت ۽ وحيءَ الاهيءَ مان
 جيڪي نازل ٿيو، تنهن (جي ياد) آڻڻ وقت سندن دليون اُڙي ڪن ۽ انهن
 وانگر نه ٿين جن کي (هن کان) اڳ ڪتاب ڏنو ويو، پوءِ مٿن ڊگهي
 مدت گذري، تنهن ڪري سندن دليون سخت ٿي ويون ۽ منجهائين گهڻا بي
 دين آهن (۱۶). ڄاڻو ته الله زمين کي سندس ويرانيءَ کان پوءِ آباد ڪندو
 آهي، بيشڪ اسان اوهان لاءِ چڻيون نشانين بيان ڪيون آهن ته من اوهين
 پرجهو (سمجهو) (۱۷).

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لِيُضَعِفَ
 لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ^(١٨) وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
 الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ^(١٩) عَلِمُوا أَنَّمَا
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي
 الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ آجَحِبَ الْفُقَارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ
 فَتَوْبُهُ مُصْفَرٌّ ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ
 مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَمَتَاعٌ الْعُرُورُ^(٢٠)
 سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَ
 الْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
 يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ^(٢١) مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ
 فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ
 ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ^(٢٢) لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا
 آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ^(٢٣) الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ
 النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ^(٢٤)

بیشڪ خیرات ڏیندڙن ۽ خیرات ڏیندڙین کي ۽ جن الله کي سهڻو قرض ڏنو آهي، تن کي ٻيڻو ڪري ڏبو ۽ انهن لاءِ سڳورو اجر آهي (۱۸). ۽ جن الله ۽ سندس پیغمبرن تي ایمان آندو، اُهي ئي پنهنجي پالڻهار وٽ سڄار ۽ شهید آهن. انهن لاءِ سندن اجر ۽ سندن نور آهي. ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ اسان جي آیتن کي ڪوڙ ڀانيو، اُهي دوزخي آهن (۱۹). ڄاڻو ته دنیا جي حیاتی رڳو هڪ راند ۽ تماشو ۽ (ظاهري) سینگار ۽ پاڻ ۾ فخر ڪرڻ ۽ مالن ۽ اولادن ۾ (هڪ ٻئي کان) گهڻائي طلبڻ آهي، (انهيءَ جو مثال) انهيءَ مينهن وانگر (آهي) جنهن جو سلو (جمائڻ) ڪڙمین کي عجب ۾ وجهي وري سڪي وڃي، پوءِ ان کي ڀيلو ٿیل ڏسین وري ڀري وڃي. ۽ آخرت ۾ (الله جي دشمنن لاءِ) سخت عذاب آهي ۽ (الله جي دوستن لاءِ) الله کان بخشش ۽ رضامندی آهي ۽ دنیا جي حیاتی رڳو ٺڳيءَ جو سامان آهي (۲۰). (تنهن ڪري) پنهنجي پالڻهار جي بخشش ۽ انهيءَ بهشت ڏانهن اڳرائي ڪريو، جنهن جي ویکرائي آسمان ۽ زمین جي ویکرائيءَ وانگر آهي، انهن لاءِ تیار ڪيو ويو آهي، جن الله ۽ سندس پیغمبرن تي ایمان آندو، اهو الله جو فضل آهي، جنهن کي وڻيس تنهن کي ڏيندو آهي ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۲۱). ۽ ڪابه مصیبت نڪي زمین ۾ نڪي اوهان جي جندن ۾ پهچندي آهي، پر انهيءَ کان اڳ جو اُن (مصیبت) کي پیدا ڪریون هڪ ڪتاب ۾ (لکيل) آهي، بیشڪ اهو (ڪم) الله تي آسان آهي (۲۲). هن ڪري (اها خبر ڏني اٿئون) ته جيڪي اوهان جي هٿن مان وڃن، تنهن تي ارمان نه ڪريو ۽ جيڪي اوهان کي عطا ڪيائين، تنهن تي خوشي نه ڪريو ۽ الله سڀڪنهن هٿيلي پاڻ پڌائيندڙ کي دوست نه رکندو آهي (۲۳). (۽ انهن کي به دوست نه رکندو آهي) جيڪي بخل ڪندا آهن ۽ ماڻهن کي به پڇڻائي ڏسیندا آهن ۽ جي ڪو منهن موڙيندو ته بیشڪ الله ئي بي پرواه ۽ ساراهیل آهي (۲۴).

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَ
رُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ٢٥ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَ
إِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النَّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ٢٦ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا
بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا
عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا
فَأَتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ٢٧
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ يُؤْتِكُمْ
كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٢٨ إِنَّمَا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ
عَلَىٰ شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٢٩

بیشڪ پنهنجن پیغمبرن کي پڌرين نشانين سان موڪليوسون ۽ ساڻن ڪتاب ۽ (انصاف جي) تارازي هن لاءِ موڪلي سون ته ماڻهو انصاف کي قائم ڪن ۽ لوھ لائوسون، جنهن ۾ سخت دٻدبو آهي ۽ ماڻهن لاءِ بيا فائدا (بر) آهن ۽ ته جيڪو الله ۽ سندس پیغمبرن کي پريٽ مدد ڏئي، تنهن کي الله معلوم ڪري بیشڪ الله سگهارو زبردست آهي (۲۵). ۽ بیشڪ نوح ۽ ابراهيم کي موڪليو سون ۽ سندن اولاد ۾ پیغمبري ۽ ڪتاب (امانت) رکيوسون، پوءِ منجهائن ڪي هدايت وارا آهن، ۽ منجهائن گهڻا بي دين آهن (۲۶). وري سندن پٺيان پنهنجا (بيا) پیغمبر موڪليا سون ۽ پوئتان عيسيٰ پٽ مریم جي کي موڪليو سون ۽ کيس انجيل ڏنوسون ۽ جن سندس تابعداري ڪئي تن جي دٻن ۾ نرمي ۽ باجم رکي سون. ۽ اها گوشه نشيني جا پاڻ ٺاهي هيائون، سا اسان مٿن فرض نه ڪئي هئي، پر الله جي رضامندي جي طلب لاءِ (پاڻ ٺاهي هيائون) پوءِ اُن جي نظرداريءَ جو پورو حق نظر نه رکيائون. پوءِ منجهائن گهڻا بي دين آهن (۲۷). اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ سندس پیغمبر (محمد ﷺ) تي ايمان آڻيو ته اوهان کي پنهنجيءَ باجم مان به پاڳا ڏئي ۽ اوهان کي اهڙو نور ڏئي جنهن سان (رستو) هلو ۽ اوهان کي بخشي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۸). هن ڪري (الله هيءَ خبر ڏني) ته اهل ڪتاب ڄاڻن ته اُهي الله جي فضل مان ڪنهن شيءِ تي سگه رکي نه سگهندا آهن ۽ (هيءُ به ڄاڻن) ته فضل الله جي هٿ ۾ آهي، جنهن کي وڻيس تنهن کي ڏيندو آهي ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۲۹).

سُورَةُ الْمَجَادِلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَ

تَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ①

الَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نِسَائِهِمْ نَاهَنَ أُمَّهَاتُهُمْ أَنْ أُمَّهَاتُهُمْ

إِلَّا إِلَىٰ وَلَدُهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ

اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ② وَالَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ

يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكُمْ

تَوْعُظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ③ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ

شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ

سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ

وَاللَّكَفِيرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ④ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

كَبِتُوا كَمَا كَبَتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتِنَا يَتَذَكَّرُونَ

لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ

بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

سورة مجادلة مدني آهي ۽ هن ۾ ٻاويھ
آيتون ۽ ٽي رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

بیشڪ الله انهيءَ (عورت) جو ڳالهائڻ ٻڌو، جنهن پنهنجي مڙس بابت تو سان جهڳڙو ٿي ڪيو ۽ الله جي آڏو (پنهنجي) ڏک جو احوال (بيان) ٿي ڪيو ۽ الله اوهان ٻنهي جو پاڻ ۾ ڳالهائڻ ٻڌو ٿي، بیشڪ الله ٻڌندڙ ڏسندڙ آهي (١). اوهان مان جيڪي پنهنجين زالن سان ڏهه ڏينهن ڏيندڙ (يعني ماءُ ڇڻي ويهندا) آهن، اهي (زالون ڪي) انهن جون مائرن آهن، سندن مائرن (تہ) اهي آهن، جن کين ڇڻيو آهي ۽ بیشڪ اهي (ڏهه ڏينهن ڏيندڙ) هڪ اڻ ڄڳائيندڙ ڳالهه ۽ ڪوڙ چوندا آهن ۽ بیشڪ الله معافي ڏيندڙ بخشتار آهي (٢). ۽ جيڪي پنهنجن زالن سان ڏهه ڏينهن ڏيندڙ آهن، پوءِ (وري) جيڪي چيائون تنهن کان (پوئتي) موٽندا (رجوع ڪندا) آهن تہ زال (مڙس) جي پاڻ ۾ هٿ لائڻ کان اڳ (هڪ) ٻانهو آڃو ڪرڻ واجب آهي، انهيءَ (حڪم) سان اوهان کي نصيحت ڏجي ٿي ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (٣). پوءِ جيڪو (ٻانهو) نہ لهي (تنهن تي) ٻنهي جي پاڻ ۾ هٿ لائڻ کان اڳ ٻہ مهينا لڳو لڳ روزا رکڻ (واجب) آهن، پوءِ جيڪو (روزا رکي) نہ سگهي، تنهن تي ست مسڪينن جو ڪارائڻ (واجب) آهي، اهو (حڪم هن لاءِ) آهي تہ (اوهين) الله ۽ سندس پيغمبر (جي حڪم) کي مڃيو ۽ اهي الله جون (مقرر ڪيل) حدون آهن ۽ منڪرن لاءِ ڏکيائيندڙ عذاب آهي (٤). بیشڪ جيڪي الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪندا آهن، تن کي (اٺين) خوار ڪيو ويو جيئن انهن کي خوار ڪيو ويو، جيڪي کانئن اڳ هئا ۽ بیشڪ پڌريون آيتون نازل ڪيون سون ۽ منڪرن لاءِ خوار ڪندڙ عذاب آهي (٥). جنهن ڏينهن انهن مڙني کي الله اٿاريندو (تنهن ڏينهن) کين (انهيءَ جي) سد ڏيندو، جيڪي ڪمايو هئائون، (جو) الله اُن (سندن ڪم) کي ڳڻي (رکي) ڇڏيو آهي ۽ (هنن) اهو وساري ڇڏيو ۽ الله هر شيءِ تي گواه آهي (٦).

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ
 نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدْنَى
 مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا
 يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَهَوُا عَنِ
 النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نَهَوْا عَنْهُ وَيَتَنَبَّجُونَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
 وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذْ أِجَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ
 وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُكُمْ جَهَنَّمُ
 يَصْلُونَهَا فِئْسَ الْمَصِيرُ ٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ
 فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا
 بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ٣ إِنَّمَا النَّجْوَى
 مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا
 بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ٤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ
 لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا ۖ وَيَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
 مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ٥

نہ ڏٺو اٿيئي ڇا تہ جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو الله ڄاڻندو آهي؟ (ڪٿي بہ پاڻ ۾) تڻ جڻن جي ڳجهي صلاح ڪرڻ نہ هوندي آهي، پر انهن ۾ چوٿون الله آهي ۽ نڪي پنجن (جڻن) جي (ڳجهي صلاح ڪرڻ هوندي آهي) پر انهن ۾ ڇهون الله آهي ۽ نڪي ان (ڳاڻاڻي) کان تمام گهٽ ۽ نڪي تمام وڏا آهن، پر الله ساڻن آهي، آهي جتي بہ هجن، وري جيڪي ڪيو اٿن (تنهن جي) قيامت جي ڏينهن کين سدڏ ڏيندو، چو تہ الله سڀ ڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۷). (اي پيغمبر!) انهن ڏانهن نہ ڏٺو اٿيئي ڇا جن کي (مسلمانن جي ايڏاڻ لاءِ پاڻ ۾) ڳجهين صلاحن ڪرڻ کان جهليو ويو، وري جنهن کان جهليا ويا سو ئي ڪندا آهن، ۽ گناه ۽ حد کان لنگهڻ ۽ پيغمبر جي نافرماني ڪرڻ بابت پاڻ ۾ ڳجهيون صلاحون ڪندا آهن ۽ جڏهن تو وٽ ايندا آهن، (تڏهن) توکي انهيءَ (لفظ) سان سلام ڪندا آهن، جنهن سان توکي الله سلام نہ ڪيو آهي ۽ پنهنجين دلين ۾ چوندا آهن تہ جيڪي چوندا آهيون، تنهن جي ڪري الله اسان کي چو نہ ٿو عذاب ڪري؟ کين دوزخ ڪافي آهي، اُن ۾ گهڙندا، پوءِ دوزخ بچڙي جاءِ آهي (۸). اي ايمان وارو! جڏهن (اوهين) پاڻ ۾ (ڪا) ڳجهي صلاح ڪريو (تڏهن جڳائي) تہ گناه ۽ حد کان لنگهڻ ۽ پيغمبر جي نافرمانيءَ ڪرڻ بابت (ڪابه) پاڻ ۾ صلاح نہ ڪريو ۽ چڱائيءَ ۽ پرهيزگاريءَ بابت صلاح ڪريو ۽ انهيءَ الله کان ڊڄو، جنهن ڏانهن گڏ ڪيا ويندو (۹). بچڙي صلاح ڪرڻ تہ شيطان جو ئي ڪم آهي، هن لاءِ تہ مؤمنن کي دلگير ڪري ۽ هو الله جي حڪم کان سواءِ کين ڪجهہ بہ نقصان پهچائڻ وارو نہ آهي ۽ جڳائي تہ مؤمن الله تي ڀروسو ڪن (۱۰). اي ايمان وارو! جڏهن اوهان کي چئجي تہ (پنهنجين) مجلسن ۾ جاءِ ڪشادي ڪريو، تہ پوءِ (جاءِ) ڪشادي ڪريو تہ الله بہ اوهان (جي) سڀڪنهن مشڪل) جي ڪشادگي ڪري ۽ جڏهن چئجي تہ اُٿو، تڏهن اُٿو تہ اوهان مان جن ايمان آندو آهي ۽ جن کي علم ڏنو ويو آهي، تن جا مرتبا الله وڏا ڪري ۽ جيڪي ڪندا آهيون، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۱۱).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جِئْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ
نَجْوَاكُمْ صَدَقَ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ^(١٢) ءَأَسْفَقْتُمْ أَنْ تَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ
صَدَقَتْ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ
آتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ لِّمَا تَعْمَلُونَ^(١٣)
أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا
مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ^(١٤) أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ^(١٥) اخْتِذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً
فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ^(١٦) لَنْ تَغْنَى عَنْهُمْ
أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ^(١٧) يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ
كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا إِنَّهُمْ هُمُ
الْكَاذِبُونَ^(١٨) اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ ط
أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ط إِلَّا لَنْ حِزْبُ الشَّيْطَانِ هُمْ الْخٰسِرُونَ^(١٩)
إِنَّ الَّذِينَ يُجَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ^(٢٠)

اي ايمان وارؤ! جڏهن اوهين (گهرو ته) پيغمبر سان ڪا ڳجهي ڳالهه ڪريو، تڏهن پنهنجيءَ ڳجهيءَ ڳالهه ڪرڻ کان اڳ پهريائين خيرات ڏيو، اهو (ڪم) اوهان لاءِ ڀلو ۽ تمام سٺو آهي، پوءِ جيڪڏهن ڪجهه نه لھو ته بيشڪ الله بخشڻهار مهربان آهي (١٢). اوهين (انهيءَ ڳالهه کان) ڊڄي ويو ڇا ته پنهنجيءَ ڳجهيءَ ڳالهه چوڻ کان پهريائين خيرات ڏيو؟ پوءِ جڏهن اوهان (اٿين) نه ڪيو ۽ الله اوهان کان تارو ڪيو تڏهن (هاڻي) نماز پڙهندا رهو ۽ زڪوة ڏيندا رهو ۽ الله ۽ سندس پيغمبر جو چيو مڃيو ۽ جيڪي ڪندا آھيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (١٣). (اي پيغمبر) انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿيئي ڇا، جن هڪ اهڙيءَ قوم سان دوستي رکي جن تي الله ڏمريو آهي، نڪي اهي (يعني منافق) اوهان مان آهن ۽ نڪي انهن (يهودين) مان آهن ۽ اهي ڄاڻي ڳجهي ڪوڙ تي قسم کڻندا آهن (١٤). انهن لاءِ الله سخت عذاب تيار ڪيو آهي، ڇو ته اهي جيڪي ڪندا هئا سو بچڻو آهي (١٥). پنهنجن قسمن کي ڍال ڪري ورتو اٿن ۽ الله جي واٽ کان (ماڻهن کي) جهليائون، تنهن ڪري انهن لاءِ خوري ڏيندڙ عذاب آهي (١٦). الله (جي عذاب) کان نڪي سندن مال ۽ نڪي سندن اولاد کائڻ ڪجهه به تاريندو، اهي دوزخي آهن، اهي ان ۾ سدائين رهندا (١٧). جنهن ڏينهن انهن مڙني کي الله اٿاريندو، تنهن ڏينهن سندس آڏو (اٿين) قسم کڻندا جيئن اوهان جي آڏو قسم کڻندا آهن ۽ پائيندا آهن ته اهي ڪنهن (ڇڱيءَ) ڳالهه تي آهن، خبردار ٿيو، بيشڪ اهي اصل ڪوڙا آهن (١٨). مٿن شيطان غالب ٿي ويو آهي، پوءِ انهن (جي دل) کان الله جي يادگيري وساريائين، اهي (ماڻهو) شيطان جي جماعت آهن، خبردار (ٿيو ته) بيشڪ شيطان جي جماعت ئي ٿوتي واري آهي (١٩). بيشڪ جيڪي الله ۽ سندس پيغمبر (جي حڪم) جي مخالفت ڪندا آهن، سي تمام خوريءَ وارن (ذليل ماڻهن) ۾ آهن (٢٠).

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَيْنَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ^(٢١) لَاتَجِدُ قَوْمًا
يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ
كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيَدْخُلُهُمْ جَنَّاتٌ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^(٢٢)

سُورَةُ الْحَشْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ^(١)
هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
أَوَّلَ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ تَانَعْتُمْ حُصُونَهُمْ
مِّنَ اللَّهِ فَآتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يُحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي
قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُجْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ^(٢) وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ^(٣)

الله لکي ڇڏيو آهي ته آءٌ ضرور غالب رهندس ۽ منهنجا پيغمبر به ڇو ته الله سگهارو زبردست آهي (۲۱). (اي پيغمبر) اهڙي قوم جيڪا الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندي هجي، تنهن کي تون (هن وصف سان) نه ڏسندين ته جنهن الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪئي آهي، تنهن سان دوستي رکندا هجن، توڙي جو اُهي (ماڻهو) سندن ابا ڏاڏا يا سندن پٽ يا سندن ڀائر يا سندن مائٽ هجن. اهي (مؤمن اُهي) آهن، جن جي دلين ۾ الله ايمان لکيو آهي ۽ جن کي پنهنجي ڳجهي فيض سان مدد ڏني اٿس ۽ انهن کي اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، هو انهيءَ ۾ سدائين رهندا، الله کانئن راضي ٿيو ۽ اُهي کانئن راضي ٿيا، اهي الله جي جماعت آهن، خبردار (ٿيو ته) بيشڪ الله جي جماعت ئي ڪامياب ٿيندڙ آهي (۲۲).

سورة حشر مدني آهي ۽ هن ۾ چوويه
آيتون ۽ ٽي رکوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله جي پاڪائي بيان ڪندو آهي، ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۱). (الله) اهو آهي جنهن ڪتاب وارن مان ڪافرن کي سندن گهرن مان پهرين ئي ويڙهه ۾ ٻاهر ڪڍي ڇڏيو (اي مسلمانو!) انهن جي نڪرڻ جو اوهين ڪو گمان نه ڪندا هيو ۽ اُهي پائيندا هئا ته الله جي (عذاب) کان سندن قلعا کين بچائڻ وارا هوندا، پوءِ (اتان) وٽن الله (جو عذاب) پهتو جتان ڄاڻندا ئي نه هئا ۽ سندن دلين ۾ اهڙي دهشت وڌائين جو پنهنجن هٿن سان ۽ مسلمانن جي هٿن سان پنهنجن گهرن کي (پاڻ) ڏاهڻ لڳا. تنهن ڪري اي اکين وارو! عبرت وٺو (۲). ۽ جيڪڏهن الله مٿن جلاوطني نه لکي ها ته کين (بيءَ طرح) دنيا ۾ عذاب ڪري ها ۽ انهن کي آخرت ۾ (به) باه جو عذاب آهي (۳).

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ
 شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑤ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْ هَاقِمَةً عَلَى
 أُولِهَا فَبَادَنَّ اللَّهُ وَلِيْخِرَى الْفَاسِقِينَ ⑥ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى
 رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَا كِنٍ
 اللَّهُ يَسْلُطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑦
 مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
 وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ لَا كَيْفَ لَا
 يَكُونُ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا اتَّكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا
 مَنَاهُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ⑧
 لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
 يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصَرُونَ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
 أُولَئِكَ هُمُ الصَّدِيقُونَ ⑨ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ
 قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ
 حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ
 خَصَاصَةٌ ⑩ وَمَنْ يُوقِ شَعْرَةَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑪

اهو (عذاب) هن ڪري آهي جو انهن الله ۽ سندس پيغمبر جي مخالفت ڪئي ۽ جيڪو الله جي مخالفت ڪندو ته بيشڪ الله سخت عذاب (ڪرڻ) وارو آهي (۴). (اي مؤمنو!) جيڪي ڪجين جا وڻ وڍيو يا انهن کي پنهنجن پاڙن تي (اصلوڪيءَ حالت ۾) بيٺل ڇڏيو سو الله جي حڪم سان ۽ هن لاءِ هو ته بدڪارن (ڪافرن) کي خوار ڪري (۵). ۽ انهن (يعني بني نضير جي مالن) مان جيڪو (مال) الله پنهنجي پيغمبر کي هٿ ۾ ڏنو تنهن تي اوهان نڪي گهوڙا ۽ نڪي ڪي اُٺ ڊوڙايا هئا، پر الله پنهنجن پيغمبرن کي جنهن تي وڻيس (تنهن تي) غالب ڪندو آهي ۽ الله سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۶). ڳوناڻن (جي مالن) مان جيڪي الله پنهنجي پيغمبر کي هٿ ۾ ڏنو سو خاص الله لاءِ ۽ پيغمبر لاءِ ۽ (پيغمبر جي) ماڻن لاءِ ۽ يتيمن ۽ مسڪينن ۽ مسافرن لاءِ آهي (اهو هن لاءِ بيان ڪيو ويو) ته اهو (مال رڳو) اوهان مان دنيادارن جي درميان ڏيڻ وٺڻ ۾ نه رهي ۽ جيڪي پيغمبر اوهان کي ڏئي سو وٺو ۽ جنهن کان اوهان کي جهلي تنهن کي ڇڏي ڏيو ۽ الله کان ڊڄو، ڇو ته الله سخت عذاب (ڪرڻ) وارو آهي (۷). (۽ اهو مٿي ڄاڻايل فيءَ جو مال) انهن هجرت ڪرڻ وارن مسڪينن لاءِ (به) آهي، جن کي سندن گهرن ۽ سندن مالن مان ٻاهر ڪڍيو ويو جيڪي (پنهنجي) الله کان فضل ۽ (سندس) رضامندي طلبيندا آهن ۽ الله کي ۽ سندس پيغمبر کي مدد ڏيندا آهن، اهي ئي سچا آهن (۸). ۽ (انهن لاءِ به آهي) جن دارالاسلام (يعني مديني) ۾ ۽ ايمان ۾ مهاجرن کان اڳ گهر بڻايو، جيڪو وٺن لڏي اچي تنهن کي دوست رکندا آهن ۽ جيڪي مهاجرن کي ڏنو ويو، تنهن بابت پنهنجين دلين ۾ ڪا پریشاني نه لهندا آهن ۽ (بين کي) پاڻ تي ترجيح ڏيندا آهن، توڻيڪ کين ڪو احتياج به هوندو آهي ۽ جن کي سندن نفس جي حرص کان بچايو ويو سي ئي چيڻ وارا آهن (۹).

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ١٠ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا
يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ
أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ
قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ١١ لَئِنْ أُخْرِجُوا
لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ
لَيَكُونَنَّ الْأَدْبَارُ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ١٢ لَا نُنَمُّ أَشَدَّ رَهْبَةً
فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ١٣
لَا يِقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قَرْيٍ مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ
جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ
شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ١٤ كَمَثَلِ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ١٥ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بُرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ١٦

۽ (اهو مال انهن لاءِ به آهي) جيڪي انهن (يعني مهاجرن ۽ انصارن) کان پوءِ آيا، چوندا آهن ته اي اسان جا پالڻهار! اسان کي بخش ۽ اسان جي (انهن) پائرن کي (به) جن ايمان آڻڻ ۾ اسان کان اڳرائي ڪئي ۽ مؤمنن به نسبت اسان جي دلين ۾ ڪو ڪوٽ نه وجهه، اي اسان جا پالڻهار! بيشڪ تون ڏاڍو شفقت ڪندڙ مهربان آهين (١٠). انهن ڏانهن نه ڏٺو اٿئي ڇا؟ جيڪي منافق ٿيا جي پنهنجن انهن پائرن کي چوندا آهن جيڪي ڪتاب وارن مان منڪر آهن، ته (قسم آهي ته) جيڪڏهن اوهان کي (وطن مان) تڙايو ويو ته (اسين به) اوهان سان گڏ نڪرندا سون ۽ اوهان جي حق ۾ ڪڏهن به ڪنهن جو چيو نه مڃيندا سون ۽ جيڪڏهن اوهان سان ويڙهه ڪئي ويندي ته اوهان جي ضرور مدد ڪندا سون، الله شاهدي ٿو ڏئي ته اهي پڪ ڪوڙا آهن (١١). (قسم آهي ته) جيڪڏهن (ڪتاب وارن کي وطن مان) تڙبو ته (اهي منافق) ساڻن (وطن مان) نه نڪرندا ۽ جيڪڏهن انهن سان جنگ ڪبي ته کين مدد نه ڏيندا، پر جيڪڏهن (کڻي) کين مدد ڏيندا به ته ضرور (پنهنجون) پنيون ڦيرائيندا، وري (پوءِ ڪٿان به) کين دڌ نه ڏبي (١٢). (اي مسلمانو!) بيشڪ اوهين انهن جي دلين ۾ الله کان (به) وڌيڪ دهشت وارا آهيو، اهو هن ڪري جو اهي بي سمجه قوم آهن (١٣). (سڀ) هڪ هنڌ ٿي اوهان سان (ٻاهر ڪڏهن) ويڙهه نه ڪندا، پر قلعي وارن (مضبوط) ڳوٺن ۾ يا ڀتين جي آڙ ۾ (ڪندا) پاڻ ۾ انهن جي ويڙهه تمام سخت پيل آهي، کين (مصلحت ۾) گڏ ٿيل پائيندو آهين، پر انهن جون دليون ڌار ڌار آهن، اهو هن ڪري جو اهي بي عقل قوم آهن (١٤). (سندن مثال) انهن جي مثال جهڙو آهي، جيڪي کانئن ڪجهه اڳ هئا (جن) پنهنجي ڪئي جي سزا چڪي ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (١٥). (ڪتاب وارن سان منافقن جو مثال) شيطان جي مثال وانگر آهي، جڏهن ماڻهوءَ کي چونڊو آهي ته ڪافر ٿي، پوءِ جنهن مهل ڪافر ٿيو (تنهن مهل هو) چونڊو آهي ته بيشڪ اءُ توکان بيزار آهيان، اءُ جهانن جي پالڻهار الله کان ڊڄان ٿو (١٦).

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ
جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ١٨ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ
نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ١٩ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ٢٠ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ
النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ٢١
لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
مُّتَصِدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ٢٢ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ٢٣
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ٢٤ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٢٥

پوءِ (شیطان ۽ ماڻهوءَ) ٻنهي جي پڇاڙي هيئن ٿي ته ٻئي اتي باهه ۾ هميشه هوندا ۽ اها ظالمن جي سزا آهي (۱۷). اي ايمان وارو! الله کان ڊڄو ۽ جڳائي ته سڀڪو شخص سوچي ته سڀاڻي (قيامت) لاءِ ڇا اڳي موڪليو اٿس ۽ (وري به) الله کان ڊڄندا رهو، ڇو ته جيڪي اوهين ڪندا آهيو، تنهن بابت الله خبر رکندڙ آهي (۱۸). ۽ (اوهين) انهن جهڙا نه ٿيو جن الله کي وساريو، پوءِ الله انهن کان سندن نفسن (جي اصلاح) کي وسرائي ڇڏيو، اهي ئي بيدار آهن (۱۹). دوزخي ۽ بهشتي (پاڻ ۾) برابر نه آهن، بهشتي ئي مراد مائيندڙ آهن (۲۰). جيڪڏهن هن قرآن کي ڪنهن جبل تي نازل ڪريون ها ته ضرور ان کي الله جي خوف کان عاجزي ڪندڙ، پرزا پرزا ٿيل ڏسين ها ۽ اهي مثال ماڻهن لاءِ بيان ڪريون ٿا ته منهنجي سوچ ڪن (۲۱). الله اهو آهي جنهن کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جي لائق ئي نه آهي، (جو) گجھ ۽ ظاهر جو ڄاڻندڙ آهي، اهو باجهارو مهربان آهي (۲۲). الله اهو آهي جنهن کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جو لائق ئي نه آهي، (جو) بادشاهه، تمام پاڪ ذات (سڀني عين کان) سلامت امن ڏيڻ وارو، نگهبان، غالب، زبردست، وڏائيءَ جو سائين آهي. انهن جي شريڪ مقرر ڪرڻ کان الله پاڪ آهي (۲۳). اهو الله خلقڻهار، نتون بڻائيندڙ، شڪليون ٺاهيندڙ آهي. اُن جا (سڀ) سهڻا نالا آهن، جيڪي (به) آسمانن ۽ زمين ۾ آهن سي (سڀ) سندس پاڪائي بيان ڪندا آهن ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۲۴).

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ
 إِلَيْهِم بِالْهُودَةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
 وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَ
 ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسْرِوْنَ إِلَيْهِم بِالْهُودَةِ وَأَنَا عَلِيمٌ بِمَا تَخْفَتُمْ وَمَا
 أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ① إِنْ
 يَشْقُوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَالسِّنَدُ هُمْ
 بِالسُّوءِ وَوَدُّوا أَنْ تُكْفَرُوا ② لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ ③
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ④ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ
 أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا الْقَوْمُ هُمْ إِيَّانَا
 بُرَاءُ وَإِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كُفِّرْنَا بَكُمْ وَبِدَابِّنَا
 وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا
 قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا اسْتَعْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ
 مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ⑤

سورة ممتحنة مدني اهي ۽ هن ۾
تيرهن آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اي ايمان وارو! منهنجي دشمن ۽ پنهنجن دشمن کي دوست (ڪري) نه وٺو. انهن ڏانهن دوستيءَ جا پيغام موڪليو ٿا، حالانڪ جيڪي اوهان وٽ سچو دين آيو آهي، تنهن جا (اهي) منڪر ٿي چڪا آهن، پيغمبر کي ۽ اوهان کي (پنهنجن ديسن مان) هن ڪري لوڏين ٿا جو پنهنجي پالڻهار الله تي ايمان آندو اٿو (تہ کين دوست ڪري نه وٺو) جيڪڏهن (خاص) منهنجيءَ واٽ ۾ جھاد ڪرڻ لاءِ ۽ منهنجي رضامندي حاصل ڪرڻ لاءِ (پنهنجن ديسن مان) نڪتا آهيو. انهن ڏانهن دوستيءَ جو گجهو پيغام (چو) ٿا موڪليو؟ حالانڪ جيڪي لکايو ٿا ۽ جيڪي ظاهر ڪريو ٿا، سو آءٌ چڱيءَ طرح ڄاڻندو آهيان ۽ اوهان مان جيڪو اهو (ڪم) ڪندو سو بيشڪ سٺو رستو پليو (۱). جيڪڏهن (ڪافر) اوهان کي (ڪٿي به) لهندا تہ اوهان جا (پڪا) ويري هوندا ۽ اوهان ڏانهن پنهنجا هٿ ۽ پنهنجون زبانون ايذاءَ لاءِ ڊگهيون ڪندا ۽ گهرندا تہ جيڪر (ڪنهن طرح اوهين) ڪافر ٿيو (۲). ڪڏهن به اوهان کي اوهان جا مائٽ ۽ نڪي اوهان جو اولاد قيامت جي ڏينهن ڪو فائدو ڏيندو، اوهان جي وچ ۾ (الله) فيصلو ڪندو ۽ جيڪي (اوهين) ڪندا آهيو، سو الله ڏسندڙ آهي (۳). بيشڪ ابراهيم ۽ جيڪي ساڻس هئا تن (جي ڳالهين) ۾ اوهان لاءِ چڱي پيروي آهي، جڏهن پنهنجيءَ قوم کي چيائون تہ، بيشڪ اسين اوهان کان ۽ جن کي الله کان سواءِ (اوهين) پوڄيندا آهيو تن کان بيزار آهيون، اوهان جا منڪر ٿي چڪا سون ۽ اسان جي ۽ اوهان جي وچ ۾ هميشه دشمني ۽ وير (اڻسائين) پڌرو ٿي چڪو جيستائين هڪ الله تي ايمان (نه) آڻيندڙ مگر ابراهيم، جو پنهنجي پيءُ کي (هيءُ) چوڻ (پيروي جوڳو نه آهي) تہ تو لاءِ ضرور بخشش گهرندس ۽ الله وٽان تو لاءِ ڪجهه به نه ٿو ڪري سگهان (ابراهيم ۽ سندس ساٿين چيو تہ) اي اسان جا پالڻهار! تو تي ڀروسو ڪيوسون ۽ تو ڏانهن مٽياسون ۽ تو ڏانهن (ئي) موٽڻ آهي (۴).

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ رَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ
 الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسُوءٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
 يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ٦
 عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً ٧
 وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٨ لَا يَنْهِيهِمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يَقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَ
 تُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٩ إِنَّمَا يَنْهِيهِمُ اللَّهُ عَنِ
 الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَى
 إِخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١٠
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَاِمْتَحِنُوهُنَّ ١١
 اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ
 إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهْنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَاتَّوهُهُنَّ مَا
 أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ ١٢
 وَلَا تَسْكُبُوا عَلَيْهِنَّ الْكُفْرَ وَسُئِلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُمْ
 أَنْفَقُوا ذَلِكَ حُكْمُ اللَّهِ يُحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ١٣

اي اسان جا پالڻهار! اسان کي ڪافرن جو زير دست نه ڪر ۽ اي اسان جا پالڻهار! اسان کي بخش، ڇو ته تون ئي غالب حڪمت وارو آهين (۵).
 بيشڪ انهيءَ (مٿينءَ) جماعت ۾ چڱي پيروي اوهان مان انهيءَ لاءِ آهي، جيڪو الله (جي ملاقات) ۽ قيامت جي ڏينهن (جي اچڻ) جي اميد رکندو هجي ۽ جيڪو منهن موڙيندو ته بيشڪ الله سڀ کان بي پرواه ساراھيل آهي (۶). ويجهو آهي ته الله اوهان جي ۽ انهن جي وچ ۾ دوستي پيدا ڪري جن سان انهن منجهان دشمني رکي اٿو ۽ الله سگهارو آهي ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي (۷). الله اوهان کي انهن کان نه ٿو جهلي جن اوهان سان دين (جي ڳالهه) ۾ نڪي جنگ ڪئي آهي ۽ نڪي اوهان جي گهرن مان اوهان کي (ٻاهر) ڪڍيو آهي ته ساڻن احسان ڪريو ۽ سندن حق ۾ انصاف ڪريو، ڇو ته الله انصاف ڪرڻ وارن کي دوست رکندو آهي (۸).
 الله اوهان کي رڳو انهن کان جهلي ٿو، جن اوهان سان دين بابت ويڙهه ڪئي آهي ۽ اوهان کي اوهان جي گهرن مان (ٻاهر) ڪڍيو آهي ۽ اوهان جي ڪيڏن ۾ (بين جي) مدد ڪئي آهي (هن کان جهلي ٿو) ته ساڻن دوستي رکو ۽ جيڪي ساڻن دوستي رکندا سي ئي ظالم آهن (۹). اي ايمان وارو! جڏهن اوهان وٽ مؤمنياڻيون وطن ڇڏي اچن تڏهن کين پرکيو. الله انهن جي ايمان کي چڱو ڄاڻيندڙ آهي، پوءِ جيڪڏهن کين (پڪ) مؤمنياڻيون ڄاڻو (ته) انهن کي ڪافرن ڏانهن موٽائي نه موڪليو، نڪي اهي (مسلمان زالون) پوءِ انهن (جي مڙسن ڪافرن) کي حلال آهن ۽ نڪي اهي (ڪافر مڙس) انهن (مسلمان زالن) کي حلال آهن ۽ جيڪي (ڪابين بابت) خرچ ڪيائون سو انهن (مڙسن) کي ڏيو ۽ جڏهن کين سندن ڪابين ڏيو (تڏهن) انهن جي نڪاح ڪرڻ ۾ اوهان تي (ڪو) گناهه نه آهي ۽ (پنهجين زالن) ڪافرياڻين جو قبضو بند نه رکڻ. ۽ جيڪي اوهان (پنهجين زالن تي ڪابين) خرچ ڪئي هجي سا (انهن کان) گهرو ۽ جيڪي انهن (ڪافرن پنهنجين زالن تي) خرچ ڪيو سو پيلي ته آهي (اوهان کان) گهرن. اهو الله جو حڪم آهي، جو اوهان جي وچ ۾ فيصلو ٿو ڪري ۽ الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۱۰).

وَلَنْ فَاتِكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاتِبْتُمْ فَاتُوا
 الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
 أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ١١ يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايِعُكَ
 عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسِرْنَ وَلَا يُزْنِينَ وَلَا
 يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِيْنَهُ بَيْنَ
 أَيْدِيْهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ١٢ يَأَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَسُؤُوا مِنْ
 الْآخِرَةِ كَمَا يَسِ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ١٣

سُورَةُ الصَّفِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ١
 يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ٢ كَبُرَ مَقْتًا
 عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ٣ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ
 يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَّرْصُوصٌ ٤

۽ جيڪڏهن اوهان جي زالن مان ڪا (اوهان جي هٿن مان) ڪافرن
ڏانهن (مرتب ٿي) ويئي هجي (۽) پوءِ (ڪافرن کي) ايڏايو (۽ لٽيو) ته پوءِ
جن جون زالون ويون هجن، تن کي (اُن مال مان) اوترو ڏيو، جيترو اُنهن
(ڪابين ۾) خرچ ڪيو هو ۽ اُنهي الله کان ڊڄو، جنهن تي اوهين ويساه
رکنڊڙ آهيو (۱۱). اي پيغمبر! جڏهن تو وٽ مؤمنياڻيون اچي هن (شرط)
تي، تو سان بيعت ڪن ته ڪنهن کي الله سان شريڪ (مقرر) نه ڪنديون
۽ نڪي چوري ڪنديون ۽ نڪي زنا ڪنديون ۽ نڪي پنهنجي اولاد کي
ڪهنديون ۽ نڪي اهڙي ڪوڙي تهمت آڻينديون، جنهن کي پنهنجن هٿن
۽ پنهنجن پيرن سان ٺاهيو هجين ۽ نڪي ڪنهن چڱي ڪم ۾ تنهنجي
نافرماني ڪنديون ته (تڏهن) سندن بيعت قبول ڪر ۽ انهن لاءِ الله کان
بخشش گهر، ڇو ته الله بخشڻهار مهربان آهي (۱۲). اي ايمان وارو! اوهين
اُنهي قوم سان دوستي نه رکو، جنهن تي الله ڏمريو آهي، بيشڪ اهي آخرت
(جي ثواب) کان (اهڙو) نااميد ٿيا آهن، جهڙوڪ ڪافر قبرن وارن کان
نااميد ٿيا آهن (۱۳).

سورة صف مدني آهي ۽ هن ۾ چوڏهن
آيتون ۽ ٻه رکوع آهن.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله جي پاڪائي
بيان ڪندو آهي ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۱). اي ايمان وارو!
جيڪي نه ڪندا آهيو سو (زبان سان) ڇو چوندا آهيو؟ (۲). الله وٽ
اها (ڳالھ) ڏاڍي ناپسند آهي، جو (ٻين کي) اُها (ڳالھ) چئو، جا (پاڻ) نه
ڪريو (۳). بي شڪ الله انهن کي دوست رکندو آهي، جيڪي سندس
واٽ ۾ (اهڙي) صف ٻڌي وڙهندا آهن (جو) جڻڪ آهي هڪڙي شيهي
پلٽيل پٽ آهن (۴).

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ لِمَ تُوذُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مَّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ٦ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ
يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٧ يُرِيدُونَ
لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ٨
هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَذِلَّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ
تُنَجِّيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ١٠ تَوَمَّنْ يَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَتُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ١١ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ١٢
وَأُخْرَى يُجْزَوْنَهَا تَصَرُّفًا مِنَ اللَّهِ وَفَتْحًا قَرِيبًا وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ١٣

۽ (ياد ڪر) جڏهن موسيٰ پنهنجيءَ قوم کي چيو ته، اي منهنجي قوم! مون کي چو ايڏائيندا آهيو؟ ۽ بي شڪ (اوهين) ڄاڻندا آهيو ته، آءٌ اوهان ڏانهن الله جو موڪليل (رسول) آهيان، پوءِ جنهن مهل ڏنگائي ڪيائون (تنهن مهل) الله سندن دلين کي ڏنگو ڪيو ۽ الله بدڪارن جي قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۵). ۽ (اهو وقت ياد ڪر) جڏهن عيسيٰ پٽ مريم جي چيو ته، اي بني اسرائيلو! بيشڪ آءٌ اوهان ڏانهن الله جو موڪليل (رسول) آهيان، جيڪو توريت منهنجي اڳيان آهي، تنهن جو سچو ڪندڙ آهيان ۽ هڪ اهڙي پيغمبر جي خوشخبري ڏيندڙ آهيان، جو مون کان پوءِ ايندو، جنهن جو نالو احمد هوندو، پوءِ جنهن مهل (اهو احمد ﷺ) چئن معجزن سان وٽن آيو، (تنهن مهل) چيائون ته هيءُ ڀڏرو جادو آهي (۶). ۽ اُن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ جنهن الله تي ڪوڙ ٻڌو، حالانڪ ان کي اسلام ڏانهن سڏيو ويندو آهي ۽ الله ظالمن جي قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۷). (اهي ڪافر) گهرندا آهن ته الله جي نور کي پنهنجن واٽن سان وسائين، حالانڪ الله پنهنجي نور کي پوري ڪرڻ وارو آهي، توڻيڪ ڪافرن کي بچان لڳي (۸). (الله) اهو آهي جنهن پنهنجي پيغمبر کي هدايت ۽ سچي دين سان موڪليو ته ان کي سڀني دينن تي غالب ڪري توڻيڪ مشرڪ بچان پائين (۹). اي ايمان وارو! اوهان کي انهيءَ واپار جو ڏس (نه) ڏيان ڇا جو اوهان کي ڏکوئيندڙ عذاب کان بچائي؟ (۱۰). (يعني) الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آڻيو ۽ پنهنجن مالن ۽ پنهنجن جانين سان الله جي واٽ ۾ جهاد ڪريو، جيڪڏهن ڄاڻندا آهيو ته اهو اوهان لاءِ ڀلو آهي (۱۱). (جيڪڏهن ائين ڪندؤ ته الله) اوهان جا گناهه اوهان کي بخشيندو ۽ اوهان کي (اهڙن) باغن ۾ داخل ڪندو، جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن ۽ سٺين جاين هميشه (رهڻ) وارن بهشتن ۾. اها وڏي ڪاميابي آهي (۱۲). ۽ ٻي (نعمت به ڏيندو) جنهن کي پسند ڪندا آهيو (اها نعمت) الله جي طرف کان مدد ۽ سوڀ آهي (جا) ويجهي (ٿيڻي) آهي ۽ مؤمنن کي خوشخبري ڏي (۱۳).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ
اللَّهِ فَا مَنَنْتَ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
فَأَيَّدُنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَاصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ٤

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ
الْحَكِيمِ ١ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ
وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ ٢ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣ ذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٤ مَثَلُ
الَّذِينَ حَمَلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا
بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ٥ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّا أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ
مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٦

اي ايمان وارو! (اوهين) الله جي دين جا مددگار بڻجڻ، جهڙيءَ طرح عيسيٰ پٽ مريم جي پنهنجن خاص يارن کي چيو ته، الله (جي دين) ڏانهن (مهاڙ ڪري) منهنجا مددگار ڪير آهن؟ انهن خاص يارن چيو ته اسين الله (جي دين) جا مددگار آهيون، پوءِ بني اسرائيلن مان هڪ ٽوليءَ ايمان آندو ۽ ٻيءَ ٽوليءَ انڪار ڪيو، تنهن ڪري ايمان وارن کي سندن دشمنن تي غلبو ڏنو سون، پوءِ غالب ٿي پيا (۱۴).

سورة جمعة مدني آهي ۽ هن ۾ يارهين آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله جي پاڪائي بيان ڪندو آهي، (جو) بادشاهه، تمام پاڪ (ذات)، غالب حڪمت وارو آهي (۱). (الله) اهو آهي جنهن اڻ پڙهيلن ۾ انهن (جي قوم) مان هڪ پيغمبر پيدا ڪيو جو وٽن سندس آيتون پڙهندو آهي ۽ کين پاڪ ڪندو آهي ۽ کين ڪتاب ۽ دانائي سيکاريندو آهي ۽ بيشڪ اهي (هن کان) اڳ پڌريءَ گمراهيءَ ۾ هيا (۲). ۽ انهن (بني آدم) مان ٻين (قومن) لاءِ (ٻه)، جي اڃا انهن (مسلمانن) سان نه مليا آهن ۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي (۳). اهو الله جو فضل آهي اهو انهيءَ کي ڏيندو آهي، جنهن کي وڻندو اٿس ۽ الله وڏي فضل وارو آهي (۴). جن (ماڻهن) کي توريت ڪٿايو ويو، پوءِ اهو نه ڪنڀائون (يعني اُن موجب عمل نه ڪيائون) تن جو مثال (انهيءَ) گڏه جي مثال وانگر آهي جو (گهڻا) ڪتاب ڪٿي. جن الله جي آيتن کي ڪوڙ ٿي پانيو، تنهن قوم جو مثال بچڙو آهي ۽ الله ظالم ماڻهن کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۵). (اي پيغمبر) چؤ ته اي يهوديؤ! جيڪڏهن پائيندا آهيو ته ٻين (سيني) ماڻهن کان سواءِ رڳو اوهين الله جا دوست آهيو ته جيڪڏهن (انهيءَ ڳالهه ۾ اوهين) سچا آهيو ته موت گهرو (۶).

وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ④
 قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ
 إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤ يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ
 ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ⑥ فَإِذَا
 قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ
 وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ⑦ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا
 انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ
 وَمِنَ التِّجَارَةِ ⑧ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ⑨

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا اشْهَدْ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ① اتَّخَذُوا
 أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ②
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ③

۽ جيڪي سندن هٿن اڳي موڪليو آهي، تنهن جي ڪري اهو ڪڏهن نه گهرندا ۽ الله ظالمن کي ڄاڻندڙ آهي (۷). (اي پيغمبر!) ڇو ته بيشڪ اهو موت جنهن کان پڇندا آهيو سو ته ضرور اوهان کي پهچڻ وارو آهي، وري (اوهين) گجھ ۽ ظاهر جي ڄاڻندڙ ڏانهن موٽايا ويندو، پوءِ جيڪي (اوهين دنيا ۾) ڪندا هيئو، تنهن جي اوهان کي سڏ ڏيندو (۸). اي ايمان وارو! جڏهن جمعي جي ڏينهن نماز لاءِ بانگ ڏني وڃي، تڏهن الله جي ياد ڪرڻ ڏانهن ڊوڙو ۽ واپار ڇڏيو. جيڪڏهن (اوهين) ڄاڻندا آهيو ته اهو اوهان لاءِ پلو آهي (۹). پوءِ جڏهن نماز پوري ڪئي وڃي، تڏهن زمين تي کنڊري وڃو ۽ الله جي فضل (رزق) جي طلب ڪريو ۽ الله کي گهڻو ياد ڪريو ته من اوهين چئو (۱۰). ۽ (اهي مسلمان) جڏهن ڪو سودو (هلندو) يا ڪو تماشو ڏسن ٿا (تڏهن) ان ڏانهن ڊوڙي وڃن ٿا ۽ (اي پيغمبر!) توکي (خطبي ۾) بيٺل ڇڏين ٿا (انهن کي) ڇو ته جيڪي الله وٽ آهي، سو تماشي کان ۽ واپار کان (وڌيڪ) پلو آهي ۽ الله (سڀني) روزي ڏيندڙن کان پلو آهي (۱۱).

سورة منافقون مدني آهي ۽ هن ۾ يارهين آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

جڏهن منافق تو وٽ ايندا آهن (تڏهن) چوندا آهن ته شاهدي ٿا ڏيون ته پڪ تون الله جو پيغمبر آهين ۽ الله ڄاڻندو آهي ته بيشڪ تون سندس پيغمبر آهين ۽ الله شاهدي ٿو ڏئي ته بيشڪ (اهي) منافق ڪوڙا آهن (۱). پنهنجن قسمن کي ڍال (ڪري) ورتو اٿن، پوءِ الله جي واٽ کان روڪين ٿا، بيشڪ اهي جيڪي ڪندا آهن سو بچڙو آهي (۲). اهو هن ڪري آهي جو انهن ايمان آندو وري انڪار ڪيائون، پوءِ انهن جي دلين تي مهر هڻي وئي، تنهن ڪري اهي نه سمجهندا آهن (۳).

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَتْهُمْ
 حُشْبٌ مِّنْ سِنْدَةٍ^٥ يُحَسِّبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ
 قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْىَ يُؤْفَكُونَ^٦ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ
 اللَّهِ لَوَّارٌ وَهُمْ^٧ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ^٨ سَوَاءٌ
 عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ^٩ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا
 عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُّوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ^{١٠} يَقُولُونَ لِمَنْ رَّجَعْنَا
 إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ
 وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ^{١١} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
 فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ^{١٢} وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ
 يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ
 قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ^{١٣} وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ
 نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ^{١٤}

۽ (اي پيغمبر! تون) جڏهن کين ڏسندو آهين (تڏهن) سندن جسا توکي وٽندا آهن ۽ جيڪڏهن ڳالهائيندا آهن ته انهن جي ڳالهه (ڪن ڏيئي) ٻڌندو آهين، (حقيقت ڪري) اُهي جڻڪ پٽ سان آيون ڪاٺيون رکيل آهن، سيڪنهن هڪل کي پاڻ تي (خطرو) پائيندا آهن، اهي ويري آهن، تنهن ڪري کانئن بچندو ره، الله کين هلاڪ ڪري! ڪيڏانهن ڦيرائبا آهن؟ (۴). ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته اچو ته، الله جو پيغمبر اوهان لاءِ بخشش گهري، تڏهن پنهنجا مٿا موڙيندا آهن ۽ انهن کي ڏسندو آهين ته وڏائي ڪندڙ ٿي رکجي ويندا آهن (۵). (تون) انهن لاءِ بخشش گهرين يا انهن لاءِ بخشش نه گهرين ته انهن لاءِ هڪ جهڙي (ڳالهه) آهي. انهن کي الله ڪڏهن نه بخشيندو ڇو ته الله بي دينن جي قوم کي سڌو رستو نه ڏيکاريندو آهي (۶). اهي اهڙا آهن جو (هڪ ٻئي کي) چوندا آهن ته جيڪي (مهاجر) الله جي پيغمبر وٽ آهن، تن تي خرچ نه ڪريو، تان جو (کيس) ڇڏي وڃن ۽ (هي نه ڄاڻندا آهن ته) آسمانن ۽ زمين جا خزانا خاص الله جا آهن. پر (ان ڳالهه کي) منافق نه سمجهندا آهن (۷). چوندا آهن ته جيڪڏهن (اسين) مديني ۾ موٽي پهتاسون ته وڌيڪ حيثيت وارو تمام هيٺي کي اُتان ضرور ڪڍي ڇڏيندو ۽ عزت (رڳو) الله کي ۽ سندس پيغمبر کي ۽ مؤمنن کي آهي، پر (اها ڳالهه) منافق نه ڄاڻندا آهن (۸). اي ايمان وارو! اوهان کي نڪي اوهان جا مال ۽ نڪي اوهان جو اولاد الله جي ياد ڪرڻ کان غافل ڪري ۽ جيڪي ائين ڪندا سي ئي خساري وارا آهن (۹). ۽ جيڪي اوهان کي روزي ڏني اٿئون، تنهن منجهان انهيءَ کان اڳ خرچ ڪريو، جو اوهان مان ڪنهن هڪڙي کي موت پهچي پوءِ ڇوڻ لڳي ته اي منهنجا ڀاڻهار! جيڪر مون کي هڪ ويجهيءَ مدت تائين مهلت ڏين ها ته خيرات ڪريان ها ۽ صالحن مان ٿيان ها! (۱۰). ۽ جڏهن ڪنهن نفس جو اجل ايندو آهي (تڏهن) اُن کي الله ڪڏهن مهلت نه ڏيندو آهي ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۱۱).

سُورَةُ التَّغَابُنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

يَسْبَحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ

الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ① هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ

فِيكُمْ كَافِرًا وَمِنكُمُ الْمُؤْمِنُ ② وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ③

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ ④

وَالِيهِ الْمَصِيرُ ⑤ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ

مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ⑥ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ فَنَادُوا ثَوَابَ أَمْرِهِمْ

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑧ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ

بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَنَاكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَعْجَلُوا

اللَّهُ ⑨ وَاللَّهُ غَفِيٌّ حَمِيدٌ ⑩ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنَا

يُبْعَثُوا قُلُوبًا بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا

عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ⑪ فَاٰمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا ⑫ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑬

سورة تغابن مدني آهي ۽ هن ۾ ارڙهن
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) الله جي پاڪائي بيان ڪندو آهي، سندس ئي بادشاهي آهي ۽ سندس ئي ساراھ آهي ۽ اهو سيڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۱). (الله) اهو آهي، جنهن اوهان کي پيدا ڪيو، پوءِ اوهان مان ڪو ڪافر ۽ اوهان مان ڪو مؤمن آهي ۽ جيڪي (اوهين) ڪندا آهيو، سو الله ڏسندڙ آهي (۲). آسمانن ۽ زمين کي پوريءَ رت سان بڻايائين ۽ اوهان کي صورت ڏنائين، پوءِ اوهان جون صورتون تمام چڱيون بڻايائين ۽ ڏانهس موٽڻ آهي (۳). جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي، سو (اهو) ڄاڻندو آهي ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو ۽ جيڪي پٿرو ڪندا آهيو سو (به) ڄاڻندو آهي ۽ الله سينن جو گجه ڄاڻندڙ آهي (۴). (هن کان) اڳ جيڪي ڪافر هئا تن جي خبر اوهان وٽ نه آئي ڇا؟ پوءِ پنهنجي ڪئي جي سزا چڪيائون ۽ انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۵). اهو (عذاب) هن ڪري آهي جو سندن پيغمبر (چئن) معجزن سان وٽن ايندا هئا ته چوندا هئا ته اسان کي (اسان جهڙا) ماڻهو (ستو) رستو ڏيکاريندا ڇا؟ پوءِ انڪار ڪيائون ۽ منهن ڦيرايائون ۽ الله (به) بي پرواهي ڪئي ۽ الله بي پرواه ساراهيل آهي (۶). ڪافر ڀائيندا آهن ته (قبرن مان) کين ڪڏهن نه اٿاريو (کين) ڇو ته هاڻو! منهنجي پالڻهار جو قسم آهي ته (اوهين) ضرور اٿاربو، وري جيڪي ڪندا هيئو، تنهن جي اوهان کي ضرور سڏ ڏي ۽ اهو (ڪم) الله تي آسان آهي (۷). تنهن ڪري الله ۽ سندس پيغمبر تي ايمان آڻيو ۽ انهيءَ نور (يعني قرآن) تي به جيڪو نازل ڪيوسون ۽ جيڪي ڪندا آهيو، تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي (۸).

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ
وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٩
الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا
وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ١٠ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١١ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ
أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ١٢
اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَىٰ اللَّهِ فليتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ١٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدًّا لَكُمْ فَأَحْذَرُوهُمْ
وَإِنْ تَعَفَوْا وَتَصَفَحُوا وَتَغَفَرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٤ إِنَّمَا
أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَكَ أَجْرٌ عَظِيمٌ ١٥ فَاتَّقُوا
اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ
وَمَنْ يُؤْتِكُمْ شَيْءٌ فَمِنْهُ فَإِنَّكُمْ هُمْ الْمَفْلِحُونَ ١٦ إِنَّ
تَقَرُّوْا بِاللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ
شَكُورٌ حَلِيمٌ ١٧ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ١٨

جنهن مهل اوهان کي قيامت جي ڏينهن ۾ گڏ ڪندو (تنهن مهل اوهان کي ساري سڌ ڏي) اهو ڏينهن هڪ ٻئي جي کٽڻ هارائڻ جو آهي ۽ جيڪو الله تي ايمان آڻيندو ۽ چڱا ڪم ڪندو، تنهن کان سندس مڊايون الله مڻيندو ۽ کيس اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، اُتي سدائين رهندا. اها وڏي ڪاميابي آهي (۹). ۽ جن ڪفر ڪيو ۽ اسان جي آيتن کي ڪوڙو ڄاتو، اُهي دوزخي آهن، ان ۾ سدائين رهندا ۽ (اهو) هنڌ پڇڙو آهي (۱۰). الله جي حڪم کان سواءِ ڪابه مصيبت نه پهچندي آهي ۽ جيڪو الله تي ايمان آڻيندو، تنهن جي دل کي (اهو) هدايت ڪندو ۽ الله هر شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي (۱۱). ۽ الله جو چيو مڃيو ۽ پيغمبر جو چيو مڃيو، پوءِ جيڪڏهن منهن موڙيندو ته اسان جي پيغمبر تي رڳو پڌرو پيغام پهچائڻ آهي (۱۲). الله (اهو آهي جو) اُن کان سواءِ (ٻيو) عبادت جي لائق نه آهي ۽ مومن کي جڳائي ته الله تي (ئي) ڀروسو ڪن (۱۳). اي ايمان وارو! بيشڪ ڪي اوهان جون زالون ۽ ڪو اوهان جو اولاد اوهان جو دشمن آهي، تنهن ڪري انهن کان بچو ۽ جيڪڏهن معاف ڪريو ۽ تارو ڪريو ۽ بخشيئو ته بيشڪ الله (به) بخشڻهار مهربان آهي (۱۴). اوهان جا مال ۽ اوهان جو اولاد رڳو پرڪ آهن ۽ الله ئي وٽ وڏو اجر آهي (۱۵). تنهن ڪري جيترو ٿي سگهيو اوترو الله کان ڊڄو ۽ (الله جو حڪم) ٻڌو ۽ چيو مڃيو ۽ خرچ ڪريو ته خود اوهان جي لاءِ چڱو آهي ۽ جيڪي پنهنجي نفس جي حرص کان بچايا ويا سي ئي چٽڻ وارا آهن (۱۶). جيڪڏهن الله کي چڱيءَ طرح قرض ڏيندو ته (الله) اوهان کي اهو (قرض) ٻيڻو (ورائي) ڏيندو ۽ اوهان کي بخشيندو ۽ الله قدردان بردبار آهي (۱۷). گجھ ۽ ظاهر ڄاڻندڙ، غالب، حڪمت وارو آهي (۱۸).

سُورَةُ الطَّلَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا
 الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ
 إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَنُكْلَ حُدُودِ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ
 حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ
 أَمْرًا^١ وَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ
 بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَاقْبِمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ
 يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
 يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا^٢ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
 اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ^٣ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا^٤
 وَالَّذِي يُبَسِّنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِّسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ
 ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ
 حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ^٥ يُسْرًا^٦ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ
 أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا^٧

سورة طلاق مدني آهي ۽ هن ۾ ٻارنهن
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

اي پيغمبر! (پنهنجيءَ امت کي چو ته اوهين) جڏهن زالن کي طلاق ڏيڻ جو ارادو ڪريو، تڏهن کين سندن عدت (جي شروع) ۾ طلاق ڏيو ۽ عدت ڳڻيو ۽ پنهنجي پالڻهار الله کان ڊڄو، کين سندن گهرن مان (عدت جي مدت ۾) پڌريءَ بيحيائيءَ جي ڪم کان سواءِ نه ڪيو ۽ (جڳائي ته) آهي (پاڻ به) نه نڪرن ۽ اهي الله جون (مقرر ڪيل) حدون آهن ۽ جيڪو الله جون حدون (لتاڙي) لنگهندو، تنهن بيشڪ پنهنجو پاڻ تي ظلم ڪيو، (ڪوبه نه) ڄاڻندو آهي ته اُن (طلاق ڏيڻ) کان پوءِ (متان) الله ٻيو ڪو رستو پيدا ڪري (١). پوءِ جڏهن (طلاق واريون) پنهنجيءَ مدت کي پهچن تڏهن چڱيءَ طرح سان کين رکي يا چڱيءَ طرح سان کين ڇڏي ڏيو ۽ پاڻ مان به معتبر شاهد ڪريو ۽ الله لڳ شاهدي پوري ڏيو، انهيءَ (حڪم) سان انهيءَ کي نصيحت ڏجي ٿي، جيڪو الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيندو هجي ۽ جيڪو الله کان ڊڄندو تنهن جي نڪرڻ جي (الله) ڪا راه ڪندو (٢). ۽ کيس اتاهون روزي ڏيندو، جتان گمان ٿي نه هوندس ۽ جيڪو الله تي ڀروسو ڪندو تنهن کي الله ڪافي آهي، بيشڪ الله پنهنجي ڪم کي پورو ڪندڙ آهي، بيشڪ الله سڀڪنهن شيءِ جو اندازو ڪيو آهي (٣). ۽ اوهان جي (طلاق ڏنل) زالن مان جيڪي حيض کان نااميد ٿيون هجن (تن جي عدت بابت) جيڪڏهن شڪ ۾ پيا آهيو ته انهن جي عدت تي مهينا آهي ۽ جيڪي اڃا حيض واريون نه ٿيون آهن (تن جي مدت به تي مهينا آهي) ۽ پيٽ وارين زالن جي عدت اها آهي جو پنهنجو ٻار ڄڻ ۽ جيڪو الله کان ڊڄندو تنهن لاءِ الله سندس ڪم ۾ آساني ڪندو (٤). اهو الله جو حڪم آهي، جو اهو اوهان ڏانهن نازل ڪيائين ۽ جيڪو الله کان ڊڄندو تنهن جون مدايون الله کائس مڃيندو ۽ ان کي اجر وڌيڪ ڏيندو (٥).

اسْكُنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا
 عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
 فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَأَنْتُمْ وَابِنُكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ
 تَعَاَسَرْتُمْ فِشْرَاضِهِ لَهٗ أُخْرَى ١٠ فَلْيَنْفِقْ دُونَ سَعَةِ مَنْ سَعَتْهُ وَمَنْ
 قُدِّرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يَكِلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مِمَّا آتَاهَا
 سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ١١ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ
 رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا ثَقِيرًا ١٢
 فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ١٣ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ
 عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ
 أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ١٤ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
 لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ
 يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ١٥ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ
 سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ
 اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٦ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ١٧

جتي پنهنجي وس آهر (اوهين) ٽڪندا آهيو، تتي انهن کي (عدت جا ڏينهن) ٽڪايو ۽ کين هن لاءِ نه ايڏايو ته انهن کي تنگ ڪريو ۽ جيڪڏهن پيٽ سان هجن ته جيسين پنهنجو ٻار ڄڻ (تيسين) کين خرچ ڏيو، پوءِ جيڪڏهن اوهان جي حڪم موجب (اهي ٻار کي) کير پيارين ته کين سندن مزوري ڏيو ۽ هلي چليءَ موجب پاڻ ۾ صلاح ڪريو ۽ جيڪڏهن پاڻ ۾ سختي ڪريو ته ان (ٻار) جي (پيءُ جي) چوڻ تي ٻي (ڪا) کير پياري (۶). جڳائي ته وس وارو پنهنجي وس آهر خرچ ڪري ۽ جنهن تي سندس روزي تنگ ڪئي ويئي آهي، تنهن کي جڳائي ته جيڪي الله کيس ڏنو آهي، تنهن مان خرچ ڪري، ڪنهن کي الله تڪليف نه ڏيندو آهي، پر (اوتري قدر) جيتري قدر الله کيس ڏنو آهي، سگهوئي الله ڏکيائي کان پوءِ سڪيائي (ظاهر) ڪندو (۷). ۽ (اهڙا) گهڻائي ڳوٺ (هئا) جن پنهنجي پاڻهار جي حڪم ۽ سندس پيغمبرن (جي حڪم) کان نا فرماني ڪئي، پوءِ سخت حساب سان انهن کي پڪڙيوسون ۽ سخت سزا سان کين عذاب ڪيو سون (۸). پوءِ انهن (ڳوٺ وارن) پنهنجي ڪم جي سزا چڪي ۽ انهن جي ڪم جي پڇاڙي خراب ٿي (۹). انهن لاءِ الله سخت عذاب تيار ڪيو آهي، تنهن ڪري اي عقل وارا مؤمنو! الله کان ڊڄو، بيشڪ الله اوهان ڏانهن هڪ ڪتاب (يعني قرآن) نازل ڪيو آهي (۱۰). (۽) پيغمبر (به موڪليو اٿس) جو اوهان تي الله جون پڌريون آيتون (هن لاءِ) پڙهندو آهي ته جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي (گمراهيءَ جي) اونڌاهين کان (هدايت جي) سوجهري ڏانهن ڪڍي ۽ جيڪو الله تي ايمان آڻيندو ۽ چڱا ڪم ڪندو، تنهن کي اهڙن باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، اتي هميشه رهندا. بيشڪ ان جي روزي الله چڱيءَ طرح ٺاهي آهي (۱۱) الله اهو آهي جنهن ستن آسمانن کي بڻايو ۽ اوتريون زمينون به (بڻايائين) انهن (بنهي آسمانن ۽ زمينن) جي وچ ۾ (سيڪنهن ڪم جي رت جو) حڪم نازل ٿيندو آهي، (اهو هن لاءِ بيان ڪيو سون) ته (اوهين) ڄاڻو ته الله سيڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي ۽ (پڻ ڄاڻو) ته الله (پنهنجي) علم سان سيڪنهن شيءِ کي وڪوڙيو آهي (۱۲).

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ
أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ① قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ
أَيْبَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ② وَإِذَا أَسَرَّ
النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا بَيَّنَّاتُ بِهِ وَأَظْهَرَهُ
اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا بَيَّنَّاهُ بِهِ
قَالَتْ مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا قَالَ نَبَاَنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ③ إِنْ تَتُوبَا
إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ
ظَهِيرٌ ④ عَسَى رَبُّهُ أَنْ يُلْقِيَنَّ أَنْ يَبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
مِّنْكُمْ مُّسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَنَاطَاتٍ تَيَبَّتْ عِبَادَاتٍ سَبَّحَتْ
تَيَبَّتْ وَابْكَارًا ⑤ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ
نَارًا أَوْ قُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ
لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ⑥

سورة التحريم مدني آهي ۽ هن ۾ بارهن
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اي پيغمبر جنهن شيءِ کي الله تو لاءِ حلال ڪيو آهي، سا (تون پاڻ تي) چو ٿو حرام ڪرين؟ (پاڻ تي حرام ڪرڻ سبب) پنهنجن زالن جو راضيو گهرين ٿو ۽ الله بخشڻهار مھربان آهي (۱). بيشڪ الله اوهان لاءِ اوهان جي قسمن جو ڪولڻ (ڪفارت جي ڏيڻ سان) مقرر ڪيو آهي ۽ الله اوهان جو سائين آهي ۽ اهو جائز ٿيڻ حڪمت وارو آهي (۲). ۽ (ياد ڪر) جڏهن پيغمبر پنهنجن زالن مان ڪنهن هڪڙيءَ کي ڪا ڳالهه ڳجهي چئي، پوءِ جڏهن ان (ڳالهه) کي ان (بي بيءَ) ٻڌو ڪيو ۽ الله پيغمبر کي ان (ڳجهي ڳالهه جي ٻڌي ڪرڻ) تي واقف ڪيو (تڏهن) پيغمبر ڪجهه اها (ڳالهه بي بيءَ کي) ڄاڻائي ۽ ڪجهه چوڻ کان منهن موڙيائين، پوءِ جڏهن ان (بي بيءَ) کي ڳجهي ڳالهه جي ٻڌي ڪرڻ کان واقف ڪيائين (تڏهن) ان (بيبيءَ) چيو ته اها توکي ڪنهن ڄاڻائي؟ (پيغمبر) فرمايو ته مون کي (الله) ڄاڻندڙ، خير رکندڙ خبر ڏني (۳). (اي پيغمبر جون زالون) جيڪڏهن اوهين ٻئي الله وٽ توبه ڪنديون (ته چڱو آهي) بيشڪ اوهان جون دليون ڏنگيون ٿي ويون آهن ۽ جيڪڏهن پيغمبر (جي ايڏائڻ) تي (اوهين) ٻئي گڏجي ڏاڍ ڪنديون ته بيشڪ الله سندس ڀرجهلو آهي ۽ جبرئيل ۽ سڌريل مؤمن (ب) ۽ هن کان پوءِ ملائڪ (ب) مددگار آهن (۴). جيڪڏهن پيغمبر اوهان کي طلاق ڏيندو ته اميد آهي ته سگهوئي سندس پالڻهار اوهان کان چڱيون زالون فرمان بردار مؤمنياڻيون نماز پڙهندڙيون توبه ڪندڙيون عبادت ڪرڻ واريون روزو رکندڙيون رنڙ ۽ ڪنڙاريون (ٻيون) ان کي عيوض ۾ ڏيندو (۵). اي ايمان وارو! پاڻ کي ۽ پنهنجن گهر جي ڀاتين کي انهيءَ باه کان بچايو، جنهنجو ٻارڻ ماڻهو ۽ ٻهڻ هوندا، جنهن (باهه) تي بي رحم سخت وڻڻ وارا ملائڪ (مقرر) آهن، جيڪي (الله) کين فرمايو آهي، تنهن ۾ الله جي نافرمانِي نه ڪندا آهن ۽ جيڪي کين حڪم ڪيو آهي، سو ڪندا آهن (۶).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ١٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا
نُورَنَا وَاعْفُ رُبَّنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١١ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ
الْكَافِرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَأَغْلظْ عَلَيْهِمْ وَمَا وَلَهُمْ جَهَنَّمُ وِبَئْسَ
الْمَصِيرُ ١٢ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتٍ زَوْجِ
امْرَأَتٍ لَوْ طِ كَانَتَا مَتَّحَتَّ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ
فَخَانَتُهُمَا فَلَمْ يُعْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدَّٰخِلِينَ ١٣ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ
فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ
فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٤ وَمَرْيَمَ
ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا
وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ لَهُ وَكَانَتْ مِنَ الْمُقِنِّينَ ١٥

(ان ڏينهن چئبو ته) اي ڪافرو! اڄ بهانو (پيش) نه ڪريو، جيڪي ڪندا هيئو رڳو تنهن جي اوهان کي سزا ڏجي ٿي (٧). اي ايمان وارو! الله وٽ توبه ڪريو، سچي توبه. اوهان جي پالڻهار ۾ اميد آهي ته اوهان جون مڊايون اوهان کان مڙيندو ۽ اوهان کي (اهڙن) باغن ۾ داخل ڪندو جن جي هيٺان نهرون وهنديون آهن، جنهن ڏينهن الله پيغمبر کي ۽ جن ساڻس ايمان آندو آهي، تن کي خوار نه ڪندو، سندن (ايماني) نور سندن اڳيان ۽ سندن سڄي پاسن کان ڊوڙندو. چوندا (ته) اي اسان جا پالڻهار! اسان لاءِ اسان جو نور پريور ڪر ۽ اسان کي بخش، ڇو ته تون سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهين (٨). اي پيغمبر! ڪافرن ۽ منافقن سان جهاد ڪر ۽ مٿن سختي ڪر ۽ سندن جاءِ دوزخ آهي ۽ اهو (تڪڙ جو) هنڌ بچڙو آهي (٩). الله نوح جي زال ۽ لوط جي زال جو هڪ مثال ڪافرن لاءِ بيان ڪري ٿو (آهي) اسان جي ٻن سڌريلن ٻانهن (جي نڪاح) هيٺ هيون، پوءِ انهن (ٻنهي جڙن) سان خيانت ڪيائون، پوءِ انهن (ٻنهي مڙس انهن پنهنجي زالن) کان الله جو عذاب ڪجهه به نه ٿاريو ۽ (انهن کي) چئبو ته، باهه ۾ گهٽندڙن سان گڏ گهڙو (١٠). ۽ الله مؤمنن لاءِ فرعون جي زال جو هڪ مثال بيان ڪري ٿو، جڏهن چيائين ته اي منهنجا پالڻهار! پاڻ وٽ بهشت ۾ مون لاءِ ڪو گهر ٺاه ۽ فرعون ۽ سندس ڪم کان مون کي ڇڏا ۽ ظالمن جي ٽولي کان (پڻ) مون کي بچا ۽ (١١). ۽ (پڻ) مريم ڌيءُ عمران جي (جو مثال بيان ڪريون ٿا) جنهن پنهنجي اوگهڙ کي بچايو، پوءِ اُن (جي رحم) ۾ پنهنجو روح ڦوڪيوسون ۽ پنهنجي پالڻهار جي حڪمن ۽ سندس ڪتابن کي سچ ڄاتو هيائين ۽ فرمان بردارن مان هئي (١٢).

سُورَةُ الْمَلِكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ① الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ

عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ② الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا

مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ فُطُورٍ ③ ثُمَّ أَرْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ

الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ④ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا

بِمِصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ

عَذَابَ السَّعِيرِ ⑤ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ⑥

وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ⑦ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ

تَفُورُ ⑧ تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ

خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ⑨ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا

وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ⑩ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ④

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑩

سورة ملك مكي آهي ۽ هن ۾ تيه
آيتون ۽ ۹۷ رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

أهو (الله) وڏيءَ برڪت وارو آهي، جنهن جي هٿ ۾ (ساري ملڪ جي) بادشاهي آهي ۽ اهو سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي (۱). (الله اهو آهي) جنهن موت ۽ حياتي پيدا ڪئي (انهي لاءِ) ته اوهان کي پرکي ته عمل جي ڪري تمام چڱو اوهان مان ڪير آهي؟ ۽ اهو غالب بخشهار آهي (۲). (الله اهو آهي) جنهن ستن آسمانن کي طبقا (طبقات) بڻايو (اي ڏسندڙ تون) (الله) باجهاري جي بڻاوت ۾ ڪو فرق نه ڏسندين، پوءِ ورائي (نظر ڪري) ڏس ته (ڪٿي) ڪا قوت ڏسين ٿو؟ (۳). پوءِ وري به نظر ڦيرائي به پيرا (ڏس) ته (ضرور تنهنجي) نظر تو ڏانهن جهڪي ٿي ٿڪجي موٽندي (۴). ۽ بيشڪ دنيا جي آسمان کي (ستارن جي) ڏيڻ سان سينگارڻو اٿئون ۽ انهن کي شيطان جي چٽڻ لاءِ (هٿيار) بڻايوسون ۽ شيطانن لاءِ دوزخ جو عذاب تيار ڪيو اٿئون (۵). ۽ جن پنهنجي پالڻهار جو انڪار ڪيو تن لاءِ دوزخ جي سزا آهي ۽ اها (رهڻ جي) جاءِ بچڙي آهي (۶). جڏهن کين دوزخ ۾ اچليو ويندو (تڏهن) ان جون (گڏه جهڙيون) هيڻگون ٻڌندا ۽ اهو پيو اُپامندو (۷). جو ڪاوڙ کان (جڻ ته) اجهو ٿو ڦاٽي! جنهن مهل ڪنهن ٽوليءَ کي ان ۾ پيو وجهيو (تنهن مهل) دوزخ جا داروگا انهن کان پڇندا ته اوهان وٽ ڪو ڊيڄاريندڙ (پيغمبر) نه آيو هو ڇا؟ (۸). چوندا هائو! بيشڪ اسان وٽ ڊيڄاريندڙ آيو هو، پر (ان کي) ڪوڙو جاتوسون ۽ چيوسون ته الله ڪا (به) شيءِ نه لائي آهي، بس اوهين ته وڏيءَ گمراهيءَ ۾ (پيل) آهيو (۹). ۽ چوندا ته جيڪڏهن اسين ٻڌون ها يا سمجهون ها ته دوزخين (جي ٽوليءَ) ۾ (ڪڏهن داخل) نه ٿيون ها (۱۰).

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ ۝ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ وَأَسْرُوا
قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمُ ذُنُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ۝ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ
الْمُشُورُ ۝ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ
الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ۝ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ
يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ۝ وَلَقَدْ
كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ۝ أَوَلَمْ يَرَوْا
إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَفْتٍ وَيَقْبِضْنَ ۚ مَا يَمْسُكُهُنَّ إِلَّا الرِّحْمُنُ
إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ
يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ ۖ إِنَّ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ۝
أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَلْ لَجُّوا
فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝ أَمَّنْ يَمْشِي مَكْبًا عَلَى وَجْهِهِ
أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

پوءِ پنهنجو ڏوه (پاڻ) مڃيندا، پوءِ دوزخين تي لعنت هجي شال! (١١).
 بيشڪ جيڪي پنهنجي پالڻهار کان پريٽ ڊڄندا آهن، تن لاءِ بخشش ۽ وڏو
 اجر آهي (١٢). ۽ پنهنجي ڳالهه ڳجهي ڳالهايو يا اها پڌري چئو. ته بيشڪ
 الله سينن جو ڳجهه ڄاڻندڙ آهي (١٣). جنهن پيدا ڪيو سو ڪيئن نه
 ڄاڻندو؟ ۽ اهو باريڪ بين خبر رکندڙ آهي (١٤). (الله) اهو آهي جنهن
 زمين کي اوهان جي تابع ڪيو ته ان جي رستن ۾ گهمو ۽ الله جي رزق مان
 کائو. ۽ (جيئرو ٿي) ڏانهس ڪڙو ٿيڻو آهي (١٥). (اوهين) انهيءَ (الله) کان
 بي پوا ٿيا آهيو ڇا؟ جو آسمان ۾ آهي ته متان اوهان کي زمين ۾ ڳهائي
 ڇڏي، پوءِ اُتي جو اُتي زمين ڏڏي (١٦). (اوهين) هن (ڳالهه) کان بي پوا
 ٿيا آهيو ڇا ته جيڪو (الله) آسمان ۾ آهي سو متان اوهان تي پهڻ وسائيندڙ
 واءُ موڪلي، پوءِ (سگهو) ڄاڻندؤ ته منهنجو ڊيچارڻ ڪيئن آهي؟ (١٧). ۽
 بيشڪ جيڪي انهن کان اڳ هيا تن (به) ڪوڙ ڀانيو، پوءِ منهنجي سزا
 ڪهڙيءَ طرح هئي (١٨). پنهنجي مٿاهون پکين ڏانهن نه ڏٺو اٿن ڇا؟ جي
 ڪنڀڙاٽيون ٿيڙي هلندا آهن ۽ (ڪڏهن ڪڏهن) بند ڪندا آهن، انهن کي
 باجهاري (الله) کان سواءِ (ٻيو) ڪو به جهلي نه رکندي آهي، ڇو ته اهو
 سڀڪنهن شيءِ کي ڏسندڙ آهي (١٩). اهو اوهان جو لشڪر ڪهڙو آهي،
 جو اوهان کي باجهاري (الله) کان سواءِ مدد ڏئي؟ ڪافر رڳو ڀولي ۾
 (پيل) آهن (٢٠). (يلا) اهو ڪير آهي جو جيڪڏهن الله پنهنجو رزق
 جهلي ته اهو اوهان کي روزي ڏئي؟ (ڪافر) سرڪشي ۽ (حق کان) نفرت
 ۾ اڙجي پيا آهن (٢١). يلا جيڪو پنهنجي منهن ڀر اونڌو ڪريل هلندو
 هجي، سو وڌيڪ سڌي رستي وارو آهي يا اهو جو سڌو سنئون سڌيءَ
 واٽ تي هلندو هجي؟ (٢٢).

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَ
 الْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي
 الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ
 إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا
 نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ
 إِن أَهْلَكَنِی اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ
 مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ الْمُنِيبُ وَعَلَيْهِ
 تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ
 أَرَأَيْتُمْ إِن أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
 بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ
 لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَتَّبَصَّرْ وَبِصْرُونَ ﴿٥﴾ بِإِيكُمْ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

چو تہ، (اللہ) اُهو آهي جنهن اوهان کي پيدا ڪيو ۽ اوهان جا ڪن ۽ اکيون ۽ دليون بڻايون (اوهين) ٿورڙو احسان مڃيندا آهيو (۲۳). چو تہ، (اللہ) اُهو آهي جنهن اوهان کي زمين ۾ پکيڙيو ۽ (اوهين) ڏانهن گڏ ڪيا ويندو (۲۴). ۽ (ڪافر) چوندا آهن تہ اهو انجام ڪڏهن (پورو) ٿيندو، جيڪڏهن سچا آهيو (تہ ڏسيو) (۲۵). (اي پيغمبر کين) چو تہ، (اُها) خبر رڳو الله وٽ آهي ۽ آءٌ رڳو ڀڏرو ڊيڄاريندڙ آهيان (۲۶). ۽ جنهن مهل اُن (انجام) کي ويجهو ٿيل ڏسندا (تنهن مهل) ڪافرن جا منهن ڪاراتجي ويندا ۽ چئن تہ جنهن کي طلپيندا هيئ سو هيءُ آهي (۲۷). (اي پيغمبر! کين) چو تہ، ڏٺو اٿو ڇا تہ جيڪڏهن مون کي ۽ جيڪي مون سان ساڻ آهن، تن کي الله هلاڪ ڪري يا الله اسان تي ٻاجه ڪري تہ (هر صورت ۾) ڪافرن کي ڏکائيندڙ عذاب کان ڪير ڇڏائيندو؟ (۲۸). (اي پيغمبر! کين) چو تہ، اُهو ٻاجهارو آهي، ان تي ايمان آندو سون ۽ مٿس ڀروسو ڪيو سون، پوءِ سگهوئي ڄاڻندو تہ پڌريءَ گمراهيءَ ۾ ڪير آهي (۲۹). (اي پيغمبر! کين) چو تہ، ڏٺو اٿو ڇا تہ جيڪڏهن اوهان جو پاڻي هيٺ پيهي وڃي تہ اوهان وٽ وهندڙ (سنو) پاڻي ڪير آڻيندو؟ (۳۰).

سورة قلم مڪي آهي ۽ هن ۾ ٻاويڙها
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله ٻاجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ن (عزت واري) قلم جو قسم آهي ۽ ان جو به جيڪي (ملائڪ) لکندا آهن (۱). تہ (اي پيغمبر) تون پنهنجي ڀائڙن جي فضل سان ڪو چريو نه آهين (۲). ۽ بيشڪ تولا ۽ اڻ کٽ ثواب آهي (۳). ۽ بيشڪ تون وڏي (بلند) اخلاق تي آهين (۴). پوءِ (تون به) سگهوئي ڏسندين ۽ اُهي (ڪافر به) ڏسندا (۵). تہ اوهان مان ڪير چريو آهي؟ (۶).

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٤﴾ فَلَا تَطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٥﴾ وَذُوا الْوُدِّ هُمُ
 فِتْنُ هُنُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تَطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّا زَمَنَاءُ
 بَنِيكُمْ ﴿١١﴾ مَنَاءٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَنْتُمْ ﴿١٢﴾ عَتَلَ أَعْدَاكَ زَنِيمٌ ﴿١٣﴾
 أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾ إِذَا تَشْتَلَى عَلَيْهِ ائْتْنَا قَالَ
 أَصَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ سَنَسِفُهُ عَلَى الْخُرُطُومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا
 بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا
 يَسْتَنْوُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾
 فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنْ اعْدُوا عَلَيَّ
 حَرْثَكُمْ إِنَّ كُنْتُمْ صَرِيمِينَ ﴿٢٢﴾ فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ ﴿٢٣﴾
 أَنْ لَا يَدْخُلَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدَا عَلَى حَرْدٍ
 قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّارًا وَهَاقُوا لَنَا لَأَنَّا لُصَّالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ
 مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾
 قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى
 بَعْضٍ يَتَلَوْا وَمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طُغْيَانٌ ﴿٣١﴾

بيشڪ تنهنجو پالڻهار ئي انهيءَ کي تمام چڱي طرح ڄاڻندڙ آهي، جيڪو سندس واٽ کان گمراه ٿيو ۽ اهو (ئي) سنئينءَ واٽ ويندڙ کي به تمام چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي (۷). تنهن ڪري (تون) ڪوڙ پائيندڙن جو چيو نه مڃ (۸). (اهي) گهرندا آهن ته جيڪڏهن (تون ساڻن ڪنهن طرح) نرمي ڪرين ته اهي به (توسان) نرمي ڪن (۹). ۽ تون سڀڪنهن وڏي قسميءَ خوار (ذليل) جو چيو نه مڃ (۱۰). (جو) طعنا هڻندڙ، چغلي کڻي هلندڙ (۱۱). خير کان جهليندڙ، حد کان لنگهيل، وڏو ڏوهي (۱۲). بد عادتو ان (سڀني) کان پوءِ حرامي (به) هجي (۱۳). انهيءَ ڪري جو مال ۽ اولاد وارو آهي (۱۴). جڏهن وٽس اسان جون آيتون پڙهجن (تڏهن) چوي ته اڳين جون آڳاٽيون آهن (۱۵). سگهوئي کيس سونڍ (نڪ) تي ڏنپ ڏينداسين (۱۶). بيشڪ اسان هنن کي (اهڙيءَ طرح) آزمايو، جهڙيءَ طرح باغ وارن کي آزمايو هيوسون، جڏهن قسم ڪنڀائون ته سوڀرو (ئي) ان (پوک) کي ضرور لڻندا (سين) (۱۷). ۽ انشاءَ الله نه چيائون (۱۸). پوءِ تنهنجي پالڻهار (جي پار) کان ان (باغ واري پوک) تي هڪ اهڙي بلا پلتي ۽ آهي (اڃا) سهيل ئي هئا (۱۹). جو (اها) ناڙ وانگر ٿي پئي (۲۰). پوءِ سوڀرو هڪ ٻئي کي سڌڻ لڳا (۲۱). ته جيڪڏهن اوهين لاڀاري ڪرڻ وارا آهيو ته پنهنجيءَ پوک تي سوڀرو هلو (۲۲). پوءِ (اهي) هليا ۽ هڪ ٻئي کي هوريان چوڻ لڳا (۲۳). ته (جيئن) هن (پوک) ۾ اڄ اوهان وٽ ڪو مسڪين اندر اچي نه سگهي (۲۴). ۽ (پنهنجي گمان ۾) بخل (جي نيت) تي سگهه ٿي سوڀرو پهتا (۲۵). پوءِ جنهن مهل ان (پوک) کي ڏٺائون (تنهن مهل) چيائون ته بيشڪ اسين (رستو) پليل آهيون (۲۶). (نه نه!) بلڪ اسين بي نصيب (ٿيل) آهيون (۲۷). سندن (چڱي) (مڙس) چيو ته اوهان کي نه چيو هوم ڇا ته الله جي پاڪائي چو نه ٿا بيان ڪريو؟ (۲۸). چيائون ته (اسين) پنهنجي پالڻهار جي پاڪائي بيان ٿا ڪريون، بيشڪ اسين (انهيءَ نيت ڪري) ظالم هئاسون (۲۹). پوءِ هڪ ٻئي کي ملامت ڪندڙ ٿي هڪٻئي ڀين ڏانهن منهن ڪيو (۳۰). چوڻ لڳا ته اسان لاءِ ويل هجي (شال)! بيشڪ اسين حد کان لنگهيل هئاسون (۳۱).

عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾
 كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَٰعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
 يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾
 أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾
 أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾
 أَمْ لَكُمْ آيْمَانُ عَلَيْنَا بِالْغَةِ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ إِنَّ لَكُمْ
 لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَأَلَهُمْ آيَهُمْ بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ
 فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ
 عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾
 خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُقُهُمْ ذُلَّةٌ وَقَدَّ كَانُوا يَدْعُونَ
 إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبْ بِهَٰذَا
 الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأُمْلِ
 لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ
 مُّثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾ أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ
 رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

مَن اسان جو پالڻهار اسانکي هن کان (وڌيڪ) ڀلو (ٻيو باغ) بدلو ڏئي،
 بيشڪ اسين پنهنجي پالڻهار ڏانهن اميد رکندڙ آهيون (۳۲). ائين ئي آفت
 (پوڻي) آهي ۽ بيشڪ آخرت جو عذاب تمام وڏو آهي، جيڪڏهن ڄاڻن
 ها (تہ ائين ڪڏهن نہ ڪن ها) (۳۳). بيشڪ پرهيزگارن لاءِ سندن پالڻهار
 وٽ نعمت جا باغ آهن (۳۴). مسلمانن کي گنهگارن جهڙو ڪنداسون
 ڇا؟ (۳۵). اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي، ڪهڙو نهراءُ ٿا ڪريو؟ (۳۶).
 اوهان وٽ ڪو ڪتاب آهي ڇا جنهن ۾ (هيءُ ڳالھ) پڙهندا
 آهيو؟ (۳۷). تہ بيشڪ جيڪي اوهين پسند ڪندا آهيو سو آخرت ۾
 اوهان لاءِ هوندو (۳۸). اوهان جا اسان جي ذمي (هن ڳالھ جا) ڪي پڪا
 انجام ٿيل آهن ڇا؟ جو اهي قيامت تائين هلندا تہ بيشڪ جيڪو حڪم
 ڪندڙ سو ئي اوهان کي ملندو (۳۹). (اي پيغمبر) مشرڪن کان پڇ تہ
 انهن مان ڪير هن (ڳالھ) جو ذميوار آهي؟ (۴۰). انهن (مشرڪن) جا
 ڪي شريڪ آهن ڇا؟ جيڪڏهن سچا آهن تہ ڀل پنهنجن شريڪن کي
 (مدد لاءِ) آڻين (۴۱). جنهن ڏينهن (قيامت ۾) پنيءَ جي تجلي ٿيندي ۽
 انهن کي سجدي ڏانهن سڏبو پوءِ (سجدو) ڏيئي نہ سگهندا (۴۲). انهن
 جون اکيون جهڪيون هونديون (۽) کين خواري وٺي ويندي ۽ بيشڪ
 انهن کي (دنيا ۾) سجدي ڏانهن سڏبو هو، حالانڪ اهي چڱا ڀلا (۾)
 هيا (۴۳). پوءِ (اي پيغمبر!) مون کي ۽ انهيءَ کي جو هن (قرآن جي) ڳالھ
 کي ڪوڙ ڀائيندو آهي ڇڏي ڏي (اسين) انهن کي درجي بدرجي (آتان
 دوزخ ۾) ڇڪينداسون، جتان اهي نہ ڄاڻندا آهن (۴۴). ۽ انهن کي
 مهلت ڏيان ٿو، ڇو تہ منهنجي رت پڪي آهي (۴۵). (تون) انهن کان ڪو
 اجورو گهرندو آهين ڇا؟ جنهن ڪري (انهيءَ) چٽيءَ کان ڳوري بار
 آهن (۴۶). (يا) انهن وٽ ڪو گجھ (جو علم) آهي ڇا، جو اهي لکندا
 آهن؟ (۴۷). پوءِ (تون) پنهنجي پالڻهار جي حڪم (اچڻ) تائين صبر ڪر
 ۽ مڇيءَ واري (يونس) وانگر نہ هج، جڏهن دانهن ڪيائين ۽ اهو ڏک ۾
 ڀرجي ويو هو (۴۸).

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِّنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٢٩﴾
 فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٠﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ
 كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ
 لَمَجْنُونٌ ﴿٣١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥
 الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾
 كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُ إِذِ انبَعَثَ أَشْقَى ﴿٤﴾ فَأَتَاهُمُ الْكَارِهُ الْفَجْأَ
 بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادُ فَاهْلَكُوهَا إِنَّ عَادُهَا كَانَتْ غَافِلَةً ﴿٦﴾
 سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَصْحَامًا ﴿٧﴾ فَصَرَّعْتَهُم بِأَعْيُنِنَا
 فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُجِزَالٌ خَاوِيَةٌ ﴿٨﴾ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِّنْ بَاقِيَةٍ ﴿٩﴾ وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ
 وَالْمُوتَفِكْتُ بِالْخَطِئَةِ ﴿١٠﴾ فَعَصَا رَسُولُ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ
 أَخَذَةً رَّابِيَةً ﴿١١﴾ إِنَّهَا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلَتُكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١٢﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُنْوَاعِيَّةٌ ﴿١٣﴾

(تڏهن) جيڪڏهن کيس سندس پالڻهار جي طرفان رحمت نه پهچي ها ته ضرور رڃ ۾ اچليو وڃي ها ۽ اهو بچڙي حال هجي ها (۴۹). پوءِ سندس پالڻهار کيس نوازيو ۽ صالحن مان ڪيائينس (۵۰). ۽ بيشڪ ڪافر جڏهن قرآن ٻڌندا آهن (تڏهن) توکي پنهنجن (تڪين) اکين سان ٿيڙڻ تي هوندا آهن ۽ چوندا آهن ته بيشڪ هيءُ (پيغمبر) چريو آهي (۵۱). ۽ حقيقت ۾ هيءُ (قرآن) ته جهانن لاءِ نصيحت آهي (۵۲).

سورة الحاقة مڪي آهي ۽ هن ۾ باون آيتون آهن.
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

قيامت (۱). ڇا آهي (اها) قيامت؟ (۲). ۽ ڪهڙي شيءِ توکي ڄاڻايو ته قيامت ڇا آهي (۳). ثمود ۽ عاد (قوم) قيامت کي ڪوڙ ڄاتو (۴). پر پوءِ ثمود (قوم) سي ته هڪ سخت رڙ سان ناس ڪيا ويا (۵). ۽ باقي (قوم) عاد! سي هڪ بيحد ٿڌي تيز واءِ سان ناس ڪيا ويا (۶). (الله) اُن (واءِ) کي ست راتيون ۽ اٺ ڏينهن لڳو لڳ مٿن کڙو ڪيو، پوءِ (اي ڏسندڙ! اُن) قوم کي اُن (زمين) ۾ پيل ڏنيءَ تي ڇڻ ته اهي ڪريل ڪجيءَ جا (پتا) ٿر آهن (۷). پوءِ انهن کي ڪجهه بچيل ڏسين ٿو ڇا؟ (۸). ۽ فرعون ۽ جيڪي ان کان اڳ هئا ۽ ناس ڪيل شهرن وارا (ٻه) گناه (جا ڪم) ڪري آيا (۹). ۽ پنهنجي پالڻهار جي نافرمانن ڪيائون، تنهن ڪري (الله) وڏيءَ پڪڙ سان کين پڪڙيو (۱۰). بيشڪ جڏهن پاڻي حد کان لنگهي ويو (تڏهن) اسان اوهان کي هلندڙ ٻيڙيءَ ۾ ڇاڙهيو (۱۱). هن ڪري ته ان (ڳالهه) کي اوهان لاءِ يادگيري ڪريون ۽ ان کي ڪو ياد رکڻ وارو ڪن ياد رکي (۱۲).

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۖ وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۖ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۖ^{١٥}
وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ۖ وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا
وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَنِينَةٌ ۖ^{١٦} يَوْمَئِذٍ
تَعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۖ^{١٧} فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَذَا مَا أُرْثَرُ ۖ^{١٨} إِنَّنِي
كُنْتُ مِنَ الْمُلُوقِ حَسَابِيَةً ۖ^{١٩} فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۖ^{٢٠}
فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۖ^{٢١} قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ۖ^{٢٢} كُلُوا وَاشْرَبُوا
هَنِيئًا لِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ۖ^{٢٣} وَأَمَّا مَنْ
أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ۖ^{٢٤} فَيَقُولُ لِيَلَيْتَنِي لَمْ أُوتِ كِتَابِيَهُ ۖ^{٢٥}
وَلَمْ أَدرِ مَا حِسَابِيَهُ ۖ^{٢٦} لِيَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۖ^{٢٧} مَا
أَغْنَى عَنِّي مَالِيَهُ ۖ^{٢٨} هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهُ ۖ^{٢٩} خُدُوهُ
فَعْلُوهُ ۖ^{٣٠} ثُمَّ الْحَجِيمَ صَلُّوهُ ۖ^{٣١} ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا
سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۖ^{٣٢} إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۖ^{٣٣} وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمُسْكِينِ ۖ^{٣٤}

پوءِ جڏهن صور ۾ هڪڙي ڦوڪ ڦوڪي (١٣). ۽ زمين ۽ جبل (پنهجيءَ جاءِ تان) کنيا ويندا، پوءِ هڪ ڀيرو انهن کي ڪٽي سنهو ڪيو ويندو (١٤). پوءِ ان ڏينهن قيامت قائم ٿيندي (١٥). ۽ آسمان ڦاٽندو، پوءِ اهو ان ڏينهن ڪمزور ٿيل هوندو (١٦). ۽ ملائڪ آسمان جي ڪنارن تي هوندا ۽ تنهنجي پالڻهار جو تخت ان ڏينهن اُت ملائڪ پنهنجي مٿان کڻندا (١٧). ان ڏينهن اوهان کي (الله جي) آڏو ڪبو اوهان (جي حال) جي ڪا ڳجهي ڳالهه لکي نه رهندي (١٨). پوءِ جنهن کي سندس اعمالنامو سندس سڄي هٿ ۾ ڏنو ويو سو چوندو ته وٺو منهنجو اعمال نامو پڙهو (١٩). بيشڪ مون يقين رکيو هو ته آءُ پنهنجي حساب کي پهچندس (٢٠). پوءِ اهو ڀلي زندگي ۾ هوندو (٢١). مٿاهين بهشت ۾ (٢٢). جنهنجا ميوا (پهچڻ کي) ويجهڻ هوندا (٢٣). (چئن تہ) ڍؤ ڪري کائو ۽ پيئو، انهيءَ سبب ڪري جو گذريل ڏينهن ۾ (نيڪ عمل) اڳي موڪليو هيو (٢٤). ۽ جنهن کي سندس اعمالنامو سندس ڪٻي هٿ ۾ ڏنو ويو سو چوندو هاءِ ارمان! جيڪر منهنجو اعمالنامو مون کي نه ملي ها (٢٥). هاءِ ارمان جيڪر نه ڄاڻان ها ته منهنجو حساب ڇا آهي؟ (٢٦). هاءِ ارمان جيڪر موت نيريندڙ هجي ها! (٢٧). منهنجي مال مون کي (ڪو) فائدو نه ڏنو! (٢٨). مون کان منهنجي بادشاهي ڇٽ ٿي! (٢٩). (ملائڪن کي چئبو ته اي ملائڪو) پڪڙيوس پوءِ ڳچيءَ ۾ ڳٽ ٻڌوس (٣٠). وري دوزخ ۾ وجهوس (٣١). وري اهڙي زنجير ۾ قابو ڪريوس جنهن جي ڊيگهه ستر گز هجي (٣٢). ڇو ته اهو (ماڻهو) الله کي نه مڃيندو هو، جو (سڀ کان) وڏو آهي (٣٣). ۽ نڪي (ماڻهن کي) مسڪين جي ڪارائڻ تي تاڪيد ڪندو هو (٣٤).

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ^(٣٥) وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ
 غَسِيلِينَ^(٣٦) لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخِطُؤُنُ^(٣٧) فَلَا أُقْسِمُ بِمَا
 تُبْصِرُونَ^(٣٨) وَمَا لَا تَبْصُرُونَ^(٣٩) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ
 كَرِيمٍ^(٤٠) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تَأْتُمُونُ^(٤١)
 وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَذْكَرُونَ^(٤٢) تَنْزِيلٌ مِنْ
 رَبِّ الْعَالَمِينَ^(٤٣) وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ^(٤٤)
 لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ^(٤٥) ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ^(٤٦) فَمَا
 مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ^(٤٧) وَإِنَّهُ لَتَذْكُرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ^(٤٨)
 وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ^(٤٩) وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ^(٥٠)
 وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ^(٥١) فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ^(٥٢)

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ^(١) لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ
 لَهُ دَافِعٌ^(٢) مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ^(٣) تَعْرَجُ الْمَلَائِكَةُ وَ
 الرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ^(٤)

تنهن ڪري ان جو اڄ هت ڪو دوست ڪونهي (۳۵). ۽ نڪي ان جو
 ڦٽن جي روڳ کان سواءِ (ٻيو) ڪو ڪاڏو آهي (۳۶). (جو) ڏوهارين کان
 سواءِ (ٻيو) ڪو ان کي نه ڪائيندو (۳۷). پوءِ جيڪي ڏسو ٿا، تنهن جو
 قسم ڪٿان ٿو (۳۸). ۽ جيڪي نه ٿا ڏسو تنهن جو (به) (۳۹). ته بيشڪ
 هيءُ (قرآن) هڪ سڳوري قاصد جو سنيهو آهي (۴۰). ۽ اهو ڪنهن شاعر
 جو ڪلام نه آهي، (اوهين) گهٽ يقين ٿا رکو (۴۱). ۽ نڪي ڪنهن
 (اڳڪٿي ڪندڙ) پويي جو ڪلام آهي، گهٽ نصيحت وٺو ٿا (۴۲).
 (هيءُ) جهانن جي پالڻهار کان نازل ٿيل آهي (۴۳). ۽ جيڪڏهن (پيغمبر)
 اسان تي ڪي ڳالهيون (پاڻ) گهڙي ها (۴۴). ته ضرور سڄي هت کان
 کيس پڪڙيون ها (۴۵). وري سندس دل جي رڳ وڌي چڙهيون ها (۴۶).
 پوءِ اوهان مان ڪو هڪڙو (اسان جي عذاب کي) کانئس جهلڻ وارو نه
 آهي (۴۷). ۽ بيشڪ هيءُ (قرآن) پرهيزگارن لاءِ نصيحت آهي (۴۸). ۽
 بيشڪ اسين ڄاڻون ٿا ته ڪي اوهان مان ڪوڙ پائيندڙ آهن (۴۹). ۽
 بيشڪ هيءُ (قرآن) ڪافرن لاءِ ارمان (جو سبب) آهي (۵۰). ۽ بيشڪ
 هيءُ (قرآن) پورو سچو آهي (۵۱). تنهنڪري (تون) پنهنجي (سڀ کان)
 وڏي پالڻهار جي نالي کي پاڪائيءَ سان ياد ڪر (۵۲).

سورة المعارج مڪي آهي ۽ هن ۾ چوٽيناليه
 آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري جي نالي سان (شروع)

هڪ سوال ڪندڙ پوندڙ عذاب جو سوال ڪيو (۱). ڪافرن تي جنهن کي
 ڪو هٽائڻ وارو نه آهي (۲). جو وڏن مرتبن (ڏيڻ) واري الله جي طرف کان
 (پوندڙ) آهي (۳). جنهن ڏينهن جي ڊيگهه پنجاه هزار ورهه آهي، تنهن ۾
 ملائڪ ۽ جبرئيل الله ڏانهن (ڪافرن تي عذاب لاهڻ لاءِ) چڙهندا (۴).

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ٥ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ٦ وَنَرَاهُ
قَرِيبًا ٧ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ ٨ وَتَكُونُ الْجِبَالُ
كَالْعِهْنِ ٩ وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ١٠ يُبْصَرُونَهُمْ يَوْمَ
الْمُجْرِمِ كَوَيْفَتَدِي مِنْ عَذَابٍ يَوْمِئِذٍ بَنِيهِ ١١ وَ
صَاحِبَتِهِ ١٢ وَأَخِيهِ ١٣ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤَيِّسُ ١٤ وَمَنْ فِي
الْأَرْضِ جَمِيعًا ١٥ ثُمَّ يُنْجِيهِ ١٦ كَلَّا إِنَّهَا لَأَطْلَى ١٧ نَزْرَاعَةٌ
لِّلشَّوْىِ ١٨ تَدْعُو مَنْ أَذْبَرَ وَتَوَلَّى ١٩ وَجَمَعَ فَأَوْعَى ٢٠ إِنَّ
الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ٢١ إِذَا امْسَهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ٢٢ وَإِذَا امْسَهُ
الْخَيْرُ مَنُوعًا ٢٣ إِلَّا الْمُصْلِينَ ٢٤ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
دَائِمُونَ ٢٥ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ٢٦
لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ٢٧ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ٢٨
وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ٢٩ إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ٣٠ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٣١
إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ
مَلُومِينَ ٣٢ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعُدُونَ ٣٣

تنهن ڪري تون چڱو صبر ڪر (۵). ڇو ته ڪافر انهيءَ (ڏينهن) کي پري ڏسن ٿا (۶). ۽ (اسين) اُن کي ويجهو ٿا ڏسون (۷). جنهن ڏينهن آسمان پگهريل ٿامي وانگر ٿيندو (۸). ۽ جبل پجيل اُن وانگر ٿيندا (۹). ۽ ڪو ويجهو (مائٽ) ڪنهن ٻئي ويجهي (مائٽ) کان نه پڇندو (۱۰). (توڙي جو) اُهي انهن کي ڏسڻ ۾ ايندا. گهنگار گهرندو ته جيڪر ان ڏينهن جي عذاب جي بدران پنهنجا (پيارا) پٽ بدلو ڏئي (۱۱). ۽ پنهنجي زال ۽ پنهنجو ڀاءُ (۱۲). ۽ پنهنجو اهو سارو قبيلو (۱۳). جنهن کيس (دنيا ۾) تڪايو ٿي (۱۳). ۽ اهو (۱۴) جيڪي سڀئي (سامان) زمين ۾ آهي پوءِ سندس اهو (بدلو ڏيڻ) ڇڏائين (۱۴). ائين نه آهي. بيشڪ اهو (دوزخ) هڪ (الانن هٿ واري) باهه آهي (۱۵). (مٿي جي) کُل کي چڪيندڙ آهي (۱۶). جيڪو (الله کان) پنيرو ٿيو ۽ منهن موڙيائين تنهن کي (اها) سڏي ٿي (۱۷). ۽ (مال) گڏ ڪيائين پوءِ سانڀيائين (۱۸). بيشڪ انسان حرص وارو پيدا ٿيل آهي (۱۹). جڏهن (ڪو) ڏک پهچندو اٿس (تڏهن) دانهون ڪندو آهي (۲۰). ۽ جڏهن ڪو سک پهچندو اٿس (تڏهن) ڪنجوس ٿيندو آهي (۲۱). پر (اهي) نمازي (نه) (۲۲). جيڪي پنهنجيءَ نماز تي هميشگي ڪندا آهن (۲۳). ۽ اُهي (۲۴) گهرندڙ ۽ نه گهرندڙ محتاج لاءِ (۲۵). ۽ اُهي حصو مقرر ٿيل آهي (۲۶). گهرندڙ جو يقين رکندا آهن (۲۶). ۽ اُهي جيڪي پنهنجي پالڻهار جي عذاب کان ڊڄڻ وارا آهن (۲۷). بيشڪ سندن پالڻهار جو عذاب (اهڙو آهي) جنهن کان بچي نه سگهيو (۲۸). ۽ اُهي جيڪي پنهنجن اوگهڙن جي حفاظت ڪرڻ وارا آهن (۲۹). پنهنجن زالن يا پنهنجن ٻانهن کان سواءِ (ٻين لاءِ) جو (انهن ڏانهن وڃڻ ۾) آهي ملامت وارا نه آهن (۳۰). پوءِ جيڪي ان کان سواءِ (ٻي ڳالهه) طلبيندا سي ئي حد کان لنگهڻ وارا آهن (۳۱).

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ
بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ
يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾ فَمَالِ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
عِزِينَ ﴿٣٧﴾ أَيُطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ
نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ فَلَا أُقْسِمُ
بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا الْقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَى أَنْ تُبَدِّلَ
خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا
وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرِجُونَ
مِنَ الْجَبَابِثِ سَرَاعَا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾ خَاشِعَةً
أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلَّةٌ ذَلِكِ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ
يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

۽ اُهي جيڪي پنهنجن امانتن کي ۽ پنهنجن انجمن کي پوري ڪرڻ وارا آهن (۳۲).
 ۽ اُهي جيڪي پنهنجين شاهدين تي قائم آهن (۳۳). ۽ اُهي جيڪي
 پنهنجي نماز جي سنڀال ڪندڙ آهن (۳۴). اُهي (بهشت جي) باغن ۾
 عزت سان رهندا (۳۵). پوءِ ڪافرن کي ڇا (ٿيو) اُهي جو تو ڏانهن ڪنڌ
 کڻي ڊوڙندڙ آهن؟ (۳۶). سڄي پاسي کان ۽ کڄي پاسي کان توليون توليون
 ٿي (۳۷). منجهانئن سڄو شخص نعمت واري بهشت جي گهڙڻ جي
 طمع ڪري ٿو ڇا؟ (۳۸). ائين نه آهي، بيشڪ اسان انهن کي اُنهيءَ شيءِ
 مان پيدا ڪيو آهي، جنهن جي خبر آڻڻ (۳۹). پوءِ اڀرندڙ ۽ اُلهندڙ جي
 پالڻهار جو قسم کڻان ٿو ته بيشڪ اسين وس وارا آهيون (۴۰). هن
 (ڳالهه) تي جو اُنهن کان چڱا (بيا) مٿائي آڻيون ۽ اسين کي عاجز ٿيڻ
 وارا نه آهيون (۴۱). پوءِ (اي پيغمبر) اُنهن کي (ايسين) ٺاه ٺاهيندو ۽ راند
 ڪندو ڇڏي ڏي جيسين اُهي پنهنجو اُهو ڏينهن ڏسن جنهن جو کين
 انجام ڏجي ٿو (۴۲). جنهن ڏينهن قبرن مان ڊوڙندا نڪرندا ڄڻ ته اُهي
 ڪنهن جهنڊي ڏانهن ڊڪن ٿا (۴۳). (اُن وقت) سندن اکيون جهڪيون
 هونديون، انهن کي خواري وٺي ويندي، اهو اُهو ڏينهن آهي، جنهنجو کين
 انجام ڏنو ٿي ويو (۴۴).

سورة نوح مڪي آهي ۽ هن ۾ اناويہ

آيتون ۽ ٻہ رکوع آهن.

اللہ باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

بیشڪ اسان نوح کي سندس قوم ڏانهن موڪليو ته پنهنجي قوم کي، انهن
 وٽ ڏکوئيندڙ عذاب جي پهچڻ کان اڳ ڊيچار (۱). چيائين ته اي منهنجي
 قوم! بیشڪ آءٌ اوهان جو پٽرو ڊيچاريندڙ آهيان (۲).

أَنْ اْعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا^٣ ۖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ
 ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ
 إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ ۚ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ^٤ ۖ قَالَ رَبِّ إِنِّي
 دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا^٥ ۖ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايَ إِلَّا
 فِرَارًا^٦ ۖ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
 فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا
 اسْتِكْبَارًا^٧ ۖ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا^٨ ۖ ثُمَّ إِنِّي أَعلَنْتُ
 لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا^٩ ۖ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ
 إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا^{١٠} ۖ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا^{١١}
 وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ جَنَّاتٍ
 وَيَجْعَلْ لَّكُمْ أَنْهَارًا^{١٢} ۖ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا^{١٣} ۖ
 وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا^{١٤} ۖ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ
 سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا^{١٥} ۖ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا
 وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا^{١٦} ۖ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِّنْ
 الْأَرْضِ نَبَاتًا^{١٧} ۖ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ إِخْرَاجًا^{١٨}

(۱) چوانو ٿو) ته الله جي عبادت ڪريو ۽ کانئس ڊڄو ۽ (ان ڳالهه ۾)
 منهنجو چيو مڃيو (۳). ته اوهان جا گناه اوهان کي بخشي ۽ اوهان
 کي نهرائيل وقت تائين ڊر ڏئي، ڇو ته جڏهن الله جو نهرائيل وقت
 ايندو، (تڏهن) ان کي ڊر نه ڏئي، جيڪڏهن ڄاڻندا آهيو (ته ان ڳالهه کي
 ياد رکو) (۴). (نوح) چيو ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ اءُ پنهنجي قوم کي
 رات ۽ ڏينهن سڏيندو رهيس (۵). پوءِ منهنجي سڏڻ سندن حق ۾ پڄڻ
 کان سواءِ (ٻيو) ڪي نه وڌايو (۶). ۽ بيشڪ مون جڏهن به انهن کي سڏيو
 ته (اهي توبه ڪن ۽ تون) انهن کي بخشين (تڏهن) پنهنجيون آڱريون
 پنهنجن ڪنن ۾ وڌائون ۽ پنهنجا ڪپڙا (پاڻ تي) ويڙهيائون ۽ (ڪفر تي)
 قائم رهيا ۽ تمام گهڻو هٿ ڪيائون (۷). وري بيشڪ مون انهن کي
 ڏاڍيان سڏيو (۸). وري بيشڪ مون انهن کي ظاهر ظهور چيو ۽ انهن کي
 گهجيءَ طرح (ب) چيم (۹). پوءِ چيم ته پنهنجي پالڻهار کان بخشش
 گهرو، ڇو ته اهو بخشڻهار آهي (۱۰). ته گهڻو وسندڙ مينهن اوهان تي
 لڳو لڳ وسائي (۱۱). ۽ اوهان کي مال ۽ پٽ گهڻا ڏئي ۽ اوهان کي باغ
 ڏئي ۽ اوهان کي نهرون بڻائي ڏئي (۱۲). اوهان کي ڇا (ٿيو) آهي، جو الله
 جي وڏائيءَ جو ويساهه نه ٿا رکو؟ (۱۳). حالانڪ اوهان کي مختلف
 مرحلن ۾ خلقيائين (۱۴). نه ڏسندا آهيو ڇا ته الله ڪيئن ستن آسمانن
 کي طبعا طبعا بڻايو؟ (۱۵). ۽ انهن ۾ چنڊ کي روشن ڪيائين ۽ سج کي
 (چمڪندڙ) ڏيئو ڪيائين (۱۶). ۽ الله اوهان کي زمين منجهان هڪڙي
 جمائڻ طرح ڄمايو (۱۷). وري اوهان کي زمين ۾ مواتي نيندو ۽
 هڪڙي (ٻاهر) ڪيڻ طرح اوهان کي (ٻاهر) ڪيندو (۱۸).

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝^{١٩} لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا
 فِجَاجًا ۝^{٢٠} قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ كُذِّبَتْ
 بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَوْلَا إِدْرَاسُنَا أَفْجَاسُهُمْ أَتَتْكَ أَمْثَلُهُمْ
 نَازِلَةً مِنْ السَّمَاءِ فَتُفَكَّرُ فِيهَا ۝^{٢١} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ
 نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ
 هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٢} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا
 يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٣}
 وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ
 مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٤} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ
 أَنْ يُشَاقِقُوا يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمِينَ ۝^{٢٥} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا
 يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٦}
 وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ
 مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٧} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ
 أَنْ يُشَاقِقُوا يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ
 الظَّالِمِينَ ۝^{٢٨} وَكَرِهْنَا لِكَرَاهِيَةِ نَارِهِمْ أَنْ يُشَاقِقُوا
 يُصَالِيَهُمْ فِي سَعْيِهِمْ مِنْهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمِينَ ۝^{٢٩}

الْأَنْبِيَاءُ ٢٨

سُورَةُ الْجِنِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا مِرْثَادًا عَجَبًا ۝

۽ الله اوهان لاءِ زمين کي وڇاڻو بڻايو (۱۹). ته ان ۾ ويڪرين واٽن سان هلو (۲۰). نوح چيو ته اي منهنجا پالڻهار! بيشڪ انهن منهنجو چيو نه مڃيو ۽ انهن (رئيسن جي) پويان لڳا جن جي حق ۾ سندن مال ۽ سندن اولاد خساري کان سواءِ (بيو) ڪجهه نه وڌايو آهي (۲۱). ۽ انهن (رئيسن) تمام وڏو فريب پکيڙيو (۲۲). ۽ چيائون ته پنهنجن بتن کي ڪڏهن به نه ڇڏيو ۽ نڪي وڌ نڪي سَوع ۽ نڪي يغوٿ ۽ يَغوٿ ۽ نَسَر کي (اوهين ڪڏهن) ڇڏيو (۲۳). ۽ بيشڪ گهڻن کي گمراه ڪيائون ۽ (اي الله) ظالمن کي گمراهيءَ کان سواءِ (بيو) ڪجهه وڌيڪ نه ڏي (۲۴). انهن کي سندن گناهن جي سبب ڪري ٻوڙيو ويو، وري انهن کي باه ۾ وڌو ويو، پوءِ الله کان سواءِ (بيو) ڪو پاڻ لاءِ مددگار نه لڌائون (۲۵). ۽ نوح چيو ته، اي منهنجا پالڻهار! ڪافرن مان ڪو زمين تي رهندڙ نه ڇڏ (۲۶). چو ته تون جيڪڏهن انهن کي ڇڏيندين ته تنهنجن ٻانهن کي گمراه ڪندا ۽ اهي بدڪار منڪر کان سواءِ (بيو) ڪي نه ڄڻيندا (۲۷). اي منهنجا پالڻهار! مون کي ۽ منهنجي ماءُ پيءُ کي بخش ۽ جيڪو منهنجي گهر ۾ مؤمن ٿي اچي، تنهن کي ۽ سڀني مؤمنن ۽ مؤمنياڻين کي (بخش) ۽ ظالمن کي هلاڪيءَ کان سواءِ (بيو) ڪجهه وڌڪ نه ڏي (۲۸).

سورة الجن مڪي آهي ۽ هن ۾ اناويہ
آيتون ۽ ٻہ رکوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر) چؤ ته، مون ڏانهن (هن ڳالهه جو) وحي موڪليو ويو ته جن مان هڪ توليءَ (قرآن) ٻڌو، پوءِ چيائون ته بيشڪ اسان هڪ عجيب قرآن ٻڌو (۱).

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَامْتَابِهِ ۖ وَلَنْ تُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ۖ
 وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ۖ^٣ وَ
 أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ۖ^٤ وَأَنَا ظَنَنَّا
 أَن لَّنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ^٥ وَأَنَّهُ كَانَ
 رِجَالٌ مِّنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ
 رَهَقًا ۖ^٦ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ۖ^٧
 وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا فِيهَا مِلَأَتْ حَرَاسٍ شَدِيدًا
 وَشُهَبًا ۖ^٨ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَنْ
 يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شَهَابًا رَّصَدًا ۖ^٩ وَأَنَا لَا نَدْرِي
 أَشَرٌّ أُرِيدُ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ
 رَشَدًا ۖ^{١٠} وَأَنَا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا
 طَرَائِقَ قَدَدًا ۖ^{١١} وَأَنَا ظَنَنَّا أَن لَّنْ تُعْجِزَ اللَّهُ فِي الْأَرْضِ
 وَلَنْ تُعْجِزَهُ هَرَبًا ۖ^{١٢} وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ امْتَابِهِ ۖ^{١٣}
 فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۖ^{١٤} وَأَنَا مِنَّا
 الْمُسْلِمُونَ وَمِمَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ۖ^{١٥}

جو سڌي رستي ڏانهن ڏس ڏئي ٿو، تنهن ڪري ان تي ايمان آندوسون ۽ پنهنجي پالڻهار سان ڪنهن هڪڙي کي شريڪ اصل نه ڪندا سون (۲). ۽ (بيان ڪرڻ لڳا) ته اسان جي پالڻهار جو شان تمام وڏو آهي، نڪي ڪا زال ۽ نڪي ڪو اولاد رکيو اٿس (۳). ۽ هيءُ ته الله جي نسبت ۾ اسان مان ڪنهن بيوقوف ڪوڙو ٺاهي ٿو (۴). ۽ هيءُ ته اسان ڀانيو هو ته انسان ۽ جن الله تي ڪڏهن ڪوڙ نه چوندا (۵). ۽ هيءُ ته انسانن مان ڪيترا ماڻهو جنن جي مَرَدن جي سام پوندا هئا، پوءِ (ماڻهن) جنن (جي حق) ۾ (هٿئون) وڌائي وڌائي (۶). ۽ ته (اي جنو!) ماڻهن اهڙو گمان ڪيو هو جهڙو اوهان گمان ڪيو هو ته الله ڪنهن کي پيغمبر ڪري اصل نه موڪليندو (۷). ۽ هيءُ ته اسان آسمان کي جاجيو، پوءِ ڏٺوسونس ته سخت چوڪيدارن ۽ آلاڻن سان ڀرجي ويو آهي (۸). ۽ هيءُ ته اسين (اڳي) آسمان جي گهڻن رستن تي (ملائڪن جي گفتگو) ٻڌڻ لاءِ وهندا هياسين، پوءِ جيڪو هاڻي ڪُن ڏيندو آهي، سو پاڻ لاءِ تيار ٿيل آلاڻي وارو تارو ڏسندو آهي (۹). ۽ هيءُ ته اسين نه ٿا ڄاڻون ته جيڪي زمين ۾ آهن تن لاءِ ڪنهن مدائيءَ جو ارادو ڪيو ويو آهي يا انهن لاءِ سندن پالڻهار ڪو چڱائيءَ جو ارادو ڪيو آهي (۱۰). ۽ هيءُ ته اسان مان ڪي سڌريل آهن ۽ اسان مان ڪي اُن کان سواءِ (به) آهن، (اسين) مختلف ٽوليون ٽوليون هياسون (۱۱). ۽ هيءُ ته اسان پڪ ڄاتو ته زمين ۾ الله کي ڪڏهن به ٽڪائي نه سگهنداسون ۽ نڪي ڀڄي ڪڏهن ٽڪائي سگهنداسونس (۱۲). ۽ هيءُ ته جڏهن اسان هدايت (جي ڳالهه) ٻڌي (تڏهن) ان تي ايمان آندوسون، پوءِ جيڪو پنهنجي پالڻهار تي ايمان آڻيندو سو نڪي ڪنهن نقصان کان ۽ نڪي ڪنهن ظلم کان ڊڄندو (۱۳). ۽ هيءُ ته اسان مان ڪي مسلمان آهن ۽ اسان مان ڪي ظالم آهن، پوءِ جيڪي مسلمان ٿيا تن سڌيءَ وات جي سوچ ڪئي (۱۴).

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝ وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا
عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا ۝ لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۖ
وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسُدْ لَهُ عَذَابًا صَعَدًا ۝
وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝ وَأَنَّهُ
لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ۝
قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَا
أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝ قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ
اللَّهِ أَحَدٌ ۖ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝ إِلَّا بَلَاغًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتٍ ۖ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۝ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا
يُوعَدُونَ فَيَسْأَلُونَ مَنْ أَعْصَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝
قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مِمَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ
لَهُ رَبِّي أَمَدًا ۝ عِلْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ
أَحَدًا ۝ إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ
يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

۽ باقي ظالم سي دوزخ لاءِ ڪاٺيون هوندا (۱۵). ۽ (اي پيغمبر!) هيءُ (ب) چو ته مون ڏانهن وحي موڪليو ويو آهي ته جيڪڏهن (ماڻهو سڌيءَ) واٽ تي بيهڪ وٺن ها ته ضرور انهن (جي پوڪن) کي گهڻو پاڻي پياريون ها (۱۶). ته جيئن ان (سڪار ڪرڻ) ۾ کين پرڪيون ۽ جيڪو پنهنجي پالڻهار جي ياد ڪرڻ کان منهن موڙيندو، تنهن کي (الله) سخت عذاب ۾ ڦاسائيندو (۱۷). ۽ هيءُ ته (سڀ) مسجدون (خاص) الله جون آهن، تنهن ڪري الله سان (گڏ) ڪنهن جي عبادت نه ڪريو (۱۸). ۽ هيءُ ته جنهن مهل الله جو ٻانهو (محمد ﷺ) بيٺو ته سندس عبادت ڪري (تنهن مهل جن) مٿس ڳاهت ڪرڻ تي هئا (۱۹). چو ته آءٌ رڳو پنهنجي پالڻهار جي عبادت ڪريان ٿو ۽ ڪنهن هڪڙي کي ساڻس شريڪ نه ٿو ڪريان (۲۰). چو ته بيشڪ آءٌ اوهان کي ڏک پهچائڻ ۽ سنئين رستي تي آڻڻ جو وس نه ٿو رکان (۲۱). چو ته بيشڪ مون کي الله (جي عذاب) کان ڪوبه نه بچائيندو ۽ ان کان سواءِ ڪا پناهه ڪڏهن نه لهندس (۲۲). مگر الله جي پار کان خبر پهچائي آهي ۽ سندس پيغام پهچائڻا آهن ۽ جيڪو الله ۽ سندس پيغمبر جي نافرمان ڪندو، تنهن لاءِ بيشڪ دوزخ جي باهه آهي، جنهن ۾ سدائين رهندا (۲۳). (ايسٽائين غفلت ۾ رهندا) جيسين ڪ جيڪو انهن کي انجام ڏجي ٿو سو ڏسن، پوءِ ڄاڻندا ته مددگار جي ڪري وڌيڪ هيٺو ۽ ڳاڻاڻي جي ڪري تمام ٿورو ڪير آهي (۲۴). (کين) چو ته آءٌ نه ٿو ڄاڻان ته جنهن جو اوهان کي انجام ڏجي ٿو سو (الائي) ويجهو آهي يا منهنجو پالڻهار ان جي ڪا (بي) مدت مقرر ڪندو؟ (۲۵). (اهو) ڳجهه ڄاڻندڙ آهي، پوءِ پنهنجي ڳجهه تي ڪنهن هڪڙي کي واقف نه ڪندو آهي (۲۶). سواءِ ان پيغمبر جي جنهن کي پسند ڪيائين، پوءِ بيشڪ الله سندس اڳتان ۽ سندس پوئتان نگهبان (ملائڪ) موڪليندو آهي (۲۷).

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ ابْتَلَوُا رُسُلَاتِ رَبِّهِمْ وَاحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ

وَاحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

سُورَةُ الْمَرْمِلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

يَا أَيُّهَا الْمَرْمِلُ ١ قُمْ الْيَلِ إِلَّا قَلِيلًا ٢ نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ

مِنْهُ قَلِيلًا ٣ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ٤ إِنَّا

سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ٥ إِنَّ نَاشِئَةَ الْيَلِ هِيَ

أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ٦ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا

طَوِيلًا ٧ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ٨

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ٩

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ١٠ وَ

ذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهْلَهُمْ قَلِيلًا ١١ إِنَّ

لَدَيْنَا نِكَالًا وَجِيمًا ١٢ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ١٣ يَوْمَ

تَرْجَفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَّهِيلًا ١٤ إِنَّا أَرْسَلْنَا

إِلَيْكُمْ رَسُولًا ۖ شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ١٥

(هن لاءِ) ته ڄاڻي ته پنهنجي پالڻهار جا حڪم سچ پچ پهچايا اٿن ۽ جيڪي وٽن آهي تنهن کي (الله هر طرح پنهنجي) وس رکيو آهي ۽ سڀڪنهن شيءِ جو ڳاڻاڻو ڳڻي ڇڏيو اٿس (۲۸).

سورة زمزل مڪي آهي ۽ هن ۾ ويه
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اي (پاڻ تي) ڪپڙي ويڙهڻ وارا (مڙس) (۱). رات جو اتي پر
ٿورو (۲). رات جو اڌ يا ان کان ٿورو گهٽاءِ (۳). يا اڌ رات تي ڪجهه
وڌاءِ ۽ قرآن ناهي ناهي (ترتيل سان) پڙه (۴). بيشڪ اسين توتي
هڪ ڳرو حڪم نازل ڪنداسون (۵). بيشڪ رات جو اٿڻ (نفس
جي) جهڪي ڪرڻ ۾ تمام سخت آهي ۽ (لفظن) چوڻ ۾ تمام پڪو
آهي (۶). بيشڪ توکي ڏينهن ۾ (ماڻهن کي دين سيکارڻ جو) گهڻو ڌنڌو
آهي (۷). ۽ پنهنجي رب جو نالو ياد ڪر ۽ سڀني پاسن کان هڪ طرفو
ٿي چڱيءَ طرح ڏانهس متوجہ ٿي (۸). جو اوڀر ۽ اولهه جو رب آهي، ان
کان سواءِ (ٻيو) ڪو عبادت جو لائق نه آهي، تنهن ڪري (تون) کيس
پرجهلو ڪري وٽ (۹). ۽ (ڪافر) جيڪي چوندا آهن، تنهن تي صبر
ڪر ۽ چڱيءَ طرح انهن کي ڇڏي ڏي (۱۰). ۽ مون کي ۽ جيڪي ڪوڙ
پائيندڙ آسودا آهن، تن کي ڇڏي ڏي ۽ انهن کي ٿوري مهلت ڏي (۱۱).
بيشڪ اسان وٽ (ڳرا) نيل ۽ (ٻاريل) باهه آهي (۱۲). ۽ نڙي گهٽيندڙ
طعام ۽ ڏکوئيندڙ عذاب آهي (۱۳). جنهن ڏينهن زمين ۽ جبل ڌنڌا ۽
جبل واريءَ جا ڍڳ هاريل ٿيندا (۱۴). (اي انسانو!) بيشڪ اسان اوهان
ڏانهن هڪ پيغمبر اوهان تي شاهدي ڏيندڙ موڪليو، جهڙيءَ طرح فرعون
ڏانهن (موسيٰ) پيغمبر (ڪري) موڪليوسون (۱۵).

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ①٦
 فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ
 شِيبًا ①٧ السَّمَاءُ مُنْقَطِرَةٌ بِهِ ①٨ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ①٩ إِنَّ
 هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ②٠ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ②١
 إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَ
 نِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَهُ ②٢ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ ②٣ وَاللَّهُ
 يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ②٤ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصَوْهُ فَتَابَ
 عَلَيْكُمْ ②٥ فَأَقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ②٦ عَلِمَ أَنْ
 سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَىٰ ②٧ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ
 يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ②٨ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ ②٩ فَأَقْرَأُوا مَا تيسَّرَ مِنْهُ ③٠ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
 وَآتُوا الزَّكَاةَ ③١ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ③٢ وَمَا تُقَدِّمُوا
 لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ ③٣
 وَأَعْظَمَ أَجْرًا ③٤ وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ ③٥ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ

رَحِيمٌ ③٦

پوءِ فرعون اُن پيغمبر جي نافرمانِي ڪئي، تنهن ڪري ان کي سخت پڪڙ
 ۾ پڪڙيوسون (۱۶). پوءِ جيڪڏهن (اوهين) ڪافر رهندؤ ته اهڙي ڏينهن
 کان ڪيئن بچندؤ جيڪو ٻارن کي ٻڌو ڪندو؟ (۱۷). اُن (ڏينهن) ۾
 آسمان ڦاٽندو، الله جو انجام (ضرور پورو) ٿيڻو آهي (۱۸). بيشڪ هيءَ
 نصيحت آهي، پوءِ جيڪو گهري سو پنهنجي پالڻهار ڏانهن وات وٺي (۱۹).
 بيشڪ تنهنجو پالڻهار ڄاڻندو آهي ته تون ٻن ٽهائڻ رات جي ويجهو اٿندو
 آهين ۽ اڌ رات جو ۽ ٽهائي رات جي ۽ جيڪي تو ساڻ آهن تن مان به
 هڪ ٽولي (اٿندي آهي) ۽ الله رات ۽ ڏينهن جو اندازو ڪندو آهي، الله
 ڄاتو ته اوهين رات جو اٿڻ پورو ڪري نه ٿا سگهو، تنهن ڪري اوهان تي
 باجه سان موٽيو، پوءِ جيترو آسان ٿي سگهي (سو) قرآن مان پڙهو، الله
 ڄاڻي چڪو ته اوهان مان ڪي بيمار ٿيندا ۽ ٻيا جي زمين ۾ مسافري
 ڪن ٿا، الله جي فضل مان (روزيءَ جي) طلب ڪن ٿا ۽ ٻيا الله جي
 وات ۾ (ڪافرن سان) وڙهن ٿا، تنهن ڪري جيترو قرآن مان آسان ٿي
 سگهي سو پڙهو ۽ نماز کي قائم رکو ۽ زڪواة ڏيو ۽ الله کي چڱيءَ طرح
 قرض ڏيو ۽ جيڪي پاڻ لاءِ نيڪيءَ مان اڳي موڪليندؤ تنهن کي الله وٽ
 وڌيڪ چڱو ۽ اجر ڪري تمام وڏو لهندؤ ۽ الله کان بخشش گهرو، ڇو ته
 الله بخشڻهار مهربان آهي (۲۰).

سُورَةُ الْمَدَّثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الْمَدَّثَرُ ١ قُمْ فَأَنْذِرْ ٢ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ٣ وَثِيَابَكَ
 فَطَهِّرْ ٤ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ٥ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ٦ وَ
 لِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ٧ فَإِذَا أَنْقَرْنَا فِي النَّافُورِ ٨ فَذَلِكَ يَوْمُ مِيزِ
 يَوْمٌ عَسِيرٌ ٩ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ١٠ ذَرْنِي وَمَنْ
 خَلَقْتُ وَحِيدًا ١١ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ١٢ وَبَنِينَ
 شُهودًا ١٣ وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ١٤ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ
 أَزِيدَ ١٥ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ١٦ سَأَرْهُقُهُ
 صُعُودًا ١٧ إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ١٨ فَقَتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ١٩ ثُمَّ
 قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ٢٠ ثُمَّ نَظَرَ ٢١ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ٢٢
 ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ٢٣ فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 يُؤْثَرُ ٢٤ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ٢٥ سَأُصْلِيهِ
 سَقَرًا ٢٦ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ٢٧ لَا تُبْقِي وَ
 لَا تَنْذِرُ ٢٨ لَوْ أَحَاطَ لِلْبَشَرِ ٢٩ عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشَرَ ٣٠

سورة المذثر مكي آهي ۽ هن ۾ چاونداه
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

اي (پاڻ تي) ڪپڙي ويڙهڻ وارا (مڙس) (١). اتي پوءِ ديچار (٢). ۽
پنهنجي پالڻهار جي وڏائي بيان ڪر (٣). ۽ پنهنجا ڪپڙا پاڪ
رڪ (٤). ۽ پليٽيءَ کان پري ره (٥). ۽ نه جڳائي ته وڌيڪ گهرندڙ ٿي،
احسان ڪرين (٦). ۽ پنهنجي پالڻهار (جي حڪم) لاءِ صبر اختيار
ڪر (٧). پوءِ جڏهن صور ۾ ڦوڪبو (٨). تڏهن انهيءَ ڏينهن اوکو وقت
ٿيندو (٩). ڪافرن تي اڻ سکيو (وقت) هوندو (١٠). مون کي ۽ جنهن کي
اڪيلو پيدا ڪيم، تنهن کي ڇڏي ڏي (١١). ۽ ان کي گهڻو مال
ڏنم (١٢). ۽ (مجلس ۾) حاضر ٿيڻ وارا پٽ (به ڏنم) (١٣). ۽ ان کي
پوريءَ طرح وڌايم (١٤). وري (به) لالچ رکندو آهي ته (کيس) وڌيڪ
ڏيان (١٥). ائين نه آهي، بيشڪ اهو اسان جي آيتن سان جهڳڙو ڪندڙ
آهي (١٦). جلد ان کي وڏيءَ سختيءَ سان تڪليف ڏيندس (١٧). ڇو
ته ان (دل ۾) سوچ ڪئي ۽ نهراءُ ڪيو (١٨). پوءِ لعنت هجيس شال
ڪيئن نهراءُ ڪيائين (١٩). وري به لعنت هجيس شال ڪيئن نهراءُ
ڪيائين (٢٠). وري (غور ڪري) ڏٺائين (٢١). وري منهن ۾ شور وڌائين
۽ گهنڊ پاتائين (٢٢). وري پنيرو ٽيو ۽ وڏائي ڪيائين (٢٣). پوءِ چيائين ته
هيءُ (قرآن) رڳو جادو آهي جو (جادوگرن کان) هليو ٿو اچي (٢٤).
هيءُ (قرآن) رڳو ماڻهوءَ جو ڪلام آهي (٢٥). جلد ان کي دوزخ ۾
وجهندس (٢٦). ۽ توکي ڪهڙيءَ شيءِ ڄاڻايو ته دوزخ ڇا آهي؟ (٢٧).
(اهو) نه ڪي ڪجھ (گوشت) رهائي ٿو ۽ نه ڪي (هڏا) ڇڏي ٿو (٢٨)
ماڻهن کي (ساڙي) ڪارو ڪندڙ آهي (٢٩). اُن تي اُٿويه (جڻا دربان)
آهن (٣٠).

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ
إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَيَزِدَّ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۖ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ
رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ۖ كُلًّا وَالْقَمَرِ ۖ
وَالْيَلِ إِذْ أَدْبَرَ ۖ وَالصُّبْحِ إِذْ أَسْفَرَ ۖ إِنَّهَا إِلَّا حُدَى
الْكَبْرِ ۖ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ۖ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ
أَوْ يَتَأَخَّرَ ۖ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ۖ إِلَّا أَصْحَابَ
الْيَمِينِ ۖ فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ۖ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۖ مَا
سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۖ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلِيِّينَ ۖ وَلَمْ
نَكُ نَطْعُمُ الْمُسْكِينِ ۖ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۖ وَ
كُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ۖ حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ ۖ فَمَا تَنْفَعُهُمْ
شَفَاعَةُ الشَّفَاعِينَ ۖ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ۖ

۽ دوزخ جا دربان رڳو ملائڪ ڪيا اٿن ۽ سندن ڳاڻا تو رڳو ڪافرن لاءِ
پرڪ ڪئي اٿن ته ڪتاب وارا يقين ڪن ۽ ايمان وارا (پنهنجي) ايمان ۾
وڌن ۽ ڪتاب وارا ۽ مؤمن شڪ ۾ نه پون ۽ ته جن جي دلين ۾ (منافقيءَ
جي) بيماري آهي، سي ۽ ڪافر چون ته هن مثال ڏيڻ ۾ الله جو ڇا مطلب
آهي؟ اهڙيءَ طرح الله جنهن کي گهري (تنهن کي) پلائيندو آهي ۽ جنهن
کي گهري (تنهن کي) هدايت ڪندو آهي ۽ تنهنجي پالڻهار جو لشڪر ان
(الله) کان سواءِ (ٻيو) ڪونه ڄاڻندو آهي ۽ هيءَ (دوزخ جي باهه) ته
(سيڪنهن) ماڻهوءَ لاءِ رڳي نصيحت آهي (۳۱). سچ چوان ٿو چنڊ
جو قسم آهي (۳۲). ۽ رات جو (قسم آهي) جڏهن پٺ ڦيري (۳۳). ۽
صبح جو (قسم آهي) جڏهن روشن ٿئي (۳۴). ته بيشڪ دوزخ هڪ
وڏين (شين) مان آهي (۳۵). (سيڪنهن) ماڻهوءَ کي ڊيچاريندڙ
آهي (۳۶). اوهان مان انهيءَ لاءِ جيڪو گهري ته (بهشت لاءِ) اڳي
وڌي يا (دوزخ ۾) پئتي رهي (۳۷). سيڪو جيءُ پنهنجي ڪئي ۾ ڳه
پيل آهي (۳۸). پر سڄي پاسي وارا (چٽل آهن) (۳۹). (بهشت جي) باغن
۾ هوندا، گڏجي پچندا (۴۰). ڏوهارين کان (۴۱). ته اوهان کي دوزخ ۾
ڪهڙيءَ ڳالهه وڌو (۴۲). چوندا ته نڪي نمازين مان هياسون (۴۳). ۽
نڪي مسڪينن کي ڪارائيندا هياسون (۴۴). ۽ بڪواسن سان گڏ
بڪواس ڪندا هياسون (۴۵). ۽ بدلي جي ڏينهن کي ڪوڙ پائيندا
هياسون (۴۶). تانجو اسان تي موت آيو (۴۷). پوءِ کين ڀارت ڪندڙن جي
ڀارت نفعو نه ڏيندي (۴۸). پوءِ انهن کي ڇا (ٿيو) آهي، جو نصيحت کان
منهن موڙيندڙ (ٿيا) آهن (۴۹).

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ۖ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۖ بَلْ يُرِيدُ
 كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةٌ ۖ كَلَّا بَلْ لَا
 يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ۖ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ
 ذَكَرْهُ ۖ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۖ هُوَ أَهْلُ
 التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ۖ

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
 لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۖ
 أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ۖ بَلَىٰ قَدَرِينْ
 عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَانُهُ ۖ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ
 أَمَامَهُ ۖ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ ۖ فَاذْأَبْرَقْ
 الْبَصَرُ ۖ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۖ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۖ
 يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفْرَقُ ۖ كَلَّا لَا وَزَرَ ۖ إِلَىٰ
 رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۖ يُنْبِئُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ
 بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ۖ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ۖ

ڄڻ ته آهي تهندڙ گڏه آهن (٥٠). جي شينهن کان ڀڳا هجن (٥١). بلڪ منجهائن هر هڪ ماڻهو گهرندو آهي ته کيس (آسمان مان) کليل ڪتاب ڏجن (٥٢). ائين نه آهي، بلڪ آخرت کان نه ٿا ڊڄن (٥٣). سچ آهي ته بيشڪ قرآن هڪ نصيحت آهي (٥٤). پوءِ جيڪو گهري سو ان کي پڙهي (٥٥). ۽ الله جي گهر کان سواءِ (ان کي) ياد ڪري نه سگهندا (الله) آهو آهي جنهن کان ڊڄڻ گهرجي ۽ (آهو) بخشش جو مالڪ آهي (٥٦).

سورة قيامت مڪي آهي ۽ هن ۾ چاليھ
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

قيامت جي ڏينهن جو قسم ٿو ڪٿان (١). ۽ ملامت ڪرڻ واري نفس جو قسم ٿو ڪٿان (ته قيامت ۾ سڀ اٿندا) (٢). انسان پائيندو آهي ڇا ته سندس هڏا گڏ نه ڪنداسون؟ (٣). هاڻو! سندس آڱرين جي ڏوڏين جي سڌي ڪرڻ تي وس وارا آهيون (٤). بلڪ انسان هيءُ گهرندو آهي ته پنهنجي اڳ (ايندڙ وقت) لاءِ گناه ڪري (٥). پڇي ٿو ته قيامت جو ڏينهن ڪڏهن ٿيندو؟ (٦). پوءِ جڏهن اڪيون ڦاٽي وينديون (٧). ۽ چنڊ گرهبو (٨). ۽ سج ۽ چنڊ (هڪ جاءِ) گڏ ڪبا (٩). (تڏهن) ماڻهو چونڊو ته ڀڄڻ جي راه ڪٿي آهي؟ (١٠). نه نه! ڪا واھ ڪانهي (١١). تنهنجي پالڻهار وٽ ان ڏينهن تڪاءُ جو هنڌ آهي (١٢). ان ڏينهن ماڻهوءَ کي (انهيءَ حال حقيقت بابت) خبردار ڪبو، جيڪي اڳي موڪليو هيائين ۽ پوئتي رهايا آهن (١٣). بلڪ ماڻهو پنهنجي (الزام) لاءِ (پاڻ) هڪ حجت آهي (١٤).

وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ^{١٥} لَا تَحَرَّكَ بِهِ لِسَانُكَ لِتَعْجَلَ
 بِهِ^{١٦} إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ^{١٧} فَإِذَا قُرِئَهُ فَاتَّبِعْ
 قُرْآنَهُ^{١٨} ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ^{١٩} كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ
 الْعَاجِلَةَ^{٢٠} وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ^{٢١} وَجُودَ يَوْمٍ مِّنْ تَآخُرَةٍ^{٢٢}
 إِلَى رَبِّهَا نَاطِرَةٌ^{٢٣} وَجُودَ يَوْمٍ مِّنْ بَاسِرَةٍ^{٢٤} تَطُنُّ
 أَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ^{٢٥} كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ^{٢٦}
 وَقِيلَ مَنْ سَرَّى^{٢٧} رَاقٍ^{٢٨} وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ^{٢٩} وَالتَّقَتَّى
 السَّاقُ بِالسَّاقِ^{٣٠} إِلَى رَبِّكَ يَوْمَ مِذِ السَّاقِ^{٣١}
 فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى^{٣٢} وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى^{٣٣}
 ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَتَمَطَّى^{٣٤} أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى^{٣٥}
 ثُمَّ أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى^{٣٦} أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ
 يُتْرَكَ سُدًى^{٣٧} أَلَمْ يَكُنْ نُطْفَةً مِّنْ مَّنِيٍّ يُمْنَى^{٣٨}
 ثُمَّ كَانَ عُلُقَةً فَخَلَقَ فَنَسَوَى^{٣٩} فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ
 الذَّكَرَ وَالْأُنثَى^{٤٠} أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَى أَنْ
 يُحْيِيَ الْمَوْتَى^{٤١}

توڻيڪ پنهنجا بهانا پيش پيو ڪري (۱۵). (اي پيغمبر) قرآن پڙهڻ مهل پنهنجي زبان کي (هن لاءِ) نه چور ته اهو جلدي (ياد ڪري) وٺين (۱۶). چو ته (تنهنجي سيني ۾) قرآن جو گڏ ڪرڻ ۽ ان جو پڙهڻ (آسان ڪرڻ) اسان جي ذمي آهي (۱۷). پوءِ جڏهن قرآن (ملائڪ کان) پڙهايون تڏهن (پنهنجي دل) اُن جي پڙهڻ جي پٺيان لڳاءِ (۱۸). وري بيشڪ ان جي وضاحت ڪرڻ اسان جي ذمي آهي (۱۹). نه نه! بلڪ (اي ڪافرو) دنيا کي دوست رکندا آهيو (۲۰). ۽ آخرت کي ڇڏيندا آهيو (۲۱). ڪي چهرا اُن ڏينهن تازا هوندا (۲۲). پنهنجي پالڻهار ڏانهن ڏسندڙ هوندا (۲۳). ڪي چهرا ان ڏينهن آداس (ٿيل) هوندا (۲۴). ڀائيندا ته ساڻن پٺيءَ توڙ معاملو ڪيو ويندو (۲۵). نه نه! جڏهن (ساه) نڙگهت تي پهچندو (۲۶). ۽ چيو ويندو ته ڪو ڦيٿو رکڻ وارو آهي؟ (۲۷). ۽ (پڪ) ڀائيندو ته (هاڻي) هيءُ (وقت روح جي) جدا ٿيڻ (جو) آهي (۲۸). ۽ هڪ پٺي پٺيءَ سان وڇرندڙي (۲۹). اُن ڏينهن تنهنجي پالڻهار وٽ هلڻو آهي (۳۰). پوءِ نڪي (الله جي ڪلام جي) تصديق ڪيائين ۽ نڪي نماز پڙهيائين (۳۱). پر ڪوڙ ڀانيائين ۽ منهن موڙيائين (۳۲). وري پنهنجي گهروارن ڏانهن آڪڙجي هليو (۳۳). تو تي خرابي هجي، پوءِ تو تي خرابي هجي (۳۴). وري (بيهر چوان ٿو ته) تو تي خرابي هجي، پوءِ تو تي خرابي هجي (۳۵). انسان (ائين) ڀانئي ٿو ڇا ته (ڪيس) بيڪار ڇڏي ڏبو؟ (۳۶). (اهو) منيءَ جو ٽپو نه هو ڇا جو (ماءُ جي ڳهڻ ۾) اڇليو ٿي ويو (۳۷). وري (رت جو) دڳ هو، پوءِ الله (ان کي) بڻايو ۽ (اُن کي) سنئين لڳين ڪيائين (۳۸). پوءِ منيءَ مان ٻه جنسون نر ۽ مادي بڻايائين (۳۹). اهو الله هن (ڳالهه) تي وس وارو نه آهي ڇا جو مٿن کي جيئاري؟ (۴۰).

سُورَةُ الدَّهْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ①

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ

سَمِيعًا بَصِيرًا ② إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا

كَفُورًا ③ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَلََّا وَسْعِيرًا ④

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ⑤

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ⑥ يُوفُونَ

بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ⑦ وَيُطْعَمُونَ

الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ⑧ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ

لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ⑨ إِنَّا نَخَافُ مِنْ

رَبِّنَا يَوْمَ مَاعِبُوسٍ قَاطِرٍ ⑩ فَوَقَّعْنَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَ

لَقَّهْمُ نَصْرَةً وَرُورًا ⑪ وَجَزَّوْهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ⑫

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرُونَ فِيهَا شُمْسًا وَلَا

زَمْهَرِيرًا ⑬ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُكِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذَلِيلًا ⑭

سورة الدهر مڪي آهي ۽ هن ۾ ايڪٽيه
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

ڪڏهن انسان تي زماني مان هڪ (اهڙو) وقت گذري چڪو آهي، جو (هو اهڙي) ڪا شيءِ نه هو جا يادگيريءَ ۾ اچي (١). بيشڪ اسان ماڻهوءَ کي هڪڙي (گهڻن جزن سان) گڏيل نطفي مان پيدا ڪيو ته ان کي پرڪيون، پوءِ کيس ٻڌندڙ ڏسندڙ ڪيوسون (٢). بيشڪ اسان کيس ستو دڳ ڏسيو، (هاڻي هو) شڪر ڪندڙ ٿئي يا بي شڪر (٣). بيشڪ اسان ڪافرن لاءِ زنجير ۽ ڳٽ ۽ ٻرندڙ باه تيار ڪئي آهي (٤). بيشڪ نيڪ بخت ٻانها (انهيءَ شراب جي) پيالي مان پيئندا، جنهن جي ملاوت ڪافور (جي چشمي جي پاڻيءَ) جي هوندي (٥). اهو هڪ چشمو آهي، جنهن مان الله جا (پيارا) ٻانها پيئندا، جنهن کي چڱيءَ طرح وهائيندا (٦). (جي الله جي) باسيل باس پوري ڪندا آهن ۽ ان ڏينهن کان ڊڄندا آهن، جنهن جي بچڙائي (هر طرف) پڌري هوندي (٧). ۽ طعام جي (کين) ضرورت هوندي به محتاج ۽ يتيم ۽ قيديءَ کي ڪارائيندا آهن (٨). (۽ چوندا آهن ته) اسين ته اوهان کي الله جي راضي واسطي ڪارائيندا آهيون، اوهان کان نه ڪو بدلو ۽ نه ڪا شڪر گذاري گهرندا آهيون (٩). بيشڪ اسين پنهنجي پالڻهار کان هڪ ڏکئي ڏينهن کان ڊڄندا آهيون، جو تمام سخت آهي (١٠). پوءِ الله اُن ڏينهن جي شر کان کين بچايو ۽ انهن کي تازگي ۽ خوشي پهچائي (١١). ۽ سندن صبر ڪرڻ سببان باغ ۽ پٽ (جو ويس) کين بدلو ڏنائين (١٢). اُن (باغ) ۾ پلنگن تي ٿيڪ ڏئي ويهندا. اُتي نه ڪي سج جي اُت ۽ نه ڪي ڪا سخت سردي ڏسندا (١٣). ۽ ان (باغ) جون چانئون مٿن ويجهيون ٿيل هونديون ۽ ان جا ميوا (پٽڻ ۾) چڱيءَ طرح (لڙڪائي) ويجهبا ڪبا (١٤).

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَّةٍ مِّنْ فَضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ۝
قَوَارِيرًا مِّنْ فَضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا
كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝ عَيْنًا فِيهَا شَمْسِي سَلْسَبِيلًا ۝ وَيُطَوَّفُ
عَلَيْهِمْ وَلَدَانِ مُخَلَّدُونَ ۚ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا
مَّنثورًا ۝ وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝
عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوْا أَسَاوِرَ
مِّنْ فَضَّةٍ وَسَقَمَهُمْ رُبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ۝ إِنَّ هَذَا كَانَ
لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَّشْكُورًا ۝ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ
الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا
أَوْ كَفُورًا ۝ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝ وَمِنَ اللَّيْلِ
فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝ إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ
الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ۝ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ
وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۚ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا مِثْلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝
إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝ وَمَا
تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

۽ چانديءَ جي ٿانوَ ۽ پيالَن سان وَٽن اچ وڃ ٿيندي، جي شيشن وانگر هوندا (۱۵). (پر) شيشا (به) چانديءَ جا جن کي انهن (پياريندڙن) پوري اندازي سان ٺهرايو آهي (۱۶). ۽ اتي کين شراب جا پيالا پياريا، جنهن (جي پاڻيءَ) جي ملاوت سنڌ (جي چشمي) جي هوندي (۱۷). اُتي اهو هڪ چشمو آهي، جنهن جو سلسبيل نالو رکيو ٿو وڃي (۱۸). ۽ وَٽن هميشه رهندڙ نينگر پيا گهمندا ڦرندا (اي ڏسندڙ!) جڏهن انهن کي ڏسندين (تڏهن) انهن کي کنڊيل موتي پيو پائيندين (۱۹). ۽ جڏهن اُتي ٺهاريندين (تڏهن) اُن کٽ نعمت ۽ وڏي بادشاهي پيو ڏسندين (۲۰). مٿائن سنهي سائي پٽ جا ۽ ٿلهي پٽ جا ڪپڙا هوندا ۽ چانديءَ جا ڪنگڙ کين پارايا ويندا ۽ سندن پالڻهار کين تمام پاڪ شراب پياريندو (۲۱). (چيو ويندو ته) بيشڪ اهو اوهان (جي عملن) جو بدلو آهي ۽ اوهان جي محنت قبول ڪيل آهي (۲۲). بيشڪ اسان تو تي قرآن درجي بدرجي لائو (۲۳). پوءِ پنهنجي پالڻهار جي حڪم (اچڻ) تائين صبر ڪر ۽ انهن (ماڻهن) مان ڪنهن گنهگار يا بي شڪر جو چيو نه مڃ (۲۴). ۽ پنهنجي پالڻهار جو نالو صبح ۽ سانجهيءَ ياد ڪر (۲۵). ۽ ڪجهه (وقت) رات ۾ ان لاءِ نماز پڙه ۽ گهڻي رات سندس پاڪائي ساراه (۲۶). بيشڪ اهي (ڪافر) دنيا کي پيارو رکندا آهن ۽ ڳري ڏينهن کي پنهنجي پٺيان ڦٽو ڪندا آهن (۲۷). اسان کين پيدا ڪيو ۽ سندس سنڌ پختا ڪياسون ۽ جيڪڏهن گهرون (ته) انهن جهڙا ٻيا عيوض ۾ مٿائي آڻيون (۲۸). بيشڪ اها نصيحت آهي، پوءِ جيڪو گهري سو پنهنجي پالڻهار ڏانهن وات وٺي (۲۹). ۽ اوهين نه گهرندؤ، مگر اهو جيڪي الله گهري، چوڻه الله ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهي (۳۰).

يُدْخِلْ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ

عَذَابًا أَلِيمًا ٣١

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ١ فَاَلْعَصْفِ عَصْفًا ٢ وَالنَّشْرِ

نَشْرًا ٣ فَاَلْفِرْقَةِ فَرَقًا ٤ فَاَلْمَلَقَةِ ذِكْرًا ٥ عُدْرًا ٦

نُذْرًا ٧ اِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ٨ فَاِذَا النَّجْمُ طُمِسَتْ ٩ وَ

اِذَا السَّمَاءُ فُرْجَتْ ١٠ وَاِذَا الْجِبَالُ سُفِتْ ١١ وَاِذَا الرُّسُلُ

اُقْتَتَتْ ١٢ اِلَآئِي يَوْمٍ اُجِلَتْ ١٣ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ١٤ وَمَا اُذْرَاكَ

مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ١٥ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ١٦ اَلَمْ

نُهْلِكِ الْاَوَّلِينَ ١٧ ثُمَّ نُنَبِّعُهُمُ الْاٰخِرِينَ ١٨ كَذٰلِكَ

نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ١٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٢٠ اَلَمْ

نَخْلُقَكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ٢١ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ٢٢

اِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ٢٣ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ٢٤ وَيْلٌ

يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٢٥ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا ٢٦

جنهن کي گهري (تنهن کي) پنهنجيءَ رحمت ۾ داخل ٿو ڪري ۽ ظالمن لاءِ ڏکونيندڙ عذاب تيار ڪيو اٿس (۳۱).

سورة المرسلات مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجاه
آيتون ۽ ٻه رڪوع آهن.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

وٽندڙن لڳندڙن هيرُن جو قسم آهي (۱). پوءِ زور سان لڳڻ وارن وائن جو قسم آهي (۲). ۽ (ڪڪرن کي) ڪٽندڙن پڪيڙيندڙن وائن جو قسم آهي (۳). پوءِ (ڪڪرن کي) هڪ ٻئي کان جدا ڪندڙن وائن جو قسم آهي (۴). پوءِ وحي آڻيندڙ ملائڪن جو قسم آهي (۵). (جي) عذر وڃائڻ لاءِ يا ڊيچارڻ لاءِ (وحي آڻيندا آهن) (۶). ته بيشڪ جنهن (ڳالهه) جو اوهان کي انجام ڏجي ٿو، سا ضرور ٿيڻي آهي (۷). پوءِ جڏهن تارا مٿي ڇڏبا (۸). ۽ جڏهن آسمان چريو (۹). ۽ جڏهن جبل اُڏاڻبا (۱۰). ۽ جڏهن پيغمبر (نھرايل وقت تي) گڏ ڪبا (۱۱). (تڏهن ثابت ٿيندو ته پيغمبرن کي) ڪهڙي ڏينهن لاءِ ترسايو ويو؟ (۱۲). فيصلو جي ڏينهن لاءِ (۱۳). ۽ توکي ڪهڙيءَ شيءِ ڄاڻايو ته فيصلو جو ڏينهن ڇا آهي؟ (۱۴). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۱۵). پهرين کي هلاڪ نه ڪيو اٿئون ڇا؟ (۱۶). وري (اُن کان پوءِ) پوين کي انهن جي پٺيان آڻيندا آهيون (۱۷). ائين ڏوهارين سان ڪندا آهيون (۱۸). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۱۹). اوهان کي خسيس پاڻيءَ مان نه بڻايو اٿئون ڇا؟ (۲۰). پوءِ اُن (پاڻيءَ) کي هڪ پختي هنڌ ۾ رکيوسون (۲۱). هڪ مقرر وقت تائين (۲۲). پوءِ (کيس) پورو بڻاسون جو (اسين) چڱي سگهه وارا آهيون (۲۳). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۲۴). زمين کي مپائڻ واري نه ڪيو اٿئون ڇا؟ (۲۵).

أَحْيَاءٌ وَأَمْوَاتًا ٢٩ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَاسِي شَيْخِي وَ
 أَسْقَيْنُكُمْ مَاءً فُرَاتًا ٣٠ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٣١
 انْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ٣٢ انْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ
 ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ٣٣ لَا ظِلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ٣٤
 إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ رَآلِ قَصَرٍ ٣٥ كَأَنَّهُ جِمَلَتٌ صُفْرٌ ٣٦ وَيْلٌ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٣٧ هَذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ٣٨ وَلَا
 يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ٣٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٤٠
 هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمْعُكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ٤١ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ
 كَيْدٌ فَاكِيدُونِ ٤٢ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٤٣ إِنَّ
 الْمُتَّقِينَ فِي ظِلٍّ وَعُيُونٍ ٤٤ وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ ٤٥
 كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٤٦ إِنَّكَ كَذَلِكَ
 نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٤٧ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٤٨ كُلُوا
 وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ٤٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ٥٠ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ادْعُوا إِلَهُكُمْ ٥١ وَيْلٌ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ٥٢ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ٥٣

(جو) جيئن ۽ مٿن کي (ماپائي) (۲۶). ۽ زمين ۾ وڏا پڪا جبل (پيدا) ڪيا سون ۽ اوهان کي منو پاڻي پياريسون (۲۷). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۲۸). (چيو ويندو ته هاڻي) جنهن (دوزخ) کي اوهين ڪوڙ پائيندا هيو، تنهن ڏانهن هلو (۲۹). (چئن ته) تن شاخن واريءَ چانو ڏانهن هلي پئو (۳۰). نه ٿڌي (چانو) هوندي ۽ نه (باھ جي) تَو کان بچائيندي (۳۱). بيشڪ اُها (باھ) ماڙيءَ جيڏيون چڻگون اُچليندي آهي (۳۲). جڻ ته اُهي هيڊا اُت آهن (۳۳). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۳۴). اهو ڏينهن اُهو آهي جنهن ۾ نه ڳالهائيندا (۳۵). ۽ نڪي کين موڪل ڏبي ته (ڪو) عذر (بيان) ڪن (۳۶). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۳۷). هيءُ فيصلي جو ڏينهن آهي. اوهان کي ۽ اڳين کي گڏ ڪيوسون (۳۸). پوءِ جيڪڏهن اوهان کي ڪا بچڙي رت ڪرڻي آهي ته منهنجي حق ۾ رڻيو (۳۹). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۴۰). بيشڪ پرهيزگار چانون ۽ چشمن ۾ هوندا (۴۱). ۽ جنهن جنس مان گهرندا (تنهن جنس جي) ميون ۾ هوندا (۴۲). (چئن ته) (چڱا) ڪم ڪندا هيو، تنهن ڪري خوش ٿي کائو ۽ پيو (۴۳). بيشڪ اسين نيڪن کي ائين بدلو ڏيندا آهيون (۴۴). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۴۵). (اي ڪوڙ پائيندڙو! دنيا ۾) توري دير کائي وئو ۽ مزا ماڻي وئو، بيشڪ اوهين ڏوهاري آهيو (۴۶). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۴۷). ۽ جڏهن کين چئجي ته نماز پڙهو (تڏهن) نماز نه پڙهندا آهن (۴۸). اُن ڏينهن ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۴۹). پوءِ ان (قرآن) کانپوءِ ڪهڙيءَ ڳالهه سان ايمان آڻيندا؟ (۵۰).

سُورَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
 عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ٢ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ٣ الَّذِي هُمْ
 فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ٤ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٥ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ٦ أَلَمْ
 نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ٧ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ٨ وَخَلَقْنَاكُمْ
 أَزْوَاجًا ٩ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ١٠ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ١١
 وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ١٢ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ١٣ وَ
 جَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ١٤ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً
 ثَجَّاجًا ١٥ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ١٦ وَجَدَّتْ أَلْفَاقًا ١٧ إِنَّ
 يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ١٨ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ
 فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ١٩ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ٢٠ وَ
 سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ٢١ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ
 مِرْصَادًا ٢٢ لِلطَّغْيِينِ ٢٣ مَا بَأْسًا ٢٤ لِبِئْسَيْنِ فِيهَا أَحْقَابًا ٢٥
 لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ٢٦ إِلَّا حِيمًا وَغَسَّاقًا ٢٧
 جَزَاءً وَفَاقًا ٢٨ إِنَّهُمْ كَانُوا إِلَّا يَرْجُونَ حِسَابًا ٢٩

سورة النبا مڪي آهي ۽ هن ۾ چاليھ
آيتون ۽ ٻہ رکوع آهن.

الله باجهاري مھريان جي نالي سان (شروع)

ڪهڙيءَ ڳالھ بابت هڪ ٻئي کان پڇڻ ٿا؟ (۱). (هاڻو!) هڪڙي
اهڙي وڏي واقعي بابت (۲). جنهن (جي ٿيڻ) ۾ آهي (پاڻ ۾) مختلف
آهن (۳). ائين (سندن خيالن وانگر) نه آهي، سگهوئي ڄاڻندا (۴). وري
به (چوڻ ٿا ته) ائين نه آهي، سگهوئي ڄاڻندا (۵). زمين کي وڇاڻو نه ڪيو
اتئون ڇا؟ (۶). ۽ جبلن کي ميخون؟ (۷). ۽ اوهان کي جوڙو جوڙو
(نر ۽ مادي) بڻايوسون (۸). ۽ اوهان جي نند کي فرحت بڻايوسون (۹).
۽ رات کي ڍڪ ڪيوسون (۱۰). ۽ ڏينهن کي گذارڻ (جو وقت)
ڪيوسون (۱۱). ۽ اوهان جي مٿان ست مضبوط (آسمان) بڻاياسون (۱۲).
۽ هڪ چمڪندڙ ڏيئو (سج) بڻايوسون (۱۳). ۽ ڪڪرن مان رِلا
ڪري وهندڙ پاڻي وسايوسون (۱۴). ته اُن سان اُن ۽ سَلا ڄمايون (۱۵). ۽
گهاٽا باغ (به) (۱۶). (اها قدرت ڏسي سمجهندا نه آهن ته) بيشڪ فيصلي
جو ڏينهن هڪ مقرر مهل آهي (۱۷). جنهن ڏينهن صور ۾ ڦوڪبو (تنهن
ڏينهن اوهين) توليون توليون ٿي ايندو (۱۸). ۽ آسمان کولبو، پوءِ
(اهو) دروازا ٿي پوندو (۱۹). ۽ جبل (دز ڪري) هلائيندو، پوءِ رڃ وانگر
ٿيندا (۲۰). بيشڪ دوزخ انتظار ڪيڏ وارو آهي (۲۱). جو هٽيلن جو
(اهوئي) رهڻ جو هنڌ آهي (۲۲). منجهس ڪيئي (زمانا) ڊگهيون مدتون
رهندا (۲۳). اُن ۾ نڪا ٿڌائي ۽ نڪا پيئڻ جي شيءِ چڪندا (۲۴).
تتي پاڻيءَ ۽ روڱ کان سواءِ (۲۵). (اهو سندن) پورو پورو بدلو
آهي (۲۶). ڇو ته آهي حساب ڏيڻ جي اميد نه رکندا هيا (۲۷).

وَكَذَّبُوا بِالْإِتْنَا كِذَّابًا ۖ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ۝
 فَذُوقُوا فَلَنتُ زَيْدَكُمْ ۖ الْإِعْدَابَ ۖ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ۝
 حَدَاقًا ۖ وَاعْنَابًا ۖ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ۖ وَكَأْسَادَهَا قَا ۖ
 لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا الْغَوَا ۖ وَلَا يَكْذِبُ ۖ جَزَاءٌ مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ
 حِسَابًا ۖ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ
 لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ۖ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ
 صَفًّا ۖ لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَن أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ۖ
 ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۖ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَا ۖ إِنَّا
 أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا ۖ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ
 وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ ثَرِيًّا ۖ

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
 وَالزُّرْعَتِ غَرَقًا ۖ وَالتَّشْطِطِ نَشْطًا ۖ وَالسَّبْحِ سَبْحًا ۖ
 فَالسَّبْحِ سَبْحًا ۖ فَالْمَدَبَرِ أَمْرًا ۖ يَوْمَ تَرْجُفُ
 الرَّاجِفَةُ ۖ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۖ قُلُوبٌ يُّومِذٍ وَاجِفَةٌ ۖ

۽ اسان جي حڪمن کي بلڪل ڪوڙا ڀائيندا هئا (۲۸). ۽ سڀ شيءِ کي لکي ڳڻي ڇڏيو اٿون (۲۹). پوءِ (ڇڻن ته اها سزا) چڪو جو عذاب کان سواءِ اوهان تي (ٻيو) ڪجهه (به) نه وڌائينداسون (۳۰). بيشڪ پرهيزگارن لاءِ ڪاميابي آهي (۳۱). جو باغ ۽ انگور (۳۲). ۽ هم عمر نوجوان زالون (۳۳). ۽ شراب جا چلڪندڙ پيالا (هوندا) (۳۴). اُتي نه ڪا اجائي بڪ ۽ نه ڪو ڪوڙ ٻڌندا (۳۵). (اهو پورو) بدلو تنهنجي پالڻهار کان انعام عطا ڪيل حساب روءِ آهي (۳۶). جو آسمانن ۽ زمين جو ۽ جيڪي ٻنهي جي وچ ۾ آهي، تنهن جو به باجهارو پالڻهار آهي، ان (جي هيبت) کان ڪوبه ورندي ڏئي نه سگهندو (۳۷). جنهن ڏينهن روح (جبريل) ۽ (سپيئي) ملائڪ صفون ٻڌي بيهندا، (تنهن ڏينهن) جنهن کي باجھاري (الله) موڪل ڏني هوندي ۽ صحيح ڳالھ ڳالهائي هوندائين، تنهن کان سواءِ (ٻيا ڪي به) نه ڳالهائيندا (۳۸). اهو ڏينهن سچ پچ (ٿيڻو) آهي، تنهن ڪري جيڪو گھري سو پنهنجي پالڻهار ڏانهن (پنهنجي) رهڻ جو هنڌ ٺاهي (۳۹). بيشڪ اسان اوهان کي ويجهي عذاب (اچڻ) کان ڊيڄاري چڪاسون، جنهن ڏينهن ماڻهو اهو ڏسندو جيڪي سندس ٻنهي هٿن اڳي ڪري موڪليو هو ۽ ڪافر چونڊو ته هئِ ارمان! جيڪر آءٌ مٽي هجان ها (ته چڱو) (۴۰).

سورة النّازعات مڪي آهي ۽ هن ۾
چاينتاليھ آيتون ۽ ٻہ ركوع آهن.

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

اندر گھڙي (ساھ) چڪي آئيندڙن (ملائڪن) جو قسم آهي (۱). ۽ کولي آسانيءَ سان (ساھ جي) ڳنڍ چوڙيندڙن جو قسم آهي (۲). ۽ چڱيءَ طرح سان ترندڙن جو قسم آهي (۳). پوءِ ڊوڙي اڳرائي ڪندڙن جو قسم آهي (۴). پوءِ (سڀ) ڪم جي رٿيندڙن (ملائڪن جي) ٽولين جو قسم آهي (۵). ته جنهن ڏينهن ڌڻ واري ڌبندي (۶). اُن کي پٺيان لڳندڙ (ٻيو ڌوڏو) پٺيان لڳندو (۷). تنهن ڏينهن ڪيتريون ئي دليون ڏکي وڃڻ واريون هونديون (۸).

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةً ۖ يَقُولُونَ ءَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ۖ^{١٠}
 ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا تَّخِرَةً ۖ^{١١} قَالُوا تِلْكَ إِذْ أَكْرَعْتَ خَاسِرَةً ۖ^{١٢}
 فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ۖ^{١٣} فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ۖ^{١٤} هَلْ أَتَاكَ
 حَدِيثُ مُوسَى ۖ^{١٥} إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۖ^{١٦}
 اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۖ^{١٧} فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ
 تَزَكَّى ۖ^{١٨} وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ۖ^{١٩} فَأَرَاهُ الْآيَةَ
 الْكُبْرَى ۖ^{٢٠} فَكَذَّبَ وَعَصَى ۖ^{٢١} ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى ۖ^{٢٢} فَخَشَرَتْ
 فَنَادَى ۖ^{٢٣} فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ۖ^{٢٤} فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ
 الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ۖ^{٢٥} إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى ۖ^{٢٦} ءَأَنْتُمْ
 أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا ۖ^{٢٧} رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيَهَا ۖ^{٢٨} وَ
 أَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ۖ^{٢٩} وَالْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ
 دَحَاهَا ۖ^{٣٠} أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ۖ^{٣١} وَالْجِبَالُ أَرْسَاهَا ۖ^{٣٢}
 مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۖ^{٣٣} فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى ۖ^{٣٤}
 يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ۖ^{٣٥} وَبُرْزَتِ الْجَحِيمُ
 لِمَن يَرَى ۖ^{٣٦} فَمَا مَن طَغَى ۖ^{٣٧} وَاشْرَ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ^{٣٨}

انهن جون اڪيون (خواريءَ سبب) جهڪيون هونديون (۹). (هن ڪري ته) چون ٿا ته اسين پوئين پيرين موٽائاسون ڇا؟ (۱۰). ڀلا جڏهن پُتا هڏا ٿيندا سون (تڏهن وري جيئنداسون ڇا؟) (۱۱). چوندا آهن ته انهيءَ مهل اهو ٻيهر موٽڻ (وڌو) نقصان وارو آهي (۱۲). پوءِ اهو (واقعو) هڪڙي سخت هڪل آهي (۱۳). پوءِ اُتي جو اُتي آهي هڪ پڌري ميدان ۾ حاضر ٿيل هوندا (۱۴). (اي پيغمبر!) تو وٽ موسيٰ جي خبر پهتي آهي ڇا؟ (۱۵). جڏهن سندس پالڻهار کيس پاڪ ميدان طوي ۾ سڏيو (۱۶). ته فرعون ڏانهن وڃ چو ته هو حد کان لنگهيو آهي (۱۷). پوءِ (اُن کي) چو ته هن ڏانهن (ڪجهه) خيال اٿئي ته سدرجين؟ (۱۸). ۽ تنهنجي پالڻهار ڏانهن توکي (سڏو) رستو ڏيکارين ته (تون ان کان) ڊڄين (۱۹). پوءِ فرعون کي وڏي نشاني ڏيکارين (۲۰). پوءِ (فرعون موسيٰ کي) ڪوڙو ڀانيو ۽ نافرماني ڪيائين (۲۱). وري (اُتان) پنيرو ٿي تڪو هلڻ لڳو (۲۲). پوءِ (پنهجيءَ قوم کي) گڏ ڪيائين، پوءِ پڙهو ڏنائين (۲۳). پوءِ چيائين ته آءُ اوهان جو تمام مٿاهون رب آهيان (۲۴). پوءِ الله ان کي آخرت ۽ دنيا جي عذاب ۾ پڪڙيو (۲۵). بيشڪ هن (قصي) ۾ انهيءَ لاءِ نصيحت آهي جيڪو ڊڄي (۲۶). ڀلا بڻاوت ۾ وڌيڪ ڏکيا اوهين آهيو يا آسمان؟ جنهن کي الله بڻايو (۲۷). اُن جي ٽوله بلند ڪيائين، پوءِ ان کي برابر بهاريائين (۲۸). ۽ ان جي رات کي اوندا هو ڪيائين ۽ ان جو سوجهرو (ڏينهن جو) پڌرو ڪيائين (۲۹). ۽ ان کان پوءِ زمين کي وڇايائين (۳۰). ان مان سندس پاڻي ۽ سندس گاه ڪڍيائين (۳۱). ۽ جبلن کي مضبوط ڪوڙيائين (۳۲). اوهان جي نفعي لاءِ ۽ اوهان جي دورن (جي نفعي) لاءِ (۳۳). پوءِ جڏهن وڏو واقعو (قيامت جو) ايندو (۳۴). اُن ڏينهن ماڻهو اهو ياد ڪندو، جيڪي (دنيا ۾) ڪمايو هيائين (۳۵). ۽ دوزخ انهيءَ لاءِ پڌرو ڪيو جيڪو ڏسڻ گهرندو (۳۶). پوءِ جيڪو حد کان لنگهيو هوندو (۳۷). ۽ هن دنيا جي حياتيءَ کي اختيار ڪيو هوندائين (۳۸).

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ
 نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ
 يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسُهَا ۖ قِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ۖ
 إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَىٰ ۖ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا ۖ كَانَتْهُمْ
 يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عِشِيَّةً أَوْ ضُحًى ۖ

سُورَةُ عَبَسَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 عَبَسَ وَتَوَلَّى ۖ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ ۖ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ
 يَزْكَىٰ ۖ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ۖ أَمَّا مَنْ اسْتَغْنَىٰ ۖ
 فَانْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ۖ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزْكَىٰ ۖ وَأَمَّا مَنْ
 جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۖ وَهُوَ يَخْشَىٰ ۖ فَاذْنَبْ عَنْهُ تَكْلَفَىٰ ۖ كَلَّا
 إِنَّا تَذَكَّرْ ۖ فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۖ فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ ۖ
 مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ۖ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۖ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۖ
 قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا اكْفَرَهُ ۖ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۖ
 مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ۖ ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ۖ

تنهن جي جاءِ بيشڪ دوزخ آهي (۳۹). ۽ جيڪو پنهنجي پالڻهار جي (حضور ۾) روبرو بيھڻ جي ھنڌ کان ڊنو ۽ نفس کي (ھر) خواهش کان جھليائين (۴۰). پوءِ تنهن جي جاءِ بيشڪ بهشت آهي (۴۱). (اي پيغمبر!) توکان قيامت بابت پڇن ٿا ته ان جو (واقعو) ٿيڻ ڪڏهن آهي؟ (۴۲). (اي پڇندڙ!) اُن جي خبر بابت تون ڪهڙي خيال ۾ آھين؟ (۴۳). اُن جي پڄاڻيءَ (جي خبر) تنهنجي پالڻهار وٽ آهي (۴۴). جيڪو قيامت کان ڊجي رڳو تنهن لاءِ تون ڊيچاريندڙ آھين (۴۵). جنهن ڏينهن اُن کي ڏسندا (تنهن ڏينهن) ائين پائيندا ته جڻڪ هڪڙي وقت سنجھي يا اُن جي صبح کان سواءِ (دنيا ۾) رهيا ئي نه هيا (۴۶).

سورة عبس مڪي آهي ۽ هن ۾ ۲۸ آيتون آهن.
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مھريان جي نالي سان (شروع)

منهن ۾ گھنڊ وڌائين ۽ منهن موڙيائين (۱). هن ڪري جو وٽس هڪ نابين آيو (۲). ۽ ڪنهن سمجھائي جيڪر اهو سڌجي ها! (۳). يا نصيحت ٻڌي ها، پوءِ اها نصيحت ٻڌڻ نفعو ڏئيس ها (۴). پر جنهن بي پرواهي ڪئي (۵). پوءِ تنهن (جي سڌاري) لاءِ تون پٺيان پيو آھين (۶). هن ۾ توتي (ڪا ميار) ڪانهي ته اهو نه سڌري (۷). ۽ پر جيڪو تو وٽ ڊوڙندو آيو (۸). ۽ اهو (پنهنجي الله کان) ڊڄندو آهي (۹). پوءِ تنهن کان تون غافل ٿيڻ ٿو (۱۰). ائين نه آهي، بيشڪ اهي (قرآن جون آيتون) هڪ نصيحت آهي (۱۱). پوءِ جيڪو گھري سوان (قرآن) کي ياد ڪري (۱۲). (بيشڪ قرآن جون آيتون) تعظيم وارن ورقن ۾ (لکيل) آهن (۱۳). جي مٿاهان ۽ پاڪ آهن (۱۴). لکندڙن جي هٿن ۾ (۱۵). جي سڳورا پلارا آهن (۱۶). مار پئي انسان تي! ڪهڙو نه بي شڪر آهي! (۱۷). (ڌيان ڪري ته الله) ڪهڙي شيءِ مان پيدا ڪيس (۱۸). منيءَ جي هڪ ٽپي مان، خلقياڻيس، پوءِ (وڏي ٿيڻ جو) اندازو مقرر ڪيائينس (۱۹). وري (نڪرڻ جي) واٽ سنهنجي ڪيائينس (۲۰).

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۖ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ۖ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا
 أَمَرَهُ ۖ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۖ أَتَا صَبَبْنَا الْمَاءَ
 صَبًّا ۖ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۖ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۖ وَ
 عَبًّا وَقُضْبًا ۖ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۖ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ۖ وَفَاكِهَةً
 وَأَبًّا ۖ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ۖ فَإِذَا اجَاءَتِ الصَّاحَّةُ ۖ
 يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۖ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۖ وَصَاحِبَتِهِ
 وَبَنِيهِ ۖ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۖ
 وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ۖ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ۖ وَوُجُوهٌ
 يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۖ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ
 الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ۖ

سُورَةُ التَّكْوِيْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۖ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۖ وَإِذَا الْجِبَالُ
 سُيِّرَتْ ۖ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ۖ وَإِذَا الْوُحُوشُ
 حُشِرَتْ ۖ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۖ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۖ

وري ماريائينس، پوءِ قبر ۾ رکيائينس (۲۱). وري جڏهن گهرندو تڏهن
 اُن کي جيئرو ڪندو (۲۲). ائين نه آهي، جيڪي فرمايائينس سو
 پورو نه ڪيائين (۲۳). پوءِ جڳائي ته ماڻهو پنهنجي کاڌي ڏانهن نهاري
 ڏسي (۲۴). ته اسان پاڻيءَ کي چڱيءَ طرح (آسمان کان) پلٽيو (۲۵).
 وري زمين کي پوريءَ طرح چيريسون (۲۶). پوءِ منجهس اُن ڄمايو
 سون (۲۷). ۽ انگور ۽ ترڪاريون (۲۸). ۽ زيتون ۽ ڪجيون (۲۹). ۽
 گهاٽا باغ (۳۰). ۽ ميوو ۽ (وهڻ جو) گاه (۳۱). اوهان جي
 نفعي لاءِ ۽ اوهان جي دورن (جي نفعي) لاءِ (۳۲). پوءِ جڏهن ڪن
 ٻوڙا ڪندڙ (دهشت واري) هڪل ايندي (۳۳). اُنهيءَ ڏينهن ماڻهو
 پنهنجي پاڻ کان پڇندو (۳۴). ۽ (پڻ) پنهنجيءَ ماءُ کان ۽ پنهنجي پيءُ
 کان (۳۵). ۽ پنهنجيءَ گهرواريءَ کان ۽ پنهنجن پٽن کان پڇندو (۳۶).
 انهن مان سڀڪنهن مڙس لاءِ اُن ڏينهن اهڙي حالت هوندي جو کيس بس
 هوندي (۳۷). ڪيترائي مُنهن ان ڏينهن روشن هوندا (۳۸). ڪلندڙ ۽
 (تام) سرها هوندا (۳۹). ۽ ڪيترائي مُنهن (هوندا) جن تي اُن ڏينهن رُئي
 پيل هوندي (۴۰). جن کي ڪارنهن ويڙهي ويندي (۴۱). اهي ئي
 منڪر بدڪار آهن (۴۲).

سورة التکوير مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺتيز
 آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جڏهن سج ويڙهيو (۱). ۽ جڏهن تارا ميرا ٿيندا (۲). ۽ جڏهن جبل هلايا
 ويندا (۳). ۽ جڏهن ڍڪيون ڏاڇيون بيڪار ڇڏيون (۴). ۽ جڏهن
 جهنگلي جانور گڏ ڪبا (۵). ۽ جڏهن درياءُ (باه وانگر) تپائبا (۶). ۽
 جڏهن ماڻهو پاڻ ۾ ملائبا (۷).

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ^(٨) بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ^(٩) وَإِذَا الصُّحُفُ
نُشِرتُ^(١٠) وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ^(١١) وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِرَتْ^(١٢)
وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ^(١٣) عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرْتُ^(١٤) فَلَا
أُقِيمُ بِالْخَنَسِ^(١٥) الْجَوَارِ الْكُنَّسِ^(١٦) وَاللَّيْلُ إِذَا عَسَّسَ^(١٧)
وَالصُّبْرُ إِذَا تَنَفَّسَ^(١٨) إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ^(١٩) ذِي
قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ^(٢٠) مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ^(٢١) وَ
مَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ^(٢٢) وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأَفْقِ الْمُبِينِ^(٢٣)
وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ^(٢٤) وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ
رَّجِيمٍ^(٢٥) فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ^(٢٦) إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ^(٢٧)
لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ^(٢٨) وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ
يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ^(٢٩)

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ^(١) وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ^(٢) وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِّرَتْ^(٣) وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ^(٤) عَلِمْتُ نَفْسٌ مَّا قَدَّمْتُ وَأَخَّرْتُ^(٥)

۽ جڏهن جيئري پوريل نياڻي پڇي (۸). ته ڪهڙي ڏوه ڪري ماري ويئي؟ (۹). ۽ جڏهن اعمال ناما کولبا (۱۰). ۽ جڏهن آسمان چلبو (۱۱). ۽ جڏهن دوزخ پڙڪائبو (۱۲). ۽ جڏهن بهشت ويجهو ڪبو (۱۳). (تڏهن) هر هڪ ماڻهو جيڪي حاضر ڪيو سو ڄاڻندو (۱۴). پوئتي هٽندڙن تارن جو قسم کڻان ٿو (۱۵). جي (ڪڏهن) سڌا هلندڙ آهن، (ڪڏهن) لڪي ويندڙ آهن (۱۶). ۽ قسم آهي رات جو جڏهن پوئتي موٽندي آهي (۱۷). ۽ قسم آهي صبح جو جڏهن ڦٽندو آهي (۱۸). ته بيشڪ اهو (قرآن) هڪ موڪليل سڳوري (ملائڪ) جو پيغام ڏيڻ آهي (۱۹). جو سڳه وارو عرش جي مالڪ (الله) وٽ وڏي مرتبي وارو آهي (۲۰). جو ميجوتيءَ وارو آهي، (ملڪوت ۾) آمين آهي (۲۱). ۽ (هيءُ) اوهان جو سنگتي (محمد ﷺ) ڪو چريو نه آهي (۲۲). ۽ بيشڪ (اوهان جي سنگتيءَ) ان (ملائڪ) کي آسمان جي پڌري ڪناري تي (چٽائي) ڏنو آهي (۲۳). ۽ اهو (اوهان جو سنگتي) ڳجه (جي ڳاله ڏسڻ) تي بخل ڪندڙ نه آهي (۲۴). ۽ اهو (قرآن) تڙيل شيطان جو ڪلام نه آهي (۲۵). پوءِ ڪيڏانهن وڃو ٿا؟ (۲۶). هيءُ (قرآن) جهان وارن جي نصيحت کان سواءِ (ٻيو) ڪجهه نه آهي (۲۷). اوهان مان جيڪو سڌو هلڻ گهري تنهن لاءِ آهي (۲۸). ۽ جهانن جي پالڻهار الله جي گهر کان سواءِ (ٻيو) ڪجهه اوهين گهري نه سگهندو (۲۹).

سورة الانفطار مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺويه
آيتون ۽ هڪ رڪوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جڏهن آسمان ڦاٽندو (۱). ۽ جڏهن تارا ڇڻي پوندا (۲). جڏهن سمنڊ تمام جوش سان وهائبا (۳). ۽ جڏهن قبرون پٽيون (۴). (تڏهن) سڀڪو شخص اهو ڄاڻندو جيڪي اڳي موڪليو هيائين ۽ جيڪي پوئتي ڇڏيو هيائين (۵).

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ۖ^٦ الَّذِي خَلَقَكَ
 فَسَوِّدَكَ فَعَدَاكَ ۖ^٧ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۖ^٨ كَلَّا بَلْ
 تُكَدِّبُونَ بِالذِّينِ ۖ^٩ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۖ^{١٠} كِرَامًا كَاتِبِينَ ۖ^{١١}
 يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۖ^{١٢} إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۖ^{١٣} وَإِنَّ
 الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ۖ^{١٤} يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۖ^{١٥} وَمَا هُمْ
 عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۖ^{١٦} وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۖ^{١٧} ثُمَّ مَا
 أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ۖ^{١٨} يَوْمَ لَا تَنَلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ
 شَيْئًا ۖ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۖ^{١٩}

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
 وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۖ^١ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۖ^٢
 وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوَّزَوْهُمْ يَخْسِرُونَ ۖ^٣ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ
 مَبْعُوثُونَ ۖ^٤ لِّيَوْمٍ عَظِيمٍ ۖ^٥ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ
 الْعَلَمِينَ ۖ^٦ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ۖ^٧ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا سِجِّينٌ ۖ^٨ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۖ^٩ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۖ^{١٠}

اي انسان! تو کي تنهنجي (انهيءَ) سڳوري پالڻهار کان ڪهڙيءَ شيءِ
 ٺڳيو؟ (۶). جنهن توکي پيدا ڪيو، پوءِ تو کي سنئين لڳين ڪيائين، پوءِ
 توکي برابر ڪيائين (۷). جهڙيءَ صورت ۾ گهريائين (تهڙيءَ ۾) تنهنجي
 جوڙ جوڙيائين (۸). ائين نه آهي، بلڪ اوهين عملن جي جزا ڏيڻ کي ڪوڙ
 پائيندا آهيو (۹). ۽ بيشڪ اوهان تي نگهبان (مقرر ٿيل) آهن (۱۰).
 سڳورا، لکڻ وارا (۱۱). جيڪي اوهين ڪندا آهيو، سو ڄاڻندا آهن (۱۲).
 بيشڪ پلارا (بهشت جي) نعمت ۾ هوندا (۱۳). ۽ بيشڪ گنهگار دوزخ
 ۾ هوندا (۱۴). عملن جي بدلي جي ڏينهن دوزخ ۾ داخل ٿيندا (۱۵). ۽
 ان کان آهي لڪل نه هوندا (۱۶). ۽ ڪنهن سمجهاڻي ته عملن جي بدلي
 جو ڏينهن ڇا آهي؟ (۱۷). وري (به چئون ٿا ته) ڪنهن سمجهاڻي ته عملن
 جي بدلي جو ڏينهن ڇا آهي؟ (۱۸). اهو هڪ ڏينهن آهي جو ڪو جيءُ
 ڪنهن جيءَ کي ڪجهه فائدو پهچائي نه سگهندو ۽ ان ڏينهن (سجڻ)
 حڪومت خاص الله جي هوندي (۱۹).

سورة مطففين مڪي آهي ۽ هن ۾ چئيه
 آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(تور ۽ ماڻ) انهن گهٽ ڪري ڏيندڙن لاءِ ويل آهي (۱). جي جڏهن (پاڻ)
 ماڻهن کان مٿي وٺندا آهن، تڏهن بلڪل پورو ڪري وٺندا آهن (۲).
 ۽ جڏهن انهن کي مٿي ڏيندا آهن يا کين توري ڏيندا آهن (تڏهن) گهٽائي
 ڏيندا آهن (۳). اهي يقين نه ٿا ڪن ڇا ته کين (ضرور) اٿاربو؟ (۴).
 انهيءَ وڏي ڏينهن لاءِ (۵). جنهن ڏينهن ماڻهو جهانن جي پالڻهار
 اڳيان اُٿي بيهندا (۶). سچ آهي ته بيشڪ بدڪارن جو اعمالنامو سڄڻ ۾
 آهي (۷). ۽ ڪنهن سمجهاڻي ته سڄڻ ڇا آهي؟ (۸). هڪ لکيل دفتر
 آهي (۹). اُن ڏينهن (انهن) ڪوڙ پائيندڙن لاءِ ويل آهي (۱۰).

الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بَيُّومَ الدِّينِ ۖ وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ
 مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۚ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ
 الْأَوَّلِينَ ۚ كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ ۚ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۚ
 كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ۚ ثُمَّ إِنَّهُمْ
 لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۚ ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۚ
 كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۚ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۚ
 كِتَابٌ مَرْقُومٌ ۚ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي
 نَعِيمٍ ۚ عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنْظُرُونَ ۚ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ
 نُورًا نَّعِيمٍ ۚ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ۚ خِتْمُهُ
 مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَفِسُونَ ۚ وَ
 مَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۚ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۚ
 إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۚ
 وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۚ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ
 أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۚ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ
 هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ۚ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۚ

جيڪي عملن جي بدلي جي ڏينهن کي ڪوڙ پائيندا آهن (۱۱). ۽ ان کي
 سڀڪنهن حد کان لنگهندڙ گنهگار کان سواءِ (پيو) ڪو ڪوڙ نه
 پائيندو (۱۲). جڏهن اسان جون آيتون کيس پڙهي ٻڌائيون آهن (تڏهن)
 چوندو آهي ته (اهي) اڳين جون آڪاڻيون آهن (۱۳). ائين بلڪل نه آهي!
 بلڪ جيڪي ڪمائيندا هيا، تنهن جي ڪٽ سندن دلين تي جمبي وئي
 آهي (۱۴). ائين نه آهي. پنهنجي پالڻهار (جي سامهون اچڻ) کان انهيءَ
 ڏينهن روڪيل هوندا (۱۵). وري بيشڪ اُهي دوزخ ۾ (پرياهرو) گهڙڻ
 وارا هوندا (۱۶). وري چئڻ ته هيءُ اهو دوزخ آهي، جنهن کي اوهين ڪوڙ
 پائيندا هيؤ (۱۷). سچ آهي ته بيشڪ پلارن جو اعمالنامو عليين ۾
 آهي (۱۸). ۽ ڪنهن سمجهاڻي ته عليين ڇا آهي؟ (۱۹). هڪ لکيل دفتر
 آهي (۲۰). اُن وٽ (الله جا) مقرب (ملائڪ) حاضر رهندا آهن (۲۱).
 بيشڪ پلارا (بهشت جي) نعمت ۾ هوندا (۲۲). پلنگن تي ويهي نظارو پيا
 ڪندا (۲۳). (سڀني پاسن کان) سندن منهن مان ئي نعمت جي تازگي پيو
 معلوم ڪندين (۲۴). مهر لڳل صاف شراب مان پيو پيارين (۲۵). جنهن
 جي مهر مشڪ جي هوندي ۽ شوقينن کي جڳائي ته انهيءَ ۾ ئي شوق
 رکن (۲۶). ان جي ملاوت تسنيم (جي پاڻيءَ) مان هوندي (۲۷). جو
 هڪ چشمو آهي، جنهن مان الله جا ويجهڻا (ٻانهڙا) پيئندا (۲۸). بيشڪ
 ڏوهاري (دنيا ۾) مؤمنن تي ڪلندا هئا (۲۹). ۽ جڏهن وتائين لنگهندا
 هئا، تڏهن (مؤمنن تي حقارت ڪري) هڪ ٻئي کي مڃيون ڏيندا
 هئا (۳۰). ۽ جڏهن پنهنجن گهروارن ڏانهن موٽندا هئا (تڏهن) ڏاڍيون
 خوشيون ڪندا موٽندا هئا (۳۱). ۽ جڏهن مؤمنن کي ڏسندا هئا (تڏهن)
 چوندا هئا ته بيشڪ اهي گمراه آهن (۳۲). ۽ (حقيقت ڪري) اهي مؤمنن
 تي نگهبان ڪري نه موڪليا ويا هيا (۳۳).

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۚ عَلَى
الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۚ هَلْ تُؤِيبُ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۚ

سُورَةُ الْإِنْشِقَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۚ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۚ وَإِذَا

الْأَرْضُ مُدَّتْ ۚ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۚ وَأَذْنَتْ

لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۚ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ

كَدًا حَافِلًا لِّقِيهِ ۚ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۚ

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۚ وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ

مَسْرُورًا ۚ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۚ فَسَوْفَ

يَدْعُو أَشْوَبًا ۚ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۚ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ

مَسْرُورًا ۚ إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَّنْ يَحُورَ ۚ بَلَىٰ ۚ إِنَّ رَبَّهُ

كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۚ فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۚ وَالْكَوْنِ وَمَا

وَسَقِ ۚ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ۚ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ۚ فَمَا

لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۚ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۚ

تنهن ڪري اڄ مؤمن ڪافرن تي کلن ٿا (۳۴). پلنگن تي (ويهي) نظارو ڪن ٿا (۳۵). (۽ چون ٿا) ته ڪافرن کي انهيءَ جو بدلو ڏنو ويو آهي ڇا جيڪي اُهي ڪندا هئا؟ (۳۶).

سورة الانشقاق مڪي آهي ۽ هن ۾ پنجويه
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

جڏهن آسمان ڦاٽندو (۱). ۽ پنهنجي پالڻهار جو حڪم ڪن ڏيئي ٻڌندو ۽ (ٻڌڻ) حق اٿس (۲). ۽ جڏهن زمين پڪيڙي (۳). ۽ جيڪي اُن ۾ هوندو سو (سڀ) ڪڍي اڇليندي ۽ خالي ٿيندي (۴). ۽ پنهنجي پالڻهار جو حڪم ڪن ڏئي ٻڌندي ۽ (ٻڌڻ) حق اٿس (۵). اي انسان! تون پنهنجي پالڻهار ڏانهن (پهچڻ ۾) تمام گهڻي تڪليف وٺڻ وارو آهين، جو ان کي (وڃي) ملندي (۶). پوءِ اهو (ماڻهو) جنهن کي سندس سڄي هٿ ۾ سندس اعمالمانو ڏبو (۷). تنهن سان آسانيءَ طرح سگهوئي حساب ڪبو (۸). ۽ پنهنجن گهروارن ڏانهن خوش ٿي موٽندو (۹). ۽ اهو (ماڻهو) جنهن کي سندس اعمالنامو سندس پٺيءَ پويان ڏبو (۱۰). سو سگهوئي موت کي سڏيندو (۱۱). ۽ دوزخ ۾ گهڙندو (۱۲). ڇو ته اهو (دنيا ۾) پنهنجن گهروارن ۾ خوش (حال) هو (۱۳). بيشڪ انهيءَ ڀانيو هو ته (الله ڏانهن) ڪڏهن نه موٽندو (۱۴). هاڻو! (موٽندو)، ڇو ته سندس پالڻهار ان کي ڏسندڙ آهي (۱۵). پوءِ شفق (سج لهڻ واري ڳاڙهاڻ) جو قسم کڻان ٿو (۱۶). ۽ رات جو (قسم کڻان ٿو) ۽ جنهن کي گڏ ڪيو اٿس (تنهن جو به) (۱۷). ۽ ڇنڊ جو (قسم کڻان ٿو) جڏهن پورو روشن ٿئي (۱۸). ته هڪ حال کان ٻئي حال تي ضرور چڙهندؤ (۱۹). پوءِ هنن (ڪافرن) کي ڇا (ٿيو) آهي، جو ايمان نه آڻيندا آهن؟ (۲۰). ۽ جڏهن مٿن قرآن پڙهيو آهي، (تڏهن) سجدو نه ڪندا آهن؟ (۲۱).

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ^(٢٢) وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ^(٢٣)
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ^(٢٤) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ^(٢٥)

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ^(١) وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ^(٢) وَشَاهِدِ
وَمَشْهُودٍ^(٣) قَتَلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ^(٤) النَّارِ ذَاتِ
الْوُقُودِ^(٥) إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ^(٦) وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ
بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ^(٧) وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ^(٨) الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ^(٩) إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَ
الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا فَ لَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمُ وَلَهُمْ عَذَابُ
الْحَرِيقِ^(١٠) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ^(١١) ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ^(١٢) إِنَّ
بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ^(١٣) إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ^(١٤)

بلڪ (اهي) ڪافر ڪوڙ پائيندا آهن (۲۲). ۽ جيڪي (پنهنجي دلين ۾) سانپيندا آهن، سو الله چڱيءَ طرح ڄاڻندڙ آهي (۲۳). پوءِ کين ڏکوئيندڙ عذاب جي خبر ڏي (۲۴). پر جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ اڻ کٽ آجر آهي (۲۵).

سورة البروج مڪي آهي ۽ هن ۾ ويه
آيتون ۽ هڪ رڪوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

برجن واري آسمان جو قسم آهي (۱). ۽ وعدي ڪيل ڏينهن (قيامت) جو قسم آهي (۲). ۽ شاهد ۽ جنهن تي شاهدي ڏني وڃي، تنهن جو قسم آهي (۳). ته ڪاهين وارا ماريا وڃن (شال) (۴). گهڻي بل واري باه وارا (۵). جڏهن اُهي اُهيءَ (باه جي ڪاهين) تي ويند هيا (۶). ۽ جيڪي اُنهن مسلمانن سان (ظلم) ٿي ڪيو، تنهن کي روبرو ڏسڻ وارا هيا (۷). ۽ اُنهن هن کان سواءِ (بيءَ) ڪنهن ڳالهه جو وير نه ٿي ورتو ته انهن اُهيءَ غالب ساراهيل الله تي ايمان آندو هو (۸). جنهن کي آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي آهي ۽ الله سڀ شيءِ جي خبر رکندڙ آهي (۹). بيشڪ جن (ماڻهن) مؤمنن ۽ مؤمنياڻين کي ايذايو، وري توبه نه ڪيائون، تن لاءِ دوزخ جو عذاب آهي ۽ انهن لاءِ ساڙيندڙ عذاب (۱۰). بيشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ اهڙا باغ آهن، جن جي هيٺان نهرون پيون وهن، اها وڏي ڪاميابي آهي (۱۱). بيشڪ تنهنجي پالڻهار جو پڪڙڻ بلڪل سخت آهي (۱۲). بيشڪ اهو پهريون دفعو بڻائي ٿو ۽ وري بيهر موتائيندو (۱۳).

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ۝^(١٢) ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝^(١٥) فَعَالٌ لِّمَا
يُرِيدُ ۝^(١٦) هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝^(١٧) فِرْعَوْنُ وَشِمُودَ ۝^(١٨)
بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝^(١٩) وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝^(٢٠)
بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ۝^(٢١) فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ۝^(٢٢)

سُورَةُ الطَّارِقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝
وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ۝^(١) وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ۝^(٢)
النَّجْمُ الثَّاقِبُ ۝^(٣) إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ۝^(٤)
فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝^(٥) خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝^(٦)
يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ۝^(٧) إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ
لَقَادِرٌ ۝^(٨) يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ۝^(٩) فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا
نَاصِرٍ ۝^(١٠) وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝^(١١) وَالْأَرْضِ ذَاتِ
الصَّدْعِ ۝^(١٢) إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ۝^(١٣) وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ۝^(١٤) لَّيْسَ
بِكَيْدٍ وَلَا كَيْدًا ۝^(١٥) وَآكِيدٌ كَيْدًا ۝^(١٦) فَمِثْلُ الْكَافِرِينَ
أَمْهَلُهُمْ رُويًا ۝^(١٧)

۽ اهو ئي بخشڻهار گهڻي مهر ڪندڙ آهي (۱۴). (جو) عرش جو مالڪ تمام وڏي شان وارو آهي (۱۵). جيڪي گهري سو ڪرڻ وارو ئي آهي (۱۶). تو وٽ لشڪرن جي خبر (نہ) آئي آهي ڇا؟ (۱۷). (يعني) فرعون ۽ ثمود جي (۱۸). بلڪ ڪافر ڪوڙ ڀانئڻ ۾ (لڳا پيا) آهن (۱۹). ۽ الله سندن چؤڦير گهيرو ڪندڙ آهي (۲۰). بلڪ هيءُ سڳورو قرآن آهي (۲۱). حفاظت ڪيل تختي ۾ لکيل آهي (۲۲).

سورة الطارق مڪي آهي ۽ هن ۾ سترهن آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

آسمان جو ۽ رات جي وقت ايندڙ جو قسم آهي (۱). ۽ ڪنهن سمجهاڻي تہ رات جو ايندڙ ڇا آهي؟ (۲). (اهو) چمڪندڙ تارو آهي (۳). تہ ڪو جيءُ اهڙو ڪونهي جنهن تي هڪ نگهبان مقرر ٿيل (نہ) آهي (۴). تنهن ڪري ماڻهوءَ کي گهرجي تہ نهاري ڏسي تہ کيس ڇا مان بڻايو ويو آهي؟ (۵). ٽپي سان نڪرندڙ پاڻيءَ مان بڻايو ويس (۶). جو پنيءَ ۽ اُرھ جي وچ مان نڪرندو آهي (۷). بيشڪ الله سندس وري موٽائڻ تي وس وارو آهي (۸). جنهن ڏينهن (ماڻهن جي دليٰن جا) سڀ گجهه ڇاڇيا ويندا (۹). تنهن ڏينهن نہ ڪا سگھ رهندس ۽ نہ ڪو واهرو (هوندس) (۱۰). ۽ مينهن واري آسمان جو قسم آهي (۱۱). ۽ ڦاٽڻ واريءَ زمين جو (بہ) قسم آهي (۱۲). تہ بيشڪ قرآن هڪ فيصلو ڪندڙ ڳالھ آهي (۱۳). ۽ هيءُ قرآن ڪا پوڳ (جي ڳالھ) نہ آهي (۱۴). بيشڪ ڪافر هڪ (طرح جي) ڳجهي رت رڻين ٿا (۱۵). ۽ (اٺ بہ) هڪ (طرح جي) رت رڻيان ٿو (۱۶). پوءِ ڪافرن کي ڍر ڏي ۽ ٿوري مدت کين ڇڏي ڏي (۱۷).

سُورَةُ الْأَعْلَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى^١ الَّذِي خَلَقَ قَسْوَى^٢ وَالَّذِي قَدَّرَ

فَهْدَى^٣ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى^٤ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى^٥

سَنَقِرُكَ فَلَاتُتَلَّى^٦ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا

يَخْفَى^٧ وَيُنِيرُكَ لِلْيُسْرَى^٨ قَدْ كَرَّانُ تَفَعَّتِ الذِّكْرَى^٩ سَيِّدُكَ

مَنْ يَخْشَى^{١٠} وَيَتَجَبَّهِنَّ الْأَشْقَى^{١١} الَّذِي يُصَلِّي النَّارَ الْكُبْرَى^{١٢}

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى^{١٣} قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى^{١٤} وَذَكَرَ اسْمَ

رَبِّهِ فَصَلَّى^{١٥} بَلْ تُؤَثِّرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا^{١٦} وَالْآخِرَةَ خَيْرَ وَ

أَبْقَى^{١٧} إِنَّ هَذَا الْفَى الصُّحُفِ الْأُولَى^{١٨} صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى^{١٩}

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ^١ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ^٢ عَامِلَةٌ

نَاصِبَةٌ^٣ تَصَلَّى نَارًا أَحَامِيَّةً^٤ شَقَى مِنْ عَيْنِ أَنْبِيَةٍ^٥ لَيْسَ

لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ^٦ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ^٧

سورة الاعلیٰ مکی آھی ۽ هن ۾ اتوبہ
آیتون ۽ هڪ رکوع آھی.

اللہ باجھاري مہربان جي نالي سان (شروع)

(اي پیغمبر!) انهيءَ پنهنجي تمام مٿاهين پالڻهار جي نالي جي پاڪائي بيان ڪر (۱). جنهن (ساريءَ مخلوقات کي) خلقيو، پوءِ سٺين لکين ڪيائين (۲). ۽ جنهن اندازو ڪيو، پوءِ سڌو رستو ڏيکارين (۳). ۽ جنهن تازو گاه ڄمايو (۴). پوءِ ان کي سڪو سڙيو ڪيائين (۵). اسين توکي (قرآن) پاڙهنداسون، پوءِ نه وساريندين (۶). مگر جيڪي الله گهريو آهي. بيشڪ اهو ظاهر ڄاڻندو آهي ۽ جيڪي ڳجهو آهي، تنهن کي (ب) (۷). ۽ (نجات جو) آسان رستو تو کي سهنجو ڪري ڏينداسين (۸). پوءِ جيڪڏهن نصيحت ڏيڻ فائدو ڪري ته نصيحت ڪر (۹). جيڪو ڊڄندو سو ست سمجه وندو (۱۰). ۽ ان (نصيحت وٺڻ) کان (اهو) تمام نڀاڳو پاسو ڪندو (۱۱). جو وڏيءَ باه ۾ گهڙندو (۱۲). وري نڪي اتي مرندو ۽ نڪي جيئرو رهندو (۱۳). بيشڪ اهو ڪامياب ٿيو جيڪو سڌريو (۱۴). ۽ پڻ پنهنجي پالڻهار جو نالو ياد ڪري نماز پڙهندو رهيو (۱۵). بلڪ دنيا جي حياتيءَ کي (آخرت کان) پسند ڪندا آهيو (۱۶). ۽ (حقيقت ڪري) آخرت ڀلي آهي ۽ هميشه رهڻ واري آهي (۱۷). بيشڪ هيءُ (بيان) پهرين صحيفن ۾ (به لکيل) آهي (۱۸). جي صحيفا ابراهيم ۽ موسيٰ جا آهن (۱۹).

سورة الغاشية مکی آھی ۽ هن ۾ جوبہ
آیتون ۽ هڪ رکوع آھی.

اللہ باجھاري مہربان جي نالي سان (شروع)

(اي پیغمبر) تو وٽ ڊڪيندڙ (قيامت) جي خبر پهتي آهي ڇا؟ (۱). اُن ڏينهن ڪيئي منهن خوار هوندا (۲). ڪمائيندڙ ڏک ڀوڳيندڙ هوندا (۳). ڀرندڙ باه ۾ گهڙندا (۴). بلڪ تتي چشمي مان (پاڻي) پيارين (۵). ڪنڊن واري گاه کان سواءِ (ٻيو) ڪو ڪاڄ انهن لاءِ نه هوندو (۶). (جو) اهو نڪي (کين) تلهو ڪندو ۽ نڪي بک لاهيندو (۷).

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۖ لِّسَعِيهَا رَاضِيَةٌ ۖ فِي جَنَّةٍ
 عَالِيَةٍ ۖ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ۖ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۖ فِيهَا
 سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۖ وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ۖ وَنَمَازُكُمْ
 مَصْفُوفَةٌ ۖ وَذُرَابِئُ مَبَثُّوثةٌ ۖ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ
 كَيْفَ خُلِقَتْ ۖ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۖ وَإِلَى الْجِبَالِ
 كَيْفَ نُصِبَتْ ۖ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۖ فَذَكِّرْ ۚ
 إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۖ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ۖ إِلَّا مَنْ
 تَوَلَّى وَكَفَرَ ۖ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۖ إِنَّ إِلَيْنَا
 أِيَابَهُمْ ۖ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۖ

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالْفَجْرِ ۝
 وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝
 وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝
 وَالْإِيلِ إِذَا
 يَسِرُّ ۝
 هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ۝
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ
 رَبُّكَ بِعَادٍ ۝
 إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۝
 الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا
 فِي الْبِلَادِ ۝
 وَشُعُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۝

ڪيئي مُنهن اُن ڏينهن تازا هوندا (۸). پنهنجيءَ ڪمائيءَ کان راضي هوندا (۹). مٿاهين بهشت ۾ رهندا (۱۰). اُتي ڪا اجائي ڳالهه نه ٻڌندين (۱۱). اُتي چشما وهندڙ آهن (۱۲). اُتي بلند پلنگ (هوندا) (۱۳). ۽ آبخورا رکيل (۱۴). ۽ وهائڻا قطار ڪري رکيل (۱۵). ۽ غاليجا وڇايل آهن (۱۶). (ماڻهو) اُنن ڏانهن نه ڏسندا آهن ڇا ته ڪيئن خلقيا ويا (۱۷). ۽ آسمان ڏانهن ته ڪيئن بلند ڪيو ويو؟ (۱۸). ۽ جبلن ڏانهن ته ڪيئن ڪوڙيا ويا؟ (۱۹). ۽ زمين ڏانهن ته ڪيئن وڇائي وئي؟ (۲۰). پوءِ (اي پيغمبر!) تون نصيحت ڪر، جو تون رڳو نصيحت ڪرڻ وارو آهين (۲۱). تون مٿن ڪو داروغو نه آهين (۲۲). پر جنهن منهن موڙيو ۽ ڪفر ڪيو (۲۳). تنهن کي الله وڏي عذاب جي سزا ڏيندو (۲۴). بيشڪ اسان ڏانهن سندن موٽڻ آهي (۲۵). وري بيشڪ سندن حساب (وٺڻ) اسان جي ذمي آهي (۲۶).

سورة الفجر مڪي آهي ۽ هن ۾ تيه
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي.

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

پرھ جو قسم آهي (۱). ۽ (ذوالحج وارن) ڏهن راتين جو قسم آهي (۲). ۽ ٻڌيءَ ۽ اڪيءَ جو قسم آهي (۳). ۽ رات جو قسم آهي، جڏهن هلي (۴). ڏيان واري لاءِ هن (قسمن) ۾ ڪو (پروسي جوڳو) قسم آهي (يا نه؟) (۵). نه ڏئي ڇا ته (قوم) عاد سان تنهنجي پالڻهار ڪيئن ڪيو؟ (۶). (جي) اِمر وارا وڏن ٽننن (جي عمارتن) وارا هيا (۷). جن جهڙو شهرن ۾ ڪوئي نه خلقيو ويو آهي (۸). ۽ (قوم) ثمود سان (ڪيئن ڪيائين!) جن وادي ۾ (گهرن ٺاهڻ لاءِ) پهڻن جون چيون گهڙيون هيون (۹).

وَفَرَعُونَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝^{١٠} الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ ۝^{١١}
فَاكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۝^{١٢} فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ
عَذَابٍ ۝^{١٣} إِنَّ رَبَّكَ لِبِالْهِرْصَادِ ۝^{١٤} فَاَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا
ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝^{١٥}
وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ ۖ فَيَقُولُ رَبِّي
أَمَّأَنَ ۝^{١٦} كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ۝^{١٧} وَلَا تَحْضُونَ
عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝^{١٨} وَتَأْكُلُونَ الثَّرَاثَ أَكْلًا لَهًّا ۝^{١٩}
وَتَحِبُّونَ الْمَالَ حُبَّاجْمًا ۝^{٢٠} كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا
دَكًّا ۝^{٢١} وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝^{٢٢} وَجِئْتُ
يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ ۖ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ
الذِّكْرَى ۝^{٢٣} يَقُولُ يَلَيَّتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ۝^{٢٤} فَيَوْمَئِذٍ
لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ۝^{٢٥} وَلَا يُؤْشِقُ وَشَاقَهُ
أَحَدٌ ۝^{٢٦} يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۝^{٢٧} ارْجِعِي إِلَىٰ
رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۝^{٢٨} فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ۝^{٢٩}
وَادْخُلِي جَنَّتِي ۝^{٣٠}

۽ ميخن واري فرعون سان (ڪيئن ڪيائين) (۱۰). انهن (مڙني ٽولين) شهرن ۾ سرڪشي ڪئي (۱۱). پوءِ منجهس فساد گهڻو ڪيائون (۱۲). تنهن ڪري تنهنجي پالڻهار مٿن عذاب جو جهيڪ وهايو (۱۳). بيشڪ تنهنجو پالڻهار گهڻو (واري هنڌ) ۾ (عملن کي ڏسندڙ) آهي (۱۴). پوءِ ماڻهو کي جڏهن سندس پالڻهار (هن طرح) پرکيندو آهي جو ان کي مانوارو ڪندو آهي ۽ نعمت ڏيندو اٿس، تڏهن چوندو آهي ته منهنجي پالڻهار مون کي نوازيو (۱۵). ۽ جڏهن کيس (ٻيءَ طرح هيئن) پرکيندو آهي، جو مٿس سندس روزي تنگ ڪندو آهي، تڏهن چوندو آهي ته منهنجي پالڻهار مون کي بي مانو ڪيو (۱۶). (هرگز) ائين نه آهي. بلڪ چوري ٻار کي تعظيم نه ڏيندا آهيو (۱۷). ۽ نڪي مسڪين جي ڪارائت تي هڪ ٻئي کي رغبت ڏياريندا آهيو (۱۸). ۽ مٿن جو مال سموروئي ڳهي ويندا آهيو (۱۹). ۽ گهڻي محبت سان مال کي پيارو رکندا آهيو (۲۰). ائين نه ڪجي. جڏهن زمين (جي اونچاڻ) ڪٿي ڪٿي سنئين ڪئي ويندي (۲۱). ۽ تنهنجو پالڻهار ايندو ۽ ملائڪ قطار قطار ٿي (ايندا) (۲۲). ۽ اُن ڏينهن دوزخ کي آڻيو، اُن ڏينهن ماڻهو نصيحت وٺندو ۽ انهيءَ مهل اُها (نصيحت وٺڻ) ڪئي فائدي واري آهي! (۲۳). چوندو ته هئِ ارمان! جيڪر پنهنجي (هن هميشه جي) حياتيءَ لاءِ (ڪجهه) اڳي موڪليان ها (۲۴). پوءِ انهيءَ ڏينهن الله جي عذاب جهڙو ڪوبه ڪونه عذاب ڪندو (۲۵). ۽ نڪو ڪو الله جي قيد ڪرڻ جهڙو قيد ڪندو (۲۶). (مؤمنن کي چئبو ته) اي آرام وٺڻ وارا ساڻ! (۲۷). تون پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽي هل (تون ان کان) راضي ٿيل آهين، (هو توکان) راضي ٿيل آهي (۲۸). تنهن ڪري (تون) منهنجي (خاص) ٻانهن (جي ٽوليءَ) ۾ داخل ٿيءُ (۲۹). ۽ منهنجي بهشت ۾ گهڙ (۳۰).

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ١ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ٢ وَوَالِدٍ وَمَا
وَلَدَ ٣ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ٤ أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ
عَلَيْهِ أَحَدٌ ٥ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا لُبَدًا ٦ أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ
أَحَدٌ ٧ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ٨ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ٩ وَهَدَيْنَاهُ
الْبَحْدَيْنِ ١٠ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ١١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ١٢ فَكُ
رْبَةً ١٣ أَوْ اطْعَمْ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ١٤ يَتَّبِعُنَا ذَا مَقْرَبَةٍ ١٥
أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ١٦ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ١٧ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمِيمَنَةِ ١٨
وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِبَائِتْنَاهُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ١٩ عَلَيْهِمْ نَارُ مُؤَصَّدَةٍ ٢٠

سُورَةُ الشَّمْسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١
وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ١ وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّهَا ٢ وَالنَّهَارُ إِذَا
جَلَّهَا ٣ وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا ٤ وَالسَّمَاءُ وَمَا بَدَّهَا ٥

سورة البلد مڪي آهي ۽ هن ۾ ويه
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

هن شهر (مڪي) جو قسم ڪٿان ٿو (۱). ۽ تون هن شهر ۾ (تر) رهندڙ
آهين (۲). ۽ ڄڻيندڙ جو (قسم ڪٿان ٿو) ۽ اُن جو جيڪو ڄايو (۳). ته
بيشڪ ماڻهو کي ڏک ۾ (پوڻ لاءِ) خلقيو سون (۴). (ماڻهو) ڀانئيندو
آهي ڇا ته مٿس ڪو به غالب نه ٿيندو؟ (۵). چوي ٿو ته، مون تمام گهڻو
مال ڪپايو (۶). ڀانئيندو آهي ڇا ته ڪنهن ڪونه ڏٺو اٿس؟ (۷). کيس
به اڪيون نه ڏنيون اٿئون ڇا؟ (۸). ۽ زبان ۽ به چپ به؟ (۹). ۽ به رستا
ڏيکاريا سونس (۱۰). پوءِ به ڪو سخت لڪ نه لنگهيو (۱۱). ۽ ڪنهن
سمجهايئي ته سخت لڪ ڇا آهي؟ (۱۲). ٻانهو آجو ڪرڻ آهي (۱۳). يا
بڪ جي ڏينهن ۾ کاڌو ڪارائڻ (۱۴). مائٽيءَ واري چوري ٻار کي (۱۵).
يا مٽيءَ ۾ رلندڙ محتاج کي (۱۶). اُن کان پوءِ (اهو) مؤمنن مان هجي ۽
هڪ ٻئي کي صبر جي وصيت ڪيائون ۽ (پڻ) هڪ ٻئي کي (خلق تي)
ٻاجھ ڪرڻ جي وصيت ڪيائون (۱۷). اُهي نيڪ بخت سڄي پاسي
وارا آهن (۱۸). ۽ جن اسان جي آيتن جو انڪار ڪيو سي بدبخت
ڪٻي پاسي وارا آهن (۱۹). مٿن دميل باھ چوڌاري ويڙهيل
(موڪلي) (۲۰).

سورة الشمس مڪي آهي ۽ هن ۾ پندرهن
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

سج ۽ ان جي سوجھري جو قسم آهي (۱). ۽ چنڊ جو قسم آهي، جڏهن
اُن جي پوئتان اچي (۲). ۽ ڏينهن جو (قسم آهي) جڏهن سج کي
روشن ڪري (۳). ۽ رات جو (قسم آهي) جڏهن سج کي ڍڪي (۴).
۽ آسمان جو ۽ اُن جو (قسم آهي) جنهن اُن کي بڻايو (۵).

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّهَا^{١٤} وَنَفْسٍ^{١٥} وَمَا سَوَّاهَا^{١٦} فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا
وَتَقْوَاهَا^{١٧} قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا^{١٨} وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا^{١٩}
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا^{٢٠} إِذِ ابْنَعْتَ أَشْقَاهَا^{٢١} فَقَالَ لَهُمْ
رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا^{٢٢} فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا^{٢٣} فَذَمَّ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ^{٢٤} فَسَوَّاهَا^{٢٥} وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا^{٢٦}

سُورَةُ الْيَلِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
وَالْيَلِّ إِذِ ابْتَدَأَ^١ وَالنَّهَارِ إِذِ اتَّجَلَّى^٢ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ
وَالْأُنثَى^٣ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى^٤ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى^٥
وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى^٦ فَسَنِيْسِرُهُ لِلْيُسْرَى^٧ وَأَمَّا مَنْ
بَخِلَ وَاسْتَغْنَى^٨ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى^٩ فَسَنِيْسِرُهُ
لِلْعُسْرَى^{١٠} وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى^{١١} إِنَّ عَلَيْنَا
لِلْهُدَى^{١٢} وَإِنَّ لَنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى^{١٣} فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا
تَلَظَّى^{١٤} لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى^{١٥} الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى^{١٦}
وَسَيَجْزِيهَا الْآتِقَى^{١٧} الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى^{١٨}

۽ زمين جو ۽ ان جو (قسم آهي) جنهن ان کي پکيڙيو (۶). ۽ (ماڻهوءَ جي) جيءَ جو ۽ ان جو (قسم آهي) جنهن ان کي جوڙي برابر ڪيو (۷). پوءِ سندس بدڪاري ۽ سندس پرهيزگاريءَ (جي سڃاڻ) اندر ۾ وڌائينس (۸). (قسم کڻڻ جو غرض هيءُ آهي ته) جنهن ان (نفس) کي (بدڪاريءَ کان) پاڪ ڪيو سو بيشڪ ڇٽو (۹). ۽ جنهن ان کي (گناهَن ۾) پوري ڇڏيو، سو بيشڪ ٽوٽي وارو ٿيو (۱۰). (قوم) ٿمود پنهنجيءَ سرڪشيءَ سببان (پيغمبر کي) ڪوڙو ڀانيو (۱۱). جڏهن منجهانئن بلڪل نڀاڳو آيو (۱۲). پوءِ الله جي پيغمبر کين چيو ته الله جي ڏاڇيءَ ۽ ان جي پاڻي پيئڻ کي آڏو نه ٿيو (۱۳). پوءِ پيغمبر کي ڪوڙو ڀانيئون، ۽ ڏاڇيءَ جون ڪڇون ڪيائون پوءِ سندن گناهَن سببان سندن پالڻهار مٿن عذاب پليو، پوءِ ان (سزا) کي (سڀني تي) هڪ جهڙو ڪري ڇڏيائين (۱۴). ۽ (الله) ان (سزا) جي پڇاڙيءَ کان نه ٿو ڊڄي (۱۵).

سورة اليل مڪي آهي ۽ هن ۾ اڪويھ
آيتون ۽ هڪ رڪوع آهي

الله باجھاري مھربان جي نالي سان (شروع)

رات جو قسم آهي جڏهن ڍڪي ٿي (۱). ۽ ڏينهن جو (قسم آهي) جڏهن روشن ٿئي ٿو (۲). ۽ ان جو (قسم آهي) جنهن نر ۽ مادي خلقي (۳). ته بيشڪ اوهان جي ڪوشش قسمن قسمن آهي (۴). پوءِ جنهن (الله لڳ) ڏنو ۽ پرهيزگاري ڪئي (۵). ۽ چڱائيءَ (اسلام ۽ آخرت) کي سچ ڄاتو (۶). تنهن کي (نجات جو) اسان رستو سهنجو ڪري ڏينداسين (۷). ۽ جنهن (الله جي حق ڏيڻ کان) بخل ڪيو ۽ (پاڻ کي) بي پرواه ڄاتو (۸). ۽ چڱائيءَ (اسلام ۽ آخرت) کي ڪوڙو ڀانيو (۹). تنهن کي اوڪائيءَ (۾ پوڻ) لاءِ (رستو) اسان ڪري ڏينداسين (۱۰). ۽ جڏهن (دوزخ جي) کڏ ۾ اونڌو ڪرندو، تڏهن سندس مال ڪانئس (ڪجهه) نه ٿاريندو (۱۱). بيشڪ سڌو رستو ڏيکارڻ اسان تي (لازم) آهي (۱۲). ۽ بيشڪ آخرت ۽ دنيا (ٻئي) اسان جي وس ۾ آهن (۱۳). پوءِ اوهان کي باهه کان ڊيڄاريم جو چڻي ڪري ٿي (۱۴). (اهڙي) وڏي نڀاڳي کان سواءِ (ٻيو) ڪو ان ۾ ڪونه گهڙندو (۱۵). جنهن (اسلام کي) ڪوڙ ڄاتو ۽ پٺيو ٿيو (۱۶). ۽ ان (باهه) کان انهيءَ وڏي پرهيزگار کي پاسي ڪبو (۱۷). جيڪو پنهنجو مال (الله جي واٽ ۾) ڏئي ٿو ته پاڪ (دل) ٿئي (۱۸).

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِ الْأَعْلَى ۚ وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۚ

سُورَةُ الضُّحَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالضُّحَى ۝ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ۝ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ۝
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى ۝ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَتَرْضَى ۝ أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ۝ وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهْدَى ۝ وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ۝ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝
وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

سُورَةُ الشَّرْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝
الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝ فَإِنَّ مَعَ
الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝
وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

۽ مٿس (اهڙي) ڪنهن جو ڪو احسان ٿيل نه آهي، جنهن جو بدلو ڏجي (۱۹). پر پنهنجي تمام مٿاهين پالڻهار جي رضامندي طلبڻ لاءِ (ڏئي ٿو) (۲۰). ۽ ضرور جلد خوش ٿيندو (۲۱).

سورة الضحیٰ مڪي آهي ۽ هن ۾ يارهن
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

مٿي آيل ڏينهن جو قسم آهي (۱). ۽ رات جو (قسم آهي) جڏهن
ڍڪي ٿي (۲). ته (اي پيغمبر!) تنهنجي پالڻهار توکي نه ڇڏيو ۽ نڪي
ناراض ٿيو (۳). ۽ بيشڪ آخرت تو لاءِ دنيا کان گهڻو چڱي آهي (۴).
۽ تنهنجو پالڻهار توکي سگهوئي (ايترو) ڏيندو جو (تون) خوش ٿيندين (۵).
تو کي ڏنائين ڇا؟ پوءِ (تو کي) جاءِ ڏنائين (۶). ۽ توکي ناواقف
ڏنائين پوءِ (شريعت جي) رستي لٽائين (۷). ۽ توکي مسڪين ڏنائين،
پوءِ آسودو ڪيائين (۸). تنهن ڪري ڀتيم تي (تون) ڏاڍ نه ڪر (۹). ۽
سواليءَ کي نه جهٽڪ (۱۰). ۽ پنهنجي پالڻهار جي نعمت جو بيان ڪندو
ره (۱۱).

سورة الشرح مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) تنهنجو سينو تو لاءِ ڪشادو نه ڪيو اٿئون ڇا؟ (۱). ۽
تنهنجو (اهو) بار تو کان لاتوسون (۲). جنهن تنهنجي پٺيءَ کي ڳرو ڪيو
هو (۳). ۽ تنهنجي ساراھ تو لاءِ مٿاهين ڪئي سون (۴). ڇو ته بيشڪ
اهنج سان گڏ سهنج آهي (۵). بيشڪ اهنج سان گڏ سهنج آهي (۶).
تنهن ڪري جڏهن واندو ٿئين تڏهن (عبادت لاءِ) ڪڙو ٿيءُ (۷). ۽
خاص پنهنجي پالڻهار ڏانهن دل لڳاءِ (۸).

سُورَةُ التِّينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ^١ وَطُورِ سِينِينَ^٢ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ^٣
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ^٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ
 سَافِلِينَ^٥ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ^٦
 فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّبْنِ^٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ^٨

سُورَةُ الْعَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ^١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ^٢
 اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ^٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ^٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا
 لَمْ يَعْلَمْ^٥ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِكَبَّاسٍ^٦ رَبِّهِ لَكَبَّاسٍ^٧ إِنَّ
 إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ^٨ أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ^٩
 أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ^{١٠} أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ^{١١} أَرَأَيْتَ إِنْ
 كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ^{١٢} أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ^{١٣} كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ
 لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ^{١٤} نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ^{١٥} فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ^{١٦}

سورة التين مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

انجير ۽ زيتون جو قسم آهي (۱). ۽ طورسينا جو (۲). ۽ هن امن واري شهر (مڪي) جو (۳). ته بيشڪ انسان کي تمام سهڻي اندازي (۽ صورت) ۾ پيدا ڪيوسون (۴). وري سڀني هيٺاهين کان هيٺ موتايسونس (۵). پر جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا، تن لاءِ اڻ ڪٽ آجر آهي (۶). پوءِ (اي) انسان! هن (نصيحت) کان بعد ڪهڙي شيءِ تو کي عملن جي بدلي ملڻ بابت منڪر بڻائي ٿي (۷). حاڪمن جو وڏو حاڪم الله نه آهي ڇا؟ (۸).

سورة العلق مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺويھ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) پنهنجي پالڻهار جي نالي سان پڙه جنهن (سارو جڳ) خلقيو (۱). ماڻهوءَ کي رت جي دڳ مان بڻايائين (۲). پڙه ۽ تنهنجو پالڻهار ڏاڍو سڳورو آهي (۳). جنهن (ماڻهوءَ کي علم) قلم سان سيڪاريو (۴). آهي (گاليئون) ماڻهوءَ کي سيڪاريائين جي نه ڄاڻندو هو (۵). سچ آهي ته بيشڪ ماڻهو سرڪشي ڪندو آهي (۶). جڏهن اهو پاڻ کي بي پرواه ڏسندو آهي (۷). بيشڪ تنهنجي پالڻهار ڏانهن موتي وڃڻو آهي (۸). اهو ڏٺو اٿئي ڇا جيڪو جهليندو آهي؟ (۹). (منهنجي) ٻانهي کي جڏهن اهو نماز پڙهندو آهي (۱۰). ڏٺو اٿئي ڇا ته جيڪڏهن (اهو ماڻهو) سڌي رستي تي هجي ها! (۱۱). يا پرهيزگاريءَ جو حڪم ڪري ها (۱۲). ڏٺو اٿئي ڇا ته جيڪڏهن ڪوڙ ڀانيائين ۽ پنيرو ٿيو (۱۳). ته (هيءُ) نه ڄاڻائين ڇا؟ ته الله ڏسي ٿو (۱۴). ائين نه آهي! قسم آهي ته جيڪڏهن پاڻ نه پليندو ته ضرور پيشانيءَ جي وارن کان وٺي گهلينداسونس (۱۵). اها پيشاني جا ڪوڙي گنهگار آهي (۱۶). پوءِ ڀلي ته پنهنجي ڪچهريءَ وارن کي سڌي (۱۷).

سَدُّ عُرُ الزَّيْبَانِيَةِ ۝ كَلَّا لَا تَطْعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝ السَّجْدَةُ ١٩

سُورَةُ الْقَدْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ۝ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ۝ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِّنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ۝

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٥

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝ رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۝ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ۝ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ۝ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۝ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝

اسين به دوزخ جي داروغن کي سڏينداسون (۱۸). ائين نه آهي. تون چيو نه
مڃينس ۽ سجدو ڪر ۽ (الله کي) ويجهو ٿي ۽ (۱۹).

سورة القدر مڪي آهي ۽ هن ۾ پنج
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

بيشڪ اسان قرآن شب قدر ۾ لائون (۱). ۽ ڪنهن سمجهاڻي ته شب قدر
چا آهي؟ (۲). شب قدر هزار مهينن کان پلي آهي (۳). منجهس ملائڪ ۽
روح (جبريل) پنهنجي پالڻهار جي حڪم سان سڀڪنهن ڪم (جي
پورائيءَ) لاءِ لهندا آهن (۴). انهيءَ رات پرھ ڦٽڻ تائين سلامتي آهي (۵).

سورة البينة مدني آهي ۽ هن ۾ اٺ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

ڪتاب وارن ۽ مشرڪن مان جن ڪفر ڪيو سي (ايسين پنهنجي
رسم کان) الڳ ٿيڻ وارا نه هيا جيسين وٽن پڌري حجت (نه) اچي (۱).
(يعني) الله جو پيغمبر، جو پاڪ صحيفا پڙهي (۲). جن ۾ سڌا سنوان
لکيل حڪم هجن (۳). ۽ جن کي ڪتاب ڏنو ويو، سي پاڻ وٽ پڌريءَ
حجت جي اچڻ کان پوءِ ٽولا ٽولا ٿيا (۴). ۽ هن کان سواءِ (ٻيو) ڪو
حڪم نه ڪيو وين ته باطل کان منهن موڙي الله جي عبادت ڪن ۽ نماز
پڙهندا رهن ۽ زڪوة ڏيندا رهن ۽ اهوئي سڌو دين آهي (۵). بيشڪ
ڪتاب وارن ۽ مشرڪن مان جن ڪفر ڪيو سي دوزخ جي باهه ۾ پوندا،
منجهس سدائين رهندڙ هوندا. اهي ئي (ساريءَ) خلق کان (تمام) بچڻا
آهن (۶).

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۖ^١
 جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
 فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۚ^٢

سُورَةُ الزَّلْزَالَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ^١ وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۖ^٢
 وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۖ^٣ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ۖ^٤ بِأَنَّ
 رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۖ^٥ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا
 أَعْمَالَهُمْ ۖ^٦ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۖ^٧ وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۖ^٨

سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

وَالْعَادِيَّاتِ ضَبْحًا ۖ^١ فَالْمُورِيَّاتِ قَدْحًا ۖ^٢ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۖ^٣
 فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ۖ^٤ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۖ^٥ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ
 لَكَنُودٌ ۖ^٦ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۖ^٧ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۖ^٨

بیشڪ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا اهي ئي (ساريءَ) خلق کان ڀلا آهن (۷). سندن بدلو سندن پالڻهار وٽ هميشه جي رهڻ وارا باغ آهن، جن جي هيٺان نهرون پيون وهن، انهن ۾ هميشه سدائين رهندڙ هوندا الله کانئن راضي ٿيو ۽ اهي کانئس راضي ٿيا، اهو (وعدو) انهيءَ لاءِ آهي، جيڪو پنهنجي پالڻهار کان ڊڻو (۸).

سورة الزلزال مدني آهي ۽ هن ۾ اٺ آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

جڏهن زمين کي سندس (چڱي) ڌوڏڻ سان ڌوڏبو (۱). ۽ زمين پنهنجا بار ٻاهر ڪڍندي (۲). ۽ انسان (عجب کان) چوندو ته زمين کي ڇا ٿيو آهي! (۳). اُن ڏينهن (اها) پنهنجيون (سڀ) خبرون بيان ڪندي (۴). هن ڪري جو تنهنجي پالڻهار ڏانهن ڪم ڪيو آهي (۵). اُن ڏينهن ماڻهو (حساب جي جاءِ کان) ڌار ڌار ٿوليون ٿي ورندا ته سندن عمل کين ڏيکارجن (۶). پوءِ جنهن ذري جيترو چڱو ڪم ڪيو هوندو، سو ان کي ڏسندو (۷). ۽ جنهن ذري جيترو بد ڪم ڪيو هوندو، سو اُن کي ڏسندو (۸).

سورة العاديات مڪي آهي ۽ هن ۾ يارهن آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

هانيارو هڻي ڊورنڊڙن گهوڙن جو قسم آهي (۱). پوءِ ٻهڻن تي نعلن هڻڻ سان چڻگن ڪڍندڙن (گهوڙن) جو قسم آهي (۲). پوءِ صبح جي مهل لٽ ڪندڙ (گهوڙن) جو قسم آهي (۳). جو اُن مهل رڻي اُتارين (۴). پوءِ اُن گهڙيءَ (دشمن جي) ٽوليءَ جي وچ ۾ پون (۵). ته بيشڪ ماڻهو پنهنجي پالڻهار جو وڏو بي شڪر آهي (۶). ۽ بيشڪ اهو پاڻ انهيءَ تي شاهد آهي (۷). ۽ بيشڪ اهو مال جي محبت ۾ ڏاڍو سخت آهي (۸).

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۙ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۙ

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ ۝

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الْقَارِعَةُ ۝^١ مَا الْقَارِعَةُ ۝^٢ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝^٣

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝^٤ وَتَكُونُ الْجِبَالُ

كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝^٥ فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝^٦ فَهُوَ

فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝^٧ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝^٨ فَأُمُّهُ

هَارِيَةٌ ۝^٩ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَةٌ ۝^{١٠} نَارُ حَامِيَةٍ ۝^{١١}

سُورَةُ التَّكَاثُرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الْهَلْكَُمُ التَّكَاثُرُ ۝^١ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝^٢ كَلَّا سَوْفَ

تَعْلَمُونَ ۝^٣ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝^٤ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ

الْيَقِينِ ۝^٥ لَتَرَوْنَ الْجَحِيمَ ۝^٦ ثُمَّ لَتَرَوْنَهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝^٧

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝^٨

(أنهيءَ وقتَ كي) نہ ڄاڻندو آهي ڇا، جنهن وقت انهن کي اُتاربو جيڪي قبرن ۾ آهن؟ (۹). ۽ جيڪي سينن ۾ آهي سو پڌرو ڪبو (۱۰).
بيشڪ اُن ڏينهن سندن پالڻهار سندن (حال جي) خبر رکندڙ آهي (۱۱).

سورة القارعة مڪي آهي ۽ هن ۾ يارهن
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

سخت نوڪيندڙ (۱). (اها) سخت نوڪيندڙ ڇا آهي؟ (۲). ۽ ڪنهن سمجهاڻي تہ (اها) سخت نوڪيندڙ ڇا آهي؟ (۳). جنهن ڏينهن ماڻهو پکڙيل پتنگن وانگر هوندا (۴). ۽ جبل تنبيل رڳيل اُن جيان هوندا (۵). پوءِ جنهن (جي عملن) جا پلڙا ڳرا ٿيا (۶). سو دل پسند زندگي ۾ هوندو (۷). ۽ جنهن (جي عملن) جا پلڙا هلڪا ٿيا (۸). تنهن (جي رهڻ) جي جاءِ هاويه آهي (۹). ۽ ڪنهن سمجهاڻي تہ اها (هاويه) ڇا آهي؟ (۱۰). هڪ ٻرندڙ باه آهي (۱۱).

سورة التكاثر مڪي آهي ۽ هن ۾ اٺ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(اي انسان!) پاڻ ۾ گهڻائيءَ (جي حرص) اوهان کي (آخرت کان) غافل ڪيو (۱). تانجو قبرن کي ڏٺو (۲). ائين نہ آهي، سگهوئي ڄاڻندؤ (۳). (وري چئون ٿا تہ) نہ نہ! سگهوئي ڄاڻندؤ (۴). اصل نہ! جيڪڏهن پڪي ويساھ سان ڄاڻو ها (تہ غافل نہ ٿيو ها) (۵). (قسم آهي) تہ ضرور دوزخ کي ڏسندؤ (۶). وري بہ اُن کي يقين واريءَ اک ساڻ ضرور ڏسندؤ (۷). وري اُن ڏينهن نعمتن بابت اوهان کان ضرور پڇبو (۸).

سُورَةُ الْعَصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
وَالْعَصْرِ ① إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ② إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ ③ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ④

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّهُزَةٍ ① الَّذِي جَمَعَ مَا لَا وَعَدَ لَهُ ② يَحْسِبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ③ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ④ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ⑤ نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ⑥ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ⑦ إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ ⑧ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ⑨

سُورَةُ الْفِيلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
الْمُتْرَكِيَفَ فَعَلَّ رَبُّكَ بِأَصْحِبِ الْفِيلِ ① أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ② وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ③ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّيلٍ ④ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ⑤

سورة العصر مڪي آهي ۽ هن ۾ ٽي
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

زماني جو قسم آهي (۱). ته بيشڪ انسان گهاتي ۾ آهي (۲). سواءِ انهن
جي جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا ۽ هڪ ٻئي کي سچ جي وصيت
ڪيائون ۽ هڪ ٻئي کي صبر جي وصيت ڪيائون (۳).

سورة الهزة مڪي آهي ۽ هن ۾ ٽي
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(انهيءَ) سيڪنهن ڳلا ڪندڙ عيب ڳوليندڙ لاءِ ويل آهي (۱). جنهن مال
گڏ ڪيو ۽ اهو ٻڙي ٻڙي رکيائين (۲). پائيندو آهي ته سندس مال کيس
سدائين رهائيندو (۳). هرگز ائين نه آهي، ضرور حطه ۾ اڇلايس (۴). ۽
ڪنهن سمجهاڻي ته حطه ڇا آهي؟ (۵). الله جي ٻاريل باهه آهي (۶). جا
دلين تي چڙهندي (۷). بيشڪ اها مٿن دربنڊ ڪيل آهي (۸). (جنهن
حالت ۾ آهي) ڊگهن ٽنين ۾ (بتل هوندا) (۹).

سورة الفيل مڪي آهي ۽ هن ۾ پنج
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) نه ڏٺي ڇا؟ ته تنهنجي پالشهار هاڻيءَ وارن سان ڪيئن
ڪيو (۱). سندن (پڇڙيءَ) رت کي بي فائديءَ ۾ نه ڪيائين ڇا؟ (۲).
۽ وڻ وڻ پڪي مٿن موڪليائين (۳). جن ڪڪريت جون پٿريون کين
هنيون ٿي (۴). پوءِ اولڙ گاهه جيان کين ڪيائين (۵).

سُورَةُ قُرَيْشٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

لَا إِلَهَ إِلَّا قُرَيْشٌ ① الْفِهُمُ رِحْلَةَ الْشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ② فَلْيَعْبُدُوا

رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ④

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ① فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ② وَ

لَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ③ قَوْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ④ الَّذِينَ هُمْ عَنْ

صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ⑥ وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ① فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ② إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ③

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ① لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ②

سورة القريش مڪي آهي ۽ هن ۾ چار
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

قريشن کي آلفٽ ڏيارڻ (جي احسان جي شڪر) سببان (۱). (جو) سياري
۽ اونھاري جي سفر ۾ کين آلفٽ ڏيارڻ آهي (۲). تنهن ڪري گهرجين ته
هن گهر جي (انهيءَ) مالڪ جي عبادت ڪن (۳). جنهن کين بڪ ۾
کاڌو کارايو ۽ کين يو کان آمن ڏنو (۴).

سورة الماعون مڪي آهي ۽ هن ۾ ست
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) انهيءَ کي ڏٺي ڇا؟ جيڪو عملن جي بدلي ملڻ کي ڪوڙ
ڀائيندو آهي (۱). پوءِ هيءُ اهو آهي جو چوري ٻار کي ڏکيندو آهي (۲).
۽ (ڪنهن کي) مسڪين جي ڪارائڻ تي رغبت نه ڏياريندو آهي (۳). پوءِ
انهن نمازين لاءِ ويل آهي (۴). جي پنهنجين نمازن کان غافل رهندا
آهن (۵). آهي جيڪي رياءُ ڪندا آهن (۶). ۽ (اڌاريون گهريل) معمولي
شيون جهليندا آهن (۷).

سورة الكوثر مڪي آهي ۽ هن ۾ ٽي
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) بيشڪ اسان توکي ڪوثر عطا ڪيو (۱). تنهن ڪري پنهنجي
پالڻاهه جي لاءِ نماز پڙه ۽ قرباني ڪر (۲). بيشڪ تنهنجو ويري ئي بي نسل آهي (۳).

سورة الكافرون مڪي آهي ۽ هن ۾ ٻه
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر! ڪافرن کي) چؤ ته، اي ڪافرو! (۱). نڪي (اڻ) ان جي
عبادت ڪندس جنهن جي (اوهين) عبادت ڪندا آهيو (۲).

وَلَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۚ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ۖ وَلَا

لَا أَنْتُمْ عِبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۚ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينٌ ۚ

سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ

اللَّهِ أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ ۚ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

سُورَةُ تَبَّتْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَّتْ يَدَا آلِ إِبْرَاهِيمَ لَهَبٍ وَتَبَّ ۚ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا

كَسَبَ ۖ سَيَصْلَىٰ نَارًا إِذَا تَ لَهَبٍ ۖ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ

الْحَطَبِ ۖ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ ۝

سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۚ اللَّهُ الصَّمَدُ ۖ لَمْ يَلِدْ ۖ وَلَمْ

يُولَدْ ۖ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

۽ نڪي اوهين ان جي عبادت ڪندؤ جنهن جي آءٌ عبادت ڪندو
 آهيان (۳). ۽ نڪي آءٌ ان جي عبادت ڪندس جنهن جي اوهان عبادت
 ڪئي (۴). ۽ نڪي اوهين ان جي عبادت ڪندؤ جنهن جي آءٌ عبادت
 ڪندو آهيان (۵). اوهان لاءِ اوهان جو دين ۽ مون لاءِ منهنجو دين آهي (۶).

سورة نصر مدني آهي ۽ هن ۾ ٽي
 آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)
 جڏهن الله جي مدد ۽ سوڀ اچي (۱) ۽ ماڻهن کي الله جي دين ۾ توليون
 توليون ٿي گهرندو ڏسين (۲). تڏهن (تون) پنهنجي پالڻهار جي ساراه سان
 گڏ پاڪائي بيان ڪر ۽ کانئس بخشش گهر. ڇو ته اهو باجه سان موٽندو آهي (۳).

سورة تبت مڪي آهي ۽ هن ۾ پنج
 آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)
 اهلوهب جا هٿ (شال) ڀڄن ۽ (شال پاڻ به) هلاڪ ٿئي (۱). سندس مال
 ۽ جيڪي ڪمائين تنهن کانئس (الله جو عذاب) نه تاريو (۲). ڇپيءَ
 واريءَ باهه ۾ سگهو گهٽندو (۳). ۽ سندس زال به جا ڪانين (جي گڏ)
 ڪٽندڙ آهي (۴). جنهن جي ڳچيءَ ۾ ڪاٻر جو نور پيل آهي (۵).

سورة الاخلاص مڪي آهي ۽ هن ۾ چار
 آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

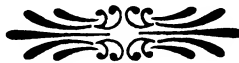
الله باجهاري مهربان جي نالي سان (شروع)
 (اي پيغمبر ڪافرن کي) چؤ ته، الله اڪيلو آهي (۱). الله بي احتياج
 آهي (۲). نڪي جڻيائين ۽ نڪي جڻيو ويو (۳). ۽ سندس برابر ڪوبه
 ڪونهي (۴).

سُورَةُ الْفَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ① مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ② وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا
 وَقَبَ ③ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ النَّاسِ ② إِلَهِ النَّاسِ ③
 مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي
 صُدُورِ النَّاسِ ⑤ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

سورة الفلق مدني آهي ۽ هن ۾ پنج
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) چؤ ته صبح جي رب جي پناه گهران ٿو (۱). جيڪي پيدا
ڪيو اٿس تنهن جي بچڙائيءَ کان (۲). ۽ اونهائي ڪندڙ (رات) جي
بچڙائيءَ کان جڏهن اها پڪڙجي (۳). ۽ ٻڌين ۾ ڦوڪيندڙين (عورتن)
جي بچڙائيءَ کان (۴). ۽ مسهوءَ جي بچڙائي کان جڏهن (اهو) مسهائي
ڪري (۵).

سورة الناس مدني آهي ۽ هن ۾ چھ
آيتون ۽ هڪ رکوع آهي

الله باجهاري مهريان جي نالي سان (شروع)

(اي پيغمبر!) چؤ ته ماڻهن جي پاڻهار جي پناه گهران ٿو (۱). ماڻهن جي
بادشاه جي (۲). ماڻهن جي (سڄي) معبود جي (۳). پئتي هتي ويندڙ
(شيطان) جي وسوسن جي بچڙائيءَ کان (۴). جيڪو ماڻهن جي سينن ۾
وسوسو وجهي ٿو (۵). جو جنن (جي جنس) مان هجي يا ماڻهن (جي
جنس) مان (۶).

قرآن شريف جي وقفن جون نشانينون

هر هڪ ٻوليءَ جا ٻالھائيندڙ جڏھن گفتگو ڪن ٿا ته ڪٿي رڪجي وڃن ٿا، ڪٿي نٿا رڪجن. ڪٿي گھٽ رڪجن ٿا، ڪٿي زياده. ۽ انھيءَ رڪجڻ ۽ نه رڪجڻ کي ٻالھ جي صحيح بيان ڪرڻ ۽ ان جو صحيح مطلب سمجھڻ ۾ وڏو دخل يا لاڳاپو آھي. قرآن مجيد جي عبارت به گفتگو يا ٻالھ ٻولھ جي انداز ۾ واقع ٿي آھي. انھي ڪري علم وارن ان جي رڪجڻ نه رڪجڻ جون نشانينون مقرر ڪري ڇڏيون آھن. جن کي رموزِ اوقافِ قرآن مجيد يعني قرآن مجيد جي وقفن جا نمونا يا نشان چون ٿا. ضروري آھي ته قرآن مجيد جي تلاوت ڪندڙ انھن رمزن ۽ نشانين کي خيال ۾ رکن. ۽ اھي ھي آھن:

○ جتي ٻالھ پوري ٿي وڃي ٿي، اُتي ننڍڙو گول نشان لکي ڇڏين ٿا. ھي حقيقت ۾ گول ت آھي جا بصورت ۽ لکي وڃي ٿي. ۽ اھا وقف تامر يا رڪجڻ جي علامت آھي يعني ان تي رڪجڻ گھرجي. ھاڻي ۽ ته نٿي لکي وڃي پر ننڍڙو گول نشان ڏنو وڃي ٿو. ان کي ايت چون ٿا.

مر: ھيءَ علامت يا نشان وقف لازم جي آھي. ان تي ضرورت رڪجڻ گھرجي. جيڪڏھن نه رڪبو ته گمان آھي ته مطلب ڇا جو ڇا ٿي وڃي. ان جو مثال سنڌيءَ ۾ ھيئن سمجھڻ گھرجي ته ڪنھن کي ھي چوڻو ھجي ته اُٿو. نه ويھو. جنھن ۾ اٿڻ جو امر ٿيل آھي ۽ ويھڻ جي منع ڪيل آھي. ته اُٿو تي رڪجڻ لازم آھي. جيڪڏھن نه رڪبو ته اُٿو نه، ويھو، ٿي ويندو جنھن ۾ اٿڻ جي منع ۽ ويھڻ جي امر جو گمان آھي. ۽ اھو قائل (چوڻ واري جي) مطلب جي خلاف ٿي ويندو.

ط: وقف مطلق جي نشاني آهي ان تي رکجڻ گهرجي. پر اها علامت اُتي هجي ٿي جتي مطلب پورو نٿو ٿئي. ۽ ڳاله چوڻ وارو اڃا ڪجهه بيو به چوڻ گهري ٿو.

ج: وقف جائز جي علامت آهي. هتي رکجڻ چڱو ۽ نه رکجڻ جائز آهي.

ز: علامت وقف مجوز جي آهي. هتي نه رکجڻ چڱو آهي.

ص: علامت وقف مرخص جي آهي. هتي ملائي پڙهڻ گهرجي. پر جيڪڏهن ڪو ٽڪجي رکجي وڃي ته موڪل آهي. معلوم رهي ته ص تي ملائي پڙهڻ ز جي نسبت زياده ترجيح رکي ٿو.

صلے: الوصل اوليٰ جو اختصار آهي. هتي ملائي پڙهڻ بهتر آهي.

قلے: الوقف اوليٰ جو اختصار آهي، هتي بيھڻ بهتر آهي.

ق: قيل عليه الوقف جو اختصار آهي هتي رکجڻ نه گهرجي.

صل: قد يوصل جي علامت آهي. يعني هتي ڪڏهن رڪيو به وڃي، ڪڏهن نه. پر رکجڻ چڱو آهي.

قف: هن لفظ جي معنيٰ آهي: رڪجي وڃو. ۽ اها علامت اُتي ڪم آندي ويندي آهي جتي پڙهڻ واري جي ملائي پڙهڻ جو احتمال هجي.

س يا سڪتة: سڪتي جي علامت آهي. هتي ڪي قدر رکجڻ گهرجي پر ساھ ٽٽڻ نه گهرجي.

لا: لا جي معنيٰ نه جي آهي. هيءَ علامت ڪٿي آيت جي مٿان استعمال ڪئي وڃي ٿي ۽ ڪٿي عبارت جي اندر. عبارت جي اندر هجي ته هرگز رکجڻ نه گهرجي. ايت جي مٿان هجي ته رکجڻ يا نه رکجڻ ٻنهي طرح جائز آهي.

ڪ: ڪذلك جي علامت آهي يعني جيڪا رمز پهرين آهي اهاڻي هتي به سمجهي وڃي.

قرآن مجید جي سورتن جي فهرست

سورتن	سورت جونالو	صفحو	سيپارونمبر	سورتن	سورت جونالو	صفحو	سيپارونمبر
۱	سُورَةُ الْفَاتِحَةِ	۲	۱	۲۸	سُورَةُ الْقَمَصَصِ	۳۸۶	۲۰
۲	سُورَةُ الْبَقَرَةِ	۳	۱ - ۲ - ۳	۲۹	سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ	۳۹۷	۲۰ - ۲۱
۳	سُورَةُ آلِ عِمْرَنَ	۵۱	۴ - ۳	۳۰	سُورَةُ الرُّومِ	۴۰۵	۲۱
۴	سُورَةُ النِّسَاءِ	۷۸	۶ - ۵ - ۴	۳۱	سُورَةُ لُقْمَانَ	۴۱۲	۲۱
۵	سُورَةُ الْمَائِدَةِ	۱۰۷	۷ - ۶	۳۲	سُورَةُ السَّجْدَةِ	۴۱۶	۲۱
۶	سُورَةُ الْأَنْعَامِ	۱۲۹	۸ - ۷	۳۳	سُورَةُ الْأَحْزَابِ	۴۱۹	۲۱ - ۲۲
۷	سُورَةُ الْأَعْرَافِ	۱۵۲	۹ - ۸	۳۴	سُورَةُ سَبَأًا	۴۲۹	۲۲
۸	سُورَةُ الْأَنْفَالِ	۱۷۸	۱۰ - ۹	۳۵	سُورَةُ فَاطِرٍ	۴۳۵	۲۲
۹	سُورَةُ التَّوْبَةِ	۱۸۸	۱۱ - ۱۰	۳۶	سُورَةُ يُسُف	۴۴۱	۲۲ - ۲۳
۱۰	سُورَةُ يُوسُفَ	۲۰۹	۱۱	۳۷	سُورَةُ الصَّافَّاتِ	۴۴۶	۲۳
۱۱	سُورَةُ هُودَ	۲۲۲	۱۲ - ۱۱	۳۸	سُورَةُ صَاف	۴۵۳	۲۳
۱۲	سُورَةُ يُوسُفَ	۲۳۶	۱۳ - ۱۲	۳۹	سُورَةُ الزُّمَرِ	۴۵۹	۲۳ - ۲۴
۱۳	سُورَةُ الرَّعْدِ	۲۵۰	۱۳	۴۰	سُورَةُ الْمُؤْمِنِ	۴۶۸	۲۴
۱۴	سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ	۲۵۶	۱۳	۴۱	سُورَةُ حَمْرَ السَّجْدَةِ	۴۷۸	۲۴ - ۲۵
۱۵	سُورَةُ الْحَجَرِ	۲۶۲	۱۴ - ۱۳	۴۲	سُورَةُ الشُّورَى	۴۸۴	۲۵
۱۶	سُورَةُ النَّحْلِ	۲۶۸	۱۴	۴۳	سُورَةُ الزُّحُفِ	۴۹۰	۲۵
۱۷	سُورَةُ بَنِي إِسْرَءِيلَ	۲۸۳	۱۵	۴۴	سُورَةُ الدُّخَانِ	۴۹۶	۲۵
۱۸	سُورَةُ الْكَهْفِ	۲۹۴	۱۶ - ۱۵	۴۵	سُورَةُ الْبَاقِيَةِ	۴۹۹	۲۵
۱۹	سُورَةُ مَرْيَمَ	۳۰۶	۱۶	۴۶	سُورَةُ الْحَقَّافِ	۵۰۳	۲۶
۲۰	سُورَةُ طه	۳۱۳	۱۶	۴۷	سُورَةُ مُحَمَّدٍ	۵۰۷	۲۶
۲۱	سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ	۳۲۳	۱۷	۴۸	سُورَةُ الْفَتْحِ	۵۱۲	۲۶
۲۲	سُورَةُ الْحَجِّ	۳۳۲	۱۷	۴۹	سُورَةُ الْحُجُرَاتِ	۵۱۶	۲۶
۲۳	سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ	۳۴۳	۱۸	۵۰	سُورَةُ قَاف	۵۱۹	۲۶
۲۴	سُورَةُ النَّوْرِ	۳۵۱	۱۸	۵۱	سُورَةُ الذَّارِيَاتِ	۵۲۱	۲۶ - ۲۷
۲۵	سُورَةُ الْفُرْقَانِ	۳۶۰	۱۹ - ۱۸	۵۲	سُورَةُ الطُّورِ	۵۲۳	۲۷
۲۶	سُورَةُ الشُّعَرَاءِ	۳۶۷	۱۹	۵۳	سُورَةُ النَّجْمِ	۵۲۷	۲۷
۲۷	سُورَةُ التَّمِيمِ	۳۷۷	۲۰ - ۱۹	۵۴	سُورَةُ الْقَمَرِ	۵۲۹	۲۷

قرآن مجید جي سورتن جي فهرست

سورتن جي نمبر	سورتن جو نالو	صفحوں نمبر	سورتن جي نمبر	سورتن جو نالو	صفحوں نمبر	سورتن جي نمبر
۳۰	سُورَةُ الْبُرُوجِ	۵۹۶	۸۵	سُورَةُ الرَّحْمٰنِ	۵۳۲	۵۵
۳۰	سُورَةُ الطَّارِقِ	۵۹۷	۸۶	سُورَةُ الْوَاقِعَةِ	۵۳۵	۵۶
۳۰	سُورَةُ الْأَعْلٰی	۵۹۸	۸۷	سُورَةُ الْحَدِيدِ	۵۳۸	۵۷
۳۰	سُورَةُ النَّازِعَاتِ	۵۹۸	۸۸	سُورَةُ الْمَجَادِلَةِ	۵۴۳	۵۸
۳۰	سُورَةُ الْفَجْرِ	۵۹۹	۸۹	سُورَةُ الْحَشْرِ	۵۴۶	۵۹
۳۰	سُورَةُ الْبَلَدِ	۶۰۱	۹۰	سُورَةُ الْمُتَحَنِّنِ	۵۵۰	۶۰
۳۰	سُورَةُ الشَّمْسِ	۶۰۱	۹۱	سُورَةُ الصَّفِّ	۵۵۲	۶۱
۳۰	سُورَةُ النَّبِيلِ	۶۰۲	۹۲	سُورَةُ الْجُمُعَةِ	۵۵۴	۶۲
۳۰	سُورَةُ الضُّحٰی	۶۰۳	۹۳	سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ	۵۵۵	۶۳
۳۰	سُورَةُ الشَّرْحِ	۶۰۳	۹۴	سُورَةُ التَّغَابُنِ	۵۵۷	۶۴
۳۰	سُورَةُ التِّينِ	۶۰۴	۹۵	سُورَةُ الطَّلَاقِ	۵۵۹	۶۵
۳۰	سُورَةُ الْعَلَقِ	۶۰۴	۹۶	سُورَةُ التَّحْرِيمِ	۵۶۱	۶۶
۳۰	سُورَةُ الْقَدَرِ	۶۰۵	۹۷	سُورَةُ الْمُلْكِ	۵۶۳	۶۷
۳۰	سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ	۶۰۵	۹۸	سُورَةُ الْفَلَمِ	۵۶۵	۶۸
۳۰	سُورَةُ الزَّلْزَالِ	۶۰۶	۹۹	سُورَةُ الْحَاقَّةِ	۵۶۸	۶۹
۳۰	سُورَةُ الْعَادِيَاتِ	۶۰۶	۱۰۰	سُورَةُ الْمَعَارِجِ	۵۷۰	۷۰
۳۰	سُورَةُ الْقَارِعَةِ	۶۰۷	۱۰۱	سُورَةُ نُوحٍ	۵۷۲	۷۱
۳۰	سُورَةُ التَّكْوِيْنِ	۶۰۷	۱۰۲	سُورَةُ الْحِجَّتِ	۵۷۴	۷۲
۳۰	سُورَةُ الْعَصْرِ	۶۰۸	۱۰۳	سُورَةُ الْمَزِيْلِ	۵۷۷	۷۳
۳۰	سُورَةُ الْهُمَزَةِ	۶۰۸	۱۰۴	سُورَةُ الْمَدَائِرِ	۵۷۹	۷۴
۳۰	سُورَةُ الْفِيلِ	۶۰۸	۱۰۵	سُورَةُ الْقِيَامَةِ	۵۸۱	۷۵
۳۰	سُورَةُ قُرَيْشٍ	۶۰۹	۱۰۶	سُورَةُ الدَّهْرِ	۵۸۳	۷۶
۳۰	سُورَةُ الْمَاعُونِ	۶۰۹	۱۰۷	سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ	۵۸۵	۷۷
۳۰	سُورَةُ الْكَوْثَرِ	۶۰۹	۱۰۸	سُورَةُ النَّبَاِ	۵۸۷	۷۸
۳۰	سُورَةُ الْكَافِرُونَ	۶۰۹	۱۰۹	سُورَةُ النَّازِعَاتِ	۵۸۸	۷۹
۳۰	سُورَةُ النَّصْرِ	۶۱۰	۱۱۰	سُورَةُ عَبَسَ	۵۹۰	۸۰
۳۰	سُورَةُ تَبَّتْ	۶۱۰	۱۱۱	سُورَةُ التَّكْوِيْنِ	۵۹۱	۸۱
۳۰	سُورَةُ الْإِخْلَاصِ	۶۱۰	۱۱۲	سُورَةُ الْإِنْشَارِ	۵۹۲	۸۲
۳۰	سُورَةُ الْفَلَقِ	۶۱۱	۱۱۳	سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ	۵۹۳	۸۳
۳۰	سُورَةُ النَّاسِ	۶۱۱	۱۱۴	سُورَةُ الْإِنْشِقَاقِ	۵۹۵	۸۴

إِنَّ وَزَارَةَ التَّوْفِيقِ وَالْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأَوْقَافِ وَاللِّدَعْوَةِ وَالْإِشْرَافِ

فِي الْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

الْمَشْرُفَةِ عَلَى جَمْعِ الْمَلِكِ فَهَدٍ

لِطَبَاعَةِ الْمُصْحَفِ الشَّرِيفِ فِي الْمَدِينَةِ الْمُشَوَّرَةِ

إِذْ يُسَرُّهَا أَنْ يُصَدَّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الطَّبْعَةُ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتُرْجَمَ مَعَانِيَهُ إِلَى اللُّغَةِ السَّنْدِيَّةِ

تَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسَ

وَأَنْ يَجْزِي

خَلَاةَ الْحَرَمَيْنِ الشَّيْخَيْنِ الْمَلِكِ فَهَدٍ عَبْدِ الْعَزِيزِ آلِ سَعُودٍ

أَحْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُهُودِهِ الْعَظِيمَةِ فِي نَشْرِ كِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُّ التَّوْفِيقِ

وزارت اسلامي امور ۽ اوقاف ۽ دعوت وارشاد

حکومت سعودي عرب

بحیثیت نگران شاہ فہد قرآن شریف

پرنتنگ کمپلیکس مدینہ منورہ جیئن تہ کمپلیکس پاراں هن

قرآن شریف ۽ سندس سنڌي ترجمي جي اشاعت تي خوشي

محسوس ڪري رهي آهي تڏهن دعا گهري رهي آهي تہ اللہ سائين

کيس ماڻهن لاءِ مفيد بڻائي ۽ خادم حرمين شريفين شاہ فہد بن

عبدالعزيز آل سعود کي قرآن شريف جي نشر و اشاعت بابت

ججهي ڪاوشن تي جزاءِ خير عطا فرمائي .

اللہ ئي توفيق بخشيندڙ آهي .

چپائي جا حقوق
شاھ فھد قرآن شريف پرنٽنگ ڪمپليڪس وٽ محفوظ آھن
ص ب ۶۲۶۲ - مدينه منوره

③ مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤٢٣هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

ترجمة معاني القرآن إلى اللغة السندية - المدينة المنورة .

١٢٣٢ ص ، ١٤ × ٢١ سم

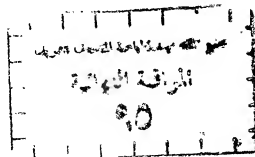
ردمك : ٤ - ٤٥ - ٨٤٧ - ٩٩٦٠

١- القرآن الكريم - ترجمة - اللغة السندية

ديوي ٢٢١,٤٩ ٢٣/١٨٨٨

رقم الإيداع : ٢٣/١٨٨٨

ردمك : ٤ - ٤٥ - ٨٤٧ - ٩٩٦٠

فراز مجید

سندی ترجمہ

سان